

A. or. 20 (54,1

<36603782880015

<36603782880015

Bayer. Staatsbibliothek

A. or. 20 (24)

A. or. 20 (54)

BIBLIOTHECA INDICA ;
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS
PUBLISHED UNDER THE SUPERINTENDENCE OF THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

بادشاہ نامہ

THE
BADSHAH NAMA,
BY
'ABD AL-HAMID LAHAWRI

EDITED BY
Mawlawis Kabir Al-Din Ahmad and Abd Al-Rahim.

UNDER THE SUPERINTENDENCE OF
MAJOR W. N. LEES, LL.D.

VOL. I.

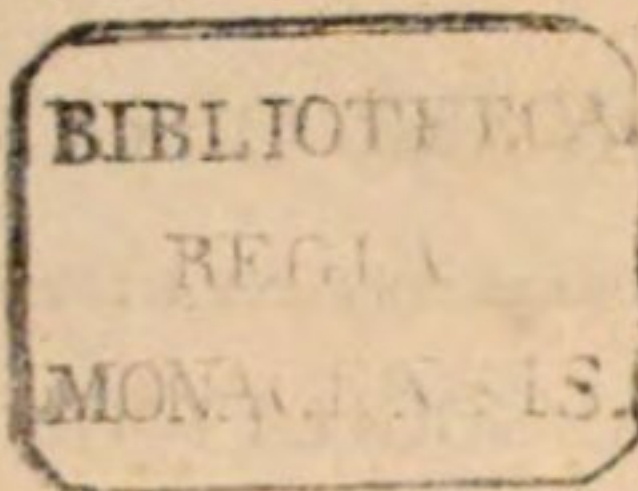

CALCUTTA :

PRINTED AT THE COLLEGE PRESS.

1867.

۳۴۷	..	..	..	..	..	..	..	حکیم صدرا
۳۴۸	..	..	.	..	..	..	..	حکیم ابوالقاسم
۳۴۹	..	..	..	..	..	..	..	حکیم رکنا کاشی
ایضا	..	..	..	..	..	..	..	حکیم مومنائی شیرازی
۳۵۰	..	..	.	..	..	..	..	حکیم فتح الله شیرازی
ایضا	..	..	..	.	..	..	..	مقرب خان
ایضا	..	..	..	..	..	..	..	شیخ قاسم
۳۵۱	..	.	..	..	..	..	..	طبعة شعرا
ایضا	..	..	..	..	..	..	..	حاجی محمد جان قدسی
۳۵۳	..	..	..	..	..	..	..	ابو طالب کلیم
۳۵۶	..	..	..	..	..	..	..	سعیدای گیلانی
۳۵۸	..	..	..	..	..	.	..	شیدا

تم الفهرس

۳۳۳	ایضا	..	..	..	..	..	خواجه اسحاق ده بیدی
۳۳۳	..	..	..	..	..	..	ملا شاه بدخشی
۳۳۴	ایضا	..	..	..	..	..	ملا خواجه
۳۳۴	..	..	..	..	..	..	شیخ بلال قادری
۳۳۵	ایضا	..	..	..	..	..	شیخ پیر
۳۳۵	..	..	..	..	..	..	میر حسام الدین بدخشی
۳۳۶	ایضا	..	..	..	..	..	ملا محب علی مندی
۳۳۷	..	..	..	..	..	..	شیخ ابو المعالی
۳۳۷	..	..	..	..	..	..	شیخ ناظر
۳۳۹	..	..	..	..	..	..	طبقه فضلا
۳۴۰	..	..	..	..	..	..	ملا محمد فاضل
۳۴۱	ایضا	..	..	..	..	..	ملا عبد الحکیم سیالکوٹی
۳۴۱	..	..	..	..	..	..	شیخ عبد الحق دهلوی
۳۴۲	..	..	..	..	..	..	ملا یوسف لاهوری
۳۴۳	ایضا	..	..	..	..	..	ملا عبد السلام دیوی
۳۴۳	..	..	..	..	..	..	قاضی محمد زاهد کابلی
۳۴۴	ایضا	..	..	..	..	..	قاضی محمد اسلم
۳۴۴	..	..	..	..	..	..	قاضی محمد سعید کره رودی
۳۴۵	ایضا	..	..	..	..	..	ملا میرک شیخ هروی
۳۴۵	ایضا	..	..	..	..	..	ملا عبد اللطیف سلطان پور
۳۴۶	..	..	..	..	..	..	میر محمد هاشم
۳۴۶	..	..	..	..	..	..	طبقه اطبا

۲۴۱	.. .. .	بدان ایوان ملکه دوران
۲۴۲	.. .. .	جشن وزن شمسی (۱۹ شعبان ۱۰۴۶)
۲۵۰	.. .. .	کشتن و قاص جاجی بهوپیت مرزبان جمورا
		رسید شاهزاده اورنگ زیب از دولت آباد حسب الحکم
۲۵۵	.. .. .	بادشاه برای کتخدائی
۲۵۷	.. .. .	رفتن سفیر شاه جهان نزد شاه صفی والی ایران
۲۵۸	.. .. .	نقل نامه شاه جهان بشاه ایران
۲۶۶	.. .. .	جشن کتخدائی شاهزاده محمد اورنگ زیب
۲۷۱	.. .. .	بیاسا رسیدن پرتاب آجینیه
۲۷۵	.. .. .	جشن عید روز تیراز ماه تیر
۲۷۷	.. .. .	جشن وزن قمری (۲ ربیع الثانی ۱۰۴۷)
۲۸۱	.. .. .	رفتن ظفرخان صوبه دار کشمیر بتسحیر تبت
۲۸۶	.. .. .	کفیت ملک تبت
۲۸۸	.. .. .	ذکر کتاب واقعات تیموری
۲۹۲	.. .. .	مناصب شاهزادگان
۲۹۳	.. .. .	فهرست مناصب داران از نهه هزارى تا پانصدى
۳۲۸	.. .. .	نگارش احوال مشایخ و غیرهم
۳۲۹	.. .. .	طبقه مشایخ
۳۳۰	.. .. .	سید محمد رضوی
۳۳۱	.. .. .	میان میر
۳۳۲	.. .. .	سید جلال
۳۳۳	.. .. .	خواجه خاوند محمود

- مالش ساه و دیگر نظام المملکيه و اقتراح سایر قلاع نظام الملک ۱۳۵
- حشّن نوروز (۱۲ شوال ۱۰۴۵) ۱۴۱
- آمدن سفیران عادل خان ۱۴۳
- رسیدن سفیران شاهي نزد عادل خان ۱۴۴
- ذکر فتوحاتی که سرداران شاهي را روی نمود ۱۴۵
- ذکر دسبرد های سید خانجهان ۱۵۵
- نقل فرمان مشتمل بر عهد و پیمان بنام عادل خان .. ۱۶۷
- نقل عرضه داشت عادل خان ۱۷۴
- نقل انقیاد نامه قطب الملک ۱۷۸
- عزیمت شاه جهان از دولت آباد بسمت ماندو ۲۰۲
- سواد عهد نامه شاه جهان بنام عادل خان ۲۰۳
- گرفتار شدن بایسنقر جعلی و کشته شدن او ۲۰۶
- جشن وزن قمری (۷ ربیع الثاني ۱۰۴۶) ۲۰۸
- نقل عهد نامه شاه جهان بنام قطب الملک ۲۱۰
- سواد عرضه داشت قطب الملک ۲۱۱
- مراجعت شاه جهان از ماندو براه اجین ۲۱۶
- مفتوح شدن حصار اودگیر ۲۱۷
- اغاز سال دهم از دور اول (غرة جمادی الثانيه ۱۰۴۶) ۲۲۲
- تعیّن افواج بر مرزبان دهندهیره ۲۲۳
- تتمه احوال خان جهان بعد فتح اودگیر ۲۳۰
- وصول شاه جهان بدار الخلافه اکبر آباد ۲۳۵
- تعمیر قصر شاهي آگره .. .. . ایضا

- تولد دختر شاهزاده محمد شجاع ۳۲
- نهضت شاهزاده محمد شجاع برای تسخیر قلعه پرینده ۳۳
- مراجعت شاهجهان از کشمیر بلاهور ۴۸
- جشن وزن قمری (۷ ربیع الثانی ۱۰۴۴) ۵۳
- آغاز سال هشتم از دور اول (اول جمادی الثانیه ۱۰۴۴) .. ۶۲
- جشن وزن شمسی (۳ شعبان ۱۰۴۴) ۶۷
- مراجعت شاهجهان از لاهور باکبر آباد ۷۰
- جشن نوروز (غره شوال ۱۰۴۴) ۷۷
- ساختن تخت مرصع قیمتی صد لک روپیه ۷۸
- آمدن سقیر نذر محمد خان والی بلخ ۸۸
- بدست آوردن نجابت خان بعضی از قلاع زمیندار سرینگر
- و نا کام مراجعت نمودن از سوء تدبیر ۹۰
- تعیین عساکر شاهی باستیصال چهار سنگه بنديله و
- بکرماجیت پسرش ۹۴
- جشن وزن قمری (۸ ربیع الثانی ۱۰۴۵) ۱۰۳
- سفر شاهجهان بسیر دولتآباد و عزم تسخیر دیگر قلاع نظام الملک ۱۰۴
- کشته شدن چهار سگنه و بکرماجیت و بدست آمدن قلاع
- و دفاین او ۱۰۶
- آغاز سال نهم از دور اول (غره جمادی الثانیه ۱۰۴۵) ۱۲۰
- جشن وزن شمسی (۱۰ شعبان ۱۰۴۵) ۱۲۴
- نقل فرمان بعادل خان ۱۲۶
- نقل فرمان بقطب الملک ۳۰

فرستادن تربیت خان نزد نذر محمد خان والی بلخ	۴۶۵
نقل نامه بنام والی بلخ	۴۶۶
جشن نوروز (۹ رمضان ۱۰۴۲)	۴۷۳
احوال خواجه ابوالحسن	ایضا
فرستادن خواجه قاسم بسفارت ایران	۴۷۷
نقل نامه بنام والی ایران	۴۷۸
مقابله کردن شاهزاده اورنگ زیب با فیل	۴۸۹
فتح قلعه دولت آباد	۴۹۶
رسیدن چار صد اهاری فرنگی در حضور	۵۳۴
فرستادن شاهزاده محمد شجاع بصوب دکن	۵۳۶
جشن وزن قهری (۱۱ ربیع الثانی ۱۰۴۳)	۵۴۱

حصه دوم

آغاز سال هفتم از دور اول (غره جمادی الثانیه ۱۰۴۳) .. ۱	
جشن وزن شمسی (۲۶ رجب ۱۰۴۳) ۳	
تولد دختر شاهزاده دارا شکوه ۳	
سفر شاهجهان از اکبر آباد بسمت پنجاب .. .. ایضا	
جشن نوروز (۲۱ رمضان ۱۰۴۳) ۸	
وفات دختر شاهزاده دارا شکوه ۹	
رفتن شاهجهان بکشمیر جنت نشان و احوال راه و ازهار و	
انهار و باغات آن ۱۵	

۳۹۷	.. .. .	شاهجهان
۳۹۸	.. .. .	جشن وزن قمری (۸ ربیع الثانی ۱۰۴۱)
۴۰۲	.. .. .	فرستادن نعش ممتاز محل باکبر آباد
۴۰۴	.. .. .	فرستادن آصف خان بدالگاهات برای تنبیه محمد عادلخان
۴۰۸	.. .. .	آغاز پنجم سال (غرة جمادی الثانیه ۱۰۴۱)
ایضا	.. .. .	جشن وزن شمسی (۳ رجب ۱۰۴۱)
۴۱۸	.. .. .	جشن نوروز (۲۸ شعبان ۱۰۴۱)
۴۱۹	.. .. .	زینهاری شدن شیرخان ترین زمیندار فوشنج
۴۲۱	.. .. .	مراجعت شاهجهان از برهانپور باکبر آباد
۴۲۸	.. .. .	داخل شدن شاهجهان در اکبر آباد
۴۳۰	.. .. .	بمکتب رفتن شاهزاده مراد بخش
۴۳۱	.. .. .	مراجعت مدیر برکه که بسفارت عراق رفته بود
ایضا	.. .. .	رسیدن ایلچی والی بلخ
تسخیر بندر هوگلی و امتیصال فرنگیان و نبذی از احوال		
۴۳۳	.. .. .	ساتگانون
۴۴۰	.. .. .	جشن وزن قمری (۸ ربیع الثانی ۱۰۴۲)
۴۴۱	.. .. .	فتح قلعه کالنه
۴۴۸	.. .. .	آغاز سال ششم (غرة جمادی الثانیه ۱۰۴۲)
۴۴۹	.. .. .	فتح قلعه کهاتا کهیری از توابع مالوه
۴۵۰	.. .. .	جشن وزن شمسی (۱۲ رجب ۱۰۴۲)
۴۵۲	.. .. .	جشن ازدواج شاهزاده محمد دارا شکوه
۴۶۰	.. .. .	جشن ازدواج شاهزاده محمد شاه شجاع

- تعیین عساکر بتنبیه نظام الملک و خانجهان ۲۹۳ .. ..
- جشن نوروز (۸ شعبان ۱۰۳۹) ۲۹۷ .. .. ..
- کشته شدن جادون رای ۳۰۸ .. .. ..
- فیروزی یافتن سعید خان در پیدشاور ۳۱۱ .. .. ..
- فرستادن آصف خان بسرداری همگی عساکر بالا گهاوت ۳۱۸
- جشن وزن قمري (۹ ربیع الثانی ۱۰۴۰) ۳۲۰ .. ..
- تاختن اعظم خان بر خان جهان خان ۳۲۱ .. ..
- فتح قلعه منصور گرهه ۳۳۲ .. .. ..
- رفتن خانجهان و دریا خان بسمت مالوه ۳۳۴ .. ..
- آغاز چهارم سال (غره جمادی الثانیه ۱۰۴۰) ۳۳۷ .. ..
- کشته شدن دریا خان ۳۳۸ .. .. ..
- فتح قلعه دهارور ۳۳۹ .. .. ..
- جشن وزن شمسي (اول رجب ۱۰۴۰) ۳۴۷ .. ..
- کشته شدن خان جهان لودی ۳۴۸ .. .. ..
- تتمه داستان اعظم خان و نظام الملک ۳۵۴ .. ..
- احوال قحط عظیم در همگی بلاد دکن و گجرات ۳۶۲ : ..
- جشن نوروز (۱۷ شعبان ۱۰۴۰) ۳۶۴ .. .. ..
- رسیدن ایلچی ایران بخدمت شاهجهان ۳۶۵ .. ..
- فتح قلعه ستونده ۳۷۰ .. .. ..
- فتح قلعه قندهار متعلق تلنگانه ۳۷۴ .. .. ..
- وفات ممتاز محل و ذکر احوالش و دیگر ازواج و اولاد شاهجهان ۳۸۴
- رخصت ایلچی ایران و حکم ماندن او در اکبرآباد تامراجعت

۲۳۷	رفتن شاهجهان بشکار بسمت گوالیار و تزییه ججهار سنگه
۲۴۳	جشن وزن قمری (سلخ ربیع الاول ۱۰۳۸) .. ..
۲۴۶	تتمه داستان ججهار سنگه .. ..
۲۴۸	دست باز کشیدن نظام الملک از بالاگهات .. ..
۲۵۲	آغاز دوم سال (غره جمادی الثانیه ۱۰۳۸) .. ..
۲۵۶	جشن نوروز (۴ رجب ۱۰۳۸) .. ..
۲۵۷	تفویض وزارت بعلامی افضل خان .. ..
۲۵۹	وفات شاهزاده دولت افزا .. ..
۲۶۰	تاخت لشکر خان بر بامیان .. ..
۲۶۱	رسیدن بحری بیگ سفیر شاه عباس بادشاه ایران .. ..
۲۶۲	احوال شاه عباس .. ..
۲۶۶	عفو تقصیرات خواجه صابر نصرت خان .. ..
۲۶۷	مقدمه فیل سفید .. ..
۲۶۸	ذکر دو زنار دار که ده بیت بیک شنیدن یاد میگرفت .. ..
۲۶۹	فرار پیرخان خان جهان لودی .. ..
۲۸۱	رخصت بحری بیگ سفیر ایران .. ..
۲۸۲	نامه شاهجهان بشاه صفی والی ایران .. ..
۲۸۸	جشن قمری وزن (۷ ربیع الثانی سنه ۱۰۳۹) .. ..
۲۸۹	بقیه احوال خان جهان لودی .. ..
۲۹۰	رفتن شاهجهان بجنگ خانجهان و نظام الملک .. ..
۲۹۲	آغاز سوم سال (غره جمادی الثانیه ۱۰۳۹) .. ..
ایضا	جشن وزن شمسی (۳ جمادی الثانیه ۱۰۳۹) .. ..

- اسامی امرای عهد شاهزادگی که قبل جلوس جان در باختند ۱۲۳
- اسامی منصبداران عهد جهانگیری و عزل و نصب شان ۱۲۵
- گزارش آغاز تاریخ جلوس شاهجهانی ۱۲۶
- حلیه شاهجهان بادشاه ۱۲۹
- گزارش لختی از عبادات و عادات شاهجهانی ۱۳۵
- بیان قسمت اوقات شبها روزی ۱۴۲
- تعریف اکبر آباد و عمارات آن ۱۵۴
- احوال دریای جون ۱۵۷
- تادیب و تنبیه رانا امر سنگه ۱۶۱
- رسیدن شاهزادگان و یمین الدوله از لاهور به اکبر آباد .. ۱۷۷
- جشن نوروز (۱۲ رجب سنه ۱۰۳۷) ۱۸۶
- عزایت جاگیر پنجاه لک روپیه به یمین الدوله ۱۹۳
- رحلت بادشاهزاده ثریا بانو بیگم ۱۹۶
- ولادت بادشاهزاده سلطان دولت افزا ۱۹۸
- رحلت بادشاهزاده سلطان لطف الله .. .. ایضا
- آمدن نذر محمد خان والی بلخ و بدخشان بهوس تسخیر
کابل - و برگردیدن او - و نبذی از احوال او و برادر
کلانش امام قلی خان والی توران ۲۰۶
- احوال نذر محمد خان و امام قلی خان ۲۱۶
- تعمیر ایوان پیش جهرکه ۲۲۱
- ایلچی فرستادن نزد امام قلی خان والی توران ۲۳۱
- نقل مراسله شاهجهان بامام قلی خان ۲۳۴

- ۶۰ .. .. . شرح ارتحال محمد بابر بادشاه
- ۶۳ .. .. . ذکر نصیر الدین محمد همایون جنت آشیانی
- ۶۶ .. .. . ذکر جلال الدین محمد اکبر عرش آشیانی
- ۶۷ .. .. . بفرزندی گرفتن اکبر بادشاه شاهجهان را
- ۶۹ .. .. . ذکر نور الدین محمد جهانگیر جنت مکانی
- ۷۰ .. .. . ذکر فتنه شهریار و بلاقی بعد وفات جهانگیر بادشاه
- ۸۱ .. .. . شرح احوال خواجه معین الدین قدس سره
- ۸۲ .. .. . شرح احوال تخت نشینی شاهجهان بادشاه
- ۹۱ .. .. . عیازت سکه شاه جهان بادشاه
- محمد ارحمند بانو الملقب بممتاز محل زوجه شاهجهان
- ۹۳ .. .. . و جهان آرا بیگم دختر شاه
- ذکر مساوات عدد (انی حائل فی الارض خلیفه) با عدد
- ۹۴ (شاهجهان بادشاه غازی) و دیگر ماده های تاریخی .
- ۹۵ .. .. . القاب سلاطین تیموریه
- ۹۶ .. .. . شرح انعامات بشاهزادگان و غیره
- ۹۷ .. .. . زایچه طالع جلوس اول شاهجهان
- ۹۹ .. .. . شرح مراکز بیوت و واژه گانه
- ۱۱۰ ذکر منع سجده برای بادشاه که منجمه آئین اکبری بود
- ۱۱۴ نقل فرمان بنام یمین الدوله آصف خان
- گذارش نوازشهای شاهي بامرا و منصب داران که روز
- ۱۱۵ جلوس حاضر بودند
- اسامی امرای عهد شاهزادگی که بعد جلوس پدایه و الارسیدند
- ۱۲۲

فهرست جلد اول بادشاه نامه

حصه اول

۱	حمد و نعت
۳	تمهید کلام
۹	گزارش باعث نگارش کتاب
۱۲	زایچه طالع ابوالمظفر شهاب الدین محمد شاهجهان بادشاه
۴۱	ذکر آباء شاهجهان بادشاه
۴۳	ذکر امیر تیمور صاحب قران
۴۵	ذکر اولاد امیر تیمور
ایضا	ذکر میرزا میران شاه
۴۶	ذکر سلطان محمد میرزا
ایضا	ذکر سلطان ابو سعید میرزا
ایضا	ذکر عمر شیخ میرزا
۴۷	ذکر ظهیر الدین محمد بابر فردوس مکانی
۴۸	نقل فتحنامه بابر شاه که مشعر ظفر بر رانا سانکا است

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة

- لا يخلو من خلقه شيء من غير حكمة
- ولا يخلو من خلقه شيء من غير حكمة
- ولا يخلو من خلقه شيء من غير حكمة
- ولا يخلو من خلقه شيء من غير حكمة
- ولا يخلو من خلقه شيء من غير حكمة
- ولا يخلو من خلقه شيء من غير حكمة
- ولا يخلو من خلقه شيء من غير حكمة
- ولا يخلو من خلقه شيء من غير حكمة

الحمد لله

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة
والحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة
والحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة
والحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة
والحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة
والحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة
والحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة
والحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة

الحمد لله

الحمد لله

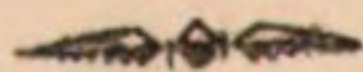
دیگر

- * اگر گیسو بر افشانی هوادر مشک تر پیچی
- * وگر رخسار به نمائی شب مادر سحر پیچی
- * فسو نگردد آن خاکی که ازوی بوی مار آید
- * شناسم بوی زلفت را اگر در مشک تر پیچی
- * نه من دودم نه تو بادی نه من زلفم نه توشانه
- * که چون من بیدشتن پیچم تو بامن بیدشتن پیچی
- * بدین حسن تو نگر زلف چون دلق گداداری
- * که گاهی سایبان رخ کنی گه بر کمر پیچی

لله الحمد

که بفرخ فالی و فیروز مندی * سخن را دادم از دولت بلندی
 طراز آفرین بستم قلم را * زدم بر نام شاهنشاه رقم را
 شهاب الدین محمد شاه آفاق * چو ابرو با سری هم جفت وهم طاق
 سایه گرانمایه این سایه آسمان پایه اینزیدی که چون طوبی دور و
 نزدیک سایه نشین اوست - و مانند آفتاب آباد و خراب نور اگین
 او - تا سایه و آفتاب همنشین همدگر اند - و روز و شب قرین
 یکدیگر - بر مفارق جهانیان مبدوط و ممدود باد *

تمام شد

- تیر مژگان بسکه زد چشمت زمستی بردلم
- سینۀ دارم که هر داغش بود پورینزی

دیگر

آنی که سریرت آسمان پایه بود * بر ملک جهان عدل تو پیرایه بود
تا هست خدا تو نیز خواهی بودن * زیرا که همیشه ذات با سایه بود

شیدا

مولد و منشاء او فتحپور سیکری است - از موزونی طبع
بی ماده علمی شعر گفتی - و مضامین گزیده را لباس رنگین
پوشانیدی - این چند بیت از اشعار اوست * بیت *

- ای بروی تو گرو آئینه را چشم نیاز
- شافه را دست دعا در شب زلف تو دراز

دیگر

- گر بصحرا موفشانند دشت پرسنبل کند
- در بذریا رخ بشوید خار ماهی گل کند

دیگر

- هوای شست زلفت ماهی از کوثر برون آرد
- شکر خند تو سور جوهر از خنجر برون آرد
- هوایت در سر کنجد که در زیر دم تیغت
- چو شمع از جیب خود هر دم سردیگر برون آرد

دیگر

- زلف او را رشته جان گفتم و گشتم خجل
- زانکه این معنی چو زلفش پیش پا افتاده است

بگرفته دلم دامن باد سحری را
از جیب دلم تا نکني دست ستم دور
با ناله هم آغوش کنم بی اثری را

دیگر

ز تاب عشق هر گاه پیدش او بی تاب میگردم
گاهی از شرم آتش میشوم گه آب میگردم
بروئی چون درم هرگاه خندد دلستان من
بگردش مضطرب چون قطره میماب میگردم
نسیمی گر وزد بر تار زلف عنبر امشانش
چو زلف مشکبویش گرم پیچ و تاب میگردم
ز شوق دیدنش از پای تا سر دیده ام لیکن
نه از بیداریم آگاه نه گرد خواب میگردم

دیگر

ای گلشن جمال ترا صد بهار گل
یک گل زحسن تو نشگفت از هزار گل
مژگان چو سایه بر گل روی تو او گند
ترسم شود فگار چو از نوک خار گل
گر بگذری ز روی نوزش بگلستان
بلبل کند براه تو ای گل نثار گل

دیگر

دارم اندر غنچه دل از خیالت گلشنی
همچو گل پوشیده ام از خون دل پیراهنی

* آفت از باد شمع افروخته دید *

سعیدای گیلانی

که مجملی از احوال او بتقریبات گذارش یافت - از رسائی
طبع و روانی فکر اکثری بنظم معانی می پردازد - الفاظش
همواره دل نشین است - و مضامین نوآیندش رنگین - در
عهد حضرت جنت مکانی از ولایت آمده به بندگی عتبه فلک
رتبه سرافراز گشته بود - چون در فنون هنر زرگری و خدمتگاری
نیک ظاهر گردید - بداروغگی زرگر خانه خاصه و خطاب بی بدل
خان سرعزت برافراخت - درین زمان محمود نیز بهمان خدمت
بلند پایگی دارد - این چند بیت از اشعار اوست * بیت *

* سواره آن مه زرین رکاب می آید *

* بچهره اشک هزار افتاب می آید *

* بآب تیغ تو دل میکشد ز آب حیات *

* چو تشنه کو سوی آب از سراب می آید *

* کند غرق رخت ای نازنین زتاب نگاه *

* بدور حسن تو از آتش آب می آید *

* تو مست حسنی و من مست عشق چيست حجاب *

* چنین دو مستی کی از شراب می آید *

دیگر

* از ناز چو آغاز کنی عشوه گری را *

* آرام بری آدمی و حور و پری را *

* شاید که بچین مهر زلف تو برد راه *

* پیاله ساقی پرتر بده ترا قسم است *
 * بخاک پای صراحی و آبروی بهار *
 * زمان مستی مدحیف زود میگذرد *
 * کمیت باده نبایست این قدر رهوار *
 * بشست ابر چنان گرد را ز چهره خاک *
 * که نیست جز بسر کوی خط نشان غبار *
 * دمی که لشکر خود را بهار عرض دهد *
 * بسعی نامیده گردن گل پیاده سوار *
 * درین بهار عجب نیست ز اب نغمه تر *
 * که برگ بیرون آید زنای موسیقار *
 * دیگر

* تا شد مژه بی اشک فتاد از نظر من *
 * اکنون چه کنم رشته که وقتی گهری داشت *
 * دیگر

* شیرینم و مغز سخنانم تلخست *
 * عیش همه عالم ز زبانم تلخست *
 * من هم از خویش در عذابم که مدام *
 * از گفتن حرف حق دهانم تلخست *
 * دیگر

* خواری از دهر دانش اندوخته دید *
 * وز بی ادبان جور ادب آموخته دید *
 * با تیره دلان زمانه را کاری نیست *

نصایند زینت افزا - سر آغاز جوانی بشی از شتافته دانش آموزی
 فرا پیش گرفت - و لختی برسمی علوم آشنائی بهم رسانیده ره نورد
 هندوستان بهشت نشان که منشاء هنرمندانست گردید - اگرچه
 مدتی در سرزمین دکن و برخی در دیگر مهالک هندوستان بسر
 برده طرفی از کمروائی نه بسته بود - اما چون طنطنه اورنگ آرائی
 حضرت شاهنشاهی گوش جهانیان بر افروخت - و همگی هنروران
 اقالیم سبده روی امید بدین درگاه که کعبه آمال آرزومندان است
 نهادند - بآستان معلی رسیده در زمرة بندگان در آمد - و بگذارش
 محامد و نگارش مفاخر این والا دولت ابد مدت دامن آرزو گرانبار
 روانی گردانید - این ابیات مر اوراست

* بیت *

- چمن تمام فرج شد ز انبساط بهار •
- چه باده در سرچه گل بگوشه دستار •
- رطوبتی است هوا را که بر نمی آید •
- ز زیر شبدم نرگس چو چشم عینک وار •
- کشیده و سمه بر ابروی موج سبزه تر •
- نهاده پرتو گلها حنا بدست چذار •
- شود ز جدول تقویم کهنه آب روان •
- کند رطوبت امسال اگر اثر در پار •
- درین بهار ز طفیان آب می بیند •
- ز بحر شعر خطرها سفینه اشعار •
- زمانه ساز طرب میزند چنانکه بگوش •
- آمد ز زاریه عذکبوت نغمه تار •

* نگر فست کسی آئینه را در زر *

دیگر

* زود به کردم من بی صبر داغ خویش را *

* اول شب می کشد مغلص چراغ خویش را *

دیگر

* عیش این باغ باندازه یک تنگدل است *

* کش گل غنچه شود تا دل ما بکشاید *

دیگر

* هر که امشب می نمی نوشد بما منسوب نیست *

* پارما در حلقه مستان نشستن خوب نیست *

* در چندین فصلی که بلبل مست و گلشن پر گل است *

* گر همه پیمانۀ عمر است خالی خوب نیست *

* سر نوشتم را قضا از بس پریشان زد رقم *

* هر که دیدش گفت مضمونی درین مکتوب نیست *

دیگر

* در ساغر من می طلبم را جا نیست *

* میگویم و از هیچ کسم پروا نیست *

* با گوهر اشک خویشتن ساخته ام *

* چشمم چو حباب بر کف دریا نیست *

ابو طالب

متخلص بکلیم - همدانی مولد کاشانی موطن است - لباس
نظامش بر قالب معانی زیباست - و زیور استعاره اش بر پیکر

* برای زبنت مرگان بدیده خواهم خون *
 * و گرنه بر کف دریا کسی نه بسته خدا *
 * بآب خود چو ز مرد کسی که سبز بود *
 * نه شان ابر شناسد نه شوکت دریا *

دیگر

* ای مرا بی رخت افتاده دو عالم ز نظر *
 * مردم چشم مرا خاک رخت نور بصر *
 * خط رخسار تو با خویش طلسمی دارد *
 * که توان خواندنش از رو نتوان کرد از بر *
 * با من خسته ز یک عالمی ای پروانه *
 * من یکی ریخته بالم تو یکی سوخته پر *
 * تا همای کرم آموخته دست تو شد *
 * بر سر دست کسی سایه نیفکند دگر *
 * بحر با دست تو منثور سخا می طلبید *
 * همه گفتند که بر آب نویسد محضر *
 * خویش را خصمت اگر در شط خون اندازد *
 * همچو ماهی ز تنش بال بر آرد خنجر *
 * مرد رزم تو گر از جوهر رستم باشد *
 * ریشه پنجه اش از تیغ بریزد جوهر *
 * گر کزی نامیه را منع نیاید بیرون *
 * غنچه از شاخ چو پیکان صحبت ز جگر *
 * در حضور تو ستایش نتوان کرد ترا *

که شیوه نیاگان اوست شاگرد رشید عم خویش - از دیگر فزون
 طب نیز بهره وافر یافته - و ریاضی را نیکو ورزیده - بیدمن
 خدمتگذاری درگاه خواقین نشان اسباب جمعیت آماده دارد - و ابواب
 رفاهیت کشاده *

طبقه شعرا

حاجی محمد جان - مشهدی قدسی تخلص - برنگینای الفاظ
 و تازه آئینای معانی در دل همگنان جا دارد - و سعادت منشی و
 پاک گوهری از اطوار گزیده او هویدا است - در سال پنجم جلوس
 اقبال مانوس فرازنده اکلیل کشور ستانی حضرت صاحب قران
 ثانی بهندوستان آمده در سلک مناقب گذاران انسلک یافت -
 نبذی از اشعار او برسم یادگار بر می نگارد * ابیات *

* من آن نیم که کنم سرکشی ز تیغ جفا *
 * چو شمع زنده سرخویش دیده ام برپا *
 * دمی که بگذردم بی کرشمه ساقی *
 * نفس کفد بدلم کار ریزه میدا *
 * کسی که لذت پیکان بی نشانی یافت *
 * دگر نشد به نشان آشنا چو تیر خطا *
 * نه غم بسینه نه پیکان بدل نه خار پدای *
 * بتنگ عیشی من کس مباد در دنیا *
 * شبی که عمده کشایم بناختن از مویش *
 * چو شمع جان بسر انگشتم آید از اعضا *

حکیم فتح الله

ولد حکیم ابو القاسم شیرازی - از طب نیک آگاه است -
 و لختی دیگر دانش نیز اندوخته - اولاً نزد امام قلی خان
 پسر الله ویردی خان حاکم فارس بطبابت می پرداخت -
 بعد از کشته شدن او بقلاوزی طالع سفرگزین هندوستان گشته خود
 را بدرگاه خلیق پناه حضرت صاحبقران ثانی رسانید - و بدستداری
 معالجات پسندیده در جرکه حکمای معتمد در آمد - و محفوف
 اعطای خاقانی گردید - جد او حکیم فتح الله از بیداری بخت
 بهندوستان آمده شرف اندوز ملازمت حضرت عرش آشیانی گردیده
 بود - و مدتی به بندگی آن بادشاه گردون جاه مفتخر بوده در پایان
 زندگانی بزادگاه خود مرخص گشت - و در ضوای آن عنصری
 پیوندش از هم گسیخت •

مقرب خان

نامش شیخ حسن است - در فن جراحی بسان پدر خویش
 شیخ بهینا که بوسیله بندگی حضرت عرش آشیانی نامور شده بود
 بدل ندارد - بتربیت و نوازش حضرت جنت مکانی درجه امارت
 دریافته ملقب بمقرب خان گشته بود - درین دولت خدا داد ابدامیعاد
 از انحلال قوی و اضمحلال اعضا رخصت انزوا گرفته در وطنگاه خود
 که بطریق سیورغال بدو عنایت شده و خراج آن یک لک روپیه
 است چنانچه نگاشته شد در کمال آسایش و آرامش بسر می برد •

شیخ قاسم

پور عبد الرحیم کهین برادر مقرب خان است - در جراحی

حکیم رکنا

ولد حکیم نظام الدین احمد کاشی - زاد و بومش کاشان
 است - از علم طب بهره وافر دارد - و معالجات صایده ازو بوقوع
 آمده - نزد شاه عباس والی ایران اگرچه بقدر عزت و اعتبار داشت
 لیکن از خوی ناهموار و سلوک بی هنجار خود در اینجا نتوانست
 ماند - و ناگزیر بهندوستان آمد - و بدرگاه گیتی پناه حضرت عرش
 آشیانی رسیده دولت ملازمت اندوخت - و چون روزگار بدین
 دولت بی اندازه نشو و نمای تازه یافت - چندی در زمربندگان
 آستان معلی بوده از ضعف پیری رخصت انصراف بوطن حاصل
 نمود - و از ابر جود خدیو زمان خداوند جهان کشت امید خویش
 سرسبز گردانیده روانه گشت - و بعراق رفته پس از چندی بزیارت
 حرمین شریفین منیفین شتافت - و بعد از احراز این سعادت
 بدانجا معاودت نمود - اکنون بمیامن ثنا طرازی و مدحت پرداز می
 خدیو آفاق اکثری مبالغ گرامند از درگاه آسمان جاه بدو ارسال می
 یابد - او از سخنوران ایران است - و اشعارش مقبول همگان *

حکیم مومنائی شیرازی

بطبابت معروف است - و بمیمنت دست موصوف - اخلاق
 مهذب و اطوار مرضیه فراهم دارد - پس از آنکه بهندوستان بهشت
 نشان آمد نخست با مهابت خان همراهی گزیده بود - و در اواخر
 عهد حضرت جنت مکنی داخل ملتزمان آستان گیوان مکن گشت -
 درین سلطنت پایدار از جوهر شناسی شهنشاه روزگار در پزشکان ماهر
 انتظام دارد - و بشمول اعطاف بادشاهی مقضی المرام است *

سه هزاری هر برافراخت - و چون از فزونی ورع دست از معالجه
 که احتمال مضرت نیز دارد باز کشیده بود - خدمت عرض
 مکرر برو مقرر گشت - و چندی بخدمت مرجوعه قیام نمود - و با آنکه
 در زمان سلطنت حضرت جنت مکانی شرف طواف حرمین مکرر مین
 دریافته بود درین اوان فیض نشان نیز بآرزوی تمام مرخص گشته خود را
 با مکنة معظمه رسانیده بعد از مراجعت بتهجیکه گذارش پذیرفت
 حکومت بندر سورت بالتماس حاصل نموده بدانصوب شتافت -
 او همچنینکه در طب ماهر است از علوم دیگر نیز آگاهی دارد - اکثر
 متداولات را از شیخ بهاء الدین محمد جبل عاملی - و علم طب از
 حکیم محمد باقر بسر حکیم عماد الدین محمود در ایران اندوخته
 بهندوستان آمده - و در اینجا نیز پیش حکیم علی گیلانی که سرآمد
 اطباء عهد دولت مهد حضرت عرش آشیانی بود تلمذ نموده -
 طبیعت موزون دارد - و بالهی متخلص ست *

حکیم ابوالقاسم

ملقب بحکیم الملک پسر حکیم شمس الدین مذکور است -
 در هندوستان متولد گشته - و همین جاکسب فضایل نموده - در
 فن خون مهارت تمام دارد - و بحلیه ورع متحلی است در عهد
 دولت حضرت جنت مکانی اگرچه منظور نظر عاطفت بود اما درین
 هنگام که غمام انعام خاقانی چمن آرزوی دانشوران را میراب
 دارد بصنوف مراحم بادشاهی عز اختصاص یافته پدایه والای دو
 هزاری رسید *

سریر جهان‌بانی بجلوس حضرت صاحبقران ثانی آسمانی گرامی شد -
 بادشاه پرورده نواز اورا بدایه پنج هزاره ذات و سوار که از مراتب
 علیّه این دولت علیا است و صوبه داری پنجاب که وطن گاه و زاد
 بوم اوست رسانیده کامیاب صورت و معنی گردانیدند *

حکیم صدرا

خلف حکیم فخرالدین محمد شیرازی است - که شاه
 طهماست والی ایران اورا بحکیم میرزا محمد موسوم گردانیده
 بود - و در همگان بهمان نام اشتهار یافته - نسب مشار الیه بحارث
 بن کلدّه که از حذاق اطبای عرب بود منتهی میگردد - حارث
 مذکور دولت حضور سرور کائنات مکرر در یافته بود - و بدعای
 اجابت انتمای آنحضرت طبیبان دانا و پزشکان شناسا از قبیلّه او
 بهم رسیدند - و تا امروز فن طبابت دران دودمان باقی است -
 چون زنبیل بیگ عم او در آغاز فرمان فرمائی حضرت عرش آشیانی
 از ولایت آمده بیمن بندگی درگاه خواقین پناه منظور نظر عاطفت
 گشته بود - حکیم صدرا نیز بعضی از مصنوعات این فن خوانده در
 سده هزار و یازده بهندوستان آمده و برهنمونگی سعادت ابدی
 و قلاووزی بخت بیدار در سلک بندهای حضرت عرش آشیانی
 انسلاک یافته کامیاب مقاصد گردید - پس ازان که شرف
 بندگی حضرت جنت مکانی دریافت - و استعداد و استحقاق او
 بظهور انجامید - اورا مشمول عواطف گردانیده بمسیح الزمان نامور
 ساختند - و درین عهد میمنت مهد که روز بازار مستعدان روزگار
 و دانشوران هر دیار است پایه اعتبار او رو بافرایش نهاد - و بمنصب

است - بر تفسیر بیضاوی حاشیۀ نکاشته بنام نامی حضرت
شاهنشاهی - خلد جلال اقباله و ابد ظلال افضاله مطرز گردانیده است *

شیخ محمد

نذیر حکیم شمس الدین گیلانی است - که از پیشگاه عنایت
حضرت عرش آشیانی بخطاب حکیم الملك مباهی بود - در مکۀ
مکرمه که مولد و منشاء اوست دانش اندوخته بهندوستان آمد -
و برهنه‌ونی طالع خود را بدرگاه آسمان جاه که مامن دانشوران
و منماء خردمندان است رسانید - و چون پرهیزگاری و شایسته
کرداری او با دیگر فضایل بعرض مقدس رسید در خور استعدادش
وظیفۀ مقرر نموده میر عدل دار الخلافه گردانیدند *

طبقة اطبا

حکیم علیم الدین - ملقب بوزیر خان - پس از تحصیل عربیت
لختی از کتب طب نزد حکیم داوی خوانده بفروغ کوکب بخت
پیش از اردنگ ارثی حضرت شاهنشاهی داخل بندهای درگاه
عرش اشتباه گردید - و از مساعدت طالع و مرافقت دولت بکمتر
وقتی مزاج وهاج شهنشاه فلک بارگاه و پادشاهزادهای والا جاه
نیک دریافته جوهر دانائی و شناسائی خود بر روی روز انداخت -
و بدین وسیله بسعادت محرمیت استسعاد یافت - و از کاردانی و
معامله فهمی و خلوص اخلاص و رسوخ ارادت و وفور دیانت بمناسب
و خدمات عالیه فایز گشته چندی بدیوانی بیوثات و برخی بمیر
سامانی و پاره بدیوانی بلند پایگی داشت - و بعد از آنکه توایم

معقولات را پیش فهرست جلال ملکت - جریده جزایل کمالات -
یادگار حکمای یونانی - انموذج دانشوران باستانی - میر فتح الله
شیرازی استفاده نموده بود - از بیداری بخت و سازگاری روزگار
پیش از جلوس اشرف سعادت بندگی درگاه افاضل پناه دریافته
بآموزگاری مهین گوهر بحر خلافت مفتخر گشت و مدتی بدین
خدمت جلیل القدر شرف اندوز بود - بعد ازان که چراغ باصره
اش کم نور گردید - پادشاه دانا نواز از مراحم ملکی و عواطف
پادشاهی محلی چند برهم میور غال بدو عنایت فرموده دستوری
دادند که بوطن خویش شتافته درس علوم دینیہ فرایش نهد *
میر محمد هاشم

معروف بحکیم هاشم خلف میر محمد قاسم گیلانی است -
مدت دوازده سال در حرمین شریفین بوده منقولات را از شیخ
محمد عربی محدث و شیخ عبد الرحیم حسانی و ملا علی نبیرا
ملا عصام الدین مشهور - و معقولات را از میر نصیر الدین حسین
پسر زاده میر غیاث الدین منصور و میرزا ابراهیم همدانی
فرا گرفته بهندوستان آمد - و طب و ریاضی نزد سرآمد اطبا حکیم
علی گیلانی ورزیده چندی در احمدآباد گجرات بتدریس مشغول
بود - چون دانائی او در فنون فضایل خصوصا طب بعرض اقدس
رسید - حکم شد که در همان بلده بخدمت صدارت و طبابت به
پردازد - پس از افضای مدتی ملزم عبودیت سده سنیه گشته
بامر خاقانی شرف تعلیم اختر برج سعادت پادشاهزاده محمد اورنگ
زیب بهادر دریافت - و اکنون در ملازمت آن والا گوهر کامیاب

قاضی محمد سعید کوهرودی

که احوال او نگارش یافت - از تلامذه تذکره علماء پیشین
میر محمد باقر مشتهر بدامباد بود - و از فن حکمت آگاهی تمام
داشت - چون بر پیشگاه خلافت ظاهر شد که در خدمتگذاری
جدکار و راست کردار است - چندی بداروغگی داغ و تصحیح
و اختی بخدمت عرض مکرر و مدتی بدیوانی بیوتات نوازش یافته
بپایه هزاره رسید - و در سال هشتم جلوس مقدس جهان
را بدرود کرد •

ملا میرک شیخ هروی

در عصفوان شعور از هرات بهندوستان آمده بیشتر متداولات
نزد ملا عبد السلام لاهوری اکتساب نمود - و در ایام برنائی بنیارت
حرمین محترمین موفق گشته پیش اکابر محدثین آن اماکن
فیض موطن کتب احادیث بسند رسانید - و از آنجا برگشته
در زمره بندگان این آستان عرش مکان در آمد - نخست بدولت
تعلیم مهین کوکب اقبال پادشاهزاده کامگار محمد دارا شکوه تارک
اعتبار بر افراخت - و الحال بخدمت معلمی ثمره شجره سلطنت
پادشاهزاده مراد بخش سر افراز است *

ملا عبد اللطیف سلطانپوری

بگرد آوری علوم و حل معضلات و تحقیق دقایق و تشخیص
حقایق آن چنانچه باید پرداخته بود - و حدت فهم و جودت تقریر
و قوت حافظه او زینت افزای فضایلش گشته - بیشتر کتب
متداوله این دیار نزد سرآمد نحاریر زمان ملا جمال لاهوری خوانده -

بود - و جمعی کثیر از افادۀ او بدایۀ فضیلت رسیدند - و در نخستین سال جلوس اقدس داعی حق را لبیک اجابت گفت - هرچه خوانده بود سره کرد و آنچه مانده بود کسب نمود - چندی بدانش آموزی متلمذه گذرانیده از اسعاد بخت بیدار خود را بآستان خواقین مکن رسانید - و در سلک ملازمان درگاه خلائق پناه درآمده لختی بخدمت عسکر فیروزی قیام می نمود - اکنون از فزونی سال که باعث اختلال حواس و انحلال اعضاست حسب الحکم دست ازان باز داشته در اردوی گیهان پوی بدرس متداولات و دعای دولت ابدی سمات اشتغال دارد *

قاضی محمد زاهد کابلی

بذریعۀ فضیلت و ورع در ایام سلطنت حضرت جنت مکانی منصب قضای کابل یافته بود - در عهد خلافت حضرت صاحبقران ثانی نیز چندی بهمان منصب قیام نمود - سال سیوم جلوس ازین جهان رخت هستی بر بست *

قاضی محمد اسلم

در صغرم از هرات که مسقط الراس اوست به بخارا شتافته برخی از علوم دینیہ کسب نمود - و در آغاز جوانی از بخارا بهندوستان بهشت نشان آمده مشمول مراحم حضرت جنت مکانی شد - پس از آنکه وفور دینداری و پرهیزگاری او بر ملا افتاد - خدمت والا رتبت قضای عسکر بدو تفویض یافت - و درین عهد سعادت مهد از سال جلوس مبارک تا امروز خدمت مذکور بدستور سابق بامنصب امامت نماز پادشاه دین پناه بدو مفوض است *

پرداخت - او در فنون دانش یکصد و کسری از تصانیف مختصره و مطوله دارد - با آنکه عقود زندگیش بتسعین پیوسته است از سلامت قوی بانواع طاعات و ریاضات و تعلیم و تالیف و تصحیح بسان ایام شباب می پردازد - از اعقاب او هفت تن تحصیل علوم رسمیه نموده بافاده مشغول اند - یکی از نیاکانش در ركب ظفر نصاب حضرت صاحبقران جهان ستان از توران بهندوستان آمده بود و آنحضرت هنگام معاودت او را با لختی از امرا در دارالملک دهلی گذاشته بودند - او دران دیار متاهل گشته اقامت گزیده - و ازان بازدارالملک وطن اجداد شیخ است - وصول او نیز همان شهر کرامت بهراست •

ملا یوسف لاهوری

او عالم عامل بود - کسب کمالات از ملا جمال لاهوری نموده - در منقولات مهارت تمام داشت - علم تفسیر نیکو دانستی - و آنرا به نیکو ترین طرز بیان کردی - از علوم معقوله نیز نصیبی اندوخته بود - قریب پنجاه سال بافاده پرداخت - بسیاری ازو بهره مند گشتند - و بکمال رسیدند - هشتاد مرحله از زندگانی نور دیده انتقال نمود •

ملا عبد السلام دیوی

اصناف عربیت در زادبوم خود ورزیده چون بدار السلطنه لاهور آمد نزد حاوی معقول و منقول ملا عبد السلام لاهوری مفتی که فنون ادبیه و فقه و اصول فقه را نیکو دانستی و هشتاد سال عمر یافت - و قریب شصت سال بافاضه مشغول

علوم نزد ملا کمال کشمیری که در سیدالکوت مسکن داشت
و بانوار ریاضت باطنی روشن تلمذ نموده است - در ایام سعادت
فرجام حضرت جنت مکانی بضروریات معیشت در ساخته عزلت
گزین بود - درین دولت خدا داد که بازار دانش رواج دیگر
گرفته است - و کار دانشوران رونق از سر - اسباب رفاهیت حال و
فراغت بال فراهم دارد - چند ده دروست برسم سیور غال بدو
مرحمت شده - و هرگاه بدرگاه عرش اشتباه آمده کامیاب حضور
میگردد - از دریا بار امصال شهنشاه بیهمال مبالغ گرامند نقد نیز
می یابد - و بی تفرقه خاطر بوظایف دعای کامروائی اوایی این
سلطنت جاوید طراز - و افادۀ طلبۀ علم می پردازد - و در فنون علوم
بنام بادشاه دانش نواز تصانیف رایقه دارد *

شیخ عبد الحق دهلوی

مجمع فضایل صوری و معنویست - در سر آغاز آگهی
باصوختن و حفظ کلام الهی اشتغال نمود - و چون سنین عمرش
بعشرین رسید از پایۀ تحصیل بدرجۀ تدریس برآمد و چندی
هنگامۀ افاده گرم داشته پدای طلب بادیه پیمای سفر حجاز
گردید - و زیارت حرمین معظمین دریافته در حوضۀ درس
بسیدری از اکابر علمای حدیث خصوصا نسخۀ اسلاف محدثین
نخبۀ اخلاف متورعین - شیخ عبد الوهاب متقی که قاطن ام القری
بود - و لوازم انوار ولایت و سواطع آثار هدایت از ناصیۀ اطوارش
هویدا - کتب معتبرۀ احادیث بسند رسانید - و مدتی دران امکنه
شریفه بسر برده بوطن مالوف مراجعت نمود - و بافاضۀ علوم دینی

بیست و چهارم رجب سال دوم سریر آرائی از تغیر ارادت خان که
آخر بخطاب اعظم خانی سرافرازی یافت چون او بصوبه داری دکن
سر بلند شد پدایه جلیل وزارت کل ممالک محرومه رسید - و مرافعی
مناصب عالیہ نور دیده بمنصب تبدیل هفت هزاره ذات و چار
هزار سوار مرتقی گردید *

ملا محمد فاضل

مولدش بدخشان است در ابتدای جوانی نخست بدکابل
رسیده نزد ملا صادق حلوائی تلمذ نمود - و بعد ازان بدوران رفته
فیض صحبت حلال معاهد و منقول - کشاف غوامض معقول -
ملا میرزا جان شیرازی دریافت - و فنون حکمت را از ملا محمد
یوسف کوسه که ارشد تلامذ آن سر آمد اساتذہ زمان بود کسب نموده
بدار السلطنه لاهور وارد گردید - و تفسیر و اصول را پیش ملا جمال
لاهوری که در عربیت یگانه روزگار بود خوانده حاوی علوم عقلیه و
نقلیه گشت - در عهد سلطنت حضرت جنّت مکانی بمنصب عدالت
اردوی گیہان نور امتیاز داشت - و در زمان خلافت حضرت
خاقانی نیز تا سال هشتم بهمان منصب مفتخر بود - اکنون در
دار السلطنه بافاضه علوم اشتغال دارد - و بنقد و سیور غالی که از
پیشگاه عنایت بادشاه ابر دست بحر نوال برای او مقرر است بجمعیت
و رفاهیت تمام میگذراند *

ملا عبد الحکیم

مولد و منشاء او قصبه سیالکوت است - نشیب و فراز کمالات
پیموده - و در مضمار فضایل از همسران قصب السبق ربوده - اکثر

والا درین اوان محمود و زمان مسعود که هنگام ورود برکات الهی
و ظهور سعادات نامتناهی است در همگی اطراف و اکناف سوان
اعظم هندوستان بهشت نشان هنگامه ایزد پرمتی بوجود با سود
این گروه حق پزوه رونق دارد *

طبقه فضلا

افضل خان - نامش ملا شکر الله است - و زان بومش شیراز -
همگی مراتب دانش و کمال نزد میر ابراهیم همدانی و میر
تقی الدین محمد نسابة شیرازی اندوخته بهندوستان بهشت نشان
آمده در سلک بندگان حضرت جنت مکانی منسلک گشت -
هنگامی که اعلیٰ حضرت در ایام بادشاهزادگی از خدمت آنحضرت
بمهم رانا امر سنگه دستوری یافته باودیپور توجه فرمودند او در
زمره منصبداران که در رکاب دولت خدیو جهان معین گشته بودند
رخصت یافت - و به خجستگی طالع و یارمی بخت منظور نظر
عنایت شد - و در اودیپور بروفق ملتئم گیتی خداوند بخدمت
دیوانی خاقان جهان سر برافراخت - و بمیامن تربیت بادشاه دانا
پرور دانش نواز آداب بندگی ملوک و مراسم نظام مهام کسب کرد -
و چون قبله ابدال بعد از انجام مهم رانا امر سنگه احراز شرف
ملازمت حضرت جنت مکانی نمودند - بالتماس این جهان افضل
بخطاب افضل خانی نامور گشت - و پس ازان که اورنگ خلافت
بجلوس مقدس آرایش پذیرفت - و دیرین آرزوی روزگار برقرار
روائی برآمد - از جوهر شناسی و قدر دانی حضرت خاقانی در

سفال و نبات و نمك از خاک و ماهي از ميخ چوبين زياده بران
 است كه بقالب تحرير در آيد - اعلى حضرت مي فرمودند كه پيش
 از اين گاهي شيخ را در حضور اقدس تواجد دست ميداد - و بمرتبه
 اثر داشت كه اگر نشسته مي بوديم بي اختيار بر مي خاستيم -
 روزي در محفل خلد آئين كه نغمه سرايان جادو پرداز بساز و آواز
 پرداخته بودند - شيخ بوجد در آمد - و در اثنای آن آب طلبیده
 قدری خود خورد - و باقي بمردم داد - هر کدام گذارش نمود كه شهد
 ناب است - و مرتبه حضرت شاهنشاهي از راجه بكر صاحبیت كه بنده
 معتبر اين درگاه بود نقل فرمودند - كه او بعرض رسانيد - كه روزی
 شيخ بمن گفت كه نماز معكوس ميگذارم به بين اما مترس - و
 شروع دران نمود - ديدم كه سياهي محاسن او بسپيدي مبدل گشت
 - و باز مشاهده كردم كه سرش از تن جدا است - پس از لمح
 بحالت سابق باز آمد - اگرچه چندين حكايات شگرف و روايات شگفت
 از اهل اعتقاد و خداوندان و داد كه مدارشان بر گرمی كار و رواج
 بازار شيخ است كمتر پذيرفته می آيد - اما از بيدگانگان دين كه
 غرض آلود نباشند باور می توان كرد - نوبتي احوال او در مجلس
 فردوس قزئين مذکور می شد - قره باصره خلافت بادشاهزاده محمد
 دارا شكوه و قاضي محمد اسلم بعرض اقدس رسانيدند - كه در دارالخلافة
 اكبر آباد ديديم كه مرتبه كوزه و باز ديگر رومال را كبوتر ساخت -
 و نيز معروض داشتند كه اكثري برگ كاه بدست ما داده و آن
 كرم شده پيرو از در آمده است *

احوال برخی از مشاهير دزين سپاس نامه ثبت شد -

گسیخته - اکنون بشغلی که ازان ره نوردی بیدای یقین فرا گرفته
مشغول است - و پای آمد شد او کوتاه - چشم گریان و دل بردان
دارد - سیمای حالش بر سوز و گداز دلالت میکند •

شیخ ناظر

اسمش ناصر محمد است - و الحال بشیخ ناظر که پدرش
بدان نامور گردانیده در همگنان معروف - او مرید سلاله خاندان
قبوت نقاره دودمان ولایت - سید احمد بن سید رفیع الدین بن
سید جعفر شیرازیست - که از اصحاب و جد و حال و ارباب
دانش و کمال بود - و در گجرات اقامت داشت - مولد و منشاء
او طایفه طایفه است - در آغاز سلوک لختی بسیاحت گذرانیده از
ایام دولت انتظام پادشاهزادگی حضرت خلافت پناهی ملازم رکاب
اقدس بوده بشمول عوطف بیکران پادشاه درویش نواز عز امتداز
دارد - در صیف و شتا جبهه پنبه آگین با نیم آستین پشمین
که آن نیز پنبه آمود باشد شباروز می پوشد - و همواره اسلحه
با خود داشته شبها بیرون خوابگاه مقدس بعبادت ایزدی میگذرانند
و از پیشگاه الوهیت بخدمت این مفتاح ارزاق خلائق و مغلاق
شداید بوائق خود را مامور می نماید - باز چون یومیه و تعدد اسپ
وفیل که از سرکار بدو عنایت شده اکثر اوقات بصحرا شتافته حزمه
گاه و هیمه برداشته می آرد - و انرا فروخته قوت خود میگرداند -
و بسا باشد که بجای طعام بعاف بگذرانند - تفصیل امور عجیبه و
شیون غریبه که ازو بظهور میرسد و در حضور اقدس نیز مکرر بروی
کار آمده مانند ساختن مردارید از قطره آب و اشرفی و روپیه از

برهانه بهندوستان بهشت نشان آمده در غزو افغانه بپایه شهادت
رسید - پدرش صدر الدین محمد در سر آغاز جوانی همراه موکب
معالي حضرت جنت آشدانی به تته رفته بمقتضای آبشخور در
انجا اقامت گزید - و او دران سرزمین متولد گردید - و ازین رو
بهندی اشتهار یافت - در صغرسن او والدش ازین جهان رخت
هستی بر بست - و او همت بر کسب علوم گماشت - بعد از آنکه
مملکت سند داخل ممالک محروسه شد نوکری عبد الرحیم خان
خانان اختیار نموده از سند بهند آمد - و بسی سالگی دل از تعلق
بر گرفته در برهانپور منزوی گشت - پس از چندی چون بعزم
زیارت حرمین شریفین سفر گزین گشته به بندر سورت رسید
صحبت فیض منقبت ناهج مذاهج شریعت کشف اسرار حقیقت
شیخ محمد فضل الله طیب الله ثراه دریافته ازیشان خرقه بگرفت -
و بطواف مکانین مکرمین شتافت - بعد از مراجعت باز ببرهانپور
آمده متوطن گردید - از انجا که بختش بیدار بود و دولت مددگار
هنگام نخستین یورش حضرت صاحبقران ثانی بصوب دکن بعد از
جلوس بر اورنگ جهانبنانی بدرگاه گیتی پناه آمده شرف ملازمت
اندوخت - و مدتی ملتزم رکب فیروزی نصاب بود - اکنون از پیشگاه
حضور مرخص گشته در برهانپور پیوستش ایندی و دعای دوام
دولت گردون صولت کامیاب است *

شیخ ابو المعالي

مولد و منشاء از قصبه بهیره است از پرگنات دارالسلطنة لاهور -
در خدمت میان میر ترک و تجرید اختیار نموده - و از اهل و عیال

میر حسام الدین بدخشی

پدرش قاضی نظام در اوایل زمان حضرت عمرش آشیانی
به هندوستان آمده داخل بندهای پادشاهی گردید - و بمیامن
خدمات شایسته رتبه امارت دریافته بخطاب قاضی خان پسر
ازان بغازی خان تارک افتخار برافراخت - مولد میر بدخشان
ست - و منشأش هندوستان - مدتی در سلک منصبداران
انسلک داشت - بمرافقت قاید توفیق و معاونت سائق تائید
اجتناب از متذمعات فانیة جسمانیة نموده زاویه نشین گشت -
خلاصه اوقاتش بطاعت و عبادت سپری گشتی - و در روز ختم
مصحف نمودی - نسبت و اجازت بسالک مسالک ولایت و کرامت
خواجه عبد الباقي داشت - اصل خواجه سمرقند است - مولدش
کابل - در اواخر عمر بدارالملک دهلی آمده توطن گزید - و بارشاد
ایزد طلبان پرداخت *

ملا محب علی سندی

از علوم ظاهری بهره مند است - و از تکلفات رسمی و
تصنعات عرفی بیگانه - بیشتر اوقات برانجاش حوایج مسلمانان
و اعلام کفره و اصلاح فجرة مصروف دارد - و تا بادراک سعادت
حضور مستسعد بود بامر خاقان عدل پرور داد گستر جمعی را
که بجاذبه توفیق از تنگنای کفر بوسعت آباد ایمان میگرائند
از نظر اکسیر اثر گذرانیده در اسعاف مقاصد شان می کوشید - او
خود را بگروه کوه برکه قبیلۀ است از قبایل چغتای منسوب می سازد
علی بیگ جد او در گرامی ملازمت حضرت فردوس مکانی انوار الله

فرازنده اورنگ جهانبنانی رسیده مسرت اندوز گردید - و چون بر
پیشگاه ضمیر خورشید تنویر خافان غیب دان پرتو انگذد که احوال
سلامت اشتمال او از تکلف و تصنع مبرا است بنشاط و انبساط تمام
صحبت داشته و بگذارش نکات دلکشا و معارف سعادت افزا پرداخته
رخصت فرمودند - اکنون در دار السلطنه بدل خوشی و آزادی
بسر می برد *

شیخ بلاول قادری

در دار السلطنه رحل اقامت انداخته پای تردد بدامن
عزالت کشیده بود باندوختن مواد معیشت مقید نگشتی - و
هرچه بی خواهش رسیدی پذیرفته در مصارف بکار بردی -
باخلاق ستوده همگنان را از خود راضی داشت - لوح جبینش از
نقوش چین ساده بود - و مائده ضیافتش برای توانگر و فقیر
آماده - اوقات شبآروزی در اوراد و وظایف بسر بردی - و بسا
مقالات سعادت افزای بزرگان دین - و مقولات فیض انتمای ره روان
وادی یقین - در ذکر داشت که آنرا بموقع ذکر نمودی - از فزونی
تجرب گرد تاهل نگردید *

شیخ پیر

اوقاتش در کمال تعینی بسر رفتی - بتواجد شغف تمام
داشت - مجلسش اکثری برود و سرود گرم بودی - و چون از
نغمه هندوستان بقدری آگهی داشت خود نیز بمشرب صوفیه اختی
تصانیف بسته است - در بعضی سفرها با اردوی معلی همراهی
گزیدی - و بشمول تفقدات شاهنشاهی عز امتیاز اندوختی *

گذار خواجه و فرزندان و متعلقان او مرحمت شده - و در روزهای
وزن مبارک و دیگر ایام متبرکه نیز بانعامات زر سرخ و سفید
کامیاب میگردد *

ملا شاه بدخشی

از بدخشان بلاهور آمده بارادت سابع دریای اسرار الهی -
سائح بیدای حقایق نامتناهی - میان میر استسعاد یافت -
و ببرکات صحبت نور آگینش منازل و مقامات علیّه صوفیه
پیموده - او نیز بسان پیر خود بقید ازدواج در نیامده - و بزاویه
وحدت در ساخته - راه آمد و شد مسدود دارد - چندی پیش از
انتقال آن رهنمای سرگشتگان وادی طلب زمستان بلاهور و تابستان
بکشمیر میگذراند - پس ازان بمرجب اشاره پیر در نزهت آباد
کشمیر رحل اقامت انداخت - و ازان باز در انجا بایزد پرستی
مشغول است *

ملا خواجه

موطنش بهار است - در ربیعان شهاب بدار السلطنت
لاهور آمده بعد از تحصیل علوم رسمیه دست افتاب باسوه اولیای
زمان میان میر داد - و بر ریاضت و مجاهدات پرداخته نفس خود
کام را بنا کامی رام گردانید - در لباس و طعام به خشن و ناگوار خرسند
است - و از وفور و آراستگی پیرامون تاهل بل هیچ سببی از اسباب
تعلق نگشته - آنچه از خوارق عادات و بوارق تصرفاتش جمعی را که
بحلیّه راستی آراسته اند حکایت مینمایند اگر بر نویسد نامه
بتطویل می انجامد - در دار السلطنه بادر اک مجلس فیض آمود

باشد - تازیخ ولدتش (وارث رسول) یافته اند - بیشتر مکان
هندوستان باین سلسله نسبت اعتقاد دارند - الحق این طبقه
سمیه منبع اولیا و منشای عرفا است - از انجمله یکی سید جلال
ملقب بمخدوم جهانیان است - که مضع متبرک او در بلده اوچه
واقع شده - و دیگر سید برهان الدین معروف بقطب عالم که نبیره
مخدوم جهانیان است - و نخستین کسی که ازین قبیله بگجرات آمده
او در قریه بتوه سه گروهی احمد آباد مدفون است - دیگر سید
محمد مشتهر بشاه عالم که بیرون شهر احمد آباد در رسول آباد
آسوده است - و مناقب این سه برگزیده ایزدی از شهرت باشتهار
و از ظهور باظهار احتیاج ندارد *

خواجه خاوند محمود

نبیره مقتدای عرفاء کبار خواجه علاءالدین عطار است - و از
دانای اسرار انفس و آفاق *

خواجه اسحق ده بیدی مجاز

خواجه در اوان سلطنت حضرت عرش آشیانی از توران بکابل
و از انجا بهندوستان بهشت نشان آمده و شرف ملازمت آنحضرت
دریافته - و ازان باز در کشمیر اقامت گزیده است - خانقاهی
عالی در انجا بنا نموده با گروهی از ارادت کیشان بعبادت اشتغال
دارد - پس از اورنگ آرائی بادشاه حق آگاه حضرت صاحب
قران ثانی مکرر بدرگاه گیتی پناه رسیده - و از چشمه سار
مراحم خاقانی ریاض آمالش سرسبز و شاداب گردیده موضعی
چند بطریق سیور غال در کشمیر جنت نظیر بجهت اوقات

هزار و چل و چارم هجری از محنت کده دنیا بدار السرور آخرت
 انتقال نمود - قبر گرامیش در موضع غیات پور است نزدیک
 بعالم گنج دار السلطنه لاهور - مکرر بر زبان حقیقت تبیان حضرت
 خاقانی گذشته که از مرتاضان هندوستان بهشت نشان دو کس را
 مرتقی بدرجه کمال یافته شد - میان میرو شیخ محمد فضل الله
 که در برهانپور رحل اقامت انداخته برهنمونى سالکان جاده حق
 طلبی اشتغال داشت - اطمینان حضرت در ایام میمنت انتظام بادشاه
 زادگی بمفزل شیخ تشریف فرموده ایشان را دریافته بودند *

سید جلال

گرامی خلف سید محمد مذکور است مجاوره داکشا و
 صاحبیت روح افزا باحسن خلق و لطف خلق فراهم دارد -
 و علوم ادبیه را نیکو ورزیده - و در مصطلحات طایفه سنیة صوفیه
 و احوال مشایخ بالیه نیک مستحضر است - و بخدا پرهیزی
 و پرهیزگاری متصف - از جودت قریحت و نظم طبیعت گاهی
 مضامین رنگین و معانی دل نشین را بلباس شعر می آراید - و
 و از آنرو که نژاد سعادت نهادش باصام المتقین قدوة الاولیا امام رضا
 می پیوندد خود را برضائی متخاص گردانیده است - در زندگی
 پدر و بعد ازان نیز مکرر بآستان بوس رسیده از دریا بار عواطف
 خاقانی کام اندوز گردیده - اکثری بر زبان وحی بیان بادشاه حق
 آگاه رفته که سید مذکور از روی نجابت ذات و شرافت صفات و دیگر
 خصایل بهیه و شمایل رضیه شایسته صحبت فیض منقبت ما است
 و سزاوار آنکه همواره بوسیله دوام ملازمت سراسر سعادت کامیاب

عصر - موطن گرامی او سیهوانست از توابع صوبه ملتان - در سلوک
 راه حق طریقه انیده قادریه داشت - در عنفوان شباب بدار السطنه
 آمده با نفوس توسن مجاهده فرا پیش گرفت - و قریب چهل سال
 در کنج ناکامی و زاریه گمناهی بفروغ ریاضت و پرتو معرفت نشیب
 و فراز این طریق دشوار نور را طی نموده چنان بسر برد که درین
 مدت مدید و عهد بعید هیچ یکی بر چگونگی حالاتش آگاه
 نگردید - بمرور ایام اطوار خفیه و آثار خبیثه او برملا افتاد - و
 گروهی از طلاب حق بدو گرویده صاحب مقامات منیع و درجات
 رفیع گردیدند - و چون از زخارف دنیای دنیویه دل برگرفته بود -
 بر خداوندان ثروت نظر تربیت نینداختی - و از مخالطت و
 مجالست این طایفه نفور بودی - و تا از خواهش حطام ناپایدار
 این نشاء بی مدار متنفر ندیدی تلقین نمودی - باوجود دیرین
 زندگی پیرامون تاهل و تعلق نگشت - و از فزونی استغنا در خواهش
 بر خود بسته داشت - و بآمیزش و اختلاط همگان کمتر می پرداخت -
 بادشاه اسلام شهیدشاه افام که از ایند پژوهی و دید والا بدریافت
 حق شناسان حقیقت آئین فراوان توجه دارند - دو مرتبه یکی
 پیش از سفر کشمیر فردوس نظیر - دیگر بعد از مراجعت که در سنه
 هفت واقع شده کلبه شیخ را بقدم فیض لزوم منظور ساخته اند -
 و تفصیل آن رقم پذیر خامه وقایع نگار گشته - دیده جهان بینش
 از امتداد زندگانی که سبب فتور قوی و قصور ارکان است نابینا شده
 بود - چون گویم که از مشاهده اشباح و هیاکل مسجوران پیشگاه
 خدا بینی و دوران شاه راه معرفت گزینی باز پوشیده - در سال

به پنج واسطه بمظهر انوار ولایت - مظهر اسرار هدایت - شاه عالم بخاری قدس سره که مرقه فیض مورد او در گجرات مزار زوار عالم و مطاف طواف جهان است - میرسد - و نسب شاه عالم به بیست و یک واسطه بامیر المومنین علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه منتهی میگردد - سید محمد بصباحی رجه و فصاحت زبان و سماحت ید و رجاحت خرد و دیگر مکارم جلیله و مآثر نبیله اتصاف داشت - پیش از جلوس مقدس دوبار در گجرات شرف ملازمت دریافته مشمول عنایات گشته بود - نخست هنگامی که اعلیٰ حضرت با حضرت جنت مکانی بآنجا تشریف فرموده بودند - دیگر بار زمانی که موکب اقبال از جنید بسمت دار الخلافه توجه داشت - بعد از آن که اورنگ جهانبنانی بجلوس مبارک پایه آسمانی یافت - سید از اشتداد عارضه ضیق النفس بدولت حضور فتوانست رسید - و سید جلال خلف الصدق خود را به تهنیت گذاری بدرگاه گیتی پناه فرستاده - سال هشتم جلوس میمنت مانوس مطابق هزار و چهل و پنجم هجری از جهان فانی بعالم جاودانی ارتحال نمود - در گنبدی که بدروازه غربی روضه شاه عالم پیوسته است مدفون گردید - او در تاریخ ولادت خود بدین * مصرع *

من و دست و دامن آل رسول * ملهم گشته بود •

میان میر

شناور بحر معرفت - غواص لجه حقیقت - بود - و در تصفیة باطن و تهذیب نفس و نور دیدن مراتب و منازل ایند شناسی و تبیین غوامض حقایق و شرح مشکلات معارف زبده دهر و امور

- حسن ولد محمد خان نيازي پانصدی صد سوار *
- حكيم ابو الفتح پانصدی صد سوار - سال ششم در گذشت *
- مقدم خويش آصف خان جعفر بيگ پانصدی صد سوار *
- هردی نراين پانصدی صد سوار *
- دوستکام ولد معتمد خان پانصدی هشتاد سوار *
- شيخ معين الدين راجگری پانصدی هشتاد سوار *
- رای سبهاچند پانصدی هشتاد سوار *
- خداوند دکنی پانصدی هشتاد سوار *
- منكو رام دکنی پانصدی هشتاد سوار *
- مشكين ولد تاتار خان جعفری پانصدی هشتاد سوار *
- محمود بيگ ولد بايزيد بيگ پانصدی شصت سوار *
- حكيم عبد الوهاب ولد حكيم علي پانصدی پنجاه سوار *
- صير عبد الوهاب معموری پانصدی ذات *

نگارش احوال مشايخ وغيرهم و آن مبني است
بر طبقات چهارگانه

طبقه مشايخ

شروع دران از سادات صحيح الذنب كه مودت اين طبقه عليه
اجر تبليغ فرمان است - و محبت اين طايفه منيه از لوازم
ايمان - نموده ميشود *

سيد محمد رضوي

محدث گراميش بخارا است - و مولد ساميش احمد اباد گجرات -

- سید نور العیدان پانصدی صد سوار *
- سید محمد پانصدی صد سوار *
- بدیع الزمان ولد آقا ملا پانصدی صد سوار *
- محمد رشید خان دورانی پانصدی صد سوار *
- روز بهان خواجه سرا پانصدی صد سوار *
- صالح بیگ جلاهر پانصدی صد سوار *
- ظریف پانصدی صد سوار *
- خواجه عبد الهادی ولد صفدر خان پانصدی صد سوار *
- سید عبد القادر مانپوری پانصدی صد سوار *
- یعقوب بیگ ولد شاه بیگخان کابلی پانصدی صد سوار *
- میر قاسم سمذانی پانصدی صد سوار *
- علی اصغر ولد آصف خان جعفر بیگ پانصدی صد سوار - در قلعه
- دهامونی سوخت *
- دلدار بیگ قدیمی پانصدی صد سوار *
- کریم پانصدی صد سوار - سال ششم در گذشت *
- خواجه هاشم ولد شیر خواجه پانصدی صد سوار *
- محسن ولد مختار بیگ پانصدی صد سوار - سال ششم در گذشت *
- صابر ولد باقر خان پانصدی صد سوار - سال سیوم در گذشت *
- خدمت رای پانصدی صد سوار *
- طالب بیگ پانصدی صد سوار - سال سیوم در گذشت *
- عبد الرسول بریج پانصدی صد سوار - سال هشتم در گذشت *
- رکن الدوله واد میر حسام الدین آنجو پانصدی صد سوار *

آدم ولد علي راى تبثي پانصدى دو صد سوار *

جعفر بلوچ پانصدى دو صد سوار *

نعمان بيگ حارثي پانصدى صد و هفتاد سوار *

امير بيگ ولد شاه بيگ خان كابلې پانصدى صد و پنجاه سوار *

درويش بيگ قاقشال پانصدى صد و پنجاه سوار *

شيخ موسى گيلاني پانصدى صد و پنجاه سوار *

مكند داس ولد راجه گوپال داس كور پانصدى صد و پنجاه سوار -

سال چهارم در نبرد خانجهان در گذشت *

سيد عبدالغفور پانصدى صد و پنجاه سوار - سال چهارم در گذشت *

خورشيد نظر ولد خواجه ابو الحسن پانصدى صد و پنجاه سوار -

سال نهم در گذشت *

حاجي ادرار اوزبك پانصدى صد و پنجاه سوار *

دريا داؤد زئي پانصدى صد و بيست و پنج سوار *

محمد واحد پانصدى صد و بيست سوار - سال ششم در گذشت *

عبد المومن پانصدى صد و پنجاه سوار *

حاجي محمد يار اوزبك پانصدى صد و پنجاه سوار *

شريف بيگ درمان پانصدى صد و پنجاه سوار *

فتح ضيا نبيرۀ حكيم ابو الفتح پانصدى صد سوار *

ملك امان پانصدى صد سوار *

محمد تقى تفرشي پانصدى صد سوار *

عبد الله ولد سعيد خان پانصدى صد سوار *

حكيم ضياء الدين پانصدى صد سوار *

هر داس جهالا پانصدی دوسه سوار - سال سیوم در گذشت *

فرهر داس جهالا پانصدی دوسه سوار - سال سیوم در جنگ *

خافجهان مدبر بدلیری جان در باخت *

مرتضی قلی ولد خان اعظم کوگلتاش پانصدی دوسه سوار *

گرشاسپ ولد مهابت خان خانخانان پانصدی دوسه سوار *

میرزا شیخ ولد سعید خان پانصدی دوسه سوار *

سعد الله خان دیگر پسر سعید خان پانصدی دوسه سوار *

شکر الله ولد خان زمان بهادر پانصدی دوسه سوار *

سید عبدالرسول ولد سید عبدالله خان بهادر فیروز جنگ پانصدی

دوسه سوار *

جعفر ولد الله ویردیخان پانصدی دوسه سوار *

میر خلیل ولد اعظم خان پانصدی دوسه سوار *

شیخ قطب ولد شجاعت خان فتحپوری پانصدی دوسه سوار *

میر اعظم کاشغری پانصدی دوسه سوار *

سید راجی ولد سید مبارک مانکپوری پانصدی دوسه سوار *

خواجه زین العابدین خویش عبدالله خان بهادر فیروز جنگ

پانصدی دوسه سوار *

شهاب خان ولد ملک عالی پانصدی دوسه سوار *

آی محمد تاشکندی پانصدی دوسه سوار *

عزایت الله تتوی پانصدی دوسه سوار *

حسینی پانصدی دوسه سوار *

ابوالبقا ولد قاضی خان پانصدی دوسه سوار *

بهمنیار ولد یمین الدوله پانصدی دو صد سوار *

جمال بنگشی پانصدی دو صد سوار *

میر مقتدای غزنوی پانصدی دو صد سوار *

نعیم بیگ ولد اخلاص خان پانصدی دو صد سوار *

نجف علی ولد قزلباش خان پانصدی دو صد سوار *

یساول خان پانصدی دو صد سوار *

یعقوب بیگ منقط پانصدی دو صد سوار *

عبد العزیز عرب پانصدی دو صد سوار *

میر عنایت پانصدی دو صد سوار *

خدایار ولد بلندکوش پانصدی دو صد سوار - سال دهم درگذشت *

حیدر بیگ بدخشی پانصدی دو صد سوار - سال چهارم

در گذشت *

سکندر بیگ ولد حسن علیخان پانصدی دو صد سوار - سال پنجم

در گذشت *

محمد زمان داساد احداد انصاری پانصدی دو صد سوار *

میان داد پسر جلاله پانصدی دو صد سوار - سال چهارم پیری گشت *

بیدی داس ولد راجه نرسنگه دیو بندیله پانصدی دو صد سوار *

فرهرداس برادر بیدی داس پانصدی دو صد سوار - سال هفتم بساط

حیات در نوردید *

مدن سنگه بهدوریه پانصدی دو صد سوار

گروهرداس برادر راجه پتهلداس پانصدی دو صد سوار *

رکهناتپه زمیندار سو سنگه پانصدی دو صد سوار *

مکند جادون پانصدی سه صد سوار *

جمال پانصدی سه صد سوار - سال چهارم در گذشت *

محمود ولد یابو میکلی پانصدی سه صد سوار *

راجه اودیسنگه ولد راجه مان سنگه زمیندار جمون پانصدی

سه صد سوار - سال دهم در گذشت *

عبد الله نجم ثانی پانصدی دو صد و هشتاد سوار *

ابو البقا ولد شریف خان پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

پشوتن نبیرگ شیخ ابو الفضل پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

سید حسن ولد سید دلیر خان پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

خلیل الله ولد دلیر خان پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

راوت دیال داس جهالا پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

فتح الله ولد مهر علی برلاس پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

میر ابایل برادر شجاعت خان عرب پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

مان سنگه ولد راجه بکرماجیت پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

دلنزیگ پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

سید مبارک پانصدی دو صد و پنجاه سوار - سال ششم در گذشت *

مادهو سنگه سیدسودی پانصدی دو صد و پنجاه سوار - سال

هشتم در گذشت *

سید راجی ولد سید عبد الهادی پانصدی دو صد و پنجاه سوار -

سال چهارم در گذشت *

اسحاق بیدگ برادر یادگار حسین خان پانصدی دو صد و چهل سوار *

سید چادون ایرجی پانصدی دو صد و چهل سوار *

- مظفر ولد مبارک خان سروانی پانصدی چار صد و پنجاه سوار *
- سید باقر ولد سید حامد بخاری پانصدی چار صد سوار *
- محمد شریف ولد افضل تولاچی پانصدی چار صد سوار *
- بهادر کذبو پانصدی چار صد سوار *
- نرسنگداس ولد راجه دوارکا داس پانصدی چار صد سوار *
- چندر بهان فروکه پانصدی چار صد سوار *
- متھرا داس کچهواھه پانصدی چار صد سوار *
- هریسنگه ولد راو چاندا پانصدی چار صد سوار - سال نهم در گذشت *
- شیرومی خواجه سرا پانصدی چار صد سوار *
- ناهر سولنگھی پانصدی چار صد سوار *
- محمد زمان ولد ناد علی ارلات پانصدی سه صد و پنجاه سوار *
- امام قلی پانصدی سه صد سوار *
- چاپچی رومی پانصدی سه صد سوار *
- بیدر بهان زمیندار چندر کونه بنگاله پانصدی سه صد سوار *
- راجه جگمن جادرن پانصدی سه صد سوار *
- سید اختیار الدین پانصدی سه صد سوار *
- حبیب کرانی پانصدی سه صد سوار *
- چندر بهان زمیندار کانگره پانصدی سه صد سوار *
- خوشحال پسر خوانده میرزا رستم صفوی پانصدی سه صد سوار *
- یوسف فیدازی پانصدی سه صد سوار *
- جبار قلی ککھر پانصدی سه صد سوار *
- داپت ولد ماندن راتھور پانصدی سه صد سوار - سال سیوم در گذشت *

- پهلوان درویش مرغ ششصدی دو صد سوار *
- محمد سعید پسر خوانده مرتضی خان بخاری ششصدی دو صد سوار *
- سید صادق ششصدی دو صد سوار *
- محمد یوسف ششصدی دو صد سوار *
- نذر بیگ تیمان ششصدی دو صد سوار - سال دوم در گذشت *
- بهرام ولد صادق خان ششصدی صد و پنجاه سوار *
- جلال الدین محمود نواسه مخدوم الملک ششصدی صد و پنجاه سوار *
- مسعود شش صدی صد و پنجاه سوار - در سال چهارم روزگارش
بسر آمد *
- زلفی بیگ ششصدی صد و پنجاه سوار سال سیوم در گذشت *
- مکنداس راتهور ششصدی صد و پنجاه سوار - او نیز سال سیوم
در گذشت *
- میر باقر ششصدی یکصد و بیست و پنج سوار - سال پنجم
میری گشت *
- سیام خان حبشی ششصدی صد و بیست سوار *
- زین الدین علی برادر اسلام خان ششصدی صد سوار *
- محمد قاسم برادر خواجه ابو الحسن ششصدی صد سوار *
- بلند ولد بهروز کلال ششصدی صد سوار - سال دهم در گذشت *
- قاضی محمد اسلام ششصدی شصت سوار *
- محمد حسین جابری ششصدی ذات - سال ششم در گذشت *
- پانصدی
- محمد شاه یکم پانصدی پانصد سوار *

محمد شریف قدیمی ششصدی سه صد و پنجاه سوار *

میر یوسف کولالی ششصدی سه صد سوار *

سید شاه علی ولد سید رشید ششصدی سه صد سوار *

سید سلیمان ولد سید قاسم باره ششصدی سه صد سوار *

محمد بیگ شش صدی سه صد سوار - سال نهم در گذشت *

ابو البقا برادر زاده عبد الله خان بهادر فیروز جنگ - ششصدی

سه صد سوار *

سید عبد المذعم امرویه ششصدی سه صد سوار - سال نهم رخت

هستی بر بست *

حسن قلی خلیج ششصدی سه صد سوار *

باگه ولد شیر خان تونور ششصدی سه صد سوار *

اندر سال نبدیره راو رتن شش صدی سه صد سوار *

ادهم ولد نیابت خان ششصدی سه صد سوار - سال چهارم

در گذشت *

پاینده بیگ خواجه خضری ششصدی دو صد و هشتاد سوار -

سال هفتم پیری گشت *

سلطان یار ولد الله یار کوکه ششصدی دو صد و پنجاه سوار *

خواجه عنایت الله ششصدی دو صد و پنجاه سوار *

میر بزرگ نواسه سید خان ششصدی دو صد و پنجاه سوار - سال

پنجم در گذشت *

میر جعفر ولد میر حاج ششصدی دو صد سوار *

میر شاه علی ششصدی دو صد سوار *

عارف بیدگ شیخ عمری هفتصدی صد و پنجاه سوار - سال سیوم
در گذشت *

جمال خان قراول هفتصدی صد و پنجاه سوار *

فراست خان خواجه سرا هفتصدی صد و بیست سوار *

عارف ولد تاتار خان سفرچی هفتصدی صد سوار *

مبارک خان ولد سیف خان هفتصدی صد سوار *

کفایتخان معروف بمحمد مقیم هفتصدی صد سوار *

غازی بیگ هفتصدی صد سوار *

شش صدی

شمس الدین ولد نظر بهادر خویشگی ششصدی ششصد سوار *

مجاهد ولد فیروز جالوری ششصدی شش صد سوار *

سید عبد الماجد امرویه ششصدی چار صد سوار *

عبد الغفور ولد عرب خان شش صدی چار صد سوار *

جعفر برادر باقر خان نجم ثانی ششصدی چار صد سوار - در سال

ششم کشته شد *

سید عبد الله باره شش صدی چار صد سوار *

میرزا خویش قزلباش خان شش صدی چار صد سوار *

فیروز برادر غزنین خان جالوری شش صدی چار صد سوار - سال

چهارم در گذشت *

سیام سنگه ولد کرمسی را تهور ششصدی چار صد سوار *

راجه اودیبهان ولد راجه گردهر ششصدی چار صد سوار *

اوگرسمین ولد ستر سال کچهاوه ششصدی چار صد سوار *

صف شکن خان ولد میرزا حسن صفوی هفتصدی دو صد و پنجاه سوار *

کریم داد قاقشال هفتصدی دو صد و پنجاه سوار *
 یولم بهادر هفتصدی دو صد و پنجاه سوار - سال هفتم درگذشت *
 صالح اشهری هفتصدی دو صد و پنجاه سوار *
 عنایت الله ولد امانت خان هفتصدی دو صد سوار *
 حاجی نیاز هفتصدی دو صد سوار - سال دوم درگذشت *
 میرزا محمد سلدوز هفتصدی دو صد سوار - سال سوم و دیعت
 حیات سپرد *

سید سعادت الله حاجی پوری هفتصدی دو صد سوار *
 کاظم خویش وزیر الملک هفتصدی دو صد سوار *
 محمد رضا جابری هفتصدی دو صد سوار - سال دوم درگذشت *
 سید میرزا سبزواری هفتصدی دو صد سوار *
 بالا ولد راجه جگنات کچهواهی هفتصدی دو صد سوار - سال سیوم
 درگذشت *

رای بنارسیداس هفتصدی دو صد سوار *
 حسام الدین ولد نظام الدین خان هفتصدی صد و پنجاه سوار *
 انور ولد سلاح خان هفتصدی صد و پنجاه سوار *
 نصر الله ولد مختار بیگ هفتصدی صد و پنجاه سوار - سال دهم
 درگذشت *

سلطان محمود خویش خواجه ابوالحسن هفتصدی صد و پنجاه
 سوار - سال پنجم پیری گردید *

چشتی خان هفتصدی چار صد سوار - سال پنجم در گذشت *

فتح الله ولد راجو خان هفتصدی سه صد و پنجاه سوار *

چیقون بیگ جلابری هفتصدی سه صد و پنجاه سوار - در سنه
احدی سپری گشت *

میرزا (؟) برادر رشید خان انصاری هفتصدی سه صد و پنجاه سوار -
سال چهارم در گذشت *

زنبدیل بیگ خویش خواجه بیگ میرزا هفتصدی سه صد سوار *

اجمیری کوکه هفتصدی سه صد سوار *

جگناتپه راتهور هفتصدی سه صد سوار *

محمد طاهر خویش شهاب الدین احمد خان هفتصدی سه صد
سوار *

عادل خان ولد قاسم خان میر بحر هفتصدی سه صد سوار *

محمد بیگ اباکش هفتصدی سه صد سوار *

نصیر الدین محمود هفتصدی سه صد سوار *

سعید شیرانی هفتصدی سه صد سوار *

بیرنراین زمیندار پچیت از توابع صوبه بهار هفتصدی سه صد
سوار - سال ششم در گذشت *

هررام ولد بهگوانداس کچهواه هفتصدی سه صد سوار *

روپ سنگه کچهواه هفتصدی سه صد سوار *

عزیز ولد بهادر خان بلوچ هفتصدی دو صد و هشتاد سوار - سال
پنجم سپری گشت *

حسن خان برادر خدمتگار خان هفتصدی دو صد و شصت سوار *

دو صد سوار *

میرک حسین خوافی هشتصدی دو صد سوار *

حیات خان نبیرة دربار خان که در عهد حضرت جنت مکانی

بخدمت پرست موسوم بود هشتصدی دو صد سوار *

مقیم خان هشتصدی دو صد سوار - سال هشتم در گذشت *

خواجه عبد الله نقشبندی هشتصدی دو صد سوار - سال دهم ره سپر

آخرت گشت *

فتح سنگه سید سودیه واد مهاراجه بهیم هشتصدی دو صد سوار -

در سده احدى در گذشت *

یزدانی ولد مخلص خان هشتصدی دو صد و پنجاه سوار *

بیدل خان گیلانی هشتصدی صد سوار *

شیخ عبد اللطیف هشتصدی پنجاه سوار *

هفتصدی

کرپارام کور هفتصدی هفت صد سوار *

ستمر سال ولد راو سور بهورتیه هفتصدی شش صد سوار *

سید اسد الله ولد سید بایزید بخاری هفتصدی پانصد و

پنجاه سوار *

راجه بهروز ولد راجه روز افزون هفتصدی پانصد سوار *

هادی داد برادر رشید خان انصاری هفتصدی پانصد سوار *

سید صدر همشیرزاده مرتضی خان بخاری هفتصدی پانصد سوار *

سید حسن مساعد هفتصدی چار صد سوار *

نصر الله عرب هفتصدی چار صد سوار *

صدر برادر شیرخان روهیله هشتصدی چار صد سوار *
 عظمت پسر خانجهان منکوب هشتصدی چار صد سوار - سال دوم
 بهزاران خواری کشته شد *

راجه اودیسنکه ولد راجه سیام سنگه تونور هشتصدی چار صد سوار -
 سال سیوم در گذشت *

بهادر بابی هشتصدی سه صد و پنجاه سوار *
 عثمان ولد بهادر خان قوربیگی هشتصدی سه صد و پنجاه سوار - سال
 نهم در گذشت *

یوسف بیگ کبلی هشتصدی سه صد سوار *
 بهادر بیگ ترکمان هشتصدی سه صد سوار *
 طغرل ولد شاه نواز خان بن عبد الرحیم خان خانان هشتصدی
 سه صد سوار *

شیر زاد خویش خان عالم هشتصدی سه صد سوار - سال چهارم
 در نبرد خانجهان مخدول جانفشانی نمود *
 لشکری واد مخاص خان هشتصدی سه صد سوار - سال ششم
 در گذشت *

بهادر واد جانسپار خان هشتصدی سه صد سوار - در سال هفتم
 بگذشت *

سبحان سنگه سیدودی هشتصدی سه صد سوار *
 رانا جودها زمیندار امرکوت هشتصدی سه صد سوار *
 میرزا مراد کام صفوی هشتصدی دو صد سوار *
 دانا دل واد شاهنواز خان بن عبد الرحیم خانخانان هشتصدی

- خضر سلطان کهکر هشتصدی پانصد سوار *
- کمال الدین ولد شیرخان روهيله هشتصدی پانصد سوار *
- رای تلوکچند نبیره رای منوهر هشتصدی پانصد سوار *
- لکھمی سین چوهران هشتصدی پانصد سوار *
- سید لطف علی بهکری هشتصدی چار صد سوار *
- عزایت الله ولد میرزا عیسی ترخان هشتصدی چار صد سوار *
- میرفاضل مخدوم زاده هشتصدی چار صد سوار *
- صوفي بهادر هشتصدی چار صد سوار *
- حاجي محمد خواجه هشتصدی چار صد سوار - سال چهارم
درگذشت *
- محمد علی خویش قبیچ خان هشتصدی چار صد سوار *
- فرخ زاد ولد جهانگیر قلی خان هشتصدی چار صد سوار -
سال ششم درگذشت *
- رحمان الله پسر شجاعت خان عرب هشتصدی چار صد سوار -
- سال سوم در جنگ خانجهان مقهور جان در باخت *
- نیاز خان پسر شهباز خان کذبو هشتصدی چار صد سوار *
- تاج سروانی هشتصدی چار صد سوار *
- اوگر سین کچهواهه هشتصدی چار صد سوار *
- بهوجراج ولد رایسال درباری هشتصدی چار صد سوار *
- بہادر ارند افغان هشتصدی چار صد سوار *
- رای جگناتپه راتپور هشتصدی چار صد سوار - سال سیوم
سپری گردید *

مرحمت خان ولد صادق خان نهصدی سه صد سوار *

ایمل افغان نهصدی سه صد سوار - سال چهارم با خانجهان حرام نمک
بگوی عدم فرو رفت *

محمد زمان ولد حاکم خان نهصدی دو صد و پنجاه سوار *

شافی پسر سیفخان نهصدی صد و پنجاه سوار *

دیانت رای نهصدی صد و پنجاه سوار *

هشتصدی

سید عبد الوهاب ولد سید عبد الرحمن هشتصدی هشتصد سوار *

سید شهاب ولد سید غیرت خان هشتصدی ششصد سوار *

سید عبد الواحد ولد سید مصطفی خان بخاری هشتصدی شش
صد سوار *

مهیس داس ولد دلپت راتهور هشتصدی ششصد سوار *

اختیار ولد مبارز خان روهیله هشتصدی هشتصد سوار *

جمال ولد دالور خان کاکر هشتصدی شش صد سوار - سال ششم
کشته شد *

شادمان پکهلپوال هشتصدی ششصد سوار *

نظام ولد غزنین خان جالوری هشتصدی پانصد و پنجاه سوار -
سال ششم در گذشت *

ارد شیرنبدیر احمد بیگ خان هشتصدی پانصد سوار *

سید بهکر برادر زاده مرتضی خان بخاری هشتصدی پانصد
سوار *

میف الله ولد شمشیر خان روهیله هشتصدی پانصد سوار *

- حبیب مور هزاری دو صد سوار *
- میر شریف هزاری دو صد سوار - سال چهارم در گذشت *
- رای مانیداس هزاری صد و پنجاه سوار - سال پنجم سپری گشت *
- اسحاق بیگ هزاری صد سوار *
- معز الملک هزاری صد سوار *
- امانت خان هزاری صد سوار *
- رای بنوالیداس هزاری صد سوار - سال چهارم در گذشت *

نه صدی

- راجه مانسنگه گوالیاری نهصدی هشتصد و پنجاه سوار *
- سیدل سنگه ولد راجه سورج سنگه راتهور نهصدی هشتصد سوار *
- قزلباش خان نهصدی هفصد سوار - سال هیوم در گذشت *
- شرزه خان نهصدی ششصد سوار - سال هشتم در گذشت *
- گوپال سنگه ولد راجه منروب کچهواپه نهصدی ششصد سوار *
- سید ولی نهصدی پانصد سوار *
- ذوالفقار خان ترکمان نهصدی پانصد سوار *
- شمشیر خان ولد شیر خان تونور نهصدی پانصد سوار *
- سید ماکهن باره نهصدی پانصد سوار - سال نهم در گذشت *
- گوکلداس سیدمودیه نهصدی پانصد سوار *
- علی قلی برادر ترکمان خان نهصدی پانصد سوار *
- راولر چند کچهواپه نهصدی چار صد سوار - در سال چهارم فرو رفت *
- رای کاشی داس نهصدی چار صد سوار *
- نور الله ولد میر حسام الدین آنجو نهصدی سه صد سوار *

سیدف الملوک کاشغری هزاری چار صد سوار - سال پنجم سفر اخرویش
پیش آمد *

سید مبارک قدیمی هزاری چار صد سوار - سال نهم طایر وحش
از قفس تن پرواز نمود *

ابابکر ولد بهادر خان قوربیگی هزاری چار صد سوار - سال هشتم
بساط هستی در نور دید *

خنجر خان هزاری چار صد سوار - سال سیوم از جهان درگذشت *

بهادر برادر زاده خانجهان مردود هزاری چار صد سوار - سال سیوم
در اثنای جنگ اعظم خان بگوی عدم فر رفت *

سلطان نظر ولد امانت خان هزاری سه صد سوار *

محمد یحیی ولد سیف خان هزاری سه صد سوار *

راجه کورسین کشتواری هزاری سه صد سوار *

رفا خان خواجه سرا هزاری دو صد و پنجاه سوار - سال هفتم در
گذشت *

میرزا حیدر ولد میرزا مظفر صفوی هزاری دو صد سوار - سال چهارم
ازین جهان بگذشت *

میر برکه هزاری دو صد سوار *

میر خان هزاری دو صد سوار *

میر عبد الکرم هزاری دو صد سوار *

حکیم خوشحال ولد حکیم همام هزاری دو صد سوار *

یک دل خان خواجه سرا هزاری دو صد سوار *

شریف خان هزاری دو صد سوار - سال پنجم در گذشت *

کرم الله ولد علي مردان بهادر هزاری پانصد سوار *

حیات ترین هزاری پانصد سوار *

آقا افضل هزاری پانصد سوار *

احد اده مهمند هزاری پانصد سوار *

پهارة مل ولد کشن سنگه را تهور هزاری پانصد سوار - در سنه

احدی ازین جهان در گذشت *

راجه گرده هر پسر کیسو داس نبیره جتمل میرتهیده هزاری پانصد

سوار - سال سیوم در پیگار خانجهان نکوهیده آثار جانفشانی نمود *

جیت سنگه را تهور هزاری پانصد سوار - سال سیوم بعدم گاه

شتافت *

متر سین برادر راجه سیام سنگه تونور هزاری پانصد سوار - سال

ششم بخلاب ممات در شد *

سیام سنگه سیسودی هزاری پانصد سوار *

محمد علي کامرانی هزاری پانصد سوار *

حسین ولد خانجهان تیره بخت هزاری پانصد سوار - بیست و ششم

صفر سال دوم علف تیغ مبارزان لشکر فیروزی گردید *

سکندر خان هزاری چارصد و پنجاه سوار - سال چهارم بدارالبقا رفت *

ترکتاز خان هزاری چارصد سوار *

لطیف خان نقشبندی هزاری چارصد سوار *

اسام قلیخان ولد جان سپار خان هزاری چارصد سوار - سال سیوم

در نبرد خانجهان مطرود جان در باخته هرخ روئی ابد

حاصل کرد *

عبد الرحمن ترنابی هزاری هشتصد سوار *

مرتضی قلی برادر جانبدار خان هزاری ششصد سوار - سال دهم

در دکن بکنج نیستی خزید *

علاول ولد ابابکر ترین هزاری ششصد سوار *

عبد الرحمن روهیله هزاری ششصد سوار *

عبد القادر ولد احمداک هزاری ششصد سوار - سال نهم جان سپرد *

بلبدر میکهاوت هزاری ششصد سوار - سال میوم در جنگ خانجهان

فابکار بکار آمد *

راجه بیر فراین بد کوجر هزاری ششصد سوار - سال میوم بساط

زندگی در پیچید *

بهگوانداس ولد راجه فرسنگدیو بندیله هزاری ششصد سوار *

کشن سنگه بهدوریه هزاری ششصد سوار *

روچند گوالیاری هزاری ششصد سوار - سال هشتم در مهم سری نگر

نقد زندگی در باخت *

بهرام خان ولد جهانگیر قلیخان بن خان اعظم گوکلتاش هزاری

پانصد سوار *

میرزا خان ولد زین خان هزاری پانصد سوار - سال چهارم ده نور

منزل عدم گردید *

خواجه برخوردار داماد مهابتخان خانخانان هزاری پانصد سوار *

پرورش خان هزاری پانصد سوار - سال چهارم از اوج هستی بحضیض

نیستی رفت *

عقیدت خان هزاری پانصد سوار - سال چهارم رهگرای آخرت گردید *

حسینی برادر باقر خان نجم ثانی هزاری هشتصد سوار - سال

هشتم از آشوب حوادث رهائی یافت *

شادی خان شادی بیگ نام هزاری هشتصد سوار *

ابو محمد کذبو هزاری هشت صد سوار - سال پنجم ایام زندگانیش

منقضی گردید *

پیر خان میانه هزاری هشتصد سوار - سال هفتم در احمد آباد خرمن

عمرش بباد فنا رفت *

هری سنگه ولد کشن سنگه راتهور هزاری هشتصد سوار *

جیرام ولد راجه انیرای هزاری هشتصد سوار *

محمد شریف خالوی باقر خان نجم ثانی هزاری هفتصد سوار *

لعل خان هزاری هفتصد سوار - در نخستین سال جلوس اشرف

ازین سپنجی سرای بیرون شد *

نصیب شیرانی قدیمی هزاری هفتصد سوار *

سید غلام محمد بخاری هزاری هفتصد سوار - سال چهارم بنهانخانه

عدم در شد *

سید علاول برادر سید کبیر هزاری هفتصد سوار - سال هفتم در دکن

بدرجه شهادت رسید *

عثمان عم بهادر خان روهیله هزاری هفتصد سوار *

جان باز خان هزاری ششصد سوار *

قلعه دار خان چیله هزاری ششصد سوار *

دیانت خان هزاری ششصد سوار *

شجاع خان ولد معصوم خان کابلی هزاری ششصد سوار *

جمال خان نوحاني هزار و پانصدي پانصد سوار *
اعتماد خان خواجه سرا هزار و پانصدي پانصد سوار - سال دوم
درگذشت *

حكيم محمد حانق (ن) ولد حكيم همام گيلاني هزار و پانصدي
سه صد سوار *

قاضي محمد سعيد كرهرودي هزار و پانصدي دو صد سوار -
سال نهم ايام زندگيش آخر شد *

هزاري

امان بيگ هزاري هزار سوار *

اوزبك خان هزاري هزار سوار *

محمد حسين ولد يوسف نيكنام هزاري هزار سوار *

آگاه خان خواجه سرا هزاري هزار سوار *

راول سرمسي زميندار بانسواله هزاري هزار سوار *

شيخ الهديه ولد كشور خان هزاري هشتصد سوار *

لطف الله ولد لشكر خان هزاري هشتصد سوار *

ابو البقا ولد احمد بيگ خان هزاري هشتصد سوار *

دولتخان ولد الف خان قيامخاني هزاري هشتصد سوار *

محمد صالح ولد ميرزا شاهي برادر (ن) آصفخان جعفر بيگ هزاري

هشتصد سوار - سال دوم راه آخرت فرا پيش گرفت *

نوبت خان هزاري هشتصد سوار - سال نهم نقد حيات باز داد *

- سرفراز خان هزار و پانصدی هشت صد سوار *
- خواجه برخوردار هزار و پانصدی هشتصد سوار *
- قزاق خان هزار و پانصدی هشتصد سوار *
- ذوالفقار خان هزار و پانصدی هشتصد سوار *
- عبد الرحیم خان اوزبک هزار و پانصدی هشتصد سوار *
- میر عبد الله خویش سید یوسف خان هزار و پانصدی هشتصد سوار - در سده هشت به فیستنی سرای رفت *
- کرمسی راتهور هزار و پانصدی هشتصد سوار - سال سیوم در نبرد خانجهان مقهور گشته شد *
- بهیم راتهور هزار و پانصدی هشتصد سوار *
- چندر من بندیلہ هزار و پانصدی هشتصد سوار *
- یادگار حسین خان هزار و پانصدی هفتصد سوار - سال ششم ملک فیستنی پیمود *
- جلال ولد دلور خان کاکر هزار و پانصدی هفتصد سوار *
- جگمال ولد کشن سنگه راتهور هزار و پانصدی هفتصد سوار - سال دوم بوادی عدم در شد *
- ملتفت خان هزار و پانصدی ششصد سوار *
- یکه تاز خان هزار و پانصدی ششصد سوار *
- ذوالفقار بیگ ترکمان هزار و پانصدی ششصد سوار - سال چهارم در گذشت *
- سنگرام زمیندار کنور هزار و پانصدی ششصد سوار *
- خدمت خان خواجه سرا هزار و پانصدی پانصد و پنجاه سوار *

مرحمت خان هزار و پانصدی هزار سوار - سال چهارم اجل
معهودش در رسید *

جهان خان کاکر هزار و پانصدی هزار سوار *

سکندر برادر شهناز خان دومانى هزار و پانصدی هزار سوار *

زبردست خان هزار و پانصدی هزار سوار *

سید یعقوب ولد سید کمال بخاری هزار و پانصدی هزار سوار - سال
میوم بعدم اباد رفت *

یاسین خان ولد شیر خان تونور هزار و پانصدی هزار سوار - سال
هشتم به نخستین منزل اخروی فروکش کرد *

سیدورام ولد بلرام کور هزار و پانصدی هزار سوار *

هردی رام ولد بانکا کچهواه هزار و پانصدی هزار سوار - سال نهم طی
وادی نیستی فرا پیش گرفت *

ستار سال کچهواه هزار و پانصدی هزار سوار - سال میوم در پیکار
خانجهان ضلالت دثار بمردانگی نقد حیات در باخت *

راجه دوارکا داس ولد راجه گردهر کچهواه هزار و پانصدی هزار
سوار - سال چهارم در جنگ آن معصیت گرا جانبازی نمود *

راو متھی سنگه ولد راو دودای چندراوت هزار و پانصدی هزار سوار *

رراجه پرتاب اوجینیه هزار و پانصدی هزار سوار - در سال دهم
بدست عبد الله خان بهادر فیروز جنگ گرفتار آمده پیداش

نمک حرامی حسب الحکم بیاسا رسید *

جان سپار خان هزار و پانصدی هشتصد سوار *

زبردست خان هزار و پانصدی هشت صد سوار *

نور الدین قلی دو هزار و هفتصد سوار - سال پنجم راجپوتی اورا
بقتل رسانید *

خواجه جهان خوافی دو هزار و ششصد سوار *

حکیم الملک دو هزار و پنجاه سوار *

هزار و پانصدی

سعادت خان هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار *

عوض خان قاقشال هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار *

همت خان هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار - در سال دهم

و دیعت حیات باز داد *

رحمت خان هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار *

اکبر قلی سلطان ککهر هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار *

راول پونچا زمیندار دونگر پور هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار *

شریف خان قدیمی هزار و پانصدی هزار و دویست سوار - سال نهم

قابض ارواح قبض روحش نمود *

اسفندیار ولد حسن بیگ شیخ عمری هزار و پانصدی هزار و

دویست سوار *

سرانداز خان چیله قلماق هزار و پانصدی هزار و دویست سوار *

زین العابدین ولد آصف خان جعفر بیگ هزار و پانصدی هزار

و پانصد سوار - سال دوم از سرمایۀ زندگی تهی دست شد *

سهراب خان دیگر پسر خان مزبور هزار و پانصدی هزار و پانصد

سوار *

شجاع ولد معصوم خان کابلی هزار و پانصدی هزار سوار *

- غدير تخان خواجه بابا نام دو هزار ي هزار سوار - سال ششم "مسافر ملك بقاشد" •
- لهراسپ خان ولد مهابدتخان خانخانان دو هزار ي هزار سوار •
- خليل الله خان دو هزار ي هزار سوار •
- جان باز خان خواجه بابا نام دو هزار ي هزار سوار •
- اخلاص خان دو هزار ي هزار سوار •
- اكرام خان ولد اسلام خان فتحپوري دو هزار ي هزار سوار •
- فيروز خان خواجه سرا دو هزار ي هزار سوار •
- راجه رام داس نروري دو هزار ي هزار سوار •
- راجه روز افزون دو هزار ي هزار سوار - سال هشتم بخواب عدم غنود •
- شيرخان ترين دو هزار ي هزار سوار •
- بختيار خان دكني دو هزار ي هزار سوار •
- سيد عمر دكني دو هزار ي هزار سوار •
- آتش خان دكني دو هزار ي هزار سوار •
- انيراي دو هزار ي هزار سوار •
- سرور خان حبشي دو هزار ي هزار سوار •
- پتهوجي ولد اچلاجي دكني دو هزار ي هزار سوار •
- التفات خان دو هزار ي هشتصد سوار •
- سيد عالم باره دو هزار ي هشتصد سوار •
- صلابت خان ولد صادق خان دو هزار ي هشتصد سوار •
- هاباجي ديوريه (ن) دو هزار ي هشتصد سوار •

اهتمام خان دو هزارى هزار و پانصد سوار *

مختار خان سبزوارى دو هزارى هزار و پانصد سوار - سال دهم
کشته شد *

راو کرن ولد راو سور بهورتیه دو هزارى هزار و پانصد سوار *

راو دودا نبیره راو چاندا دو هزارى هزار و پانصد سوار - سال ششم
در مهم دولتآباد جان نثار گردید *

راوت راي دهنگردکني دو هزارى هزار و پانصد سوار *

بابو خان کرانى دو هزارى هزار و پانصد سوار - سال سیوم اجل
موعودش منصرف شد *

محمد زمان دو هزارى هزار و چار صد سوار *

غیرت خان عزیز الله نام ولد یوسف خان دو هزارى هزار و
دو صد سوار *

تربیت خان دو هزارى هزار و دویست سوار *

دیندار خان دو هزارى هزار و دو صد سوار - سال هشتم شربت
مرگ چشید *

نور الله هروی (ن) دو هزارى هزار و دو صد سوار *

بهاریداس کچهواکه دو هزارى هزار و دو صد سوار - سال چهارم ازین
جهان بیرون شد *

میرزا والي دو هزارى هزار سوار *

میرزا حسن ولد میرزا رستم صفوی دو هزارى هزار سوار *

نظر بهادر خوشگي دو هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار *
 شيخ فرید ولد قطب الدین خان کوه دو هزار و پانصدي هزار
 و پانصد سوار *

دلاور خان دکنی دو هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار *
 شمس خان دکنی (ن) دو هزار و پانصدی يك هزار و دوصد و پنجاه
 سوار - سال سیوم رخت هستي ازین جهان بر بست *

جان نثار خان دو هزار و پانصدي هزار و دویست سوار *
 دو هزاری

باقیخان قلماق دو هزاری دو هزار سوار *

شاه قلی خان اوزبک دو هزاری دو هزار سوار *

مبارک خان نیازی دو هزاری دو هزار سوار *

پرداخان ولد دلاور خان بریج دو هزاری دو هزار سوار *

جگراج بقدیله دو هزاری دو هزار سوار - در سال هشتم همراه پدر

بقتل رسید *

پرتیراج راتهور دو هزاری هزار و هفتصد سوار *

عزت خان دو هزاری هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه *

مغلخان ولد زین خان کوه دو هزاری هزار و پانصد سوار *

مکرمت خان دو هزاری هزار و پانصد سوار *

احمد بیگ خان دو هزاری هزار و پانصد سوار *

سادات خان دو هزاری هزار و پانصد سوار *

دو هزار و پانصدی

مرشد قلی خان ترکمان دو هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار -

پانصد سوار دو اسب سه اسب *

میر شمس دو هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار *

سزاوار خان ولد لشکر خان دو هزار و پانصدی دو هزار و

پانصد سوار *

غیرت خان برادر زاده عبد الله خان بهادر فیروز جنگ دو هزار و

پانصدی دو هزار سوار *

دیانت خان دشت بیاضی دو هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار -

در سال سیوم ره نورد آخرت گردید *

افتخار خان برادر سعید خان دو هزار و پانصدی دو هزار سوار - سال

چهارم بشهرستان فیستی رفت *

احمد خان ولد محمد خان نیازی دو هزار و پانصدی دو هزار سوار *

صف شکن خان ولد سید یوسف خان دو هزار و پانصدی دو

هزار سوار *

راجہ دیبی سنگه ولد راجہ بهارته بندیلہ دو هزار و پانصدی

دو هزار سوار *

الله یار خان دو هزار و پانصدی هزار و هشتصد سوار *

خنجر خان ترکمان دو هزار و پانصدی هزار و هفتصد سوار - سال دوم

در گذشت *

خدمت پرست خان دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار - بیست

و ششم صفر سال دوم در نبرد خانجهان مقهور جان در باخت *

فخر الملک ولد یاقوت بد جوهر سه هزارى دو هزار سوار - سال
پنجم فرو شد *

حسن خان ولد فخر الملک سه هزارى دو هزار سوار *

جمشید خان خویش ملک عنبر حبشی سه هزارى دو هزار سوار -
سال سوم فرو رفت *

کار طلب خان دکنى سه هزارى دو هزار سوار *

اوداجیرام ولد اوداجى رام سه هزارى دو هزار سوار *

اهد خان معمورى سه هزارى هزار و پانصد سوار - سال چهارم
روزگارش بسر آمد *

راجه رای سنگه ولد مهاراجه بهیم سیدسودیه سه هزارى هزار
و پانصد سوار *

راجه انوب سنگه سه هزارى هزار و پانصد سوار - در سال دهم
پیمانگه زندگانى او مالا مال گشت *

پرموجى دکنى سه هزارى هزار و پانصد سوار *

منکوجى دکنى سه هزارى هزار و پانصد سوار *

حبش خان سه هزارى هزار و پانصد سوار *

جادون رای دکنى سه هزارى هزار و پانصد سوار *

سید هنبر خان بارهه سه هزارى هزار سوار *

راجه منروپ کچهوايه سه هزارى هزار سوار - سال میوم بملک
عدم شدافت *

دیاجى ولد بهادر جى دکنى سه هزارى هزار سوار *

حکیم مسیح الزمان سه هزارى پانصد سوار *

شمشیر خان سه هزارى دو هزار و پانصد سوار - سال پنجم ازین
جهان در گذشت *

بیگلر خان ولد سعید خان سه هزارى دو هزار و پانصد سوار - سال
سیدوم ودیعت حیات سپرد *

میرزا خان ولد شاه نواز خان بن عبد الرحیم خان خانخاندان سه
هزارى دو هزار سوار *

یوسف محمد خان تاشکندى سه هزارى دو هزار سوار *

مخلص خان سه هزارى دو هزار سوار - در سال دهم سفر
آخرت گزید *

ترکمان خان سه هزارى دو هزار سوار - سال هفتم در گذشت *

قزلباش خان سه هزارى دو هزار سوار *

شهباز خان معروف بشیرخان روهیله سه هزارى دو هزار سوار - سال
چهارم در دکن جان فشانی نموده حیات ابد اندوخت *

مرتضی خان ولد سید صدر جهان سه هزارى دو هزار سوار *

امیر خان سه هزارى دو هزار سوار *

خواص خان سه هزارى دو هزار سوار *

ظفر خان سه هزارى دو هزار سوار *

امر سنگه ولد راجه گجسنگه راتهور سه هزارى دو هزار سوار *

مک هو سنگه ولد راورتن هادا سه هزارى دو هزار سوار *

راجه بهار سنگه ولد راجه نرسنگه دیو بندیله سه هزارى دو هزار سوار -
سال پنجم در گذشت *

راجه جگت سنگه ولد راجه باسو سه هزارى دو هزار سوار *

سرافراز خان چار هزارى سه هزار سوار *
رشید خان انصارى چار هزارى سه هزار سوار *
راو سور بهورتیه چار هزارى سه هزار سوار - در سال چهارم
سپرى گشت *

سرافراز خان دکنى چار هزارى سه هزار سوار *
جگدیورای برادر جادون رای دکنى چار هزارى سه هزار سوار -
در سال پنجم عنصرى پیونددش از هم گسیخت *
شاه نواز خان صفوی چار هزارى دو هزار و پانصد سوار *
صفدر خان چار هزارى دو هزار و پانصد سوار *
همیرای دکنى چار هزارى دو هزار و پانصد سوار - در سال
هفتم پیمانۀ زندگى او برآمد *

محمداار خان دکنى چار هزارى دو هزار سوار *
معمد خان چار هزارى هزار و دویست سوار *
موموي خان صدر چار هزارى هفتصد و پنجاه سوار *
سه هزارى

نجایت خان ولد مبرز شاه رخ سه هزارى سه هزار سوار *
جهاگیر قلیخان سه هزارى سه هزار سوار - در سال پنجم رخت
حیات بر بست *

سردار خان سه هزارى سه هزار سوار *
راوستر سال نبیره راو رتن هادا سه هزارى سه هزار سوار *
جوهرخان دکنى سه هزارى سه هزار سوار *
اصالت خان سه هزارى دو هزار و پانصد سوار *

الله ویرد بخان چار هزاری چار هزار سوار *

معتقد خان چار هزاری چار هزار سوار *

دریا خان روهیلہ چار هزاری چار هزار سوار - سال سیوم از برهانپور

فرار نمونہ بخانجہان مقہور پیوست - و ہفدہم جمادی الثانی

آغاز سال چہارم جگراج پسر راجہ ججہار سنگہ بندیلہ اورا در

سرزمین خود بقتل رسانید *

بہادر خان روهیلہ چار هزاری چار هزار سوار *

دلور خان بریج چار هزاری چار هزار سوار - سال چارم در گذشت *

شیر خواجہ چار هزاری سہ هزار و پانصد سوار - در سنہ احدی

ودیعت حیات سپرد *

مبارز خان روهیلہ چار هزاری سہ هزار و پانصد سوار *

راجہ بہارت بندیلہ چار هزاری سہ هزار و پانصد سوار - در سال

ہفتم سپری گردید *

راجہ پتہلداس چار هزاری سہ هزار سوار *

جان سپار خان صوبہ دار الہ آباد چار هزاری سہ هزار سوار - در نخستین

سال جلوس والا بگذشت *

شاہ بیگ خان چار هزاری سہ هزار سوار *

مرتضی خان ولد میر جمال الدین حسین آنجو چار هزاری سہ

ہزار سوار - سال دوم در صوبہ داری تہہ مراحل زندگی در نور دید *

سید دلیر خان بارہ چار هزاری سہ هزار سوار - در سال ششم ازین

عالم انتقال نمود *

فدائی خان چار هزاری سہ هزار سوار *

مالوجي برادر کهيلوجي دکني - پنج هزاري پنجهزار سوار *
اوداجي رام دکني پنج هزاري پنج هزار سوار - سال ششم سپري گشت *
بهادر جي ولد جادون راي دکني پنج هزاري پنج هزار سوار سال
هشتم پيمانده عمر او لب ريز گرديد *

ميرزا عيسي ترخان پنجهزاري چار هزار سوار هزار سوار دوا سده
سه اسده *

اعتقاد خان پنجهزاري چار هزار سوار *
لشکر خان پنجهزاري پنج هزار سوار *
رحيم خان ولد آدم خان دکني پنجهزاري چار هزار سوار - سال چهارم
در گشت *

جعفر خان پنجهزاري سه هزار سوار *
مير جمله پنجهزاري دو هزار سوار - نهم ربيع الثاني سال نهم
بساط حيات در نورديد *

چار هزاري

سيد شجاعت خان باره چار هزاري چار هزار سوار دو هزار و پانصد
سوار دو اسده سه اسده *

قليج خان چار هزاري چار هزار سوار *
سيف خان چار هزاري چار هزار سوار *
صادق خان چار هزاري چار هزار سوار - نهم ربيع الثاني سال ششم
رخت هستي بر بست *

باقر خان نجم ثاني چار هزاري چار هزار سوار - سال نهم در
صوبه آله آباد در گشت *

اسلام خان پنج‌هزاری پنج‌هزار سوار سه هزار سوار دو اسب سه اسب *
 سعید خان پنج‌هزاری پنج‌هزار سوار سه هزار سوار دو اسب سه اسب *
 شایسته خان پنج‌هزاری پنج‌هزار سوار دو هزار سوار دو اسب
 سه اسب *

قاسم خان پنج‌هزاری پنج‌هزار سوار دو هزار سوار دو اسب سه اسب -
 سال پنجم در صوبه داری بنگاله داعی حق را لبیک گفت *
 وزیر خان پنج‌هزاری پنج‌هزار سوار هزار سوار دو اسب سه اسب *
 رانا جگت سنگه پنج هزاری پنج هزار سوار *
 راجه گجسنگه ولد راجه سورجسنگه راتهور پنج هزاری پنج‌هزار سوار *
 راجه جیسنگه کچرواهه پنج هزاری پنج‌هزار سوار *
 رستم خان دکنی پنج هزاری پنج هزار سوار *
 سپهدار خان پنج هزاری پنج‌هزار سوار *
 شیر خان تونور پنج‌هزاری پنج هزار سوار - سال چارم در صوبه داری
 احمد آباد ازین جهان بگذشت *
 راو رتن هادا پنج هزاری پنج‌هزار سوار - سال چارم در بالاگهات
 رخت هستی بر بست *

راجه ججهار سنگه ولد راجه نرسنگدیو بندیله پنج‌هزاری پنج‌هزار
 سوار - آن کافر صاحب در سال هشتم بجزای کردار خود گرفتار
 آمده بکوی عدم فرو رفت *

یاقوت خان حبشی پنج‌هزاری پنج‌هزار سوار - در رمضان سال ششم
 برهنمونئی ارباب فرار نمود - و بیست و چارم ذی القعدة سال
 مذکور در دولاباد طعمه نهنگ شمشیر مبارزان لشکر اقبال گردید *

هفت هزاری

مهابت خان خانان هفت هزاری هفت هزار سوار دو اسبه
سه اسبه - ماه جمادی الاولی سال هفتم از جلوس مقدس در
برهانپور هجرای سفر آخرت گردید *

خانجهان لودی هفت هزاری هفت هزار سوار دو اسبه سه اسبه
بیدست و ششم صفر سال دوم از اورنگ آرائی خدیو زمان مطابق
بیدست و دوم مهر برهنمائی شقاوت ابدی از آستان اقبال
رو بر تافته خاک فرار بر فرق روزگار خود پیخت - و روز دو شنبه
غره رجب سال چهارم موافق پانزدهم بهمن علف تیغ مبارزان
فیروزی انتما گردید چنانچه بتفصیل گذارش یافت *

شش هزاری

خان دوران بهادر نصرت جنگ شش هزاری شش هزار سوار
دو اسبه سه اسبه *

خواجه ابوالحسن شش هزاری شش هزار سوار - بیدستم رمضان
سال ششم از جلوس اقدس ودیعت حیات سپرد *

اعظم خان شش هزاری شش هزار سوار *

عبد الله خان بهادر فیروز جنگ شش هزاری شش هزار سوار *

افضل خان شش هزاری چار هزار سوار *

پنج هزاری

سید خان جهان باره پنج هزاری پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه *

خان زمان بهادر پنج هزاری پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه - چهاردهم

ذی الحجه سال دهم در دولتآباد برحمت حق پیوست *

خاتمه این مجلد مخلص را که فاتحه ادوار نامتناهی باد به تنمیق
 مناصب درازی سماء خلافت - لآلی دریای جلالت - انوار باصره
 عظمت - ازهار حدیقه ابهت - نوئیدان والا مکان - و سایر منصبداران
 تا پانصدی منصب - و ترقیم نبذی از احوال فیض اشتمال مبارزان
 نفس شکن - و مجاهدان ریاضت فن - و علمای دانش گستر -
 و حکمای عیسی اثر - شعرائی سخن طراز - نگارین میگرداند *

مناصب لالی بحر خلافت درازی سماء جلالت

بادشاه زاده محمد دارا شکوه نخستین گوهر دریای عظمت پانزده
 هزاری نه هزار سوار *

بادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر دویمین کوكب سماء ابهت
 دوازده هزاری هفت هزار سوار *

بادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر سیومین سرو جویبار
 سلطنت دوازده هزاری هفت هزار سوار *

بادشاه زاده مراد بخش چارمین نتیجه دودمان دولت پانصد
 روپیه روزینه *

نوئیدان والا مکان و امرای عالیشان و دیگر

منصب داران

نه هزاری

یمین الدوله آصفخان خانخانان صد سالار نه هزاری نه هزار سوار

دو صد و صد و صد *

غیاث الدین ترخان و حسینی خواجه خویش امیر عباس بهادر و
 اقبال شاه بر غوجی و شمس الدین پسر او ج قرا و سونچ تیمور تلبه
 بنشینند - و از هر یکی سخنی که بر مکنون ضمیر او آگهی دهد -
 پرسیدم - امیر قطب الدین پاسخ داد که اگر پشت من قائم باشد
 بر شکم چوب نخورم و گفتم که پشت و پناه من امیر است دیگری را
 فشناسم - اسلام خواجه باز نمود که اوضاع خانه یکدیست اگر دو گردن
 خانه خراب شود - و برات خواجه برگذارد که چراغ یکی است که بفروغ
 آن ره می نورسیم - و ما چراغ امیر را افروخته میدانیم و در سایه
 آن زندگی مینماییم - امیر علی غانچی ادا کرد که ما را بعد از امیر
 زندگانی مباد - و هر یکی لوازم اخلاص و اطاعت و اختصاص و
 تبعات خویش ظاهر میگردانید - درینولا امیر زاده معروض داشت
 که اگر بر امیر عسیدان ورزم سر از حکم تفکری تعالی بر تافته باشم -
 و دین خود را در باختن - گفتم چهارم حصه ممالک خود را بتو
 ارزانی داشته ام برادران از حقد و حسد در حق تو سخنان خواهند
 ساخت باید که پیوسته آثار فروتنی و خاکساری از تو بظهور پیوندند -
 و وی را در آغوش عاطفت کشیده مرخص فرمودم *

چون هر عشره از سنین خلود آئین جلوس سعادت مانوس دوری
 از ادوار جهانبنانی مقرر گشته - و بفرمان اقدس وقایع هر دوری
 جلدی - اکنون که هوانج نخستین دور خلافت این بادشاه دین
 پرور - شهنشاه داد گر - که ایزد کام بخش اوقات کامگاریش چون
 اعوام دهور باهم پیوسته دارد - و ساعات فرمان گزاری مانند ایام
 شهر از هم ناگهسته - بفرخی و خجستگی صورت رقم پذیرفته -

تومنات و قشونات و هزار جات فراهم آمدند - اورا طلب داشتند و کلاه
خود بر فرق وی گذاشته فرجی خاصه پوشانیدم - و بگفتم که ترا
به پنج چیز مامور میگردد - اول آنکه چون به تختگاه سلطان محمود
غزنوی برنشینی و بران مملکت فرمان فرمایی شوی مرا و خود
را فراموش نکنی و از پایۀ خود در فکذری - درم از حال همسایگان
ملک غافل نگردی - سیوم در ضبط مملکت و رعایت رعیت
تساهل نورزی - که تنگری تعالی بجهت آنکه بر احوال زیر دستان
و مظلومان آگاه باشیم ملک خود را بماعطا فرموده - چهارم در نظم
لشکر بکوشی - و هر که بتو در اید نگاه داری که تنگری تعالی برات
روزی اورا بر تو نوشته - و سپاهی را رخصت ندهی و اگر دستوری
طلبد و بدانی که در سپاه گری چنانچه باید هست باحوال او
چنان پردازی که بفراغ بال بخدمت قیام نماید - چه سپاهی جان
خود را میفروشد و سر بازی میکند - و بدان که حصار ملک سپاه
است نه دستگاه - پنجم دین مصطفوی را رونق بخشی - و بر خلاف
اوامر و نواهی الهی کاری نکنی - که قوام دولت بدین باز بسته
است - و با سادت و علما و صلحا معاشرت نیکو نمائی - و از اشرار
و انزال اجتناب ورزی - و در همین محفل گروهی از نویسندگان را با
لشکر گران همراه وی تعیین فرمودم - و امیر قطب الدین ابن عم امیر
سلیمان شاه را دیوان بیگی - و اسلام خواجه پسر ایلچی خواجه برلاس را
میرتوزک - و برات خواجه کوکلتاش را صاحب اسرار او گردانیده امر
نمودم که در مجلس او از امرا میر موسی و عالی غانچی و امیر بهلول
و امیر درویش برلاس و تیمور خواجه پسر آخوندغا و حسین صوفی پسر

نامه نیز برای هوش انزائی خوانندگان اندراج یافت *

نقل داستان

درین وقت بخاطر رسید که بدخور کابلستان و حدود هندوستان و نواحی غزنین و باختر و قندهار کار دانی فرستاده اید که بنظم آن بولایات فسیحه تواند پرداخت - و دل مصلحت اندیش بران شده که بیکى از امیرزادهای کامگار مفعوض گردد - باز اندیشه رفت که مبادا هوای سلطنت و استقلال از کخ دماغ او سر برزند - چه جای آنست که اگر بنوئیدی تفویض یابد این خیال محال مغزش بشوراند تا بامیرزاده چه رسد - لختی در تامل بودم که بدل پرتو افکند که اگر تذکری تعالی مرا سلطنت ارزانی داشته کرا یارا که بمخالفت گراید - و الا از نیروی بازو چه کشاید - درین اثنا کتاب بوستان برسم فال برکشودم این ابیات بر آمد * بیت *

چو در امت نه بخشد سپهر بلند * نیاید بمردانگی در کمند
نه سختی رسد از ضعیفی بمور * نه شیران بسرنجه خوردند و زور
خدا کشتی آنجا که خواهد برد * اگر نا خدا جامه بر تن درد
مرا ازین اشعار آبدار طبعیت بشگفت - بخود گفتم که سرحد هندوستان تا آب سند و غزنین و کابل تا حدود قندهار که مملکت سلطان محمود غزنوی است گزیده آنکه بیکى از فرزندان بسپارم - اگر احیاناً براه بغی در آید و بر من براید فلذۀ کبد من خواهد بود - نه بضغۀ جسد غیر - من برین اراده راسخ گشتم و ایالت آن حدود بامیرزاده پیر محمد مقرر گردانیدم - و چون سران و سرداران

دو هزار توله طلا که از کم عیاری توله زیاده بر هفت روپیه نیرزد هر سال از اجاره آن حاصل میشود - اکثر اثمار سرد سیری مانند زرد آلو و شفتالو و خربزه و انگور در آن سرزمین لطیف و شیرین است - سیببی دارد که درون و بیرونش سرخ است - توت و چنار و زرد آلو و شفتالو و خربزه و انگور در یک موسم میرسند *

از آنجا که برآزنده اورنگ جهانبدانی - حضرت صاحبقران ثانی باصغای مقالات ارباب تقی - و کلمات ائمه هدی - و استماع حکایات عدالت سمات رافعان لوای سلطنت - سالکان مسالک دولت - سیما برآزنده اورنگ و دیهیم - خاقان هفت اقلیم - ثالث القطبین - حضرت صاحبقران نور الله مضجعه - که همواره اقتدای آداب رضیه و اقتضای اطوار بهیمن آنحضرت را مرقاة مدارج دین و دولت - و میزان قوانین ملک و ملت - میدانند - توجه تام دارند - وزرای دانشور - و ندمای سخن گستر - همیشه دل نشین داستانهای باستانی بشیوا بینانی گذارش میدهند - درین ایام از کتاب واقعات حضرت صاحبقرانی که بزبان ترکی بود - و میر ابو طالب تربتی از کتابخانه والی یمن بدست آورده بپارسی ترجمه نموده - داستان نصایح خود افزا که آن حضرت هنگام تعیین میرزا پیر محمد خلف میرزا جهانگیر بامارت کابل و غزنیدن و قندهار و غیره فرموده بودند و در آن کتاب مندرج است بعرض مقدس رسید - نسخه ازان بسرو جویبار خلافت بادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر که بنظم مهام صوبه دکن پیش ازین بچندین روز مرخص گشته بودند از کمال رافت و فزونی عاطفت فرستادند - و بامر خاقانی درین هدایت

خان بدین دو مسلک آمد و شد نموده - اگرچه مسافت راه کرچ
 چهارمزل از راه لار افزون است و بیشتر آن بر کوههای بلند و تلهایی
 تنگ که از آن یک سوار بیش نگذرد واقع شده - اما چون نسبت بلار
 برف و سرما کمتر دارد ازین راه زود به تبیت میرسند - و راه لار
 هرچند به تبیت نزدیک است اما از کثرت و دوام برف و یخ بعسرت
 تمام نوردیده می آید - و درین راه جبلی است باذخ بارتفاع نیم
 کوه که سرپای آن را یخ در گرفته است - و بر فرار آن میاء جاریه
 فراوان - ره نوردان از آن بصعوبت برگذرند منزلی چند ازین راه بسبب
 همواری بآسانی قطع می شود لیکن سی کروهی کشمیر کتلی است
 که سفر گزینان جهان پدما به سختی و دشواری آن کمتر نشان دهند -
 در رفعت دو برابر پیر پنچال است چنان بند که صعود و هبوط آن
 سواره میسر نگردد - و از آنرو که درین دو طریق آذوقه فرا دست
 نمی آید ظفر خان و همراهان از چندان آذوقه برگرفته بودند که تا
 معاودت بکشمیر کفایت نمود - ملک تبیت که همگی بدست و یک
 پرگده و سی و هفت قلعه دارد از فزونمی کوه و تنگی عرصه بغایت
 کم زراعت است - و از حبوبات بیشتر جو و گندم در آنجا می روید -
 اگرچه ضط آن ولایت چنانچه باید نشده بود تا بر حقیقت خراج
 آن قرار واقع آگهی یافته شود - اما چنین شفته آمد که محصول
 سال کامل آن فزون بر یک لک روپیه بدست - در آن دیار جوی
 آبی است که بر یک سوی آن قراضهای طلا بهم می رسد - نزدیک (ن)

آمیزی از کشمیر بصوب تبت گریخته بودند و درین هنگام ابدال
اینان را بکشمیر فرستاده بود تا بانگیختن گرد نهادن مجاهدان را
پراکنده خاطر سازند بقید اسر ظفر خان در آمدند - و حبیب چک
دیگر که در صوبه داری میرزا علی بیگ اکبرشاهی بادیه ضلالت
نور دیده به تبتیان پناه برده بود با فرزندان و خویشان خود امان
جسته نزد ظفر خان آمد - خان مشارالیه باندیشه آنکه مبادا از
ریزش برف راهها بسته شود یا مفسدانى که بتحریر ابدال جانب
کشمیر رفته اند فتنه برانگیزند بی تنظیم و تدبیر و لایست و تفتیش
اموال ابدال را با تبعه او و دیگر شقاوت گزینان آن ملک و چکان
مذکور همراه گرفته و ملک تبت را بعهد محمد مراد وکیل ابدال
وا گذاشته بکشمیر مراجعت نمود *

بیدست و نهم ربیع الثانی چون حقیقت مراجعت او بعرض
مقدس رسید یولایخ قدر نغان صادر شد که بعد از تسخیر ملک و
تفتیح قلاع وایل شدن مرزبان آن ولایت و بدست آمدن دیگر ادبار
پژوهان بی ضبط مملکت و نظم حال رعیت بسرعت برآمدن و ملک
را بوکیل ابدال پیش از آنکه خاطر از انقیاد او فراهم گردد سپردن
پسندیده خرد دور بین و رای صواب گزین نبود *

از تشابک اغصان اقاریل و تعانق افذان احادیث شرح

صعوبت راه تبت و کیفیت آن ملک می نماید

تبت دو صمر عام دارد یکی کرچ (ن) و دیگری لار که ظفر

و شادمان پکھلی وال ابدال را بمقدمات مهاوخت و مقالات
مصالحات از اهتمام استحکام قلعه کهچنه غافل ساختند - ظفرخان
به موجب قرار داد ششم ربیع الثانی روز پنجشنبه فوجی با آدم خان
تبتی برادر خرد ابدال که در زندگی پدر خویش علی رای در عهد
دولت حضرت جنت مکانی هنگامی که اعتقاد خان بنظم صوبه
کشمیر می پرداخت شرف عبودیت دریافت - و ازان باز تا امروز
بیمن بنگری این آستان فلک نشان کامیاب مقاصد است - و محمد
زمان خویش خود را بر قلعه کهچنه فرستاد - حارس آن با سایر قلعه
نشینان بر آمده قلعه را هپرد - ابدال از مخالفت مردم و سپردن
قلعه و اسار زن و فرزندان بباس و یاس افتاده جز زینهار چاره نیافت -
ناگزیر حصن کهرپهوچه را وا گذاشته بوساطت شادمان پکھلیوال
ظفرخان را دید - روز دیگر سرکرد لشکر با جوقی از بندهای
بادشاهی و تابینان خود ابدال را همراه گرفته بقلعه کهرپهوچه رفت
و خطبه خاقان ممالک ستان خوانده بمعسکر فیروزی برگشت -
و عرضه داشت منبئی از کیفیت تسخیر قلاع که بیمن اقبال دشمن
مال شهنشاه فلک بارگاه بزودی و آسانی تیسر پذیرفت بیایه سریر
خلافت روانه ساخت - درین اثنا میر فخر الدین نیز با فوجی که
همراه او رفته بود و عیال و سایر منتسبان ابدال و دولک روپیه که
دست یغماچیان بآن نرسیده بود سالم و غانم مراجعت نمود - از
فیرنگی تائیدات آسمانی که در باره اولیای دولت قاهره آنا فانا
جلوه ظهور میدهد آنکه زنان و فرزندان حبیب چک و احمد چک
که در زمان حکومت اعتقاد خان بسبب شورش انگیزی و فتنه

سر راه گرفتند - و نایره حرب بر افروخته بسیاری را از هم گذرانیدند -
 از لشکر ظفر اذرنیز فرهاد بیگ بلوچ مجروح و چندی از نوکران ظفر
 خان مقتول گردیدند - شقاوت منشان رهائی خود در گریز دانسته
 جانب قلعه برگشتند - و دلاوران تا دروازه صوب شکرور تگامشی
 نموده بیرون آن ملچار ساختند - و از آنرو که غالبه عسکر اقبال
 رعب تمام در دل پسر ابدال انداخته بود آن نکوهیده مآل پای
 ثبات از دست داده بپراوردن عیال پدر مقید نگردید - و از سیم
 و زر هرچه توانست با خود گرفته شب هنگام از در دیگر که جانب
 کاشغر بود بدر آمده بدانسو راهی شد *

بیست و نهم ربیع الاول که فروغ صبح عالم را در گرفت - و نور
 تابشیر پرده ظلمت از روزگار بر گرفت - سیر بر فرار آن نابکار آگهی
 یافته باجمعی بقلعه درآمد - اما از نهب و غارت همهرهان ضبط
 اموال نتوانست نمود - و عیال ابدال بدست آورده طایفه را بدنبال
 پسرش فرستاد - ایذان بدو فرسیده لختی از طلا و نقره که در راه
 افتاده بود گرفته برگردیدند - ظفر خان از استماع فتح این دژ قوی
 بنیاد مستظهر گشته در کشایش حصن کهرپوچه و کچنه جد و
 جهد فراپیش گرفت - و باشاره او جماعه از قطان تبت که بلشکر
 ظفر پیوسته از روی بندگی درگاه والا داشتند حراس قلعه کچنه را
 که از قلت آذوقه مضطر گشته بودند - با ندرزهای کبرا طریق
 رستگاری باز نموده از ابدال برگردانیدند - و کورسین (ن) کشتواری

اقامت عسکر منصور در آن سرزمین بیش از دو ماه نیدست - و اگر
 زیاده برین توقف واقع شود از فزونی برف راه برآمد مسدود
 میگردد - بنا بران میرفخرالدین را که نوکر معتمد او بود با فرهاد
 بیگ بلوچ و نزدیک چهار هزار سوار و پیاده بر قلعه شکر فرستاده
 خود بقلع ابدال پرداخت - و حسن خواهرزاده ابدال را با دیگر
 تابندگان که در زمره بندگان درگاه آسمان جاه منتظم اند و لختی
 از زمینداران کشمیر که با سکن آن مرز و بوم آشنائی داشتند بران
 داشت که بتربیب و ترهیب این گروه را بشاه راه اطاعت و
 انقیاد رهنمون گردند - و برخی بسد مداخل و مخارج آن دو
 حصن حصین برگماشت - میرفخرالدین بساحل دریای نیلاب
 رسیده کشتی چند ترتیب داد - و چون فتنه پروهان تبت
 دیواری سر راه کشیده گریهی از تفنگچیان بقصد بازداشت
 افواج قاهره عقب آن نشانده بودند - میرنزدیک دو هزار آدم
 بدالت جمعی از سنده آن ولایت نصف شب روانه ساخت - تا
 بسمت پایان آب شتافته راه را از دست صالت پیدگان برآورند -
 دلازان جنگ جو طی مسافت نموده بغتة بر طایفه ضاله ریختند -
 و فریقی را بر خاک هلاک انداخته بقیة السیف را ره سپر فرار
 گردانیدند - میراز نیلاب گذشته بپای قلعه شکر آمد - و بسر انجام
 مواد قلعه کشائی پرداخت - روز دیگر دولت پسر ابدال که پانزده
 ساله بود و با حشری حرامت حصار بتقدیم میرسانید غزاة لشکر
 فیروزی را کم انکاشته با همروان بانداز قتال بیرون آمد - میرفرهاد
 بیگ پس از آگاهی بسرعت هرچه تمامتر خود را بکمرکوه رسانیده

گران روزگار را مصداق کریمه - جعلنا عالیها خافلیها - گردانیده است
 حکم شد که ظفر خان حارس کشمیر با لشکر آنجا بدان صوب شتافته
 ولایت مرزبور را مسخر گرداند - او بتهیه این بساق پرداخته قریب
 هشت هزار سوار و پیاده از بندهای پادشاهی و تایلینان خود و
 مرزبانان آن فراحی فراهم آورده از راه کرچه براه نوردهی در آمده
 و عقببات معضله این راه دشوار گذار را که بتفصیل گذارش خواهد
 یافت پیموده - در عرض یکماه به شکردو نام پرگنه که سر آغاز ملک
 تبت است و این طرف آب نیلاب - رسیده نزدیک حصار
 علی رایی دایره کرد - علی رایی پدر ابدال مرزبان حال تبت
 بر دوسر کوهی پس بلند طولانی در حصار استوار برافراخته -
 بلند تر آن بکهر پهوچه زبان زد گشته است - و دیگری که پست
 است به کهچنه - هر کدام راهی دارند

• ع •

چون گلوگاه نامی و سینده چنگ

و راه آمد شد قلعه نشینان نزد هم برفراز کوه واقع شده - ابدال در
 حصن کهر پهوچه متحصن گشته بود - و محمد مراد نامی را که وکیل
 و راتق و فاتق مهماتش بود بحراست قلعه کهچنه باز داشته و عیال
 و اموال را در حصار شکر که آن روی نیلاب برفرق جبلی رفیع
 اساس پذیرفته است نگاه داشته - ظفر خان از رفعت و متانت هردو
 محکمه مصلحت در محاصره و پیکار ندیده چنین اندیشید - که
 پاداهی و رعیت تبت را که از ناهنجاری ابدال دل آزرده بودند
 بمدارا و مواها جانب خود بکشد - و جوقی برای کشایش حصار
 شکردو اسیر کردن فرزندان ابدال معین نماید - چه همگی مدت

ایفای عهد و ادای نذور و تکذیر خیرات و توفیر مبرات و تفقد
 حال ضعفا و رفع احتیاج فقرا همواره پیش نهاد همت والای خدیو
 خدا شناس است از جمله مبلغ پنج لک روپیه که بعد از اورنگ آرائی
 نذر نموده بودند که بسدنه مکه معظمه و مدینه طیبه و سادات عظام
 و شرفای کرام و منزویان و محتاجان آن دو بقعه شریفه برسانند دو
 لک و چهل هزار روپیه مصحوب حکیم مسیح الزمان و ملا خواجه
 جان بآن دو مکان متبرک سابقا ارسال یافته بود - چنانچه در آخر
 سال چارم گذارده آمد - درینولا مبلغ شصت هزار روپیه دیگر همراه
 حکیم ابو القاسم مخاطب بحکیم الملک که از پزشکان محرم و بندگان
 معتمد این درگاه است - و از سعادت پژوهی رخصت سفر فیض اثر
 حجاز گرفته - روانه ساختند - تا دران دو موطن ملایک مسکن بمستحقین
 قسمت نماید - و باعظم خان صوبه دار گجرات یرلیغ شد که بصواب دید
 حکیم مبلغ مزبور را متاع باب بر عرب خرید نموده با موسی الیه بفرستد

رفتن ظفر خان صوبه دار کشمیر به تسخیر تبت

در عهد دولت حضرت جنت مکانی که همواره تسخیر ولایت
 مذکور پیش نهاد همت علیا داشتند هاشم خان والد قاسم خان میر
 بحر حاکم کشمیر بفرمان آن حضرت سوار و پیاده بسیار از سپاهی
 و زمیندار گرد آورده هر چند دست و پا زد که دران ملک درآمد
 کاری تواند ساخت صورت نگرفت - و آخر کار جمعی کثیر بکشتن
 داده و خسارت تمام کشیده برگشته بود - درین هنگام که آوازه جهان
 کشائی و کشور گیری عساکر منصوره ارکان بنیان گردن کشان و فتنه

و پیشگشی که خان موسی الیه پس از اقامت مراسم پاننداز و نثار
 بنظر اقدس در آرد پذیرفته و بتماشای مهتاب پرداخته بعد از
 سپری شدن یک پهر شب بدولتخانه اقبال آشیانه مراجعت نمودند •
 بیست و سیوم بعد از انقضای دو و نیم گهری بساعتی که مختار
 ستاره شناسان بود گوهر بحر خلافت بادشاهزاده محمد اورنگ زیب
 بهادر را بمرحمت خلعت خاصه و سرپیچ مروارید و زمره بیدش بها
 و تسبیح لالی گران ارز و خنجر خاصه و شمشیر خاصه و صد اسپ
 عراقی و ترکی ازان میان دو اسپ از طویلۀ خاصه با زین طلای
 میذاکار و طلای ساده و فیل از حلقۀ خاصه با یراق نقره و جل مخمل
 زربفت و ماده فیل مشمول عواطف ساختند - و ولایت بکلانه که
 باعتدال آب و هوا و کثرت معموری شهرت دارد و در وسط ملک
 بادشاهی واقع شده و از یک جانب بخاندیس دکن و از سمت دیگر
 بتوابع سورت و گجرات پیوسته است و کفری بهرجی نام ارثا آنرا
 در تصرف دارد بالتماس آن کوکب سماء عظمت نیز عذایت شد -
 و حکم فرمودند که بدولتباب رسیده فوجی از دلیران کارزار بتسخیر
 آن ولایت بفرستند - و از نرط عاطفت فاتحه خوانده مرخص
 گردانیدند - غیرت خان برادرزاده عبد الله خان بهادر فیروز جنگ
 بخلعت و باضافۀ هزاری ذات و هزار و دویست سوار بمنصب دوهزار
 و پانصدی ذات و دوهزار سوار و بخدمت نظم صوبۀ دارالملک
 دهلی از تغیر اصالت خان و مرحمت اسپ - و آگاه خان خواجه سرا
 بخلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و هزار سوار و بخدمت
 فوجداری این روی دریای جون تارک افتخار برافراختند - چون

دهم میر جمله میر بخشی که لختی از احوال او گذارش یافت -
 بلقوه و فالج رخت هستی ازین جهان بر بست - محمد قلی قطب
 الماک حاکم گلکندۀ ازدوام ارتکاب مدام همگی مهمات ملکی و معاملات
 مالی بمیر را گذاشته خود بآن نمی پرداخت - پس از آنکه نوبت
 حکومت ازو که پسر نداشت به برادر زاده اش سلطان محمد رسید
 او از رشد و کردانی بمصالح ایالت پرداخته میر را از سر زمین خود
 بر آورد - و میر بصوب صفهان شتافت - جمعی از قصور فهمیدگی
 احوال او چنانچه باید در نیافته بخدمت حضرت جنت مکانی
 معروض داشتند - آنحضرت فرمانی بخط مقدس نوشته میر را طلب
 فرمودند - از آنجا که از دیر باز آرزوی این سعادت داشت در ایام
 سلطنت شاه عباس از اصفهان فرار نموده بملازمت حضرت جنت
 مکانی آمد - و بکمتر مدتی بمرتبۀ میر سامانی رسید - و درین
 دولت گردون صولت نیز بوسیله دیرین بندگی بهمان خدمت
 سرافراز شد - و روزی چند میر بخشی بود - اگرچه در سیادت مرتبۀ
 بلندی داشت اما از اخلاق مرضیه و اطوار بهیده نصیبه نداشت - و
 بد اعتقاد و سبک بود - خافان بنده پرور معتد خان بخشی دوم
 را نظر بقدم خدمت بمرحمت خلعت برنواخته میر بخشی
 گردانیدند - و تربیت خان را بعنایت خلعت و باضافۀ پانصدی
 ذات و دویست سوار بمنصب دو هزارچی ذات و هزار و دویست
 سوار و به بخشیدگری دوم مفتخر ساختند •

دوازدهم آخر روز شهنشاه فلک بارگاه از وفور رافت بمنزل جعفر
 خان که بر کنار دریای جون تازه اساس یافته تشریف فرمودند -

اسب وفیل - و سراندا از خان باضافه پانصدی ذات و هزار و دویست سوار
و بفوجداری سرکار لکهنو و بیدسواره از تغیر الله و یرد یخان و عذایت
علم سربلند گردیدند - نور محمد عرب ملقب بعرب خان باضافه
پانصدی ذات و هفصد سوار پانصد سوار دو اسبه سه اسبه بمنصب
دو هزار و پانصد سوار از انجمله پانصد سوار دو اسبه سه
اسبه و بخدمت حراست قلعه فتح آباد معروف بدهارور و
مرحمت علم - و محمد حسین برادر همت خان بمنصب هزار و
هزار سوار از اصل و اضافه و خدمت محافظت قلعه ظفر نگر نوازش
یافتند - جان سپار خان بخدمت بخشگیری احدیان سرافراز گشت
چون درین حال امساک باران جهانیان را در مضیق اضطراب انداخته
بود پنج روز پیش از وزن مبارک بحکم خدیو گیتی پرور دوحه ریاض
سیادت - شعبه انهار کرامت - ذوالمجد و الکمال سید جلال - و قاضی
محمد اسلم - و ملا عبد السلام مفتی عسکر - و شیخ محب علی
سندی و مظهر بدایع شیخ ناظر - و گروهی دیگر از اصحاب طهارت
و تقی بنماز استسقا بیرون مده بزبان تضرع و ابتهال از اینزد بیهمال
غمام افصال مسالت نموده بودند - اگرچه بقدر بارانی بارید اما
لب تشنگان نبات را سیراب نساخت - روز جشن مقدس که روز
نشاط عالم و تاریخ انبساط عالمیان است بیدمن نیت عالم آرا بحر
عواطف اینزدی بجوش در آمد - ابر رحمت دریا بار گردید - زمائیه
و زمانیان بدین ترانه مترنم گشتند

* ابیات *

که از خراقبال شاه جهان * جهاندار جم حشمت کمران

همیشه جهان باد در خرمی * نهاده بکف ساغر بدغمی

سفاین راه یافت - و بر هر زمیني که از شورش باد آب دریا افتاد
شوره زار گشته زراعت پذیر نماید •

گزارش جشن قمری وزن

روز یکشنبه دوم ربیع الثاني سال هزار و چهل و هفتم هجری
مطابق غره شهر یور بزم شادی آمای میمنت انتمای قمری وزن
اختتام سال چل و هفتم و افتتاح سال چل و هشتم از عمر جاودانی
حضرت خاقانی دلها را نشاط آگین ساخت - و باین هر سال وزن
اقدس بطلا و دیگر اشیا و رسم نثار بتقدیم رسید - درین روز خجسته گوهر
درج خلافت بادشاهزاده والا مرتبت محمد دارا شکوه را باضافه سه
هزاری ذات و هزار سوار بمنصب پانزده هزاری ذات و نه هزار
سوار - و هر کدام از سرو جویدار مفاخر محمد شاه شجاع بهادر و
نهال چمن اقبال محمد اورنگ زیب بهادر را - با فزایش دو هزاری
ذات و هزار سوار بمنصب دوازده هزاری ذات و هفت هزار سوار
نوازش فرمودند - و ازان روکه اختر برج فلک معالی مهین پادشاهزاده
والا گهر را افتابگیر مرحمت شده بود درین روز مسرت افروز این
دو اختر برج خلافت را نیز بدین عنایت سربلند گردانیدند -
شجاعت خان ناظم صوبه الهاباد که بمنصب چار هزار و چار هزار
سوار سرافراز است دوهزار و پانصد سوار دو اسبه سه اسبه مقرر
گردید تا ضبط این صوبه که زور طلب امت کماینبغی نماید - باقی
خان بخلعت و باضافه هزاری ذات و هزار سوار بمنصب دو هزار
ذات و دوهزار سوار و بمرحمت علم و فوجداری اسلام آباد و چهره و

و باغ و راغ بغزونی خضارت و نصارت پا لغز نظر تماشائیان
گردیده - خاطر اقدس بسیر و شکار باری که درین موسم روح
افزا میدنو نما میگردد عشرت گرا شد - و سیوم ربیع الاول بدانصوب
توجه فرمودند - و ازان رو که میلاد سعادت نهاد آفتاب فلک
رسالت - انجمن افروز هدایت - علیه و علی آله افضل الصلوات -
و اکمل التحیات - نزدیک رسیده بود بموسوی خان صدر حکم شد
که دوازده هزار روپیة مقرر بمستحقین برساند *

دهم این ماه فرازندة اکلیل کامرانی قرین هزاران فرخی
و شادمانی ظل جهانبانی بر ساحت باری انداخته منازل آنرا
بنزول میمنت موصول فروغ آگین گردانیدند - و هشت روز بذشاط
نخچیر پرداخته و در قلاده شیر و بیست نیله گاو و شصت آهوبه
تفنگ شکار فرموده با فرسرمدی و دولت ابدی بصوب دار الخلافه
مراجعت نمودند - درین ضمن سیر و شکار رو پهباس و فتح پور نیز
مسرت افزا گردید *

بیست و دوم دار الخلافه بلوامع رایات جهانکشا بر افروخته آمد *

بیست و سوم از عرایض منہیان صوبہ تته بعرض مقدس رسید که
در شهر و قرای قریبہ دریای شور دوازده پهر متوالی بشدت تمام باران
باریده بسیاری از منازل و مہبانی را خراب گردانید - و فرادان آدم
و اقسام دراب هلاک گشتند - و هبوب ریاغ عاصفہ کہ نمودج باد عاص
بود اشجار بلند تفومند را از بیخ بر کند - و تلاطم امواج فزون از
شمار ماهی بر کنار انداخت - و قریب هزار سفینه خالی و حبوب
آمد از تہوج دریا فرو نشست - و ازین ممر خسارت تمام بخداوندان

یازدهم صفر که روز تیر از ماه تیر بود جشن عید کلانی ترتیب یافت - پادشاهزادهای کامگار و یمین الدوله صراحیهایی مرصع و دیگر اسرا و منصبداران صراحیهایی میدناکار و زرین و سیمین پر از گلاب و عرق بهار و عرق فتنه از نظر انور گذرانیدند - پرتیراج راتهور از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و هفصد سوار سرافرازگشت • چاردهم بعرض مقدس رسید که افغانی نوکر مختار خان که متعهد ضبط تیول او بود هنگام تقدیم محاسبه شمشیر کین آخته برو انداخت او بهمان زخم جهان را پدید کرده - و کشنده را حضار از هم گذرانیدند - اگرچه مختار خان هم جمدهری بآن زیاده سر وازدن اثر رسانیده بود اما کارگر نیامد •

پانزدهم نجابت خان ولد میرزا شاه رخ باضافه پانصد سوار بمنصب سه هزار و سیصد و سوار مفتخر گشت - و از سواران منصب مرشد قلی خان فوجدار مهترا و مهابن که دو هزار و پانصد و دو هزار و پانصد سوار بود پانصد سوار دو اسبه سه اسبه مقرر نموده او را بمرحمت نقاره نیز مباحی ساختند •

بیست و پنجم سید خان جهان بعنایت خلعت خاصه فرق عزت برافراخته دستوری گوالیار که در اقطاع او بود یافت - و عبد الرحیم بیگ برادر عبد الرحمن اتالیق عبد العزیز مهین خلف نذر محمد خان باضافه پانصد و سیصد و دو سوار بمنصب هزار و پانصد و هشت صد سوار سر بلند گشته بجایگیر خود که در صوبه بهار تنخواه یافته بود مرخص شد - درین هنگام که فیض افضال محاب کوه و هامون را بسبزهایی گوناگون آرایش بخشیده است -

خواجه سرايان معتمد فيروز جنگ نزد آن نوئين والا مكان آمد -
 فيروز جنگ اورا با زنش مقيد ساخته ساير ضلالت اندوزان را كه
 همراه آن خسارت زده طريق وفاق مي پيمودند بگوي عدم فرستاد -
 و فيل و ماده فيل و فراوان اموال پرتاب و ديگر مقاهير بدست
 غزاة دين و كماء ظفر آئين افتاد *

غرة محرم چون اين ماجري از عرضه داشت فيروز جنگ
 بمسامع جلال رسيد - حكم قضا نفاذ صادر شد كه پرتاب مخدول را
 بياسا رسانيده زن او را با اموال خود متصرف شود - فيروز جنگ
 بعد از ورود يرليغ جهانكشا اختي از غنايم بگذاوران نصرت شعار
 وا گذاشته زنش را مسلمان ساخت و بذكاح نبيرد خود در آورد - دوم
 شانزده فيل با يراق نقره و بيست و چهار ماده فيل و پنجاه اسپ
 تا نكهن ابلق و ديگر رغايب ولايت بنگاه كه اسلام خان صوبه دار آن
 ملك بعنوان پيشكش ارسال داشته بود از نظر انور گذشت - ده هزار
 روپيه مقرر اين ماه بمحتاجان و بي نوايان عطا فرمودند - چون
 بعرض اقدس رسيد كه باقرخان نجم ثاني ناظم صوبه الهاباد باجل
 طبيعى در گذشت شهنشاه فلک بارگاه بيست و چهارم سيد شجاعت
 خان بن سيد جهانگير بن سيد محمود خان بارهه را بمرحمت
 خلعت بر نواخته به تفويض خدمت صوبه دارى آنجا بلند پايگي
 بخشيدند - و بجهت فا گزير بودن فنونى جمعيت برائى نظم صوبه
 باضافه دو هزار سوار بمنصب چار هزارى چار هزار سوار سرافراز
 گردانيدند - و بعنايت اسپ توپچاق بازين مطلا و فيل سر بر افراخته
 دستوري دادند *

نموده جانب باغ شتافتند باهمرهان از رخنه دیوار باغ برآمده
 بخانه که میان قلعه در نهایت استحکام ساخته بود پناه برد - اتفاقا
 مظفر بیگ و فریدون بیگ دو پسر محمد یار بیگ ملقب بزبر
 دست خان بالختی از نبرد آزمایان او را دران خانه افکاشته پدای
 مردمی حماسه پیشتر در آمده بودند - درینولا که آن شقاوت انما
 باجمعی از عقب میرسد جنگ درمی پیوند - و آن دو ناموس
 جوی شجاعت خود را نبرد داده مردانه شربت شهادت می چشیدند -
 و نبذی دیگر رخساره دلیری بگلگونه جراحت می آرایند - معاهیر
 دروازه خانه را بسته درانجا متحصن گشتند - و افواج قاهره پاشفه
 کوب خود را رسانیدند - مختار خان که مقدمه این لشکر بود
 محاذی دروازه ملچار ساخت و جوقی از بهادران رزم پرست سه
 جانب دیگر را گرد گرفته بکارزار پرداختند - هر چند پرتاب حمله
 می آورد تا درضمن آویزه راه گریز بدست آورده بدر رود - شیران
 بیشه و غا بضرب شمشیر او را باز گردانیده چندی از همراهانش را
 روانه جهنم می ساختند - از یک پهر روز دوشنبه هشتم ذی الحجه
 تا صبح روز دیگر جنگ قائم بود - چون آن مقهور دریافت که
 عنقریب گرفتار خواهد آمد بآئین مقرر جهال کفار قرار جوهر کردن
 و کشته شدن بخود داد - انجام کار از شتردلی و روبه منشی تاب آب
 شمشیر نیاورد - و از طغیان تشنگی و فقدان آب مضطرب گشته بعبدالله
 خان بهادر پیغام داد که پناه بشما آورده ام اکنون در کشتن و گذاشتن
 اختیار شما راست - و برسم معهود زینهار جویان از اسلحه و لباس
 برهنه شده لنگی بربست - و دست زن خود گرفته بوساطت یکی از

و جهالت او بعرض ایستادهای پایه سریر خلافت رسید فرمان شد
 که عبد الله خان بهادر فیروز جنگ با تعینات صوبه بهار بمالش آن
 بد کردار آشفته روزگار بپردازد - خان مزبور بموجب حکم جهان
 مطاع بواسطه جمادی الثانی با همگی تایدنان خود و مختار خان
 تیولدار منگیر که از مضافات آن صوبه است و دیگر بندهای
 پادشاهی متوجه قلع آن مفسد و تسخیر ولایت او گردید - درین
 اثنا فدائی خان از کار پژوهی بی آنکه باو حکمی رسد از گورکھپور
 که در تیول او مقرر بود نزد فیروز جنگ رسید - فیروز جنگ باتفاق
 دلیران شیر آهنگ استیصال مقاهیر وجه همت گردانیده نخست
 حصار بهوجپور را که حاکم نشین آن سرزمین است - و پرتاب
 و اژون طالع درانجا متحصن گشته بود محاصره نمود - از استواری قلعه و
 انبوهی جنگل و شوار گذار و فزونی تفنگچی و کمانداری محاصره
 تاشش ماه کشید - و از جانبین هر روز بتوپ و تفنگ هنگامه قتال
 گرم میکردید - آخر کار بتدبیرات صایبه عبد الله خان بهادر و جد
 و جهد داوران نصرت نشان آن مکان منیع باحصنی که از نحوست
 طالع بشکل مثلث بر ساحل رود بهوجپور بنا نهاده تربهاک که
 عبارت از سه برج است نام کرده بود و یازده قلعه دیگر که دران
 نزدیکی بود مفتوح شد - و جمعی کثیر از طایفه نابکار طعمه ثعبان
 سنان و لقمه ضرغام حسام گشتند - و بسیاری بقید اسار درآمدند
 ناگزیر پرتاب فتنه گرا باعدیال و برخی دیگر خود را از باطن دم شمشیر
 و خم کمند هزبران معرکه هیجا بیاغی که درون قلعه بهوجپور ترتیب
 داده بود انداخت - و بعد ازان که جنگ آوران لشکر منصور تعاقب

دیگر اشرار عبرت بر نگرفته پرتیراج نام طفلی را که از اولاد آن
 بد نژاد بود و از معرکه نبرد گریزانیده بودند دست اوینز فتنه ساخته
 سر عسیدان برداشتند - و دست طغیان به آزار زیر دستان آن ملک
 دراز کرده لختی از قریات خراب گردانیدند - درین روز خان دوران
 بهادر نصرت جنگ را بعنایت خلعت دو اسپ از طویلۀ خاصه
 با زین طلا و مطلا و فیل از حلقۀ خاصه عنایت فرموده از پیشگاه
 خلافت مرخص گردانیدند - و فرمان شد که از استیصال آن ضلالت
 اندیشان و پرداخته بصوب مالوه که در تیول اوست برود - و از آنجا
 که خان زمان بهادر در دولتآباد رخت هستی بر بسته بود چنانچه
 گذارش یافت - در همین تاریخ شایسته خان خلف سپه سالار را
 دستوری بخشیده مقرر فرمودند که پیش از وصول بادشاهزاده والا
 قدر محمد اورنگ زیب بهادر بدولتآباد شتافته نیابة بنظم مهام آنجا
 قیام نماید - و از سواران منصب او که پنجهزاری ذات و پنجهزار
 سوار بود دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه گردانیدند *

بیا سار رسیدن پرتاب اجینیة با اعوان شقاوت آثار

گذارش این ماجرای عبرت آموزا برسم اجمال آنکه پرتاب مقهور
 بیمن بندگی و پرستش درگاه خواقین پناه حکومت سر زمین فتنه
 گزین خود که از دیر باز آرزوی آن داشت یافته بود - از آنجا که مآل
 کار آن برگشته روزگار نگوید بود برهنزی بخت رمیده و دشمنی
 خرد شمیده سر از اطاعت و فرمان پذیری بر تافت - و باعداد مواد
 ادبار و احصاد مصالح بوار پرداخت - پس از آنکه حقیقت ضلالت

ز پیوند این گلبن باغ دولت * زمانه گل عیش جاوید چیده
 فلک رتبه اورنگ زیب آنکه ایزد * سزاوار تائید غیبیش دیده
 نهال برومند بستان دولت * که اقبال در سایه اش آرمیده
 خرد بهر تاریخ تزویج گفتا * دو گوهر بیک عقد دوران کشیده
 ازانرو که رسم مقرر هندوستان است که پدر عروس در مجلس عقد
 حاضر نمی شود شاه نواز خان در آن شب شرف حضور اقدس در
 نیافته پیشکش نگرانید - و روز یکشنبه بیست و هشتم جواهر و مرصع
 آلات و دیگر امتعه بنظر کیمیا اثر در آورد - از انجمله متاع یک لک
 روپیه شرف پذیرائی یافت *

روز مبارك دو شنبه بیست و نهم خاقان سلیمان مکان بمنزل
 گوهر درج جهانفبانی بادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر تشریف
 فرمودند - و آن کامگار جوان بخت بتقدیم مراسم پا انداز و نثار
 پرداخته انواع جواهر و مرصع آلات و گوناگون افمشه برسم پیشکش
 گذرانید - و بحکم والا بیمین الدوله آصف خان خانخانان پهنسالار
 در تقوز پارچه و شمشیر مرصع - و بعلامی افضل خان و خاندوران بهادر
 نصرت جنگ و مید خانجهان خلعت با چارقب طلا دوزی و به لختی
 دیگر اولیای دولت خلعت با فرجی و به بسیاری از بندهای رو
 شناس خلعت تنها عنایت نمودند - نوئیدان با تمکین و بندهای
 اخلاص گزین نخست در جناب اقدس پس ازان بحکم مقدس در
 خدمت آن والا گهر تسلیمات عنایت بجا آوردند *

چون گروه شقاوت پزوه بندیده که طینت اینان آمیخته شورش
 و فساد است باوجود کشته شدن ججهار تیره روزگار و قمع بنیان

والا تبار مراد بخش و یمین الدوله و دیگر امرای بلند مکان در
گرامی خدمت آن دره التاج شوکت سوار شده بمنزل شاه نوازخان
بروند - در نور دیدن ساخت نگارش اقسام آتشبازی که این شب
مبارک بفروغ آن روز مسرت شده بود پای چوبین خامه لنگ است -
و عرصه بیدان برای گذارش آن تنگ - اواخر این شب سعادت آمود
اطی حضرت از وفور شفقت برای سر بلند می قره باصره جهانبانی بر
سفینه دولت تشریف فرموده منزل شاه نواز خان را بفر قدوم فیض
لزم آسمانی پایه گردانیدند - و در حضور سراسر نور آن دو گران
مایه گوهر در سلک عقد ازدواج انتظام یافتند - و چارلک روپیه
کابین مقرر گردید - زمزمه تهنیت و طنطنه عشرت از حسیض
خاک بارج افلاک رسید - و نوای مزامیر و ادای مزاهیر زمین و
زمان را در گرفت - فروغ افزای اورنگ خلافت ازان محفل ابتهاج
کشتی سوار بدولت سرای والا مراجعت نمودند - ایزد بیهمال ایام
سور این پادشاه کام بخش و اعوام سرور این شهنشاه فلک بخش
تا رهم شادی در جهانیان و اثر آبادی در جهان است متواتر
و متوالی دارد

* بیت *

مدام تاهمی امروز باشد از پی وی * همیشه تاهمی امصال باشد از پی یار
بقاش باد و سرش سبز و روزگار بکام * فلک مساعد و دولت رفیق و داور یار
طالب کلیم تاریخ این گزین پیوند را بدین گونه لباس نظم داده

* بیت *

جهان کرده سامان بزم نشاطی * که گلبانگ عیشش بگردون رسیده
قران کرده معدین وزین سان قرانی * فرح خیز و فرخنده دوران ندیده

مجلس انشاط آگین نشست - و رسم حنا بندي بتقدیم رسید -
 و فوطهای زرکش داده آمد - و خوانهای پان و انواع تنقلات و عطریات
 به نیکوترین طرزی دران محفل چیدند - از نغمه و ساز مطربان
 سحر پرداز عیش و طرب را روز بازاری و سرور و انبساط را سرکاری
 دیگر شد - بگوش آسمانیان جز صدای کمرانی نمیرسید - و سامعه
 زمینیان جز آرای شادمانی نمی شنید *

شب سه شنبه بیست و سیوم که پیش از ظهور تابشیر صبح
 بچارگري ساعت عقد مبارک گزیده ستاره شماران بود بفرمان گیتی
 خداوند در درج عظمت بادشاهزاده مراد بخش و یمین الدوله
 با دیگر نوئینان بمنزل بادشاهزاده جوان بخت که در ایام سعادت آغاز
 میمنت انجام بادشاهزادگی اعلی حضرت نشیمن اقبال بود و برکنار
 دریای جون مبني گشته و بعد از جلوس مقدس بآن نامدار
 عنایت شده است رفته آن اختر برج حشمت و جلال را از راه کنار
 دریا بدولتخانه اقدس آورده بشرف کورنش رسانیدند - خاقان زمان
 آن غره ناصیه دولت را بعنایت خلعت خاصه با چارقب طلا دوزی
 و دو تهبیج درر ثمینه و جمدهر مرصع با پهلکثاره و شمشیر مرصع
 با پردله مرصع و دو اسب عربی و عراقی از طویل خاصه با زین
 مرصع و طلائی میذا کار و فیل از حلقه خاصه با یراق نقره و جل
 مخمل زربغت و ماده فیل مشمول عواطف گردانیده بدست جود
 پیوست فرق آن گوهر دریای ابهت را بههره لالی آبدار که دران لعل
 و زهره نیز منتظم بود زینت بخشیدند - بادشاهزاده ارجمند سپاس
 عنایات و مراسم تملیقات بجا آوردند - فرمان شد که بادشاهزاده

مصحوب موسوی خان صدر و میر جملة میر بخشی و مکرمت خان
میر سامان و خلیل الله خان و چندی از پردگیان مشکوی اقبال
بخانه سلاله دودمان سیادت شاه نواز خان خلف میرزا رستم صفوی
که صبیغه کریمه اورا بپادشاهزاده بخت بیدار محمد اورنگ زیب
بهادر خطبه نموده بودند ارسال یافته بود چنانچه گذارش یافت -
درینولا که ساعت خجسته عقد نزدیک رسید از آنجا که مواد ازدواج
مهرین خلف خلافت پادشاهزاده محمد دارا شکوه و دویمین پور
سلطنت پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر را نواب فلک جناب بیگم
صاحب ترتیب داده بودند خدیو ابر دست دریا دل بآن قدوة
مطهرات جهان فرمودند که لوازم این جشن خجسته از سرکار اقدس
سرانجام خواهد یافت *

و پانزدهم ذی الحجه سال هزار و چل و ششم هجری روز وزن
آن نهال چمن اقبال ده لک روپیه نقد بآن والا گهر انعام فرمودند
تا اسباب این طوی فرخنده را از جواهر ثمینه و مرصع آلات و طلا
آلات و نقره آلات و غیرها و گوناگون اقمشه و فرشها و بساطها و تورها
و خلعتها و دیگر لوازم کارخانجات آماده نمایند *

شب دو شنبه بیست و دوم این ماه مطابق بیست و نهم اردی
بهشت از خانه صفواره خاندان صفوت شاه نواز خان بآئین پسندیده
حنا آوردند - و بزم فرح افزای حنا بندگان در دولتخانه خاص منعقد
گشت - و اقسام آتشبازی که از جانب شاه نواز خان آورده بودند
افروخته عرصه روی زمین را رشک سپهر برین گردانیدند - و حسب
الحکم الرفع یمین الدوله آصف خان با دیگر امرای عظام دران

تسخیرات جسم و غذایم عظیم روزی گرداند - توقع آنکه آن زیب
 سریر سلطنت و کامگاری نیز شیوه مرضیه ارمال رمل و رسایل را که
 رافع حجاب بیگانگی و مثبت دعوی بیگانگی است مرعی داشته
 بنگارش اخبار مسرت آثار فتوحات تازه که آن تازه نهال گلشن جلال
 و اقبال را روی دهد مسرت بخش خاطر دوستی گزین این نیازمند
 درگاه بی نیاز گردند - و چمن مودت را فضاوت تازه و گلشن صحبت
 را خضرت بی اندازه دهند - از عرضه داشت سیادت و امارت
 مرتبت سزاوار عواطف بیکران صفدرخان که در اثنای تحریر این
 رقیمه رسید چنین ظاهر شد که آن سیادت و امارت پناه بخدومت
 آن فرزند کامگار مشرف گشته و مشمول عنایات آن نامدار شده -
 و ظن غالب آن است که تا رسیدن این نامه در آنجا باشد - این صحیفه
 الوداد را مصحوب معتمد شجاعت شعار حسینی ارمال داشته شد -
 که باتفاق خان مشار الیه بگذراند - حرفی چند در فرمانی که بنام
 خان موسی الیه صادر شده و همراه این نامه فرستاده آمد مرقوم
 گشته آن مقدمات را ازان سیادت و امارت مرتبت خواهند شنید -
 همواره بر سریر سلطنت و کامگاری متمکن بوده معدلت پیدا
 و نصفت آرا باشند *

نگارش جشن کدخدائی بادشاهزاده

ستوده سیر محمد اورنگ زیب بهادر

بیست و نهم شعبان این سال یک لك و شصت هزار روپیه از
 جواهر و اقسام اقمشه نفیسه و نقد از سرکار خاصه شریفه برسم ساچق

صوبجات مذکوره در خدمت بادشاهزاده نامدار کامگار بوده باشند -
 و بتاریخ سی و یکم ماه تیر موافق هفدهم شهر صفر سنه هزار و چل
 و شش هجری ازین سفر خیر اثر عنان عزیمت را بصوب دار الخلافه
 معطوف گردانیده بیست و ششم ماه دی مطابق هفدهم شهر شعبان
 المعظم سنه مزبوره بمبارکی بدار الخلافه اکبرآباد داخل شدیم -
 مجملا بیمن عنایت الهی که همیشه شامل حال این نیازمند
 درگاه صمدیت است درین یورش در عرض یک سال این قسم
 فتوحات نمایان و این چنین غنائم پیکران نصیب این نیازمند
 درگاه ملک منان گردید - و از نقد و جنس چه از پیشکشهای دنیا
 داران دکن و زمینداران گوندوانه و چه از مال بندیله دو صد لک روپیه
 با چهار صد فیل بسرکار خاصه شریفه عاید گشت - و ولایتی که حاصل
 آن قریب بصد لک روپیه است و سی و یک قلعه مثل جنیر و
 دهر و تربنگ و اوسه و اودگیر و غیرها سوای نه قلعه دولتآباد و
 قلعه قندهار و غیرهما باشد - و در یساق سابق و بعد ازان از مملکت
 نظام الملک با ملکی که حاصل آن نزدیک بصد لک روپیه است
 بدست درآمده بود بتصرف اولیای دولت قاهره در آمد - که همگی
 مفتوحات این دو یورش چهل و پنج قلعه نامی مشهور از ولایت
 نظام الملک و مملکت بندیله و ملکی که حاصل آن قریب بدو صد
 لک روپیه است - بوده باشد - اگرچه وقوع این مقدار فتوحات نظرب
 رسوم و عادات درین قدر زمان در نظر ظاهر بیدان مستبعد می نماید -
 اما چون در جنب قدرت الهی آسان است میتواند بود که بنده را
 که بمزید لطف و احسان امتیاز داده باشد درین مقدار زمان چنین

خانه او میشود - و حال او همچو حال نظام الملک میگردد لاعلاج
 از در انکسار در آمده از افعال قبلی گذشته خود نادم و پشیمان
 گشت - و عرایض مشتمل بر التماس عفو گناهان و محتوی
 بر قبول احکام قضا جریان مصحوب رسولان چرب زبان و معتمدان
 کاروان ارسال داشت - و هر حکمی که باو فرموده شد آنرا بقبول
 تلقی نمود - و بیست لک روپیه پیشکش از نقد و جنس از جواهر
 نفیس و مرصع آلات قیمتی و فیلان کوه پیکر فرستاد - بمقنضای
 (ادا ملک فاسم) رقم عفو بر جریده زلات او کشیده حکم نمودیم که
 عساکر منصوره دست از خرابی ملک او باز دارند - و قطب الملک
 که آن قدر قوت و قدرت ندارد که اراده مخالفت بخاطر راه دهد و
 در انقیاد احکام تاخیر نماید بلا توقف و تاخیر سالک صراط مستقیم
 اطاعت و انقیاد گشته شیوه ستودگی بندگی را مرعی داشته لوازم
 آنرا کماینه بجای آورد - و مبلغ چهل لک روپیه را نقد و جنس
 از نفایس جواهر و نوادر مرصع آلات و یک صد فیل بدرگاه آسمان
 جاه ارسال داشت - و چون خاطر از معاملات دکن بالکلیه جمع شد
 حکومت چار صوبه عمده را که صوبه دولتآباد و برار و تلنگانه و خاندیس
 باشد - بفرزند سعادت مند کامگار نامدار - مرید منصور بختیار - قره
 باصره دولت - قره ناصیه سعادت - تازه نهال بوستان خلافت کبری -
 نوباره گلستان سلطنت عظمی - نور حدقه حشمت - نور حدیقه
 شوکت - گنجینه سلطنت را گرانمایه در - بادشاهزاده محمد ادرنگ
 زیب بهادر - مفوض فرموده آن عالی نسب را دران سرحد گذاشتیم
 و مقرر نمودیم که عمده الملک خانزمان بهادر و سایر جاگیر داران

الملك اورا اعتبار نموده دست آویز فتنه انگیزی خود ساخته بامداد
 عادالخان که قوت و قدرت او از سایر دنیا داران دکن بیشتر است
 دران سرحد غبار فتنه و فساد برانگیخته بودند - و برگذات اطراف
 و اکناف آن قلاع را بتصرف خود در آورده - پس از رسیدن موکب
 جلال بحوالی دولتآباد بتاریخ بیست و ششم ماه بهمن مطابق هفتم
 شهر رمضان المبارک سه فوج یکی بمرداری رکن السلطنة العظمی
 خان دوران بهادر - و دیگری بمردگی عمده امرای رفیع الشان
 سید خانجهان - و فوجی دیگر بمشلیقه فایز مرتبه امارت - فارس
 مضمارشجاعت - مورد الطاف پیکران - مشمول اعطاف نمایان - عمده
 الملك خان زمان بهادر - بر سر آن فیه باغیه بقیه نظام المملکيه و
 عادالخان که از روی خرد سالی و کم خردی توفیق آن نیافت که
 بلا توقف و تاخیر طریق بندگی و فرمان برداری را مسلوک دارد
 و مع هذا ارتکاب امداد آن ارباب فساد نموده تحریک آن جماعه
 و خیم العاقبت برین معنی میکرد تعیین نمودیم - بمجرد روانه شدن
 عساکر منصوره آن فیه باغیه تاب مقابله و مقاتله در خود نیافته
 ازان ملک بر آمده بملک عادالخان در آمدند - بندهای درگاه والا
 ملک را باسرها متصرف گشته بملک عادالخان که جا دادن بقیه
 نظام المملکيه را در ملک خود ضمیمه دیگر تقصیرات و زلات خود
 نموده بود در آمدند - و اکثر ولایت معمور او را بقتل و بند و تاخت
 و تاراج و نهب و غارت خراب مطلق ساختند - خان مذکور بعد از
 مشاهده این حال خسران مآل از خرابی ملک خود بخرابی حال
 خود استدلال نمود - و متیقن او گردید که این معنی منهی بخرابی

اختیار نمود - و از میان ولایت گوندوانه بجانب دکن روانه شده -
 باشد که خود را بدینا داران آنجا رساند - و بوسیله شفاعت آنها بجان
 امان یابد - افواج قاهره اسلام با یلغار تعاقب نمودند - و با وجود
 آنکه فاصله بسیار بود خود را در سرحد ملک قطب الملک بآن
 سالک سبیل غوایت رسانیدند - و آن سرگردان وادی ضلالت را
 با پسر رشید جانشین و اکثر همراهان او بجبهه و اصل گردانیدند -
 و اهل و عیال او را از صغیر و کبیر اسیر ساخته سرهای آنها را با
 اساری باسرها بدرگاه مغلی فرستادند - و آنچه از نقد و جنس
 از جواهر و مرصع آلات و فیل و اسب و غیرها همراه داشت به دست
 لشکر ظفر اثر در آمد - و سوای جنس صدک روپی نقد از مال آن
 مقهور بخزانة عامرة واصل شد - و بتخانها بمساجد مبدل گردید -
 و اذان نعم البدل صدای ناقوس آن بد کیشان گشت - آن عمدهای
 دولت ابد پیوند مظفر و منصور در نواحی شادی آباد معروف
 بماند و بسعدت ملازمت مستعد گشتند - هر یکی ازان ارکان
 دولت عظمی را با دیگر بندهائی که درین مهم با آنها بودند در
 خور سعی و کوششی که از آنها بظهور رسیده بود مشمول عواطف
 پادشاهانه و مراحم شاهنشاهانه گردانیده کوچ بر کوچ بجانب
 دلتاباد متوجه گشتیم - و چون برخی از او باش فظام الملکیه با
 وجود گرفتاری نظام الملک و محبوس بودن او در قلعه گوالیار
 باعتماد استحکام قلاع و حصونی که در تصرف آنها مانده بود باد
 غرور را بدماغ بی مغز خود راه داده از خویشان دور نظام الملک
 شخصی را که در یکی ازان قلاع محبوس بود بر آورده بجای نظام

ماه مهر سنه هشت مطابق هزدهم شهر ربیع الثانی سنه هزار و
 چهل و پنج از دار الخلافه اکبر اباد بصوب دکن منتهض شد - و از
 سه طرف سه فوج - یکی بسرداری عمده سادات رفیع الدرجات -
 زبده خوانین مذبح الرتبات - موتمن الدولة العلیة العالیة -
 معتمد السلطنة البهیة القاهرة - مخلص بی ریو و رنگ - عبد الله خان
 بهادر فیروز جنگ - و دیگرے بسر کردگی خلاصه سادات عظام -
 نقاوه امرای کرام - رکن سلطنت عظمی - اعتضاد خلافت کبری
 انواع عنایت و اصناف مرحمت را در خور - خان دوران بهادر -
 و فوجی دیگر بسرمی سیادت و امارت مرتبت - شجاعت و شهامت
 منقبت - عمده امراء رفیع مکان - مورد مراحم پیکران - رستم
 زمان - سید خانجهان - تعیین نمودیم - و بهمراهی هر یکی ازین
 سرداران والا مکان جمعی از بندها را که شیران بیدش و غا و دلیران
 معرکه هیجا اند مقرر ساختیم - این هر سه سید نجیب تقدیم این
 خدمت را که باعث افزونی عزت و مرتبت در دنیا و موجب
 زیادتیی ثواب و درجه در عقبی است فوز عظیم دانسته بلا توقف
 و تاخیر از روی شوق تمام شروع دران نمودند - و بذوعی که در هیچ
 اندیشه نمیگذشت آن بیدش را بضرب تبر و تیشه از بیخ و ریشه
 بر کردند - و پنج قلعه را که از قلاع عمده آن ملک بود - و بحصانت
 و متانت شهرت تمام داشت - و فزونی رصانت مقتضی آنکه
 تسخیر هر یکی بعد از مدت مدیدی بمحاصره صورت گرفت -
 بعون عنایت الهی سر سواری مفتوح گردانیدند - آن کافر بد فرجام
 تاب صدمه مقدمه لشکر فیروزی اثر اسلام نیاورده فرار برقرار

دهیم که خاطر از مهمات آنطرف بالکل جمع گردد - و دیگر احتیاج
 توجه بدانصوب نماند - و الحق بعد از مشاهده آن حصار ظاهر شد
 که آنچه در توصیف آن مذکور می ساخته اند بیان واقع بوده -
 و معلوم نیست که قلعه دیگر بدین آئین بوده باشد - اگر آن قلعه
 در سرحدی که بملک آن فرزند نامدار کامگار فلک اقتدار اتصال
 دارد واقع می بود آن را بممالک محروسه آن مهر سپهر سلطنت
 و عظمت منضم می ساختم - تا تماشای خلقت غریب و صنعت
 عجیب آن می نمودند - چون آن فرزند کامگار را دیدنش میسر
 نیست صورت آنرا فرستاده آمد - تا ازان بر غرابت هیئت و
 قدرت صنعت آن اگهی پدید آید - اتفاقا در اثنای اراده این
 نهضت بظهور پیوست که راجه ججهار سنگه بندیله که او و راجه
 نرسنگه دیو پدر او آن قدر رعایت ازین دولت ابدی الاتصال یافته
 بودند که بحسب ملک و مال از اقران و امثال امتیاز تمامی آنها
 را حاصل شده بود - از غایت شقاوت و نهایت جهالت قدر این
 همه نعمت که ببرکت این دولت عظمی بهم رسانیده بود ندانسته
 بملک بسیار و مال بیشمار - و کثرت پیداده و سوار - و قلاع استوار
 و قلبی زمینهای آن مرز و بوم - و انبوهی بیدشهای اطراف مساکن
 آن قوم شوم - مغرور گشته سالک مسلک طغیان - و نا هیچ منهج
 عصیان - گردیده - سنوح این قضیه باعث شد که رکضت بسمت
 دولتآباد از راه ملک آن کافر نعمت بوقوع آید - تا خاطر درینضمن
 ازان مهم که متضمن اکتساب فضیلت جهاد و مستلزم تحصیل
 ثواب غزاست بزودی جمع شود - لهذا رایات اقبال بتاریخ هشتم

گستر عالی حضرت . والا رتبت - زینت افزای سریر سلطنت - رونق
 افزای مجلس عظمت - بلند سازندگی رتبه اقبال - عالی گرداننده
 درجه جلال - ثمره شجره مصطفوی - نور حدیقه مرتضوی - دودمان
 رفیع مکان صفویه را صفوت - خاندان عظیم الشان علویه را علورتبت -
 خواقین گمگار را سلاله - سلاطین قاصدار را علاه - گلشن دولت را
 برومند نهال - منهل شوکت را صافی ترین زلال - آسمان سلطنت را
 خورشید - زمین عظمت را جمشید - باصره گمگاری را قره - فاصیله
 نامداری را غره - شاه جم جابه - فرزند فلک بارگاه - گردانیده می
 آید - که چون ظاهر بود که آن سزاوار تخت و تاج را از استماع
 اخبار فتوحاتی که این فیازمند درگاه صمدیت را روی داده
 ابتهاج تمام حاصل میگردد - چه مقتضای یگانگی و دوستی آن
 است که از اطلاع بر حصول اسباب مسرت و مسرت خود مسرور گردند
 لهذا بوسیله این صحیفه و واسطه این رقیمه بعضی از تسخیرات را
 که درین ایام خجسته فرجام نصیب گشته اعلام نموده می شود -
 شرح این مقال بر سبیل اجمال آنکه - پیدش نهاد خاطر ملکوت
 ناظر چنین بود که بتماشای قلعه دولتاباد که سیاحان هفت اقلیم
 و مساحان روی زمین با امتیاز آن حصن حصین معترف اند - و آن
 قلعه را در منازت بی نظیر آفاق - و در رفعت قرین طاق نه رواق
 میدانند - و درین نزدیکی بعون عنایت ایزدی بتصرف اولیای
 دولت قاهره در آمده - از دار الخلافه اکبر اباک بصوب دکن نهضت
 واقع شود - و دران ضمن قلعه چند از ملک نظام الملک که بتصرف
 در قیامده مفتوح گردانیم - و معاملات آن سرحد را آنچنان انتظام

برگزید - و بتائیدات لاریبیه اختصاص بخشید - و بخطاب مستطاب
 (انا فتحناک فتحا مبینا) مستبشر - و بنص قاطع (و ینصرک الله
 نصرا عزیزا) مستظهر - گردانیده - سلاطین معدلت آئین را از برکت
 متابعت آن سرور انبیا و مرسلین برتبه عالیّه سروری و ظن الهی
 رسانید - و به تبعیت آن ذات مقدس فیض گستر - و صفات کمال
 حق را جامعترین مظهر - ابواب فتح و نصرت را بر روی آن گروه
 صاحب شکوه کشوده بجنود (لم تروها) بر اعدا مظفر و منصور -
 و بمغانم کثیره (تاخذونها) خزاین آن طبقه عظیم الشان را مملو
 و معمور - ساخت - و صلوة بید بر قابل (نصرت بالعرب مسیره
 شهر) طی رؤس الاشهاد - و فاتح ابواب سبعه شدان - بمقالید تائید خالق
 عباد - که در مضممار نبوت قصبات سبق از انبیا و رسل ما سبق
 ربوده - و بقوت (انا نبی بالسیف) اعدای دین مبین را مغلوب
 و منکوب نموده - و بر آل ولایت مآل آن مالک ملک کمال که مالکان
 ملک ولایت اند - سیما بر اهل بیت آن قدسی جناب - که طهارت
 ایشان ثابت بنص کتاب - و محبت آن طایفه عظیم الشان اجر
 رسالت صدر نشین دیوان یوم الحساب است - و بر اصحاب قدیمی
 مکان - آن نبی مبعوث بانص و جان - خصوصا بر خلفای راشدین
 مهذبین - رضوان الله علیهم اجمعین - که آیات فرقان مجید ناطق
 است بعلو شان - و احادیث مخبر صادق شاهد است بسمو مکان -
 آن بزرگان - بعد از ادای حمد و صلوة و ارسال سلامی که ساکنان
 جنان آرزوی رسیدن بفیض آن - و اهدای دعائی که قدمیان اجابت
 را مهیا بهر نثار آن داشته باشند - مشهود ضمیر انور - و خاطر فیض

تا هزار روپيه خانه زاد رسیده بیدست مادیان برای نتاج بار عنایت
 شد - از عمرائض وقائع نگاران جنوبی ممالک بعرض اقدس رسبد که
 خانزمان بهادر باامراض متبایزه که از دیر باز باوی بود در دولتآباد
 رخت حیات بر بست - خاقان مهر گستر که صورت مهربانی و معنی
 قدر دانی اند بر ارتحال آن خانه زاد فدوی که بحسن عقیدت و
 لطف ارادت منظور نظر اکسیر اثر بود تاسف نمودند - مبارزخان
 باضافه پانصدی ذات بمنصب چار هزاری سه هزار و پانصد سوار -
 و رشید خان انصاری باضافه هزاری ذات بمنصب چار هزاری سه
 هزار سوار - و سزاوار خان باضافه پانصد سوار بمنصب دو هزار و
 پانصدی دو هزار و پانصد سوار - و نظر بهادر خویشگی باضافه
 پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار -
 و سکرآم زمیگذار کذور باضافه پانصدی ذات بمنصب هزار و پانصدی
 ششصد سوار - و از اصل اضافه سهراب خان بمنصب هزار و پانصدی هزار
 سوار - و آگاه خان بمنصب هزاری دوست سوار - مبداهی گشتند -
 درین تاریخ حسینی را بخلعت و جمدهر مرصع بر نواخته بایران
 فرستادند - و شمشیر مرصع و متکای مرصع که قیمت مجموع پنجاه هزار
 روپیه بود بار حواله نمودند - که بشاه صفی رساند - و نامه از منشات
 علامی افضل خان متضمن برفتوحات دکن و بداسا رسیدن ججهار که
 سوادش درین نگارین نامه ثبت می شود مصحوب او ارسال داشتند *

نقل نامه

حمد بیحد مر خدائی را که حبیب خود را بفتوحات غیبیه

و خان دوران بهادر نصرت جنگ و علامي افضل خان و سيد خان
جهان و شايسته خان و جعفر خان حسب الحکم آن بخت بيدار را
بسعادت کورنش رسانيدند - خاقان دوران آن درة التاج سلطنت را
در آغوش عاطفت کشيده بعنايت خلعت خاصه و ديگر مراسم
تفقدات پادشاهانه نوازش فرمودند - بادشاه زاده بخت بيدار هزار
اشرفي بر سبيل نذر و همين مقدار بعنوان نثار گذرانيدند - در باب
خويش بي نظام که فتنه پزوهان دکن براي گرمي هنگام شورش
و فساد او را نظام الملک ناميده بودند و خانزمان بهادر از ساهو گرفته
نزد بادشاهزاده فرخنده سیر آورده بود - و در رکاب آن ثمره شجره
مفاخر و معالي بدرگاه آسمان جاه آمد - فرمان شد که سيد خان
جهان او را با دو نظام الملک ديگر که يکی در سلطنت حضرت عرش
آشيداني هنگام کشايش حصار احمد نگر بدست آمده بود - و دوم
در فتح دولتآباد که مخصوص اين دولت خدا داد است - در دژ
استوار گواليار نگاهدارد *

دهم عيد اضحی نويد کامراني رسانيد - بادشاه دين پرور بعيدگاه
تشریف فرموده نماز را با نياز ادا نمودند - و پس از معاودت
بدولتخانه معالي سنت قربان بتقدیم رسيد - و در ذهاب و اياب
جهانيان بزر نثار کام دل بر گرفتند *

چاردهم بادشاه بنده نواز راجه جيسنگه را که در مهم دکن کارهای
نمايان ازو بروی کار آمده بود بمرحمت خلعت خاصه و فيل نوازش
فرموده دستوري دادند که چندي بآنبير که وطن اوست رفته از
محنت سفر باسودگي گرايد - و چون در سرزمينش قيمت اسب

مرماید حصول مآرب پیدا داشته از شاهراه تبعات بر نیامدندی -
و هم چنین در عهد صدیق و فاروق چون بمیامن قرب زمان خاتم
الانبیا آثار پذیرائی حق و گیرائی صدق در دلها بود هیچ یکی
سر از اطاعت بر نمی تافت - بعد از روزگار سعادت اطوار این
نفوس قدسیه زمانه از عدالت و سویت که انتظام جهان و التیام
جهانیان بآن باز بسته است دور افتاد - چنانچه حادثه قتل
ذی النورین و خون ریزی و فتنه انگیزی که در خلافت علی بن
ابی طالب کرم الله وجهه بروی کار آمد ازان نشان میدهد -
حاضران بساط تقدس از رفع این اشکال و دفع این اعضاء نیایش
ظل الهی بتقدیم رسانیده بمراسم دعا و لوازم ثنا پرداختند *

بیست و چهارم اهتمام خان حارس حصن اوسه را بمرحمت
نقاره - و مغول خان ولد زین خان نگهبان حصار اودگیر را بعنایت
علم - سربلند گردانیدند *

سلخ ماه اختر برج جهانبدانی پادشاهزاده محمد اورنگ زیب
بهادر که بفرمان والا از دولتآباد برای ازدواج میمنت امتزاج
روانه پایه سریر عرش نظیر گشته بودند در باغ نور منزل نزول
نمودند - شهنشاه مهر آئین از عواطف پدری این رباعی طالبای
آملی را مرقوم قلم اعجاز رقم ساخته نزد آن والا گوهر فرستادند
* نظم *

بامزده اگر زود در آئی چه شود * یا تاخته پیش از خبر آئی چه شود
زود آمدنت نظر بشوقم دیر است * از زود اگر زود ترائی چه شود
غره ذی الحجه پادشاهزاده کامگار مراد بخش با یمین الدوله

الهی در احکام دین و اوامر شرع متدین حق محض بود -
و در بعضی امور انماض عین هرچند ناگزیر بودی نفرمودی - و
این باعث شورش عظیم گردید - تا آنکه رفته رفته کار بمحاربه و
مقاتله که تاریخ نامها ازان باز گوید کشید - درین اثنا صفای خاندان
نبوت - نقایه دودمان فتوت - سید جلال بخاری بعرض مقدس
رسانید که امیر المومنین میفرمودند که دنیا بدو پا قایم است
حق و باطل - من خواستم که پدای حق آنرا قایم دارم - از پیش
نرفت - پرده کشای غوامض اسرار یعنی خدیو دوربین گذارش
فرمود که بر تقدیر صحت این نقل باید که شیخین معظمین که در
جمع شیون پیرومی طریقه انیقہ نبوی می نمودند در حین
خلافت خود ارتکاب باطل نموده باشند - بل اشرف موجودات و
اکرم مخلوقات نیز - و دیندار حق گذار چگونه بپذیرد که در زمان
صدق نشان این برگزیده های ایزدی باطل روایی گیرد - اگرچه
برخی از دانشوران که بدولت حضور کامیاب بودند در خور دانش
خویش درین باب توجیهات باز نمودند اما پسندیده طبع اشرف
نیفتاد - و خلیفه حق که گرامی فطرت دقیقه سنجش لوح محفوظ
رشاد است - و سامی فکرت صواب آهنگش جام جهان نمای سداد
بمصباح این بیان وجیه و توجیه نبیه ظلمت اشکال از دلها برگرفت
که همانا بایمن وجود فیض آمود اکمل کائنات افضل مکونات
مرا یای قلوب از زنگ خلاف مصفا گشته بود - و صفحات طبایع
از غبار اختلاف معرا - جهانیان اقوال و افعال آن قافله سالار
هدایت و شمع شبستان رسالت را که حق صرف و صواب بخت بود

شب هفدهم که تاریخ ارتحال حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی بود بحکم خدیو خدا آگاه گروهی از فضلا و حفاظ و قراء و دیگر ارباب سعادت و اصحاب تقی در مزار فیض آذر آن مطرح انوار الهی فراهم آمده به تسبیح و تهلیل پرداختند - و خاقان حق پرور با پادشاهزادهای رفیع مقدار و نوئینان والا اعتبار بآن مکان خلد نشان تشریف برده - و مبلغ بیست و پنج هزار روپیه بجماعت مذکوره عطا فرموده بعد از یک پهر بدولتخانه والا مراجعت نمودند - و فردای آن مرقد مطهر ملفوفه مراحم سبحانی دیگر باره بپرتو ورود شهشاه دین پناه منور گردید - مخدرات مشکوی دولت که درین وقت سعادت حضور دریافته بودند فیض اندوز زیارت گشتند - و مبلغ بیست و پنج هزار روپیه بمستحققات قسمت شد *

بیست و دوم در محفل اقبال منزل سخنی از سخت گیری و ناسازگاری دیوان یکی از صوبجات در میان آمد - از رافت کامله و عاطفت شامله بر زبان حقیقت بیان رفت که کارهای فراخنای دنیا بی مسامحه و مساهله متمشی نشود - و بسا باشد که مهمات جلیله و معاملات نبیله از ترک مدارا و عدم مواسا اختلال پذیرفته سبب توزع خاطر و تشتت جمعیت متکفلان گردد - سخن طراز باستانی حافظ شیرازی این معنی را بشیوا زبانی در قالب نظم ریخته

* ع *

سخت میگردد جهان بر مردمان سخت کوش

چنانچه در زمان خلافت امیر المومنین - و یعسوب الموحدین - کرم الله وجهه - بظهور پیوست - چه مطمح نظر آن برگزیده

و اوقات سواری مقدس که از هجوم خیول و فیول و خدم و حشم
همگنان بیم جان داشتند - و نیز مسجدی که شایسته این مصر
جامع باشد نبود - و خاقان ممالک ستان که همت والا نهمت را
بر اکمال نواقص و اصلاح مفاسد مصروف دارند درین ایام که از
دولتباد مراجعت نموده دار الخلافه را بورود مسعود میمنت آمود
گردانیدند پیش دروازه قلعه رو ببازار کلان چوکی بطرح مژمن
بغدادی که قطر آن یکصد و هفتاد ذراع پادشاهی و در هر ضاع
طویل چارده حجرة و ایوان و در قصیر پنج چشمه دکان باشد
طرح افکندند - و فرمان شد که غربی چوک مذکور مسجدی
منیع البنیان رفیع الارکان بطول یکصد و سی ذراع پادشاهی که
بر سمت قبله سه گنبد داشته باشد و در اطراف سه گانه پنجاه و
و سه طاق - ایوان و صحن آن هشتاد گز در هشتاد از سرکار خاصه
شریفه بنا کنند - و چون نواب گردون قباب خورشید احتجاب قدسی
نقاب پادشاهزاده جهانیان بیگم صاحب که احراز مژوبات اخروی و
اکتساب مبرات دنیوی شیمه رضیه آن مالک زمان است التماس
فمودند که این معبد منیف و منسک شریف را که باعث بقای
ذکر جمیل و حصول اجر جزیل است بنا نمایند - مقرر فرمودند
که عمارت این پرستش گاه را از پیشکاران سرکار آن نور حدیقه
جهانبانی بانجام رسانند - و سوای منازلی که بمرکار اقدس تعلق
داشت خانه چندی از سکنه شهر که زمین آن داخل مسجد شد برخی
را بدهای ده پانزده خریدند - و لختی را منازل عوض داده مالکان
انرا خورمند گردانیدند *

جمعی کثیر همراه می آورد - نزد خود طلبید - آن شقاوت پژوه
 باجوتی از عشیره و گروهی دیگر از سوار و پیاده راجپوت کماندار و
 تفنگچی باراده شورش انگیزی رسید - شاه قلیخان از اطوار آن
 نکوهدیده آثار اینمعنی دریافته طایفه را که حوالی خانه او منزل
 داشتند درون حصار بر در سرای خود مستعد پیکار نگاهداشت -
 بهوپت پس از رسیدن بدرخانه خان مزبور از دیدن جماعه که انتظار فبرد
 می بردند بدیقین دانست که مکنون ضمیر او بروی روز افتاده ناگزیر
 از مال کار چشم باز بسته آتش کارزار بر افروخت - مبارزان از سه
 بهر روز تانهان شدن آفتاب گیتی افروز داد حماسه داده کاخ
 هستی بسیاری از کفار اشرار بنایر تیغ و شعله سنان خاکستر
 ساختند - و بهوپت نیز در اثنای زد و خورد افروزینه جهنم گشت
 و از غزاة لشکر منصور میر علی اصغر بخشی کنگره و برخی دیگر
 بدایه شهادت رسیده زندگی ابد اندوختند - پس از آنکه این ماجرا
 از عرضه داشت شاه قلی خان بعرض مقدس رسید او را بعنايت
 خلعت و نقاره و فیل سرافراز گردانیدند - چون دار الخلافه اکبر آباد
 بر ساحل دریای جون که اکثر آن بسبب آب کند پست و بلند است
 آساز یافته - و در سر آغاز معموری بطرح آباد نگشته پیش دروازه
 قلعه ارک که دولت سرای بادشاهی و همگی کارخانجات سرکار والا دران
 است فسحتی درخور جلوخانه نبود - و هریام و شام که هنگام طلوع آفتاب
 جهانتاب خلافت و ظهور ماه شب افروز سلطنت است و درین در وقت
 خلائق سعادت بار و شرف کورنش درمی یابند از کثرت ازدهام مردم
 متناهی می گشتند بتخصیص در اعیاد و دیگر ایام سور و سرور و

دوازدهم مطابق نوزدهم فروردین که روز شرف بود راجه
پتلهداس بخلعت و اسب از طویله خاصه با زین مطلا سربلندگشته
بوالیت دهندهیره که بطریق وطن بار مرحمت شده بود رخصت
یافت - خان جهانخان کاکر باضافه پانصدی ذات ششصد سوار بمنصب
هزار و پانصدی هزار سوار - و یکدل خان خواجه سرا که دیرین
بند درگاه معلی است و به تحویلدارمی لباس خاصه و جواهر خاصه
سرافراز - از اصل و اضافه بمنصب هزارمی ذات و دویست سوار سربلند
گردیدند - باقیای نامی که در شعر طبیعت روان دارد - و تصانیف
فارسی او از آمیزش نغمات هندوستانی تاثیر فراوان - قصیده که در
مدح شهنشاه جوگ گستر گفته بود بمسامع جاه و جلال رسانیده
بفرمان خاقان سخن پرور او را بنر سنجیده مبلغ هم سنگ را که
پنجهزار روپیه بود بار دادند •

از سوانح این سال کشتن وقاص حاجی مخاطب
بشاه قلی خان فوجدار دامن کوه کانکره بهوپیت
ولد سنکرام مرزبان جمون را با گروهی از قبیلہ او

بدان این مقال آنکه چون شاه قلی خان بهوپیت را که در زمره
بندگان درگاه آسمان جاه در آمده همواره کومک فوجدار پرگنات
دامن کوه قلعه کانکره می بود و پس از چندی باضلال دیو نفسانی
رهگرایی فساد گشته در ادای خدمات قاصر شد - و آثار خبث
طبیعت فتنه آمی آن ادبار انتما روز بروز ظاهر - چنانچه از بیم
و هراسی که لازم دورنگی و ناسپاسی است هرگاه نزد فوجدار میآمد

بیست و ششم سریر آرای خلافت با کواکب ثواقب فلک سلطنت
و مخدرات تتق عصمت بمنزل یمین الدوله تشریف فرموده آن
نوئین والا مقدار را بصنوف عواطف برنواختند - و متاع پنج لک
روپیه از جمله پیشکش یمین الدوله که بعد از ادای لوازم پا انداز
و نثار از جواهرگران بها و مرصع آلات و اصناف اقمشه و دیگر نفایس
بنظر اقدس در آورده بود شرف قبول یافت - و همانجا نعمت خاصه
تداول نموده هنگام فرو نشستن آفتاب دولتخانه معلی را به پرتو انوار
خلافت فروغ آگین ساختند - درین نوروز مسرت اندوز آنچه از
پیشکش بادشاه زادهای والا نژاد و نوئینان اخلاص نهاد بشرف
قبول رسید سی لک روپیه بود *

سوم ذی القعدة بخان دوران بهادر نصرت جنگ اسپ از
طویلۀ خاصه با زین طلا مرحمت شد - صلابت خان ولد صادق خان
از اصل و اضافه بمنصب دو هزاره ذات و هشتصد سوار سر بلند
گردید - میراعظم کاشغری بمنصب پانصدی دویست سوار
سرافرازی یافت *

چهارم قزلباش خان باضافۀ پانصدی ذات و پانصد سوار بمنصب
سه هزاره دو هزار سوار و بتهانۀ داری پاتهری - و قزاق خان اوزبک
باضافۀ پانصدی ذات و هشتصد سوار - و از اصل و اضافه اسحق بیگ
دیوان سرکار نواب عالمیان مآب مخدرۀ قباب ابهت و جلال بیگم
صاحب بمنصب هزاره ذات و صد سوار نوازش یافتند - و حسب
الالتماس خان دوران بهادر نصرت جنگ مبارک خان نیازی بمرحمت
علم و نقاره - و راجه دیبی سنگه بعنایت علم و نقاره سرفراختند *

و از نیروی این کهمین سایه چه کشاید که در جنب تربیت و عطاوت
 خاقانی بنماید - ایند کرساز جهان پرداز انوار خلافت این پادشاه
 بسیار بخش کم پذیر را که در نظر خورشید اثرش دنیا بسجد آخرت
 واقعی و وزنی ندارد تا بتسخیر این قلاع و تفتیح این ممالک چه
 رسد - و با این بندگان اخلاص گزین ارادت آئین را بفتح قلعه و
 ضبط شهری مشمول اعطاف ملکانه و الطاف پادشاهانه گردانیده عز
 اعتبار و شرف افتخار می بخشد - همواره تابان و درخشان دارد -
 راجه جیسگنه نیز بعنایت خلعت خاصه و کپوه مرصع با پهلکناره
 و باضافه هزار سوار بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار و بمرحمت تیول
 پرگنه چانسواز توابع صوبه اجمیر که متصل وطن او واقع شده و داخل
 خالصه شریفه بود واسپ قلیچاق از طویلله خاصه با زین مطلا سرافراز
 گردید - و هر یکی از امر سنگه و مادهو سنگه بخلعت و منصب سه
 هزار و دو هزار سوار از اصل و اضافه و عنایت اسپ با زین نقره
 مبهایی گشت - سیدی مفتاح حارس حصن اودگیر که بقلا وزمی
 طالع در زمره بندگان درگاه خواقین پناه منضم گشته از پیشگاه خلافت
 ب خطاب حبش خان عز افتخار یافته بود - با خان دوران بهادر
 نصرت جنگ آمده سعادت تلذیم آستان ملایک آشیان اندوخت
 و یک فیل پیشکش گذرانید - در همین تاریخ سید خانجهان از
 دولتآباد آمده سعادت ملازمت دریافت - و هزار اشرفی نذر گذرانید -
 جعفر خان جواهر و اقمشه نفیس پیشکش کرد و متاع یک لک
 روپیه پذیرائی رسید - و باضافه هزار و ذات بمنصب پنج هزار
 ذات و سه هزار سوار سرافراز گردید *

که پیشکشی بدین کیفیت و کمیت در اندک وقتی گرفته آمد -
والا از عهد دولت مهید حضرت عرش آشیانی انار الله برهانه تا
این زمان میمنت نشان هیچ یکی از نوئیذان والا مکان یک مرتبه
چنین پیشکش نمایان از گردن کشان نگرفته - خاقان قدردان خان
دوران بهادر را که جواهر اخلاص و مردانگی او درین ترددات مرد
آزما فروغی دیگر داشت - در جلدوی این فتح بمرحمت خلعت خاصه
با چارقب طلا دوزی و خنجر مرصع و شمشیر مرصع و باضافه هزاره
ذات و هزار سوار دو اسبه سه اسبه بمنصب شش هزاره ذات و
شش هزار سوار دو اسبه سه اسبه که تنخواه آن ده کرور و هشتاد
لک دام است که دوزده ماه آن بیست و هفت لک روپیه باشد
و بخطاب نصرت جنگ و عطای دو اسپ از طویل خاصه با زین
طلا و مطلا و فیل از حلقه خاصه با یراق نقره و جل مخمل زربفت
و ماده فیل پایه فراتر نهادند - و پرگنه شجاع پور را از خالصه
شریفه بر آورده در طلب اضافه او عنایت نمودند - و از بنده پروری
و پرورده نوازی بر زبان حقیقت بیان رفت که درین مهم اگرچه
اکثر بند ها مصدر مساعی جمیله گشته اند اما ترددات پسندیده و
تدبیرات گزیده آن فدوی جان فشان بر همه مزیت دارد - خان
موصی الیه در ازای این نوازش والا لوازم امتحانت و مراسم پاسبان
بتقدیم رسانیده معروض داشت - که بمددکاری اقبال روز افزون و
کارگذاری دولت ابد مقرون چنین امور دشوار کشای دیربرا
بکمتر وقتی تیسیر می پذیرد - و الا از دست و بازوی این فرومایه
چه آید که در خور پذیرائی بندگان این درگاه خواقین پناه شاید -

پذیرائی یافت - شایسته خان هم پیشکش شایسته بنظر اکسیر در
 آورد - میر جمله میر بخشی نیز لالی شاهوار با دیگر جواهر که
 قیمت همه یک لک و شصت هزار روپیه شد پیشکش کرد - چندی
 دیگر از اولیای دولت نیز در خور مرتبت پیشکش ها گذرانیدند *
 روز مبارک دوشنبه بیست و پنجم خاندوران بهادر بتقبیل سده
 سده چهره سعادت بر افروخته هزار اشرفی نذر گذرانید - و اسمعیل
 نبیره ابراهیم عادلخان را که بعد از کشایش حصن اودگیر بدستش
 افتاده بود به پیشگاه حضور آورد - فرمان شد که او را موظف ساخته
 در حصار دار الخلافه اکبر آباد نگهدارند - راجه جیسنگه و مبارزخان
 افغان و امرسنگه پسر راجه گجسنگه و مادھوسنگه ولد راورتن و
 گروهی دیگر که همراه خان مشار الیه بودند نیز بدولت احتلام
 عتبه والا فایز گردیدند - خان دوران بهادر پس از احراز شرف
 ملازمت سراسر مہمنیت دویست فیل بابت کوکیا و غیره با هشت
 لک روپیه نقد که مرزبانان گوندوانه و جز آن لختی برسم پیشکش
 پادشاهی و برخی باو داده بودند بنظر اقدس در آورد - لک روپیه
 قیمت فیلان شد - و از جمله افیال مذکور فیل گجموتی نام که خان
 مشار الیه حسب الحکم از قطب الملک گرفته و مبلغ یک لک روپیه
 از جانب خود بر یراق طلائی آن صرف نموده بود چون بر شاققت
 پیکر و نکوئی منظر و لطف خو اتصاف داشت به پادشاه پسند
 موسوم گردید - و یک لک روپیه قیمت مقرر شد - شگرف کاری
 تائیدات رحمانی - و نیرنگ پردازی تقدیرات آسمانی - و کار
 کشائی اقبال خاقانی - و گیتی پیرائی توجهات جهانبانیست -

نگارش نوروز جهان افروز

روز جمعه بیست و دوم شهر شوال سنه هزار و چهل و شش هجری
 بعد از انقضای هشت ساعت و بیست و پنج دقیقه و هفت ثانیه
 نجومی آفتاب جهان تاب رخت به بیت الشرف کشید - اورنگ
 آرای خلافت پس از نوزده روز که عارضه جسمانی آن صحت
 افزای روحانی جهانرا تیره داشت - درین ساعت مسعود و اوان
 محمود از آرامگاه مقدس بیرون آمده بر تخت مرصع جلوس
 فرمودند - کمرانی را آب رفته بجو آمد - و ناکامی را سنگ بر سبزو
 پادشاهزاده های بخت بیدار رفیع مقدار و امرای نامدار و دیگر
 بند های اخلاص شعار مبالغ گرامند برسم تصدق و نثار گذرانیدند -
 و جهانی کلم اندوز گردید - و شعرای پایه سریر اعلی قصاید غرا
 بعرض اقدس رسانیده از دریا بار عنایات خاقانی صلات گرانمایه
 افدوختند - درین روز مبارک نخست پیشکش نواب گردون قباب
 بادشزاده جهانیان بیگم صاحب از جواهر گران بها و مرصع آلات
 و دیگر نوادر اشیا که از انجمله تختی بود زرین بصنایع منبتکاری
 آراسته و قیمت مجموع دواک و پنجاه هزار روپیه شد بنظر انور
 در آمد - و عنز قبول یافت - پس ازان پیشکش دراری سمای عظمت
 و جلال پادشاهزاده های ستوده خصال محمد دارا شکوه و محمد شاه
 شجاع بهادر و مراد بخش مشتمل بر جواهر ثمینه و مرصع آلات و
 اقمشه نفیسه از نظر انور گذشت - صباح آن علامی افضل خان جواهر
 قیمتی و دیگر امتعه پیشکش نمود - و متاع یک لک روپیه شرف

روز جمعه غره شوال که عید فطر بود بعیدگاه تشریف فرموده
در مسجدی و ذهاب دامن امید آرزومندان را گران بار عطایا ساختند *
موم انصباب ماده دموی بر اسافل اعضای صحت انتمای
خدایو عالم و خداوند بذی آدم که * ع *

سلامت همه آفاق در سلامت اوست

سبب الم شدید گردید - و بتجویز پزشکان آزمون کار و معالجان
میمنت آثار دو مرتبه خون کشیده شد - بادشاهزادهای کامگار و
امرای نامدار مبالغ گرامند برسم تصدق باهل استحقاق رسانیده جاوید
زندگانی آن سرمایه امن و امانی جهانیان - و پیرایه مسرت و کامرانی
عالمیان - از درگاه شفا بخش حقیقی مسالت نمودند - و بالطف خفیه
وجلایه حکیم مطلق طبیعت اشرف باعتدال گرائید - و مدت نوزده
روز که ایام وجع و نقاهت بودند در دولتخانه خاص و عام تشریف
فرمودند - و نه در دولتخانه خاص - گاهی لختی از خاصان پیشگاه
حضور را در خوابگاه مقدس طلب فرموده بشرف کورنش میرسانید
و بعواطف ملکانه تسلیه بخش خواطر پشورده و دلهای آزرده
این گروه اخلاص پزوه میگشتند - و از آنجا که همت پادشاهانه
برفاهیت کافه انام مبذول است اکثر اوقات علامی افضل خان
را درون طلبیده مهم ضروریه ملکی و مالی را سرانجام میدادند
* نظم *

تا بر بساط مرکز خاکی زروی طبع * زردی زعفران نشود سبزی دواب
بادا جناب حضرت او مرجع جهان * بگرفته حادثه زجناب وی اجتناب

بیدست و هفتم بهادر خان بمرحمت خلعت و اسپ عربی از
طویلۀ خاصه با زین طلا بلند پایگی یافته بصوب قنوج مرخص شد -
مرشد قلیخان بعنایت خلعت و فیل عز امتیاز اندوخته بمهترا و
مهابین که خدمت فوجداری آن بدو منوط بود دستوری یافت *
بیدست و نهم در ساعت مختار جواهر و مرصع آلات شصت هزار
روپیۀ و اصفاف اقمشۀ چهل هزار روپیۀ و شصت هزار روپیۀ نقد که
جمله یک لک و شصت هزار روپیۀ باشد برسم حاجق بمنزل شاه
نواز خان صفوی که پیش ازین کریمۀ فخمۀ اورا برای بادشاهزادۀ
بخت بیدار محمد اورنگ زیب بهادر خطبه نموده بودند مصحوب
موسوی خان صدرو میر جملة میر بخشی و مکرمتخان میر سامان
و خلیل الله خان فرستادند *

بیدست و یکم رمضان الله وردیخان را بمرحمت خلعت و اسپ
با زین مطلا و فیل و فوجداری سرکار لکهنو و بیسواره بر نواختند *
سلخ ماه عبد الرحیم بیگ برادر عبد الرحمن بی اتالیق
عبد العزیز نخستین پسر نذر محمد خان والی بلخ بازادۀ بزدگی
آستان سلاطین مطاف از بلخ آمده بتلذیم عتبه فلک رتبه تارک
بخدمندی برافراخت - و یکدمت باز طویغون و سه تقوز اسپ و
و همین مقدار شتر بعنوان پیشکش گذرانید - اعلیٰ حضرت اورا
مرحمت خلعت و خنجر مرصع و شمشیر با یراق طلائی میناکار
و منصب هزارمی ذات و ششصد سوار و بیدست و پنجاه هزار روپیۀ نقد
کامیاب گردانیدند - و خدیو حق آگاه تمام این ماه بصوم گذرانیدند
سی هزار روپیۀ مقرر باباب استحقاق بذل نمودند *

باضافه هزارى ذات و هزار سوار بمنصب چار هزارى سه هزار
 سوار و بعنايت ولايت دهند هيره براى توطن - و معتمد خان
 باضافه پانصدى ذات بمنصب چار هزارى هزار و دويست سوار -
 و نجابت خان كه در همين روز احراز شرف ملازمت نمود باضافه
 پانصد سوار بمنصب سه هزارى دو هزار و پانصد سوار - و ميرشمس
 باضافه پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدى دو هزار و پانصد
 سوار - و فوجدارى و تيول دارى برگنه بروده - و پرداخان باضافه
 پانصدى ذات و هزار سوار بمنصب دو هزارى دو هزار سوار و خدمت
 تهانه دارى بنگش پايان از تغثير راجه جگت سنگه - و از اصل و
 اضافه خليل الله خان قراول بيگى بمنصب دو هزارى هزار سوار -
 و هريكى از سعادت خان و اكبر قلي سلطان كهر بمنصب هزار و
 پانصدى هزار و پانصد سوار - و عرض خان قاقشال بمنصب هزار
 و پانصدى هزار و دويست سوار - عز افتخار اندوختند - بهمن يار
 ولد آصف خان خانان سپهسالار بمنصب پانصدى ذات و دويست
 سوار مفتخر و مباحي گشت - بهادر خان روهياه باستلام آستان
 معلى فرق مباحات برافراخت *

بيست و پنجم بمزار فيض آثار حضرت مهديا ممتاز الزماني
 تشریف فرمودند - و هنگام مراجعت منزل بادشاهزاده فرخنده سير
 محمد شاه شجاع بهادر كه مزاج گراميش از منهج اعتدال منحرف
 گشته بود بمقدم فيض توام سعادت آما گشت - آن والا كهر مراسم
 پا انداز و نثار و لوازم پيشکش بجا آورده مشمول عواطف
 شهشاهي گردید *

میان باغ و خیابانهای آنها همه از سنگ مرمر ساخته اند *
 اکنون بنکاشتن منازل فردوس مشاکل نواب فلک نقاب
 والا جناب ملکه دوران بیگم صاحب می پردازد
 پهلوی آرامگاه گردون جاه ایوانی است منقش بگونهگون نقوش
 در کمال زیبائی و تکلف - و قریفه عمارتی که میان شاه برج و
 آرامگاه مقدس واقع شده - و پس ایوان طینی خانه در رنگ آمیزی
 بسان ایوان شرقی - در صحن این مبدائی بنگله ایست مشرف
 بر دریای جون قریفه بنگله مبارک - و دو جانب آن دو حجره است
 زیب افزا - جدر و سقف و اساطین بنگله و هر دو حجره طلا اندود
 و نقوش آمود است - پشت بام این منازل سه گانه بالواح طلا
 آرایش یافته
 * بیت *

تا زمین را طبیعت است آرام * تا زمان را گذشتن است آئین
 از زمانش بخیر باد دعا * وز زمینش بمهر باد آمین
 عالمش بنده باد و دهر غلام * ایزدش یار باد و چرخ معین
 نوزدهم بعد از سپری شدن یک پهر و یک گهری از روز جمعه
 که با اختیار انجم شناسان ساعت وزن مبارک بود خاقان بحر نوال ابر
 افضال را در دولتخانه خاص و عام بطلا و دیگر آشیا بآئین مقرر
 سنجیدند - و آرزومندان جهان کامیاب گردیدند - درین روز خجسته
 پیداد شاه زاده کامگار ستوده اطوار خلعت زرنگار عنایت شد - و امرای
 ذوالاقتدار و دیگر بندهای اخلاص شعار نیز در خور مرتبت بمهرحمت
 خلعت نوازش یافتند - سعید خان باضافه هزار سوار بمنصب
 پنجهزاری پنجهزار سوار دو اسبه سه اسبه - و راجه پتهلداس

این عمارت از درون و بیرون پرچینکاری است باصناف احجار - میان
 عمارت محل و شاه برج دو خانه طیننی محلی به گوناگون نقوش
 طلا واقع شده - و دران ایوانی است دو رویه از سنگ مرمر که آنرا
 نیز بزر نقاشی نموده اند - آرامگاه که مقدس منشای سعادت و مہبط
 برکات است ایوانی است از سنگ مرمر بدرازی بیست و شش
 ذراع و پهنای ده و نیم که جدران تا کرسی اسباطین مہبت اندود
 ست - و جداول آن پرچینکاری با حجار ملونه - و سقفش مفرج
 بہر صافی کہ مہبت آنرا نیز بطلا اندوده اند - عقب این ایوان رفیع
 بنیان خانہ ایست طیننی از سنگ مرمر بطول پانزده گز و عرض
 ہشت و نیم گز - کہ سقف و دیوار آن در رنگ دیوار ایوان است و
 بصور و تمائیل نمونجی از منازل آسمان - و دو جانب آن دوشاہ
 نشین است در وسط این منزل اقبال و شاه برج بنگلہ در من
 مبارک است از سنگ مرمر - کہ مطلع آفتاب خلافت است و آنرا
 بنقوش طلا زینت افزا گردانیده - بر پشت بام آن الواح طلا چنان
 تعبیه کرده اند

• ع •

کہ خلق زان بدو خورشید در گمان افتد

در صحن آرامگاه معلی کہ ہشتاد گز مربع است حوضی است بطول
 پانزده گز و عرض نہ - و دران پنج فوارہ درجوش • بیت •
 درخشندہ حوضی چولوح ضمیر • چو آئینہ عقل صورت پذیر
 زلالش بروشن دلی چون بصر • بہر قطرہ اش مایہ صد گہر
 پیش آن ابشار یست چادری و بر روی آن باغی است - خلد آسا
 کہ چار چمنش باقسام ازہار و انواع ریاحین مشحون است چہوتہ

جهروكه در سن و همگي بساتين آن طرف آب اشرف دارد - و صنعت گران جادو طراز - و هنروران شگرف پرداز صنعت پرچينكاري و آئينه بندي و منبت و ديگر صنايع عجيبه در درون و بيرونش چنان پرداخته اند كه پا لغز نظر دوربينان دشوار گزين است - وسط خانه كلان حوضي است پيچ در پيچ مانند آئينه دل صافي ضميران روشن - كه در اطراف چهار گانه آن فوارها در جوش است و دريا سوي رخت كن و سرد خانه و گرم خانه مرايای حليبي چنان تعبیه یافته كه تمام رودخانه و رياض مذكوره در نظر است - طاق و در حمام نيز بشيشهای حليبي زيب افروز ديگر بدايع گرديد - در زمان دولت حضرت عرش آشياني بر شاه برجی كه متصل دولخانه خاص است مختصر خانه بود از سنگ مرمر و پيش آن ايوانی هم ازان سنگ و جزاين عمارتی از سنگ مرمر بنا نيافته بود - در فرمان روائي حضرت جنت مكاني اطراف سه گانه آن ايوانها از سنگ مرمر بر افراختند - درين مهد ميمنت عهد چون عمارات مذكوره پسندیده طبع دشوار پسند شه نشاه جهان پرور هنر گستر كه بيمن نيت عالم آرا

* بيت *

زنونقش بست اين كهن طاق را * عمارت گري كرد آفاق را
بيفتاد آنرا مذهبم گردانيدند - و عمارتی ديگر از سنگ مرمر در نهايت دلگشائي مشتمل بر مذن خانه بقطر هشت ذراع كه اضلاع پنجگانه آن مشرف است برود خانه ارادين بغايت رنگين و دل نشين و در سه ضلع غربی آن سه شاه نشين است در نهايت زينت و پيش آن ايوانی است سرچشمه اساس پذيرفت - تمامي

منبت امت و حاشیه پرچینکاری یعقوب و مرجان و سقفش
 مافند سقف خانه طینی * نظم *

زهی فرخنده قصری کز لطافت • جهانرا نسخه خلد برین است
 بنزب افروزی و زینت فزائی • توگوئی آسمانی بر زمین است
 و زیر این عمارت رفیع البیان منبع الارکان ته خانه ایست روح افزا که
 در دیوار آنرا بعضی جا آئینه بندی نموده اند و برخی بطلا و گونا
 گون رنگها بر آراسته - این خانه دو حوض دارد یکی بآبشار چادری
 مملو میگردد - و ازان نهروی بطول یازده ذراع و عرض یک منسعب
 گشته در حوض دیگر که ازان وسیع تر است می ریزد - صحن ایوان
 مذکور بطول چهل و یک گز است و عرض بیست و نه که در زیر آن
 خانهها ساخته اند و دران خزانه اشرفی است - غربی صحن مزبور
 چبوتره است از سنگ مرمر که در تابستان پایان روز و شب هنگام
 بران جلوس میفرمایند - و آن مشرف است بر صحن روی زمین
 که بطول شصت و شش گز است و عرض پنجاه و پنج - و شرقی آن
 تختی است از سنگ محک مشرف بر دریای جون و سه طرف صحن
 پائین عمارات عالیه و وظیفه از سنگ بر افراشته شده که دران اکثر
 گنجینه جواهر نمیده و مرصع آلات نفیسه است - جنوبی این صحن
 منبت نشیمنی است چتر آسا از سنگ مرمر بر چار ستون در
 نهایت تکلف و صفا و دران زرین ادرنگ سدره آهنگ بجلوس
 مقدس بلند پایگی می یابد - محاذی ایوان درلخانه خاص
 ایوانیست بطول بیست و پنج گز و عرض پنج و نیم و متصل آن
 حمامی مشتمل بر منازل متعدده که بر دریای جون و چمن پای

معاف نموده بجای آن تسلیم چهارم مقرر گردانیدند - و حکم شد
 که در برابر عنایتی که از پیشگاه عواطف شاهنشاهی پرتو ظهور
 دهد تسلیمات چهارگانه بجا آید - و مناشیر قضا تائیر بنظامان
 صوبجات صادر گشت که هرگاه ورود حکمی یا وصول عنایتی از
 عنایات خاقانی سر بر افرازند همین طریقہ مسلوک باشد - و از
 دولتخانه خاص و عام بدولتخانه خاص تشریف برده منازل آنرا که
 حسب الحکم هنگامی که سرزمین دکن بمآهچہ رایات اقلیم کشا منور
 بود مرتب ساخته بودند فروغ آموذ گردانیدند - پس از لحظه
 بمشکوی معلی که پیشتر عماراتش مجدداً انجام پذیرفته شرف
 قدوم ارزانی داشتند - از جمله مبنای دولتخانه خاص خانه ایست
 طینی از سنگ مرمر و بطول پانزده گز و عرض نه بذراع پادشاهی
 که درازی آن چهل انگشت - ست دیوار این خانه را بگونگون
 نقوش بر اراسته بطلا مزین گردانیدند - و دو جانب آن دو شاه
 نشین هر یک بسقف نیم کاسه که باقسام رنگ آمیزی و انواع
 تکلف آرایش یافته است درکمال زیبائی واقع شده - اگرچه سقف
 این خانه را بملاحظہ سبکی چوب پوش ساخته اند - اما بروی آن
 تنگهای سیمین گرفته بنهجي بطلا منبت گردانیده اند که گوئی
 لواصع خورشید است از سیدہ سحری تابان - یا اشعه جام جمشیدی
 بر بساط کافوری درخشان - و پیش آن ایوانیست سر بکیوان کشیده
 که بجای ایوان پیشین مطابق طرح تازه بنوعی که حیرت افزای
 دشوار پسندان باشد سراپا از سنگ مرمر بطول بیست و شش
 ذراع و عرض یازده دو ستونه بنا نهاده اند - متن ازارہ این ایوان

چوبین که آن نیز اگرچه برای پناه حصار این محفل منیف هم
درین سلطنت خدا داد بنا یافته بود اما چون مناسبتی باین عمارات
رفیعه نداشت برداشته بکار پردازي مهندسان بدیع آثار بدرازی
هفتاد و شش ذراع و پهنای بیست و پنج و نیم از سنگ سرخ
که آن را بصاروج مرمر سفید ساخته رشک افزای تباشیر صبح
گردانیده اند - و دیگر تکلفاتش بگذارش در نیاید بنطاق جوزا
و طاق ثریا مربر افراخته * نظم *

خم طاق بلندش چون مه نو * ز رفعت با فلک پهلوه می رود
چو بامش سرسوی بالا بر افراخت * زمین را آسمان دیگر افزود
جهروکه دولتخانه خاص و عام پیشتر چندان تکلفی نداشت - درین
اوان سعادت عنوان که همگی مستقبحات روزگار رو بعدم کشیده است
و تمامی مستحسنات باوج کمال رسیده - آن را از سنگ مرمر که در
هرچار دیوار آن احجار نمیند رنگارنگ پرچین کرده و آسمانه آن را بطلا
منبت ساخته نمودار سقف آسمان گردانیده اند - بنا نمودند - چینی
خانه این نگارین خانه که ظروف مرصع دران منضود است مظهر
صبح عالم افروز است - و عقب جهروکه نشیمنی است رو بدولتخانه
خاص که جدران و سقف آن از سنگ سرخ است و تمام این خانه
بچونه پدیالی که در جلا و صفا بهتر از چونه سنگ مرمر است آئینه نما
اگرچه در آغاز جلوس میمنت مانوس از دین پروری و حق پرستی
کافه برایا را از سجده که عبادت نیست مخصوص آفریدگار جهانیان باز
داشته بجای آن زمین بوس قرار داده بودند چنانچه گزارده آمد
لیکن چون بسجده مشتبه بود بادشاه حق آگاه درین روز آنرا نیز

زمیندار دهندهیره دستوری یافته بودند و پس از رسیدن آنجا
 حصار شهر آرا که در نهایت استحکام و متانت بود محاصره نموده
 قلعه نشینان را در مضیق اضطراب انداخته - و ناگزیر مرزبان آن
 ولایت زینهار طلبیده معتمد خان را دیده بود - و ولایت را با ولایت
 دولت قاهره وا گذاشته - بتقبیل عتبه جلال عز افتخار اندوختند -
 و معتمد خان زمیندار مذکور را با یک فیل که ازو بر سبیل پیشکش
 گرفته بود به پیشگاه حضور آورد - اعلی حضرت جان بخشی او نموده
 حکم فرمودند که در قلعه جنیر محبوس دارند *
 شب پانزدهم که لیلة البراءة بود ده هزار روپیة مقرر به نیازمندان
 مرحمت فرمودند *

وصول موکب معلی بدار الخلافه اکبر اباد

و گذارش مجلس شمسی وزن

فرازندة چتر جهانبانی حضرت صاحبقران ثانی روز پنجشنبه
 هزدهم از باغ نور منزل بر فیل کوهسار آسمان رفتار بدار الخلافه توجه
 فرمودند - و بهزاران خجستگی داخل ارک گشته ایوان عرش مکان
 دولتخانه خاص و عام را که برای فرخنده مجلس وزن شمسی انتهای
 سال چهل و پنجم و آغاز سال چهل و ششم از عمر ابد طراز بسان
 فرسوس برین ارایش یافته بود نور آگین ساخته بر سریر فلک نظیر
 که به تخت مرصع زبان زد روزگار است جلوس نمودند - این ایوان
 بجای ایوان پارچه که در زمان پیشین و چندی درین دولت ابد
 قرین نیز بر روی جهر و کة دولتخانه خاص و عام می کشیدند - و ایوان

و چندی دیگر از راجپوتان ناسی مثل راولپوی چوهان و رارت مانسنگه
 چونداوت و غیراینان نیز که همراه راج کنور بودند بخلعت و اسپ
 سرافراز گردیده دستوری یافتند - و برانا جگت سنگه یک فیل
 مرحمت نموده براج کنور حواله نمودند که به پدر برساند *

هژدهم ساحت قصبه مغراباد که در تیول راجه جیسنگه مقرر
 بود بنزول اقدس رونق و بها یافت - و پیشکش راجه اسپی چند
 و یک فیل و بیست هزار روپیه نقد بنظر انور درآمد - اعلیٰ حضرت
 از شمول رافت اسپ و فیل پذیرفته نقد بر راجه بخشیدند - شاه
 بیگ خان باضافه هزاره ذات بمنصب چار هزاره سه هزار سوار
 و خدمت قلعه داری حصار جنیر سرافراز گشت *

بیست و پنجم علامی افضل خان و مکرمت خان با عمله دفتر
 و کار خانجات زاید از راه راست بدارالخلافه مرخص گشتند - و رایات
 فیروزی بنشاط اندوزی شکار بصوب باری برافراخته آمد *

شب بیست و هفتم ده هزار روپیه مقرر باصحاب نیاز عطا شد *

غره شعبان ملتفت خان ولد اعظم خان بعنایت خلعت و از
 تغیر عبد الرحمن پسر صادق خان بخدمت عرض مکرر نوازش یافت *

هشتم منازلی که برکنار تالاب باری در عرض در سال بصرف
 یک لک و چهل هزار روپیه انجام پذیرفته بفر قدوم شهنشاہ فلک
 بارگاه رشک افزای خلد برین گردید - چون از سنگ سرخ در کمال
 دلکشائی اتمام یافته بود بلال محل موسوم گشت - درین تاریخ
 سیف خان صوبه دار اکبرآباد بادراک دولت ملازمت سر برافراخت
 راجه پتهلداس و معتمد خان و سایر بندهای پادشاهی که بمالش

آن بسپهدار خان تعلیق داشت چون بر افروخته آمد یک برج و لختی
از دیوار با جماعه مخاذیل پرید - و راهی وسیع واگشت - مبارزان
پیکار پزوه خصوصا سپهدار خان و راجه گجسنگه پیاپایمردی شهامت
بقلعه در شده تمامی مقهوران را از هم گذرانیدند - و دیوجی قلعه
دار زنده گرفتار آمد . کوکبا از شگرفی اقبال حضرت شاهنشاهی خود
را در معرض تلف دانسته روز مبارک دو شنبه بیدست و نهم شعبان
پانزده گروهی دیوگده آمده خان دوران بهادر را دید - و مبلغ یک
لک و پنجاه هزار روپیه نقد و همگی فیلان خود را که از نرو ماده
یک صد و هفتاد بود پیشکش سرکار والا کرده مقرر نمود که بعد
ازین از مهملک قویم خدمتگذاری و منهج مستقیم فرمانبرداری
بر نیاید - و در هر سه سال چهار لک روپیه بخزانة عامرة برساند -
چون آثار رسوخ کوکیا در بندگی این دولت بلند صولت بظهور
پیوست خان دوران بهادر حصن ناگپور را بار باز گذاشت - و باجنود
نصرت آمود بنواحی کالی بهیت رسیده از بهیم سین مرزبان آنجا
که درین هنگام برهنمونی طالع دولت عبودیت خاقان ممالکمتان
دریافته بود یک فیل با ماده فیل بعنوان پیشکش گرفته بدرگاه
خواقین پناه راهی گردید *

پانزدهم رجب الویة ظفر پیکر از خطة فیض اساس اجمیر
بصوب دار الخلافه اکبراباد نهضت نموده ساحل تالاب جوکی را
فروغ آمود گردانید - راجه گجسنگه بمرحمت خلعت خاصه واسپ
از طویله خاصه بازین مطلا و فیل - و راج کنور ولد رانا جگت سنگه
بخلعت وکپوهه مرصع و شمشیر با یراق طلای مینا کار و اسپ و فیل

روپیه مهمانی گویان گذرانید - و سنکرام زمیندار کنور نیز بحکم
 اقدس نزدیک در هزار سوار و پنج هزار پیاده از مپاهي و یغماچی
 و فراوان اسباب و مواشي که در اثنای ره نوردی از اهل ولایت کوکیا
 که هنگام مرور افواج قاهره گریخته در شعاب جبال و اماکن معضله
 فراهم آمده بودند گرفته بود همراه آورده بلشکر فیروزی پیوست -
 و پس از آگاهی بر حقیقت محاصره و انجام پذیرفتن نقبهای سه گانه
 که بکار فرمائی پهلوان درویش بروی کار آمده بود بخان دوران بهادر
 گفت که اگر بالفعل پرانیدن قلعه موقوف دارید یکمرتبه آن شوریده
 سرنا بخرد را آگاه میگردد انم - باشد که از گران خواب غفلت بیدار
 گشته ره گرای اطاعت شود - و باتفاق کیدا کس نزد کوکیا فرستاده
 باند رزهای کبرا و مواعظ هوش افزا بر سر انقیاد آورد - او وکیل خود
 را با طوماری که اسامی یک صد و پنجاه فیل و ماده دران مندرج
 بود پیش خان دوران بهادر فرستاده التماس نمود - که اگر دست از
 محاصره باز داشته مرا امان دهید آمده اخیال مذکوره می گذرانم -
 خاندوران بهادر پاسخ داد که رهائی او منحصر دران است که حصار
 از متحصنان خالی گذاشته با فیلانی که داخل طومار کرده فرستاده
 است بیاید تا جمعی برسم کشک درانجا بنشانیم - چون وکیل
 کوکیا بگذاشتن قلعه راضی نشد دلیران ناموس پرست نقب ملچار
 پهلوان درویش را آتش داده يك برج قلعه را با جماعه مقابله که
 بر فراز آن بودند پرانیدند - ازان پس در نقب راجه جیسنکه که
 پدای برج کلان سر کشیده بود آتش زدند - اگرچه از کمی باروت
 نپرید اما خلل فاحش بقواعد آن راه یافت - نقب سیوم که اهتمام

داد - که اگر می خواهی که از دست انداز بهادران کشور گیر محروس
 مانی خود را با پیشکش شایسته برسان - و الا عن قریب اساس
 زندگانت از پا خواهد در آمد - پس از آنکه عساکر منصوره یلک
 منزلی ناگپور رسید کنگ سنگه با وکیل او آمده خاندوران بهادر را
 دریافت - و ظاهر شد که دود سودا بدماغش نریخته است - و باد
 غرور در سرش پیچیده - و بدانچه خاندوران بهادر بزیان کنگ سنگه
 حواله نموده بود تن در نداده میخواست که بمکر و تزویر بگذراند -
 خان مذکور بناگپور رسیده کشایش حصن آنرا که بمثانت و استواری
 از دیگر قلاع ولایت کوکیا امتیاز داشت وجه همت گردانیده بترتیب
 ملچار و تهید دیگر مواد قلعه کشائی پرداخت - و بتدبیرات صایبه
 و آرای ثاقبه در عرض پنجروز ملچارها بکنار خندق رسانیده قوایم
 عزیمت حصار نشینان را متزلزل گردانید - ناگزیر مقاهیر که بحصانت
 قلعه مغرور گشته آتش فتنه می افروختند از در استکانت در آمده
 زینهار طلبیدند - خان دوران بهادر گفته فرستاد که اگر رستگاری خود
 میخواهید همگی اسباب و اسلحه و دواب را درون قلعه گذاشته بیرون
 آید - از آنجا که اسباب هلاک شان آماده شده بود - و ابواب زوال
 گشاده - از قبول اینمعنی سربرتاوده در استحکام قلعه کوشش نمودند
 سرکرد لشکر پهلوان درویش سرخ را اشارت نمود تا بر خندق حصار
 که عرضش هشت ذراع بود و زرفا ده بند محکم بر بست - مبارزان
 لشکر اسلام ازان عبور نموده قلعه را گرد گرفتند - در خلال این احوال
 کدبا زمیندار چاندا که بطلب خاندوران بهادر از ملک خود راهی
 گشته بود با هزار و پانصد سوار و سه هزار پیاده آمده هفتاد هزار

سوار و پیداده همراه مردم ساهو تعین کرد - و قدغن نمود که زود
بدانصوب شتافته قلاع را بتصرف در آورند - و خاطر از انجام این مهم
فراهم آورده روزی چند دران نواحی بجهت خویش بی نظام که
ساهو او را برندوله داده بود و رندوله در باب سپردن او بهواخواهان
سلطنت ابد اعتصام بعدالخان نوشته منتظر جواب بود - اقامت نمود
درین اثنا نوشته عمادالخان که منبئی از دادن خویش بی نظام بود برندوله
میرسد - و رندوله او را حواله خانزمان بهادر نموده با ساهو به بیجاپور
راهی میگردد - خانزمان بهادر ازانجا بسمت دولتاباد معاودت
کرده بملازمت بادشاهزاده بختیار محمد اورنگ زیب بهادر رسید •
اکنون بنگارش تتمه احوال خان دوران بهادر و فتوحاتی
که بیدمن اقبال خاقانی پس از انفتاح حصن اوسه و اردگیر
او را دست داده می پردازد

چون خان مشارالیه شنیده بود که قطب الملک فیلی دارد
گجموتی نام که بحسن صورت و لطف سیرت سرآمد افیال اوست
و فرمان طلب آن نیز از پیشگاه خلافت صادر گردید بذابران از تسخیر
حصار اوسه و اردگیر و اپرداخته بکوسگیر که سرحد ملک قطب الملک
است رفت - و به ترغیب و ترهیب آن فیل را بایست و پنج هزار
هون که مبلغ یک لک روپیه باشد بصیغه نعلبندی ازو گرفت -
و ازانجا بدغوردیوگده آمده حصار کتلجهر و آشته را که از توابع پرگنه
کررماندگانو و برار است - و جمعی از گوندان فتنه پرست آنرا در
تصرف داشته اطاعت حکام و صوبدار نمی نمودند - مفتوح گردانید
و کذک سنگه بیس را نزد کوکیان مرزبان دیوگده فرستاده پیغام

اگر رهائی خود می خواهی با عادلخان بساز که فرمان چنین
 رفته - و الا زود باشد که نایره شمشیر مبارزان قلعه کشا کاخ زندگانی
 ترا خاکستر گرداند - او ناچار بمتابعت عادلخان تن در داده التماس
 عهد نامه عادلخان نمود - پس از وصول عهد نامه از خرد تباهی
 آرزوهائی که نه درخور حوصله کوتاه او باشد درمیان آورده از آنچه قرار
 یافته بود برگشت - و چون استیلاى شیران بیدش و غا روز بروز بتزاید
 نهاد - و نزدیک رسید که حصار کشایش یابد - ساهوی مخدول از
 قلعه برآمده در کمرکه زندواه را طلبیده دریافت - و خویش بی
 نظام را باو سپرد - و پذیرای نوکری عادلخان گشته مقرر ساخت که
 حصن جنیر و غیره را به بندهای درگاه آسمان جاه حواله نماید -
 صباح آن طوماری مشتمل بر بعضی ملتمسات مصحوب قاضی
 ابوسعید که عهد نامه عادلخان آورده بود و وکیل خود نزد خانزمان
 بهادر فرستاد - ازان رو که حکمی درین باب بخانزمان بهادر فرمیده
 بود خان مزبور جواب آن را موقوف داشته قاضی ابوسعید را رخصت
 نمود - و نقل طومار را با عرضه داشت خود روانه درگاه والا گردانید
 و بعد از ورود یرلیغ قضا نفاذ متضمن پذیرائی ملتمساتش آن دل
 پای داده را مطمئن ساخت - ساهو جمعی را از معتمدان خویش
 همراه قاضی ابوسعید با نوشتجات مشعر بر سپردن حصن جنیر و
 دیگر حصون متیننه مثل تربنگ و ترنکلواری و هریس و جودهن
 و جوند و هرسرا باولیاء دولت قاهره پیش خانزمان بهادر فرستاد
 سردار افواج فیروزی پس از رسیدن این جماعت برای پاسبانی
 هریک از قلاع مذکوره یکی از بندهای بادشاهی را با گروهی از

باخود میگرددانید بدست آورده قرین فتح و نصرت مراجعت کردند -
 و شب هنگام در مکانی که گل ولای کمتر داشت دایره نمودند - و از آنرو
 که خیمهای عسکر منصور نرسیده بود خیم آن گم گشتگان بادیغ
 فرار را که بغنیمت گرفته بودند برپا ساخته باسودگی گذرانیدند - و آن
 ضلالت اندیش در يك شبانروز خود را پدای قلعه ماهولی رسانیده
 نخست خواست که بسمت تربنگ و ترنگلوارى برود - لیکن از بیم
 آنکه مبادا در راه بدست غازیان لشکر ظفر گرفتار آید همانجا اقامت
 نمود - و جمعی را که همواره با او طریق مرافقت می پیمودند
 نگاه داشته باقی را مطلق العنان گردانید - و خود با پسر تیره اختر
 و قلیلی از اسباب و اموال که همراه او بود بارادۀ تحصن بقلعه درآمد
 خانزمان بهادر دوازده گروهی ماهولی این خبر شنفته با وجود
 صعوبت راه در يك روز پدای حصار رسید - کشکچیان پائین قلعه
 و طایفه که بفراهم آوردن آذوقه می پرداختند از مشاهده لشکر فیروزی
 مضطرب گشته گریختند - و تمامی آذوقه با مطایا بتصرف غزاة
 افواج قاهره درآمد - سرکردۀ لشکر اقبال ملچارهای محاذی دروازه
 کلان قلعه را برآچه پهار سنگه بندیلۀ سپرده بر محصوران راه آمد شد
 یاز بست - پس از چندی رندولۀ نیز در رسیده برابر دروازه دوم که
 از دروازه نخستین تا این در بواسطۀ کوه و جنگلی که در میان واقع
 شده هفت کروه مسافت بود ملچار ساخت - بعد از آنکه از هر دو
 جانب کار بر حصار نشینان تنگ شد ساهوی ادبار آثار مکرر
 بخانزمان بهادر نوشت که قلعه را می سپارم بقرار آنکه مرا در زمره
 بندگان درگاه خواقین پناه درآورید - خان مشارالیه پاسخ میداد که

ماهولی فرار نمود - خانزمان بهادر بر این معنی آگهی یافته هر چند
 اردو بنجاره نگذاشته بود - و رندوله هم بلشکر نه پیوسته - در توقف
 مصلحت ندیده بتگامشی در آمد - نشود که آن سیه روی تباہ خرد
 بمامن می برسد - و از اتفاقات حسنه بهمان مسلکی که ساهو می نور دید
 بر اثر آن واژون اثر راهی گشت - درین وقت خبر آوردند که آن
 گمراه نامه سیاه در حصار مورنجن که میان کوه و جنگل واقعست
 و از اینجا پانزده کوه مسافت دارد فرود آمده می خواهد که لختی
 توقف نموده روانه گردد - سرکرده لشکر نصرت طراز جلو ریزه کروهی
 قلعه رسیده بر فراز کریوه بر آمد - و سپاهی ادبارزدگان دیده با
 آنکه از دشوار پیمائی راه و کثرت گل ولای قلیلی باور رسیده
 بودند پائین آمده بطرف غنیم رو آورد - ساهوی مقهور از سطوت
 دلیران کار طلب مغلوب هراس گشته برخی از احوال و ائقال را
 بجملی روانه ساخت - و تتمه را گذاشته خود نیز از عقب راهی گردید
 اندکی از راه قطع نموده بود که مبارزان بیگار پڑوه در رسیده اسام
 هستی بسیاری از مقاهیر بآب تیغ خون آشام بر انداختند - و بگرد
 آوری اسبابی که آن مقهور گذاشته براه فرار شتافت نپرداخته قریب
 دوازده کوه تعاقب نمودند - چون از فزونیه سرما و فرارانی تردد
 در گل ولای با مرکب اکثر منصبداران و تابیدان خانزمان نیروی
 حرکت مانند ساهوی فساد خوفست غنیمت شمرده همراه
 جمعی از چنگ بهادران ضرغام صولت بهزاران جان کندن رهائی
 یافت - دلیران نبرد آزمایند و بار و اسب و شتران اورا با نقاره و چتری
 و پالکی و نشانهای خویش بی نظام که اورا نظام الملک نامیده

داشت بره نوردی در آمد - و بکنار دریای کهورندی رسیده از کثرت
 بارندگی و طغیان آب نزدیک یک ماه توقف گزید - همین که آب
 رو بکمی آورد ازان رود خانه عبور نموده بر کنار آب ایندان قریب
 بلوگانو فرود آمد - ساهوی مدبر که هفده گروهی لوهگانو بود - بمجرد
 شنیدن این خیر بکوهستان کوندهانه و نورند گریزان گشت - و چون
 میان افواج قاهره و آن مردود سه دریای کلان ایندان و مول و موته
 طغیان داشت - و نیز رندوله پیش ازین بخانزمان نوشته بود که
 مقالید سایر حصون بی نظام را از ساهو گرفته میفرستم - تا نوشته
 من نرسد پیش نیائید - خانزمان بهادر نزد رندوله کس فرستاده
 در باب تعاقب آن بد عاقبت مشورت خواست - و بعد از رسیدن
 نوشته رندوله مطابق اراده او از دریای ایندان گذشت -
 و سه فوج از داوران نمود جو ترتیب داده کار فرمائی یکی
 بخویش و دوم برای سترسالی و سوم به پرتیراج مقرر گردانید
 و راه نور گهات که وسعت و آبادی داشت پیش گرفت - درینولا
 ساهوی فساد جو بسرعت هرچه تمامتر از کتل کونبها عبور نموده
 بولایت کوکن درآمد - و به تهبانه دار دندار اچپوری و دیگر مرزبانان
 آن نواحی پناه برد - باشد که او را چندی جای دهند - چون
 زمینداران مذکور از مال اندیشی آن نکوهیده فرجام را بناکامی
 تمام از حدود خود راندند - ناچار معاودت نموده از کتل کونبها فرود
 آمد - درین اثنا عسکر فیروزی ازان کتل گذشته داخل ولایت
 کوکن گردید - و رندوله نیز خود را نزدیک کتل رسانید - آن تیره
 دلی ادبار گرا عنان حزم از دست واهشته بآسیده سری جانب

معاودت نمودند - بی بدل خان گیلانی تاریخ انجام این مقام
فیض انتظام * مصراع *

قبله اهل زمان شد مسجد شاه جهان *

دو از دهم راج کنور پسری که رانا جگت سنگه بدرگاه عرش اشتباه
آمده دولت تقبیل آستان سلاطین طاف اندوخت - و نه اسب
پیشکش گذرانید - و بمرحمت خلعت و سرپیچ مرصع و مالی
مروارید سرافراز گردید - عرضه داشت خانزمان بهادر مشتمل بر
مژده تسخیر حصار جنیر و جز آن و تمشیت پذیرفتن مهام دکن و دفع
فساد دکنیان پدایه سریر فلک نظیر رسیده اولیای دولت ابد قرین
را نشاط آگین ساخت - تفصیل این اجمال آنکه خان مزبور بعد
از آنکه از درگاه اسمان جاه مرتبه دیگر رخصت شده بکومکیان و
تابینان خود ملحق گشت - و آگاهی یافت که ساهوی ضلالت خو
بنوکری عادلخان تن در نداده نمی خواهد که حصن جفیر و دیگر
حصون را به بندهای پادشاهی بسپارد - و عادلخان رندوله را فرستاد
که در قلع بنیاد ساهوی شقاوت نهاد و تخلیص قلاعی که در تصرف
آن بد نژاد است با هوا خواهان این سلطنت جاوید طراز یکدل بوده
از صواب دید سرکرد افواج قاهره بیرون نرود - بجفیر شتافته مداخل
و مخارج حصار بنظر در آورد - و بهادر خان را با کار طلب خان و
راوتی سنگه و اورنگ خان و سید میرزا و قریب هزار سوار رانا جگت
سنگه و هزار پیاده برق انداز تعیین نمود تا بمحاصره قلعه پردازد - و
خاطر از تقسیم ملچار و تهیه مواد محاصره را پرداخته باراده
استیصال ساهوی خسران مأل که در حوالی قصبه پونه اقامت

در اثنای نهضت الویه ظفر پیکر از جنیر بدار الخلافه اکبر آباد زیارت
مقتدای ارباب تقید و اطلاق - پیشوای رمز شناسان انفس و آفاق
رهنمای سرگشتگان بادیه یقین - خواجه معین الملة والدین - دریافته
بودند چنانچه در تضاعیف وقایع پیش از جلوس مقدس گذارده آمد
اما چون بعد از فوز بمرتبه خلافت الهی اینمعنی جلوه ظهور نیافته
بود - خاقان حقیقت احساس بمتابعت نیاگان بزرگوار که پس از
اورنگ نشینی بر تربت جنت رتبت آن واقف سرایر کونی و الهی
رفته استمداد فتوح نموده اند بصوب اجمیر متوجه گشتند *

هفتم شهر رجب بآن شهر کرامت بهر ورود سعادت آمود فرموده
دولتخانه والا را که بر ساحل تالاب آنا ساگر ترتیب یافته به نزول
اقدس فروغ آگین گردانیدند - حضرت جنت مکانی ببرند این
تالاب دلپذیر عمارتی از سنگ مرمر بنا نهاده بودند - بفرمان سریر
آرای جهانبدانی حضرت صاحبقران ثانی جهروکه دولتخانه خاص
و عام در نهایت دلکشائی و روح افزائی انجام پذیرفته است - قریب
سه لک روپیه صرف این عمارت شده - از نصف کمتر در ایام
دولت حضرت جنت مکانی - و بیش از نصف درین عهد سعادت
مهد - پایان روز از دولتخانه معلی تا مزار خلد آثار آن اُسوه
اصحاب تحقیق از روی ادب پیاده رفته رحم زیارت بتقدیم رسانیدند
و مبلغ ده هزار روپیه بسدنه و مستحقین آن مکان فردوس نشان
عزایت کرده بمسجدی که در ایام مراجعت از جنیر حکم بنای
آن صادر شده بود و پس از جلوس مقدس بصرف چل هزار روپیه
باتمام رسیده تشریف فرمودند - و بعد از نماز شام بدولتخانه والا

گشت - بهار سنگه ولد راوستر سال که وطنش نزدیک بود بدرگاه والا
آمده یک فیل پیشکش نمود - و بعنایت خلعت و اسب
نوازش یافت *

تعیین افواج ظفر امتراج بر مرزبان دهندهیره

چون از پیشگاه عنایت خاقانی ولایت دهندهیره بسیورام ولد
بلرام پسر کلان راجه گوپال داس کور مرحمت شد او با جمیععی بر
ولایت مذکور رفته ایندومن زمیندار آنرا جبرا و قهرا از انجا برآورد
و ولایت را بتصرف در آورد - و پس از چندی زمیندار مزبور
حشری فراهم آورده بقصد پیکار بسیورام آمد - و از روی استیلا آن
ملک را دیگر باره متصرف گشت - بنابران راجه پتهلداس بتادیب
آن فتنه سرواژون اثر مامور گردید - وحسب الالتماس راجه معتمد خان
و سیورام مذکور که برادر زاده راجه پتهلداس است و سید عبدالماجد
امرویه و جیرام ولد راجه انوب سنگه و راجه بهروز ولد راجه روزاقزون
و خواجه ابوالبقا برادر زاده عبد الله خان بهادر فیروز جنگ و سید
چادون و هریسنگه وادراورتن و شتاب خان پسر ملک علی و امیر بیگ
واد شاه بیگ خان کابلی و دادار بیگ قدیمی و سید سعادت الله
حاجی پوری و ششصد سوار احدی کماندار و برق انداز بهمراهی
معین گشتند *

و بدست و پنجم راجه پتهلداس و معتمد خان و دیگر منصبدارانرا
در خور مرتبت خلعت و اسب عنایت نموده بدان صوب مرخص
گردانیدند - اگرچه شهنشاه فلک بارگاه پیش از جلوس مبارک

آغاز دهم سال

فرخنده سال ازدور اول جلوس مقدس

شهنشاه بیهمال و بادشاه با فر و اقبال

روز جمعه غره جمادی الثانیه سنه هزار و چهل و شش مطابق

فهم آبان ماه دهم سال فرخ فال از جلوس اقدس سریر آرای

خلافت و جهانبنانی آغاز شد - و ابواب مسرت بر روی روزگار باز

نشاط آئینی تازه گرفت - و عشرت رونقی بی اندازه *

دوم ساحت اوجین بنزول اعلام نصرت فرجام منور گشت -

میر فیض الله مخاطب برحمت خان را خلعت و علم مرحمت

نموده بسرکار بیجاگده که در تیول او بود دستوری دادند *

دوازدهم موضع کهجوری از مضافات برگنه رامپور مخیم اقبال گردید

چون موضع مذکور وطن راهتیی سنگه بود یک فیل بعنوان پیشکش

گذرانید - و بعنایت خلعت سر برافراخت *

شانزدهم نواحی پرگنه خیرآباد دایره شد - و از انجا که گذار

اردوی گیهان پوی از پرگنه پلاйтеه که در اقطاع مادهو سنگه است

واقع شد - موهن سنگه و ججهار سنگه پسران او دولت ملازمت

اندوخته یک فیل پیشکش نمودند - و هر دو بهرحمت خلعت

و اسب سرافراز گردیدند *

بیست و یکم منداور از توابع پرگنه بروده مرکز رایات جهانکشا

دوات آسمان صولت مفتخر است بیاسبانی آن باز گذاشته عذر
 معاودت بر تافت - پس از رسیدن عرائض خان دوران بهادر پدایه
 سریر گردون نظیر فرمان شد که مطابق تجویز خان مشار الیه هر دو
 قلعه دار را در ولایت تلمنگانه جاگیر تن نمایند - و از پیشگاه عنایت
 خان دوران بهادر را خلعت خاصه و اسپ از طویل خاصه با یراق
 طلا و فیل از حلقه خاصه با یراق نقره و ماده فیل مرحمت نموده
 فرستادند - مغل خان ولد زین خان کوکه باضافه پانصدی ذات و
 پانصد سوار بمنصب دوعزاری ذات و هزار و پانصد سوار و بقلعه
 داری اودگیر نوازش یافت *

سه هزاری ذات و هزار و پانصد سوار و خطاب حبش خان برای
سیدی مفتاح از درگاه جهان پناه التماس نموده بقلعه اوسه که در
اثنای قبل حصن اودگیر بآن مکان رفته بعد از ترتیب ملچار رشید
خان را با گروهی جنگ آزمای نبرد گرا بمحاصره گذاشته بود
شتافت - و به بهوجراج قلعه دار گفته فرستاد که اگر بتازگی از
تسخیر قلعه اودگیر عبرت گرفته بی محنت کارزار حصار واگذار - از
دستبرد بهادران قلعه کشا رهائی خواهد یافت - و الا بکیفر اعمال
نا شایسته گرفتار خواهد آمد - چون از قبول اینمعنی خبری بخان
دوران بهادر رسید - بیگار گزینان نصرت آئین را اشارت نمود تا در
تسخیر آن سعی نمایند - با آنکه از بالای قلعه توپ و تفنگ پی هم
می انداختند شیران بیشه و غا در اندک وقتی ملچارها بخندق
نزدیک رسانیده از هر جانب نقبها درانیدند - درونیان را از دیداین
جسارت ارکان استبداد متزلزل گردید - و از امن پڑوهی زبنهار
طلبیدند - بهوج راج قلعه دار که تشتت خاطر او از همگنان افزون
بود جز سپردن حصار راه نجات نیافته بخان دوران بهادر گفته
فرستاد که قلعه را می سپارم بشرطیکه امان نامه داده مرا در زمره
بندگان درگاه والا در آورید - و بعد ازان که خاطرش مطمئن گردید
بیست و نهم جمادی الاولی که از ابتدای محاصره تا این تاریخ
سه ماه سپری گشته بود خان دوران بهادر را دیده حصار سپرد -
سر کرده عساکر فیروزی هزاری ذات و پانصد سوار منصب برای
او تجویز نموده بدرگاه عرش اشتباه معروض داشت - که از نظم و
نسق قلعه خاطر فراهم آورده و اهتمام خان را که بقدم بندگی این

جز اطاعت چاره نیافته نزد خان دوران بهادر در آمد - و روز پنجشنبه
هشتم جمادی الاولی که از آغاز محاصره تا این وقت سه ماه و کسری
گذشته بود قلعه را با اسمعیل نبیره ابراهیم عادلخان که در آنجا محبوس
بود و محمد عادلخان برای گرفتن او بلطایف الحیل میدی را
مستمال میگردانید به بندهای بادشاهی سپرد - و چنان حصار
استوار که بر فرق کوهچه از سنگ و ساروج در کمال متانت اسام
یافته و سوای خندقی ژرف که بر دور آن کنده اند خندقی دیگر در
سنگ پدید آمده از مواد فزونی رصانت آن در متین گشته است -
و کمتر مدتی مسخر گردید - اسمعیل پسر درویش محمد است و
نخستین پسر ابراهیم عادلخان و همشیره زاده محمد قلی قطب الملک
چون ابراهیم عادل خان می خواست که پسر دوم او محمد جانشین
گردد بدولت نام غلامی کلاونتی که در نوکری او اعتبار تمام یافته
قلعه دار بیجا پور شده بود در مرض موت وصیت نمود - که بعد از او
محمد را بسری بردارند - پس از آنکه ابراهیم از جهان گذشتنی در
در گذشت و محمد بر مسند حکومت نشست - درویش محمد را
نابینا گردانید - زنان درویش محمد اسمعیل را که در آن ایام شش
ساله بود مصحوب چندی پنهانی نزد بی نظام فرستادند - باشد
که از جنگ دشمنان رهائی یابد - و از بیم آنکه مبادا رسیدن
اسمعیل شهرت پذیرد و خاطر عادلخان از انحراف گیرد نادیده
پیش میدی مفتاح قلعه دار اودگیر روانه ساخت - و مدت ده
سال اسمعیل را در آنجا بنزدان نگاه داشت - و درین وقت که حصن
اودگیر مفتوح گردید او را حواله نمود - خان دوران بهادر منصب

ملچار پرداخت - نظر بهادر خویشگی و اهتمام خان و پهلوان درویش
 سرخ را درون قصبه محاذی دروازه جنوبی . سرافراز خان دکنی و
 سزادار خان واد لشکر خان و چندر من بندیل را مقابل دریچه قلعه
 که میان جنوب و مغرب واقعست - و تابندگان مبارز خان و حسن آقای
 روسی با طایفه برق انداز و زلفی آهون زن را غریبی حصن که نقب
 پذیر بود معین ساخت - و مقرر نمود که هرگاه ملچار گزینان را
 بکمک احتیاج افتد - تابندگان خود را بفرستد - دلیران کار طلب
 بدستیارمی حماسه و پایمردی جلالت ملچارها پیش برده شروع
 در کندن نقب نمودند - و چون نقبها بقلعه نزدیک رسید حصار
 نشینان را پای ثبات از دست رفت - و سید مفتاح حبشی پاسبان
 قلعه مضطرب گشته بخاندوران بهادر پیغام داد که اگر مرا در سلک
 بندهای درگاه خواقین پناه منخرط سازند قلعه را می سپارم - خان
 دوران بهادر با آنکه ملتزمات او را قبول نمود آن کوتاه بین آرزوهای
 دیگر که شایستگی پذیرائی نداشت درمیدان آورد - خان مشار الیه
 نقبی را که سر پدای برج شیر حاجی کشیده بود آتش زد - اگرچه
 تمامی آن برج که دورش نزدیک صد گز بود با توپ و منجنیق و
 دیگر ادوات پیکار که بر فراز آن بود پیرید - لیکن ازان رو که خللی
 بقواعد حصن ارک راه نیافت سردار لشکر فیروزی دران روز دلاوران
 نبرد آئین را از یورش باز داشته بمفتاح گفته فرستاد که اگر از
 عاقبت بینی و خرد گزینی حصار باولیای دولت پایدار بسپارد
 بجان امان می یابد - و الا زود باشد که طعمه شمشیر آتش افشان
 فتنه نشان مبارزان ظفر شان گردد - سیدی مفتاح از طغیان هراس

عبد الرحیم خاںخانان که خدمت فوجداری کانگره بدو مفوض بود
از شوریدگی دماغ افزوا گزیده - بذابران وقاص حاجی را بعنایت
خلعت و خنجر مرصع و بجهت لزوم فزونی جمعیت برای ضبط
محال کوهستان باضافه هزاری ذات و هزار سوار و دویست سوار
بمنصب دو هزاری ذات و دو هزار سوار و بخطاب شاه قلی خان
و عنایت علم و اسب قبیچاق و فیل بلند پایگی بخشیده بخدمت
مذکور معین گردانیدند *

بیدست و چهارم رانا جگت سنگه را بفرستادن سرپیچ مرصع
و شمشیر مرصع مصحوب کلیدان جهالا که از جانب رانا بدرگاه خواقین
پناه آمده بود مفتخر ساختند *

درین ایام میمنت انتظام به نیرنگی اقبال خاقانی حصار
اودگیر و قلعه اودیسه مفتوح گردید - تبئین این مقال آنکه - چون
خاندوران بهادر بفرمان والا بعد از انقیاد عادلخان بتسخیر قلاع
مذکوره مقید گردید - نخست پیاسبانان هر دو قلعه پیغام داد که
اکنون که همگی حصون و ولایات بی نظام از شگرفی اقبال گیتی
آرای شهنشاه اقلیم کشا مسخر گشته - و عادلخان از خواهش ناروای
این دو قلعه باز آمده - اولی آنکه قلعه را باولیدای دولت قاهره
واگذارند - و الا عن قریب هر دو حصار بجبر و قهر مفتوح خواهد
شد - و جان و مال شما عرضة تلف خواهد گشت - آن عاقبت
نشناسان بی اساس مآل کار بنظر در نیاورده باستحکام برج و باره
پرداختند - خاندوران بهادر روز یکشنبه بیدست و پنجم محرم در
موان قصبه اودگیر دایره نموده بعد از ملاحظه دور حصار بتقسیم

صوب توجه نموده بذات اقدس هشت قلاده شیر تَنَاور قوی چنگ
را بتفنگ شکار فرمودند - و شیر بچه را ملتزمان رکاب اقبال زنده
گرفتند - ساکنان آن سرزمین از اضرار سباع مذکوره رهائی یافته
زمزمه دعا و فنونی عمر ابد انتمای پادشاه شیر شکار بفلک
دوار رسانیدند *

ششم جمادی الاولی تربیت خان بعنایت خلعت و علم واسپ
سرافراز گشته بمالش مرزبان جیت پور که از فتنه گرائی و تباه
پسینجی برة زنی و شقارت اندوزی می پرداخت - دستوری یافت -
در بن تاریخ پیشکش معتقد خان هشت فیل که از اودیسه ارسال
داشته بود بنظر اکسیر اثر در آمد - و از افیال مزبوره يك فیل بگوهر
اکلیل خلافت مهین پادشاهزاده والا قدر مرحمت شد *

دوازدهم تربیت خان بادراک شرف ملازمت مبهایی گشت -
و رمیندار ولایت جیت پور را که تاب صدمات کنداوران نصرت
شعار در خود نیافته از راه انکسار پیش آمده بود همراه آورده
بسعادت آستان بوس فایز گردانید - امان بیگ از اصل و اضافه
بمنصب هزاری هزار سوار و خدمت قلعه داری حصار قندهار
سر بلند گردید *

چون موسم بارش منقضی شد اعلام اقبال شانزدهم از راه
ارجین و گهاتی چاندا بصوب دار الخلافه نهضت فرمود - فدائیلخان
را بمرحمت خلعت و اسپ با زین مطلا سرافراز گردانیده بگورک پور
که در اقطاع او مقرر بود رخصت نمودند - از آنجا که از عرضداشت
وزیر خان بمسامع جلال رسید که میرزا خان واد شاه نواز خان بن

این فدویست و فی الواقع فیل نامی جز آن نداشت بموجب اشاره
والا که در تضاعیف فرمان قدر توان مرقوم بخط قدسی نمط که بنام
عمدة الملک خاندوران بهادر شرف صدور یافته بود و نقل آن بنظر
این فدوی در آمد قبل از ورود این فرمان عالیشان روانه درگاه
آسمانجاء شده است - یحتمل که داخل فیلخانه معلی شده باشد -
با انکه اطاعت بفعل آمده - لیکن چون خالی فرستادن عرضه داشت
مناسب نبود - و تحفه که قابل فرستادن باشد نزد فدوی نمانده -
حیرت داشت که چه کند - چنانچه مبادت و وکالت پناه مومنی الیه
بعرض خواهد رسانید - درین اثنا پیش بعضی تجار الماسی که
بوزن الماس سابق بود و در آب و رنگ بران رحجان داشت - و
صاحبش مدعی آن که الماس کهنه است - بهم رسیده - اگرچه ظاهر
است که الماس باین وزن هرچند که خوش آب و رنگ باشد لیاقت
آن ندارد که تنها فرستاده شود اما بحکم - مالا یدرک کله لایترک
کله - خریده بر ارسال آن جسارت نمود - لطف کریم و کرم عمیم عذر
خواه حقارت آن خواهد شد - زیاده ترک ادب می نماید - ظل
ظلیل سلطنت و خلافت و عظمت و فرمان روائی بر مفارق عالم
و عالمیان پاینده باد *

چون بعرض مقدس رسید که در بیدشت نواحی حصن ماندو
شیر بسیار فراهم آمده بسکان آن مکان و ره نوردان ایذا میرسانند -
و درون حصار در آمده آدم می ربایند - چنانچه سکند ماندو
بر گذاردند - که در اندک وقتی افزون از دویست کس گرفتار
چنگال آن جان شکران خون خوار گشته اند - خاقان مهر گستر بدان

در آید - عمر نوح و امتداد زمان بآن کفایت نکند * بیت *

اگر سالها عذر لطف تو خواهم * برون نایم از عهده آن کماهی
همان به که آنرا بلاطفت گذارم * که هم لطفت از خود کند عذر خواهی

چون علامات طلوع آن کواکب درخشان از مشارق عاطفت واحسان
سمت ظهور یافت - علی العادة المستمرة که لازمه ارادت و وظیفه
بندگی این مرید سورهی است - باقدام استکانت و خضوع استقبال
کرده بوظایف تعظیم و تکریم و مراسم ادب و تسلیم قیام نمود -
چنانچه شمه ازان شاید از عرضه داشت سیادت و عزت دستگاه
مومنی الیه بر ایستادگان پایه سریر اعلی بمنصه ظهور رسیده باشد -
و امیدوارست که بعد از وصول مشار الیه بسعادت استلام درگاه
خلایق پناه حقیقت صدق ارادت - و خلوص عقیدت - و انقیاد
احکام مطاعه - و پیروی اوامر لازم ! اطاعه - این فدوی صادق الراه
بمسامع جاه و جلال رسد - و بآن وسیله مجددا در ملک مریدان
خاص و فدویان قویم الاختصاص در آید - و بعضی اشارات ذات
البشارات و احکام مطاعه لازم اطاعه که در مطامعی آن منشور اقبال
شرف تحریر یافته بود بتقریر دلیلی سیادت و وکالت آیات مشار
الیه و عزت و فضیلت نصاب شیخ محمد طاهر که بیداری بخت
بسعادت آستان بوس آن درگاه آسمان جاه استسعاد یافته مشمول
مراحم معاودت نموده بگوش جان و جنان رسید - و همه را سمعا
و طاعة از صمیم قلب تلقی بقبول نموده توفیق امتثال اوامر مطاعه
را در هر باب از درگاه احدیت سایل است - و فیل گج موتی که در
فرمان قضا جریان درباب آن افدراج یافته که هر آمد فیلان فامعی

سر نوشت کاینات از وصمت تغیر و تبدیل مصون و مامون - بود -
 و شبیه بی شبه و نظیر مبارک که از برکات وصول فیض موصول
 آن عطیة عظمی - و میامن ورود مسعود آن موهبت کبری - محسن
 فراق زمانی براحات وصال جاودانی تبدیل یافت - و نکایت حرمان
 ملازمت حضور قابض الذور - بسعادت لقای وافر السرور - مبدل
 شد - و مصحوب سیدات و عزت دستگاهة السادات الاجلاء خواجه
 زاهد ارسال یافته بود * مصراع *

بساعتی که تولا بدو گذر تقریم

کالوحی المنزل من السماء بمیامن ورود سراسر مسعود تبارک مفاخر
 و فرق مباهات این مرید موروثی را عرش فرما گردانید - و عنایت
 فیل ظفر نشان که بی شایبہ تکلف و غایله تصلف تا غایت فیلی
 باین حسن اندام و خوشخوئی و باین لطافت ترکیب و تناسب
 اعضا و نکو منظری بنظر این فدوی در نیامده است - و یحتمل
 که تا حال واقع نشده باشد که باین مثابه فیلی از فیلخانه والا بهیچ
 یکی از مریدان ثابت الاراده عنایت شده باشد - مع بعضی تبرکات
 ذات البرکات که نمونه حلمهای جنان - و رشک نفایس جهان -
 بود - فرق عزت را باوج دولت رسانید - شکر نعمما و سپاس آلاء
 منحصر در اعتراف بعجز و قصور میداند - چه اگر خواهد که اداء
 شکر یک لطف از الطاف گوناگون و تفقذات از حد و حصر بیرون
 که در ضمن فرمان عالی شان عطاوفت عنوان نسبت باین مرید
 صادق الاعتقاد مندرج بود نماید - سالها از عهده آن نمیتواند
 برآمد - و اگر در مقام سپاس یک عنایت از عنایات مذکوره فوق

عالمیان پرتو اندازد - اتحاف درگاه آسمان بجاه - و اهداء بارگاه عرش
 اشتباه اعلیٰ حضرت - کیوان رفعت - فریدون حشمت - گردون
 بسطت - سلیمان جاه - عالم پناه - مهر رخشان سپهر سلطنت و جهان
 بانی - ماه درخشان آسمان خلافت و کشور ستانی - سلطان سلاطین
 الافاق - خاقان خواقین العصر بالارث و الاستحقاق - مالک ممالک
 اقالیم سبعة بالطول و العرض - جالس سریر انا جعلناک خليفة
 فی الارض - خسرو سلیمان فر نو شیروان داد - و دارای خورشید رای
 سکندر استعداد - ناصب رایات عالیات فتح و ظفر - رافع اعلام
 نصرت فرجام سلطنت هفت کشور - معمار خائف دولت و دین -
 مصداق کریمه فضل الله المجاهدین علی القاعدین - خدایگان عرصه
 عالم - واسطه امن و امان زمره بنی آدم - پادشاه سلیمان اقتدار -
 مسیحا آثار - افضل و اکمل خواقین روزگار - ادام الله تعالی مآثر
 سلطنته و خلافته - و حشمته و اقباله علی صفایح الشهور و السنین -
 و اشاع احکام معدلته و نصفته و ابهته و جلاله فی السموات و الارضین -
 بجاه محمد سید الاولین و الاخرین - گردانیده - بعرض ایستادگان
 مجلس خلد برین - و بسمع بار یافتگان محفل فردوس قرین -
 میرساند - که همایون توقیع رفیع منیع - و گرامی فرمان جهان
 مطاع عالم مطیع - که از موقف مرحمت و ذره پروری - و مقر عطوفت
 و مرید نوازی - بزام این فدوی صادق الاراده شرف نفاذ یافته بود
 و در ضمن هر حرف آن عنایتی - و در طی هر سطر آن مکرمتی
 اندراج داشت - مع لوح مبارک همایون - و صفحه ذهب مرحمت
 مشحون - که بلاخلاف - نمودنج لوح محفوظ خالق بیچون - و بمثابه

قرار داد که همیشه بهمین دستور در تمام آن ملک خطبه می خوانده باشند - و زر را بسکه مبارک ما مسکوک می نموده باشند - و پیشکشی که مقرر فرموده بودیم بدرگاه والا ارسال داشت - و قبول نمود که از جمله آنچه بنظام الملک میداد هر سال در لک هون که هشت لک روپیه باشد بسرکار خاصه شریفه رساند - بنابرین ما تقصیرات گذشته او را عفو فرمودیم - و ملکی که در تصرف آن عمده ارباب دول است برو مقرر و مسلم داشتیم - خدا و رسول خدا را شاهد این مراتب ساخته حکم می فرمائیم - که مادام که آن قطب فلک ایالت و اولاد و احفاد او بشروط مذکوره عمل نمایند و خلاف آن نکنند - ان شاء الله تعالی از ما و از فرزندان نامدار برخوردار ما و امرای عالیه مقدار ما ضرری بملک آن مرید نخواهد رسید - و خلاف عهدی که درین لوح طلا که در ثبات ثانی لوح محفوظ است منقوش گشته بعمل نخواهد آمد - و این قرار نسلا بعد نسل همچو سد میکند استوار خواهد بود - هفتم شهر ربیع الثانی سنه هزار و چل و شش هجری مطابق هفدهم ماه شهریور سنه نه جلوس مقدس سمت تحریر یافت *

سواد عرضه داشت قطب الملک که در سپاس

گذاری عنایات مزبوره ارسال داشته بود

عرضه داشت مخلص صادق الاعتقاد - و مرید موروثی فدویت نهاد - عبد الله قطب الملک - تحفه دعائی که کروبیان ملا اعلی را استقبال آن زید - و هدیه ثنائی که لمعات شوارق آن بر عالم و

و اسب و انعام دوازده هزار روپيه - و محمد تقی و غیره که همراه او آمده بودند بخلعت و اسب و هشت هزار روپيه - عز افتخار اندوخته رخصت انصراف یافتند - و از آنجا که قطب الملك از رسوخ بندگی التماس شبیه نبیه و فیل نموده بود - شهنشاه مهر گستر شبیه مقدس که بندش از لای متلای بود و با آویزه مروارید گران بها و فیل از حلقه خاصه ظفر نشان نام با یراق نقره و جل مخمل زربفت و ماده فیل و هژده تقوز پارچه نفیس و زرین لوحی که بنقش عهد نامه نگارین بود مصحوب خواجه طاهر گرز بردار و شیخ محمد طاهر حاجب قطب الملك عنایت نموده فرستادند - و چون خواجه طاهر در برهانپور در گذشت حکم شد که خواجه محمد زاهد ولد خواجه محمد رفیع که از خاندان درگاه است اشیای مذکوره بقطب الملك برساند *

تقل عهد نامه

ایالت و شوکت پناه - عظمت و حشمت دستگاه - عهده ارباب دول - قدوة اصحاب ملل - زبده مخلصان ارادت کیش - قطب الملك بعنایات بی غایات بادشاهانه مستظهر و مقتخر بوده بداند - که چون درینولا آن قطب فلک ایالت بیداری بخت اختیار بندگی و اطاعت این درگاه آسمان جاه نموده خطبه را که مزین بنام نامی خلفای راشدین مهدئین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و محلی بانقاب سامیه ما بود در ملک خود بر رؤس منابر بلند آوازه گردانید - و وجوه دراهم و نانیر را بسکه مبارک ما آراسته و پیراسته ساخته

خاصه و اسب از طویلۀ خاصه با زین مطلا همراه از گشته بهمنبیل که در جاگیر او مقرر بود مرخص گردید - شاه نواز خان باضافۀ پانصد سوار بمنصب چار هزارمی ذات و دو هزار و پانصد سوار - و حسن نبیره یاقوت خان باضافۀ هزارمی پانصد سوار بمنصب سه هزارمی دو هزار سوار - و دتاجی باضافۀ هزارمی ذات بمنصب سه هزارمی هزار سوار نوازش یافتند - کلیان جهالا که رانا جگت سنگه او را بتعهدیت گذاری فتوحات تازه با پیشکش فرستاده بود - و لختی از حال او در تضاعیف سوانح سال هفتم نگارش یافته - دولت بار اندوخته پیشکش گذرانید - چون نهال چند جوهری که حسب الحکم برای انتخاب و قیمت جواهر پیشکش همراه عبداللطیف بگلکنده رفته بود در روز پذیره شدن قطب الملک فرمان قدر توان و تبرک خاقان زمان را نگین یاقوت نامر قیمتی در دست او دیده و عبداللطیف از شنیده روزی که پیشکش او از نظر انور گذشت عبد اللطیف و جوهری مذکور حقیقت آن گرانمایه گوهر معرض داشتند - بعلامی افضل خان که همواره عرائض ملت مساتش بعرض مقدس میرسانید حکم شد که باو بنویسد تا آن انگشتی بفرستد - قطب الملک پس از وصول نوشته علامی انگشتی مذکور که یاقوتش بوزن دوازده رتی است و کمال خوش رنگی و تمام عیاری دارد به پیشگاه حضور فرستاد - و بواسطت علامی از نظر اشرف گذشت - و پسندیده خاطر خورشید مآثر گردید - و پنجاه هزار روپیه قیمت قرار یافت - و عوض پنجاه هزار روپیه که از قیمت پیشکش او کم آمده بود محسوب گردید - شیخ محمد طاهر سفیر قطب الملک بعزایت خلعت

لاهور بعنوان پیشکش ارسال داشته بود بنظر اکسیر اثر در آمد *

نوز دهم پادشاهزاده اقبال مند محمد دارا شکوه فیل از حلقه خاصه با ماده فیل عنایت شد - میر خان ولد قاسم خان نمکی بخلعت و اسب و تهنه داری بمر عز امتیاز اندوخت *

بیست و سیوم عبد الله خان بهادر فیروز جنگ بمرحمت خلعت و جمدهر مرصع با پهلوانه سر بر امراخته بصوبه بهار که حکومت آن بدو منوط بود دستوری یافت - سیف الله عرب بخلعت و فوجداری چوپره مفتخر گشت *

بیست و ششم کنار آب نوبده مضرب خیام گردون احتشام گردید صباح آن بفرخی و فیروزی ازین دریا نیز بر کشتی عبور فرمودند *

بیست و نهم دولتخانه شادی آباد ماندو را بفر قدوم سعادت لازم رونق تازه بخشیدند *

خجسته جشن قمری وزن

روز دوشنبه هفتم ربیع الثانی سنه هزار و چل و شش موافق هفدهم شهریور جشن قمری وزن انتهای سال چل و ششم و ابتداء سال چل و هفتم از زندگانی جاودانی مژده شادمانی با قاضی وادانی رسانید - و آن مظهر الطاف سبحانی بطلا و دیگر اشیای معهوده سنجیده آمد - درین روز فرخنده بنواب فلک قباب بادشاه زاده جهانیان بیگم صاحب دو لک روپیه - و به مهین گوهر بحر خلافت یک لک روپیه - و به ثمره شجره سلطنت محمد شاه شجاع بهادر هشتاد هزار روپیه - انعام فرمودند - رستم خان بعنایت خلعت

داشته باشد لختی بتکلفات رسمی پرداخت - و ازان رو که آن خطا
اندیش دریافت که درین مرزمدین کارش روائی نخواهد گرفت
بہزاران پریشانی و سرگردانی ببغداد و روم رفت - و پس از دیری
کام و ناکام به تہ آمد - از آنجا کہ اجل موعود آمد و معہودش
نزدیک رسیدہ بود درینجا نیز این دعوی ازو سر برزد - خواص
خان صوبہ دار تہ بعد از آگہی آن فکوحیدہ حال خسران مال را
مسلسل ساختہ روانہ درگاہ آسمان جاہ گردانید - چون ببارگاہ جلال
رسید وقاص حاجی کہ اورا در بلخ دیدہ بود شناختہ حقیقت
بعرض مقدس رسانید - از پیشگاہ جهانبدانی استفہار رفت کہ
وقاص حاجی را می شناسی - گفت می شناسم و اشارہ بدو کرد -
بموجب حکم عالم آرای نظام پیرا دوش آن مدهوش نا بخردی را از
باز سرش کہ دیو خانہ اکاذیب بود سبک ساختند - و او را بسزای
کردار نا سزا رسانیدند *

نہم ربیع الاول آفا افضل تیولدار برودہ بفرمان طلب از صوبہ
گجرات آمدہ شرف ملازمت اندوخت - و بہرحمت خلعت واسپ
و خدمت دیوانی دکن مہاہی گشتہ مرخص گردید - در اسپ
از طویلہ خاصہ بازیں طلای مینا کار و سادہ مصحوب او ببادشاہ
زادہ والا گہر محمد اورنگ زیب بہادر عنایت شد *

شب دوازدم مبلغ مقرر بفقرای عطا فرمودند - فردای آن
بہ پیشکاری اقبال از دریای تپتی بر کشتی گذارہ فرمودہ ساحل
آنرا محط سراق جاہ و جلال گردانیدند - شصت اسپ عراقی
با برخی اشیای نفیسہ کہ وزیر خان صوبہ دار دار السلطنہ

معین شد - سید خانجهان را بعنايت خلعت خاصه نوازش فرموده
فرمان دادند - که تا خانزمان بهادر از تسخير حصار جنير و غيره فارغ
گردد آن نوئين بلند مقدار بخدمت پادشاه زاده بختيار قيام نمايد -
و خاقان سلیمان مکان باعساكر ظفر نشان از راه گهات تواند پور
نهضت نموده موضع كزاره را که از مضافات برهانپور است و در
غایت نزاهت و دلکشائی است بنزول میمنت وصول سعادت
آمود گردانیدند - و بواسطه ریزش ابرو و فرونی گل ولای و طغیان
دریای تپتی دران موضع روزی چند توقف فرمودند *

گرفتار شدن بایستغر جعلی و بیاسا رسیدن آن تیره اختر

تفصیل این اجمال آنکه یکی از شوریده سران فتنه اندوز خود را
بایستغر که در جنگ ناشدنی سالار لشکر بود و بعد از شکست آن
برگشته روزگار جانب قلعه کوالس که به قطب الملک تعلق دارد گریخته
بختف انف درگذشت - نامیده - و پسری سلطان دانیال مرحوم
بر خود بسته بخیالهای تباه و فکرهای کوتاه بدلیخ رفت - والی
بلخ او را در نسبت این دردمان والا شان صادق پنداشته باراده پیوند
اعزاز نمود - چون درین دعوی صدق آن کاذب یقین نه پیوست
ازین عزیمت باز آمد - آن حیل ساز کذب پرداز از بیم آنکه مبادا
پرده از روی کار او برافتد و موجب رسوائی گردد اظهار آشفتگی
از فسخ اراده مذکور نموده بصوب ایران شتافت - والی ایران اگرچه
او را نزد خود نطلبید اما بگمان آنکه شاید دعوی او فروغی از راستی

و سیوم شهر ذی الحجه سنه هزار و چهل و پنج هجری مطابق
 نهم ماه خرداد سنه نهم جلوس مقدس *

ایالت ولایت دکن که شصت و چهار قلعه دارد پنجاه و سه بر
 جبال مرتفعه و یازده بر روی زمین - و مشتمل است بر چهار صوبه
 یکی دولتآباد با احمدنگر و دیگر محال که آنرا صوبه دکن نامند
 و حاکم نشین این ولایت که بنظام الملک تعلق داشت سابقا
 احمدنگر بود بعد از آن دولتآباد گشت - دوم تلنگانه - و این در صوبه
 بالاگهات واقع شده - سیوم خاندیس که حصار آن با سیر و شهر
 برهانپور که چهار گروهی قلعه مذکور است شهرت دارد - چهارم
 برار که ایلچپور حاکم نشین آن است و حصن مشهور نواحی ایلچپور
 کاویل است که بر فرق کوه اساس یافته و بحصانت و رضانت از دیگر
 حصون آن ملک امتیاز دارد - و صوبه سیوم بالکل و از برخی چهارم
 پایان گهات آباد است - و جمع هر چهار درارب دام است که موافق
 دوازده ماه پنج کرور روپیه باشد پیداشاهزاده کامگار بخت بیدار
 محمد اورنگ زیب بهادر مغوض گردید *

بیستم صفر مطابق غره اسرداد آن نور حدیقه خلافت را بمرحمت
 خلعت خاصه با چارقب و جمدهر مرصع با پهلکتاره و شمشیر مرصع
 و صد اسب عراقی و صد ترکی و مهاسندر نام فیل خاصه با ماده فیل
 و دو لک روپیه نقد سر بلند گردانیده از حوالی دولتآباد مرخص
 ساختند - و اهتمام فتح قلاع ده گانه که از جمله چهل قلعه ملک بی نظام
 ساهو و دیگر فساد پیشگان متصرف بودند و افواج قاهره آنرا در محاصره
 با سایر تیول داران هر چهار صوبه بهمراهی آن اختر فلك معالی

آن عدالت پناه بیاری بخت اختیار بندگی و اطاعت نمود - و
 عرایضی که دلالت برین مراتب مینمود ارسال داشت - تقصیرات
 گذشته آن عدالت پناه را عفو فرمودیم - و در مقام عنایت در آمده
 تمامی ملکی که از عادل خان مرحوم بطریق ارث یافته بود بر
 مسلم داشتیم - و از روی مرید نوازی از ملک نظام الملک نیز محال
 ونکو و قلعهائی که در آن محال است و قلعه سولاپور و محال متعلقه
 آن و قلعه پرینده و چارده محل متعلق بدان قلعه و ولایت کوکن
 با قلعهائی که در آن است و پرگنه بهالکی و جیت کوبا و چاکنه
 را بآن عدالت مرتبت عنایت نمودیم - و مقرر شد که سایر ملک
 نظام الملك بممالک محروسه منظم باشد - اما این عنایات مشروط
 است بآنکه نظام الملک و نظام الملکیه اصلا در میان نباشند - و آن
 عدالت پناه متعرض محال که از سابق و حال درین سرحد ضمیمه
 ممالک محروسه گشته نگردد - و از حدود خود که درین مرتبه قرار
 یافته تجاوز نماید - و اگر بنده از درگاه والا از روی بی سعادت بی قرار
 نماید او را در ملک خود جای ندهد - خدا و رسول خدا را شاهد
 این مراتب ساخته حکم می فرمائیم که مدام که آن عدالت پناه
 و اولاد و احفاد او بشرط مذکوره عمل نمایند و خلاف آن نکنند
 انشاء الله تعالی از ما و از فرزندان کامگار نامدار برخوردار ما و از
 امرای عالیقدر ما ضرری بمالک آن عدالت پناه نخواهد رسید
 و خلاف عهدی که درین لوح طلا که در ثبات ثانی لوح محفوظ
 است منقوش گشته بعمل نخواهد آمد - و این قول و قرار نسلا بعد
 نسل همچو سد سکندر امتوار خواهد بود - تحریر فی تاریخ بیست

نام را که در بلندی و تفرمندی و زیبایی بهترین اخیال عادلخان بود پسند فرمودند - و خان مشار الیه از خود نیز پیشکش دواک روپیه از قسم جواهر و غیر آن گذرانید - و از جمعه دو فیل که عادل خان باو داده یکی که به نکوئی منظر و تناسب اعضا متصف بود بشرف پذیرائی رسیده داخل اخیال خاصه گردید - و فیل دیگر باو عنایت شد - و حکم فرمودند که ولایت بیجاپور بر عادلخان مسلم داشته حصار پرینده را که پیشتر بنظام المک متعلق بود و قلعه دار بحرص زر آنرا بعادلخان داده با لواحق بار واگذارند - و ولایت کوکن که بر ساحل دریای شور طولانی واقع شده - و نصف باو ونیمه به بی نظام تعلق داشت - بانیمه بی نظام که مشتمل بر بندر جیول و قلاع متین است نیز باو مرحمت شد - و چون عادلخان فیلان نامی خود را روانه درگاه والا ساخته معروض داشته بود که فیل خوب نزد من نمانده - از روی عاطفت دل سوبها نام فیل از حلقه خاصه با یراق نقره و جل مخمل زربفت و ماده و هرنده تقو ز پارچه گجراتی از مخمل زر بفت و غیر آن با لوح زرین که عهد فامه والا از منشآت علامی افضل خان بران مرتسم بود همراه محمد زمان مشرف اصطبل فرستادند *

مواد عهد نامه

ایالت و شوکت پناه - عدالت و نصفت دستگاه - زبده ارباب دول - عمده اصحاب ملل - خلاصه مریدان - عادلخان - بونفور عنایات با شاهانه صفت خرو مستظهر بوده بداند - که چون درینولا

ار تفاع رایات فیروزی سمات از دولت

آباد بسمت ماندو و نگارش دیگر سوانح

چون خاطر ملکوت ناظر از تسخیر قلاع دکن و قلع و قمع مفسدان
 و پرداخته آمد - و عادل خان از توقف مواکب اقبال باندیشه آنکه
 مبادا کشایش بیجاپور نیز مرکز طبیعت اشرف باشد خایف
 گشته مکرر بوسیله اولیای دولت گردون صولت معروض داشت
 که اکنون که مهام اینحدود وخواه صورت یافته و حصنی چند که
 آنرا ساهو و غیره متصرف اند من تکفل تخلیص آن مینمایم - اگر
 الویة ظفر طراز بمستقر سریر خلافت راهی گردد باشد که رعایا و
 برابرا بکار خود که ازان باز مانده اند بپردازند - خاقان زمان از وفور
 رافت و فزونی شفقت که فطری و طبیعی این برگزیده الهی
 است هفدهم صفر مطابق سیم تیر در ساعت مسعود با دای حق
 گزین و خاطری نشاط آگین بصوب با صواب ماندو که در موسم
 برسات بفرزنی گل و سبزه روح افزای نظار گیان میگردد مراجعت
 فرمودند - بعزیمت آنکه تا سپری شدن ایام بارش و مسخر گشتن
 بقیة حصون که خان دوران بهادر و خانزمان بهادر بگرفتن آن
 مامور بودند - و دفع فتنه ساهو و برخی ضلالت پیشگان دیگر - بسیر
 و شکار آن مکان نزاهت نشان عشرت افزای خاطر اقدس باشد -
 درین تاریخ مکرمت خان از بیجاپور آمده بتقبیل عتبه و الارخ بر
 افروخت - و پیشکش عادل خان از جواهر نفیسه و مرصع آلات
 گزیده و فیلان کوه نهاد و اسپان تازی نژاد و دیگر نوادر اشیا و نقود
 بنظر انور در آورد - اعلی حضرت از جمله این اقبال فیل امان الله

اظهر اقدس در آمد از پیشگاه حضور حکیم عبد الله گیلانی نزد
 عادلخان و قاضی عبد العزیز نزد قطب الملک و کهتوداس برادر
 راجه بکرماجیت پیش نظام الملک برای آوردن پیشکش معین
 گشتند - و چون پنجاه لک روپیه بتفصیلی که گزارش یافت مصحوب
 فرستاده های درگاه با وکلای اینان بآستان قدس رسید - بان شاه
 گیتی ستان عرضه داشت مبارکباد این فتح عظیم مصحوب سید
 عبد الله ولد سید قاسم بن سید محمود خان باره که بعد از فوت
 عمش سید علی اصغر مخاطب بسیف خان بن سید محمود خان
 بالتماس اعلی حضرت جهانبانی از پیشگاه عنایت حضرت جنت
 مکانی بخطاب سیف خان سرافرازی یافته بود بخدمت حضرت
 جنت مکانی فرستادند - از آنرو که اختیار معاملات سلطنت بآن
 حضرت نمانده بود - و شیون دولت مختل گشته - و متکفلان مهمات
 برهنه منعی شقاوت از اخلاص اعلی حضرت که سرمایۀ سعادات
 دینی و دنیوی و پیرایۀ برکت صوری و معنوی است - بی بهره
 بودند - آنچه در برابر این کار شگرف که بتائید ذوالجلال و اقبال
 عدو مال و تدبیرات صایبه و امکار ثاقبه و ترددات نمایان خدیو
 ممالک ستان - و ضرب سیوف و طعن رماح خاقان جهان - تیسیر
 پذیرفته - حیرت افزای دیده دران آزمون کار - و ناسخ کارنامه های
 رستم و اسفندیار است - و امروز شهنشاه دوران با کمال قدرت و
 دستگاه - و فوزنی مکنت و جاه - و ظهور فتوحات بزرگ و تسخیرات
 سترگ - بآن مباهات میفرمایند - از احسان و تحسین و ستایش و
 آفرین متوقع بود جلوه ظهور نیافت *

نفایس و از انجمله بدست لک روپیه عادلخان و هژده لک روپیه
 قطب الملک و دوازده لک روپیه نظام الملک بطریق پیشکش
 ارسال دارند - و محال مشترکه که در تصرف نظام الملک است
 و جمعی چارده کرور دام باصفیای سلطنت متعلق باشد - شرحش
 آنکه در عهد دولت مهد حضرت عرش آشیانی لختی پرگنات بالکل
 داخل ممالک محروسه نشده بود برخی ازان در تصرف اولیای
 دولت آسمان صولت بود و پاره بدست نظام الملک و ازانرو که
 بار اول در حینیکه دنیاداران دکن باهم متفق گشته ولایت بالاگهات
 و قلعه احمد نگر متصرف گشته بودند - و خدیو اورنگ و دیهیم
 بدکن رسیده و ازیان انتزاع مملکت نموده سی لک روپیه پیشکش
 گرفته بودند - قرار چنین یافته بود - که آنچه در زمان حضرت عرش
 آشیانی مفتوح گشته بود به بندهای بادشاهی تعلق پذیرد - شرکت
 درین محال باقی مانده بود - درینولا حکم فرمودند که محال مشترک
 بالکل داخل ممالک محروسه باشد - و چون عنبر بورو حکم اقدس
 شرف اندوز گردید - از انجا که دل از حیات برگرفته بود و دست
 از نجات شسته بقبول و اذعان آن منت بر خویش نهاده معروض
 داشت - که محال مشترکه باولیای دولت می سپارم و دوازده لک
 روپیه حصه نظام الملک بلا توقف میرسانم - قطب الملک نیز از
 گفته من بیرون نیست - اگر عادل خان در نیاید و سرتابی نماید
 فوجی بسرکردگی راجه بکرماجیت دستوری یابد - که این غلام همراه
 بوده ولایت اورا پی سپرد مواعب خواهد گردانید - و زیاده بر آنچه
 حکم میشود ازو خواهد گرفت - بعد ازان که اینمعنی بموقف عرض

خویش بقلعۀ دولتا باد پناه برد - افواج قاهره سه روز در کهرکي بوده
 عمارات شهر و نظام الملک و عذیر بخاک سیاه برابر ساخته رو
 به پدن گذاشت - تا از انجا بملک آباد و معمور نظام الملک که
 ولایت سزگمنیر و ناسک و آن نواحی باشد و هرگز قدم لشکر پادشاهی
 بدانجا نرسیده در شده بقتل و اسر و نهب و غارت خراب مطلق
 سازد - ادبار پژوهان در حین ره نوردی صف آرا گشته باز بمحاربه
 پرداختند - سپاه ظفر لوا داد مردی و مردانگی دادند - و گروه انبوه
 از مخالف بکوی نیستی شتافت - عذیر از دید نیرنگی اقبال - واستیلا
 و فیروزی مجاهدان - و شکستهای فاحش پی در پی لشکر نکبت
 اثر خود - چاره کار منحصر در اطاعت و انقیاد اولیای دولت
 جارید طراز دانسته بقدم عجز و انکسار راه خجالت و ندامت پیمون
 و طالب عفو و نجات گشت - و وکلای معتمد نزد راجه بکرماجیت
 فرستاده التماس نمود - که حضرت در نخستین مهم دکن عادلخان
 را مشمول عواطف و عنایات ساخته بر قول او اعتماد فرمودند -
 امیدوار است که این بار داغ غلامی بر ناصیه اعتبار این خاکسار
 کشند - عهد می نماید که من بعد بهیچ وجه سر از خط فرمان
 پذیرایی نه پیچد - و ربقۀ اطاعت و قلاۀ عبودیت در گردن داشته
 باشد - و از ملک پادشاهی آنچه از تصرف بر آمده با تمام باولیاء
 دولت قاهره تسلیم نماید - پس از آنکه حقیقت از عرضه داشت
 راجه بمسامع حقایق مجامع رسید حکم شد که پذیرائی ملتمس
 مشروط بآنست که هر سه دنیا دار دکن پنجاه لک روپیه نصف نقد
 و نصف جنس از جواهر و مرصع آلات و اویال و دیگر تحف و

ناکامی بر رخسار روزگار خود کشیده راه فرار پیش گرفت * بیت *
 گریزان شدند آن گروه دلیر * چو نخچیر رم خورده از پیش شیر
 یکی جبهه افکنده تا جان برد * کلاه آن دگر تا سر آسان برد
 افواج قاهره تعاقب نموده از آب عادل آباد که خانخانان معروض
 داشته بود که اگر در عرض دو ماه تا رسیدن برسات غنیم را ازین
 آب گذرانیده آید کار عظمی بوقوع آمده باشد - گذرانیدند - و از
 مخالف جمعی قتل و جوقی اسیر گشتند - و فرادان اسیر و شتر
 و پالکی و نشانها بدست مبارزان افتاد - و بمدد گاری پیشکاران قضا
 و قدر لشکر منصور هر روز در اثنای طی مراحل و قطع منازل
 معاهیر را مالش بسزا داده جمعی مقتول و برخی مأمور
 میگرددند - و کار بر ادبار پروهان آن چنان تنگ شد که بذات النعش
 وار متفرق گشته هر فریقی بطریقی شتافت - و هر جوقی بگهاتی
 برآمد - عسکر اقبال ششم روز از نهضت بفراز گهات دیول گانو (که
 شاهزاده پرویز با آن لشکر گران و حشر بیکران و نوئیدان عظیم الشان
 مثل خانخانان و خان اعظم و میرزا رستم و راجه مانسنگه و مهابت
 خان و عبد الله خان و دیگر سران و سرداران و امرا و اعیان بل کل
 لشکر بادشاهی در عرض دو ماه بدانجا نتوانست رسید - و از آنجا
 فاکام برگشته و تمام ملک بالاگهات را بطریق صالح بتصرف غنیم
 داده بپرهانپور معاودت نمود) بر شد - و چون بکهرکی که اقامتگاه
 عنبر تیره اختر بود و آنرا بعد از شکست دادن عبد الله خان بفتح
 آباد موسوم ساخته مدتی مدید و عهدهی بعید در عمارت و آبادانی
 آن فرادان کوشش و جد و جهد بکار برده بود رسید - عنبر از مقر

فرصت جنگ قزاقانه که اهل این دیار برگزینی نامند نداده و
 بهیئت اجتماعی جلو ریز رسیده و بضرب تیغ و سنان براه فرار
 انداخته بتگامشی پدید آزند - و در اثنای تعاقب بقتل و اسیر دمار از
 روزگارش برآرند - و چون عذیر که صاحب مدار و اختیار بود در حقیقت
 نظام الملک او - و با نظام الملک جزنامی نه - چه همواره او را در
 قید نگاه میداشت - گاهی در مجلس می آورد و خود دست بسته
 پایش او می ایستاد - و دیگران نصفی در یمن و نیمی در یسار
 می ایستادند - نه او را یاری نگاه بجانب کسی - و نه ایشان را
 مجال نظر بسوی او تا بحرف و حکایت چه رسد - پنجاه هزار سوار
 بسرداری یاقوت خان حبشی مده سالار خویش که باصطلاح دکنیان
 پیتی خوانند معین ساخته بود - همین که سران افواج بحر اصواج
 از آب برهانپور که به پیتی موسوم است گذشته - و مطابق ارشاد
 اقدس بآئین شایسته افواج بر آراسته - یک کروه نور دیدند -
 بچیرگی و خیرگی مغرور بغزونی و کثرت نمودار شده هنگامه آویز
 و ستیز قزاقانه که شیوه دکنیان است گرم گردانید - و آتش پیکار
 زبانه بر کشید - هوا از بانهای غنیمت کره نار گشت - و زمین از هم
 ستوران در تزلزل بسان سیماب - دلاوران عرصه هیجا و شیران
 پیشه و غا بطریقی که از پیشگاه پادشاه حقیقت آگاه دور بین صواب
 گزین هدایت رفته بود سر پنجه جلالت کشاده - و تیغ خون آشام از
 نیام کشیده - برق دار صاعقه کردار جلو انداختند - و بحملهای کوه
 شکن غنیمت را برداشتند - مخالف از نهیب سطوت بهادران و بیم
 صولت دلیران روی حمیت از معرکه کارزار بر قافت - و نیل

شب بعطای زر می پرداختند - در عرض سه روز مبلغ سی لک روپیه که صد هزار تومان عراق و صد و بیست لک خانعی ماوراء النهر باشد به بندهائی که از بی جاگیری در کمال عسرت و صعوبت میگذرانیدند عنایت فرموده سامان بخشیدند - درین ایام سه گانه جز آن قدر وقت که بادای صلوات و تناول نعمت خاصه وفا کند اوقات بکار دیگر سوای زر پاشی صرف نمیشد - و سی هزار سوار مکمل که از جمله آن هفت هزار سوار گزیده خوش اسپه تمام یراق از سرکار اعلی حضرت بود و باقی لشکر پادشاهی توزک ساخته پنج فوج هر فوجی شش هزار سوار خونخوار خنجر گذار بسر کردگی پنج سردار - داراب خان - عبد الله خان بهادر - خواجه ابوالحسن - راجه بکرماجیت - راجه بهیم - قرار دادند - و خانخانان را در خدمت نگاهداشتند - تا کار شکنی و تزویر و تلبیس نتواند کرد - و چون برای سرداری کل لشکر یکی ناگزیر است تا همگی بندهائی عمده نزد او فراهم آمده صلاح کار برگزینند - و در مصاحبت و کنکاش همداستان شوند با شلیقی کل بظاهر بر داراب خان مقرر شد - و در حقیقت بر راجه بکرماجیت - چه مدار کار بود - و خزانه با او *

و شب یکشنبه بیست و پنجم جمادی الاولی مطابق بیست و نهم فروردین بعد از انقضای سه روز از دخول جمیع امرا و اعیان و سایر بندها را بقدر مرتبه بخلعت و خنجر مرصع و شمشیر مرصع و اسب و فیل بر نواخته دستوری دادند - و در جریده ساختن این افواج اهتمام تمام بکار بردند - و ارشاد فرمودند که غنیم ر

سیده گلیم با وجود وصال لوامی ظفر انقضا از حوالی شهر برنخاست
و در انچهاپور که پنج گروهی برهانپور است رحل اقامت انداخت
خدیه اقبال از خانخانان و عبد الله خان و داراب خان پور خانخانان
و خواجه ابوالحسن کندکش خواستند - خانخانان که از زمان حضرت
عرش آشیانی تا امروز خانخانان و سپهسالار و اتالیق حضرت
جنت مکانی بود - معروض داشت - که ازین رهگذر که مخالف
قوت و استیلا تمام دارد - و تا ایام بارش دو ماه بیدش نمانده -
و درین مدت نیز بسبب شدت حرارت تردد دشوار است - اگر
لشکر منصور افواج مقاهیر را از آب عادل آباد که هفت گروهی
برهانپور است و بدریای بورنه زبان زد روزگار - گذرانیده همانجا
توقف نماید - بعد از سپری شدن برشکال بتوفیق ایزد متعال
بدلاگهات برآمده بتسخیر آن ملک پرداخته خواهد شد - عبد الله
خان بهادر و داراب خان و خواجه ابوالحسن تصویب این رای
نمودند - و معروض داشتند که جانقی سپهسالار محض صوابست
و عین صلاح - بر زبان غیرت دیهیم خداوند که کمند همت بر آسمان
می اندازد رفت - که آنچه بندها را بمقتضای دولتخواهی در خور
دانش بخاطر رسید بموقف عرض رسانیدند - الحال هرچه رای
دور بین ما تقاضا کند انشاء الله بفعل خواهد آمد - و چون اقطاع
تعیناتیان صوبه دکن در تصرف غنیم بود و ازین رهگذر پریشانی
تمام بحال آنها راه یافته حکم شد که طلب آنها نقد حساب نموده
معروض دارند - و متصدیان خزانه وجه طلب بموجب سپاه در حضور
اقدس تن کنند - و بذات مقدس از مشکوی اقبال برآمده تا ربع

آسمانی است - قلت موافق و کثرت مخالف را دزنی نهاده پس
از توقف چند روزه که بجهت قسمت اسلحه و توزک افواج در ماندن
واقع شد شب دوشنبه دوازدهم جمادی الاولی مطابق شانزدهم
فروردین بصوب برهانپور نهضت فرمودند - و روز شرف بر ساحل
آب نریده دایره شد - در همین روز عبد الله خان بهادر با دوهزار
سوار از خود و همراهان از کالپی که در تیول او بود رسیده شرف
ملازمت اندوخت - و درین منزل ترتیب افواج هنگام سواری بدین
نمط مقرر گردید - فوج قول بذات اقدس زیب و آرایش پذیرد -
فوج هراول بهر داری عبد الله خان بهادر اعتضاد یابد - برانغار
بخواجه ابوالحسن مستظهر گردد - جو انغار بر اجه بکر صاحبیت قوت
گیرد - تا عبور موکب گیتی نور از آب نریده خانخانان از بیم
غنیم برسم پذیرد نتوانست شتافت - و چون نوزدهم جمادی الاولی
مطابق بیست و سیوم فروردین حوالی برهانپور مخیم سرادق عظمت
شد خانخانان باندیشه آنکه مبادا غنیم عرصه را خالی یافته از طرفی
بشهر برهانپور در آید کومکیان را در انجا گذاشته تنها آمده احرار
سعادت ملازمت نمود - و در ساعت بجهت محافظت شهر رخصت
انصراف یافت *

روز پنجشنبه بیست و دوم جمادی الاولی مطابق بیست و
ششم فروردین شهر برهانپور بقدم میمنت لزوم آسمانی پایه
گشت - و تمامی بندها دولت ملازمت دریافتند - و خانخانان و
کومکیان و سکنه - شهر که دل از جان برداشته بودند و از ناموس
مایوس گشته حیات تازه و نشاط بی اندازه افروختند - و چون غنیم

از آب نربده گذشته و اطراف قلعه سوخته دست نهب و غارت دراز
 ساخته است - پادشاه دور بین خواجه ابوالحسن را برسم منغلای
 با چهار هزار سوار از بندهای پادشاهی و بیرم بیگ میر بخشی
 خود را که هر اولی خواجه بدو مغوض بود با هزار سوار از ملازمان سرکار
 خود دستوری دادند - و حکم شد که محمد تقی که با هزار سوار در
 قلعه است پس از رسیدن خواجه بماند و بار پیوسته باتفاق غنیم را
 مالش دهند - داوران رزم جو بمیامن اقبال عدو مال مقاهیر را
 مکرر شکست داده از آب نربده گذرانیدند - چنانچه غنیم را مجال
 آن نماند که مابین نربده و برهانپور توقف تواند نمود - و فرار
 نموده بلشکر کلان خود که در نواحی برهانپور بود پیوست - و سران
 فوج منصور بر کنار آب مزبور دایره نموده حقیقت معروض
 داشتند - یرایغ شد که تاوصول موکب جهانکشا همانجا اقامت
 گزینند - و اعلام ظفر انجام کوچ بر کوچ بره نوردی در آمد *

و بیست و هفتم ربیع الآخر سال هزار و سیم که روز نوروز بود
 شادی آباد ماند و ورود ظفر آمد زینت تازه یافت - با آنکه همگی
 امرای تعینات بموکب اقبال نرسیده بودند و در رکب سعادت
 چندان جهیتی نبود و عرایض خانخانان و دیگر دولخواهان ظاهر
 بین متواتر رسید که غنیم عاقبت وخیم باستظهار کثرت باد نخوت
 در سربى مغز جا داده جیره و خیره گشته است - اگر تا لاحق شدن
 امرا بمعسكر اقبال در ماند و اقامت فرمایند بصواب اقرب است
 و اکثر دولت اندوزان حضور نیز درین رای موافقت داشتند - اما
 شهنسوار مضمار فیروزی که مطمح نظر حق بینش تائید جنود

خواهش آنست که چنانچه حضرت گیتی ستازی فردوس مکانی
 هنگام توجه محاربه رانا سانکا که با لشکر گران با آن پادشاه دیندار
 معرکه آرای بیکار شده بود از شرب خمر توبه نمودند - و بپیم
 نیت حق گرا امداد آسمانی رسید - و فتح و فیروزی نصیب گردید
 این مرید نیز در انتهای سال حال که انجام قرن اول عمر است
 و سی سال قمری تمام میشود از ارتکاب باز آید تا ببردت آن بر
 اعدا ظفر یابد و پیش قبله و ولی نعمت سرخ روئی حاصل نماید
 درین باب از حضرت التماس اجازت دارد - آنحضرت تلقی
 بقبول نموده و تحسین فرموده برگذارند که حق سبحانه و تعالی
 گرامی فرزند را درین نیت راسخ دارد - و توفیق کرامت کند -
 خدیو خدا شناس در بیست گروهی کهاتی چاندا روزی که جشن وزن
 قمری انجام سال سیم و آغاز سال سی و یکم از عمر ابد طراز بر
 کنار آب چنبل منعقد شده بود شرابها را در آب مزبور ریختند -
 و اسباب بزم باده از ساغر و صراحی و دیگر ظروف مرصع و اوانی
 طلا شکسته بفقرا و اهل استحقاق قسمت نمودند - زهی توفیق و
 خهی سعادت که با افزونی اسباب عیش و کامرانی و فراوانی مواد
 تنعم و شادمانی از کمال شناسائی در عین برنائی و هنگام استیلا
 شهوات و احتیقای لذات

* مصراع *

نفس خود کام رام گردانند

چون حوالی اجین مضرب خیام فیروزی شد از عرضه داشت محمد
 تقی فوجدار مالوه که حراست حصار ماند و نیز بعهده او بود بمسامع
 علیه رسید که منصور خان فرنگی با قریب هشت هزار سوار دکنی

که بتازگی صدر فتح قلعه کانگه شده بود بخلعت و اسپ وفیل
 و حسب الالتماس اعلی حضرت بخطاب راجه بکرمادیت - راجه
 بهدم و افضلخان و چندی دیگر بخلعت و اسپ - و برخی بخلعت
 تها نوازش یافتند - و مقرر گشت که پس از انجام مهم و حصول
 فیروزی سوی چهل کرور دام سابق که سی و هشت کرور طلب
 منصب سی هزارى ذات و بیست هزار سوار دو اسبه سه اسبه بود
 و دو کرور انعام ده کرور دام دیگر از محال دکن بچلادی فتح تن
 گردد - که مجموع پنجاه کرور دام بوده باشد - و عبد الله خان بهادر
 و خواجه ابوالحسن و لشکر خان و سردار خان و سید نظام خلف
 میران جهان صدر و معتمد خان بخشی و رافعه نویسن لشکر منصور
 و جمعی دیگر از بندها و گروهی انبوه از برق اندازان سوار و پیاده
 ناتوبخانه در خدمت خدیو اقبال معین گشتند - و پنجاه لک روپیه
 از خزانه همراه ساختند - و چون طینت مقدس از سعادت ابدی
 و هدایت سرمدی سرشته اند و ذات اقدس بهحسن و مکارم مخمر
 گشته خدیو نشاتین که از شرب باده که باعث آن رضا جوئی
 حضرت جنت مکانی بود متغیر و متغی بودند هرگز بی باعثی
 و ضرورتی مرتکب نمی گشتند - و در ایام جشن بتکلیف حضرت
 جنت مکانی ارتکاب مینمودند - همواره همت آسمان پیوند برای
 ترک آن جویای سبب بود - درینوقت که متوجه تسخیر ممالک
 دکن میشدند انتهاز فرصت نموده بعرض حضرت جنت مکانی
 رسانیدند - که معویت مهم دکن بر حضرت واضح است این مرتبه
 معامله بسان سابق نیست بل بهراتب ازان دشوار تر است -

آن حضرت خواهیم ساخت - حضرت جنت مکانی در اثنای
تماشای نزهتگاه کشمیر عرضه داشت مطالعه نموده و بخدیو اقبال
داده فرمودند که از جوهر ذاتی و دلیری جدلی و فطرت بلند و همت
اسمان پیوند فرزند سعادتمند چنین متوقع است که بآئین جد
امجد ذریعه رستگاری جهانی و وسیله زندگانی عالمی گردد - و ملک
از دست رفته بتصرف در آرد - و جزای کردار نکوهیده حکام دکن
در کنار روزگار شان نهد - خاقان عدو بند کشور کشا به شگفته روئی
و کشاده پیشانی پذیرای حکم معالی گشته بموقف عرض رسانیدند
که سعادت این فرزندان که مصدر خدمتی گردن که بکارهای حضرت
عرش آشیانی مشابه باشد - و موجب خشنودی و رضامندی حضرت
و مقرر شد که پس از معاودت بدار السلطنة لاهور عازم مطلب گردند -
چه اکثر ملازمان اعلی حضرت بارای رایان مشغول تسخیر حصار
کانگره بودند - و چون در اوایل دی ماه این سال روزی که رایات
جهانکشا از کشمیر مراجعت نموده بدار السلطنة لاهور نزول اجلال
فرموده رای رایان بعد از کشایش این حصار دولت ملازمت دریافت
رخصت اعلی حضرت را بصوب دکن موجب توقفی نماید - حضرت
جنت مکانی غره شهر صفر سده هزار و سی هجری مطابق چهارم دی
ماه خلعت خاصه با چار قب مرصع که دور گریبان و سر آستین
و دور دامان به لالی آبدار زینت یافته بود و خنجر مرصع و شمشیر
مرصع و دو اسپ سر آمد اسپان خاصه یکی عربی بازین مرصع و دیگر
عراقی بازین طلا و فیل خاصه فتح جنگ نام بایراق نقره و ماده فیل
عذایت نموده از دار السلطنة لاهور رخصت فرمودند - و رای رایان

روپیه جواهر و مصرع آلات که از انجمله لعلی بود خوش رنگ بغایت نفیس بوزن پنج و نیم تانک که قیمت آن پنجاه هزار روپیه شد بذور محل - و شصت هزار روپیه جواهر بدیگر بیدگمان بطریق ارمغانی دادند - که مجموع بیست و دو لک و شصت هزار روپیه موافق هفتاد و پنج هزار تومان رایج ایران و قریب صد لک خانی رایج مازاء النهر باشد *

بیان نهضت ثانیه آنکه

چون همگی دنیا داران دکن پیمان یکروئی و یکرائی بسته در مخالفت اولیای دولت هم داستان گشتند - و قریب پنجاه هزار سوار به هیئت اجتماعی تاشهر برهانپور رسیده آنچه مملکت دکن داخل ممالک محروسه بود چه از صوبه دکن که احمد نگر و نواحی آن باشد و چه از بالاگهات و پایان گهات برار و ولایت خاندیس بتصرف در آورده برهانپور را محاصره نمودند - و جمعی از آب نبرده گذشته به نهب و غارت ولایت ماندو که از مضافات صوبه مالوه است پرداختند - و عبدالرحیم خانخان صاحب صوبه آنجا که با کومکیان آنصوبه حصار نشین و قلعه گزین بود عرضه داشت نمود که اگر بسان حضرت عرش آشیانی که از فتح پور یلغار فرموده در نه روز بگجرات رسیده خان اعظم و دیگر بندها را از تنگنای محاصره میرزایان و گجراتیان رهائی بخشیدند - بفریاد رسند - و تدارک فرمایند جان بخشی بندها میشود - والا از ناموس پرستی و حمیت دوستی بآئین راجدوتیه اهل و عبال خود را جوهر که عبارت است از کشتن ایقان از راه اضطرار نموده این فدوی و دیگر بندها جان خویشتن را فدای کار

مکانی والدۀ ماجدۀ حضرت عرش آشیانی هنگام ولادت حضرت
جنت مکانی رو نما آورده بودند با دو سروارید کلان عنایت نمودند -
و بجهت اعلای مرتبت و اسنای منزلت آن عالی گهر از جهر و کوه
فرود آمده از خوانهای نثار یک خوان جواهر بدست جود پیوست
بر تارک مبارک افشاندند - و فزونی عمر و درایت و جاه و حشمت
این شایستۀ دیهیم و تخت از حضرت احدیت مسالت نمودند -
انگاه بر فیل سرناک که بهس قوی هیکل و تنومند و خوش ترکیب
و سر بلند بود و از افراد نوع خود کمال امتیاز داشت سوار شده
بدرون غسالخانه رفتند - و بفشاندن نثار از یمین و یسار جیب و دامن
خلقی بر آوردند - و آنرا بنور بخت موسوم ساخته سرآمد جمیع
افیال خاصه گردانیدند - و قیمت یک لک روپیه قرار یافت - و از آن
روز باز مقرر شد که اورنگ نشین فرمان دهی همواره در محفل
مقدس متصل سریر والا بر سندی جلوس مینموده باشند - و اعلی
حضرت بهس از روزی چند پیشکش راکه هژده خوان جواهر و مرصع
آلات بود و در صد فیل سه بایراق طلا یکی نور بخت که سابقا مذکور
شده دو مین هنونت سیومین بخت بلند و قیمت هر کدام یک لک
روپیه شد - و اگرچه هنونت و بخت بلند از نور بخت بلند و عظیم
جثه بودند اما نور بخت بحسن صورت و تناسب اعضا امتیاز
داشت - و نه فیل بایراق نقره و صد اسپ عربی و عراقی سه بازین
مرصع در صحن دولتخانه خاص و عام ماند و بترتیب و آئینی که
دیدۀ روزگار ندیده از نظر اقدس حضرت جنت مکانی گذرانیدند -
و قیمت مجموع بیست لک روپیه شد - و سوای پیشکش دو لک

مهر بطریق نذر و هزار دیگر بر سبیل تصدق گذرانیدند - و درین
 روز فیل سرناک را که بهترین اخیال عادل خان بود و مشار الیه
 انرا بعدوان پیشکش باعلیحضرت فرستاده بود بایراق طلا و ماده فیل
 و دو فیل بچه و بلورین صندوقچه پر از جواهر و مرصع آلات نفیسه که
 از انجمله لعلی بود قریب به هزده تانگ وزن که باین کلانی لعلی
 در سرکار پادشاهی نبود چنانچه حضرت جنت مکانی فرمودند که
 تا امروز لعلی زیاده از دوازده تانگ بنظر در نیامده و رای رایان
 دو لک روپیه نقد که عادلخان بار داده بود از بیجاپور بکوده فرستان
 آنرا بمبلغ مزبور خریده در وقت ملازمت اعلیحضرت پیشکش نمود -
 و ندلم نادر تمام عیاری بوزن هفت تانگ و قیمت پنجاه هزار روپیه
 که بآن وزن و قیمت ندلمی در سرکار پادشاهی نبود - و یک قطعه
 الماس نفیس و یک دانه مروارید غلطان نفیس و یک زمره نو
 نادر بنظر انور در آوردند - حضرت جنت مکانی خدیو نشاتین را
 بخطاب والای شاه جهان نوازش نموده بر منصب این جهان اقبال
 که بیست هزارمی ذات و ده هزار سوار دو اسبه سه اسبه بود ده هزارمی
 ذات و ده هزار سوار دو اسبه سه اسبه افزودند - که مجموع منصب
 می هزارمی ذات و بیست هزار سوار دو اسبه سه اسبه باشد - و خلعت
 خاصه با چار قب که دور گریبان و سر آستین و دور دامن آن مروارید
 قیمتی داشت و خنجر مرصع با پهلوانه و شمشیر مرصع با مرصع
 پردله که در فتح احمد نگر بدست افتاده بود و حضرت عرش آشیانی
 بحضرت جنت مکانی مرحمت فرموده بودند و یک لک روپیه
 قیمت داشت و لعلی که عالیجناب خلد ایاب حضرت مریم

اورا با دوازده هزار سوار بخبردارى محال مفتوحه تعيين نمودند -
 و نگهبانى هر يكى از پرگنه بىر كه ده كرور دام جمع داشت و چندین
 پرگنه كلان در ولايت دكن نيست پا قلعه آن و قلعه احمد نگر
 و ديگر قلاع و تهانجات بعهده يكى از امراى جمعيت دار مقرر
 ساختند - و سواى دوازده هزار سوار كه با شاه نواز خان تعيين
 فرمودند هزده هزار سوار ديگر كه مجموع سى هزار سوار باشد
 و هفت هزار پياده تفنگچي بكموك خانخانان معين گردانيدند -
 و چون خاطر نظام ناظر از نظم و نسق آن ديار فراغ يافت رايات
 اقبال بصوب ماندو نهضت نمود - و راجه بهيم كه باجوقى بتاديب
 مرزبانان گوندوانه از برهانپور مرخص گشته بود مراجعت نموده
 در اثناء راه بكموك اقبال پيوست - و دواك روپيه نقد و شصت
 فيل از زميندار چاندا و يك لك روپيه و سى فيل از زميندار
 جابنا آورد - و بىرم بىگ مير بخشى كه با فوجى به تنبيه بهرجى
 زميندار بگلانه دستوري يافته بود درين وقت اورا با افيالى كه داشت
 به پيشگاه حضور رسانيد - و چون پس از طى مراحل حوالى ماندو
 مخيم سرادقات اقبال گشت - مهين پور عظمت بادشاهزاده محمد
 دارا شكوه كه سعادت پذير خدمت جدا مجد بودند بحكم آنحضرت
 با جميع امراى ذى شان با استقبال شتافته احراز سعادت ملازمت
 نمودند - و بعد از يازده ماه و يازده روز يازدهم شوال اين سال موافق
 هشتم مهر ماه بساعت مختار اولى حضرت ملازمت والد ماجد
 نمودند - حضرت جنت مكاني بى اختيار از جا برخاسته و قدمى
 چند پيش گذاشته در آغوش عاطفت كشيدند - اولى حضرت هزار

عاد خان که تا حال نشان هیچ شاهزاده را استقبال نه نموده بود -
 چون بختش رو به بیداری داشت پس از آگهی بر وصول علامی
 و رای رایان بحوالی بیجاپور مقدم اینان گرامی داشته تا ارکهره
 که پنج گروهی بیجاپور است باستقبال نشان عاطفت که سجل امان
 و حرز جان او بود شتافت - و مقرر ساخت که آنچه از ملک
 پادشاهی بتصرف در آورده با اقلید احمد نگر و مقالید سایر
 قلاع تسلیم نماید - و پیشکشی شایسته از خود و دیگر دنیا داران
 دکن سرانجام داده بدایه سربر سلطنت فرستد - و شاه راه
 مطامعت مساوک داشته دقیقه از دقایق بندگی و خدمتگذاری
 فرو نگذارد - و همواره مراتب اخلاص دولتخواهی را پاس دارد -
 و بر طبق تعهد پانزده لک روپیه شش لک روپیه نقد و نه لک
 روپیه جواهر ثمینه و مرصع آلات زرینه و پنجاه اسپ عربی
 و عراقی نژاد و پنجاه فیل کوه نهاد برسم پیشکش مصحوب
 اینان ارسال داشت - و کلید احمد نگر و غیره حواله نمود - و قطب
 الملک نیز رسم پذیره و دیگر اداب بتقدیم رسانید - و پیشکشی
 از نوادر جواهر و مرصع آلات گران ارز و فیلان نامی و اسپان عربی
 و عراقی که قیمت مجموع آن هم پانزده لک روپیه بود سامان نموده
 با فرستادهای آستان والا روانه ساخت - و مهمی چنان دشوار
 بطرزی چندین آسان در عرض هفت ماه از روز رسیدن به برهانپور
 انجام پذیرفت - خاقان کشورستان پس از معاودت دولتخواهان
 از نزد عادل خان و قطب الملک خاندیس و برار و احمد نگر
 را بخانخان صاحب صوبه حواله فرموده شاه نواز خان خلف

نقره و ماده فیل سرافرازی ساخته رخصت انصراف دادند - و
جگت سنگه پسر کلان نخستین پسرش را با هزار سوار در رکاب نصرت
نصاب گرفتند - و از همین نواحی علامی افضلخان و رای رایان را
با وکلای عادل خان نزد او و میریکی مخاطب بمعتقد خان و رای
جادونداس را پیش قطب الملك برسم سفارت فرستادند - و نشانهای
والا مشتمل بر ترغیب و ترهیب نگارش یافت - که اگر ولایتی که در زمان
حضرت عرش آشیانی و نخستن سال جلوس حضرت جنت مکانی
باولیدای دولت متعلق بود باز گذارند - و سر بر خط فرمان پذیری
نهند و من بعد از جاده اطاعت و انقیاد انحراف نورزند - و پیشکشی
از جواهر و مرصع آلات و ویلان بگذرانند - از صدقات افواج قاهره آمن
خواهند بود - والا آماده هلاک باشند - و بنفوس مقدس شکار کزان
قطع مسافت می نمودند - چون از آب نریخته عبور واقع شد خانخانان
و خانجهان و مهابت خان و شاه نواز خان و عبد الله خان بهادر
و راجه سورج سنگ و راجه بهار سنگه خلف راجه مانسنگه و داراب
خان و راجه نرسنگه دیو بندیل و دیگر امرا و منصبداران کومک
آن صوبه برسم پذیره شتافته سعادت ملازمت اندوختند *

روز دو شنبه پنجم شهر ربیع الثانی سال هزار و بیست و ششم
هجری مطابق بیست و سیوم اسفندار شهر برهانپور بقدم ظفر
لزوم رونق خلد برین یافت - در همین تاریخ حضرت جنت مکانی
بشادی آباد ماند و نزول اجلال فرمودند - از آنجا که باس این
شایسته اوزنگ ظل الهی آرام از دلای کجگرایان برگرفته بود
و هراس این قهرمان الهی خاطرهای نخوت مندان در گرفته -

بسته بودند و جز تبرک باعث گرفتن آن نبود برگزیدند - حضرت
 جنت مکاني آنها با يك تسبیح دیگر که در گردن مبارك خود می
 انداختند و یک لک روپیه قیمت داشت مرحمت نمودند - و
 روز جمعه سلخ شوال سال هزار و بیست و پنجم هجری مطابق
 بیستم آبان ماه از اجمیر بدافصوب مرخص ساختند - و بمهابت
 خان یرلیغ رفت که سزاولی شاهزاده پرویز نموده بجانب الہاباد که
 در تیول او بود روانه سازد - و مقرر گشت که حضرت جنت مکاني
 بماند و که مکان دلکشی است و هوای خوشی دارد خاصه در ایام
 برسات تشریف فرمایند - و اعلیٰ حضرت بخجستگی و مبارکی با
 قلیلی از امرا که از رکاب ظفر انتساب حضرت جنت مکاني بهمراهی
 موکب اقبال نامزد گشته بودند از راه چیتور و مندسور عازم مقصد
 گشتند - چون این سرزمین بسرحد رانا امرسنگه متصل بود و
 از خلوص عبودیت و رسوخ عقیدت و حق گذاری عنایات و سپاس
 داری نوازشات اراده استلام عتبه فلك مرتبه نمود - از مهربانی و
 قدردانی بجهت مزید عزت و اعتبار او که دستگرفته اعلیٰ حضرت
 بود رای رایان را دستوری دادند - که بخدمت سراسر سعادت بیاورد
 رانا برفاقت رای رایان در مقام انتوله که بیرون کوهستان است
 بموکب منصور پیوست - و دولت کورنش یافت - و پس از تقدیم
 مراسم بندگی لختی جواهر و مرصع آلات و ابدان و فیلان بطریق
 پیشکش گذرانیده - از پایه شناسی او را بعنایت خلعت فاخر و خنجر
 مرصع با پهلکتاره و شمشیر مرصع و دو اسپ از طریقه خاصه یکی
 عراقی دیگری راهوار با زین طلا و مطلا و فیل از حلقه خاصه بایراق

شورش آئین را از غنودگی غفلت بر آورده رهگرایی اطاعت و
 انقیاد گردانیده بودند - و فتنه پژوهان و فساد پیشگامانرا مالش
 بسزا داده بر بقعه تباعت در آورده پیدشکشی شایسته گرفت - شرح
 نهضت اولی آنکه چون از بی رشدی و کارشناسی شاهزاده پرویز
 که با عبد الرحیم خانخانان و خان عالم و خانجهان و مهتابخان و
 شاه نواز خان و عبد الله خان بهادر بل تمامی امرای مهم دکن معین گشته
 بود - و مدتی دراز در اینجا اقامت داشت کار ابتر شد - و دنیا داران دکن
 باهم متفق گشته بپیگیری ولایت بالاگهات راحتی قلعه احمد نگر
 متصرف گشتند - و چاره کار منحصر در تعیین این بزرگ کرده
 پروردگار شد - لاجرم حضرت جنت مکنی اعلی حضرت را که فتح رانا
 نموده آمده بودند بعنایت خلعت خاصه و چارقب مرصع که دورگریبان
 و سرآسین و دامانش بلآلی آبدار مطرز بود و خنجر مرصع با پهلکتاره
 و شمشیر مرصع و دواسپ خاصه یکی عراقی با زین مرصع و دیگری با
 زین طلا و فیل خاصه با یراق نقره و ماده فیل بر نواخته و بخطاب
 شاهی که درین دودمان عرش مکان تا امروز بشاهزادها مرحمت
 نشده اختصاص بخشیده بر منصب آنحضرت که پانزده هزاری ذات و
 هشت هزار سوار دواسپه سه اسپه بود پنجاههزاری ذات و دوهزار سوار دو
 اسپه سه اسپه افزودند که مجموع منصب بیست هزاری ذات و ده
 هزار سوار دواسپه سه اسپه باشد و خوانی چند مشحون بلآلی و دیگر
 جواهر از ملبوس خاصه نزد آنحضرت آورده فرمودند - که آنچه خوش
 آید بردارند - پادشاه والا گهر تسبیح مرواریدی که لعل و زمرد نیز
 دران منظوم بود و حضرت عرش آشیانی مکرر بر سر تاجور خویش

اشت - و مبالغ گرامند از پیشکش دولتمندان دکن و مرزبانان
گوندوانه با آنچه از دفاین و اموال چهار نکو هیده کردار که درین یورش
غزاة نصرت شعار گرفته بودند - همگی نزدیک دو کروڑ روپیه بود که
قریب ششصد و هفتاد هزار تومان عراق و هشت کروڑ خانی رایج
ماوراء النهر است - بخزانة عاصره رسید - و برای ثاقبه و تدبیرات
صایبة خدیو آگاه دل و ترددات شیران آهن گسل مملکتی که درایام
آبادانی قریب یک کروڑ روپیه حاصل داشت با معاقل منیعه و
موائل رفیعه که تفصیل انفتاح آن وجد و جهدی که در آن بکاررفته
گذارده آمد علاوه ممالک محروسه گشت - طالب کلیم اینمعنی را
چه نیکو سرانیده *

شاهها بختت کشور اقبال گرفت * تیغت زعد و ملک و سرومال گرفت
چل قلعه بی یکسال گرفتی که یکیش * شاهان نتوانند بچل سال گرفت
لله الحمد که ولایت دکن که از زمان حضرت عرش آشیانی انارالله
برهانه تا این عهد میمنت مهد که قریب پنجاه سال سپری گشته
همواره مورد عساکر گیتی پیمای بود - و مهمش انجام نه یافته - بیمن
نیت عالم آرا و همت کشور کشای شاهنشاهی کشایش یافت -
و بفرخی و خجستگی مطابق خواهش اولیای دولت قاهره تیسر
پذیرفت *

همیشه تا که زتائیر مهر و بارش ابر * دهان غنچه گل را صبا بخنداند
لب مرادش از خنده هیچ بسته مباد * که خصم را بسزا خنده اش بگریزند
پوشیده نماید که اورنگ آرای اقبال پیش از جلوس مقدس دوبار
بدین مملکت تشریف فرموده بغلبه و استیلا دنیا داران این سرزمین

تطاؤل بملک این نیازمند دراز کنند ایشان در دفع شر آنها از من
و ملک من ممد و معاون باشند - و اگر باوجود آنکه این نیازمند
طلب امداد و اعانت نماید و صوبه دار دکن بتغافل بگذرانند و
عادلخانه به عنف و تعدی ازین نیازمند مبلغی بگیرند آن مبلغ
درین هشت لک روپیة پیشکش هر ساله مجری باشد - این چند
کلمه بر سبیل حجت نوشته شد - تحریر فی التاریخ شهر ذی الحجة
الحرام سنه هزار و چهل و پنج *

لله الحمد که مهمام مملکت کثیر الفسحت دکن انجام پذیرفت -
و بسیاری از فتنه پژوهان پذیرای اطاعت گشتند - و لختی که از
صوب صواب و سداد منحرف گشته طریق خطا و فساد می پیمودند
بظلمت آباد نیستی شتافتند - نخست قطب الملک حاکم گلکنده
به نیروی طالع دولت متابعت و انقیاد دریافته مشمول عواطف
بی کران شهنشاه ممالک ستان گردید - بعد ازان عادل خان حاکم
بیجاپور که در آغاز کار باغواهی دیو پندار - و اضلال شقاوت اندوزان تیره
روزگار - عواقب امور بنظر در نیاورده باندیشه های فاسد و اراده های
کاسد از سعادت فرمان پذیری باز مانده صواب استیصال و اسباب
زوال خود سرانجام میداد - تاب مقاومت دلاوران نبرد آئین
نیاورده بمسلک مطاوعت در آمد - و مناشیر قضا تاثیر
خاقان اقلیم کشا را پذیرفته مبلغ بیست لک روپیة از نقود
و اجزاء نفیسه که گذارش خواهد یافت بعنوان پیشکش
روانۀ درگاه عرش اشتباه گردانید - از شگرفی اقبال خاقانی در
اندک وقتی چنین فتوحات مشکله باولیای دولت قاهره روزی

بلند اختر نظام بخش صوبه دکن باشند بخدمت ایشان بفرستم
 و الا بهر یک از عمدهای آن دولت ابد اتصال که پرداخت صوبه
 مذکور برای رزین او مفوض باشد برسانم - و هشت لک روپیه از
 جمله سی و دو لک روپیه پیشکش که تا آخر سنه هشت بالمقطع
 برین نیازمند درگاه مقرر شده بود باقی مانده نیز با دو لک هون
 سال متصل که سنه نه جلوس مبارک باشد بدرگاه معلی بفرستم -
 و آنچه تفاوت قیمت جواهر و فیلان و اسپان و غیره موافق قیمت
 حضور اشرف نسبت بقیمت گلکنده از پیشکش حال مشخص شود
 این مرید موروثی تعهد مینماید که بلا عذر واصل خزانة عامره
 سازد - و در سنوات آینده هم اگر جنسی در جمله زر پیشکش فرستاده
 شود همین طریق مسلوک باشد - و بعد ازین همیشه با اولیای
 دولت عظمی از صمیم قلب یک رنگ و موالف و با مخالفان که اسم
 بی مسمائی بیش نیستند از ته دل دشمن و مخالف باشم تاراستی
 و رسوخ این نیازمند در تعهدات مذکوره ظاهر و باهر گردد و در حضور
 رفعت پناه فضایل و کمالات دستگاه مولانا عبد اللطیف بر قرآن
 مجید دست گذاشته قسم یاد کردم که خلاف آنچه تعهد کرده ام
 از من هر نژد - و اگر خدا نخواسته باشد مصدر خلاف آن کردم
 اولیای دولت قاهره در انتزاع ملک من محقق خواهند بود - طریق
 عمدهای دولت که صوبه دار دکن باشند آنکه چون همچو شمان بسبب
 پیش قدمی این نیازمند در قبول اطاعت و بندگی درگاه جهان
 پناه کمر بعداوت من چست بسته اند اگر احیاناً عادالخانیه بعد از
 معاودت رایات عالیات از کوته اندیشی و نا عاقبت بینی دست

قطب الملک در مدت اقامت او در آنجا بار داده بود و نوان
پیشکش گذرانید *

نقل انقیاد نامه قطب الملک

تعهد نامه مرید موروثی نیک خواه - محصل و فدوی بلا اشتباه -
عبد الله قطب الملک آنکه - چون بندگان اعلیٰ حضرت خاقانی ظل
سبحانی خلیفه الرحمانی سلیمان مکانی صاحب قران ثانی خلد
الله ملکه و سلطانه - و افاض علی العالمین برة و احسانه - که هزار جان
گرامی فدای نام نامی و لقب سامعی آن حضرت باد - از روی کرم
فطری و رافت جبلی این ناحیه مقرر را بشرايط ذیل نسلا بعد نسل
و بطنا بعد بطن باین نیاز منذ درگاه جهان پناه مرحمت فرمودند - این
مرید موروثی از صدق اعتقاد و وفور اخلاص تعهد مینماید - که همواره
درین ملک خطبه چار یار با صفا را چنانچه اسم سامعی هر یک از آن
اکابر دین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین صریحا در آن مذکور شود
مزین بنام نامی و لقب گرامی بندگان اعلیٰ حضرت خاقانی ظل
سبحانی در جمع و اعیاد لا ینقطع می خوانده باشند - و هرگز
پیرامون روشی که سابقا خوانده اند نگردند - و پیوسته بر زر
سرخ و سفید سکه مبارک که از درگاه عالم پناه کنده فرستاده اند
می زده باشند - و نیز قبول نمودم که از ابتدای سنه نه جلوس
مقدس مبلغ دو لک هون را که هشت لک روپیه می شود از جمله
چهار لک هون بابت نظام الملک سال بسال بی عذر و اهمال بسرکار
خاصه شریفه واصل سازم - بدین گونه که اگر پادشاهزاده والا گوهر

محمد ولد خان دوران بهادر بمنصب پانصدی پانصد سوار
نوازش یافت - در عشره اولای ابن ماه مبلغ مقرر بمستحقان
عطا شد *

بیدست و پنجم خانزمان که بامر خاقانی بنده و بار را با کومکیان
خود در احمد نگر گذاشته روانه حضور شده بود بتلثیم عتبه جلال
چهره طالع برافروخت - و از پیشگاه عنایت بخلعت خاصه و
جمدهر مرصع با پهلکذاره و شمشیر مرصع و اسپ از طوبله خاصه
بایراق طلا و خطاب بهادری کامیاب گردید - و در همان نزدیکی
بکشودن حصن جنیر و جزآن و مالش ساهوی مفسد دستوری
یافت - حکیم خوشحال بخدمت بخشیدگری این فوج معین گردید *

بیدست و نهم راو ستر سال باضافه هزار سوار بمنصب سه هزار
سه هزار سوار و شیخ الهدیه ولد کشورخان باضافه پانصدی پانصد سوار
بمنصب هزاره هشتصد سوار سرافراز گشتند *

غره صفر شیخ عبد اللطیف سفیر از گلکنده مراجعت نموده
بادراک سعادت ملازمت فایز گشت - و مبلغ چهل لک روپیه نقد
و جنس از جواهر گران بها و مرصع آلات و صد فیل نرو ماده ازان
میان دو فیل بایراق طلا و دو بایراق نقره و پنجاه اسپ عربی
و عراقی بازینهای مرصع زرین و سیمین و دیگر اشیای نفیسه که
قطب الملک مصحوب شیخ مشارالیه و شیخ محمد طاهر نوکر
معتمد خود بطریق پیشکش ارسال داشته بود با سجلی ناطق
بپذیرائی اوامر و نواهی پادشاهی بخط و مهر قطب الملک
بنظر اکسیر اثر در آورد - و قریب دو لک روپیه از نقد و جنسی که

من جرعه نوش بنم تو بودم هزار سال * کی ترک آب خورد کند طبع خوگرم
 شاهامن ار بعرض رسانم سریر فضل * مملوک این جنابم و مسکین این درم
 گریا ورت نه میشود از بنده این حدیث * از گفته کمال دلیلی بیارم
 گر برکنم دل از تو و بردارم از تو مهر * آن مهر بر که افکنم آن دل کجا برم
 بر من فتاده سایه خورشید سلطنت * اکنون فراغت است ز خورشید خاورم
 نامم ز کارخانه عشاق محبوبان * گرجز محبت تو بود شغل دیگرم
 ای شاه شیرگیر چه کم گرد دار شود * در سایه تو ملک قناعت میسر
 عهد الست من همه با مهر شده بود * در شاه راه عمر ازین عهد نگذرم
 و ختم کلام بدین مصراع می نماید

* ع * پادشاهان جهان بکام تو باد *

دوازدهم نور الله باضائه پانصد سوار بمنصب دو هزار دویست
 سوار سر بلند گردید *

پانزدهم بمیرزا ابو الحسن ولد میرزا رستم صفوی ده هزار روپیه
 و بمیرزا نودر ولد میرزا حیدر بن میرزا مظفر صفوی پنجاه هزار روپیه
 عنایت شد *

دوم محرم شایسته خان که بفرمان والا از تنظیم و تنسیق سرکار
 سنگمذیر و جنیر و پرداخته روانه درگاه عرش اشتباه گشته بود باستلام
 سده سفینه سر برافراخت *

پنجم سید خانجهان که بعد از افتیاد عادل خان فرمان طلب
 او صادر شده بود شرف ملازمت اندوخته هزار اشرفی بصیغه نذر
 گذرانید - رستم خان و سپهدار خان و شاه نواز خان و خلیل الله خان
 و دیگر بندگان نیز همراه او سعادت آستان بوس دریافتند - سید

عزت رسانید - مراسم استقبال و تعظیم و تسلیم بجا آورد - بچه
 زبان شکر این عطیۀ عظمی نماید و بکدام ادا از عهده این
 موهبت کبری بر آید - دعای آن حضرت ورد شبا روزی و ذکر
 محامد و وظیفۀ اوقات خود ساخته لمحۀ بغفلت نمیگذراند - روز
 دوم وصول فرمان عالیشان که دوشنبه و بیست و پنجم شهر
 ذی الحجه الحرام باشد خان معزالیه رخصت ملازمت سراسر
 سعادت یافتند - و این مرید از منتخب جواهر و مرصع آلات و فیلانی
 که داشت پیشکشی بقدر وسع و امکان خود ترتیب داده همراه ایشان
 روانۀ درگاه والا ساخت - بعد از دریافت سعادت استلام عتبه والا
 شرح حال و ارادت و اعتقاد درستی که در خدمت اقدس دارد و
 خان مذکور برآی العین مشاهده نموده اند بعرض مقدس خواهند
 رسانید - محمد حسین سلدوز که در همین شب متوجه درگاه فلك
 بارگاه شد آنچه درین مجلس از صدق ارادت و صفای عقیدت مشاهد
 مومنی الیه شده باشد یقین که در عرض آن مقصر نخواهد گردید -
 هائۀ چتر معلی بر مفارق عالم و عالمیان پاینده باد - عادالخان
 عریضی که بدیایۀ سریر خلافت میفرستد این ابیات غواص بحر
 معرفت خواجه حاوذا شیرازی برده در آن بآب زر بر می نگارد

* بیت *

جوزا سحر نهان حمائل برابرم * یعنی غلام شاهر و سوگند میخورم
 گردید نام شاه جهان حرز جان من * وز این خجسته نام بر اعدا مظفرم
 شکر خدا که از مدد بخت کار ساز * کاهی که خواستم ز خدا شد میسر
 راهم مزین بوصف زلال ایخضر که من * از جام شاه جرعه کش حوض کوثرم

و باصنیت تمام و اطمینان تام که بالا ترین نعمتهاست و از درایت
 ما آن عدالت پناه را حاصل شده در ملک خود بفراموشی و عشرت
 مشغول باشد - و شکر این نعمت را بجا آورد تا عنایت ما نسبت بآن
 عدالت مرتبت پیوسته در تنزید و تضاعف باشد - که الله تعالی
 در قرآن مجید می فرماید لَنْ شُكِّرْتُمْ لَازِدْنَكُمْ وَلَنْ يَكْفُرْتُمْ اِنَّ
 عَذَابِي لَشَدِيدٌ - و ما که سایه خدائیم اقتدا نسبت الهی نموده
 چنین می فرمائیم و بمقتضای آن عمل میکنیم *

نقل عرضه داشت عادل خان که پس از اقتحار

بعنایت شبیه و وصول عهد نامه بدرگاه والا

ارسال داشته بود *

عرضه داشت بنده فدوی بر شاه راه عقیدت مستقیم - محمد
 بن ابراهیم - ذره وار بموقف عرض ایستادهای پایه سریر خلافت
 مصیر اعلی حضرت خاقانی سلیمان مکانی حضرت صاحبقران ثانی
 میرساند - که فرمان عالیشان قضا توان - و شبیه بی مثل و نظیر
 پادشاه پادشاهان - و شمشیر قبضه مرصع مرحمت حضرت صاحبقران
 که مصحوب شجاعت مآب محمد حسین سالدوز مرسل گشته بود
 با عهد نامه پایدار استوار بوساطت و وسیله معتبر درگاه حضرت
 صاحبقرانی - معتمد بارگاه سلطانی فضیلت و مکرمت دستگاه مکرمتخان
 (مصرع) بساعتی که تولا بدر کذب تقویم

فیض ورود و شرف نزول بخشید - و سراین مرید حلقه بگوش -
 و معتقد غاشیه ارادت بر دوش - را باوج رفعت و سمای

آنها هم مطیع آن عدالت پناه باشند بآنها نیز تاکید کند که آنها قلعه
 را با توب و غیره که لوازم قلاع است حواله ببندهای بادشاهی
 نمایند - و اهل و عیال و مال خود را که در آن قلاع داشته باشند بهرجا
 که خواهند ببرند - و اگر مطیع آن شوکت انتباه نباشند پس عرضه
 داشت نماید تا به بندهای بادشاهی بفرمائیم که آن قلاع را به
 عنایت الهی جبرا و قهرا از آنها بگیرند - میداید که آن عدالت پناه
 بگوید که تمام این شرایط و عهود را بر صحیفه بنویسند - و تعهد
 بخط خود بر نگاشته بمهر خود رسانیده بر طبق آن در حضور فدوی
 مکرمت خان قسم بمصحف مجید و فرقان حمید یاد کند - و آن
 نوشته را بفدوی مکرمت خان بدهد که همراه پیدشکش و عرضه داشت
 آن عدالت انتباه آورده از نظر اشرف بگذراند - این فرمان مرحمت
 عنوان را که مشتمل بر عهد و قول ماست و ان شاء الله تعالی این
 عهد و قول همچو سند سکندر ثابت و استوار خواهد بود و تغیر و تبدیل
 بقواعد آن راه نخواهد یافت - بدستخط خاس و نشان پنجه مبارک
 مزین نمودیم - و خدا و رسول خدا را شاهد این مراتب ساختیم -
 و حسب التماس آن عدالت پناه فرمودیم که خلاصه این مضامین
 مرحمت آئین را بر لوح طلائی که در ثبات ثانی لوح محفوظ خواهد
 بود منقوش گردانند - وقتی که لوح مهیا شود و فدوی مکرمت خان
 با پیدشکش بدرگاه معلی برسد آن را مصحوب سید ابوالحسن و
 قاضی ابوسعید خواهیم فرستاد - می باید که آن عدالت پناه قدر
 این عنایات و مراحم نمایان پادشاهانه ما را که هیچ یکی از ابای آن
 شوکت دستگاه را این قسم عنایت ما روزی نشده بود بداند - و

و چون در باب دیگر مردم آن عدالت پناه چنین مقرر فرموده ایم که بهیچ یکی از آنها نه قول بدهیم و نه آنها را بطلبیم - همچنین شاهزادهای والا گهر کامگار نامدار عالیمقدار و امرای فیروزی شعار ما نه بآنها قول بدهند و نه آنها را بطلبند - می باید که آن عدالت پناه نیز اگر بنده ازین درگاه معلی از بی سعادتیی خود خواهد که ازین درگاه والا محروم گردد و فرار نموده پیش آن عدالت پناه برود - آن شوکت دستگاه او را نگاه ندارد - و این مقدمه را نیز از جمله شرائط این قرار داد و عهد این مرتبه داند - و چون ساهوی مقهور جای دیگر ندارد ظن غالب آن امت که نوکر آن عدالت پناه خواهد شد - و منقاد آن عدالت پناه خواهد بود - درین صورت بساهوی مذکور بگوید که قلعه جنیر و قلعه تربنگ و قلعه راج دیو هیر و قلعه ترنگلواری و قلعه بیم گرا که بتصرف اوست بزودی خالی نموده حواله بندهای درگاه والا نماید - که مابدولت حکم فرموده ایم که هیچکس متعرض مردم ساهو و اهل و عیال آنها که در قلاع اویند نشود - و سوای توب و غیره که از لوازم آنقلاع باشد بگذارند که آنها بهر جا که می خواهند ببرند - و اگر بالفرض و التقدير ساهوی مقهور نوکر آن عدالت دستگاه نشود آن شوکت پناه او را در ملک خود راه ندهد - و اگر بملک آن عدالت پناه در آید او را دستگیر نماید یا زده از ملک خود برآورد - و به بندهای پادشاهی تنبیه آن مقهور باز گذارد - تا بندهای درگاه خلایق پناه آن مردود را مستاصل سازند - و خاطر ازان مفسد بالکل جمع نمایند - مانند معامله قلعه اوسه و اودگیر که قلعه داران آنها نظام الملکی اند اگر

الملك حكم شده بود از روی کمال اخلاص و بندگی قبول نمود - و
 از زمره مبتدعان بد اعتقاد برآمده در سلک فرقه ناجیه اهل
 سنت و جماعت درآمد - و بروشی که خطبه را در ممالک محروسه
 باسامی سامی خلفای اربعه را شدين مهديدين رضوان الله تعالى
 عليهم اجمعين - و القاب نامی ما مزين ساخته میخوانند در ولایت
 خود برؤس منابر بلند آوازه گردانید - و وجوه دراهم و دنانیر را
 در آن ملک بنام نامی ما زیب و زینت داد - و قریب پنجاه لک
 روپیه پیشکش که بعد از جلوس اقدس مقرر فرموده بودیم ارسال
 داشت - و این معنی مقتضی آن بود که آن قطب فلک ایالت را
 رعایتی فرمایم - بنا برین مقرر فرمودیم که از جمله چهار لک هون
 که هر سال حسب الحکم الاشرف بنظام الملك میداد دولك هون
 را هر سال بشركار خاصه شریفه واصل سازد - و دولك هون دیگر
 بآن قطب فلک شوکت معاف باشد - می باید که آن عدالت پناه
 هم که کلان ترین دنیا داران دکن - و راس و رئیس آنها - و بجای
 برادر کلان آن قطب فلک ایالت است اصلا و مطلقا در مقام رسانیدن
 ضروری بملك آن قطب فلک شوکت نشود - و متعرض محال متعلقه
 او نگردد - و تکلیف دادن چیزی از نقد و جنس بآن قطب فلک
 ایالت نکند - و بهمان داد و ستد یادکاری که از قدیم الایام میان
 آبای آن عدالت پناه و قطب فلک ابهت متعارف بوده
 اکتفا نماید - و این مقدمه را نیز از شرایط این قرار داد داد -
 شاهد و ریحان سولاپوری را چه بجهت آنکه تقصیرات از آنها بوقوع آمده
 و چه بواسطه التماس آن عدالت پناه باین درگاه والا راه نخواهیم داد

محرومه منضم بوده باشد - و تا وقتی که آن عدالت پناه و اولاد و
احفاد آن حشمت دستگاه بشروطی که در ذیل این فرمان عذایت
عنوان که بمنزله عهد نامه ماست مرقوم گشته عمل نمایند انشاء
الله تعالی هرگز ضرری از ما و از فرزندان برخوردار نگردد
عالی مقدار ما و از اولیای دولت قاهره ما به ملک آن عدالت پناه
نخواهد رسید - و این معنی نسلا بعد نسل و بطنا بعد بطن و قرنا
بعد قرن برقرار و پایدار خواهد بود *

شرط اول آنست که آن عدالت پناه سر رشته مریدی و اخلاص
را از دست ندهد - و آنرا محکم داشته باشد - و احکامی که درین
فرمان سعادت نشان مرقوم گشته تغیر و تبدیل بقواعد آن راه نداده
خلاف آن ننماید - لوازم آنرا همیشه بجای آورد - و از خلاف آن
محترز و مجتنب باشد *

دیگر آنکه قرار دهد که اصلا و مطلقا نظام الملکی در میانه
نباشد و هر نظام الملکی که مانده باشد عادل خانی شود - و مردم
آن عدالت پناه مطلقا متعرض محالی که از سابق و حال درین
مرحد بممالک محرومه منضم شده است نشوند - و آسیبی بآن
محال نرسانند - و از حدود متعلقه خود که درین مرتبه قرار یافته
تجاوز ننمایند - و پیشکش بیست لک روپیه را که از نقد و جنس
درین مرتبه آن عدالت پناه قبول نموده مصحوب فدوی مکرمتخان
بزودی بدرگاه والا ارسال دارد - و چون در هر باب آنچه بامارت پناه
ارادت و عقیدت دستگاه - عمده اکرام عظام - سلاله امجد کرام - زبده
مخلصان صلاح اندیش - قدره متخصمان سعادت کیش - قطب

عفایت و مرحمت نسبت بآن عدالت مرتب در آمدیم اگرچه پیش ازین هم ما به دولت و اقبال چه بواسطه اخلاص خدمات عادل خان مرحوم و سفار شهای آن مغفور و چه بجهت اخلاص و ارادتی که آن عدالت مآب از صمیم قلب خود بخدمت ما دارد نمیخواستیم که از ما نسبت بآن امارت و ایالت دستگاه اصلا بیعنایتی بظهور رسد و خرابی بملک آن حشمت آیاب راه یابد - اما چون مردم کوتاه اندیش آن نصفت دثار لازم گردانیدند - ضرور شد که باین مقدار خرابی که بملک آن عدالت پناه درین وقت راه یافت راضی نشویم - بهر حال چون زود ازان راهی که مردم کوتاه اندیش آن شوکت انتباه را بآن راه برده بودند برگشت - و بهبود خود را فهمید و سلوک طریق مستقیم بندگی و اطاعت این درگاه آسمان جاه اختیار نمود - و در هرباب آنچه حکم فرموده بودیم قبول کرد - ما نیز بدولت تمام ملکی که از عادلخان مرحوم بآن عدالت مرتبت رسیده بآن زبده مخلصان مرحمت فرمودیم - و از ملک نظام الملک هم محال ونکو و قلعهائی که دران محال واقع است و قلعه سولاپور و محال متعلقه آن که ما آنرا بدولت سابقا از عادلخان مرحوم گرفته بنظام الملک و ملک عنبر داده بودیم و قلعه پریزده و پرگنات متعلقه آن و پرگنه بهالکی و پرگنه جیت کو با و از ولایت کوکن آنچه به نظام الملک متعلق بود و قلاعی که در ولایت مذکور واقع است و پرگنه چاکنه را که مجموعه پنجاه پرگنه میشود و قریب بیست لک هون حاصل دارد بموجب تفصیل ضمن بآن شوکت انتباه مرحمت فرمودیم - و مقرر نمودیم که سایر ملک نظام الملک بممالک

وفور توجهات و تملطفات نمایان - المختص بمواهب الملك المنان -
 المخصوص بمزید الافضال و الاحسان - عادل خان بجلائل الطاف
 پادشاهانه و شرایف اعطاف شاهنشاهانه مفتخر و مستظهر گشته
 بداند - عرضه داشتی که درین ایام بدرگاه خلائق پناه ارسال داشته
 بود رسید - و از نظر اشرف اقدس ارفع اعلی گذشت - چون از
 فحوائی آن عرضه داشت و فور اخلاص و اختیار اطاعت و صدق ارادت
 آن عدالت و شوکت پناه مفهوم میشد - و از خطی که درینولا
 بوکلای خود نوشته بود و آنها باعتضاد سلطنت و فرمان روائی -
 اعتماد خلافت و کشور کشائی - فص خاتم شجاعت و بختیاری -
 آب گوهر جلالت و کامگاری - عقده کشای معاهد ملک و دولت -
 سیده آرای مواکب فتح و نصرت - صاحب الشوكة و الاحدشام -
 واجب العز و الاحترام - منتخب نسخه دانش دري و دانائی -
 فهرست مجموعه بینش و بینائی - شناسای رموز ابهت - نگاهبان
 قوانین معدلت - قدوة خواقین سمو المكان - عمدة امرای رفیع
 الشان - مبارز الملة یمین الدولة فیروزی دثار - خانخانان سپهسالار -
 متوسل شده آنرا بسپهسالار عالیقدر دار داده بودند - و عضد الاخلافة
 سپهسالار مضمونش بعرض اشرف اقدس اعلی رسانید - و از عرضه
 داشت دولتخواه بلا اشتباه معتمد درگاه آسمان جاه مرید فدوی
 مکرمت خان نیز که مقارن این حال رسید چنین ظاهر شد که در هر باب
 هرچه بآن مورد الطاف بیکران حکم فرموده ایم قبول نموده و طریق
 اطاعت و انقیاد را اختیار کرده بنابرین تقصیرات گذشته آن مهبط
 اعطاف نمایان را بعفو و اغماض مقرون ساختیم - و مجددا در مقام

بمنصب هزار و پانصدی هزار و دویست سوار - و عبد الرحمن واد شیرخان رو هیله بمنصب هزاری ششصد سوار سرافراز گشتند - چون عادل خان پس از فرمان پذیری و اطاعت اولیای دولت التماس شبیه مقدس و عهد نامه نموده بود - تاهم تارک اعتبارش زینت گیرد - و هم ملک و مال او از نهب و غارت عساکر گردون متأثر امن پذیرد - درین تاریخ خدیو کرم پرور مهر گستر از وفور رامت شبیه اقدس را که بندش محلی بدر و زمرد بود با آویزه مروراید گران بها و یک قبضه دھوپ مرصع و عهد نامه مطرز بنقش پنجه مبارک مصحوب محمد حسین سلدوز که با میر ابوالحسن و قاضی ابوسعید و شیخ دبیر که بعنوان رسالت از بلجاپور آمده بودند دستوری یافت - بعد از آن عنایت نموده فرستادند - و میر ابوالحسن بمرحمت خلعت و اسپ و فیل و پانزده هزار روپیه - و قاضی ابوسعید بخلعت و اسپ و نه هزار روپیه و شیخ دبیر بخلعت و اسپ و پنجهزار روپیه نوازش یافتند *

نقل فرمان عالیشان مشتمل بر عهد که چون کاخ فلک پایدار است و مانند سد سگندر استوار

امارت و ایالت پناه - نصفت و شوکت دستگاه - نقاوه دردمان عز و علا - عضاده خاندان مسجد و اعتلا - مصدر آداب خیر خواهی - مظهر اسباب هوا جوئی - قدوة متخصصان سعادت کیش - خلاصه مخلصان صلاح اندیش - جوهر مرآة صفا و صفوت - فروغ ناصیه دولت و رفعت - سزاوار صنوف عنایات و مراحم بیکران - شایسته

والکه و پالکه که هژده گروهی دولتاباد واقع شده فرستاده بود قلاع
مذکوره را مسخر گردانیدند - بنام اقبال جهان کشای خاقانی را
که چنین حصون متین و قلاع رصدینه که بیشتر بر جبال شامخه
اساس یافته و از رفعت شرفات اندیشه را بدان راه نیست و وهم از آن
آگاه نه بکمتر کوششی تسخیر پذیرفت *

چهارم ذی الحجه اعظم خان بصوبه داری احمد آباد از تغیر
سیف خان و اعتقاد خان به تیواداری سرکار جونپور از تغیر
یاقر خان نجم ثانی سرافراز گشتند *

هفتم وقاص حاجی که برسم سفارت از قبل نذر محمد خان
آمده و مشمول عنایات حضرت شاهنشاهی گشته معارفت نموده
بود - و پس از رسیدن بلخ از وطن مالوف دل برگرفته روی نیاز
بدرگاه سلاطین مطاف آورده - با محمد مومن پسر خود و حاجی
محمد یار و خدا قلی بتقبیل عتبه فلک رتبه سربلند گردید - او
بخلعت و خنجر مرصع و یک قبضه شمشیر طلائی مینا کار و بمنصب
هزارمی ذات و هشتصد سوار و عنایت اسپ با زین مطلا و فیل و
بیدست هزار روپیه نقد سر برافراخت - و حاجی محمد یار بخلعت
و شش هزار روپیه - و خدا قلی بخلعت و پنج هزار روپیه - و محمد
مومن بخلعت و چهار هزار روپیه نقد - کامیاب شدند - و هر کدام
بمنصب در خور نوازش یافت - سالیانه حکیم مومنا از اصل و اضافه
هژده هزار روپیه مقرر شد *

دهم عید اضحیٰ مزده نشاط رسانید - پادشاه دین پناه بعد از
ادای نماز برسم قربان پرداختند - و از اصل و اضافه سعادت خان

آزرم بفوج شاه بیگ خان در افتاده جدال بنیاد نهادند - خانزمان
از وفور حماسه با قلبی تاخت - شاه بیگ خان نیز از جانب
شمال حمله آورد - و غنیم را بر داشته و جمعی را طعمه شمشیر
گردانیده تا دو کروه تعاقب نمودند - از آنجا که مخافیل مالش بسزا
یافته بودند دیگر تا بهونرا گرد لشکر نگشتند - درینولا که کنار آب
بهونرا معسکر افواج قاهره بود یرلیغ قضا نفاق درود نمود - که چون
از عرضه داشت مکرمت خان بمسامع بشایر مجامع رسید که عادل خان
از عاقبت بینی و عافیت گزینی قبول احکام واجب الانعان نموده قرار
داده است که پیشکشی از جواهر ثمینه و مرصع آلات و اخیال کوه
شکوه موازی بیست لک روپیه مصحوب خان مزبور بپایه سریر
خلافت روانه سازد - و مقرر ساخت که اگر ساهوی سیه بخت از
شقاوت اندوزی باز آمده حصن جنیر را با دیگر حصون ولایت بی
نظام که در تصرف دارد بارلیدی دولت گردون صوات وا گذارد
او را نوکر کند و الا در کشودن قلاع مذکوره و تادیب آن تبه رای
فتنه آما باتفاق هوا خواهان این سلطنت ابد اعتصام بکوشد - باید که
بمجرد رسیدن منشور سعادت گنجور بدرگاه خواقین پناه راهی گردد -
تا او را مشافهه در باب تسخیر حصار جنیر و غیره و تنبیه ساهوی
تیره اختر تدبیرات صایبه ارشاد فرموده مرخص گردانیم -
خانزمان بعد از وصول فرمان قدر توان روانه آستان ملایک اشیان
گردید *

بیستم فی القعدة بعرض اقدم رسید که فوجی از تابیدان خان
خانان سپهسالار که حسب الحکم بکشودن حصن انکی و تنکی

و در آغاز سطوع نیر اعظم تاخت برد - ازان جا که مه پوران
پیش از رسیدن خانزمان اکثر احوال گذرانیده بودند - و خود
سبکبار ایستاده درین وقت لختی آویزش نموده راه فرار سپردند -
مبارزان لشکر اقبال طایفه را بقتل آورده و برخی از اسباب که
مخافیل فرصت برداشتن آن نیافتند بغنیمت گرفته برگشتند -
روز دیگر هنگام کوچ عساکر منصوره که مجاهدان عرصه نورد جوق
جوق برجا ایستاده انتظار کوچ اردو می بردند لشکری گران از
ضلالت پیشگان بر فوج بهادر خان و سید شجاعت خان که نزدیک هم
بودند ریخته بجنگ مشغول گشتند - پیکار گزینان ظفر آئین
بتلاشهای دست بالا جمعی را ره سپرفنا گردانیدند - و هنوز در زد
و خورد بودند که شاه بیگخان از جانب یمین تاخته اشرار را بباد
حمله از پیش برداشت - و مانند بنات النعش پراکنده ساخت -
خانزمان با سایر دلاوران از اینجا شتافته بلده مرج را که از مشاهیر
بلاد بیجاپور است غارت کرد - و ازان مکان بشش روز ره نوردی
بر رای باغ که از باستانی شهرهای آن ولایت است تاخت برده
غنائم موفوره بدست آورد - و ده روز در رای باغ گذرانیده معارفت
کرد - مخدولان از گمراهی و خرد تباهی عقب مجاهدان راهی
گشته گاه گاه بانداختن بان آتش در دودمان خود می افروختند -
سر کرده لشکر بفاصله هشت کوه از مرج عبور نموده بر ساحل
نهری منزل گزید - و از آنرو که گروهی برای گرد آوری علف و
همه منتشر گشته بودند با افواج نصرت امتزاج بجهت محافظت
آنجماعه بیرون اردو ایستاده ماند - درین اثنا خسارت زدگان بی

با لشکریان از کتل عبور نمود - و بهفت روز نواحی کولاپور رسیده قلعه
و قصبه را محاصره کرد - و هرچند اهل حصار فایره بیکار برافروخته
بمدافعت و ممانعت پرداختند اما از سطوت شیران جانستان

همه پولاد پوش آهن خای

کین کش و دیوبند قلعه کشای

که از اطراف مستولی گشته بودند حصار با قصبه بر حسب خواهش
کشایش یافت - و گروه انبوه بکوی نیستی نگونسار گشته جمعی
کثیر بقید اسر بهادران کشور گیر در آمدند - خانزمان قرین فیروزی
در آنجا فرود آمد - درینولا خبر آوردند که بسیاری از سکن مواضع
آن نواحی در جبلی بمس بلند و تند که در همان نزدیکی بود گرد
آمده اند - و عیال و اموال و مواشی همراه دارند - سرکرده لشکر
بهادر خان و شاه بیگ خان را بمالش آن گرانجانان تعیین نمود -
مجاهدان فیروزی نشان بهای مردمی شهادت بر آن کوه شامخ بر
آمده گروهی را بشمشیر صاعقه کردار از هم گذرانیدند - و نزدیک
دو هزار آدم سیرت باسیری گرفته و فرادان مواشی و اموال و
اسباب بدست آورده مراجعت کردند - و چون خانزمان از کولاپور
روانه شده بساحل دریای کشن گنگا رسید ساهوی فساد خو با
جمعیت خرد و وفود شقاوت نمود بیجاپور محاذی افواج قاهره آمده
تا سه روز بهمان اندازی پرداخت - درین میان قابو یافته با دلیران
رزم گرامی آویخت - و پای ثبات از دست داده میگریخت -
خانزمان شاه بیگ خان را با جوقی از راجپوتان بر اردو گذاشته
بقصد آنکه بر بنگاه مقاهیر بریزد نصف شب راهی گردید -

در آورد - و اگر تواند حصن آنرا نیز مفتوح سازد - او بدان صوب
 فرود - و همچنان که سید خانجهان و خان دوران بهادر بموجب حکم
 معلى از سمت پرینده و کاتبى بولایت عادل خان در آمده بنهب و
 غارت آن ملک پرداخته اند او نیز بولایت مذکور داخل گشته در
 ویران ساختن محال معموره آنجا و تادیب ساهو و جمعی که عادل
 خان بکمک آن وارون طالع فرستاده سعی نماید - و خانزمان بکنار
 آب بهونرا برگشته برخی احوال ثقیله خود و همراهان بهادر خان
 حواله نمود - و هژدهم شوال داخل ملک عادلخان شد - و بهر قریه
 و محال آباد که میرسید بتاخت و تاراج خراب میگردانید *

بیست و ششم شوال مابین گهات در دابائی آمد - و زمانی
 توقف نموده و لشکر گذرانیده پانصد کس از تابیدان خود را در آنجا
 نگاهداشت - باشد که مقاهیر دلیری نموده پیش آیند و بر مبارزان
 معرکه و غا دستبرد می نمایند - و خود جانب بالا متوجه گردید -
 همین که نصفی از راه قطع نموده جمعی از مقاهیر نمایان گشتند
 دلاوران نبرد جو که در کمینگاه بودند بیرون آمده جلو انداختند -
 خانزمان نیز عذاب بر تافته بر آنها تاخت - و فساد پیشگان را بضرب
 تیغ و سنان برداشته نزدیک دو کروه تعاقب نمود - و جوقی را بزخمها
 بر خاک ناکامی و طایفه را بزننداد عدم انداخته بار دو پیوست -
 درین اثنا حشری از لشکر ادبار بر او ستر سال که عقب خانزمان
 می آمد نبرد آغاز نهادند - آن ناموس پرست به نیروی حماست
 گروهی را هلاک گردانیده بعسکر نصرت قرین ملحق گشت - درین
 گیرودار برخی از راجپوتان نیز مقتول گردیدند - صباح آن خانزمان

چارگانو گذاشته براهی که میان کوه و جنگل واقع است و بچاکنه
 و پونه منتهی میگردد راهی گشت - پس از چندی بر خانزمان
 ظاهر گردید که آن مقهور از آب بهونرا عبور نموده بلوهگانو که از
 مضافات برگنه پونه و طعلقات ولایت عادلخان است خود را رسانیده
 از آنجا که حکم اقدس بنفاد پیوسته بود که اگر آن فتنه گرا بولایت
 عادلخان در آید اورا دنبال نکند - و صورت حال بدرگاه خواقین پناه
 معرض داشته تا ورود یرلیغ قدر توان منتظر نشیند - آن نبرد
 آرای جنگ آزما بکنار دریای بهونرا رفته فرود آمد - و عرضه
 داشتی مذهبی ازین ماجرا به پایه سریر خلافت فرستاده باستمال
 رعایا و بزرگان و معمور ساختن محال کثیر الاختلال حوالی آن
 پرداخت - و بهادر خان را با گروهی بجهت محافظت قطان آن
 محال از دست انداز ساهوی محال که بفاصله بیست کوه
 رحل اقامت انگنده بود گذاشت - و شاه بیگخان را به تسخیر
 حصار چمار کونده تعیین نموده مقرر ساخت که آنرا بر کشوده
 در آنجا باشد - خان مشار الیه بچمار کونده رفته قلعه را محاصره کرد -
 اگرچه حصار نشینان تا سه پهر روز در سر دادن تفنگ و بان مساعی
 بلیغ بکار بردند اما انجام کار از غلبه مبارزان قلعه کشا مضطرب شده
 زینهار طلبیدند - شاه بیگخان امان داده قلعه را بتصرف در آورد -
 خانزمان از دریای بهونرا بجنیر حرکت نموده خواست که تا رسیدن
 منشور امر و نهی بضبط سرکار جنیر به پردازد - درین میان یرلیغ
 مطاع وارد گردید - که چون شایسته خان مامور گشته که از سنگمنیر
 بجنیر شتافته سرکار مذکور بحیطه تصرف اولیای دولت روز افزون

اذا کهیلوجی بهونسله و ربحان هولاپوری بفوج رستم خان که در پس
 فول بود در آویختند - سپهدار خان با جمعی از هم‌رہان بکمک
 شتافته بتلاشهای نمایان طایفه ضالہ را پراگندہ گردانیدہ آخر کار اشرار
 تیرہ روزگار گروہی را در میدان پیکار غریق آب تیغ خون باراشکر جرار
 گذاشته بادیه پیمای فرار گشتند - و بہزاران یاس و باس مراجعت
 کردند - عسکر منصور قرین ظفر معاودت نمودہ نخست بسراہون
 بعد ازان بکنار آب و نجرہ و از انجا بدہارور آمد *

کیفیت استیلای خانزمان بر سر گشتگان بوادی بغی و طغیان
 آنکہ او پس از دستوری از درگاہ والا باحمد نگر آمدہ برای گرد
 آوری آنوقتہ روزی چند اقامت نمود - و بیشتر احوال و ائقال
 در آنجا نگاہداشتہ بہ ترتیب صفوف پرداخت - خود در قول جای
 گرفت و فوج ہراول بہ بہادر خان و برانغار بسید شجاعت خان و
 جرانغار بشاہ بیگ خان و چنداول براو ستر سال استحکام دادہ
 بصوب جنیر روانہ شد و چون بقریۃ ایکولنیر کہ شش گروہی
 احمد نگر است رسید آگہی یافت کہ ساهوی زشت خوبا می‌ناجی
 بہونسلہ کہ حصن باہولی در تصرف داشت مصالحہ نمودہ حصن
 مذکور را متصرف گشتہ است - و اورا بجنیر ہمراہ آوردہ می‌خواہد
 کہ از راہ پار گانون بسمت پریندہ بشتابد - بنابراین از ایکولنیر
 بحرکت در آمد - و پانزدہ کرورہ قطع نمودہ در موضع راجپور کہ از
 توابع جنیر است دایرہ کرد - صباح آن نوزدہ کرورہ نورددہ متصل
 موضع پار گانون معسکر گردانید - ساهوی مفسد کہ آن موضع را
 برای فرود آمدن خود برگزیدہ بود از وصول افواج قاہرہ سمت

او فرستاد - غازیان عسکر منصور داد نبرد داده مقهورانرا از میدان
برداشته و تا دو کروه تعاقب نموده جمعی را مقتول ساختند -
درین اثنا سید خانجهان بر قلب مخالف تاخت و باندک تردد
منهزم ساخته براه فرار انداخت - و رستم خان و شاه نواز خان نیز
غنیم خود را باستیلا و چیره دستی شکست دادند - سید خانجهان
از ناورده گاه برگشته بسبب ویرانی آنولایت و رسیدن ایام بارش بصوب
بیرروانه گردید بعزیمت آنکه اگر در راه از مقاهیر آگهی یابد
مالش بسزا داده بملک پادشاهی درآید - و هرجا حکم شود
برسات بگذراند *

یازدهم ذی الحجه بعد از کوچ کردن مبارزان از هشت گروهی
سراوهون خسارت زدگان از عقب آمده ظاهر گشتند - شاه نواز خان
که هراولی افواج نصرت امتزاج بر او مقرر بود بسید خانجهان پیغام
داد که غنیم دندال چند اول گرفته نزدیک است که جنگ در
پیوندد - و امروز چنداوی من اختیار میکنم - چون مبالغه بسیار
نمود سردار لشکر قبول کرد - پس از نوریدن یک کروه مقهوران
بفوج شاه نواز خان در آویخته بسردادن بان پرداختند - دلوران
ظفر آئین نیز باندختن گجئال و تغنگ و بان عرصه پیکار را کره
نار گردانیده تایک پهر کارزار نمودند - سید خانجهان چون دریافت
که مردودان در میدان پا قایم کرده اند بشاه نواز خان ملحق گشت -
و از میمنه خلیل الله خان با سید لطف علی و مردم توپخانه و
از میسر مرخصی خان و شیرخان ترین با همریان خود رمیده
برفاقت سید خانجهان ضلالت اندوزان را براه فرار انداختند - درین

هفت گروه رسمی قطع نموده بعد از یک پهر روز نواحی برگزیده
 تولاچاپور لشکر مخالف را دریافت - رندوله که باوجود زخم صف
 آرا بود باوینزش در آمده آتش قتال مشتعل ساخت - و فرهاد پدر
 آن بد نهاد با چشم عادلخان و دیگر او باش بسپهدارخان در آویخت -
 سپهدارخان با همراهان خود و جمعی از تاباندان سید خانجهان که
 درینوقت خان مذکور بمعاونت او فرستاده بود بران مقهور حمله
 آورده نزدیک یک گروه بعقب گریزانید - و عصاة دیگر تا دو پهر
 روز باغزاة نصرت شعار معرکه آرای بیکار بوده جوقی را بکشتن داده
 از عرصه نادر گریختند - و ازانجا که درین نزدیکی آب و آذوقه
 نبود سرکرده عساکر ظفرلوا بدهارا سیون مراجعت نموده مقرر
 ساخت که بنه و بار را در سرادھون بگذارد - و از وسط اوسه و نلدرک
 گذشته بسمت گلبرگه راهی گردد - و مواضع معموره آنحدود ویران
 سازد بدین قرار دان بنه را در سرادھون گذاشته بدست و دوم
 ذی القعدة برة نوردي در آمده و قری و محال آن نواحی پی
 سپر مواکب فیروزی گردانید *

غرة ذی الحجة ستاره سوختگان بعد از سه پهر شب نزدیک
 اردو که دو گروهی اوسه بود آمده بدان اندازی پرداختند - و
 همین که دلاوران جنگ آزما از ملچار معسکر اقبال برآمدند
 مردودان ثبات نورزیده هر طرف متواری گردیدند - روز دیگر
 هنگام کوچ نمایان گشته بسپه دارخان و راجه دیبی سنگه آوینزش
 نمودند - و چون جنگ در گرفت خلیل الله خان که طرح بود خود
 را بسپهدارخان رسانید و سید خانجهان نیز گروهی را بمظاهرت

بان و سرب و باروت و آذوقه را بغذیمت گرفتند - بعد از تسخیر این
محکمه بر قصبه دیوگانو تاخت و هرچه از اسباب و آذوقه در آنجا
یافت بر گرفته بسمت ساهوره راهی گردید - درینولا جمعی از
فوج مقاهیر که عادلخان به نبرد سید خانجهان بسر کردگی زندول
حبشی فرستاده بود نمایان شدند - و بانپ چقد سرداده راه
گریز سپردند *

پنجم ذی القعدة در حین سواری افواج قاهره ادبار زدگان
شوخی نموده بفوج چنداول در آویختند - شاه نواز خان سر کرده فوج
هراول بکمک شتافته با سپهدار خان ورستم خان که ایقان نیز بودند
چنداول رسیدند بآویز و ستیز پرداخت - و تا دو گروه به بان و
تفنگ و دیگر آلات جنگ هنگامه پیکار گرم بود - سید خانجهان
دلیری مقهوران دیده مرتضی خان را بصیانت اردو معین ساخت
و مردم خود را در غول گذاشته با طایفه رزم آرا به شاه نواز خان
و دیگر مبارزان پیوست - و شیرانه قلب غنیم شکسته جماعه کثیر را
کشته و خسته گردانید - چنانچه زندوله سرآمد شقاوت اندوزان
زخمی شده از زمین بر زمین افتاد - و یکی از رفقا اسب باو رسانیده
از میدان بر آورد - از لشکر فیروزی نیز برخی بدلاوری جان در
باختند - و گروهی بگونه جراحت چهره شجاعت بر آراستند - سید
خانجهان بدهاراسیون برگشته تا واسط ذی القعدة در آنجا بسر
برد - و چون آگهی یافت که مقاهیر دیگر باره فراهم آمده اراده
نبرد دارند لختی از اسباب و مراکب بتهانه داهاراسیون سپرده
چهاردهم ذی القعدة بمالش گروه ضلالت پزوه راهی گردید - و

که دم از تبع میزدند بدم تیغ بهادران جان سپردند - بقیة الصیف
 زخمها بر داشته با عنبر درون قلعه در آمدند - دلیران لشکر ظفر
 طراز امپی چند گرفته باحاطة قلعه پرداختند - و روز سوم آنرا
 مسخر گردانیدند و ادوات قلعه داری از توپ و تفنگ و دیگر اسباب
 جنگ با آذوقه بتصرف در آورده عنبر را پیش سید خانجهان
 آوردند - آن نوین شجاعت آئین او را باستعفای دکنیان مطلق
 العنان ساخت - و کشفاجی شرزه را و را با جماعه رعد انداز در
 تهنانه سرادھون گذاشته خود بسمت دھاراسیون راهی گردید - و در
 اٹڈای رہ نورڈی بر سه محل آباد تیلو ریحان سولاپوری تاخت
 برده گروهی را که از قریات نواہی درانجا جمع شده بودند باسیری
 گرفت - و مواشی و آذوقه بسیار بدست آورد *

بیست و نهم شوال دھاراسیون رسید و امتعه و حبوبی که
 مردم آن مکان از باس مبارزان فیروزی نشان گذاشته فرار نموده
 بودند همه را غارت نمود - در آنجا ابو البقا برادر زاده عبد اللہ خان
 بہادر فیروز جنگ را با جمعی از تابیدان خود و طایفہ تفنگچی
 بہ تهنانه داری گذاشته روز دیگر بقصبہ کانتی کہ شش گروهی
 قلعه سولاپور است رفته حصار آنرا محاصره نمود - حصار نشینان
 بانداختن بان و تفنگ پرداختند - خان مشار الیہ باستناد عنایت
 یزدانی کہ مفتاح شیون مشکله است - و اعتماد اقبال خاقانی کہ
 مصباح امور مظلمہ - بر دور قلعه گردید بعد از ملاحظہ ممر ہمرہان را
 بدورش در آورد - مبارزان ظفر آئین حصار را مقتوح ساخته حصن
 گزینان را بہ تیغ خون ریز از ہم گذرانید - و ہمگی توپ و تفنگ و

دستبردهای سید خانجهان بر می نگار *

خان مشارالیه بعد از آنکه از سمت شاه گدّه و بیدر دهوارور رمید بذه
و بار در آنجا گذاشته به ترتیب افواج پرداخت - خود در قول جای
گرفت - بموجب حکم شاه نواز خان صفوی قوش بیگی را سردار
خوج هراول ساخته راو کون بهورتید و نوذر ولد میرزا حیدر صفوی
و مراد کام نبیره میرزا رستم و هریسنگه راتهور و قلعه دار خان و
جیرام ولد راجه انوپ سنگه و جماعه دیگر از منصبداران و احدیان و
تفنگچی و تیر انداز را همراه او مقرر گردانید - و در برانغار رستم
خان را با احداد مهمند و راجه بهروز پسر راجه روز افزون و خواجه
عبد الهادی ولد صفدر خان و برخی دیگر منصبدار و چندی از
احدیان برق انداز - و در جورانغار مرتضی خان را با شیر خان ترین
و راجه رام داس و تابیدان صف شکن خان رضوی که بهسبب ضعف
و بیماری با بذه در دهوارور مانده بود و طایفه از منصبدار و احدی
و تفنگچی و تیر انداز معین ساخت - و چنداوی بعهد سپهدار
خان باز گذاشته خلیل الله خان میر آتش را با مردم توپخانه و راجه
دیپی سنگه و سید لطف علی بهکری و جمعی دیگر از منصبدار
و احدی همراه او مقرر گردانید - و از دهوارور ساینجی و کشناجی
شرزه راو را با جوقی دگنیاں برای کشایش سرادھون تعیین نمود -
اینان بیست و ششم شوال بیک ناگاہ خود را حوالی قلعه رسانیدند
و عنبر نامی که از قبل ریحان سولاپوری پاسداری آن محکمه می
نمود - و بیرون حصار در باغ انبه نشسته بود از مشاهده گرد لشکر
منصور سراسیمه شده با چندی جانب قلعه دوید - درین میان لختی

قطب الملک نزد او آمده بود برای تاکید روانه ساختن پیشکش
 همراه عبد اللطیف سفیر بگلکنده بیجاپور و تلنگانه تا معاودت کس
 فرستاده - برکنار آب و نجره میدان حدود گلکنده خود توقف گزید -
 درین اثنا خبر آوردند که فوج مخالف که درازده کروه عقب افواج
 قاهره بود بکمک گروهی که بسرکردگی رندوله در برابر سید خانجهان
 تعیین شده اند راهی گشته - خان دوران بهادر اردو را بحصار کوتکو
 که از توابع تلنگانه است فرستاده در آن روز شانزده کروه نور دیده -
 در دیکلور برای فراهم شدن جماعه که از دنبال می آمدند فرود آمد -
 صباح آن بیست و چهار کروه رانده و از گهات اودگیر گذشته سه کروه
 بصوب اوسه رفت - و خبر برگشتن غنیم که در آن نزدیکی بود شنیده
 شب همانجا منزل کرد - روز دیگر آگهی یافت که رندوله نیز از
 محاذی لشکر سید خانجهان برخاسته راه سولاپور پیش گرفته است -
 در خلال این احوال فرمان قدر توان وارد گردید که چون عادلخان میر
 ابو الحسن و قاضی ابو سعید را بدرگاه خلایق پناه فرستاده التماس
 حصار اوسه و اودگیر کرده بود - حکم شد که این دو قلعه از انرو که
 داخل قلاع بی نظام است باو عنایت نمی فرمایم - و درینولا از
 عرضه داشت مکرمتخان بوضوح پیوست که او ازین خواهش باز
 آمده برانقیاد احکام مطاعه مصمم گشته است - باید که دست از
 خرابی ملک او باز داشته بکشایش حصن اوسه و اودگیر بپردازد -
 بنابراین بیست و سیوم محرم محاصره قلعه اودگیر پیش نهاد همت
 گردانیده بدان صوب روانه گشت *

گزارش بقیه این احوال در محالش خواهد نمود الحال

اردو بمنزل فرود آورده و لشکر توزک ساخته برگروه ادبار پزوه بتنازد -
 برخی جوانان کار طلب مانند عرب خان و خواجه عنایت الله و
 سلطان یار و اسفندیار پسران الله یار گوکه ملقب بهمت خان و
 اهتمام خان و حسینی بر قلب مخالف جلو انداختند - و راجه
 جیسنگه کمک نمود - خان دوران بهادر توقف مصلحت ندیده مبارز
 خان را بر اردو گذاشت و خود نیز از عقب رسیده آمد - و مقاهیر
 را از میدان برداشته و گروه انبوه از هم گذرانیده اسب بسیاری بغنیمت
 گرفت - و قرین فتح و نصرت بمعسكر مراجعت کرده برای آسایش
 خیول یک روز مقام کرد - و از اینجا در دو روز بغیر روز آباد که دوازده
 کروهی بیجاپور است رفت - درینولا از نوشته مکرمتخان بظهور
 پیوست که بیجاپوریان تالاب شاپور را شکسته مردم آن قصبه و دیگر
 مضافات بیجاپور را درون حصار در آورده اند - و درین نواحی آب و
 آذوقه پیدا نیست - خان دوران بهادر بصوب پیتلی و دیگر محال
 قیول قبیله یاقوت حبشی که کمال آبادانی داشت روانه گشت -
 و شب در نراین پور گذرانیده هنگام طلوع نیر اعظم سوار شد - پس
 از نوربدین چهارده گروه بر کمالپور (ن) تاخته فراوان غله و جز آن که
 در آن قصبه بود بدست آورد - و از کمالپور چهار گروه پیش رفته
 اقطاع ریحان سولاپوری را غارت نمود - و ولایات معموره غنیم را تا
 سرحد قطب الملک ویران ساخت - و بصمت سلطان پور و هیرا پور
 برگشته یکی از معتمدان خود را با محمد تقی که از جانب

مکناثه که ده گروهی بهالکی و دو گروهی بیدر است - و بآبادی و
 عمارت شهرت داشت - تاخته و تا کنار قلعه بیدر شتافته اثری از
 آبادانی نگذاشت - چنانچه در عرض سه روز پنجاه محل معمور آن
 ولایت پامال عساکر فیروزی مآل گردید - و بر ساحل آب و نجره
 برای آسودگی دواب یک مقام کرده در سه روز باز بهالکی آمد
 درینوقت حشری از مقاهیر که همراه بهلول مخدول و خیریت خان
 بیجاپوری عم رندوله و یاقوت نبیره یاقوت حبشی که به پیکار فوج خان
 دوران بهادر معین شده بودند نزدیک بیدر منزل کرده دو هزار سوار
 نبرد گزین را به حوالی لشکر منصور فرستادند - همین که سپاهی غنیم
 نمایان شد راجه جیسنگه هراول این فوج با گروهی از مبارزان عرصه
 ناورد بر مقاهیر حمله آورده بمصدمات کوه شکن برای فرار انداخت -
 خان دوران بهادر از بهالکی کوچ کرده بدیونی که سه گروهی
 بودگیر است آمد - و غنایم و بنه و بار را مصحوب جمعی بناندر
 راهی ساخته تا معارفت آنجماعه همانجا دایره نمود - و بعد برگشتن
 آن طایفه از دیونی بصوب بیجاپور متوجه گردید - و جمیع محال
 آن ناحیت را بتاخت و تاراج خراب گردانید - درین میان غنیم
 فرصت دستبرد نیافته از دور نمودار میگشت - و از سطوت دلبران
 جنگ آزما راه گریزمی سپرد - تا آنکه افواج قاعره محاذی گلبرگه
 گذاشته بر سلطان پور و هیراپور که از قصبات عامره عظیمه بودند
 تاختند - و غنیمت بسیار بدست آورده در هیراپور نزول نمودند - و
 چون عساکر منصور از هیراپور بکنار آب بهونره روانه شدند مقهوران
 نزدیک آمده شوخی آغاز نهادند - خان دوران بهادر خواست که

دوران بهادر چون بقندهار رسید مطابق امر خاقانی تسخیر قلعه
ارسه و اودگیر را وجه همت ساخته بحرکت در آمد و بواسطه
حفظ مترددین و نگهبانی رسد از دست اندازی مخالفین جابجا
تهافه نشانده قطع مراحل نمود *

هشتم شهر شوال در یک گروهی حصار اودگیر یرلیغ قضا نفاذ
پرتو ورود افگند که چون عاد خان در پذیرفتن او امر پادشاهی و
ارسال پیشکش تعلل می ورزد و هید خانجهان را با فوجی از بهادران
ناموس جو تعیین نموده مقرر فرموده ایم که خان مذکور از سمت
سولا پور و خان زمان از طرف ایندا پور بملک او در آمده بنهب و
غارت پردازند - باید که او نیز از جانب بیدر روانه شده محال آنحدود
را ویران سازد - خان دوران بهادر احوال و ائقال لشکر را با جماعه
که از زبونی مراکب تاب همراهی نداشتند بر کنار آب و فجرة
گذاشته ارائل شب نو روز سوار شد - و پس از سپری شدن پنج
گهری از روز حوالی قصبه کلیدان که معمور ترین محال آن ولایت
است رسیده بر مردم قصبه که از وصول موکب منصور غافل بودند
قاخمت برد - و قریب دوهزار آدم را طعمه شمشیر ازدها پیکر گردانیده
و جمعی را با سپری گرفته فراوان اسباب و اموال و مواشی بدست
آورد - از آنجا به نراین پور که یک ونیم گروهی از قصبه واقعست
رفته نیز بقتل و امر پرداخت - و از آنروکه لشکر گرانبار غنیمت
بود شب هنگام همانجا توقف گزیده روز دیگر بهالکی رفت - و
غذایم را با چندی در حصن بهالکی نگاهداشته و آنرا بنگاه قرار داده
غله و گاه بسیار گرد آورد - و بعد از شش روز یا شیران خو بخوار بر

گروهی را همراه گرفت و بسمت حصار جنیر که عیال آن خهران
 مآل در آنجا اقامت داشت رو آورد - بعد از آن که نزدیک جنیر
 رسید فوج پادشاهی از شهر بیرون آمده بمقابله و مقاتله پرداخت -
 و از جانبین جمعی مقتول و مجروح گشتند - شایسته خان
 برین ماجری واقف گشته هفت صد سوار از همراهان خود
 بکمک دلیران عرصه شهادت تعیین نمود - مخدولان سر راه گرفته
 هر چند خواستند که با فروختن نایره قتال جماعه مذکوره را از
 کمک باز دارند - سواران لشکر فیروزی داد شجاعت داده بشهر در
 آمدند - و باتفاق یکدیگر شهر بند را مستحکم گردانیده نگذاشتند که
 آن مردود بشهر در آید - و پی هم اخبار احاطه نمودن طایفه
 ضاله شهر را و فزونی عسرت خود از کمی آذوقه و نایابی کاه و هیمة
 پشایسته خان نوشته استمداد نمودند - خان مزبور با آنکه اکثر
 کومکیان و تابیدنان خود را باطراف فرستاده بود و قلبی با خود
 داشت بسرعت تمام بجنیر رسیده مقاهیر را مغلوب و منکوب
 ساخت - و تا کنار دریای بهونره تعاقب نموده جوقی را به تیغ آبدار
 و سنان آتشبار معدوم گردانید - و قرین نصرت بخیر برگشت - و
 از آنرو که حصن جنیر در کمال متانت است و تسخیر آن بدین
 مایه جمعیت میسر نمیگشت باقر را از کوکن طلبیده بمحافظت و
 مراقبت شهر و ولایت جنیر برگماشت - و در اندک وقتی هنگمنیر
 و جنیر که با هفده پرگنه از مضافات آن در کرور و شست لک دام
 جمع دارد داخل ممالک محروسه گردید - و شایسته خان حسب
 الحکم بیست و پنجم ذی الحجه بدرگاه آسمانجاء روانه شد - و خان

الدین خان را به تهنانه داری آنجا تعیین نمود - تا برعیای آن
مرزوبوم زحمتی نرسد - و احمد خان نیازی را بدندوری و احداث
مهمند را بانکوله بجهت ضبط پرگنات و فراهم آوردن کشاورزان و سایر
رعایا که از جور و ستم مردودان و هیدت عساکر منصوره پرا گزده
شده بودند معین ساخت - تابه تسلیم و استماله سرگرم زراعت
سازند - و در استحکام تهنانجات کوشیده سعی نمایند که در محال آن
ولایت اختلال راه نیابد - مقهوران بمجرد رسیدن شیخ فرید از ناسک
بصوب کوکن رفتند - شایسته خان پس از آگاهی برینمعنی باقر
سرکرده تابینان یمین الدوله را با هزار و پانصد سوار بضبط سرکار
جنیر و تادیب مخافیل روانه گردانید - درینولا یرلیغ مطاع بشایسته
خان سید - که چون از انتظام و انتساق سنگمذیر و توابع آن خاطر
جمع نموده و نواحی احمد نگر خالی است زود خود را بآنحدود
برساند - او بموجب حکم بلا توقف با احمد نگر راهی گشت چون
در اثنای ره نوردی از نوشته باقر دریافت که مشار الیه بر اثر پهر
ساهو و سایر شقاوت اندوزان جانب کوکن رفته و درجنیرقلیلی از
ادبار زدگان مانده اند - بنابراین پانصد سوار از تابینان یمین الدوله
بسرکاری سید علی اکبر (ن) بخاری بطرف جنیر فرستاد - اینان بدان
جانب رفته شهر را از مردم ساهو متصرف گشتند - و باقرخبر مقهوران
در ماهولی شنیده بقصد مالش روانه شد - درینوقت پسر ساهوی
فتنه خونزد پدر قیره اختر که در حوالی چمار کونده بود آمده

قواعد آن افزون از قلعه انجرائی است - واسطه محرم بمدد گاری
 عنایت ایزدی مفتوح گشت - و خویشان بی نظام بقید امر
 بهادران ظفر انجام در آمدند - الله ویرد یخان از فتح قلاع مذکوره
 فارغ گشته خود را حوالی حصار دهر ب که بمزید استحکام و ارتفاع
 شهره آن دیار است رسانیده همت بر تسخیر آن بست - بهوجبل
 پاسبان قلعه از شنیدن فتوحاتی که بتواتر و توالی دست داده بود
 هراسان شده و تاب مقاومت افواج قاهره در خود نیافته کس نزد
 الله ویرد یخان فرستاده پیغام کرد - که اگر یک لک روپیه در
 وجه انعام و منصب و جاگیر لایق مرحمت شود قلعه بی محنت
 پیکار باولیای دولت حواله می نماید - از آنجا که ایام بارش نزدیک
 رسیده بود الله ویرد یخان دست از قبل باز داشته ملتزمات او را
 بدرگاه جهان پناه معروض داشت - و در آن نواحی منتظر حکم
 بنشست - بعد ازان که مضمون عرضه داشت بسمع اقدس رسید
 فرمان شد که بهوجبل را پس از سپردن قلعه تسلیم منصب هزارگی
 ذات و هشتصد سوار فرموده یک لک روپیه نقد بدهد - مشار الیه
 بیست و پنج محرم آن در فلک رفعت دشوار کشا را که تسخیر
 آن بی مدد گاری اقبال پادشاهی میسر نبود به الله ویرد یخان
 سپرده تسلیمات عنایات خاقانی بتقدیم رسانیده در سلک بندها
 منسلک گردید - شایسته خان در روز پیش از نوروز بسنگمذیر رسیده
 برگذات آنرا از تصرف پسر ساهوی سیه رو و دیگر ضلالت پیشگان
 بر آورد - و مقاهیر را ازان ولایت اواره دشت ادبار ساخت - و چون
 آگهی یافت که بسمت ناسک شتافته اند - شیخ فرید واد قطب

عقب قلعه نشانده خود در جائی که از آنجا خبری از ملچارها نتواند
گرفت فرود آمد - و قرار داد که همه یکدل بوده بمجرد استماع
آوای کرنا از اطراف یورش نمایند - پس از آنکه صدای نفیر بلندی
گرا شد - بهادران از هر طرف بقلعه دویدند و با آنکه تفنگ و بان
و سنگهای کلان از فراز حصار ریزان بود - بعون تائیدات ربانی خود را
پائین دیوار رسانیده ارکان ثبات محصوران متزلزل گردانیدند -
درینوقت که غلغلۀ تکبیر مجاهدان دین - و ولولۀ تهلیل مبارزان
جسارت آئین - قلعه نشینان خسارت گزین را در گرداب اضطراب
انداخته بودند کذبهر راو قلعه دار انجرائی که بر همنائی
دولت غاشیۀ بندگی بر دوش گرفته همراه الله و یرد یخان بود
بحراس قلعه پیغام داد - که اگر حصار را باولیای دولت پایدار
وا گذارند من متکفل رستگاری شما می شوم - نگهبانان رهائی
خود را از جنگ شیران بیشۀ و غما منحصر در سپردن قلعه
دانسته ناگزیر آمان طلبیدند - کذبهر راو برادر خود را درون فرستاده
بعهد و پیمان حارمان قلاع را مطمئن گردانیده نزد الله و یرد یخان
آورد - و آن هر دو قلعه بتصرف اولیای دولت در آمد - و همچنین
قلعۀ روله و جوله و اهنوت و کول و بومرا و اچلاگر و دیگر حصون
متینۀ آن سرزمین که همه بر فراز جبال واقع شده باقبال جهان
کشای خاقانی بزودی و آسانی مسخر گردید - و حصن راجۀ پیر
که جمعی از خویشان بی نظام نکوهیده فرجام آنجا بودند - و قلعه
نشینان برای محافظت آنها فراوان سعی و کوشش بجای می آوردند
و مدت دو ماه در محاصره دلیوران رزم پرست بود - با آنکه حصانت

صاحب قران ثانی سرداران ظفر نشان را روی نموده می برد از
چون الله وردیخان بعد از درن یرلیغ جهان مطاع بصوب قلعه
دهرب راهی گشت اولای پدای حصار چاندور در آمده آن معقل
زمین را که بر فراز کوهی مرتفع واقع شده در قلاع آن دیار بمثلانیت
شهرت دارد محاصره کرد - و بفراوان جد و جهد شانزدهم شوال
آنرا مفتوح ساخته کلید قلعه را بدرگاه خواقین پناه فرستاد - و گردن
کشان آن ولایت از نیرنگی تقدیر جان و مال خود را در معرض
زوال یافته حلقه فرمان پذیری در گوش کشیدند - ابتدا کنپیر را و
قلعه دار انجراهی که آن نیز بر قلعه کوه اساس یافته و حصانت
ان افزون از حصن چاندور است زینهار خواسته الله و یرد یخان را
دید - و نور دهم شوال آن دژ استوار را بالوازم قلعه داری به بندهای
پادشاهی سپرد - الله و یرد یخان برای استمال دیگر قلعه داران کنپیر
را و را دو هزاری ذات و هزار سوار منصب تجویز نموده پنجاه هزار
روپیه نقد از خزانه عامره داد - و جمعی بحراست قلعه گذاشته بتسخیر
حصار کانبجنه و مانجنه که بقلعه دارهرب تعلق داشت روانه گردید
بیست و یکم شوال بان مویل منیع رسیده مداخل و مخارج
آنرا دیده از چار جانب به ترتیب ملچار و تعیین دلیران نبرد کار
پرداخت - یکم تاز خان را با گروهی مخافی دروازه - و غضنفر
پسر خود را باطایفه شمالی قلعه نگاهداشته - حسن علی پسر دیگر
را با جمعی جنوبی قلعه معین گردانید - و سرور خانرا (ن) باچندی

عبد اللطیف بحوالی گامکنده رسید - قطب الملک بسعادت یابری
 پنج گروه برسم پذیره پیش آمد - و تبجیل فرمان قضا جریان و
 تبرک خاقان ممالک ستان را از اسباب استقرار دولت دانسته تارک
 افتخار بتسلیمات عنایات شاهنشاهی برافراخت - و عبد اللطیف
 را با احترام تمام همراه خود بشهر آورد - ازان رو که پیشکاران تقدیر
 مواد رستگاری او از جنگ مبارزان فیروزی نشان اماده ساخته بودند
 و دیده دور بین او کشاده - پذیرای او امری که در منشور دولت
 مثبت بود گشته خطبه را باسمای سامیه خلفای راشدین و القاب
 نامیده بادشاه عدل آئین بلند آوازه گردانید - و مکرر هنگام خطبه
 خواندن حاضر شده بافشاندن زرنثار و دادن خلعت به خطیب
 سرمایۀ سعادت اندوخت - و سکه را باسم سامی خدیو هفت اقلیم
 مزین ساخته لختی از زرمسکوک بدرگاه والا ارسال داشت - و به تهیه
 پیشکش مقید گردید *

دوازدهم نقود مذکوره بنظر اقدس در آمد ارکان دولت و اعیان
 سلطنت صدای تهنیت بعیوق رسانیده اقامت مراسم تسلیم
 نمودند - تا این عهد میمنت مهد هیچ یکی از قطب الملکیه را
 توفیق چنین اطاعت و خواندن خطبه بر وفق عقاید طایفه سنیه
 سنیه رفیق نگشته بود - ایزد تعالی همکنان را در سایه لوای
 دین پروری و حق گستری این خدیو خدا پرست داشته از مقرر
 بدعت و مضرت ضلالت مصئون دارد *

اکنون نکارش تتمه این احوال بجای خود گذاشته بگذارش
 فتوحاتی که به امداد جنود آسمانی و اقبال حضرت

بحسن قلی موصوم ساخته حواله معتمد خان نمایند - و سوداگر را
بداسا رسانند *

یازدهم کیدا زمیندار چاندا بمرحمت خلعت و کپدوه مرصع
و لختی مرصع آلات مباحی گشته بوطن مرخص گردید -
حقیقت سفیران پادشاهی که برای هشیار
ساختن عادلخان و قطب الملک از مستی باد
نا بخردی و خود پرستی رفته بودند آنکه
چون مکرمتخان بنواحی بیجاپور رسید و عادلخان دانست که
اگر از اطاعت اولیاء دولت گردن خواهد پیچید نایره قهر جهان سوز
خاقانی خرمن زندگانی او را خاکستر خواهد ساخت - و تند باد سخط
جهانبانی بنیاد امن و امانی او از بین خواهد برداخت -
ناگزیر اظهار هواداری و خدمت گزاری نموده از دراندان و ایل
درآمد تاموضع ارکھیریا که پنج گروهی شهر است به استقبال یرایع
قدرتوان و تبرک خلیفه دوران شتافته آئین تسلیم و دیگر آداب
بندگی و تعظیم بجا آورد - مکرمتخان را باعزاز و اکرام به بیجاپور برده
در تقدیم مراسم ضیافت کوشید - پس از چندی چون مکرمتخان
دریافت که عادلخان بظاهر از خوف صدمات عساکر ستاره شمار
ابراز اطاعت و انقیاد می نماید و بباطن از شرارت انگیزی و فتنه
آمیزی نامی مدار علیه او می خواهد که فرصت یافته سرعصیان از
جیب طغیان برآورد - این معنی را عرضداشت نمود - بعد از وصول
عرضداشت بدرگاه معالی فرمان شد که افواج قاهره بتاخت مصافات
بیجاپور پیش از پیش ساعی بود و بقتل و غارت پردازند - و چون

تارک بخت‌مندی بر افراخت - شانزده اسپ که خواجه کوچک والد
 میره‌اشم که از ماوراء النهر بر سبیل پیشکش ارسال داشته بود از نظر
 اکسیر اثر گذشت - همه را بعد الله خان بهادر فیروز جنگ بخشیدند
 بهریکی از امر الله ولد عبدالرحیم خانخانان و محمد زاهد کوکه و حکیم
 ضیاء الدین خویش سنی الفسا خانم پنجاهزار روپیه عنایت شد -
 از روز نوروز تا روز شرف از پیشکش پادشاه زادهای بخت بیدار و
 امرای نامدار از جوهر و مرصع آلات و دیگر اشیا متاع ده لک روپیه
 پذیرائی رسید - از انجمله پنج لک روپیه از یمین الدوله *
 چهارم میر ابو الحسن و قاضی ابو سعید که عادلخان بعد از روانه
 شدن ابواج قاهره بنهب و غارت بیجاپور از خواب مستی در آمده اینان
 را بدرگاه گیتی پناه فرستاده بود بوسیله آصفخان خانخانان سعادت تقبیل
 سده سنیه دریافته پیشکشی مشتمل بر جواهر و مرصع آلات و عرضه داشتی
 منبئی از کمال تضرع و ابتهال که عادلخان ارسال داشته بود گذرانیدند
 هفتم بهرجی زمیندار بکلانه را خلعت عنایت نموده بکمک الله وردیخان که
 بکشودن حصار دهرپ و جزآن معین گشته بود مرخص گردانیدند -
 راجه دیبی سنگه که از تنسیق ولایت اوند جهة که در تیول او مقرر بود
 خاطر فراهم آورده روانه درگاه گیتی پناه شد - بود دولت ملازمت
 اندوخت - و بعد از خلعت و کعبه مرصع و اسپ مغخر گشت -
 و نزد سید خانجهان دستوری یافت - جعفر ولد الله وردیخان نرسنگدیو
 پسر کلان بکر صاحبیت مردود را با سوداگری بهادر نام از طایفه افغانه
 که نرسنگدیو را نزد بهاول نامقبول می برد مقید ساخته به پیشگاه
 حضور آورد - و حکم شد که نرسنگدیو را پس از دریافت شرف اسلام

سوار - و منصب هر کدام از دو نیر اوج سلطنت پادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر و محمد اورنگ زیب بهادر به اضافه هزار سوار ده هزار و شش هزار سوار مقرر گشت - بر اجه گجسنگه اسپ از طویل خاصه با زین مطلا عنایت شد - ملا تقی سفیر قطب الملک به استلام عتبه جلال سر بر افراخته دو فیل مست و سه ماده فیل با نبذی جواهر و مرصع آلات پیشکش قطب الملک که قیمت مجموع یک لک و بیست هزار روپیه شد بنظر انور در آورد - و بمرحمت خلعت نوازش یافت *

شانزدهم حاجی محمد جان قدسی را در جلدی قصیده که بمدح پادشاه فلک پایگاه محلی ساخته بود بزر بر کشیده مبلغ وزن را که پنج هزار و پانصد روپیه شد باو مرحمت نمودند - درنگ خان کلاونت را که بقدم بندگی مباحی است و در نیکو بندگی از همسران امتیاز دارد نیز بزر سنجیده مبلغ چهار هزار و پانصد روپیه همسنگش باو عطا فرمودند - غره ذی القعدة مطابق نوزدهم فروردین که روز شرف بود راجه رایسنگه از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصد سوار - و مرشد قلیخان باضافه پانصدی ذات و پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار - و خلیل الله خان به اضافه پانصدی ذات بمنصب دو هزار و هشت صد سوار - و میورام گوریه اضافه پانصدی ذات و پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار - و بتیولداري دهند هیره سرفرازی یافتند - و کیدبان سرزبان ولایت چاند ابدالت طالع دولت استلام آستان جلال دریافت - و سه فیل بطریق پیشکش گذرانید - و بعنایت خلعت و سرپیچ مرصع و اسپ

اسپ نوازش یافتند - و فرمان شد که خان مشار الیه و خاندوران بهادر و خانزمان با افواج سه گانه از سه جانب بولایت عادلخان در آمده رندوله را بکمک مقاهیر میان بر بسته از میان برداشته ملک بیجاپور را بتاختهای پی در پی ویران سازند - درینضمن اگر عادلخان از غنودگی غفلت بیدار گشته ره گرای اطاعت شود دست از یغمار باز داشته آسیبی بدو نرسانند - و الا در استیصال آن خطا اندیش بکوشند *

یازدهم از عرضه داشت شایسته خان بعرض ارفع رسید که صالح بیگ نظام المملکده نگهبان حصن کهبر درک که به نیروی طالع اظهار بندگی و ابراز دولتخواهی نموده مردم ساهوی مقهور را که دران حصار بودند بقید در آورد - و قلعه را با پرگنات نواحی به اولیای دولت ابد مقرون باز گذاشت - درین تاریخ عثمان روهیله از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و هفتصد سوار مفتخر و مباهی گشت *

گذارش نوروز کیهان افروز

روز پنجشنبه دوازدهم شوال سنه هزار و چهل و پنج هجری پس از سپری شدن سه ساعت نجومی سریر آرای آسمان چارم پرتو اعتدال بر ساحت چمن افداخته افشوده طبعان نبات را به اهتزاز در آورد شهنشاه ابر نوال بحر افضال اورنگ گیتی ستانی بجلوس سعادت مانوس بلند پایه ساخته جهانی را کامیاب مطالب گردانیدند - منصب مهین گوهر بحر خلافت پادشاه زاده محمد دارا شکوه به اضافه دو هزار سوار دو آزده هزار ذات و هشت هزار

دریافت - چون از اطوار ناستوده عادلتخان واضح گردید که پریشانی
 دماغش در تزايد است و قدر مطاوعت و متابعت بندگان درگاه
 آسمان جاه که وسیله نجات اوست نشناخته باغواهی دشمنان دوست
 نما مواد زوال ملک و مال خود سرانجام داده قلعه دار اودگیر و
 اوسه را نهانی زری فرستاده است و خیریت خان را با گروهی
 جهت محافظت آن دو حصار استوار تعیین نموده - و ساهوی سیه روز
 را مستمال ساخته و ندوله را با جمعی بمعاونت او معین گردانیده
 شهنشاه انجم پناه که صواعق غضبش ارکان مستقیمه زمین را بتزلزل
 در آورده درین تاریخ سید خانجهان را نیز با سپه دار خان و رستم خان
 و شاه نواز خان صفوی و مرتضی خان و صف شکن خان رضوی و راکرن
 و خلیل الله خان میر آتش با پانصد سوار برق انداز و نود و پسر میرزا
 حیدر صفوی و مراد کام نبیره میرزا رستم صفوی و شیرخان ترین و احداد
 مهمند و هریسنگه راتهور و قلعه دار خان و راجه بهروز ولد راجه روز
 افزون و سید لطف علی بهکری و جیرام ولد راجه انوب سنگه و خواجه
 ابوالبقا و یعقوب بیگ ولد شاه بیگ خان کبلی و اندر سال نبیره
 راورتن و عبد الهادی پسر صفدر خان اسمعیل اتائی - و از دکنیان
 والی محمداور خان و منگوجی و حسن خان ولد فخر الملک و شرزه
 راد و کرشناجی و جسونت راد و جوقی از منصب داران دیگر که
 که مجموعه هزار سوار بودند برای مالش آن کوتاه بدين ضلالت گزین
 مرخص ساختند - و سید خانجهان بعنایت خلعت خاصه و شمشیر
 خاصه و اسپ از طوبله خاصه بایراق طلا و فیل از حلقه خاصه و
 بعضی از بندگان به خلعت و اسپ و برخی به خلعت و برخی به

را بهوجبل نایکواری که به اصطلاح اهل دکن قلعه دار را نامند و شش قلعه دیگر را فتنه پژوهان متصرف اند - و به استظهار حصانت و استحکام آن گرد فساد برانگیخته زیر دستان پرگنات نواحی را ایذا میرسانند - به الله وردیخان که همراه شایسته خان رخصت یافته بود یرلیغ جلال بصدر پیوست که بایکه تاز خان و دو هزار هوار از جمله هشت هزار سوار فوج شایسته خان بدانصوب شتافته قلاع مذکور را مسخر سازد - درین ماه مبارک بدستور معهود دامن امید محتاجان بعطای سی هزار روپیه برآمود *

پنجم شوال از عرضه داشت شایسته خان معروض گشت که احمد خان نیازی قلعه را مسیح را از تصرف مردم ساهو برآورده بحوزه تسخیر در آورد - ساجی نبالگرد کنی بانعام ده هزار روپیه نقد سرافراز گردید *

هفتم اودییهان پسر ججهار و برادر خرد او و میام دودا که از نبرد گاه بمس تن نیم جانی بدر برده خود را بولایت گلکنده کشیده بودند - و قطب الملک قید نموده همراه کس خود بدرگاه خواقین پناه فرستاده بود رسیدند - شهنشاه حق آگاه برادر خرد اودییهان را بفیروز خان ناظر سپرده فرمان دادند که او را بسعادت اسلام رسانیده با پسر بکرماجیت که سابقا بار حواله شده نگاه دارد - و در باب اودییهان و میام دودا که کلان حال بودند حکم شد که اگر شرف اسلام دریابند بجان امان دهند - والا بباها رسانند - آن دو خسران گرامی از شقاوت جبلی هدایت پذیر نگشته بجهنم پیوستند *

هشتم بهرجی مرزبان بکلانه از وطن آمده دولت تلثیم عتبه والا

مرتبت بخلعت و اسب بر نواخته رخصت فرمودند - احمد خان
 نیازي باضافه پانصدي پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدي دو هزار
 سوار - و حسن نبیره یاقوت خان که بخطاب خاني نیز سر بلند گردید
 بمنصب دو هزار و پانصد سوار - و از اصل و اضافه قزلباشخان
 بمنصب دو هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار - و مبارکخان نیازي
 بمنصب دو هزار و پانصد سوار - و هر یکی از اهتمام خان و همت
 خان بمنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار - و مغل خان
 بمنصب هزار و پانصدي هزار سوار - و بهیم رانپور به منصب هزار
 و پانصدي هشتصد سوار - و اوزبک خان بمنصب هزار و پانصد سوار
 هراقرز گشتند - سنگرام زمیندار کنور بمنصب هزار و پانصد سوار
 نوازش یافت - و چون عمارت دولتخانه درون حصار مهاکوت انجام
 پذیرفته بود بیست و یکم خاقان گیتی ستان کنار حوض قتلو را که
 دو کوهی دولت آباد است و بقطر صفا و طیب هوا و عذوبت ما
 بهترین مواضع آن نواحی است بفروغ نزول نور آگین ساختند *
 بیست و چهارم آفتاب جهان تاب سپهر خلافت حصار آسمان
 سار دولت آباد را که صفت متانت و رصانت و ارتفاع آن باشکرفی
 دیگر صنایع گزارش یافته بصعود میمنت آمود رشک افزای
 نه فلک گردانیدند *

بیست و ششم سپهدار خان از ایلچپور آمده به استلام سده
 سنیه رخ برافروخت - و هزار اشرفی نذر گذرانید - چون بمسامع حقایق
 مجامع رسید که از جمله حصون نظام الملکیه که در سمت قلعه چاندا
 و دهرپ واقعست شش قلعه را مردم ماهوی مقهور و دو قلعه

و راوت دیال داس جهالا و گروهی دیگر از دکنیان مالوجی و کار طلب
 خان و پتنگ رای مخاطب بجادون رای و آتشخان حبشی و
 بتهوجی و دتاجی ولد بهادر جی و رستم راو و هاباجی و بریل راو
 و برخی دیگر دکنیان و تابیدان را با جگت سنگه که همراه برادر زاده
 او بودند و هزار سوار احدی از تفکنچی و تیر انداز که همه اینان قریب
 بیست هزار سوار بودند بهمراهی خانزمان مقرر گشتند - و هراولی
 این فوج براو سترسال و سایر راجپوتان و چنداوی به بهادر خان
 و طایفه افغانان تفویض یافت - و حکم شد که خانزمان پس از رسیدن
 احمد نگر محال وطن ساهورا که در چمار کونده داشتی نزدیک حدود
 احمد نگر واقع است مسخر ساخته ولایت کوکن را از تصرف اوبیرون
 آورد - و هرگاه یرایغ مطاع صادر بود لختی ولایت عادلخان از را که
 دران ضلع است به نهب و غارت ویران گرداند - الله وردیخان و شیخ فرید
 وند قطب الدین خان و یکه تاز خان و راجه سنگرام و سید ابوالفتح
 و سید عبدالوهاب و میر جعفر ولد میر حاج و از دکنیان سعادت
 خان بیجاپوری و راوت راو و سرور خان و فرحان خان و میدنی راو
 و دو هزار از تابیدان آصفخان خانخانان سده سالار که همگی هشت هزار
 سوار بودند با شایسته خان معین شدند - و انتفاع قلعه جنیر و سنگمنیر
 و ناسک و تربنگ بدو مفوض گشت *

و هفتم رمضان مطابق بیست و ششم بهمن هریکی از خاندوران
 بهادر و خانزمان را بخلعت و جمدهر خاصه و اسپ از طویل خاصه
 با یراق طلا و فیل از حلقه خاصه - و شایسته خان را بخلعت جمدهر
 مرصع و اسپ از طویل خاصه با یراق طلا و دیگر بندگان را در خور

خان و رشید خان انصاری و ماده و سنگه ولد راو رتن و امر سنگه
 ولد راجه گجسنگه و سزاوار خان ولد لشکر خان و مبارک خان
 نیاری و نظر بهادر خویشگی و اهدام خان و قزلباش خان و
 سید عالم بارهه و نور محمد مخاطب بعرب خان و جانشین
 خان و مغولخان ولد زینخان کولکدش و قزاقخان و لطف الله ولد
 لشکر خان و کرم الله ولد علیمردان بهادر و گوکلداس سید سودیه و
 مهدیس داس راتهور و هادی داف برادر رشیدن خان و خواجه عذایت
 الله و جمعی دیگر از دکتیان و سرافراز خان و جوهر خان حبشی
 و جگجیون پسر اوداجی رام و سادات بهکری و چندی دیگر یا هزار
 سوار احمدی و تفکنچی و تیر انداز که مجموعه قریب بیست هزار
 سوار بودند در فوج خاندوران بهادر معین گشتند - و بخشگیری و واقعه
 نویسی این فوج باسحق بیگ مفوض گردید - و حکم شد که راجه
 جیسنگه با راجه بیهلداس و امر سنگه و سایر راجپرتان هراول و مبارز
 خان افغان با جماعه افغانه چنداول باشند - و خاندوران بهادر بسمت
 قندهار و ناندیر که بملک گلکنده و بیجاپور پیوسته است رفته
 اقامت نماید - و بتاخت و تاراج پرداخته حصار اودگر و اوسه را که
 از قلاع متینند انحدود است مفتوح سازد - بهادر خان روهیله و سید
 شجاعت خان و شاه بیگ خان و راو سترسال و راجه بهار سنگه بندیله
 و پرتیراج راتهور و خواجه برخوردار و بهیم راتهور و راجه کشن سنگه
 بهدوریه و بهگوان داس بندیله و اوربک خان و حکیم خوشحال
 و حبیب کرانی و راو تلوک چند و دلیر همت و سام سنگه راتهور و
 جگدات راتهور و مغول ولد مرزا شاهرخ و سید مرزا برادر مختار خان

گذاشته متوجه گهات گشتند - پس از رسیدن رایات جهانکشا بنواحی
دولتآباد خانزمان صوبه دار بالاگهات از دولت آباد آمده بادرک
دولت ملازمت مستعد گشت و هزار اشرفی نذر گذرانید و یک فیل
بمنوان بیدشکش بنظر که میا اثر در آورد - و مبارز خان و راور متر سال
نبدیره رادرتن و پرتییراج راتهور و راورهتی سنگه ولد راور دودا و از دکنیان
مالوجی بهونسله و پرموجی و دانش خان حبشی و گروهی از کمکیان
دکن نیز رخساره سعادت بخاک آستان عرش مکان بر افروختند *

انتهاض عساکر فیروزی ماثربمالش

سأهروودیگر افساد پیشکان نظام الماکیه

و افتتاح سایر قلاع ولایت بی نظام

چون ساهوی ضلالت خور طایفه از فتنه سالان نظام الماکیه
با آنکه بی نظام در حصن گوالیدار محبوس بود برای انقیاد شقاوت
پژوهان آن دیار طفلی را از قبیلۀ و بیدلۀ او برداشته نظام الملک نام
کرده بودند - و برخی حصول محال ملک بی نظام بتصرف در آورده
براه مخالفت می شتافتند - درین هنگام که حوالی دولت آباد از
اشعه گیتی افروز ماهچه لوای فیروزی منور بود حکم قضا صدور
یافت که خاندوران بهادر و خانزمان و شایسته خان با افواج نصرت
امتزاج به تنبیه و تادیب گمراهان پردازند - اگر عادلخان برهنمونئی
طالع گروه مفسد را معارفت نه نموده درین بورش با جنود ظفر
امود موافقت نماید بدو متعرض نشوند - و الا ملک او را نیز پایمال
مواکب کواکب شمار گردانند - و راجه جیسنگه و راجه پتهلداس و مبارز

خنجر مرصع با پهلوانکداری و شمشیر مرصع و خطاب بهادری و انعام
صد اسپ از انجمله یکی از طویلۀ خاصه با یراق طلا سر بر افراخت -
و از سواران منصبت او دو هزار سوار دو اسبه سه اسبه مقرر فرموده او را
بمنصب پنج هزاره ذات پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه عزافذخار
بخشیدند - مادی و سنگه و نظر بهادر خویشگی و میر فیض الله و باقی
بیدگ اوزبک و غیر ایمن از همراهان خاندوران بهادر ادراک دولت
ملازمت نمودند - و نخستین به اضافه پانصدی صد سوار منصب
سه هزاره هزار و ششصد سوار و دومی با اضافه پانصدی ذات منصب
دو هزاره هزار و پانصد سوار و بمرحمت علم و سیومی با اضافه
پانصد سوار منصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و بخطاب
رحمت خان و چهارمین از اصل و اضافه بمنصب هزاره هشتصد
سوار و بخطاب قزاق خان سر بر افراختند •

هفدهم عبد الله خان بهادر فیروز جنگ بسعادت ملازمت
فایز گشته و هزار اشرفی نذر گزرا نیده فیل بهوجراج بابت زمیندار
چاندا بنظر اکسیر اثر در آورد - و بعدایت خلعت خاصه و چار قب
طلا دوزی و خنجر مرصع با پهلوانکداری و شمشیر مرصع و دو اسپ
از طویلۀ خاصه یکی با زین طلا و دیگری با زین مطلا بلند پایگی
یافت - بهادر خان روهیلۀ شرف ملازمت اندوخته بمرحمت خلعت
و خنجر مرصع و اسپ تپچاق با زین مطلا سر افراز گردید •

بستم شهنشاه گردون حشمت منازل موضع کراره را که نخچیر
گاه مقرر حوالی برهانپور است به نزول اقدس فروغ آموذ ساختند -
و در روز بعشرت صید و شکار پرداخته و برهانپور را دست راست

افروز در دولت آباد از نظر اشرف بگذرد - و نفاست جواهر و خوبی
 فیلان پیشکش مذکور بعنوانی باشد که مجرای خوب آن نصفت
 دستگاه ازین جهت شود - و یقین داند که اگر توفیق قبول این احکام
 نیافت و باین ارشاد مترشد نگشت و پیشکش مزبور را بروشی که
 حکم جهان مطاع واجب الاتباع شرف صدور یافته روانه درگاه ملک
 اشتباه که ساکنان اقالیم سبعة را ملجاء و پناه است نگردانند افواج
 قاهره و عساکر منصوره بآن ملک خواهند درآمد - در آن هنگام آنچه
 بآن ملک و اهل آن ملک برسد از نتایج اعمال خود داند *

شب پانزدهم شعبان ده هزار روپیه مقرر به ارباب احتیاج
 مرحمت شد - فردای آن خان دوران که از ملک چاندا روانه
 درگاه جهان پناه گشته بود به تلخیم عتبه جلال سرافراز گردیده
 هزار اشرفی نذر گذرانیده پنج لک روپیه نقد و فیل روپ نگار بابت
 زمیندار چاندا مذکور با یراق طلائی مبلغ پنجاه هزار روپیه که خان
 مشارالیه از خود مهیا ساخته بود و برخی از اموال مقاهیر بندیده
 که زمیندار مذکور نزد سرداران افواج بحر امواج آورده و زنان چهار
 مردود و درگیهان پسرش و درجن سال ندیره او را بنظر انور در آورد -
 بفرمان اقدس فیل بمها سذر موسوم گردید و در گیهان و درجن
 سال را مسلمان ساخته نخستین را به اسلام قلی و دومی را به علی
 قلی مسمی گردانیدند و هر دو را بغیروز خان ناظر سپردند - رانی
 پارتی چون زخم کاری داشت در گذشته بود مگر زنان بعد از
 ادراک شرف اسلام بخدمتگاری مشغول میفو مثال نوازش
 یافتند - خاندوران بمرحمت خلعت خاصه با چارقب زر دوزی و

که بدستخط دیوانیان کرام رسیده و همراه این فرمان عالیشان فرستاده شده معلوم خواهد شد - آنرا ادا نماید - چون ضرور بود که فهمیده معتمدی را بآن صوب بفرستیم تا مقدمات مسطوره را خاطر نشان آن شوکت دستگاه کند - و اعلام نماید که ما بدولت و اقبال نظر بوفور اخلاص و صدق اعتقاد می که پدر آن ایالت پناه سلطان محمد قطب الملک مرحوم بخدمت ما داشته و خدمتی که ازان مرحوم بوقوع آمده این همه عنایات پادشاهانه نسبت بآن قطب فلک ایالت میفرمایم - و آن ملک را باو مرحمت نمایم - و مقرر می کنیم که بشرط استقامت بر جاده دولتخواهی و اطاعت و انقیاد احکام جهان مطاع عالم مطیع و ادای مطالبات سرکار خاصه شریفه بعد ازین ضروری از اولیای دولت قاهره بآن ملک نرسد - و در عوض مبلغ مذکور جواهر نفیسه و مرصع آلات ثمینه و فیلان بی عیب کلان نامی مثل داک سمندر و بشیر که پدر او بعنوان پیشکش فرستاده بود - و دیگر تحف و هدایا ازان امارت دستگاه گرفته روانه درگاه والا گردد - لهذا معتمد کار آگاه ملا عبد اللطیف را که از بدهای روشناس این درگاه خلائق پناه است با آنکه خدمت دفتر تن داشت و بودن آن لایق عنایت در رکب ظفر فساب لازم بود پیش آن ایالت و شوکت پناه فرستادیم - و هر ارشادی که آن قطب فلک ایالت و ابهت را بایست نمود بزبان آن معتمد حواله فرموده ایم - بموجب آنچه درین فرمان عالیشان حکم شد - و بهرچه زبانی ارشاد فرموده ایم عمل نماید - و این پیشکش را آن چنان ترتیب داده مصحوب مشار الیه روانه سازد که در ایام نوروز عالم

اهل سنت و جماعتیم - بر ما واجب است که در هر جا که حکم
 اشرف اقدس ما جاری باشد احکام شریعت غرا و ضوابط ملت
 بیضا را جاری سازیم - و آثار بدعت و ضلالت را محو فرمایم -
 بمسامع جاه و جلال رسیده که در ملک آن قطب فلک شوکت طی
 روس الاشهاد سب اصحاب کبار که آیات قرآن مجید و فرقان حمید
 دلالت میکند بر فضل ایشان - و اخبار آثار صحاح شهادت میدهد
 بر علو درجه و سمو مرتبه آن بزرگان - رضی الله تعالی عنهم - و
 با فضائل صوری و معنوی ایشان قرابت قریبه حضرت رسالت
 صلوات الله و سلامه علیه و علی آله و اصحابه اجمعین فراهم آمده -
 مینمایند - و آن ایالت پناه منع نمیکند - و بسزای اعمال نمیرسانند -
 بنا برین از روی ارشاد حکم میفرمایم که از ملک خویش این امر
 قبیح و فعل شذیع برطرف گرداند - و اگر بد بختی از بی سعادت
 مرتکب شود او را سیاست نماید - و اگر چذین نخواهد کرد و
 رضامندیش باین معنی بوضوح نخواهد پیوست - درینصورت بر ما
 لازم است که در مقام تسخیر آن ملک شویم و مال و اهل آن ولایت
 را بر خود حلال دانیم - و خون آنها را هدر شناسیم - و دیگر بعرض
 رسید که خطبه را در آن ملک بنام فرمانروای ایران میخوانند -
 هرگاه آن ایالت پناه دعوی مریدی ما مینموده باشد با فرمان
 روای ایران چه رجوع دارد - باید که بعد ازین نام فرمانروای
 ایران در خطبه مذکور نسازد - و در آن ملک خطبه بنام ناصی و
 القاب ناصی ما مزین باشد - دیگر مبلغ کلی از بابت پیشکش
 آن ایالت و شوکت پناه را باید داد چنانچه تفصیل آن از اوراقی

ماند بمقتضای آنچه درین فرمان عالی شان حکم شده بموجب آن
 آنچه آن عدالت پناه را زبانی ارشاد فرموده ایم بعمل آورد - و اگر
 بسخن جمعی از نا عاقبت اندیشان بخلاف این مراتب عمل
 نماید آنچه بآن عدالت پناه و آن ملک برسد آنرا از نتایج اعمال
 خود داند - و وبال هر آزاری که درین ضمن بخلق الله برسد آنرا
 بخود عاید شناسد - یک قبضه دھوپ خاصه میذاکار با پردلے مرصع
 و فرگل خاصه مصحوب خان مشار الیه فرستاده شد - عنایت پادشاهانه
 را شامل حال خود داند - کنار آب نریده در مقام هندیہ تحریر یافت *
 و عبد اللطیف گجراتی را کہ سررشته طلب و تذخواہ تیول با
 او بود بمرحمت خلعت و امپ و فیل فوازش نموده نزد قطب
 الملك روانہ ساختند و فرمان قدر توان با کمر مرصع تبرکا فرستادند *

نقل فرمان عالیشان بقطب الملك

ایالت و امارت پناه - ارادت و عقیدت دستگاه - عمدہ اصاحب
 کرام - سلالہ اکرام عظام - نقاوت خاندان عز و علا - عضادت دودمان
 مسجد و اعتلا - زبدہ مخلصان صلاح اندیش - خلاصہ متخصسان سعادت
 کیش - مورد الطاف شاهنشاهی - مصدر آداب خیر خواہی -
 جوهر مرآة صفا و صفوت - فروغ ناصیہ دولت و رفعت - سزاوار
 عاطفت بیکران - المخصوص بعنایت الملك المذان - قطب الملك
 بشمول عنایات پادشاهانه مستظهر بوده بدانند - کہ ما بدولت و
 اقبال پادشاه اسلام - و مروج دین مبین حضرت سید انام - علیہ و
 علی آلہ و اصحابہ صلوات الله الملك العالم - و سوید و مروج مذهب

خود امتیاز تمام دارد - و گفته و کرده او پیش ما منظور و معتبر است - با آنکه بخدمت دیوانی بیوتات سرافراز است - و بودن او در رکاب سعادت لازم - بآنصوب مرخص ساختیم تا مراتب مذبوره فی الصدر و این ارشادها را خاطر نشان نماید - و احکام جهان مطاع عالم مطیعی چند را که بآن زبده مخلصان ارادت کیش فرموده ایم برساند تا بمقتضای آن عمل کند - و بمژده عزایت قلعه سولاپور و محال متعلقه آن و عزایت ملک ونکو که مجموع آن نه لک هون جمع دارد آن عدالت و نصفت پناه را مسرور و مبتهج گرداند - هرگاه خان مشارالیه بملاقات آن قدوه متخصصان ارادت کیش فایز گردد - و آن مراتب را بالتمام معلوم نماید - و آن حشمت و شوکت دستگاه تمام آن مقدمات را قبول کند - و عرضه داشت خود را که مشتمل بر قبول این مقدمات بوده باشد نوشته با عرضه داشت خان مذکور بدرگاه والا بفرستد - فرمان عالیشان مزین بنشان پنجه مبارک که از صدور آن فرمان مرحمت عنوان خاطر آن عدالت و نصفت دستگاه بالکل بهمه جهات از جانب عزایت و مرحمت ما جمع گردد - صادر خواهد شد - و بآنجا خواهیم فرستاد - تا خان مشارالیه آن امارت و ایالت پناه را بوزد آن فرمان عزایت عنوان مسرور و مطمئن خاطر گرداند - و پیشکشی را که مقرر شده گرفته آن چنان روانه شود که در ایام نوروز عالم افروز بدولت آباد برسد و آن پیشکش را از نظر اشرف اقدس اعلیٰ بگذراند - مجمل اگر آن عدالت و نصفت دستگاه میخواهد که درجا و مقام خود ایمن باشد و ملک آن نصفت و حشمت پناه از آسیب لشکر ظفر پیکر محفوظ

باز دارد - و چون بعد از جلوس اقدس تا حال پیشکش آن عدالت
 و نصفت پناه بدرگاه آسمان جاه نرسیده واجب و لازم آنکه پیشکشی
 را که حکم فرموده ایم از قسم جواهر نفیس و مرصع آلات قیمتی و
 فیلان کلان بی عیب نامی مثل هنونت و سرفناک و بخت بلند
 و فتح نورس بدستوری که عادل خان مرحوم ترتیب داده می
 فرستاد - بدرگاه معلی ارسال دارد - هرگاه آن مرحوم باوجود آنکه
 قلعه سولاپور را با ولایتی که نه لک هون جمع آنست مثل محال
 سولاپور و محال و نکو ازان مبرور گرفته بملک عنبر داده بودیم
 آنچنان پیشکشی فرستاده باشد درینوقت که ما بدولت بآن
 عدالت مرتبت قلعه سولاپور و آن محال را عنایت می نمایم
 باید که پیشکشی که به مراتب از پیشکش آن مغفور بهتر و بیشتر
 باشد بفرستد - چون ضرور بود که بنده روشناس معتمد معتبری را
 پیش آن زبده مخلصان ارادات کیش بفرستیم تا این مراتب را
 بدلیل واصله و براهین قاطعه خاطر نشان نماید - و خاطر آن قدوس
 مخلصان خیر اندیش را بالکل بشرح عنایت بیغایت پادشاهانه
 ما جمع سازد - تا آن عدالت دستگاه بیقین داند که من بعد بشرط
 ثبات آن مهبط عنایات نمایان بر جاده اخلاص و دولتخواهی و
 قبول اطاعت و انقیاد احکام پادشاهی بغیر از عنایت و مرحمت
 از مانسبت بآن عدالت و شوکت پناه امری دیگر بظهور نخواهد
 آمد - اینمعنی نسلا بعد نسل و قرنا بعد قرن برقرار و پایدار خواهد
 بود - بنابرین فدوی خاص مخلص درست اخلاص مورد مراحم
 بیکران مکرمات خان را که بمزید اعتماد و اعتبار از ابنای جنس

عدالت و شوکت دستگاه استقلالی و اختیاری در معاملات آنجا داشت
و آن بدنهاد بسزای اعمال قبیح خود رسید - و از عرایض آن
امارت پناه که بعد از واصل شدن آن بد کردار بجهنم متواتر بدرگاه
خلایق پناه ارسال داشته و فور اخلاص و صدق اعتقاد و قبول اطاعت
و انقیاد ظاهر میگردد - و بنابرین ما بدوالت و اقبال غایت عنایت
و نهایت مرحمت نسبت بآن عدالت پناه داریم - و ملکی که عادل
خان مرحوم در تصرف داشت آنرا بالتمام دیده و دانسته بآن زبده
مخلصان عقیدت پیشه مرحمت فرموده ایم - و قرار خاطر ملکوت
ناظر آنست که تا آن امارت مرتبت بر جاده دولتخواهی و اطاعت
و انقیاد احکام پادشاهی باشد اصلا و مطلقا از افواج قاهره پادشاهی
ضرری بآن ملک نرسد - می باید که آن عدالت و نصفت پناه قدر
عنایات بیغات پادشاهانه ما را دانسته سر رشته اخلاص و بندگی
خود را باین درگاه خلایق پناه مستحکم داشته آنچه لازمه مریدی و
دولتخواهی و بندگی و اخلاص و اطاعت و انقیاد بوده باشد بعمل
آورد - چون دولت آباد و احمد نگر که جای نشستن نظام الملک
سابق و لاحق بود به تصرف اولیای دولت قاهره در آمد - و هر دو
نظام الملک را بندهای درگاه والا در قلعه گوالیار در قید دارند -
تمام ملک نظام الملک و قلاع و توپهای او که از جمله آن توپ
ملک میدان و امثال آن باشد تعلق باولیای دولت قاهره دارد -
او باشی چند مثل ساهو و غیره که در بعضی از محال نظام با اعتماد
حمایت آنعدالت دستگاه مانده اند - اگر آن نصفت منزلت
بهبود خود را میخواهد می باید که دست از حمایت این اوباشان

نظام المملکيه که در ولايت خود جا داده است يا نوکر کردن اينان
تساهل ورزد افواج قاهره از پيشگاه عظمت و جلال دستوري خواهند
يافت - که تا ملک و مال او را تلف گردانند - و سزای کردار
اين گروه فساد پرژه در کنار روزگار اينان نهد *

نقل فرمان فضا جريان بعالخان

امارت و ايالت پناه - نصفت و شوکت دستگاه - نقاوۀ دودمان
عز و علا - عضادۀ خاندان مجدد و اعتلا - مصدر آداب خيرخواهي -
مظهر اسباب هوا خواهي - قدوة متخصصان سعادت کيش - خلاصۀ
مخلصان صلاح انديش - جوهر مرآة صفا و صفوت - فروغ ناصية
دولت و رفعت - سزاوار صنوف عنايت و مراحم بيکران - شايستۀ
وفور توجهات و تلطفات نمايان - المختص بمواهب الملك المنان -
المخصوص بمزيد الافصال و الاحسان - عادلخان بجلايل الطان
پادشاهانه و شرايف اعطاف شاهنشاهانه مفتخر و مستظهر گشته
بداند - که چون عادلخان مرحوم اخلاص درستي بخدمت موفور
السعادت داشت - و ما نيز بدولت و اقبال عنايت خاص بآن مرحوم
داشتيم - و التماس آن مغفور از ما منحصر درين بود که هميشه بآن
عدالت و نصفت پناه در مقام عنايت و مرحمت باشيم - و پس
از رحلت آن غفران پناه از دار فنا بدار بقا حقیقة تقصیری ازان
زبدۀ مخلصان ارادت کيش سر بر نزده بل مصدر هر تقصیری که
درين مدت از انطرف بوقوع آمده غلام بد اصل بد طينت بود -
چه درين مدت مدار معاملات آن خانه برآن بد بخت بود و آن

پس بیجان نظام المملکة را خصوصاً ماهوی فساد خو که بعضی محال
 ملک بی نظام بتصرف در آورده بود - و هر لحظه دود سودا از کانون
 سربی مغزش سر بر میزد اعانت نموده در ارسال پیشکش تعلل
 می ورزید - و قطب الملك نیز عرو و ثقای بندگی و حبل متین
 عبودیت از دست داده با عادلخان راه موافقت می پیمود - و چشم
 از عواطف خاقانی که موجب حفظ و حراست او از دست انداز
 حوادث است باز بسته بود - و در ابراز تشیع طریق نا هموار نیاگان
 بطالت شعار خویش مسلوک میداشت - و در ملک او خطبه والی
 ایران خوانده می شد - بر خاطر مهر ناظر شهنشاه دین پناه پرتوانگند
 که برای اقامت حجت رشاد و ارادت محبت سداد نزد هر کدام
 یکی از بندهای سخته کار بایر ایغ وعد و وعید و منشور ترغیب و
 تهدید فرستاده آید - باشد که از اعمال نکوهیده و افعال ناپسندیده
 خود باز آمده رهگرایی سعادت شوند - و رعایت مراتب اطاعت و
 انقیاد را سرمایه نجات خویش دانند - بذایران مکرمت خان دیوان
 بیوتات را که بکاردانی و دور بینی متصف است بعنایت خلعت
 و امپ و فیل بلند پایگی بخشیده بصوب بیجاپور مرخص ساختند
 و فرمان قضا جریان و یک قبضه شمشیر دکنی که انرا دهب نامند
 بایراق و پردانه مرصع بعنوان تبرک مصحوب او برای عادلخان
 فرستادند - و حکم شد که مشافهة آنها کند که اگر از شاه راه خدمتگذاری
 دولت ابد پیوند انحراف ورزیده بر همان طریقه ذمیمه مستقر باشد
 و در ادای پیشکش و گذاشتن آنچه از محال بی نظام متصرف
 گشته است باولیای دولت و اخراج ماهوی میه رو و دیگر اوباش

در دیخان صوبه دار برهانپور که برسم استقبال راهی گشته بود سعادت
ملازمت دریافت •

گذارش جشن شمسی وزن

روز شنبه دهم مطابق بیست و نهم دی جشن شمسی وزن
خاتمه سال چهل و چهارم و فاتحه سال چهل و پنجم از سنین عمر
ابد قرین خاقان گیتی ستان آوای مسرت بکیوان رسانید - و آن
مظهر انوار الهی را بطلا و دیگر اشیای معهوده برسنجیدند • نظم •

روزی که شود وزن شه کون و مکان

چرخ از سه و خورشید بسازد میزان

و انگاه که عقل کل بسنجد گهرش

آید ز در کون شاه جم جاه گران

درین روز مہمنست افروز سید خان جهان بتقبیل عتبه فلک رتبه

سر بلند گشته هزار اشرفی نذر گذرانید - و بعنایت خلعت خاصه با

چار قب طلا دوزی و جمدهر مرصع با پهلوانه و شمشیر مرصع و

انعام یک لک روپیه فرق مہبہات برافراخت - و رستم خان و گروهی

دیگر از بندهای پادشاهی که همراه او بودند شرف ملازمت اندوختند -

شاه نواز خان صفوی قوش بیگی باضافه هزارمی ذات بمنصب

چار هزارمی ذات و دوهزار سوار - و امر سنگه ولد راجه گجھنگه باضافه

پانصد سوار بمنصب سه هزارمی ذات و هزار و پانصد سوار - و میر

خان از اصل و اضافه بمنصب هزارمی ذات و دو بیست سوار - نوازش

یافتند - چون عادلخان از مہتممی باده نا بخردی جمعی از فتنه

پنجم مکرمت خان و باقیخان و اسحق بیگ یزدی که بتفحص
مدفونات حوالی دتیه و حصار جهانسی از پیشگاه حضور رخصت
یافته بودند بیست و هشت لک روپیه از جاههای آن نواحی بر
آورده بنظر اکسیر اثر در آوردند - و بفرمان والا این مبلغ با سی و
چهار لک روپیه دیگر که سید خانجهان و خان دوران و مردم
پادشاهزاده جهانیدان و قلعه دار خان و میر خان و جمعی دیگر که
در مدت اقامت آن سرزمین از دفاین جنگل دهامونی بدست
آورده بودند بر فیلان بار نموده بدارالخلافت اکبر آباد فرستاده آمد -
سردار خان را باضافه هزار سوار بمنصب سه هزارمی ذات و سوار
سر بلند گردانیده برگشته دهامونی با توابع در اقطاع او و نگهبانی
قلعه دهامونی با تنسیق آن ولایت بعهده او مقرر فرمودند - و
حکم شد که تصفح تتمه دفاین و ذخایر آن خائب خاسر نموده
نگذارد که دیگری چیزی متصرف گردد - ویرلیغ قضانغان بطلب
سید خانجهان شرف صدور یافت - و عنان یکران از راه سررنج
بسمت دولت آباد معطوف گشت - سرپسنگه راتهور از اصل و اضافه
بمنصب هزارمی هشتصد سوار سر برافراخت •

بیست و یکم ظاهر بدو سرونج مخیم حشمت و
اقبال گردید •

شب بیست و هفتم دامن امید اصحاب نیاز بعطای ده هزار
روپیه مقرر برآمود •

پنجم ماه شعبان اردوی گیهان پوی از دریای نریده عبور نمود
و آن روی آب به نزول اعلام ظفر انجام آرایش پذیرفت - الله

مراسم کفر بمناسک اسلام مبدل شد - راجه دیبی سنگه که پاسبانی
 حصار مذکور بعد از تسخیر بدو مفوض گشته بود دولت کورنش
 اندوخته پیشکشی گذرانید - دور قلعه اوندچیه که سنگ چینی است
 بی گل و آهک و شرفات ندارد و قریب چهار کروه پادشاهی است *
 بیست و ششم ظلال اعلام ظفر پیکر بر کنار تالاب بیدر ساگر که
 نرسنگه دیو ساخته و تالاب خوشی است و دورش پنج و نیم کروه
 پادشاهی مبسوط گردانیده سه روز بصید و شکار پرداختند *

سایح ماه کنار تالاب سمندر ساگر که در پرگنه چهتره واقع شده
 دایره گاه گردید - دور این تالاب هشت کروه پادشاهی است -
 نرسنگه دیو دران جبری استوار بر بسته و آبشاری روح گستر از روی
 این جبر می ریزد در پهنا و ژرفا از سید صد کولاب خرد و بزرگ
 آن پرگنه امتیاز دارد - از صفای آبش آیفه حلبی در زنگ
 شرمساری - و از چین دلکشایش زلف مهوشان در پیچ و تاب بی
 قراری - عذو بتش نمک بر جگر بحر محیط بیخته - و گوارائیش
 آب چشمه حیوان ریخته - درینجا روزی چند اقامت فرموده نشاط
 افزای طبیعت اقدس گشتند - و پرگنه چهتره که نهصد قریه دارد
 حاصل هر سال آن هشت لک روپیه است بحکم اشرف در خالصه
 شریفه ضبط شد - و بامر خاقانی باسلام آباد موسوم گردید *

میدوم رجب نور حدیقه سلطنت و کامکاری پادشاهزاده محمد
 اورنگ زیب بهادر حسب الحکم از ناحیه دهامونی معاودت نموده
 شرف ملازمت دریافتند - و هزار اشرفی نذر گذرانیدند - و شایسته خان
 و گروهی دیگر که با آن کامکار بودند نیز دولت آستان بوس اندوختند *

خاقان ممالک ستان در اثنای ره نوردی حصن مذکور را بضیاء
لوای ظفر انتما بر افروخته گرد هر داس برادر راجه پتهلداش را
بخدمت قلعه داری سرانراز گردانیدند - نجابت خان بفوجداری
و تیول کول و غیره سر بلندی یافت *

هژدهم سراق جاه و جلال نزدیک موضع دتیه بر افراخته آمد
دتیه در دامن کوهی واقع شده - نرسنگه دیو دران عمارتی که
مشرف است بر انهار و سبزه زار و اشجار بی خار هفت طبقه
چنانچه متعارف هنوز است بر اساس هشتاد و چهار گز در هشتاد
و چهار بر افراشته زر بسیاری بران صرف نموده است - اطمین حضرت
بتماشای آن عمارت توجه فرمودند - و چون بعرض مقدس رسید
که در یکی از بساطین نواحی دتیه از جمله دفاین چهار واژون
طالع چاههای زر نشان میدهند - حکم شد که اسحق بیگ یزدی
دیوان سرکار نواب سپهر قباب پادشاهزاده جهانیان بیگم صاحب
تفحص نموده بتقید ضبط در آورد - باقی خان نیز معین گشت که
با مکرمت خان در جنگلهای حوالی دتیه بتحقیق مدفونات آن
گمراه روسیاه پردازد - ثاناجی دکنی بمنصب دو هزار و
هزار سوار و دیانت خان از اصل و اضافه بمنصب هزار و شصت
سوار مفتخر گشتند *

بیست و پنجم نواحی اوندچیه معسکر اقبال گردید - شهنشاہ
دین پناه بسیر قلعه و عمارات آن تشریف فرمودند - بتخانکه که
نرسنگه دیو نزدیک منازل خود در کمال رفعت و حصانت بنا نهاده
بود بامر پادشاه اسلام پرور از بیخ بر انداختند - و بیمن قدوم ارفع

آغاز سال نهم

از دور نخستین اورنگ ارائی خاقان هفت افلیم و خدایگان تحت و دیهیم

روز مبارک دوشنبه غره جمادی الثانیه سنه هزار و چل و پنج
مطابق بیستم آبان ماه نهم سال از جلوس مقدس روزگار را نشاط
آمود ساخت زمانیان عشرت از سر گرفتند *

هفتم موضع هروا از مضافات بیانوان بورود موکب گیتی پیم
مورد سعادات گردید - صباح آن بتماشای آبشار موضع دهم گهات
که در کمال نزهت و لطافت است تشریف برده تا دوپهر بنشاط
و انبساط گذرانیدند - و ازان رو که در آن نزدیکی مکانی شایسته
فزل اقدس نبود با دولت روز افزون بموضع سروا مراجعت نموده
چهار روز مقام فرمودند *

دوم بعرض اشرف رسید که پس ازان که مکر متخان و دیگر بندهای
پادشاهی حوالی حصار جهانسی رسیده بسر انجام مواد قلعه
کشائی پرداختند قلعه دار آنجا از استیصال چهار شقاوت شعار و
غلبه افواج نصرت امتزاج رستگاری خود منحصر در سپردن قلعه
دانسته زینهار طلبید - و حصار را با توپ بسیار که ازان جمله ده
توپ کلان راجه نرسد گهدیو پدر چهار تیره روزگار در همان قلعه
ریخته بود - و فراوان سرب و باروت بمکر متخان حواله نموده اورا دید

معلی ساخته بود باستلام سده سنیة مفتخر گشتند - و شیخ دبیر
یک فیل بعنوان پیشکش بنظر انور در آورد - و همه بانعام ده
هزار روپیه نوازش یافتند *

بیست و یکم مخلص خان و مکرمت خان را بعنایت خلعت
و اسب برنواخته با چندی دیگر بتسخیر حصار جهانسی که از
حصون رصینة مرزو بوم بنذیله است و بر فراز کوهچه میان
اشجار متراکمه و اغصان متشابکه واقع شده و از معتمدان ججهار
غزوة بخت بسنت نام بحراست آن قیام می نمود دستوری دادند
و حکم شد که در تفحص دفاین آن مظرور که پیشتر دران نواحی
نشان میدهند نیز سعی نمایند *

بیست و سیوم علامی افضل خان بمرحمت فیل مر بلندی
یافت *

لختی از اموال و اسباب مقاهیر بندیله که در مرزو بوم او بغارت
رفته بود پرداخته هر کردهای لشکر فیروزی را سه گروهی ملک
خود بر کنار دریای پرتینه آمده دید و فراهم آورده را گذرانید و
بر هذمونی طالع تقبل نمود که از روی فرمان پذیري پنج لک
روپیه نقد بر سبیل پیشکش بسرکار والا و یک اک روپیه از نقد و
جنس باولیاء دولت ابد مدت برساند - چنانچه در همان نزدیکی
بدو دفعه واصل گردانید - از انجمله دو فیل نامی بود یکی موسوم
بروپ سنگار و دیگری به بهوجراج و نیز قبول نمود که هر سال
بیست فیل پنج نر و پانزده ماده بدرگاه آسمان جاه بفرستد - یا در
عوض آن هشتاد هزار روپیه نقد بخزانة عامرة واصل سازد - و ناصیه
بخت بخاک آستان سلاطین مطاف در دولتآباد بر افروزد - خان
فیروز جنگ و خان دوران تعهد نامه ازو گرفته روانة درگاه خواقین
پناه گشتند *

اکنون بنگارش وقایع حضور می پردازد

چون از عرائض گوهر اکلیل سلطنت پادشاهزاده محمد اورنگ
زیب بهادر کیفیت آبادی اوندچیه و نزهت آن فراخنا و فراوانی
انهار و غدیران و انکهای روح افزا و سیر جاهای دامشای و فزونیی
اصناف نخچیر بمسامع حقایق مجامع رسید - و مسافت راه
اوند چیه از راه راست بیست و یک کوه بیش نبود - پانزدهم
جمادی الاولی از موضع باری بدانصوب متوجه گشتند - شکر الله
عرب بفوجداری کامان بهاری فرق عزت بر افراخت *

بیستم شیخ دبیر و غیره که عادل خان برهم سفارت روانة درگاه

غره شعبان در نواحی سیهور که معسکراقبال بود بهادر بیک
 سرهای گردن کشان به پیشگاه حضور آورد - بفرمان والا از دروازه
 سرای سیهور آویختند - تا عبرت صایه سایر شفات گزینان کوتاه
 بین گردد - نرسنگدیو پدر ججهار غنوده بخت در درخت زار و
 جاهای دشوار گذار آن ملک چاهها کنده بزر آگنده بود تا در حوادث
 روزگار و سوانح چرخ غدار آن نابکار و فرزندان بی هنجارش را بکار
 آید - و غیر خود و دو خدمتگار راز دارش دیگری بر آن آگهی
 نداشت - و ججهار مقهور بعد از آنکه جانشین پدر شد در افزایش
 آن کوشید - غافل از آنکه آنچه باندیشه کوتاه مواد جاه و دستگاه خود
 پنداشته از اسباب زوال آن گمراه خواهد گردید - چنانچه پس از
 ورود افواج قاهره بآن سرزمین فتنه آگین جان و مال آن بد مال و
 اولاد کفر نژادش در معرض تلف افتاد - و از جمله دفاین و نقودی
 که با خود گرفته بود بمرات قریب یک کرور روپیه بخزانة عامره رسید -
 و ولایتی که نزدیک پنجاه لک روپیه حاصل دارد بتصرف درآمد - ایزد
 بیهمال همواره آوازه گیتی کشائی و کشور گیری اقبال روز افزون
 خاقان زمان و شهنشاه دوران در روزگار سایر دارد - چون سرداران
 عساکر منصوره بسرحد ملک چاندا رسیده بودند - مقرر ساختند -
 که از کبپا زمینداران ولایت که سرآمد زمینداران گوندوانه است
 پیشکشی گرفته مراجعت نمایند - بنابراین سنگرام مرزبان کنور را
 بدآنصوب پیشتر فرستاده و بزبان او کلمات و عد و وعید حواله نموده
 خود از عقب راهی گشتند - کبپا جز اطاعت و فرمان پذیری چاره
 ندیده به سنگرام قرار داد - که سران لشکر را به بید و بگرد آوری

آن نگارش خواهد یافت - جوانان کار طلب باشاره خان دوران رانی
 پارتی و دیگر زنان مجروح را از خاک برداشته با اخیالی که
 مرصع آلات و اشرفی بار داشتند و دیگر غنایم نزد فیروز جنگ
 آوردند و سرکرده های عساکر منصوره بر کنار تالابی که در آن نزدیکی
 بود برای آسایش دواب و ضبط غنایم و جست و جوی تدمه اموال
 و تفحص احوال کثیر الاختلال ججهار و بکرماجیت که پیش نهاد
 همت اولیاء دولت درین سفر نصرت اثر قتل و اسیر آن دو خسران
 مآل بود - دایره نمودند - درین هنگام که بمددگاری و کارگذاری
 تائیدات ربائی طنطنه کوس فیروزی بلندی گرای بود - بشارت
 کشته شدن ججهار و بکرماجیت که از دستبرد دلیران خونخوار
 خایف گشته در یکی از جنگلهای آن نواحی پنهان شده بودند -
 و طایفه کوند که در آن سرزمین آبادند بعقوبت تمام آن دونمک
 حرام حق شناس را بقتل آوردند - گوش هوا خواهان برافروخت -
 خان دوران از شنیدن این مرثده کام اندرزی شتایش ایزدی و
 نیایش اقبال جهان پیرای خاقانی بجا آورده سوار شد - و به پیگر
 آن دو حیلست گرآمده گفت تاسرهای شان که زنبور خانه فتنه
 و فساد بود از تن برداشتند - و آنرا با انگشترهای آن دوگم نام و
 اسب و یراق که پیش کشندگان بود فیروز جنگ آورده باستصواب
 مشارا الیه هر دو سر را مصحوب بهادر بیدگ داروغه تغنگهای خاصه
 روانه درگاه خواقین پناه ساخت

* بیت *

همه هر کشان را سر انداختند * اساس مخالف بر انداختند
 امان یافت هر کس که گردن نهاد * شده عاصیان را سر و زر بباد

گرفتند که اودیبهان از جمله هشت فیل شش فیل را بانداز مغلطه
از راه گلکنده به سمت چاندا فرستاده است - و دو ماده فیل باد رفتار
که بر آن نسا و اطفال آن مستعد نکال سوارند با خود گرفته بسرعت
تمام میروند - و شیران پیشه دلیری بغیلان مذکور مقید نگشته راه
گلکنده از دست ندادند - و به پیمودن آن بال استعجال کشادند -
اتفاقا گروهی از تابندگان فیروز جنگ که از عقب می آمدند -
بغیلان بر خورده هر شش را با احمال میگیرند - و چون بعد از
نوردیدن پنج شش گروه سپاهی مخالف نمودار شد خان دوران
سید محمد پسر کلان خود را با ماده و سنگه و نظر بهادر خویشگی
و خواجه عنایت الله و اسحق بیگ بخشی و پانصد سوار مغل
بر سبیل تعجیل تعیین نمود - مخدولان از سطوت افواج قاهره
فرست جوهر کردن زنان که آئین جهال کفر هندوستان است نداشتند
باضطراب و زخم جمدهر برانی پاریزی زن کلان راجه نرسنگهدیو
و دیگران و اطفال پیکان شمشیر و جمدهر زده خواستند تا بکام
گریز بدر روند - درین اثنا گروه مذکور در رسیده جمعی را به تیغ
و سنان از هم گذرانیدند - و طایفه را که در هنگام ستیز بقدر دست
و پای میزدند خاندوران از عقب آمده طعمه شمشیر جان شکر و
خنجر اجل پیکر ساخت - و در گبهان پسر چهار و در جن مال
ولد بکر صاحبیت را اسیر گردانیده مضمون

• ع •

سرکشی با سرفرازان سرنگونی آورد

بیروی روز انداخت و اودیبهان و برادر خرد او سیام دوا که بگلکنده
فرار نموده بودند پس از چندی نیز گرفتار آمدند - چنانچه تفصیل

تزارحم اشجار بتجسس آن دو نكوهیده کردار تا شام برداخته همانجا
 فرود آمدند - و چون اختی از شب گذشت زمینداران اطراف که
 بتوغیب و ترهیب اولیای دولت ابد قرین از ملاعین سراغ می
 جستند بر گزارند - که عیال خود را با هشت فیل خزانه همراه پسران
 خود اودیبهان و برادر خردش و سیام دوا که معتمد او بود و جماعة
 دیگر جانب گلکنده روانه ساخته خود نیز بدان صوب از عقب راهی
 گشته است - فیروز جنگ و خان دوران بهادر خان را که باوجود عارضه
 جسمانی لوازم جان فشانی بجا می آورد و محمود بیگ خواتی
 را که دیوانی فوج فیروز جنگ بدو مفوض بود بر بنه و اشیائی که
 مجاهدان دین بغنیمت گرفته بودند نگاهداشته خود با گروهی از
 مبارزان رزم پرست بتعاقب مقاهیر نهضت نمودند - و هر ادلی
 عساکر اقبال و هر کردن طریق خان دوران بر خود گرفت - و با آنکه
 محتالان بد مآل در گم کردن پی امیال بدالت خرد تباه و فکر
 کوتاه لطایف الحیل بکار بردند از اصابت تدبیر براهی که فتنه
 پزوهان شتافته بودند افواج منصوره را می برد - و هر چند مکرر
 خبر رسید که مقهوران ده فیل خزانه در جنگل شمالی نبرد گاه
 گذاشته رفته اند سران لشکر نصرت اثر غنیم را فرصت نداده خود
 بدان طرف متوجه نگشتند - و به بهادر خان و محمود بیگ خواتی
 پیغام دادند که فیلان را با زر بدست آورند - و در آن روز پانزده
 کروه گوندي نور دیده در آغاز ظلمت شب برای آهودگی مراکب
 فرود آمدند و پس از انقضای نیمه آن باز سوار شده بر قتل
 مفسدان کمر عزیمت استوار بر بستند - در خلال این احوال ظاهر

جنگ خبر فرستادند که غنیم عاقبت و خیم افیال مال و عیال و
 سایر احمال و اثقال پیش انداخته نزدیک میروند - فیروز جنگ
 گروهی از تغلگچی و تیرانداز را بکمک قراولان تعیین کرده برنبرد
 آرائی تحریر نمود - و به بهادر خان که هراول فوج او بود پیغام
 داد که او نیز بوقت کار و هنگام پیگار خود را رسانیده فوج قراول را
 مستظهر گرداند - قراولان بعد از رسیدن کمک بر مقاهیر تاخته و
 به تیر و تفنگ و دیگر آلات جنگ پرداخته پاشنه کوب میرفتند -
 درین اثنا نیکنام عم بهادر با جمعی از همراهان پدای مردی
 شجاعت از فوج قراول گذشت - چهار شقاوت شعار و بکرماجیت
 ضلالت دثار از غلبه دلیران کارزار زنی چند را که اسپان آنها
 توانائی نداشتند بکوی نیدستی فرستاده از بد فرجامی بر سر نیکنام
 هجوم آوردند - بعد از آنکه نایره قتال زبانه برکشید و نیکنام بتدریج
 مردانه با هفت کس دیگر زخمها برداشته در عرصه ناورد افتاد -
 مادهو سنگه ولد را و رتن که در فوج هراول خان دوران بود از یمین
 نیکنام جلو انداخته جوقی را بآب تیغ آتش بار غریق بحر فنا
 گردانید - بقية السیف تاب صدمات جنگ آزمایان ظفر نشان
 نیاورده رجعت قهقري نمودند - درینولا خان دوران به بهادر خان
 ملحق میگردد و هر دو بر قلب سپاه خسارت زدگان که در آن چهار
 و بکرماجیت و ازون طالع بودند می ریزند - اگرچه آن دو بد گوی
 حرکت المذبحی نمودند اما آخر کار جمعی را بکشتن داده و طوغ
 و نقاره خود را با چهار فیل و نه شتر زر آمود گذاشته بدرخت
 زاری که در آن نواحی بود گریخته پناه بردند - غزاة اسلام با وجود

تا آن نگویند آثار را بکیفر اعمالش نرسانند و عیال و اموال او را بدست فیارند عذر باز نگیرند - هر روز قطره نموده ده گروه کوندی می نوشتند - و قره العین خلافت پادشاه زاد را اورنگ زیب بهادر نیز طی منازل نموده عساکر جهانکشا را مستظهر میگردد اندیدند - و همواره حقایق تسخیر ملک و قلاع و قمع بندیهای بد فرجام و دیگر اخبار مسرت انجام که از نوشتجات سرداران و سوانح نگاران بظهور می پیوست بدرگاه عرش اشتباه معروض میداشتند - و بعد از آنکه اولیاء دولت ابد میعاد بتعاقب در آمده ان خسران گرای را اداره دشت ادبار ساختند و نزدیک رسید که آن مخدول مقتول یا ماسور گردد - و پادشاه زاد جهانیان بد هامونی رسیده روزی چند اقامت گزیدند - و عبد الله خان بهادر فیروز جنگ و خان دوران که با عساکر فیروزی از شاه پور بر اثر آن ادبار آثار شتافته بودند از ولایت گدده کنکه والابجی که بگویند کوند متعلق داشت گذشتند - و چون بسرحد ملک چاندا رسیده اگهی یافتند که مخافیل چهار گروه پیشتر فرود آمده اند پیش از ظهور تباشیر صبح بقصد مالش شقاوت کیدشان ضلالت اندیش بره نوردی در آمدند - و پس از سپری شدن یک بهر روز بمنزلگاه ادبار پژوهران رسیده آگاه گردیدند که از وصول امواج قاهره مخدولان شباشب ره سپر فرار گشته اند - بنابراین تعاقب نموده تا فرونشستن افتاب قریب بیست گروه کوندی طی کردند - و آن روز که مراکب مواکب منصوره لختی نعل انداخته بودند و برخی مانده شده تا دو بهر توقف گزیدند - و باز بسرعت برق و باد راهی گشتند - و همین که دو بهر از روز گذشت قراوان قیروز

د فاین همانجا توقف گزید - عبد الله خان بهادر فیروز جنگ و خان
 دوران با سایر امرا بیست و پنج بصره شاه پور راهی گشتند -
 درینولا چهار سده بخت خبر فوت زمیندار دیوگده شنیده از
 تذبذبی که در ماندن و بر آمدن داشت بیرون آمد و توپهای قلعه
 چوراکده شکسته و امبابی که در آنجا بود سوخته و منازل درون
 حصار را که بیم نراین زمیندار دیوگده ساخته بود بیاروت پراکنده
 با اهل و عیال و اموال از راه لاهی و کروله که داخل ملک زمیندار
 دیوگده است روانه دکن گردید - سران لشکر بعد از آگاهی باستعجال
 تمام قطع مراحل نموده بچوگانگاه چوراکده رسیدند و خان دوران
 بصواب دید فیروز جنگ با جمعی از بندهای پادشاهی بقله در
 آمده بر بام بتخانه رفته آوای آذان و دعای فزونی عمر شهنشاه
 دوران بلند گردانید - و احداث مهمند را با جمعی از منصبداران و پسر
 صاحب تنکه سنگرام زمیندار کنور و پانصد پیاده تغلچچی بیاسبانی
 آن در فلک رفعت گذاشته بشاه پور که درینوقت عبد الله خان
 بهادر فیروز جنگ نیز بانجا رفته بود معاودت نمود - درینجا
 چودهری تبه کردلی راگهونام که بدیدن خان دوران آمده بود بر
 گذارد که چهار مقهور قریب دوهزار سوار و چهار هزار پیاده و
 شصت فیل بیست و نه و چهل ماده که بر بعضی زر نقد و طلا آلات
 و نقره آلات و برچندی عیال خود را برداشته است همراه دارد و
 از سنگینی هر روز چهار کروه کوندی که نزدیک هشت کروه رسمی
 است نور دیده میرود - با آنکه او پانزده روزه راه پیش رفته بود سر
 کردهای افواج قاهره از شاه پور بتگامشی در آمدند - و بقصد آنکه

آن برج را با هشتاد گز دیوار در جانب که ده گز عرض داشت
می پراند - و علی اصغر با همراهان نیست و نابود میگردد -
چون خان دوران دران وقت بواسطه ضبط اسپان متعاهد بچائی
رفته بود مضرتی بدو نرسید برخی از همراهان او از سنگ
ریزهائی که بدان طرف افتاد آزار کشیدند - و ازان رو که اکثر
سنگها جانب بیرون افتاده بود بگروهی که با دیگر سرداران در خارج
حصار برای در آمدن انتظار تباشیر صبح می بردند آسیب رسید -
و قریب سیصد آدم که پیشتر آنها از مردم امر سنگه ولد راجه
گجسنگه بودند و در دست اسب بباد فنا رفتند - آنچه از نقد و جنس
قلعه بضبط در آمد خان دوران بجماعه معتمد حواله نمود روز دیگر
خبر آوردند که جوقی برای هیمه و علف بجنگل رفته چاهی که
چهار شقار شعار دران زرهای خویش پنهان ساخته بود یافته اند
خان دوران بدان موشتانده بعد از جست وجو سه چاه دیگر بهم
رسانید - و مبلغ دواک و پنجاه هزار روپیه بدست آورده داخل
خزانة پادشاهی گردانید - و ازین ظاهر شد که او در جنگل چاهها
کنده زر خود را پنهان ساخته است و چون اولیاء دولت دریافته
که آن صلاحت کیش در قصبه شاه پور که دو گروهی چورا گده
واقع است اقامت دارد و کس نزد زمیندار ولایت دیو گده فرستاده
منتظر است که اگر بوعدهای او بازی خورده میان ملک خود راه
دهد ازینجا بدکن بگورزند و درین ضمن بتهیه اسباب قلعه داری
چورا گده نیز می پردازد - و بموجب حکمی که از پدشگاه خلافت صادر
شده بود سید خانجهان بجهت تفسیق ولایت مفتوحه و تغذیش

و نظر بهادر خوبشگی که از طرف جنوبی قلعه ملچار خود را بکنار
 جر رسانیده از سمت شرقی بیرون می آید و در ظلمت شب خود
 را بچنگلی که در همان نزدیکی بود رسانیده پنهان میگردد - بهادران
 ظفر پیوند از فرو نشستن صدای توپ و تفنگ و بر فیامدن
 آدای محصوران حصار را از وجود اشرار خالی دانسته سرداران
 افواج قاهره را بسرعت هرچه تمامتر آگاه گردانیدند - سرکرده های
 عساکر منصوره بعد از شنیدن این خبر مقرر ساختند که اوائل
 صبح بقلعه در آیند - هنوز لختی از شب باقی بود که یغماچیان
 درون قلعه رفته بذهب و غارت پرداختند - خان دوران بمجرد اطلاع
 برینمعنی از خندق گذشته با اسحق بیگ بخشی فوج خود و
 چندی دیگر از راه دریچه درآمده جمعی را به نگهبانی آن راه گذاشته
 بمنع گروه غارت گر و گرد آوری اموال مقید گردید - لیکن تارسیدن
 خان مشارالیه چارده پانزده خانه تهی ساخته بودند - درین اثنا
 شخصی از جنوبی قلعه فریاد بر آورد که در فلان برج خون گرفته
 چند هستند - علی اصغر ولد جعفر بیگ اصف خان بخان دوران گفت
 که من رفته جماعت مذکوره را بسته می آرم - خان دوران هرچند
 او را ازین اراده باز داشته مکرر بر گذارد که درین شب تار و کثرت
 عوام که در آن دوست از دشمن باز نتوان دانست تردد معقول نیست
 فرضا اگر اجل رسیده چند مانده باشند صباح گرفتار خواهند شد -
 او گوش ننموده بر فراز حصار برآمد - قرین این احوال گل
 مشعلی که غارتیان بر افروخته برای تاراج اموال می گشتند در
 انبار باروتی که به برج قلعه بود می افتد و آتش در گرفته تمام

یک روز در اوندچیه مقام نموده راجه دیبی سنگه را که اوندچیه با مضافات از درگاه خواقین پناه بار عنایت شده بود با جمیعت او در آنجا گذاشتند و عرایض متضمن بشارت فیروزی بدرگاه والا و بگرامی خدمت پادشاهزاده جهانیدان ارسال داشته چهارم از دریای ست دهاره که قصبه اوندچیه برکنار آن واقع شده و بواسطه تندی آب و فزونی خرسنگ گذاره ازان متعسر است عبور نموده بتعاقب آن مردود نکوهیده عاقبت روانه گشتند *

چهاردهم سه گروهی دهامونی رسیده آگهی یافتند که آن مقهور عیال خود را با برخی اسباب و خواسته که یدش از برآمدن خود از قلعه اوندچیه بحصار مذکور فرستاده بود ازینجا نیز بر آورده بقلعه چوراگده که بر استواری و حصانت آن بیشتر اعتماد دارد روانه ساخته است - و عمارت دور حصار دهامونی بر افکنده رتنائی نام شخصی را با گروهی از معتمدان خویش بحراست قلعه باز داشته جانب پرگنه گهتوا که در سمت چوراگده است رفته بعد از تسخیر پذیرفتن حصن دهامونی زود خود را بقلعه چوراگده تواند رسانید - هزبران معرکه هیجا بدریدن اشجار و ساختن ممر مشغول گشته در عرض دو روز در نواحی قلعه دهامونی رسیدند - و پدای مردمی شجاعت مسلحان را تا کنار خندق برده کار بر قلعه نشینان دشوار گردانیدند - اگرچه مقاهیر از درون حصار بسر دادن بان و تفنگ و انداختن حقه و سنگ نایره حرب بر افروخته تا نصف شب دست و پای زدند اما آخر کار از سطوت لشکر فیروزی بطلب زینهار کس نزد خان دوران فرستادند - درین اثنا بهادر خان رو هیله

شتافته کوهچقه کهمر والی را از تصرف مردم ججهار سیه گلیم
 وازون طالع که در آنجا اقامت داشتند بر آورد - و جمعی را دستگیر
 ساخته پیش خان دوران آورد - ججهار نموده بخت با وجود
 انبوهی جنگل و سنگ لاهی فعل فرسا و فنونی جر و حل
 حوالی اوندچیه از در آمدن عساکر فیروزی مآثر هراسان گشته اهل
 و عیال و مفتسبان خود را با دواب و لختی زر سرخ و سفید از
 حصار اوندچیه بر آورده بقلعه دهامونی که پدر آن تیره اختر در
 کمال متانت بنا نموده و شرقی و شمالی و جنوبی آن جرهای
 عمیق است که کندن نقب و کوچه سلامت صورت نپذیرد و غربی
 آن که هموار است خندق بیژرفای بیست ذراع پادشاهی کنده
 بجرهای مذکور رسانیده اند - روانه ساخت - پس ازان جوقی را
 بصیانت حصن اوندچیه گذاشته خود نیز با بکرماجیت و سایر
 منسوبان بدان صوب ره نورد فرار شد - سرداران لشکر پادشاهی از
 استماع این نوید نشاط افزا خود را بسرعت نزدیک قلعه اوندچیه
 رسانیدند - و بترتیب ملچار و سرانجام زینه پرداخته فوجی را از
 دایران نبرد آژما تعیین کردند - تا پایان شب دو شنبه دوم جمادی
 الاولی که آغاز صبح نصرت بود بزینه و کمند بر دیوار حصار بر
 آمدند - پاسبانان حصن از استیلا مبارزان قلعه کشا آسیده سر
 گردیده چون جز فرار چاره نیافتند از طرف دیگر بدر رفتند - شیران
 پیشه و غا از دیوار بدرون حصار فرود آمده در قلعه را برکشادند -
 سران سپاه نیز بقلعه درآمده باقامت تکبیر و آذان تقدیم نیایش
 ایند میدان و فاتحه استمرار دولت خاقان گیتی ستان پرداختند و

خان مشارا الیه و مرحمت خلعت و عصای مرصع مفتخر گشته *
 هشتم جمادی الاولی موضع یاری بمچه رابات گیتی کشای
 بر افروخته هشت روز مسرت آرای صید و شکار گشتند *
 بدست آمدن قلاع و دفاین چهار تیره روزگار و بیاسا
 رسیدن آن بادیه پیمای ادبار و بکرماجیت پسر یتکه او
 و رسیدن سرپرشر آن دو تیره اختر بدرگاه خان عدل گستر *
 شرح این مقال آنکه سران افواج قاهره بعد از وصول فرامین
 والا از جائی که توقف گزیده انتظار صدور حکم معلی و انقضای
 ایام بارش می بردند راهی گشته در نواحی بهاندیر بیکدیگر
 پیوستند - و هدم بقیان آن ره نورد بغی و طغیان و تسخیر حصون
 حصیند او را وجه همت گردانیده پس از رسیدن سه گروهی اوندچه
 که آغاز شجرستان بوم آن بوم طبیعت است به بریدن اشجار
 متراکمه و هموار ساختن طرق عسیره پرداخته هر روز لختی پیش
 میرفتند چهار خدلان شعار قریب پنج هزار سوار و ده هزار پیاده
 در اوندچه که مهرب آن منبع فتنه و فساد بود فراهم آورده
 باستظهار جنگل منتظر کارزار نشسته بود - و گروهی از سوار و پیاده
 را پی هم میفرستاد تا در پناه درخت زار بر بنش تیر و تفنگ
 می پرداختند - و غزاة لشکر اسلام نیز هر روز چندی را آتش
 افروز جهنم میگردانیدند - و بدین طرز و آئین قطع مسافت نموده
 بدست و نهم ربیع الذانی حوالی مواضع کهمر والی که یک گروهی
 اوندچه است - و مقاهیر آنرا نبردگاه قرار داده بودند معسکر
 ساختند - درین اثنا راجه دیبی سنگه با هراول فوج خان دوران

گردید - تا هم آگهی بر کیفیت آن در آسمان تمثال بی وساطت
غیری بحصول انجامد - و هم تادیب فتنه پژوهان بد فرجام و تسخیر
سایر حصون بی نظام دلخواه صورت گیرد - و فرمان طلب بنام
اعظم خان صوبه دار الہا باد صادر شد کہ ملتفت خان را با جمعی
دران صوبه گذاشته بدار الخلافه اکبرآباد بیداید - و بحکومت آن مصر
جامع پردازد - و حراست حصن دار الخلافه بمصر انداز خان قلماق
مفوض ساخته هژدهم ربیع الثانی مطابق هشتم مهر در ساعتی
کہ چہرہ افروز سعادت بود بر رتہ سوار شدہ روانہ گشتند - و باغ نور
منزل بنزول الویہ ظفر پیکر منبع برکات گردید - و مبشر غیبی
تاریخ این نہضت مبارک بدین گونه گذارش دادہ *

پادشاہ جهان این سفر مبارک باد

درین مکان نزع سہ روز توقف واقع شد - از آنجا بدر کوچ و یک
مقام ساحت فتح پور مضرب خدام گردون رفعت گردانیدہ سہ روز
بشکار مرغابی و سیر تالاب جیحون وسعت آن پرداختند *

بیست و هشتم منزل رویداس بورود معلی رونق فردوس یافت -
درینجا شش روز عشرت اندوز نخبہ گیر گشتند - درین منزل مرشد قلیخان
میرتوزک را بخلعت برنواختند - و فوجداری متہرا و مہابن و
مالش شقاوت کیشان آنجا بوی مفوض فرمودند - و چون فزونمی
جمعیت ناگزیر ضبط آنجا است باضافہ پانصدی ذات و ہزار و سیصد
سوار بمنصب دوهزاری دوهزار سوار سر برافراختہ و بمرحمت علم
عز افتخار بخشیدہ دستوری دادند - میرخان کہ بخشیدگری احدیان
و داروغگی کرکیراق خانہ بدو منوط بود بخدمت میرتوزکی نیز از تغیر

بر منته آمده - درین روز مسعود نایب‌رئی ایلچی نذر محمد
 خان بمرحمت خلعت و خنجر مرصع و انعام بیست هزار
 روپیه و نه خوان از نثار طلا و نقره سرافراز گشته رخصت
 معاودت یافت - بخواجه یاقوت تحویلدار ارمغان و غیره
 خلعت و پنج هزار روپیه نقد عنایت شد - بصالح خواجه برادر
 عبد الرحیم خواجه که از بلخ یک دست باز طریغون و برخی
 اشیاء دیگر بر سبیل پیشکش همراه نایب‌رئی بدرگاه خواقین پناه ارسال
 داشته بود - چهار هزار روپیه مرحمت فرمودند - و میرک حسین
 خوافی را بعطای خلعت و امپ بلند پایگی بخشیده بعنوان سفارت
 نزد نذر محمد خان با گرامی نامه و صد و شصت یاقوت و دوصد و
 پنجاه زمرد یک ماده فیل با حوضه نقره و برخی مرصع آلات و اقمشه
 نفیسه هندوستان بهشت نشان که باب آنجا بود و قیمت همه یک
 لک و بیست و پنج هزار روپیه شد فرستادند . جمالی ولد قمر خان
 بخطاب جانشینار خان سرافراز گردید *
 چهاردهم راجه جیسنگه از دکن آمده دولت ملازمت دریافت *

ارتفاع رایات جهانکشا بسیر دولتا باد و

عزم تسخیر دیگر فلاح بی نظام

چون دریافت حقایق ملک خصوصا آنچه بتازگی تسخیر
 پذیرفته باشد از قواعد ملک داری و قوانین فرمان گذاریست توجه
 بسمت دولتا باد که انفتاح آن از نبایل عنایات یزدانی و جزایل
 عطایای صمدانی بحضرت خاقانی است مرکوز ضمیر الهام پذیر

کس خود همراه حکیم فرستاده بود نیز از نظر اکسیر اثر گذشت -
و یک اسپ طرق پسندیده افتاد *

بیست و هفتم پادشاهزاده‌های کامگار و نوئیدان نامدار خلعت
بارانی مرحمت گردید - سرکار سورتی بتیول میرزا عیسی ترخان
عزایت شد - و او باضافه هزار سوار دو اسپه سه اسپه بمنصب
پنج هزار سوار چهار هزار سوار دو اسپه سه اسپه مبربرافراخت *

شب دوازدهم ربیع الاول مجلس عرس مقدس اشرف
موجودات افضل کائنات علیه اکمل الصلوات و التحیات بانواع بخور
و اصناف مشعومات عطر آمود گشت - و گروهی از حفظه و دیگر
ارباب صلاح و اصحاب استحقاق بمطعمومات و عطاء دوازده هزار روپیه
نقد برسم معهود بهره‌ور گشتند *

شانزدهم بکوکب سماء خلافت پادشاهزاده محمد شاه شجاع
بهدار فیل از حلقه خاصه با یراق نقره و ماده فیل عطا فرمودند -
راجه دیبی سنگه بمرحمت نقاره و روشن ضمیر ولد صادق خان
بخطاب صلابت خان و حکیم الملک بانعام شش هزار روپیه
نوازش یافتند *

جشن قمری وزن

روز جمعه هشتم ربع الثانی سنه هزار و چهل و پنج مطابق
بیست و نهم شهر یور مجلس قمری وزن اختتام سال چل و پنجم
و افتتاح سال چهل و ششم از عمر ابد پیوند خاقان جهانیدان
منعقد گردید - و آن گرانبار خلافت بطلا و دیگر اشیای مقرر

همراه از گردید - جگنات کلاونت مخاطب بکبرای در جایزه تصنیفی
 که تازه بسته بود و مستحسن افتاده بعنایت فیل مفتخر گشت *
 پانزدهم صفر اعظم خان از تغدیر سیف خان بصوبه دارمی الهاباد
 مربر افراخت - و سیف خان را بمرحمت خلعت و اسپ بازین
 مطلا و فیل مر افرازی بخشیده بصوبه دارمی گجرات از تغیر سپهدار
 خان تعین فرمودند - و سید هزبر خان را بعنایت اسپ بازین
 نقره و هر یکی از سلطان نظر برادر سیف خان و یحیی پسر خان
 مزبور را بمنصب هزاری ذات و سه صد سوار از اصل و اضافه
 برنواخته همراه او مرخص ساختند - لشکر شکن ولد شاه نواز خان
 بن عبد الرحیم خانخانان بخدمت فوجدارمی سرکار لکهنو فرق
 مباحثات بر افراخت - حکیم مسیح الزمان که بزیارت حرمین مکرمین
 رفته براه بصره مراجعت نموده بود و از انجا به بندر لاهری رسیده
 روانه درگاه والا شده درین هنگام باستلام عتبه جلال ناصیه بخت
 بر افروخت - و چهل اسپ عربی که در بصره و نواحی آن برای
 پیشکش خریدده بود بنظر اقدس در آورد و بدرجه قبول رسید -
 از انجمله دو اسپ یکی بوز و دیگری طرق که حسن منظر و نکوئی
 لون و تناسب اعضا با تیزگامی و باد خرامی فراهم دارند داخل
 سرآمد اسپان گشته نخستین بیادشاه پسند و دومین به تمام عیار موسوم
 گردید - و حکیم را بعنایت خلعت و منصب سه هزاری ذات و
 پانصد سوار بدستور سابق و فیل و بیست هزار روپیه نقد و حکومت
 بندر و سرکار سورت از تغدیر معز الملک بلند مرتبه گردانیدند - پنج
 اسپ عربی که علی باشا حاکم بصره بعنوان پیشکش مصحوب

پیشکش خود پیش از عزل راهی کرده بود - به پایتخت قبول رسید •
 دهم عید اضحی ابواب شادمانی بر روی جهانیان بر کشاد -
 شهنشاه حق آگاه بعیدگاه تشریف فرموده بعد از ادای نماز
 بدولخانه والا مراجعت نمودند - و رسم نثار در مسجد و ذهاب و سنت
 قربان ببقدر رسید - درین روز به نابهری حاجب بلخ سی هزار
 روپیه و بخواجه یاقوت تحویلدار ارمغان پنج هزار روپیه و بمراد آخته
 بیگی چهار هزار روپیه و به نذریگ قوش بیگی یک مهر سی
 تولگی و دو هزار روپیه - و بعباد الله میرشکار دو هزار روپیه و بداروغه
 شتران هزار و پانصد روپیه مرحمت شد - ذوالفقار خان بعنایت
 خلعت و منصب هزار و پانصدی هشتصد سوار از اصل و اضافه و
 مرحمت امپ سرافرازی یافته از تغیر سید لطف طی بهکری
 بخدمت فوجداری میان دواب مرخص گشت •

هژدهم میر جمله بعنایت فیل بلند پایگی یافت - میر خان
 را بخلعت و خدمت بخشیکری احدیان از تغیر اصالت خان
 نوازش فرمودند •

بیست و پنجم مکرمت خان باضافه پانصد سوار بمنصب
 دوهزاری ذات و هزار و پانصد سوار مباهات اندوخت •
 در عشره اولی محرم هزار روپیه بدستور معهود باهل استحقاق
 مرحمت شد •

شانزدهم خواص خان بعنایت خلعت و اسب با زین نقره و
 حکومت تته از تغیر یوسف محمد خان تاشکندی مباهی گردید -
 آگاه خواجه سرا بخطاب خانی و فوجداری این روی آب دارالخلافه

سید عالم باره و گوکلداس سیدودی و مهدیس داه راتهور و شیخ
 آلهدیه و جمعی دیگر از منصبداران و هزار احمدی تیر انداز و برق
 انداز و هزار سوار تابینان یحیی الدرله در خدمت آن عالی نسب
 معین ساختند - و هنگام رخصت بشایسته خان خلعت خاصه با جمدهر
 مرصع باپهلونکته و اسپ از طویلۀ خاصه با زین مطلا و فیل از حلقۀ
 خاصه مرحمت شد - دیگر امرا نیز بقدر مرتبت بعزایت خلعت
 و اسپ نوازش یافتند - قاضی محمد سعید کره رودی بخدومت
 بخشیکری و واقعه نویسی این لشکر و باضافۀ پانصدی ذات بمنصب
 هزار و پانصدی دویمست سوار سربلند گردید - و فرامین قدر آئین
 بنام عبد الله خان بهادر فیروز جنگ و سید خان جهان و خان
 دوران بصورت پیوست که ضروریات امور را بعد از اطلاع آن درۀ الناج
 سلطنت انجام دهند - و در باب حرکت و سکون آن والاگهر هرچه
 مصلحت وقت باشد در خدمت ایشان معروض دارند •

اکنون خامۀ سوانح نگار بگذازش وقایع حضور می پردازد
 غره ذی الحجه پادشاهزادۀ اقبال مند محمد دارا شکوه را فیل
 از حلقۀ خاصه با یرار نقره و ماده فیل عزایت فرمودند - پیشکش
 اعظم خان صوبه دار بنگاله و دوازده فیل و پنجاه اسپ تا ننگین
 و بیست و پنج خواجه سرا و سپر بسیار و فراوان عود و پارچۀ
 سفید که قیمت مجموع آن هفت لک روپیه شد با پنج لک
 روپیه نقد که تمامی زمینداران آن ملک باو داده بودند - چه
 آئینی است مقرر که هرکه بصوبه داری آنجا سرفرازی می یابد
 مبلغ مذکور یک مرتبه بطریق پیشکش بوی میدهند و او همراه

در اثناء وقایع فرار چهار تبه کار مرتبه اولی در نخستین سال گذارده
آمد عنایت فرمایند - چون سندر کب رای که بجهت تبدیلیخ او امر
پادشاهی از آستان سلاطین مطاف نزد آن واژون طالع رفته بود
در یافت که بر صانت قلاع و انبوهی جنگل و سمعت ملک و فنونی مال
و فرادانی دیگر اسباب نکال مدهوش گشته سر خود سری می خارد
از انجا مراجعت نموده دیده و شنیده خود را در پیشگاه حضور برگذارد -
مناشیر قضا تاثیر بنام هر سه سردار که بامر خاقانی منتظر معاودت
سندر کب رای و سپری شدن ایام بارش بودند صادر گردید - که
استیصال آن تبه کار سیه روزگار را پیش فهاد همت گردانند - و
چون بر خاطر غیب ناظر که عقده کشای مشکلات است پرتو افکند
که مبادا سرداران مذکور مراتب قرب و منزلت و مدارج قدم
خدمت خود بنظر در آورده از رای یکدیگر سر بر تابند و موافقت
بمخالفت منجر گردد سرداری مواکب منصوره به اختر همای
خلافت پادشاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر مقرر فرمودند -
چنانچه پانزدهم ربیع الثانی مطابق پنجم مهر در خجسته ساعتی
آن والا گهر واخلعت خاصه و طره مرصع با پهلوکثاره و شمشیر مرصع
و باضافه هزار سوار بمنصب ده هزار پنهان سوار و بعنایت دو
اسپ از طویله خاصه یکی با زین طلای میفاکار دوم با زین طلای
ساده و فیل از حلقه خاصه با یراق نقره و ماده فیل نوازش نموده
روانه آنصوب گردانیدند - و شایسته خان و رستم خان و راجه بتهل
داس و مخلص خان و راجه رایسنگه ولد مهاراجه بهیم و شیخ فرید
ولد قطب الدین خان و دیندار خان بخاری و شیر خان ترین و

در استیصال گمراهان صحرائی ادبار بکوشند - و برای هرفوجی دیوان
و بخشی و واقعه نویس معین گردید - ججها غنوده بخت با اجتماع
خبر تعین عساکر فیروزی از خواب غفلت درآمده دریافت که
عقربد دلیران کارزار و شیران خونخوار اهل و عیالش با سیری گرفته
ملک و مال او را متصرف خواهند گشت - ناگزیر از راه استکانت
و لایه گری وکیل خود را بدرگاه گیتی پناه فرستاده بوسیدله خانخانان
سپهسالار التماس کرد که اگر یکی از بندهای درگاه والا نزد این
عاصی تبه کار دستوری یابد بواسطت او استعفای جرایم نموده
مطالب و مأرب خود را معروض دارم - از آنجا که جرم پوشی و
عذر نیوشی از کرایم شیم این حضرت گردون و تبت است مرتبه دوم
سندر کب رای را رخصت نموده حکم فرمودند که اگر سی لك روپیه
نقد بعنوان پیشکش داده سرکار بیاتوان عوض چوراگده وا گذارد و
خود با جمعیت خویش نزد خانزمان بهالاکهات دکن رود و پسر
جانشین خود را باستان عرش مکان بفرستد دیگر باره نقوش
معاصی او بزال مکرمت محو خواهد گردید - و یرایغ قدر نفاق
صادر شد که عبد الله خان بهادر فیروز جنگ و سید خانجهان و خان
دوران هرجا رسیده باشند تا برگشتن سندر کب رای توقف نمایند -
و مقرر فرمودند که اگر ججهار مقهور از تیگرگی بخت ره گرای شقاوت
گشته با متثال احکام پادشاهی گردن نه نهد قلعه اوندچه را مفتوح
ساخته راجگی آن ولایت و ریاست قوم بندیله بر اجه دیبی سنگه
که سابقا به نیاکانش تعلق داشت و حضرت جنت مکانی در جلدوی
کشتن شیخ ابو الفضل بنرسنگه دیو مرحمت نموده بودند چنانچه

کشن سنگه بهدوریه و قلعه دارخان و جهانخان کاکرو و کرپارام کورو و
جیرام پسر راجه انوب سنگه و هادی داد برادر رشید خان انصاری
و اندر سال نبیره راو رتن و روپ سنگه بنیره جگنات کچهواه و کروهی
دیگر از منصبداران و پانصد سوار از تابینان یمین الدوله و دو هزار
تفنگچی پیداده که مجموع هشت هزار سوار و دوهزار پیداده تفنگچی بود
از پیشگاه حضور مرخص گردانیدند - و بامرا و منصبداران مذکور نیز
در خور حالت خلعت و اسب مرحمت شد - و مقرر گردید که بهادر
خان روهیله با راجه امر سنگه زمیندار باندهو و احمد بیگ خان و
چندر من بندیه و راجه سارنگدیو و دیگر منصبداران که همگی
شش هزار سوار بودند در فوج فیروز جنگ بوده بلوازم جان فشانی
قیام نماید - و حکومت خاندیس بالله و یرد یخان مفوض گردانیده
و پایان گهات ولایت برار که ضبط آن به خان دوران متعلق بود
بخانزمان عنایت فرموده خان دوران را بصوبه داری مالوه بر
فواختند - و حکم شد که او با مادهو سنگه ولد راو رتن هادا و راجه
دیپی سنگه ولد راجه بهارته بندیه و نظر بهادر خویشگی و یاسین
و برادر او و پسران شیر خان و احداک مهمند و حبیب سور و
تعیناتیان مالوه که جمله شش هزار سوار بودند از راه چندیری
بحوالی بجهور آمده تا انقضای ایام بارش اقامت گزینند - و عبدالله
خان بهادر پرگنه ابرج را از مردم ججهار گرفته و جمعی
بحراست آن باز گذاشته از آب بهینه عبور نماید - و نزدیک
بهاندر موسم برسات بگذرانند - و سید خانجهان تا سپری
شدن بشکال در بداون توقف کند - بعد ازان افواج قاهره بهم پیوسته

تکامشی آن مردود در نیامد - با راجه بهار سنگه و چند رسن بندیده
برادران خرد ججهار مقهور و مادمو سنگه هادا و را و کرن و نظر بهادر
و مدیر فیض الله و سایر منصبداران از برهانپور بطریق یلغار در عرض
پنج روز بمقام اشته از مضافات صوبه مالوه بفوج مخالف رسیده
جمعی کثیر را روانه جهنم ساخت - و نزدیک بود که بکرماجیت نیز
درین زد و خورد بخلاب ممات در شود - اما از آنجا که نفسی چند از
زندگانی فانی آن گمراه تبه کار نادانی باقی بود زخمی از میدان نبرد
فرار نمود و با قلیلی خود را بجزنگلهای دشوار گذار و جبال عسیر
العبور زد - و راههای غیر متعارف را که جز شناسایی آن سرزمین
دیگری نتواند پی برد قطع نموده در پرگنه دهامونی به پدر ملحق
شد - الله ویرد یخان صوبه دار مالوه با آنکه سر راه او بود توفیق
تعاقب نیافت - و با خان دوران نیز همراهی ننمود - و چون این
ماجری بعرض حضار محفل اقبال رسید بیست هزار سوار نبرد آرا
بسرکردگی سه سردار فیروزی آثار یکی عبد الله خان بهادر فیروز
جنگ که در همان نزدیکی رخصت معاودت پتنه یافته بود درینولا
فرمان شد که از راه مراجعت نموده بقلع بنیاد آن بدنهاد پیردازد
دوم سید خانجهان سیوم خاندوران که بعد از تعاقب بکرماجیت
در مالوه توقف گزیده اندظار حکم می برد معین گشتند تا
ببرکندن بیخ فساد آن سر گشتگان دشت ادبار عبرت مایه سایر
کوته بیدان عاقبت نشناس سرانجام دهند - و سید خانجهان را
بعزایت خلعت خاصه و اسب از طویل خاصه با یراق طلا مریبلند
ساخته با سردارخان و امر سنگه واک راجه گج سنگه و مختارخان و

و پسر جانشین خود بکرماجیت مخاطب بجگراج را با جمعیت خویش در آنجا گذاشته بزمین شورش آئین خود برگشت - و باغواهی طبیعت لثیم و اغراء آز و خیم بر سر پیم نراین زمیندار ولایت کده لشکر کشیده اورا به پیمان و ایمان از در چوراگده که حاکم نشین آن ولایت است بیرون آورد - درشته عهد از دست واهشته با گروه انبوه از اعقاب و عشایر و دیگر منتسبان بقتل رسانید - و قلعه را با توابع و فراوان نقود و اجناس متصرف گردید - پس از آنکه پسر بیم نراین که خان دوران هنگام راهی شدن از مالوه اورا با پیشکش پدر همراه گرفته بدرگاه والا آورده بود طغیان آن مست بنیان بعرض معلی رسانید بآن واژون آثار از ممکن جلال یرلیغ قضا نفاذ مصحوب سند رکب رای صادر گردید - که چون بی حکم اقدس خون بیم نراین و منسوبان او ریخته ولایت کده را بتصرف در آورده است سودگار او در آن است که ولایت مذکور به بندهای پادشاهی تسلیم نماید و اگر میخواهد که در اقطاع او مقرر شود در عوض آن جاگیرهای حوالی وطن بگذارد و از نقود بیم نراین مبالغ ده لك روپیه بدرگاه والا بفرستد - او پیش از ورود فرمان عالی شان از نوشته وکیل خود بر حکم ارفع مطلع گشته بدلالات جهل و ضلالت از جاهل عبودیت ره گرای معصیت گشته پسر خود بکرماجیت را که با جمعیت پدر همراه خانزمان در بالاگهات بود اشارت نمود که از آنجا گریخته خود را زود بوطن رساند - آن ره نور وادی ادبار بمجرد اطلاع راهی گردید درینوقت چون خان دوران که در برهانپور بصوبه داری پایان گهات می پرداخت آگهی یافت که خان زمان ناظم مهمات بالاگهات به

بیراه رفتن چهارسنگه بندیل و یکرماجیت پسر

او و تعین عساکر فیروزی باستیصال آن

دوبد مال و ظهور نیرنگی اقبال

غنوده بختی که برهنمونی ادبار از مذهب قوم سداد بمسلک
نا مستقیم فساد شتافته در خارستان جهل منزل گزیند و چشم از
عواطف خدای مجازی و خداوند حقیقی باز بسته بدست کفران
پرست سلسله عصیان که صورت زوال و مثمر و بال است بجنباند
روز دولتش تیره گردد و دیده امیدش خیره • بیت •

چوتیره شود مرد را روزگار • همه آن کند کش نیاید بکار
مصدق این مقال احوال خسارت مال چهارناپکار است چه تا آن
کج گرای تیره رای طریق خدمت گذاری و جان سپاری این
درگاه آسمانجاء را شاهراه نجات خویش دانسته ببرزن ضلالت
در نیامده بود اختر دولتش طالع و کوكب بختش ساطع بود - همین
که عذر کردار بدست ادبار سپرد - و قدم در بیراه گذاشته بادیغ
شقاوت پیمودن گرفت ابواب خسران ابد و اسباب خذلان سرمد
بر روی روزگارش کشاده و آماده گشت - و جان و مال و عرض و عیال
او دستخوش حوادث و پامال نوایب گردید - تفصیل این اجمال
آنکه چون خاقان کرم گستر اوایل رجب سال دوم از جلوس مقدس
رقم عفو بر جریده اعمال قبلیحه آن فتنه آما کشیده بدکن تعیین
فرمودند - آن کفرکیش خطا اندیش بعد از مدتی از مهابت خان
خانخانان که نظم مملکت دکن برقرار بود رخصت حاصل نمود

ساخت و همین که پنج شش گروه نوردید جمعی کثیر از اطراف
 ریختند گوجر از ناموس پرستی دل بر نیسی گذاشته با پسران و دیگر
 همراهان جان بدایری در باخت - و چون هنوز گوش سرگروه لشکر
 به پنبه غفلت آگنده بود خبری ازین واقعه بدو نرسیده و منتظر
 مراجعت گوجر بوده چشم بر راه آذوقه میداشت - تا آنکه مقاهیر از
 هرجانب لشکر را گرد گرفته بسر دادن تغنگ و فلاخن کار بر مردم
 آنچنان دشوار گردانیدند که هیچکس از دایره قدم بیرون نیارستی
 گذاشت - درین هنگام نجابت خان جز بر گشتن چاره ندیده از آنجا
 راهی گردید - و بتعب تمام با قلیلی ازان مهلکه رهائی یافت - چه
 همراهانش دو گروه باوی نور دیده بعد از آنکه راهها بسته یافتند
 بیشتری بامید رستگاری پیاده شده هر طرف منتشر گشتند و اثری
 از آنها پدید نیامد - و روپنچندگوالیاری و طایفه دیگر که غیرت مردی
 اینانرا بدیگونه برآمدن رخصت نمیداد داد نبرد داده همانجا کشته
 شدند و از بی تدبیری سردار نا آزموده کار چندین چشم زخمی به لشکر
 رسید - اگر اندکی از خرد دور بین و رای صواب گزین بهره میداشتی
 در ابتداء کار نظر بر منتهای امور انداخته در آن مزلقه با گهی سلوک
 میکردی - و سر رشته تدبیر از دست فرو نهشتی - اگر کامروائی فتح نگشتی
 همراهانرا بهلاک نیدگندی - و چون این ماجری بعرض سالتزمان سریر
 خلافت رسید او را به تغیر منصب و جاگیر تادیب فرمودند - و میرزا
 خان بن شاه نواز خان ولد عبد الرحیم خانخانان را بعزایت خلعت
 و اسب با زین نقره و جاگیرهای او بر نواخته خدمت فوجداری
 دامن کوه کانکره از تغیر مشار الیه بدو تفویض نمودند *

و پائین کذل دایره کرد - روز دیگر چون می گروهی سری نگر رسید
 مرزبان آن ملک ازین دستبرد پی در پی هراسان شده وکیل خود را
 پیش خان منبور فرستاد - و ده لک روپیه برای سرکار والا و یک لک
 روپیه بجهت خان مشار الیه قبول کرد - مشروط بآنکه تا وصول این
 مبلغ همانجا توقف گزیده ملک او را پامال نگرداند - خان منبور
 درانجا توقف نمود - اتفاقا در لشکر پادشاهی که براههای دشوار گذار
 میان ملک غنیم درآمده بود ازان رو که رسد نمیرسید عسرت پدید
 آمد - درین اثنا وکیل زمیندار سری نگر برخی نقره آلات همراه
 آورده نجابت خانرا دید اگرچه در ادل حال قرار داد که در عرض
 پانزده روز پیشکش واصل گرداند اما چون دریافت که از نایابی آذوقه
 لشکر زیاده بر یک ماه نمیتواند استاد و برسات نیز نزدیک آمده
 به نیرنگ سازی و حیلت پردازی دو کس از خویشان خود گرو
 گذاشته مرخص شد و برای اطمینان خاطر خان پی هم کس
 فرستاده پیغام میداد که عنقریب پیشکش میرسانم - و یک و نیم
 ماه بمکر و تزویر گذرانیده زیاده بر یک لک روپیه نرسانید - با آنکه
 عسرت از حد گذشت چنانچه سیری بیگ روپیه میسر نمیدگشت -
 از سزوح این حال مقاهیر بگرد آردی اسباب شقاوت پرداخته راه
 برآمد لشکر را بسنگ و چوب مسدود ساختند - و نجابت خان از
 غرور جوانی و کم تجربگی و کشودن قلاع مذکور بمآل کار پی نبرده در
 انتظار پیشکش غافل نشسته بود - پس از آنکه از فقدان آذوقه تشدت
 تمام بحال مردم راه یافت و گروهی بر بستر هلاک افتادند گوجر
 گوالیاری را با دوپست سوار بواسطه آوردن غله به پرگنه نگین روانه

با انواع قاهره همراه بوده لوازم دولتخواهی بجای می آورد - و حصن
 مذکور سابقا باو متعلق بود - و زمیندار سری نگر به استیلا آنها
 متصرف گشته - حواله نمود - درین اثنا مرزبان سرور بر گذارد که
 چون زمیندار سری نگر قلعه بیدرات نیز بزور از من گرفته است اگر
 فوجی بکمک معین شود تا مردم خود فرستاده قلعه را باز بتصرف
 در آورم - نجابت خان جمعی را بکمک او تعیین نمود - اینان بآنجا
 رفته قلعه را از دست مقاهیر بر آوردند و با مواضع متعلقه آن بمردم
 او سپرده معاودت نمودند - نجابت خان از کالپی بقلعه سانتور که سه
 طرف آن آب ژرف محیط گشته روانه شد و آنها بغلبه از دست
 مقهوران بر آورده بکتو زمیندار لکهن پور را با صد سوار و قریب
 هزار پیاده بحراست آن باز گذاشت و خود پیشتر رفته تا کنار
 گنگ بتصرف در آورد - چون متصل هردوار از دریای گنگ عبور
 نمود آگاهی یافت که بر کتل تلاو که در شعاب جبال سری نگر
 واقع است حشری از رجاله فراهم آمده راه در آمد آن ملک بگنج و
 سنگ مسدود ساخته اند - و تفنگچیان به پاسبانی آن گذاشته بفابران
 گوجر گوالیاری و اودیسنکه را تهور را بمحافظت بنه و بار تعیین
 نموده خود را بکتل رسانید - با آنکه مخاذیل از اطراف مانند مور و ملخ
 هجوم آورده بسر دادن تیر و تفنگ می پرداختند مبارزان جد کار
 بر دیواری که فتنه گرایان آنها سد راه لشکر ساخته بودند مستولی
 گشته از هر جانب رخنه افکنده برگروه مخالف ریخته بعد از کشتن
 بسیار جمعی کثیر بقید اسر در آوردند - نجابت خان بفراوان جد و
 کد از کتل گذشته گوجر و غیره را با احمال و اثقال نزد خود طلبید

اشرفی چار صد تولکي موسم بکوکب طالع و یک روپیه بهمین وزن - و خواجه یاقوت تحویلدار اشیاء مذکور بخلعت و یک اشرفی و یک روپیه که هر کدام صد توله وزن داشت نوازش یافتند - منصب جانباز خان از اصل و اضافه هزاری شصت سوار مقرر گشت *

بدمت آوردن نجابت خان بعضی از قلاع زمیندار

سری نگر و ناکام مراجعت نمودن از سوء تدبیر

چون نجابت خان فوجدار دامن کوه ولایت پنجاب عرضه داشت نمود که اگر مهم سوبی نگر به بنده مفوظ شود و دوهزار سوار بکمک معین گردد با زمینداران کوه دامن بدان سو شتافته از سرزبان آنجا پیشکش شایسته میگيرد - و اگر از زر دوستی و عافیت دشمنی در ادای آن تعلل ورزد ملک او را مسخر میگردد - حسب التماس او مهم مذکور بدو مفوظ گردید و دوهزار سوار از پیشگاه حضور بکمک او روانه شد - او بعد از رسیدن کومک بملک غنیم در آمده نخست قلعه شیرگده را که زمیندار سری نگر آنرا در سرحد ولایت خود برکنار آب چون مشرف بر ولایت سرمور (که از زمینداران آن نواحی است - و برقی که از غره اسفندار تا آخر خرداد بمستقر سریر عظمت و مقر اورنگ خلافت بدار الخلافت اکبر آباد برکشتی می آرند از کوهیست که سرمور در تصرف دارد) بنا نهاده جمعی را در آنجا گذاشته بود تا هنگام فرصت بملک پادشاهی درآمده بنزیر دستان دستي رسانند - سرسواری مفتوح گردانید - پس ازان حصار کاپی را باندک تردد بدمت آورده زمیندار سرمور که درین یورش

نه باز طریغون و دوشنقار و نه چرغ که برخی آهو گیر بود - و
چندی باب شکار قعل بنظر انور در آورد - شکار قعل بدین آئین است
که هر جا خیل کلنگ نشسته باشد سواری چند چرغها گرفته پایان
باد می ایستند - و قعل باشی با دو چرغ و بیست و سی سوار جانب
راست و قعل باشی دیگر با دو چرغ و همین مقدار سوار جانب
چپ روانه شده ازین سواران هریکی را بفاصله ایک گزاند از ایستاده
کرده کلنگها را دایره وار احاطه میدمایند پس از آنکه هر دو قعل باشی از
چپ و راست بهم می پیوندند و سوار اسپان تاخته کلنگها میپرانند
بعد از پرواز آنجماعه که پایان باد گرفته استاده اند چرغها سر میدهند
چرغها فراز کلنگها بر می آیند - و چون خیل کلنگ قصد بر آمدن ازین
دایره میکند سواران از اطراف طبل زده فوطه میگردانند - و آواز بلند
می کنند - کلنگ راه بر آمد مسدود یاقته باوج در می آید - درین اثنا
از چپ و راست نیز چرغها سر میدهند - این تیز چنگلان قوی بال
بصید پرداخته گاه یکی گاهی دو و گاه زیاده بران از هوا فرود می
آرند - و بهر طرفی که نزدیک آیند سوارانی که متصل باشند اسپان
تاخته آنها میگیرند - روز دیگر تخته هدایا صد اسپ و پنجاه شتر نر
و ماده و صد من سنگ لاجورد و لختی نسایج توران و سمور و قالی و
و نمذ و تلاتین و چینی آلات و جزآن که قیمت مجموع هفتاد هزار
روپیه شد از نظر اشرف گذشت •

بیست و دوم تورانی و خشور چل اسپ و سی و پنج شتر
نر و ماده و نبدی سمور و دیگر امتعه آن ولایت از جانب خود
پیشکش نمود - او بعزایت خلعت و کاردیکده مرصع غلاف و یک

بازین مطلا مفتخر گشته بچونپور که در تیدول او مرحمت شده بود
دستوری یافت *

چهارم اسلام خان را که در جشن نوروزی ایالت صوبه بنگاله
بدار عنایت شده بود بمرحمت خلعت خاصه و جمدهر مرصع با
پهلوتاره و اسپ از طویلۀ خاصه بایراق طلا برنواخته بصوبه مذکور
و محمد زمان طهرانی و صالح اشهری را که دیوانی آن صوبه بدو
مفوض گشته بمرحمت اسپ سرافراز ساخته همراه او رخصت
فرمودند - درینولا چون بعرض ملتزمان بساط تقرب رسید که فتنه
گرایان گامان بهاری طریق تمر و فساد می پویند - حکم شد که مرشد
قلیخان میر توزک با گروهی از منصبداران که با تابیدان خود قریب
دوهزار سوار بودند - برای تنبیه مفسدان آنجا بشتابد *

هفدهم که روز رحلت حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی بود بآئین
هر سال در روضه آن محفوفه رحمت صمدانی مجلس عرس منعقد
گردید خدیو خدا آگاه شرف قدوم بدان مکان فردوس نشان ارزانی
داشته از جمله پنجاه هزار روپیه نصف بصلحا و اتقیا و حفاظ و دیگر
مستحقین دران انجمن فیض مسکن مرحمت نمودند - و باقی فردای
آن به مستحقات عطا فرمودند -

بیستم بسمع اقدس رسید که نابهر بی سفیر نذر محمد خان
والی بلخ حوالی دار الخلافه آمده - حکم شد که تربیت خان
بدرگاه عرش اشتباه بیاورد - نابهر بی مصحوب خان مشارالیه
رسیده باستلام عتبه والا جبین طالع برافروخت - و به تسلیمات
سرافرازخته نامه گذرانید - و از جمله ارمغانی نذر محمد خان

با عطای خلعت و باضافه پانصد سوار بمنصب چار هزار چار هزار
سوار مباحی ساخته باقطاعش رخصت فرمودند - راجه بتلهداس
بعزایت فیل بلند پایگی یافته بصوب اجمیر مرخص گشت - اصالت
خان بخلعت خاصه و بصوبه داری دارالملک دهلی از تغیر باقر خان
نجم ثانی و باضافه هزار و پانصدی ذات و هزار و هفتصد سوار بجهت
ناگزیر بودن فزونی جمعیت بواسطه ضبط صوبه بمنصب سه هزار
در هزار و پانصد سوار و به علم و فیل - و روشن ضمیر ولد صادق خان
باضافه پانصدی صد سوار بمنصب دوهزاری ششصد سوار و نظر بیگ
ازبگ بمنصب هزار چار سوار سرمایه افتخار اندوختند - خدمت
دیوانی بیوتات از تغیر قاضی محمد سعید کره رودی بمکرمات خان
و خدمت عرض مکرر از تغیر حکیم حافق بقاضی مزبور و خدمت
داروغگی باغ از تغیر میر زین الدین علی بعزایت الله برادرزاده
علامی افضل خان مفوض ساختند - درین روز پیشکش میر جمله و
و معتمد خان و خواص خان مشتمل بر لختی جواهر و مرصع آلات
بنظر اقدس در آمد - آنچه از نوروز جهان افروز تاجشن نشاط افزای
شرف از جمله پیشکش پادشاهزادهای و اعتبار و امرای بلند مقدار
به پذیرائی رسید مبلغ بیست و چار لک روپیه بود •

بیست و پنجم منزل اسلام خان که برکنار دریای جون انجام
یافته بود بدور اقدس سعادت آمد گشت - و خان مزبور بلوازم
پاندا و نثار پرداخته جواهر و مرصع آلات و اقمشه یک لک روپیه
برسبیل پیشکش گذرانید •

دوم فی القعه باقر خان نجم ثانی بعزایت خلعت و اسپ

هزدهم پادشاه مهر گستر بمنزل یمین الدوله تشریف فرمودند -
 آن زبدۀ نوئیذیان والا مکان مراسم پا انداز و نثار بجا آورده و برخی
 از جواهر و مرصع آلات و اشیاء مینا کار با زرین تخت روان و اقمشۀ
 نفیسه عراق و گجرات که قیمت مجموع آن پنج لک روپیه شد برسم
 پیشکش گذرانید - و آن بشرف پذیرائی رسید - شهنشاه آسمان جاه تا
 آخر روز بهزاران مسرت و انبساط گذرانیده به نماز شام دولتخانه
 والا را منور گردانیدند *

نوزدهم شوال مطابق نوزدهم فروردین جشن شرف ترتیب
 یافت - بحر افضال خاقانی بموج در آمد - ابر احسان حضرت
 صاحبقران ثانی ریزان گشت - بقرۀ باصرۀ خلافت پادشاهزادۀ
 والا گهر محمد داراشکوه اوربسی و جمدهر مرصع با پهلوانکاره -
 و به نور حدیقۀ سلطنت سلطان سلیمان شکوه فیل با یراق نقره -
 و بخانخانان سپهسالار دواسپ از طویلۀ خاصه یکی با زین مرصع
 دیگری با زین طلای مینا کار و فیل از حلقۀ خاصه با یراق نقره
 و ماده فیل مرحمت فرمودند - عبد الله خان بهادر فیروز جنگ
 را بعزایت خلعت خاصه و اسپ از طویلۀ خاصه با زین طلا و فیل
 برنواخته به پتله که نظم آن بدو مفوض بود رخصت انصراف دادند -
 افضل خان باضافۀ هزار سوار بمنصب شش هزاری چهار هزار سوار
 و راجه جیسنگه باضافۀ هزاری ذات بمنصب پنج هزاری چهار هزار
 سوار نوازش یافتند - میر جمله را از تغیر اسلام خان میر بخشی
 گردانیده بمرحمت خلعت و خنجر مرصع و باضافۀ هزاری پانصد سوار
 بمنصب پنج هزاری دو هزار سوار برنواختند - بهادر خان روهیلہ را

اقبال را بسعادت حضور رسانیدند - سریر آرای خلافت بدیدار
 میمنت آثار آن نوباوه چمن دولت نشاط آموذ گشته تسبیح
 مروارید و لعل گران بها رونما عنایت نمودند - و بحکم گیتی خداوند
 پادشاهزاده ملک قدر در تقویر پارچه و شمشیر مرصع بآصف خان
 خانخانان بعد از ان خلعت با چارقب بعبد الله خان بهادر و علامی
 افضل خان و خلعت بافرجی باسلام خان و اعتقاد خان و شایسته خان
 و خان عالم و جعفر خان و موسوی خان و خلعت تنها بدیگر امرا
 تا هزاری منصب دادند - نوئینان اخلاص آئین اولاد در حضرت
 خلافت و ثانیاد در خدمت پادشاه زاده گمار آداب بجا آوردند - و
 خاقان زمان همانجا نعمت خاصه تناول نموده آخر روز دولتخانه
 والا را بوررد مقدس بر افروختند *

دو ازدهم پیشکش سپهدار خان صوبه دار گجرات اسپک مخمل
 زر بفت با میمین ستونهای طلا اندود که بیک لک روپیه در احمد آباد
 مهیا ساخته بود بنظر اقدس در آمد - رستم خان و راجه بتهلداس
 و امر سنگه ولد راجه گجسنگه و فیروز خان نیز بقدر حالت پیشکش
 گذرانیدند - رستم خان بعنایت جمدهر مرصع با پهلکناره سرافرازی
 یافت - تربیت خانرا بمرحمت فیل بلند پایگی بخشیدند *

چهاردهم بهادر خان روهیله از اقطاع خود آمده تقبیل آستان
 سلاطین مطاف نمود - محمد زمان طهرانی شرف ملازمت اندوخته
 دو فیل و نه تانگهن که از بنگاله همراه آورده بود پیشکش کرد -
 شیخ فرید از اصل و اضافه بمنصب دوهزار و پانصدی هزار
 و پانصد سوار سر بلند گشت *

چون قصیده رنگین بعرض اقدس رسانید بحکم شهنشاه دانش پرور
 بزرگنجیده آمد - و بانعام مبلغ هم سنگ که پنج هزار و پانصد روپیه
 بود کامیاب گشت - پادشاهزاده عالیقدر محمّد شاه شجاع بهادر
 اقسام جواهر و مرصع آلات و اوانی زرین میناکار و ساده و انواع
 اقمشه عراق و گجرات و دکن و شش فیل که قیمت مجموع آن
 دولک و بیست هزار روپیه شد برسم پیشکش گذرانیدند •
 ششم عبدالله خان بهادر فیروز جنگ بیست و شش فیل نرو ماده
 و لختی مرصع آلات و طلا آلات و اقمشه که همگی چهار لک روپیه ارزش
 داشت پیشکش نمود - و نه فیل و دولک روپیه نقد پیشکش زمیندار
 رتن پور را که باز زمیندار مزبور همراه آورده بود نیز بنظر اکسیر اثر در آورد •
 هفتم پیشکش علامی افضل خان مشتمل بر جواهر و مرصع
 آلات و اقمشه نفیسه از نظر انور گشت - و متاع یک لک روپیه
 بیایه قبول موصول گشت - شایسته خان و سیف خان و جعفر خان
 فیز جواهر و مرصع آلات و نسایج عراق و گجرات پیشکش کردند •
 دهم گوهر اکلیل سلطنت مهین پادشاهزاده بخت بیدار بترتیب
 جشن ولادت ثمره الفواد سلطان سلیمان شکوه که در راه بوقوع آمده
 بود پرداخته التماس قدوم سعادت لزوم مظهر انوار الهی حضرت
 شاهنشاهی نمودند - خدیو مهربان منزل پادشاهزاده جهانیان را
 بمقدم فیض توام فوراً آگین ساخته آن والا گهر را سربلند گردانیدند -
 و پادشاهزاده عالی مقدار پس از اقامت مراسم پا انداز و نثار
 پیشکش شایسته از جواهر و مرصع آلات و اصناف اقمشه که قیمت
 آن یک لک روپیه شد بنظر اشرف در آورده آن با کوره گلشن

و والا خطاب خانخانانی و سپهسالاری و مرحمت دو اسپ از طوبیله
خاصه یکی با زین مرصع دیگری با زین طلای میدنا کار و فیل از حلقه
خاصه با یراق نقره برنواختند - سید خانجهان که بمنصب پنجهزاری
پنج هزار سوار سه هزار سوار در اسپه سه اسپه سرافراز بود دو هزار سوار
دیگرش نیز دو اسپه سه اسپه مقرر فرمودند و هزار سوار از منصف
اسلام خان میر بخشی دو اسپه سه اسپه گردانیده او را بمنصب
پنجهزاری پنج هزار سوار دو اسپه سه اسپه و بصوبه داری ملک بنگاه
از تغیر اعظم خان نوازش نمودند - مقرب خان دکنی ب خطاب رستم
خان سرافرازی یافت - جعفر خان باضافه هزار سوار بمنصب چار
هزاری سه هزار سوار مفتخر گردید - عزت خان از اصل و اضافه
بمنصب دو هزار و دویست سوار - و راجه رامداس فروری باضافه
پانصدی سه صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و
از اصل و اضافه فیروز خان ناظر بمنصب دوهزاری هزار سوار - و خواجه
برخوردار بمنصب هزار و پانصدی هشتصد سوار سر بلند گشتند
و صد دمت خلعت بنوئیذان والا قدر عنایت نموده مقرر فرمودند
که تا نه روز دیگر روزی صد کس را از سایر بگدها عطا فرمایند
چنانچه در ده روز هزار خلعت زرین مرحمت شد - و ریاض آمال
گروه انبوه باضافه مناصب و شمول دیگر عذایات هر سبزی یافت -
از اطناب تفصیل آن نگارش نمی یابد - سخن پردازان نظم طراز را که
قصاید غرا در ستایش پادشاه مفضل گزارش داده بودند از
موج خیز دریای بخشش حیاض آرزو مالا مال گردید - طالب کلیم
که بمناقب گسترش این دولت فلک صولت رطب اللسان است

شهنشاه دوران با فرایندی روز مبارک جمعه از دولتیخانه گهات
برکشتی روانه مستقر سریر خلافت گشتند - و بارگاه حشمت
را بذور الهی برافروخته در آغاز ساعت دوازدهم که انوار سعادت
ازان تابان بود بر اورنگ فلک رفعت جلوس فرمودند - ابواب سلوت
و خرمی کشاده شد - و اسباب عشرت و بیغمی آماده - محفل انص
بائین تازه بسان خلد برین زینت بی اندازه یافت - دست گهربار
خاقان کشور ستان که در بزم و رزم زرافشان و سرافشان باد جیب و
دامن روزگار مملو گردانید • • بیت •

در رزم بدعت آرد و در بزم بدخشد • ملکی بسواری و جهانی بسوالی
طنطنه رود و سرود بعیوق رسید - وزمزمه دعای اصحاب عمایم از
چرخ هفتم بگذشت - اسمان بزبان حال بدین مقال مترنم
گردید - که • شعر •

ای گهر تخت بخاتم ترا • دور شهنشاهی عالم ترا
گوش فلک باز پی کوس تست • تخت هوا خواه قدم بوس تست
نخستین مهین اختر برج اقبال پادشاهزاده تخت بیدار محمد دارا
شکوه را خلعت خاصه با نادری که گریبان و دور آستین و دامانش
سرورید نگار بود - و در لک روپیه نقد - و بهر کدام از گوهر درج جهانی
پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر - و نیر اوج کامرانی پادشاهزاده
محمد اورنگ زیب بهادر - خلعت خاصه با نادری و یک لک و پنجاه
هزار روپیه - و بهر جویدار سلطنت پادشاهزاده مراد بخش - خلعت
و نادری و یک لک روپیه عنایت فرمودند - پس ازان یمین الدوله
آصف خان را به خلعت خاصه با چارقب زر دوزی و شمشیر مرصع

سرافرازی که هر بر پایه اش سود • ز گردون پایه بر تخت افزود
 خراج بحردگان پیرایه او • پناه عرش و کرمی سایه او
 ز انواع جواهر گشته الوان • چراغ عالمی هر دانه آن
 در اطرافش بود گلهای مینا • فروزان چون چراغ از طور مینا
 چو میکرد از فرازش کوتاهی دمت • نگین خویش جم بر پایه اش بست
 شب تار از فروز لعل و گوهر • تواند صد فلک را داد اختر
 دهد شاه جهان را بوسه بر پای • ازان شد پایه قدرش فلک سایی
 کند شاه جهان بخش جوان بخت • خراج عالمی را خرج يك تخت
 خداوندی که عرش و کرسی افراخت • تواند قدرتش تختی چنین ساخت
 اثر باقیست تا کون و مکان را • بود بر تخت جا شاه جهان را
 بود تختی چنین هر روز جایش • خراج هفت کشور زیر پایش
 چو تار بخش زبان پرسید از دل • بگفت اورنگ شاهنشاه عادل
 دیگری این تاریخ یافته - (سریر همایون صاحب قرانی)
 هرگاه مدار مدارج اطرا - و مینای مراتب ثنا - بر تشبیه
 و تنظیر باشد و اشباه و امثال این سریر بی نظیر را در کارخانه ایجاد
 خلعت وجود نداده باشند - در توصیف آن انشا پردازان بلاغت شعار
 و مدح طرازان فصاحت دثار را با آنکه خامه معجز نگارشان در اعجاز
 نگاری ید طولی دارد جز شرمساری نصیبه نیست - ناگزیر بر خلاف
 گروهی از سخن وران کوتاه بین که کار مشکل ستایش این اورنگ
 جهانبنانی را آسان پنداشته سجلی بر نادانی خود نگارش نموده اند
 عنان گلگون تیز گام گردون خرام خامه را از قطع این بیدای بیکران
 باز کشیده بر سر وقایع نویسی که شیوه این صحاح گزار است میروند •

قیمت دارد - از جواهری که درین تخته نشانده اند لعلی است در
وسط آن بقیمت یک لک روپیه که شاه عباس والی ایران مصحوب
زنبیل بیدگ برسم ارمغان نزد حضرت جنت مکانی ارسال داشته بود
آنحضرت در جلدوی فتح دکن بخاقان ممالک ستان حضرت
صاحبقران ثانی بدست علامی افضل خان بدکن فرستاده بودند -
نخست اسم سامی قطب المله و الدین حضرت صاحبقران ثانی و
میر شاه رخ و میرزا الغ بیدگ بران منقوش بود - بعد از آنکه بانقلاب
ایام و انقضای اعوام بدست شاه عباس افتاد او نیز نام خود را بران
مرتسم گردانید - چون بحضرت جنت مکانی رسید نام سامی خود را
با نام سامی پدر بزرگوار بران نگاشتند - اکنون باسم گرامی پادشاه
هفت اقلیم شهنشاه تخت و دیهیم آب و تاب تازه و زیب و زینت
بی اندازه دارد بامر خاقانی این مثنوی حاجی محمد جان قدسی
که ختمش بر تاریخ است بمینای سبز درون تخت کتابة نموده اند

* مثنوی *

زهی فرخنده تخت پادشاهی * که شد سامان بتائید الهی
فلک روزی که میکردش مکمل * زر خورشید را بگداخت اول
بحکم کار فرما صرف شد پاک * بمینا کاریش مینای افلاک
جز این تخت از زر و گوهر چه مقصود * وجود بحر و کان را حکمت این بود
زیاقوتش که در قید بها نیست * لب لعل بتانرا دل بجا نیست
برای پایه اش عمری کشیده * گهر افسر بهر خاتم بدیده
بخرجش عالم از زر شد چنان پاک * که شد از گنج خالی کیسه خاک
رساند گر فلک خود را بپا بش * دهد خورشید و مه را زو بمالش

عجیبه مطمح نظر دوربدین حزر دولت آرائی و زینت افزائی امری دیگر نیست. پس درجائی بکار باید برد که هم تماشا شدیان از حسن جهان افروز این ندایم بحر و کن بهره بگیرند - و هم کارگاه سلطنت را فروغی تازه پدید آید - حکم شد که سواهی جواهر خاصه که در جواهر خانه مشکوی میفومثال می باشد از قسم لعل و یاقوت و الماس و مروارید قیمتی و زمرد که دو صد الک روپیه قیمت آنست هرچه در تحویل خانزمان بیرون است از نظر اظهار بگذرانند - و جواهر ثمینه گران سنگ را که پنجاه هزار مثقال است و مبلغ هشتاد و شش الک روپیه بهای آن شده بود انتخاب نموده به بی بدلخان داروغه زرگرخانه حواله فرمودند تا بیک الک تواء طلائی ناب که دو صد و پنجاه هزار مثقال است و مبلغ چهارده الک روپیه قیمت آن تختی بطول سه گزور بعی و عرض دو نیم گز و ارتفاع پنج گز سرکاری نموده بجواهر مذکوره ترصیع نماید و مقرر شد که سقف آنرا از درون بیشتر میزکار و تختی مرصع و از بیرون بلعل و یاقوت و جز آن مرصع مغرق ساخته بنزدین اساطین دوازده گانه برافرازد - و بالای آن دو پیکر طاووس مکمل بنزواهر جواهر و در میان هر دو طاووس درختی مرصع بلعل و الماس و زمرد و مروارید تعبیه کند و برای عروج سه پایه نردبان مرصع بجواهر آبدار ترتیب دهد - در مدت هفت سال این تخت عرش مثال بمبلغ صد الک روپیه که سه صد و سی و سه هزار تومان عراق و چهار کورخانی رایج ماوراء النهر است صورت اتمام یافت - از جمله یازده تخت مرصع که بر دور آن برای تکیه نصب نموده اند تخت میانگی که خاقان سلیمان مکان بران دست حق پرست گذاشته تکیه زده می نشینند ده الک روپیه

رفیع بنیان دولتخانه خاص و عام و دار الخلافت اسپکی از مخمل
 زربفت که صنعت گران و هنروران گجرات انواع صنایع دران بکار برده
 بودند - و بیک لک روپیه مهیا گشته - و سایبانهای مخمل زربفت
 بستونهای طلا و نقره برافراخته - بسطهای زرین و فرشهای رنگین
 گسترده - و بر دور تختگاه که زیر اسپک برای آن سریر عرش نظید
 آماده شده بود محجر طلا کشیده اورنگ مذکور را که زینت افزای
 روزگار است و در عهد سلطنت هیچ یکی از خواقین بالیه چنین
 تختی بروی کار نیامده در وسط آن گذاشتند - و شامیانة زرنگار
 مسلسل مروارید که یمین الدوا مبلغ یک لک روپیه بران صرف
 نموده با چهار ستون طلای مرصع پیشکش کرده بود پیش تخت
 بر پا ساختند - و اطراف سریر چترهای مرصع با غلاف مروارید و
 دور مسلسل مروارید و تختها و کرسیهای طلای میناکار و ساده و
 خرگاه های سیمین با پوشش زردوزی قرینه یکدیگر نصب نمودند -
 و در و دیوار دولخانه خاص و عام را بمخمل طلا باف و نقره باف
 گجراتی و زربفت عرافی و دیبای رومی و چینی و پردهای
 فرنگی آذین بستند *

الحال لختی از چگونگی تخت و سبب ساختن آن

برگزارده زبان خاصه را جواهر ریز میگردداند

چون یمروز ایام - و کرور اعوام - اقسام جواهر ثمینہ که هریک
 شایسته گوشواره ناهید - و کمربند خورشید است در جواهر خانه والا
 فراهم آمده بود - در آغاز جلوس مقدس بر ضمیر الهام پذیر منطبق
 گردید که از تحصیل چنین تحف غریبه و نگاهداشتن ازین نفایس

نگارش جشن نوروزی

درین هنگام که ابواب شادمانی بر روی روزگار کشاده است - و
روزگار صلاى عشرت بدور و نزدیک داده - انجمن آرای جهان صورت
فروغ افزای عالم ظاهر - رنگ آمیز ریاحین و ازهار - حلی بند
بساتین و اشجار - یعنی خسرو سیارگان - در نهم ساعت فیض
اشاعت از شب چهار شنبه غره شهر شوال سنه هزار و چهل و چار
لوی اعتدال در برج حمل بر افراخت * شعر *

باد شبگیری نسیم آورد باز از فوبهار
ابر نو روزی علم افراخت باز از کوهسار
آن چو پیکان بشارت بر شتابان در هوا
وین چو پیلان جواهر کش خرامان در قطار
گه معطر خاک دشت از باد کافوری نسیم
گه مرصع سنک کوه از ابر مروارید بار
چون ساعت دخول موکب جهان کشا بدار الخلافت و جلوس میمنت
مانوس فرازنده تاج کشورستانی - برازنده سریر جهانبدانی بر تخت
مرصع که بفرمان والا تازه انجام پذیرفته - و کیفیت و کمیت آن
گذارش خواهد یافت روز جمعه سیوم شهر شوال مطابق سیوم فروردین
مقرر شده بود - خاقان بر و بحر تا رسیدن ساعت مختار منازل
کهاات سامی را به توقف گرامی آرایش بخشیده روز عید فطر که
باقتران نوروز مرده شادمانی بر شادمانی میرسانید بمسرت و کامرانی
گذرانیدند - و بامر پادشاهی کار پردازان بارگاه سلطنت پیش ایوان

کمیت پیشکش پادشاهی مقرر سازد - خان مزبور حذر کب رای را که از درگاه گیتی پناه نزد او رفته بود با یکی از معتمدان راجه امر سنگه برای استمالت او فرستاده خود از عقب کوچ بر کوچ بدان صوب روانه گردید - بابو لچهن بمجرد رسیدن سندر کب رای برای دیدن عبد الله خان بهادر راهی شد - و سه فیل با خود آورده فیروز جنگ را دریافت - و نه فیل و دو لک روپیه نقد پیشکش قبول نموده مقرر کرد - که در عرض بیست و پنج روز سرانجام داده همراه فیروز جنگ روانه درگاه عرش اشتباه شود - در همین تاریخ اسلام خان و شایسته خان که بواسطه مالش ضلالت پیشگان دو جانب آب چون دستوری یافته بودند - و بسیاری از دیو طنیتان در طبعیت را علف تیغ خونریز گردانیده اهل و عیال و مواشی آن گروه ادبار پژوه فزون از حد و شمار بدست آورده جاهای استوار را از بیخ برکنده بودند - شرف آستان بوس دریافتند - و مقرب خان تیولدار سنبهل و باقر خان صوبه دار دار الملک دهلی که رفیق اینان بودند باستلام سده سزیه مفتخر گشتند - سید خان جهان ناظم دار الخلافه اکبر آباد و اعتقاد خان و لشکر خان و راجه پتهلداس و راجه امر سنگه زمیندار بادهو و احمد بیگ خان و شیخ فرید و مکرمیت خان و زبردست خان و غیرت خان برادرزاده عبد الله خان بهادر و میر عبد الکرم بخشی و داروغه عمارت دار الخلافه و غیر اینان که از انجمله چندی در دار الخلافه اقامت داشتند و برخی از اطراف آمده بودند نیز درین منزل بادراک سعادت ملازمت کامیاب گشتند - درین صده مبارک سی هزار روپیه مقرر باریاب استحقاق و اصحاب احتیاج رسید •

نگارد - چون عهد الله خان بهادر چهار گروهی کتل بهاکي که قریب
 شصت گروه از رتن پور این طرف واقع است رسید راجه امر سنگه
 سرزبان باندو با جمعیت خود بار پیوست - و قرار یافت که تکیه
 بر حفظ ایزدی و انبال شاهنشاهی نموده بر کتل مذکور بر آیند -
 و همین که دلیران شجاعت د ثار رو بکتل نهادند زمیندار آن
 سرزمین که اسباب خسران آمده میداشت با گروهی از فتنه گرایان
 سر کتل را گرفته به تیر و تفنگ ابواب ممانعت کشود - فیروز جنگ
 با همراهان پیش رانده جمعی کثیر از مقامیر را روانه جهنم گردانید -
 بقیه السیف جز فرار چاره ندیده در حصار تینوتهر که شمال رویه
 کتل میان جنگل در نهایت حصانت و متانت است و از تراکم
 اشجار و تشابک اغصان گذار باد بران دشوار - متحصن گشتند -
 خان از عقب شتافته حصار مذکور را سرسواری مفتوح ساخت - و
 خسارت زدگان بد سگال را که در قلعه در آمده از استیلا مبارزان
 فیروزی مآل اکثر عیال خود را سوخته دل بر نیستی گذاشته بودند
 بقتل رسانید - و زنان و فرزندان جمعی که جوهر نکرده مقتول
 گشتند با سیری گرفت - و دو سه روز توقف نموده سر کتل را که
 عبور اردو ازان متعذر بود آن چنان هموار گردانید که اراهای
 توپخانه در کمال سهولت گذشت - و از آنجا که راهی گشته استیصال
 بابو لچهن زمیندار رتن پور پیش نهاد همت ساخت - او از آنچه
 بر متحصنان حصار تینوتهر رفت خایف گشته بوساطت راجه
 امر سنگه کسان نزد فیروز جنگ فرستاده از روی عجز و استکانت
 اظهار اطاعت و ابراز تبعاعت نمود - و پیغام داد که خانرا دیده

بوجود آمد که جبین خورشید آئینش مراة جلیل انار است - و
 ناصیه سعادت قرینش لوحه نبایل اطوار - از وصول این بشارت
 فرمان شد که نقاره شادمانی بنوا در آورند - صدای سرور بگنبد
 آسمان در پیچید - و آوای تهنیت از آسمان بزمین رسید •

بیست و هفتم مابین موضع منهوی و بجولی در اثنای راه
 نورانی خبر شیر یافته به سمت پیشه که مکان آن جاندار جان شکر
 بود متوجه گشتند - و چار شیر در نور و در ماده بتفنگ شکار کرده
 مراجعت نمودند •

سیم منازلی که بفرمان قدر توان نزدیک بگهات سامی برکنار
 دریای جون تازه اساس یافته بود بفرزول اقدس آراسته شد - و پادشاه
 زاده جوان بخت محمد دارا شکوه که بواسطه ولادت فرزند سعادت
 پیوند در سلطان پور از رکاب مقدس باز مانده بودند بادراک
 دولت ملازمت مستعد گشتند - و هزار مهر برسبیل نذر گذرانیده
 التماس نام نمودند - خلیفه الهی آن نوباره ریاض سلطنت را
 بسلیمان شکوه که از اتفاقات حسنه بتکرار یکبار تاریخ ولادت نیز
 می شود موسوم گردانیدند - درین روز عبد الله خان بهادر فیروز
 جنگ صوبه دار بهار که بحکم خاقانی برای تنبیه زمیندار رتن پور
 رفته بود با مرزبان آنجا بابو لچهن نام و دیگر زمینداران آن نواحی
 و غنایمی که درین یورش بدستش افتاد بتقبیل عتبه فلک رتبه
 موبر افراخت - و هزار اشرفی نذر ملازمت و هزار دیگر که بجهت
 انصرام این مهم نذر نموده بود بنظر اکسیر اثر در آورد - نبذی
 از ترددات خان مشار الیه که درین مهم ازو بوقوع آمده بر می

آن عرش مکان پنجهزار روپیه بخدم آستان مدره نشان و دیگر روزگار شگستگان و اهل استحقاق که دران رضوان کده به ایزد پرستی اشتغال دارند عذایت نمودند •

هفدهم ماه مذکور اکثر امرای اردو را در دهلی گذاشته با پادشاه زادهای عالی تبار و چندی از ارکان سلطنت پایدار و عمده شکار بصیدگاه پالم متوجه گشتند - چار روز دران سرزمین مسرت آگین خاطر اقدس بعشرت نخچیر منبسط گردید - و جازدار بسیار صید شد - چنانکه در یک روز چهل آهوی سیاه بتفنگ خاص بان که هنگام توجه بکشمیر نیز بهمان تفنگ بعدد مذکور زده بودند شکار خاصه گشت •

بیست و دوم بدار الملک دهلی مراجعت فرمودند - و ازانجا بدار الخلافه اکبر اباد متوجه گشتند •

بیست و پنجم در سیوم منزل از دار الملک بعرض اشرف رسید که درین نواحی شیری چند در بیشه بنظر درآمده - پادشاه شیرشکار عنان بکران بدانصوب منعطف ساخته شش قلاده شیر که سه ازان نر بود و سه ماده بتفنگ شکار فرمودند - و چهار شیر بچه را گرز برداران زنده بدست گرفتند - درین هنگام که طبیعت والا بنشاط صید و شکار انبساط داشت - روز جمعه بیست و ششم رمضان سنه هزار و چهل و چار مطابق بیست و ششم امغندیار که مقام سلطان پور از اعمال پرگنه پلول معسکر اقبال گشته بود بمسامع بشایر مجامع رسید که پمس از پیروی شدن دو ساعت و ربع از پاس اول روز مهین خلافت را از دختر نیک اختر سلطان پرویز گرامی فرزند

روی آب را که سنگ راه مترددین اند مالش دهد - تا از اعمال
نکوهیده خویش باز آمده به بیره نه گرایند - و مقرر شد که مقرب
خان دکنی جاگیردار سنبهل نیز با این فوج همراه بوده در برگردن بیخ
مفسدان سعی بجا آورد - و شایسته خان خلف یمین الدوله با
دو هزار سوار از تابیدان پدر و اختیار ولد مبارز خان - و چندین دیگر
از منصبداران که همه قریب پنج هزار سوار بودند معین گردید که
بدار الملک دهلی رسیده باتفاق باقر خان صوبه دار آن ملک بدفع
گمراهان این روی آب به پردازد - راجه دیبی سنگه باضافه پانصدی
ذات بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار سربلند گردید *

پنجم از فواحی بوریه قرین هزاران میمنت و اقبال بر کشتی
نشسته سیرکنان و صید افغان روانه گشتند *

یازدهم حوالی کیرانه را که مسقط الراس مقرب خان جراح
است بنزول اشرف فروغ آگین ساخته از ذره پروری عمارت و باغ
اورا که برکنار آب چون ترقیب داده سیر فرمودند - مقرب خان
برسم پا انداز و نثار پرداخته جواهر و مرصع آلات و غیره که در عمارت
باغ چیده بود از نظر انور گذرانید - خاقان پرورده نواز پذیرفتن لختی
آن دیرین بنده را سرمایۀ افتخار بخشیدند *

چهاردهم سید شجاعت خان که از دکن برگشته باقطاع خود رفته
بود دولت ملازمت دریافت *

پانزدهم ظاهر شهر سعادت بهر دهلی مورد رایات نصرت آیات
گردید - و سرادق پادشاهی در نورگده برافراخته آمد صباح آن بمزار
فیض آثار حضرت جنت آشیانی تشریف برده بجهت ترویج روح

شمشیر و منصب هزاری ذات و ششصد سوار نوازش فرموده با
سعید خان - و پرتوی چند زمیندار چینه را بخلعت و اصپ سرافراز
ماخته با نجابت خان - رخصت نمودند - شیخ موسی گیلانی
بخدمت دیوانی پنجاب سرافرازی یافت *

شب پانزدهم ده هزار روپیه مقرر بارباب استحقاق
عطا فرمودند *

هفدهم پادشاهزاده عالی نسب مراد بخش که بعد از حصول
صحت از دار السلطنة روانه درگاه معلی شده بود بسعادت ملازمت
مستعد گشت *

بیست و هشتم ظلال جاه و جلال برساحت سهند گسترده باغ
حافظ رخنه را که هنگام توجه موکب اقبال از دار الخلافه اکبر آباد
بصوب پنجاب نیز مورد برکات گشته بود بنزول اقدس آرایش
بخشیدند - و بمنازل بیرون باغ که بحکم جهان مطاع برکنار تالاب
مهیا شده بود تشریف برده - و تصرفی چند شگفت افزای دوربینان
زرف نگاه بخاطر غیب دان آورده - میرعلی اکبر کوروی سهند را
فرمان دادند - که مطابق طرح جدید بانجام رساند *

دوم ماه رمضان شاه آباد معسکر اقبال گردید - اسلام خان را با
سردار خان و دین دار خان و شیخ فرید ولد قطب الدین خان و
سید عالم باره و اصالت خان و لطیف خان نقشبندی و قلعه دار
خان و سید لطف علی و گروهی دیگر از دلیران کارزار که مجموع
قریب هفت هزار سوار بود تعیین فرمودند که پیشتر خود را بدار
الملک دهلی رسانیده از آب چون عبور نمایند - و متمردان ان

راهی گشته است - تعیناتیان بالایی گهات را نزد خانزمان فرستاده
به برهانپور که ضبط و ربط آن بعهده او مقرر بود برگشت *

پنجم منزل علامی افضل خان که بتازگی در دار السلطنت بنا
نموده بود بورود اقدس سعادت آمود گردید - علامی بعد از تقدیم
مراسم نثار و پافداز پیشکشی از جواهر و مرصع آلات و اقمشه نفیسه
بنظر اقدس در آورد - شهنشاه قدردان از وفور عاطفت و شمول
عنایت شرف قبول بخشیدند و ده هزار روپیه نثار بعبد القادر پسر
احداد که درینوقت کامیاب سعادت حضور بود انعام فرمودند *

رکضت موکب اقبال از دار السلطنت

بدار الخلافة اکبر اباد

هفتم در ساعت مختار ستاره شماران باریک بین رایدات
عالیات بصوب دار الخلافة اکبر آباد نهضت نمود و چون پادشاه
زاده نیک اختر مراد بخش آبله بر آورده بود حکم شد که تا حصول
صحت در دار السلطنة توقف نماید - و ستمی النساء خانم را برای
خدمت آن والا گهر همانجا گذاشتند - وزیر خانرا بعنایت پادشاهی
مفتخر ساخته از نخستین منزل بجهت معالجه مرخص گردانیدند
سعید خان را بخلعت و جمدهر مرصع با پهلکتاره و اسپ از طویله
خاصه بایراق طلا و فیل از حلقه خاصه سربلند گردانیده بصوبه کابل
که نظم آن بعهده او بود - و نجابت خان را بخلعت خاصه و فیل
فرق مباحات برافراخته بمحالی که در فوجدارمی او مقرر بود -
دستورنی دادند - و عبد القادر پسر احداد را بعطای خلعت و

لهذا متوجه آن طرف گشته آخرهای روز داخل سیوگانو شد - و به ترتیب صفوف پرداخته خود در قول جایی گرفت - و راجه جیسنگه را هراول ساخت و بر انغار و جرانغار بدیگر مردان کار و دلیران کارزار استحکام داد - و با آنکه وقت تنگ بود بدفع گروه خسارت پژوه که از سیوگانو دوهکروه پیش رفته برگذار نهر فرود آمده بودند رو آورد - معاهیر بمجرد دیدن اعلام نصرت فرجام هراسان شده گریزان گشتند - بهادران نصرت مند چون ظلمت شب افاق را در گرفت تعاقب نموده همانجا منزل گزیدند - و اواخر شب بسمت امراپور راهی گشتند - بعد از رسیدن انجا دریابند که معهوران بارانکه از راه کوتل موهری بالای گهات برآیند - بنه و بار خود را از گهات مانک دوده بصوب قلعه جذیر روانه کرده اند - بنابراین بگهات مانک دوده شتافته خود را به بنه و بار ضلالت پیشگان رسانیدند - ازین طایفه جماعه بالابرا آمده بودند - و گروهی بحراست و پاسبانی اسباب اشتغال داشتند - اینان لختی پای ادبار فشرده بکارزار پرداختند - باشد که بقیه مردم اینها نیز فرصت یافته فراز گهات توافقد رسید - مبارزان لشکر فیروزی جوقی از شقاوت منشان را علف تیغ خونریز ساخته همگی اسباب و قریب هشت هزار گاو غله و گاوی چند که بران اسلحه و بان بار بود بغارت برده نزدیک سه هزار آدم اسیر گردانیدند - خان دوران غنایم را بلشکر قسمت نموده از انجا بموضع پاتهری و از پاتهری بقلعه احمد نگر آمد - و خاطر از سر انجام آذوقه و حراس قلعه فراهم آورده جانب پتن حرکت نمود - درینولا چون آگاهی یافت که خانزمان بدولتا باد

بخشیگری احدیان از تغیر عبد الرحمن ولد صادق خان - و مغل خان
 ولد زین خان بمنصب هزار و پانصدی هفصد سوار - و عثمان روهیله
 عم بهادر خان بمنصب هزاری پانصد سوار سرافراز گشتند - مهیس
 داس راتهور که سابقا نوکر مهابتخان بود بمنصب پانصدی چار صد
 سوار نوازش یافت - از سوانح جنوبی ممالک که درینولا بعرض ارفع
 رسید آنکه چون مهابتخان خانخانان که نظم مملکت دکن برو مقرر بود
 ایام زندگی بسر آورد ساهوی سیاه رو و گروهی دیگر از مخاذیل
 بی نظامیه فرصت غنیمت شمرده دست تطاول بمحال نواحی
 دولتآباد که قلعه داری آن بمرتضی خان منوط بود دراز گردانیده شروع
 در تحصیل زر نمودند - درین اثنا خان دوران از مالوه خود را به برهانپور
 رسانید - و صادهو سنگه و میر فیض الله را که بمحافظت آن بلده
 گذاشته با راجه جیسنگه و مبارز خان و جگراج بندیله و اکرام خان
 و حکیم خوشحال بخشی و واقعه نویس و باقی بیگ اوزبک و غیر
 ایشان - و از دکنیان مالوجی و پرسوجی برای استیصال مفسدان
 تباہ اندیش و قلع بنیاد بیدراه روان ضلالت کیش بره نوردهی
 در آمد - و روز پنجم بظفر نگر رسید - و دران مکان توقف مصلحت
 ندیده در عرض سه روز بکهرکی رفت - و چون دریافت که مقهوران
 از استماع این خبر از حوالی دولتآباد برخاسته جانب راصدوده
 راهی گشته اند بدولتآباد شتافته یکروز مقام نمود *

نوزدهم ماه مذکور به راصدوده آمد - و پایان شب بیستم ازینجا
 سوار شده پمس از سپری گشتن یک و نیم پهر روز بکنار آب بان گنکا
 رسید - درینوقت خبر آوردند که مردودان بصوب سیوگانو رفته اند -

گذارش جشن شمسی وزن

روز سه شنبه سیوم مطابق چارم بهمن جشن فرخنده شمسی
 وزن انتهای سال چل و سیوم و ابتدای چل و چارم از عمر ابد
 اتصال خاقان با فر و اقبال که پرتو مهر عاطفتش گیتی افروز باد -
 در عمارت برج دولتخانه دار السلطنت ترتیب یافت - و بآئین
 هر سال آن سریر آرای خلافت بطلا و دیگر اشیای معهوده
 برسخته آمد - فضلا و شعرا و ارباب تنجیم بعطای زر سرخ و سفید
 کامروای گشتند - و اهل نغمه و طرب کامیاب - درین روز
 سعید خان صوبه دار کابل شرف ملازمت اندوخته هزار اشرفی
 نذر گذرانید - و عبد القادر پسر احداث را که مایه فساد الوس
 افغانه راه کابل بود - و بمساعی جمیله خان موسی الیه از اعمال
 نکوهیده خویش نادم گشته طریق خدمتگاری پیش گرفته بود -
 همراه آورده بدولت زمین بوس رسانید - شهنشاه بنده پرور سعید
 خان را مشمول عواطف ساخته باضافه هزاری ذات بمنصب پنج
 هزاری چار هزار سوار سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه بلند پایه
 برگردانیدند - و هریکی از میرابراهیم رضوی و راجه روز افزون باضافه
 پانصدی دویست سوار بمنصب دوهزار سوار - و تربیت خان
 بمرحمت خلعت و اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار
 و بخدمت آخته بیگی از تغیر مرشد قلی خان - و هر کدام از
 اصالت خان و خلیل الله خان و عرب خان و جمالی بمنصب هزار
 و پانصدی هشتصد سوار - و نخستین بعطای خلعت و خدمت

خان والی بلخ رفته بود به تلثیم عتبه کیوان مرتبه رخ بر افروخته
چهل و پنج اسپ و چهل و پنج شتر نر و ماده و برخی چینی آلات
و قالی و نمد و دیگر اشیا بر سبیل پیشکش گذرانید - ازان میان
چیزی که طبیعت اشرف را منبسط ساخت - مصحفی بود بخط
شاه ملک خانم بنت سلطان محمد بن جهانگیر میرزا بن
حضرت صاحبقران که بخط رحمان در کمال حسن و لطافت نوشته
و در خاتمه اسم و نسب خود بر قاع رقم نموده - و خان مشار الیه
آن را در بلخ بدست آورده بود *

بیدست و ششم خاقان مهربان برای سر بلندی وزیر خان صوبه دار
پنجاب منزل او را که بتنازگی مرتب ساخته بود بهرود اقدس مزین
گردانیدند - او بعد از اقامت رسم پا انداز و نثار پیشکشی از مرصع
آلات و طلا آلات و اقمشه عراق از زربغت و جزان و امتعه گجرات و
تخت روان زرین که پنجاه هزار روپیه قیمت داشت و پنجاه
اسپ عراقی گذرانید - از جمله اشیا مذکوره متاع دولک روپیه
عز قبول یافت *

شب بیدست و هفتم که لیلة المعراج بود ده هزار روپیه مقرر
باهل استحقاق عنایت شد *

غره شعبان منزل یمین الدوله آصف خان مشرف قدوم خاقان
سلیمان مکن رشک جنان گردید - یمین الدوله بهی از ادای رسم
پا انداز و نثار پیشکشی از جواهر و مرصع آلات و اقمشه نفیسه بنظر
کیمیا اثر در آورد *

جواهر و مرصع آلات و اقمشه نفیسه و سراکب باد پدما بنظر انور
در آورد و آن بشرف پذیرائی رسید - اعلیٰ حضرت تمام روز در اینجا
بعشرت و انبساط گذرانیده شامگاه بدولتخانه والا معاودت فرمودند *
بیدست و نهم امر سنگه ولد راجه گجسنگه باضافه پانصدی
دویست سوار بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و
بعنایت علم و اسب و فیل - و از اصل و اضافه لطف الله ولد لشکر
خان بمنصب هزار ی هشتصد سوار سرافراز گشتند *

سیوم رجب پادشاهزاده عالی قدر محمد اورنگ زیب بهادر
را که پانصد روپیه روزیانه داشتند بمنصب ده هزار ی ذات و چهار
هزار سوار و علم و نقاره و تومان طوغ بلند پایگی بخشیده فرمان
دادند که بعد ازین خیمه سرخ برای آن گوهر اکیلل سلطنت برپا
میکرده باشند *

هشتم خدیو خدا آگاه بکشانه فیض آشیانه پیشوای ارباب
صفوت و صفا - رهنمای اصحاب معرفت و تقی - قدوة حق
شناسان صافی ضمیر - میان میر - که پیشتر نیز بقدم سعادت لزوم
مہبط انوار گشته بود - تشریف فرموده بگذارش بسا دقایق حقایق
و غوامض معارف باعث اشراح صدور و انبساط قلب آن زاویه
نشین تجرد گزین گشتند *

بیدست و دوم پادشاه درویش نواز کلبه سالک مسالک شرع
مبین شیخ بلاول را بشرف ورود میمنت آمود بار دیگر رونق بخشیدند
و مبلغ دو هزار روپیه عنایت نموده مراجعت فرمودند *

بیدست و چهارم تربیت خان که برسم سفارت نزد نذر محمد

پنجاب بلند پایه گردید - خواجه جهان خوانی که از دیرین بندهای
والا درگاه است و بزیارت اماکن شریفه رفته بود دولت ملازمت
دریافته نه اسپ عربی پیشکش نمود *

هفتم پادشاهزاده والا گهر محمد شاه شجاع بهادر از دکن بدرگاه
خواقین پناه آمده پس عادت ملازمت مستعد گشتند و هزار مهرنذر
گذرانیدند - جنگجویان ولد اوداجیرام بمنصب سه هزاری دوهزار سوار
که مهابتخان تجویز نموده بود نوازش یافت *

نهم خدیو خدا آگاه بروضة منوره سریر آرای جنان حضرت جنت
مکانی تشریف فرموده بعد از ادای اداب زیارت بعطای مبلغ
ده هزار روپیه دامن امید سدن آه مکان فیض نشان و دیگر ایزدی
نیازمندان و بیدوایان برآموندند - بختیار خان دکنی بخدمت
فوجداری لکھی جنگل و تهاره که در تیدول او نیز مقرر گشت از
تغییر سزاوار خان ولد لشکر خان مبهی گردید - و سزاوار خان
بمرحمت خلعت و اسپ سربلند گشته بجایگزین خود که در حدود دکن
تن یافته مرخص شد *

دهم محمد علی کامرانی از اصل و اضافه بمنصب هزاری
ذات و پانصد سوار سرافرازی یافت *

پانزدهم راجه جگت سنگه را بتهانه داری بنگش مابین و تنبیه
مفسدان الوس ختک که دران مرز و بوم اقامت دارند و عنایت
خلعت و خنجر مرصع و اسپ با زین نقره سرافراز ساختند *

بیست و ششم منزل یمین الدوله بفرقدوم اشرف مورد سعادت
گردید - یمین الدوله بمراسم پا انداز و نثار پرداخته پیشکشی از

يك ارب و بیست كرور دام بخانزمان تفویض فرمودند - و از سواران
 منصب او كه پنج هزاري پنج هزار سوار دوهزار سوار دو اسبه سه اسبه
 بود دو هزار سوار دیگر نیز دو اسبه سه اسبه مقرر نمودند - و او را
 بمرحمت خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهلكتاره و شمشیر مرصع
 و اسپ از طوبیله خاصه بایراق طلا و فیل از حلقه خاصه و ماده فیل
 سربلند گردانیده مرخص ساختند - و صوبه داری پایان گهاٹ را كه
 تمام خاندیس و اكثر ولایت برار باشد و جمع محال آن نود و دو
 كرور دام است بعهده خاندوران كه بنظم صوبه مالوه می پرداخت
 مفوض نمودند - و با او خلعت و شمشیر مرصع و بسایر امرای تعینات
 دكن خلعت مصحوب خان زمان فرستادند - و حكم شد كه از تعیناتیان
 دكن راجه جیسنگه و مبارز خان و راو ستر سال و جگراج با خانزمان
 در دولتآباد و راجه بهار سنگه بنذیل و مادهو سنگه هادا و نظر
 بهادر با خان دوران در برهانپور باشند - و غیر اینان را هر دو سردار
 باتفاق یکدیگر باخود بگیرند - مبارز خان باضافه پانصدی پانصد
 سوار بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار و پانصد سوار سرفراز
 گردید - الله ویرد بخان قراول بیگی بخاعت خاصه و صوبه داری
 مالوه از تغدیر خان دوران و باضافه هزاري ذات و دو هزار سوار
 بمنصب چارهزاری ذات و چار هزار سوار و بعنایت اسپ با زین
 مطلا و فیل مفتخر گشته از پیشگاه حضور رخصت یافت - اسحق
 بیگ زور آبادی خویش یادگار حسین خان بخدمت بخشیدگری و
 واقعه نویسی صوبه پایان گهاٹ و محمد رشید کابلی بخدمت دیوانی
 آن صوبه سرفراز گشتند - غازی بیگ بخدمت بخشیدگری و واقعه نویسی

آغاز سال هشتم

از دور اول جلوس مقدس

روز پنجشنبه غره جمادی الثانیه سنه هزار و چل و چار مطابق
دوم آذرماه سال هشتم از اورنگ آرائی خاقان زمین و زمان باعث
امن امان نشاط افزای جهانیان و مسرت بخش عالمیان گردید •
میوم وزیرخان صوبه دار پنجاب در نواحی دار السلطنه لاهور
بادراک شرف ملازمت مهتسعد گشت •

پنجم خاقان بیهمال بفروغ نیر اقبال دار السلطنه را منور ساخته
مورد امن و امان گردانیدند - سابقا سرکار بیجاگر و سرکار ندر بار و
بعضی محال سرکار هندیه که آنروی آب نریده است و نزدیک
برهانپور داخل صوبه مالوه بود درینولا از پیشگاه خلافت فرمان شد
که محال مزبور چون از مالوه دور واقع شده از توابع صوبه خاندیس
اعتبار نمایند - و باقی محال هندیه که اینجانب نریده است
بدستور قدیم از مضافات صوبه مالوه افکارد - ولایت خاندیس
و برار و دکن را که پیشتر یک صوبه دار بضبط و نظم آن می پرداخت
دو حصه ساختند - یکی بالاگهات - دوم پایان گهات - صوبه داری
بالاگهات که عبارتست از کل دکن که سرکار دولتا باد و احمد نگر
و پتن و بیر و جالناپور و جنیر و سنگمیر و فتح آباد با توابع
و مضافات باشد و لختی محال برار و تماهی تلنگانه و جمعش

گرفتن وحوش ساخته آید بر دور کشیدند - و گیتی خدیو تشریف
فرمودند - بیست شکار خاصه شد و چهل و سه بفرمان والا دراری فلک
خلافت و اعیان دولت صید نمودند - و تاج انرا حسب الحکم ملتزمان
رکاب سعادت زنده بدست گرفتند *

بیست و چهارم نجابت خان فوجدار کوهستان کانگره سعادت
ملازمت دریافت *

نوریدید - معتمد خان تاریخ فوت او را که نام قدیمش زمانه بیگ بود
 (زمانه آرام گرفت) یافته - بخان دوران صوبه دار مالوه فرمان شد که
 ببالاگهات شتافته تا تعیین شدن صوبه داری ازان مملکت خبردار
 باشد - و از سواران منصب او که پنج هزار و پنج سوار بود سه
 هزار سوار دو اسبه سه اسبه مقرر گردید - رشید خان انصاری باضافه
 هزار سوار بمنصب سه هزار و پنج سوار و هر یکی از احمد خان
 نیازی و مبارک خان نیازی از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و
 هزار و پانصد سوار نوازش یافتند - شادی بیگ ولد جانش بهادر
 بخطاب شادی خان و نور محمد عرب بخطاب عرب خان سر بر
 افراختند - راجه جگت سنگه ولد راجه باسو زمیندار کوه دامن
 کانگره از سرزمین خود آمده بتقدیل استدان عرش مکان دولت تازه
 اندوخت *

هژدهم قمرغه گورخر نشاط افزای خاطر اقدس گشت - این
 جاندار که بیشتر در دشت می باشد و هنگام تشنگی قطع مسافت
 بعیده نموده بآبشخور معین که جز دران آب نخورد خود را می
 رساند - در نواحی بهنبر که برکنار دریای بهت واقع شده بسیار
 است - و برای خوردن آب بدریای مذکور می آید - الله ویرد بخان
 قراول بیگی بامر خاقانی جمعی برگماشت که هرگاه بواسطه آب
 رو بدریا آرک سرراه بگیرند تا از نیافتن آب از اینجا برگشته ناگزیر به
 تنگناهی که دران نزدیکی است و اندک آبی دارد در شود بعد ازان
 مداخل و مخارج را مسدود گردانیده همه را بقید در آورند - و چون
 تدبیر خان مشارالیه مطابق خواهش بظهور آمد دمی که برای

گرداناد - مدیر برکه بخاری را از تغیر سید عبد القادر مانک پوری
 مدیر عدل اردوی گیهان پوی گردانیده بعنایت خلعت سرافراز
 ساختند - و از انرو که سید مذکور خود ترک منصب و اختیار
 عزت نموده بود ثانی الحال هرچند اظهار ندامت کرد سودمند
 نیامد - و چون بعرض اشرف رسید که در نواحی کنته من اعمال
 برگشته گاهون که از مضافات زمین جانویه است و به نیله غازی
 اشتها یافته مار خور و قوج بسیار است - به الله ویردی خان قراول
 بیگی حکم فرمودند که با لوازم قمرغه بدان صوب بشتابد - و از
 برگذات حوالی موضع مذکور جمعی کثیر فراهم آورده طرح قمرغه
 اندازد - و خود نیز با شکوه آسمانی متوجه صید گاه مذکور گشتند -
 و در اثنای ره نوردی بشکار نیله گاو و گورخر پرداخته دوازدهم جمادی
 الاولی سرزمین کنته را مرکز رایات جهان پیما گردانیدند - و سه روز
 متوالی بعشرت نخچیر اشتغال نموده از مارخور که بز کوهی باشد و
 و قوج کوهی و چهاره چار صد و بیست و چهار صید فرمودند - مار
 خور شست و شش - قوج یکصد و شست و هفت - چهاره یکصد و
 نود و یک - از انجمله پنجاه تا به تیر و تفنگ شکار خاصه شده بود
 و تتمه را پادشاهزادهای والا تبار و نوینان عالی مقدار و قراولان
 بامر شاهنشاهی صید کرده بودند *

چهاردهم خانزمان از درشت خوئی و ازارجوئی پدر مفارقت
 جسته باستلام عتبه فلک رتبه سر افتخار بر افراخت - در همین
 تاریخ بعرض مقدس رسید که مهابتخان خانخانان بمرض بهکندر که
 تازی زبانان فاسور خوانند و دیرین رفیق او بود بساط زندگانی در

شیخ محمود گجراتی که از رسمی دانش بهره ور است - و دارنگی
 مردم جدید الاسلام برو مقرر - رخصت یافت - تا بعد از ثبوت نساء
 مسلمة را از تصرف کفار برآرد - و مساجد و عمارات آن ملاءین
 جدا سازد - او مطابق حکم بعمل آورده هفتاد حرة و جاریه مومنہ
 را از تصرف کفره فجرة برآورد - و هر جا که مسجدی در زیر عمارت
 هنود درآمده بود بعد از تحقیق آن را افراز نمود - و زری از آنها
 بطریق جرمانه گرفته بدستور سابق مسجد ساخت - پس از آنکه این
 ماجر با بمصامع جلال رسید یرایغ قضا نفاذ صادر شد که بدستور
 قوم جوکو هر که مسلمان شود مسلمة را بعقد مسجد باو باز گذارند -
 و هر که از گمراهی و خرد تباهی پذیرا نشود معروض دارند - تا
 او را تادیب نموده اید - پس از ورود فرمان جمعی از سعادت
 یآوری بدایه اسلام رسیده زنان مسلمة را بنکاح جدید متصرف
 گشتند - گمراهان دیگر را که ظلمت کفر پرده بر چشم آنها فروهشته
 بود و از ادراک این شرف محروم گردیدند تنبیه نموده زنان مومنہ
 را از قید آنها باز داشتند - و بامر خاقانی در عقد ازداج طبقه
 ناجیه اهل اسلام در آوردند - و حکم شد که در کل ممالک محروسه
 هر جا چنین واقع شده باشد بدین دستور عمل نمایند - چنانچه انان
 بسیدار از دست کفار برآمده در نکاح مسلمانان در آمدند - و گروهی
 از کفار بقبول دین مبدین از آتش دوزخ رهائی یافتند - و بتخانها
 منهدم گردید - و بجای آن مساجد بنا یافت - ایند مسجدخانه سایه
 گران سایه این افتاب فلک خلافت و هدایت را بر جهان و جهانیان
 مبسوط داشته اظناب سراق مظمت و جلال او را باو تاد خلود منوط

عبارت از قوج کوهی است و چکاره صید فرمودند - درین میان
 مودیال بدشتر بود - چکاره قسمیست از آهو و در اکثر جایهای ولایت
 و غیران بهم میرسد - و آهوی سیاه و سفید مخصوص هندوستان
 خلد نشان است *

درینفولا بعرض مقدس رسید که مسلمانان هاکن بهبهتر از جهالت
 پیشگی بکفار دختر میدهند - و ازین طایفه می ستانند - و مقرر
 شده که مسلمانان دختر کافر را بعد از ممات دفن کنند و کافران دختر
 مسلمانانرا پس از انقراض حیات بسوزانند - فرمان شد که هر کافری
 که مسلمة در خانه او باشد اگر شرف اسلام دریابد زن را بعقد مسجد
 با او باز گذرانند - و اگر از شقاوت و غوایت از ادراک این سعادت
 سر برتابد مومنه را ازو جدا سازند - و جوکو زمیندار انجا که
 مصدر این کار نکوهیده آثار شده بود بتوفیق ربانی و بیم و امید
 حضرت صاحبقران ثانی با تمام قبیلۀ خود در ملت بیضایی
 مصطفوی درآمد - و بخطاب راجه دولتمند سر افرازی یافت - و
 بسیاری از کفار از غوایت برآمدند و مسلمانان از جهالت رستند - و
 بیم دین پروری این بادشاه اسلام نواز کفرگداز چندین رسم قبلیج
 از میان این طایفه جهل بنیاد مرتفع گردید - و قاضی و معلم
 از سرکار خاصه شریفه معین گشتند - تا با اجرای احکام شریعت و تعلیم
 اداب عبادت پدید آزند - و چون رایات جلال بحوالی گجرات پنجاب
 رسید - جمعی از سادات و مشایخ ان قصبه استغاثه نمودند - که
 برخی از کفار ناپکار حرایر و امنای مومنه را در تصرف دارند -
 و چندی از بندان مساجد بتعدی در عمارات خود درآورده - بنابران

و دیگر اسباب تربیت در شیرینی و بالیدگی و سیرابی یاد از
میوه‌های نیک ولایت کابل میدهد - و از آنجا که در عسکر اقبال
فضلا و هنرمندان هفت اقلیم فراهم آمده کامیاب اند ساکنان این
زمین نشاط آگین از مصاحبت و همزبانی اهل اردو فضایل و هنرها
کسب نموده اند - ایند کام بخش که تشدید مبانی جهان‌داری بارتفاع
لوای داد گسترش این پادشاه خلیق پناه مربوط گردانیده - و توکید
مراسم فرمان گذاری بتمهید لوازم دین پروری این شهنشاه دینی و
دنیوی منوط - آفتاب دولتش را از مغفرت کسوف محفوظ و مأمون
و ماه سلطنتش را از وسعت محاق محروس و مصون دارد *

بیدست و دوم به بهنبر که منتهای کوهستان کشمیر است منزل
شد - جگنات کلونت که بخطاب کبرائی سرافراز است - و در
تصنیف نغمات هندوستانی و تالیف معانی امروز مثل او در
هندوستان بهشت نشان نیست - و بجهت بسقن تصنیفات حسب الحکم
در دار السلطنت مانده بود بدرگاه آسمان جاه آمده دوازده تصنیف
که به هندوستانی زبان دهرند نامند - و در نغمات مختلفه مشتمل بر
مضامین رنگین بنام اقدس خاقان هنر پرور جود گستر ترتیب داده
بود بعرض مقدس رسانید - از آنجا که تصنیفاتش خاطر اقدس را
عشرت آگین ساخت بامر پادشاه دانش نواز بزر سنجیده آمد -
و چار هزار و پانصد روپیه هم سنگش باو عنایت گشت - چون
در یک و نیم گروهی بهنبر بفرمان قضا نغان قریب پانزده هزار
آدم فراهم آمده جانور بسیار گرد آورده بودند بیدست و سیوم بعد
نصف النهار به شکار قمرغه متوجه گشته یکصد و بیست مودیال که

داستند - و نیز اگرچه در آن چندی که اکثر علوم متعارفه در آن
گویند بودند اما علوم متداوله شیوع تمام نداشت - برخی خط نسخ
تعلیق نیکو می نوشتند و نبذی زبان شعر داشتند - بعد از آنکه در عهد
دولت حضرت عرش آشیانی کشایش یافت اکثر ساکنانش اکتساب
مراسم اهلیت و لوازم آدمیت نموده شایستگی جوهر ظاهر ساختند -
و فارسی گفتن و خط خوش نوشتن - و نغمه فارسی سرانیدن - رواج
تمام یافت - از انجمله شیخ یعقوب کشمیری است که در اقسام علوم
عقلیه و نقلیه درجه عالی داشت - و بصحبت بسیاری از واصلان
حق رسیده و ریاضات شاقه که طریقه طائفه علییه صوفیه است
کشیده پدایه ارشاد رسیده بود - و بسا خداندان استعداد را
بعین تکمیل او رتبه کمال نصیب گشته - و ملا محمد حسین
کشمیری که بعین تربیت حضرت عرش آشیانی در خط نسخ
تعلیق از خوش نویسان عصر گوی سبقت برده بود - و ائمه ارش
نیز تازه رو بخوبی نهاد - در زمان حضرت جنت مگانی که
در اواخر سلطنت پنج مرتبه تشریف فرمودند - چون توجه والا
مصرف تربیت این سرزمین نشاط آگین بافراختن عمارات و
اصلاح درختان میوه دار به پیوند و جز آن داشتند - از آنچه بود
بسیار بیش آمد - و چون بجلوس میمنت مانوس خدیو عالم
خداوند بنی آدم سریر آرای جهانبنانی حضرت صاحبقران ثانی
جهانرا فروغ تازه بهمرسید - و جهانفیان را فروغ بی اندازه - این
سرزمین که از جمیع متنزهات عالم امتیاز دارد بعمارت روح افزا
و بساتین دلکشا نمودار بهشت برین گردید - و اکثر ائمه ان به پیوند

متکاثره دامن امید بر آسودند - مرشد قلبي خان از اصل و اضافه
 بمنصب هزار و پانصدی هفتصد سوار سرافراز گردید •

هشتم خاقان دوران از شاه آباد بدار السلطنة متوجه گشته در چهار
 روز هیوه پور را که سر راه پر پیچال است بورود اقدس فیض آگین
 گردانیدند - و در اثنای راه بسیر آبشار اوهر که دو کروهی موضع
 جمال فکری در دره دست چپ راه واقع است توجه فرمودند -
 منبع آبشار چشمه ایست کوثر نام که از برفهای گداخته جبال
 مشرق رویه نیز آبشاری بان ملحق میگردد - و نهري عظیم شده
 بر روی سنگ صلب می ریزد - از صدمه آب بمرور ایام بران سنگ
 حوضی وسیع بهم رسیده - و از حوض بدره که قریب پانزده ذراع
 نشیب دارد می افتد - از صدای آب نزدیک آبشار دو کس هر چند
 پهلوی هم باشند آواز یکدیگر نمی توانند شنید - در عرصه کشمیر
 فردوس نظیر و نواحی آن آبشار فراوان است اما بهترین آن آبشار
 اوهر است پس ازان آبشار سکهذاگ که حیرت افزای تماشاگران
 است چه بقدره اسباب از ارتفاع چهارده گز ریخته دریاچه که
 زلالش در صفا یادگار کوثر و تسنیم است جاری میشود - و از آنرو که
 این آبشار پیشتر بفطر افتاب سپهر خلافت در آمده بود درین هنگام
 به تماشای آن نپرداختند - دیگر آبشار بیمرم گله که کیفیت و کمیت
 آن گذارش یافته - پیش ازانکه این نزهتگاه مورد عساکر گیتی کشا
 شود جهات خوبی آن منحصر در آب و هوا و نزهت جایی و فزونی
 سبزه های گوناگون و فراوانی گلهای رنگارنگ و میوه چند خودرو
 بود - چه ساکنان اینجا طرز چمن پیرائی و بوستان آرائی نمی

که او این گرد حوض را که بفرمان حضرت جنت مکانی رو بحوض
 اساس یافته از پایبندازد - و در مجرای آب چشمه از حوض ایوانی
 که یک رویش بباغ باشد و دیگر رو بحوض - بطول هفده ذراع و عرض
 دوازده - بر دو سر آن دو عمارت طبخی که هر کدام شاه نشینی رو
 بباغ داشته باشد بسازد - بطرزی که جویی بعرض پنج گز از آب
 چشمه میان ایوان مذکور شده در باغ جاری گردد - در هر طرف
 ایوان هفت ایوان دیگر که در هر دو جانب چهارده ایوان واقع شود
 و دو جوی دیگر از دو سمت نهر مزبور که هر یک بعرض چهار ذراع
 از پیش ایوانها بگذرد و بر دو جانب وسط باغ دو لجنخانه خاص دو
 سمت عمارت یکی بر سر دروازه دیگری قرینده آن و حمامی با حوضها
 و ابشارها و نشیمنها مقرر فرمودند - و در منتهای باغ نیز حوضی
 پنجاه و هفت گز در پنجاه و هفت که فواره در میان و سه ابشار بر
 طرف آن باشد طرح نمودند *

جشن قمری وزن

روز یکشنبه هفتم ربیع الثانی سنه هزار و چل و چار مطابق نهم
 مهر جشن قمری وزن خاتمه سال چل و چارم و فاتحه چل و پنجم
 از عمر ابد اعتصام شهشاه گردون غلام آرایش یافت - و برسم
 معهود این جهان وقار بطلا و دیگر اشیا بر سخته آمد *

درین روز نظم طرازان پیشگاه حضور اشعاری که در تهنیت این
 بزم گیتی افروز و تعریف کشمیر داپذیر گفته بودند بعرض اقدس
 رسانیده بصلات و افرة کامیاب گردیدند - و نغمه پردازان نیز با نغمات

است چهارده گز در چهارده - و بر دو جانب آن دو حوض دیگر
 بهمان طول و عرض - جوئی بعرض دو گز از حوض نخستین درین
 دو حوض در می آید - و نهری بعرض چهار ذراع از پیش حوض
 سرچشمه روان گشته و میان عمارت قدیم در آمده بحوضی چهل و
 شصت ذراع در چهل و پنج داخل میگردد - و از اینجا بصحن عمارت
 دولتخانه خاص رسیده حوض پیش عمارت را که ده گز در نه است
 لهریز میگردد اند - و از اینجا در حوض بیرون می افتد در صحن دولتخانه
 خاص زیبا چناری است سر بر کشیده - و پائین آن مربع چبوتره
 که هر ضلعش دوازده گز است - و بر کنار حوض بیرون عمارت نیز
 چهار چنار بقطار سایه افکنده - اعلی حضرت لوکه بهون را بباد شاهزاده
 سعادت نصیب محمد اورنگ زیب بهادر عنایت کرده فرمودند که
 درین سر زمین عمارتی بسازند *
 پنجم از صاحب آباد نهضت نموده در ویرناگ که چشمه آن
 منبع دریای بهت است و بهترین چشمه سارهای کشمیر - انجمن
 آرای مسوت گشتند - بر سر این چشمه مقمن حوضی است که
 قطرش چهل گز است و هر ضلعش هفده - و حضرت جنت مکانی
 در ایام پادشاهزادگی آنرا ساخته اند - ماهی آن شمار برفتابد -
 و عقب چشمه کوهچه ایست مرتفع مطبوع در کمال نزهت و نصارت
 چون بر دور چشمه عمارتی و باغی در خور این گل زمین نبود
 حضرت خاقانی باغی دلکشا و منازل و حیاض و جداول در حضور
 اقدس طرح انداخته بشاه آباد موسوم گردانیدند - و حیدر ملک
 کشمیری را بداروغگی عمارات مذکوره سرافراز ساخته حکم کردند

بر روی چشمه صاهي صف کشیده * چو مرگان های تر بر روی دیده
 دمام چشمه از صاهي طپیدن * کند چون چشم آهنگ پریدن
 و ازان رو که مکان مزبور دامشا و روح افزا بود اعلی حضرت سه روز
 مقام فرمودند - و یمین الدوله شب دوم بر حوضها و جویهای درون
 و بیرون چراغان بر افروخت *

غرة ربیع الثاني قرین دولت فزاینده در ده اچول که حضرت
 شاهنشاهی آنرا بنواب گردون قباب خورشید احتجاب بیگم صاحب
 مرحمت نموده صاحب آباد نامیده اند - نزول اجلال فرمودند -
 و چون عمارت مشکوی معلی دولتخانه خاص که در عهد حضرت
 جنت مکانی درین موضع ترتیب یافته بود - چه از کهنگی و چه
 از بد طرحی پسند طبیعت اشرف نیفتاد - حکم شد که بجای آن
 عمارات دیگر با آبشار ها و حوضها بجهت آرامگاه مقدس دولتخانه
 خاص و عام مرتب گردانند - و بمراتب بهتر از آنچه پیشتر بود بروی
 کار آمد در اینجا چشمه ایست در کمال عذوبت و صفا که با چندین
 چشمه دیگر بحوض ایوان عمارت محل در شده در حوض کلان پیش
 ایوان می ریزد - و از اینجا بحوض و جوی و ابشار ریخته بیرون باغ
 می رود - درین مکان نیز سه روز مقام شد - و چراغان بر کنار
 جداول و حیاض بامر اقدس بر افروخته آمد - روز سیوم مقام بسیر
 لوکه بهون که یک و نیم گروهی صاحب آباد است متوجه گشتند
 و عماراتش که هنوز صورت اتمام نیافته بود بنظر اجمال در آورده
 باز دولتخانه صاحب آباد را سعادت آمای گردانیدند - در لوکه بهون
 چشمه از دامن کوه برآمده جاری میگردد - بر سر چشمه حوضی

داده برگذنه مذکور را باسلام آباد موسوم گردانیدند - سابقا در دست
 عمارت یکی برای محل مقدس و دیگری بواسطه دولتخانه خاص
 بر دو چشمه خوشگوار که در آن مکان نزه واقع شده ساخته بودند -
 چشمه محل از میان حوضی ده در ده گذشته بمختصر حوضی که
 بر روی چبوتره وسیعی پرداخته اند - و بر کنار آن چنار عظیم سر
 برافراخته - می آید - و از آن بحوضی بدست گز در بیست که در ته
 چبوتره است ریخته بیرون میروند - و چشمه دولتخانه خاص نیز
 از میان حوضی ده در ده بر آمده بحوض دیگر که چل گز در چل
 است می ریزد - و ازین حوض جوئی بقدر دو آسیا آب بر آمده
 بجوی چشمه محل ملحق میگردد - درینولا باسلام خان حکم شد
 که در آن نزهتکده عمارات خوب و نشیمنهای مرغوب بسازد - آخر
 این روز آصف آباد معروف بمچھی بهون که در تیدول یمین الدوله
 است و آن نوئین والا قدر بفرمان حضرت جنم مکانی در آنجا
 عمارات و حیاض و انهار و ریاض ساخته - محط رایات اقبال گردید -
 چون اهل آن دیار مچھی ماهی را خوانند و بهون خانه را - و چشمه
 این مکان ماهی فراوان دارد موقع مذکور باین نام اشتهار یافته -
 حاجی محمد جان قدسی صفت آن چشمه بدین گونه گزارش داده

* پیت *

اشارت جاقب این چشمه از دور * کند افگشت را فواره نور
 کند گر امتحان سردی آب * نیدارد پنجه مرجان دمی تاب
 مگر یاقوت اینجا آب خورده * که آتش آبرویش را نبرده
 از آن ماهی زند خود را بقلاب * که در آتش جهد از سردی آب

از سپری شدن دو ساعت نجومی مرکب گیهان نورد که سه ماه
درین سر زمین نزهت آگین اقامت داشت قرین هزاران
شادمانی نهضت نمود - و در موضع پنور که از دولتخانه شهر براه
خشکی سه کروه و ربع و راه دریا پنج کروه پادشاهی است دایره
شد - و باغی که در اینجا بر کنار بهت مرتب گشته به نزول اقدس
فیض آمود گردید - موضع منور زعفران زار است اما هنوز
زعفران گل نکرده بود - روز دیگر قریه ونٹی پور که از مضافات
پرگنه آلر است و از پنور براه خشکی سه و نیم کروه ضرب سراق
مجد و جلال گشت - فردای آن پنج براره را که از مضافات پرگنه
اینچه است و در تبول درة التاج خلافت پادشاهزاده محمد دارا
شکوه مقرر بنزول اشرف اعلی میمنت اما ساخته یکروز دران نزهتگاه
که از ونٹی پور براه خشکی چهار کروه و ربعی و براه دریا پنج کروه
مسافت دارد مقام فرمودند - درین مکان پادشاهزاده بلند قدر
عمارتی دلاویز و باغی مسرت افگیز که نهی بعرض سه گز از وسط
آن بدریا می ریزد بر کنار بهت طرح افکنده اند - و آنروی دریا نیز
عمارتی و باغی محاذی این عمارت بنا نهاده - شب دوم از سرکار
آن اختر برج سلطنت در هر دو کنار بهت چراتان بر افروختند *
بیست و هفتم از پنج براره تا پل کهنه که مفتیهای سیر کشتی
است بکشتی قطع مسافت نموده از اینجا بر تخت روان که از مخترعات
مبدع قوانین جهان بانیست بفرخی و خجستگی سوار شده باینچه
که در تبول اسلام خان میر بخشی است تشریف بردند - درین پرگنه
معبدی بود باستانی - پادشاه عدالت گستر بهدم بندگان آن فرمان

الصلوات و اکملها در دولتحانۀ خاص و عام ترتیب یافت - شهزاده
اسلام پناه دران محفل فیض مفضل گروهی از علما و فضلا و اصحاب و
حفاظ خطۀ دلیذیر کشمیر را که بتفاوت درجات دران قدمی انجمن
قعود نموده بتلاوت قران می پرداختند بمرحمت خلعت و فرجی و
مصدقعاش از زمین و یومیه سرافراز ساخته مبلغ دوازده هزار روپیه
نقد برسم معهود هر سال عنایت نمودند - و پس از انقضای یک
پهر شب برخی از اعیان دولت را درانجا گذاشته بمحل مقدس
تشریف بردند - و بحکم معلی پدشکاران بارگاه عظمت و جلال بتقسیم
خوانهای الوان اطعمه و اشربه و انواع حلویات و عطریات پرداخته
حضار آن مجلس منیف را بهره ور گردانیدند *

هژدهم منزل جعفر خان بغیض قدوم میمنت لزوم پادشاه
بذده نواز فروغ آموذ گردید - و بعد از تقدیم مراسم پا انداز و نثار
پدشکشی گذرانید - خاقان دریا نوال برای مباحثات او شرف
پذیرائی بخشیدند *

نهضت رایات فیروزی از کشمیر بصوب

ویرناگ و از انجا بدار السلطنه لاهور

چون در سمت جنوبی کشمیر چشمه سارهای نشاط افزا و
مرغزارهای دلکشا که هر یک دلیلی است بر شگرفی صنایع ایزدی
واقع شده بر خاطر ملکوت ناظر پرتو افکند که بسیران حدود توجه
فرموده عذاب عزیمت بجانب دارالسلطنه منعطف گردانند *

روز یکشنبه بیست و سیوم مطابق بیست و پنجم شهر یور بعد

از عرایض منتهیان آن صوبه بمسامع جلال رسید - خانخانان را که از بد خوئی فطری با دیگر بندهای پادشاهی طریق ناسازگاری می نمود چنانچه گذارش یافت و پادشاهزاده والا قدر را بی تسخیر قلعه برگردانیده بود معاتب ساخته آن اختر فلک خلافت را با جمیع بندهای که در رکاب ایشان رفته بودند بدرگاه گیتی پناه طلب فرمودند •

(اکنون لختی از وقایع حضور بر می نگارد)

پانزدهم صفر شهیدشاه گیتی پناه از باغ فرح بخش کشمیر که يك شبانروز دران مکان دل افروز بگام بخشی و کامرانی پرداختند - حسب التماس یمین الدوله بباغ او موسوم بباغ نشاط کشتی سوار شرف قدوم ارزانی داشتند - یمین الدوله بعد از اقامت مراسم نثار پیشکشی از جواهر و مرصع آلات بنظر کیمیا اثر در آورد - چون باغ مذکور بدلكشائی و راحت افزائی پسند طبعیت اقدس گشت تمام روز درانجا بعشرت و مسرت گذرانیده شامگاه بدولتخانه والا معاودت فرمودند •

هفدهم پرتیپراج راتهور از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى هزار و ششصد سوار سرانرازی یافت •

دهم ربیع اول پیشکش ظفرخان صوبه دار کشمیر از اقسام شال و فوطه و گوش پیچ طرح دار و ساده و انواع تهومه و کربلائی زرتار و ساده و زعفران و دیگر اشیاى آن هیار از نظر انور گذشت و بدایه قبول رسید •

شب دو ازدهم مجلس میلاد خاتم انبیا علیه و علی آله افضل

بودند و بدین سبب آن شقاوت پزوهان بر تدبیرات خانخانان آگهی یافته علاج آن می نمودند - و در تسخیر قلعه کوشش خانخانان اثری نمی بخشید - خانخانان بعرض پادشاهزاده نامدار رسانید که هر چند آذوقه فراوان است اما تا ده درازده گروهی اردوگاه و همیه نمانده - و هر مرتبه بواسطه کاهی در رفتن و آمدن زیاده بر بیست گروه تیرد باید نمود - و این معنی باعث خرابی لشکر میگردد - و برسات هم رسیده - مصلحت آنست که بیش ازین توقف ننموده عنان معادلت بصوب برهانپور منعطف گردانند - از آنجا که پادشاهزاده کامکار در جمیع کارها به عمل نمودن بصواب دید سپهسالار مامور بودند سیوم ذی الحجه مطابق دهم خرداد از پریزده کوچ کرده به برهانپور راهی گشتند *

هفتم در حین که افواج قاهره از زیرگهاتی که هنده گروهی بیدار است نهضت نموده براه نورانی در آمدند - غنیم نمودار گشته بسردادن بان پرداخت - خانزمان با راستر سال و جگراج و راو کرن و برخی دیگر از بندهای پادشاهی که در فوج چنداول بودند بر مقاهیر تاخت - درین اثنا راجه جیسنگه و مرتضی خان از میمنه و اصالت خان و خلیل الله خان از میسره برآمده خود را بکمک خانزمان رسانیدند - و جمعی را طعمه شمشیر ساخته گروه انبوه را مجروح گردانیدند - و اسب بسیار غنیمت شد - و از آنرو که پراگندگی تمام بجمعیت مقاهیر راه یافته بود دیگر تا برهانپور که بیست و ششم مورد عساکر ستاره شمار گشت اثری از آن طایفه نگوئیده آثار پدید نیامد - و پس از آنکه معادلت پادشاهزاده رفیع قدر

ایستاده بودند - همین که مبارزان نصرت شعار نزدیک رسیدند از جانب برانغار ظاهر شده بیان اندازی مشغول گشتند - خان زمان فوج مقابل خود را بحمله نخستین از میدان برداشت - سید خان جهان نیز بر فوجی که برابر او آمده بود اسپ انداخت - درین اثنا راجه جیسهنگه و راجه پتهلداس بکمک شتافته مقهوران را باتفاق یکدیگر از پیش راندند - و خاندوران که چند اول بود نیز از عقب راهی شد - خانزمان و هید خانجهان در حین فرار اشرار نابکار از دنبال در آمده گروهی را به تیغ آبدار روانه دار البوار گردانیدند - در اثنای گریز مراری سرآمد ادبار پژوهان از اسپ افتاد و یکی از نوکرانش بر اسپ خویش سوار کرده او را بر آورد - و خود کشته گردید - و پادشاهزاده رفیع مقدار پس از استماع خبر نصرت اولیای دولت بصوب آردو مراجعت فرمودند - آخر روز لشکر نیز رسید - و چون درین مدت بر مساعی دلاوران جان سپار جدکار که در انجام انقباب بکار می بردند اثری مترتب نمی شد - چه بعضی نقب هارا مقهوران یافته در افساد آن می کوشیدند و از برخی آب بر می آمد - و از نقبی که الله و یرد یخان مابین شیر حاجی رسانیده بداروت انداشته بود - و پادشاهزاده والا گهر از راه کوچه سلامت رفته در حضور خود آنرا آتش داد - اگرچه یک برج شیر حاجی پرید لیکن راهی که یورش توان کرد مفتوح نگشت - و مع هذا میدان خانخانان و خان دوران از رهگذر آنکه خان دوران مکرر اظهار نمود که من خان خانانرا از کشته شدن خلاص کرده ام عداوت گونه بهم رسیده بود - و نیز سایر امرا و منصبداران از ناهنجاری و بد سلوکی خانخانان آزردہ

انتقام آخته جوقی را که دران چندی نامور بودند بر خاک هلاک
انداخت - اما خانزمان پس از آگاهی بر آویزه مود و رسید خانبهان
را بکمک راجه جیسنگه باز گذاشته بسرعت هرچه تماشتر بمدد
مبارز خان رسید - و گروه افغانه را مستظهر ساخته مودهوجی را
که دو زخم تیر داشت رهگرایی جهنم گردانید - بقیة السیف
راه فرار سپردند •

دوازدهم شوال چون ندیره یاقوت و رفقای او با قریب چهارهزار
سوار سر راه کاکا پندت ملازم خانخانان که بواسطه غله جانب بیر
رفته بود گرفتند - خانخانان بعرض درة التاج خلافت رسانید که
درینوقت که ستاره موختگان بطرف دیگر مشغول اند اگر بر بنه و
و بار اینان تاخت پرده شود اغلب آنکه کار بکار هواخواهان صورت
یابد - پادشاهزاده عالی قدر از فزونی خواهش تماشای جنگ
دکنیان مقرر فرمودند که خود نیز سوار شوند - جگراج و لهراسپ
ویکه تاز خان و چندی دیگر را پیاسبانی اردو باز گذاشته روز دیگر
پیش از دمیدن صبح مسلح گشته بر فیل سوار شدند - و لختی
برون معسکر برای فراهم آمدن لشکر و ترتیب افواج درنگ نمودند -
و خانخانان و راجه جیسنگه و راجه پتهلداس و دیگر پیکار گزینانرا
همراه خود در فوج قول نگاهداشته سید خان جهانرا هراول
و خانزمان را با مبارز خان و راوستر مال و برخی دیگر میمنه -
و سید شجاعت خان و مرتضی خان را با گروهی میسره - و خان
دوران چنداول - قرار داده راهی شدند - مقاهیر که پیشتر
آگاهی یافته بنه را بطرفی فرستاده و در چرها آتش زده آماده قتال

خاک ناکامی انداخت - از مردم الله و برادران و راجپوتان جگرار
و سپاهیان اصالت خان نیز برخی بملکونه زخم سرخ روئی جاوید
اندوختند - خانخانان در اثنای راه نوردهی خبر فیروزی مبارزان لشکر
منصور شفته سپاس اینزدی بجا آورده بمقر خویش معارفت نمود -
و خانزمان هالما باکاهی بارو در آمد *

بیدست و دوم پادشاهزاده عالی قدر بصواب دید خانخانان بسید
خانجهان و خانزمان و راجه جیسنگه و مبارز خان و راجه پتهلداس
وزیر سترسال و راکرن و مبارک خان نیازی و احمد خان نیازی و
نظار بهادر خویشگی و طایفه دیگر از بندهای درگاه گیتی پناه و از
امرای دکنی مالوجی مقرر نمودند که چهار پنج گهزی از شب مانده
خود را به بنگاه غنیم برسانند باشد که دست بردی نموده آید - دلیران
پیکار پرست بموجب قرار در آن شب پنجشنبه بیدست و سیوم راهی
گشته بعد از سپری شدن یک بهر روز به بنگاه شقاوت منشان رسیدند
از آن رو که معاهیر پیشتر خبر یافته بنده را روان کرده بودند نهب و
غارت دلخواه صورت نه بست - لختی بان و گاو بسیاری که بران آذوقه
بار بود - و شتر و گاو لشکر پادشاهی که مقهوران روز سوختن کاهی
برده بودند - بدست مجاهدان ظفر پیوند افتاد - و چون غنیم سیه
گلیم که بنده و بار میگریزانید بسیار نزدیک بود راجه جیسنگه هراول
فوج مذکور اسپ تاخته خود را بوی رسانید - و بسیاری از پیاده ها را مردم
از اسیر نمودند - و سید خانجهان و خان زمان و جماعه دیگر از
فوج قول جلوریز بار پیوستند - درین اثنا مودهوجی برادر مراری
با مبارز خان در اوخت - اگرچه مبارز خان بدازی شجاعت تیغ

اراده برنخواهند گشت - مبالغه نموده التماس کرد که بر فیل
سوار شوند - و راجه پتهلداس و پرتیراج را با خود گرفته هراول اسار
پیشتر روان گردید - غنیم که شتر و کوهی را پیش انداخته میبرد
از شنیدن خروش کوس روئین و دیدن اعلام نصرت آئین پادشاهزاده
با تمکین پای ثبات از دست داده راه فرار سپرد - درین اثنا خانزمان
که حسب الطلب خانخانان باستعجال تمام راهی گشته بود و رشید
خان از جانب راست در رسید - خانخانان راجه پتهلداس و پرتیراج
را نزد خانزمان فرستاد تا باتفاق گریختگان را تعاقب نموده مالش
دهند - و گوهر اکلیل سلطنت هزار سوار از ملازمان خود بکمک
خانزمان فرستاده عنان یکران با خانخانان باردو منعطف ساختند -
شب هنگام خانزمان با همراهان از تعاقب و پرداخته برگشت و
جوهر دلیری نوئیذیان اخلاص سرشت مانند سید خانجهان و خانزمان
و خان دوران و راجه پتهلداس که درین روز مصدر ترددات گشته
بودند فروغ دیگر یافت *

نوزدهم که نوبت کهی خانزمان بود چون بخانخانان خبر رسید
که مقهوران باراده انکه بر سر کهی بریزند سوار شده اند پایان روز با
جمعیت خویش بحرکت درآمد - اتفاقا همین که اوتاب رخ
بذهفت رندوله و ندیره یاقوت و دیگر مخازیل نزدیک ملچارهای
نقب رسیده برهنمونی ادبار گروهی را پیاده ساخته بر ملچارها
دوانیدند - الله ویرد یخان باقبال نصرت مآل شاهنشاهی توسل
جسته با همراهان از ملچار خود برآمد و بضرب تیر و تفنگ اساس
زندگی بسیاری منهدم گردانیده جمع دیگر را بنزخه های گران بر

ویرد یخان باعقصاد اقبال عدو مال خاقانی از ملچار برآمده به نیروی
شهامت و بازوی جلالت مخاذیل را منهنزم ساخته بمقر خود
مراجعت کرد .

هردهم سید خانجهان و خان دوران بهادر و مبارز خان و دیگر
منصبداران که نوبت گهی داشتند هنگام سحر برة نوردی در آمدند
دکنیان بی آزر آگهی یافته مقرر ساختند که قریب دو هزار سوار
بر کنار ارمو نمایان شوند و باقی جانب گهی روند - خانخانان پس
از شنیدن این خبر لهر اسپ را فرستاد که هر دو لشکر برابر سواران
مذکور بایستد - خسارت زدگان لهر اسپ را دیده خود را بجماعه
که طرف گهی رفته بودند رسانیدند - و سید خانجهان و خان دوران
مردم گهی را فراهم آورده تاکید نمودند که در راه از یکدیگر جدا
نشوند - مبادا غنیم فرصت جو را دستی بکار رسد - اتفاقا بانی از
لشکر غنیم برشتیری از مردم گهی که گاه بار داشت میبرد و از طغیان
باد آتش درگاه و همیده که بر دیگر جانوران بار بود و درگاه صحرا که
بلند فراوان بود می افتد و بسیاری از شتر و گاو با دو فیل و برخی
احپ و آدم ضایع میگردد - و در نسق افواج قاهره فی الجمله
برهم خوردگی راه می یابد - خانخانان بمجرد آگهی برین معنی کس
بطلب خانزمان فرستاده سوار شد - اختر برج خلافت بادشاهزاده
جهانیان نیز از استماع این خبر سوار شدند - خانخانان معروض داشت
که برای تنبیه این جماعه دولتخواهان کفایت میکنند لایق آنکه
برگردیده بمعسکر اقبال تشریف فرمایند - و چون دریافت که آن
گوهر درج بسالت در تادیب اشرار خذلان شعار مصر اند و ازین

گردانید - و جای سید شجاعت خان و راجه بتهلداس و مبارک
 خان نیدازی و احمد خان نیازی میدان خان زمان و راجه جیسنگه -
 و جای مالوجی و سایر دکنیان با شرزه خان و صالح بیگ جلایر
 و کریم داد بیگ قاقشال و طایفه دیگر میدان خود و راجه
 جیسنگه مقرر ساخت - و چون افواج قاهره پنج شش گروه نور دیده
 شروع در آوردن کهی نمودند غنیم نمودار گردید - خانخانان به خانزمان
 پیغام داد که دو تیر پرتاب بیرون کهی بوده جانب چپ کهی
 نگاهدارد تا مقهوران داخل کهی نتوانند شد - پس ازان مردم کاه و
 هیمة برداشتند و راهی گشتند - ادبار زدگان یک دل شده بر خان
 زمان حمله آوردند - آن معرکه آرای نبرد قدم همت استوار داشته
 گروه انبوه را بدالت تیغ و سنان مرحله پیمای نیستی گردانید از مبارزان
 لشکر منصور نیز برخی گشته و جمعی خسته گشتند - درین اثنا خانخانان
 خبر آویزه غنیم با خانزمان شنیده بسرعت برق و باد خود را بخان
 زمان رسانید - و بسطوت تمام جمعیت مقاهیر را پراکنده ساخته
 براه فرار انداخت - و همچنین هر مرتبه که فرار پیشگان فراهم آمده
 بر افواج نصرت امتزاج زور می آوردند خانخانان بآبیاری جدوجهد
 مردانه نیران شرارت ارباب خسارت فرو می نشاند - و راجه جیسنگه
 نیز تمام راه با غنیم چپقلشهای نمایان کرده قطع مسافت نمود - و
 آخر روز کهی سالما بارو رسید *

دوازدهم حشری گران از بیدراه روان بر ملچار الله ویرد بخان
 هجوم آورده هنگامه نبرد گرم گردانیدند - و چون آتش پیکار بالتهاب
 در آمد و از هر طرف خرمن وجود جمعی بباد فنا رفت الله

که مجروح و مقتول در معرکه افتاده بودند برداشته بخانخان پیدوست - ادبار پژوهان از رسیدن خان دوران و دست برد مبارزان صف شکن و دلیران شیر افکن فرار برقرار نمودند - و خان خانان و خان دوران عنان معاونت منعطف گردانیده در حوالی ارد و پادشاهزاده جهانپان را که بعد از استماع استیلائی غنیم بقصد مدد سوار شده بودند ملازمت نمودند - اگر خان دوران بهادر بسرعت نمی رسید و بمالش غنیم که خانخانان را قبل نموده کار برروتنگ ساخته بود نمی پرداخت برآمدن خانخانان ازین معرکه محال بود - و این کار نمایان سبب مجرای عظیم خان دوران در پیشگاه خلافت شد •

هشتم پادشاهزاده کامگار از مقام کنیاپور متوجه پرینده گشته نزدیک معسکر خانزمان برافراز کریوه فرود آمدند - همان روز قریب پانصد کس از قلعه برآمده برملچار راجه بهار سنگه ریختند و جنگ در پیدوست - جمعی از گروه خندان پزوه کشته و زخمی گشتند و چندی از مردم راجه و تابیدنان اصالت خان و راجه روز افزون خان در باختند - انجام کار بقیه مقاهیر ضلالت پذیر تاب مقاومت در خود نیافته پدای فرار از عرصه کارزار بدر رفتند - و هم خانخانان برای آوردن کهی سوار شده و سید خانجهانرا با برادران و تابیدنان او هراول گردانیده روانه پیش ساخت - و خود در دست راست کهی شده محافظت جانب چپ کهی را بعهده خان زمان و راور ستر سال و رشید خان و پرتیراج و جوقی دیگر باز گذاشت - و راجه جیسنگه و مرتضی خان را با فوجی از بند های والا درگاه چنداول

خانخانان واقف باشد - اگر احتیاجی رو دهد زود آگاه گردانند -
 اتفاقا همین که خانخانان نیم کروه از معسکر پیش رفت قریب ده
 هزار سوار ادبار آثار نمایان گشتند - و جوقی ازینان شوخی نموده
 بر قلعه دار خان و حسینی قدیمی و گروهی دیگر که خانخانان
 بقراولی پیش فرستاده بود تاختند - خانخانان لهر اسپ را بکومک
 روانه ساخته خود نیز از عقب راهی شد - شقاوت پزوهان بهادران
 نصرت شعار را جنگ کنان بفوج کلان خود کشیده مرکز وار در میان
 گرفتند - مهیس داس راتهور که سرآمد راجپوتان خانخانان و
 هراول او بود در گهنا ته بهاتی و راجپوتان دیگر پا قایم کرده
 بفوج پیش رو در آویختند - و لوازم سعی و جان فشانی بجا آورده
 در میدان نبرد افتادند - و کار بر خانخانان و همراهان او بمرتب
 تنگ شد که باوجود قرب کومک اینجماعه برو دشوار گردید - و
 برداشتن مجروحان ازان دشوار تر - خان دوران که تابینان خود
 مستعد پیکار و آماده کارزار بود برین معنی آگهی یافته سوار شد - و
 بسرعت تمام راهی گردید چنانچه غیرت خان با فوج عبد الله
 خان بهادر فیروز جنگ و برخی از گرز برداران کار طلب مثل
 خواجه طاهر و امیر بیگ و ناد علی و غیر اینان که از درگاه والا
 رخصت همراهی خان دوران یافته بودند در راه بار ملحق گشتند -
 و با تابینان و همراهان که مجموع قریب دوهزار و پانصد سوار بود
 قابو دیده فوج عقب خانخانان را بر گروهی که جانب راست
 خانخانان داشتند زده هردو قوشون را بجوق مقابل خانخانان رسانید
 و مهیس داس را که زخمهایی منکر داشت با دیگر راجپوتان

سلامت پرداخته اهدام آن بعهده الله ویرد بخان باز گذاشت -
 معاهده در مدافعه کوشیده هر روز بتوپ و تفنگ قلعه چندی را در
 ملچاها هلاک می ساختند - و بعد اندازان لشکر فیروزی نیز از
 رخنه های شرفات حصار برخی از شقاوت منشان را روانه حصن عدم
 میگردانیدند - چنانچه روزی سیدی فرحان پاسبان قلعه از سوراخی
 نگاه میکرد تفنگی بر شقیقه اش زده کارآن ناتمام را باتمام رسانیدند
 پس ازو غالب نامی از قبل عادل خان بجایش رسید و نیز
 بزخم تفنگ در گذشت - ازان پس عادل خان نورس نامی را به
 نگهبانی فرستاد - و چون خان دوران صوبه دار سالوه که از درگاه
 گیتی پناه بخدمت پادشاهزاده عالی قدر رخصت یافته بود با
 جمعیت شایسته از تابینان خود درین نزدیکی نیز بعسکر نصرت
 اثر پیوست آن والا گهر راجه پتهلداس را نزد خانزمان فرستادند •
 ششم رمضان پادشاهزاده والاتبار با سده سالار و دیگر نوینان بیکار
 گذار سه گروهی پرینده رسیده قرار دادند که روزی چند درانجا
 رحل اقامت اندازند تا هم کاه و هیمة بلشکر منصور برسد و هم
 کمک خانزمان نموده اید - درین اثنا مقهوران بیجاپور و ساهو با
 جماعه نظام الملیکه نمودار شدند - روز دیگر خانخانان که نوبت کهی
 از بود پسر خود لهر اسپ و حکیم خوشحال بخشی دکن را با
 چندی دیگر از بند های والا درگاه و تابینان خویش بمحافظت
 کهی تعیین نمود - و چون بر شوریده سر می غنیم آگاه بود خود نیز
 سوار شده بلهراسپ پیغام داد که تا رسیدن من توقف نماید -
 خان دوران پس از استماع این خبر چندی برگماشت که از فوج

طالع یگی از خویشان محبوس بی نظام را که از قلعه انجرائی
 برآورده بود دست آویز فساد ساخته میخواست که فتنه برانگیزد -
 و در حوالی احمد نگر لشکر فراهم آورده پس از تاخت و تاراج
 نواحی دولتآباد بصوب ظفر نگر بشتابد - و طرق و مسالك را بر بنجاره
 و سایر مترودین مسدود گرداند - بذابران پادشاهزاده والا مقدار
 بصواب دید سپه سالار خواص خان را با سه هزار سوار بجانب
 احمد نگر فرستادند - که مقاهیر را مالش بسزا داده تاجنیر تعاقب
 نماید - و بذهب و غارت چمار کونده که وطن بهونسلمه است پرداخته
 در سنگمذیر اقامت گیرند - در خلال این احوال عادل خان از توجه
 عساکر گردون مائنر بقصد کشایش قلعه پرینده آگهی یافته
 کشنابی و تورا با خزانه روانه ساخت که در تهیه مواد قلعه
 داری و امداد قلعه دار کوشش بجاء آرد - و رندوله و مراری
 پندت را با خیل و حشم خود تعیین نمود که کنار ناله آب سین
 را بنگاه ساخته هر کدام بکیشک قلعه قیام نماید - و چون خانزمان
 از ملکپور پیشتر راهی گردید باشلیقی قول بعهده خود گرفته
 راجه جیسنگه را با سایر را جپوتان هراول و الله ویردی خان و
 رشید خان و اصالت خان را با برق اندازان برنغار و مبارز خان
 را با گروه افغانه جرانغار گردانید - و جگراج را چنداول ساخت -
 و بسرعت هرچه تمامتر نزدیک پرینده رسیده بر سر نهری که یک
 گروهی قلعه جاریست و دران حوالی سوای آن آب نشان ندهند
 فرون آمد - و تاکید نمود که لشکریان در گرد آوری هیمه و کاه سعی
 موفور مبذول نمایند - و بتقسیم ملچار و کندن نقب و ساختن کوچه

بخت بیدار انصرام این مهم کشاده پیشانی پذیرفته و از روی کار
 طلبی به برهانپور در نیامده حوالی باغ زین آباد دایره کردند •
 بیست و ششم ربیع الثانی مطابق هشتم آبان سال ششم با
 خانخانان و دیگر امرای عظام و تمامی کومکیان صوبه دکن متوجه
 مقصد گشتند - و بملکپور رسیده قرار دادند که خانزمان با بسیاری
 از منصبداران و برق اندازان حوار و پیاده باستعجال بیشتر روانه
 گردد و از قلعه برگزیده بتاخت ملک بیداپور و احراق علف آن
 و محاصره قلعه پریزده پردازد - تا لشکر که بکمک محصوران آید از
 عسرت آذوقه و نایابی علیف زود متفرق شود - و خانزمان را خلعت
 و فیل عنایت نموده با راجه جیسنگه و مبارز خان والله ویردی
 خان و رشید خان و مرتضی خان و راسختر سال و راجه بهار سنگه
 و جگراج بندیل و اصالتخان و مبارک خان نیازی و احمد خان
 نیازی و راجه روز افزون و سنگرام زمیندار جمو و باقی بیگ
 اوزبک و گروهی دیگر رخصت فرمودند - و خود با خانخانان و سایر
 منصبداران از عقب نهضت نمودند - از آنجا که انجام این مهم وابسته
 بآذوقه بود و رسیدن آن موقوف برین که سه چهار تهنه با جمعیت
 شایسته در راه نشینند تا غله از برهانپور بلشکر منصور بآسانی برسد
 مقرر شد که در ظفر نگر نور محمد عرب با پانصد سوار و در جالذاپور
 سید عالم بارهه با پانصد سوار و در شاهگده قزلباش خان با هزار
 سوار و در بیر صف شکن خان با دو هزار سوار بنشینند و بمحافظت
 رمد پرداخته از حدود خود بسلامت بگذرانند - و چون بوضوح
 پیوست که ساهوی بهونسله باتفاق برخی ضلالت پیشگان وارون

میدادند را که با وجود کلانی و کشادگیش بدین مرتبه که در آن آدم
 بفرانغت می نشیند خوش قد و سر راست است ازین قلعه به بیجاپور
 برد - توپ مزبور پیشتر در قلعه احمد نگر بود در زمان حضرت
 عرش آشیانی هنگام کشایش این قلعه بدست اولیای دولت قاهره
 افتاد - در عهد حضرت جنت مکانی که از بی پروائی آن حضرت
 قوانین ملك داری چنانچه باید متمشی نمی شد عذر که همواره
 در کمین فرصت بود قابو یافته قلعه احمد نگر را قبل نمود - و کار
 بر حصار نشینان تنگ ساخت - خواجه بیگ میرزای صفوی
 حارس قلعه بتکرار اضطرار خود را بسططان پرویز که با گروهی از
 امرای کلان منصب و لشکری گران و حشمتی بیکران و ساز و سامان
 فراوان در برهانپور نشسته بود را نمود - سلطان از بی رشیدی و
 عیش دوستی و تن آسانی بغریب او فرسید - او در سنه هزار و نوزده
 قلعه را کام و نا کام بعذر داده خود با همراهان به برهانپور آمد -
 و بعذر توپ مذکور را از اینجا به سولا پور که در دست عادل خان بود برد
 و حصار آنرا محاصره نموده بهمان دست افزار قلعه کشائی نوزدهم
 رمضان سنه هزار و سی و چهار مفتوح گردانید - پس از فتح آن
 در پریزده نگاه داشت - از اینجا که کشایش پریزده از دیر باز مرکوز
 خاطر خانخانان بود بعد از رسیدن پادشاهزاده والا گهر محمد شاه
 شجاع بهادر بنواحی برهانپور با لشکر جوار و سامان بسیار از درگاه
 گیتی پناه بآن کامکار معین شده بود - چنانچه گذارش یافت -
 بملازمت شتافته التماس نمود - که چون لشکری چندین همراه است
 وقت آن است که بتسخیر قلعه پریزده پرداخته آید - پادشاهزاده

سعادت طیف از بطن دختر میرزا رستم صفوی حلیله جلیله آن
 کامگار متولد گشت و فردای آن والده اش ازین عالم در گذشت -
 خدیو مهر پرور آن صبیحه را دلبند بانو بیگم نام نهادند *
 غره صفر از وفور عنایت بعیادت علامی افضل خان که عارضه
 جسمانی داشت تشریف فرموده بگوارش لطف مداوای کامل
 بخشیدند - علامی بعد از ادای اداب پاندا از و نثار پیشکش گذرانید -
 چون پادشاه حق آگاه را درین پرورش جز رعایت سنت سنیه نبویه -
 و نوازش و بلند نامی علامی - امر دیگر منظور نبود - پیشکش
 در معرض قبول نیفتاد *

گزارش نهضت بادشاهزاده جوان بخت محمد شاه شجاع بهادر با لشکر دکن بتسخیر قلعه پرینده

چون قلعه پرینده را که در تصرف نظام الملکیه بود و اقارضوان
 نامی از قبل بی نظام بمحارست آن قیام می نمود اعظم خان چنانچه
 گزارش یافت محاصره نموده بواسطه بعضی موانع دست ازان باز
 کشید - عادل خان بقلعه دار مذکور پیغام داد که هرگاه لشکر
 بادشاهی این قلعه را مسخر سازد جان و مال تو در معرض تلف
 خواهد بود - اگر آن را بتصرف من واگذاری مبلغی گرامند بتو
 میسرمانم - و نوکر خود ساخته اقطاع لایق میدهم - و پس از استحکام
 قواعد عهد و پیمان قریب مبلغ سه لک هون بدو گروهی از براهمه
 که در سپردن قلعه ساعی بودند داده قلعه را بدست آورد - و میدی
 فرحان نامی را به نگاهبانی آن باز گذاشت - و توپ موسوم بملک

بدولتخانه والا معاودت نمودند - از عظام اشرافات ضمیر مهر تنویر
 شهنشاہ حق آگاہ کہ درین ایام پرتو ظهور بخشید آنکہ - چون خاقان
 غیب دان حسب الالتماس نواب قدسی القاب مخدرہ نقاب عظمت
 و جلال بیگم صاحب باغ آن درہ صدف دولت را بمقدم فیض توام
 منور ساختند - در اثنای گلگشت نشیمنی بنظر والا در آمد کہ
 سقفش بی دیوار بچهار ستون برافراخته بودند - برزبان الہام بیان
 جاری گشت کہ چنان می نماید کہ این عمارت خواهد افتاد و خود
 نزدیک رفتہ از عموم رافت دیگران را نیز منع فرمودند - مقارن
 این حال سقف نشیمن مذکور از ہم فرو ریخت - و مشاہدہ آن
 موجب حیرت همگان گردید - اری قدسی سماتی کہ باوجود این
 همه اسباب مکنت و جهانداری - و مواد حشمت و فرمان گذاری
 لحظہ بی یاد حق بسر نبرد - و عامہ خلایق را بدایع و دایع
 ایزدی دانستہ ہمت پادشاہانہ بر رفاهیت زیردستان و جمعیت
 ایزد پرستان مصروف گرداند - اگر باظہار خوارق عادات برای
 رهنمونی برایا پردہ از روی باطن نہفتہ بین برگیرد مستبعد
 نیست - و ملکی ملکاتی کہ پاسبانی جهانیان را پیش نهاد خاطر
 ملکوت ناظر گرداند - اگر کارگذاران تقدیر ہموارہ در حفظ و حمایت
 او کوشش نمایند شکفت نہ

• بیت •

اگر بحر گیتی شود پر نہنگ * و گر کوه و صحرا بود پر پلنگ
 کسی را کہ یارست بخت بلند * نیابد ازان یک سرمو گزند
 بستم از عرضداشت بادشاہزادہ بخت بیدار محمد شجاع بہادر
 بعرض مقدس رسید کہ شب دو شنبہ بست و دوم ذی الحجہ کریمہ

باشجار صنوبر حصاری کشیده . و چشم جهان بین بدلکشائی و
و طراوت آن مرغزاری ندیده - ازان رو که در زمان پیشین این
یدلاق چراگاه اسپان بود و بزبان کشمیری ایلخی اسپ را گودی
بضم کف عجمی و کسر دال نامند و مرغ را مرگ بفتح میم و را
باین اسم اشتها ریافته *

دیگر یدلاق توسه مرگ چون سبزه اش در کمال نراکت است
اهل کشمیر انرا بتوس تشبیه داده باین نام میخوانند - خدیو حقیقت
آگاه میفرمودند که در ایام پادشاهزادگی هنگام سیر این دو یدلاق
خصوصا گودی مرگ شصت قسم گل و لاله بنظر انور در آمده بود *

دیگر یدلاق سنگ سفید و یدلاق ماء اللبن است *

اکنون گذارش چشمه سارها و آبشارها بمحل خود حواله نموده
بنکاشتن وقایعی که پیشه این مناقب نگار است میپردازد * بیت *

مرا مناقب ممدوح من شهاب الدین

فراغ داده ز مدح بهار و فرور دین

در عشره اولای محرم (۱۰۴۴) ده هزار روپیه بدستور مقرر
بمستحقان عطا فرمودند *

پانزدهم منزل پادشاهزاد بلند مرتبت محمد دار شکوه را که
در ایام پادشاهزادگی اعلای حضرت به نزول اقدس مورد برکات گشته
بود بفروغ قدوم میمنت لزوم نور اگین گردانیدند - آن دره التاج
سلطنت بشکر عواطف شاهنشاهی پرداخته بعد از ادای مراسم
پانداز و نثار پیشکشی از مرصع آلات و اقمشه نفیسه بنظر کدما اثر
در آورد - اعلی حضرت نعمت خاصه تناول فرموده آخرهای روز

از انجمله شاه آلو است که گیلان هم نامند - در بالیدگی و شیرینی
 بهتر از شاه آلوی کابل است - و سیب که آن نیز رنگین و بالیده
 است - و ناشپاتی که از نازکی و سیرابی تا بهنبر نمیرسد - و خربزه
 اگر آفتی بدو نرسد بسان خربزه خوب کابل است - و تربز که بغایت
 بزرگ و شکفته و شیرین است - و اقسام انگور لیکن از رطوبت
 شیرین نه - و شفتالو که در لطافت و نراکت مانند شفتالوی کابل
 است - و انواع زرد آلو فراوان است - اما میرزائی و سفیدچنه کابل
 بمراتب بهتر از زرد آلوی اینجا - و توت بیدانه و غیر آن بسیار
 است - لیکن بیدانه کابل بهتر از بیدانه کشمیر - و انار اما زبون -
 بادام وافر است - پسته اگرچه بهم میرسد اما کم درخت است -
 گردگانرا بغراوانی این مکان جای دیگر نشان ندهند - چنانچه در
 تمام این ولایت روغن انرا در چراغ بکار می برند - کلاذقر اصناف
 اثمار چون بحضور اشرف اقدس برسختند - شاه آلو یک مثقال
 برآمد - سیب پنجاه و هفت - سفرجل نود و پنج - زرد آلو نوزده -
 میوه های و گیاه های دوائی زیاده بران است که بقید تحریر در آید •
 چرن لختی از احوال بساتین این سرا بستان خلد آئین بر
 گذارده آمد - برخی از بیلا قاتش که بخضارت و نصارت و کثرت
 میاه ضرب المثل است گذارش داده نی خشک خامه را سر سبز
 میگرداند - یکی بیلاق گودی مرگ است و ان النگیست که بسبزه
 و ریاحین آموده است - و ابواب نشاط بروی نظار گیان کشوده -
 نهري دارد چون دلهای روشن ضمیران مصفا - و مانند چشمه
 حیوان روح افزا - دست قدرت بیچون بر دور آن از کوهی مشحون

باغ فیروز خان که برکنار دریای بهت مرتب شده و باغ خدمت خان که در جزیره دل است - هر کدام سیرگاهی است روح افزا - سخن کوتاه بسیاری از منتسبان این درگاه آسمان جاه از امرا و خدمتگار درین سرزمین نشاط آگین در خور مرتبه و استعداد باغها ساخته اند - و از اماکن روح گستر کشمیر باغهای ریشیان است که بزبان این دیار ایزد پرستان را خوانند برکنار دریای بهت باغها ساخته اثمار انرا وقف گردانیده اند - و بهترین آن باغ گنگا ریشی است در جزیره بهت - و آن بگللهای رنگارنگ و سبزه های گوناگون و انواع اشجار و اثمار مملو است *

و از امکنه متنزعه شهاب الدین پور است که برکنار دریای بهت واقع شده قریب صد چنار تناور بقطار بر لب آب سایه گسترده - از یکطرف آن آب لار بدریای بهت می پیوندد - و بامر حضرت جنت مکانی در دست عمارت قرینه هم زینت افزای این سرزمین گشته است - و از باستانی عمارات کشمیر عمارت لذک (3) است که میان دل اساس پذیرفته است - و چون بمرور دهور بآن اندراس راه یافته بود اعتقاد خان در ایام حکومت خود از سر عمارت مطبوعی ساخته *

چون از گلگشت حدایق این خطه داپذیر دست و دامن خاصه گل چین و عنبرین گردید - نبذی از کیفیت و کمیت اثمار خوش گوارش برنکاشته نی قلم را شکرین میگرداند - این چمن همیشه بهار اقسام فواکه دارد - و اکثر آن سرد سیری است -

باغ نشاط که یمین الدوله جنوب رویه دل ساخته - و زمین آن نه مرتبه است در هر مرتبه آبشاری - در سر آغاز آن عمارتدست که یک رو بسوی دل دارد و روی دیگر بباغ - و در انتهای آنکه بکوهی در نهایت نصارت و حضرت پیوسته است - نیز عمارتی رفیع و نشیب آن چبوتره وسیع و حوضی فسیح که آبشار از جوی میان عمارت دران می ریزد ترتیب یافته *

باغ نسیم که اعظم خان و باغ افضل اباد که علامی افضل خان شمال رویه دل پهلوی هم طرح انداخته اند هر دو پرگل و خوش میوه است - متصل آن باغیست از سیف خان سرسبز و شاداب *

باغ ظفر خان که بر کنار جدی بل (3) که تالابی است حوالی شهر مرتب گشته - از شگفتگی و رنگینی در کمال دل نشینی است - و چون بر طول واقع شده بعد از پیشکش نمودن او اعلی حضرت باغ طولانی نام کرده اند *

باغ الهی که میرزا یوسف خان هنگام حکومت این صوبه ساخته بود - و الحال از جمله باغهای پادشاهی است - نهری از آب لار که بهترین آبهای آن دیار است بعرض سه گز دران جاری است - در وسط باغ چبوتره ساخته اند و دران حوضی ده درده - بر کنار آن چناریست بغایت رشیق و بالیده - چون نشیمن دل نشین نداشت درینولا حکم شد که دو دست عمارت بر دو جانب چبوتره محاذی هم بر هر جوی بسازند *

آن دو طبقه است و در وسط آن چهار چنار موزون سر بفلک کشیده
و بامر حضرت خاقانی میان چنارها تالاری ساخته اند دو مرتبه در
کمال زنگینی *

دیگر باغ عیش آباد که نشاط افزای خاطر هاست - و غمزدای
دلها - اکنون باغهایی که بایمار حدیقه خلافت و نوئیضان والا قدر متعلق
است بر نکاشته خامه را گلریز و نامه را نشاط انکیز میگرداند *

باغ نور افشان که نور محل در زمان حضرت جنت مکانی بر
گذار آب بهت که چنارهای سایه گستر داشت طرح انداخته و در
عمارت مقابل هم مشرف بران ساخته و فضائی دارد دلکشا *

باغ صفا که بر کنار تالاب صفاپور ترتیب یافته است و آبش
رشک افزای چشمه زندگانی است - و آن روی تالاب برابر باغ کوهچه
در کمال موزونیت واقع - باغی که جواهر خان خواجه سرا در عهده
حضرت جنت مکانی میان دل احداث نموده بود و این هر سه
بسرکار پرده نشین سرادق سلطنت بیگم صاحب تعلق دارد - در
باغ صفا متصدیان سرکار آن ملکه دوران عمارات خوش و چمنهای
دلکش پرداخته اند *

باغ شاه آباد نام که محمد قلی ترکمان در حکومت خویش
ساخته بود - و در ایام نیک انجام پادشاهزادگی اعلی حضرت داخل
باغهای خاصه گشته - و درین وقت بیاد شاهزاده اقبال صمد محمد
دارا شکوه مرحمت شد *

باغ مراد که میان دل واقع شده بیاد شاهزاده والا گوهر مراد
بخش عطا فرمودند *

طرح نموده بغیض بخش موسوم گردانیدند - و حکم شد که خیابان آن به پهنای خیابان فرح بخش بسازند - و شاه نهر بعرض پانزده گز از میان بگذرد - و سه قطار فواره در آن جوشان باشد - و وسط باغ حوضی شصت گز در شصت که شاه نهر مذکور از ارتفاع دو گز آبشار شده در آن بریزد ترتیب داده یکصد و چهل و چار فواره نصب نمایند و میان حوض عمارتی طبذی ده گز در هشت گز و بر دور طرف طولانی آن دو ایوان سنگین هر یکی بطول بیست و چهار گز و عرض هفت گز و بر دو جانب آن دو حجره هر کدام بطول هشت گز و عرض پنج بنا دهند - و نهر مذکور ازین حوض بر آمده از سه جانب سه آبشار شده بریزد - هر آبشاری بعرض ده گز و تا دروازه فرح بخش جاری باشد - و در آن سه رشته فواره و یک جانب نزدیک دیوار باغ جهروکه دولتخانه خاص و عام و قرینه آن عمارتی دیگر مرتب گردانند - تا هرگاه این مکان نزاهت نشان بقدم اشرف رشک افزای بهشت برین گردد - منازل باغ فرح بخش محل مقدس و عمارت میانه فیض بخش دولتخانه خاص و پیش جهروکه جانب بیرون باغ دولتخانه خاص و عام باشد - و از جمله بساطین پادشاهی باغ دولتخانه والا است که مسمی بنور افزا است - و در فزونی اثماری همتا - در زمان فرمان روائی حضرت جنت مکانی در کشمیر درخت شاه الو کم بود - درین عهد میمنت مهد که جهان را نشو و نمای دیگر است فراوان شده • دیگر باغ بحرارا (ن) که محاذی جهروکه درشن واقع شده و زمین

که ده گز عرض دارد و اعلیٰ حضرت آنرا شاه نهر نام کرده اند از عقب باغ داخل خیابان گشته - در وسط آن جاری است - و از میان عمارت میانه باغ عبور نموده در حوض زیرین عمارت مذکور که سی گز درسی است و چبوتره در میان و هشت فواره دارد آبشاری شده میریزد - و نیز از وسط عمارت ابتدای باغ گذشته در حوض پائین آن که نه فواره دارد و سی درسی است آبشار دیگر شده در می آید - و از سه جای دیگر آبشار گشته و از خیابان برابر باغ گزاره نموده بدل می پیوند پهنای شاه نهر درین خیابان که آن نیز سی گز عرض دارد ده گز است - کشتی از دل بخایبان مذکور در آمده نزدیک عمارت ابتدای باغ میرسد - و در انتهای خیابان بر سر شاه نهر جائی که بدل متصل می شود اعلیٰ حضرت عمارتی که از یکطرف بر دل و از جانب دیگر بر خیابان مشرف باشد و کشتی از میان آن آمد شد نماید مقرر نموده حکم فرمودند که دو ایوان رو بشاه نهر مقابل هم بسازند - بر دو سوی حوض پیش عمارت در آمد باغ دو دست منزل و در پس آن جائی برای خادمان محل مقدس ساخته اند - سفیداری که شهنشاه گیتی پناه در ایام پادشاهزادگی بدست میمنت پیوست در شاه نهر نشانده بودند و دو درخت چنار که بر دو کنار شاه نهر برابر همدیگر واقع شده در ته هریک چبوتره بسته بر روی آن سه برگه کاشته اند حسن جهان افروز این گلشن فردوس آئین را رونق دیگر بخشیده - مجمل اسباب خوبی و زیبائی این باغ بیش از آن است که بزبان خامه گذارش پذیرد - درینولا بفرمان قدر توان عقب باغ فرح بخش باغی دیگر

در سایه پدید است که در رویه از میان آب رسته و سر بر سر یکدیگر
گذاشته سایه افکن است - سیر اکثر منزهات این زمین جنت
آئین بکشتی است - و چون آب زاید دل نهی بزرگ گشته بدریای
بهت می پیوند از بهت بدل و از دل به بهت کشتی آمد شد
می نماید - از شهر سرا پالای آب تا موضع کهنه پل که قریب شانزده
گروه پادشاهی است و سرا زبر تا باره موله که دوازده گروه است بر
کشتی میروند - حدایق و بساطین و ریاض مملو بغوا که و ریاحین
دیده و دل را نشاط آورد میگرداند - بهترین اینها باغ فرح بخش
است که بحکم اقدس مرتب شده - همانا این گل زمین نمودار است
از بهشت جاودانی - و اثمارش یادگاری از مستلذات انجمنانی -
شاه نهر خیابانش انموذجی از سلسبیل و کوثر - و عمارات رفیع
بنیاننش با قصور بی قصور فردوس همسر - بانی این مبدائی موسس
ارکان جهانبدانی حضرت صاحب قران ثانی اند - سراسر این باغ
خیابانیدست بعرض سی گز که در ایام سعادت فرجام پادشاهزادگی
بامر حضرت خاقالی در جانب آن چنار و سفیدار پفاصله ده گز
نشانده اند - و از تاریخ بنا تا حال که چهارده سال باشد بلطف
تربیت سال بسال طراوت و نصارتش افزوده - سابقا این حدیقه
رشیده بشاله مار معروف بود - درینولا که بشرف قدوم نخل پیرای
ریاض خلافت زیب و زیفت تازه یافت - وفیض و میمنت بی اندازه -
و ریاحین و اشجار آن در کمال تنومندی و سرسبزی و رنگینی
و شان ابی بنظر کیمیا اثر در آمد - بفرح بخش موسوم گردید - بحکم
والا متصل این باغ بجانب شمال حمامی نزهت بنا یافته و نهر مذکور

برآمده است پیوسته از زیر ملتان عبور می نماید - و با سایر آبهای
 پنجاب از پائین آچه و بهگر و سیوستان و تنگه گذشته در نواحی
 لاهری بندر بدریای شور ملحق می شود - و در شهر بر آب ژرف
 بهت از چوبهای استوار و عمودهای ستبرده پل بسته اند - از انجمله
 چهار پل میان شهر واقع شده استحکام این پلهای چهارگانه بمرتبه
 ایست که از گذارده افیال کوه پیکر و موکپ کبهان نور گردون اثر
 خلای بقواعد آن راه نمی یابد - بدیشتن عمارات این شهر پرکنار این
 دریا اساس یافته - مسکن این ملک جز دولتخانه پادشاهی و
 و منازل پادشاهزادهای والا گوهر و امرای عالی قدر همه از چوب و
 تخته است - و اکثر آن سه طبقه و چهار طبقه - و پشت بامها را از
 تخته خربشته ساخته روی آنها توز پوش میگردانند - و برزبران
 خاک ریخته تخم لاله چوغاسو که بهترین اقسام آنست و دران
 سرزمین بغایت بالیده و سبز رنگ می باشد میکارند - شرقی
 شهر گولابیست وسیع که آنرا دل بفتح دال مهمله میخوانند آبش
 در نهایت صفاست - و از انواع سبزه سر برزده و بر جزایر مشحون
 بریا حین و اشجار و ازهار محیط گشته - از انبوهی گل و سبزه گوئی
 بر صحن آب فرش زمردین و بساط رنگین گسترده اند - و از
 عکس آن

* نظم *

بهشتی از ته دریا نمودار * چنان کز دیده تر عکس دلدار
 چمنها در میان آب پیدا * چو روی نو خطان از دیده ما
 بهشت است آنکه تا کشمیر را دید * مر از شورش بزیر آب دزدید
 بدیشتن گذار تماشاگران که بسیر باغ و جزایر این دل می پردازند

خوشا کشمیر و خاکپاک کشمیر * که سر ببرد بهشت از خاک کشمیر
 سوادش سرمه چشم بهار است * بهشت وجوی شیرش آب لار است
 ز جوش سبزه در کوه و بیابان * زمین کشته و فا کشته یکسان
 جز آن گلهای که مشهور جهانست * گل اینجا بوستان در بوستانست
 کند در بذل عمر جاودانی * هوایش کار آب زندگانی
 بنزیر سبزه ره در کوه و صحرا * چو از عقد زمرد رشته پیدا
 بود صایل بسبزی خاک پاکش * مگر آب زمرد خورده خاکش
 ز فیض ابر میروید درین کاخ * ز تار شمع گل پیدش از رگ شاخ
 کند گل بر سر دیوار ریشه * شود فولاد سبز از آب تیشه
 نگاری بر ورق گر صورت خار * ز تاثیر هوا گل آورد یار
 گرفتد از کف ساقی پیاله * دواند ریشه در گال همچو لاله
 بمینا گر کند فیض هوا کار * ببالد چون کدوی تازه بر تار
 آب بهت که یکی از آبهای پنجاب است و فزون از شط بغداد از
 وسط این شهر که بسی وسیع است میگذرد - و منبش چشمه
 ویرناک است که از شهر بیست و دو کوره بادشاهی است - و
 تعریف آن بجای خویش گذارش خواهد یافت - آب این چشمه
 از طرف جنوب می آید - و در راه رودها و چشمهای بسیار بآن
 می پیوندد - و در بانی شده از میان شهر جاری میگردد - و شمال
 رویه رفته بکولاب محیط وسعت چرخ حباب که بتال آلر مشهور
 است در می آید - و از اینجا تا باره سوله بر زمین هموار میروند -
 بعد ازان بکوهستان در آمده و سر از زمین پنجاب بر آورده از پنج
 کوهی قلعه روهتاس میگذرد - و بآب چناب که از جبال کشتوار

نموده بدولتخانه والا تشریف بردند - این مصریوسف لغا را که
 بکشمیر شهرت یافته در دفاتر حری نگر می نگارند - اما از میومین
 دفتر اکبر نامه مستفاد میگردد که نامش در راج ترنگنی که مبنی
 است از احوال چهار هزار ساله این سرزمین نزاهت اگین سنی
 سر است هفود سنی زن مهادیو و سر تالاب را نامند چون تمامی
 این زمین آب فرو گرفته بود و سنی همواره در اینجا غسل نمودی
 بدین اسم موعوم گردید - و سبب بر آمدن این سرز و بوم از زیر
 آب نیز نقل نموده - مساحت طول کشمیر دایمیر که محفوف
 است بشوایخ جبال از دیرناک که جنوب رویه واقع است تا
 موضع دواره کنجل از اعمال پرگنه وچهن کهاوه که طرف شمال
 است قریب صد کوه رسمی است - و عرض آن از موضع
 ککله کر جانب مشرق تا موضع فیروز پور از مضافات پرگنه بانکل
 سمت مغرب نزدیک بسی کوه رسمی - این خطه فردوس نظیر
 بحسب نزاهت و صفا - و لطافت آب و هوا - و وفور ریاحین و اشجار
 و کثرت فوا که و اثمار - و باغهای خوش - و جزیرهای دلکش -
 و چشمسارهای تعنیم زلال - و تالابهای کوثر مثال - و آبشارهای
 فرج فزا - و بیلاقات دل کشا - بهترین معموره دنیا است - و مساحت
 ربع مسکون - و سیاحتان کوه و هامون - باین کیفیت مکانی
 گذارش ندهند - نظم طرازان پارمی در وصف آن اشعار غرا برگذارده
 اند - از انجمله این چند بیت است که حاجی محمد جان قدسی که
 درین سفر فرج اثر در رکب سعادت کامیاب بود گفته - و باحسان و
 و تحسین سرامراز گردیده

• نظم •

از پوشانه سه و نیم کروه است - و او در حکومت کشمیر برای فروه
آمدن سفر گزینان دره نوردان ساخته بود - و پس از اندراس آن
ظفر خان حاکم آن ملک از زر سرکار خاصه شریفه بکمتر مسافتی
لدهی دیگر برای نزول اقدس بنا کرده - ورود نمود - روز دیگر از
ناری براری که راهیست در کمر کوه و یک جانب آن کوه و طرف
دیگر دره واقع شده عبور فرموده بموضعی که آنرا سرای موخته نامند
و میان دره آباد گشته که مختتم نشیب و فراز و مفتتح همواری
راه است رسیدند - درین دره رود خانه جاریست که آبش در کمال
عذوبت و گوارائی است - روز دیگر لدهی هیرو پور را که باه تمام
علامی افضل خان انجام یافته بود و مسافت از لدهی محمد قلی
تا اینجا سه کروه و سه ربع است رشک بهشت برین گره اندیدند -
نهری که میان لدهی در نهایت دلکشائی و روح افزائی جاری
است باعث انبساط خاطر ملکوت ناظر گشت - و پیشکش علامی
بذکر کیمیا اثر در آمد - روز دیگر مقام شاجه مرگ که چهار کروهی
هیرو پور است معسکر اقبال گردید و لدهی آنرا که سرکاری آن
بشایسته خان متعلق بود به نزول میمنت موصل فروغ تازه
بخشیدند - و از اینجا بخانپور که سه کروه مسافت دارد و لدهی آن
بکار فرمائی یمین الدوله صورت اتمام گرفته - توجه فرمودند - درین
راه نصارت سبزها و لطافت آبهای مسرت انگیز و طراوت گلهای
مشک پیروز دیده را نور و دل را سرور می بخشید - و این گل زمین
سر آغاز منزهات این ملک دل نشین است *

روز پنجشنبه هژدهم از خانپور که پنج کروهی شهر است نهضت

قربان پرداخته بسیر آبشار و از آنجا بشکار قمرغه متوجه گشته پنج
راسو که از کمر کوه نمودار شدند با وجود بعد مسافت بتفنگ شکار
فرمودند و هفت راسو پیاده بدست گرفتند *

پنجشنبه یازدهم از بیرم کله سوار شده پوشانه را که عمارت
لدهی آن نیز در عهد ظفر خان بود و در کوه بادشاهی فاصله
داشت مهبط رایات جلال گردانیدند - روز دیگر از پوشانه که پای
کذل پیر پنجال است کوچ نمودند - و کذل مذکور را که از پائین
تا بالا قریب دو کوه بادشاهیست و از آن میان يك کوه بمرتبه بند
و ناهموار که طی بعضی جاها حواره ممکن نیست بخجستگی
پالکی سوار عبور نمودند - مصاعد آن با فلک ازباز است و مصاعد
آن با ملک هم آواز - مرغ تیز پر بر قله آن پرواز نکند - و محاب
بلندی گرا از دامن آن سر بر نیارد - حاجی محمد جان قدسی
این چند بیت در وصف آن گفته *

معان الله ز راه پیر پنجال • که مثلش دیده کم چرخ کهن سال
صبا در دامنش زان سی خرامد • که نتواند ببالایش بر آمد
سرپا گشته حیرت چرخ والا • که ره این کوه را چون رفته بالا
درین ره مرغ نتواند پریدن • بمقراض پر این ره را بریدن
بود مشکل گذشتن زین ره تنگ • درین ره راهرو نقشیدست بر سنگ
رهی افتاده چون طول اصل پیدش • که در هر کام دارد صد خطر بیش
گروهی دست از جان بر فشانده • دران ره چون گره بر تار مانده
ز قطع ره بسر غلطیده یکسر • چنان کز رشته بگسسته گوهر
بعد از قطع این عقبه سوکب جلال در منزل لدهی محمد قلی که

ساخته اند تشریف فرمودند - این قصبه در جاگیر ظفر خان بود
 و لدهی آن در عهد او - در سالف زمان درین راه دو سنگ کلان از
 کوه غلطیده بر کرانه شاه راه افتاده بود - بامر حضرت جنت مکانی
 سنگتراشان هنر پرداز دو پیکر فیل تراشیده اند - صباحی آن
 جنکس ستمی که از نو شهره چهار و نیم کوه است و عمارت لدهی
 آن که مشرف بر رود خانه است بروشن ضمیر خلف صادق خان
 تعلیف داشت مقر اعلام نصرت انجام گردید - از آنجا بر اجور که پنج
 و نیم کوه است و لدهی آن نیز بر کنار این رود خانه واقع شده و
 در اهتمام ظفر خان بود نهضت نمودند - روز دیگر در موضع تهذه
 از مضافات برگذه راجور که بفاصله چهار و نیم کوه ازان واقع است
 دایره شد - و لدهی آنرا که بسربراهی میر جمله صورت تمامیت
 یافته و بسان همتش پست و زبون بود بنزول اجلال منور گردانیدند -
 یک روز برای آرامش لشکر در آنجا مقام نموده برای آن از کتل
 رتن پنجال که بفراوانی سبزه و ریاحین و اشجار زبان زد روزگار است
 عبور فرمودند - و بموضع بیدم کله که از تهذه سه کوه است و در طرف
 آن کوههای مملو از گل و صنوبر سر بفلک کشیده - و رود خانه دارد
 که منبعمش تال پریان است و در گوارائی و لطافت مصداق هذا
 عذب فرات - و لدهی پادشاهی سرکاری ظفر خان بر کنار آن
 اساس یافته - و در دره کوه آبشار یست که بقدر سه چهار آسیاب
 از ارتفاع سی گز ریخته برود خانه می پیوندد - و بحکم حضرت
 جنت مکانی محاذی آبشار چبوتره از سنگ ساخته اند - فرود آمدند -
 روز دیگر چون عید اضحی بود دران مکان توقف فرموده و برسم

راه ازار بسیار می کشید شهنشاه حقیقت آگاه که آسایش و آرامش
 کافی برای پیدایش نهاد همت والا دارند حکم فرمودند که سوای
 پادشاهزادهای کامکار و اسلام خان میر بخشی و جعفر خان و شاهنواز
 خان قوش بیگی و مرشد قلی خان آخته بیگی و چندین از بندهای
 نزدیک و قراولانی که حضور ایشان بجهت صید و شکار ضرور است و
 گروهی از اهل کارخانجات دیگر در رکاب ظفر نباشد - عقب اردوی
 معالی یمین الدوله آصف خان باشایسته خان و جمعی دیگر از خویشان
 و منتسبان خود - پس ازان علامی افضل خان با عمده دفتر -
 سپس میر جمله میر سامان با کار گذاران بیوتات سرکار خاصه
 شریفه - ازان پس معتمد خان بخشی دوم با سایر منصبداران
 بفاصله یک منزل می آمده باشند - و این معنی باعث آسودگی
 همکنان در عقبات معضله گردید - ظفر خان صوبه دار کشمیر تا بهنمبر
 که در جاگیر او بود استقبال نموده باستلام عتبه فلک رتبه سر
 بر افراخت *

چهارم رایات جهان پیما از بهنمبر نهضت نمود و چوکی هتھی
 که از انجا چهار کروه است معسکر اقبال شد - درین راه کریوه است
 معسیر العبور که بگهاتی آدمی دکه یعنی سخت تنگنا اشتها دارند -
 و ازینطرف ارتفاعش یک کروه و ربع است و از جانب دیگر سه ربع
 کروه - چون لدهی ان در اهتمام اسلام خان بود خان مشار الیه
 پیشکشی بنظر اکسیر اثر در آورد - روز دیگر از چوکی هتھی کوچ
 نموده بنوشهره که از انجا سه و نیم کروه است و از توابع صوبه کشمیر
 و بامر حضرت عرش اشیدانی برکنار رود خانه آن حصار استوار

که راهیست هموار هشت منزل و سی و سه کروه هست - و از بهنر تا کشمیر که کوهستان است دوازده منزل و چهل و هفت کروه - از صعوبت ممر که بیشتر بر شواخیج جبال واقع است شتر از بهنر پیشتر نمیروند - و بار بر فیل و اسب و استر بر می دارند - چنانچه پیش خانۀ نسبت بسفرهای دیگر درین سفر بسیار تخفیف می یابد - و لهذا از زمان حضرت جنت مکانی قرار یافته که در یازده منزل از منازل دوازده گانه که جوگی متی و نوشهره و جیکس متی و راجور و تهده و بیرم کله و پوشانه ولدهی محمد قلی و هیرة پور و ساجه مرگ و خانپور باشد هرجا یکدست عمارت که باصطلاح اهل کشمیر انرا لدهی نامند مشتمل بر مشکوی دولت و دولتحانۀ خاص بسازند - و عمارت هر کدام را باهتمام یکی از نوئیذان عظام وا گذاشته اند - و اگر از راه دیگر رایات جلال متوجه کشمیر میشود در منازل کوهستان نیز این طریقه معمور است - راه پیر پنچال اگرچه بهتر و نزدیک تر از سه راه دیگر است اما ادراک هنگام تماشای شگوفه و لاله جوغا سو باین راه ممکن نیست - چه تا اواخر اردی بهشت که انجام بهار است بر سر کتل پیر پنچال برف می باشد - و چون تا روانه شدن اردوی گیهان پوی از دار السلطنۀ برف گداخته بود طی مراحل براه پیر پنچال مقرر شد - و از آب چناب براه پل کشتی عبیره فرمودند *

سیوم شهر ذی الحجه مطابق دهم خرداد در ظاهر بهنر نزول اجلال واقع شد - از آنجا که در عهد دولت حضرت جنت مکانی لشکر از کثرت و ازدحام در راههای تنگ و کربوهای دشوار گذار این

لشکر خان بمنصب هزاری ششصد سوار مفتخر گردیدند *

نهیست موکب اقبال بسیر نزهتگاه کشمیر

بیست و چهارم مطابق نمره ماه خرداد بساعت مختار ارباب
تفجیم از دار السلطنت رخصت فرمودند - و آن روی دریای راوی
سراپردۀ شاه عالم پناه * کشیدند بر اوج خورشید و ماه

بیست و پنجم وزیر خان را بعنایت خلعت خاصه و جمدهر
مرصع با پهلوانتاره بر نواخته دستوری معاودت بدار السلطنت
دادند - روز دیگر رایات اقبال جانب بهنبر بحرکت درآمد *

پوشیده نماید که از دار السلطنت تا کشمیر چهار راهست یکی
راه پکهلی که سی و پنج منزل و یک صد و پنجاه کروه پادشاهیست -
کروهی دویست جریب - و جریبی بیست و پنج ذراع - ذراعی
چهل انگشت - این راه اگرچه بعید المسافت و خم و پیچ و نشیب
و فراز بسیار دارد اما گرم سیر است و نسبت براههای دیگر درین
برف کمتر می افتد - و زود برطرف میشود - چون خواهند که در
آغاز موسم شگوفه بکشمیر رسند ازین راه میروند - دوم راه چومکه که
بیست و نه منزل و یک صد و دو کروهست - درین راه نیز برف
کم است لیکن یک دو جا بعد از گداختن از فراوانی گل و لای
گذشتن دشوار است - و ازین راه در اوسط بهار میروند - سیوم راه
پتوح که بیست و سه منزل و نود و نه کروه پادشاهیست - این نیز
همان قدر برف دارد و ازین راه اواخر بهار میتوان دریافت -
چهارم راه پیر پنچال که هشتاد کروه پادشاهیست - از لاهور تا بهنبر

سوار و خطاب راجگی بر نواختند - عزیز الله ولد یوسف خان
بخطاب عزت خانی و عنایت علم سربلند شد *

بیست و دوم فجابیت خان بعنایت خلعت و اسپ با زین
نقره نوازش یافته بمحال فوجداری مرخص گردید - پیشکش مید
حسن ولد سید دلیر خان باره پنج فیل پدایه قبول رسید *

بیست و سیوم بشکار جهانگیر آباد معروف به هرن مناره که
شکارگاه مقرر حوالی دار السلطنت است متوجه گشتند - و سه روز
در آن مکان نشاط افزا توقف فرموده عذای مراجعت منعطف
گردانیدند - و چون مید گاه مذکور بروح افزائی و کثرت نخچیر از
مصاید دیگر امتیاز دارد - و عمارتی که در زمان حضرت جنیت
مکانی در آنجا بنا یافته چنانچه باید نبود - فرمان شد که عمارتی
دیگر در کمال خوش طرحی و زیبائی مرتب گردانند - چنانچه در
عرض یکسال بصرف هشتاد هزار روپیه صورت تمامیت یافت *

هشتم ذی القعدة قلیچ خان را بعنایت خلعت و اسپ با زین مطلا
سرافراز ساخته رخصت انصراف بجانب ملتان دادند - مخلص
خان بمرحمت خلعت و باضافه پانصدی ذات بمنصب سه هزار
ذات دوهزار سوار و صوبه داری تلنکانه که از صوبجات ملک جذوبی
است و عنایت اسپ با زین نقره سربلند گشته بآنصوب راهی
گردید - محملدار خان دکنی بخلعت و علم و اسپ با زین مطلا
و خدمت فوجداری سرکار گورگه پور از تغدیر مخلص خان فرق
عزت برافراخت - پردل خان باضافه پانصدی ذات بمنصب
هزار و پانصدی هزار سوار و از اصل و اضافه لطف الله ولد

سربسازند - و طرحی گزیده بوزیر خان و متصدیان عمارات پادشاهی
حواله شد - که تا هنگام معاودت از کشمیر دایمیر مهیا گردانند -
عوض خان قاقشال باضافه پانصدی دویست سوار بمنصب هزار و
پانصدی هزار سوار - و از اصل و اضافه شادی بیگ ولد جانش
بهدار بمنصب هزار و هشتصد سوار سربلندی یافتند *

بیدست و یکم منزل یمین الدوله که بسان قدر و منزلت و اعتبار
و مرتبت او نسبت بسایر نوئیندان والا مقدار از منازل دیگر امرا در
نزاهت و دلکشائی و وسعت و رفعت امتیاز تمام دارد - و مبلغ بیدست
لک روپیه خرج آن شده حسب الالتماس او بفرمقدم مبارک آرایش
یافت - یمین الدوله بعد از ادای شکر عواطف و مراسم شهنشاهی
و مراسم پاننداز و نثار پیشکشی عالی از جواهر و مرصع آلات و طلا
آلات و اسپ و پارچه و دیگر نفایس که قیمت مجموع آن شش
لک روپیه شد بنظر انور در آورد - و عاطفت پادشاهی شرف
پذیرائی بخشید - و یمین الدوله سوای آن پادشاهانهای کامگار نیز
برخی از مرصع آلات و اسپ و پارچه پیشکش گذرانید - و خاقان
بنده نواز طعام تناول فرموده آخر روز بدولتخانه والا تشریف آوردند -
درین تاریخ سعید خان را بمرحمت خلعت و جمدهر مرصع نوازش
نمودند - و از سواران منصب او که چارهازاری چار هزار سوار و دوهزار
دو اسپه سه اسپه بود هزار سوار دیگر دو اسپه سه اسپه مقرر فرمودند -
و او را بعنایت اسپ با زمین مطلا و فیل سر برافراخته بکابل رخصت
انصراف دادند - چون سپری شدن راجه بهارته بنذیله بمسامع
حقایق مجامع رسید دینی هنگه پسر او را بمنصب دوهزاری دوهزار

مقتاح کنوز ولایت - میان میر را که نقد سلوکش بسکته قبول رسیده
و مبادی طلبش بمنتهای وصول - ریاضت از جبین نور آگیزش
ساطع - و آثار عرفان از باطن فیض موطنش لامع - و احوال سعادت
اشتمال او و دیگر مشایخ و فضلاء این عهد بتفصیل در خاتمه
نکارش خواهد یافت - بحضور موفور السرور فروغ آموذ گردانیدند -
چون ان دانای اسرار کونی و الهی حطام دنیوی و مواد صوری را
بنظر در نیاورده بفاکمی نفس خود کام در خواهش بسته دارد
پادشاه روشن دل جز تسبیح و دستار سفید چیزی ندادند -
و از اشتهار میل طبیعت آن سرآمد و رستگان بتنها نشینی و
وحدت گزینی بعد از جلسه خفیه اظهار وداع نمودند - آن پیشوای
اهل یقین بخواهش تمام استدعا نمود که ساعتی بجلوس فیض
مانوس محنت کده این بی نوا را راحت آما گردانند - و این
محفل روحانی در کمال شگفتگی و بشاشت انجام پذیرفت -
و بسانکات گوش آرا و کلمات سعادت امرا بزبان الهام بیان گذارش
داده باعث نشاط خاطر آن خموش زبان گویند دل و انبساط باطن
ان کنج نشین پیوند گسل گشتند *

نوزدهم منزل شیخ بلاول را شرف قدوم ارزانی داشته لختی
بمقالات دلکشا و مقولات فیض انتما سامعه افروز گردیدند - و دوهزار
روپیه بشیخ که هرچه بدو رسیدی صرف اضیاف و فقرا نمودی
عطا فرموده بدولتخانه والا مراجعت نمودند - و چون عمارات
دولتخانه خاص و آرامگاه دولتخانه عالی که بامر حضرت جنت
مکانی ساخته شده بود پسندیده طبع اقدس نیامد که شد کم از

بود از نظر انور گذرانید - برای سرافرازی او جنس چهار لک روپیه
 شرف پذیرائی یافت - و هم درین روز سعید خان صوبه دار کابل که
 بعد از جلوس مقدس سعادت ملازمت در نیامده بود بدارگاه
 عظمت و جاه رسیده بتقدیل آستان گردون نشان سر برافراخت و
 هزار مهر بصیغه نذر و صداسپ و صد شتر نر و ماده بعنوان پیشکش
 بنظر کیمیا اثر در آورد - و قلیچ خان حاکم ملتان بدرگاه والا آمده احراز
 شرف ملازمت نمود - و هزده اسپ عراقی و لختی اقمشه ایران
 برسم پیشکش بنظر انور در آورد - و چهل اسپ کچهی با دیگر امتعه
 گجرات که باقر خان نجم ثانی حاکم آن ولایت روانه درگاه معلی
 ساخته بود درین وقت رسید و شرف قبول یافت - منصب نجابت
 خان که خدمت فوجداری دامن کوه کانکره بوجه شایسته بتقدیم
 رسانیده بود باضافه پانصدی ذات سه هزاری ذات و دو هزار سوار
 مقرر گشت - مخلص خان از گورکهدور آمده باستلام عتبه والا
 سرافراز گردید و دو فیل پیشکش کرد - منصب افتخار خان برادر
 سعید خان از اصل و اضافه هزاری ذات و هشتصد سوار قرار یافت -
 قیمت آنچه از روز نوروز تا روز شرف از پیشکش پادشاهزاده های
 کامکار و امرا و اعیان دولت بپذیرائی رسید مبلغ ده لک روپیه شد *
 پانزدهم بزیارت مرقد منور حضرت جذت مکانی تشریف فرموده
 ده هزار روپیه از سرکار خاصه و پنجاه هزار روپیه نذر پادشاهزاده های
 والا قدر به نیازمندان بذل نمودند *

از اینجا که خاطر حق ناظر خدیو خدا شناس بمصاحبت خاک
 بیدزان کوی نیاز میل تمام دارد هفدهم کلبه مصباح طرق هدایت -

پادشاهزاده جهانیان را ملازمت کرد - و نخست تشخیص مرض
 که ناگزیر مداواست و اطبای دیگر آن را نیک در نیافته بودند
 نموده در صدد معالجه شد - و بپمن توجه خاطر ملکوت ناظر در
 اندک وقتی مزاج گرامی باعبدال گرائید - و بزم نشاط را رونق
 پدید آمد - اعلی حضرت در ایام بیماری آن اختر برج کمکاری
 از وزونی عاطفت حکم فرموده بودند که سرپرده آن والا گهر متصل
 دولتخانه پادشاهی برپا میکرده باشند - تا نواب قدسی القاب بیگم
 صاحب اکثر اوقات آمد شد نموده به بیمار داری پردازند - و خود
 نیز بذات اقدس مکرر بعیادت تشریف بردند - و مبالغه گرانمند
 بفقر و مساکین عطا فرمودند *

ششم کنار تالاب خواجه هشیار که در ظاهر دار السلطنة است
 مرکز اعلام جاه و جلال گردید *

هفتم مطابق هفدهم فروردین از انجا بر فیل نصرت نشان سوار
 شدند - درین هنگام وزیر خان دوات ملازمت دریافت و هزار مهر
 نذر گذرانید - و نجابت خان فوجدار دامن کوه کنگره و میرزا والی
 و سزاوار خان پسر لشکر خان فوجدار لکهی جنگل و سابر تعیناتینان
 و اعیان و اشراف لاهور با او آمده شرف کورنش حاصل نمودند -
 و بعد از یک پهر روز دولتخانه دار السلطنة به نزول اقدس
 آسمانی پایه شد *

نهم که روز شرف بود وزیر خان پیشکشی عالی از جواهر و مرصع
 آلات و طلا آلات و اسب و شتر و پارچه ولایتی و قالی کار ولایت
 و لاهور و دیگر اشیا که در مدت صوبه داری پنجاب سرانجام داده

که یک رو طرف باغ و دیگری جانب تالاب داشته باشد بسازد *

بیدست و دوم رایات فیروزی از انجا نهضت نمود *

بیدست و سیوم سرای اعتماد الدوله مضرب خیام گردید - درین

روز راجه جگت سنگه ولد راجه باسو از فواحی کانگره آمده بتقبیل

سده سینده سر برافراخت - و دیانت خان بمرحمت خلعت و منصب

هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه مفتخر گشته دستوری

معاودت بسپهرند یافت *

سلخ رمضان کنار آب بیداه معسکر اقبال گشت - درین ماه

مبارک مبلغ سی هزار روپیه مقرر بارباب استحقاق رسید *

روز عید فطر مقام فرمودند - درینولا از نیرنگی تقدیر صبیح

صفیه پادشاهزاده بلند اختر محمد دارا شکوه که نخستین گل آن

نهال حدیقه سلطنت بود بفردوس برین ارتحال نمود - خاطر آن گوهر

اکلیل خلافت غم آگین شد - چنانچه از فرط اندوه اثار تب ظاهر

گشت - و حرارت واضطراب رو بفزونی نهاد - و چون بر معالجه اطبای

حضور اثری مترتب نمی گشت - خاقان مهر گستر وزیر خانرا که

از بند های معتمد قدیم الخدمت است و از علم طب بهره وافی

دارد و مزاج خلیقه زمان و پادشاهزاده های بلند مکانرا نیکو میشناسد

از دار السلطنة لاهور طلب فرمودند - و از آنرو که ساعت مختار

بجهت ملازمت نزدیک نبود حکم شد که خود را بایلغار برساند و

بمدوا پرداخته معاودت نماید - پس ازان که موکب اقبال حوالی

دار السلطنة برسد در ساعت نیک سعادت استقام عتبه والا دریابد -

خان مرمی الیه چهارم شوال داخل اردوی کیهان پوی گشته

گشته و در نزهت و لطافت دران هنگام قرینه نداشت و باصر حضرت
جنت مکانی متصل آن تالابی دلکشا ساخته اند - منزل سعادت
محفل گردید *

گذارش نو روز

شب سه شنبه بیست و یکم رمضان المبارک سنه هزار و چهل
و سه هجری خورشید زرین لوا باشعه گیتی افروز نزهت سرای
حمل را فروغ آگین ساخت - خاقان همت اقلیم - و بادشاه تخت
و دیهیم - سریر خلافت را بانوار عدالت برافروخته ابواب نشاط بر
روی جهانیان مفتوح گردانیدند - سپهدار خان را بعزایت خلعت
و اسپ با زین مطلا و نیل و صوبه داری گجرات از تغیر باقر خان
نجم ثانی بلند پایگی بخشیده رخصت فرمودند - امام قلی که شاه
صفی والی ایران ادرا همراه خدیرات خان نوکر قطب الملک بسفارت
کلمنده فرستاده بود و مصحوب او نامه بدرگاه عالم پناه نیز ارسال داشته
درینوقت شرف استلام عتبه والا دریافت - و بیست اسپ و چند
استر و شتر با دیگر اشیای ایران بر سبیل پیشکش بنظر انور خاقان
جود گستر در آورد - و بخلعت و انعام چل هزار روپیه سرافراز
گردید - پاینده بی اوزبک که بسعادت یاورمی از ماوراءالنهر بعزم
زیارت حرمین شریفین آمده بود شرف اندوز ملازمت گردید - و
هزده اسپ و ده شتر نو و ماده پیشکش نمود - و به انعام ده هزار
روپیه نوازش یافت - بدیانت خان دیوان و فوجدار سهرند حکم شد
که مطابق طرحی که پهنه طبع اقدس آمده نشیمنی دلکش

همگنان گردید - بر زبان گوهر بار رفت که در ایام پادشاهزادگی
 روزی در چمکنیر (جلیسر) که شکارگاه حوالی دار الخلافه اکبر آباد
 است شانزده آهو بدست مبارک شکار کرده بودم - و چون این ماجرا
 بسمع حضرت جنت مکانی رسید فرمودند که ما نیز در یک روز هژده
 آهو بتفنگ زده ایم - طالبای کلیم این رباعی بعرض مقدس
 رسانیده بصله کامیاب گردید *

* بیت *

چون شاه جهان پادشه شیر شکار * افگند پدالم پی نخچیر گذار
 روزی بتفنگ خاص بان چل آهو * افگند که نفگند پیک صید دو بار
 دوم شهر رمضان مقرب خان دکنی از سنبل اقطاع خود آمده
 شرف زمین بوس دریافت *

پنجم در مقام سون پت اعتقاد خان صوبه دار دار الملک دهلی
 را بعزایت خلعت سرافراز ساخته رخصت انصراف دادند *
 هفتم مقرب خان بمرحمت خلعت نوازش یافت و بجایگزین خود
 مرخص گردید - سپهدار خان از قلعه احمد فکر آمده بتقبیل عتبه والا
 فرق عزت بر افراخت و هزار مهر نذر گذرانید *

شانزدهم باغ پرگنه انباله که بفرمان گیتی خدیو در ایام سعادت
 فرجام پادشاهزادگی ترتیب یافته بود و در آغاز جلوس مبارک به نواب
 آسمان قباب پادشاهزاده عالمیان بیگم صاحب عزایت شده بفرزول
 اقدس نصارت فردوسی یافت - و حکم شد که متصدیان سرکار آن
 ملکه دوران دران مکان روح افزا مطابق امر خاقانی عمارتی بنانمایند *
 نوزدهم باغ حافظ رخنه که در زمان دولت حضرت عرش آشیانی
 به جد کاری حافظ که دران ایام کروری سهند بود درانجا مرتب

دیگر ماده که پنج من پادشاهی وزن داشت بتفنگ شکار کرده
معاودت نمودند - بحکیم الملک چهار هزار روپیه و بحکیم مومنا دو
هزار روپیه مرحمت شد *

بیست و سیوم اعتقاد خان صوبه دار دارالملک دهلی یک
منزلی شهر آمده احراز معادت ملازمت نمود *

بیست و چهارم نورگده که بحکم حضرت جنت مکانی درون ان
عمارات ساخته شده بفر نزول سعادت موصول آرایش یافت *

بیست و ششم نخست بطواف روضه منوره حضرت جنت اشیانی
انار الله برهانه پس ازان بزیارت مرقد فیض مظهر سلطان المشایخ
شیخ نظام الدین اولیا قدس سره پرداخته متولیان و سده این
اماکن نزاهت موطن را بخیرات و مبرات دامن آرزو برآمودند -
و پنج هزار روپیه از سرکار والا با نذور پادشاهزادها بمعتمدان حواله
رفت - تا بحاکساران نیاز آئین و خامل ذکران بیغوله نشین در خور
احتیاج قسمت نمایند - و از اصحاب عمایم و ارباب استحقاق شهر
سعادت بهر دارالملک دهلی هر کس بشرف ملازمت مشرف شد
ابر افضال خاقانی کشت امیدواران را سر هبزو شاداب گردانید *

بیست و هفتم از نورگده بشکار پالم که صید گاهی است مقرر
رکضیت نموده در عمارات پادشاهی که دران سرزمین اساس یافته
نزول اجلال فرمودند - و چهار روز دران مقام دل افروز بعشرت نخچیر
پرداخته فراوان صید نمودند - چنانچه در یک روز بذات اقدس چهل
آهوی سیاه بتفنگ خاصه که بخاص بان موسوم است شکار کردند -
و هیچ یکی محتاج به تیر دوم نگشت - و اینهمعنی باعث تعجب

بجاگیر دار از سرکار معلی زر نقد برسانند - باسلام خان مدیر بخشی
اسپ از طویله خاصه با یراق طلا عنایت شد - شافی پسر سیف
خان بمرحمت فیل مفتخر گشت *

چهاردهم در مهترا که از معابد مشهوره کفره هندوستانست الله
ویردیخان قراول بیگی بعرض مقدس رسانید که آن روی آب در
بیشه که محاذی موضع مهابن است شیری چند بنظر در آمده
و قطع نظر از جان شکری وحوش صحرا بمواشی قصبیات و قربات
ان نواحی ضرر بسیار میرسانند - شهنشاه شیرشکار بکشتی از آب عبور
نموده فیل سواره بذخچیرگاه در آمدند و چهار شیر دونه که در نهایت
تن آوری و قوت بودند و دو ماده به تفنگ شکار فرمودند - و یک
شیر بچه را گرز برداران بفرمان والا زنده بدست آوردند *

شب پانزدهم که لیلة البراة بود بموجب حکم اشرف گزار دریا
سفاین بفانوس و چراغ برافروخته آمد و تماشای چراغان عشرت
افزای خاطر اقدس گردید - درین شب متبرک ده هزار روپیه مقرر
به نیازمندان عطا شد - و عبادات مخصوصه این شب بتقدیم رسید -
روز دیگر از متهرات نهضت نمودند *

بیستم کلیان جهالا را که پیشکش رانا جگت سنگه آورده بود
بخلعت و اسپ سرافراز ساخته مصحوب او خلعت فاخر و اورپیهی
مرصع با در اسپ از طویله خاصه یکی با زین طلا و دیگری با زین
مطلا و فیل برانا فرستادند - درین تاریخ الله ویردیخان بعرض اشرف
اقدس رسانید که درین نواحی شیری چند ظاهر گشته - اعلی
حضرت بانصوب تشریف فرموده دو شیر یکی نر که هفت سن و

در دمان خواقین نشان است از جلوس میمنت مانوس بورود رایات
 جهان پدما زینت نیافته بود - و خاطر عشرت پیرای بندگان اعلی
 حضرت بگلگشت خطه بی نظیر کشمیر که بغزونی سبزه و ریاحین
 نموداریست از فردوس برین بل بهشتی است بر روی زمین نیز
 رغبت میفرمود - بنابراین اخر روز پنجشنبه میوم شهر شعبان المعظم
 سه هزار و چل و سه مطابق چاردهم بهمن موکب جلال از اکبر
 اباد بصوب پنجاب راهی گردید - و سراق عظمت که بیرون شهر
 دار الخلافت کنار دریای جون برافراخته شده بود بنزول اقدس مورد
 انوار گشت - و سه روز درین منزل مقام شد خان عالم را که از میر
 شکری وقوف تمام دارد هزار و پانصد اشرفی عنایت کرده حکم
 فرمودند که تا دارالملک دهلی ملازم رکاب سعادت باشد - بحاکم
 خان چار صد اشرفی و به شیر خان ترمین ده هزار روپیه و بصوفی بهادر
 فیل مرحمت شد - و از اصل و اضافه مبر شمس بمنصب دوهزار و
 پانصدی دو هزار سوار - و پیرخان میانه بمنصب هزاری هشتصد
 سوار سرافراز گشتند - هفتم موکب اقبال ازین منزل کوچ نموده براه
 نوردهی درآمد - و از عدالت گستری و رعیت پروری مقرر فرمودند
 که بخشی احدیان با احدیان تیرانداز یک طرف راه و میر آتش
 با برق اندازان از طرف دیگر اهتمام نمایند تا بعبور اردو و مرور
 لشکر زراعت پا مال نگرند - و چون بسطت اردوی گیهان پوی بعد
 از نزول به یط زمین را فرو می گرفت - داروغگان و مشرفان و اصفا
 معین گشتند تا هر قدر زراعت پی سپر گردد برآورد نموده حصه
 رعیت بر رعیت و حصه جاگیر دار که بدایه هزاری نرسیده باشد

دولتخانه دار خلافت اکبر آباد بمنصب هزاری دو صد موار نوازش
یافتند - نتانند پسر رای بنوالیداس که بخدمت مشرفی فیلخانه
والا سرافراز است یک فیل پیشکش نمود *
شب بیست و هفتم دو هزار روپیه مقرر بارباب استحقاق
عزایت فرمودند *

بیست و نهم مطابق یازدهم بهمن افریدگار بیمثال پادشاهزاده
والا اقبال محمد دارا شکوه را از دختر نیک اختر سلطان پرویز صبیبه
کرامت فرمود - حضرت خاقانی قرین سعادت جاودانی بمنزل آن
اختر برج خلافت شرف قدوم ارزانی داشتند - و آن گوهر اکلیل
سلطنت بعد از ادای مراسم پا انداز و نثار اقسام تحف و هدایا
بعنوان پیشکش گذرانیده بفرمان شاهنشاه بیمن الدوازه دوتغوز پارچه
با جمدهر مرصع - و بعلامی افضل خان و شایسته خان خلعت با
چارقب زردوزی - و باسلام خان و جعفرخان و میر جمله و موسویخان
و شاه نوازخان خلعت بافرجی - و بسایر بندها خلعت تنها عزایت
نمودند - و این گروه اخلاص پژوه نخست در پیشگاه حضور اعلی حضرت
بعد ازان پیش پادشاهزاده جوان بخت به تسلیمات پرداختند -
و شهنشاه آسمان جاه همانجا طعام تناول فرموده آخر روز دولتخانه
معلی را بنور حضور منور گردانیدند *

برافراختن رایات فیروزی از

دارالخلافت بصوب پنجاب

چون دارالسلطنة لاهور که ان نیر مستقر سریر خلافت این

غره رجب خیرات خان که در نخستین سال جلوس مقدس از
 قبل قطب الملک نزد والی ایران برسالت رفته بود و درین سال
 مراجعت نموده بتقبیل عتبه فلک رتبه پیدشانی طالع برافروخت -
 و سه تغوز اسپ با چند استر و شتر و اقمشه ایران برهم پیشکش
 بنظر کیمیا اثر در آورد - کلیان جهالا که اعلی حضرت در ایام خجسته
 آغاز فرخنده انجام بادشاهزادگی هنگامی که بقصد مالش رانا امر
 سنگه در اودیپور اقامت داشتند - و عبد الله خان بهادر فیروز جنگ
 اورا دستگیر نموده به پیشگاه حضور آورده بود جان بخشی نموده
 ازاد فرموده بودند و امروز از راجپوتان عمده رانا جگت سنگه است
 که از قبل رانای مذکور بدرگاه والا آمده عرضه داشت اورا با يك فیل
 که بطریق پیشکش ارسال داشته بود از نظر انور گذرانید *

فکارش جشن شمسی وزن

روز جمعه بیست و ششم رجب سنه هزار و چل و سه مطابق
 هشتم بهمن جشن وزن شمسی انتهای سال چهل و دوم و آغاز چل
 و سیوم از جاوید زندگی حضرت شاهنشاهی انعقاد یافت - و آن
 دریا نوال بخشش را بطلا و دیگر اجناس معهوده منعقدند - درین
 روز میمنت افروز بر منصب علامی افضل خان که پنجاهزاری ذات
 و سه هزار سوار بود هزاری ذات افزودند - و جعفر خان را بعنایت
 نقاره بلند آوازه گردانیدند - مکرمت خان بعنایت علم و فیل سر
 عزت برافراخت - و از اصل و اضافه باقی بیگ قلماق بمنصب
 هزاری ششصد سوار و خطاب خانی - و میر عبد الکریم داروغه عمارات

بسم الله الرحمن الرحيم

آغاز سال هفتم

از دور اول جلوس مقدس

روز شنبه غره جمادی الثانیه سنه هزار و چهل و سه مطابق
دوازدهم آذرماه هفتم سال میمنت اشتمال فرح بخش جهانیان
گشت - و نوید کاهرانی بعالمیان رسانید *

دوم نور محمد عرب بمنصب هزاری ششصد سوار از اصل و
اضافه هرافرازی یافت *

سیوم خدیو اقبال که عشرت صید و نخچیر اندوخته معاودت
فرموده بودند باغ نور منزل را نصارت تازه بخشیدند - یمین الدوله
آصف خان و علامی افضل خان با دیگر امرا و سایر بندها که در
دارالخلافت اقامت داشتند پذیره شده شرف ملازمت دریافتند *

چهارم دارالخلافت بمাহجه رایات عالیات فروغ آگین گردید *

بیست و چهارم محمداار خان از دکن آمده سعادت آستان بوس
اندوخت - و بمرحمت خلعت و کپوه مرصع و منصب چار هزاری
ذات و دوهزار سوار و اسب و فیل و بیست هزار روپیه نقد سر بر
اغراخت - و سرکار منگیر از توابع صوبه بهار در اقطاع او مقرر گشت *

و دویست سوار - و از اصل و اضافه حسینی برادر باقرخان نجم ثانی
 بمنصب هزاری ششصد سوار سر بلند گشتند - پرموتم سنگه نبیره
 راجه راج سنگه کچواکه که بیمن بندگی پادشاه اسلام از ظلمت آباد
 کفر بغر و غستان ایمان رسیده بود به سعادت مند موسوم گردید - و بخلعت
 و اسب و زر نقد نوازش یافت *

واضح باد

که مصنف احوال هر ده سال را یک یک مجلد کرده
 امت ایکن درین جا بلحاظ زیادتى حجم تا این مقام یک
 حصه علیحدہ نموده شد تا در مجلد کردن بدینما نباشد *

بمنصب هزار و پانصدی ذات و هشت صد سوار - و قاضی محمد
 سعید کرهرودی که از تغیر مکرمتخان بدیوانی بیوتات رکاب سعادت
 سر بلند گشت - بمنصب هزاری دوصد سوار عز افتخار انداختند -
 و خدمت دیوانی سرکار مهین پور خلافت بمحمد یوسف تفویض
 یافت - و داروغگی داغ و تصحیح منصبداران از تغیر قاضی محمد
 سعید کرهرودی بزین الدین علی برادر اسلام خان مفوض فرمودند -
 چون بعرض مقدس رسید که از دلائل نجومی فی الجمله گرانی
 در سال حال از سنین عمر ابد طراز ظاهر میگردد - از انروکه تصدق
 عقلا و نقلا بباءت رد آفات و دفع نحومات است - ذات اقدس را بطلا
 وزن نموده مبلغ همسنگ باهل استحقاق دهند - بذاببران بیست و
 هشتم ربیع الثانی بار دیگر این جهان افضال که همواره به بذل و
 عطای اموال جهانیان را از احتیاج برمی آرد بزر سرخ سنجیده
 آمد - و مبلغ بمستحقین مرحمت شد - و از انجا که حفظ ایزدی
 شامل حال این سرمایه امن و امان است درین سال مکروهی بوجود
 همه سود نرسید - همانا این کلاّت از اثار تصدق بود یا صدق حدیث
 کذب المنجمون و رب المعبد ظهور نمود *

سلخ ماه نوبتخان از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و
 هشتصد سوار مرافرازی یافت *

هفدهم جمادی الاولی موکب جلال قرین دولت و اقبال از
 دار الخلافت اکبر آباد بسیر و شکار روهتاس و باری متوجه گردید -
 شاه بیگ خان باضافه هزاری هزار سوار بمنصب سه هزاری سه هزار
 سوار - و اهتمام خان باضافه هزاری ششصد سوار بمنصب دوهزار

و تومان طوغ و آفتاب گیر و خیمه سرخ که جز پادشاهزاده‌های
دیگری بنصب آن مرخص نمی‌گردد - سرافراز ساختند - و سرکار
حصار را که حضرت فردوس مکانی در آغاز جلوس مبارک بر
سریر سلطنت هندوستان بهشت نشان در تبول حضرت جنت
آشیانی عنایت نموده بودند - و آن حضرت در عهد دولت
خود بحضرت عرش آشیانی و همچنین حضرت عرش آشیانی
بحضرت جنت مکانی و حضرت جنت مکانی بحضرت صاحبقران
ثانی ادام الله تعالی ظلال عاطفته علی رؤس الاقصی والادانی ارزانی
داشته بجاگیر آن اختر برج سلطنت مقرر فرمودند - و فوجداری
سرکار مذکور بمحمد علی بیگ خویش قلیچ خان مفوض گردید -
اسلام خان را بخلعت خاصه بر نواخته از پرورده نوازی بوالا پایه
بخشیگری اول رسانیدند - بخشی ممالک گذارش تاریخ مینماید -
خان دوران صوبه دار مالوه بمرحمت خلعت خاصه و شمشیر خاصه
و اسب از طویله خاصه با زین مطا و فیل از حلقه خاصه بلند پایگی
یافته بخدمت پادشاهزاده جهانپیان محمد شاه شجاع بهادر دستوری
یافت - راجه بهارته بنذیله باضافه پانصدی ذات و پانصد سوار
بمنصب چار هزاری ذات و سه هزار و پانصد سوار - و از اصل و اضافه
جان نثار خان بمنصب دوهزار و پانصدی ذات و هزار و پانصدی
ذات و هزار و پانصد سوار - و مکرمت خان که بخدمت فوجداری
فواحی دار الخلافت اکبر آباد سرفرازی یافته - بمنصب دو هزار
ذات و هزار سوار - و شریف خان بمنصب هزار و پانصدی ذات و
هزار و دویست سوار - و سهراب خان ولد آصف خان جعفر بیگ

پرتو نیر عاطفت ملکانه بر حال او افکندند . و در سلک بندگان درگاه
جهان پناه منتظم ساخته بعنایت خلعت و دولک روپیه سالیانه
مقتخر گردانیدند . و اسباب و اموال او را باو باز گذاشتند . و هرچه
به بی نظام تعلق داشت بسرکار و الا ضبط شد . پسران خان باضافه
ششصد سوار بمنصب هزاری هزار سوار . و عبد الرحمن ولد
صادق خان بخدمت بخشگیری احدیان سرافراز گردید *

نکارش وزن قمری

روز شنبه یازدهم ربیع الثانی سنه هزار و چل و سه مطابق
بیست و سیوم مهر ماه مجلس وزن قمری اختتام مال چل و سیوم
و افتتاح چل و چارم از سنین عمر جاوید طراز بآئین معهود ترتیب
یافت . آن جهان کرم بطلا و دیگر اشیای معهود سنجدیده آمد . چون
مقرر گشته که تا پادشاهزادهای والا گهر را بخدمتی مامور نگردانند
منصب ندهند . چنانچه به درة التاج سلطنت محمد شاه شجاع
بهادر پس از دستوری بهم دکن منصب عنایت شد . مهین پور
خلافت بآئین دیگر بخدمندان کامگار که بتفاوت درجات بروزیانه
سر بلند اند تا این تاریخ هزار روپیه روزیانه می یافتند . لیکن از آنرو
که جمیع امور این سلطنت بر وفق اقتضای خرد دور بین است .
درین روز مسعود آن بیدار بخت را که باخلاق پسندیده و اطوار گزیده
در ضمیر خورشید نظیر اورنگ آرای جهانبنانی پیش از دیگر
لخلاف جا دارند . و خاقان مهربان بدوری ایشان رضامند نیستند .
بمنصب والای دوازده هزاری ذات و شش هزار سوار و معلم و نقاره

و چون مردم بسیار فراهم آمده بودند بر دوازده هزار روپیه مقرر
هشت هزار روپیه دیگر افزودند *

چهاردهم سیف خان را بعنایت خلعت و اسب از طویل
خاصه با زین مطلا نوازش فرموده بصوبه الهاباد که در عهده او بود
دستوری دادند *

بیدست و چهارم خان دران از مالوه آمده با حراز سعادت ملازمت
مستعد گشت - و هزار اشرفی بصیغه نذر گذرانید - سزکرام زمیندار
کنور نیز باستلام عتبه والا سر برافراخت - بر اجه بختاور پسر راجه
راجسنگه کچواکه که از ضلالت کفر رهائی یافته بسعادت اسلام رسیده
است خلعت و دو هزار روپیه نقد عنایت فرمودند *

اسلام خان که پس از تغیر حکومت گجرات بحکم اقدس از راه
بجهت آوردن بی نظام و فتح خان و اموال ایشان به برهانپور رفته بود
بیدست و هفتم شرف آستان بوس دریافت - و هزار مهر بعنوان نذر
و جواهر و مرصع آلات و تنسوقات گجرات که قیمت همه یک لک روپیه
باشد برسم پیشکش بنظر انور در آرد - و بی نظام و فتح خان را که
مهابت خان خانخاقان با غنایم قلعه دولتاباد همراه او روانه درگاه
معلی ساخته بود حاضر گردانید - بی نظام را بسید خانجهان حارس
قلعه گوالیار حواله فرمودند - و فرمان شد که چنانچه بهادر نظام الملك
که در فتح قلعه احمد نگر اسیر اولیای دولت قاهره شده بود در
قلعه مذکور محبوس است بی نظام را نیز دران قلعه مقید دارد - و از
مجرم نوازی نقوش سنایات فتح خان با آنکه از شقاوت فطری و
واژونی طالع مکرر مصدر حرکت انکوهیده شده بود بنزال عفو شسته

بسعادت حضور فایز گشتند فرمان روائ جهان بزبان وحی ترجمان
 سخنان غم زدای که هریک حرز بازوی هوشمندی و تمیمة گردن
 بخت بلندی بود فرموده جعفر خان را بخلعت خاصه و باضافه
 هزاری ذات و پانصد سوار بمنصب چار هزاری ذات و دو هزار
 سوار - و روشن ضمیر را بخلعت و باضافه پانصدی ذات و سه صد
 سوار و بمنصب هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار بر نواختند -
 و عبدالرحمن نیز باضافه سرافراز گشت - و بهرام پسر چهارم بمنصب
 پانصدی ذات و صد سوار سر بلندی یافت *

شب دوازدهم ربیع الاول بحکم شهنشاه حق آگاه مجلس میلاد
 سرور انبیا خلاصه اصفیا علیه افضل الصلوات و اجملها آرایش یافت
 و گروهی از فضلا و صلحا و حفاظ حاضر گشته بتلاوت قرآن و ذکر
 محاسن و مکارم آن خلاصه انهن و جان پرداختند - و آفاق بانواع
 بخور و اقسام عطر معطر گردید *

چنان شد بخار بخور اوچ گیر
 که شد و سمه روی بدر منیر
 مشام هوا شد چنان عطریاب
 که شبدم نمی ریخت غیر از گلاب
 و خوانهای اطعمه گوناگون و فواکه رنگارنگ و اصناف تنقلات و صنوف
 حلویات فروچیده صلی عام در دادند - سریر آرای خلافت برای
 پاس تعظیم و بزرگ داشت این شب متبرکه بر مسمندی که بر روی
 زمین گسترده شده بود نشهتند - و بهر کدام از ارباب صلاح و اصحاب
 استحقاق در خور حال خلعت و فرجی و شال عنایت فرمودند -

راجه روز افزون و بهیم راتهور و راجه رام داس نوروی و یکه تازخان
 و اصالت خان و خایل الله خان و کرم الله ولد علی مردان خان بهادر
 و جمالی ولد قمر خان قزوینی و حبیب سور و شرزه خان و دیگر
 دلوران جدکار و جانسپاران شهامت دثار و هزار احدی و هزار سوار
 برق انداز و پیداد بسیار از تفنگچی و کماندار در ملازمت آن گوهر
 اکلیل خلافت مرخص گشتند - سید خانجهان بمرحمت خلعت
 خاصه و اسپ از طویله خاصه با یراق طلا و فیل از حلقه خاصه با
 ماده فیل و راجه جیسنگه و راجه پتهلداس بعنایت خلعت خاصه و
 اسپ از طویله خاصه با زین مطلا - والله ویردی خان و اصالت خان
 و خلیل الله خان بخلعت و اسپ - و بعضی بعنایت اسپ - و
 برخی بمرحمت خلعت - مفتخر و مباهی گردیدند - و اصالت
 خان از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی ذات و پانصد سوار
 و خدمت بخشیم این لشکر سر بلندی یافت - و حکم شد که
 بیست و پنج لک روپیه از خزانه بجهت مدد خرج منصبداران و
 مشاهیر اعدیان و برق اندازان و غیر آن همراه دهند •

نهم ربیع الاول صادق خان میر بخشی یزنه یمین الدوله از
 جهان فانی درگذشت - اعلی حضرت از عموم رافت و بنده نوازی سرو
 جویبار سلطنت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر را برای مفاخرت
 اخلاقی خصوصاً پسر کلان او جعفر خان که بحسن عقیدت و لطف
 خدمت منظور انظار شاهنشاهی است بتعزیت فرستادند - و حکم
 شد که بغزونی الطاف خاقانی تسلیه بخشیده او را با برادران بشرف
 بساط بوس مشرف گردانند - پس ازان که جعفر خان با برادرانش

افواجی که بخدشات این ملک می پردازند از کثرت ترددات شاقه و
 قلت آذوقه سخت آلود و رنج فرسودگشته بمهمی دیگر نمیتوانند
 پرداخت - اگر یکی از پادشاهزادهای کامگار بختیار را با ساز و
 سامان شایسته از خزانه و توپخانه و دلیران رزم پزوه و پیلان کوه شکوه
 باینصوب تعیین فرمایند - امید است که بهیامین اقبال حضرت
 خاقانی ولایت بیجاپور در حیطه تصرف اولیای دولت روز افزون
 در آید - خاقان گیتی ستان روز یکشنبه بیست و دوم شهر صفر
 مطابق ششم شهریور بعد از گذشتن نه گهزی - اختر برج سلطنت
 پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر را که هفتصد و پنجاه روپیه
 روزیانه می یافتند بخلعت خاصه با نادری طلا دوزی و کپیوه مرصع
 با پهل کتاره و شمشیر مرصع و منصب والی ده هزاره ذات و
 پنجهزار سوار و عنایت علم و نقاره و تومان و طوغ و دو اسپ از
 طوبه خاصه یکی با زین مرصع و دیگری با زین طلای میفاکار و فیل
 از حلقه خاصه با یراق نقره و جل مخمل زربفت و ماده فیل و رتبه
 و انعام شش لک روپیه نقد بلند پایگی بخشیده با پیلان آسمان
 نهاد و اسپان تازی نژاد و سلاح و خزانه بسیار و اشکر جرار بآنصوب
 رخصت فرمودند - و در حین رخصت فاتحه فیروزی برخواندند -
 و از شمول عاطفت و وفور شفقت حکم شد که از در دولخانه بر رتبه
 سوار شوند - و نقاره شادمانی نواخته روانه گردند - و از امرا و
 منصبداران سید خانجهان و راجه جیسنگه و راجه پتهلداس و الله
 ویردی خان و رشید خان انصاری و خواص خان و مادهو سنگه ولد
 رار رتن و قزلباش خان افشار و سید عالم باره و چندر من بندیل و

گشته جهانی را در اضطراب انداخت- از بارگاه خلافت انواع خیرات
و اصناف مبرات بتقدیم رسید - نیازمندان درگاه ایزدی دست دعا
بچرخ برین برداشته پیشانی ابتهال بر زمین گذاشته صحت ذات
اقدس و تندرستی شخص مقدس را که

سلامت همه آفاق در سلامت اوست
از شفاخانه غیبی مسالت نمودند - پس از سپری شدن سه روز
مزاج و هاج اعتدال پذیرفت - پزشکان عیسی دم که بدوام حضور
اقتنای سعادت و استیغای برکت مینمایند از عطایای پادشاه جود
گستر خلعت یافته بانعام مبالغ گرامند دامن امید بر آوردند -
نواب سپهر قباب خورشید احتجاب ملکه ملکی آیات بیگم صاحب و
دیگر مستورات حجب عصمت و مخدرات تنق عفت پنجاه هزار
روپیه و پادشاهزادهای بخت بیدار و نوینان اخلاص شعار یک اک
روپیه برسم تصدق گذرانیدند - ازین مبلغ یک لک روپیه بمستحقین
و پنجاه هزار روپیه بمستحقات عنایت شد *

هژدهم سیف خان صوبه دار اله آباد باستلام آستان سلاطین
مطاف سر برافراخته هزار مهر بصیغه نذر و برخی مرصع آلات و طلا
آلات و دیگر اشیا بعنوان پیشکش گذرانید- و بشرف پذیرائی رسید *

فرستادن پادشاهزاده والا قدر محمد شاه شجاع

بهادر بصوب دکن و ذکر وقایع دیگر

چون از عرایض خانخانان مکرر بعرض بار بامتگان حضور رسید
که کشایش حصار دولتا باد باس تمام در دل دکنیان انداخته - و

و خورد و کلان با اصفام آن کفر گزینان ضلالت گرا بنظر پادشاه اسلام
 پرور در آوردند - خاقان دین نواز کفر گداز بارباب شریعت فرمان داد
 که نخست آن گروه شقاوت پژوه را براه قویم ملت محمدی و شارع
 مستقیم دین احمدی خوانده باذعان احکام اسلام تکلیف نمایند -
 برخی که توفیق احراز این شرف یافتند بقبول دین صواب آئین مورد
 مراحم شهنشاه حق آگاه گشتند - بدیشتی را که از رسوخ جهالت
 و وثوق ضلالت سر از ادراک این دولت باز پیچیدند باصرا قسمت
 نموده حکم فرمودند - که این طایفه نکوهیده کردار را محسوس و
 معذب نگهدارند - هر که برهنمونی توفیق باسلام گراید بعرض
 مقدس رسانند تا از برای او اوقات گذار مقرر فرموده آید - و هر که
 این شرف در نیابد همواره مقید باشد - چنانچه اکثری ازینان در
 حبس بجهنم پیوستند - از اصفام هرچه تمائیل انبیا علیهم السلام
 بود حسب الحکم در آب جون افکنده باقی را درهم شکستند -
 درینولا به پادشاهزادهای والا اقتدار و امرای عمده حضور بآئین هرسال
 خلعت بارانی عنایت شد - راجه رایسنگه ولد مهاراجه بعنایت
 فیل سرفراز گردید *

بیست و ششم فیروز خان ناظر محل را بمرحمت فیل و خلیل الله
 خان را باضافه پانصدی دویست سوار بمنصب هزار و پانصدی
 پانصد سوار - و امانت خان برادر علامی افضل خان را بمنصب
 هزار و صد سوار از اصل و اضافه بر نواختند *

روز سه شنبه دهم صفر مطابق بیست و پنجم امرداد از فاساز
 گاری هوای بوسات عارضه تب و گرانی سرباعث تغیر مزاج معلی

فیک از بد باز نمیداند پدر ازند - مبادا بفسون دیو نغسانی و فنون
غول نادانی مصدر امری گردند که صورت دفع این ناقص خردان
شود - چون خان دوران با تابینان خود در کشایش این حصار تعب
بسیار کشیده بود از فنون عاطفت یرلیغ قدر نفاذ بنام او شرف
صدور یافت که قلعه را بمرتضی خان سپرده خود بمالوه که صوبه داری
به او متعلق بود رفته چندی بیاساید - خان دوران مرتضی
خان را در قلعه گذاشته و زری که از خزانه عامره با خود داشت
برای ناگزیر قلعه بمشار الیه داده فرود آمد - و روانه مطلب شد -
درین ایام از عرضه داشت راجه بهارته که بحراست تلنگانه معین
بود بعرض ملتزمان بارگاه خلافت رسید که بولا و میدی مفتاح که
با سه چهار هزار سوار در قلعه دیکلور (ن) اقامت داشتند از
استیلائی دلیران معرکه هیجا قلعه را وا گذاشته ره گرای فرار گشتند
و مبارزان لشکر منصوره گروه انبوهی ازین طایفه خذلان پزوه در اثنای
گریختن مقتول و مجروح ساخته عیال بولای مقهور را با یک فیل
بدست آوردند - و قلعه بتصرف اولیای دولت قاهره در آمد *
در عشره اولای محرم ده هزار روپیه برسم مقرر باصحاب
نیاز عطا شد *

یازدهم عنایت الله ولد قاسم خان و بهادر کنبو بتقبیل عتبه
فلک رتبه سر برافراخته عنایت الله دو فیل و بهادر سه فیل برسم
پیشکش گذرانیدند - و از اسیران فرنگ چهار صد آدم از مرد و زن

گردانید - و بظفر نگر درآمده از غله که دران جا ذخیره بود با آنچه
از برهانپور و حوالی آن بطلب او درین هنگام رسید بمردم داد -
خلائق از عسرت برفاهیت گرائیدند - و مقاهیر عادل خانیه بفراروان
یاس و یاس مراجعت نموده بدولتآباد رفتند - و چون میدانستند
که در قلعه آذوقه کمی پذیرفته است و خان دوران با قلیلی
بمحافظت آن می پردازد در دیوار سلچارهایی که گندوران عساکر
گردون مآثر بر افراخته بودند و هنگام برآمدن نینداخته فرود آمدند
و قلعه را محاصره نموده جنگ و پیکار آغاز نهادند - خان دوران
انتظار کومک نبرده مکرر از قلعه بیرون آمده چپقلشهای مردافه
بردی کار آورد - و از آنرو که بحسن سلوک او رعایای حوالی
دولتآباد مطمئن خاطر بوده غله میرسافیدند در اثنای قبل از مهر
آذوقه محنت نکشیده - خانخانان بعد از شنیدن این خبر اوایل
محرم با رسد بسیار بصوب دولتآباد راهی گردید - و مقهوران چون
دریافتند که درین سعی بیجا غیرازان که خرمن حیات خود را بباد
فنا بر دهند کاری نمی توانند ساخت - و آوازه آمدن خانخانان نیز
تزلزلی در فوایم عزیمت ایشان انداخت - دور قلعه را گذاشته براه
ناسک و تربنگ که در حوالی آن بان گنگا درین ایام پایاب بود
و در اطراف غرق آب درآمده بکام ناگهی ره سپر فرار گشتند -
خانخانان ده هزار گاوغله که همراه داشت در قصبه تری کفو بخانزمان
حواله نموده تا ده گروهی دولتآباد رسانیده مصحوب جمعی بقلعه
بفرستد - و خود ببرانپور رفته جماعه را برگماشت که بدیدبانای
فتح خان که از عقل دور اندیش بهره ندارد و بی نظام از صغرسن

خاصه با زمین مطلا و فیل از حلقه خاصه فرستاده بوالا خطاب خان
 دورانی و باضافه هزاره سوار بمنصب پنج هزاره پنج هزار
 سوار همراه گردانیدند - و دیگر بندها که درین مهم مصدر خدمتی
 شده بودند بقدر مرتبه نوازش یافتند - و میتی سنگه ولد راودود را
 که در وطن بود بارسال خلعت و منصب هزار و پانصدی هزار
 سوار و خطاب راو مفتخر گردانیدند - و چون بعد از کشایش حصار
 سپه سالار خواست که برخی از بندهای اخلاص شعار را بحراست قلعه
 بگذارد - و خود بی نظام و فتح خان را همراه گرفته بصوب برهانپور
 بشتابد - و اکثری از رهگذر آنکه لشکر فیروزی در مدت محاصره
 قلعه انواع رنج و تعب کشیده بود همواره با بیست هزار سوار
 بیجاپوری و نظام الملکی بکارزار پرداخته و آذوقه نیز کم شده از
 تکفل این معنی سر بر تافتند - خان دوران که بفزونی خدمات
 شایسته مورد عنایات خاقانی است از اخلاص خالص و حماست
 راسخ پذیرای این خدمت گردید - خانخانان اورا با سید مرتضی
 خان و جماعه دیگر از منصبداران در قلعه گذاشته بجانب ظفر نگر
 راهی شد - در اثنای ره نوردی مخاذیل بیجاپور هر روز بجنگ و پیکار
 پیش می آمدند - و جمعی را بکشتن داده بهزاران خواری و ناکامی
 میگریختند - از انجمله تاناجی دورویه که سر آمد گروه شقاوت پزوه
 بود آتش افروز جهنم گردید - پس از رسیدن افواج قاهره بحوالی
 ظفر نگر مراری و سایر بیجاپوریان فرهاد پدر رندوله را فرستادند -
 باشد که بوساطت او ابواب صلح مفتوح گردد - سپه سالار از اطلاع بر
 خیل سازي و مکر پردازی اینان فرهاد را بی نیل مطلب بر

فلک را رخ از رفعت پایه اش • کبود است از لطمه سایه اش
 خرد را بود خندش در نظر • ز فکر خرد • مند ته دار تر
 بود مملکت را عروس این حصار • که پایش بود از شفق در نگار
 از انجا که کار پردازان قضا و قدر ظهور هر امری را بوقتی خاص و
 شخصی مخصوص باز بسته اند فتح این قلعه دشوار کشا بزمان
 میمنت نشان دوات بلند مرتبت حضرت صاحبقران ثانی و اسم
 هاسعی اورنگ ارای جهانبدانی متوط ساخته بودند - هر چند سلاطین
 ماضیه و خواقین بالیده خصوصاً حضرت عرش آشیانی مساعی جمیده
 بکار داشتند اثری بران مترتب نگشت - ایزد سبحانه همواره صیت
 قلعه کشائی و عالم آرائی حضرت شاهنشاهی را تا فلک دوار است
 و کواکب سیار - در ربع مسکون سایر و دایر داران •
 و چون بیست و ششم ذی الحجه مطابق روز تیر از ماه تیر
 مرده این فیروزی از عرضه داشت سپهسالار بسمع مبارک که شاهراه
 بشایر باد رسید - خاطر اقدس انبساط یافت - ملتزمان سریر خلافت
 را گلدسته شاد کامی بدست افتاد - ندایش ایزدی بتقدیم رسید -
 نویت کامرانی فرو کوفتند - طنطنه نصرت گوش افروز جهانبدان
 گشت - گیتی خداوند خلعت خاصه با نادری و شمشیر مرصع و
 دو اسب از طویلۀ خاصه یکی با زین طلا و دیگری با زین مطلا
 و فیل از حلقۀ خاصه بایراق نقره و جل مخمل زربفت و ماده فیل
 برای خانخانان - و خلعت و اسب از طویلۀ خاصه بایراق طلا و فیل
 خاصه برای خانزمان - مصحوب سید لطف علی بهکری عنایت
 نموده ارمال داشتند - و نصیرخان را نیز خلعت و اسب از طویلۀ

قحطی مفرط بروی کار آمد - چنانچه - پهر برین از بام تا شام بقرصی
 قانع بود - و آنرا از طمع گرسنگان زیر زمین پنهان میکرد - و از
 شام تا بام بگردد ساخته بود و آن نیز از چشم مردم زخم محاق میدید -
 و از آن وبائی که تمام آن ملک را فرو گرفت پدید آمد - چنانچه
 هیچکس بتجهیز و تکفین نازنیفانی که بنار قدم بر زمین می گذاشته
 اند نپرداختی - و بحفر قبور مستورات را که دیده خورشید و ماه بر
 طلعت شان نیفتادی در پرده نکردی - و از آن خرابی عظیم بآندیار
 روی نهاد - و چون آذوقه قلعه نشینان تمام شد - و امید غله چه از
 فقدان حبوب و چه از محاصرات متوالیه مساگر نصرت متأثر پیش
 از رسیدن خانخانان نماند - و درین اثنا خان خازان نیز بافواج قاهره
 در رسید - ناگزیر باضطرار و اضطراب که همواره نصیب بداندیشان
 این دولت روز افزون باد افتاده قلعه را باولیای سلطنت سپردند -
 هرکه بدیده عبرت بین و نظر خبرت گزین این حصار استوار را به
 بیند - بقین داند که از آثار بشر نیست - نه نیروی اینان بکندن و
 تراشیدن آن وفا کند - و نه عمر اینجماعه بانجام آن اکتفا - همانا
 این اثر اسم پیشین است چنانچه کلام غیر مخلوق در ذکر قوم صالح
 علیه السلام بران ناطق است - و كانوا ینحتون من الجبال بیوتا -
 با عقاریب بحکم سلیمان علیه السلام این کار دشوار و صنعت استوار را
 باتمام رسانیده باشند - حاجی محمد جان قدسی که بمناقب طرازی
 این دولت فزائیده و بمفاخر پردازای این اقبال پاینده کھیاب است
 این چند بیت در وصف قلعه مذکور گفته * نظم *

حصاری که مدّاش ندیده است کس * بود قاعه دولت اباد و بس

نکشته نبذی از عنایات ایزدی که درباره این شهنشاه دین پناه و
پادشاه حق آگاه روز افزون است بر روی روز می اندازد - این در
آسمان تمثال که نام قدیم آن دیوگر و دهراکراس است و امروز
بدولت آباد اشتها دارد قطعه سنگی است سربلک کشیده و دور آن که
از قلعه د' بجائی که باب رسیده تراشیده چنان ملسار مصفا ساخته اند
که گذار مور و مار بران دشوار است پنجهزار گز شرعی است - و
ارتفاعش صد و چهل ذراع - و گرد آن خندق بعرض چهل ذراع
شرعی - و ژرفائی سی در سنگ خارا حفر نموده اند - از درون کوه
راهی تاریک پریچ و تب چون راه منار که در روز روشن جز بچراغ
نور دیده نیاید برده اند - و دران زینها از همان سنگ تراشیده -
پائین کوه دروازه ایست آهنین - و ازین دروازه پائین راه در آمده از
درون حصار سربرمی آیند - همانجا تابه کلانی از آهن تعبیه
نموده اند که اگر ضرور شود آنرا بروی راه داشته بالای آن آتش
افروزند تا از شدت حرارت راه در آمد مسدود گردد - اسباب متعارفه
کشایش قلاع از نقب و حابط و سرکوب و جزان در گرفتن این مؤیل منیع
کارگر نیست - لهذا کمند تدبیر هیچ یکی از کشور کشایان والا شکوه
یکنگره تسخیر آن نرسیده - از آنجا که تأییدات صمدانی و تیسیرات
آسمانی پیشکار این حضرت والا رتبت است و کارگذار این دولت
بلند صولت حوادث ارضی و سماوی از اسباب کشایش گشت -
نخست ابواب باران که موجب مرانجام مواد زندگانی است بران
ملک مسدود گردید - و ابر که برادی و جوانمردی ضرب المثل
است چنان رفت شد که بقطره آبی مصاصحت نمود - و ازان

فتح خان مقالید قلعه نزد سپهسالار ارسال داشته خود به بیرون آوردن
احمال و ائقال پرداخت - سپهسالار گروهی از معتبران خود بضبط
پاسبانی ابواب حصار مقرر گردانید - و فتح خان دل از قلعه برگرفته روز
دوشنبه نوزدهم ذی الحجه مطابق ششم تیر با بی نظام و همگی
توابع و لواحق بیرون آمد - و حصون تسعة دولتا باد را که از انجمله
پنج بر روی زمین است و چهار بر قلعه کوه باتوپ بسیار و سایر اسباب
قلعه داری از سرب و باروت و حقه و بان باولیای دولت قاهره و
گذاشت - سپهسالار دیگر با بندهای پادشاهی به تماشای قلاع نه گانه
که در بلندی و حصانت با نه فلک انبازند پرداخته نقاره شادمانی
نواخت - و خطبه فیروزی بنام گیتی افروز شهنشاه تخت و دیهیم
پادشاه هفت افلیم بلند آوازه گردانید - زمانه و زمانیان مراسم
تهنیت و مبارک باد بتقدیم رسانیده بزبان اخلاص ادا نمودند • نظم •
که یارب بدین شاه صاحبقران • که آراست گیتی با من و امان
بقائی زیاده ز اندازه بخش • بهر لحظه اش دولت تازه بخش
همه کام او را بر او بخیر • به پیش مباد احتیاجی بغیر
چون انفتاح این معقل منیع که آسمانه قصورش با عذان آسمان
هم عذان است - ساکنانش از بیم حوادث در امان - و برق آنشپای
بدست یاری ریح عواصف بذروه آن نتواند رسید - و هم تیزگام
پایمردی اندیشه دور بین پیرامون آن نیارد گشت - از مآثر اقبال
خداداد اورنگ آرای جهانبانی است - و مفاخر دولت ابد میعاد
حضرت صاحبقران ثانی - و نگارش آن بر نویسند و قلیع این سلطنت
والا مرتبت ناگزیر - بذبران مجملی از احوال این حصن حصین

از ساهوی سیاه رو و نزدیک دوازده هزار هون از نقد و جنس از
وندوله بتاراج رفت - و سپهسالار از اجتماع این خبر مسرت اثر
مکتوبی مشتمل بر تحسین و آفرین بمحمدار خان نوشته اعلام
نمود که عیال ساهو را بجمع فریدگ قلعه دار کالنه سپرده خود بعسکر
اقبال ملحق گردد - از آنجا که هنگام پرده کشایی تقدیر اینزدی و
شگرفکاری تائید سرمدی رسیده بود - فتح خان از گران خواب
غفلت و پندار بیدار گردیده دریافت - که به نیروی اقبال خاقان
کشور ستان و تدبیرات صایبه خانخانان قلعه دولت آباد عن قریب
بتسخیر اولیای دولت قاهره خواهد در آمد - ناگزیر برای پاس
عرض و ناموس خود و بی نظام عبد الوسول پسر کلان خود را نزد
سپهسالار فرستاده التماس نمود که چون باغواهی ساهوی مخدول و
قلبدیس عادلخانیه ابلیس طبیعت از مسلک قوم بندگان بیراهه
شدافته زمام عاقبت اندیشی از دست واهشته ام - و مصدر عصیان
و طغیان گشته - امید واریم که جرایم مرا که ناشی از کمال نادانی
و وسوس شیطانی است از درگاه گیتی پناه درخواست نمائید -
و یک هفته مهلت دهید که عیال و اطفال خود و بی نظام از قلعه
بیرون آرم - و تا انقضای وعده عبد الرسول را که اعز اولاد من
است برسم نوانزد خود نگاه دارید - سپهسالار نظر بر عجز و بیچارگی
او امان داده عبد الرسول را پیش خود نگاهداشت - و چون فتح
خان بجهت برآوردن اسباب و عیال بار بردار و مدد خرج استدعا
نمود - خانخانان فیلان و اشتران خود را با پالکی چند و ده لك و پنجاه
هزار روپیه نقد از سرکار والا باو داده برگذاشتن قلعه تاکید نمود -

ملچار داشتند تعیین نمود تا اندرون قلعه ملچارها بر افراخته شرائط
هوشیاری بجا آرند - و چون آخر روز مرادی و سایر عادل خانیه
خبر فتح شنیده از طرف جماریتگری باز نمودار گشتند - سپهسالار
خان زمان و نصیرخان و گروهی دیگر را باستیصال آنها روانه
ساخت - افواج قاهره با غنیم صف آرا گشته لختی بجنگ بان و
تفنگ در آویختند - و همین که سه چهار گهری از روز باقی ماند
دلیران رزم پرست بران تپاه کار ریخته باندک تردد از میدان راندند
و برخی از اسب و آدم مقاهیر بدست آورده بعسکر فیروزی
معاودت نمودند - درینولا پسر محملدار خان نظام الملکی که بلقب
پدر ملقب بود و اظهار هوا خواهی و دولتخواهی مینمود برهنمون
بخت بیدار از قلعه نباتی که محل اقامت او بود نزدیک قلعه کالده
است بقلعه کالده آمده سپهسالار را پیغام داد که قلعه نباتی بهر که
اشاره رود حواله نموده خود را پیش شما برسانم - خانخانان گفته
فرستاد که چون بنه و بار ساهو و رندوله در بیضاپور است اگر بالفعل
خود را بانجا رسانیده کاری تواند ساخت مشمول مفاات شاهنشاهی
خواهید گردید - محملدار خان بسعادت یاری خود را به بنگاه آن
ستاره سوختگان بی آرم رسانیده دست نهب و غارت برکشاد - و
چون بد اندیشان این دولت خدا داد بدست خود ابواب خسران
میکشایند و بپای خود راه خدلان می پیمایند اتفاقا زن و دختر
ساهو که با خزانه و اسباب در همان نزدیکی از جذبر به بیضاپور
آمده بودند بدست محملدار خان افتادند - و جز این قریب چهار
صد اسب و یک لک و پنجاه هزار هون با فراوان اسباب و اجناس

و راجه پهار سنگه و لهر اسپ باو پرکتهکه آمده باغذیم نبرد آغاز
 نهادند - و بضرب شمشیر مقاهیر را از پیش برداشته گروهی
 را بقتل رسانیدند - و جماعه کثیر باسیری گرفته و اسپ بسیار
 بدست آورده مظفر و منصور بلشکر نصرت اثر مراجعت نمودند -
 درین روز سپهسالار بعد انقضای یک پهر بملچار رسید - علاول
 که نزدیک نقب شیر حاجی مهاکوت بود رفته مقرر گردانید
 که بنقب آتش در زنند - فتح خان برینمعنی آگهی یافته از فزونی
 خوف و هراس وکیل خود را نزد خانخانان فرستاد - و بکمال
 تشعشع و ابتهال اظهار نمود که چون با عادل خانیه پیمان را بایمان
 موکد ساخته ام که بی صوابدید آنها حرف صلح درمیان نیدارم
 ناگزیر کس خود را نزد مراری پندت فرستاده از کمی آذوقه و استیلائی
 بهادران قلعه کشا آگاه میسازم - و وکلاے او را طلب می نمایم - تا
 باتفاق صلح نموده حصار را باولیای دولت ابد اعتصام را گذارم -
 امروز پرانیدن قلعه موقوف دارند تا خبری از مراری برسد -
 سپهسالار چون میدانست که گفتارش فروغی از راستی ندارد و بمکر
 و تسویل میخواهد روز بگذراند گفته فرستاد که اگر میخواهد که
 پرانیدن قلعه امروز موقوف ماند پسر خود را بلا توقف بفرستد -
 پس از آنکه ظاهر گردید که او پسر را نمی فرستد نقب را آتش دادند
 و یک برج و پانزده ذراع از دیوار پیرید - بندهای جان سپار که انتظار
 وقت می بردند از توپ و تفنگ و حقه و بان که از بالای مهاکوت
 پی هم می ریختند هر بر نداشته بحصار در آمدند - خانخانان سید
 علاول و سنکرام و یولم بهادر را که بیرون شیر حاجی این روی خندق

پراگنده خاطر بود بشنیدن مرده فیروزی خوشدل گشته از نگرانی
برآمد - جانی که سطوت اقبال عدو مال شهنشاه بی همان صف
آرای هنگامه نبرد باشد خاقان و قیصر را جز اطاعت و فرمان پذیری
چاره نیست - چه جایی طایفه مور نهادان مار طبیعت - چه هرکه
بوساوس شیطان و هوا جس نفسانی از دایره انقیاد اولیای ین دولت
پا بیرون نهاد - دست خوش عساکر جهان پدما و پامال افواج گیتی
کشا گشته جان و ناموس خود را بیداد فنا داد - مصداق این مقال
غیرت اشتمال سزا یافتن پیرا و دریا و جادون رای و یاقوت مردود
و غیر اینهاست - که هر یک در مقام خود گذارش یافته است - و بر
جویندگان مآثر حضرت صاحبقران ثانی پرتو ظهور میدهد *

بیست و پنجم چون خبر رسید که سراری پندت از حوالی الوره
کوچ کرد و پنج کروه بصوب کهرکی شتافته منزل گزیده است -
خانزمان باشاره خانخانان از اوپر که تکه برخاسته بطرف نظامپور
نزول نمود که اگر احیاناً آن مقهور باز اراده آمدن نماید پیش روی
او داشته باشد - درینولا رفدوله و ساهو که سراری ایقان را جانب
اوپر که تکه گذاشته بود بعد از رفتن خانزمان سرگهاتی را خالی
یافته شامگاه آنجا آمدند - و شروع در بان اندازی کردند - خانخانان
لهر اسپ را با جمعی تعیین نمود که پائین گهاتی بایستد - و چون
صبح دمید نصیر یخان و راجه بهار سنگه و لهر اسپ را با تابیدان
خود فرستاد که بالای اوپر که تکه برآیند و به تنبیه و تادیب
مقاهیر به پردازند و بجگراچ پیغام داد که از راه گهاتی که بنگاه
او نزدیک است برآمده در دفع مفسدان بکوشد - نصیر یخان

سپاه غنیمت حمله آورد - و چون گرد مصاف رخساره آفتاب قیرگون
 گردانید - و صدای کرنا و آوازی روئیده خم در خم سپهر نیلگون در
 پیچید - گروه مخالف پای ثبات از دست داده فرار برقرار اختیار
 نمودند - از غرایب اتفاقات آنکه در اثنای گریز مقام میرا جری
 پیش می آید - و از تنگی راه افواج ادبار امتزاج در حین گذشتن
 از توزک می افتد - مبارزان عرصه شهادت که از عقب می آمدند
 درینوقت گروهی را به تیغ خون ریز روانه ملک عدم گردانیده
 خود را بیاقت بدنهاد رسانیدند اگرچه حبشیان بدروی داد خو
 برای محافظت سردار خود لختی ثبات ورزیده آتش قتال ملتهب
 گردانیدند - اما بهادران نصرت نشان جمعی کثیر ازین طایفه
 ضاله را بگوی نیستی فرستاده بغتة بر یاقوت مردود که در
 دولت نظام المملکة در علو مرتبه و سرداری لشکر سہیم و عدیل
 داشت ریختند - و بزخم نیزه و شمشیر کارش بانجام رسانیدند -
 درین اثنا گروه حبشی مانند مور و مگس فراهم آمده خواستند
 که پیکر آن سیه رو از میان برده مرصایه سپید روئی خود سرانجام
 دهند - دلوران نصرت آئین بناکامی آن گروه خذلان پزوه کمال
 حماست و حمیت کار فرموده جسد پلید آن پلید را بدست
 آوردند - بقیة السیف چون رو بگریز نهادند قریب یک گروه تعاقب
 نموده جمعی را در حین فرار ره گرای دار البوار گردانیدند - درینولا
 پس از سپری شدن یک پھر شب نصیر یخان آمده بسپه سالار خبر
 رسانید که افواج مخالف از هرطرف شکست یافته راه گریز پیش
 گرفتند - سپه سالار که گوش بر آواز خبر خانزمان و لہراسپ داشته

گشته بودند اجازت طلبید که مقتولان خود را بردارد - سپه سالار چون میدانست که لشکر مخالف جابجا ایستاده است و در اطراف جنگ قایم است منع نمود - از آنرو که اجل موعودش رسیده بود حرف سپه سالار گوش نهموده با مایوچی به برداشتن جان باختگان عرصه دایری پرداخت - همین که فوج خانخانان از نظر ناپدید گشت غنیم فرصت یافته با گروه انبوه از اطراف بر او دوید و ریخت راو مذکور و معدودی که همراهش بود چون راه رستگاری مسدود یافتند دل بر هلاک نهاده از اسبان فرود آمدند و به مردانگی نقد جان در باختند - و سپه سالار پیش از آن که بمدد لهراسپ به پردازد در اثنای ره نوردی بخشی از افواج مخالف بر می خورد - و شقاوت منشان بی آرم را براه فرار می اندازد - درین ضمن گروهی دیگر از میان جری برآمده نمودار گشتند - و ظاهر شد که یاقوت بد اختر و عذیر و کهیلوچی درین فوج اند - و مراری با جمعی عقب آن قشون آراسته هراول را لهراسپ فرستاده است تا او را بجنگ در گریز جانب اینها بکشد - سپه سالار جز نبرد چاره ندیده بهوبت برادر زاده را را به پیکار یاقوت خذلان شعار که در میمنه اشرار تیره روزگار ایستاده بود تعیین نمود - و بجگراج که از دنبال می آمد گفته فرستاد که بسرعت خود را برساند تا باتفاق بر قلب مخالف بزنیم - جگراج گفت که چون جری در میانست در عبور قدری درنگ خواهد شد - خانخانان با رجود قلت سپه تکیه بر حفظ ایزدی نموده رایت همت برافراخت و شمشیر سر افشان نته نشان از نیام انتقام آخته با همراهان بر قلب

جوهر را همراه گرفته بالشکر گران نمایان گردید - خانخانان بخانزمان پیغام داد که چون فتنه پزوهان حوالی معسکر انبال ظاهر گشته اند باید که زود از اوپر کهتکه فرود آمده بمقاتله پردازد - خانزمان چون بدفع رندوله و ساهو مشغول بود فرود نیامد - سپهسالار پس از آگاهی آمدن خانزمان را مصلحت ندیده لهر اسپ را با فوج خود تعین نمود - و جگراج و راو دودا و یرتهیراج را بگفت تا از ملچار خود بر آمده سواره بایستند - و دلیر همت را با چندربهان و چندی دیگر پادشاهی ملچارهای درون عنبرکوت گذاشته خود با برخی پیکار گزینان جنگ آزما از قلعه برآمده بجائی که راو دودا ایستاده بود رسید - درین اثنا مردم رانا که خانزمان آنجماعه را بسر کردگی بهویت بکمک خانخانان فرستاده بود میرسند - و چون فوجی از متاهیر برابر راو دودا آتش حرب برافروخته بود و لهر اسپ دور بود سپهسالار باوجود کمی سپاه توقف نموده بجانب مقهوران روان گردید - و صالحی و پرسوجی و راو دودا و جمعیت رانا نیز از دنبال آمدند - و باندک تردد غنیم را از جا برداشته میدان نبرد خالی گردافیدند - مقارن این مبارز خان و راجه بهار سنگه و جگراج نیز رسیدند - خانخانان مبارز خان و راجه بهار سنگه را بتعاقب گریختگان فرستاده از احوال مراری و یاقوت و عنبر عادل خانی استفسار نمود - و چون خبر یافت که بر لهر اسپ رفته اند با آنکه دو گهری از روز باقی بود باقلیلی از تابیدنان خود و جگراج و مردم رانا بمدد لهر اسپ راهی شد - درین میان راو دودا چندر اوت نجیره راو چاندا که چندی از خویشان او در هنگام کارزار جان نثار

حکیم حیدر علی نوکر خانخانان که اهتمام نقب در عهده او بود نزد خانخانان آمده گفت که نقب شیر حاجی مهاکوت انصرام یافته و بباروت انپاشته شده هرگاه اشاره رود آتش داده آید - و چون سپه سالار خبر یافته بود که مراری پندت که رتق و فتق امور بیجاپور در قبضه اختیار اوست از بیجاپور آمده باجمع عادل خانیه و نظامیه در الوره نزول نموده است و قرار داده که سپاه مخالف باتفاق از طرف اوپرکهنکه بر لشکر طغرائر بریزند به پرانیدن قلعه نپرداخته خانزمان را با مبارز خان و راو ستر سال و راجه بهار سنگه و راو کرن و جمعی دیگر از بندهای پادشاهی تعیین نمود که از دور حصار برخاسته متصل کغذیوره فرود آیند تا راه درآمد مقاهیر مسدود گردد - بعد ازان که بهادران نصرت مند نزدیک کغذیواره رسیدند شب هنگام گروهی از فوج غنیم برآمده برابر عسکر خانزمان بیان اندازی مشغول گشتند - سپه سالار برینمعنی آگهی یافته نصیربخان و لهراسپ را بکمک فرستاد - و چون صبح دمید قریب دو سه هزار بانداز پیکار نمایان گشته شوخی آغاز نهادند - خانزمان با دیگر دلاوران جلو انداخته مقهوران را شکست داد - و تا دو گروه تعاقب نموده عنان منعطف گردانید - درینولا خداوند خان و سیدی سالم نوکران عمده بی نظام که در قید فتح خان بودند از قلعه بیرون آمده خانخانان را دیدند - سپه سالار خداوند خان را بنصیربخان سپرد تا از حال او واقف باشد *

بیست و چهارم مراری پندت بغزونی سپاه مغرور گشته رندوله و ساهو را با گروه انجوه برابر خانزمان گذاشت - و خود یاقوت تیره

در پاسبانی اولیای این دولت ابد مدت است - و قریب نه هزار
سوار فیزه گزار در فضای بیرون کهرگی بر قول تاخت آوردند -
خانزمان بمضمون (کم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله)
مستظهر گشته با راو ستر سال و راو کرن و تلوک چند و برخی دیگر
که همراه داشت در معرکه نبرد دلیرانه بایستاد - و از هر دو طرف
آویزشی سترگ روی نمود * نظم *

دو کوه آهنین از جای جنبید * زمین گفتی ز سر تا پای جنبید
دو لشکر روبرو خنجر کشیدند * جناح و قلب را صف بر کشیدند
تراک تیر و چاکا چاک شمشیر * دریده مغز پیل و زهره شیر
مقاهیر پس از زد و خورد بیشمار آثار ابد بار ازو جنات روزگار ناسازگار
خوبش مشاهده نموده گریزان گشتند - مقارن این حال جگرآج که
در فوج چنداول بود از آمدن غنیم خبر یافته بسرعت هرچه تمامتر
خود را بخان زمان رسانید - مخاذیل بر جدائی جگرآج و ماندن
بهادرجی و مبارز خان با قلیلی در چنداول اگهی یافته بقصد تلافی
گذشته رو بآنصوب آوردند - همین که سپاهی سیه بختان نمودار
شد بهادرجی با مردم خود چون ابر صاعقه ریز ناخته قلب مخالف
را پراکنده گردانید - درین ضمن مبارز خان نیز رسید - ضلالت
اندوزان شکست یافته بهزاران خواری و زاری در اطراف و جوانب
متفرق گردیدند *

پانزدهم ذی القعدة خان زمان با بیست هزار گاو غله و شش
لک روپیة نقد و صد من باروت بمعسكر فیروزی پیوست - و از
فراوانی و ارزانی غله خلائق را نیروئی دیگر پدید آمد - درین وقت

ورزیده گرد نبرد بلند گردانید - درین اثنا راجه بهادر سنگه بکوسک رسید - و چون کار از تیر و تفنگ بشمشیر و خنجر منجر گردید گروهی از ضلالت پیشگان بواقی عدم شتافتند - و بقیة السیف در ستیز صرفه قدیده رو بگریز نهادند - و خانزمان با خزانه و رسد مراجعت نموده داخل ظفر نگر شد - و از انجا دولتآباد را وجه همت گردانیده برة نوردهی در آمد - رندوله و یاقوت و ساهو پس از آگهی برین معنی بیکدیگر پیوسته باتفاق جانب خانزمان روان گشتند - باشد که فرصت یافته دستی بخزانه و رسد توانند رسانید - و سپهسالار پس از شنیدن این خبر نصیریخان و جگراج را باعتضاد خانزمان تعیین نمود - غنیم عاقبت وخیم تا رسیدن اینان هرروز با خان زمان به آهنگ جنگ پیش می آمد - و از فزونی صولت و سطوت مجاهدان فیروزی نشان بهزاران ناکامی رو بر می تافت - بعد از پیوستن نصیریخان و جگراج بخانزمان با جمعی از دلیران آزمون کار قول شد نصیریخان و راجه چهار سنگه و ارجن عموی رانا جگت سنگه را با فوج رانا که همراه او بود هراول ساخت و بهادر جی پسر جادون رای و مبارز خان و جگراج و چنداول گردانید - و بترتیب وائین شایسته بارسد و خزانه قطع مراحل وطی منازل فرا پیش گرفت - و چون هنگام ره گرائی لشکر نصرت ائین فوج هراول و چنداول نزدیک یک کروه از قول دور تر می بود روزیکه پیکار گزینان ظفر قرین داخل کهرکی میشدند مقاهیر عادل خانیه و بی نظامیه یکدل گشته قرار دادند که تا رسیدن کمک هراول و چنداول کارخانزمان بانجام رسانند - غافل از آنکه حفظ اینزدی همواره

اندیشش که بفسانه و فسون غول راه او گشته اند متوجه خواهیم گردید - و عنقریب رایات جلال قرین هزاران نصرت و اقبال برای استظهار عسکر فیروزی اثر ورود نموده جزای کردار ناشایسته عاقبت نشناسان عافیت دشمن در کنار روزگار شان خواهیم نهاد - و بعد از ادای پیام امید و بیم خیریت خانرا با همراهانش رخصت داد - و همت بر تسخیر قلعه گماشته تاکید نمود - که هر روز بسر دادن توپ و بان بجانب حصار بپردازند - و چون خبر یافت که رندوله شقاوت گرایی با ساهوی تیره رای از پهلویسور که سه فرسخی دولت آباد است برآمده نزدیک کوه الوره فرود آمده است مقرر گردانید - که هر شب جمعی بکاغذیواره رفته سر راه آن بی راه روان بگیرند و به بیداری و هشدار بی گذرانند - درینوقت حمیرا و موهندیه از گران خواب غفلت بیدار گشته بیاوری طالع از افواج ادبار رو برتافته پناه بلشکر اقبال آورد - خانخانان اورا امیدوار عنایات خاقانی گردانید - و خان زمان که برای تنبیه مفسدان بصوب برار و تلنگانه راهی شده بود چون بظفرنگر رسید درانجا توقف نموده جاسوسان باطراف فرستاد تا خبری از مخازیل بیاورند - و چون آگاه گردید که خزانه و رسد از برهانپور بکریوه روهنگهیره رسیده است و غنیم خبر یافته میخواهد که بآن طرف بشتابد - راجه بهادر سنگه بندیله و احمد خان نیازی را در ظفر نگر گذاشته خود بواسطه آوردن خزانه و رسد جانب روهنگهیره روانه گردید - مقاهیر بر حرکت خانزمان واقف گشته آخر روز بر سر احمد خان نیازی که در ظفر نگر نزدیک قصبه فرود آمده بود هجوم آوردند - او باوجود کمی مردم ثبات

بهادر خویشگی بر کنگر قلعہ کمند بستہ فرود آمدند - خانخانان
 مالوجی و سایر دکنیان را فرستاده جماعت مذکورہ را نزد خود طلبید
 و در تسلیہ خواطر متشتتہ و قلوب منشرده آن گروه خایف کوشیدہ
 خیریت خانرا با چندی دیگر خلعت دادہ بدلیز ہمت سپرد -
 و دو توناگ ناتہ و غیرہ را بمناسبت کیش برہمن بمالوجی
 حوالہ نمود تا مراسم ضیافت و مہمانداری بتقدیم رسانند - و صباح
 آن باز باحضر آنہا پرداختہ فرمان قضا جریان کہ بخط مقدس
 درباب ارسال کمک و توجہ رایات عالیات بصوب دکن عز صدور
 یافتہ بود نمود - و از جانب شہنشاہ فلک بارگاہ مواعید لطف
 و قہر رسانیدہ گفت - کہ مضمون یرایغ قدر نفاق را رفتہ خاطر نشان
 عداخان نماید - و بگوید کہ باغواہی غرض پرمندان فساد اندیش کہ
 مطمح نظر شان جز رواج کار و گرمی بازار خود نیست خانہ آباد خود را
 خراب سازد - و در مراتب فیکو بندگی و ہوا خواہی این دولت
 آسمان صولت طریقہ پدر را کہ سرمایہ رستگاری اوست از دست
 ندد - والا بعد از تسخیر قلعہ دولتآباد کہ بامداد جنود غیبی در
 اندک زمانی نصیب اولیای سلطنت روز افزون خواہد گشت ایام
 بارش در احمدنگر بسر بردہ و خان زمان را در ققہار و لہراست
 را در دہارود و دلیر ہمت را در پونہ و چاکنہ گذاشتہ بتوفیق
 ایزدی کہ ہموارہ مقدمۃ الجیش این دولت بلند صولت است
 با عساکر منصورہ کہ بصدمات کوه شکن مکرر بنیاد حیات گروہی
 از انصار آن ادبار آثار منہدم ساختہ و سابقی را براہ فرار انداختہ
 اند بتادیب آن گران گوش بیدوش و تنبیہ مفسدت پیشگان تباہ

صمات را بر حیات پایه فراتر می فهادند و اکثری پوست حیوانات
 مرده را مد رصق میکردند بیرون آمده بردارند - از آنجا که سپهسالار
 پیش از رسیدن این ادبار زدگان برین قرار داد واقف گشته
 نصیرخان و مالوجی و راودودا و پرتیراج را از دور بیدنی و حزم
 گزینی بیرون خندق گذاشته بود و مهدیس داس را با جماعه راجپوتیه
 درون آن داشته - همین که شقاوت منشان بد سگال غافل از کمین
 بهادران فیروزی مآل نزدیک خندق رسیدند مبارزان درونی و بیرونی
 با تیغهای خون چکان و سنان آتش سان دویده گروهی را بر خاک
 هلاک انداختند - مخالفان رستگاری خود را در گریز دانسته مانند
 مور و مار هر طرف متواری گشتند - دلیران ناموس جوی آذوقه
 بدست آورده در سایه رایات فتح معاودت نمودند - و چون به اقبال
 عدو مال حضرت خاقانی آثار کشایش مهاکوت نیز رعب افزای
 بی راه روان گردید - و دلاوران جدکار نقب را پائین حصار رسانیدند
 فتح خان خایف گشته اهل و عیال خود را با احمال و اثقال
 بکالاکوت روانه ساخت - و خود با خیریت خان عم زندوله و دوتوناگ
 ناتیه و تاناجی دروویه و دیگر بیچاپوریان جریده در مهاکوت
 ماند - خیریت خان و سایر عادل خانیه که از نایابی آذوقه بهتوه
 آمده بودند و غلبه افواج قاهره را روز بروز درتزیاد می یافتند بوساطت
 مالوجی امان طلبیدند - تا پنهانی از قلعه برآمده نزد عادل
 خان بروند - خانخانان امان نامه فرستاد - و بکلمات وحشت زدا دل
 انکاران نا امید را مطمئن گردانید - و قریب دویست کس شب
 بیست و هشتم پس از سپری شدن چهار گهری جانب ملچار نظر

شیرخان و سنکرام و چندی دیگر از منصبداران را بجهت محاصره
تعیین نموده بمنزل بی نظام که محط رحال سپهسالار بود مراجعت
نمود - درین اثنا خان زمان نیز از تقابل لشکر غنیم که بعد از فتح
عنبرکوت مضطرب گشته راه هنریمت سپرد و پیرخته با همراهان معاودت
نمود - روز دیگر سپهسالار از آنجا برآمده در خانه یاقوت کافر نعمت
که درون عنبرکوت نزدیک دروازه مهاکوت واقع است فرود آمد -
و سالوجی و جگ جیون و برخی دیگر از بندهای درگاه آسمان جاه
را بضبط ملچاری که خود دران می بود تعیین نمود - و قرار داد که
خان زمان و نصیریخان و مبارز خان و راز ستر سال و راز کرن بیرون
عنبرکوت در ملچار خود آماده کارزار باشند - و چون خانخانان آگهی
یافت که رندوله قصد آن دارد که یاقوت تیره اختر و بهلول مخدول
و فرهاد بی بنیاد و کھیلوجی و دیگر معاهیر را بصوب برار و تلنگانه
بفرستد تا غبار فتنه برانگیخته طرق آذوقه و خزانه مسدود گردانند
باشد که تذبذب بی بقواعد عزیمت دلاوران نصرت شعار راه یابد *

چهاردهم خان زمان و راز ستر سال و راز کرن را با جمعیت شایسته
تعیین نمود که اگر فساد پیشگان باین انداز ره نوردی فراپیش گیرند
مالش بسزا داده آذوقه خزانه باشکر ظفر اثر برسانند *

هفدهم رندوله و ساهو با سه هزار سوار و قریب سه هزار سرباری
غله حوالی عساکر گردون مآثر نمودار گشتند - و گروهی از سوار و
پیاده نیزه دار و تیرانداز و جمعی از برق اندازان کرناتکی را فرستادند
که غله را همراه برده در خندق که بیش دریاچه شیر حاجی است
انداخته برگردند - تا حصار نشینان که از فقدان غله و عدم قوت

است - من با جماعه مذکوره بتوفیق ربانی و توجه حضرت خاقانی
 بقلعه در می آیم - خانخانان مهیس داس راتهور را نیز با گروهی
 از تابیدان خود همراه خان مشار الیه نمود - و او بملچار آمده افواج
 منصوره را پیش انداخته مغفر اقبال شاهنشاهی بر سر و جوشن
 حراست الهی در بر بقلعه دوید - نخست حصار نشینان ثبات
 ورزیده دست ممانعت کشودند - و چون بازار جانستانی و سرافشانی
 گرم گردید و گروهی از تابیدان سپهسالار و نصیرخان و دیگر بندهای
 اخلاص سرشت بزخمهای مذکر چهره بر افروختند - و برخی بدایه
 والای شهادت بر آمدند - نصیرخان و نظر بهادر و تابیدان خانخانان
 از جانب رست و راجه بهار سنگه و راجه سارنگدیو و سید علاول
 و کشن سنگه و بدن سنگه بهدوریه و سنکرام و غیر اینان از طرف
 چپ حمله آورده بقدم جسارت در قلعه در آمدند - خیریت خان
 بیجاپوری و دیگر متخصصان لختی بشمشیر و خنجر در آویختند -
 آخر کار از استیلائی دلاوران قلعه کشا فرار نموده در خندق قلعه
 مهاکوت پنهان گشتند - و بسیاری از مقاهیر را بدم تیغ مجاهدان
 رزم آرا سپردند - سپهسالار روزگار بکام خود یافته مثل عنبر کوت حصار
 مرصوص البندیان مرفوع الارکان را که ارتفاع اساسش تا شرفات چهارده
 گز و عرض آن ده گز است باوجود فزونی ادوات جنگ از بان و توپ
 و ضرب زن و زنبورک و بادلیج و تفنگ به تدبیرات نبیله و مساعی
 جمیله مفتوح گردانیده با نصیرخان و دیگر گنداوران فیروزی نشان
 بدیدن برج و باره حصار پرداخته کشایش مهاکوت را پیش نهاد
 همت ساخت - و تابیدان نصیرخان و راجه بهار سنگه و پسران

درین گیرودار باهمرهان طعمه شمشیر دلیران نصرت شعار خواهند
 گردید - خار ناامیدی در دل شکسته بهزاران خواری قدم در وادی
 فرار نهادند - آخر روز خانزمان مراجعت نموده کهی را بلشکر رسانیدند
 نهم نقبی که از ملچار خان زمان سرشده بود بباروت انباشتند -
 و مقرر شد که راجه بهار سنگه با برادران و نظر بهادر خویشگی و
 راجه سارنگدیو و سید علاول باره و کشن سنگه و بدن سنگه بهدوریه
 و سنگرام زمیندار جمو و نظر بیگ اورنگ و یولم بهادر مستعد گشته
 آخر شب در ملچار خان زمان فراهم آیند - و همین که صبح
 فیدروزی چهره برفروزد و سپهسالار حاضر گردد بنقب آتش درزده
 دلوران مذکور بعد از بریدن دیوارها درون قلعه در آیند - با آنکه
 یک گهری از شب باقی بزد و هنوز پیکار گزینان جمع نشده بودند
 خطا کرده نقب را آتش دادند - بیست و هشت گز از دیوار و دوازده
 گز از برج قلعه پدید - و راهی وسیع مفتوح گشت - اما از نارسیدن
 افواج پادشاهی کسی بقلعه در نیامد - درین اثنا خبر رسید که
 شقاوت اندوزان غنوده بخت که بیرون قلعه بفتنه و فساد می پرداختند
 بانداز پیکار نمردار گشته اند - سپهسالار خان زمان را به نبرد آنها
 تعیین نمود - و چون از ریزش تیر و تفنگ و بان که حصار نشینان
 بر سردیوار شکسته هجوم آورده سر می دادند جماعه که برای
 در آمدن قلعه مقرر شده بودند ملچار را پناه خود ساخته قدم پیش
 نمی گذاشتند - و مقابله بر بچوب و تخته در سد راه میکوشیدند -
 سپهسالار خواست تا خود پیاده شده بقلعه در شود - نصیر خان
 گفت که از سران و سرداران چندین سگالش خلاف قوانین کاردانی

گشتند - و بجای خود و چستی خود را بانجا رسانیده دست غارت
کشادند - و اسب و شتر و خیمه و سایر اسباب با انبارهای غله
غذیمت گرفته مخافیل را که پیش از تاراج بذه خود را و نموده
بودند بحملهای گران شکست دادند - و قریب نصف الذهار لشکر
فراهم آورده با غذایم صوفوره عنان معاودت منعطف گردانیدند - روز
دیگر فتح خان با سپاه خود از قلعه بدروازۀ پتن و کهرکی آمده جمعی
را از دریچه که مخافی نقب بود بیرون فرستاد تا بر ملچاری که
نقب از انجا سر شده بود بغتۀ بریزند - بهادران رزم خوی ناموس
جو گروهی از ابطال بتادیب آن جماعه تعین نمودند - فرستاده
بسرعت برق و باد خود را رسانیده بضرب تیر و تفذگ گروهی را
از ان طائفۀ ضاله ره گرای عدم ساختند - فتح خان بهزاران ناکامی
از دروزۀ مراجعت نمود - و چون چند روز گاه و هیمه بارد و نرسیده بود
خانخانان قرار داد که خانزمان لشکریان را همراه گرفته برای آوردن
کهی بیرون بشتابد - و نصیریخان با فوج خود نزدیک اردو بایستد
تا بجماعۀ که در رفتن و آمدن پس و پیش می شوند گزندی از
غذیم نرسد - پس ازان که خان زمان باهمرهان روانه شد و نصیریخان
بر قلۀ کوهی که در حوالی اردو بود توقف نمود - سرداران افواج ادبار
امتزاج خبر رفتن خار زمان شنیده بجانب لهراسپ و دلیر همت
که با فوج خود در سمت نظام پور ایساده بودند راهی گشتند -
نصیریخان خود را به لهراسپ و دلیر همت رسانید • نظم •
همه با دل شیر و نیروی بدر • زنوک سدان شان خراشیده ابر
بتاخت پرداختند - و ندوله و مخدولان دیگر چون دریافتند که

از راجپوتان معتبر خانخانان بود در معرکه نبرد ترددات نمایان ازو
 بوقوع آمده بدلیبری نقد زندگی در باخت - انجام کار نسیم فتح از
 مهب اقبال وزید - و بهلول مخدول پشت هزیمت نموده بهزاران
 خواری و شرمساری رو بگریز نهاد - سپاه اقبال تکمشی نموده اسب
 و آدم بسیار بغنیمت گرفتند - و بفرخي و فیروزی لوای معارفت
 بر افراختند - درینولا اوداجیرام دکنی که از پیشگاه عنایات حضرت
 خاقانی بمنصب والای پنجهزاری ذات و پنجهزار سوار سرافراز گشته
 بود بدیرین مرضی که داشت رخت هستی بر بست - خانخانان
 جگ جیون پسر اورا با وجود صغر سن سه هزاری ذات و دو هزار
 سوار منصب تجویز نمود تا لشکر اوداجیرام متفرق نگردد •

ششم شوال سده سالار خانزمان و نصیریخان و دیگر بندهای
 پادشاهی را بتاراج بنگاه مقاهیر که نزدیک عساکر نصرت مآثر بود روانه
 ساخت - خانزمان بترتیب افواج پرداخته خود بار او ستر سال و راوکر
 و چندی دیگر از منصبداران در قول جای گرفت - و دلیر همت
 را با گروهی از راجپوتان منصبدار و تابینان پدر هراول ساخت -
 و در برانغار مبارز خان و احمد خان نیازی و احداث مهمند و سایر
 افغانان معین ساخته جرانغار را بداسبانی نصیریخان و تابینان او
 استحکام داد - و باستظهار تأیید آلهی و اعتضاد اقبال شاهنشاهی
 رده بسته بره نوردهی در آمد - پس از طی سه چهار کوه غنیم از
 دست راحت نمودار شد - و ستیزی بگریز آغاز نهاد تا افواج قاهره
 را بخود مقید گردانیده بنه و بار باسانی وارهاند - سران لشکر منصور
 به نبرد پرداخته بموضع اهل و اصل که بنگاه مقهوران بود متوجه

بر مردیوار بجنگ تبر و تفنگ در پیوست - نصیر بخان و چهار سنگه
 بنديله بر کثرت مقاهیر آگهی یافته هر کدام جمعی از سوار و پیاده
 تفنگچی بکمک دلیران کارزار فرستاد و از جانب خانزمان نیز
 احمد خان نیازی با جماعه تفنگچی بمدد رسید - غنیم عاقبت
 و خیم از استظهار سپاه خون آشام بهرام انتقام دل پای داده جوالهای
 غله را از سر کوهی که میان ملچار مرتضی خان و جگراج بنديله
 نزدیک قلعه واقع بود پائین انداختند - تا حصار گزینان برون آمده
 با سانی بردارند - و خود بباد تفرقه مانند گرد و غبار ناپدید گشتند -
 خیریت خان با همراهان بجهت برداشتن غله به سمت ملچار
 جگراج از قلعه برون آمد - خانخانان پس از آگهی برین معنی بجگراج
 گفته فرستاد که باستحکام ملچار پرداخته نگذارد که آذوقه بقلعه
 برسد - جگراج از ملچار خاطر فراهم ساخته مقاهیر را بضرب تیغ
 آبدار و سنان خارا گذار بحصار دوانید - و غله را بتصرف در آورد -
 و طایفه که برابر فوج خانزمان ایستاده بودند نیز تاب مقاومت در
 خود ندیده گریزان گشتند - شیران پیشه شجاعت بتعاقب آن
 سبکساران ناهنجار شتافته از کشته پشته بر آوردند - درین اثنا شکر
 الله ولد خانزمان که با تابینان پدر بهراولی قیام داشت پشت برانده
 به بهلول رسید - آن بد نهاد دون فراد که ره سپردادی فرار بود برگشته
 بمقابله پرداخت - و آتش کارزار مشتعل شد • بیت •

زگرد سپاه آسمان بست میخ • همه گرز بارید و پولاد تیغ

گروه انبوه ازان جماعه بی شکوه لکد کوب اجل گشتند - و از لشکر
 منصور جگنات خویش مهیص داس ولد داپت رای را تهور که

تعیّناتیان دکن انتظام داشت باندیشه آنکه پس از تسخیر قلعه دولت بی نظامیه خلل خواهد پذیرفت مانند یاقوت بد گهر راه فرار سپرد - چون مالوجی و برسوجی برادران خرد او برهنمونئی طالع همراهی او نگزیده نزد خانخانان آمدند - خانخانان هر دو را خلعت و اسب رفیل و مدد خرج داده بامید عنایات شاهنشاهی سرگرم بندگی گردانید *

بیست و هفتم باردیگر دکنیان فرار پیدیه فتنه سرشت که مکرر بهزاران ناکامی گریخته بودند اطراف عسکر منصور نمودار شده قریب پنج هزار سوار برابر ملچار خان زمان و اوداجیرام و راور سترسال و دلیر همت بیان اندازی مشغول گشتند - و دوهزار و پانصد سوار که آذوقه همراه داشتند بالای اوپر کهتکه - (ن) برآمدند تا هرگاه افواج پادشاهی بچنگ پردازند وقت یافته آذوقه را درون حصار بفرستند - خانخانان بخانزمان و دیگر سران سپاه پیغام داد که یسال بسته بر جای خود بایستید - و هرچند مقاهیر شوخی نمایند جلو نیدازید - مبادا شمارا بخود مشغول داشته آذوقه بقلعه برسانند - درین اثنا رندوله و یاقوت مردود و یاقوت عماد الخانیه که با گروهی فراز اوپر کهتکه برآمده بودند فوجی را تعیین نمودند که از راه کهاتی اوباش دره که متصل قلعه است بزیر آمده آذوقه را نزدیک حصار ببرند - چون بندهای پادشاهی میان کهاتی دیواری سنگین بر افراخته بودند و ملچار مرتضی خان و سید علاول بآن نزدیک بود

دایر همت با بهادر جی دکذی و راجه بهار سنگه بندیل و سید
 علاول باره و تلوکچند و جعفر نجم ثانی و چند دیگر از بندهای
 والا درگاه و گروهی از مردم خانخانان که مجموع قریب هزار و
 دریست سوار بودند و خانخانان از استماع خبر جدک بگرامک خانزمان
 فرستاده بود - چون از کهرکی عبور نمود بغوج غنیم که طریق فرار
 می پیمود ملاقی شد - و طرفین بانداختن بان و تفنگ پرداختند -
 درین اثنا بهلول مردود با دیگر مخالفین هم داستان شده برگذار
 که درینوقت که جمعیت خانخانان متفرق گشته فرصت غنیمت
 شمرده از تقابل دایر همت باید و پرداخت - و بدولت آباد شتافت -
 بود که تلافی گذشته بروی کار آید - مقاهیر شقاوت آما برین رای
 خسارت گرا متفق گشته از دایر همت رو بر تافتند - و باتفاق
 روانه دولت آباد گشتند - و دایر همت بغوج خود بخانزمان ملحق
 گردید - خانزمان از غدر مخالفان اندیشیده بدایر همت گفت که
 چون غنیم سیه گلیم بشورش انگیزی بآنصوب شتافته است مبادا
 فرصت یافته دست فساد بر کشاید او بسرعت هرچه تمامتر خود
 را بخانخانان برساند که من با جمعیت خود رسد را بلشکر ظفر اثر
 برسانم - دایر همت مراجعت نموده آخر شب بخانخانان پیوست -
 ره نوردان دشت ناکامی پس از آگهی فسخ عزیمت نموده بمقر
 خود معاودت کردند - و بیست و یکم ماه مذکور رسد غله بمعسکر
 خانخانان رسید •

بیست و سیوم کیهلوجی که بیدمن بندگی خاقان ممالک حقان
 برتبه والای پنج هزاری ذات و پنج هزار سوار رسیده در ملک

نشسته اند - خانزمان قلمت موافق و کثرت مخالف را وزني نهاده
 با همراهان مسلح گردید - و بجنگه اوفاي اقبال روز افزون حضرت
 شاهنشاهي مستظهر گشته بقصد مالش متوجه شد - معاهير کمي
 سپاه فيروزي ديده بهادران عرصه دليري را دایره وار احاطه نمودند
 خانزمان ثبات ورزیده از جايي بجنبید - و بگفت تا رعد اندازان از
 هر جانب بسر دادن تفنگ و گچزال که عبارت از بادليچه است صبح
 امید اشرار را تیره تر از شب ديچور ناکامي گردانند - خسارت زدگان
 از هر طرفي که قدم جسارت پيش گذاشتند مبارزان ظفر به بيلک
 جان ستان و تيغ خون افشان از هم گذرانیدند - و چون از سه پهر روز
 تا دو گهري شب هنگامه زد و خورد گرمي داشت - و گروهی از
 معاهيره سپر نيستي گشتند - و جمعی بزخمهای حيات گسل
 بر خاک ناکامي افتادند - شقاوت اندوزان رستگاری خود را از چنگ
 شيران عرصه و غا که ازین سعادت منشان نیز برخی پدایه والاي
 شهادت رسیدند و طایفه چهره حماست را بگونه زخم بياراستند در
 فرار دانسته بباغ چکل تهانه معاودت نمودند - خانزمان میدان نبرد
 دایره گاه ساخت - و طریقه حزم و احتیاط مرعي داشته شب به بيداري
 و هوشیاري گذرانید - و بعد ازان که طلوعه صبح از اوق مشرق
 ظاهر شدن گرفت - کوس نصرت و فيروزي بلند آوازه گردانیده
 باینه و بار روانه مقصد گردید - گمراهان تیه ضلالت خایب و خاسر
 از باغ مذکور بصوب کهرکي راهي گشتند - و از آنرو که پيش نهاد
 خاطر دلیران نبرد آزما رسانیدن رسد بعسکر ظفر اثر بود بتعاقب
 مقهوران نپرداخته در موضع بن به ترکمان خان پیوستند - اتفاقاً

چون تائید آسمانی همواره با بهادران نصرت شعار است مخالفان
 و خیم العاقبه متنازل گشته رو بگریز نهادند - و در اثنای عبور از
 نهري که درپیش بود گروه انبوه از آب تیغ مجاهدان لشکر منصور
 که بتعاقب شتافته بودند بآتش دوزخ پیوستند - و افواج قاهره قرین
 فتح و ظفر بمقر خود معاودت نمودند - دربنولا چون بخانخانان خبر
 رسید که جمعی از تابیدان بندهای پادشاهی که از انتشار مقاهیر
 در اطراف و جوانب خود را بلشکر گردون اثر نمیتوانند رسانید در
 ظفر نگر اقامت گزیده اند و بدست هزار گاو غله نیز در آنجا هست
 به ترکمان خان تهافه دار ظفرنگر نوشت که با مردم خود و جماعه
 مذکوره گاو و غله همراه گرفته روانه اینجانب گردد - و هرگاه از
 ظفرنگر برآید آگاه سازد تا فوجی بجهت رسانیدن رسد بکمک او تعدین
 نموده آید - ترکمان خان پس از راهی شدن بخانخانان خبر فرستاد
 خانخانان جمعی از سران سپاه را مثل مبارز خان و راو دودا و احمد
 خان نیازی و نظر بهادر خویشگی بمعاونت و مظاهرت ترکمان خان
 روانه ساخت - و چون بوضوح پیوست که ماهو و بهلول و فرهاد
 و نبیره های یاقوت مردود بادیگر مدبران خبر آمدن ترکمان خان و
 آوردن رسد یافته بآنصوب رو آورده اند - بخانزمان پیغام داد که
 خاطر از استحکام ملچار فراهم آورده خود را بکمک او برساند - خان
 زمان گروهی را بداسدانی ملچار گذاشته با راو سترسال و دیگر بندهای
 والا درگاه بحرکت در آمد - پس از وصول بکهرکی متفحصان احوال
 گذارش نمودند - که گروه بی شکوه که بجانب رسد روان شده اند قریب
 پنج هزار سوار در باغ چکل تهافه انجمن آرای یکدلی گشته منتظر

خود بایستند - و تا مخافیل شوخی کرده پیش نیایند جلو نیندازند -
 دلیران معرکه هیجا بموجب قرارداد آماده کارزار گشتند - ره نوردان
 بادیه فذا بی ستیز و آویز عمان تافته بهزاران ناکاهی نزد یاقوت کافر
 نعمت و رندوله که متصل نظام پور متردد نشسته بودند رفتند - یاقوت
 گفت که هر روز خود را نمودن و بانی چند انداخته و برگشتن ابروی
 خود ریختن است - مصلحت آنست که درینوقت که سرداران لشکر
 بادشاهی از مراجعت شما خاطر فراهم آورده دایره گزین گشته اند
 نبایر و مردم گزیده مرا با رندوله و خیل او همراه گرفته بچستی و
 دایری دست برد نمائید مقاهیر برهنمون یاقوت تیره اختر
 دو پهر روز بر بنگاه دلیر همت هجوم آوردند - دلیر همت با دلاوران
 پیکار پرست بمقابله ایستاد - درین اثنا سواری از فوج غنیم که کاسه
 مربی مغزش از باد پندار پر بود بیرون آمده پرتیراج را تهور را
 بمبارزت طلبید - پرتیراج که در میمنه دلیر همت بود برآمده باو
 مقابل شد - و چون کار از مواجهه بمصادمه کشید پرتیراج او را
 بضرب شمشیر مغفر شکاف رهگرای عدم گردانید - رندوله مقهور
 و ندیرهای یاقوت مخدول و دیگر خاکساران ادبار پژوه از دید این
 حال قدم جلالت پیش گذاشتند - دلیر همت با همراهان درصدد
 مدافعه شد - مقارن این حال لهراسپ با فوج خود به پرتیراج ملحق
 گردید - و باتفاق نایره حرب بباد حمله بر افروخته بازوی شهابت
 بطعن و ضرب پر کشادند

• بیت •

سپاه از دو سو جنبش انگیختند • شب و روز را درهم آمیختند
 هم باد پایان فولاد فعل • بخون دلیران زمین کرده لعل

و تغذی و دیگر اوازم قلعه داری بآنها برساند از تدبیرات صائبه خانخانان و دید بانهای اهل ملچار مطلب او بفعل نیامد - و مکرر غله که از بازار آن سیدیه رو بقلعه می بردند بدست افتاد - و چون اندیشه های تباه آن گمراه بروی روز افتاد از بیم عصیان و خوف سطوت غضب خافان گیتی سدان براه فرار که شعار غلامان نابکار است شتافته بمقاهیر عادل خانیه پیوست *

چهاردهم رمضان رندوله و دیگر مقهوران قریب چهار صد گاو غله همراه گرفته هنگام فرو شدن افتاب بحوالی لشکر آمدند - تا بخیریت خان و سایر بیجاپوریان که بصوابدید فتح خان در حصار عنبر کوت بودند و فتح خان در دادن آذوقه بواسطه قلت آن تساهل می ورزید برسانند - خانخانان لهراسپ و اوداجیرام و بهادرچی و جگراج بندوله را تعیین نمود که دمار از روزگار اشرار برآورده غله را بدست آورند - و از هر دو طرف جنک بان و تغذی قایم گردید - نصف شب رندوله و فرهاد و بهلول و ساهو و آنکس قریب چهار هزار سوار از فوج خود همراه گرفته بر بنگاه خانزمان ریختند - راو سترسان که خانزمان او را با گروهی از مردم خود بمحافظت بند و بار گذاشته بملچار رفته بود با راجپوتان خویش و تابینان خانزمان دست تهور کشاده بطعن و ضرب برادرزاده بهلول ناقبول و جمعی دکنی را از هم گذرانید - و بقیه السیف قدم در وادی فرار نهادند - گریختگان بی آرم بعد از سه روز باز نزدیک عسکر فیروزی نمودار گشتند - خانخانان تاکید نمود که زمین پراز کریوه و مفاک است افواج قاهره یسال بسته برجای

برافراخته بکشایش آن دژ آسمان رفعت که اوج باره آن از برج کیوان
گذشته و استواری اساسش چون سد سکندر رسوخ پذیرفته و بغزونی
توپ و تفنگ و ضرب زن و بان و دیگر ادوات آتشباری و توپچیان
قدر انداز برالسنة روزگار مذکور است کمر اهتمام بر بستند - و بدو اندیدن
نقب و ساختن کوچه سلامت و سرانجام زینه و غیر آن پرداختند -
فتح خان پسر بی نظام را در کلاکوت نشانده چه بر فرق قلعه دولت آباد
که از فرط استحکام تسخیر پذیر نیست از تنگی جا جز برق اندازانی
که به پاسداری آن قلعه مقرر اند دیگری را گنجایش نه - خود در
مهاکوت قرار گرفت - و سایر مردم را در حصار بیرون که بر دور
شهر واقع شده و عنبر آنرا در ایام پادشاهزادگی اعلی حضرت در حینی
که نوبت دزم بذات اقدس فتح مملکت دکن را ضمیمه فتوحات
دیگر گردانیدند از نهیب صدمات افواج قاهره طرح انداخته بود و
بدین جهت بعنبر کوتا اشتها دارد - جای داد - با آنکه مخالفان به
سردادن توپ و تفنگ هر لحظه آتش پیکار ملتهب میگردانیدند
مبارزان قلعه کشا جان فشانی در راه قبله آمال حیات جاودانی
شمرده بمساعی جمیله روز بروز نقب پیش می دوانیدند - درین
اثناء یاقوت بد جوهر سیه بخت که از شقاوت ذاتی باوجود بندگی
این والا درگاه رشته هواخواهی بی نظام بد فرجام را از دست نه
هشتی - چون دانست که بعد از مفتوح شدن قلعه تمام ولایت بی نظام
بتصرف اولیای دولت ابد مدت خواهد در آمد نهانی در صدد
تقویت محصوران شد و ندانست که مآل کار فاسره و خیم است -
و جزای کفران نعمت عذاب الیم - و هر چند سعی نمود که آذوقه

و بکرماجیت ملقب بجگراج بندیده را بناکچهری که عقب قلعه
واقعست تعیین نمود - تا هر کدام ملچار ساخته در رعایت قواعد
هشیاری و جدگاری سعی نماید - خانخانان برین ماجرا آگاه گردیده
از ظفر نگر بصوب دولت آباد در حرکت آمد - و با پرهتیراج رائهور
و گروهی از پندهای پادشاهی در غول قرار گرفت - و نصیربخان
را که از عمدهای والای درگاه است هراول گردانید - و اوداجیرام
را با برادران و خویشان چنداول - و بساز و ابهت تمام از کهرکی
گذشته سلخ شعبان بخان زمان پیوست - صباح آن چون خسرو
زبرجد سریر لوای فیروزی بر افراخته عسکر ظلمت اثر شب را
منهزم گردانید - دور حصار ملاحظه نموده در منزل بی نظام که
در نظامپور متصل قلعه اساس یافته است فرود آمده جگراج را در
دروازه ناکچهری جائی که خانه فتح خان بود جایداد - و دروازه
نظام پور را به نگهبانی خان زمان و گذاشته نصیربخان را بدروازه
پتن فرستاد - و دلیر همت را با طایفه از جنگ آزمایان شجاعت
دثار بکاغذیواره که دهی است نزدیک بحوض قتلو و کاغذ دولابادی
که بنفاست شهر آفاق است درانجا می سازند روانه ساخت - و
اهتمام آلات و ادوات حرب از توپ و ضرب زن که همراه برداشته
بود بعهده لهراسپ باز گذاشته مقرر نمود که از سرکوب حصار که
کوهی است رفیع و کاغذیواره بران آباد است بجانب قلعه سردهد
و قرارداد که خار زمان همواره با پنج هزار سوار آماده کارزار باشد -
و در هر ملچاری که احتیاج کمک شود بی توقف خود را برساند -
افواج قاهره اطراف و جوانب حصار را احاطه نموده و ملچارها

یادری و بخت دری از اندیشه‌های فاسد باز آمده بقول و عهد سابق وفا کند او را بعنایات خاقانی مطمئن گرداند - والا متوجه تسخیر قلعه شود - خانزمان بسرعت تمام بنظام پور آمده فتنه پزوهان را از حوالی دولت‌آباد بر آورد - و فتح خان برهنه‌نوی ادبار خیریت خان بیجاپوری عم رندوله را با قریب شصت سوار داخل قلعه ساخته باستحکام برج و باره پرداخت - و بانداز کارزار دران محکمه نشست *

دوازدهم شعبان گروهی از بیجاپوریان حوالی لشکر نصرت اثر نمودار گشتند - خان زمان بکھیلوجی و غیره بر گذارد که تا سلاح پوشیدن من آنجماعه را بخود مشغول دارید - کھیلوجی و مالوجی و بهیکوجی و بسونت راو با دیگر اهل دکن انتظار خان زمان نبرده بر مخالفان تاختند - مقاهیر جنگ به گریز کرده و بفوج خود پیوسته بکھیلوجی و همراهانش که غنیم را کم انکاشته باقلیلی تعاقب نموده بودند در آویختند - درین اثنا خان زمان مانند پیل دمان بسرعت هرچه تمامتر خود را رسانیده کھیلوجی و رفقای او را استظهار بخشید - و قریب سه کروه مقهوران را عقب روانید - و بضرب تیغ خون آشام جمعی را رهگرایی ملک عدم گردانید - و لوای ظفر بر افراخته و رخساره همت بر افروخته معاودت نمود - و چون بیدقین دانست که فتح خان از غنودگی طالع و مستی باد غفلت کالدوه سری بنیاد نهاده بعزم محاصره نظام پور را برای بودن خود برگزید - و لهراسپ و دلیر همت را با شکرالله پسر خود و تابیدنان خانانان که با او همراه بودند بموضع میمته که سمت کهرکی است روانه ساخت -

تیغ آتش فشان عرصه کارزار بر افروختند - خان زمان چون گاهی
 یافت که دالران نبرد آرا کثرت مخالف در نظر نیاورده پای ثبات
 فشرده اند باتفاق راو ستر سال و دیگر بندهای پادشاهی که در
 غول بودند خود را بکوسک رسانید - و بسیاری از اربابان شقاوت
 گرای را که قوت مقاومت در خود نیافته راه فرار پیمودند پنج
 شش گروه تعاقب نموده علف تیغ گردانید - و با همراهان قرین فتح
 و نصرت مراجعت نموده در موضع سافکی که دو گروهی کهرکیست
 و مضرب خیم لشکر ظفر فرجام بود فرود آمد - بیجاپوریان از
 صدمات افواج قاهره خایف گشته با فتح خان طرح صلح افکنده قرار
 دادند که قلعه را در تصرف او وا گذاشته سه لک هون نقد با آذوقه
 قلعه برسانند - آن و خیم العاقبت از کوتاه بینی و کار نشناسی باین
 کلمات مموهه نقض عهد که فطری او بود نموده بآنجماعه متفق
 گشت - و چون اکثر حیوانات دران حصار از کمی غله و نایابی
 قضیم و علیق بصحرای عدم شتافتند - عادل خانیه بصواب دید
 فتح خان در سرانجام آذوقه کمر همت بر بستند - خانخانان که در
 ظفر نگر اقامت داشت پس از شنیدن این خبر بخان زمان بر
 نکاشت - که هرگاه آن بد مال رشته پیمان گسیخته است تسخیر قلعه
 و تادیب او و تنبیه بیجاپوریان پیش نهاد همت سازد - و نخست
 رندوله و ماهوی فساد خورا که در نظام پور و حوالی دولت آباد
 بمسامان آذوقه و دیگر لوازم قلعه داری اشتغال دارند برخیزاند - و
 خود را بآنجا رسانیده مداخل و مخارج بمران و مرداران حواله نماید
 تا ابواب وصول غله مسدود گردد پس ازان اگر فتح خان بسعادت

افواج پرداخت - و خود بعروقه و ثقیای اقبال جهانکشای حضرت
 شاهنشاهی متمسک گشته قول شد - و برادران خود لهراسب و دلیر
 همت را باتابیدان پدر که همراه داشت هراول ساخت - در میمده
 جگراج و کهدیجی با گروهی از مردمان کار را گذاشته در میسره
 مرتضی خان و آتش خان با فوجی از گردان پیکار تعیین نمود - و
 مبارزخان را با پسر خود شکرالله چنداول گردانید - و از آنجا که هرکی را
 وجه همت ساخته روان شد - و چون هراول از گهائی بهولذیری عبور
 نموده آگهی یافت که سرداران عادلخانی و ساهوی تیره بخت با
 جمعیت گران سر راه گرفته اند تا رسیدن قول و چنداول از دنبال
 بالای گهائی توقف گزید - پس ازان باستظهار تائید سماوی
 بحرکت در آمد - رندوله که از دلیران فیده طاغیه بود بدیدن عساکر
 منصوره با سه چهار هزار سوار بجانب چپ رفت - و ساهوجی و
 میزاجی و آنکس که با همراهان که قریب چهار هزار سوار بودند
 در پناه کریوه بر جای خود ایستاده ماندند - فوج هراول جلو ریز
 بر آنها تاخته غنیم را که پدای اندازی لمحله ثبات ورزید از عرصه
 نبرد رانده تا تالاب کهرکی رسانید - و در اثنای تعاقب جمعی را
 بر خاک هلاک انداخت - از افواج رندوله که چپ رفته بود طایفه
 برابر مرتضی خان و آتش خان و دیگر دلیران فوج جرانغار نمودار
 گشتند - و تاب حمله شیران بیشه شهامت در خود ندیده از حیات
 گری و مکر پروری که شعار بد کرداران آن مرز و بوم است رو
 برتافتند - و بفوج خود که عقب پشته نهان شده بود پیوسته باتفاق
 دل بر نیستی گذاشتند - کذاوران لشکر فیروزی با قلت عدد به برق

شایسته پدایه سریر عرش نظیر فرستاد - و اظهار دولت خواهی و اطاعت بندهای درگاه آسمان جاه را وسیله عفو جرایم و صفح زلات خویش ساخت - خاقان کرم گستر بعضی محال را که پیشتر بار متعلق بود و بساهوی واژون طالع مرحمت فرموده بودند حسب الالتماس فتح خان باز بدستور سابق بار عنایت فرمودند - ساهوی تبه رای ضلالت گرا از ادبار پیدشگی و شقاوت منشی آنرا دست آویز فتنه و فساد ساخته به بیجاپور یان متوسل گردید - و عادل خان باغواهی آن ابلیس پر تلخیص گروهی از سرآمد لشکر خود را بار همراه نمود - تا قلعه دولت آباد را که بحصانت قواعد و استواری ارکان زبان زد روزگار است از تصرف فتح خان بر آورند - فتح خان که بی نظامیه را از بد خوئی و سفک دماء و مستی ایمان و نادرستی پیمان خود که باعث توزع خاطر و تشتت جمعیت است آزرده داشت - ایذا را در مقام کین توزی و نفاق اندوزی یافته بخانخانان مهابتخان نوشت - که ساهوی سیداه رو سلسله جنبان فتنه شده لشکر بیجاپور بر من می آرد - چون در قلعه آذوقه که از مهین مواد قلعه داریست نمانده همانا قلعه از دست خواهد رفت - اگر بسرعت خود را رسانیده مرا از زحمت این گروه و رهانید حصار بشما حواله نموده روی امید بآستان خلافت که مامن خایفان است می آرم - خانخانان خان زمان را با جمعی از بندهای والا درگاه بطریق منغلی پیشتر روانه ساخته خود بیست و نهم جمادی الثانیه مطابق بیست و دوم دی ماه در ساعت مسعود بآن صوب راهی گردید - و خان زمان بیلک منزلی کهرکی رسیده بترتیب

لایق از قسم جواهر و مرصع آلات و دیگر اشیا بنظر کیمیا اثر درآورد
و متاع یک لک روپیه بقبول موصول گشت - پیشکش سعید خان
صوبه دار کابل صد اسپ از نظر انور گذشت *

دهم عید اضحی نوید کامرانی باولیای دولت رسانید - نشاط را
روز بازار دیگر شد - شهنشاه ابر دست دریا دل باشکوه آسمانی فیل
سوار بنماز گاه تشریف فرمودند - و بعد از ادای نماز بدولتخانه
والا مراجعت نمودند - و رسم نثار و سنت قربان بتقدیم رسید *

درین روز فرخنده اسلام محمد از پیش پدر خود عبد السلام
فتحپوری تهانه دار ولایت کوچ که از توابع ملک بنگاله است آمده
بتقبیل عتبه فلک رتبه احراز سعادت نمود - و یک فیل و نه اسپ
پیشکش گذرانید - جگرم ولد هر دیرام بعنایت فیل سربرافراخت *

مفتوح گشتن قلعه دولتا باد

بتائید حضرت رب العباد

ازانجا که منشور جهانکشا بنام اولیای این سلطنت ابد
اعتصام بطغرای دوام مطرز ساخته اند همواره انحلال شیون مشکله
و انفتاح امور معضله که بسعی سلاطین روزگار کشایش نپذیرد
بکمتر کوششی نصیب هواخواهان این دولت میگردد - انموذج این
مقال فتح قلعه دولتا باد ست که کمند تسخیر خواقین بالیه
بر فراز کذکره آن نرسیده - تفصیل این اجمال آنکه - چون فتح خان
ولد عنبر حبشی سودکار و بهبود روزگار خود در فرمان برداری
احدای دولت قاهره شناخته عبد الرسول پسر خود را با پیشکش

انوپ حمایل دیدند از فرط استقلال اندیشه آنکه مبادا گزندی بانوپ
 رسد بخاطر خطیر آورده بر کمر آن خشم آگین زدند تا کمرش
 بشکند - و آنچنان بجلدی و چابکدستی شمشیر بغلاف در آوردند
 که جز حیات خان که با اعتماد رای در یمین حضرت جنت مکانی
 بود دیگری مطاع نشد - رام داس که در دست چپ اعلی حضرت
 بود نیز شمشیری حواله نمود - حیات خان هم چوبی چند زد - شیر
 انوپ را گذاشته راهی شد - در خلال این احوال مردم از اطراف و
 جوانب رسیده هجوم آوردند - و کار انجام یافته شیر به پایان رسانیدند
 حیاتخان چون دلیری و استقلال و چابکدستی کیهان خداوند
 به موقف عرض حضرت جنت مکانی در آورد آنحضرت شمشیر
 خون آلود بدست مبارک از غلاف کشیده ملاحظه نمودند - و بر
 دست و بازوی این دست پرورد قدرت دادار و تمکین و وقار
 این شهسوار شیر شکار تحسین و آفرین فرمودند - و انوپ را بخطاب
 اندرایی سنگدلن یعنی مالذده شیر و اضافه منصب مفتخر و
 مباحی ساختند *

ششم علامی افضل خان برای تحصیل مجد و شرف التماس
 قدوم سعادت لزوم بمنزل خود که مسمی و مورخ بمنزل افضل است
 نمود - خاقان قدردان از وفور عاطفت و شمول عنایت ملتئم او را
 شرف پذیرائی بخشیدند - آن وزیر دانشور از محل رکوب بندگان
 اعلی حضرت تا منزل خود که بیست و پنج جریب مسافت
 داشت اقسام اقمشه پاندا از گسترده - و پهن از نزول اجلال برسم نثار
 پرداخت - و بشکر عنایت شهنشاه بده نواز زبان برکشاده پیشکش

باره یعنی جمعی که در سواری شکار شرف اندوز حضور می باشند
 بفاصله از عقب می آورد خبر شیري قوي هیکل تفوسند شفته
 بدان سومی شتابد - و باتفاق مردم باره آنرا قبل نموده کس
 بخدمت حضرت جنت مکاني میفرستد - آنحضرت از افزونی
 رغبت بشکار شیر با آنکه روز آخر شده بود و فیلان که از لوازم نخچیر
 این جاندار جان شکر اند همراه نبودند اسپ سوار متوجه آنصوب
 گشتند - و بعد از دیدن شیر از اسپ فرود آمده مکرر تغذی انداختند
 چون زخم منکر نبود رفته به نشیب زمینی نشست - از آنجا که آفتاب
 فرو شده بود و آنقدر وقت که دران نماز توان گذارد منقضی گشته
 و همت علیا مصروف بران که شیر شکار شود آنحضرت که جز
 گیتی خداوند و راجه رام داس کجواحه و انوپ و اعتماد رای و
 حیات خان داروغه آبدار خانه و کمال قراول دیگری در خدمت
 اشرفش نبود گاهی چند پیش رفته تغذی کشاکش دادند - اتفاقا
 درین مرتبه نیز زخمی که از حمله باز دارد بدو نرسید - و از شدت
 غضب و حدت غیرت غران و خروشان بجانب آن حضرت دوید -
 خدیو نشاتین بخانه کمان چون قمر بقوس درآمده تیری انداختند -
 اگرچه رسید اما کار گر نیامد - آن درنده خشمناک بانوپ که پایه
 تغذی در دستش بود رسیده او را بر زمین انداخت - درین وقت
 سر شیر بجانب راست آنحضرت بود انوپ یکدمت خود را بدهنش
 داده دست دیگر نزدیک بشانه اش حمایل کرد - خاقان زمان که
 جانب چپ آنحضرت مایل به پیش ایستاده بودند شمشیر صاعقه
 بار از نیام آخته خواستند که بر شانه شیر حواله فرمایند - چون دست

و یکم خرداد که روز وزن سال پانزدهم از سنین عمر پادشاهزاده فیل
 افکن محمد اورنگ زیب بهادر بود خاقان دریا نوال در دولتخانه
 خاص و عام آن اختر برج خلافت را بزر سرخ سنجیده این مبلغ را
 که پنجهزار اشرفی بود بآن کامکار حواله نمودند - و حکم فرمودند که
 وجه مسطور بمستحقین بدهند - و آن والانزان را بعنایت خلعت و
 جبقه مرصع و تسبیح مروارید مزین بقطعهایی لعل و زمرد گران بها
 و کره مرصع و بازوبند مرصع بالماس و اقسام انگشتری از لعل و
 یاقوت و الماس و مروارید و خنجر مرصع با پهل کتاره و شمشیر
 مرصع و چپر با یراق مرصع و برچسبی مرصع و دو اسپ قبیجاکی یکی
 سرافراز نام بازین مرصع دیگری با زین طلای میناکار و فیل سدهگر
 با ماده فیل که قیمت مجموع دو لک روپیه شد سربلند گردانیدند -
 سخن طرازان فارسی و هندوستانی بنظم و نثر داستان آن رستم آثار
 برگذارند - و دامن امید بجزایل عطایا بر امودند - سعیدای گیلانی
 مخاطب به بیدلخان که این ماجرای مرد ازما در سلك نظم کشیده
 بعرض مقدس رسانید - بامر خاقانی بزر سنجیده آمد و مبلغ هم
 سنگش که پنجهزار روپیه بود باو انعام شد *

اکنون این محامدنکار بگذارش داستان شیر می پردازد *

روزی حضرت جنت مکانی در پرگنه باری بشکار یوز اشتغال
 داشتند - ناگهان انوپ بدگوهر که در اواخر فرمان فرمائی حضرت
 عرش اشیانی از وفور خدمتگذاری بدایه سرداری خدمتگارانگی که
 بخواص معبرند ارتقا یافت - و در آغاز سرپر ارائی حضرت جنت
 مکافی نیز چندی بهمان خدمت می پرداخت - در اثنای آنکه

خرام صبا گردانیدند تا نزدیک رسانیده برچپه زنند - ناگاه در اثناء
 تاختن چرخ بر پیشانی اصپ میخورد - و اصپ چراغ پا میشود
 و آن والا گهر می افتد - راجه جیسنگه ولد راجه مها سنگه بن
 جگت سنگه پسر کلان راجه مانسنگه که از خانه زادان معتمد این
 درگاه است و جانشین راجه مانسنگه نیز بر فیل می تازد - چون
 اصپش ترسیده بود و روبروی فیل نمی آمد - از جانب راست
 در آمده برچپه می اندازد - درین هنگام که جانهای آزمیده جهانیان
 در کشاکش غم بود و زمانه چون زمانیان از شوریده سری در هم -
 حضرت شاهنشاهی بذات اقدس بدانصوب توجه فرموده فرمان
 دادند که گرز برداران و سایر سعادت گزینان جلو پیشتر خود را
 برسانند - و چون صورت سندر حریف تبرد را بجانب دیگر مشغول
 دید قابو یافته برو حمله آورد - مدهکرمجال برگشتن در خود نیافته
 روان گردید - صورت سندر هر در پی گریخته نهاد - و هر دو فشیب و
 فراز راه در نظر نیاورده باد آسا بدر رفتند - و پادشاهزادهای بخت
 بیدار مشمول حفظ و حراست اینزدی بیدار مهر آثار بادشاه زمین
 و زمان زندگانی تازه اندوختند - خدیو خدا آگاه نخست نونهال
 حدیقه سلطنت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب را در آغوش
 شفقت کشیده بتقبیل عاطفت پیرایه سعادت بخشیدند - و
 بگونگون عنایت و خطاب بهادری نوازش فرمودند - پس ازان
 قرۃ العین دولت محمد شاه شجاع بهادر را مهربانی نموده زبان گوهر
 بار بتحصین و آفرین برکشودند •
 روز جمعه دوم ذی الحجه سنه هزار و چهل و دو مطابق بیست

بتمکین سرشته زبس جواهرش • نجنبید جز نبض از پیکرش
و چون فیل نزدیک رسیده بتائید آسمانی و توجه مشکل کشائی
حضرت خاقانی بازوی جلالت کشوده بزخم برچپه پیدشانی آن
دد نهاد دیو نژاد را مجروح گردانیدند • نظم •

بتکلیف فطرت دلیری نمود • بسنی که تکلیف بروی نبود
درین سن اگر بودی افراسیاب • همی گشتی از دیدن فیل آب
عاکفان حظایر قدس و معتکفان صوامع انس قوارع قرآنی بردست
و بازوی آن قرۃ العین جهانبانی دمیدند - خفتگان گران خواب
غفلت از غریب تحسین و نعره آفرین بیدار گردیدند - نظارگیان
بحیرت در شدند - هرگاه خاقان اعظم حضرت صاحبقران ثانی در
عنفوان جوانی پیکر شیر ژیان طعمه شمشیر خونخوار ازدها کردار
ساخته باشند چنانچه گذارش می یابد ظهور امثال این امور از
اخلاف چه مستبعد • مصراع •

شیر بود هرکه بزاید ز شیر

آن خشم آگین پس از جراحت نزدیک تر شده قصد نمود - هرچند
آتش افشانی چرخي و بان که کره ارض از سورت نیران کره
آتشین شده بود بکار رفت سودمند نیامد - و بر اسب شاهزاده
دندان زده اسب در غلطانید - آن شیر بیدش دلیری از پشت زین
بروی زمین آمد - و بچستی و چالاکي مردم دست بر قبضه شمشیر
کرده برخاست - پادشاهزاده والا مقدار محمد شاه شجاع بهادر از
دید حال بدین منوال با آنکه از هجوم خلائق و فراوانی آتش
یازی و فزونی دخان راه در آمد مسدود گشته بود عنان گلگون فلک

پادشاهی در پای جهرکه در سن منازل ایام پادشاهزادگی بجنگ
 انداختند - این دو عفریت منظر که مانند باد وزان و بحر جوشان
 اساس مخالف را بیک جنبش آسمانی از بدیخ بر اندازند - و چراغ
 عمر اعلای را بیک دم زدن فرو نشانند - در عرصه کین گرم ستیز
 گشته بتصادم خارا شکن قوایم زمین را متزلزل گردانیدند - و عریده
 کنان از پیشگاه نظر شهنشاه دور بین لختی مسافت نور دیده پدای
 جهرکه در سن دولخانه اندرون قلعه باهم در آویختند - فرمانروای
 جهان بعزم تماشا قرین دولت سوار شده با دراری فلک سلطنت
 متوجه آنصوب گشتند - و پادشاهزادهای والا گهر گامی چند پیش
 رانده جانب راست سدهکر مهین اختر برج اقبال محمد دارا شکوه
 و طرف چپ گوهر درج سلطنت محمد شاه شجاع بهادر و سر و
 جویبار دولت محمد اورنگ زیب بدیدن این شگرف آویزه مشغول
 شدند - و چون این دو پر خاش جوی آتش خوا از هم جدا شده ب رجعت
 قهقری قدمی چند گذاشتند - و فاصله قلیلی بهم رسید سدهکر که
 هم نبرد خود را دور دید دران عریده بد مستی از وفور خشم و
 غضب هر لحظه حملهای عظیم و حرکتهای عنیف میکرد بجانب
 شهسوار مضمار شجاعت محمد اورنگ زیب دوید - آن رستم آثار
 پیل شکار عذبان مرکب باد رفتار صاعقه وار را که از غایت جلدی

به پشت او نتواند گرفت زین خود را

بهر دو دست گرش در بغل نگیرد تنک

بدست تهور استوار داشته از جای بجنبید • شعر •

بمردی ز جایک سر مو نشد • ز پیش چنان میل یکسو نشد

سمی است - باشد که زهر مهره بوزن مذکور دفع آن نیز نماید -
چون تجربه نمودند نافع آمد - و بیدمن رافت پادشاه دانش آئین
گروهی از چنگ اجل رهائی یافتند *

ثبات ورزیدن پادشاهزاده با فروشکیم محمد

اورنگ زیب در برابر حمله فیل کوه پیکر موسوم

بسد هکر - و برچه زدن بران مست عربده

خوی خود سر *

شهنشاه دوران در اکثر ایام بتماشای جنگ افیال محاب تمثال
آسمان رفتار بدیع کردار
* نظم *

همه عفریت شکل صاعقه فعل * همه خارا مرین سندان سر
مسرت می اندوزند - مگر روز مبارک دوشنبه که روز جلوس مقدس
است - درین روز میمنت اندوز همگی همت پادشاهانه مصروف
آنست که ابواب انواع نشاط و اسباب اقباض کشاده و آماده باشد
و به هیچ جاننداری آمیدی و آزاری نرسد - و آویزه این عفریت کرداران
کوه پیکر بی آن صورت نه بندد - گاهی برخی از تماشاگران در زیر
دست و پای این دو بیستون با چار سبتون نیستی گرای شوند -
و گاه از شدت غیبت و حدت غضب یکدیگر را هلاک گردانند - اتفاقا
روز سه شنبه بیست و نهم دو پیل کوه پیکر ابر خرام رعد خروش که
از نهیب آواز واوله در چرخ برین انداختی - و گاه جدال آتش را
آب و دریا را سراب پنداشتی - یکی دندان دار سد هکر نام دیگری
بی دندان موسوم بصورت سندر از فیلان نامی سرکار خاصه شریفه بامر

روپيه نصف مبلغ مقرر بمستحقين عطا نموده و اصحاب عمايم را که از اکثاف ممالک فراهم آمده بودند از روی عاطفت بقدر مرتبه فرجي و شال مرحمت فرموده دولتخانه والا را بمعادلات فروغ اگين گردانيدند - و فرداي آن آخر روز خاقان حق شناس باز تشریف برده آن مکان نزعت نشاءرا تا یک پهر شب بنور حضور منور ساختند - و بيست و پنجهزار روپيه بمستحقات عنایت شد *

نوزدهم از دقايق صوبه کابل بعرض اقدس رسيد که زني سه پسر بيک شکم آورد - و پس از زندگي سه روزه هر سه بمقر اصلي شتافتند - و ديگری دختي زائيد که دو - سه داشت یکی بر مکان خود دويمين بر ناف و اين سر نيز با دو چشم و دو ابرو و دو گوش و بيني بوده - و بعد از ساعتی درگذشت - سرانداز خان کوتوال از اصل و اضافه بمنصب هزارمی ذات و هشتصد سوار سرافراز گردید - چون درين ایام برخی از خوادم اهل محل بطاعون که سبب اکثری آن تعفن هواست درگذشتند - خاقان نهفته دان بمنازل قدیم بیرون قلعه که برکنار جزن نزدیک بسطح آب اساس یافته و هوای فضای آن در نهایت دلکشائی و روح افزائی است تشریف فرمودند - پس از چندی بیرون قلعه بيز در بعضی منازل بیک علامات وبا سانج گردید - درین اثنا بر ضمير الهام پذير پادشاه حقیقت آگاه که کار حکمت در لباس سلطنت بانجام میرسانند پرتو افکند - که چون چهار سرخ زهر مهره اول که از ان جنس بازوبند و انگشتر خاصه می سازند در دفع سمیت هشت سرخ زهر تندی که برسات بران نگذشته باشد و بمجرد خوردن هلاک کند سودمند است - و این ماده

نهم فی القعدة از سواران منصب خان زمان که پنج هزار
 پنج هزار سوار است و هزار سوار در اسب سه اسب مقرر گشت *
 روز پنجشنبه هفدهم فرمان دادند که بمراسم عرس حضرت مهد
 علیا ممتاز الزمانی به پردازند - چون سابقا به بیدل خان که
 خدمت داروغگی زرگرخانه خاصه شریفه بدو منوط است حکم شده
 بود که سرکاری نموده محجری از طلا که کتابه و قبه و اکثر گلهای
 آن مهینا کار باشد - و کوبه و قنادیل طلایی مهینا کار مهینا سازد -
 و درینوا پس از اتمام انرا بنظر انور در آورد - و حکم شد که
 محجرا که چل هزار توله وزن دارد و شش لک روپیه صرف آن شده
 بر دور تربت جنت رتبت آن محفوفه رحمت ایزدی نصب
 نمایند - و کوبه و قنادیل بر افراز مرقد آن مهبط نور آویخته بروی
 چپوتره کرمی عمارت مزار خلد آثار که هنوز اساس گنبد آن از
 زمین بر نیامده از چهار جانب خیام گردون رفعت و سایبانهای آسمان
 و معیت بر افرازند - و تمامی فضای فیض انتمای او را به بساطهای
 مزین و فرشهای ملون آرایش دهند - و چون کار پردازان چابک
 دست از ترتیب و تزئین آن مکان فردوس نشان فارغ گشتند - شب
 هنگام شهنشاه دوران با نواب قدسی القاب پهر قباب بیگم صاحب
 و دیگر پادشاهزادهها و جمیع مخدرات استار عفت و مطهرات مکامن
 عظمت بصریح منور آن فردوس مآب تشریف فرموده تا دو پهر
 بجهت ترویج روح آن سفر گزین ملک تقدس توقف فرمودند - و
 حسب الحکم خوانهای اقسام اطعمه و انواع حلویات و اصناف
 عطریات دران نزهتگاه چیده صلاهی عام در دادند - و بیست و پنج هزار

ناظم صوبه مذکور فوجي از لشکر بنگاله بر سر آن کفره فجزیره تعیین نمود -
 و از جمله نواره بنگاله که یک هزار کشتی است - و سواى ملاحان
 از قسم تفنگچی و توپچی و کماندار و نیزه دار و سایر عمله و قلعه آن
 کار هفتاد هزار نفر علوفه خوار بان فواره متعلق است - که ماه بماء
 از خزانه عامره بنگاله علوفه خود را نقد مى یابند - پانصد کشتی
 پیر ساز و سامان را نیز بآن لشکر ظفر اثر روانه ساخت - مدت چهار ماه
 شیران پیشه و غا - نهنگان بحر هیدجا - در بر و بحر بآن بدکیشان بد
 مدشان بمقابله و مقاتله مشغول بودند - و کار بر آنها تنگ ساختند -
 و نقبها را نیز بزیر دیوارهای محکمه آنها رسانیده آن دیوارها را
 کالعهن المنفوش برباد دادند - و از هر چهار طرف یورش کرده آن
 بندرها را مسخر نمودند - قریب ده هزار نفر ازان کفار نابکار در گرفتند
 این بندر متین قتل و دست گیر گشتند - و سواى فرنگی جنگی
 پنج هزار کس دیگر از خدم و حشم آن کشتیها و غرابها در قید و بند
 افتادند - و شصت و چهار جهاز و غراب با غذای موفوره و اموال
 نا محصوره بتصرف عساکر منصوره درآمد - و عرق کفر و ضلال
 بالکل ازان دیار برکنده گشت - و بجای بیع و کنایس آنها معابد
 و مساجد بنا نهادند - و عوض آواز نافوس آن گبران صدای اذان
 مسلمانان دران مکان بگوش کرو بیان ملاء اطمی و ساکنان عالم بالا
 رسید - توقع آنکه همواره بر شعله خامه بوستان مودت دوستان را در
 نشو و نما دارند - و پیوسته باعلام احوال خجسته مآل بهجت افزای
 خاطر محبان صادق الولا باشند - خورشید اقبال جاودانی و کواکب
 جلال دو جهانی پیوسته از ادق افضال ایزد متعال طالع و لامع باد .

فیروزس اثر - و ملاحظه حال مردم قلاع دیگر - و گرفتن قلعه‌های
محکمتر - مسلوب شده بود - در سر سواری - و از قلعه دولت‌آباد تنها
هزار توپ که در چندی ازان آدم میتواند نشست داخل توپخانه
خاصه شریفه شد - و تمام ملک نظام الملک که جمع آن دو کرور
و بیست و پنج لک روپیه است که شش صد و بیست و پنج هزار
تومان عراق باشد - بممالک محروسه منضم گشت - و قطب
الملک نیز اختیار بندگی و فرمان برداری نموده مبلغ پنجاه
لک روپیه که قریب یکصد و شصت هزار تومان میشود از جواهر
نفیسه و موصع آلات قیمتی و فیلان نامی کوه پیکر پیشکش
فرستاد - افواج قاهره بر سر ملک عادل خان تعیین شده - انشاء
الله تعالی او نیز همچو قطب الملک اختیار بندگی و فرمانبرداری
نموده در خور حالت و قدرت خود پیشکش خواهد داد - یا مانند
نظام الملک مستاصل و خراب خواهد شد - دیگر فتح بندر هوگلی
است که بندریست نزدیک بندر ساتگانو که از بندر مشهوره صوبه
عمده بنگاله است - از سوائف زمان الی الان جمع کثیری و جم
غفیری از فرنگیان در آنجا ماری و مسکن داشتند - چون آزار بدشمار
ازان کفار نابکار بمسلمانان آن دیار میرسید - چنانچه بسیاری از اهل
اسلام را گرفته جبرا و قهرا نصرانی می نمودند - از آنجا که استیصال
اهل کفر و ضلال برفعه همت والانهمت پادشاه ذی شوکت اسلام شعار -
که مروج دین متدین سید انام - علیه و طی آله و اصحابه الف الف
صلوة و الف الف سلام - باشد - واجب و منتهی است - بصوبه دار
بنگاله حکم نمود که در قلع و قمع و دفع و رفع آن طایفه ضاله بکوشد -

پدر نشسته بود - و فتح خان پسر عاقل که مثل پدر مدار علیه
 آن سلسله شده بود با اموال و اسباب و توابع و لواحق اسیر و
 دست گیر شدند - و قلعه دولت آباد را که اساس دولت نظام المملکيه
 و حاکم نشین آن مملکت است - و در استحکام و استعداد شهره
 آفاق - و در حصافت و متانت میان قلاع هندوستان طاق بود -
 چه آن حصن حصین در حقیقت نه قلعه است که کوه پر
 شکوه در نهایت عظمت و غایت رفعت از سنگ خارا در صحرای
 مسطحی واقع شده - چهار قلعه از انجمله بر بالای آن کوه فلک شکوه
 است - بعضها فوق بعض - و بر دوران کوه والا شکوه خندق پر آب
 عمیق و عمیق واقعست که در سنگ خارا کنده شده - و پنج حصار
 استوار و دو خندق عمیق دیگر بر روی هم متصل بکوه مذکور دارد -
 با هفت قلعه دیگر که هر یک بحصانت و متانت مشهور - و
 بهامان و سرانجام اسباب قلعه داری معروف اند - مثل قلعه دهارور
 و قندهار و کله و اندور و تلتم و ستونده و نباتی مفتوح ساختند -
 بعضی را مانند دولت آباد و دهارور و قندهار - بعد از محاصره بمقاتله
 بسیار - و محاربه بی شمار - و استعمال اقسام آلات قلعه گیری - و
 ارتکاب انواع دلیری - و بردن نقابان چابک دست نقبهارا بزیر
 دیوار های بلند و پست - و پریدن آن دیوار ها بتحریر آتش
 بر هوا - و دادن خاک آن حصار ها بباد فنا - و یورش کردن بهادران
 عدو بند قلعه کشا - و در آمدن آن شیران بیدش هیجا - بضرب
 شمشیر ازان رخنه ها - و پنج قلعه دیگر را که قدرت قلعه داری از قلعه
 داران آنها - بواسطه دهشت لشکر ظفر پیکر - و صدمه عساکر

و عذبان عزیزمت را بآنصوب معطوف داشت - و افواج قاهره متعدده
 بسرداری امراء عمده برای تادیب نظام الملک و تخریب ملک او
 و دفع فتنه آن فیه باغیه - و رفع فساد آن طایفه ضاله - تعیین نمود
 عساکر منصوره بیمن تائید قادر بی همتا - و برکت اقبال روز انزون سا -
 در هر مرتبه از مراتب مقابله و مقاتله دمار از روزگار آن گروه نابکار
 برآورده شکستهای گوناگون دادند - و ملک نظام الملک را بذهب
 و غارت و قتل و اسیر خراب و بیاب ساختند - و کار را چنان برافغانان
 تنگ گردانیدند که آنها نجات خرد را منحصر در بر آمدن ازان دیار
 دانسته فرار را برقرار اختیار نمودند - از جمله افواج قاهره که از
 برای استیصال و استهلاک آن جماعه واجب الدفع تعیین شده
 بودند - جمعی تعاقب آن طایفه عاقبت نا محمود نموده مانند
 شیران زیان آن روبه صفتان را پیش انداخته بسعیهای مردانه و
 کوششهای فدویانه خود را بآنها رسانیدند - از مشاهده این حال آن
 گروه بد مال دست از جان شسته پای ثبات در معرکه افشردند -
 و دست و پای که دست از جان شستها و از سرگذشتها را باید زد
 دران عرصه زدند - آخر الامر بعون عنایت ملک داور فتح و ظفر
 نصیب لشکر فیروزی اثر گردید - و سر پیرا و سردریا را که او نیز درین
 دولت عظمی بمرتبه علیا فایز گردیده بود با سر پهران پیرا - و سایر
 سرداران آن طایفه و خیم العاقبت - بدرگاه خلایق پناه فرستادند - و باقی
 باغیان را قتل و اسیر ساختند - و نظام الملک نیز با اکثر عمدهای
 خود از شومی این اتفاق در رفتن بعالم عدم و استقرار در قعر جهنم
 با آن جهنمیان اتفاق نمود - و پسر نظام الملک مذکور که بجای

است - بی ضرورت تمام نباید نمود - و با احسان تسخیر قلوب ایشان
باید کرد (الانسان عبید الاحسان) مقدمه حقه است - درین صورت
خاطر جمع - و ملک ایمن و دولت با استحکام - و مهمات بانتظام
خواهد بود - از غایت محبت و نهایت رافت بهودای الدین
النصیحه این چند کلمه بر زبان خاصه جاری گردید - لایق آنکه بعد
از رسانیدن نامه و پیغام آن سیدات و امارت مرتبت را بزودی
رخصت انصراف ارزانی دارند - چون ضابطه و داد - وقاعده اتحاد -
مقتضی آنست که از استماع افزونی اسباب دولت - و زیادتیی
علامات شوکت - درستان فرحان و شادان گردند - لهذا بر سبیل اجمال
در ذیل این نامه خجسته فال فتوحات تازه که از میامن تائیدات
بی اندازه ایزد متعال که شامل حال این نیازمند درگاه ذوالجلال
است - درین ایام خجسته فرجام دست داده بود مرقوم قلم یگانگی
میگردد - از انجمله آنکه چون پیرای افغان که اعلی حضرت - فردوس
منزات - علیدین آشیان - جنت مکان - انار الله برهانه - او را بدرجه
اعلای امارت رسانیده - و بخطاب خانجهانی و مرتبه سپهسالاری
سرافراز گردانیده بودند - از کفران نعمت - و طغیان طبیعت - که
مذشاء آن خبط طینت - و سوء خلقت است - طریقه بغی و عصیان
پیش گرفته اختیار فرار ازین دیار نموده پناه بملک نظام الملک برد
و جمع کذیری از افغانه ملاعنه بر سر او جمع شدند - و نظام الملک
که قریب سی هزار سوار داشت به او متفق گردیده خیالات فاسده را
بخاطرهای ناتص خود راه دادند - دفع و رفع آن باغیان را
واجب دانسته همت والا نهمت را بر استیصال آن گروه ضال گماشت

کسی نمانده که این قدر حالت و قدرت داشته باشد که کیفیت
نسبت‌هایی که میان خواقین این دودمان خلافت نشان - و سلاطین
آن خاندان عظیم الشان - متحقق بود بعرض آن فرزندان والا شکوه
رماند - در خدمت پادشاهان عظیم الشان ضرور است که جمعی از
دانیان بوده باشند - و آن قدر نسبت و عزت و قدرت داشته باشند
که دلیرانه هر مقدمه را که مصلحت دولت دران باشد عرض نمایند
و این معنی را هم خاطر نشین کنند که در حقیقت معنی پادشاهی
و سلطنت آنست که مالک الملک حقیقی بمحض کرم ذاتی خود
بندگی خاصی را بجهت مصلحت عام بر میگزیند - و بدایه و الای ظل
اللهی سرافراز میگرداند - و خلق خود را باو می سپارد - تا حفظ
نفس و عرض و مال و مرتبه آنها نماید - و دست قوی را از
ضعیف کوتاه دارد - و داد مظلوم از ظالم بستاند - و بسنت سنیه
الهی عمل نموده تقصیرات آنها را که بمقتضای بشریت سر میزنند
عفو فرماید - و تا ضرور نشود هیچ یکی از بندهای خدا را عقوبت
ننماید - هرگاه حال برین منوال باشد پس آن برگزیده حق سبحانه
و تعالی را نیز واجب است که اینمعنی را همواره منظور نظر انور
خود دارند - تا بعین عنایت خلق آن مملکت از سپاهی و رعیت
منظور نظر کیمیا اثر آن فرزندان سزاوار تاج و تخت گردد - و اگر از
بنده تقصیری بوقوع آید که عفو و اغماض آن موافق مصلحت
نباشد در خور آن تقصیر تنبیه یابد - و ارتکاب ازاله حیات که در
حقیقت نخریب بنیان الهی است - که ید قدرت شامله آن را
بسالهایی دراز ساخته - و سبب قوی بی اخلاصی و نفرت طبایع

ارزانی داشت - از نامه عذربین شمامه استشمام آن میشد که از
 رسیدن خبر جلوس میمذت مانوس این نیازمذد درگاه اله آن فرزند
 جمجاه فرحان و شادان گشته اند - دریذمعنی شکی نیست - و رابطه
 دوستی شاهد صدق این دعویست - چه وصول نعمت عظمی -
 و حصول عطیة کبری - مسرت افزای خاطر احبای می باشد - یقین
 که بعد ازین نیز همین شیوۀ ستوده و این غریزۀ مرضیه را حلیۀ
 شاهد دوستی خواهند ساخت - و نسبتهای قدیم را بروابط جدید
 بدستوری که مابین اسلاف این دو دمان خلافت نشان و آن سلسله
 رفیع المکان متحقق بوده منظور داشته بنوعی استحکام خواهند داد
 که اینممعنی نسلا بعد نسل و قرنا بعد قرن برقرار و پایدار باشد -
 تا از ثمرۀ این شجره عالمی بهره ور شود - و از ندیجۀ این مقدمه
 بساط فیض در بسیط زمین گسترده گردد - چون مذاصب چنان بود
 که یکی از منتسبان درگاه آسمان جاه و شخصی از معتمدان بارگاه
 عرش اشتباه راهمراه آن مرضی الاطوار برسم سفارت و طریق حجابیت
 روانۀ آن صوب نموده آید - بذابراین صاحب مرتبۀ سیادت - فایز درجۀ
 امارت - فدومی قدیم الخدمت - سزاوار الطاف نمایان - صفدرخان
 را که از بندهای معتمد معتبر این درگاه عرش اشتباه است - روانه
 نموده شد - تا این صحیفۀ وداد را بآن فرزند والا نژاد رساند - و زبانی
 بعضی از مقدمات را که منتج استمرار قاعدۀ دوستی - و مثمر
 استقرار رابطۀ یکجہتی - میگردد - بیان نماید - چه از آثار و اخبار
 دیار چنین مفهوم میشود که از مردم دانایی دولتخواه زمان حضرت
 شاه جنت آرامگاه عم بزرگوار غفران پناه جعل الجنة مدواہ - آنچنان

مخنوری تازد - پهل همان به که سپردین معرکه اندازد - و بدو
 خجسته ورود رافع لوای حمد صاحب مقام محمود - عنوان نامه
 امکان - باعث تصنیف نسخه جهان - حبیب خالق انس و جان -
 علیه و علی آله خصوصاً اهل العباء الذین بطهارتهم نطق القرآن -
 و اصحابه لاسیما الخلفاء الذین من فضایلهم ملی الفرقان - من الصلوة
 افضلها و من التسلیمات اشرفها - فاتحه این نامه را متبرک ساخته
 بذکر مقصد پردازد - وصول نامه عیبر شمیم - و ورود صحیفه عنبر
 نسیم - آن دره التاج دولت عظمی - واسطه العقد شوکت کبری -
 ثمره شجره دودمان مصطفوی - دره فاخره خاندان مرتضوی - صفای
 سلسله علویه - نقاره قبیله صفویه - در ثمین بحر سلطنت - قصر
 رفیع اقلیم عظمت طراز کسوت فرمان روائی - نگین خاتم کشور
 کشائی - گلدسته گلشن اقبال - نوباره بوستان جلال - تابنده ماه
 فلک جهانبنانی - درخشنده کوکب برج کشور ستانی - زینت
 افزای مجلس نامداری - مسند آرای محفل کامکاری - سریر
 آرای خورشید ضیا - دارای مشتری لقا - شاه بیت قصیده سلاطین
 نامدار - عنوان صحیفه خواقین کامکار - شاه جمجاه - خسرو فلک
 بارگاه - که هر حرف آن بحر ژرفی بود مملو از لایع دوستی و یگانگی
 و هر سطر آن نهری جاری از منهل زلال محبت و یکجهتی -
 مصحوب حمیده صفات - پسندیده ملکات - مرضی الطوار - سعادت
 آثار - محمد علی بیگ - که از اوضاع او معلوم میشود که خدمت
 سلاطین نموده - و مودب بآداب گردیده - مراحل گشته بود - گلشن
 خلت را نصارت تازه - و چمن صداقت را طراوت بی اندازه -

با دیگر غرایب تنسوقات که قیمت مجموع چهار لک روپیه شد از الجمله
 یک لک روپیه مرصع آلات و سه لک روپیه اقسام اقمشه نفیسه
 ولایت هندوستان بهشت نشان که در کار خانجرات احمد آباد و پتن
 و بنارس و مالدیه مهیا شده و باب ایران بود. حواله خان مشار الیه
 نموده باندروز های خرد افزای دانش افروز گوش هوش او بر
 افروختند •

بیست و پنجم شوال مطابق پانزدهم اردی بهشت بعنایت
 خلعت و جیقه مرصع و خنجر مرصع و اسپ و فیل مفتخر و مباهی
 گردانیده دستوری بخشیدند. و نامه از منشات علامی افضل خان
 مشتمل بر کمال تلمظ و فتح قلعه دشوار کشای دولت آباد که بعد
 از دو ماه از رخصت صفدر خان بمسامع جاه و جلال رسید - و تا این
 وقت خان مذکور بواسطه سرانجام برخی ضروریات در اکبر آباد توقف
 داشت - و محتوی بر دیگر فتوحات که نصیب اولیای دولت قاهره
 شده بود مصحوب او ارسال داشتند •

نقل نامه

حمدی که از قوای متناهی بشری آید چگونه معبودی را
 شاید که کمالات ذاتی او بی انتها و صفات جلالی و جمالی او لایعد
 و لا یحصی است - متناهی را با نامتناهی چه نسبت - و امکان
 را در جنب و جوب چه قدرت - با وجود این حال صاحب کمال
 چه سان در میدان بیان لوای حمد بر افرازد - و جنود آنرا مقدمه
 الجیش مقاصد کلام خود سازد - و امپ چوبین خامه را در عرصه

و فوجدارى نواحى دار الخلافه اکبر آباد از تغدير الله و یردى خان
بر نواخته آمد - و از اصل و اضافه منصب پرتھیراج راتھور از تعیناتیان
دکن دو هزارى هزار و پانصد سوار - شریف خان هزار و پانصدى
هزار سوار مقرر شد •

فرستادن خواجه قاسم مخاطب بصفدر خان

از درگاه والا بسفارت ایران

چون فرمان رواى ایران شاه عباس بحرى بیگ را عجاله به
تهنیت جلوس و یمنت مانوس روانه درگاه والا ساخته میخواست
که یکی از عمدهای دولت را با تحف و نفایس آن ملک برسم
سفارت بفرستد - و در همان نزدیکی ایام حیاتش سپری گردید
چنانچه گذارده آمد - و شاه صفی ندیره اش پس از سریر آرائی
سلطنت ایران برعایت سنت ساف در تحریک سلسله و داد و
تشدید مبنای اتحاد این دو دمان خواقین نشان کوشیده محمد علی
بیگ را که از محرمات و معتمدان شاه عباس بود با هدایا و تحف
از اسپ و دیگر امتعه نفیسه آن ولایت که سه اک روپیه قیمت
داشت و تهنیت نامه جلوس مبارک بدرگاه والا فرستاده بود -
شهنشاه جهان پناه نیز از مرتبه دانی - سیادت مآب صفدر خان
اسمعیل اتائی را که از تربیت یافتههای ایام سعادت فرجام پادشاه
زادگی حضرت خافانی است - و بمزاج دانی و اعتماد موصوف -
بخدمت بلند مرتبت سفارت هرفراز ساخته یک لک و پنجاه هزار
روپیه بصیغه مدد خرج عنایت فرمودند - و مرصع آلات گران ارز

غره شوال عید فطر مزد شادمانی رسانید - خدیو خداپرست که
 رمضان را بروزه و دیگر عبادات و انفاق سی هزار روپیه مقرر معمر
 داشتند بر فیل فلک خرام سوار گشته بنماز گاه تشریف بردند - و
 بدستور معهود آرزو مندان بزر نثار کامیاب گشتند - لشکر خان که
 بواسطه کبر سن از خدمات معاف شده بود چنانچه گذارش یافت
 با پسران بتهبیل آستان سلاطین مکان سر بر افراخت - سزاوار خان
 پسر کلان او را باضافه هزار سوار بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و
 دو هزار سوار و علم و نقاره و خدمت فوجداری لکھی جنگل از تغیر
 جان نثار خان - و لطف الله خان پسر خورد او را از اصل و اضافه
 بمنصب هزاری ذات و چهار صد سوار سر افراز گردانیدند - راجه
 پتهلداس بعنایت خلعت خاصه و فوجداری خطه فیض اساس
 اجمیر از تغیر میرزا مظفر کرمانی نوازش یافت - اسفندیار ولد
 حسن بیگ شیخ عمری کومک بنگاله باضافه پانصدی ذات و
 ششصد سوار بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار و دو یست سوار -
 و از اصل و اضافه علول ترین بمنصب هزاری ذات و ششصد سوار
 و جانباز خان بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار - و خانلر بخطاب
 ذو الفقار خان سربلند گردیدند *

یازدهم شوال خبر رسید که یادگار حسین خان از تعیناتیان کابل
 و با با خواجه مخاطب بعزتخان تیولدار بهکر باجل طبیعی در
 گذشتند *

دو از دهم شاه نواز خان خاف رستم میرزا باضافه پانصد سوار
 بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار و عنایت خلعت و علم و نقاره

باضافه پانصدی ذات بمنصب سه هزارمی ذات و در هزار حوار
 مفتخر گشت - غیور خان برادرزاده عبد الله خان بهادر فیروز
 جنگ بعنایت علم لوای مفاخرت برادر اخت - بهر کدام از میر
 ظهیر الدین علی برادر میر میوان یزدی و حاکم خان چهار هزار
 روپیه برسم انعام مرحمت شد - قاضی محمد سعید کره رودی را که
 سی و شش هزار روپیه سالیانه داشت بمنصب هزارمی ذات و صد
 سوار بلند پایگی بخشیدند - از ابتدای نوروز تا بیست و هشتم
 رمضان که روز شرف بود آنچه از پیشکش پادشاهزادهای و الا تبار
 و امرای عالی مقدار شرف پذیرائی یافت هشت لک روپیه قیمت شد •
 درین تاریخ همشیره یلنکوش اتالیق نذر محمد خان والی بلخ
 با جبن نام خویش او که از راه سورت قصد طواف حرمین شریفین
 داشتند باشاره یلنکوش باسلام عتبه والا رخ برافروخته صد اسب
 و هفتاد و پنج شتر نر و ماده و نه غلام قلماق که یلنکوش مصحوب
 ایشان برسم پیشکش فرستاده بود بنظر انور در آوردند - و هر کدام
 هرده اسب از خود نیز پیشکش نمود - پادشاه جود پرور ایشانرا بتشریفات
 و انعامات نقد نوازش فرمودند - و پس از چندی آن عقیقه در
 دارالخلافه اکبر آباد بساط هستی در نورید - وسعادت حج در نیافت
 مولانا حسن قبادیانی که از علماء ماوراء الفهر است و بتقوی و طهارت
 آراسته و همراه ایشان آمده بود سعادت اندوز ملازمت گردید - و
 بیست و هفت اسب و بیست شتر پیشکش گذرانید - با آنکه کلامش
 از کبر سن مفهوم نمیگردید شهنشاہ دانش پناه بانعام پانزده هزار
 روپیه حرافراز فرمودند •

حضرت شاهشاهی آرایش یافت قدم بندگی خواجه را منظور داشته بعنایت منصب شش هزاری ذات و شش هزار سوار چنانچه گذارش یافت سرافراز ساختند - و با آنکه شش بهفتاد رسیده بود چون در سلک بندهای حق گذار اخلاص شعار انسلاک داشت و براستی و دیانت خدمات مرجوعه بتقدیم رسانیده بود - شهنشاہ بنده نواز برفوت او تاسف نموده سایه عاطفت بر بازماندهای او گستردند - و بظفر خان پورار صوبه داری کشمیر که بنیابت پدر بآن می پرداخت استقلالاً مفوض داشته او را باضافه پانصدی ذات و هزار سوار بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار و علم و نقاره سرافراز گردانیدند *

بیست و دویم راجه گجسنگه از وطن خود آمده بتقبیل آستان دولت آشیان سرافراز گردید - و یک فیل با لختی جواهر و مرصع آلات پیشکش نمود - خلیل الله خان پسر میرمیران را میرآتش گردانیدند - محمد حسین جابری بخدمت دیوانی برهانپور از تغیر میرم بیگ - و میر عبد الکریم بداروغگی عمارات دارالخلافه اکبر آباد بلند پایگی یافتند *

بیست و سوم پیشکش حید خانجهان از جواهر و مرصع آلات و دیگر اشیا شرف قبول یافت *

بیست و پنجم پادشاهزاده با فرو شکیب محمد اورنگ زیب فیل از حلقه خاصه با ساز نقره و ماده فیل عنایت شد - میرزا خان ولد شاه نواز خان بن عبد الرحیم خانخانان بمرحمت خلعت و اسب نوازش یافته بفوجداری سرکار بهراجی مرخص گردید - خواص خان

گذارش نو روز

درین هنگام مسرت فرجام که شعاع جهان کشائی اقبال روز افزون
در اطراف و اکناف ساطع بود - و نور یزدان پرستی و فروغ عدالت
پروری در آفاق لامع - طنطنه نوروزی نوید کام اندوزی رسانید -
روز یکشنبه نهم رمضان المبارک سنه هزار و چهل و دو هجری
آفتاب عالمتاب به پرتو اعتدال برج حمل بر افروخت - ادرنگ
آرای جهان ستافی بر تخت کام بخشی و کامرانی جلوس فرموده
دست جود پرست پیداشیدن سیم و زر برکشادند - و نهال امیدجهانی
بابر افضال سر سبز و شاداب گردانیدند - و شعرا پدایه سریر اعلی
اشعار غرا معروض داشته بصلات گرامی کامیاب گشتند - درین روز
فرخنده پیشکش عبد الله خان بهادر فیروز جنگ از جواهر و مرصع
آلات و شش فیل و چند اسب و دیگر نفایس از نظر انور گذشت •
چاردهم راجه جیسنگه از وطن معارفت نموده باستلام عتبه
علیه سر برافراخت *

نوزدهم خواجه ابو الحسن که از بندهای معتمد قدیم الخدمت
درگاه والا بود رخت هستی بر بست - خواجه در عهد حضرت عرش
آشیانی بخدمت وزارت شاهزاده دانیال و دیوانی دکن بلند پایگی
داشت - و چون حضرت جنت مکانی سربر آرای سلطنت گشتند
اورا از دکن طلب فرموده مدیر بخشی گردانیدند - آخر بحسن عقیدت
و خدمت گذاری پدایه والای دیوانی کل و منصب بدجهزاری
ذات و پنج هزار سوار رسید - و پس از آنکه سریر خلافت بجلوس

حیوة خود را در فرار دافسته بر بالای جهازها و غرابها رفته رو بگیریز
 نهادند - نهنگان بحر و غا و شیران میدان هیچجا از راه خشکی و دریا
 تعاقب آن طایفه و خیم العاقبت نمودند - و آن کشتیها را با
 سکن آنها گرفتند - و از جمله آن بعضی را قتل و برخی را اسیر
 ساختند - چنانچه قریب ده هزار نفر از آن کفار نابکار در گرفتن این
 بندر متین دستگیر شدند - و سوای فرنگی جنگی پنج هزار کس
 دیگر از خدم و حشم آن کشتیها و غرابها در قید و بند افتادند - و
 شصت و چهار جهاز و غراب با غنایم موفور و اموال نامحصور
 بتصرف اولیای دولت قاهره و عساکر منصوره درآمد - و عرق کفر
 و ضلال بالکل از آن دیار بر کنده گشت - و بجای کنایم آنها
 حسب الحکم معابد و مساجد بنا نهادند - و عوض صدای ناقوس
 گبران آواز اذان مسلمانان از آن مکان بگوش ملأ اعلی و کرو بیان
 عالم بالا رسید - لله الحمد که - اینچنین فتحی اهل اسلام را
 درین ایام روی داد - دولت دنیا وسیله سعادت عقبی و باعث
 رضای مولی باد *

لشکر خان را که از کبر سن خدمات مرجوعه از و متمشی
 نمیداد داخل لشکر دعا گردانیده صوبه داری دهلی از تغیر او
 باعتقاد خان ولد اعتماد الدوله مفعوض نموده و بعنایت خلعت و
 اسب سرافراز ساخته بآن صوب رخصت فرمودند - شاه بیگ خان
 باصافه پانصد سوار بمنصب دو هزاری ذات و دو هزار سوار
 مدهی گردید *

چنانچه بسیاری از اهل اسلام را گرفته جبراً و قهراً نصاری می نمودند - و ازین جهت که استیصال اهل کفر و ضلال بر ذمه همت والا نهمت پادشاه اسلام که مروج دین مبین سید انام علیه و علی آله و اصحابه الف الف صلوٰه و الف الف سلام باشد - واجب و متحتم است - بقاسم خان صوبه دار بنگاله حکم شده بود که در قلع و قمع و رفع و دفع آن طایفه ضاله بکوشد - صوبه دار مذکور امتثال فرمان واجب الاذعان نموده جمعی از بندهای درگاه معلی را که تعینات آن صوبه بودند بر سر آن کفره فجرة تعیین نمود - و از جمله نوار بنگاله که یک هزار منزل کشتی است و در هر کشتی مقرر است که سوای هفتاد هشتاد ملاح از قسم تفنگچی و توپچی و گوله انداز و تیر انداز و فیزه دار و شمشیر دار و نقارچی و نفیرچی و کرنائی و سرنائی و درود گر و آهن گر و اقسام محترفه و دیگر جماعه می باشند چنانچه مجموع آن قریب هفتاد هزار نفر علوفه خوار میشود که ماه بماه از خزانه بنگاله علوفه خود را نقد می یابند - و بغیر ازین جماعه جمعی دیگر از سپاهیان کار آزموده از منصبدار و احدی نیز درین کشتیها هستند - پانصد منزل کشتی باین استعداد نیز بآن لشکر ظفر اثر روانه ساخت - مدت چهار ماه آن بهادران فدوی و شیر مردان نصیری در برو بحر بآن بد کیشان بمقابله و مقاتله مشغول بودند - تا آنکه رفته رفته کار را بر آنها تاذگ ساختند - و نقبها را بزیر حصار محکمه های آنها رسانیده دیوار های آن بر هوا پرانیدند - و از هر چهار طرف یورش کرده آنرا مسخر ساختند - و چون آن بندر در کنار خور دریای شور واقع شده بقیة السیف بقای

آید - اما محل تعجب است که چرا این چندین اخباری که گالشمس
 فی نصف النهار هویدا و اشکار است دیر بآنجا رسیده - و چون
 مناسب چنان بود که یکی از متنبهان درگاه معلی و معتمدان بارگاه
 آسمان سا با حاجی مومنی الیه بآنصوب روانه شوند - فدوی خاص معتمد
 تمام اخلاص تربیت خان را که ابا عن جد از خانه زادان این درگاه
 فلک اشتباه است همراه حاجی مشارالیه مرخص ساخت - و
 چون آن مقدمه که درباب معاملت قزلباش در سلک تحریر در آورده
 بودند طوای داشت با بعضی از مقدمات دیگر زبانی بخان مومنی
 الیه گفته شد - از تقریر آن فدوی معلوم خواهند نمود - و یقین
 خواهند داشت که مطابق آن انشاء الله تعالی در وقتش از قوه
 بفعل خواهد آمد - و چون باعثی از برای زیادتیی توقف آن فدوی
 در آنجا نیست او را بزودی رخصت انصراف ارزانی خواهند داشت -
 دیگر چون درینولا خبر بهجت اثر فتح بندر هوگلی رسیده بود که
 جمع کثیر از فرنگیان بی دین دران فتح قتل و امیر گشته اند - و
 از استماع خصوصیات آن فتح مدین اهل اسلام را بهجت تمام حاصل
 میشود - ذکر آنرا بر سبیل اجمال در ذیل این نامه همایون فال
 لایق دید - تا آن خان دین دار اسلام شعار و ساکنان قبه الاسلام بلخ
 ازین خبر مسرت اثر مبتهج و مسرور گردند - خلاصه این واقعه و
 نقاره این سانحه آنست که بندر هوگلی بندر نیست در نزدیکی بندر
 ساتگانو که از بنادر عمده مشهوره بنگاله است - و جمع کثیری و جم
 غفیری از فرنگیان در آنجا می بودند - و ازار بسیار از ان اشرار بمسلمانان
 آن دیار که در جوار آن کفار نابکار مادی و مسکن داشتند می رسید -

در آمد - و از رسیدن پیشکشهای وافر از قسم جواهر نفیس و مرصع آلات قیمتی و فیلان کوه پیکر و تحف دیگر از جانب سایر دنیا داران دکن بدرگاه معلی جمع شده بود - و دار الخلافه اکبر آباد که رشک شهرهای عالم و جامع خوبیهای بلاد عرب و عجم و بهترین مساکن بنی آدمست - مستقر خلافت کبری و مقر سلطنت عظمی گشته - رسانید - ورود آن نامه عذیرین شمامه بهجت افزای خاطر خلت آئین و ضمیر دوستی گزین گردید - چون مضمون صدق مشحون آن مخبر از غایت محبت و ولا و مشعر بر نهایت مودت و صفا بود - باعث ازدیاد استحکام رابطه قرابت صوری و تشدید علاقه صداقت معنوی که میان این دو دمان خلافت نشان و آن سلسله عظیم الشان واقعست - گشت - ادای رسم تهنیت جلوس میمنت مانوس این نیازمند درگاه صمدیت بر سریر خلافت و اورنگ سلطنت نموده اظهار مسرت تمام و بهجت مالا کلام از جهت وصول این نعمت عظمی و عطیه کبری باین نیازمند درگاه و اهب العطايا کرده بودند - یقین حاصلست که دوستان از مسرت دوستان مسرور و از وصول نعمت عظمی بایشان محظوظ میشوند - دیگر عذری که از برای توجه خود بحدود کابل خواسته بودند و تفصیل آنرا بحاجی مومی الیه گفته که بعرض رساند - بمصامع جاه و جلال رسانید - الحق اینچنین خواهد بود والا باوجود رسیدن خبر جلوس میمنت مانوس ما بر سریر خلافت موروثی بهیچ وجه لایق نمی نمود که این قسم اراده که فایده دین و دنیوی بران مترتب نباشد از آن طرف نسبت باهل اسلام خصوصا نسبت بجماعه که اهل سنت و جماعت باشند بوقوع

محبت و یکانگی بود - و صحیفه گرامی را که سواد مداد آن همیشه
 روشنی دیده مودت و یکجبهتی می افزود - حمیده خصال پسندیده
 افعال - توفیق آثار - سعادت یار - حاجی الحرمین الشریفین وقاص
 حاجی - در وقتی که رایات جاه و جلال - قرین نصرت و اقبال - از
 دکن مراجعت فرموده - و خاطر اولیاء دولت قاهره از دفع و رفع
 طائفه ضاله افغانه ملاءنه - که راه بغی و عناد - و طریق فساد و فساد
 را پیش گرفته - ازین دیار فرار اختیار کرده - پناه بنظام الملك دکنی
 برده بودند - و قریب بدوازده هزار سوار درانجا ازان فیه باغیه جمع
 شده - و نظام الملك را که همیشه صاحب بیست و سی هزار سوار بود
 باخود متفق ساخته - بنیاد فتنه انگیزی را استحکام تمام داده -
 سرببی مغز خود را بساغر غرور مدهوش نموده - خیالات فاسده
 بخاطر آورده بودند - چنانچه مقتضای حزم آن بود که جزم عزم بقلع
 و قمع آن اهل فساد از بدیخ و بنیاد نموده شود - لهذا عذر عزیمت
 بآنصوب معطوف گشت - و وجه همت والا نهمت را بر استیصال
 آن گروه فدان گماشت - و از تنبیه و تادیب نظام الملك نیز که از
 برکت اتفاق بآن گروه پرنفاق او و اعیان دولت او در رفتن بعالم
 عدم - و استقرار در قعر جهنم - بآن افغانه ملاءنه اتفاق نمودند -
 و پنج قلعه فامدار او که هریک بحصانت و متانت شهره آفاق -
 و باستعداد آلات حرب و قلعه داری درمیان قلاع عالم طاق بود -
 مثل قلعه قندهار و دهارور و کالنه و تلتیم و ستونده - و آن قدر
 ولایت او که جمیع آن پنجاه لک روپیه است که در صد و پنجاه
 لک خانی بوده باشد - درین یساق بتصرف اولیای دولت قاهره

سریر سلطنت را بوجود فیض الجودش آراسته - و وجوب اطاعت ادرا
 جزو ایمان - و صدور مخالفت او را بغی و عصیان - شمرده - و غرر
 در صلوات نامیات - و زواهر جواهر تسلیمات زاکیات - نثار فرق
 فرقدان ساسی آن سرور که خلیفه اللهی را بهتر از و خلفی نبوده - و
 رتبه خلافت از وصول بعتبه سدره مرتبه آنحضرت کسب افزونی
 نموده - و آل خیر مال آن فیض گستر که مودت ایشان اجر رسالت
 سید کاینات - و محبت آن نیک منشان سفینه فوج نجات است -
 و اصحاب هدایت مآب آن خیر البشر که نجوم سمای هدایت و رجوم
 شیاطین غوایت اند - خصوصا خلفای راشدین مهدیین که ارکان قویمه
 شرع مبدین - و عناصر اربعه عالم دین - و یاران موافق هدید المرسلین
 و اعوان و انصار خاتم النبیین - اند - و بعد تا عنایت یزدان شامل حال
 کافه عالمیان و حمایت ملک مژگان متکفل حفظ جهانیان از مکاره
 دوران و مکاید زمان است - ذات والا صفات ملکی ملکات خلاصه
 خوانین بلند مکان - سلاله خواقین رفیع الشان - نقاره خاندان
 دولت - عضاده دودمان شوکت - دیباچه نسخه کامگاری - عنوان
 صحیفه نامداری - قره باصره عظمت - غره ناصیه حشمت - در درج
 اقبال - دری برج جلال - بدر سمای رفعت - شمس فلک عزت - مورد
 الطاف و اعطاف ملک مژگان - ثمره شجره چنگیز خان - مشمول
 گوناگون عنایت ایزد رحمن - محفوظ بحفظ و حمایت یزدان بوده
 مزین مسند دولت - و مشید ارکان شوکت - باد - بر ضمیر مهر انجلا
 قمر ضیای آن سلاله دودمان عز و علا هویدا و اشکارا بوده باشد -
 که نامه ناسی را که رشحات اقلام آن پیوسته طراوت بخش گلشن

و وقاص حاجی را نیز بعزایت خلعت و اسب و فیل و مومن پسرش را بمرحمت خلعت سرفراز ساخته مصحوب تربیت خان مرخص گردانیدند - و نامه مشتمل بر کمال رافت و عطوفت که از مذشات علامی افضل خان بود با تذسوقات هذدوستان که قیمت آن یک لک روپیه باشد همراه تربیت خان ارسال فرمودند •

نقل نامه

حمد بیحد و ثنای بیعد مالک الملکی را سزد که چشم حشمت او عرصه امکان را از سرحد مشرق ازل تا مغرب ابد فرو گرفته - و فرمان نافذ او جمیع کائنات و تمام مخلوقات را از شهرستان عدم برآورده در صحرای وسیع الفضای وجود جمع نموده - و حکمت بالغه او موافقت و مصادقت آنها را بایکدیگر شیرازه ارتباط و ایتناف اجزا و اوراق آن مجموعه گردانیده - و قوام نظام عالم و ابقای سلسله بذی آدم را ببقای آن مصادقت و موافقت منوط و مربوط ساخته - و رافت شامله او تقاضای آن کرده که انسان را که شهیدیت قصیده مخلوقات است ازان مجموعه انتخاب نموده - سر و سردار آن سلسله علیه ابوالبشر را بمنصب جلیل القدر خلافت روی زمین امیدار بخشیده مسجود ملایک آسمان گردانیده - و این عطیه کبری را ذریه او نسلا بعد نسل و قرنا بعد قرن برقرار و پایدار داشته - چنانچه در هر عصری و اوانی صاحب دولتی را که لایق آن مرتبه قصوی و شایسته این درجه علیا دانسته از اهل آن عصر و زمان برگزیده - و تاج خلافت بر سر آن برگزیده خود نهاده - و

تسلیمات نوازش پیش اعلیٰ حضرت بعد از آن پیش پادشاهزاد
کامکار بتقدیم رسانیدند - اعلیٰ حضرت از روی شفقت و عنایت
طعام همانجا تناول فرموده آخر روز بدولتخانه مقدس معاودت
نمودند - هزار روپیه مقرر شب پانزدهم این ماه به نیازمندان عطا شد •

فرستادن تربیت خان برسم رسالت نزد

نذر محمد خان والی بلخ

چون در ابتدای اورنگ آرائی حضرت شاهنشاهی نذر محمد
خان از مستی باد غفلت و جوانی و دید طرز عالم که در آن ایام
لختی رو بشوریدگی داشت بیراهه شتافته سلسله شناسائی و دوربینی
گسیخته بود - و پس از شنیدن طنطنه کوس جهان ستانی وصیت
گیتی افروزی حضرت خاقانی که بسیط زمین را در گرفته از بیم
مکافات کردار ناشایسته خود وقاص حاجی را درین سال پدایه
سریر خلافت فرستاد تا بیداری مراسم معذرت و ندامت نایره غضب
پادشاه قدر قدرت فرو نشانده رشته هوا خواهی و صودت این دودمان
خلافت نشان را که عرو و وثقای سلاطین جهان است دوتائی دهد -
بر خاطر مهر ناظر پرتوافکند که در برابر ایلچی خان مشار الیه
یکی از فدویان معتمد برسم سفارت بدان صوب فرستاده آید تا خاطر
خان که بصدر حرکت نکوهیده توزع و تشتت دارد مطمئن گردد -
لهذا دریغوا تربیت خان را که خانه زاد درگاه والا است بخلعت
و از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و هشتصد سوار و عنایت
اسپ و فیل مفتخر و مباهی گردانیده باین خدمت تعیین فرمودند

و زمره که بر سر مهین بادشاهزاده بخت بیدار بسته بودند بدست
 جود پرست بر سر دانش پرور آن ستوده سیر بستند - و بادشاهزاده
 کامگار والا گهر تسلیمات عنایات شاهنشاهی بجا آورد - کیفیت و
 کمیت آلات آتشبازی که مانند کوه طور هوش ربای تماشائیان بود
 بزبان چوبیدن خامه گذارش پذیر نیست - و چون هنگام میمنت
 التیام گرامی عقد در رسید - قاضی محمد اسلم در شاه برج بحضور
 اشرف اقدس بخواندن خطبه نکاح پرداخت - و چهار لک روپیه
 کابین قرار یافت - صدای مبارکباد از هر گوشه بلندی گرای شد -
 و ندای تهنیت از هر جانب نوید عشرت جدید رسانید - طالب
 کلیم تاریخ این طوی فرخنده چنین بر گزاره * * نظم *
 ای دل از گلشن امید گل عیش بچین * روزگار طرب و عشرت جاوید آمد
 پیش از آن دم که ز نوروز چمن عید کند * بمشام همه بوی گل امید آمد
 جشن فرخنده والا گهر عالی قدر * عالم افروز تر از کوکبه عید آمد
 بسراپرد ماه فلک پادشاهی * از پی ساز طرب موکب ناهید آمد
 بهر تاریخ قران کرد رقم کلک کلیم * مهد بلیقیس بسر منزل جمشید آمد
 سلخ شعبان گیتی خدیو بمنزل ثمره شجره سلطنت محمد شاه شجاع
 بهادر تشریف فرمودند - و بادشاهزاده والا گهر بمراسم پا انداز و نقار
 پرداخته جواهر و مرصع آلات و اقسام پارچه از نظر انور گذرانید -
 و حسب الحکم به یمین الدوله آصفخان دو تقوز پارچه و شمشیر مرصع
 و بعلامی افضل خان و سید خانجهان و اعتقاد خان و شایسته خان
 خلعت با چارقب - و بچندی خلعت بافرجی - و بسایر بندهای
 روشناس خلعت تنها - مرحمت فرمودند - و نوینان والا قدر نخست

مخدّرات سرادق عصمت را رخصت نموده فرمان دادند که خواص
 بندها نیز ازین تماشای بهره برگیرند - و رسم توره پادشاهزادها و بیگمان
 و دیگر عفاف حرم محترم که بر اکثر آن از مرصع آلات چیزی
 گذاشته بودند - و خلعتهای یمین الدوله و دیگر عمدهای دولت و
 بندهای روشناس بآئین جشن نخستین بروی کار آمد - و تشریف
 و انعام اهل طرب نیز بهمان دستور - و به فرمان والا نفایس مذکوره
 را بمنزل پادشاهزاده کامکار بخت بیدار فرستادند - آخر روز حضرت
 شاهنشاهی جهرکه دولّخانه خاص و عام را بنور حضور برافروخته
 انجمن آرای مسرت و شادمانی و عشرت پیرای کام بخشی و
 کامرانی گشتند - و چون شب بساط انجم بروی فلک بنشاط این
 جشن عالم آرا بگسترده - و روزگار بغزونی کفوری شمع و فراوانی
 چراغ فروغ آگین گردید - و بفرمان گیتی خدیو دراری فلک
 سلطنت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب و پادشاهزاده مراد بخش
 و یمین الدوله آصفخان با سایر امرا بمنزل پادشاهزاده جوان بخت
 که در ایام سعادت فرجام پادشاهزادگی نشیمن اقبال اعلی حضرت
 بود - و برکنار دریای جون اساس یافته است - رفته بآئینی که در طوی
 اولین سمت ذکر یافت آن اختر برج حشمت و جلال را از راه کنار
 دریا بدولّخانه مقدس آورده بدولت کورنش و تسلیمات رسانیدند -
 و حضرت خاقانی خلعت خاصه و شمشیر مرصع و جمدهر مرصع با
 پهلوانه و دو اسب از طویانه خاصه یکی با زین مرصع دیگری
 با زین طلا میثاکار و فیل خاصه بایراق نقره و ماده فیل که قیمت
 مجموع دراک روپیه شد عنایت فرموده شهره لالی متلّالی با لعل

زرکش بتقدیم رسید - و خوانهای بان و اصناف تنقلات و عطریات
 بترتیب شایسته بمجلس آوردند - نوای رود و آدای سرود زمینیان
 را گرم مسرت گردانید - و صدای تهنیت این بزم نشاط افزا سامعه
 افروز اسمانیان گشت - صباح آن دولتخانه خاص و عام خلوت
 نموده شد - و از اسباب جهاز که برخی در ایام حیات حضرت
 مهد علیا سرانجام یافته بود - و بیشتر پادشاهزاده جهانیان بیگم
 صاحب آمده ساخته بودند - و همگی ده لک روپیه بود - بدین
 تفصیل - پنج لک روپیه جواهر ثمینه و مرصع آلات - و پنج لک
 روپیه طلا آلات و نقره آلات و غیرها - و گوناگون اقمشه و فرشها و
 بساطها و سایبانهای زردوزی و مخمل زربفت و سایر لوازم کارخانجات
 و اصناف خیول با زین مرصع و طلا و نقره و فیول با یراق نقره و
 تورها و خلعتها که گذارش خواهد یافت - آنچه شایستگی چیدن
 داشت خادمان مشکوی جلال بامر نواب خورشید احتجاب و سرکاری
 عصمت نقاب ستمی النساء خانم بترتیب و آئینی که در طوی
 نخستین خلف خلافت گذارده آمد در همان ایوان کلان چیدند -
 و خیول و فیول بیرون دولتخانه خاص و عام حاضر ساخته آمد - و
 بعد از دوپهر روز شهنشاه انجم سپاه خورشید آسا جهر و کت دولتخانه
 خاص و عام را فروغ بخشیده برای حصول یمن و سعادت بر اشیای
 مذکوره نظر فرمودند - و بالتماس نواب خورشید احتجاب ملکه زمان
 پادشاهزاده جهانیان بیگم صاحب از جنس مسطور متاع یک لک
 روپیه از جواهر و مرصع آلات و دیگر تحف بعنوان پیشکش قبول
 نموده آن ملکه ملکی صفات را تحسین و آفرین نمودند - و

باتفاق اخترشناسان یونان و هندوستان ساعت اختیار کند - خان مذکور
 باتفاق ستاره شماران تعمق نظر نموده شب جمعه بیست و سیم
 شعبان المعظم سنه هزار و چل و دو هجری مطابق چهاردهم اسفندارمن
 اختیار نموده بعرض اشرف اقدس رسانید - اعلیٰ حضرت پادشزاده
 جهانیان بیگم صاحب فرمودند که چون نسبت ببرداران امروز
 بجای مهد علیا آن فرزند بجان پیوند است بآئینی که جشن
 کدخدائی مهین پور خلافت سامان داده مواد این طوی خجسته
 نیز هرا انجام دهد - نواب فلک جناب بآنکه فاصله میان این دو طوی
 بزرگ زیاده بر بیست و دو روز نبود لوازم این جشن در عرض
 چند روز بگزین طرزی مهیا گردانیدند - و روز جمعه نهم شعبان يك
 لك و شصت هزار روپیه نقد و صد هزار روپیه جنس از انجمله پنجاه
 هزار روپیه جواهر و پنجاه هزار روپیه اقسام اقمشه نفیسه از سرکار
 خاصه شریفه برسم ساچق مصحوب صادق خان میر بخشی و
 موسویخان صدر و میر جمله میر سامان و چندی از پرورگیان
 که همراه ساچق مهین اخترسمای عظمت رفته بودند بخانه نقاره
 دودمان مجد و علا رستم میرزا ارسال یافت - و چون خجسته
 ساعت عقد نزدیک رسید شب پنجشنبه بیست و دویم شعبان از
 خانه سلاله خاندان عز و اعتلا رستم میرزا بآئین پسندیده حنا آوردند -
 و این مجلس والا در شاه محل مقدس معلی منعقد شد - و انواع
 آتشبازی که از جانب میرزا بآرایش تمام آورده بودند بر افروختند -
 و حسب الحکم الاقدس یمین الدوله با سایر نوئینان والا قدر دران
 محفل خلد آئین نشست - و رسم بستن حنا و دادن فوطهای

بازین مرصعی که برای سواری اعلیٰ حضرت در کارخانه آن والا گهر
 سرانجام یافته بود بعنوان پیشکش گذرانید - و خلعتهای نوئیدان
 والا مقدار و امزای نامدار و دیگر بندهای رو شناس بنظر انور درآورده
 بحکم اشرف بهر کدام عنایت فرمود - بیدین الدوله آصفخان دوتقوز
 پارچه با شمشیر مرصع و بچندی از عمدهای دولت خلعت فاخر
 با چارقب طلا دوزی و بگروهی از امرا خلعت بافرجی و بجمعی
 از بندهای روشناس خلعت تنها - نخست اولیای دولت در پیشگاه
 حضور سراسر نور بعد ازان در خدمت بادشاهزاده جوان بخت بادای
 مراسم تسلیم سر بر فراختند - خرج این جشن فرخنده سی و دو لک
 روپیه است که قریب صد هزار تومان عراق و یک کرور و سی لک
 خانق ماوراء النهر باشد - از انجمله شش لک از سرکار خاصه شریفه
 و شانزده لک از سرکار نواب قدسی القاب فروغ بخش شبستان
 خلافت بیگم صاحب و ده لک از جانب بادشاهزاده جوان بخت
 مادر عروس *

گذارش جشن کد خدائی بادشاهزاده

عالیمقدار محمد شاه شجاع بهادر

از انجا که خاطر ملکوت ناظر متوجه آن بود که از والا پیوند
 شاهزاده عالم و عالمیان محمد شاه شجاع بهادر نیز و پیراوند - بعد
 فراغ از کد خدائی مهین اختر برج جلال حکم فرمودند که برای انجمن
 آرائی این جشن سور و عشرت پیرائی بزم سرور مکر متخان دیوان بیوتات
 که از علم نجوم بهره وافر دارد و داروغمی اهل تنجیم بدو منوط است

پنج لک روپیه مقرر گردید • بیت •
 سعادت بر کشاد اقبال را دست • قران مشتري با زهره پیوست
 صدای مبارکباد از زمین پیروین رسید - و ندای تهنیت از آسمان
 یزمین - زمینیان دست به نثار کشادند - و آسمانیان لب بدعا -
 طالب کلیم تاریخ این جشن خجسته بدین نمط در سلك نظم
 کشید • نظم •

ازین دلکشا جشن وافر سرور • همه عید شد سربصر ماه و سال
 ز گوهر فشانی دست کرم • گهر گشت چون آبله پایمال
 ز بصر گوهر و زر گرفتست اوج • مرصع توان کرد تیغ جبال
 طمع آنچنان طرف ازین جشن بهت • که دیگر لبش وانشد در سوال
 در سعد اختر اوج شاهنشهی • بدرج شرف کرده اند اتصال
 ز آمیزش زهره و مشتري • سعادت گرفتست اوج کمال
 خرد بهر تاریخ این عقد گفت • قران کرده سعدین برج جلال
 هشتم شعبان شهنشاه فلک بارگاه بالتماس مهین گوهر درج اقبال
 منزل آن گزین اختر برج خلافت را بقدم مصرت لزوم نمودار خلد
 برین گردانیدند - و آن درة التاج جهانبنی از دولتخانه مبارک تا
 مکان نزول میمنت موصول بانواع اقمشه نفیسه از قسم مخمل
 زربفت و زربفت بوم طلا و بوم نقره و بوم دارایی و مخمل ساده
 مراسم با انداز بتقدیم رسانید - پس از نزول اقدس اقوام جواهر
 و زر و سیم نثار نموده انواع نفایس که قیمت آن یک لک روپیه
 باشد از انجمله اسپه بوه عراقی نژاد و سرافراز نام • بیت •
 چو عقل فلسفی افلاک گردی • چو فکر هندسی گیتی نوردی

طلا میداد کار و فیل از حلقه خاصه با یراق نقره و ماده فیل که قیمت
 همه چار لک روپیه باشد عنایت فرمودند - برسم هندوستان مهر
 که عقود در شاهوار بالعل و زمرد آبدار بود و حضرت جنت مکانی
 بر فرق فرقدان سای املی حضرت شب ازدواج میمنت امتزاج
 بدست مبارک بسته بودند تیمنا و تبرکا بدست حق پرست بر سر
 خرن پرور آن والا گهر بسته سرافراز دین و دولت ساختند - بادشاه
 زاده بلند قدر بادای تسلیمات شکر عواطف بادشاهی بتقدیم
 رسانید - درین مجلس بهشت آئین به یمین الدوله آصفخان خلعت
 خاص با چار قب زر دوزی و خنجر مرصع با پهلوانه و به دیگر امرا
 و اعیان سلطنت و بندهای روشناس بتفاوت درجه خلعت فاخر
 عنایت نمودند - و باهل طرب نیز خلعت و انعام مرحمت شد - چون
 روز بذشاط و شادمانی گذشت - شب هنگام پیدشکاران بارگاه خلعت
 بامراققدس در باغ پائین دولت خانه خاص و زمین ته درشن
 چراغان روشن ساخته کشتیهایی دریای جون را که بکثرت شموع و
 فراوانی مشعل و چراغ رشک افزای ثوابت و سیارات بود بجلوه
 در آوردند - و بانروزش آلات آتشبازی که از سرکار والا در کنار چون
 نصب شده بود زمین را فروغ بخش انجمن افلاک گردانیدند - و
 بعد از دوپهر و شش گهری که تا آن هنگام هنگام ساز و نوا و محفل
 عیش و طرب گرم بود چون ساعت فیض اشاعت نکاح که مختار
 انجم شناسان یونان و هندوستان بود رسید قاضی محمد اسلم را
 بشاه برج طلب فرمودند - و او در حضور اشرف اقدس خطبه عقد
 نکاح بر خواند - و مهر بر وفق کابین نواب مغفرت قباب مهمل علیا تیمنا

از بی نواهی مثل سایر اسباب مسرت و شادمانی قریب دو سال
پرده نشین بود حکم شد که نغمه سرایان بارید دم و بربط نوازان
نکد سادست بدست یاری ساز و آواز زنگ غم از مرآت خاطر جهانیان
بزدایند - صدای دلکش مطربان و آوای خوش خنیا گران فلک
را برقص آورد - و ناهید را بر شک - و کدبانوان قاعده دان مطابق رسم
و آیین حنا برانکشتان مجلسیان بسته رومالهای زرنگار بران پیچیدند
و فوطهای زرتار قسمت نمودند - خدمتگذاران بارگاه جلال گل و پان
با انواع تذققات و فواکه و مشمومات خوان درخوان چیدند - و اقسام
آلات آتش بازی که از جانب عروس برکنار دریای جون نصب
شده بود حیرت افزای تماشاگران گشت •

دوم ماه مذکور بفرمان شهنشاه عالم پناه بادشاهزادهای کامگار
بخت بیدار محمد شاه شجاع بهادر و محمد اورنگ زیب و
مراد بخش با یمین الدوله و دیگر امرای نامدار و اعیان دولت
پایدار بوالا منزل پادشاهزاده جهان و جهانیان رفته بزم نشاط
آراستند - و نوئیقان و الا قدر بتهنیت این طوی فرخنده پیشکشهای
لایق گذرانیدند - و آن گوهر اکلیل سلطنت را بر گلگون کوه هیکل
آسمان رفتار سوار کرده بقدر تفاوت مرتبه برخی سواره و گروهی
پیاده در رکب روان گشتند - و در دولت خانه خاص و عام بدولت
کورنش و زمین بوس بادشاه هفت اقلیم خدیو تخت و دیهیم
رسانیدند - اورنگ نشین اقبال خلعت خاصه و جمدهر مرصع و شمشیر
مرصع با پردل مرصع گران بها و تسبیح مروارید که اعلیای ثمین
داشت و دو اسب از طویل خاصه یکی بازین مرصع دیگری بازین

این اشیا دو لک و پنجاه هزار روپیه بود - روز دیگر آن جهاز دولت طراز را همراه بعضی از پردگیان سرادق عظمت و سلطنت بآئین شایسته بمنزل پادشاهزاده کامگار فرستادند - پس ازان پرده نشین تنق عصمت جهان بانو بیگم زوجة پادشاهزاده پرویز بنت شاهزاده مراد جهازی که بقدر قدرت برای دختر نیک اختر خویش آماده ساخته بود حسب التماس او بفرمان شهنشاه دوران در ایوان درامت خانه خاص و عام بهمان دستور چید - اگرچه در جنب اشیائی که به پیشکاری خادمان سرکار نواب عالمیان مآب بیگم صاحب ترتیب یافته بود وزنی نداشت - اما چون او نیز دیرین اندوختههای خود را از جواهر و مرصع آلات و دیگر اسباب جهاز بآنچه در خانه شاهزاده پرویز فراهم آورده بود بترتیب و تزئین تمام را نمود - گیتی خدیو را دربارة او نظر مرحمت افزون شد *

شب بیست و هفتم ده هزار روپیه مقرر بآرباب احتیاج عطا فرمودند *

غرة شعبان سنه هزار و چل و دو در شاه محل مقدس (ن) مجلس حنا بندان منعقد گردید - و از بسیاری شموع مرصع لکن که گوئی آفتابی هر سو طالع گشته بود زمین را بر آسمان پایه افزود - شهنشاه فلک بارگاه بمشکوی اقبال تشریف فرموده بخشیدان عظام را امر فرمودند که امرا و اعیان سلطنت را موافق قدر و مرتبه بنشانند - و چون بسبب قضیه نامرضیه حضرت مهد علیا نغمه

صاحب و سرکاری عقیقه شریفه ستی النساء خانم اسباب و اشیای
 مذکوره را از آغاز طلوع نیر اعظم تا آخر پهر سیوم بترتیبی که حیرت
 افزای جهان نوردان دشوار پسند بود دران ایوان رفیع مکان چیدند
 بعد فراغ ازین شغل خطیر ملکه ملکی نژاد بخدمت پادشاه سلیمان
 گاه رفته التماس نمودند که امیدوار است که برای حصول یمن و
 و شرف اسباب بیوگانی بنظر انور در آید - خلیفه زمان باستدعای
 آن قدسی سمات سایه دولت بدان بساط حشمت انداختند - نواب
 سپهر جناب پیشکشی لایق از جواهر و مرصع آلات و جز آن که
 قیمت مجموع یک لک و پنجاه هزار روپیه بود از نظر اقدس
 گذرانیدند - اعلیٰ حضرت سپهر مرتبت از روی عاطفت قبول
 فرموده آن ملکه زمانرا بر چنین سرانجام لایق تحسین و آفرین
 نمودند - و صد توره برای پادشاهزادهای والا مکان و بیگمان عفت نشان
 و زنان و فرزندان امرا که بیشتر نه پارچه و کمتر هفت پارچه قطع
 نا کرده بود و بر اکثر آن از مرصع آلات چیزهای گذاشته شده مرحمت
 کردند - و آخر روز خدیو اقبال پرور گیان تنق عصمت را بمحل
 مقدس رخصت فرموده بار عام دادند - تا نوئیذیان عالیمقدار و
 ارکان دولت و اعیان سلطنت بتماشای این نوادر نظر فریب دیده
 باز کشایند - و بیدین الدوله آصف خان نه دست خلعت فاخر با
 چارقب طلا دوزی و شمشیر و خنجر مرصع گرانبها - و بعضی از
 امرای عمده خلعت با چارقب طلا دوزی - و ببرخی خلعت
 باورجی - و بچندی ازینان خنجر مرصع نیز - و بدیگران خلعت تنها
 عنایت شد - و اهل نغمه و نوا تشریفها و انعامها یافتند - و قیمت

حمیده و اطوار گزیده نموده رضا پژوهی شهنشاه آسمان جاه را از
 مهین اسباب بر خورداری و بهین مواد کامگاری میدانند و بعد از
 حضرت مهد علیا بتنظیم و تنسیق مهمات حرم سرای سلطنت و
 شبستان دولت می پردازند التماس نموده متکفل سرانجام
 لوازم این جشن گشتند - آنچه نواب مغفرت ایاب مهد علیا در ایام
 زندگی برای والا پیوند گرامی فرزند مهیا ساخته بودند و آنچه از
 سرکار نواب قدسی القاب سرانجام یافت از نقد و جنس شانزده
 لک روپیه است - بدین تفصیل - هفت لک روپیه جواهر ثمینه و
 مرصع آلات - و چهار لک روپیه طلا آلات و نقره آلات و غیره و اقسام
 اقمشه و امتعه هندوستان و عراق و روم و چین و فرنگ و فرشهای
 گوناگون و بساطهای رنگارنگ و سایبانهای مخمل زربفت و زر دوزی
 و دیگر لوازم کارخانجات که در خور حال خواتین ذوی الاقتدار باشد و
 چندین فیل و ماده فیل بایراق نقره و اسپان عربی و عراقی و کچه‌پی
 و ترکی با زین مرصع و طلا و نقره و یک لک روپیه نقد تفصیل
 همه آن مبلغ چهار لک روپیه باشد در پیشکش بندگان اعلیٰ حضرت
 و توره پادشاهزادها و بیگمان و خلعت امرا و غیرها گذارش خواهد
 یافت - و چون برای چیدن این اسباب بغیر از ایوان والا بنیان پیش
 جهر و کع عام و خاص که از متحدات حضرت جهانبانی است جا
 نبود - روز جمعه بیست و چهارم رجب المرجب سال هزار و چل
 و دوم مطابق روز مهر شانزدهم بهمن صحن دولت خانه خاص و عام
 خلوت نموده و خدمت گذاران شبستان عظمت و جلال و پیشکاران
 مشکوی دولت و اقبال بامر نواب قدسی القاب ملکه زمان بیگم

جهانیان بود - و صدای مبارک باد مرثیه عیش میرسانید از نوزل
فلکی واقعه عظیم و داهیة دهمای حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی
که عالم را بتیره روز ناکامی نشانید روی نمود - و این مطلب چندی
در توقف افتاد - و چون رایات جلال بهزاران میمنت و اقبال از
برهانپور معادیت نموده ورود سعادت بدار الخلافت اکبر آباد فرمود
و یک سال و هشت ماه از ارتحال آن محفوظه رضوان الهی بسر
آمد - حضرت شاهنشاهی نخست بکد خدائی مهین پور خلافت
پرداخته روز یکشنبه هشتم جمادی الاولی سال هزار و چل
و دوم هجری مطابق روز افیران سیم آبان پس از انقضای یازده
گهری مبلغ دو لک روپیه یک لک روپیه نقد و یک لک روپیه
جنس نصف جواهر ثمینه و نصف امتعه و اقمشه نفیسه از سرکار
خاصه شریفه برسم ساچق همراهه علامی افضل خان دیوان کل و
صادق خان میربخشی و موسویخان صدر الصدور و میر جمله میر
سامان و مخدرات حجب عصمت والدۀ ماجده حضرت مهد علیا
و همشیرکلان آن مرحومه و مغفوره و عمات ایشان و سستی النساء خانم
چنانچه سزاوار شان سلاطین عظیم الشان باشد بمنزل پرده نشین
تتق عفت جهان بانو بیگم بنت شاهزاده مراد زوجۀ شاهزادۀ پرویز
فرستادند - و آن محتجبه حجاب عزت بتمهید لوازم جشن و سور - و
بسط بساط طرب و سرور پرداخته بمردم درون و بیرون که همراه ساچق
رفته بودند از اقمشه نا دوخته تورهای لایق داد - درینولا که ساعت
سعادت افزای عقد نزدیک رسید نواب قدسی القاب پادشاهزادۀ
جهان و جهانیان بیگم صاحب که در خدمت اقدس کسب اخلاق

مانده است - و برخی از متمولان کفره فجرة میخواهند که با تمام رسانند - و شهنشاہ دین پناه حکم فرموده بودند که چه بنارس و چه دیگر محال ممالک محروسه هرجا بتخانه احداث یافته باشند آنرا بر اندازند - درینولا از عرضه داشت وقایع نگار صوبه آله آباد معروض گشت که هفتاد و شش بتخانه در خط بنارس بخاک برابر گردید *

ادایش یافتن جشن ازدواج پادشاهزاده

بخت بیدار سعادت یار محمد داراشکوه

چون مهین اختر برج دولت و اقبال بهین گوهر درج حشمت و جلال پادشاهزاده محمد داراشکوه و پادشاهزاده ارجمند سعادت پیوند محمد شاه شجاع بهادر بحد بلوغ رسیدند - خدیو اقبال بحضرت مهد علیا ممتاز الزمانی فرمودند که اگر نخستین خاف خلافت بکریمه ستوده سیر شاهزاده پرویز که بوالا نژادی عز امتیاز دارد چه از طرف پدر نبیره حضرت غفران پناه جنت مکانی است - و از جانب مادر نواسه شاهزاده مراد خلف حضرت عرش آشیانی - و دومین را بدختر نیک اختر سلاله خاندان مسجد و علا رستم میرزای صفوی که به نجابت و شرافت موصوف است - پیوند یابد - مناسب است - حضرت مهد علیا بعرض اشرف رسانیدند که آنچه بخاطر رسیده محض صواب است - و آن عاقله زمان کامله دوران جمعی را به احمد آباد وغیره فرستادند تا رغایب مجلوبات و غرایب مرغوبات از قسم اقمشه و غیران که در طوهای سلاطین والا اقتدار پکار رود مهیا سازند - درین اثنا که طنطنه شادمانی کوش افروز

مجموع در لک روپیه شد بطریق پیشکش گذرانید - و از تغدیر اسلام
 خان بصوبه دارمی گجرات و بعنایت خلعت و اسپ با زین مطلا
 و فیل سرافراز گردید - جعفر خان باضافه پانصدی ذات و سه صد
 سوار بمنصب سه هزار ی ذات و هزار و پانصد سوار - و اخلاص خان
 پسر بایزید بیگ بخدمت قلعه دارمی قلعه رهناس و مرحمت
 خلعت و اسپ سربلند گشتند - و از اصل و اضافه همت خان
 بمنصب هزار و پانصدی هزار و چار صد سوار - و شجاع ولد معصوم
 خان کابلی تهانه دار غزنین که بخطاب اسد خان و عنایت علم
 سربرافراخت بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار - و مروت خان
 آخته بیگی که بخدمت میر توزکی نیز از تغدیر خلیل الله خان
 و بروفق التماسش بخطاب مرشد قلی خان که لله شاه عباس
 و عم مروت خان بود نوازش یافت بمنصب هزار و پانصدی پانصد
 سوار - و عوض خان قاقشال بمنصب هزار ی هشتصد سوار - و فوایت
 خان بمنصب هزار ی ششصد سوار - مفتخر گردیدند - بسید جمال
 الدین بارهه فیل عنایت شد - وقاص حاجی ایلچی نذر محمد
 خان بانعام بیست هزار روپیه و مومن پسر او بعطای پنج هزار روپیه
 سرافتخار و مباحات برافراختند - و دامن امید سادات و فضلا و
 صلحا که شرف حضور دریافته بودند و شعرا که اشعار غرا در تهنیت
 بعرض مقدس رسانیدند بسیم و زر برآمود - و اهل نغمه و طرب
 بآئین مقرر کامیاب شدند - چون پیشتر بعرض اقدس رسیده بود که
 در ایام دولت حضرت جنت مکانی در بنارس که منشای کفر و
 ضلال و منمای وزر و وبال است بتخانه بسیار احداث یافته ناتمام

نصرت و فیروزی بلند آوازه گردانید - و بعد اذان و اقامت نماز اجتماعت
 ادا نموده وظیفه و دعای دوام دولت ابد پیوند که بر کافه برایا واجب
 است بجا آورد - سر انداز خان قلماق که در سلک غلامان معتمد
 انسلک دارد بعنایت خلعت و خدمت کوتوالی دار الخلافت و
 منصب هزاری ذات و ششصد سوار از اصل و اضافه سرفراز گردید
 غره رجب پیشکش سعید خان صوبه دار کابل صد اسپ و برخی
 از جانور شکاری و غیر آن از نظر انور گذشت *

جشن وزن شمسی

روز یکشنبه دوازدهم شهر رجب سال هزار و چل و دوم هجری
 مطابق چهارم بهمن جشن وزن شمسی انتهای سال چل و یکم و
 ابتدای سال چهل و دوم از عمر جاوید طراز آرایش یافت - و آن
 گرانمایه گوهر را بطلا و دیگر اشیای معهوده سنجیدند - نشاط را بارگاه
 فراختر شد - آزمندان تهی دست بکام دل رسیدند - درین روز
 مبارک سعید خان جهان (†) که بمنصب پنج هزاری ذات و پنج هزار
 سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه مباهی بود هزار سوار دیگر از
 منصب او دو اسپه سه اسپه مقرر فرمودند - باقر خان نجم ثانی با
 پسران خود از ادیسه آمده بتقبیل عتبه فلک رتبه رخ بر افروخت
 و هزار اشرفی بوسبیل نذر و جواهر و مرصع آلات و طلا آلات که قیمت

(†) در هر سه نسخه سعید خان جهان نوشته - عالی که صحیح

سعید خان جهان باشد *

نوزدهم موکب گیتی پیمای از یاری بدار الخلافت معاودت نمود -
 یمن الدواع و سائر بندها که در دار الخلافت مانده بودند استقبال نموده
 در باغ نور منزل بشرف کورنش رسیدند - چون خواجه ابوالحسن
 را که در بندگی و هواخواهی و اعتماد بکبرشن رسیده بود عارضه
 جسمانی روی نمود - شهنشاه بنده نواز از روی عاطفت و عنایت برسم
 عیادت که طریقه اندیقه نبویست پرداخته منزل او را بنور حضور
 منور ساختند - خواجه بعد ادای لوازم عبودیت و انکسار صد قطعه
 زربفت و غیره بطریق پا انداز و دو فیل و ده هزار اشرفی به سبیل
 پیشکش بنظر کیما اثر در آورد •

مفتوح شدن قلعه کھاتا کهیری از توابع صوبه مالوه

چون بهاگیرت بهیل سرگروه فساد کیشان صوبه مالوه که از کثرت
 جمعیت و حصانت قلعه کھاتا کهیری با طاعت و انقیاد صوبه داران
 سابق پذیرداخته بود - در صوبه داری نصیربخان نیز مصدر فتنه و فساد
 شد - خان مشارالیه از سارنگپور بقصد مالش آن و خیمه العاقبه
 روانه گردید - از آنجا که صیت قلعه کشائی خان مذکور رعب افزای
 فساد پیشگان متمدن شده بود او بمجرد شنیدن این خبر پای ثبات
 از دست داده بوسیله سیکرام زمیندار کنور نزد خان آمد - و قلعه
 را که از دیر باز پناه جای او و نیاگان او بود باز گذاشت - خان
 قلعه کشا روز مبارک دو شنبه بیست و یکم جمادی الثانیه با بندهای
 بادشاهی و تابینان خود داخل حصار شده دران منصب کفر و عصیان
 بافراختن رایات اسلام و انداختن هیاکل و اصنام پرداخته کوس

آغاز سال ششم

از در اول جلوس مقدس

روز سه شنبه غره جمادی الثانیه سنه هزار و چل و دو مطابق
بیدست و سیوم آذر سال ششم از سریر آرائی خدیو دین و دولت
خداوند ملک و ملت بفرخی آغاز شد *

چهارم این ماه رایات اقبال بعزم میر و شکار بصوب باری بر
افراخته آمد *

چهاردهم اعتقاد خان صوبه دار کشمیر باحراز سعادت ملازمت
مستعد گشته هزار مهر نذر گذرانید - و جواهر و مرصع آلات و امتعه
کشمیر از اقسام شال و انواع جامه وار و کمر بند و جای نماز و قالی و
پشم شال که قیمت مجموع یک لک روپیه شد پیشکش نمود -
درین عهد سعادت مهد کار قالیهایی سرکار خاصه شریفه که در
کشمیر بی نظیر و دار السلطنت لاهور از پشم شال می بافند بجائی
رسیده که گزی بصد روپیه که زیاده از سه تومان عراق باشد تمام
میشود - و نفاست آن بمرتبه ایست که قالیهایی کرمان که در کار
خانه والی ایران بافته میشود نسبت بآن حکم پلاس دارد - برای
همگی نشیمن های دولتی و خانیه و الاقالیهایی پشم شال سرانجام یافته -
از وقایع صوبه گجرات بعرض مقدس رسید که سید دلیر خان باره
فوجدار سرکار بروده بساط هستی در نور دیده *

بهشت آئین از سکندر ذو القرنین سخنی مذکور شد - یمین الدواع
معروض داشت که تا امروز هیچ دشوار پسندی بر اقوال او انگشت
اعتراض ننهاده - و نظر عیب هیچ دوربینی بر افعال او نیفتاده -
اعلی حضرت فرمودند که اگر نبوت سکندر بثبوت پیوسته باشد جای
حرف نیست - والا ما را برو دو سخن است - نخست آنکه چندین
پادشاه خردمند دانش آئین را برسم سفارت نزد نوشابه رفتن
نگریده خرد دوربین و عقل صواب گزین است - چه هتک حرمت
و قطع حیات را چاره نداشت - دوم آنکه چون رهول دارا بطلب خراج
معهودی که پدرش هر سال میفرستاد نزد او آمد در پامخ آن پدر
را مرغ خواند - چنانچه در باستانی نامها مسطور است و شیخ
نظامی می سراید

شد آن مرغ کوبیضه زرین نهاد

و امثال این کلمات لایق شان سلاطین دانا نبود - سعید خان
صوبه دار کابل که چار هزاری ذات و چار هزار سوار یک هزار سوار دو
اسپه سه اسپه منصب داشت هزار سوار دیگر او دو اسپه سه اسپه
مقرر فرمودند - و از اصل و اضافه الله یار خان از تعیناتیان صوبه
بنگاله بمنصب دوهزار و پانصدی هزار و هشتصد سوار سرانرازگشت •
بیدست و دوم شیخ فرید از اصل و اضافه بمنصب دوهزار
ذات و هزار و دویست سوار سربلندی یافت •

مهر در حد کمال آید پدید از خاوران
 سر غیبی بر ضمیر رو شنت پوشیده نیست
 راز خود تقدیر بارای تو دارد در میان
 حبذا دولت که بیند باتو خود را هم رکاب
 مرحبا نصرت که باشد باتو دایم همعنان

دوم جمادی الاولی از اصل و اضافه ابو البقا ولد احمد بیگ خان
 بمنصب هزاری، ششصد سوار - و قاعه دارخان که از جمله غلامان این
 درگاه است بمنصب هزاری ذات و چار صد سوار سرافراز گشتند •
 هشتم جعفر خان بعنایت فیل از حلقه خاصه سربلند گردید -
 اخلاص خان از احمد آباد مراجعت نموده دو فیل بالختی امتعه
 آن ولایت پیشکش گذرانید - ذو القرنین فوجدار سرکار بهرایج
 بتقبیل عتبه فلک رتبه تارک افتخار برافراخت - و پنج فیل
 پیشکش نمود - پوشیده نماند که ضابطه مقرر این دولت ابد
 مدت است که بدیوان کل دو پیش دست از سرکار والا مرحمت
 میشود - یکی برای ضبط سرشته طلب و تنخواه بندها - دیگری
 برای انجام معاملات خالصه شریفه - چون درینو رای مانی داس
 را که بخدمت دفتر تن که طلب و تنخواه بآن باز بسته است قیام
 می نمود - و بمنصب هزاری ذات و صد و پنجاه سوار سرافرازی
 داشت - کبر سن دریافته بود - بذابران خدمت مسطور بملا عبدالطیف
 گجراتی که از فن نویسندگی وقوف دارد تفویض فرمودند •
 از دقایق طبع دقیقه سنج و فطرت آسمانی پیوند شهنشاه
 دانش نواز دانا پرور آنکه دوازدهم جمادی الاولی در مجلس

قبله اقبال خاقان زمن شاه جهان
 جوهر اول شهاب الدین محمد کز ازل
 از برای خدمتش زد چرخ دامن بر میان
 اختر برج کرامت مظهر لطف اله
 جوهر تیغ شجاعت مصدر امن و امان
 آنکه از آغاز فطرت بسته شهباز ظفر
 چون عقاب تیر بر شاخ کمانش آشیان
 گر مخالف در موافق از ولایش دم زنند
 با بد و نیکست چون خورشید گرم و مهربان
 تا زیمن دولتش ایمن شود از حادثات
 زد بدامان بقایش دست عمر جاودان
 دولت از پیشانی‌اش پیدا چون نور از آفتاب
 نصرتش از تیغ لامع همچو مهر از خاوران
 سرمه چشم غزالان سازد از داغ پلنگ
 ساز گاریهای عدالش چون نهد پا در میان
 شهرت آثار عدالش زود بر خواهد گرفت
 تهمت زنجیر عدل از گردن نوشیروان
 خوش نشست از نقش پایش نقش هفت اقلیم را
 ربع مسکون کو دگر بنشین بعیش جادوان
 آفتابی اینچنین طالع نشد در هیچ قرن
 ز ازمان دوام صاحبقران تا این زمان
 جای حیرت کی بود گر کامل آمد از ازل

فتخار بر افراخت - و شب یکشنبه دوم ربیع الثانی مطابق بیست
و پنجم مهر قلعه را با هشت پرگنه از توابع آن که پیش از قحط و وبا
هنگام معمولی دو کرور چهل لک دام جمع داشت - و شش لک
روپیه موافق دوازده ماهه حاصل بتصرف اولیای دولت قاهره باز
گذاشت - و پس از چندی باتفاق میر قاسم و عجم و معصوم
ببرهانپور آمد - و بمنصبی در خور و انعام پنجاه هزار روپیه نقد مباحی
گردید - درین هنگام بعرض مقدس رسید که قاسم خان صوبه دار بنگاله
بعد از فتح هوگلی بسه روز باجل طبعی در گذشت - چون بنده
کار آمدنی اخلاص سرشت بود حضرت شاهنشاهی تاسف فرمودند
و اعظم خان را بخلعت خاصه و صوبه داری آن ملک و مرحمت
اسپ از طویلۀ خاصه با زین مطلق نوازش نموده مرخص گردانیدند -
حاجی محمد جان مشهدی قدسی تخلص که در سخن سنجان
عراق و خراسان بحدوث فطرت و رسائی طبیعت معروف است -
و به پیشوائی بخت بیدار و رهنمائی دولت کار گذار بسان دیگر
سخنوران آفاق دل از موطن برگرفته بعزیمت آستان بوس رو
به دوستان بهشت نشان نهاده بود باحرار سعادت ملازمت مستعد
گشته قصیده در مدح بادشاه جود گستر هنر پرور بعرض رسانید - و
بعنایت خلعت و اسپ و انعام دو هزار روپیه سر برافراخته در سلک
مداحان انتظام یافت - این چند بیت از آن قصیده است • نظم •

ای قلم بر خود ببال از شادی و بکشا زبان

در ثنای قبلۀ دین ثانی صاحب قران

آبروی آفرینش کعبۀ صدق و صفا

او بر مضمون نکاشته آگاه گردید - مردم ساهو فتند خود را که بجهت
 سپردن قلعه طلبیده بود بی نذل مطلب برگردانید - و منصور و
 مظفر را که پسران رشید او بودند با قاضی ابو الفضل وکیل خود همراه
 عجم و معصوم ولد میر قاسم پیش خان زمان فرستاده خود در پی
 خالی کردن قلعه شد - و چون منصور و مظفر بحوالی برهانپور
 رسیدند - خانزمان فخر الملک ولد یاقوت خان و دلاور خان دکنی
 را برهم پذیره فرستاد - و پس از ملاقات برای مزید امیدواری و
 استمالت محمود خان بهرد و پسر او منصبی در خور حال تجویز نموده
 به نخستین خلعت و اسب و فیل و شش هزار روپیه - و بدویمین
 خلعت و اسب و چهار هزار روپیه - از سرکار خالصه شریفه رسانید -
 و قاضی ابو الفضل را امیدوار منصب و جاگیر گردانید - و از آنجا
 که خانزمان پیش از آمدن پسران محمود خان فرمان عنایت عنوان
 را که اهل حضرت حسب الالتماس او به نشان پنجه مبارک آرایش
 داده با خلعت و خنجر مرصع و اسب برای مفاخرت و مباهات
 محمود خان فرستاده بودند - مصحوب جعفر بیگ بلوچ نزد او ارسال
 داشته بود - درینولا عجم و معصوم ولد میر قاسم را روانه ساخت -
 تا جعفر بیگ را با حشمی که همراه دارد بقلعه در آورده فرمان
 و تبرکات را بمحمود خان برسانند - و سعی نمایند که او از آنجا بنزدی
 بر آمده ببرهانپور برسد - و مبلغی از خزانه عامره بواسطه علوفه
 احشام و ذخیره قلعه همراه ایشان ارسال داشت - پس از رسیدن
 جعفر بیگ بحوالی کالنه محمود خان دو کروه استقبال نموده بهرام
 اداب پرداخت - و بفرمان قدر توان و تبرکات شهنشاه زمان تارک

کشایش معضلات در آستین همت او می نهند - و زمان زمان نیرنگی
اقبال چهره افروز هزاران فتح و نصرت میگردد - مصداق این مقال
آنکه چون فتح خان پسر عنبر حبشی بی نظام را بملک فیستنی
روانه گردانید - محمود خان قلعه دار کالنه سر از متابعت و مطاوعت
او پیچیده در پی استحکام قلعه شد - و خواست که بساهوی بهونسله
که از و خاصیت عاقبت و واژونی طالع قدر نعمت و نوازش این درگاه
آسمان جاه نشناخته از جاده عبودیت انحراف ورزیده بود - ولایت
فاسک و تربنگ و سنگمنیر و جنیر را تا ملک کوکن متصرف شده -
و یکی از خویشان بی نظام را که در حصنی از حصون آن ولایت
محبوس بود بدست آورده لوای خود سری می افراشت - توسل
جسته - قلعه را بوی بسپارد - خانزمان که بنیابت پدر بنظم ولایت
دکن و برار و خاندیس می پرداخت - چون بر مکفون ضمیر محمود
خان آگهی یافت - بمیر قاسم هروی قلعه دار للنگ که بکالنه نزدیک
است بر نکشت - که او را بمراحم و الطاف بادشاهی مطمین و
مستمال ساخته نگذارد که قلعه را بساهو حواله نماید - میر بنامه و
پیغام محمود خان را برینمعنی آگاه گردانید - و میر را نزد خود
طلبیده پس از گفت و شنود بسیار قرار داد که ازین اراده فاسد و
اندیشه کاسد باز آمده بشاه راه عبودیت گراید - و بامید مراحم و
اعطاف حضرت ظل الهی قلعه را باولیای سلطنت روز افزون بسپارد
میر پس از دریافت اینمعنی که او برهنمونی سعادت برین اراده
راسخ است - حقیقت واقعه بخانزمان قلمی نمود - خان زمان
استمالت نامه مصحوب عجم منصبدار نزد محمود خان ارسال داشت

آبان جشن وزن قمری انتهای سال چل و سیوم از زندگانی جاودانی
 انعقاد یافت - و آن نور پرورد آلهی بطلا و دیگر اشیای معبوده
 وزن نموده آمد - و دامن امید جهانی بسیم و زر برآمد - درین روز
 فرخنده محمد علی بیگ ایلچی ایران را بمرحمت خلعت طلادوزی
 و کمر مرصع و ذیل و ماده ذیل و چهار اشرفی کلان یکی بوزن چار
 صد توله دوم سه صد توله سیوم دو یست توله چهارم صد توله - و
 چهار روپیه باوزان مذکوره سرافراز ساخته رخصت مراجعت فرمودند -
 از روز ملازمت تا وقت معارفت سه لک و شانزده هزار روپیه نقد و
 قریب یک لک روپیه جنس باو عنایت شد - اعتماد خان که
 برهمینونی بخت بیدار از عادل خان رو برتافته باین درگاه آسمانجاء
 پناه آورده بود بمنصب دو هزار و سوار و خطاب قزلباش خان
 و انعام بیست هزار روپیه مر بلند گردید - و از اصل و اضافه رشید
 خان خواجه مرا بمنصب هزار و ذات و دو صد و پنجاه سوار - و
 حکیم مومنا بسالیدانه شانزده هزار روپیه کامیاب گشتند - و حکیم
 رکنای کاشی که در فن طبابت و عطامت چون از کبر من التماس
 رخصت مشهد مقدس نموده بود او را بعنایت خلعت و انعام پنج
 هزار روپیه سرافراز ساخته مرخص گردانیدند •

کشایش یافتن قلعه حصینه کالنه

به نیروی اقبال جهانکشا

بیدار بختی که بمصاعی جمیل و تدبیرات نبیله جهان را در
 آرایش و جهانیان را در آرامش دارد - کارپردازان تقدیر کلید

حضرت جنت مکانی رفته نوکر شد - چون اورنگ خلافت بجلوس
مقدس زینت یافت و او مانند سایر بندها بدرگاه کیوان جاه آمده
درین تاریخ ملازمت نمود - خاقان مجرم نواز از کرم جبلی و فتوت
فطری تقصیر او را بنظر در نیاورده با آنکه حضرت جنت مکانی
هزاری کرده بودند به منصب مذکور و خطاب شجاعت خانی نوازش
فرمودند - سعادت خان از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی
هزار سوار سرافراز گردید •

شب دوازدهم دوازده هزار روپیه بمادات و مشایخ و علما و فقرا
عزایت نمودند - چون طبیعت یمین الدوله به بیماری از جاده
صحت انحراف پذیرفته بود اعلیٰ حضرت از روی عاطفت بجهت
عیادت بمنزل آن عضد الخلافت تشریف فرمودند - و رسم پا انداز
و نثار و پیشکش بتقدیم رسید - نظر بهادر خویشگی از سنبهله آمده
بتقبیل عتبه والا رخ برافروخت - و دو فیل پیشکش نمود •

بیستم لشکر خان پسر از تغیر صوبه دارمی کابل که بسعید
خان مرحمت شده بود بدرگاه گیتی پناه رسیده سعادت کورنش
دریافت - و هزار اشرفی بصیغه نذر و یک لک روپیه و سی اسب
برسم پیشکش گذاراند - و از تغیر مهابت خان خانانان بصوبه
دارمی دارالملک دهلی سر بلند گردید - و پسرانش سزاوار خان
و لطف الله با او مرخص گشتند •

جشن وزن قمری

روز شنبه هشتم ربیع الثانی سنه هزار و چل و دو موافق غره

بتصرف مجاهدان دین در آمد - از ابتدای پیکار تا انتهای کارزار آنچه از زن و مرد و برنا و پیر مخازیل کشته شد و بباروت پرید و بآب فرو رفت و بآتش سوخت قریب ده هزار کس خواهد بود - و از فدویان ناموس پرست نزدیک هزار تن بپایه گرانمایه شهادت فایز گشت - و از ذکور و اناث نصرانی چهار هزار و چار صد کس بقید اسارا در آمد - و نزدیک ده هزار کس از رعایای پرگنات که در حبس این ستم پیشگان بودند رستگاری یافتند - و بیمن تائید ربانی و توجه مشکل کشای حضرت خاقانی که همت فلکی رتبش مصروف تقویت شریعت غرای نبوی و تائید ملت بیضای مصطفویست چنین فتحي بزرگ بزودی و آسانی نصیب اولیای دولت گردید - و درخت کفر و ضلال که دران مرز و بوم رگ و ریشه فرو برده بود باقبال عدو مال شهنشاه دین پناه از بین و بن بر افتاد - و بجای آواز ناقوس صدای تسبیح و تهلیل بلند گردید - ایزد جهان آفرین سایه گرانمایه این خدیو خدا پرست که آسمان را بکام او میگردانند و ستاره را بآرام او سیر میفرمایند بر جهان و جهانیان مبسوط دارد •

ششم ربیع الاول - سید جعفر خاف - سید جهانگیر ولد سید محمود خان باره که در ایام دولت حضرت عرش آشیانی سرآمد سادات باره بود بمنصب چهارهزاری ذات و دوهزار سوار سر عزت برافراخت او از کوتاه بینی و عاقبت نیندیشی در ناسک حرمان ملازمت اقدس که سرماییه خسران دین و دنیا است گزیده التماس رخصت باره نمود - و پس از دستوری بزار و بوم خود رفت - و بطلب

ملیچار الله یار خان و سید حسن کمونه و بهادر کذبو نقبها دویندند - دو
نقب طرفین را خسارت پیشگان خبر یافته آمودند - نقب میانه که
بهادر متعلق بود پائین منزلی که در منازل این پست همذان
در ارتفاع و مذات استیاز داشت و بدشتی از فرنگیان درانجا فراهم
شده بودند سر بر کرد و بدارت انداشته آمد - چهاردهم ربیع الاول
فدویان ناموس پرست در برابر آن صف کشیدند تا غنوده بختان
از اطراف فراهم آیند - و چون جمعیت نموده هجوم کردند و
هنگامه نبرد توپ و تفنگ گرم گشت - نقب را آتش دادند - آن
عمارت مرصوص البنیان مرفوع الارکان با بسیاری از کفر کیشان که
دران گرد آمده بودند بسان بخار و دخان رو با آسمان نهاد - و غزاة
اسلام بیورش در آمدند - برخی ازان گروه گران جان از راه آب
بجهنم شتافتند - و جمعی بهزاران جان کندن ازین مهلکه عظیم
بسلامت برآمده خود را بکشتیهها رسانیدند - درین اثنا خواجه شیر
و معصوم زمیندار چون قضای ناگهان با مردم نواره رسیده بسیاری
از آن بد کرداران نابکار را راه گرای نیدستی گردانیدند - و عصاة دین
یک جهاز کلان را که قریب دوهزار مرد و زن و فراوان اسباب و اموال
داشت از بیم تصرف حماة اسلام در انبار باروتی که دران جهاز
بود آتش زده سوختند - و جمعی کثیر که در دیگر غرابها بودند
خود را سوخته رو بدوزخ نهادند - و از شست و چهار دینگه کلان و
پنجاه و هفت غراب و دو یصت جلیه یک غراب و دو جلیه فرنگیان
گوه بجهت آنکه آتش کشتیهها سوخته در چند کشتی تیل درگرفته
راه کشوده بود بدر رفتند - و هرچه از آب و آتش سالم ماند

دوم ذی الحجه سنه هزار و چل و یک کذاوران لشکر اسلام هم
از طرف خور با مردم نواره و هم از جانب دیگر بتسخیر آن مکان
متین و استیصال فرنگیان بد آئین رو نهادند - و در معموره این
روی خندق که ببالی اشتهار دارد گروهی را علف تیغ بیدریغ
گردانیدند - و هرچه یافتند غارت نمودند - الله یار خان و عنایت الله
باستصواب دولتخواهان جمعی از غزاة را به قریات و برگذات
دو جانب خور فرستادند تا نصاری اجاره داران مواضع را روانه جهنم
گردانند - و کماة دین بقتل و اسر کفره ضلال گزین پرداخته عیال
عمله نواره اینانرا که همه بنگالی بودند گرفته آوردند - ناگزیر چهار
هزار صلاح که اهل بنگاله آنها را غرابی گویند از مقاهیر جدا شده
بلشکر نصرت قرین پیوستند - ازین رهگذر بادبارزدگان آسیمة سری
و پراگندگی راه یافت - و مبارزان اسلام قریب سه و نیم ماه بمحاصره
آن مکان حصین پرداختند - تیغ بختان سیه گلیم گاه راه جنگ
می پیمودند - و گاه در صلح میزدند - و باین روش روز گذرانیده
چشم در راه کومک فرنگ داشتند - و از دو روئی و غدر خوئی هم
به تمهید مقدمات بمصالحة قیام نموده قریب یک لك روپیه بعنوان
پیشکش واصل ساختند - و هم به تهیه مواد مجادله پرداخته نزدیک
هفت هزار تغنگچی را که در میان این بد کیشان بودند بر تغنگ
انداختن داشتند - چنانچه بسیاری از اشجار باغی را که بهادران با
جمعی کثیر دران فرود آمده بود بی شاخ و برگ گردانیدند - انجام
کار مجاهدان غزا شعار بیداران گماشته در پیش خندق جانب کلیسا
که از قلت عرض و عمق کم آب بود جرها زده آب در دیدند - و از

از سوار و پیاده ببهانه ضبط محال خالصه مخصوص آباد بدانجا
فرستاده مقرر ساخت - که وقت کار خود را بالله یار خان و عنایت
الله برساند - و باندیشه آنکه مبادا این گروه باطل پزوه از توجه عساکر
فیروزی آگهی یافته با عیال و اسوال در کشتیها در آیند - و ازین
مهلکه بر آیند - و غازیان اسلام از نیل مطلب بازمانند - چنان
و نمودند - که افواج نصرت امتزاج بتاخت و تاراج هجلی میروند -
و مقرر شد که الله یار خان و عنایت الله و همراهانش در بردوان که در
سمت هجلی است توقف گیرند - و هرگاه خواجه شیر و معصوم
زمیندار و صالح کذبو که با تابینان از راه بندر سری پور با نواره
بقصد آنکه هر راه بر فرنگیان به بندند معین گشته بودند - بموهانه
که دهنه خور هوگلی است رسیده خبر فرستند - ایذان از انجا به یلغار
خود را بهوگلی رسانند - و مراسم جهاد و لوازم اجتهاد در قمع بنیاد
این مردودان باطل کیش و قلع نژاد این مطرودان فساد اندیش
بر روی کار آرند - الله یار خان و عنایت الله و رفقای ایشان خبر
وصول خواجه شیر و همراهان او بدهنه خور شنیده از بردوان
یلغار نمودند - و در شبها روز بموضع هلدی پور که میان ساتگانو و
هوگلی واقع است رسیده فرود آمدند - درینولا بهادر کذبو با پانصد
سوار و پیاده بسیاری از مخصوص آباد به الله یار خان و عنایت الله
پیوست - و برای بستن دهنه خور بجائی که خواجه شیر و غیر از
بانواره بودند شتافته میان هوگلی و دریای شور در تنگنای بکشتیهای
نواره هل بست - تا جهاز از راه خور دریای شور در نیاید - و راه
فرار مقاهیر مسدود گردد •

هنگامی که رایات جهان پیمایان آسا ظلال اقبال بر دیار بنگاله
 گسترده بود حقیقت سلوک نا شایسته نصارای بندر هوگلی باهل
 اسلام چنانچه باید پرتو ظهور افکنده بود - و به نیت نیک طوبیت
 که همواره بر افراختن اعلام دین و بر انداختن آیات کفر مصروفست
 تصمیم یافته که هرگاه روی دنانیر بسکه این دولت روز افزون بر افراخته
 گردد - و پایگاه منبر بخطبه این سلطنت والا مرتبت بر افراخته -
 خار بن فساد این ضلالت کیشان ازین دیار برگزیده آید - و آثار ظلال
 این باطن کوشان ازین ملک بر افکنده - بعد از جلوس میمنت
 مانوس که جهان را آرایش تازه روی نمود - و جهانیان را آسایش
 بی اندازه - قاسم خان را بصوبه داری بنگاله سرافراز ساخته فرمودند -
 که از دیر باز هدم معابد ضلالت معاهد و هیاکل شقاوت منازل
 نصارای این بندر مکنون ضمیر حق پذیر است باید که پس از
 نظم مهم ضروری این ملک وسیع در کردن بنیان این فیئده تباہ کیش
 و بر افکندن ارکان این طبقه فساد اندیش مسامعی جمیله بکار برد -
 و طریق تقدیم این خدمت و سبیل فرستادن مجاهدان اسلام از راه
 تری و خشکی بطرزیکه این عقده دشوار کشا بزودی و آسانی صورت
 افتتاح پذیرفت - بزبان وحی ترجمان گذارش فرمودند - خان مذکور
 اسباب انجام این کار آماده نموده اواخر زمستان در ماه شعبان سال
 گذشته عزایت الله پسر خود را با الله یار خان که درین فتح مصدر
 خدمت پسندیده شده و در حقیقت سردار او بود و دیگر امرا و
 منصبداران کومک آن صوبه بتسخیر هوگلی رخصت نمود - و بهادر
 کذبو ملازم خود را که راتق و فاتق مهماتش بود با جمعیت خویش

اتصال گنگ بخور مذکور به جانب راست بمسافت ربع کروه بر کنار خلیجی از گنگ بندر ساتگانو واقع است - کشتی در پنج روز از ساتگانو براجمحل میرسد - در عهد بنگالیان گووهی از بازرگانان فرنگ که سکن سوندیب بودند بساتگانو آمد و شد داشتند - و در جائی که یک کروه از ساتگانو گذشته بر کنار خور بواسطه آبادنی خوش کرده بودند - ببهانه آنکه برای خرید و فروخت مکلفی ضرور است بدستوری بنگالیان خانه چند ساختند - و بهرور ایام از بی شعوری و بی پروائی حکام ولایت بنگاله فرنگی بسیار فراهم آمده منازل در نهایت ارتفاع و متانت برافراختند - و بتوپ و تفنگ و دیگر ادوات جنگ استحکام دادند - پس از چندی بزرگ معموره بروی کار آمد - و به بندر هوگلی نامزد شد - يك جانب آن دریا بود سه طرف دیگر خندق کنده آب خور انداختند - و آمد شد جهازات فرنگ باین بندر و بیع و شری در اینجا مقرر شد - و بازار بندر ساتگانو رو بکساد نهاد - و از رواج و رونق بر افتاد - و فرنگیان هوگلی آنچه از ده و برگذند بندر مزبور بر دو طرف خور واقع است باندکی اجاره گرفته عمل میکردند - و از رعایای آن مواضع برخی را بعنف و جمعی را بطمع نصرائی ساخته در جهازات خود بفرنگ می فرستادند - و بتصور ثواب عظیم که سرمایه عذاب الیم است نقصان وجه اجاره را که از رفتن رعایا رو می نمود از نفع تجارت میدادند - و این عمل شنیع نه مخصوص ساکنان محال اجاره بود بل بر هر که از قطان پرگذاشت کنار آب دست می یافتند اسیر نموده می بردند - چون بر مرآت خاطر صواب ناظر پادشاه اسلام نواز کفر گداز پیش از جلوس مقدس

و فوجدار سرکار مهربند - و رای کاشیداس را بجای دیانت خان دیوان
دار السلطنت لاهور گردانیدند *

پنجم محمد علی بیگ ایلچی بعضی از نفایس ایران پیشکش
نمود - و بعنایت خلعت فاخر و انعام هشت هزار روپیه نقد سر بلند
گردید - و بمحمد تقی و الله قلی که از ملازمان فرمان روای ایران
همراه او بودند یازده هزار روپیه انعام شد *

کذارش تسخیر بندر هوگلی و استیصال فرنگیان نکوهیده فرجام و استیلای غزاة اسلام و کیفیت احداث این بندر با نبذی از احوال ساکنان که بندر معتبر ولایت بنگاله است

خوری از دریا شور جدا شده قریب بیست کوه بجانب
راجمحل که در سالف ایام از کثرت احراق نار با آگ محل زبان زد
روزگار بود و چون راجه مانسنگه بحکومت بنگاله مراجع گردید و
برای اقامت خود حصاری از گل و خشت در آن بلده برافراخت
آنها براجمحل موسوم ساخت - و حضرت عرش آشیانی باکبر نگر
مسمی گردانیدند - و در اوایل فتح بنگاله بجای گور که پیش از
انفتاح آن مقر حکام بود حاکم نشین شده آمده است - سرحد ولایت
بنگاله و صوبه بهار بفاصله هفت کوه از راجمحل جائیست که شمالی
آن گنگ با دیگر دریاها عریض شده متصل میگردد - و جنوبی
آن کوهیست رفیع طولانی و آن مکان را کدهی نامند - آب گنگ از
پیش راجمحل گذشته بآن خرمی پیوندد - و در محاذی مکان

دوازدهم صادق خان میر بخشی که بسبب بیماری در برهانپور
مانده بود بشرف ملازمت رسید *

هژدهم صوبه کشمیر را از تغیر اعتقاد خان برادر یمین الدوله
بخواجه ابو الحسن داده اورا بعنایت خلعت سر بلند گردانیدند -
و چون آق سقال این دولت جاوید طراز است و بی ضرورتی دوری
او نمی گزیند پسرش ظفرخان را خلعت و اسب داده بنظم مهمان آن
ملک بنیابت او رخصت فرمودند - ملا حیدر خصالی که طبع
موزونی دارد بخلعت و دیوانی کشمیر سرافراز گشت *

بیست و دوم از اصل و اضافه معتمد خان بخشی دوم منصب
سه هزار و پانصدی هشتصد سوار - و خانلر ولد ذوالفقار خان
بمنصب هزار و ششصد سوار - و امالتخان بمنصب هزار و چار صد
سوار سرافراز گشتند - کرپارام کور بخدمت فوجداری چکله حصار
و اضافه منصب نوازش یافت *

نوزدهم صفر اعظم خان از برهان پور آمده بسعادت کورنش
رسید و هزار مهر نذر گذرانید - اکبر قلی سلطان کهر دو تقوز
اسب ترکی و چهار تقوز استر کهری پیشکش نمود - دو فیل که
الله یار خان ولد افتخار خان ترکمان از بنگاله پیشکش فرستاده بود از
نظر انور گشت *

بیست و نهم سالیانه میر ظهیر الدین برادر میر میران نیردی
هژده هزار روپیه مقرر گشت *

سیوم ربیع الاول دیانت خان را از اصل و اضافه بمنصب هزار و
ذات و چار صد سوار برنواخته از تغیر رای کشید اس دیوان و امین

صوبه مذکور را ازو تغیر نموده بمعتقد خان که دیرین خدمتگذار است مرحمت فرمودند - و بخلعت و خنجر مرصع و باضافه پانصد سوار بمنصب چار هزاري ذات و سه هزار سوار و بعنایت اسپ با زین مطلا بر نواخته دستوري دادند - و رشید خان انصاري بفوجداری آنروی آب و دار الخلافت - و الله ویرد یخان بفوجداری این روی آب هر بلند گشتند *

بیست و یکم صیر برکه برسم سفارت بعراق رفته بود بر گردیده بشرف کورنش رسید - و نه اسپ عراقی با اقمشه آن ملک پیشکش نمود - روز دیگر تربیت خان فوجدار سرکار سهرند - و سرکار حصار سعادت استلام عتبه فلک رتبه دریافت - و یک فیل و اسپي چند و ده شتر و برخي امتعه سهرند پیشکش کرد *

ملخ ماه مذکور وقاص حاجي ایلچی نذر محمد خان والی بلخ به حوالی دار الخلافت رسید - و معتمد خان بحکم مقدس استقبال نموده ببارگاه گردون جاه آورد - و او شرف زمین بوس اندوخته نیاز نامه نذر محمد خان را با ارمغانش از اسپ و شتر و امتعه بلخ که قیمت مجموع پانزده هزار روپیه شد از نظر انور گذرانید - و بعنایت خلعت و مرصع خنجري که چار هزار روپیه ارزش داشت سر افتخار برافراخت - بمومن پسرش نیز خلعت مرحمت شد - و بعد از دو روز وقاص حاجي سي و پنج اسپ و سه زره و ده شتر نو و ماده - و پسرش هژده اسپ و چند شتر برسم پیشکش گذرانیدند - سی هزار روپیه بحاجي و ده هزار روپیه به پسر او انعام شد *

در عشره اولای محرم ده هزار روپیه بفقرا و یتامی عطا فرمودند *

و اصناف حلویات و عطریات که در مضماری تحریر کمیت تیز خرام
خاصه لنگ است - و تعریف کیفیت آنرا فراخنای بیان تنگ -
چیدند - و از جمله یک یک روپیه که برای خیرات و میرات مقرر
شده بود پنجاه هزار روپیه دران مجلس باهل استحقاق و احتیاج
مرحمت نموده و نصف دیگر فردای آن بعفایف صالحات و از اهل
محتاجات عنایت فرمودند - و حکم شد که بعد ازین سالی که
ساحت دار الخلافت به پرتو رایات فلک سا منور باشد پنجاه هزار
روپیه - و سالی که همای چتر والا بسایه گرانمایه میمنت افزای جای
دیگر باشد دوازده هزار روپیه برای ترویج روح مقدس آن رهگرای
ملک تقدس باهل استحقاق از ذکور و اناس تقسیم یابد •

دهم ذی الحجه عید قربان مژده کمرانی رسانید - پادشاه دین
پناه بعید گاه تشریف فرمودند - و بعد از ادای نماز بدولتخانه والا
معاودت نموده رسم قربان بتقدیم رسانیدند •

دوازدهم از جمله سواران منصب سید خانجهان که پنجاهزاری
پنجاهزار سوار هزار سوار دو اسبه سه اسبه بود هزار سوار دیگر دو
اسبه سه اسبه مقرر شد - یاسین خان باضافه پانصدی ذات و دویست
سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و اهتمام خان از اصل و
اضافه بمنصب هزار و ششصد سوار مبداهی گشتند •

شانزدهم اختر برج اقبال پادشاهزاده مراد بخش فروغ افزای
مکتب گردید - و ملا میرک بآموزگاری معین شد - و بعنایت خلعت
و انعام هزار روپیه کامیاب گشت - چون بعرض اقدس رسید که باقر
خان صوبه دار اودیسه بسپاه و رعایا سلوک ناپسندیده کرده است

بخطاب امانت خان فوازش یافتند - به شیر خان ترین بیست هزار
 روپیه انعام شد - میر صابر که برای افروختن روی دراهم و دفانیر
 و برافراختن پایة مذابر بنام نامی و القاب گرامی پادشاه کشور کشای
 عدوبند بدولت آباد رفته بود و خدمت مرجوعه را بتقدیم رسانیده بر
 گردیده چند اشرفی و روپیه مسکوک بسکة عالم افروز که فتح خان
 ولد عنبر حبشی مصحوب او فرستاده بود از نظر اقدس گذرانید -
 چون درینولا که دار الخلافت مشرق اشعة ماهیچة رایات گیتی پیمای
 گشت یکسال از سانحة وحشت افزای گردون قباب حضرت
 مهد علیا تمام شده بود حکم معلی عز صدور یافت که مراسم آشی
 که روز فوت ترتیب می یابد و بعرض زبان زد اهل هندوستانست
 برای آن محفوفة الطاف الهی بروی کار آید - متصدیان مهم
 بیوتات در محرن روضه منوره خیام گردون ارتفاع برپا نموده - و سراق
 فلک سا بر دوران کشیده - بساطی که چشم جهان نوردان را بحیرت
 افکند گسترند - و مجلسی که فلک همه تن دیده بخواب ندیده
 مرتب گشت - و بورود خدیو حقیقت اساس فیض آمود گردید -
 اعیان امرا و اکابر اشراف و فضلا و صلحا و مشایخ و حفاظ دران
 مجالس معلی بشرف حضور رسیده فاتحة مغفرت آن قدسی
 مرتبت خواندند - از فزونی و انبوهی مردم اعلی حضرت فروغ
 افزای خلوت گشته بیدین الدوله حکم نمودند که با دیگر ارکان
 سلطنت و محمد علی بیگ ایلچی و اهالی و اشراف دران محفل
 فیض منزل بنشینند - و در قعود ترتیب درجات مرعی گردند -
 پیشکاران خدمت سمات آسمان انبساط گسترده اقسام اطعمه و اشربه

بدست و نهم یمین الدوله از دکن رسیده باحرار شرف ملازمت
 مفتخر گشت - و هزار اشرفی نذر گذرانید - و خواجه ابوالحسن و
 و شایسته خان با دیگر امرا و منصبدارانی که همراه آن نوئین والا
 مقدار بودند نیز باستلام عتبه علیه سربلند گردیدند - و هر کدام دو
 خور پایه نذر گذرانید - و هم درین روز مهابتخان خانخانان را بخلعت
 خاصه با چارقب طلا دوزی و جمدهر مرصع با پهلوانکداری و دو اسپ
 از طویلۀ خاصه یکی با زین طلا و دیگری با زین مطلا و فیل از حلقه
 خاصه با یراق نقره و صاده فیل سر افتخار بر افراخته رخصت دکن
 فرمودند - و لهر اسپ و دلیر همت و کرشاسب و افراسیاب پسران
 اورا و نبیره اش شکر الله پسر خانزمان را بمرحمت خلعت و اسپ
 مبهی گردانیده همراه او دستوری دادند *
 غره ذی الحجه سنه هزار و چل و یک مطابق سیم خرداد پادشاه
 جهان پناه دار الخلافه را فیل سواره بورود اقدس مینت آمود
 گردانیدند - و پادشاهزاده جوان بخت محمد داراشکوه در پس
 حوضه نشسته برسم مقرر نثار پرداخت - اعیان مصر جامع دیده
 امید را بدیدار عالم افروز این خورشید جبین روشن ساختند - و
 نیازمندان به نثار چینی کام دل برگرفتند - درین روز قلیچ خان را
 از تغیر نجابت خان بصوبه داری ملتان سرافراز ساخته رخصت
 فرمودند - سید نظام مخاطب بمرتضی خان بتقبیل آستان جلال
 سربلند گشته هزار اشرفی نذر و یک فیل پیشکش گذرانید -
 مکرمتخان باضافه پانصدی ذات و دو صد سوار بمنصب هزار و
 پانصدی و شش صد سوار - و عبدالحق برادر علامی افضلخان

بیگي ساخته بودند - بعد ازان بسفارت پیش شاه عباس والی ایران فرستادند - چون از چرب زبانی و مزاج دانی که ناگزیر سفرا است بهره نداشت آداب این شاه جسیم چنانچه باید ازو بتقدیم فرمید - شاهنشاه کام بخش که همت آسمان پیوندش بر رفاهیت حال جهانیان عموما و جمعی که درین سلسله حذیه حق قدیم خدمت دارند خصوصا مبدول است اورا بسبب کبر سن و التزام کوکنار از خدمت معاف داشته مبلغ یک لک روپیه برسم سالیانه مقرر گردانیدند - اکنون در دار الخلافت رحال اقامت افکنده بجمعیت خاطر بدعای دوام دولت روز افزون قیام می نماید - محمد علی بیگ ایلچی که از برهانپور بدار الخلافت پیشتر آمده بود چنانچه گذارش یافت شرف زمین بوس دریافتند دو اسپ عراقی بطریق پیشکش بنظر انور در آورد - صفدر خان حاکم دار الخلافت و معتقد خان فوجدار نواحی آن و مظفر خان معموری که داخل لشکر دعا بود و مکرمتخان و جمعی دیگر که در آنجا بودند محرز شرف ملازمت گشتند - پیشکش صفدر خان از اسپان عراقی و شتران نرو ماده و اقمشه ایران بنظر خورشید اثر در آمد - اصالت خان از لشکر فیروزی آمده باستلام آستان فلک نشان سعادت ازدوخت •

بیدست و دوم باغ نور منزل برون موکب گیتی پدما که پس از پنجاه کوچ و هشت مقام از برهانپور بآنجا رسید فروغ تازه یافت - و بجهت وصول ساعت دخول دار الخلافت هشت روز دران نزهتکده توقف شد - فلیح خان از اله آباد آمده سعادت ملازمت دریافت •

اساس نهادند - چنانچه در عرض يك سال بصرف مي هزار روپيه
 صورت انجام يافت - و چون مقرر است كه هر قلعه كه مورد رايات
 ظاهر شود حقيقت زندانيان آنجا بعرض اقدس برسانند - احوال
 محبوسان اين قلعه معروض گرديد - و يازده كس كه از ديرباز در
 حبس بودند بتصدق فرق فرقدان سامي آزاد گشتند - سيد خان
 جهان از دكن آمده شرف كورنش دريافت - و از انرو كه گواليار در
 جاگير او بود برخي مرصع آلات و اقمشه پيشكش گذرانيد *
 پانزدهم عبدالله خان بهادر فيروز جنگ از دكن معاودت نموده
 سعادت تقبيل قوايم سرير خلافت اندوخت و بعنايت خلعت و خنجر
 مرصع با پهلكتاره و صوبه دارمي بهار سر بلند گشته مرخص گرديد -
 سيف خان را از صوبه بهار تغيير نموده بجاي قليچ خان صوبه دار
 آله آباد گردانيدند - خليل خان كه موكب جهان نور از جاگير او
 گذشته بود يك فيل با برخي اقمشه عراق پيشكش نمود *
 هزدهم در نواحی دار الخلافت اكبر آباد مهابت خان خانخانان سپهسالار
 كه حسب الحكم از دار الملک دهلي برای ادراك زمين بوس
 روانه شده بود بكورنش سر بلند گشته هزار مهرنذر و نه فيل پيشكش
 گذرانيد - از انجمله دو فيل برای سر بلندي او بشرف قبول رسيد -
 و قامت عزتش را بخلعت خاصه بر آراستند - و چنانچه مقرر شده
 بود بصاحب صوبگی كل دكن هر افراز فرمودند - خان عالم بتقبيل
 سده سزیده مهابهي گرهيد - او از اولاد امير شاه ملك دوبلد يست
 كه از نوئينان معتبر ثالث القطبين حضرت صاحبقران بود - از كمال
 وقوف در فن مير شكري حضرت جنت مكاني او را چندي قوش

رسید - و از تغذیر معتقد خان بصوبه دارمی مالوه سر برافراخته
 رخصت یافت - و به معتقد خان فوجداری اطراف دارا اخلافت مفوض
 گشت - و از انرو که تنظیم مهمات صوبه پنجاب که از پیشگاه عنایت
 پادشاه فلک بارگاه به تیول یمین الدوله مرحمت شده بود و تنسیق
 محال خالصه آنجا که نسبت بخالصات دیگر صوبجات زیاده است
 از عنایت الله یزدی که از قبل یمین الدوله بحکومت آن صوبه
 می پرداخت چنانچه باید بروی کار نمی آمد نظم و نسق آن ملک
 وسیع را بوزیر خان که معتمد قدیم الخدمت درگاه والست تفویض
 نمودند - و از جمله سواران بمنصب او که پنج هزار ذات و پنج هزار
 سوار بود یک هزار سوار دو اسبه سه اسبه مقرر گردانیده بعنایت
 خلعت خاصه وفیل از حلقه خاصه برافراخته اورا بدار السلطنت لاهور
 رخصت فرمودند - چون چتر آسمان سا سایه وصول بر ملک بندیده
 افکند بکرماجیت مخاطب بجگراج پسر راجه ججهار سنگه دولت
 زمین بوس دریافته هزار مهر نذر و دوفیل پیشکش گذرانید -
 مقرب خان دکنی بخلعت فاخر و اسب از طویل خاصه بازین
 مطلا سر بلند گشته بسنبهل که در جاگیر او مقرر شده بود رخصت
 یافت - الله وردیخان را باضافه پانصدی ذات بمنصب سه هزار
 دو هزار سوار بلند پایگی بخشیدند •

یازدهم ظاهر گوالیار مرکز رایات گردون ارتفاع شد - و اورنگ
 ارای جهانبدانی بسیر قلعه توجه فرمودند - چون عمارتی که بحکم
 حضرت عرش آشیانی و حضرت جنت مکانی دران حصار فلک
 رفعت ساخته شده مندرس گشته بود حکم شد که عمارتی دیگر

بندگان و ناگزین عقیدت آئین مبدول است تدارک گذشته فرموده
هر کدام را بمرحمت خلعت و شمشیر و سپر با یراق طلائی میداد کار
واسپ و فیل سربرافراخته - نخستین را باضافه پانصد سوار
بمنصب چار هزاره ذات و سه هزار و پانصد سوار و باعام بیست
و پنج هزار روپیه نقد - و دومین را باضافه پانصد ذات و
هشتصد سوار بمنصب سه هزاره ذات و دو هزار سوار و بعطای
نقاره و بیست هزار روپیه نقد - مباحی گردانید - عبد الرزاق ولد
امیر خان صوبه دار تته سعادت زمین بوس دریافته لختی جواهر و
اقمشه آن دیار و هزار مهر نذر که از قبل پدر آورده بود از نظر مقدس
گذرانید - از اینجا که بر پیشگاه ضمیر حق پذیر که

(مصرع) یکذره ز نورش آفتاب است *

پرتو افکند که انتظام مهام دکن چنانچه باید از اعظم خان صورت
پذیر نیست - یرلیغ قدر توان بنام مهابتخان خانخانان عز صدور
یافت - که از عنایت روز افزون نظم مهامات صوبه خاندیس و دکن
بآن سپهسالار مقرر گشته - سرانجام ضروریات نموده از دار الملک
دهلی بسرعت تمام روانه شود - و سعادت استلام قوایم سریر فلک
نظیر دریافته از حضور اقدس مرخص گردد - و به یمین الدوله اصفهان
فرمان عالمیدشان صادر شد که صوبه داری دکن بر مهابت خان خانخانان
قرار یافته خان زمان را بنیابت پدر با تعیناتیان دکن در برهانپور
گذاشته با اعظم خان و دیگر بندگان درگاه والا جاه که همراه او معین
شده بودند احراز شرف ملازمت نماید *

دوم ذی القعدة نصیربخان بدوات تقبیل عتبه جاه و جلال

عاطفت مصحوب او خلعت و شمشیر مرصع و فیل از حلقه خاصه
با ماده فیل بفتح خان فرستادند - و چون اعظم خان صوبه دار
دکن در بالاگهات بود ملتفت خان پسر او را بخلعت و اسب نواخته
در برهانپور گذاشتند که تا رسیدن پدر بمحافظت آن قیام نماید -
و حکیم خوشحال ولد حکیم همایون را بخلعت و اسب سرفراز ساخته
بخشی و واقعه نویس صوبه دکن گردانیدند *

بیدست و پنجم سالیانه قاضی محمد سعید کره رودی از اصل و
اضافه سی و شش هزار روپیه مقرر شد - و درین ماه مبارک مبلغ
سی هزار روپیه معهود بمستحقان رسید *

غره شوال مطابق دوم اردی بهشت عید الفطر نوید
شاد مادی داد *

پنجم حوالی کالی بهیت که میان برهان پور و نربده است مضرب
خیام گشت - و بهیم سین زمیندار آن نواحی بتقبیل عتبه فلک
رتبه مفتخر گشته دو فیل بطریق پیشکش گذرانید - و بعنایت خلعت
سر بلند گردید *

دهم میدرزا عیسی باضافه پانصد سوار بمنصب چهار هزار
سه هزار سوار نوازش یافت *

بیدست و دوم الله و یرد یخان از بالا گهات آمده باستلام استان
عرش مگان پیشانی طالع بر افروخت - روز دیگر بهادر خان روهیله
و یوسف محمد خان تاشکندی که کیفیت مردانگی و گرفتاری
اینان نگارش یافته از لشکر نصرت اثر آمده بدولت زمین بوس
رسیدند - پادشاه مهربان قدردان بمراحم بادشاهانه که همواره درباره

صورت و معنی شده بسزای اعمال نکوهیده رسید - و بی نظام نیز
 یکدیگر حمایت و رعایت او دست زد حوادث و پامال نواب گشت -
 و ملک بیجاپور که اصلاً تاخت سرحدش در عهد حضرت عرش
 آشیانی و حضرت جنت مکانی با آنکه مکرر عساکر منصوره بر دنیا
 داران دکن معین شده بودند دست بهم نداده - چه جای آن ملک
 بورود لشکر پادشاهی پی سپر گردید - و نورس پور که در حوالی
 بیجاپور است و دار الملک و حاکم نشین با توابع و مضافات خراب
 شد - و نیز بحدوث سانحه و حشت افزای حضرت مهد علیا طبیعت
 مقدس از بودن برهانپور بمال آمده بود - نهضت رایات جهانکشا
 بصوب دار الخلافه اکبر آباد مقرر شد •

روز پنجشنبه بیست و چهارم ماه مذکور مطابق بیست و هفتم
 فروردین بعد انقضای ده گری اوزنگ آرای جهانبانی رکضت
 فرموده بدولتخانه که دو گروهی شهر برپا شده بود نزول اجلال
 فرمودند •

درین تاریخ صد امپ عراقی که مردم محمد علی بیگ
 ایلچی از عقب برای اواز ایران آورده بودند و او آنرا بطریق
 پیشکش همراه امیر بیگ کس خود از دار الخلافه بدرگاه معلی
 فرستاده بود از نظر مقدس گذشت - و خلعت و صد هزار روپیه
 نقد مصحوب او برای محمد علی بیگ مرحمت نموده فرستادند -
 و بامیر بیگ و همراهانش چار هزار روپیه انعام شد - عبد الرمول
 پسر فتح خان بعنایت خلعت و سرپیچ مرصع و اسپ و فیل تارک
 عزت برافراخته رخصت انصراف بدولتآباد یافت - و از روی

به نیابت یمین الدوله حاکم ملتان بود فرستاد و نوشت - که این
 عرضه داشت را بدرگاه خلیف پناه ارسال نموده از ملتزمان بساط
 تقرب برای او فرمان عنایت عنوان التماس نماید - بعد رسیدن عرضه
 داشت بدرگاه معلی منشور نوازش عز صدور یافت - او بعنایت
 پادشاهانه مستمال و مطمئن گشته روی امانی باستان کامرانی
 که کام بخش هر قاصی و دانی است نهاد - و دوم رمضان بدریافت
 سعادت زمین بوس سرافتخار برافراخته نه اسپ پیشکش گذرانید -
 و بعنایت خلعت و منصب دو هزاری ذات و هزار سوار و انعام
 بیست هزار روپیه کامیاب گشت - و در نواحی پنجاب جاگیر یافت *
 شانزدهم که روز شرف بود پیشکش اسلام خان صوبه دار گجرات
 لختی جواهر و مرصع آلات و هشتاد اسپ و اقمشه آن دیار بنظر
 خورشید اثر درآمد - قلیچ خان باضافه پانصد سوار بمنصب چار
 هزاری چار هزار سوار - و راجه رایسنگه ولد مهاراجه باضافه هزار
 دو یست سوار بمنصب سه هزاری هزار و دو یست سوار و اصل
 و اضافه خدمتخان خواجه سرا تحویلدار جواهر خانه بمنصب هزار
 و پانصد سوار - و هر کدام از عبد الرحمن ترمانی و هر بسنگه ولد
 کشن سنگه راتهور بمنصب هزاری ششصد سوار و سرانداز خان
 قلماق بمنصب هزاری چار صد سوار نوازش یافتند *

معاودت موکب کیتی پیما از خطه

برهانپور بدار الخلافت اکبر آباد

چون پیرای کافر ماجری با سرعیال و نهب اموال زیان زده

مال و مواشی سرزبانان حوالی سیوی و کیخابه بدست آرد از افغانه
 کوهستان نواحی فوشنج حشری فراهم آورده و قلیلی را بمحافظت
 قلعه فوشنج و عیال و اموال خود گذشته متوجه این کار نکوهیده
 آثار گشت - علیمردان خان با سه هزار سوار از خود و هزار سوار از
 زمینداران نواحی قندهار یلغار نمود - و صبح گاهی بقلعه فوشنج
 رسیده سر سواری مفتوح گردانید - و همگی زر و زیور و اسباب را با
 اسب بسیار که او برهنزی و ستمگری اندوخته دران حصار فراهم
 آورده بود بدست آورد - و عیال او را اسیر ساخته بقندهار فرستاد -
 و خود درانجا توقف نمود - چون خبر خانه خرابی و بی ناموسی
 بآن خانه بر انداز رسید دیوانه وار باستعجال تمام مراجعت کرد -
 علی مردان خان بچستی و چالاکی سر راه او گرفت - و دو سه گروهی
 فوشنج بهم پیوستند - و هنگام پیکار گرم گردید - چون با شیر خان
 افغانه بسیار جمع شده بودند پای ثبات هراول قزلباش از جا رفت
 علیمردان خان از دید این حال با مردم غول بمدد شتافت و با آنکه
 تغذگی بر پاشنه خان مذکور رسیده پران جست آن ناموس پرست
 همت مردانه و دل گردانه را کار فرموده زخم را مخفی داشت و ثبات
 قدم ورزیده غنیم را شکست فاحش داد - و شیر خان گریخته
 بدو کی چتالی رفت - و هر چند تردد و تلاش نمود کاری از پیش
 نتوانست برد - و چون چاره کار بهبود روزگار جز آنکه پناه باولیای
 دولت ابد پیوند برد ندید از نواحی دوکی عرضه داشتی مشتمل
 بر اظهار عجز و انکسار و ابراز هواداری و خدمتگذاری و اراده
 دریافت سعادت آستان بوس نزد احمد بیگ خان که دران ایام

مرصع سر عزت بر افراختند - بسید عمر یزنه بی نظام پانزده هزار
روپیه انعام شد - حکیم جمالی کاشی دیوان دار السلطنت لاهور
بظهور آثار دیانت بدیانت خان مخاطب گشت - بهرجی زمیندار
بکلافه با پسر و برادران دولت استلام عتبه فلک رتبه دریافت - و سه
فیل و نه اسب و اختی مرصع آلات برسم پیشکش گذرانید *

زینهارى شدن شیرخان ترین زمیندار

فوشنج بدرگاه سلاطین پناه

چون پدر شیرخان را بشاه بیگ خان کابلی که از پیشگاه
عزایت حضرت عمرش آشپزانی بصوبه دارى قندهار سر بلند بود
نقش ساز گاری نقشست بایران شتافت - و شیرخان در همان
ملک نشو و نما یافت - پس از آنکه شاه عباس در اواخر سلطنت
حضرت جنت مکانی قندهار را بتصرف در آورد او را بریاست قبایل
افغانه فوشنج و نواحی آن نامزد ساخته رخصت نمود - او دران
سرزمین استیقلال بهم رسانید - و بعد رحلت شاه چه از زیاده سرب
و فتنه گری که خوی این گروه شورش پزوه است و چه از غرور
التفات شاه صفی بعلي مردان خان ولد گنج علیخان آذربک که از
قبل شاه عباس بجای پدر حکومت صوبه قندهار داشت - و در دولت
او نهایت عزت و اعتبار - چنانچه باید سراطاعت و انقیاد فرود نمی
آورد - و نیز از ستم و تعدی او که جبلی این قوم شوم است متروکین
عراق و هندوستان را بغراغبال آمد و شد میسر نبود - علي مردان خان
برای استیصال او جویای قابو بود - سال گذشته شیرخان باسید آنکه

شب پانزدهم که ليلة البرات بود ده هزار روپيه مقرر بمستحقان
عطا فرمودند - و عبادات مخصوصه اين شب متبرک بتقدیم
رسانیدند *

شب چهار شنبه بیست و پنجم کشتن سنگه ولد جسونت راتهور
نور الدین قلی را در حینیکه او از دولتخانه خاص بر آمده بمنزل
میرفت بکینه آنکه در عهد حضرت جنت مکانی پدرش را مردم
نور الدین قلی کشته بودند زخمهای منکر زده و کارش بانجام
رسانیده بدر رفت *

نکارش نوروز گیتی افروز

بعد از گذشتن هشت گری از روز شنبه بیست و هشتم شعبان
سال هزار و چهل و یکم هلالی خسرو سیدارگان به بیت الشرف انتقال
نمود - و نوروز عالم افروز جهان را بر باحین رنگارنگ و سبزه های
گوناگون بیدار است - و فیض افضال شاهنشاه والا اقبال دل افروز
جهانیان گردید *

بلاله ز فردوس جام آمده * ز رضوان بگلشن سلام آمده
شده جلوه گر نازنینان باغ * رخ آراسته هریکی چون چراغ
شهنشه در آرایش روزگار * فزوده بهار دگر بر بهار
درین روز عشرت اندوز فدائی خان را بخلمت و اسپ با زین مطلا
سر برافراخته چونپور را در تیول او عطا فرمودند - و میرزا عیسی تر
خان را بعنایت خلعت و اسپ با زین مطلا بر نواخته بایلچپور
رخصت نمودند - و عبد الرسول پسر فتح خان را بمرحمت طره

قلعه سولاپور گذشته - و از کتل هر که داخل ملک پادشاهیست فرود آمده
پایان آن منزل گزیدند - و قریب پانزده هزار باطل کوشان که تا قلعه
سولاپور عقب مجاهدان اقبال می آمدند برگشته بسوی بیجاپور رفتند *
اکنون بنگارش سوانح حضور سراسر نور می پردازد

شب بیست و هفتم رجب ده هزار روپیه بارباب استحقاق رسید *
غره شعبان جواهر و اقمشه و امپان عربی و عراقی با دیگر تحف
و رغایب که معز الملک متصدی مهمات بندر سورت و کنبابت
دران دو بندر بهم رسانیده فرستاده بود از نظر انور گذشت *

هشتم وزیر خان که بتسخیر دولتاباد دستوری یافته بود احراز
دولت ملازمت نمود - روشن ضمیر ولد صادق خان میر بخشی را
بخلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و دویست سوار بر
نواخته از تغیر سردار خان قوربیگی ساختند - و چون بعرض اشرف
رسید که شمشیر خان تهانه دار هر دو بنگش جهان فانی را پدرود
نمود ضبط بنگش بالا بارد شیر ولد محمد مسعود برادر کلان سعید خان
که در جنگ افغانه تیراه بدرجه شهادت رسیده و تهانه داری
بنگش پایان بابو البقا برادر خرد سعید خان مقرر شد - راو سترمال
نبیره رار رتن دولت استان بوس دریافته چل فیل که از جد او مانده
بود برسم پیشکش بنظر انور در آورد - از انجمله هژده فیل که دولک
و پنجاه هزار روپیه قیمت دارد و ازان میان هشت فیل قابل آن
است که داخل اقبال خاصه شود بشرف پذیرائی رسید - و تتمه
بار مرحمت شد - و بعنایت خلعت و اسپ با زین بقرة و علم و
نقاره سرافرازی یافت *

خواص خان دریافته که عسکر متارۀ حشر ازین رهگذر که آذوقه در
لشکر نمانده است و آوردن کاه و هیمة از راه دور باعث محنت مردم
و تعب درابست زیاده بر چند روز تاب توقف ندارد مدار کار بر مکر
سازی و حيلة پردازی گذاشته است - و بامید آنکه ارکان لشکر از
پراگندگی و پریشانی سپاه فیروزی دل از تسخیر این ملک برداشته
بی حصول مقصود خواهند برگشت - شب را بهام و روز را بشام
میرساند - چون در مدت بیست روزه محاصره بیجاپور غله از هیچ
جای نرسید - و مقاهیر پیش از رسیدن جنود نصرت آمدن مواضع
معمورۀ اطراف شهر را ویران ساخته غلهها را بجاهای در دست برده
بودند و آذوقه که لشکر فیروزی همراه داشت بخرچ رفت و از نیایبی
غله سیری بیک روپیه رسید - و نزدیک شد که مردم و دراب از کار باز
مانند بمصلحت دید دولتخواهان مقرر شد که از ظاهر بیجاپور بر
تاخته بملک آباد غنیم در آیند تا هم لشکر ظفر اثر صرفه گرد و هم
ملک معمور آن ادبار پیشگان خراب شود - و باین عزیمت کنار آب
کشن کنگ را گرفته بسمت رای باغ و مرج که از محال آباد ان
ملک است نهضت نمودند - و هرجا آب و علف و غله می یافتند
فرود آمده لشکر را بتاخت و تاراج اطراف می فرستادند - و مبارزان
اقبال هزد و جانب راهی را که ازان عبور مینمودند بقتل و اسرو
نهب خراب میگردانیدند - از روز در آمدن افواج فیروزی در ملک
عادل خان تا هنگام بر آمدن بر تاخت و تازاج بود - و چون خلاصه
آن ملک پی سپر عساکر نصرت ماثر گشت و سپاه از محنت عسرت
برآمد و ایام برسات نزدیک شد - اولیای دولت قاهره از حوالی

عم وندوله نزد یمین الدوله آمده مدعیات برگذارد - و ارسال پیشکش
شاهنشاهی و انقیاد او امر ظل اللهی قرار داده مبانی مصالحه را
مستحکم گردانید - انجام کار هر دو از قلعه بیجاپور آمدند - و
نصیرخان و معتمد خان باشاره یمین الدوله تا کنار اردو باستقبال
شتافته اینانرا نزد آن ساعد مساعد دولت آوردند - یمین الدوله
مجلس بزرگانه ترتیب داده و عمدهای دولت را حاضر ساخته
پس از ادای مقدمات گوناگون مقرر گردانید که عادل خان مبلغ
چهل لک روپیه از جواهر و مرصع آلات نفیسه و فیلان کوه پیکر و
نقد برسم پیشکش بدرگاه والا بفرستند - و اطاعت او امر خاقانی و
اجتناب از نواهی وسيله نجات و ذریعه حیات دانسته دیگر پا از
جاده هواداری و خدمتگذاری بیرون نگذارد - و برطبق این قرارداد
عهد نامه نگارش یافت - و در آخر مجلس مصطفی خان و خیریت
خان و بهادر خان و یوسف خان که در قید بیجاپوریان بودند و
بدولتخواهان سپرده مرخص گشتند - شیخ عبد الرحیم خیرآبادی را
که از ملازمان معتمد یمین الدوله است همراه بودند که پیمان نامه
را بمهر عادلخان رسانیده مصحوب او بفرستند - روز سیوم شیخ
مذکور را رخصت نموده پیام کردند که عهد نامه بدست وکلای خود
فرستاده خواهد شد - روز دیگر وکلا آمده التماس بعضی مطالب
نمودند - چون ملتمسات نزدیک بکار بود در معرض قبول افتاد -
و قرار یافت که فردا عهد نامه برسانند - هنگام رخصت نوشته
مصطفی خان را یکی از محرمان او چنانچه دیگری بران اطلاع
نیافته نزد یمین الدوله افداخته بدر رفت - مضمونش آنکه چون

و یمن اقبال شاهنشاهی - بعافیت بر میگشتند - اگرچه یمین
الدوله هرروز محافظت جمعی که باوردن کاه و هیمه می رفتند
بسرحداری مقرر میگردانید اما چون از فراوانی لشکرو فزونی دواب
باسانی چنانچه باید صورت نمی بست - مخاذیل فرصت جو بجماعه
که باطراف و جوانب متفرق میگشتند قابو یافته دست بردی
مینمودند - و تا آن سرزمین مخیم عساکر ستاره شمار بود - هر روز
مکرر میان کنداوران هر دو طرف بر سرکھیتی مبارزت و مقابلت
برروی کار می آمد - و از آنجا که فیروزی در رکاب اولیای سلطنت
والا مرتبت است - و هزیمت همعنان اعدای دولت بلند صوات -
هربار دایران معرکه اینجا به تیغ آتشبار دمار از روزگار غنیم ادبار
شعار بر می آوردند - خصوصا شیربیشه و غا نصیربخان و درین
حروب از عیان بیجاپور سکندر علی پسر عم رندوله با چندی رهگرایی
عدم گشت - در ابتدا شیخ دبیر نامی از محرمان و مخصوصان
خواص خان از قلعه برآمده مقدمات مصالحه و فرستادن پدشکش
در میان آورد - چون شایسته اعتماد نبود پذیرفته نیامد - پس از آن
همواره محمد امین مخاطب بمصطفی خان داماد ملا محمد
لهوری پنهانی نوشتجات مشتمل بر دولتخواهی در آوردن بندهای
پادشاهی بقلعه نزد یمین الدوله میدفرستاد - و مواعید را موکد
بایمان غلاظ و شداد میگردانید - و خلف وعده را عذری می آورد -
آخر چون بظهور پوست که وعدهای او مواعید عرقوب است - و
اقوالش بسان سایر اقایل دکنیان بکذب منسوب - بعد از گفت
وگویی بسیار قرار یافت - که مصطفی خان با خیریت خان حبشی

بحراست قلعه اودگر که قرب جوار داشت می پرداخت -
 سپرد - و از آنجا همراه هواکب گیتی پدما بقصبه کلانور که از
 محال معموره ملک عادلخان است رو نهاد - و چون ظاهر
 سلطان پور که بشهر گلبرگه اتصال دارد مرکز اعلام نصرت اعتصام
 گردید - حفظه آنجا خلاصه متوطنان آن بلده را بقلعه گلبرگه
 که انرا بتوپ و تفنگ و دیگر ادوات جنگ استحکام داده بودند -
 در آوردند - روز دیگر اعظم خان و عبد الله خان بهادر فیروز جنگ
 و خان زمان باشاره یمین الدوله بحوالی قلعه رفتند - هرچند از قلعه
 و حصار شهر توپ و تفنگ بهارش درآمد اما مبارزان اقبال حصار
 شهر را سرسواری مفتوح گردانیدند - و از قتل و اسر و پرداخته آنچه از
 اسباب و اموال یافتند تاراج نمودند - از درون خندق نیز اسب بسیار
 بدست آمد - یمین الدوله اشتغال بتسخیر قلعه گلبرگه که هم باعث
 تضییع لشکر بود و هم موجب تعطیل مقصد صلاح ندیده آخر روز
 مجاهدان اخلاص شعار و مبارزان نبرد کار را بمعسکر طلبید و از آنجا
 کوچ نموده در کنار آب نهنورا دایره کرد - و در آنجا شان می هزار
 سوار دیده رو بمطلب نهاد - و بعد از رسیدن بحوالی لیچاپور کنار
 تالابی که میان نور سیور و شاه پور است مخیم لشکر فیروزی گردانید
 غنیم هر روز از خندق گشته در میدان صف میکشید و از طرفین
 بدان و تیر و تفنگ هنگامه نبرد گرم میگرددید - و جان بازان معرکه
 جلالت و بکه تازان مضمار شجاعت با آنکه از بالای قلعه توپ و
 تفنگ و بان و ضرب زن مانند صاعقه میریخت مقاهیر را پیش
 انداخته تا پای حصار می توانیدند - و بحراست روز افزون الهی -

شد - قرار دادند که شب بکمند و نردبان بر فراز آن برآمده مسخر گردانند - قلعه نشینان برینمعهنی آگهی یافته سرشته نجات از دست دادند - و در تاریکی شب که صبح نجات گریزندگان حیوة پرست از طرفی که ملچار نداشت بدر رفتند - و کوچه بی ناموسی بر لگام فرار سپرده خود را رستگار و رعایا را گرفتار گردانیدند - و مبارزان لشکر منصور از هر جانب بقلعه در شده دست اسر و غارت کشوده فراوان غنیمت از آذوقه و اسباب فراهم آوردند - ناگهان آتش در حقه و دیگر آلات آتشبازی در گرفت - و اصالت خان را که از جلالت و جسارت فراز قلعه برآمده بالای چوبین تختی که در زیر آن آتشبازی گذاشته بودند استاده بود با آن تخت بهوا برد - و او بکلاعت آهی که همواره پاسبان مردان اخلاص گزین و گردان رزم آئین است اندرون قلعه در مکانی که گاه بسیاری برهم ریخته بود افتاد - اگرچه پاره از دست و روی او بباروت سوخت اما از آسیب هلاک محفوظ ماند - و آتش بمسجدی پر از باروت در گرفته خرمن عمر جمعی بباد فنا داد - و چون یمین الدوله از پیشگاه خلافت مأمور شده بود که اگر فتح خان اطاعت امر بادشاهی سرمائی سعادت شناخته پسر کلان خود را با پیشکش بدرگاه معلی فرستد آنچه از ولایت متعلقه بی نظام مسخر اولیاء دولت قاهره گردن بمردم او حواله نماید - و درینولا بآن نوئین با تمکین خبر رسید که او بعد از تعدین شدن وزیرخان با لشکر فیروزی از خواب غفلت بیدار شده پسر کلان خود را با پیشکش بدرگاه معلی فرستاده قلعه بهالکی را که داخل سرحد بی نظام بود با توابع بشخصی که از قبل فتح خان

و قیمت مجموع هشت لك روپيه شد از نظر اطهر گذرانید - و بعنايت خلعت و كپه و مروض و اسب و فيل سرافراز گردید - حقيقت لشكر اقبال آنكه پس از روانه شدن يمین الدوله از بالا پور بمقصد خواجه ابوالحسن با راجه ججهار سنگه و ديگر منصبداران تاحوالی آن و عبدالله خان بهادر فيروز جنگ تا باهم و نصير پخان باهمرهان تا ناندیر باستقبال شتافته دريافتند - و يمین الدوله دو روز در ناندیر مقام نموده احوال و ائصال زايد لشكر درانجا گذاشته جريده شب درميان بقندهار رفت - بعد از ملاحظه مداخل و مخارج آن قلعه بحکم اقدس رومي خان را بحراست گذاشته روانه مطلب گشت - و پس از رسيدن بیکمنزلی قلعه بهالکي هنگام سواري قوز يساول را فرستاده که بحوالی آن رفته مکنون خاطر حراس حصار در يابد و بران آگهي دهد - اگر اهل محکمه آنوقه بمعسكر اقبال بيارند سپاه نصرت دستگاه دست از تعرض آن جماعه باز دارد - و اگر از دريافت اين سعادت سر باز زنند بتسخير قلعه پرداخته آید - و چون قوز در اثناء راه برگشته ظاهر ساخت که حصار گزيان از شقاوت منشي و عاقبت دشمني سر از فرمان پذيري پرتافته احباب هلاک خود افروخته اند - و بانداختن توب و تغذات آتش جهنم برای خود افروخته - منغلی لشكر فيروزي به تسخير آن محکمه معين گشت - و معتمد خان بخشي بالختي از بندرهای درگاه بکوسک اين فوج مقرر شد - کار طلبان نصرت شعار قلعه را احاطه نموده شروع در ملچار کردند - و نيران جدال اشتعال يافت و چون فدويان جد کارديدند که فتح اين محکمه بمحاصره ديرخواهد

غیر مستقیم در فرستادن پیشکش توقف و تعلل نمود بدست و
و سیوم سریر آرای جهانبدانی وزیر خانرا بمرحمت خلعت خاصه
و باضافه هزار سوار بمنصب پنج هزاری ذات و پنج هزار سوار و بعنایت
اسپ از طوبه خاصه با زمین مطلا برنواخته با ده هزار سوار فبرد کار
رخصت فرمودند - تا هم بتسخیر قلعه دولاباد به پردازد - و هم آن
گران خواب غفلت را بیدار ساخته رهگرای سعادت گرداند - و
مقرب خان دکنی را که بر حقیقت آن سر زمین آگاه بود و با فتح
خان عداوت داشت بخلعت فاخر و جیغه مرصع و اسپ از طوبه
خاصه با زمین مطلا - و مبارز خان را بعنایت اسپ و فیل - و راجه
پتهلداس و مادهو سنگه و جان نثار خان و راو کرن و پرتھی راج را
بخلعت و اسپ سر بلند گردانیده همراه خان مشار الیه دستوری
دادند - و از آنجا که پس از روانه شدن وزیر خان بروزی چند سید
ابو الفتح وکیل فتح خان که از قبل نمبر نیز مکرر بآستان مقدس
آمده بود بدرگاه والا رسیده عرضه داشت او را از نظر انور گذرانید - و
بعرض اقدس رسانید که فتح خان عبد الرسول پسر کلان خود را با جواهر
و مرصع آلات و اویالی که داشت روانه درگاه سلاطین پناه نموده
و درین نزدیکی میرسد - حضرت ظل الهی از تقصیر تاخیری که
ازو در ارسال پیشکش رفته بود انماض عین فرموده بوزیر خان
فرمان فرستادند - که بهر جا رسیده باشد از آنجا برگردد - و چون
عبد الرسول بدرگاه معلی رسید جعفر خان باصر اقدس استقبال
نموده به پیشگاه حضور آورد - او بعد از احراز دولت بار جواهر و مرصع
آلات و سی فیل و نه اسپ که فتح خان مصحوب او فرستاده بود

هزارى ذات بمنصب چار هزارى ذات و هفتصد و پنجاه سوار - و
جعفر خان باغافه و انصدي ذات و دو بهست سوار بمنصب دو هزار
و پانصدي ذات و هزار و دو بهست سوار - و محمد زمان طهراني از
اصل و اضافه بمنصب دو هزارى هزار و چار صد سوار - و راي
كاشيداس بخدمت ديواني و اميدي چنگله سهرند و فزوني منصب
فوازش يافتند - پيشکش قاسم خان صوبه دار بنگاله هي و سه فيل
و بيست و هفت كونت (؟) و سپر بسيار كه خاصه آن ملك است
و چل من عود و اقسام امتعه آن ولايت كه قيمت مجموع زياده بر
دولت روپيه شد از نظر اكسير اثر گذشت *

دهم بعرض مقدس رسيد كه روزگار جهانگير قليخان ولد خان
اعظم كوكندهاش سپري گرديد *

دوازدهم كرن ولد راو سور از پيكانيير وطنش بدرگاه گيوان بارگاه
رسیده دولت زمين بوس دريافت - و يك فيل پيشکش نمود
و ياسين و شمشير و ديال پسران شير خان سعادت تقبيل آستان
گردون شان دريافته اويال پدر برسم پيشکش بغير اقدس در آوردند -
و فيل بايراق نقره حسن قبول يافت - و نخستين از اصل و اضافه
بمنصب هزارى هشتصد سوار و ديگران بمنصب درخور سربلند
گشتند - مبارز خان افغان از قبول خود ميوات آمده بدولت كورنش
رسيد - عبد الرحمن ترباني كه از معتمدان قديم الخدمت درگاه
والاست از كابل آمده بادر اك شرف ملازمت و عفايت خلعت و
خنجر مرصع تارك بخت برافراخت - چون فتح خان پسر عنبر
باوجود اظهار انقياد احكام و اوامر پادشاهي از عقل نا سليم و طبع

آغاز پنجم سال

میمنت اتصال از دور اول جلوس مقدس

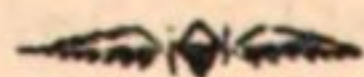
روز پنجشنبه غره جمادی الثانیه سال هزار و چل و یکم مطابق
چهارم دی سال پنجم از تخت آرائی موس ارکان جهانبدانی
حضرت خاقانی نوید عشرت و کامرانی رسانید •

جشن وزن مبارک شمسی

روز دو شنبه سیوم رجب موافق ششم بهمن ماه جشن وزن شمسی
انتهای سال چهل و ابتدای چهل و یکم از عمر ابد پیوند خدایو
روزگار خداوند جهاندار آرایش یافت - و آن گردون رفعت بطلا و
دیگر اشیاء معهوده برسخته آمد - و دامن امید عالمیان بزرو سیم
نثار برآمد - درین روز مسرت افروز اختر برج جهانداري - جوهر
معدن کامکاری - پادشاهزاده بلند قدر محمد شاه شجاع بهادر که با وزیر
خان و ستمی النساء خانم نعش حضرت مهد علیا بدار الخلافه رسانیده
و چار روز در اینجا صافده بدرگاه والا مراجعت نموده بودند یا متلام عتبه
افبال سعادت جاوید اندوختند - و علامی افضلخان باضافه پانصد
سوار بمنصب پنج هزاري ذات و سه هزار سوار - و مقرب خان دکنی
بعزایت خلعت فاخر و ماهی مراتب - و فدائی خان بمرحمت علم
و نقاره و صفدر خان باضافه هزاري ذات و پانصد سوار بمنصب
چار هزاري ذات و دو هزار و پانصد سوار - و موسویخان صدر باضافه

و احتیاج حرمین مکرمین ارسال فرمایند - بناظرمان مهمام صوبه
 گجرات فرمان شد که در احمد آباد و سورت و آن نواحی دولک و
 چهل هزار روپیه را متاعی که دران مکان والا شان خرید و فروخت
 میشود ابتیاع نموده بخواجه جهان که بدیانت و قدم خدمت
 موصوف است حواله نمایند - که بعد از فروخت سود و سرمایه را
 باتفاق حکیم به نذر زندان آن دوبقهه رفیعه برساند - خدمت عرض
 مکرر از تغیر حکیم مذکور بحکیم حاذق پسر حکیم همام گیلانی
 مفوض گشت - شیخ فرید از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی
 هشتصد سوار سرعزت برافراخت - حکیم جمالی کاشی که بخدمت
 دیوانی سرکار حضرت مهد علیا ممتاز الزمائی سربلند بود از تغیر
 میر عبد الکریم بخدمت دیوانی صوبه پنجاب و منصب هزار
 ذات و دوسد و پنجاه سوار از اصل و اضافه سرافراز گردید *

انوب سنگه و راو دودا و گروهی از منصبداران قوت گیرد - و جرانغار
 بخواجه ابو الحسن و خان زمان و ظفر خان با جمعی از منصبداران
 مستظهر شود - و حکم مقدس شد که عبد الله خان بهادر فیروز
 جنگ و رشید خان انصاری و راجه روز افزون و بعضی منصبداران
 و طایفه از برق اندازان سوار در جانب راست - و شایسته خان و
 راجه جیسنگه خانلر پسر ذو الفقار خان قرامانلو با جمعی از
 منصبداران و برق اندازان در طرف چپ بمراسم طرح قیام نمایند -
 و راجه ججهار سنگه بنذیل و چندی دیگر از منصبداران با پانصد
 سوار احدی چنداول باشند - مهر اوزک پیش از سریر ارائی نزد
 حضرت مهد علیا می بود - پس از آنکه اورنگ جهانبدانی بجلوس
 میمنت مانوس آسمانی پایه گشت بالتماس ان ملکه دوران
 به یمین الدوله عنایت شد - او بار اول که ببالاکهاست مرخص گردید
 بجناب خدر معلی میبرد - و پس از مراجعت باز یافت - درین
 مرتبه یک روز پیش از رخصت آورده از نظر خورشید اثر
 گذرانید - اعلی حضرت آنرا بنواب گردون قباب بیگم صاحب
 سپردند - و ازین تاریخ خدمت بزرگ مرتبت مهر نمودن
 فرامین مطاعه بآن مسند آرای عصمت تفویض یافت - حکیم
 مسیح الزمان و ملا خواجه خان مخاطب بخواجه جهان التماس
 دستوری زیارت حرمین شریفین نموده باین امنیت فایز گشتند -
 چون پادشاه حق آگاه شهنشاه دین پناه که ابر انعامش چون انعام
 ابر جهانرا در گرفته است - بعد از بر افراختن پایه اورنگ جهانبدانی
 بجلوس مبارک نذر فرموده بودند که پنج اک روپیه باهل استحقاق

و با آن نوئین والامکان اعظم خان و سید خانجهان و راجه گجسنگه و
شایسته خان و خان زمان و راجه جیسنگه و سردار خان و راجه بهار
سنگه و معتقد خان بخشی این لشکر و الله و یرد یخان و اصالتخان
و دیگر منصبداران - و از دکنیان یاقوت خداوند خان و اوداجیرام
و کهیلوجی و مالوجی بهونسله و بهادر جی و غیر انیان مرخص
شدند - و از خلعت و خنجر مرصع و اسب و فیل و زر آنچه درخور
هرکس بود عنایت شد . و فرمان مقدس عز صدور یافت که
عبدالله خان بهادر فیروز جنگ بارفقای خویش و خواجه ابوالحسن
با راجه چهار سنگه بندیل و همراهان خود و نصیریخان و راجه بهارتیه
و همگی سپاه تلنگانه بعسکر فیروزی پیوندند - و بهزار سوار و چار
هزار پیاده برق انداز با عرابهای توپ و فیلان هتال و هزار احدی
تیر انداز نیز همراه گردانیدند - و ترتیب جنود نصرت آمود در
پیشگاه حضور اقدس چندین قرار یافت که فوج قول بوجود اخلاص
آمود یمین الدوله و دیگر منصبداران مستحکم گردد - و هراول براجه
گجسنگه و راجه بهار سنگه بندیل و الله و یرد یخان و سید عالم باره
و چندر من بندیل باجمعی از راجپوتان و اصالتخان با پانصد سوار
تفدگیچی اعتضاد پذیرد - و یاقوت خداوند خان با تمام دکنیان و
نصیریخان و راجه بهارتیه یا یکصد و هفتاد منصبدار برسم منغلی
پیش لشکر منصور میرفته باشند - اگرچه سردارمی این فوج بیاقوت
خان نامزد شد - اما از دور بینی و حزم گزینی اعتماد بر دکنیان
نکرده نسق آنرا بعهدۀ نصیریخان باز گذاشتند - خان جهان بانوجی
از سادات باره و امروهه التمش باشد - و برانغار با عظم خان و راجه

فرستادن یمین الدوله ببالاذهات برای بیدار ساختن محمد عادل خان از خواب غفلت و پندار

چون محمد عادل خان از خرد سالی و تبه رائی و ناآزمونی و
کثرت همشعنان بد و دوستان نا بخرد و اغرای پیشکاران غرض
پرست خصوصا دولت نام غلامی که دناءت ذات و رداءت صفات او
مجملی گذارش یافته پا از منهج مستقیم بندگی که سرمایۀ افتخار
و پیرایۀ اعتبار پدر او بود بیرون نهاد - پادشاه دوربین صواب گزین
رکن رکین سلطنت یمین الدوله آصف خان را بجهت بیدار ساختن
او از غفلت نامزد ساخته مقرر گردانیدند - که اگر عادل خان
برهنمونی بخت بیدار و خرد هشیار بسان پدر لوازم اطاعت و خدمت
گذاری و مراسم انقیاد و فرمان برداری بتقدیم رسانیده پیشکشی
در خور این درگاه گردون جاه ارسال دارد - قصد استیصال و خرابی
او نکند - و اگر از ربعان جوانی و طغیان نادانی بشاه راه مطاوعت
و مطابعت نگراید - از ملک او آنچه گرامند ضبط باشد داخل
ممالک محروسه نماید - و باقی را پی سپر عساکر جهانکشا و پامال
مواکب گیتی پیمای سازد *

نوزدهم جمادی الاولی مطابق هفدهم آذر آن رکن رکین و
نوئین اخلاص گزین را بعزایت خلعت خاصه و چارقب طلادوزی
و جمدهر مرصع با پهلونقاره و شمشیر مرصع و در اسپ از طویلۀ
خاصه با زین مرصع دیگری با زین طلائی میناکار و فیل از حلقۀ
خاصه با براق نقره و ماده فیل مفتخر گردانیده رخصت فرمودند -

بود مصحوب باد شاهزاده نامدار محمد شاه شجاع بهادر و وزیر خان
 و متی النساء خانم که بمزاج شناسی و کاردانی بدرجه اولی پیش
 دستی و وکالت آن مالکه جهان ملکه جهانیان رسیده بود روانه
 دار الخلافه اکبر آباد نمودند - و حکم شد که هر روز در راه آتش بسیار
 و دراهم و دنانیر بی شمار بفقرا و نیازمندان بدهند - و زمینی در
 نهایت رفعت و نزهت که جنوب رویه آن مصر جامع است - و
 پیش ازین منزل راجه مانسنگه بود - و درینوقت راجه جیسنگه
 نبیره او تعلق داشت - برای مدفن آن بهشت موطن برگزیدند -
 اگرچه راجه جیسنگه حصول این دولت را فوز عظیم دانست - اما
 از روی احتیاط که در جمیع شیون خصوصا امور دینیه ناگزیر است -
 در عوض آن عالی منزلی از خالصه شریفه باو مرحمت فرمودند -
 بعد از رسیدن نعلش بآن شهر کرامت بهر پانزدهم جمادی الثانیه
 حال آیدده پیگر نورانی آن آسمانی جوهر بخاک پاک سپرده آمد
 و متصدیان دار الخلافه بحکم معلی عجله الوقت تربت فلک مرتبت
 آن جهان عفت را از نظر پوشیدند - و عمارتی عالیشان و گنبدی
 رفیع بنیان - که تا رستخیز در بلندی یادگار همت گردون رفعت
 حضرت صاحبقران ثانی باشد - و در استواری نمودار اعتقامت
 عزایم بانی - طرح افکندند - و مهندسان دور بین و معماران صنعت
 آفرین چهل لک روپیه اخراجات این عمارت برآورد نمودند •

هردو را از هم جدا می ساخت - و بهمین زورهای بیجا بیمار شده
 پس از چندی در زندگی پدر سپری شد - سابقا چون فتح خان
 پسر عنبر بوسیله یمین الدوله آصفخان عرضه داشت محتوی بر
 دولتخواهی و هوا جوئی فرستاده معروض داشته بود - که این
 خدمت گذار اخلاص شعار بی نظام را که از کوتاه بینی و شقاوت
 گزینی بدسگالی و مخالفت اولیای دولت ابد مיעاد می نمود -
 مقید ساخته امیدوار مراحم بادشاهی است - و در جواب آن فرمان
 قضا جریان عز صدر یافته بود - که اگر گفتار او فروغ راستی دارد
 جهان را از آلائش وجود بی سود او پاک گرداند - چون فتح خان
 بعد از ورود حکم جهان مطاع برهان بی نظام بدفرجام را خفه نموده
 شهرت داد که باجل طبیعی در گذشت - و حسین نام پسر ده ساله
 او را جا نشین آن بد آئین گردانید - و عرضه داشتی مبنی از
 حقیقت این واقعه بدست محمد ابراهیم که از نوکران معتمد او
 بود بدرگاه سلاطین پناه فرستاد - مثال لازم الامثال صادر شد که
 اقبالی را که بدرون حصار دولتاباد برده - از قلت آذوقه ضایع خواهند
 شد - آن را با نغایم جواهر و مرصع آلات بی نظام همراه پسر
 کلان خود برهم پیشکش ارسال نماید - تا ملتومات او عز قبول یابد
 و با منشور نوازش که پوه مرصع و دو امپ یکی عراقی با زین طلا
 دیگری ترکی راهوار با زین مطلا مصحوب شکرالله عرب و فتح خان
 بدولتاباد فرستادند - اودا جیرام بانعام چل هزار روپیه سرافراز گردید •
 روز جمعه هفدهم جمادی الاولی نعش مقدس مسافر اقلیم
 تقدس حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی را که بطریق امانت مدفون

صاحبقران بود و دیگر نیاکنش که درین سلسله علیه بامارت رسیده
اند خانه زاده کرسی است - و درین نزدیکی در کندن بیخ فساد
افغانه پشاور مساعی جمیله بتقدیم رسانیده - مرحمت فرمودند -
و فرمان قدر توان صوبه داری را با خلعت فاخر و خنجر مرصع
ارسال نمودند - و باضافه هزار و پانصد سوار از انجمله هزار سوار دو
اسپه سه اسپه بمنصب چار هزاری ذات و چار هزار سوار یک هزار
سوار دو اسپه سه اسپه سرافراز ساختند - تهنه داری هر دو بنگش
بشمشیر خان مفوض شد - و او بعنایت خلعت و نقاره و باضافه
پانصدی هفتصد سوار بمنصب سه هزاری دو هزار و پانصد سوار
سر افتخار برافراخت *

شانزدهم از عرایض منہیان لشکر بالاگهات بعرض ملتزمان
پیشگاه حضور رسید که پیمانہ زندگانی راو رتن هادا لبریز گشت -
خاقان زمان سترسال نبیره او را که جانشین او بود بمنصب
سه هزاری ذات و دو هزار سوار و خطاب راوی سر بلندی بخشیدند -
و ولایت بوندی و کنگر و پرگنات آن نواحی که وطن راو رتن بود
در تیول او مرحمت نمودند - و فرمان مشتمل برین عنایات فرستاده
اورا بدرگاه گردون جاه طلب فرمودند - و ماده و سنگه پسر راو رتن
را باضافه پانصدی ذات و پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی
هزار و پانصد سوار بر نواخته پرگنه کوته و پلاپنه را در جاگیر ارمقرر
گردانیدند - گویی ناتپه پدر راو سترسال باوجود حقارت جثه
آن قدر زور داشت که میان دو شاخ درخت که هریکی بگندگی ستون
شامیانہ متوسط باشد نشسته پا بریکی و پشت بر دیگری نهاده

گشتند - درین سفر و رای خنجر و شمشیر و اسب و فیل و لختی
مرصع آلات که قیمت مجموع قریب یک لک روپیه بود و لک روپیه
نقد بیاقت خداوند خان و پسرش بدفعات مرحمت شد *

پانزدهم بهادر جی ولد جادون رای که نزد اعظم خان نرفته بود (ن)
ادراک شرف کورنش نموده ده اسب و یک فیل پیشکش گذرانید -
و جگدیو رای برادر جادون رای نبیره جادون رای که نام قدیمش
پتنگ رای است و بدولت بندگی این درگاه بنام جد سرافرازی
یافته نیز دولت استلام آستان عرش مکان دریافتند - بهادر جی را
بخلعت و کپوه مرصع و منصب پنجهزاری پنجهزار سوار و علم
و نقاره و اسب بازین مطلا و فیل - و جادون رای را بخلعت و
خنجر مرصع بلند پایگی بخشیده پنجاه هزار روپیه نقد بهر سه
مرحمت فرمودند - خان زمان بحکم مقدس از فوج خواجه ابوالحسن
آمده سعادت تقبیل قوایم اورنگ جهانبنانی دریافت *

چهارم جمادی الاولی پتهوجی با برادران و خویشان همراه
کهیلوجی و مالوجی بآستان کیوان مکان رسید - و بعدایت خلعت
و خنجر مرصع و اسب و فیل مباحی گشت - چون قطان صوبه کابل
که از طایفه سنیه سنیه حنفیه انداز سلوک لشکر خان صوبه دار انجا
بسبب مخالفت مذهب راضی نبودند - صوبه مذکور را بسعید خان
که چغدای و سپاهی پاک اعتقاد است - و به نسبت جدش میر
غیاث الدین ترخان که از امرای حضرت قطب الملة و الدین

بودند و اکنون در دکن اعتبار تمام دارد و دنیا داران آنجا بکسی که مستعد عنایات عظیمه باشد میدهند عنایت فرمودند - و سردار خان و جوهر خان دکنی و خواص خوان و راجه روز افزون و بسیاری از منصبداران با او مرخص گشتند - و باندازه مرتبه هر کدام بعنایتی از خلعت و اسب سر برافراخت - از جمله سواران منصب سید خانبهان که پنجهزاری ذات و پنجهزار سوار است هزار سوار دوا سده سه اسبه مقرر شد - داور خان دکنی را که در زمره بندگان منخرط گردید بمنصب دوهزار و پانصدی هزار و پانصد سوار - و مبارک خان نیازي را باضافه پانصدی دویست سوار بمنصب دو هزاري هزار و دویست سوار - و از اصل و اضافه هر یکی از نظر بهادر خویشگی و زبردست خان را بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار - و سید علادل را بمنصب هزاري هفتصد سوار - شجاع ولد معصوم خان کبلی را که بخدمت تهانه داری غزنین نوازش یافت بمنصب هزاري شش صد سوار بر نواختند - مخلص خان بعنایت نقاره بلند آوازه گردید •

نهم سپهدار خان بقلعه داری احمد نگر از تغیدر جان نقار خان و عنایت خلعت و اسب از طویلۀ خاصه بازمین مطلا مفتخر گشت - سید عمر که خواهر بی نظام در حبالۀ نکاح او بود و سید علوی برادرش و چندی دیگر از دکنیان بتقبیل عتبه فلک رتبه سعادت اندوختند - او را بعنایت خلعت و کپوه مرصع و منصب دوهزاري هزار سوار و برادرش را بخلعت سر بلند گردانیدند - یاقوت خداوند خان بانعام چهل هزار روپیه و فخر الملک پسرش بعطاء ده هزار روپیه و اضافه پانصد سوار بمنصب سه هزاري دو هزار سوار سرافراز

نصرت آئین بالاگهات فرستادند - و غیرتخان و خواجه ابو البقا
 برادرزاده‌های او را خلعت داده بار رخصت فرمودند - چون بعرض
 اقدس رسید که روزگار را سور بهورتیه سپری گردید کرن پسرش را
 بمنصب دوهزاری هزار و پانصد سوار و خطاب راوی بر نواختند -
 و بیگانیز و طفش در تیول او مرحمت نمودند - و ستر سال دیگر پسر
 او را بمنصب پانصدی دویست سوار عزافتخار بخشیدند •
 شب دوازدهم دوازده هزار روپیه مقرر باصحاب نیاز عنایت شد •
 نوزدهم دلاورخان برنج از اصل و اضافه بمنصب چهار هزار چار
 هزار سوار مهرباند گردید •

جشن قمری وزن

روز مبارک در شنبه هشتم ربیع الثانی سال هزار و چهل و یکم
 موافق یازدهم ابان بزم انتهای سال چل و یکم و ابتدای چل و
 دوم از سنین عمر ابد قرین حضرت خاقانی آرایش یافت - و
 مجلس وزن قمری منعقد گشت - و آن کوه وقار گران بار بطلا و
 اجناس معهوده بر سخته آمد - فراوان زر و سیم نثار که قره العین
 دولت و جهانبانی پادشاهزاده عالمیان بیگم صاحب بآئین والدۀ
 مغفوره ترتیب داده بیرون فرستاده بودند بفضلا و صلحا و شعرا
 مرحمت شد - نصیریخان را بعنایت اسپ از طویلۀ خاصه با زمین
 مطلا و فیل از حلقۀ خاصه مفتخر گردانیده ببالاگهات دستوری
 دادند - و بالتماس او ماهی مراتب را که در عهد باستانی
 سلاطین دارالملک دهلی شیوع داشت و اینان بحکام دکن داده

پانصدی ذات بمنصب سه هزار و پانصدی ذات و سه هزار سوار
سرافراز شد - و اسد خان معموری که دردار السلطنت لاهور بود
باجل طبیعی درگذشت - از وقایع صوبه اودیسه بشرف استماع رسید
که از قضا در انبار باروتی که در جوار خانه سید پرورش خان
بود آتش در گرفت و سید با دوازده کس سوخت *

سیدوم ربیع الاول محمد علی بیگ ایلچی را بهرحمت خلعت
فاخره و فیل باحوضه نقره و شصت هزار روپیه نقد برنواخته بدار
الخلافة اکبر آباد دستوری دادند - و حکم شد که تا رسیدن رایات
جهانکشا بانجا روزی چند بیداساید - و بسامان ضروریات بپردازد - درین
نزدیکی که آن شهر کرامت بهر بفروغ ماهیچه اعلام لامعه نور آگین
خواهد گشت رخصت معاودت خواهد یافت - و هر یکی از محمد
تقی تحویلدار ارمغان و الله قلی میر آخور را خلعت و پنجهزار
روپیه انعام فرموده همراه او مرخص گردانیدند - و نور محمد عرب
را بخلعت نوازش نموده حکم کردند که ایلچی را بدار الخلافة رساند
اهتمام خان را بعزایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاری
ذات و چارصد سوار و بعطای اسب سرافراز گردانیده بتهانه داری
جالناپور فرستادند - آی محمد تاشکندی بمنصب پانصدی ذات
و دو یست سوار مفتخر گشت *

چارم سرفراز خان چغتائی با پسران بشرف ملازمت رسید - و
و بخلعت نوازش یافته بگجرات مرخص گردید *

پنجم عبد الله خان بهادر فیروز جنگ را بخلعت و جمدهر
مرصع بابهلکثاره و اسب از طویله خاصه بازیین طلا برنواخته بلشکر

فتح قلعه قندهار در راه توقف گزیده - حکم اقدس شرف صدور یافت که چون قلعه مفتوح گشته هر جا مناسب داند ایام برسات بگذرانند - خواجه به پاتر شیخ بابو رسیده درکنار رود خانه که اندک آبی داشت رحل اقامت افکند - اتفاقاً آخر روز چارم صفر سحابی متراکمه دریا ریز گشت - و بعد از دوپهر و درگري شب آب دریا طوفان خیز - و از سر کوه سیلی عظیم رو بلشکر نهاد - و مردم از ظلمت شب و شدت باران در کمال آهیمه سري بهر طرف گریختند - و خواجه بر اسب بی زین سوار شده ازان مهلکه برآمد - درخت حیوة قریب دوهزار کس از سپاهی و غیر آن بالختی اسب و شتر بسیلاب فدا رفت - و از اموال خواجه هفت هزار اشرفی و ده هزار روپیه با همگی اسباب توشخانه و سلاح خانه و فراش خانه و جز آن آب برد *

بیدشت و سیوم اسلامخان ناظم احمد آباد باضافه هزار سوار بمنصب پنجهزاری ذات و پنجهزار سوار دوهزار سوار دو اسبه سه اسبه - و قلیچ خان (ن) حاکم اله آباد باضافه پانصد سوار بمنصب چار هزار ذات و سه هزار و پانصد سوار سربلند گشتند *

بیدشت و چهارم نصیرخان از قندهار آمده بتقبیل آستان گردون شان سر عزت بر افراخت - و بعنایت خلعت خاصه و شمشیر مرصع و باضافه هزار سوار بمنصب چار هزار ذات و چار هزار سوار سربلند صورت و معنی گشت - و از همراهانش راجه بهارتهه بنذیله باضافه

نمایشی کرد - دیگر آنکه بعد از انسلاک مقرب خان در ملک
دولتخواهان و رسیده آمدن بشکال بجانب نادر نبایستی شتافت -
برسات را در مکانی که گاه و غله فراوان داشت بایستی بسربرد -
و تاخت ملک عادل خان را بعد از سپری شدن ایام بارش قرار
داد - تا ازین یورش بی هنگام پویشانی بحال لشکر راه نیافتی -
اعظم خان بخطای خود معترف گردید - یاقوت خداوند خان وجوهر
خان دکنی و منصبداران دیگر که همراه خان مذکور آمده بودند بشرف
کورنش رسیدند - پیشکش اسلام خان صوبه دار گجرات مشتمل بر
جواهر و مرصع آلات و نه راس اسب کچهی و صد زر بفت عراق
و برخی اقمشه گجرات بنظر کیمیا اثر در آمد *

از عرضه داشت سپهدار خان بعرض مقدس رسید که فتح خان
چون دریافت که رستگاری او از قید بی نظام اضطرار است هرگاه
خاطر آن غدار فراهم شود باز محبوس خواهد ساخت - پیش دستی
نموده بی نظام را بدستوری که پدرش عنبر نظر بند میداشت
مقید گردانید *

بیست و پنجم اوداجیرام از لشکر ظفر قرین آمده بتقبیل
سده سیه جبین بخت بر افروخت - چون یمین الدوله روزی چند
بواسطه بیماری دولت ملازمت در نیافته بود بیعت و نهم بادشاه
حق شناس حقیقت اساس از فرط عنایت برهم عیادت بمنزل آن
رکن زکین سلطنت تشریف فرموده شامگاه بدولت خانه مراجعت
نمودند - بخواجه ابو الحسن که بحکم عالم مطیع با خان زمان و سایر
همرهان بکومک نصیربخان روان شده بود و پس از شنیدن خبر

و آن دره الداج دولت بدستور والده ماجده مهر خود را بستی

النسا خاتم سپردند *

دهم ذی الحجه روز عید اضحی بادشاه دین پناه بنمازگاه

تشریف فرمودند - و در محیی و ذهاب بآئین مقرر نیاز مندان

کامیاب شدند - و سنت قربان بتقدیم رسید - هزاروار خان باضافه

پانصدی ذات و دو یست سوار بمنصب دو هزار و پانصدی هزار

سوار - و شاه بیگ خان از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و

پانصد سوار - مباحی گشتند *

از غره محرم (سنه ۱۰۴۱) تا روز عاشورا مبلغ ده هزار روپیه

مقرر بفقرا و محتاجان رسید *

چاردهم مقرب خان دکنی که بحسن سیرت و شجاعت آراسته

است از بخت رهنمون و سعادت روز افزون دولت تقبیل عتبه

فلک رتبه دریافته بعنایت خلعت و جمدهر مرصع با پهلوتاره

و شمشیر مرصع و اسب از طویل خاصه با زین مطلا و فیل از حلقه

خاصه و انعام چل هزار روپیه سرافراز گردید *

پانزدهم اعظم خان بفرمان گردون توان لشکر ظفر آئین را در

مدهیر گذاشته باستلام عتبه اقبال سرافتخار برافراخت - و هزار

اشرفی نذر گذرانید - بر زبان وحی بیان رفت که اگرچه از تودرین

سفر دو خدمت شایسته یکی تاختن بر پیرا و آواره ساختن او دوم فتح

قلعه دهارور بوقوع آمد - اما دو خطا نیز واقع شد اول آنکه هرگاه بظهور

پیوسته بود که تسخیر قلعه پیرینده صورت پذیر نیست بارجود قلت

آذوقه که باعث تنگی کار و سختی روزگار عسکر فیروزی گشت توقف

یازدهم پادشاه زاده عالی نسب لطف الله شب چار شنبه
چهاردهم صفر سنه هزار و سی و شش پیش از جلوس مقدس از
کتم عدم بمنصه وجود آمد - و پس از زندگانی یک سال و هفت
ماه نهم رمضان سال هزار و سی و هفتم بعد از اورنگ آرائی خاقانی
سفر گزین ملک تقدس شد *

دوازدهم پادشاه زاده دولت افزا شب چار شنبه چهارم رمضان
سنه هزار و سی و هفت بر فراز هستی نمودار شد - و بیستم
رمضان سال دیگر پس از زندگی یک سال و پانزده روز بشهرستان
نیدستی شتافت *

سیزدهم صبیح قدسیه نهم رمضان سال هزار و سی و نهم متولد
گشت - و دایه اجل او را بحضانت برداشت *

چهاردهم آخرین فرزند دولت گوهر آرا بیگم شب چار شنبه
هفدهم ذی القعدة سنه هزار و چهل در برهانپور بمهد وجود آمد *

حضرت خاقانی متروکات آن مغفوره را از اشرفی و روپی و
جواهر و مرصع آلات و سایر اشیا که زیاده بر یک کرور روپی بود -
نصف بقرة العین سلطنت - واسطه العقد دولت - بیگم صاحب -
ونصف بدیگر در بحر جلال - درازی فلک اقبال - مرحمت فرمودند -
و مهماتی که به نواب غفران مآب تعلق داشت به آن پرده گزین
مراتق عزت مفضول گشت - و چهار لک روپی نیمه نقد و نیمه
جاگیر بر سالیانه سابق که شش لک روپی بود افزوده اسحق بیگ
یزدی را که کدخدایش است و خدمت میر سامانی حضرت
مهد علیا داشت بخدمت دیوانی آن والا گهر سرافراز گردانیدند -

محمد شاه شجاع بهادر - شب یکشنبه هزدهم جمادی الاخری
 سنه هزار و بیست و پنج در بلده مذکور بدار الملك وجود رسیدند •
 پنجم عصمت نقاب - عفت قباب - روشن رای بیگم - دوم

رمضان سنه هزار و بیست و شش در برهانپور متولد شد •

ششم طراز کسوت کشور ستانی • نور حدقه جهانبانی - فرازنده
 رایت بخدیاری - فروزنده شمع نامداری - بادشاهزاده محمد اورنگ
 زیب - شب یکشنبه پانزدهم ذی قعدة سنه هزار و بیست و هفت
 بداغ آفرینش جا گرفت •

هفتم نهال گلشن اقبال - گلبن چمن دولت و افصال - بادشاه
 زاده امید بخش • روز چهارشنبه یازدهم محرم سال هزار و بیست
 و نهم در حوالی سهرند تولد نمود - و در ربیع الثانی سال هزار و
 سی و یکم در برهانپور داعی حق را لبیک اجابت گفت •
 هشتم ماه فلك رفعت بادشاه زاده ثریا بانو بیگم - شب بیستم
 رجب سنه هزار و سی و از افق دولت طلوع نمود - و بیست و سیوم
 شعبان سنه هزار و سی و هفت پس از زندگانی هفت ساله رو در
 نقاب عدم کشید •

نهم پسری در شادی آباد ماند - و سال هزار و سی و دو بوجود
 آمد چون درین محنت سرا شادی و غم باهم است - و عشرت و الم
 توام پیش از تعین نام بروضة دار السلام خرامید •

دهم بادشاه زاده والا تبار مراد بخش - شب چهار شنبه
 بیست و پنجم ذی الحجه سال هزار و سی و سه در قلعه رهناس
 قدم در دایره وجود گذاشت •

هشت پسر نیک اختر و شش دختر عفت پیکر از انجمله هفت
پادشاهزاده والا گوهر بفروغ زندگانی جاودانی بسان کواکب سبعة
زیبت افزای آسمان جاه و جلال اند *

نخست در درج دولت - درمی برج صفوت - پادشاهزاده
حورنسا بیگم روز شنبه هشتم صفر سنه هزار و بیست و دو در دارالخلافه
اکبر آباد قدم بعالم هستی نهاد - و بعد از زندگی سه سال و یک
ماه روز چهارشنبه بیست و چهارم ربیع الثانی سال هزار و بیست
و پنجم در اجمیر محمل آرای سفر آخرت گردید *

دوم ملکه والا جناب - قدسی القاب - مالکه عفت نصیب
عصمت نصاب - صاحبه کون و مکان - پادشاهزاده عالم و عالمیان -
جهان آرا بیگم - که بخطاب مستطاب بیگم صاحب اشتها دارند - و از
شمایل گزیده و خصایل پسندیده بتوجهات سامیه خدیو زمان و
عنایات نامیه خداوند دوران اختصاص دارند - روز شنبه بیست
و یکم صفر سنه هزار و بیست و سه هجری در حینی که اعلیٰ حضرت
بمهم رانا اشتغال داشتند پایه افزای هستی گشتند *

سیوم اختر برج جهانداري - گوهر درج کامگاری - درة التاج
پادشاهی - قره العین شاهنشاهی - مهین پور خلافت - بهین
خلف بسالت - پادشاهزاده سعادت پزوه - محمد دارا شکوه - شب
دو شنبه بیست و نهم صفر سال هزار و بیست و چهارم بعد معاودت
از مهم رانا در بلده اجمیر از خلوت کده وحدت ببارگاه کثرت آمدند
چهارم قص خاتم عظمت - عنوان منشور ابهت - دیباچه
صحیفه فرمان روائی - مرلوح صفحه کشور کشائی - پادشاهزاده

حسین میرزا بن بهرام میرزا بن شاه اسمعیل صفوی که بیست و یک سال و هشت ماه پیش از سعادت آندوژی حضرت مهد علیا در رجب سال هزار و نوزدهم هجری در حینى که سن اقدس از نوزده سال تجاوز نموده بود شرف ازدواج معلی اندوخته - و از و صبیغه قدسیه پرهیزبانو بیگم نام دوازدهم جمادی الاخری سال هزار و بیستم بوجود آمده - و دختر شاه نواز خان بن عبد الرحیم خانخانان که اعلی حضرت در نخستین یساق دکن بعد از کد خدائی حضرت مهد علیا به پنج سال و پنج ماه و بیست و سه روز دوم رمضان سال هزار و بیست و ششم ادرا باقتضای مصلحتی شرف تزوج بخشیدند - و بفرمان آن حضرت بمنزل عبد الرحیم خانخانان تشریف فرموده آن عصمت مرثت را بحباله نکاح در آوردند - و دوازدهم رجب سال هزار و بیست و هشتم در دارالخلافه اکبر آباد پسری پادشاهزاده جهان افروز نام از و متولد شد - که بعد از یک سال و نه ماه در برهانپور بگلستان ارم خرامید - سعادت خدمت می اندوزند - اما بنام این نسبت نامی خرسنداند - و بمحض این پیوند گرامی رضامند - و این دولتمند سعادت پیوند از بخت مادر زاد - و دولت خدا داد - و خلوص اخلاص - و خصوص اختصاص - و رضا پژوهی و مزاج دانی در دل فیض منزل گیتی خدیو چنان جا کرده بود که محبت دیگری نمی گنجید - و بادشاه قدردان پایه شناس در شدت و رخا و سفر و حضر از ان فروغ شهبستان خلافت جدائی نمی گزیدند *

از ان معدن جواهر سلطنت چهارده فرزند گرامی بوجود آمده

و پس از انقضای پنج سال و سه ماه قمری و در روز که پنج سال و یک ماه شمسی و پنج روز میشود - چون عمر ابد پیوند خدیو اقبال به بیست سال و یازده ماه قمری و نه روز و بیست سال و سه ماه شمسی و نوزده روز باشد رسید - جشن ازدواج میمنت امتزاج آن مهد آرای دولت که از سنین گرامیش قریب بیست سال گذشته بود بآئینی که در خور شان خواقین فلک منزلت باشد - و شرح آن بزبان خامه گذارش نپذیرد - آرایش داده - شب جمعه فہم ربیع الاول سال هزار و بیست و یکم مطابق بیست و دوم اردی بہشت اعلیٰ حضرت را گوناگون عنایت نمودند - و سہرۃ الالیٰ متلالی بدست مبارک بر فرق مقدس بستند - و اعلیٰ حضرت بشکوہ آسمانی سوار گشته منزل رکن رکین دولت اعتماد الدولہ را بقدم والا سعادت آسود گردانیدند - و حضرت جنت مکانی بنشاط و انبساط تمام بدان عشرت کدہ تشریف فرمودہ آن نوئین والا مکان را سرافراز ساختند - و در حضور آن حضرت عقد ازدواج منعقد گردید - و کابین پنج لک روپیہ مقرر شد - و آن شرف دین و دنیا نوزده سال و ہشت ماه قمری و نہ روز کہ نوزده سال و یک ماه شمسی و شش روز باشد در مشکوی اقبال کامیاب دولت دارین بود - و پس از زندگی سی و نہ سال و چار ماه قمری و چار روز کہ سی و ہشت سال و دو ماه شمسی میشود ازین شورش کدہ فانی بآرامگاہ جاودانی انتقال نمود - بی بدل خان در تاریخ این رحلت باین مصرع * ع *

جای ممتاز محل جنت باد

ملہم گشتہ - اگرچہ دختر نیک اختر مظفر حسین میرزا بن سلطان

بی حضور آن سفر گزین ملک تقدس بلوازم نشاط و انبساط می
 پرداختند - بی اختیار اشک از دیده مقدس می ریخت - و در
 محاسن اقدس که زیاده بر بیست موی سفید نبود بعد ازین
 ماجرای غم افزا بکمتر مدتی موی بسیاری سفید گردید - امید
 که ایزد تعالی این مصیبت را واپسین مصایب گرداناد - و دست
 افتها بدامن دولت روز افزون مرساداد • • بیت •

نصیب خصم تو با دار غمی بود مارا • و گرترا که مبادا غمیست مارا باد
 اگر بد است و گر نیک کار ما شاید • سلامت سرتو باد هرچه بادا باد
 نگارش فیض آن ملکه جهان را دفتري جدا گانه باید - در عفو
 اجرامی که بهیچ وجه عذر پذیر نباشد - و در محو آثامی که بهیچ
 رو شفاعت در گیرند - درخواست آن مالکه ملکی نژاد را اثر عظیم
 بود - چنانچه بسیاری از مستحقان قتل و مستعدان اسرکه از هیچ رو
 امید حیات و نجات نداشتند بشفاعت آن نیک سگال حیوة تازه
 اندوختند - حفظ مراتب عصمت - و پاسبانی مدارج عفت - و
 سیرت پسندیده - و سریرت گزیده - و ادامت لوازم ناموس پادشاهی
 و اقامت مراسم طاعات الهی - و رضا جوئی خالق - و خیر خواهی
 خلایق - بحالی رسانیده بود - که زبان کوته بیان از عهده گذارش
 آن بر نیاید - هنگامی که عمر مبارک اعلی حضرت پانزده سال
 و هشت ماه قمری و هفت روز که پانزده سال و دو ماه شمسی و
 چهارده روز باشد رسیده بود - حضرت جنت مکاني آن هودج نشین
 عظمت و اعتلا را که صبیۀ رضیۀ آصف خان خانان خلف اعتماد
 الدوله است - برای اعلی حضرت - سلیمان مرتبت - خطبه فرمودند

فیض آگین گردانند - با آنکه همگی اوقات قدیمی سمات مصروف
برافراختن رایات عدل و داد و بر انداختن آیات شورش و فساد است -
و همواره در فراهم آوردن مرضیات الهی و مراسم ظل الهی میکوشند -
درین حادثه غم افزایک هفته بجهروکه دولتیخانه خاص و عام بر
نیامده بمعاملات ملک که بی ضرورت باهمال آن راضی نیستند
نپرداختند - مکرر بر زبان وحی ترجمان رفت که اگر بار گران خلافت
الهی - و شان والا شان پادشاهی - که مشتمل بر ترفیقه زیر دستان
که بدایع و دایع ایزدی اند باین رضا جوی الهی حواله نمی بود -
و از پذیرائی این مایه گرانمایه سرباز زدن نا خوشنودی جهان
آفرین نمیدانست - و بفرمان عقل که شرع داخل است و حکم شرع
که عقل خارج اقامت امور ملایکه و ادامت شیون ملکیه ناگزیر
نمی بود - هراینه سلطنت بلند مرتبت فراخنای هندوستان ترک
نموده این ممالک وسیعه راچه آنچه نیاکن بزرگوار والا آثار از چند
سلاطین اورنگ آرای - و راجهای بخوت گرای - بشمشیر کشور کشا
گرفته اند - و چه آنچه بسعی مبارزان این دولت - و مجاهدان این
سلطنت - داخل ممالک محروسه شده - میان پادشاه زادهای و الانتبار
قسمت کرده باقی عمر گرانمایه را در تحصیل عمر باقی که
پرستش معبود حقیقی است و نیایش مسجود تحقیقی صرف
می نمود - و بعد از وقوع این حادثه کلفت زای تا دو سال از
افسام مستلذات و متنعّمات خصوصا استماع ساز و نغمه و لبس
جواهر شب افروز و اقمشه گرانمایه اجتناب نمودند - و در اعیان و
دیگر جشنها که پرده نشینان عفت در مشکوی دولت فراهم آمده

مانجه ناگاه و نایبه جان گاه جهان را وحشت آگین - و جهانیان را
غم گزین گردانید - و بنای کام بنا کام منهدم گشت - و لشکر
صبر و آرام منهدم - و ازین حادثه دل کوب - و واقعه پر آشوب - در
قوایم صبر ایوبی پادشاه کوه تمکین تزلزل افتاد - و از دم آه و نم
اشک مرآة خاطر مهر ناظر که چون آئینه خورشید هرگز روی تیرگی
ندیده بود زنگ کدورت گرفت - درین صاتم غم فزا از بسیاری گریه
دیده خاکیان دریا ریز گشت - و چشم افلاکیان طوفان خیز - پادشاه
فلک گاه لباس مفید - و پادشاهزادهای کامگار و اعیان دولت والا
مقدار و سایر بندگان و خدمتگاران رخت صاتم پوشیدند - و آن گنجینه
عفت و خزینه عصمت را در عمارت باغ زین آباد برهانپور که آن روی
آب تپتی واقع شده و عمارت مذکور میان حوضی که صد درصد است
اساس پذیرفته - برسم امانت مدفون گردانیدند - چون گویم که
جهانی از احسان و افضال و عالمی از بر فوال - را خاک پوش
ساختند - نی نی آن محفوفه الطاف سبحانی را از مشکوی
جهانبانی بمینوی جاودانی بردند - و آن منظوره انظار صاحب
قرانی را از وحشت کده فانی - بنزهتگاه روحانی - سپردند *

آخر روز پنجشنبه بیست و پنجم این ماه پادشاه حقیقت
سرشت از دریای تپتی عبور فرموده بر ضریح آن مورد غفران الهی
تشریف برده روح بار وحش را بفاتحه شاد گرانیدند - و آنچه از
اورنگ خدیو دیهیم خدا از قلق و اضطراب سر برزد نگارش
پذیر نیست - و التزام فرمودند که تا ریات فلک گرا دران شهر
باشد روز هر جمعه هزار رحمت آثار آن مغفوره را بقدم گرامی

و نوال بر روی دور و نزدیک کشاده بود - و اسباب احسان و افضال برای
خوبش و بیگانه اماده - خاطرها از غم و پرداخته - و دلها با شادمانی
در ساخته - نه فتنه را روی بیداری - و نه روزگار را خوی ستمکاری -
ناگاه خاصیت جفا کاری - و طبیعت دل آزاری - باز نموده حادثه
ناگزیر - و واقعه نا گذر آن ملکه ملکات جهان - مالک مالکات دوران
بانوی خاندان کرم - خاتون دودمان شرف - حضرت مهد علیا -
خدر معلی - ممتاز الزمانی - بروی کار آورد - گذارش این حال
وحشت اشتمال آنکه پس از انقضای نیمه شب چهار شنبه هفدهم
شهر ذی القعدة سال هزار و چهارم مطابق بیست و ششم خرداد -
ازان دو حقه چمن اقبال صبیحه متولد گشت - و مزاج و هاج از
حیز اعتدال عدول نمود - و عنصر صحت امتزاج از اوج استقامت
نزول - و چون دریافت که جان گذشتنی را ازین جهان گذاشتنی
وقت ارتحال است - و این مختصر زندگانی عاریتی را هنگام استرداد -
نواب قدسی القاب پادشاهزاده والا گوهر بیگم صاحب را فرستاده
از بندگان اعلی حضرت که دران نزدیکی تشریف داشتند قدم
گرامی التماس نمود - پادشاه مهر آئین شفقت گزین در کمال
آشفتنی و غمگینی بر بالین آن دمساز دیرین - و همراز اخلاص
آگین - رسیدند - آن راه گرامی آخرت بسفارش فرزندان والا گوهر و
والده ماجده پرداخته دیدار آخرین این برگزیده الهی و مظهر
رحمت نامتناهی را زاد این راه دور و رفیق این سفر دراز ساخت -
و نداء ارجعی الی ربک راضیه مرضیه را کشاده پیشانی اجابت
کرده بدیشت برین و جوار رحمت رب العالمین شتامت - این

مطلا نوازش یافته بمشکر ظفر اثر دکن مرخص شد - و پیرا پسرش
از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و چار صد سوار و خطاب
پردلخان سرفراز گردید *

ششم فی القعدة خلعت و کهنه مرصع و شمشیر مرصع و علم
و نقاره و اسب از طویل خاصه با زین مطلا و فیل از حلقه خاصه
مصحوب نظر بیک گرز بردار بمقرب خان دکنی عنایت نموده
فرستادند - و منصب او پنج هزاری پنج هزار سوار که اعظم خان
تجویز نموده بود مقرر فرمودند - سکندر دوتانی که از پستی همت
و دنایت فطرت رعایت قرابت برای جهالت گرا نموده باو پیوسته
بود - درینولا بوسیله ندامت و خجالت بدرگاه خواقین پناه باز گردید
پادشاه خطاپوش عطا پاش از زلات و بیدله و تقصیرات ثقیله او
انغماض عین نموده در سلک خدمت گذاران منسلک گردانیدند *

محمل ارا شدن ملکه عفت فباب گردون
جناب خورشید احتجاب حضرت مهد علیا
ممتاز الزمانی ازین سپنجی سرا و منزل رفیع و
عنا بنر همت گاه جاودانی و نشاط کده روحانی

زمانه ناپایدار - و روزگار ناسازگار - که شادی او غم آموذ است -
و شربت او زهر آلود - گل مسرتش با خار جفا - و صل عشرتش
با حمار عنا - هرچه بر افرازد بیددازد - و بهر که پردازد نسازد - درین
هنگام که از دادگری و جود پروری خدیو زمین و زمان - خداوند
مکین و مکن - پادشاه دین پناه - شهنشاہ حق آگاه - ابواب بر

بران بخت برگشتگان جلو انداختند - غنیم نابکار تاب حمله فدویان
جانباز نیاورده رو بگیریز نهاده - بهادران لشکر منصور تایک گروه تعاقب
نموده فراوان پیاده کرنا تکی از تغنگچی و بادر که پیش آمده
دلیری میکردند کشتند و بان بسیار با کوان حامل آن بدست آورده
قرین نصرت بر گردیدند و محاذیل رهین هزاران خجالت و ندامت
هفت گروه پس رفتند - و دیگر پیرامون جرات و جسارت نگشته
بجانب بیدر شتافتند - افواج نصرت امتزاج رز دیگر بکنار دریای
مینار و فردای آن بقلعه قندهار رسیده یک روز اقامت نمودند -
و چون دران نواحی غله و گاه نایاب بود شب در میان بکنار دریای
گنگ جانب قصبه ناندیر رفته منزل گزیدند - و ازین جهت که
دریا پای آب نبود و کشتی بهم نمیرسید جالها ساخته در عرض
ده روز از آب گذشتند - و چون بعد از تفحص ظاهر شد که حوالی
موضع سدهیر که یک یومست فراوان گاه دارد از ناندیر به پنج
کوچ بدانجا رفتند *

بیستم شوال بمذکور پسر عنبر پنج هزار روپیه انعام شد - قاضی
محمد سعید کهرودی وکیل عاد خانرا در سلك بندگان درگاه مملکت
ساخته سی هزار روپیه سالیانه مقرر فرمودند - و ده هزار روپیه
بوی انعام نمودند - وفا خان حاجب قطب المک که پیشکش بدرگاه
والا آورده بود - چنانچه گذارش یافت بعنایت خلعت و انعام نه
هزار روپیه سرافرز گردید *

بیست و یکم دالور خان بریج از جونیپور که در تیول او بود آمده
سعادت تقبیل عتبه فلک رتبه اندوخت - و بخلعت و اسپ بازی

که ازان خسارت پیشگان بروی کار آمده نماید - و الا آن پرگنات را
بتاراج خراب گرداند - و چون در بعضی پرگنات بیدر که عادل خان
به بی نظام داده بود و بعد فوت عنبر باز متصرف گشته - و بدین
سبب مکرر ممر افواج طرفین شده اثری از آبادانی نبود - و آذوقه
و علف بدست نمی افتاد - و برسات نیز نزدیک رسیده بود - سه
چهار منزل نور دیده بصواب دید همگی دولتخواهان از درونزلی
قصبه بهالکمی مراجعت کرد مخازیل بی نظامیه و عادات خانیه سر راهها
خود را می نمودند - و چون دولتخواهان درگاه میخواستند که
بصوب قندهار رفته در جائی ایام بارش گذرانند - و در راهها غله و
آذوقه نمانده بود بچستی و چلاکی شتافته قصبه کلویه را که غله
بسیار داشت - و غنیم پیشتر از آب و نجره گذشته آنرا متصرف
شده بود - از دست باطل کوشان بر آوردند - و یک روز توقف نموده
آن قدر غله که تا رسیدن قندهار کفایت کند برداشتند - و قصبه را
با بقیه غله سوخته روانه مقصد گشتند - و از راه دره دال بر اجوری
رفتند - غنیم دران طرف کوه راجوری نزول ادبار نمود - روز دیگر
اعظم خان مقرر ساخت که تا رسیدن فوج هراول بکنار نهر آبی
که سه گروه پیش بود و فرود آمدن اردو و برپا شدن خیم درین
منزل توقف گیرند - پس ازان با سایر لشکر روانه گردد و اتفاقا پیشتر
همرهان بمنزل پیش رفتند - و با اعظم خان زیاده بر پنج هزار سوار
نماند - درین اثنا گروه فرصت پژوه که نزدیک چارده هزار سوار
بودند فراهم آمده عقب لشکر آغاز شوخی نمودند - اعظم خان و
سایر دولتخواهان با وجود قلت همرها تکیه بر تائید صمدانی نموده

خان و همراهانش مطلع گشتند سواری نزد سرداران خود فرستاده
بر حقیقت حال آگاه گردانیدند - و خود نمایان شده بهادر خان و
همراهانش را مشغول ساختند - مجاهدان اقبال قلت خویش و
کثرت مخالف بنظر در نیارده تاخت آوردند - و گروه عذر پزوه
خویشتن را برگریز داشته مبارزان نصرت آئین را تا دو گروه دیگر
بجانب لشکر خود کشیدند - درین اثنا زنده و سرافراز و بهلول
مخدول و دیگر سرداران عادل خانیه و بی نظامیه با پنج شش هزار
سوار بسرعت تمام رسیده بهادر خان و همراهانش را در میان گرفتند
چون کار برین ناموس پرستان تنگ شد از اسبان فرود آمده دست
جلالت کشادند - و جمعی کثیر را رهگرایی جهنم گردانیدند - و
بکوششهای مردانه و تلاشهای گردانه مثل سایر و سمر دایر گشتند -
شهباز خان با پسرش بدایه گرانمایه شهادت رسید - و بهادر خان و
یوسف محمد خان را که بزخمهای گران در میدان بیخود افتادند -
مقاهیر برداشته بردند - و رشید خان زخمی از نبرد گاه بر آمده
بلشکر فیروزی پیوست - و برادر او و جمعی از خویشانانش دولت
شهادت دریافتند - درین معرکه زد و خورد نزدیک بصد کس از
برادران و تابیدان بهادر خان و غیره جان در باختند - اعظم خان
اگرچه از شنیدن این خبر با بسیاری جلوریز رسید - اما چون
غفیم بدست افتادن بهادر خان و یوسف محمد خانرا فوز عظیم
دانسته از آب و نجره گذشته بود - و شب در رسید - تعاقب را
بمحاصل پنداشته برگردید - روز دیگر متوجه برگزگنه جیت کویه و
بهالکی گشت - که اگر درجائی مخاذیل را دریابد تلافی جسارتی

پادشاهش نقض عهد و خلف وعد در گذار روزگار آن ناسنوار نهاد -
 و از آنجا مراجعت نموده هرجا مناسب داند ایام برسات بگذرانند -
 و باین اراده پیش رفته بر گذار آب و نجره فرود آمد - قرار یافته
 بود که هنگام نزول تا بر پا شدن خیمه فوج هراول و برانغار و جرانغار
 و چنداول بجای خود قیام نماید - و بعد ازان از هر فوجی چند
 سردار بنوبت یک گروه دور از لشکر ایستاده خبردار باشند - تا مردم
 اردوگاه و هیمة بغراغ خاطر بیاورند - و چون درین روز از غنیمت اثری
 ظاهر نشد بهادر خان و هیله و شهباز خان و رشید خان انصاری
 و یوسف محمد خان تاشکندی که بنوبت گهی داشتند سر رشته احتیاط
 از دست واهشته باقلیلی از لشکرگاه پیشتر رفته نشستند - و مردم لشکر
 برای هیمة وگاه باطراف پراگنده شدند - چون جمعی از راجپوتان پیش
 از آنکه سپاه ظفر دستگاه بمنزل رسد سه گروه پیش رفته دهی را قبل کرده
 بتاراج پرداخته بودند - و سکنه ده در پناه دیواری برای نگاهبانی
 نفوس و پاسداری مال و ناموس بقدر امکان در مدافعه کوشیدند
 بهادر خان و شهباز خان و رشید خان و یوسف محمد خان برین
 آگهی یافته بکومک راجپوتان رسیدند - اتفاقا اکثر همراهان ایشان
 ازان ده کاه و غله بدست آورده بار و مراجعت کردند - و با ایشان
 زیاده از هزار سوار نماند - درین وقت تمامی مخازیل فرصت جو
 که دوازده گروهی لشکر فیروزی رحل افاست افکنده بودند بقصد
 آنکه قابو یافته دستبرد می نمایند سه گروهی آن ده آمده جمعی را
 بقزاقی که شیوه دکنیانست و باصطلاح این گروه برگری گویند
 فرستادند - چون ایلمان نزدیک ده رسیده - بر قلت جمعیت بهادر

و پیش دست مقرب خان با دوازده کس برای مهمسازی او نزد
 خان آمد - خان بمقدمات الفت انگیز صحبت امیدوار تسلیم نموده
 او را خلعت و خنجر مرصع و اسب و اکثر همراهان او را خلعت داده
 رخصت کرد - روز دیگر مقرب خان با همگی همراهان روانه لشکر
 ظفر پیکر گردید - اعظم خان ملتفت خان پسر خود را با دیگر
 بندگان پادشاهی باستقبال او فرستاده بمصلحت دید وقت خود
 نیز تا کنار اردو رفت - و بمنزل خود آورده از سرکار والا خلعت
 و خنجر مرصع و چار اسب و دو فیل فرو داده و یک لک روپیه نقد
 با دو صد خلعت و صد شال و هفتاد اسب به همراهانش داد - و منصب
 از پنج هزاره ذات و سوار - و منصب رفیقانش که از صد افزون
 بودند در خور مرتبت تجویز نموده بدرگاه والا عرضه داشت نمود -
 و مبلغی برسم مدد خرچ از خزانه عامره برفقاری او رسانید - و چون
 تا رسیدن برسات روزی چند در میان بود - و مکرر رندوله باعظم
 خان پیام کرد که اگر بوسیله التماس شما تقصیرات عادل خان بذیل
 عفو پادشاهانه پوشیده آید بنده متکفل می شود که دیگر عادل خان
 پا از دایره انقیاد بیرون نهد - و جز طریق اطاعت نه پیماید -
 و شیخ معین الدین را که با پیشکش رخصت نموده بود و
 ثانی الحال در بیدر نگاه داشته بدرگاه گردون جاه روانه گرداند -
 اعظم خان بصواب دید سایر دولتخواهان قرار داد که تا رسیدن
 برسات به پرگنه بهالگی وجیت کوپه از توابع بیدر رفته توقف
 گزیند - اگر گفتار رندوله فروغی از راستی داشته باشد عفو تقصیرات
 عادل خان درخواست نماید - و الا بتاراج آن محال پرداخته

بیهست گروه دور رفتند - واعظم خان را در قندهار برای توقف باعشی
 نماند - و جمعی که از درگاه اسمان جاه با خزانه معین گشته بودند
 پائین گهاگ رسیدند - خان مذکور از قندهار کوچ نموده متوجه
 در دال شد نشود که مقاهر عذری اندیشیده بخزانه دست بردی
 نمایند - و خزانه همراه گرفته بنواحی دریای و نجره آمد - و نصیر خان
 خاطر از سامان اسباب قلعه داری و ضبط مداخل و مخارج فراهم
 ساخته بجانب بودن و ایندور رفت - از آنجا که کار بی نظام از
 انتظام افتاده بود - و طالع نحوسست مطالعش رو بخواب نهاده -
 فتح خان پسر کلان ملک عنبر را که وکیل و سپهسالار او بود بقید
 در آورد - و مقرب خان را که غلام ترک معتمد و میر شمشیر و سر
 لشکر او بود بجای فتح خان سردار سپاه گردانید - حمید خان
 حبشی را وکیل ساخت - و چون پس از چندی دریافت که این
 هردو از عهده سرانجام مهام چنانچه باید بر نمی آیند فتح خان را
 از بند بر آورده بدستور سابق وکیل و سپهسالار گردانید - مقرب خان
 ازین سلوک نا هموار دل از همراهی و دولتخواهی او برگزیده
 بدریعه ارسال مکاتیب مشتمله بر خلوص اخلاص و رسوخ عقیدت
 باولییای دولت ابد اتصال باعظم خان ملتجی گشت - خان مذکور
 چون در تحصیل این سعادت او را مجد یافت - برای اطمینان او
 از درگاه خواقین پناه التماس فرمان قضا توان نمود - و چون منشور
 استمالت عز و رود فرمود - تاسا^۲جی دوریه که ملازم بی نظام بود

بوسیله راجه بهارته که صلح برقرار دروازه قلعه بعهده او بود و درویدان
 با او گفت و شردی داشتند التماس جان بخشی نموده قول
 طلبیدند - نصیرخان متمسک اینان پذیرفته راجه بهارته را با امان
 نامه بدروازه قلعه فرستاد - صادق قلعه دار با هفت کس دیگر از
 اهل حصار راجه بهارنه را دیده در قلعه را بر روی اولیای دولت
 باز کرد - و ابواب سلامت و نجات بر روی روزگار خود فراز - و روز
 دیگر که ساعت نیک بود با همراهان نزد نصیرخان آمده ده فیل
 گذرانید - نصیرخان او را با همراهان از سرکار والا خلعت و اسب
 داده بمراحم روز افزون شاهنشاهی مستمال و مطمئن گردانید •
 مخفی نماید که چنانچه مظهر کرامات سنییه و مورن الهامات
 بهیده بخط قدسی نمط به نصیرخان نوشته بودند که انشاء الله تعالی
 قلعه قندهار بسعی آن فدوی جان هپار در اواخر اردی بهشت
 مفتوح خواهد شد - بعد چار ماه و نوزده روز از تاریخ محاصره پانزدهم
 شوال مطابق بیست و هفتم اردی بهشت فتح قلعه بروی کار آمد
 و اعظم خان و نصیرخان و دیگر دولتخواهان بتماسای قلعه رفته از
 استحکام آن حصن حصین و سرانجام آن باره متین حیرت اندوختند
 و یکصد و شانزده توپ خرد و کلان که درون قلعه بود با سایر اسباب
 قلعه داری بقید ضبط در آورده مراجعت نمودند - از جمله توپهای
 بزرگ آن حصار عنبری کلان است و عنبری خرد - و ملک ضبط
 و تجلی که هر یک برای برهم زدن لشکری و شهری کفایت کند -
 و چون ادبار رسیدگان عادلخانه و بی نظامیه از استماع خبر فتح
 قلعه مایوس شده خود را بسمت دیکلور کشیدند - و از لشکر اقلیم کشا

نصیربخان هجوم آوردند - آن شیر پیدش و غا از کثرت این روبه
 منشان حسابی برنگرفته طرح جنگ انداخت - و میان توپ و
 تفنگ قلعه و ضرب غنیم تلاشهای مردانه نمود - مخازیل تاب زد
 و خورد مجاهدان اقبال زیورده رو بر تافتند - و جمعی را بکشتن
 داده سه کروه پس رفته نشستند - لشکر منصور از گریز غنیم سرگرم
 کار شده در سرانجام اسباب قلعه کشائی بیشتر از پیشتر ساعی گشت -
 و از جمله بدست و يك نقب شش نقب با تمام رسید - سه بداروت
 انداخته شد و سه دیگر را موقوف داشتند که اگر آن سه نیک بکار
 در نیاید سه دیگر را بداروت انداخته آتش دهند - در اثناء آنکه
 اسباب کشایش حصار آماده بود اعظم خان که بکوسک نصیربخان
 متوجه شده بود بوقت حوالی قندهار رسید - نصیربخان استقبال
 نموده او را برای تماشای پرانیدن قلعه و یورش بهادران بملچار
 خود آورد و در حضورش سه نقب را که بداروت انداخته بودند
 آتش زدند - یکی آتش دزدید و دو دیگر در گرفته دیوار شیر
 حاجی را با نصف برج قلعه پرانید - چندی که در برج و ته دیوار
 بودند هیمه دوزخ گشتند - با آنکه از درون حصاربان و تفنگ و حقه
 و سنگ و مشکهای باروت را آتش زده می انداختند مجاهدان
 اقبال پیاده دویدند - و از نصف النهار تا غروب هنگامه کارزار گرم
 بود - چون دیوار حصار خوب پذیرده بود و قلعه نشینان آتش بازی
 بکار میداشتند مبارزان دولت در نتوانستند آمد - و پس از غروب
 همانجا ملچارها ساخته در صد آتش دادن نقبهای دیگر شدند -
 و چون اهل قلعه گرفتاری خود را با هزاران خواری بیقین دانستند

و تفنگ بالای قلعه - و آتش باری پائین آن عرصه پیکار بر
 جوانمردان نبرد کار نمودار کره ناز گشت - لشکر فیروزی داد مردی
 و مردانگی داده بسیاری از مقاهیر را بنهائخانه عدم روانه گردانید
 و چندی که اجل موعود و وقت معهود شان نرسیده بود بپایمردی
 فرار جان بسلامت بردند - و سرافراز خان با معدودی بسمت لشکر
 بی نظامیه شتافت - و شهر بتصرف بندگان درگاه آسمانجاه درآمد
 و اسب و شتر و اموال و اسباب بسیار غنیمت شد - و قریب پنج
 شش هزار مرد و زن گرفتار گشت - سرگروه لشکر ظفر جمیع بندگان
 را بتصدق فرق فرقدان سالی شهنشاه زمین و زمان آزاد ساخته
 و از فتح قصبه و دفع کومک قلعه نشینان خاطر را پرداخته -
 کشایش قلعه پیش نهاد همت گردانید - و بعد از تقسیم
 ملچارها مردان رزم جو و گردان پیکار خوشروع در کوچه سلامت
 نمودند - و پس از چندی که کوچه سلامت ملچار نصیرخان
 بخندق رسید - بعضی ازان گروه شقاوت پزوه که در پناه دیوارخندق
 بسر می بردند فرار نمودند - و برخی بتفنگ جان گزا بدار البوار
 شتافتند - و چون جمعی از مقاهیر در مقبره قاضی قوام که میان
 خندق عریض واقع شده جا گرفته بانداختن بان و حقه و تفنگ
 مردم ملچار را تعرض می رسانیدند - از ملچار نصیرخان ته مقبره
 نقب رسانیده آتش دادند - و ان بنا از بقیاد پرید - و جمعی از
 مقاهیر آتش افروز جهنم گشتند - و بجای عمارت مجاهدان اقبال
 ملچار ساخته نشستند - درین وقت رندوله و مقرب خان و بهلول
 مخدول و دیگر عادل خانیه و بی نظامیه از راه رسیده بر ملچار

فدائیان جانباز تاخت - تاب مقاومست نیاورده بمکان خود برگردیدند -
 روز دیگر باقر خان گروهی را بمحافظت اردو گذاشته بآن درخت
 زار دشوار گذار در آمد - محاذیل در پناه دیواری از چوب که بارتفاع
 پنج و نیم گز میان دو کوه سر راه در کمال استحکام ساخته بودند و
 خندق عمیق در پیش آن کنده گرم پیکار گشتند - اگرچه خون
 گرفتگان آشفته روزگار نهایت کوشش بتقدیم رسانیدند اما انجام کار
 بسیاری بقتل رسیده بقیة السیف خاک ارباب برفرق روزگار خود
 پخته فرار نمودند *

از سوانح این ایام فتح قلعة قندهار است بیمن اقبال نصرت مال و حسن سعی اولیاء دولت بی زوال

چون نصیریخان با جمعی از بندهای درگاه آسمان جاه از
 پیشگاه عزیمت اقلیم کشا به تسخیر ملک تلنگانه معین گشته بود -
 او فتح قلعه قندهار را که از قلاع نامداران دیار است - و بمتانت
 و دشوار کشائی در کمال اشتهار و حراست آن بصادق داماد یاقوت
 خداوند خان تعلق داشت پیش نهاد خود ساخته بآن صوب
 شتافت - و روز شنبه بیست و سیوم جمادی الاولی سال گذشته بیک
 گروهی قلعه فروز آمد - روز دیگر باتفاق راجه بهارتهه و شهبازخان
 و دیگر منصبداران و احدیان بعزم گرفتن قصبه قندهار سوار شد
 پس از وصول سپاه اقبال بنزدیکی قصبه سرافراز خان سر لشکر آن
 ملک که میان قلعه و قصبه آراسته و آلات آتش بازی پیش رو
 چیده مستعد نبرد بود از روی تهور نا بخردانه حمله آورد - و از توپ

از عرایض منتهیان صوبه اودیسه بشرف استماع رسید که چون
 کهیرا پاره با قلعه منصور کده و توابع آن چنانچه نکاشته آمد بسعی
 باقرخان نجم ثانی بتصرف اولیاء دولت قاهره درآمد - قطب المملکيه
 پس از چندی برسیدن کومک اطراف و اتفاق بعضی زمینداران
 مغرور گشته بخيال محال استخلاص هنگامه ارای پرخاش گردیدند
 باقرخان بر اندیشه لا طایل این زیاده سران باطل گوش اگهی یافته
 جمعی را در کهیره پاره گذاشته با گروهی از بهادران شجاعت اذین
 جریده بقصد تنبیه آن کوته بیدان متوجه گشت - و سی کروه راه
 پر چنگل کم آب در سه روز فوریدیده بمعسکر غنیم رسید - ره نوردان
 ادبار پای ثبات از دست داده بدیشتی بدرخت زار و کوهسار
 درآمدند - و جمعی بقید اسار - و بنه و بار اینان بتاراج رفت -
 و ازان رو که غنوده خردان از گذشته اظهار ندامت و خجالت نموده
 بذیل تضرع و تخشع متمسک گشتند - و قطب المملک نیز از در
 خدمتگذاری و جان سپاری در آمده پیشکش بدرگاه سلاطین پناه
 فرستاده بود - باقرخان بموجب العفو زکوة الظفر زینهار داده یک
 فیل و ده هزار هون نقد که چل هزار روپیه باشد برسم جرمانه گرفته
 بکهیره پاره مراجعت نمود - و چون در مهندری نام مکانی مستحکم
 دوازده گروهی کهیره پاره نزدیک بیست هزار کس از فتنه پژوهان
 آن سرزمین فراهم آمده می خواستند که شورش سر کنند - باقرخان
 بعزیمت اواره ساختن آن فساد اندیشان روان شده نزدیک جنگلی
 فرود آمد - شش هفت هزار کس ازان جماعه شوریده روزگار از
 درخت زار برآمده شروع در شوشی نمودند - و همین که فوجی از

تتمه احوال اشکر کارگذار و مقامیدر زیانکار

بعد از فتح قلعه قندهار نکاشته خواهد شد

غره شوال مطابق جارد هم اردی بهشت عید فطر نوید کامرانی

رسانید - درین روز مبارک مرصع حوضه که یمین الدوله بامر خاقانی

بیک لک روپیه مهیا ساخته پیشکش نموده بود - بر فیل نصرت

نشان بستند - و خاقان دین پرور که ماه مبارک رمضان را بصیام

گذرانیده بودند - وسی هزار روپیه مقرر بمحتاجان عطا نموده - قرین

دولت و ابدال بران کوه هدیت - فلک حرکت - سوار شده بعیدگاه

تشریف فرمودند - و بآئین مقرر در رفتن و آمدن نیازمندان را کامیاب

خواهش گردانیدند - نجابت خان ولد میرزا شاه رخ را از تغذیر

احمد بیگ خان بفوجداری صوبه ملتان که در جاگیر یمین الدوله

مقرر بود و باضافه پانصدی ذات و ششصد سوار بمنصب دو هزار

و پانصدی ذات و دو هزار سوار و بعنایت نقاره عز افتخار بخشیدند -

میرزا شاه رخ در ملازمت حضرت عرش آشیانی عزت تمام داشت -

چنانچه در مجلس بهشت آئین حکم نشستن می فرمودند - پدر او

ابراهیم میرزا است - پسر میرزا سلیمان - که حضرت فردوس مکانی

بدخشانرا باو عنایت فرموده بودند - او پور خان میرزا است - اخلاص

خان بخلعت هربرافراخته بفوجداری اجمیر دستوری یافت - از

تعیناتیان بنکاله محمد زمان و از کومکیان کابل بهاری داس کچهواهی

از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و ذات و هزار و دو یست سوار

سرفراز گشتند - و چندر من ولد راجه نرسنگه دیو بندیل به منصب

هزار و پانصدی ذات و هفتصد سوار از اصل و اضافه فوازش یافت *

خود را بلسکر ملاعین رسانید - رندوله با هایلر مران عادلخانی و بی نظامیه بهزاران خواری و شرمساری جانی بدر بود - و اسپ و شتر و گاو و بان بسیار بدست غازیان دولت جاوید طراز افتاد - و اعظم خان با جنود نصرت آمود بجانب انده چوگانی برگردید - و چون عادلخانی و بی نظامیه ازین قرار خجالت کشیده بقصد تذبذب نصیرخان که قلعه قندهار را در قبل داشت روانه گشتند اعظم خان با عسکر نصرت پیکر که دران در سه روز از فقدان غله و کاه تعب دیده بود بسمت کهات ناندور که هم آذوقه دران حوالی بهم میرسد و هم سر راه قندهار است روانه شد - در موضع موزینه که ده گروهی کهات مذکور است غله بسیار بدست افتاد - و از اینجا کوچ کرده بقصبه مانگانو وطن تاناجی دوریه که از معتبران بی نظام بود رفت - و ملتفت خان را بتسخیر قلعه مانگانو که برادر تاناجی حراست آن می نمود فرستاد - مبارزان نبرد گزین نیم شب هجوم آورده بردیوار حصار برآمدند - و قلعه دار دست و پا گم کرده ملتفت خان را دید - و هرچه از قسم توپ و تفنگ و دیگر اسلحه درون قلعه بود نزد اعظم خان آوردند *

درین اثنا خبر شتافتن مقاهیر بموضع هلی که ده گروهی قندهار است رسید - عساکر فیروزی پدروگنه در دال و از اینجا بقصبه راجوری که حاکم نشین در دال است و حصار دارد که مردم مقرب خان بصیانت آن می پرداختند رفتند - مقاهیر تاب صدمات مبارزان اقلیم کشا فیاورده از قلعه فرار نمودند - و از آن حصار نیز هفت توپ داخل توپخانه سرکار والا شد *

ملتجی گشته قلعه را باولیاء دولت سپرد و داخل بندگان گشت *

از سوانح ابن ایام فتح قلعه سنونده است به نیروی اقبال جهان کشا

چون سپه‌دار خان بعد از فتح قلعه تلم بفرمان گردون توان
تسخیر ستونده پیش نهاد همت ساخته از چار جانب بمحاصره آن
پرداخت - و ملچاها پیش برده کار بر حصار گزینان تنگ ساخت
حیدی جمال قلعه دار آن بذیل عجز و انکسار متمسک گشته امان
نامه التماس نمود - سپه‌دار خان رضا قلی را که نوکر معتمدش بود
بپای حصار فرستاده پیغام کرد که قلعه را بمجاهدان اقبال بسپارد
که مال و ناموسش از آسیب لشکر دشمن مال محفوظ و مصون
خواهد بود - و تجویز نامه منصب او و سیدی میران پسرش و
و سیدی سرور دامادش نکشته درون قلعه فرستاد - او با عیال و توابع
بر آمده قلعه را بتصرف بندگان درگاه آسمان جاه گذاشت - و بتأیید
آسمانی و نیروی اقبال بلند این استوار حصار که بر فراز کوه است
بزودی و آسانی مسخر گشت - روز دیگر سپه‌دار خان درون آن
محکم رفته خاطر از استحکام مداخل و مخارج فراهم ساخت - و
میرزا محمد خویش خود را با گروهی در آنجا گذاشته برگردید *

از سوانح آنکه چون جواسیس باعظم خان خبر رسانیدند که
عادلخانیه و بی نظامیه در هفت گروهی لشکر نصرت مظهر برکنار
آب و نجره نزدیک یکدیگر فرود آمده اند خان بیک ناگهان بعد از
یک و نیم پهر شب از ده‌ارور سوار شده بدالات جاسوسان بامداد

صوبه دار گجرات سپهری گردید - اعلیٰ حضرت اسلام خان حاکم دارالخلافه
اکبر آباد را ناظم گجرات گردانیدند - و منصب او که چار هزار
چار هزار سوار بود پنجهزاری چار هزار سوار دو هزار سوار دو اسبه
سه اسبه مقرر فرمودند - و خلعت خاصه واسپ از طویلۀ خاصه
با یراق طلا و فیل از حلقۀ خاصه برای او فرستادند - و صوبه داری
دار الخلافه و صیانت قلعه بصفدر خان و خدمت دیوانی و بخشیدگری
و واقعه نویسی و بیوتائی دار الخلافه بمکرمات خان و فوجداری
این روی آب تا هودل بمعتقد خان مفوض نمودند - چون راجه
پتهلداس که از وفا داری و جان سپاری پدر و برادر و خدمت گذاری
و جد کاری خود خصوصاً تردد و تلاشی که در نبرد پیرای هرزه گرای
در حوالی دهواپور بروی کار آورده بود بدرجۀ رفیعۀ راجگی رسید -
همواره آرزوی قلعه داری که در راجپوتیه پایۀ والی راجگی بی
آن اعتباری ندارد داشت - شهنشاه کام بخش بنده نواز بیست
ودوم رمضان قلعه رنتهنپور را که از قلاع حصینۀ معتبرۀ فراخنای
هندوستان است و قلعه دار خان بمکرمات آن می پرداخت باو
مرحمت کردند - و بعنائیت خلعت خاصه سرافراز ساخته دستوری
آنصوب دادند - را اودیسنگه نگهبانی این قلعه بر او سرچن هادا
که نوکر معتبر او بود تفویض نموده بود - حضرت عرش آشیانی
لوای ملک کشا بتسخیر آن سرافرازخته بنفیس نفیس بمحاصره
پرداختند - راو حصار را استوار ساخته هنگامۀ توپ و تفنگ گرم
گردانید - و چون کار بروتنگ شد بذریعۀ ندامت و خجالت که در
حضرت گردون رفعت سلاطین والا اقتدار استوارترین وسایل است

که در کوهستان ترنکلواری گرد آمده اسباب زوال و نکال خود
 سرانجام میدادند فرستاد - او در عرض ده روز مقاهبر را سزاء
 شایسته در کنار نهاده بخواجه پیوست - و پس از آنکه خواجه
 با همراهان از شاه گدّه به رامگانو و ازانجا به پرتور رفته روانه کذار
 آب کهرس پورنا گردید - فرمان شد که خزانه از درگاه والا نزد او
 فرستاده شده از هر راهی که مناسب داند همراه میرزا عیسی
 ترخان و سردار خان و رشید خان و خواص خان و چندی
 دیگر از بندهای درگاه بلشکر منصور ارسال نماید - از تائیدات
 آسمانی که پیشکار این دولت و کارگذار این سلطنت است اعراب
 و احشام قلعه تلتم که از حصون حصینه دکن است و بر قلعه کوه
 واقع با سپهدار خان که این حصار در قبل داشت متفق گشته
 نهانی فوجی را از بندهای جان سپار درون آن محکمه در آوردند
 و نگهبان آن که ازین سازگاری غافل بودند و بعد از کشیدن کرنا
 از روی اضطراب دست و پای زد بدست غزات قلعه کشار و دوات رزم
 کرا گرفتار آمد - و از نیرنگی اقبال روز افزون چنین حصار بکمتر
 زمانی بی آنکه شمشیر از نیام بر آید یا تیر بخانه کمان در آید
 مفتوح گشت - جوهر خان حبشی و میدنی رای در ملک بندهای
 درگاه والا منسلک گردیدند - نخستین بمنصب سه هزاره ذات و
 سه هزار سوار - و دومین بمنصبی در خور سر افتخار برافراخت -
 میدنی داس ولد راجه نرسنگدیو بنذیله بمنصب پانصدی ذات و
 دویست سوار نوازش یافت *

درین هنگام بمساع حقایق مجامع رسید که روزگار شیرخان

بها و زر نقد و فیلان گوه پیکر و دیگر امتعه و نفایس گلکنده که او
 بوجه پیشکش با عرضه داشتی مشتمل بر رسوخ عقیدت و خلوص
 عبودیت مصحوب وفا خان نامی از معتمدان خویش همراه شیخ
 مذکور فرستاده بود بنظر والا در آمد - و شیخ از جمله چارک روپیه
 که قطب الملک بار تکلف نموده بود يك لک روپیه را جواهر و فیل
 و امتعه پیشکش گذرانید - جنس موازی دو لک روپیه پیشکش کیا
 زمیندار ملک چاندا بنظر فیض اثر در آمد - هژده اسپ پنجابی
 با اقمشه نفیسه که مهبتخان خانخانان از دارالملک دهایی پیشکش
 فرستاده بود شرف پذیرائی یافت *

پنجم رمضان که روز شرف آفتاب بود مبلغ هشتاد هزار روپیه
 بمحمد علی بیگ و ده هزار روپیه بهمراهانش انعام شد - و آنچه
 درین نوروز از جمله پیشکش حضرت مهد علیا و بادشاهزادهای
 کامکار بخت بیدار و امراء والا مقدار بدرجه قبول رسید بیست لک
 روپیه ارزش داشت - چون خواجه ابوالحسن باتابینان در ناسک
 اقامت نمود اکثر رعایای پراگنده قول گرفته بامکنه خویش باز آمدند -
 و آن ملک که پی سپهر تاراج افواج قاهره شده بود و از خشک سالی
 و گرانی خراب - رو بآبادانی نهاد - و خواجه تیول سرور خان و شرزه
 راز و سایر دکنیان را که در سلک دولتخواهان منسلک بودند همانجا
 تن کرد - و از آنرو که حکم گردون مطاع عزصدر یافته بود که ساهوجی
 را طلبیده در ناسک بگذارد - و خود بشاه گده رود بساهوجی مکتوبی
 نکاشته - و دکنیان را که در آن ملک جاگیر داشتند همانجا گذاشته روانه
 شاه گده شد - و خان زمان را از یک منزلی ناسک به تغبیه متمرردانی

و طلا با عیان دولت و سائر حضار مجلس بهشت آئین مرحمت
 میشود پاندان مرصع پر از پان با خوانچه زرین و نه پیاله
 طلا پر از ارگجه خاصه با سرپوش و خوان زرین که قیمت مجموع
 قریب بیست هزار روپیه باشد بمحمد علی بیگ عنایت شد -
 و معتقد خان صوبه دار مالوه که بامر اقدس از اوجین منصوب
 ایلچی بدرگاه والا رسیده بود سعادت تقبیل آسان عرش مکان
 دریافت - بعد از رعبد الحق برادر علامی افضل خان که بحکم
 قضا نغان ایلچی را از دار الخلافه اکبر آباد تاپانی پست استقبال نموده
 بود و از انجا بدار الخلافه و از دار الخلافه به برهانپور آورده تمام راه لوازم
 مهمانداری بتقدیم رسانیده بود بشرف کورنش رسید *

بیست و دوم بموجب حکم اقدس محمد علی بیگ سه تقویر
 اسپ عراقی با اقمشه و دیگر نفایس ایران که شاه برسم ارمغان
 فرستاده بود و قریب سه لک روپیه قیمت داشت از نظر انور گذرانید *
 بیست و ششم بیست و پنج اسپ عراقی و پانزده شتر نر و ماده
 و استری چند با اقمشه و تحف ایران که قیمت مجموع آن پنجاه
 هزار روپیه شد از خود پیشکش نمود - و محمد تقی تحویلدار سوغات
 شاه نیز امپی چند پیشکش کرد •

سلخ ماه یمین الدوله آصف خان جواهر و مرصع آلات نفیسه
 و دیگر نوادر امتعه و اسپ وفیل برسم پیشکش گذرانید - از انجمله
 متاع قریب سه لک روپیه شرف قبول یافت - شیخ محی الدین
 که نزد قطب الملک جهت آوردن پیشکش رفته بود سعادت ملازمت
 اندوخت - و موازی چهارده لک روپیه از جواهر مرصع آلات گران

سه هزاری ذات و دو هزار سوار و بعنایت نقاره - و بابا خواجه
 باضافه پانصدی ذات بمنصب دوهزاری ذات و هزار سوار و خطاب
 عزت خان و خدمت فوجداری سرکار بهکر و عنایت علم و فیل -
 و ماده و سنگه ولد را در تن باضافه پانصدی ذات و دویست سوار
 بمنصب دو هزاری سوار و بعنایت علم سرافراز گشتند - و از اصل
 و اضافه منصب فیروز خان ناظر مشکوی اقبال دوهزاری ذات و
 و هشتصد سوار - و مروت خان هزاری ذات و چار صد سوار مقرر
 گشت - و دیانت رای گجراتی که از قوم ناگراست و از مراتب
 حساب و هندی نامه‌های باستانی اگهی دارد بخدومت دفتر داری
 خالصه شریفه و اضافه منصب - و جسونت رای بخدومت بخش دیگری
 احادیان نوازش یافتند •

هژدهم شعبان افضل خان و صادق خان بحکم اشرف محمد بیگ
 ایلچی ایران را که بحوالی برهانپور رسیده بود استقبال نموده بدو امت
 ملازمت اقدس رسانیدند - او بعد از ادای آداب و کورنش و زمین
 بوس نامه شاه صفی که در تهذیب جلوس والا نوشته بود گذرانیده
 دعای شاه رسانید - و اختی کلمات که بگذارش آن مامور بود معروض
 داشت - شهشاه پایه شناس نامه را بدست مبارک گرفته بعلامی
 افضلخان سپردند - و پس از التماس محمد علی بیگ در باره
 تعیین وقت برای گذرانیدن تنسوقات شاه بدست و دوم این ماه
 معین گشت - و ایلچی را بمرحمت خلعت طلا دوزی و تاج
 قزلباشی مرصع و جیفه مرصع و خنجر مرصع گران بها سرفراز
 گردانیدند - و چون در ایام نوروز بان و عطریات در خوانهای مرصع

اکثر ممالک گشته بود متصدیان مهمات خالصات ممالک هندوستان
 درین سال و سال آینده بحکم خاقان دادگر بادشاه عدل گستر که
 همگی همت والا و تمامی نیت علیا بر معموری مملکت و آبادی
 ولایت و رفاهیت عباد مصروف دارند - قریب هشتاد لک روپیه
 که زیاده از دوصد و سی هزار تومان عراق قریب دوکرور و هشتاد
 لک خانگی ما وراء النهر باشد در هشتاد کرور دام محال خالصه والا که
 یازدهم حصه ممالک محروسه است تخفیف دادند - تخفیف محال
 جاگیر امراء والا قدر و دیگر منصبداران برین قیاس باید نمود *
 شب پانزدهم که بشب برات موسوم است از بسیاری چراغان
 رشک افزای روز گردید - و شهنشاه دین پرور بمعهود هر سال ده هزار
 روپیه بصلحا و فضلا و دیگر نیازمندان مرحمت فرموده عبادتی که
 مخصوص این شب متبرک است بکمال خشوع و خضوع ادا نمودند *

گذارش نوروز

درین هنگام که پادشاه صورت و معنی شهنشاه دین و دینی
 ابواب برو نوال کشاده بود - وموائد احسان و افضال گوناگون نهاده -
 بعد از انقضای بیست و سه گری و شش روز از شب جمعه هفدهم
 شعبان سال هزار و چهارم هجری خورشید عالم آرا به بیت الشرف
 تحویل نمود - و نوروز عالم افروز نشاط افزا گشت - پادشاه فلک جاه
 بر سریر کمال بخشی و کامرانی جلوس فرموده مراسم بخشش و
 بخشایش بتقدیم رسانیدند *

درین روز رشید خان انصاری باضافه پانصد سوار بمنصب

بابادی مشهور و معروف بود اثر معموری نماند - و این بلائی شدید
 و باهای گذشته و غلههای رفته را که در تواریخ سالفه برسم تعجب
 نوشته اند در نظری اعتبار گردانید - و در مولفات لاحقہ چون مثل
 مضروب و سمر مکتوب مرقوم خواهد گشت - مظهر مراحم یزدانی
 حضرت خاقانی - که کارگذار تقدیر صفاتیج کنوز ارزاق بدست گنج
 افشان و دل دریا سانش سپرده است - و غمام انعامش چون انعام
 غمام از کشت زار امید جهانیان نشان افسردگی برده - ابواب برو
 نوال و اسباب احسان و افضال بر روی عالمیان کشاده - و آماده
 گردانیدند - و بحکم قدر توان متصدیان مهمات برهانپور و احمد
 آباد و ولایت مورت آش پیز خانها که بهندوستان زبان لنگر کویند
 برای فقرا و نیازمندان ترتیب دادند - و هر روز آنقدر آش و نان
 که بکفاف در ماندگان طعام کفایت کند مطبوع میگشت - و نیز
 حکم جهانمطاع شرف صدور یافت که روز میمنت اندوز دوشنبه که
 بشرف جلوس مقدس بسان دیگر ایام متبرکه عز امتیاز دارد در
 برهانپور که بغوغ ماهچه آیات نصرت آیات نور پذیر است - و رای
 خیرات و مبرات هر روزه پنج هزار روپیه که ماهی بیست هزار روپیه
 باشد باهل استحقاق و احتیاج بدهند - چنانچه در بیست دوشنبه
 یک لک روپیه بفقرا و مساکین مرحمت شد - و ازینجهت که
 عسرت اقوات و ضیق اوقات سکان احمد آباد زیاده بر دیار دیگر
 بمسامع قدسیه رسید حکم مقدس شرف صدور یافت که ناظران
 مهمات صوبه مذکور پنجاه هزار روپیه نقد نیز بغلادیدگان آن شهر
 قسمت نمایند - چون امساک باران و گرانی غله باعث خرابی

توان از دار الخلافه اکبر آباد روانه برهانپور شده بود مصحوب
مکر متخان دیوان بیوتاب خلعت فاخر فرستادند - و حکم شد که هرجا
بار بر خورد خلعت بپوشاند - و رفاقت نموده بمعتقد خان صوبه دار
صالوه برساند که او به پیشگاه حضور خواهد آورد - و خود بسرعت تمام
معاودت نماید - چنانچه او دوازدهم شعبان معاودت ملازمت دریافت *

از سوانح این ایام حادثه عسرت انجام امساک
باران و گرانی غله است در همگی بلاد دکن و گجرات
سال گذشته در محال بالاگهات خصوصا نواحی دولتاباد باران
نیاریده بود - و درین سال اگرچه در اطراف و اکناف نیز کمی کرد
اما از ملک دکن و گجرات بالکل منقطع گشت - و سکن آن دیار
از انقطاع مواد اکل و فقدان مایه قوت باضطرار افتادند - جانی
بنانی میدادند و کس نمیخرید - و شریفی بر غیفی می فروختند
و نمی ارزید - دستی که پیوسته بانعام دراز بودی جز بگدیه طعام
نکشودی - و پائی که همیشه ساحت استغنا سپردی جز راه در یوزه
فرو پیمودی - مدتی گوشت سگ بجای گوشت بز و استخوان آهن
کرده اموات به آرد آمیخته بفروخت رفت - چنانچه بعد ظهور این
معنی فروشندگان از پیشگاه عدالت پادشاه حق شناس دین اساس
بسیاست رسیدند - انجام کار از عموم اضطرار شروع در خوردن گوشت
یکدیگر نمودند - گوشت فرزندان را شیرین تر از مهر او میدانستند - و از
بسیاری جان سپردگان طرق بر اهل تردد تنگ شد - و هر که پس از
جان کفدن بسیار تا اجل موعود مهلت یافت و نیروی ره نوردی در
خود دید بقریات و قصبات ممالک دیگر انتقال نمود - و درینوالات که

فیروزی استاده شدند - و چون همگی افواج قاهره بگهات بر آمد
و یاقوت خان و کهیلوجی و صالحوجی و سایر دکنیان که چنداول بودند
عقب رسیدند - برخی از مخانیل خود را بسوی چنداول نمودند
و بیک تاختن یاقوت خان گریختند - و مقرب خان و بهلول و بیتهاوجی
و دیگر بی نظامیه و رفدوله و فرهاد پدرش و سایر عمال خانیه که
باتفاق پیش روی هراول گرفته بودند بمحرد رسیدن اعظم خان
فرار نمودند - و آن روز ساحل دریای ونجره مضرب خیم عساکر
گیتی پدما گشت - و روز دیگر قصبه بانئی اگرچه مردم آنجا بامید
کومک قاعه را استحکام داده بودند - اما بهادران حصار کشا سرسواری
کشودند - و غارت نموده از آنجا به اندوواز ماند و شب در میان بدهارور
رفتند - درین منزل داور خان که از درگاه والا جاه و سید دلیر
خان که از لشکر خواجه ابوالحسن حسب الحکم روانه شده بودند
بعساکر فیروزی پیوستند - و چون ملک بدن و اعتبار را و مکر التماس
رستگاری عیال خود که در دهارور بقید اولیاء دولت بلند صوات
افتاده بود نموده بودند و اعظم خان جوابی جز این که اگر در ملک
دولتخواهان در آئید هم رهائی اینجماعه صورت نمیگیرد و هم شما
بمناصب لایقه سرافراز نمیگردید نشنیده درین هنگام هر دو برادر
بقصد خدمتگذاری درگاه جهان پناه از مقاهیر جدا شده بدهارور
آمدند - و اعظم خان را دیدند - و هر کدام بخلعت و اسب و مدد
خرچ از سرکار والا سر بلند گردید *

اکذون عذبان گلگون خامه بصوب نگارش وقایع حضور منزعطف میگرد
بمحمد علی بیک ایلیچی دارای ایران که بموجب فرمان گردون

بدست دولت نام غلام کلاونتی است که پدر او ابراهیم عادل خان
 او را بدولتخان مخاطب ساخته نگاهبان قلعۀ بیجاپور باو باز
 گذاشته بود - و آن نمک حرام بد فرجام بعد از فوت ابراهیم خود را
 خواص خان نام نهاده حل و عقد معاملات را به برهمه فتنه انگیز
 شرارت آمیز مراری پندت نام سپرد - و درویش محمد پسر کلان
 ابراهیم عادل خان را که از همشیره قطب الملک بود محمول گردانیده
 دختر او را برای خود خواستگاری نمود - و عرض و ناموس دودمان ولی
 نعمت خود را بباد برداد - و عادل خانیه بابی نظامیه اتفاق نموده
 یکجا شده اند - و در یکماه قبل پرئیده غله بقدر کفاف لشکر از چاه
 کاوی بدست افتاده - و اکنون تا بدست گروهی پرئیده گیاه نمانده
 ناگزیر اعظم خان محاصره حصار پرئیده گذاشته بجانب دهارور روان
 شد - دران روز ادبار پیشکان خود را نمودند - روز دیگر که از موضع
 پاتره کوچ شد - ظاهر گشت که اراده برآمدن گهات دیگر که طرف
 دست راست است دارند - و چون بیتهوچی بافوجی نزدیک رسیده
 آمد یا قوت خان و ملتفت خان و دیگر بندهای درگاه عرش اشتباه
 که چنداول بودند چپقلشها بروی کار آورده بسیاریرا به توپهای ارابه
 که اسپان میکشیدند و بان و تغنگ روانه ملک عدم گردانیدند -
 درین اثنا خبر رسید که غنیم از گهات پانسی برآمده سر راه بر
 لشکر ظفر پیکر کوفته است - اعظم خان راجه جیسنگه و راجه بهار
 سنگه و راجه انوب سنگه و دیگر راجپوتان را که هراول بودند بمدافعه
 فرستاد - و ملتفت خانرا نیز با دوهزار سوار از فوج چنداول بکومک
 روانه نموده - ره نوردان ادبار نزدیک نیامده بر نیم گروهی سپاه

بر مردم شیر حاجی تردد دشوار گشت - و چون قلعه دار هر روز
مقرب خان و بهلول را بر اضطرار و اضطراب قلعه نشینان آگاه ساخته
پیغام میداد که اگر میخواهید که این قلعه مثل دهارور از دست
فرود زود بکومک برسید - جمعی از پی نظامیه در اطراف لشکر
فرخنده اثر که یک گروهی قلعه بود بر آمده آغاز دست درازی
نمودند - یاقوت خان با فوجی بر آمده تا سه گروه مقاهیر را رانده
بر گشت - روز دیگر یاقوت خان و ملتفت خان بسمت پرگنه بارسی
برای علف و هیمه رفتند - مقرب خان و بهلول که با دیگر مخاذیل
جهت تسلیم قلعه پرنیده جریده از تالاب کمراله بقصبه بهوم آمده
بودند تا فرصت یافته دست بردی نمایند - برین آگاه گشته بقصد
نبرد یاقوت خان و ملتفت خان روانه گشتند - اعظم خان بر اراده
این بخت برگشتگان آگاهی یافته باتفاق راجه جیسنگه و راجه
ججهار سنگه بندیل و جمعی از بندهای کار طلب بدانجانب رفت -
مقرب خان و بهلول تاب صدمات افواج دشمن شکن نیارده خود را
بدامن کوه کشیدند - لشکر فیروزی برانکه بنگاه غنیم لئیم قصبه بهوم
است از جواسیس آگاهی یافته بتاراج آن متوجه گشت - و
باستعجال تمام بسر وقت بادیه پیمایان ادبار هنگامی که اسباب بار
کرده در پی فرار بودند رسیده اسب و شتر و گاو بسیار با فراوان
اسباب بدست آورد - و تاکهات پانسی که چار گروهی پرنیده است
تعاقب کرده معاودت نمود و شب درجائی که غنیم فرود آمده بود
گذرانیده روز دیگر بمسکر رسید - و چون ظاهر شد که عادل خان
از خرد سالی در انصرام معاملات اختیاری ندارد و زمام مهمات

جی بهیونسله مقرر شده - و ضلع ناسک را خواجه ابوالحسن متصرف
گشته - و جز دولت آباد و محلی چند که بآن متصل است در تصرف
نظام الملک نموده - سود کار و بهبود روزگار شما دران است که از
روی یکرنگی و یگانگی اتفاق نموده در نگاهبانی خانه اوسعی نمائید
و اگر نه افواج قاهره بعد از فتح پرنیده جائی بکسی نخواهند
گذاشت - و همین که ما را از میان برداشتند در فکر شما خواهند
شد - مصلحت طرفین آنست که بموجب قرارداد قلعه شولاپور را
با توابع از ما گرفته ارکان مصالحه را مستحکم گردانید - و در
استحکام قواعد دولت نظام الملک که باعث بهبود جانبدین است
جد بلیغ بتقدیم رسانید - رندوله در جواب نوشت که این معنی
بعادل خان قرار داده اکنون مقرب خان خود رفته قلعه شولاپور را با
محال متعلقه آن حواله گماشتگان عادل خان نماید - و پیمانرا بایمان
موکد ساخته خاطر فراهم آورد - اعظم خان محاصره قلعه را دست
آویز نموده چشم در راه کوسک درگاهی و خزانه داشت - و
چون پنج شش گروهی پرنیده کاه و هیمة نموده بود - یا قوت
خداوند خان و ملتفت خانرا با جماعه میفرستاد که از دور دست
علف و هیمة می آوردند - و غازیان دولت جاوید طراز قلعه را قبل
نموده از سه طرف کوچه سلامت بخندق رسانیده شروع در سر کردن
آن نمودند - و راجه جیسنگه و اهتمام خان میر آتش کوچه سلامت
بخندق رسانیده شروع در سر کردن آن نمودند - اعظم خان ملچاری
محاذی دروازه قلعه ساخته ازان تا خندق یک تیر انداز بود - کوچه
سلامت راست کرده برکنار خندق دهمه برافراخت - چنانچه

حاصل شود - بعد ازان هرچه مصلحت وقت تقاضا کند بروی کار خواهد آمد - و پس از رسیدن بیک گروهی پریزده راجه جیسنگه را بابعضی بندهای پادشاهی تعیین نمود که قصبه و پلایته پریزده را تاراج نماید - راجه نخست پلایته را که بفاصله یک کروه جانب چپ قلعه پریزده بود تاراج نموده از اینجا بر سر قصبه که متصل قلعه بود رفت - و دیوار خام را که بارتفاع پنج گز و عرض سه گز بر دور قصبه بود و خندقی پهنای سه ذراع برگرد آن بصدمه فیل رخنه کرده آمد - و تفنگچیان محافظ حصار فرار نموده بخندق قلعه پناه بردند - و قصبه غارت زده لشکر اقبال گشت - و اعظم خان نیز از عقب رسید - درین اثنا قلعه نشینان دوتوپ بزرگ که تیر هر کدام یک و نیم من پادشاهی بود سردادند - تیریکی در میان فوج منصور افتاد چون زمین سنگ لاخ بود از صدمه آن سنگ ریزها جسته چندیرا هلاک و برخی را زخمی گردانید - اعظم خان بقصبه در آمده برای گرفتن فیلان مقاهیر که در خندق بودند اهتمام نمود - مجاهدان اسلام هفت فیل از خندق بر آورده بسرکار والا ضبط نمودند - و فراوان غنیمت بدست آمد - مقرب خان و دیگر مخازیل که در حوالی تالاب ککراله بودند و با رندوله یگونی داشتند از شنیدن این اخبار سراسیمه گشته برندوله نوشتند که مثل دهاور حصار حصین با مضافات بتصرف بندگان پادشاهی در آمد و توابع قلعه قندهار را نصرخان بدست آورده بمحاصره قلعه پرداخته است - و سنگه نیر و بیضاپور و جنیر و محال آن نواحی و سرحد وطن و نکو که بملک عادل خان پیوسته است بجایگیر ساهو

بی نظامیده بگهات مانک دوده برآمده بجانب پرینده روانه گشتند -
و افیال و اسباب زاید را در قلعه پرینده گذاشته بخاطر فراهم از اینجا
بکنار تالاب ککراله که ده کروهی پرینده بجانب نلدرگ است
ورندوله آنجا اقامت داشت شتافتند - و چون اعظم خان پی هم
شنید که رندوله وکیل مقرب خان را همراه کسان خود نزد خواص
خان که مدار مهمات عادلخان بروسست فرستاده - و خواص خان او را
تسلی داده باز گردانیده است - و مصاحبه بدادن قلعه شولاپور با
ولایت آن قرار یافته - حقیقت پدایه اورنگ جهان ستانی معروض
داشته التماس کومک نمود - حکم جهان مطاع عز صدور یافت که از
فوج خواجه ابوالحسن که در ناسک است سید دلیرخان یا احدیان و از
حضور اقدس سردار خان و رشید خان و خواص خان و دیگر بندهای
درگاه خلایق پناه و سه هزار سوار از تائیدان یمین الدوله آصفخان
باعظم خان به پیوندند - و شیخ معین الدین از بیجاپور با پیشکش
عادلخان و شیخ محی الدین از گلکنده با پیشکش قطب الملک روانه
درگاه آسمان جاه شده بودند - اعظم خان از اندیشه آنکه مبادامقاهبر
بعد از تعاقب به پرگنه اوسه و بهالکی و جیت کوپه که در نواحی
قلعه بندر است رفته بشیخ معین مضرمتی برساند - توقف درحوالی
پرینده و تدبیر تسخیر قلعه آن و بدست آوردن فیلان و اسباب
مخافیل که اینجا فرستاده بودند تصمیم نموده قرار داد که یکچندی
مقرب خان و دیگر ملاعین را مشغول دارد تا همه سر راه برهردو
برادر نتوانند گرفت - و هم کومک در گاهی بعسکر فیروزی برسد
و هم بر اتفاق این دورریان و آنچه درمیان خود قرار دهند اطلاع

سر راه گرفته نگذارید - درینوا که آن مقامهیر اراده بر آمدن گهات
 مانک دود دارند و بانجماعه بسیار نزدیکند بموجب قرار داد پیش
 راه ایذان گرفته از بر آمدن گهات باز دارید - تا لشکر ظفر پیکر بد آنجا
 رسیده در استیصال این مشقت بد حال باتفاق سعی نماید - او در
 پاسخ نوشت که اکثر همهرهان من بجانب نلدرک و محال دیگر
 رفته اند - قلیلی که مانده اند تاب مقابله ایذان ندارند - بنده نیز
 به نلدرک رفته حقیقت را بعد از خان می نویسد - بعد از سرانجام
 جمعیت بهره اشاره کنند بعمل خواهد آورد - و مقرب خان چون
 دید که افواج قاهره بهیچ وجه دست از تعاقب باز نمیدارند مکرر
 بر ندوله پیغام کرد که شما نمک پرورد دودمان نظام الملک اید - و
 نشو و نما و اعتبار و اقتدار شما از تربیت اوست - درین هنگام
 که لشکر پادشاهی در مقام خرابی این خاندانست حقوق نمک
 پروردگی مقتضی آنست که در حفظ دولت و آبروی این سلسله
 سعی بلیغ نمایند - ما او را بدادن قلعه شوالپور و محال متعلقه آن
 راضی ساخته ایم - شما نیز در ترصیص بنیان و داد طرفین و توثیق
 ارکان اتحاد جانبدین کوشش کنید - تا این هر دو قبيله از آفت
 صدمات عساکر پادشاهی محفوظ و مصون باشند - اعظم خان برین
 معنی وقوف یافته برای آگهی بر مکنون ضمیر رندوله نوشت - که
 وعده چنین بود که به نلدرک بروید و در آنجا سرانجام لشکر نموده
 بسپاه نصرت دستگاه ملحق شوید - الحال شنیده میشود که بجانب
 پرگنه کانتی میروید - اینمعنی بر نقص عهد گذشته و خلاف وعده
 رفته دلالت دارد - او بجواب نپرداخته بتغافل گذرانید - و

بعد از دولت ملازمت سراسر سعادت هزار مهر نذر گذرانید - و
 بخلعت خاصه قامت اعتبارش زینت تازه یافت - بعد از شایسته
 خان و فدائیخان و دیگر بندگان درگاه بتقبیل عتبه والا سر افراز
 گشتند - و همدرین روز عبدالله خان بهادر رسید مظفر خان که
 خدمت پسندیده بتقدیم رسانیده بودند باستلام آستان فلک نشان
 سر افتخار بر افراختند - عبد الله خان بهادر بعنایت خاصه و جیفه
 مرصع و جمدهر مرصع با پهلکتاره و شمشیر مرصع و باضافه هزار
 هزار سوار بمنصب شش هزاری شش هزار سوار و بخطاب فیروز
 جنگ و مرحمت اسپ از طویل خاصه با زین طلا و فیل از حلقه
 خاصه مفتخر گشت - و سید مظفر خان بعنایت مذکوره و باضافه
 هزار سوار بمنصب پنجهزاری ذات و سوار و خطاب خانجهانی که
 درین دولت ابد پیوند بعد از خانخانانی ازان بلند تر خطابی نیست
 سرمباهات بآسمان رسانید - و بندهای درگاه که با این دو نوین
 بودند بترتیب منصب شرف کورنش دریافته باضافه و دیگر مراحم
 سر افراز گردیدند *

اکنون تتمه داستان اعظم خان و بی نظامیه نگارش می یابد
 چون مقرب خان و بهلول بقصد آنکه با بیجاپوریان مصالحه
 نمایند - از راه رامدوده بیلا گهات متوجه گشتند - چنانچه نکاشته
 آمد - اعظم خان از جالذاپور براه بیلی و سنگمیر عازم بالاگهات شده
 بشاه گده آمده سامان قلعه انبه جوکائی نموده میر ابراهیم خویش
 میرزا یوسف خافرا به نگاهبانی آن فرستاد - مکرر برندوله نوشت
 که قرار یافته بود که هرگاه بی نظامیه قصد بر آمدن بالاگهات کند

برده - از غیب دانی و نهفته بینی فرموده بودند که ان شاء الله
درین زودی سر آن بی اقبال همراه اقبال بدرگاه والا خواهد رسید -
و نیز بر زبان صواب ترجمان رفته که بحساب سپاهی گری
روز مبارک دوشنبه افواج نصرت امتزاج به نبرد آن مقهور
می پردازند - و دو شنیۀ دیگر خبر قتل او میدهند - از آنجا که ضمیر
مهر تدویر جام جهان نداشت - مطابق آنچه بر زبان الهام بیان رفته
بود از نشیب خفا بر فراز ظهور برآمد *

هفدهم رجب مطابق غره اسفندار بمعهد هر سال بندگان
خاص را بعنایت خلعت زمستانی بر نواختند *

شب بیست و هفتم بعطای ده هزار روپیۀ مقرر دامن امید
محتاجان برآمدند *

هشتم شعبان آقا حیدر که غلام ترک معتبری نظام بود و بخواص
خان مخاطب برهنمونئی بخت بد ریافت سعادت آستان بوس مستعد
گشت - و بخلعت و خنجر مرصع و منصب دو هزاری هزار سوار و
مرحمت اسب و دوهزار اشرفی بعنوان مدد خرج نوازش یافت -
و سیدی یاقوت حبشی معروف بمقدم بعنایت منصب در خور
قدر و حال فرق مباهات بر افراخت *

نهم یمین الدوله که بحکم و الا با اکثر نوئیضان بلند مقدار از
بالاگهات برگشته بیرون شهر فرود آمده بود - و بقصد دریافت دولت
کورنش روانه شد - شهنشاه گردون غلام از بنده پروری و پرورده
نوازی امر فرمودند که پادشاه زادهای کامگار بخت بیدار تاکنار
شهر استقبال نموده بآستان مقدس بیاورند - آن رکن رکن سلطنت

و حکم نواختن کوس شادمانی نمودند - اعیان دولت و ارکان سلطنت
 مراسم تهنیت بتقدیم رسانیدند - و معتمد خان بمژدگان این نوید
 خلعت خاصه یافت - و خواجه کامگار بخلعت و اضافه پانصدی دو
 صد سوار بمنصب هزار و پانصدی ذات و ششصد سوار و خطاب
 غیرت خانی و عنایت اسپ سر برافراخت - و سرهای این
 سرگشتگان بادیقه ادبار از دروازه قلعه آویخته آمد - تا عبرت مایه سایر
 فساد پیشگان فتنه اندیش گردد - و سکنه برهانپور که آن زیان کار
 دین و دنیا و نگونسار صورت و معنی را مدت مدید در کمال
 کامکاری صوبه دار خود دیده بودند - محو تماشای اقبال دشمن
 مال پادشاه والا جاه گشتند - و مناشیر مشتمله برین فتح سترگ
 بیدمین الدوله آصف خان که در بالاگهات بود - و مهابتخان خانخانان
 که بنظم صوبه دار الملک دهلی می پرداخت - و دیگر صوبه داران
 شرف صدور یافت - و عبد الله خان بهادر و سید مظفرخان را
 بارسال فرامین عنایت آگین با خلعتهای فاخر مصحوب عبد الله
 یدگ کامیاب گردانیدند - طالبای کلیم این رباعی در افسردن شعله
 حیات دریا و فرو نشستن حباب زندگانی پیرامنظوم ساخته بمسامع
 بشایر مجامع رسانید - و بصله گرامی دامن امیدش گرانبار گردید

* رباعی *

این مزده فتح از پی هم زیبابود * این کیف دو بالاچه نشاط افزابود
 از رفتن دریا سر پیرا هم رفت * گویا سر او حباب این دریا بود
 پیش از کشته شدن آن مخدول چون بعرض اشرف رسیده بود که
 پیرای برگشته بخت دو حلقه فیل هرکار خاصه شریفه را از سرونچ

برچپه بروز و پیش از آنکه سید مظفرخان برسد مجاهدان اقبال -
و فدائیان دشمن مال هجوم آورده آن خون گرفته را با عزیزپسرش
و ایمل پاره پاره ساختند - و از رفقای او که قریب بصد کس
بودند بیشتی کشته شدند - و گرز برداران سرهای آن شوریده سران
بریدند - و برخی بدر رفتند - از غزاة لشکر نصرت اثر سید ماکهن
پسر سید عبد الله نواسه سید مظفر خان با بیست و هفت تن
دیگر بدایه والی شهادت رسیده - و جمعی خون جراحات را گلگونه
رخسار خود گردانیدند - درین هنگام عبد الله خان بهادر از عقب
رسیده سر پیرا و عزیز و ایمل را مصحوب خواجه کامگار برادر زاده
خود بدرگاه عرش اشتباه فرستاد - و فرید پسر دیگر پیرا را که زنده
بدست افتاده بود قید نمود - و چون مادر بهادرخان که در میهنده که
جاگیرپسرش بود اقامت داشت - و جان جهان پسر پیرا گریخته باو
پناه برده بود - عبد الله خان برای آوردن او اقبال نام خواجه سرای
خود را فرستاد - او جان جهان را با جلال برادر خرد بهادر خان نزد
خان آورد - خان او را بیکه تاز خان سپرده روانه درگاه سلاطین
پناه نمود *

بامداد روز دوشنبه هشتم رجب مطابق بیست و دوم بهمن
در اثنای آنکه مظهر عواطف سبحانی حضرت خاقانی در آب
تبتی کشتی سوار عشرت اندوز صید مرغابی بودند - خواجه کامگار
سرهای آن نگون ساران ببارگاه گردون جاه آورد - و معتمد خان این
مژده را در کشتی رسانید - خاقان سلیمان حشمت سکندر شوکت
زبان بشکر افضال الهی کشاده بدولتخانه معلی معاودت فرمودند

بخطاب جان بازخان سرفراز گردید - و فرمان قدر توان عز صدور یافت
که مامیر افغانه را بقتل رسانیده فیلان را با پسر پیرا بدرگاه آسمان
جاء بفرستند *

روز دوشنبه غره رجب مطابق پانزدهم بهمن عبد الله خان
بهادر و سید مظفر خان باین عزیمت که او را از تکادو راه و بی راه
و روا رو گاه و بیگاه خلاص سازند - فوج اراسته روانه شدند - پیرا از کشته
شدن فرزندان و خویشان و اعموان که باعانت این جماعه سربى مغزش
دیو کده آمال باطله و امانی کاذبه شده بود - امید رستگاری منقطع
ساخته - بهمراهان گفت که از زندگانی فانی که گرامند این همه
خواری و شرمساری نیست سیر آمده ام تا راه فرار باز است - و
درها فراز - هر که میل رفتن داشته باشد بهر طرفی که داند رود -
چندی پای ثبات فشرده - و جمعی فرار اختیار نمودند - درین
هنگام شیرپیشه و غا سید مظفر خان هراول لشکر فیروزی که با
مادهو سنگه و گروهی از گرز برداران و دیگر بندگان درگاه عالم پناه
پیش پیش لشکر منصور میرفت - رسید - پیرای خسران گرای
با پسرش عزیز نام که نزد پدر عزیزترین فرزندان بود - و ایمل و
جمعی از افغانه دو فیل را که با او مانده بود بررو داشته بسوی
سید مظفر خان روانه شد - خان مذکور با همراهان خود برو تاخت
آورد - آن مدبر چون دید که کنداوران امواج منصور بهیچ وجه
دست ازو باز نمیدارند از اسب فرود آمده با مادهو سنگه و جمعی
از گرز برداران و دیگر بندگان از سادات باره و غیره که هراول سید
مظفر خان بودند آویزشی نمودند - و در اثنای زد و خورد مادهو سنگه

و جانسپاری دادند - و راجه دوار کداس و شیرزاد خویش خان عالم
 با چندی به ترددات مردانه هم نبرد خود را فرود آورده دلیرانه
 جان در باختند - و از افغانان صدر روهیله و محمود پسر پیرای
 نامعلوم با بسیاری از ادبار زدگان بگویی نیستی فرو رفتند - پیرا چون
 دید که از زخمهایی منکر توانائی تلاش و تردد ندارد و پسر
 صدر و جمعی که بآنها استظهار تمام داشت کشته شدند - پای ثبات
 از دست داده سیوم بار راه را سپرد - و در اثنای گریز از فرط
 ره نوردی و اضطرار فیلانی که همراه داشت جابجا میگذاشت -
 چنانچه پیش از وصول او بحوالی کالنجر بدست فیل بدست اولیاء
 دولت در اثنای تعاقب افتاده - فیلی چند بدست مردم راجه
 امرسنگه زمیندار باندھو که او بعد از نوشتن دولتخواهان او را روانه
 درگاه خلیق پناه گردانید - و چون پیرا بنواحی کالنجر رسید سید
 احمد قلعه دار کالنجر آگهی یافته سر راه گرفت و هنگام نبرد گرم
 ساخته جمعی را مقتول و برخی را ماسور گردانید - و حسن (ن)
 پسر پیرا را با بدست و دو فیل از جمله افیالی که از سرونچ برده بودند
 بدست آوردند - و پیرای نکبت گرا از اضطراب و اضطرار طوغ و علم
 گذاشته با هزاران خواری با چندی فرار نمود - و آنروز بقاید اجل
 موعود بدست کروه رفته برکنار سپیدند که مقطع زندگانی و مقبض
 جان فانیش بود فرود آمد - سید احمد حقیقت ستیز خود و گریز پیرا
 ببارگاه سلاطین مطاف معروض داشت - و از پدشگاه نوازش پادشاهی

فرو نشستن شعله حیات پیرای کفران گرا باب تیغ مبارزان مسکر اقبال و انهدام بنیان فساد افاغنه بد سگال

آن بد بخت برگشته از کشته شدن دریای شقاوت انما که
باستظهار معاونت از ره گرای نا دولتخواهی و بد اندیشی بل ره نورد
نگونساری و نا برخورداری بود پای استقامت از دست داده
سراسیمه سر راه فرار می پیمود و هر چند میخواست که بگمنامی
از میان بدر رفته بمامن رسد افواج دشمن مال دست از تعاقب
باز نکشیده خود را باو میرسانیدند *

بیست و هشتم جمادی الثانیه بعد از وصول بموضع نیمی از
ولایت باندهو که پانزده گروهی مهینده و سی گروهی اله بادست
ظاهر شد که آن زیان زده صورت و معنی بر هشت گروهی موضع
مذکور است - و چون از کوفت نوردیدن راه دراز و همراهی
زخمیان پیکار جگراج دیر تر سوار شد - عساکر اقبال خون را بآن
ناقص خرد زیاده تر نزدیک رسانیدند - و نخست سید مظفر
خان هراول افواج قاهره باو رسید - برابر وصول مبارزان ظفر
طراز آگاهی یافته بعضی از افاغنه را که اسبان زبون داشتند
باسباب قلبی که دست زد تاراج نشده بود روانه پیش ساخته
با قریب هزار سوار پیکار گذار سر راه مظفر خان گرفت - و
هنگام کارزار گرم گشت - خان شجاعت آئین چپقلشهای مردانه
نمود - و بسیاری از کندآوران رزم خوی ناموس جوی داد وفاداری

از جالناپور بصوب بهوکری روانه شده بودند - از آگهی وصول
افواج قاهره بجالناپور فسخ آن عزیمت نموده به پناه دولت آباد
در آمده اند - و بی نظام بآن سرگشتگان بادیۀ ضلالت پیغام نموده
که توقف شما درین نواحی باعث توجه عساکر نصرت مآثر میشود
رای صواب آن است که بسمتی که رندانه و سایر عادلخانیه اند
رفته چنانچه سابقا قرار داده بودید قلعه سولا پور را با ولایت آن
بایشان بدهید - و بعد از عهد و پیمان متفق گشته به تردد و تلاشی
که از دست برآید لشکر پادشاهی را بخود مشغول دارید - مخافیل
باین اراده از راه رانده باز متوجه بالا گهات گشتند *

نگارش وزن شمسی

روز مبارک دوشنبه غره رجب سنه هزار و چل مطابق پانزدهم
بهمن جشن شمسی وزن انجام سال خجسته فال سی و نهم و آغاز
سال چهلم از زندگانی جاریدانی حضرت خاقانی انعقاد یافت - و
آن گرانبار صورت و معنی بآئینی که درین وزن فرخنده معهود است
بطلا و دیگر اجناس بر سخته آمد - و پله ترازو رشک افزای آفتاب
گردید - و بخشش سی هزار روپیه از زر و سیم وزن و بذل زر نثار دامن
احتیاج جهانی برآمود - و شریف اصفهانی خالوی باقر خان نجم
ثانی بمنصب هزاره هفتصد سوار - و شجاع ولد معصوم خان کابلی
بمنصب هزاره چار صد و پنجاه سوار - و مکرمت خان از اصل و اضافه
بمنصب هزاره چار صد سوار نوازش یافتند - و نرسنگداس پسر راجه
دوارکا داس بمنصب پانصدی ذات و چار صد سوار سرافراز گردید *

چون آن ادبار پیشگان درنشیب گهاتند - و جز آنکه بالا بر آیند چاره
ندارند شما در قصبه ماندوه که در همین نزدیکی است - رحل اقامت
ببفکنید - و مردم خود را از حوالی قلعه نادرگ و غیر آن طلب
نموده با جمعیت آماده کار باشید - و از هر گهاتی که بر آیند خون
را رسانیده سر راه بران گروه گمراه بگیرید - تا افواج دشمن مال
رسیده بآب تیغ شعله حیات مستعار اینان فرو نشانند - و خود
در پی بی نظامیه که قندهار رویه میرفتند - روانه گشته در دو روز
بحوالی قصبه انبه جوکاهی رفت - و خاطر از استحکام قلعه آن فراهم
ساخته تاتار خویش میر عبد الله (ن) رضوی را بنگهبانی باز گذاشت -
و از گهات انبه جوکاهی فرود آمده بقصبه بریل رسید - و از آنجا شب
در میان بقصبه کهیر - بخت برگشتگان بر حقیقت کار آگاهی یافته
ترک رفتن قندهار نمودند - و از راه پرسی روانه پرتور شدند - اعظم
خان برینمعنی اطلاع یافته بموضع اشتی آمد - و از آن راه متوجه
پرتور شد - و از پرتور افیالی که در فتح دهارور بدست افتاده بود
مصحوب علی اصغر ولد جعفر بیگ آصفخان بدرگاه سلاطین مطاف
فرستاد - مقاهیر از راه جالناپور بسوی دولت آباد فرار نموده -
هر روز مسافت دراز می نوریدند - و لشکر نصرت اثر منزل به منزل
در پی می شتافت - چون جالناپور مضرب خیم عساکر فیروزی
گشت دریافته آمد - که آن گروه فرصت پزوه که برای مذبذب
ساختن سپهدار خان که با قلیلی بمحاصره قلعه تلتیم پرداخته بود

جماعه فرستاد - رندوله و پدرش از غلبه توهم با جمعی مسلح اعظم
 خان را دیدند - خان بیست خلعت و بیست اسپ برندوله و فرهاد
 و دیگر سران عادلخانه داده کمال دلجوئی و خوشخوئی بکار
 داشت - اینان اظهار نمودند که چون عواطف والای حضرت خاقانی
 در باره عادلخان روز افزونست و حصون ملک بی نظام که در سمت
 بیجاپور واقع است با توابع و مضافات باو مرحمت فرمودند - اگر
 قلعه دهارور که درینولا به نیروی تیغ جهان کشای اولیای دولت
 انفتاح یافته و از جمله آن قلاع است بما باز گذارید در میان همسران
 باعث افتخار عادل خان خواهد بود - اعظم خان جواب داد که حکم
 گردون توان چنان صدور یافته بود که عادل خان سعی و ترقی
 خود قلاع مذکوره را با توابع از تصرف بی نظامیه برآورده متصرف
 شود - و در تخریب ملک و تفریق جمعیت بی نظام بد فرجام با لشکر
 نصرت اثر متفق گشته بذل سعی نماید - درین مدت مدید که
 هوا خواهان درگاه عرش اشتباه در تعاقب آن بادیه پیمایان ادبار
 فراز از نشیب باز ندانسته در کندن بیخ فساد و برافکندن بنیاد
 فتنه اینان کمال کوشش می نمودند - هر چند بشما نوشته آمد که
 درین وقت که مقاهیر پیریشان و سرگردان شده بخود گرفتارند
 و نگاهبانان قلاع امید کومک ندارند فرصت را از دست نداده قلاع
 را بتصرف در آرید - بگوش هوش نشنیده تغافل و تکاهل ورزیدید
 اکنون که مجاهدان اقبال از روی جد و جهد تمام قلعه دهارور را
 فتح نمودند - این التماس بمس بیجااست و قابل پذیرائی نیست
 چنین مطلب دور از کار بعرض اشرف نمیتوان رسانید - بهر حال

خان بد آنچه از اسباب توپخانه و ذخیره قلعه از آفت تا راج باز
مانده بود سرانجام لوازم قلعه داری نموده حراست آنرا بمیر
عبد الله رضوی با جمعی از منصبداران و هفتصد پیاده بنگلچپی
و برخی توپ انداز مقرر گردانید - درین اثنا رندوله سردار لشکر بیجاپور
که عادل خان اورا و فرهاد پدرش را با ده هزار سوار فرستاده
بود تا بعضی محال ملک اورا که دران سمت واقع است از اسیب
بی نظامیه نگاهدارند - و در تسخیر قلاع و تصرف پرگنات که حضرت
شاهنشاهی از ملک بی نظام باو عنایت فرموده بودند بکوشند
بقصبه ماندور که ده کوهی دهارور است رسیده باعظم خان پیام
نمود که چون عادلخان از صدق بندگی بلوازم دولتخواهی و مراسم
هواجوئی قیام می نماید - و مقرر گردانیده که این جماعت با
عسکر فیروزی اتفاق نموده در مالش مقامیربی نظامیه سعی
نمایند - بنده میخواهد که شما را در یابد و تابع صوابدید دولتخواهان
باشد - اعظم خان بانکه میدانست که او بابی نظام در مقام موافقت
است و بخرابی ملک او هرگز رضا ندهد صلاح وقت را که نخته
کار سخته روزگار از دست بگذارن منظور داشته پاسخ داد که چون
عزیمت تعاقب محاذیل بی نظامیه تصمیم یافته است از روی
اخلاص و بندگی برین اراده راسخ بوده رود بیاید رندوله و فرهاد
پدر او در همان روز روانه لشکر ظفر اثر گشتند - اعظم خان روز دیگر
بجهت ملاقات ایذان در دهارور توقف نموده - یاقوت خان و
اوداجیرام و کهلوجی و مالوجی و چندی دیگر از دکنیانرا با ملتفت
خان پسر کلان خود و دیگر بندگان درگاه خلایق پناه باستقبال آن

داخل حصار شدند - و اموال و اسباب بسیار با پارۀ جواهر و مرصع آلات غارت نمودند - و مبلغ و مقدار آن بسبب ازدحام خلایق بضبط در نیامد - سیدی سالم قلعه دار و پدر و برادران و اهل و عیال اعتبار را در اهل بیت شمن عم ملک بدن و جدۀ مادرش بی نظام با همگی عمل و فعله اسیر گشتند - اعظم خان بعضی را که نگاه داشتن ایشان ناگزیر مصلحت بود نگاهداشته دیگرانرا از مرد و زن و خرد و بزرگ بالتماس امرای دکن بتصدق فرق مبارک بندگان اعلیٰ حضرت آزاد گردانید - و بمیامن اقبال مشکل کشای اورنگ آرای جهانپانی - و بمساعی جمیلۀ اولیای دولت جاودانی - چنین حصن حصین بنزدی و آسائی تسخیر پذیرفت - و چون از عرضه داشت اعظم خان و منتهیان وقایع آن صوبه حقیقت تردد و مساعی بندگان اخلاص گزین - و کیفیت این فتح مبین - بمسامع بشارت مجامع رسید اعظم خان بعفایت خلعت و باضافۀ هزاری ذات و هزار سوار بمنصب شش هزاری شش هزار سوار و اسب از طویلۀ خاصه بازیں طلا - و راجه ججهارسنگه بندیلۀ بخلعت و اسب - و مرحمت خان از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار نوازش یافتند - و دیگر بندها نیز در خور حالت مشمول مراحم گشتند - و چون خبر رسید که بخت بر کشتگان بی نظامیہ آرازۀ فتح شنیده از بیست گروهی ده‌ارور که محل اقامت این بادیہ پیمایان ادبار بود کوچ نمودند - و بارادۀ مذبذب ساختن نصیری خان که قلعه قندهار در قبل دارد بآنصوب شتافت باشد که قندهار از دست بهادران قلعه کشا خلاص توانند ساخت اعظم

دیرین زندگان و چه دکنیان که در سلک دولتخواهان منسلک گشته
 بودند مبالغه میکردند - که اولی آنست که فتح این قلعه دشوار
 کشا بوقتش باز گذاشته تعاقب مقهوران نموده آید - اما اعظم خان
 که از سنگ انداز نداشتن قلعه و طرز قلعه داری حصار گزینان که
 قلیلی بودند - و از مساعی عساکر قلعه کشا و زیرنگ پردازای اقبال
 فیروزی مآل دریافته بود که این قلعه تسخیر پذیر است - چندیرا
 از طایفه که دل بر کار نمی نهادند بمحافظت آرد - و بعضی را
 بمحاربت جمعی که برای کاه و هیمه میرفتند معین گردانید -
 و خود با گروهی از بندهای درگاه دل بر کشایش حصار نهاده
 دست اجتهاد کشاد - و مجاهدان اقبال را به نوید الطاف پادشاهی
 آماده پیکار گردانید - و چون از کار طلبی و پیکار گزینی بهادران
 قلعه کشا و از جرأت و جسارت مبارزان نبرد آرا نگاهبانان قلعه را
 دست از کار و کار از دست رفته بود - صبح دوشنبه بیست و نهم
 جمادی الثانی مطابق هشتم بهمن ماه سوار شده رو بدروازه قلعه
 نهاد - و قرار داد که سپاه نصرت اعتصام از طرف دروازه که جرن دارد
 و یورش بآسانی میسر است بیک دفعه ملچارهای خود برآمده
 برخی به نردبان و چندی بکمند بدیوار حصار بر آیند - کار پژوهان
 که تیر و تفنگ و حقه و سنگ را باران سرسبزی کشت زار فیروزی
 میدانستند طایفه از آنها برخندق هجوم آوردند - و گروهی بپای
 جلالت بدیوار برآمدند - و مرحمت خان با چندی بقلعه درآمده
 دریچه دروازه را کشود - اعظم خان با سایر سران و سرداران بدرون
 درآمد - و قرین درآمدن او قریب دوهزار کس بدیوار برآمده

و چندی مجروح و مقتول گشتند - و دیگر بار بهادران لشکر منصور
هجوم نموده بقیة اسباب خندق را غارت کردند - و درین مرتبه نیز
سه فیل و اسب بسیار بدست مردم بندیده افتاد - اعظم خان فیلانرا
برای سرکار والا گرفته ایدان و اسباب بآن جماعه باز گذاشت - و از
فزونیه دایری و دلاوری شب پیاده بخندق درآمد - و چون بعد از
ملاحظه دیوار ظاهر شد که در یک جانب آن دریچه ایست که
بگچ و سنگ بر آورده اند - و آنرا به بیل و کلند شکافته یا بباروت
پرانیده بقلعه در می توان آمد - بسرعت هرچه تمامتر بیدار افرا
سرگرم کار گردانید - و جانب دیگر بمردم قسمت نموده مقرر ساخت
که ملچارها پیشتر برده کار بر اهل حصار تنگ گردانند - میدی
هالم حبشی و پدر و برادران اعتبار راو بمحافظت قلعه پرداخته
بان و توپ و تفنگ می انداختند - و کذاوران عسکر فیروزی نیز
از هر ملچار محاذی رخنهای کنگره تیر و بندق سر میدادند -
چنانچه گروهی از توپچی و تفنگچی و باندار حصار ره گرامی نیستی
گشتند - و مجاهدان نصرت نشان شب از روزها باز ندانسته در
کشایش قلعه سعی فراوان مینمودند - از آنجا که مهام این دولت
مقضی المرام بیداد این و آن ساخته شده است ارا به توپ کلانی
که بر سر دروازه قلعه بود در انداختن نخستین از صدمه آن شکست
و توپ بر بالای برج افتاده از کار باز ماند - اعظم خان و مرحمت
خان و میر غیاث را با جمعی از تفنگچیان سرکار معلی و تابینان
خود فرستاد که در برابر دروازه بر کنار خندق در پناه عمارتی نشسته
کار بر قلعه نشینان تنگ گردانند - اگرچه برخی از لشکریان - چه

بهونسله و اهتدام خان داروغه توپخانه والا که از دیرین بندگان آستان
 خلافت مکان است و مرحمت خان بخشی احدیان تفنگچی و
 کماندار تعیین نموده مقرر گردانید - که قصبه دهارور و بیتنه آنرا که
 هفته یک روز در آنجا مردم از مضافات و توابع دهارور و دیگر
 مواضع نزدیک و دور برای خرید و فروخت هر قسم متاع فراهم آیند
 تاخت نماید - و چون قلعه دهارور که بدشوار کشائی و فزونی
 اسباب قلعه داری در دکن مشهور است - بر فراز پشته واقع شده -
 و در جانب آن جویهای عمیق دشوار گذار است که گنجایش فرود
 آمدن لشکر ظفر قرین ندارد - قرار داد که بعد از تاخت قصبه و بیتنه
 به تسخیر آن نپرداخته همت بر تعاقب بی نظامیه و تبذیه این
 گروه ادبار پزوه باید گماشت - پس از آنکه ملتفت خان با دیگر
 بندهای درگاه داخل قصبه شده باعظم خان آنها کرد - که جمعی
 کثیر آن روی خندق بانداختن تیر و تفنگ اشتغال دارند - اعظم
 خان با جمیع بندهای درگاه معلی از قصبه گذشته نزدیک قلعه
 بچاردیواری که توپ رس بود درآمده نشست - و ملتفتخان و همراهان
 او بکنار خندق رفته مردم قصبه را که اسباب و اموال و اهل و عیال
 خود باستظهار توپ و تفنگ قلعه بخندق درآورده بجنگ میکوشیدند
 بضرب بندق ازان جا برداشتند - و بچستی و چالاکي بخندق در شده
 دست نهب و امر کشوده غنیمت بسیار گرد آوردند - اعظم خان
 جمعی از پیداهای راجه ججهار سنگه بندیل را برای گرفتن فیلی
 چند که در خندق سراغ یافته بود فرستاد - آنها بجلاّت و جسارت
 و بکار نهاده چهار فیل و اسب و شتر و گاو و اسباب بسیار آوردند -

چه از بد مستی باده تهور نا بخردانه و چه از مدهوشی می
 شبها روزی حسابی ازین جماعت بر نگرفته بیمحابا تاخت -
 در اندامی زد و خورد تفنگی بر سر آن تهی مغز رسیده کارش
 بانجام رسانید - و پسر او نیز مقتول گردید - سپاه بندیله پیرا
 انکاشته برو هجوم آوردند - و پیرای فرصت جو توجه اینان بسوی
 دیگر غنیمت دانسته ازین مهلکه جان بدر برد - و بکرماجیت
 سر آن فساد پیشه را با سر پسرش بدرگاه مقدس فرستاد - و
 شرمساری گذشته را بذهجی که باعث امتیاز او میان هم سران گشت
 تلافی نموده درین پیکار نزدیک چار صد افغان و دو بست بندیله
 راهگرای نیستی گشتند - و پس از آنکه سر آن فتنه گر بدرگاه رسید
 از پیشگاه نوازش شاهنشاهی بکرماجیت در جلدوی این خدمت
 بخطاب جگراج (ن) و اضافه هزاری ذات و هزار سوار بمنصب
 دو هزاری دو هزار سوار سر بلندی یافت - و مصحوب سندر
 برهمین ملقب به کب رای خلعت و شمشیر مرصع و علم و نقاره
 به او عنایت نموده فرستادند *

کشایش قلعه دهارور بتائید اقبال بیهمال بادشاه

دوران و سعی جمیل اعظم خان

خان مذکور که بر کتل انجن دوده (۲ ن) بر آمده سه گروهی
 دهارور رحل اقامت انداخته بود - درین هنگام ملقب خانرا با مانوجی

که خون گرفتگان سرونج رویه شتافته اند - و سر رشته تدبیر واهشته
هرسو گام ناکامی میزنند *

چهاردهم شیران لشکر فیروزی بسرونج رسیده آگهی یافتند که
مقاهیر دو روز پیش ازین آنجا آمده بودند - و خواجه با بای آفتاب
که بزمانی قلیل پیش از رسیدن ملاعین داخل سرونج شده بود
و خواجه عبد الهادی پسر صفدر خان که از قبل پدر در سرونج
می بود باتفاق همت بر نگاهداری شهر گماشته سکان آن بلده را
از دست انداز گروه فساد پزوه حراست نمودند - و مخاذیل از
فواحی سرونج پنجاه فیل سرکار والا بردند *

کشته شدن دریای کافر ماجرا بهزاران

سرگردانی و پریشانی

چون پیرای تیره رای و دریای هرزه گرای را از هیچ راهی
روی حیات و از هیچ روئی راه نجات نماند - هر روز را روز واپسین
دانسته به هزاران سرگردانی و پریشانی در جست و جوی مهرب
از سرونج دست راست شده بملک بندیده در آمدند - که بکاپی سر
برارند - و چون جبهه سنگه بندیده بجهت آنکه پدرش بکرماجیت
پیرا را در حین فرار از دار الخلافت اکبر آباد بملک خود راه داد تا
از انجا بدکن رفت مورد عذاب پادشاهی گشته بود بکرماجیت
برای تدارک تقصیر خویش و شرمندگی پدر هفدهم بتعاقب
مخاذیل در آمده خود را بدریا که چنداول بود - رسانید - و کمال
جرات و جسارت بکار برده هنگام عبور گرم گردانید - آن خون گرفته

چون دریافت که ادبار پیدشگان باوجین رفته اطراف شهر را غارت
نموده بجانب نولاهی شتافتند روانه آن صوب گردید *

آغاز چهارم سال

جیمه‌منت اشتمال از دور اول جلوس عالم آرا

روز یکشنبه غره جمادی الثانیه سنه هزار و چل مطابق یازدهم
دی سال چهارم از اورنگ نشینی برارنده سریر خلافت - فرازنده
اکلیل دولت - حضرت جهانبانی بفرآوان خجستگی مرثده
شادمانی رسانید *

چهارم عبد الله خان بهادر بنولاهی رسید - و سید مظفر خان
از دیبال پور گذشته پنجم در منکود که سر راه مندرسور است شغفت
که بخت برگشتگان راه مندرسور گذاشته دست راست رفتند -
و ششم از انجا روان شده در موضع تال گانو فرود آمد - درین تاریخ
عبد الله خان بهادر از عقب رسیده باو ملحق گشت - و چون خبر
رسید که افغانه روز گذشته در ده کروهی تال گانو بوده امروز از انجا
کوچ نموده اند - افواج منصوره بسرعت هرچه تمامتر از تال گانو
راهی شد *

دهم موضع خلجی پور مضرب خدام گشت - و بوضوح پیوست

استیاد از دارد و خاقان غیب دان او را بعد از التیام جراحت ظاهر
 بجهت ادراک ملازمت و الا که جان داری بندگان اخلاص پرور است
 و باطنا برای دفع اخلاط فساد آن مواد فتنه بدرگاه معلی طلب
 فرمودند و او هشتم ربیع الاول بسعادت آستان بوس فایز گشته چندان
 نگارش یافت *

پیدست و پنجم بعذایت خلعت خاصه و شمشیر خاصه و اسپ
 تپچاق از طویلۀ خاصه بازمین مطلا سربلند گردانیده دستوری دادند
 که همت بر استیصال مقاهیر گماشته سمت مالوه پیش گیرد
 و براه بیجا گده در آمده در نواحی قلعه مافرو از دریای
 نریده بگذرد و مراسم تیقظ و تفحص بتقدیم رساند که تا بهر جانبی
 که آن ره نورد دشت ناکامی سر بر آورده قدم ادبار پیش نهد
 تعاقب نموده سزای کردار آن نابکار در گذار روزگارش نهاد - و
 هرافراز خان و راجه دوارکا داس و مادهو سنگه واد راو رتن و یکه
 تاز خان و شیرزاد و سیدام سنگه و اوگرسین و امیر بیگ واد شاه
 بیگ و گروهی از گرز برداران و برق اندازان بهمراهی او تعیین
 فرمودند و حکم شد که اگر عبدالله خان بهادر بآن حدود رسیده باشد
 هر دو فوج فراهم آمده خاربن فساد آن مخادیل بر کنند - سید
 مظفر خان به اقبال ابدی بر جنائح استعجال بگذر اکبر پور از آب
 نریده گذشته رو بمقصد نهاد و چون عبدالله خان بهادر آگهی یافت
 که مقاهیر از گذر دهرم پوری گذشته اند او نیز ازان گذر عبور نموده
 در لونیهه فرود آمد در آنجا شنید که بست و هشتم جمادی الاولی
 بادیه نوردان ناکامی ازین مکان روان شده اند ناگزیر بدیپال پور آمد

خدمت زد حوادث و پاکوب نواذب گشت و آنچه بی نظام باعث
 جمعیت دانسته بود موجب تفرقه شد پیرای کافر ماجری از دوستی
 غرض آلود و محبت مصلحت آمود بی نظام اعتماد بر گرفته با
 دریا و صدر و ایدل و بقیه فرزندان و متعلقان بانداز آنکه در نواحی
 پنجاب باعانت قبایل بد شمایل افغانه آن حدود اسباب فتنه
 اندوخته آتش فساد بر افروزد از حوالی دولتآباد باتنور آمد
 و از دهرن گانو و جویره و انبه بالا تر گذشته رو بسمت مالوه نهاد
 حضرت خاقانی چه از صفای باطن که مکمن اسرار است و انجلاء
 خاطر که موطن انوار چه از پیش بینی و دور اندیشی که از لوازم
 ملک داری و جهان کشائی است سوزمین مالوه را مقرر گروه فتنه
 پیوه افغانه دانسته عبد الله خان بهادر را برای تنبیه دریای مقهور
 فرستاده بودند - و بعد از مراجعت دریا ببالا گهاٹ حکم شده بود -
 که در پائین گهاٹ توقف گزینند و بهر سو که خبر روانه گشتن
 این غنوده بختان تیره روز بیداد تعاقب نماید - درینولا خان مذکور
 بر حقیقت کار آگهی یافته بتعاقب آن پادیه پیمایان ادبار
 متوجه گشت و کیفیت و افعیه معروض ایستادگان پیشگاه سریر
 خلافت گردانید •

و بیست و چهارم جمادی الاولی چون این ماجری بشرف
 استماع رسید پادشاه دور بین صواب گزین بنفص مقدس بی
 استفسار اهل تدجیم ملاحظه تقویم فرموده ساعتی از روز آینده
 برای تعیین انواع با احتیصال آن گروه بد مثال اختیار نمودند - و سید
 مظفر خان باره را که در بندگان قدیم الخدمت بشجاعت و قبیله داری

شدند - درین اثنا باقر خان محمد شریف خالوی خود را که هر اول
او بود و بروی سر آهنگ غنیمت فرستاده بر غول دکنیان که چار صف
در عقب یکدیگر مرتب ساخته بودند تاخت آورد - مقامهیر تاب زد
و خورد شیران بیشه و غا نیاورده راه هزیمت سپردند و بسیاری از سوار
و پیاده رهگرایی عدم گشتند و گروه انبوه بقید اساری در آمدند - و اسب
بسیار بدست افتاد - و آنانکه از دم تیغ رهایی یافتند بهزاران
پیریشانی و سرگردانی به پناه درخت زار و کوهسار در آمده جان
بسلامت بردند - باقر خان لوای فتح بر افراخته بتسخیر حصار
پرداخت - و شیران پیکار جو با وجود ریزش توپ و تفنگ خود را پدای
قلعه رسانیدند - و به نرد بانهایی که ترتیب داده بودند آغاز بر آمدن
دیوار حصار نمودند - نگاهبانان قلعه که اهل دکن نایک داری گویند
از انهزام و اضطراب لشکر خود و جرأت و جسارت سپاه نصرت
دستگاه بهراس افتاده بآئین زیلفهار جویان آن ملک گاه بدندان
گرفته امان پزوه گشتند از آنجا که بخشودن گنہگار ان خوی بند گل
این حضرت است باقر خان بر اضطرار آن متمسک ان ذیل ندامت
ترحم نموده و گذاشت تا از قلعه بسلامت بر آمدند - و منصور گده
را بهیر علی اکبر نامی از تابیدان خود سپرده و حراست که بر ا پاره
بصفی قلی بیگ منصبدار مقرر گردانیده و خاطر از نظم و نسق آن
ولایت فراهم آورده بمقر خود باز گشت •
بر آمدن پیرای تیره رای و دریای اربار گرا با سایر افغانه شقاوت
اندا از ولایت بی نظام بهزاران ناکامی و بدنامی بسمت مالوه
چون ملک بی نظام بورود افواج قاهره بسبب قدوم شوم پیرا

که بر دو گروهی چهل و دو که تنگنائی است در سرحد ولایت
قطب الملك و اودیس و تنگیش بمرتبه که اگر جمع قلیلی از
تفنگچی و کماندار سر راه آن بگیرند طریق عبور مسدود میگردد
واقع شده رفته اطراف و جوانب آنرا بنهب و غارت خراب گردانید
و چون موسم برسات در رسید بکشایش قلعه منصور گده که منصور
نام غلام قطب الملك آنطرف کهجرا پاره بفاصله چار کوه بنا نهاده
باسم خود موسوم گردانیده بود نپرداخته بازگشت - و بعد از انقضای
ایام بارش بفرمان قدر توانان بار دیگر سرانجام اسباب تسخیر نموده
اشکر شایسته از بندگان درگاه آسمان جاه و تابینان خود ترتیب داده
رو بهیچرا پاره نهاد شیر محمد (ن) و دیگر سرداران قطب الملك که بعد
از معاودت باقرخان سپاه پراگنده فراهم آورده سه هزار سوار و ده هزار
پیاده جمع ساخته و بتوپ و تفنگ و دیگر آلات حرب و ادوات
ضرب قلعه را استحکام داده بودند آماده مقابله گشتند خان مذکور
با بندهای پادشاهی و زمین داران کهلی کوت و کود که (۲ن) داله که
برهنمونی طالع دل به ایلی نهاده بودند هشتم جمادی الاولی
بحوالی منصور گده رسید مخالفان در میدان که میان مشرق و
شمال قلعه است صفوف آراستند - دلیران اخلاص شعار نیز بآرایش
انواج پرداخته و با آنکه توپ و تفنگ قلعه و بان و بندق فوج غنیم
عرصه پیکار را نمودار کرده نار گردانیده بود بعرو و ثقای الطاف الهی
و جنة اوفای اقبال حضرت شاهنشاهی متمسک گشته گرم نبرد

جائیسست دلکشا و نخچیر گاهیسست مسرت افزا تشریف بردند -
سه روز دران سرزمین نشاط آگین بعشرت و شادگامی توقف
نمودند - و چند نیله گاو و آهو به تغذی شکار کرده بدولتخانه والا
مراجعت فرمودند - کراره دهیسست سه گروهی برهانپور در نواحی
آن رود خانه ایست که از صفا چون آئینه حلیی رو نماست -
و از لطافت چون آب زندگانی گوارا - و در بعض مواضع عرض
آن صد گز پادشاهیست - و در بعضی کمتر - در ازمنه سالفه
برابر کراره بران رود بندی بسته بودند بعرض صد گز و ارتفاع
دو گز - و از روی آن بند آبشاری میریخت - فرمان فرمای
جهان در ایام نیک فرجام پادشاهزادگی - هنگامی که ماهچقه
رایات ظفر آیات برای تنظیم مهمات دکن و تنسیق معاملات آن
فروع بخش خطه برهانپور بود - در اندای شکار آن مقام بجهت
انتظام دیده حکم فرمودند - که پیش بند سابق بندی دیگر بفاصله
هشتاد گز بر بندند تا میان هر دو بند حوضی صد گز در هشتاد گز
بر روی کار آید - و آبشاری دیگر از روی این بند بریزد و دو سوی
آن دو دست عمارت مطبوع برافرازند - و بامر پادشاهی در کمتر
فرستی حوضی و آبشاری دیگر و دو منزل دل نشین بر دو کنار آن
و باغچه متصل عمارت آن روی آب صورت اتمام یافته حیرت افزای
دیده دران دشوار پسند گشت •

از سوانح این ایام مسرت انتظام فتح قلعه منصور گده
است بسعی باقر خان نجم ثانی صوبه دار اودیسه
گذارش این ماجری انکه سال گذشته خان مذکور بکهنه پاره

امارتی در آوردند - و آنچه از توپ و تفنگ و اسلحه و اسباب قلعه
 داری در آن حصار بود با اشیای دیگر بدست سپاه قلعه کشا افتاد -
 و چون عساکر ظفر متأثر بکنار آب و نجره که دوازده گروهی قلعه
 دهارور است رسیدند - مقرب خان و بهلول و دیگر مقامهیر از گهاک
 النجن دوده فرود آمده بمضافات برگشته بیدر رسیدند - اعظم خان
 ازین منزل ساهوچی بهونسله را ضبط محال متعلقه جنیر و
 سنگمیر فرستاد - و با دیگر افواج نصرت امتزاج متعاقب آن گروه
 ادبار پرده از کتل ایلم گذشته بقصبه بیدر و از آنجا به پرفور که کنار آب
 درنده است رفت - تبه کاران سیه روزگار راه آگریز پیموده خود را
 بنواحی دولت آباد رسانیدند - اعظم خان چون دریافت که ادبار
 پژوهان از فقدان علف و غله از نواحی دولت آباد به دلا گهاک
 برگردیده بصوب دهارور روانه شده اند - بران شد که برین باطل
 ستیزان سر راه گرفته دست بردی نماید - درین اثنا بوضوح پیوست
 که غنیمت فیلان و اسباب به پناه قلعه دهارور فرستاده اراده رفتن پائین
 گهاک دارد - بنابراین بر کتل النجن دوده بر آمده سه گروهی دهارور
 فرود آمد - تتمه این داستان در محاش گذارش خواهد یافت •
 جمال خان قراول که برای شکار فیل بجانب سلطان پور
 و راج پیپله از توابع گجرات رفته بود و یکصد و سی فیل گرفته
 یازدهم جمادی الاولی بشرف زمین بوس رسید - و هفتاد فیل
 خرد و ماده که زنده مانده بود از نظر اقدس گذرانید - قیمت يك
 لک و پنجاه هزار روپیه قرار یافت •
 آخر این روز اوزنگ آرای جهانبانی بموضع کراره که سیر

روانه گهات گردید - و در اثنای خروج بران کریوه جمعی از سوار و
پیداد بسیار از قبل مشاهده دران تنگنا بر مجاهدان اقبال سر راه
گرفتند - و با اهتمام خان میر آتش که پیش از غازیان لشکر
منصور شروع در برآمدن گهات نموده برد به کار برداختند - گروهی
از بند های درگاه و تغنچیان سرکار خاصه شریفه که همراه او بودند
پای جسارت استوار نهاده - و دست جلالت کشاده - بسیاری از
مجاهدان را مقتول ساختند - و برخی از سرداران را ماسور - و افواج
نصرت امتزاج به نیروی اقبال شاهنشاهی بالایی گهات برآمده موضع
دامنگان را که از احمد نگر بدست کوره است مضرع خیم گردانیدند
روز دیگر از آنجا کوچ نموده بقصبه جامک میر که از ولایت بی نظام
است رسیدند - اعظم خان برگنه مذکور را بجایگیر دلاور خان حبشی
که در سلک دولتخواهان منسلک گشته بود تن نمود - و او جمعی
را بضبط آن گذاشته با لشکر ظفر اثر روانه پیش گردید - روز دیگر
عسکر گیتی پیمای بموضع تلنگی آمد - نگاهبان قلعه باستواری برج
و باره پرداخته بسر دادن بان و انداختن تیر و تغنگ پرداختند
و اعظم خان و اهتمام خان میر آتش را با مردم توپخانه و مرحمت
خان بخشی احدیان را با احدیان تیر انداز و دیگر بند های درگاه
و جمعی تغنچیان خود را بکشایش قلعه فرستاد - گروه جانباز
نبرد پرد از حصار را مرکزوار گرد گرفته بتأیید یزدانی و تیسیر آسمانی
که همواره پیشکار این دولت ابد طراز است در عرض یک پهر
مفتوح گردانیدند - و برخی از محصوران را به تیغ بی دریغ از
هم گذرانیدند - و نزدیک پانصد کس از سپاهی و غیر آن بقید

نگوهدیده ازان مصدر افعال نا پسندیده بظهور آید عبد الله خان
 بهادر را که در ظاهر برای معالجه او و در باطن برای مداوای
 دریای کافر نعمت اخلاط فساد و ردع مواد فتنه او بی شربت
 ناگوار بوار صورت نمی بست - از بالا گهات طلب فرموده بودند
 بجهت تادیب و تنبیه آن شوریده بخت معین گردانیدند - و دهم
 جمادی الاولی بعزایت خلعت و اسپ از طویلۀ خاصه با زین
 مطلا سربلند ساخته رخصت فرمودند - میرزا عیسی ترخان و
 رشید خان انصاری و خواجه بابا و خواجه کامگار که با عبد الله خان بهادر
 آمده بود و سیف الملوک و شرزه خان و ابوالدقا برادرزاده عبد الله خان
 بهادر و خلیل بیگ و کریمداد بیگ قاقشال و عالم چند و گویند رای
 پرهاران و دیگر منصبداران و احدیان و کماندار و تغذگچیان همراه
 او مرخص گشتند - و اسحق بیگ خویش یادگار حسین خان بخشی
 و واقعه نویس آن لشکر مقرر شد - دریای شوریده رای قصبه اندول
 و دهرن گانورا با بعضی مواضع پایتین گهات چالیس گاون تاخته
 باستماع خبر توجه عبد الله خان بهادر برگردیده به بالاگهات رفت
 و چون در دولتآباد و نواحی آن از نیت بد طویت بی نظامیه و
 قدوم ادبار لزوم افاعنه بارش از آسمان و نبات از زمین که سرمایۀ
 سرسبزی جهان و پایدگی جهانیانست بر افتاده بود - اعظم خان
 نهضت افواج جهانکشا بدانصوب مصلحت ندید - و رایش چنان
 اقتضا کرد که باستیصال مقرب خان و بهلول مخدول که در دهارور
 و انده جوکائی بودند متوجه گردان - و مطابق صواب دید او نوشته
 یحیی الدوله از مرزاع اوجهر نیز رسید - بنابران از راه مانک درده

ساهدوجی بعد از رسیدن این حکم با دو هزار سوار داخل لشکر فیروزی گردید - و بالتماس اعظم خان بخلعت و منصب پنج هزاری ذات و سوار و جمده هر مرصع و علم و نقاره و اسب و فیل و انعام دو لکه روپیه سر افراز گشت - و میثاجی برادر او بخلعت و منصب سه هزاری ذات و هزار و پانصد سوار و خلعت و جمده هر مرصع و اسب و ساماجی ولد ساهدوجی بخلعت و منصب دو هزاری ذات هزار سوار و اسب - و هر کدام از ربی رای ساتیه و مالوجی و هاباجی بمنصبی در خور نوازش یافتند - و دیگر خویشان او نیز فراخور رتبه بمنصب سر بلند گردیدند - دامن امید اینان بانعام هشتاد هزار روپیه برآموده شد - پیرای کفر نعمت و دریای قاصر همت خبر نهضت افواج جهانکشا بجازب سیوگانو شنیده از بیضاپور و بهولسنه بموضع لاسور که ده گروهی دولتآباد ست رفتند و بی نظام از اجتماع توجه عساکر نصرت متأثر بدانصوب سراسیمه گشته از نظام آباد که بیرون قلعه دولتآباد ساخته بودند و متعلقانش منازل و عمارات دران پرداخته بودند بقلعه مذکور رفت - و پیرا و دریا نیز در لاسور بودن مصلحت ندیده در ایر کهتله که نیم گروهی دولتآباد است اقامت گزیدند - و پس از آن چندی منتسبان را باورباش دره که در پناه آن حصن حصین واقع شده بردند - دریای تیره روز با هزار افغان شقاوت اندوز از پیرا جدا شده بقصد تاخت نواحی قصبه ادول و دهرن گانوبسوی چاندور و گهات چالیس گانوروانه گشت - و چون ایذمعنی بعرض ملتزمان بساط حضور رسید شهنشاه دور بین حزم آئین که از روی غیب دانی و نهفته بینی پیش از آنکه این خیال

داشت - شهزاده حق آگاه از قدردانی و جوهر شناسی بجلدوی
این فتح نمایان اعظم خان را خلعت فاخر و شمشیر مرصع و اسب از
طوبله خاصه با ساز طلا و فیل از حلقه خاصه عنایت نموده فرستادند -
و بهادر خان را خلعت و خنجر مرصع مرحمت نموده باضافه هزار
سوار بمنصب چار هزاری سه هزار سوار و عطای اسب با زین مطلا
و فیل عز افتخار بخشید - و دیگر بندگان را نیز در خور کار طالبی
و خدمت گذاری سر امر از گردانیدند - چون پیرای کفران گرای
و دریای تیره رای از سیوکنو به بیضاپور و بهونسله از پرگنات ولایت
بی نظام که بورود ادواج قاهره پیش از برسات دران اثر آبادی
نمانده بود بقصد رفتن دواتا باد رو نهادند - اعظم خان آگهی یافته
از بیر با قریب بیست هزار سوار که دران ایام شان اینان دیده بود
بصوب سیوگانو کوچ نمود - درین ایام ساهوجی بهونسله داماد جادو
رای که سر لشکر هندو بی نظام بود بلشکر فیروزی که با اعظم خان
بود پیوست - او بعد از کشته شدن جادو رای چنانچه گذارش
یافت از بی نظام پیوند همراهی گسیخته به پرگنه پونه و چاکنه رفته
اقامت نموده بود - از بختوری ارزومند بندگان این درگاه خلایق
پناه گشته باعظم خان نوشت - که اگر از ملتزمان آستان عرش
مکان عهد نامه که باعث اطمینان خاطر پیراگنده این بنده شود برسد
حلقه خدمت گذاری در گوش کشیده بمعسكر اقبال بیاید - پس
از آنکه اعظم خان حقیقت بدرگاه گردون جاه عرضه داشت نمود -
فرمان شد که تسلیم او نماید - و منصبی که در باره او و خویشان
و منتسبان او تجویز خواهد نمود شرف پذیرائی خواهد یافت -

و خود نیز با وجود ماندگی مردم و اسپان با سایر هم‌مرهان متعاقب روان شد و چون پیرای شقاوت گرا دریافت که افواج ظفر امتزاج دست از تعاقب باز نمی دارند در ائذای گریز عیال را از عماری ماده فیل فروی آورد و بر اسپ سوار کرده همراه برداشت - درویش محمد و دیگر هم‌رهانش آن ماده فیل را با عماری بدست آوردند - و جمعی را از افغانه دون نهاد بد نژاد و غیرهم با عیال خذلان مآل بقید اسر دو آوردند - و بدیشتیری از مردم کار آمدنی پیرا مجروح بدر رفتند - و از فزونی هراس آن گروه کفران اساس جز لباس پوشیده و اسپ سواری هیچ با خود نتوانستند برد - و پیرای برگشته بخت با چندی از رفقا که بسان ادبار ملازم روزگار آن نابکار بودند بهزاران پریشانی و سرگردانی که لازم کفران نعمت است از نا کاهی بگم نامی در ساخته بکوهستان در آمد - و اولیای دولت بغازه فیروزی رخسار روزگار بر افروخته - و بدست بهروزی لوائ افتخار بر افراخته برگردیدند - و چون شام پرده افظام بر روی روز عالم افروز افگند - اعظم خان دست از تعاقب باز داشته فرود آمد - و از آنجا که از یاقوت خان که در مچلهی گانو بار دو گذاشته بود خاطر فراهم نداشت به بیر برگشت - تا هم اردو برسد و هم مکنون ضمیر فسان پذیر مقرب خان و پهلول دریابد - درین روز یاقوت خان با اردو بلشکر نصرت اثر پیوست - و ظاهر شد که دریا مقهور از نیدوسه بر آمده با پیرای مقهور ملحق گشت - اعظم خان در بیر برای آسودگی دواب و دیدن شان لشکر چندی اقامت گزیده حقیقت ایلغار دراز و تردد نشیب و فراز - و کیفیت فتح اقبال طراز - بدرگاه و الامعروض

همتان از فراز کوه رو به نشیب داشتند - و پیکان و بندق دلاوران
 جانباز بر مصارق آن سبکساران گران جان می بارید - تغذگی به بهادر
 مرید رسید - و در گرمی هنگامه پیکار از رفتن باز ماند - درین اثنا
 پرسرام نام فوکر راجه بهار سنگه بندیل خود را باو رسانید - بهادر
 نیم جان باو در آویخته جمدهری بر رانش زد - و پرسرام نیز
 جمدهری بر گلوئی بهادر زده آن خون گرفته را روانه ملک فنا
 گردانید - و سر آن بد گهر را با اسپ و سپر و انگشت و دو شمشیر که
 یکی بر اسپ داشت و دیگری در کمر براجه بهار سنگه رسانید -
 راجه آن را نزد اعظم خان آورد - خان اسپ و یراق به پرسرام بخشیده
 سر پرش را برای عبرت سایر مقهوران مغرور فرستاد - که از دروازه
 بیر بیاویزند - و انگشتش بدرگاه جهان پناه روانه ساخت - تا بر
 همکنان روشن گردد که او روانه ملک عدم گشته - و مبارزان لشکر
 فیروزی تا سه کوه بتعاقب این بادیه پیمایان ادبار پرداخته بسیاری
 را طعمه تیغ جان گزا گردانید - چون سپاه نصرت دستگاه در یک
 سواری از یک پهر شب گذشته تا سه پهر روز زیاده بر سه کوه
 نور دیده بودند - و از شدت حرارت و کثرت حرکت در اسپ و سوار
 تاب و توان نمانده بود اعظم خان دران هم توقف گونه کرد -
 که هم سپاهیان و اسپان فی الجمله آرامی گیرند - و هم پهن ماندگان
 برسند - درین میان پیرا و دیگر همراهانش که همه اسپان تازه رو
 داشتند فرصت غنیمت دانسته راه گریز سپردند - اعظم خان درویش
 محمد دکنی را با مردم جگدیو رای برادر جادون رای که در بیر بوده
 و لختی دیگر از زندگان درگاه معلا بتعاقب آن بخت برگشتگان فرستاد

از قلت هم‌رهان کار به تنگی گرایید - پیاده شده دل بر جان فشانی
 نهادند - و در کشتش و کوشش کار نامه مردانگی بروی کار آورده
 جمعی کثیر را ره‌گرای نیستی گردانیدند - و بهادر خان دادشجاعت داده
 دو زخم تیر یکی بروی دیگری بر پهلوی برداشت - و چندی از هم‌رهانش
 در میدان پیکار که از کثرت غبار مانند شب تار شده بود پروانه وار خود
 را بر شعله شمشیر آتشبار زدند - و نر هرداس جهالا با بعضی راجپوتان
 بچپقلشهایی مردانه جان فانی را در کار خداوند حقیقی در باخته
 فیکذامی اندوخت - سپهدار خان و خواصخان و مرحمت خان که از
 دست راست بر کوه بر آمده بودند - از مشاهده این کارزار در پناه
 دیوار سنگ چین که دران حوالی بود بکمانداری در آمدند - و
 راجه بهار سنگه بن‌دیله از فوج برانغار بکومک بهادر خان رسیده
 کوشش مردانه نمود - و برخی از هم‌رهانش بتلاش گردانه
 نقد جان در باختند - و راجه جیسنگه و راجه بیتهلداس و راجه
 انوب سنگه و غیر ایشان که در دیگر جانب کوه بودند نیز بهنگام
 رسیدند - اعظم خان بسرعت تمام پدای کوه رسیده ملتفتخان و راو
 سور بهورتیه و چند من بن‌دیله و دیگر مردم جرانغار را تاکید بر
 آمدن نمود - درین وقت که بر بعضی از اولیاء دولت ابد میعاد
 کار فی الجملة تنگ بود از نیرنگی اقبال نصرت مال شاهنشاهی
 که همواره بتائید سبحانی کار گذار است - و به تیسر آسمانی
 در گیر و دار - آثار فیروزی بروی کار آمد - و بهادر تیره اختر از
 رسیدن افواج پی در پی دل بای داده با ملامین افغانه رو بگریز
 نهاد - و پیرا نیز از قرار گاه خود فرار نمود - در هنگامیکه آن پست

ریز رسید - عزیز از وصول افواج قاهره پای ثبات از دست داده
 باضطراب نزد پدر برگشت - و برگذارد - که عساکر نصرت مائت
 بسرعت هرچه تمامتر رسیدند - و جمعی که پیشتر نمودار شده بودند
 فوج صف شکن خان بود - پیرا چون برسیدن لشکر فیروزی راه فرار
 بسته دید و پای گریز شکسته ناگزیر باهمگی افغانه آماده پیکار
 گشت - راجه جیسنگه سردار فوج هراول باراجه بیتهداس و راجه
 انوپ سنگه و دیگر راجپوتان و سپهدار خان سرآمد فوج برانغار
 بابهدار خان و سردار خان و خواص خان و اهتمام خان داروغه توپخانه
 باتفنگچیان و مرحمت خان بااحدیان به بنگاه آن نکبت دیدگان رسیدند -
 عصاة بغاة اسباب خود را با اموال و امتعه بازرگان که بینما گرفته
 تقسیم میکردند گذاشته شروع در برآمدن کوه نمودند - و ازان روکه
 از اشتغال اکثر احدیان و تابعین امرای بتاراج بنه و بار انگروه فتنه
 پزوه افواج بحر امواج از توزک افتاد - امرای مسلمانان و راجپوت
 که اسامی شان نگارش یافت باقلیلی از مردم خود عقب مخاذیل
 بران کوه برآمدن گرفتند - و بهادر خان روهیله و اهتمام خان و نرهر
 داس جهالا پیش از دیگران بقله کوه برآمده تعاقب نمودند پیرا
 چون دید که جوقی از دلیران جدکار ناگهان رسیدند - و دیگر دلوران
 نبرد شعار نیز پیهم میرسند - عماری ماده فیلی که زنان باقی مانده
 قتل دران همراه میگردانید به سیوگانو روانه کرده خود قدم ادبار
 به پیکار استوار ساخته استاد - و بهادر برادر زاده خود را که اعتماد
 تمام بردلیری و مردانگی او داشت روبروی بهادر خان و دیگر
 مجاهدان فرستاد - و چون بر بهادر خان و اهتمام خان و نرهر داس

گروه است بتقسیم اسباب تجار که همراهان ستم پیشه او در کیهون
 و کیورائی برهنه گرفته اند مشغول است و اکثر متعلقانش که
 برای تحصیل پراگنده بودند فراهم گشته اند - و از خبر رسیدن
 افواج قاهره بنواحی پاتهری قرار داده که هرگاه به بیر نزدیک شوند
 کوچ نماید - اعظم خان و یاقوت خان و مابوچی بهونسله و اکرام خان
 و میر عبد الله و رعایت خان و دیگر بندگان درگاه عرش اشتباه را
 باجمعی در میچهلی گانو همراه اردو گذاشت که حراست اردو
 نموده راه بآهستگی نورند - و سپه دار خان و راجه جیسنگه و راجه
 چهار سنگه بندیله و راجه بهورتیه و بهادر خان و راجه بیتهداس
 و مردار خان و راجه بهار سنگه بندیله و راجه انوب سنگه و خواصخان
 و جان نثار خان و ارجن برادر رانا کرن و مرحمت خان بخشی
 احدیان و چندر من بندیله و اهتمام خان و کیلوجی و ادا جیرام
 و جگدیورای و دیگر دکنیان و منصبداران و اعدیان و برق اندازان را
 همراه گرفته بعد از یک پهر شب بقصد استیصال آن گروه شقاوت پزوه
 از میچهلی گانو سوار شد - و چارگری شب مانده بموضع پیدلنیر که
 از بیر شش گروه است رسیده بصف شکن خان نوشت که باجمعیت
 خود بر کنار لشکر نکبت اثر آن برگشته بخت قیام نماید تا همان
 جمعیت قلیل را فوج دشمن مال پنداشته بطرفی بدر نرود - و چون
 صف شکن خان فوج خود را توزک ساخته بر فراز پشته بغاصله
 یک گروه برابر مقاهیر که چار گروه از بیر گذشته در دامن کوهی
 اقامت داشتند ایستاده عزیز پسران ذلیل باجمعیت بدر بمقابله
 صف شکن خان شتافت - درین اثنا اعظم خان بالشکر ظفر اثر جلو

سوار مقرر شد - و از اصل و اضافه منصب شاه بیگ خان دوهزاری هزار و دو بست سوار قرار یافت - گوپال سنگه که پدرش راجه منروپ پیری شده بمنصب هشت صدی چار صد سوار سرافراز گردید *

از سوانح این ایام تاختن اعظم خان است برپیرای هرزه گرای و مآلش بسزا یافتن آن تبه رای و انصار شقاوت انتمایی او گذارش این مقال آنکه چون عساکر گردون متأثر بعد از انصرام ایام برسات از دیول گانو باستیصال بی نظامیه و افغانه نهضت نمودند مقر بخان و بهلول مخدول و دیگر مقاهیر بشنفتن این خبر از جالذپور که برای انقضای موسم بشکال دران اقامت گزیده بودند روی ادبار بجانب پاتهری نهادند - اعظم خان برقرار این ادبار پیشگان آگهی یافته با افواج نصرت امتزاج کوچ بر کوچ تعاقب نمود - چون بموضع رامپوری که بر ساحل آب بآن کذک واقع است رسیده دریافت که مخادیل بی نظامیه بالای گهات دهارور برآمده بقلعه آن پناه گرفته اند و پیرای غنوده بخت هنوز از نواحی بیر که درانجا توقف گزیده بود برنیامده - و خبر انتهاض لشکر جهانکشا بآنصوب شنیده جماعه را که برای تحصیل محصول محال متعلقه بیر فرستاده بود طلبیده و چشم انتظار در راه رسیدن دریا از نیوسه مقر بخان و بهلول از دهارور دارد بعزیمت آنکه پیش از فراهم آمدن اینان خود را بآن فتنه جوی فساد خور رسانیده جمعیت او را پراکنده گرداند - از رامپوری بمهکانو آمد - درین اثنا مکاتیب صف شکن خان ولد سید یوسف خان رضوی قلعه دار بیر پیم رسید - که پیرای تیره رای در راجوری که از مچھلی گانو بیست و چار

هزاری چار صد سوار سرافراز شد - و دیگر منصبداران را نیز همراه
 یمین الدوله تعیین نموده بعضی را بخلعت و اسپ و برخی را
 بخلعت سرافراز گردانیدند - عبد الله خان بهادر که از نیز مانند
 سید مظفر خان ورسی بر شکم بهنم رسانیده بود - و بمعالجه جکجیون
 صحت یافته - درین روز بحکم جهان مطاع به برهانپور رسیده شرف
 ملازمت دریافت - و هزار مهر نذر گذرانید *

بیست و ششم چون بعرض اقدس رسید که دیانت خان دست
 بیاضی قلعه دار احمد نگر جهان فانی را پدرود نمود - حراست آن
 حصن حصین بجان نثار خان مقرر شد - و او بعنایت خلعت و
 چهل هزار روپیه نقد صد خراج سر بلند گردید - و فرمان قضا لقاعز
 صدور یافت - که هرگاه جان نثار خان بعسکر فیروزی رسد - اعظم
 خان پنج هزار اشرفی برای خرج قلعه بار داده جمعی را برسم
 بدرقه همراه کند *

گذارش وزن قمری

روز پنجشنبه نهم ربیع الثانی سنه هزار و چهل مطابق بیست
 و دوم آبان که غره نشاط اولیاء دولت بود بهزاران فرخی و فراوان
 خجستگی جشن وزن قمری و اختتام سال چهلم و ابتدای چهل
 و یکم از زندگانی جاودانی حضرت خاقانی ترتیب یافت - و آن
 منصر خلافت بآئین مقرر بطلا و دیگر اشیا وزن نموده آمد - و ابواب
 احسان و اسباب افضال کشاده و آماده گشت - منصب میر جمله
 باضافه هزار و سه صد سوار چار هزار و هشتاد و پنجاه

رکین دولت - ساعد مساعد سلطنت - آغخان را - که در مراتب
 سلوک پسندیده - و مدارج اخلاق گزیده - و امالت خواطر - والانت
 بواطن - و تقدیم لوازم سرداری - و مراسم کار فرمائی - یکتائی دارد -
 و همگی ارکان دولت - و اعیان سلطنت - مطاوعت و متابعت
 او مینمایند - به باشلیقی کل عساکر بالاگهات معین ساخته نوزدهم
 ربیع الاول مطابق سیوم آبان ماه خلعت خاصه با چارقب زردوزی
 و خنجر مرصع با پهل کتاره و شمشیر مرصع گران بها و دو اسپ
 از طویلۀ خاصه یکی شاه باهن نام با زین مرصع دیگری با زین طلا
 میناکار و ظفر گچ نام فیل از حلقۀ خاصه بایراق نقره و ماده فیل
 عنایت فرموده رخصت نمودند - و از آنجا که رسم دولت مندان
 هندوستان است که هرگاه بقصد سفر از خانه برآیند جانب شمال
 برپاکنی و جنوب رویه برارابه که به هندوستانی زبان رتبه گویند و
 بسوی مشرق بر فیل و بطرف مغرب بر اسپ سوار شده روانه گردند
 و سفر این عماد دولت رو بجنوب بود - یک منزل رتبه فیز علاوہ
 عنایات دیگر گشت - و مقرر شد که آن خان والا شان در موضع اوجهر
 که آب و علف فراوان دارد اقامت گزیده مصلحت وقت بعمل آرد -
 شایسته خان خلف الصدق یمین الدوله بخلعت فاخر و جیغۀ مرصع
 و اسپ از طویلۀ خاصه با زین مطلا - و رادرتن و فدائیخان و سید
 هزبرخان و الله وردیخان که بخدمت بخشگیری این فوج سربلند گردید
 و سید عالم برادر سید هزبرخان بخلعت و اسپ نوازش یافته -
 همراه آن سرآمد نوئینان مرخص گشتند - و امالت خان و خواجه
 که کار برادر زاده عبد الله خان بهادر که از اصل و اضافه بمنصب

را گذاشته راه فرار سپردند - و شاه نواز خان با غنیمت فراوان مراجعت نمود - چون ارباب زندگان پراگندگان خود را فراهم آورده نواحی لشکر ظفر پیکر بیدان اندازی پرداختند - خواجه بنگاه آن خرمن سوختگان که در نواحی سنگمیز بود بتجسس یافته خانزمان را با فوجی فرستاد - تا به نهب و غارت بپردازند - اینان شبشب یلغار کرده بنگاه آن تبه کاران رسیدند - محملدار سرآمد آن جماعه سراسیمه گشته بجانب قلعه چاندور فرار نموده - و جماعه از همراهانش که از کشتن و بستن خلاصی یافتند در اطراف متفرق شدند - و بهادران کار طلب پتّه و بارانیان غنیمت گرفته هم عنان فیروزی معاودت نمودند - دیگران دل بباد دادگان پیرامون اردوی خواجه نگشتند *

شب دوازدهم دوازده هزار روپیه بآئین مقومر بصلحا و فقرا عنایت شد - حکیم حاذق ولد حکیم همام که برسم سفارت نزد امام قلی خان والی توران رفته بود هفدهم مطابق غره آبان ماه شرف اندوز ملازمت گشته فامه خان گذرانید *

فرستادن عضد الخلفه یمین الدوله اصف خان

بسررداری همگی عساکر فیروزی ماثربالا گهات

چون بر پیشگاه خاطر نهفته ناظر - اورنگ آرای جهانبدایی - حضرت خاقانی - پرتو افکند - که اعظم خان با همسران سازگاری که سرمایه سری است و با فرو تران بردباری که پیرایه سرداریست ندارد - و همین باعث طلب شایسته خان بدرگاه عالم پناه شده بود - چنانچه گذارش یافت - پادشاه دور بین - حزم گزین - رکن

از حوالی قلعه انگ راهی گشته براه بکلانه متوجه ولایت ناسک
و ترنیک شد - بعد از آنکه بسرحد بکلانه رسید - بهرجی زمیندار
آن ملک باچار صد سوار استقبال نموده خواجه را دید - و خان زمان
ولهراسپ پسران مهابت خان که بهمراهی این لشکر معین شده بودند
درین هنگام بخواجه پیوستند و خواجه از گهات جراهی بملک غنیم در
آمد - و با هر یکی از خانزمان و شیرخان و شاه نواز خان فوجی از سپاه
همراه کرده مقرر ساخت - که در هر کوچ یکی ازین افواج سه گانه هر اول
باشد - و دیگری چند اول - و چون عمال و رعایای قریات و برگنات
بی نظام از سر راه برخاسته بچنگل و کوه رفته بودند - و این
باعث خرابی ملک و گرانی غله گشته بود - و غازیان سپاه عسرت
می کشیدند - خواجه قرارداد - که یکی ازین سه فوج بعد از دو سه روز
بتاخت کوهستان و محال آبادان ملک شتافته هرچه از غله و گاه
بدست افتد بمجاهدان دین برساند - در هرتاخت هم آذوقه فراوان
سرانجام می یافت و هم جمعی کثیر از مقاهیر مقتول و ماسور
می گردیدند - درینولا بی نظام محلدار خان و داتا پندت و عمر
خان افغان را با حشری از سوار و پیاده فرستاد - که شبهنگام بر
افواج قاهره بان بیدارند - و روز از جماعه که برای آردن هیمه و
گاه برابند قابو یافته از گاو و شتر هرچه بیابند بدست آرند - خواجه
برین معنی اطلاع یافته شاه نوازخان را با فوج او بواسطه مالش
آن ضلالت پیشگان روانه ساخت - شاه نواز خان نزدیک بیست کروه
بلغار نموده بآن فتنه پزوهان رسید - محلدار و همراهان شقاوت آثار
او تاب زد و خورد شیران بیشه هیچا نیارزده همگی احوال و ائقال

برهنه نمونی بخت بسپاه تلنگانه پیوسته داخل بندهای دولت ابد قرین
 گشته بودند - بالتماس نصیری خان بمنصبی درخور نوازش یافتند *
 چون موسم بشکال انقضا یافت و هنگام تردد بندگان سعادت
 پذیر و تنبیه مقاهیر رسید - اعظم خان و دیگر امرای والا مقدار
 از دیول کانو که برای انصرام ایام برسات در آنجا اقامت نموده بودند
 حسب الحکم بقصد استیصال افغانه فساد آئین و بی نظامی
 خسارت گزین روانه گشتند - چون سابقا بعرض باریافتگان پای
 اورنگ خلافت رسیده بود که سید مظفر خان هراول سپاه ظفر
 دستگاه را بسبب ورم بالای ناف نیروی سواری نیست - شهنشاه مهر
 گستر جگجیون جراح را بمعالجه او فرستاده مقرر فرموده بودند که او
 پس از تخفیف آزار باستان معلى بیاید - و سردار فوج هراول
 اعظم خان راجه جیسنگه باشد *
 هشتم این ماه خان مذکور که جگجیون بعد از رسیدن آنجا
 موضع آماس را بجهت قوت ماده در حضور اعظم خان شگافته بود -
 و خلط بسیاری دفع شده - و او روزی چند برای التیام جراحت
 توقف نموده روانه درگاه سلاطین پناه گشته احرار شرف ملازمت
 سراسر سعادت نمود - خدیو مهربان قدردان او را بعنایت خلعت و
 جمد هر مصرع باپهل کتاره و باضافه هزاری ذات بمنصب پنج هزاری
 چار هزار سوار و مرحمت اسب از طویل خاصه بازین مطلا سرافراز
 ساختند - راجه روز افزون از اصل و اضافه منصب هزار و پانصدی
 ذات و هشت صد سوار بر فواخته آمد - خواجه ابوالحسن نیز با جمعی
 از بندهای درگاه معلى بعد از انقضای موسم بارش بحکم قدر توان

هزار و چار صد سوار سربلند شد - در عشره اولی ماه مذکور ده هزار
روپیه معهود باریاب نیاز عطا فرمودند *

هفدهم مرحمت خان باضافه پانصدی ذات بمنصب هزار و
پانصدی ذات و هشتصد سوار - و ابو محمد کذبو از اصل و اضافه
بمنصب هزار و هشتصد سوار مفتخر شدند *

چهارم صفر راو رتن از باهم مراجعت نموده دولت ملازمت
اندوخت *

هفتم انیرای که نامش انوپ سنگه امت و حضرت جنت
مکانی بتقریبی که در تضاعیف سال ششم نگارش خواهد یافت
اورا بانیرای مخاطب ساخته بودند - چون پدرش راجه هرنراین
در گذشته بود بخطاب راجگی سربلند گردید - پس ازین درین
سپاس نامه فتح ایندی بر راجه انوپ سنگه گذارش خواهد یافت -
ناوجی معروف بر بیرای سنده که از نوکران معتبر بی نظام بود -
بقلاوڑی طالع با جمعی داخل لشکر تلنگانه شد - و بالتماس
نصیری خان بمنصب دوهزاری ذات و هزار سوار سرافرازی یافت
و مرتضی قلی برادر جانسپار خان از اصل و اضافه بمنصب
هزاری ششصد سوار فرق عزت برافراخت *

هفتم ربیع الاول راجه گج سنگه را بخلعت فاخر و شمشیر خاصه
با یراق مرصع عز امتیاز بخشیده بلشکر نصرت اثر مرخص فرمودند
فاخر پسر باقر خان نجم ثانی بتقبیل عتبه فلک رتبه سر برافراخته
پردله مرصع با لختی جواهر که پیشکش پدر او بود بنظر خورشید
اثر در آورد - هر یکی از شیخ صوفی و سادات خان و شرزه خان که

بود از عدم آکهي بر شکست سرداران خود در محلات بیرون حصار
 توقف داشت - اولیای دولت مصلحت ندیدند که آن فساد
 پیشگان فتنه اندیش را در گرد شهر گذاشته بتعاقب گریختگان به
 پردازند - نخست خس و خاشاک وجود بیشتری ازین جماعه
 مردود بآب تیغ رهگرای میل فنا گردانیدند - و کاخ هستی لختی
 که خافهای استوار را پناه جا پنداشته فراهم آمده بودند آتش زده
 خاکستر ساختند - پس ازان بتعاقب پرداخته تا پنج شش گروه
 هر کرا یافتند به تیغ بیدریغ از هم گذرانیدند - و داد مردی و
 مردانگی داده بشهر برگردیدند - از اشراقات باطن شه نشاء حقیقت
 آگاه آنکه - چند روز پیش از حدوث این حادثه برخلاف طریقه انبیه
 که مصدر هیچ فعلی بی باعنی نگردند بی ظهور سببی برای
 سعید خان مرصع شمشیری فرستاده بودند - و ظاهر بیدان بحیرت
 دراز افتاده - درینولا نهفته دانی خدیو پیش بین بر همگان هویدا
 شد - و چون خبر این فتح بمسامع عالیه - که همیشه شاه راه بشایر
 باد - رسید - آن فدوی کار طلب را بعزایت خلعت و جمدهر مرصع
 و باضافه هزاری ذات و پانصد سوار بمنصب چار هزاری ذات و دو
 هزار و پانصد سوار - و بالچو قلیچ را باضافه پانصدی ذات و سه صد
 سوار بمنصب دوهزار و پانصدی ذات و هزار و هشت صد سوار
 و خطاب شمشیر خان - و سزوار خان را باضافه پانصدی ذات و
 دوصد سوار بمنصب دوهزار و هشت صد سوار سر افتخار باسما
 رسانیدند *

دهم محرم نجابت خان باضافه ششصد سوار بمنصب دوهزاری

نصرت دستگاه آن قدر نیست که بعض را بحراست گذاشته و فوجی
 را باخود همراه گرفته به نبرد بپردازد - و ملاحظه نمود که هرگاه بدفع
 فوجی متوجه گردند جوقی از ناحیه دیگر بحصار شهر که وسیع است
 درآید - و لشکر نصرت اثر متدرد و متفرق شده بمدافعه آن نتواند
 پرداخت - ناگزیر محافظت حصار اهم دانسته بر نیامد - معاهیر
 چار طرف شهر را فرو گرفته در محلات بیرون حصار فرود آمدند - و
 سعیدخان درون حصار که خام بود و بمرور ایام و کردار اعوام دران
 شکست و ریخت راه یافته - ملچارها قسمت نموده یک ضلع را بیدالچو
 قلیچ و پسران دلاور خان و سعید ماکهن باره سپرد - و اطراف دیگر را
 باهتمام دیگر بندگان درگاه باز گذاشت - و خود با پسران و جمعی
 احدیان از جمیع ملچارها خبر میگرفت - از هر سو که باطل ستیزان
 هجوم می آوردند نگاهبانان آن ضلع ملچارها بتفگیچیان استحکام
 داده از حصار برمی آمدند - و بآب تیغ شعله حیات ستاره سوختگان
 فرو نشانده بغیر روزی بر میگرددند - گروه ادبار پڑوه از ره گرا شدن
 جمعی کثیر هر روز بواهی خسار و بوار باتفاق بجای سپر تختها
 پیش رو گرفته رو بحصار نهادند - سعید خان بر ملچارها مردم
 توپخانه گذاشته با دلیران رزم خو و دلاوران ناموس جو بدستیارمی
 تائید الهی - و پیشکاری اقبال شاهنشاهی - نظر بر کثرت و انبوهی
 ملعین نیفکنده جلو ریز تاخت و نایره قتال مشتعل ساخته
 بسیاری از معاهیر را آتش افروز جهنم گردانید - فتنه گرایان تیره
 رای پای ثبات از دست داده خاک فرار بر فرق روزگار خود
 پیختند - چون فوجی عظیم از باطل کوشان که به پیکار نپرداخته

هوا خواهان دولت بر گذاردند که نخست بمواعظ هوش افزا
 رهنمای صلاح باید گشت - باشد که از گران خواب غفلت بیدار
 شده بشاه راه مطاوعت و متابعت گراید - هر چند نصایح بکار رفت
 مفید نیامد - بظاهر از روی چاپلوسی و لا به گری همه اندیشه
 خدمتگاری و فرمان برداری را می نمود - و نهانی باحتشا و اسباب
 فساد و اعداد مواد فتنه بواعث نکال ابد و دواعی وبال سرمد سر انجام
 میداد - و دیگر قبایل قریبه و بعیده را اغوا نموده از جاده ایلی و
 یکدلی باز میداشت - و عبد القادر پسر اجداد بدنهاد را بوعده
 مصاهرت و ارسال هدایا نزد خود طلبید - و آن کوتاه بین با کور
 کریمداد پسر جلاله و محمد زمان پسر برداد عم زاده اجداد و دو برادر
 او افغانه دور و نتو و نغر و تمام کوه تیراه و هر دو نیکش و جمیع
 الوس ختک و ایماق حاجی و توری فراهم آورده در یولم گذر که
 هفت گروهی پشاور است بکمال الدین ناقص خرد پیوست - تا
 رسیدن او کمال شقاوت مآل نیز الوسات پشاور و اشغرو محمد
 زی و ککیانی و خلیل و مهمند و داؤد زی و یوسف زی و بر
 کلانی و غیرانیدان را بمواعید گاذبه و اقایل باطله از راه برده
 گرد آورده بود - و آن هردو خسارت پیشه شرارت اندیشه باتفاق
 این قبایل بد شمایل روز سه شنبه در از دهم ذی الحجه مطابق غره
 امر داد از جمیع جوانب پشاور صفها آراسته ایستادند - سعید خان
 نخست بران شد که با بالچو قلیچ و شکر الله پسر لشکر خان و جمال
 و جلال پسران دلاور خان کاکر و سید ماگهن بارة و دیگر بندگان
 درگاه از شهر برآمده هنگامه کارزار گرم گردانند - چون دید که سپاه

درندگانرا به باد (که دامیست در کمال استواری بطول ده هزار ذراع پادشاهی و ارتفاع شش و بسان سرا پرده بستونهای ستبر بر پا کنند و انواع سباع و وحوش دران گرد آورده صید نمایند) احاطه کرده بظاهر باغ زین آباد رانده آورد - پادشاه شیر شکار فیل سوار بشکارگاه تشریف فرموده یک قلاده شیر را به تفنگ خاصه شکار نمودند - و چهار شیر بچه را بحکم قدر توان گرز برداران شیر نبرد - بدست گرفتند •

از سوانح این ایام فیروزی یافتن سعید خان امت در پشاور بتائید صمدانی و نیروی اقبال جاویدانی - گذارش این ماجری برسم اجمال آنکه کمال الدین ولد شیخ رکن الدین زوهیله که در زمان حضرت جنّت مکانی بمنصب چار هزاری و خطاب شیرخانی سر بلند گشته بود - از فتور دانش و قصور بیدش بنوشته پیرای تیره رای دست فساد بر کشاده کمراد بار بر بست - اکثر قبایل افغانه از کنار آب اتک تا نواحی کابل و دیگر جوانب با او اتفاق نموده قرار دادند که نخست گرد شورش از پشاور برانگیخته آید چون سعید خان در کوهات از نوشته بالچو قلیج خان و داود گماشته لشکر خان برین مضمون وحشت مشحون آگاه شد - علیخان بیگ بخشی آن تهانه و ذو القدر خان و شادمان پکهلوال و خضر کهکرو جمعی از احدیان و تابینان خود را در کوهات گذاشته همان روز خود را به پشاور رسانید - و روز دیگر بران شد که با بندهای پادشاهی بر سر آن بدگهر رفته او را با انصار برگشته روزگار چنان تنبیه نماید که دیگر پرامون چنین اندیشههای فاسد و فکرهای کاسد نگرند -

شرف قبول خواهد یافت - اعظم خان نقل فرمان قدر توان مصحوب
یکی از معتمدان خویش و کسان یاقوت خان و اوداجیرام و دیختی
نام که مدار معاملات جادون رای برود - و برای کرسازی و گرفتن
امان نامه بلشکر ظفر پیکر آمده - نزد آنجماعه فرستاد - چون این
جماعه را سعادت دربار بود - و بخت بیدار - دل بر بندگی این درگاه
سلاطین پناه که مامن خایفان است - و ملجای خائبان - نهاده -
همراه مردم اعظم خان و یاقوت خان و اوداجیرام روانه لشکر فیروزی
گشتند - و چون نزدیک رسیدند باشاره اعظم خان یاقوت خان و
اوداجیرام و کپیلوجی بهونسله و دیگر سرداران دکن استقبال نموده
بمعسکر آوردند - بالتماس اعظم خان جگدیو رای بمنصب چهار
هزاری ذات و سه هزار سوار - و تلنگ رای که بدولت بندگی بجادون
رای که نام جدش بود موسوم گشت - بمنصب سه هزار ذات و
هزار و پانصد سوار - که سابقا بسونت رای برادر او داشت - و
بیتهوچی بمنصب دو هزار ذات و هزار سوار که منصب پدر او
اجلا بود - سر بلند گشتند - و یک لک و سی هزار روپیه برسم مدد
خریج و تبذول ذیک در ولایت دکن و برار و خاندیس و محال
زمینداری جادون رای بدستور سابق مرحمت شد - تا جمعیت
اینان پراگنده نشود - و بتقدیم خدمات پسندیده تلافی تقصیرات
گذشته و تدارک زلات رفته نمایند •
درینوالله وردیخان قراول بیگی که از لشکر بالاکهاوت برگردیده
بتقدیل آستان والا پیدشانی بخت برافروخته بود - شیرین چند در
نخچیرگاه دیده بعرض اشرف رسانید - و بحکم قضا نفاذ آن

بارگران مکنت بر نگیرد - آن سقیم العقل - و خیم العاقبت -
 با فرزندان و خویشان نزد بی نظام رفت - و چون بی نظام بد فرجام
 یقین دانست که بیوفائی لازم ذات آن بد ذات است - و کافر
 ماجرائی ملازم جوهر آن بد جوهر - در صدد آن شد که او را بدست
 آورده مقید گرداند - و با چندی از نوکران معتمد این راز در میان
 نهاده گرفتن او مقرر گردانید - و باین انداز او را نزد خود طلبید -
 چون هنگام کیدفر ناسپاسی رسیده بود آن مدبر ناتمام باتمام قبیلہ بخانہ
 بی نظام آمد - و جماعه که در کمین فرصت بودند بیک ناگاه حمله
 آوردند - و هر دو طایفه شمشیرها آخته با یکدیگر در آویختند -
 مردم بی نظام هجوم آورده او را با دو پسر اجلا و راگهو و بسونت رای
 نبیره جانشین بقتل رسانیدند - و جگدیو رای برادران بد اختر و
 بهادر جی پسر او و کرجائی زن او که مدار سلسله آن خاسر قاصر
 بر او بود با بقیة السیف از دولت اباد گریخته بسندمگر نزدیک
 بجالذاپور که موطن اصلی آنها بود - و جادون رای درانجا قلعه
 ساخته - رفتند - و بوسیله عرایض مشتمل بر فداست از اعمال شنیعه
 و انفعال از افعال قبیحه - و التزام شیوه بندگی بدرگاه عرش
 اشتباه ملتجی گشتند - از جرم پوشی و عذر نیوشی جرایم و بیله
 و معاصی ثقیله این گروه عفو پزوه بذیل اغماض پادشاهانه پوشیده
 آمد - و برای استمالت انجماع فرمان عطوفت نشان بنام اعظم خان
 عز صدور یافت - که چون اینان بذریعه خجالت بدرگاه خلائق پناه ما
 بازگردیده اند - بمراحم ملکانه مطمین و مستمال ساخته در ملک بندگان
 منسلک گرداند - هر چه در باره مهم سازی اینها التماس خواهند نمود

بمدد گاری اقبال جهانکشا باحسن وجهی بتقدیم میرساند -

بنابران در حینى که افواج قاهره بواسطه ایام بارش فروکش کرده

بودند او را به پیشگاه حضور طلب فرمودند *

بیمت و ششم بعنایت خلعت و باضافه پانصد سوار بمنصب

چهار هزارى سه هزار سوار و مرحمت اسب با زین مطلا و فیل از

حلقه خاصه برنواخته بجای راورتن بتسخیر ملک تلنگانه و کشایش

قلعه قندهار دستوری دادند - راجه گجسنگه حسب الطلب بدرگاه

خلائی پناه رسیده شرف آستان بوس دریافت *

کشته شدن جادون رای تیره رای بسعی بینظام نا تمام

هرنابخرد تیره اختر که از ناسپاسی و حق ناشناسی و کفران

نعمت ازین درگاه اقبال پناه رو بر تابد و از نقصان آگهی و طغیان

کمرهی فرار نموده باصید یاری و مددگاری نزد بی سعادت

که خسران دیده دین و دنیا و خذلان کشیده صورت و معنی -

گشته است - زینهارى شود - روزگار شگرف کار که نوکر کمینه گذار

این دولت والا آثار است - همان ملجا را مهلک گرداند -

و مامن را مقتل - مصداق این مقال سانحه عبرت انگیز

جادون رای خسران گرای است - آن کافر نعمت قاصر همت

با پسران و ندایر و دیگر منتسبان درین درگاه آسمان جاه بیست

و چار هزارى پانزده هزار سوار منصب داشت - و جاگیرهای جید

دکن تنخواه یافته در نهایت رفاهیت و عافیت میگذرانید -

از آنجا که حوصله تنگ باره مرد آزمای دولت نپذیرد و همت سبک

سلخ ماه یاقوت خان بحکم اقدس از لشکر ظفر اثر رسیده بتقبیل
 سده سدیة جهانداري سعادت اندوخت - و وزیر خان نیز مفسدان
 برار را مالش بسزا داده از راه بالاپور آمده شرف ملازمت دریافت -
 ما باجي خویش راجو که در سپاهیان دکن بشجاعت اتصاف
 داشت بعنایت فیل سربلند گردید •
 دهم شهر ذی الحجه عید قربان مژده نشاط و انبساط رسانید -
 شهنشاہ گردون جاہ بعید گاه تشریف برده نماز ادا نمودند - و در
 تشریف بردن و آوردن از زر نثار جهانی کامیاب شد - و رسم قربان
 بتقدیم رسید - پنج فیل از جمله پیشکشی که شیر خان صوبہ دار
 گجرات در وقت آمدن بدرگاہ والا حسب الحکم بر زمیندار بکلانہ
 مقرر ساخته برای تحویل آن یکی از نوکران خود فرستاده بود و او
 نزد خواجہ ابوالحسن آورده - خواجہ بدرگاہ خلایق پناه رسانید -
 بهیمین الدولہ آصف خان و علامی افضل خان و وزیر خان و صادق خان
 و چندی دیگر از امرای حضور خلعت بارانی - و یاقوت خان خلعت
 بارانی و شمشیر مرصع و پنجاه هزار روپیہ بطریق انعام عنایت شد •
 پانزدہم صفدر خان باضافہ پانصدی سه صد سوار بمنصب سه
 هزار دو هزار سوار - و کار طلب خان باضافہ هزاري هزار سوار
 بمنصب سه هزاري دو هزار سوار - و فرحانخان بمنصب دو هزاري
 هزار سوار - و مبارکخان نیازي باضافہ پانصدی سه صد سوار
 بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار سرائازی یافتند - چون نصیری
 خان که با راجہ گجسنگہ معین گشته بود معروض داشت - کہ اگر
 خدمت تسخیر ملک تلنگانہ و قلعة قندهار باین ندوی باز گردد

بدار الخلافه اکبر آباد رحیده باتفاق روانه درگاه والا گشته بودند -
 درینولا شرف زمین بوس دریافتہ سی لک روپیہ را کہ اسلام خان
 از دار الخلافه بحکم اقدس همراه این دو برادر ارسال داشته بود
 رسانیدند - و بعنایت خلعت فوازش یافته در فوج خواجہ ابوالحسن
 معین گشتند - سید عالم بارہ بمرحمت خلعت و شمشیر سرفراز
 گردید - مکرمت خان بہ تشخیص کیفیت و کمیت لشکر فیروزی
 بہ بالا گہات دستوری یافت - و بعنایت خلعت قامت عزت بر
 آراست - و بچہل کہں از امرا خلعت بارانی مصحوب او فرستادند •
 بیست و سیوم اللہ یار خان از اصل و اضافہ بمنصب دوهزار و
 پانصدی هزار و پانصد سوار - شاہ بیگ خان باضافہ - پانصدی چہار
 صد سوار بمنصب دوهزاری هزار سوار - و سید عالم بارہ باضافہ
 پانصدی دویست سوار بمنصب دوهزاری ہشتصد سوار - و ہردیہرام
 کچواہہ باضافہ پانصدی سہ صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار
 سوار - و سید علاول از اصل و اضافہ بمنصب ہزاری ششصد سوار -
 سرافنخار برافراختند •

بیست و ششم مذکورجی دکنی بمنصب سہ ہزاری هزار پانصد
 سوار - و ہاباجی بمنصب دو ہزاری ہشتصد سوار - و نوراللہ ولد
 خواجہ میرہروی بمنصب هزار و پانصدی ہفصد سوار - و اسفندیار
 ولد حسین بیگ شیخ عمری بمنصب ہزاری ششصد سوار - و
 اوگرسین ولد ستر سال بمنصب ششصدی سہ صد سوار سرفراز شدند •
 بیست و نہم میرزا حسن از اصل و اضافہ بمنصب دوهزاری
 هزار سوار بلند پایگی یافت •

فشانې نهاده داد مردانگی دادند - از الوس مغول امام قلبي پسر
 جانسپار خان استجلو و رحمان الله پسر شجاعت خان عرب که از
 خانزادان جدکار پیکار گذار بودند با جمعی از تابیدنان بدرجۀ والای
 شهادت فایزگشته نیکنامی جاوید اندوختند - از قوم راجپوت سترسال
 ولد مادهو سنگه برادرزادۀ راجه مانسنگه با دو پسر بهیم سنگه
 و اند سنگه و کرمسی راتهور نبیرۀ راو چندر سینگ پسر راو مال
 دیو و بلبهدر سنگهاوت و راجه گردهر پسر کيسوداس نبیرۀ جیمل
 میرتیه - که هنگام توجه حضرت عرش آشیاپی به تسخیر قلعه
 چیتور از قبل رانا بحراست این دژ می پرداخت - و پس از کشایش
 آن عیال و اطفال را سوخته خود را به حمیت جاهلانۀ کشت - و
 بجلاوت و شجاعت جان درکار خداوندگار صورت و معنی در باختند -
 و راجه دوارکا داس ولد راجه گردهر سینگهاوت از رسوخ عقیدت و
 خلوص ارادت زخمها برداشته در میدان افتاد - و ملتفت خان و
 راودودا نبیرۀ راو چاندا و چندی دیگر را از بیتوفیقی دست بکار نرسید
 و ثبات قدم نیارستند و رزید - و از ادبار پیشگان نیز جمعی مقتول
 و برخی مجروح گشتند - خاقان قدر دان باز ماندگان جمعی را که از
 وفا و اخلاص جان بمردانگی فشانند بمناصب علیۀ و دیگر اقسام
 نوازش سرافراز گردانیده دلدهی و تسلیم فرمودند - و اوطان مالوفه
 در تبذول اینان مرحمت نمودند - و راجه دوارکا داس باضافۀ
 پانصدی دویست سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار سرفرازی
 یافت - و او و شاه بیگخان بعنایت علم مباحی گشتند - خانزمان
 که از جاگیر خود سنبهل و لهراسپ برادرش که از دارالملک دهلی

مطلا و بدویست احدی گرز بردار دو صد شمشیر و مپور براق نقره
 مرحمت فرمودند - و از آن رو که بموقف عرض ملتزمان بارگاه مقدس
 در آمد که جمعی از بخت برگشتگان دکن برار آمده تلبی کانو تام قریه
 سوخته آتش فساد بر افراخته اند - فرمان قضاتوان صدور یاست - که
 راو رتن در یاسم باشد - وزیر خان بدارار رفته آن گروه ادبار پژوه را
 چنان تادیب نمایند که دیگر هیچ فتنه گر شوریده سر پیرامون
 چنین جسارت نگیرد - و بس از تقدیم این خدمت از راه بالاپور
 سعادت ملازمت دریابد - چون بشرف استماع مسامع جهاننداری
 که محمد علی بیگ ایلچی فرمان روائی ایران بدار السلطت
 لاهور آمده - احمد بیگ اتکه پادشاهزاده والا مقدار محمد شاه
 شجاع بهادر را بعذابت خلعت و انعام هزار روپیه سربلند گردانیده
 مصحوب او فرمان عالیشان و خلعت فاخر بمحمد علی بیگ
 فرستادند - درینولا معروض اقدس شد که عظیم خان و دیگر بندگان
 با غنیمت نبرد آرا گشتند - و گروه شقاوت پژوه تاب حملهای مردانه
 و چپقلش های گردانه نیاورده رو بگریزنهادند - و بهزاران شرمساری
 برای رستگاری جنگی بگریز کرده جمعی بکشتن دادند - اتفاقا
 در اثنای تلاش ملتفت خان و راو دودا و ستر سال کچهوا هه و کرمه سی
 و بلبهدر سکنهاوت و راجه گرد هرود دیگر راجپوتان که در آن روز چنداول
 بودند - از قول قریب بدو گروه دور افتادند - پیرا و دریا و بهلول
 و مقرب خان که نیروی نبرد رو برو در خود ندیده در کمین فرصت
 بودند - فدویان را غافل دیده دوازده هزار سوار بجنگ پرداختند -
 چندی از مغول و راج پوت از وفا خوئی و وفا جوئی دل بر جان

بیست سیوم چهار سنگه و بهار سنگه بندیله بخطاب راجگی
 نامور گشتند - خواجه ابو الحسن بحکم اقدس اعلی شیرخان صوبه دار
 گجرات را که به بیست و ششم باو پیوسته بود بتاخت قلعه باتوره و
 حوالی قلعه چاندور که در نواحی ناسک و بر تنگ واقع شده فرستاد -
 و او دست نهب و غارت بران ملک کشاده با غنیمت فراوان
 مراجعت نمود - رعایت خان از تغیر مدیرک حسین خوافی بدیوانی
 صوبه دکن سرافرازی یافت *

پنجم ذی القعدة جعفر خان باضافه پانصدی ذات و سه صد
 سوار بمنصب دوهزاری ذات و هزار سوار و اکبر قلی سلطان ککهر
 باضافه پانصدی ذات و ششصد سوار بمنصب هزار و پانصدی
 هزار و دو بیست سوار مباحی گردیدند •

هفتم شایسته خان بتقبیل عتبه فلک رتبه جبین بخت
 برافروخت - درین دولت بلند صولت قرار یافته که از منصبداران
 مغل و سادات بارهه و بخاری و شیخ زاده هندوستان دو صد جوان
 کار دیده بیکار ورزیده همواره در اثنای سواری شهسوار مضمار
 کامکاری در جلو باشند - و لهذا بمردم جلو موسومند - و از قوم مغل
 صد منصبدار و دو یست احدی که مکرر مصدر آثار مردانگی شده
 باشند با گرزهای زرین و سیمین هرگاه آن مهر سپهر جهانداری
 عالم را بسواری فروغ آگین گرداند ملتزم رکب ظفر مآب باشند -
 و در غیر سواری پیوسته بیرون دروازه دولتخانه والا حاضر - و اینان را
 گرز بردار گویند - درینولا شهنشاه ملک ستان کام بخش بدو یست
 منصبدار از مردم جلو و گرز بردار دو صد شمشیر و چمدهر و سپهریراق

بیست و هشتم عبد الله خان بهادر از کالپی آمده باسلام عقبه
والا سربلند گردید *

غره شوال هلال کلید مثال ابواب عشرت و کامکاری بر روی
عالمیان باز کشاد - شهنشاه حق آگاه که عبادت صوم بتقدیم رسانیده
سی هزار روپیه معهود هر سال بمستحقین بذل فرموده بودند -
بعید گاه ورود نموده از روی استکانت نماز گذاردند - و باین مقرر
در رفتن و آمدن بنر نثار دامن امید محتاجان بر آوردند -
نصرت خان را باضافه هزاره ذات و پانصد سوار بمنصب چار هزاره
دو هزار و پانصد سوار بلند پایگی بخشیدند *

یازدهم راجه بهارتهه بندیله باضافه پانصد سوار بمنصب
سه هزاره ذات و سه هزار سوار رسید مبارک از اصل و اضافه
بمنصب هزاره ذات و چهار صد سوار نوازش یافتند *

چون از منتهیان وقایع لشکر بالا گهات بعرض ایستادگان پایه
سریر اقبال مصیر رسید که میان اعظم خان و شایسته خان سازگار
نیست خدیو دوربین حزم گزین که خاطر وقادش لوح محفوظ اسرار
جهانبانیست - و ضمیر و نقادش جام انجام نمایی کشور ستانی -
فرمان دادند - که شایسته خان باسلام آستان سلاطین مطاب
متوجه گردد و سرگردگی فوجی که باو همراه بود بعبد الله خان
بهادر مغفوض شد *

چهاردهم خان مزبور را بخلعت خاصه و خنجر مرصع با پهل
کناره و اسپ از طویله خاصه با زین مطلا سربلند گردانیده
رخصت فرمودند *

مخدوم الملک و سلطان محمود خویش خواجه ابو الحسن و خواجه
 عبد الله نقشبندی و سیف الله ولد شمشیر خان عرب و بدیع
 الزمان داماد خواجه ابو الحسن و محمد قاسم برادر خواجه مزبور و
 سیدی عبد اللطیف ندیر سیدی ریحان و میر محمد واحد و خواجه
 هاشم ولد شیر خواجه و خورشید نظر پسر دیگر خواجه ابو الحسن و
 بشارت خان بخشی و واقعه نویس و دیگر منصبداران و احدیان و
 برق اندازان که همگی هشت هزار سوار بودند بتسخیر ولایت ناسک
 و تربنگ و سنگمیر مرخص گشتند - وقت رخصت خواجه بمرحمت
 خلعت و خنجر مرصع با پهل کناره و اسپ از طویلۀ خاصه با زین
 طلا و فیل از حلقۀ خاصه مورد نوازش گردید - و دیگران بعنایتی
 در خور از خلعت و اسپ سر بر افراختند - و مقرر شد که خواجه
 باتعیناتیان در نواحی قلعه للنگ هرجا مناسب داند در موسم بشکال
 اقامت گزیند - تا شیر خان صوبه دار گجرات با تعیناتیان آنجا بار
 برسد - و بعد از سپری شدن برسات از راه بکلانه روانه گردد - و برخی
 زمینداران ملک را همراه گرفته یولایت ناسنگ در آید - خواجه از
 برهانپور در هشت روز بموضع دهولیه که در حوالی حصن للنگ
 واقع است رسیده برای انجام ایام بشکال توقف نمود - و چون قلعه
 کالنه که بر فراز کوهی در نهایت استحکام و متانت بنیافته و قلعه
 نباتی در سرحد للنگ است و در تصرف مردم بی نظام بود -
 خواجه ظفر خان را بحکم جهان مطاع با فوجی بتاخت و تاراج آن
 محال فرستاد - و او برسدیل یلغار شتافته لختی را مقتول و برخی
 را ماسور ساخته معاودت نمود *

بانعامها برآسود - از جمله پیشکش حضرت مهدعلیا و پادشاهزادهای
 کامگار و امیرای نامدار پنج لک روپیه بشرف پذیرائی رسید •
 درین تاریخ دریائی روپیه که نقوش جرایم گذشته را محو نموده
 بمنصب چارهازاری چهار هزار سوار سربلند گردانیده بودند - چون
 طینت بی زینتش بآب ناسپاسی مخمر بود برعایت آشنای و هم
 الوسی پیرای کج گرای چشم از حقوق تربیت و نوازش پوشیده و
 عار فرار برخود پسندیده از برهانپور نزد ان کالیوه بد شیوه رفت •
 دهم رمضان مطابق چارم اردی بهشت از خدر معلی حضرت
 مهد علیا ممتاز الزمانی صبیحه قدسیه بوجود آمد - ترکمان خان
 بعنایت نقاره بلند آوازه گردید - رحیم خان ولد آدم خان حبشی
 داماد عنبر - و سرور خان و علی دلاور خان از سعادتتمندی و بخت
 بلندی از بی نظام جدا شده باستلام آستان عرش مکان کامروائی
 دین و دنیا گشتند - رحیم خان را بعنایت خلعت و کپوه مرصع
 و منصب پنج هزاری چار هزار سوار و اسب با زین مطلا و فیل -
 و سرور خان را بخلعت و منصب دوهزاری سوار و اسب - و علی
 دلاور خان را بخلعت و منصب سرفرازی بخشیدند - و پنجاه هزار
 روپیه بطریق انعام باینان مرحمت شد •

بیست و یکم رمضان خواجه ابو الحسن و سید دلیر خان باره و
 سردار خان و شاه نواز خان ولد میرزا رستم صفوی و ظفر خان ولد
 خواجه ابو الحسن و یوسف محمد خان تاشکندی و سرور خان
 و پرتیهراج راتهور و پیر خان میانه و میر فاضل مخدوم زاده و
 صوفی بهادر و باقی بیگ اوزبک و جلال الدین محمود نواسه

شب پانزدهم که ليلة البرات بوده هزار روپيه بمستحقان بذل فرمودند •
بيست و يكم دلير خان باره از گجرات آمده بتقبيل عتبه فلک

رتبه روشن پيشاني گشت •

بيست و چهارم که روز شرف بود بذهارا بعنايات گوناگون
کامياب گردانيدند - علامي افضل خان بعنايت علم و نقاره - اسلام خان
باضافه هزار سوار بمنصب چار هزاري چار هزار سوار - سيد دلير
خان باضافه پانصد سوار بمنصب چار هزاري سه هزار سوار - جمشيد
خان حبشي باضافه پانصد سوار بمنصب سه هزاري دو هزار سوار
و بانعام ده هزار روپيه - افتخار خان باضافه پانصدی ذات بمنصب دو
هزار و پانصدی دو هزار سوار و مرحمت نقاره و فيل - يوسف محمد
خان تاشکندى باضافه پانصدی دو يست سوار بمنصب دو هزار
و پانصدی هزار و دو يست سوار - اودووا باضافه پانصدی پانصد سوار
بمنصب دو هزاري هزار و پانصد سوار و بعنايت علم نوازش يافتند -
و از اصل و اضافه منصب اکرام خان دو هزاري هزاري هزار سوار
قرار يافت - جانباز خان باضافه پانصدی دو يست سوار بمنصب
هزار و پانصدی ششصد سوار سر بلند گردید - و از اصل و اضافه يکه
تاز خان هزار و پانصدی شش صد سوار - و تربيت خان هزاري
هفصد سوار - و ترکناز خان هزاري چار صد سوار - و هر يکي از
عبد الهادي و خليل الله پسران مير ميران يزدی که نخستين بخطاب
امالتخان و دو يمين بخليل الله خان سرفراز گشتند - و مروت خان هزاري
سه صد سوار مقرر فرمودند - روپ چند گوالياري بمنصب هزاري
ذات و ششصد سوار سر بر افراخت - و دامن اميد خرد و بزرگ

دوازدهم راو رتن را با وزیر خان و راجه بهارتهه بندیله و صفدر
 خان و شهباز خان افغان و فرحانخان و راجه رام داس نروری و
 چیت سنگه راتهور و مبارک خان نیازي و یتیم خان و عبد الرحمن
 روهیله و امان بیگ و اندر سال پذیره راو رتن و کاظم بیگ و شمس
 الدین ولد نظر بهادر خویشگی و ایسر داس سید سودیه و اودی سنگه و
 دیگر منصبداران و احدیان تیر انداز و برق انداز که مجموع ده هزار
 سوار نبرد کار بود - بصوب تلنگانه رخصت فرمودند - و هریکی از
 امرا بعنایتی در خور از خلعت و اسب و فیل فوازش یافت - و وزیر
 خان باضافه هزار سوار منصب پنجهزاری چار هزار سوار و صفدر خان
 از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و هفتصد سوار و
 بعنایت نقاره - و شهباز خان افغان بمرحمت علم - و مبارک خان
 نیازي از اصل و اضافه بمنصب هزاري ذات و هفتصد سوار سربلند
 گردیدند - و محمد شفیع را بخدمت بخشیدگی این فوج و اضافه
 منصب بلند پایگی بخشیدند - و حکم قضا نفاق بصدر پدوست که
 پایان گهات در پرگنه باسم از توابع برار که نزدیک تلنگانه است
 اقامت گزینند - تا راه مفسدان مسدود گردد - و شورش نتوانند
 نمود - و در کمین قابو بوده بتسخیر ملک تلنگانه به پردازند - و
 بمساعی مردانه و تدبیرات خردمندانه آن ملک را داخل ممالک
 محروسه گردانند - و هم درین روز سید مظفر خان را بعنایت خلعت
 و اخرو جمدهر مرصع و اسب از طویلۀ خاصه با زین مطلا و فیل
 از حلقۀ خاصه عز امتیاز بخشیده هرارل لشکر فیروزی که با اعظم
 خان در بالاگهات بود گردانیدند •

بنا یافته بود - بنزول میمنت مامول فروغ آگین گشت *
 شب بیست و هفتم ده هزار روپیه بدستور معهود به نیازمندان
 و محتاجان عنایت فرمودند *

غره شعبان خواجه ابو الحسن با بسیاری از بندها که به تعاقب
 پیرای شقاوت گرا تعیین شده بودند - باحراز شرف ملازمت سعادت
 اندوز گردید - و دریا روهیله از جایگیر آمده باستلام عتبه فلک
 رتبه پیدشانی طالع بر افروخت *

نکارش نوروز نشاط افزا

روز پنجشنبه هشتم شعبان سال هزار و سی و نهم هلالی آفتاب
 گیتی افروز رایات اعتدال به بیت الشرف حمل بر افراخت - و
 بطراوت و نصارت رخسار روزگار بر افروخت - • بیت •

دوران بهار رنگ و بودارد • گلدسته بدست آرزو دارد
 سیراب هوا چو مغز دانا • دوران چو مزاج دل توانا
 زان گونه در ابر در چکانی • کز مغز خرد چکد معانی
 درین روز مسرت افروز سالیانه حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی از
 اصل و اضافه دوازده لک روپیه مقرر کردند - دریائی روهیله باضافه
 هزار سوار بمنصب چهار هزاری چهار هزار سوار - و قلیچ خان باضافه
 هزاری پانصد سوار بمنصب چهار هزاری سه هزار سوار - و مخلص
 خان باضافه پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار
 سوار - نوازش یافتند - از اصل و اضافه منصب عزت خان هزار
 و پانصدی هزار سوار - و منصب عقیدت خان هزاری ذات و پانصد
 سوار - و منصب میر فیض الله هزاری چهار صد سوار مقرر شد •

دانسته کارها بامتشاره و امتصواب او بتقدیم رسانند - و هنگام
 رخصت این دو سردار و دیگر امرا و مناصبداران را فراخور حالت
 بعنایت خلعت و خنجر و اسب و فیل بلند پایگی بخشیدند - و
 منصب شایسته خان باضافه هزار سوار پنجهزاری ذات و پنج هزار
 سوار - و منصب هریکی از چهار سنگه و اودا جیرام باضافه هزار
 هزار سوار پنج هزار پنجهزار سوار - و منصب راجه جیسنگه باضافه
 هزار سوار چهار هزار پنجهزار سوار - و منصب راو سور باضافه
 پانصد سوار چهار هزار سه هزار سوار - مقرر شد - پرتیراج رانهور
 از اصل و اضافه بمنصب دو هزار سوار - و احمد خان نیازی
 باضافه پانصدی هفتصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار و
 پانصد سوار - و هریکی از میر عبد الله خویش سید یوسف خان -
 و میر ابراهیم رضوی - باضافه پانصدی دوصد و پنجاه سوار بمنصب
 هزار و پانصدی هشتصد سوار - و ملتفت خان باضافه پانصدی دو
 صد و پنجاه سوار بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار - و جمالی
 از اصل و اضافه بمنصب هزار چهار صد سوار نوازش یافتند •
 روز مبارک دو شنبه بیست و ششم رجب سنه هزار و سی و نه
 مطابق بیست و یکم اسفندار ساحت برهانپور به پرتو ماهچه اعلام
 فلك سا منور گشت - و در هنگامیکه اختر سعادت بلند می گرا بود -
 و سعادت اختر زهنما - آن شهر نزاقت بهر را بورون سعادت مورد
 شرف آمد گردانیدند - و آئین نثار بطریق مقرر که در آمد و برآمد
 شهر واقع می شود بتقدیم رسید - و منازل دولتیخانه که پیشتر در ایام
 نیک فرجام پادشاه زادگی باهتمام کار فرمایان این حضرت والرتبت

شریف جهیلنی - کریمه داد بیگ قافشال - جیرام ولد انیرای - نورهو
 داس - جهالا رای - هرچند برهه - محمد شاه - و از دکنیان
 اوداجیرام - بیلجی برادر او - و دیگر منصبداران که همه با احدیان و
 برق اندازان قریب پانزده هزار سوار باشند - مقرر شدند - و در فوج
 شایسته خان - سپهدار خان - راجه جیسنگه - فدای خان - راور سور
 بهورتیه - بهار سنگه بندیله - الله وردی خان - مادهو سنگه ولد راورتن -
 راجه رز افزون - مرحمت خان بخشی احدیان - چندر من بندیله -
 راجه کشن سنگه بهدوریه - بهگوان داس بندیله - حیات ولد علمی
 خان ترین - امام قلی پسر جان سپدار خان - شیرزاد - محمد حسین -
 جعفر برادر باقر خان نجم ثانی - فرهاداس بندیله - و از دکنیان
 رات راو - آتش خان حبشی - و از تابیدنان یمین الدوله سه هزار
 سوار - و از رانا جگت سنگه پانصد سوار که ارجن عموی خود را
 سردار آنها گردانیده بود - و منصبداران دیگر و احدیان و برق اندازان
 که مجموع قریب پانزده هزار سوار باشند - قرار یافتند - و ارادت
 خان را بخلعت فاخر و خنجر مرصع با بهول کتاره و خطاب اعظم
 خانی و اسب از طویل خاصه بازین طلا و ذیل از حلقه خاصه مفتخر
 و مبدای گردانیدند - و سرگردگی عساکر نصرت مظاهر بار تفویض
 نموده بجواهر اندرزه های دولت آرای سعادت افزا - در مدارا و ساز
 گاری - و مواسا و برد و باری - که گزین اسباب پیشوائی و سرداری
 است - گوش هوش او بر افروختند - و راجه گجسنگه و شایسته خان
 را نیز با دیگر بندهای عمده بنصایح خرد افروز فلاح آموز رهنمای
 موافقت و موافقت گشته فرمودند - که صلاح دید اعظم خان را موافق

روزگار - و دلاوران کارزار - بسر کردگی سه سردار کارگذار - اراد تخان
 ناظم دکن - و راجه گجسنگه ولد راجه سورج سنگه - و شایسته خان
 خلف الصدق یمن الدوله آصفخان - برای استیصال آن دو خسران
 مهال مقرر گردانیده - بیستم رجب المرجب سنه هزار و سی و نه
 مطابق شانزدهم اسفندار از نواحی قلعه آسیر روانه بالا گهاٹ
 ساختند - با اراد تخان چهار سنگه بندیله - رضوان خان مشهدی -
 اکرام خان ولد اسلام خان فتحپوری - نور الدین قلی - راو دودا
 چندرات - ستر سال ولد مادهو سنگه کچهواہه - کرمسی راتهور -
 احمد خان نیازی - راجه دوارکاداس کچهواہه - بلهدر سینگهات -
 میر عبد الله خویش سید یوسف خان - مغلخان ولد زین خان
 کوکه - سیام سنگه سید سونیه - راجه گردهر - ملتفت خان ولد اراد تخان -
 اهتمام خان - مالو کچن ندیره رای منوهر - راسچند هادا - جگناتپه
 راتهور - مکند داس - جادون - اودی سنگه راتهور - و از دکنیان
 یاقوت خان حبشی - کھیلوجی منہاجی برادر مالوجی پھونسله -
 فخر الملک ولد یاقوت خان - پرسوجی پھونسله - یسویخان جیریه -
 و دیگر بندگان درگاه آسمان جاہ - که مجموعی با احدیان و برق
 اندازان قریب بیست هزار سوار باشد - معین گشتند - و همراه راجه
 گجسنگه - نصر تخان - بہادر خان روہیلہ - راجه بدتھلداس - انیرای
 بد گوجر - راجه منروب کچهواہه - جان نثار خان - راول پونجا -
 شریف خان - بہیم راتهور - راجه بیرنراین بد گوجر - احداک مہمند -
 خانجہان کاکر - خنجر خان - عثمان روہیلہ عم بہادر خان - حبیب
 مور - میر فیض اللہ - گوکلداس سید سونیه - نور محمد عرب - محمد

مالوه را نور آگین ساخت - و حصار شادی آباد که بماندو زبان زد
 روزگار است دست راست گذاشته از پائین آن گذشتند •
 نهم رجب از آب نریده گزاره فرمودند - و چون سایه آسمان
 پایه اعلام جهانکشا ولایت خاندیص را مورد امان و مظهر احسان
 گردانید - دهم اراد تخان صوبه دار دکن با تعیناتیدان انجا سعادت
 استقبال دریافته باعزاز شرف کورنش سر بلند گردید - و هزار مهر
 فذر گذرانید • و همرهان او نیز باندازه حالت فذور گذرانیده سعادت
 اید اندوختند •

بیستم امرای دکنی که داخل بندگان گشته بیدمن دولت خواهی
 بمنصب علیه رسیده اند باقسام نوازش امتیاز یافتند - یا قوت
 خان حبشی بعفایت هیکل مصحف با غلاف مرصع و شمشیر
 مرصع و حلقه که در دست کنند و بهندوستانی زبان کره گویندان
 قنبر مرصع و یک لک روپیه نقد - کهیلوجی بمرحمت پنجاه هزار
 روپیه - هر کدام از مالوھی که بمنصب پنجهازاری ذات و سوار نیز
 سر بلند گردید - و اودا جیرام بعطای چهل هزار روپیه - آتش خان
 بانعام بیست و پنج هزار روپیه •

تعیین عساکر نصرت اشتمال دشمن مال

بر بی نظام بی وشادو پیرای بی سداد

از انجا که هنگام انفصام سلسله دولت بی نظام و گسیختن
 رشته حیات پیرای شقاوت انما نزدیک رسیده بود - غضب الهی
 در اوج خشم بادشاهی نزول نمود - حضرت خاقانی مه فوج از دایران

افاز میوم سال

سعادت اشتمال از دور اول جلوس میمنت مانوس

روز چهارشنبه غره جمادی الثانیه سنه هزار و سی و نه مطابق
بیست و ششم دی سال میوم از جلوس اقدس بهزاران فرخندگی
آغاز شد - و ابواب نشاط و انبساط بر روی جهانیان باز *

جشن وزن شمسی

روز جمعه میوم این ماه مطابق بیست و هشتم دی جشن وزن
شمسی انتهای سال سی و هشتم و ابتدای سال سی و نهم از عمر ابد
طراز ترتیت یافت - و آن خورشید سپهر رفعت و اقبال بطلا و
دیگر اجناس معهوده وزن نموده آمد - احباب عشرت و کامرانی
جهانی آماده گردید - و ابواب احسان و انفضال بر روی عالمی
کشاده - درین روز خجسته معتمد خان باضافه پانصد سوار بمنصب
چار هزاره ذات و دوهزار و پانصد سوار - و حسین بیگ مخاطب
باخلاص خان از اصل و اضافه بمنصب دوهزاره هزار سوار
مفتخر گشتند - میرزا شجاع ولد میرزا شاه رخ بخطاب نجابت خان
سرافتخار برافراخت - و بغوجدارئی سرکار کول مرخص گشت -
و منصب او باضافه پانصدی ذات و دوصد سوار دوهزاره ذات و
هشتصد سوار مقرر گردید - درینولا رایات نصرت آیات که از حوالی
قلعه رنمنبور عبور نموده برای گهاتی چای در آمده بود - ولایت

بدستدار می دولت بی مدار - و صد گاری مکذت بی اعتماد - اسباب
 زبانکاری و مواد نگونساری سرانجام دهد - و سر رشته دور بینی و
 صواب گزینی که ذریعه دولت جاوید و وسیله روائی امید است از
 دست واهشته از فرومایگی که سرمایه دینی و بی آزر می است
 و از تیرد درونی که پیرایه ندامت و سرنگونی - همه سرکشی جوید
 غافل از آنکه مال آمویش بخسران و وبال گراید - مرات این مقال
 صدق اشتمال - احوال بد مال نظام بی نظام و پیرای بد فرجام
 است - چنانچه بتفصیل نگارش خواهد یافت •

شب یکشنبه بیست و دوم ربیع الثانی موافق هفدهم آذر
 بعد انقضای نه گهری که مختار ستاره شناسان بود - حکم شد که
 پیش خانۀ والا برآورند •

و روز دوشنبه هشتم جمادی الاوی مطابق سیوم دی ماه اعلام
 فیروزی در حرکت آمد - و اسلام خان را بحراست دار الخلافت گذاشته
 بر منصب او که چار هزار و پانصد سوار بود پانصد سوار
 افزودند - و معتمد خان را از تغدیر او بخدمت بخشیدگی دوم بر
 نواخته بمنصب سه هزار و ذات و هزار سوار از اصل و اضافه
 سرافرازی بخشیدند - راو امر سنگه بمنصب در هزار و ذات و هزار
 و صد سوار سربلند گشت - جعفر خانرا باضافه پانصد و ذات و
 صد سوار بمنصب هزار و پانصد و ذات و هفصد سوار سربلند
 افراختند •

قراوان پریشانی سرانجام یافت - و این سه منکوب که مثلث
 خرابی خاندان بی نظام بودند در دولت آباد بدو پیوستند - و از آن
 رو که بکرماجیت خبر واقعی بخواجه ابوالحسن و دیگر امرا که
 بتعاقب آن میه روزگار شتافته بودند نرسانید - و رهبران افواج قاهره
 را بطرفی که پراز فتنه بود برده بجانب دیگر رهنمون گشتند - لشکر
 ظفر اثر باوجود استعجال در طی مسافت به آن بادیه پیمای ضلالت
 نرسیده بذاچار از راه گوالیار و افتری که راه راست آن سرزمین
 است بروبته و از آنجا بچند پیری و بهوراسه و از آنجا بادوی پور که از
 توابع سرکار چند پریست و از آنجا به برگنه سلوانی از مضامات ملک
 گوندزانه رسیده توقف نمود - چون بمسامع حقایق مجامع رسید
 که پیرای غوایت گرا برهنمائی شقاوت ابدی و پیدشوائی نحوست
 سرمدی در ملک بی نظام درآمد - و آن بخت برگشته بکمان
 آنگه در اندوختن اسباب ادبار دست یار او باشد - و در کشودن ابواب
 بوار مددگار - قدوم نحوست لزوم او را فوز عظیم دانسته در مقام مدارا
 و ملایمت شد - و ندانست که از اجتماع دو ماده فساد جز خواری
 نزیاید - و از اتفاق دو مایه فتنه جز زیانکاری نیفزاید - مقرر گشت
 که انویه فتح طراز بقصد تنبیه بی نظام و امتیصال پیرای کافر
 ماجری بصوب دکن منتهض گردد *

بر انداختن رایات جهانکشا بقصد بر انداختن بنیان
 دولت بی نظام بد فرجام و پیرای ضلالت گرای
 هر که انجام کارش نمیم است - و اختتام روزگارش و خیم -

التماس ارادت خان بمنصب در هزاری ذات و هزار و پانصد سوار
 سر بلند گردید •

الکون بقیة احوال نکبت مال پیرای ضلالت اندما برمی نگارد •
 چون آن کافر نعمت خود را بولایت حجهار سنگه بذد یله که دران
 هنگام در دکن بود انداخت - بکرماجیت پسرکلان او که در وطن بود
 آن سرگردان بادیة ادبار را براه غیر متعارف از ملک خود گذرانید -
 اگر بکرماجیت آن مقهور را راه نمیداد او بآسانی دستگیر می شد
 یا بقتل میرسید - القصه آن خایف و خاسر بزینهار مرزبانان در آمده
 براههای نامتعارف داخل ملک گوندوانه گردید - و چند گاه
 دران سرزمین بناکامی و گم فامی بوده از راه برار بولایت برهان
 نظام الملک که حضرت خاقانی او را (ازین جهت که بعد از فوت
 عنبر حبشی که در حقیقت نظام الملک او بود تمامی آن ولایت
 را از نظام انداخت) به بی نظام یاد میدفرمایند - و بعد ازین
 بهمین نام نکاشته قلم وقایع نگار خواهد شد - در آمد - و بهلول میانه
 جاگیردار بالا پور که بمنصب چار هزاری ذات و سه هزار سوار سر بلندی
 داشت و بتوهم تقصیرات سابقه برای گریختن بهانه جو بود -
 درینولا فرار آن برگشته روزگار شنیده رو بگریز نهاد - و ابواب ناکامی
 و بد فرجامی بروی روزگار خود کشاد - و سکندر دوتانی به نسبت
 خوبشی پیرا از جالناپور گریخت - و آن دو خسران رسیده بخت
 برگردیده در وقتی که آن مردود از گوندوانه گذشته ببالا گهات میرفت
 باو لاحق شدند - و برسیدن این دو مدبر او را فی الجملة قوت و
 جمعیتی بهم رسید - چون گویم که دواعی هزاران ناتوانی و بواعث

هزدهم جان نثار خان باضافه پانصدی ذات بمنصب دوهزار
و پانصدی هزار و دویست سوار - و مرحمت خان از اصل و اضافه
بمنصب هزاری هشتصد سوار مفتخر گردید •
سلج ماسفدر خان از اصل و اضافه بمنصب دوهزار و پانصدی
هزار و پانصد سوار بلند پایکی یافت •

نذارش مبارک حشن قمری وزن

روز جمعه هفتم ربیع الثانی سنه هزار و سی و نه هلالی مطابق
دوم آذر ماه جشن وزن قمری انتهای سال سی و نهم و ابتدای سال
چهارم از سفین زندگانی جاودانی ترتیب یافت - صلی کامرانی
اکتاف جهانرا در گرفت - و صدای کوس شادمانی بلند گرای
شد - بدستور هر ساله آن گران بار صورت و معنی بطلا و دیگر اجناسی
که نگاشته شد سفید آمد - و پله ترازو هم سفک میزان آسمانی
گردید - خورشید اوج جاه و جلال با ابهت سلیمانی و شوکت
صاحب قرانی بر سریر کامرانی نشسته جشنگاه را نمودار هشتم
اسمان ساخت - و بعطای تشریفات گرانمایه قامت افتخار
امرای والا مقدار و نوینان بلند اعتبار بر آراست - خان زمان که با
خواجه ابو الحسن بتعاقب پیرا شتافته بود معاودت نموده بتقبیل
آستان فلک نشان سعادت اندوخت - و بجایگزین خود که در سرکار
سنبهل دارد دستوری یافت - اسد خان معموری بخدمت فوجداری
لکھی جنگل و باضافه پانصدی ذات بمنصب دوهزار و پانصدی
هزار و پانصد سوار سر برافراخت - رادت رای دکنی حسب

از تمامی ایام در زیجات ماضیه - و تصحیح جداول و خطاهای
 نامخان - و تسهیل اعمال و اصلاح اغلاط محاسبان - و فواید قدیم
 زیجیهایی باستان - و عواید جدید مستنبط منجمان این والا آستان -
 موضوع بر اصول دقیقه صحیح و رصد جدید الغ بیگی مبنی بر تاریخ
 جلوس میمنت مانوس فرازنده تخت جهانبانی - برارنده تاج کشور
 ستانی - موسوم بزینج شاه جهانی - صورت اتمام داده بود - درینولا آن
 کتاب از نظر اکثیر اثر شهنشاه دانش پناه گذشت - و مرتب آن
 مشمول نوازش گردید - و تا فایده آن کتاب تمام الذصاب عام النصیب
 باشد بحکم اقدس انجم شناسان هندوستان باستصواب اختر شماران
 یونان بهندوستانی زبان ترجمه نمودند - پیش ازین تقاویم کواکب
 از زیج رصدی الغ بیگی استخراج نموده در تقویمات ثبت میکردند
 اکنون ازین زیج مجدد که از اختلالات خالیست بآسانی استنباط
 می نمایند - ایزد کامبخش سایه تربیت و نوازش این خورشید دین
 و دولت را که وجود همه سودش چون آفتاب و سایه در رفاهیت
 جهان و جهانیان ناگزیر است پاینده دارد *

چون بعرض مقدس رسید که مرتضی خان ولد میر جمال الدین
 حسین انجو صوبه دار تته رخت هستی ازین جهان بر بست
 امیر خان ولد قاسم خان نمکی را که بنیابت یمین الدوله بحکومت
 صوبه ملتان می پرداخت بنظم آنصوبه و باضافه پانصدی ذات
 و پانصد سوار بمنصب سه هزاری دوهزار سوار سرفراز گردانیدند -
 قلعه داری رنتهنبور از تغیر مهابت خان خانانان بحسینی چیله
 مخاطب بقلعه دار خان مقرر گشت *

و تعزیت بتقدیم رساند - و مراتب محبت و مودت بیان نماید -
 معتمد مزبور را از احوال خجسته مآل خود کماینبغی آگاه سازند -
 و هرگونه امری که باعث مزید اقتدار - و هر نوع کاری که موجب
 زیادتى استقرار - آن شاه والا جاه در امر سلطنت آن دیار - باشد -
 و این نیازمند درگاه آلهی را باید نمود - اشاره نمایند - که از قوه
 بفعل آورده شود - و بر عالمیان دوستی خود را نسبت بآن فرزندان
 والا جاه ظاهر ساخته اید - که در چه درجه است - و چون خاطر
 بدربافت احوال فرخنده مآل آن نامدار گردون اقتدار بسی
 متعلق است - هر چند آن معتمد را زودتر مرخص نمایند بهتر خواهد
 بود - ازین رو که خواهش اینست که همیشه گلشن خلت تازه
 باشد - بعد از مراجعت آن سیادت مأب یکی از اعیان درگاه معلی
 که بمزید قرب و فزونی اعتماد اختصاص داشته باشد - برسم
 رسالت - و طریق سفارت - بخدست آن فرزندان والا مرتبت روانه نموده
 خواهد شد - مناسب آنکه شیوه ستودن ابای عظام و سنت منیده اجداد
 کرام - را در وادی دوستی این دودمان خلافت نشان همواره مرعی
 داشته بارسال مراسلات - و ارجاع مهمات - و اعلام مرغوبات - که درین
 بلاد بهم میرسد - گلشن محبت و چمن مودت را نصرت و حضرت
 بخشند - ایام سلطنت قرین کامرانی و موجب سعادت درجهانی باد *

چون بیدمن ترجمه پادشاه دانش نواز دانا پرور - و حسن اهتمام
 یمین الدوله آصف خان - ملا فرید دهلوی باتفاق دیگر منجمان -
 که شرف اندوز حضورند - زیجی حسابی مشتمل بر تدارک
 مسایلهای واقعه از میاشران اعمال رصدی - و رفع تفاوتهای ناشیه

توفیق رفیق سازد - و در باب احقاق حقوق - و ایفای عهد - و
 عفو زلات - و ترک تعصبات - و تکذیب خیرات - و توفیر مبررات - و
 تفقد حال ضعفا - و رفع احتیاج فقرا - و اعزاز علما - و اکرام صلحا -
 که لشکر دعا و محافظان شریعت غرا اند تائید نماید - و بهره کامل
 از سلطنت و حظ وافر از دولت بخشیده بمودای کریمه (و اما
 ماینفع الناس فی الارض) بطول عمر رساند و بوسیله سلطنت
 این جهان فانی بدولت آنجهان باقی فایز گرداند - چون اعلی حضرت
 جنت بارگاه - رضوان دستگاه - فردوس منزلت - عرش مرتبت -
 حضرت عرش آشیانی انار الله برهانه - بهشت آرامگاه را بمنزله
 فرزند و حضرت علین مرتبت جنت مکافی بجای برادر میدانستند -
 و این نیازمند درگاه آله عم بزرگوار می خواند - بمقتضای این
 نسبتها آن نور حدقه دودمان صفوی - نور حدیقه خاندان مصطفوی
 و مرتضوی - را بمنزله فرزند گرامی پیوند دانسته مراتب دوستی
 که در خاطر دوستی گزین مرکوز بود که در ایام سلطنت و خلافت
 نسبت بآن عم عالیقدر از قوت بفعل آید - افشاء الله تعالی نسبت
 بآن فرزند کامگار نامدار بوقوع خواهد آمد - از آنجا که اخلاص شعار
 مستحسن الخدمت بحری بیگ را عم غفران مآل از روی استعجال
 بجهت استخبار اوضاع و استعلام احوال فرستاده بودند - او را بزودی
 رخصت نمودیم - و ما نیز سید صحیح النسب - معتمد پسندیده
 حسب - میر برکه را که از بند های روشناس این درگاه والاست
 برعیدل استعجال از برای استفسار احوال خیر مال آن صفوه
 دودمان صفوی برفاقت او روانه آنصوب فرمودیم - تا مرام تهنیت

خواقین زمان از تصور آن در بحر تائف مستغرق - و ملاطین
 دوران از رشک در دریای تحیر مستهلک گردند - پس از آنکه اعلی
 حضرت - ملین مرتبت - حضرت جنت مکانی بقضای الهی
 بتسخیر دار الملک بقا نهضت فرمودند - و نوبت خلافت کبری -
 و سلطنت عظمی - باین نیازمند درگاه اله رسید - و خار خاشاکی
 که از تموج امواج حوادث بر روی این بحر خلافت قاهره گرد گردیده
 بود - بشعله تیغ آتشبار سوخت - و عرصه مرز و بوم هندوستان بهشت
 نشان از لوٹ وجود ناپاک مخالفان بآب شمشیر خون فشان پاک
 گشت - و تمام ملک موروثی که قبل ازین چندین پادشاه عظیم
 الشان داشته اند - و ساحان روی زمین قریب سه ربع ربع مسکون
 انگاشته اند - بتصرف اولیای دولت قاهره در آمد - اراده بدان
 شد که مراتب دوستی که مرکوز خاطر مهر ناظر است از قوت بفعل
 آید - و یکی از معتمدان آگاه - و منتسبان درگاه آسمانجاء - برسم
 سفارت و طریق رسالت بخدمت آن عم بهشت منزلت فرستاده شود
 ناگاه خبر واقعه هائله و حادثه فزاینده رحلت آن شاه جنت بارگاه از
 دار فنا بعالم بقا رسید - و جراحت کلفت و الم قصه پر غصه
 اعلی حضرت جنت مکانی را تازه ساخت - بوصول مؤد
 جلوس میمنت مانوس آن عالی تبار گردون افتدار - بر سریر
 سلطنت آن عم بزرگوار - و استقرار آن شاه جمجاء بر مقر
 دولت آن غفران پناه - کلفت بهجت و الم براحت مبدل
 گشت - رجای واثق و امید صادق از کرم کریم علی الاطلاق چنان
 است که در وادی عدالت و انصاف و دوری از جور و اعتصاف

مصطفوی - نور حقیقه مرتضوی - و بر دوستان آن دودمان رفیع
 مکان مبارک گرداناد - بحق الحق و اهل - چون از قدیم الایام
 الی آلان بمقتضای تعارف ازلی که مستبوع روابط لم یزلست -
 چنانچه ماثوره (الارواح جنود مجنده فما تعارف منها ایتلف وما
 تذاکر منها اختلف) شاهد این دعوی و ناطق باین معنی است -
 میان خواقین این دودمان خلافت نشان - و سلاطین آن خاندان عظیم
 الشان - پیوسته رابطه مودت مستحکم - و همواره علاقه محبت
 محکم بود - و بمودای الحب یتوارث این عطیه کبری از سلف
 بخلف و این موهبت عظمی از سابق بلاحق بارک رسیده - لهذا
 میانه اعلی حضرت رضوان حشمت - حضرت جنت مکانی انار الله
 برهانه - و شاه جم جاه غفران دستگاه - سمی عم حبیب الله - رابطه
 دوستی بحد برادری منتهی شده بود - و میان این نیازمند درگاه الهی
 و آن شاه خلد آرامگاه در ایام خجسته فرجام پادشاهزادگی نسبت
 محبت بمرتبه انجامیده که آن جنت بارگاه را بمنزله عم بزرگوار خود
 میدانست - و آثار محبتی و علامات مودتی که رشک علاقه ابوت
 و بنوت تواند شد از طرفین مشاهده میان میگشت - و یومافیدوما
 اینمعنی در تزیید - و آنا فآنا این نسبت در تضاعف بود - بحدیکه
 از نسبتهای سابقین بسیار - و از روابط سالفین بیشمار - زیاده
 گردید - و پیوسته در خاطر دوستی گزین مهر اگین اینمعنی مرکوز
 بود - که هرگاه و اهب العطايا این نیازمند خود را باین درجه علیا
 و مرتبه قصوی فایز گردانند - با آن رضوان دستگاه غفران پناه حقیقه
 از دقایق دوستی نامرعی نگذاشته - انچنان محبت ورزیده آید که

نقل نامه که از منشاءت علامه افضل خان است درین نگارین
صحیفه مرقوم گردید *

نامه حضرت صاحب قران ثانی

بشاه صفی والی ایران

حمدی که معبود حقیقی را سزد جز زبان حال آنرا بیان
نمیتواند نمود - و زبان قال بغیر از عجز و تصور راهی دیگر درین
وادی نمیتواند پیمود - پس درود نا معدود بر قایل (لا اِجْصِي
ثَنَاءَ عَلَیْكَ اَنْتَ کَمَا اَثْنَيْتَ عَلٰی نَفْسِكَ) باد - که حمد آن ذات
مقدس را (تعالی شانه عما یقولون) باعتراف بعجز و تصور بجای
آورده - و سرگردانان این وادی را بشاه راه مستقیم آن مقصد
اقصی رهنمائی فرموده - و بر آل ان مرور که وجود فیض الجود
ایشان حمد یزدانست - و بر اصحاب آن فیض گستر که بصاط
فیض دین مبین بیداری آن یاران بر بسیط زمین گسترده گشته -
لله الشکر که بعد از غروب آفتاب عمر و دولت - و انقضای ایام
حیات و سلطنت عم خلک آرامگاه (جعل الجنة مثواه) مثل آن
کوکب عالم افروزی از افق دولت طالع و لامع گشته - و مانند آن
سزاوار تاج و تختی بر سریر سلطنت دودمان صفوی نشسته -
و همچو آن تازه نهال برومند اقبال گلشن شوکت را تازه ساخته - و
نظر آن ماهی اوج جلال بر عرصه ایران پرتوانداخته - امید از
کرم و اهب بی منت - و بخشندگی بی ضنت - آنست - که این
حلموس میمنت لزوم را بران صفوه دودمان صفوی - ثمره شجره

هوار بمنصب هزار و پانصدی ششصد سوار نوازش یافت •
 شب دوازدهم ربیع الاول دوازده هزار روپیه بدستور مقرر
 بمستحقین عنایت شد - چون بر پیشگاه خواطر خورشید ماثر
 پادشاه جمجاه پرتو افکند که بحری بیگ را که پیش ازین آمدن
 او برسم حجابیت و در یافتن شرف ملازمت بتفصیل نگارش یافته
 رخصت فرمایند - و یکی از بندگان معتمد را بتعزیت شاه غفران
 پناه شاه عباس و تهنیت جلوس شاه صفی بایران بفرستند
 دوازدهم مطابق هفتم آبان ماه ساله السادات میر برکه را بعنایت
 خلعت و خنجر و ماده فیل و پنجاه هزار روپیه بصیغه مدد خرج
 مر بلفد گردانیده برسم سفارت رخصت دادند - تا به تعزیت و تهنیت
 به پردازد - و عجاله الوقت خنجر مرصع و شمشیر مرصع گران بها
 با مفارضة محبت آمیز مصحوب میر بشاه صفی فرستادند - و
 فرمودند - که پس از ابلاغ نامه از جانب اقدس مذکور سازد - که
 چون حضرت عرش آشیانی شاه غفران پناه شاه عباس را فرزند
 میخواندند - و حضرت جنت مکانی برادر - برعایت این نسبتها
 در گرامی مفارضة ازان مسند آرای سلطنت بفرزند تعبیر نموده
 آمد - و فیز بر گذارد - که اطمینان حضرت پس از شنفتن خبر جلوس
 بنده را بسرعت فرستاده اند - متعاقب ایلچی بخدمت میرسد -
 و حکم شد که بعد از تقدیم خدمت و اطلاع بر حقایق آن ملک
 بزودی رخصت حاصل نموده عازم آستان دولت شود - و بحری
 بیگ بعنایت خلعت و خنجر مرصع و ماده فیل مر عزت و افتخار
 برافراخته همراه میر مرخص گشت •

اسودگی اسپان که راه دراز نور دیده بودند توقف نمودند - و چون
 کشتیها فراهم آمد فردای آن تا دو پهر تمامی لشکر را از آب گذرانیده
 بنعاقب آن راه برد ناکامی کمر عزیمت بستند - و پیرای کج گرای
 توقف افواج قاهره هفت پهر بر کنار آب غنیمت دانسته بسرعت
 هرچه تمامتر خود را بجزئیات جنگل چهار سنگه بنذیل انداخت *
 قتمه داستان آن نگوهیده آثار در محالش گذارش خواهد یافت *
 چون حقیقت فرار آن نابکار از عرایض ایذان بمسامع علیه رسید -
 فرمان شد که سید مظفر خان که مصدر خدمت نمایان گشته بود - و
 جمعی از برادران او بکار وای نعمت خود آمده بودند - و راجه پتهلداس
 و خواصخان و پرتیهیراج و غیر اینان که زخمها برداشته اند بدرگاه معلی
 معاودت نمایند - و چون به بارگاه اقبال رسیدند شرف اندوز ملازمت
 گشتند از عنایت بادشاهانه که همواره درباره بندگان وفا خوی و غنا
 جوی مبذول است - سید مظفر خانرا بخلاعت و خنجر مرصع و باضافه
 هزار سوار بمنصب چار هزار سوار و اسپ از طویل خاصه با زین مطلا
 و فیل از حلقه خاصه - و راجه پتهلداس را بخلاعت و جمدهر مرصع
 و دهبوپ مرصع و باضافه پانصد سوار بمنصب سه هزار و دوهزار سوار
 بعنایت نقاره و اسپ با زین نقره و فیل - و خواص خان را بخلاعت
 و کهدوه مرصع و باضافه پانصد سوار بمنصب دوهزار و پانصد
 دوهزار سوار و بمرحمت اسپ و فیل - و پرتیهیراج را بخلاعت
 و باضافه پانصد ذات و دویست سوار بمنصب دوهزار و دویست
 سوار و به عطای اسپ و فیل کامدباب گردانیدند *
 بیست و هفتم شاه بیگ خان باضافه پانصد ذات و دویست

بجانباز پای ثبات از دست داده فرار نمود - و بر روی روزگار خود
 در خسران و خذلان باز گشود - و آبروی حمیت بر خاک بی قاموسی
 ریخته - و غبار عار بر فرق روزگار خود ریخته - با دو پسر و چندی
 دیگر از آب چنبل باوجود طغیان آب با سیمه سری گذشت - و سایر
 همراهان آن مردود مجروح و غیر مجروح بصد جان کندن و دست
 و پا زدن از آتش و غا و آب دریا خلاص یافته - و اسپان و اسباب
 بدست مجاهدان اقبال گذاشته - برخی بالا رویه آب و لختی پایان
 رویه بفراوان پریشانی و سرگردانی بدر رفتند - و آن مغلوب هراس
 روز محنت را که روز بازار جوهر حمیت و حماست مردان ناموس
 پرست است (یوم یفر المرء من اخیه و امه و ابیه و صاحبته و بنیه)
 پیدا شده همگی نسا و اطفال و سوازی و جوارى و دیگر منتسبان را
 در بلا گذاشت - و بمضمون این بیت

فیم جانی بدر آورده ام از وادی مرگ
 اینقدر زین سفر دور ره آورد بس است

دل را خوشداشت - بعضی ازان بشمشیر غیرت جاهلانۀ اناغنه مقتول
 گشتند - و اکثری بدست غارتبان اسلام ماسور - و در اثنای آنکه سید
 مظفر خان برای برداشتن شهیدان و باز جستن مجروحان توقف
 داشت - نخست فدائیکان و ایزای و معتمد خان - بعد ازان خان
 زمان و راجه جیسنگه بار رسیدند - و باتفاق بتعاقب پیرای بدعاقبت
 روانه شدند - و چون بکنار آب رسیده دریافتند که بی کشتی از آب
 نمیتوان گذشت - بجمع سفاین مشغول گشتند - و یک پسر روزمانده
 خواجه ابو الحسن نیز رسید - بمصلحت یکدیگر شب همانجا بجهت

۱ جان روئین تن را در حیرت انداخت و - و روان قارن صف شکن
 را در غیرت نموده - بزخم تیریی که به شقیقه اش رشید از پا درآمد
 و جان فانی را در کار خدیو زمان و خداوند دوران هر باخته نیک
 نامی جاردانی اندوخت - و راجه پتهلداس و پرتیهراج را تهور و
 گرد هرداس برادر راجه پتهلداس و دیگر برادران او چنانچه شیوه
 راجپوتان است پیاده شده به پیکار ایستادند - و ببازوی جلالت و
 نیروی همت غنیم خود را بر خاک هلاک انداختند - و خود نیز
 زخمها برداشتند - از خواصخان نیز تردیدی بروی کار آمد -
 مرحوم خان بخشی احدیان هم دست و پائی زد - و به تیر
 مقاهیر زخمی گردید - و سید مظفر خان بتلاشهای مردانه جوهر
 اخلاص و مردانگی بروی روز افکنده غنیم را شکست داد و محمد
 شفیع نبیره او با نوزده تن از سادات بدرجه شهادت رسید - و پنجاه
 کس دیگر از همراهانش مجروح گشتند و دو برادر راجه پتهلداس و
 قریب صد مغول و راجپوت از وفاداری بعد از کشش و کوشش
 بسیار جان در کار خداوند گار در باختند - و حسین و عظمت دویسر
 رشید پیرای مرید و شمس دامادش با دو برادر کلان محمد و محمود
 که این هر سه از بندگان درگاه والا بودند و با پیرا همیشه همراه
 و از نبابر عالم خان لودی که از کهنه سپاهیان افغانه بود و باراجی
 علی خان درجنگ سهیل کشته شد - و شصت کس دیگر از عمده
 نوکران آن بی راه رو بقتل رسیدند - و در مضمار کارزار پرتیهراج پیاده
 و پیرا سواره با هم چپقلشهای مردانه نموده از دست یکدیگر زخم
 برچهره برداشتند - انجام کار پیرای بی رای بزخم تیریگی از بهادران

شتافته هر جا یابند سرای کردار آن نابکار درکنار روزگارش نهند -
 از انجمله چندی از شیران پیشه و غا - و دلیران معرکه هیجا - مثل
 سید مظفر خان و راجه بتهلداس و خدمت خان و پرتیراج را تهور
 یازده گهروی از شب گذشته برسدیل تعجیل بتعاقب آن ره نوردان
 ادبار شتافتند - و کثرت امانه و قلت خود بنظر در نیاورده بعد از
 شش گهروی روز در حوالی دهول پور مانند باد وزان و برق تابان بآن
 گروه مرگ پژوه رسیدند - مخاذیل چون آب چنبل در پیش و آتش تیغ
 در پس دیده راه گریز مسدود یافتند - کام و ناکام در پناه شکستگی
 های ساحل دریا - و تنگناهای ان سرزمین دشوار پیما - دل بر
 مرگ نهادند - و ابواب بلا بر روی خود کشاده بان مجاهدان ناموس
 جو - نبرد خو - که خانه زین را کاشانه گامرانی دانند - و صدای
 طبل جنگ را آواز کوس بپوگانی - گرم پیکار گشتند * نظم *
 چنان گرم گردید کار نبرد * که شمشیر شد آب در دست مرد
 چنان شد بلند آتش کارزار * که دودش فلک بود و اختر شرار
 اگرچه از بیم فدا دل بر غرق دریا نهاده به نبرد پرداختند - اما زمان
 هلاک نزدیک رسیده بود - و روز زندگی بر گردیده - خرمن حیات
 بسیاری از ستاره سوختگان باتش تیغ خاکستر گشت - و اکثر سران
 لشکر منصور - خصوصاً پیش دستان هنگامه کارزار که اسامی شان
 نگارش یافت بذات خویش معرکه آرای تیزدستی و جوهر نمائی
 ناموس پرستی گشتند - ازان جمله خدمت پرست خان که بیمن
 خدمت گاری و وفاداری به پایه امارت رسیده بود - دران و غای جانفرا
 و هیجایی مرد از ما - دست بر روی مردانه - و نیروی گردانه - که

بر گردیده نکبت رسیده گزاهي که کيفر آن شرعا و عقلا واجب و لازم
 گردد سرنزند از پيشگاه عدالت ما محکم قتل او صادر نخواهد
 گشت - بگذاريد که سر شوریده را که هوس خانۀ دیواماني بیحاصله
 است - و آشیانۀ طایر آمال لطابله - از حکم پادشاهی که
 نمودار امر الهی است باز پیچیده فرار نماید - و بدست عصیان
 پرست اسباب نکال ابد اماده داشته ابواب زوال سرمد بر روی روزگار
 خود باز کشاید - بعد ازان هرچه خرد دوربین و رای صواب گزین
 اقتضا فرماید دربارۀ او بتقدیم خواهد رسید - و چون پهن از انقضاء
 یکب پهر از شب مذکور آن سرگردان بادیه ناکامی برهنموني شقاوت
 و پیشوائی ضلالت با بهادر برادر زادۀ خویش که بمنصب هزاري
 چار صد هوار سرفرازي داشته و دیگر خویشان و منسوبان عار فرار
 که شیوۀ زندگي دوستان ناموس دشمن است برخود پهنیده
 رهگرایی نمک حرامی و پرده کشای بدنامي گشت - و حقیقت
 را یمین الدوله معروضداشت - از پيشگاه غضب خاقاني که انموذج
 قهر یزداني است حکم شد - که در ساعت خواجه ابو الحسن با
 خانزمان وسید مظفرخان و راجه جیسنگه و نصیری خان و فدائی خان
 و راجه بهورتیه و راجه پتهلداس و راجه بهارته بندیده و سردارخان
 و ایزای و معتمد خان و صفدر خان و الله و یرد یخان و خدمت
 پرست خان میر آتش و خواص خان و ظفر خان ولد خواجه ابو
 الحسن و مادهوسنگه هادا و بهیم راتهور و پرتیراج راتهور و راجه
 بیدر نراین و پیر خان میانه و احداک مهمند و مرحمت خان بخشي
 اهدیان و رای هرچند پرهار و جمعی دیگر بتعاقب آن مخدول

و بشمول عواطف و قبول مآرب مطمئن و مستمال میگردد اند -
از پیشگاه مراحم پادشاهانه فرمان قضا نغان شرف صدور یافت -
که بدستور سابق صوبه داری دکن بار تفویض نموده آید - بر رسیدن
فرمان عنایت عنوان به برهانپور رفته در تقدیم مراحم آن سعی
بلیغ نماید - او از مالوه به برهان پور برگردیده بانتظام مهمانان
صوبه اشتغال نمود - و چون بعرض اقدس رسید که ولایت بالاگهات
را که بنظام الملک داده بود بتصرف در نیاورده و تا حال مردم
نظام الملک متصرف اند - صاحب صوبگی دکن بمهابت خان
تفویض فرمودند - پس از آنکه او به سعادت ملازمت مستعد گشت
هر چند گفتار مخبران راست گذار و اطوار آن برگشته رزگار -
خلاف اخلاص و اعتقاد مسموع و مشاهد میگشت - از وسعت
بردباری - که گزین مصلحت ملک داری است - انرا وزنی نه نهادند -
و در مدت هشت ماه که شرف اندوز حضور بود هرگز ادائی که مشعر
بر قبیح افعال و موجب خجلت و انفعال او باشد - ازان چشمه سار
مروت و دریا بار فتوت سر بر نزد - اما ازان کردارهای ناشایسته
خویش همواره در توهم و تدبیب بود - و ازان اغوای دو رویان فتنه
افکنیز - و اصغای کلمات شورش افزای وحشت آمیز - پیوسته در
اندیشه های بی جا و فکرهای ناسزا - و ازانجا که در کارخانه تقدیر
اسباب ناکامی و مواد بدنامی آن تبه کار سرانجام یافته بود شبی
لشکری پسر مخلص خان از شوریده سری و فتنه گری با پسرانش
گفت که امروز فردا شما را با پدر مقید خواهند گردانید - کوه
اندیشان جهالت منش بملاحظه افعال نکوهیده و اعمال ناپسندیده

از دست نداد به ادبار گذاشت - و جمیع بزرگان پادشاهی را که
در آن امکنه می بودند نزد خود طلبید - و سکندر در تنائی را که باو
قربابت قریب داشت همراه قلیلی در برها پور گذاشته با جمعیت
بسیار بقصد تصرف مالوه که در آن وقت ضبط مهمات آن بمیر عبد الرزاق
مخاطب بمظفر خان متعلق بود روانه ماند و شد - و چون موکب
اقبال از احمد آباد باجمیر و از انجا بدار الخلافت اکبر آباد رسید - و
دار الخلافت بجلوس عالم آرا مهبط انوار ظل الهی گشت - و آوازه
اورنگ نشینی زمین و زمانرا در گرفت - و صیت بلند اقبالی در
مکین و مکان منتشر گردید - و غنودگان گران خواب نخوت و کمروائی -
و مدهوشان شراب خود رائی و خود نمائی - بیدار و هوشیار گشته
بهزاران ندامت و خجالت در فکر تلافی تقصیرات و تدارک زلات
شدند - آن کج گرا که از شتافتن راجه گجسنگه و راجه جی سنگه و
دیگر راجپوتان عمده که تا ماندو باو همراه بودند باو طان خویش
بعد از خبر وصول رایات نصرت باجمیر - دانسته بود که ارکان
جمعیت و اساطین دولت او را بتزلزل نهاده - عرضه داشتی منبئی از
اطاعت و انقیاد و پذیرائی اوامر و نواهی بدرگاه آسمانجاء ارسال
داشت - با آنکه بر ضمیر الهام پذیر روشن بود که گفتارش یا کردار
بی وفا قست - و زیانش با دل در نفاق - اما بنا بر سر رشته مستمره این
حضرت سدره مرتبت - که هرگاه پروردگان نعمت و برآوردگان عنایت
از جرایم و بدیه و معاصی ثقیله باز آمده بوسیله ندامت و خجالت
باین درگاه خلیق پناه ملتجی گردند - عفو جزیل را سحیه رضیه
جهاندار می دانند - وصفح جمیل را شیمه کریمه فرمان گذاری -

مکانی فرمان قدر توان بحظ نوازش نمط مرقوم گردانیده مصحوب
 جان نثار خان از جنیر فرستادند - آن فاسپاس بی اساس از بخت
 رمیدگی و روزگار شوریدگی از جاده بندگی پا بیرون نهاده بمراسم
 استقبال و لوازم اطاعت نپرداخت - و دورنگی و دورویی را که
 مکنون ضمیر خطا پذیراد بود بروی روز انداخت - و بجان نثار خان
 در برابر شفقت احکام آمیز پاسخی که مطابق مطلب باشد گذارش
 نمود و چون از خرد صواب گزین نصیبه نداشت - سر رشته سازکاری
 از دست واهشته جان نثار خان را بی عرضه داشت مشتمل بر اظهار
 بندگی و خدمت گذاری و ابراز اخلاص و فرمان برداری رخصت
 نمود - جان نثار خان در حین که مویک جهان نور از جنیر
 به احمد اباد رسیده بود بعثه والا آمده آنچه ازو فرا گرفته بود بعرض
 اقدس رسانید - چنانچه در آغاز این نگارین نامه گذارش یافته
 و از آنجا که انجام کارش بدنامی بود - و احتتام روزگارش ناکامی -
 از حقوقهای نعمت پروردگی و آداب نمک خوردگی این دودمان
 والا شان که بوسیله آن از حسیض نوکری و خدمتکاری عبد الرحیم
 خانخانان باوچ سروری و سرداری رسیده بود چشم پوشید - و پیوند
 ارادت و عقیدت این حضرت والا رتبت گسیخته با نظام الملک
 در مقام مدارا و ملائمت شد •

• به بین که از که بریده است با که پیوسته •
 و محال بالا گهاک دکن را که دران وقت پنجاه و پنج کرور دام جمع
 آن بود - سوای احمد نگر که سپهدار خان از پاک گوهری و سعادتوری
 بافسون خدیعت و افسانه فریب آن مکار نابکار سرور نیارده

او بطفیل خدمت گذاری و فرمان برادریش ساخته و پرداخته
 شده است باز پوشیده ناسپاسی و حق ناشناسی را که سرمایه پستی
 و تهی دستی است پیرایه سر بلندی و دولت مندی داند - و
 مهلت عصیان و فرصت طغیان را که برای اندوختن خسران و وبال
 و گرد آوردن خذلان و نکال داده اند - از بواعث دوستکامی و دوائی
 نیک فرجامی دانسته رشته آمال و سلسله امانی دراز گرداند -
 غافل از آنکه هرگاه مور را پر بر آید و کدو بن بسر بلندی گراید
 اگرچه در نظر ظاهر بیدان آن در هوا پروازی کند - و این بسرکشی
 اندازی - اما خردمند دور بین نیکو داند که عاقبت آن پرواز هلاک
 گزیدن است - و خاتمت این انداز سر بریدن - مصداق این مقال
 احوال خسران مآل خانجهان لودی است - آن بادیه پیمای ناکامی
 را که بعد ازین همه جا به پیرا که نام اصلی آن بد اصل است مذکور
 خواهد شد - پس از شنقار شدن حضرت جنت مگانی و پیش از
 جلوس مظهر الطاف سبحانی - حضرت گیتی ستانی - بمقدمات
 خذلان آیات بهلول نا قبول و دریائی ضلالت انتماء و سکندر تیره اختر
 و کلمات خسران بنیات - دیگر هم نشینان بد - و خوش آمد گویان
 بی خرد - خیالهای فاسد - و فکرهای کاسه که غول راه شوریدگان
 تیره روزگار است - و دیو طریق شولیدگان تبه کار - در سر هوس پیمای
 و دل هرزه گرا افتاد - و مصدر افعال نگوهیده - و اعمال ناپسندیده -
 که پیشه نا بخردان بد آئین است - و اندیشه کوتاه بینان باطل گزین
 گشت - حضرت خاقانی از روی نیک سگالی که ابواب آن بر روی
 نیک و بد باز است - پس از شفتن خیر شنقار شدن حضرت جنت

بدگ شنیدن یاد میگیرند و آن ابیات را بهمان ترتیبی که شعرا گفته و خوانده باشند از بر خوانده ده بیت دیگر بهمان وزن و مضمون در بدیهه می گویند - پس ازان که این کار شگرف چنانچه بعرض مقدس رسیده بود بوقوع آمد هر دو را بخلعت و انعام هزار روپیه سرافراز ساخته رخصت فرمودند *

هشتم خان زمان از دکن بدرگاه کیوان جاه آمده احراز دولت کورنش نمود و جاگیر او در سرکار سنبهیل مرحمت شد *

دهم جمشید خان عبد الطیف نام خویش عنبر حبشی بیاوری بخت در سلک بندها منسلک گشته بمنصب هزاری ذات و هزار و پانصد سوار سربانندی یافت *

چهاردهم اورنگ آرای جهانبانی با پردگیان مشکوی جلال و پادشاهزاد های والا اقبال بمنزل یمین الدوله تشریف فرمودند - و از بتقدیم مراسم نثار و پانداز و پیشکش پرداخت - خاقان بنده نواز دوروز دران ابلیه نشاط امکنه بعشرت گذرانیده روز چهارشنبه با سعادت ابدی و دولت سرمدی بدولت خانة معلی مراجعت نمودند *

فرار نمودن خانبهان لودی از دار الخلافت

اکبر آباد بیادیده سرکشتگی و پریشانی با غوامی

ضلالت و نادانی

هرکه ناصره کار ناص عیار است بفزونی اسباب ثروت و جاه و فراوانی مواد مکنت و دستگاه چشم از حقوق تربیت ولی نعمت و نوازش خدیو دین و دولت که اسباب کمکاری و مواد نامداری

دیگر به پیگو رفت این قبل را در جاگیر سید دلیر خان باره که باو
 رابطه یگانگی داشت گذاشت - بعد از دوازده سال که بعد جوانی
 رسید و بالید و رنگش سفید مایل بسرخي بر آمد - سید مذکور
 بدرگاه والا فرستاد - ازان روکه از دیرباز مرغوب و مطلوب بود یگچپتی
 موسوم گشت طالبای کلیم این رباعی گفته بصله شایسته
 کامیاب گردید * نظم *

بر فیل سفیدت که مبینان گزند * شد بخت بلند که او دیده فکند
 چون شاه جهان برو بر آمدگوئی * خورشید شد از سپیده صبح بلند
 یازدهم چنگیز ولد عنبر حبشی بمدد طالع بتقبیل آستان
 گردون مکان سرافتخار بر افراخت و بعنایت خلعت و اقام ده
 هزار روپیه چهره انتبار بر افروخت - و پانزده هزار روپیه سالیانه
 او مقرر شد *

بیدست و سیوم اسلام خان باضافه پانصد سوار بمنصب چهار
 هزاره ذات دوهزار و پانصد سوار سرافراز گردید - هر دیرام از اصل
 و اضافه بمنصب هزاره هفصد سوار سربلند گشت *
 چون صیت هنرپوری و هنرمندی نواری این درگاه آسمان جاه
 در ربع مسکون اشتهار یافت - و صورت گرمی بازار نادره پردازان
 جادو آثار که در پیشگاه اورنگ جهانداري در نهایت کامکاری مسرت
 اندوز اند در هفت افلیم انتشار *

پنجم صفر یمین الدوله دوزناردار ترهتی از نظر اقدس
 گذرانیده معروض داشت - که این هر دوه بیت هندی را
 که ده شاعر بتازگی گفته باشند و گوش زد هیچ کس نشده باشد

فوت او چون نظام الملک استقلال بهم رسانید با نظام الملک می
بود - و از آنجا که خاتمت کار او نیکنامی و عاقبت روزگار او دوستکامی
بود - و بر جرم پوشی و عذر نیوشی این مظهر رحمت الهی
آگهی داشت - از کردار ناشایسته و هنجارنا بایسته نام گشته -
پس از آنکه بجلوس میمنت مانوس جهان صورت و معنی آرایش
یافت - و چمن زار دنیا از خار فتنه و فساد پیرایش - مکر را عریض
مستعمل بر استعفای جرایم بدرگاه عالم پناه فرستاد - و چون بذیل
ندامت و شرمساری که ذریعۀ مذیعت سلامت و رستگاریست -
متممک بود - ملتئم او شرف قبول یافت - و بعنایات بادشاهانه
مستمال گشته بسعادت آستان بوس رسید - و از آنرو که مجرم نوازی
و بنده پروری شیمۀ کریمۀ این حضرت آسمان رتبت است بخلعت
و منصب سه هزار و سی و دو هزار سوار و خطاب قدیم سر برافراخت *
فهم سرغراز خان باضافۀ پانصدی ذات پانصد سوار بمنصب
چهار هزار سوار بلند پایگی یافت - ده هزار روپیۀ مقرر این ماه
بمساکین و ایتم رسید *

مقدمه فیل سفید که از غرایب روزگار است
خواجه نظام سوداگر که در تجار معتبر بغزونی ثروت و دستگاه امتیاز
داشت کسان او که پیوسته بسفر دریا و بنادر دور دست آمد شد
میکردند - فیلی خرد پانزده شانزده ساله برای او خریده آوردند
دران وقت از لاغری و خرد سالی رنگ مشخص نداشت بعضی
شناسدگان این پدیکر بدیع بران بودند که سفید خواهد شد - چون
خواجه نظام بحکم حضرت جنت مکانی برای اتمام یاقوت و نفایس

بسنت قربان پرداختند - و در تشریف بردن و آوردن جیب و دامن
 نیاز مندان بآئین مقرر برآمده اند . زیر دست خان را باضافه دویست
 سوار بمنصب هزار و پانصدی هشت صد سوار سربلند گردانیدند *
 پنجم محرم سعید خان باضافه هزار و شصت سوار بمنصب سه
 هزار و دو هزار تارک بخت برافراخت *
 هفتم خواجه صابر که در ایام پادشاهزادگی از بندهای معتبر
 بود بتقبیل عتبه فلک رتبه فایز گردید - و دریا بار بخشایش
 پادشاهانه رخسار روزگار او را از غبار عصیان پاک گردانید *
 گذارش این داستان که ندامت افزای ناسپاسان است و مسرت
 افروز حق شناسان برسم اجمال آنکه - چون عبد الله خان از رای
 نادرست - و عقیدت سست - و مزاج نا مستقیم - و قلب غیر ملیم -
 مرد کن چشم از عنایات پادشاهانه - و حقوق تربیت سلکانه - پوشیده -
 مصدر حرکات ناپسندیده گشت - و از روی ناسپاسی قدر الطاف پادشاه
 صورت و معنی نشناخته پیش عنبر حبشی رفت - و چون عنبر فراخور
 توقعش نپرداخت - در آنجا نیز ثبات قدم نورزیده با خانجهان افغان
 صوبه دار دکن هارش نموده نزد او به برهانپور آمد - و بفورمان والی
 حضرت جنت مکانی در قلعه آسیر محبوس گردید - خواجه صابر
 که در آن هنگام به نصرت خان مخاطب بود - نسبت دلاوری خان
 مذکور منظور داشته حرمان دولت ملازمت که سرمایه خسران ابد
 و خدایان سرمد است بر خود پسندید - و پایه نوازش این برگزیده
 الهی که سلاطین بخدمت گذاری او مفتخر اند - و خدمتگاران
 بفورمانروائی نا خرسند - ندانسته - پیش عنبر شتافت - و بعد از

بجانشین بروی کار نیامد - اما چون در سلسله سنی صفویه غیر او بهره
از زندگی و بیندگی نداشت - زینب بیگم عمه شاه و خلیفه سلطان
وزیر و عیسی خان قورچی باشی که با شاه نسبت مصاهرت داشتند
وزیر خان یکدای که پیش از سفارت هندوستان و بعد از سفارت
چندی ایشک اقاشی باشی بود و پس از آن توشمال باشی و بعد
از آن به سپهسالاری ایران رسید - و یوسف آقا خواجه سرا و سایر
اعیان بر جانشینی سام میرزا اتفاق نموده مکتوبی بمتصدیان
مهمات صفاهان که دارالملک ایران است مصحوب معتمدی برسم
استعجال فرستادند - ارباب حل و عقد صفاهان پس از آگاهی
برین معنی سام میرزا را که هزده ساله بود از خانه که با والده در آن
نظر بند میبود بر آورده در جمادی الثانیه سال هزار و سی و هشتم
هلالی در دارالملک مذکور بآئین مقرر آن دولت بر قالیچه سلطنت
نشاندند بشاه صفی ملقب گردانیدند *

والله وردیخان باضافه پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدی
دو هزار سوار - و خدمت پرستخان باضافه پانصدی ذات به منصب
دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار - و مختار خان از اصل و اضافه
بمنصب دو هزار و پانصد سوار مفتخر گشتند - سلطان یار
ولد الله یار کوکه بمنصب پانصدی دو صد سوار سرافرازی یافت *

دهم ذی الحجه عید قربان نوید مزید عشرت و کامرانی داد -
و صدای کوس مسرت و فدای تهنیت زمین و زمان را در گرفت -
شهنشاه حق گاه بعیدگاه تشریف برده نماز از روی نیاز بتقدیم
رسانیدند - و همعنان دولت پاینده و سعادت فزاینده مراجعت نموده

فرط ارتکاب منکرات چندی پیش از در گذشتن فتور تمامی در بیفتائی
 و قوت سواری اسب راه یافته بود - ملتزمان رکاب بتجهیز و تکفین
 پرداختند - و ازین جهت که عبد المومن خان اوزبک در مشهد
 مقدس نسبت بمرقد شاه طهماسب مرتکب آنچه نباید و نشاید
 گشته بود - سه صندوق ساخته جسد شاه را در یکی از آنها بنحوی که کمتر
 کسی آگهی یافت گذاشته یکی را بنجف اشرف دوم را بکربلای
 معلای سیوم را بمشهد مقدس فرستادند - و مقرر ساختند که در هر
 سه مقام کرامت انتظام صورت قبر نمایان باشد - کریم آمرزگار شاه
 را بفضل و عنایت خویش - که رهائی از باز پرس آنچه از او بر
 خلائق رفته منحصر دران است - مغفرت کرامت کند - او سه پسر
 داشت - صفی میرزا - سلطان محمد میرزا مشهور بخدا بنده موسوم
 باسمجد - امام قلی میرزا - صفی میرزا که نوباوه چمن اقبال او بود بیست
 و هشت ساله سلخ محرم سال هزار و بیست سیوم هجری در دشت
 گیلان در اثنای آنکه از خانه خود نزد شاه می آمد بحکم شاه بمظنه
 بی اخلاصی بدست بهبود نام غلام چرکس بقتل رسید - و بعد از
 دو شبانروز برخصت شاه بمراسم تجهیز و تکفین او پرداخته مدفون
 ساختند - و دو پسر دیگر یاوجود بی گناهی بامر او محمول گشتند -
 از صفی میرزا دو پسر مانده بود - سلیمان میرزا که از دختر زاده شاه
 اسماعیل ثانی متولد شده بود - بعد از قتل صفی میرزا آن بیگناه
 نیز محمول گردید - و سام میرزا که مادرش سربه بود او را همواره
 در پردگیان حرم میداشتند - و رخصت آمد و شد مجالس و دیدن
 مردم نمی یافت - اگرچه از شاه هنگام رحلت وصیتی در تعین

و تدبیر ملک داری بهترین این طبقه بود - و نقطه مقابل پدر
تولد او شب دوشنبه غره رمضان سال نهصد و هشتاد و هشتم هلالی
در بلده هرات واقع شده - و در سن هزده سالگی از خراسان بقزوین
شماره بجای پدر که از سلطنت جز نامی نداشت بر مسند شاهي
نشست - و چهل و دو سال در مملکت خویش کامیاب سیاست
وریاست بود - و باستقلال تمام اجرای اوامر و امضای احکام
بذات خود می نمود - اما بیشتری بی رعایت شریعت غرا و
متابعیت ملت بیضا بخواهدش نفس سبعی و بهیمی بروی کار
می آمد - و قدر درجه والی سلطنت نشناخته پیوسته بصحبت
ارافل مشغوف بود - و همگی همتش به تربیت اطفال مصروف - و
از مهر پروری و عاطفت گستری که سزار از بزرگ پادشاهان و فیا و از
سترگ جهاندارانست عاطل - از کثرت سفاکیش جمعی کثیر بسده
میننه بر حضرت عرش آشیانی و حضرت جنت مکانی که آرامگاه
پراگندگان روزگار بود - و پناه جای شکستگان هر دیار - رسیدند - و
بقزوینی دستگاه و خروانی جاه کامیاب صورت و معنی گشتند - و
چون پنجاه و نه سال و هشت ماه و کسری از عمرش سپری شد -
و هنگام قضای محتوم که بهیچ دعائی و ثنائی باز نگردد - و وقت اجل
موعود که بهیچ حرزی و فسونی کوتاه و دراز نشود - در رسید -
بعروض امراض متضاده مثل حمی و اسهال و سوء القینه که از
شرب مدام بل ظلم دوام ناشی بود پایان شب دوشنبه بیست و
ششم جمادی الاولی سنه هزار و سی و هشت هجری در اشرف
مازندان از سمنجی سرای دنیا بدار الهی آخرت انتقال نمود - از

او جز تهنیت فرضی دیگر نیست باستعمال تمام دولت ملازمت
 دریابد - و روزی چند به عادت حضور مستعد گشته رخصت انصراف
 حاصل کند - و بسرعت هرچه زیاده تر معاودت نماید - و بر کیفیت
 احوال فیض اشتمال آن مطلع خورشید کمال مطلع گرداند - و
 محبت نامه مشتمل بر شکر این موهبت کبری و منبئی از پیاس
 این نعمت عظمی مصحوب او ارسال داشت - اگرچه پیش از وصول
 ایرانی و خشور بآستان مقدس خبر رحلت شاه بمسامع حقایق
 مجامع رسیده بود - اما از آنجا که اعزاز فرستادهای سلاطین والا
 شکوه سجده رضیه این پادشاه صورت و معنی است - پس از رسیدن
 او بحوالی دار الخلافت بیست و چهارم ذی القعدة معتمد خان را
 بجهت سر بلندی و اعتبار او بامتقبال فرستادند - سفیر مسطور
 برفاقت خان مزبور بآستان اقبال رسیده چهره افتخار بتقبیل ساحت
 جلال بر افروخت - و بتقدیم مراسم کورنش و تهلیم سر عزت
 برافراخت - و بادب تمام نامه را گذرانیده معروض داشت - که
 شاه بمجرد وصول نوید جلوس مبارک از فرط انبساط بنده را به
 تهنیت گذاری روانه ساخته اند - عنقریب یکی از معتمدان را با
 تحف و هدایا بدرگاه معلی ارسال خواهند نمود - خاقان دریا نوال
 اورا بعنایت خلعت و جیغه مرصع سرفراز ساخته بانعام بیست هزار
 روپیه دامن امیدش بر آمودند *

لختی از احوال شاه عباس بر می نگارد

او بعد از شاه اسماعیل که بسعی او سلطنت بدودمان صفویه
 رسیده در فرمانروائی و کشور کشائی و ضبط مملکت و نظم ولایت

اوزبک‌ان بمجرد استماع رسیدن این فوج بقلعه ضحاک پایی ثبات
از دست داده فرار نمودند - و جانبازان اخلاص کیش از ضحاک
بمحاصر بامیدان رسیده و انرا از بنیاد برکنده همدوش فیروزی باز
گردیدند - عوض بیگ از اصل و اضافه بمنصب هزاری ششصد سوار
و یخدمت تهاذه داری ضحاک نوازش یافت *

رسیدن بحری بیگ از قبل فرمان فرمای ایران شاه عباس برسم رسالت بدرگاه آسمان جاه

در اثنای نکارش داستان فرستادن حکیم حاذق برسم سفارت
نزد امام قلی خان والی توران گذارش یافت که شاه عباس فرمان
فرمای ایران که از فراست و کیاست بهره وافر داشت در ایام
پادشاهزادگی خدیو اقبال از ظهور آثار بهروزی و اصغای اخبار
فیروزی بآمد و شد تجار و سائر مترددین آن دیار و استماع شمائل
بهیده و خصایل رضیه و اوضاع گزیده و اطوار پسندیده میدانست که
اورنگ خلافت پس از حضرت جنت مکانی بوجود همه سود
این آگاه خرد فر و بها خواهد یافت - و بدین سبب مکرر بارسال
سفرا و اسفار اظهار مصادقت و مخالفت می نمود - و راه موافقت
و موافقت می پیمود - درینولا که سریر و افسر پایی فرقدان ها
و فرق عرش گرا بلند پایه گردید - و طنطنه عالم آرائی این مهر
مهر جهاندار می زمین و زمان را در گرفت - شاه پس از شنفتن
این خبر در مازندران بحری بیگ را که از معتمدانش بود به تهنیت
جلوس سعادت صافوس فرستاد - و به او برگذار کرد چون از فرستادن

دانش بلند - و شکیبائی حق پسند - زدوده بنز هتگاه رضا و تسلیم
خرامیدند - و همگی غم رسیدگان مشکوی اقبال خصوصا ملکه جهان
مالکه دوران حضرت مهد علیا را بنصایح دلکشا و مواعظ غمزده
تسلیه بخشیدند •

غره شوال عید فطر مرده شادکامی باولیاى دولت رسانید -
ندای تهذیب و صدای دعای دولت گنبد چرخ را در گرفت - و
نوال پادشاه جود پرور اسم آزر و نیاز از جهان برگرفت - حضرت
جهانبانی که تمامی ماه متبرک رمضان بطاعت صوم گذرانیده
مبلغ می هزار روپیه مقرر به ارباب احتیاج عطا فرموده با فریزدانی
و شکوه آسمانی بعیدگاه تشریف برده نماز را بخضوع تمام ادا
نمودند - و به خجسته مراجعت در لخانه والا را فروغ بخشیدند -
و در رفتن و آمدن عالمی کامیاب خواهش گردید - و جان نثار
خان را از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و دو صد سوار - و
سید احمد را بقلعه دارى کالجرو عنایت فیل سوار فرستادند •
درینولا از نوشته وقائع نویس کابل بعرض ایستادگان پایت سریر
خلافت مصیر رسید - که لشکر خان صوبه دار کابل جمعی از بندگان
پادشاهی را بسرکردگی بالچو قلیچ و خنجر خان و عوض بیگ قاقشال
بتاخت قلعه بامیان (که کهنه قلعه ویرانی بود در سرحد کابل و بلخ
و پس از آنکه نذر محمد خان از کابل فرار نموده از راه غور بوند رو
بولایت خود داشت - پلنکتوش در اثناء انصراف از راه ضحاک
بایماقت خود دران قلعه جوقی از اوزبکیه بطریق تهانه گذاشته بود
و اوزبکان بگفته او بمرست قلعه و جمع آذوقه پرداخت (فرستاد •

شب بیست و هفتم مبلغ ده هزار روپیه بمسحوقان بذل
 فرمودند - و مقرر شد که هر سال این مبلغ درین شب متبرک - و
 ده هزار روپیه در شب پانزدهم شعبان - و سی هزار روپیه در ماه
 مبارک رمضان - و ده هزار روپیه در عشره اولی محرم - و ده هزار
 روپیه در شب دوازدهم ربیع الاول - بمحتاجان و نیازمندان عطا
 فرمایند - از روز میمنت اندوز تحویل تا شرف آفتاب از همگی
 پیشکشی که حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی و پادشاهزادهای
 والا مقدار و امرای عالی اعتبار و رای یمین الدوله گذرانیدند
 قریب هشت لک روپیه بشرف پذیرائی رسید •
 شب پانزدهم شعبان ده هزار روپیه باصحاب نیاز عنایت
 نمودند •

هفدهم معتقد خان را فوجدار اجمیر ساخته رخصت فرمودند •
 بیست و یکم منزل رکن رکن دولت آصفخان بمقدم معادت
 لزوم پایه آسمانی یافت - او بعد از تقدیم مراسم با انداز پیشکش
 گرانمایه از اقسام جواهر و مرصع آلات - و تحف روزگار - و نوادر
 هر دیار گذرانید - از آن جمله متاع سه لک روپیه درجه
 قبول یافت •

وفات بادشاه زاده دولت افزا

هشتم رمضان قره العین سلطنت پادشاهزاده دولت افزا از
 شورشگاه دینا رو بارامگاه آخرت نهاد شهنشاه حق اگاه غبار کدورتی
 که از شفقت پدری بر آینه خاطر مهر ناظر نشسته بود بمصقله

درگاه آسمان جاه ملخراط شد - و به یمن تربیت پادشاه فضیلت نواز
فاضل پرور آداب بندگی ملوک و ضوابط و زارت و کفایت و دیگر لوازم
این امر کبیر - و مراسم این شان خطیر - کسب نموده مستعد این
مایه گرانمایه گشت - و خدمت تنظیم مهمام میر سامانی از تغیر
علامی به میر جمله که فامش محمد امین است مقرر گردید - او
از سادات موسوی شهرستان صفهان است - برادر کلانش میر
جلال الدین حسین و دو برادر زاده او میر رضی و میر رفیع الدین
محمد بمنصب صدارت شاه عباس رسیدند - و برادر زاده اش
بدامامی شاه نیز فایز گشتند - او نزد حاکم گل کنده محمد قلی
قطب الملک رفته وزیر که باصطلاح آن ملک میر جمله گویند شد -
و بعد از رحلت محمد قلی بوطن باز گشت - چون در آنجا نقش او
نزد شاه عباس نیک نقشست - بر هفتمانی سعادت روز افزون بعد
از طلب حضرت جنت مکانی روی امید بآستان آن محفوف
مغفرت سبحانی آورده در سلک ملازمان منسلک گردید - و بعد از
رحلت آن پادشاه جم جاه داخل بندگان این دولت ابد پیوند گشت -
دیانت خان باضافه پانصدی ذات و هفصد سوار بمنصب دو هزار
و پانصدی هزار و پانصد سوار - و افتخار خان بفوجداری جمو باضافه
هزار سوار بمنصب دو هزار و دو هزار - و از اصل و اضافه اکرام خان
بمنصب دو هزار و هشتصد سوار - و ذوالفقار بیگ ترکمان باضافه
پانصدی دو بیست سوار بمنصب هزار و پانصدی ششصد سوار - و
از اصل و اضافه ملتفت خان بمنصب هزار و دویست و پنجاه سوار -
و میر برکه بمنصب هزار و بیست سوار مفتخر گشتند *

بجهانیان کشود - و بعطای بیکران جیب و دامن نیازمندان بر

امود - دل‌های عالیمان را شگفته گردانید • بیت •

جو بهستان تازه شد از باد نوروز • جهان بستند بهار عالم افروز

بنفشه سر بر آورد از لب جوی • زمین گشت از ریاحین عذبرین گوی

ملک را نوزده بر مسند ناز • بعشرت رنج سوز و گنج پرداز

چو گل پیشانی دولت کشاده • بیالین پشت و دوات باز داده

درین روز خجسته برده لک روپیه سالیانه حضرت مهد علیا ممتاز

الزمانی یک لک روپیه افزودند - خواجه ابو الحسن باضافه هزاری

ذات و هزار سوار بمرتبه والی شش هزاری ذات و سوار مرتقی

گردید - ارادتخان را از تغیر مهابتخان خانخانان که خانزمان پسرش

بنیابت او بنظم مهمات صوبه دکن می پرداخت چنانچه گذارش

یافت بعنایت خلعت خاصه یا چارقب طلا دوزی و شمشیر مرصع

و صوبه دارمی دکن و دو اسپ از طویلۀ خاصه عراقی و ترکی با زین

طلا و مطلا و فیل از حلقۀ خاصه با ماده فیل مر بلند ساخته

رخصت فرمودند - و خان زمان را بدرگاه جهان پناه طلبیدند - و

خدمت والا مرتبت دیوانی کل از تغیر ارادتخان بعلامی افضل

خان شیرازی که در ایام سعادت انتظام پادشاهزادگی نیز دیوان کل

بود مفوض شد - و بر منصب او که چار هزاری ذات و دو هزار

سوار بود هزاری ذات و پانصد سوار افزودند - تاریخ وزارت او • ع •

شد فلاتون وزیر اسکندر

یافته اند - او در دار العلم شیراز مراتب دانش اندوخته بهندوستان

بهشت نشان آمد - و برهنمونی بخت بیدار در زمرة ملازمان

نهم عادل خان را بارمال تشریف زرین با نادری میمید
مصحوب خواجه طاهر گرز بردار بلند پایگی بخشیدند - پیشکش
شیر خان ناظم صوبه گجرات دو فیل با بغایس گجرات بنظر
خورشید اثر در آمد *

یازدهم میرزا شجاع ولد میرزا شاه رخ باضافه پانصدی دو صد
سوار بمنصب هزار و پانصدی ششصد سوار مفتخر شد *

چهاردهم پرسوجی برادر کهیلوجی بمنصب سه هزاری هزار
و پانصد سوار سرافراز گشت *

گذارش جشن نوروی

اورنگ آرای چرخ چارم ظلمت زدای هفت طارم روز سه شنبه
بیست و چهارم رجب سال هزار و سی و هشتم هلالی زایات اعتدال
به بیت الشرف برافراخت - و چهره روزگار نه گلهای یارنگ
ویوی و شکوفههایی شگفته رو برافروخت - چون مبدائی گردون اساس
درون قلعه والا انجام یافته بود - خدیو ایزد پرست دریا دل درین روز
عالم افروز از منازل ایام بادشاهزادگی بعد از توقف بیست و دو روز
بدولتخانه معلی تشریف فرموده بخجسته ساعتی که ازان نظرات
آسمانی سعادات جاودانی در یوزه نماید تخت پادشاهی و مسند
جهان پناهی را بجلوس مقدم آسمانی پایه گردانیدند - چنانچه
فروردین عالم آرا دشت و کهسار و درو دیوار را بریاحین رنگارنگ
و سبزههای گوناگون زیب و زینت بی اندازه بخشید - بهار دلکشی
انضال خلیفه الهی و بذل بی پایان درهائی شادگامی بر روی

مهر نذر و پانزده لک روپیه که او بعنوان جرمانه گذرانید پذیرائی
 رسید - و چون حکم بود که همگی فیلان بنظر اقدس در آرد جهل
 فیل پیشکش نمود - و دیوانیان کرام حسب الحکم از جمله جاگیر
 ها که در تصرف او بود موافق منصب چار هزار و چهار هزار سوار باو
 واگذار شده تدمه رابه خان جهان لودی و عبدالله خان بهادر و سید مظفر
 خان و بهار سنگه بندیده برادر او مطابق طلب هریک تن نمودند - و
 مقرر شد که با دو هزار سوار و دو هزار پیاده بندیده در دکن خدمت
 نماید - و آنچه از محال همسایگان بستم و تعدی در تصرف دارد
 واگذار شده دیگر پیرامون آن امکانه نگردد - خانجهان لودی که در اثناء
 روانه شدن از مالوه بدریافت سعادت زمین بوس حسب الحکم
 به تنبیه ججهار تیره روزگار پرداخته بود شرف کورنش انداخته
 هزار اشرفی نذر و بیست و شش فیل پیشکش گذرانید و از پیشگاه
 نوازش خاقانی بعنایت خلعت خاصه و خمدهر مرصع با پهلکتازه
 سرافراز گشت *

سیوم مهابت خان خانانان که نظم صوبه دکن باو نامزد
 شده بود بخلعت فاخر و دو اسب از طویل خاصه یکی با زین
 طلا و دیگری با زین مطلا سرمباهات برافراخته بصاحب صوبه
 دار الملک دهلی سربلند گشت نظر بهادر خویشگی بفوجداری شرکار
 منبیل سرافراز شده دستوری بآنت *

هشتم قلیچ خان بخلعت و صوبه داری اله آباد و باضافه
 پانصدی ذات و پانصد سوار بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار
 و پانصد سوار بلند پایه گردید *

نواخته رخصت بنگاله فرمودند •
 بدست و میوم رایات جهانکشا بعد از اقامت می و سه روز در
 مرزمین گوالیدار بصوب دار الخلافت برافراختند •
 غره رجب بساعت خجسته از فزعت کده نور منزل همعنان
 فیروزی و هم رکاب بهروزی سوار شوند - و چون لختی مبانی آسمانی
 دولت خانۀ والا انجام نیافته بود در منزل سعادت محفل ایام
 بادشاهزادگی که بیرون فلعه برکنار آب چون اساس پذیرفته است
 نزول اجلال فرمودند - بعد از سه ماه و هفت روز دار الخلافت بتقدم
 مقدس رشک بهشت برین گشت - و درین ذهاب و ایاب نه قلاده شیر
 و بیست و پنج نیله گاو و دو صد و پانزده آهو به تفنگ شکار خاصه
 شد - درین روز مهابت خان خانخازان با عمدهای دولت ابدطراز
 که بسرگردگی او بمالش بذیل نامزد بودند بسعادت کورنش رسید
 و در حضور اقدس نیربزیان استکانت و ابتهاال درخواست جرایم
 ججهار تباه کر نموده التماس کرد که دولت کورنش دریابد -
 چون ججهار آشفته روزگار بذیل ندامت متمسک بود و بحبل
 خجالت متشبث - و بخیر خواهان اخلاص گزین و هوا خواهان
 اختصاص آئین ملتسمات شان همواره عز قبول می یابد ملتجی
 گشت - بخشیدان عظام را حکم شد که آن خطا پیشه را بیاورند -
 و مهابت خان فوطه درگردنش انداخته و هر دو سرفوطه بدست
 خویش گرفته بآئین گناه کران عفو پزوه بابخشیدان به پیشگاه حضور
 آورد - مراحم پادشاهی بر جریده جرایم ثقیله او رقم اغماض کشید -
 و مکارم شاهنشاهی ذمایم و بیلۀ او بذیل عفو باز پوشید - و هزار

منزل بتقدیم رسید - نه باندازه خامه بریده زبان و نامه تنگ میدان
 است - پوشیده نماند که ولادت با سعادت شب پنجشنبه سلخ شهر
 ربیع الاول سنه الف من الهجرة النبویه - علی صاحبها و آله و
 صحبه الصلوٰۃ و التحیة - مطابق بدست و پنجم دی ماه باصطلاح
 منجمین که شب موخر تابع روز است پس از پنج ساعت و دوازده
 دقیقه جهاندارا مزد و کمرانی رسانیده - لیکن مقرر شده که اگر
 درین تاریخ بحسب اوضاع فلکی ساعت ضعیفی داشته باشد
 مجلس جشن بهاعتنی عرض بدست روز مختار بود منعقد گردد -
 بنابران درین تاریخ مسعود که ساعت در کمال میمنت بود جشن
 وزن مبارک ترتیب یافت - در دیگر ارزان نیز همین طریق مرعی
 خواهد گشت - درین روز میمنت افروز یاقوت خان حبشی را که
 در صوبه دکن خدمت گذار است بعزایت ارسال امپ بازرین مطلا
 و قیل سرافراز گردانیدند - اسلام خان از فوج مهابت خان خانخانان
 رحیده شرف ملازمت دریافت و بمرحمت پادشاهانه مفتخر گشت
 خواص خان و الله وردی خان و خدمت پرست خان بعزایت علم
 مراعتبار باهمان برافراختند - سعید خان ولد احمد بیگ خان از
 تعیناتیان صوبه کابل از اصل و اضافه بمنصب دوهزاری ذات و
 هزار و چار صد سوار - و شریف خان باضافه پانصدی ذات و پانصد
 سوار بمنصب هزار و پانصدی هشت صد سوار مباحی گردیدند - و
 زبردست خان باضافه پانصدی ذات و صد سوار بمنصب هزار و
 پانصدی شش صد سوار مباحی گردیدند •
 هفدهم میرزا حسن داد میرزا رستم صفوی را بخلعت بر

آغاز دوم سال

فرح نال از دور اول جلوس مقدس

روز شنبه غره جمادی الثانیه سال هزار و سی و هشتم هلالی
 مطابق هشتم ماه بهمن دوم سال خجسته سال از اورنگ آرائی
 خاقان گردون سریرگوش روزگار بنوید کامرانی برافراخت - طنطنه
 نشاط جهانرا عشرت آمود ساخت - وز مزمنه شادمانی دور و نزدیک
 را مسرت آگین - درین تاریخ معتقد خان که پردگیان مرادق
 عصمت را از عمت معظمات و اخوات مکرمات اعلیٰ حضرت با
 دیگر مستورات حرم محترم حضرت جنت مکانی از دار السلطنت
 لاهور بدار الخلافت اکبر آباد رسانیده روانه استان اقبال شده بود در
 گوالیار بزمین بوس ساحت خلافت روشن پیدشانی گردید - فرخنده
 جشن شمسی وزن روز مبارک دوشنبه سیوم این ماه مطابق دهم
 بهمن بزم بهجت افزای شمسی با وزن خاتمه سال سی و هفتم و
 فاتحه سال سی و هشتم از سفین زندگانی جاودانی حضرت
 جهانبانی آرایش یافت - و ابواب کامروائی بر روی جهانیان
 کشایش - آن کوه وقار آسمان مقدار یکمرتبه بطلای خالص و مویله
 دیگر بذقره و ده بار با جذاس دیگر بر منجه آمد - و چون گویم که آن
 اشیا وزنی تازه و قدری بی اندازه یافت - نگارش مدارج نشاط و
 انبساط و مراتب بخشش و بخشایش که درین محفل فیض

نظام الملک از حدیث سازی و مکیدت پردازی ساهوی بهیونسله و
و جمعی سلاح داران را با شش هزار هزار از دولتآباد فرستاد - که
در زمین خاندیص غبار شورش برانگیخته سپاه نصرت دستگاه را
مذبذب الحال و متروک الحال گردانند و باشد که فتح قلعه بدرچندی
در نعل و توقف افتد - غافل از آنکه باین وسیلهای تباہ و فکریهای
کوتاه تاخیر در انصرام مهمات دولتمندی که پیشکاران تقدیر یزدانی
متکفل سرانجام اشغال دولت ابد مدت او شده اند صورت بگیرد -
و تصویف در انتظام معاملات بخت بلندی که کار گذاران تدبیر
آسمانی متصدی اتمام اعمال سلطنت فلک عدت او گشته جلوه
ظهور نپذیرد - دریائی رویه که دران ایام جاگیر دار بشاوده
و آن نواحی بود - مثل بادروزان و سیل دمان بآن خاکساران بادی
ادبار که میان دو آب تپتی و یورنه (نربدا) درآمده خاک ادبار بر فرق
روزگار خود میریختند رسید - و بجنگ و بیکار مالش داده ازان ملک
برآورد - درین سال فرخنده مآل آنچه از مواهب خاقان مفضل
بروی کار آمده جهانیان را کامروای ارزو گردانید - پیش ازان است که
پای سیاح جهان پیمای و هم پایان آن رسد - یا دمت مساح
بادپای خیال بدامن آن - چنانچه قریب چهار لک بیکهه و یکصد
و بیست موضع در بخت سوای فراوان زر نقد بوسیله صدر به طبقه
ارباب استحقاق مرحمت شده *

مهاجر جهان کشا و مواکب گیتی پدما متوجه بالاگهات شود - و آن
 اماکن را کام و نا کام از تصرف او بر آرد - و کیفر سرکشی و گردن
 تابي که مژمر خذلان ابد و منتج حرمان سرمد است - در کنار
 روزگار او نهاده احوال بد مالش را عبرت مایه سایر تبه کاران مغرور
 و تیره رایان آزر گرداند - نظام الملک بحکم مقدس دست ازان
 محال باز داشته معروض داشت - که از اماکن بالاگهات آنچه
 باختیار این هواخواه حکم پذیر بود بر رسیدن منشور اقدس به بندهای
 پادشاهی باز گذاشت - اما سید کمال قلعه دار بیر از کوتاهی خرد
 دل از پرگنه بیر برگرفته بتصرف عمال خاقانی باز نمیگذارد - و از
 جاده سخن شفیعی این جان سپار پابرون نهاده هنجار ناهموار خود
 پرستی و خود رائی می پیماید - و چون از عرضه داشت نظام الملک
 پسر بیچ تبه و اندیشه کوتاه سید کمال بعرض ایستادگان پایه سریر
 جهانبدانی رسید - از پیشگاه سطوت فرمان شد - که خان زمان بالشکر
 فیروزی بدلا گهات بر آمده سزای شایسته در کنار او نهی - و بیر را
 که از امکنه نامور و بلاد معتبر دکن است و ده کرور دام جمع آن
 است از دست تغلب پرست او باز ستاند - پس از آنکه خانزمان
 بموجب حکم جهان مطاع با لشکر دکن و خاندیس بحوالی بیر رسید
 سید کمال از شکوه جنود اقبال و هیبت افواج دشمن مال اظهار
 ندامت و خجالت نموده عذر جرائم خواست - و بیر را با ولیدی
 دولت باز گذاشت - خانزمان آنرا بآئین پیشین بصف شکن خان
 ولد سید یوسف خان رضوی سپرده با مهاجر فیروزی ببهانپور
 مراجعت نمود - هنگامی که خان زمان بتسخیر بیر متوجه بود

بود - و قواعد دولت رو باختلال نهاده - خانبهان لودی از کوتاه بینی
 و بد منشینی حقوق نمک خوردگی و اداب نعمت پروردگی بر طاق
 نسیان گذاشته سر از شاه راه وفا و وفای یکباره بر تافت - و اندیشه های
 کسد و خیالهای فاسد دل تیره اش را از رای رشاد و رویت سدان
 پرداخت - و تمنای سری و سرداری و هوای برتری و ملک داری
 سرشوریده او را هوس خانه دیو غرور ساخت - و برای پیش بردن
 امانی کاذبه و آمال باطله با نظام الملک طرح و داد و اتحادی که در
 نهاد بی بزیاد او نبود انداخته تمامی محال بالاگهات را که داخل
 ممالک محروسه بود بار باز گذاشت - پس از آنکه بجلوس مقدس
 حضرت خلافت پناهی مهمات دولت نظام گرفت - و معاملات سلطنت
 قیام - و جهان آشفته بآرام رسید - و روزگار برهم خورده بانتظام -
 فرمان قدر تومان بنظام الملک عز صدور یافت که از اماکن بالاگهات
 آنچه باین سلطنت ابد مدت متعلق بود و او از کوتاه اندیشی در
 هرج و مرجی که هر گدائی کدخدائی شده بود - و هر نامزائی
 پیشوائی - متصرف شده است - دست باز کشیده بدستور سابق
 بتصرف اولیای دولت باز گذارد - و عروه وثقای خدمتگاری و
 فرمان برداری را که سرمایه امن و رستگاری است بدست اخلاص
 پرست احتوار گرفته دیگر پیرامون خود سری و خود کمری که صورت
 ناکامی و بدنامی است نگردد - و اگر از بخت خفته و خرد آشفته
 منهج قویم اطاعت و جاده مستقیم تبعات از دست داده در
 گذاشتن آن محال امهال خواهد نمود فرمان قضا مضا بخانزمان که
 بنیابت پدر در صوبه دکن است شرف صدور خواهد یافت - که با

کس از کفار کفران شعار بهزاران خواری و خاکساری بادیه
 پیمای نیستی گردیدند - جمعی از لشکر نصرت اثر نیز رخسار
 سعادت بکلیگونه شهادت بر آراستند - خاقان قدردان حسب
 الالتماس عبد الله خان بهادر در جایزه این خدمت بهادر خان
 و بهار سنگه بندیل را بعنایت نقاره سربلند گردانیدند - و با آنکه
 لشکر نصرت اثر از روی چیرگی و زبردستی مقاهیر را بهزاران
 خواری آواره دشت هزیمت گردانیده بود و نزدیک رسیده که
 درخت فساد از بیخ و بن برکنده آید لیکن ازان رو که اعیان
 دولت خصوصا مهابت خان خانان استغفار زلات و تقصیرات
 او نمودند ملتزم اینان بشرف پذیرائی رسید - و فرمان قدر
 توان عز صدور یافت - که چون آن بر گشته دولت آشفته
 بخت بذریعه ندامت و وسیله ضراعت بدرگاه جهان پناه ماکه مامن
 خایغان هفت اقلیم است - و ملجای امید هر مسافر و مقیم - باز
 گردیده است بمراحم پادشاهی مطمئن بوده بتقبیل سده سینه
 پیشانی بخت بر افروزد - و از وسوس شیطانی و هوا جس نفسانی
 خاطر را پرداخته کسوت خلوص عقیدت را بطراز رسوخ ارادت بر طراز
 صفدر خان بمرحمت علم هر افتخار بر افراخت *

از موانح این سال میمنت اشتمال آنکه - نظام الملک از سطوت
 اقبال خاقانی دست از محال بالاگهات که باولیاى دولت آسمان
 مرتبت متعلق بود باز کشید - گذارش این مقال برسم اجمال
 آنکه - پس از رحلت حضرت جنت مکانی - و پیش از جلوس
 عالم آرای حضرت جهانبدی - که روزی چند ضوابط ملک بر افتاده

خود قلعه ایرج را که در تصرف چهار تیره روزگار بود بدستیاری
 تائید یزدانی و پایمردی اقبال حضرت صاحب قران ثانی بچستی
 و چیره دستی سروسواری کشود - و غنیمت فراوان بدست مجاهدان
 دین و مبارزان لشکر نصرت آئین در آمد - تفصیل این ماجرای
 عبرت افزا آنکه عبد الله خان بهادر با همهرهان و محمد باقر سرآمد
 تابندگان یمین الدوله و بعضی سران دیگر از شرقی ایرج که مشرق
 رویه ملک بندیده است و چهار نکوهیده کار از تسخیران باستواری
 مداخل و مخارج فراهم خاطر بود - و بهادر خان روهیله با فوجی
 که همراه داشت از طرف شمال - ورشید خان و بهار سنگه بندیده از
 جانب جنوب یورش نمودند - و عبد الله خان بهادر باقوشون خود
 پیش از همه هنگامه پیکار گرم گردانید - و دلیران صفدر و دلاوران صفدار
 پای بسالت فشرده دست حماست کشودند - و تا یک پهلوان مردی
 و مردانگی دادند - و بعد از زد و خورد بسیار و کشتش و کوشش بیشمار
 از روی جدکاری و اخلاص شعاری پیاده شده از خندق گذشتند - و
 بقدم جصارت بر دیوار حصار بر آمده درون ریختند - و بخسارت
 پیشگان سیه گلیم گرم آویزه گشته بسا پیر و برنا را به تیغ خونخوار
 و سنان جان گزار ره گرای فدا گردانیدند - و بهادر خان فیز کمر جهد
 بسته دست جهاد کشاد - و فیل کوه افکن صف شکن پیش
 داشته در قلعه را بر کند - و با برادران و تابندگان پیاده چون
 برق جهنده و باد وزنده بچستی و زبردستی دران حصار کوه سار
 که موئل حصین و معقل رصین پنداشته بسیاری ازان گروه
 شقاوت پزوه دران فراهم آمده بودند - در آمد - و قریب دو هزار

ناشایسته در مقام فدائیت و خجالت نیستند - مقید گذاشته دیگران را
بتصدق فرق مبارک رهائی فرمودند *

تتمه داستان چهارواژون طالع آنکه افواج بحر امواج که برای
برکندن خار بن فساد آن تمرود نهاد نامزد شده بودند از وصول
مواکب گیتی کشا بگوالیار استبداد تازه یافتند - و جماعه بندیل را
که دست خوش نبراس و پامال یاس بودند دست از کار و
کار از دست رفت - خانخانان سده سالار از طرف گوالیار بقصبه
جاده که شانزده گروهی قلعه اوندجهه است - و خانجهان لودی از
جانب فرور به موضع گذار که سه گروهی آن محکمه است - و عبد
الله خان بهادر از کاپی بحوالی ایرج که آن نیز شانزده گروهی
اوندجهه است رسیدند - و بهادران جانباز و دلیران نبرد پرداز کمر
همت بسته دست جلالت کشودند - و به سنان جان ستان و تیغ سرافشان
دمار از روزگار خاکساران بادیه ادبار بر آوردند - و چون چهار نابکار
را روزگار به تیرگی و کار به تنگی گرائید - و بهیچ وجهی رای گریز
و روی ستیز نماند - بمهابت خان خانخانان سده سالار متوسل گشته
از راه انزجار و انکسار نوشت - که اگر بمراحم خسروانه رقم عفو بر
جریده اعمال نکوهیده مآل این تبه کار برگشته روزگار کشیده آید
هرآینه بدرگاه سلاطین پناه شتافته سعادت آستان بوس دریابد -
بهر خدمتی که تعذین فرمایند منت پذیر گشته حیوة باقی در تلافی
تقصیرات گذشته بانجام رساند - درین اثنا از نکشته وقایع نویسن
فوج عبد الله خان بهادر بعرض ملتزمان آستان عرش مکان رسید که
چهاردهم جمادی الاولی او با بهادر خان روهیله و جمعی از کومکیان

بیست و پنجم از آنجا کوچ نموده متوجه تماشای آن قلعه آسمان فرسا شدند - ظفر خان ولد خواجه ابو الحسن تربیتی از کابل آمده بشرف آستان بوس رسید - هفت فیل چارنر و سه ماده که خواجه قاسم مخاطب بعقیدت خان دیوان صوبه بهار ارسال نموده بود بنظر کیدما اثر در آمد *

دهم جمادی الاول یادگار حسین برادر ابن حسین خان بخطاب خانی نوازش یافت *

هژدهم ظاهر گوالیار مخیم عسکر گیتی کشا گردید - همانروز بر فراز آن حصن حصین بر آمده آنرا باقدام میمنت التیام آسمانی پایه گردانیدند - از آن رو که حراست آن محکمه بعید مظفر خان متعلق بود و توابع آن بجایگیر او مقرو - سید منصور پسرش پیشکشی در خور از قبل والد خویش گذرانید - چون جمیع اقوال و افعال و حرکات و سکونات این جهان کشای دادگر و سلطنت پیرای عدل گستر بر مصالح دقیقه و فواید عمیقه که عقول عالمیان در ادراک آن قاصر و عاجز است اشتمال دارد - از جمله حکم خفیه این نهضت والا رستگاری زندانیان این حصار آسمان سار است - بموجب حکم معلی احوال جمعی کثیر از اهل جرایم و تقصیر که از دیر باز در آن محکمه که دار العقوبه مستعدان تعذیب و تشدید است و تادیب خانۀ مستحقان تنبیه و تهدید محبوس و مقید بودند بعرض مقدس رسید - و بنفس اقدس متوجه تشخیص احوال و تفتیش افعال این گرفتاران گشته چندی را که رجوع شر آورد شان سبب فتنه و فساد بود و از ناصیه رزگار نکوهدیده آثار اینان در دل پادشاه نهفته آگاه چنان پرتو افکند که هنوز از اطوار نا بایسته و کردار

عرش آشیانی آئین رزین وزن اختیار نموده ذات مقدس خویش را
 دو مرتبه یکی بعد از انقضای سال شمسی و دیگری پس از
 انتهای سنه قمری وزن می فرمودند - لیکن در وزن شمسی دوازده
 بار - نخستین بار بطلا و یازده بار بدیگر اشیا - و در وزن قمری هشت
 بار - اولین بار بنقره و هفت بار باشیای دیگر - و وزن فرزندان کامکار
 یکبار باعتبار سال شمسی بوقوع می آمد - و وجوه وزن در مصارف
 تصدق صرف می شد - و حضرت جنت مکانی پیروی حضرت
 عرش آشیانی نموده هر سال این رسم منفعت رسم را بعمل می
 آوردند - از آنجا که این کار میمنت آثار سبب روائی حاجات نیازمندان
 است حضرت جهانبانی دو مرتبه شخص اکمل خود را وزن میفرمایند
 و از فزونی جود گستری در هر مرتبه وزن طلا و نقره مقرر نموده اند
 در وزن شمسی نخستین بار بطلا و دوم بار بنقره و ده بار باجناس دیگر
 و در وزن قمری اولین بار بطلا و دیگر بار بنقره و شش بار بدیگر اجناس و
 پادشاهزادهای سعادت پرور را یک مرتبه برمی سنجند - از اصل و اضافه
 خدمت پرستخان بمنصب دوهزاری هزار و پانصد سوار - و امام قلی
 ولد جان سپار خان بمنصب هزار و چهار صد سوار سرافرازی یافتند *
 هفتم ربیع الثانی میرزا عیسی ترخان که صوبه دارمی تته
 ازو تغیر یافته بود و متهررا و نواهی آن در تبولش مقرر شده از تته
 آمده بسعادت کورنش کامیاب صوری و معنوی گردید *
 هشتم ظاهر قصبه باری بفروغ ماهچه رایات گیتی آرام نور شد - و تا
 پنج روز دران سرزمین بعشرت نخچیر نشاط افزای خاطر اقدس بودند -
 و چون عزم تماشای قلعه گوالیار و سیر و شکار آن نواحی مصمم بود *

روز مبارک دوشنبه بهشت و سیدوم ربیع الاول مطابق بیدست و نهم
آبان بعد از انقضای یازده گهری وزیرخان را بحراست دارالخلافه
اکبر آباد گذاشته بصوب باری نهضت فرمودند - و نور منزل را که
بباغ دهره زبان زن روزگار است برورد مسعود فیض آمد گردانیدند
و ازان نزهتگاه بدو کوچ ظلال ریات فیروزی بر ساحت فتحپور افکندند •

خجسته جشن قمری وزن

روز مبارک دوشنبه سلخ ربیع الاول سال هزار و سی و هشتم
هلالی مطابق ششم غره آذر که نشاط و کامروائی اولیاء دولت است
در دولتخانه فتحپور جشن قمری وزن انجام سال سی و هشتم و آغاز
سال سی و نهم از سنین زندگانی جاودانی حضرت خاقانی آراسته
شد - و قریب نصف النهار آن گرانبار عذایات رحمانی که قدر گران
سنگش گفتین مهر و ماه بر نداد یکبار بطلا و یکمرتبه بنقره و شش
بار باجناس دیگر وزن نموده آمد - و آن وجوه باصحاب احتیاج ارباب
نیاز رسیده و جهانی از ناکمی برآمد • بیت •

شاهی که داش طلسم اعظم دارند • نه گنج فلک بوزن ازو کم دارند
از فرط بزرگی نتوان وزنش کرد • در یکطرفش مگر دو عالم دارند
و بزر و سیم نثار که حضرت مهد علیا بآئین هر وزن از مشکوی
اقبال فرستاده بودند - دامن امید عالمی از صلحا و فضلا و شعرا و فدما
و اهل نغمه و نوا بر آوردند - چون صدقات در دفع مضار بدنی و
جانی - و جلب منافع روحانی و جسمانی - باتفاق اصحاب ملل و
نحل - و اطباق ارباب دین و دول - نتایج و آثار دارد - حضرت

میانه و راجه گردهر و خنجر خان جوړه قاسی و برخی دیگر
 منصبداران که مجموع هشت هزار سوار بود و دو هزار تفنگچی پیاده
 و پانصد بیلدار راه چندییری که جنوب رویه اوندجهه است بملک
 آن شقاوت پیشه در آمد - و بخشی و واقعه نویسن این فوج نورالدین
 قلی شد - و منشور والا بنام عبد الله خان بهادر بصدور پیوست که
 از جاگیر خود قنوج با بهادر خان روهیله و راو سور بهورتهه و شهباز
 خان افغان و رشید خان انصاری و بهار سنگه بندیله و کشن سنگه
 بهدوریه و شاه بیگ خان و جمعی دیگر از بهادران کار دیده پیکار ورزیده
 که مجموع هفت هزار سوار بود - و دو هزار تفنگچی پیاده و پانصد
 بیلدار از طرف شرقی بمرز و بوم خرابه ادهار در آید و بخشیگیری
 و واقعه نویسی این گروه نصرت پزوه بسلطان نظر برادر سیفخان مقرر
 گردید - و بموجب حکم اقدس از تأییدان رکن رکین دولت - ساعد
 رصین سلطنت - یمین الدوله آصف خان دو هزار سوار بسرگردگی
 محمد باقر نیز بهمراهی این فوج معین شد - و جمعا بیست و
 هفت هزار سوار مرد افغن - و شش هزار تفنگچی شیراوژن -
 و هزار و پانصد بیلدار سنگ شکن - برای استیصال آن بد مال
 نامزد گشتند - و مقرر شد که تا خدیو دادگر در باری و آن نواحی
 بساط زمین را بهلال نعل مراکب گیتی پیم - و روی هوا را باشراف
 ماهچه رایات جهانکشا - مزین و منور داشته بنشاط سیر و عشرت
 خچیر پردازند - افواج سه گانه از سه طرف در آمده قلاع او را تسخیر
 نمایند - و خار بن فساد کج گرایان بی سداک برکنده آن سرزمین را
 از لوث وجود بی سود اینان پاک گردانند *

قرار او بود رسیده در صدق امتعداد لشکر و استحکام قلاع و اعداد
 امداد قلعه داری و احکام مداخل و مخارج شد - چون گویم که به
 برانداختن خانه دولت خود و برافراختن لوای ناکامی پرداخت -
 و فکر فاسد و اندیشه کاسد او بعرض مقدس رسید - برای برگردن
 خارش فساد آن کوتاه بین بی سداد و برگردن بنیان غرور و
 پندار آن برگشته روزگار بی رشاد ده هزار روپیه از دلاوران ناموس
 جو - و کنداوران پرخاش خو - با دو هزار تفنگچی و پانصد بیلدار
 بسرکردگی مهابتخان خانان سپه سالار از پیشگاه خلافت معین
 گشت - رسید مظفرخان بارهه و دلاور خان برنج و اسلام خان و سردار
 خان و راجه رامداس نورزی و نظر بهادر خویشگی و راجه روزافزون
 و بهگوان داس بندیل و جیت سور و لختی دیگر منصبداران درین
 فوج مقرر شدند - و بخشیدگی و واقعه نویسی این لشکر فیروزی
 باسلام خان که بقدم خدمت و وفور اعتماد امتیاز دارد نامزد گشت -
 و هنگام رخصت خلعت خاصه با نادری و کلاهی مرصع پسته سالار
 و نقاره و فیل به دلاور خان - و علم و نقاره و اسب با زین مطلا
 و فیل باسلام خان - مرحمت فرمودند - و فرمان سپهر توأمان
 بخانجهان لودی صاحب صوبه مالوه شرف صدور یافت - که او با
 لشکران صوبه و راجه بهارته بندیل که نیاگانش راجه اوندجهه بودند
 و حضرت جنت مکانی از پدر کلان او گرفته بنرسنگهدیو داده بودند
 و با چهار سنگ دشمنی موروثی است - و راجه پتهلداس گور و
 و انیرای سنگه دلن و صفدرخان تیول دار سررنج و نور الدین قلی
 و سرمال ولد مادهو سنگه کجرواهه و بلبهدر سیکهاوت و پیرخان

بعنصر گرامی راه یافت - و امور مهمه دولت - و شیون معظمه
سلطنت - از انتظامی که داشت بر افتاد - و مدار کار بر وزرای طمع
آمود شد - و هنگامه باز پرس و بازار باز خواست رو بافسردگی و
کساد نهاد - بدست آویز رشوت دست تعدی و تطاول بمجال
زمیندارانی که در حوالی ولایت او بودند دراز ساخت - و ثروت و
محنت و خزاین و دفاین و مواد جمعیت و دست گاه او را ولایت
سیر حاصل و سپاه بجائی رسید که هیچ یکی از راجهای وسعت
ایاد هندوستان را میسر نبود - پیش از شنعار شدن حضرت جنت
مکانی بسه چهار ماه روزگارش سپری شد و جانشینی او بر چهار
مذگه یسرش قرار گرفت - چون از املاک و اموالی که او درین
مدت مدید اندوخته بود بیکبار بی محنت بدست این ناخلف
افتاد - پس ازان که بمیامن جلوس اقدس روزگار افسرده تازگی
از سر گرفت و حل و عقد امور دولت و رتق و فتق شیون سلطنت
بارباب اخلاص و اصحاب اعتماد باز گشت - و ابواب تشخیص
معاملات و تنقیح مهمات از قرار واقع بیدم و امید که دو کفه ترازوی
استقرار دین و دولت است در میان آمد - آن تبه رای تیره خرد
بتوهمات باطل - و تخیلات لطایل - و غرور اموال موفوره - و قلاع
حصینه - و اشجار متراکمه - که آبای فتنه افروز او بروزگار دراز
محافظت نموده برای روز سیاه ادبار آماده داشتند نیم شبی که
شام بد انجام نکبت و خذلان او بود از دار الخلافت اکبر آباد راه وطن
پرفتن پیش گرفت - چنانچه نکاشته آمد - و چون بادیه پیمای
ضلالت بسرعت هرچه تمامتر باوندجهه که پناه جای تیره روز

افتخار و پیدراییه اشتهار اوست - و بفزونیه محرمیت و اعتبار در خدمت
حضرت عرش آشیانی محسود روزگار بود - پیدش آمده - کیفیت این
ماجرای آنکه چون قدسی مزاج آنحضرت بسنوح لختی امور از حضرت
جنت مکانی انحراف یافت - شیخ را که برای نظم مهمات بدکن
فرستاده بودند ازین رهگذر که خدمت اندوزان حضور باز گشتی
بجنت مکانی داشتند و در اخلاص و راستی و درستی و اعتماد و
محرمیت هیچ یکی باو نمیرسید طلب فرمودند - و حکم شد که
جمعیت خود را در آنجا گذاشته جریده به پیشگاه حضور بشتابند -
او برسم یلغار براه نورانی در آمد حضرت جنت مکانی که از فرط
اخلاص و یک روئی شیخ با ولی نعمت خویش غبار آلوده خاطر
بودند آمدنش درین هنگام محل مطلب پنداشته - و جریده
شناختنش غنیمت انگاشته - از قدر نانشناسی دفع شیخ را تحسین
مایه سلطنت دانسته نرسنگهدیو را که بعنایت اختصاص داشت و
شیخ را از سرزمین او عبور ناگزیر بود گوناگون نوازش وعده کرده
بقتل او تحریر نمودند - آن فرومایه از زر پرستی در کمین
فرصت بوده پس از رسیدن شیخ بمرز و بوم او با سوار و پیاده بسیار
هجوم آورد - هرچند هوا خواهان شیخ ترغیب بر آمدن از عرصه
پیکار نمودند او عار فرار بر خود نه پسندیده مال هزار و یازدهم
مردانه نقد زندگی در راه قبله خود در باخت - نرسنگهدیو پس از
جلوس حضرت جنت مکانی بتقدیم این امر نکوهیده بقرب و
منزلت امتیاز یافت - و مورد عنایات گشت - و در اواخر سلطنت
آنحضرت ازان رو که از شدت عارضه ضیق النفس بی دماغی

ازین گروه والا شکوه حرکت بیشتر - انتظام ممالک و امن ممالک
روز افزون - و فتایح اقبال را جلوه ظهور گوناگون - و لهذا اکثر
اوقات رایات جهان کشای حضرت خاقانی - و مواکب گیتی
پیمای اورنگ آرای جهانبنانی - از شهری بشهری انتهای می
نماید - اگرچه در برخی حرکات بظاهر عزیمت به سیر و شکار است -
اما در باطن پیش نهاد همت فلک رتبت آنست - که حقیقت
آبادی مملکت - و کیفیت امن ولایت - از قرار واقع بر ضمیر
خورشید نظیر که آئینه عکس پذیر تقدیرات الهی است روشن گردد
و متمدان فتنه انگیز - و مفسدان شورش آمیز - بدریافت کیفر
کردار نکوهیده دیگر سر از فرمان پذیری بر نتابند - و براه تباه
خودسری و خودرانی نشتابند - زهی توفیق و خهی تأیید که
آنچه در دیگر ملک داران رهنمائی لهو و بازی است - و دست
آویز غفلت و معصیت پردازی - درین برگزیده بارگاه کبریا -
سرمایه تقدیم مراسم سپاس داریست - و پیرایه اقدام بر
لوازم حق گذاری

سرور شاهان بتوانا تری * نامور دهر بدان تری
مایه درویشی و شاهی درو * مخزن امرار الهی درو
تاشب و روز است شبش روز باد * گوهر شاهیش شب افروز باد
از انجمله این نهضت فیروزی گرا است - که به سبب اشتغال بر
مالش چهار سنگه واژون بخت بصیرت بخش عبرت گزینان گشت
او پسر راجه نرسنگه دیو بندیده است که در ایام پادشاهزادگی حضرت
جنت مکانی بوسیله قتل شیخ ابوالفضل - که تصنیف اکبرنامه سرمایه

که بعد از ادراک سعادت ملازمت بابالغ مقدماتی که در هر باب
 بتقریر او تفویض یافته مبادرت نماید - شیمه قویمه مواخات آنکه
 همیشه بهمین طریق بمراعات نسبت سابقه - و قرابت قریبه - بارسال
 مراسلات منیفه و مفاوضات شریفه - که احسن مکارم اخلاق ارباب
 وفاق است - بدیشتتر محرک سلسله خصوصیت وجهتمندی گشته -
 همواره بواردات ذات لازم الکرامت - و اظهار مرغوبات طبع موالات سرشت -
 که رابطه یگانگی - و زافع غایله بیدگانگی است - مسرت پیدرای
 ضمیر عطوفت اشراق گردیده خوشوقت میدساخته باشند - مسند ابهت
 و خانی مخلص - و سریر سلطنت و کامرانی موید باد *

بر افراختن رایات نصرت ایات بشکارباری
 و تماشای حصار گوالیار که از حصون منیع
 هندوستان بهشت نشان است و بیدار ساختن
 جبهار نکوهیده کردار از خواب غفلت و پندار

بر دقایق شناسان انجم و افلاک هویدا است - که اجرام علوی
 که بسفلیات نسبت فاعلیت دارند پیوسته در حرکت اند - و اجسام
 سفلی که بعلویات علاقه قابلیت دارند همواره یا بدیشتتر در سکون -
 و هر چند حرکت نزول تر - اثار فراوان تر - چنانچه سرعت سیر و
 کثرت اثار سیارات ازان باز گوید - بنابراین لایق سلاطین داد گستر
 و خواقین کرم پرور - که درین نشاء عنصری در رفعت شان
 پادشاهی - و نفاق اوامرو نواهی - بمذابه افلاک اند - حرکت است -
 و در خور رعایا که در پستی و زیر دستی به منزلت خاک - سکون - و هر قدر

بیدان فرومایه از هم گسیخته - چون شیوه ستوده ارتباط و التیام از
 قدیم الایام الی الان فیمابین این دودمان رفیع الشان و سلسله
 جلیله خوانین سپهر تمکین ولایت توران متحقق بود - و آئین صدق
 و سداد بین الجانبین صورت انتظام و انعقاد داشت - درین ایام
 معادلت ابتسام که بمعاونت تائیدات ربانی - و مظاهرت تیسرات
 آسمانی - بانواع فتوحات غیبیه - و اصناف فیوضات لاریبیه - مقرون
 است - و شاهد هر مدعی و مقصود که بر صفحه خاطر خیراندیشان
 این سلطنت ابد قرین مرتسم می گردد - باتم وجوه و احسن طرق
 جلوه ظهور مینماید - منظور نظر حق بین حقیقت گزین آن است
 که شیوه فرخنده اتحاد و یگانگی بیشتر از پیشتر ملحوظ ضمائر
 قدسی سرایر باشد - و در استحکام قواعد مودت - و اتساع عرصه صداقت -
 که مستلزم انبساط خاطر دوستان - و انتظام اوضاع جهان و جهانیان -
 است - زیادت تاکید رود - تا وثاقت اخوت - که ابد الابد درتزاید
 باد - مشهود همکنان گشته - نتایجی که بران مترتب است عنقریب
 بروفق اراده اولیاء دولت طرفین بعرضه ظهور آید - بالفعل جهت
 تشدید مبنای و داد و وفاق - که نظام بخش انفص و آفاق است -
 بسیادت مآب - مرتضوی انتساب - سلاله دودمان کرام - خواجه
 محمد صدیق خلف الصدق خواجه مغفور از روی عاطفت و مرحمت
 رخصت انصراف ارزانی داشته - حکمت مآب - نتیجه الاماجد
 والاعالی - لایق العنایات السطانیه - حکیم حاذق را که از خانه زادان
 معتمد محرم راست گفتار - درست کردار - درگاه والا است -
 بخدمت آن گوهر اکلیل شجاعت - فارس میدان شهامت - فرستادیم

مدنی در حجاب خفا محبوب بود - از مراسله سامی - و مفروضه
نامی - مشحون بجواهر زواهر مصادقت - و محتوی بر درر غرر
مصادقت - که مصحوب نقاوه اصفیای کرام - عده نجیبای انام - ناهج
مناهی دین قویم - خواجه عبد الرحیم - در باب مهام خیریت
انتظام این نیازمند درگاه الهی و دیگر مقدمات پسندیده باطن
حضرت - قدسی مرتبت - رضوان پناه - خلد آرامگاه - انار الله برهانه
نظر بر قرابت سابق - بی تجدید جهات لاحق - سمت ارسال
پذیرفته بود - جلوه ظهور و بروز یافت - و گرامی نامه محرک سلسله
مصادقت و موالات - و مشید مبانی موافقت مصادقات گردید -
و از مطایبی آن شمایم صفوت بمشام صداقت رسید - مرکز خاطر مقدس
آن بود که دو اول جلوس میمنت مانوس بر اورنگ سلطنت و فرمان
روائی خواجه مشار الیه را با یکی از معتمدان درگاه رخصت فرمایم
تا مجدد روابط صوری و معنوی - و مذکر مناسبات قدیمی و جدیدی
گردد - سنوح دو مقدمه سبب توقف و تراخی گردید - یکی فوت
خواجه مرحوم بعد از ادراک عز ملازمت والا و احراز شرف خدمت
معلى - دوم آمدن نقاوه اصلاب کرام نذر محمد خان از روی بی
فکریها و بی تحریکها که لازم ایام شباب است بگابل - اگر بدالت
عقل رهنما ازین اندیشه بی حاصل و پندار دور از کار که باغواى جمعی
از کوته اندیشان بی خرد بادی آن شده بود تقاعد نمی ورزید -
فرستادن جیوش منصوره از درگاه ضرور بود - و بعد از آنکه افواج قاهره
پی در پی میرسید ملاحظه آن بود که غبار وحشتی در میان برانگیخته
شود - و علاقه دوستی و روابط چندین ساله بفساد و افساد آن کوته

و لا بدو حواله فرموده نزد خان بسفارت فرستادند - و محمد صدیق
 خواجه خلف الصدق عبد الرحیم خواجه را بخلعت فاخر و کمر
 خنجر مرصع و انعام سی هزار روپیه نوازش نموده با حکیم دستوری
 معاونت دادند - و ده هزار روپیه نقد بصیغه انعام نوازش نموده
 بحسن خواجه جویداری برادر کلان عبد الرحیم خواجه مصحوب
 حکیم ارسال داشتند *

نقل مراسله بندکان اعلیٰ حضرت بامام قلی خان والی توران

تا رشحات کلک بدایع نگار - و نفحات خامه مشکبار - در اظهار
 روابط دوستی و ولا - و بیان مراتب صدق و صفا - ظراوت بخشش
 چمن خلت و وداد - و عطر افزای محفل صداقت و اتحاد باشد -
 دیباجه آمال و امانی - و حدیقه حشمت و کامرانی - سلطنت
 مآب - معدلت قباب - نصفت ایاب - شوکت انتساب - عنوان صحیفه
 ابهت و کامگاری - طغرای منشور دولت و بختیاری - فارس مضمار
 افتوت - جوهر مرآة صفا و صفوت - زیننده افسر خانی - شایسته
 وساده کشور ستانی - سلاله دودمان عالی - شعبه شجره مفاخر و
 معالی - گوهر بحر عدل و احسان - مجدد قوانین آبابی عالی
 مکان - الموید بالتائیدات الازلیة من الله المعین المستعان - دامت
 ایام اخوته و سلطنته - و زادت اعوام خلته و محبته - بتوقیع سعادت
 جاودانی موشح - و برشحات محاب کرامت دو جهانی مرشح - باد -
 حقیقت اتحاد معنوی - و ارتباط موری - که بواسطه موانع ظاهری

که صیت فیروزی و صوت بهروزیش با دیگر مکارم اخلاق و محاسن
 شیم جهان پیماست . بتسخیر قندهار معین گردد تا ازین طرف
 بالشکر ماورای الذهر و بلخ و بدخشان بدان صوب شتافته آید . و
 آنچه مقتضای فرزندى نسبت بآن حضرت و برادری نسبت
 بپادشاه زاده جوان بخت پر خرد است بتقدیم رسد . و بعد از
 فتح قندهار به تسخیر خراسان پرداخته شود . پس از آنکه آن ملک
 بتصرف در آید هرچه خواهند ضمیمه ممالک محروسه گردانند .
 و تدمه را بما مرحمت فرمایند . ناگاه در اثنای این گفت و شنود
 قضیه ناگزیر حضرت جنت مکانی روی نمود . و بعد از آنکه عالم
 افسرده از جلوس مقدس نصارت تازه یافت . و جهان برهم خورده
 انتظام بی اندازه . خواجه از دار السلطنت لاهور بدار الخلافت
 اکبر آباد آمده سعادت بار اندوخت . و بنزدین بوس مقدس چهره
 افتخار بر افروخت . و در همان نزدیکی به دیرین مرضیکه داشت
 در گذشت . از آن روکه نیک سگالی و خیر اندیشی امام قلیخان در
 پیشگاه ضمیر صواب پذیر شهنشاه حق آگاه حسن قبول یافت .
 شانزدهم ربیع الاول مطابق بیست و دوم آبان ماه حکیم حائق را
 که پدرش حکیم همام گیلانی باتفاق سید صدر جهان صدر در عهد
 فرمان فرمائی حضرت عرش آشینانی برسم رسالت نزد عبد الله
 خان رفته بود . بعنایت خلعت و خنجر مرصع و اسب و فیل پایه
 اعتبار بر افراخت . و برسم ارمغان جواهر و مرصع آلات و دیگر امتعه
 و نفایس هندوستان بهشت نشان که یک لک و پنجاه هزار روپیه
 قیمت داشت با نامه منہی از مراسم صدق و صفا و مذہبی از لوازم خلعت

اودی سنگه بن رانسانگاه که گذارش یافت - و فتوحات دکن که
 ناسخ فتح نامهای پیشینیان - و ماحی آثار باستانیان است - و
 تسخیر حصار استوار کانگرة و دیگر شیون که شرح هریک برسم اجمال
 در اثنای نگارش وقایع سنین آتیه در محل مناسب رقم پذیر خواهد
 گشت - ازان باز گوید و - از صادرات افعال - و واردات احوال -
 این بزرگ کرده ذی الجلال که در ایام پادشاهزادگی جلوه ظهور
 یافت - سلاطین نامدار و خواقین گامگار حساب برگرفته بودند -
 چنانچه شاه عباس فرمانروای ایران دران هنگام خجسته آغاز فرخنده
 انجام - از ظهور این آثار - و اصغای این اخبار - به آمد شد تجار -
 و سایر مترددین آن دیار - و استماع شمایل رضیه - و خصایل بهیه
 و اوضاع گزیده - و اطوار پسندیده - بیقین می دانست - که اورنگ
 خلافت و سریر سلطنت پس از حضرت جنت مکانی بوجود تمام
 سود این سایه اتم پروردگار رحمت اعم دادار زیب و بها و زینت و
 ضیا خواهد یافت - و مکرر به ارسال رسل و رسائل فاتح ابواب
 محبت و وداد و محرک سلسله مودت و اتحاد گشت - بنابران
 والی توران امام قلیخان سلاله علیه علویه علاله طبقه سنیة نقشبندیه
 عبد الرحیم خواجه را که احوال او سابقا نگارش یافته برسم حجابیت
 بملازمت حضرت جنت مکانی فرستاده بود - تا معروض دارد - که
 چون آن حضرت ما دو برادر را فرزند می خوانند درینولا که شاه
 عباس بر قندهار آمده آنرا بتصرف در آورده است لایق آنکه لشکر
 گران با سامانی در خور در ظل رایت پادشاهزاده بخت بیدار - موید
 والا آثار - اعتضاد و استظهار ظفر - سکندر جاه سلیمان فر - شاه جهان

علیه و علی آله و صحبه من الصلوات افضلها من التحیات اکملها - ترتیب یافت - و بسیاری از سادات و مشایخ و علما و صلحا فراهم آمدند - گیتی خدیو بر مسندی که بجهت تعظیم این مجلس متذیف بر زمین گسترده بودند جلوس فرموده دوازده هزار روپیه به نیازمندان عطا نمودند - و در خور حال بجمعی فرجیهای شال مرحمت شد و گروه انبوه از اقسام اطعمه و الوان و حلای و انواع فواکه و منقلات و اصناف عطریات بهره ور گشتند *

ایلچی فرستادن حضرت صاحبقران ثانی نزد امام قلی خان والی نوران

چون در ناصیه اطوار فرخنده آثار فرمان فرمای این زمان مسعود - و کشور کشای این اوان محمود - اورنگ ارای جهانبنانی حضرت صاحب قران ثانی - از عنفوان مهد ارائی - دلائل جهاننداری و شمایل حکم گذاری - و امارات امال قلوب - و آیات اقاله ذنوب - هویدا بود - همین که عمر گرامی بسن رشد و تمیز رسید - حضرت جنت مکانی کشایش هر مهم صعبی - و حل هر کار مشکلی - برای زرین این پیش بین - و خرد صواب گزین این پیش دان - و شجاعت و حماست این دست پرور لطف الهی - و جلالت و بسالت این شهسوار معرکه دلیری و آگاهی - حواله می فرمودند - و بحسن تدبیرات این صنع الطاف یزدانی کارهای دشوار آنچنان به آئین شایسته روانی می یافت که موجب حیرت دیده وران آگاه می گردید - چنانچه فتح رانا امر سنگه ولد رانا پرتاب پور رانا

بلند آوازه گشت •

ششم ربیع الاول سزوار خان باضافه پانصدی ذات و صد سوار
بمنصب هزار و پانصدی ذات و ششصد سوار منتخبر شد •
هفتم مهابت خان خانخازان که بعد از انهزام نذر محمد خان
بفرمان قدر توانان از سهرند معاودت نموده بود بسعادت استیلام عتبه
فلک رتبه مستسعد گشته هزار مهر نذر گذرانیده بعنایت خلعت
خاصه و اسب از طویلۀ خاصه با زین طلا و فتح نصرت نام فیل از
حلقۀ خاصه سر بلند گردید - و دیگر امرا که برسم کمک همراه او
بودند نیز سعادت آستان بوس دریافتند - و هر یک فراخور
حال نذر گذرانید •

هشتم شهنشاه بنده نواز منازل یمین الدوله را مورد سعادت
و جلال گردانیدند - آن مجمع معالی رسم پا افزاز و نثار بتقدیم
رسانیدند پیدشکش گرانمایه بنظر انور در آورد - خدیو جهاندار برای
مزید افتخار آن والا اعتبار یک شبا روز با حضرت مهد علیا و
پادشاهزادهای بخت بیدار کامکار دران ابذیه نزهت امکانه بنشاط
و انبساط گذرانیده بدولتخانه والا مراجعت فرمودند - از اصل و اضافه
عبد الرحمن بیگ ترنابی بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار -
و معین خان بمنصب هزاری سه صد سوار نوازش یافتند - و هم
بمیرزا عیسی ترخان بعد از تغیر صوبه داری متعین و نواحی آن در
جایگیر عنایت شد •

شب دوازدهم مجلس میلاد سعادت نهاد • شعر •

آن مرکز دور هفت جدول • گرداب پسین و موج اول

رسانیده پیشکش والا از جواهر و مرصع الات و نفایس اقمشه هردیوار
 و امپان تپچاق و فیلان نامی با یراق های زرین و سیمین که قیمت
 همه پنج لک روپیه باشد از نظر اکسیر اثر گذرانید - خاقان بنده نواز
 بجهت سرفرازی آن عماد السلطنت در روز دیگر با حضرت مهد
 علیا و پادشاهزاده های جوان بخت دران منزل دلکشا بشادمانی و
 کمرانی گذرانیده روز چهارم بدولت خانه مقدس تشریف آوردند -
 پیشکش اعتقاد خان ناظم کشمیر از نظر کیمیا اثر گذشت •
 بیست و پنجم سید نظام باضافه پانصدی ذات بمنصب سه
 هزار و ذات و دوهزار سوار و عنایت نقاره سربلند گشت •
 بیست و ششم صفر چون مطابق بود بدوم آبان ماه که تاریخ ارتحال
 پادشاه رضوان دستگاه خلد آرام گاه حضرت عرش آشیانی انار الله برهانه
 زمین جهان فانی به نزهتگاه جاودانی است - شهنشاه حق آگاه بمزار
 فیض آثار آن حضرت رفته آداب زیارت بتقدیم رسانیدند - و بفرمان
 والا انواع اطعمه و الوان حلوی و اقسام عطریات که حسب الحکم
 علامی افضل خان میر سامان سرانجام نموده بود - در سرچار
 خیابان باغ دلکشای آن مطاف جهانیان بر سماط آسمان انبساط
 خوان در خوان چیدند - و امرا و منصیداران و گرز برداران و احدیان
 و سادات و مشایخ و علما و صلحا و دیگر خلائق ازان اصناف نعم
 بهره برگرفتند - آخر روز عنان توجه اشرف بدولتخانه و الامنعطف
 گردید - و چندی از امرای نامدار باسر خداوند جهان دران مکان
 بهشت نشان شب زنده داشته ده هزار روپیه به حفاظ و دیگر اهل
 احتیاج و استحقاق رسانیدند - راجه بهارتهه بنذیله بعنایت نقاره

حوار سر بلندی یافت *

از غره محرم (سنه ۱۰۳۸) تا روز عاشوراء ده هزار روپیه بارباب

احتیاج عطا کردند *

روز جمعه بیست و سیوم خاقان قدردان بزیارت مرقد منور

حضرت عرش آشیانی انار الله برهانه تشریف فرمودند - و پس از

وصول بدروازه آن مزار فیض آثار پیداده شدند - و بلاوازم زیارت

پرداخته و آداب بتقدیم رسانیده ده هزار روپیه بخدومه آن موضع

منیف و اهل استحقاق بذل نمودند - بسلامت السادات حاوی

کمالات سید جلال بخاری که از احمد آباد وطن مالوف خود به

تهذیب جلوس میمنت مانوس آمده بود چنانچه نگاشته شد

خلعت و فیل و سه هزار روپیه نقد مرحمت نموده رخصت معاودت

دادند - چون بمسامع حقایق مجامع رسید که خان عالم از فزونی

کوکبزار بمهمات صوبه بهار چنانچه باید نمیتواند پرداخت - از انجا

که همگی همت والا بر نظام جهانیان مصروف است - و تمامی

نهمت معالی بر انتظام عالمیان معطوف - اورا معزول گردانیدند

و سیف خان را بعزایت خلعت و صوبه داری آن مملکت و اسب

بازین مطلا و فیل سرافراز ساخته رخصت فرمودند - مخلص خان

بفوجداری سرکار جونپور معین گردید *

پانزدهم صفر منزل ساعد مساعد سلطنت یمین الدوله که برکنار

دریای جون متصل دولت خانه ایام پادشاهزادگی واقع است

بمیامین قدوم مسرت لزوم حضرت خاقانی اسمانی پایه شد - آن سرآمد

فوتیدان عالی قدر همراه پاندهاژ و نثار و لوازم جشن و سرور بتقدیم

بایلچی گری رفته بود و بعد از توقف مدید از گلکندة باین راه
 مراجعت نموده سعادت زمین بوس دریافت - بخلعت فاخر
 قامت افتخارش براراستند - و بانعام پانزده هزار روپیه دامن
 امیدش برآمودة رخصت ایران فرمودند - چون کهیلوجی بهونسله
 که از عمدهای نظام الملک بود برهنمونئی بخت بیدار داخل
 بندهای درگاه عمرش اشتباه گشت - و بخانزمان پسر مهابت خان
 خانخانان که بنیابت پدر بحکومت همگی ممالک دکن و برار
 و خاندیس می پرداخت پیوست - اورا بمنصب پنج هزارى ذات
 و پنج هزار سوار سرفراز گردانیدند - و برای سربلندی او و امیدواری
 دیگران فرمان استمالت با خلعت و جمدهر مرصع و علم و نقاره
 و اسب با زین مطلا و فیل ارسال فرمودند - درویش محمد
 را که بمساعدت طالع و مصرافقت بخت از عادل خان جدائی گزیده
 در سلک بندگان این آستان دولت آشیان منسلک گشته بود بمنصب
 سه هزارى ذات و دو هزار سوار مفتخر ساختند - و به ارسال خلعت
 با خنجر بر نواختند - پدشکش عادل خان و قطب الملک که نخستین
 هزده ساله و دومین دوازده ساله بر مسند حکومت نیاکان نشسته
 بسان آبا پذیرای قدسی احکام اند - با عرایض مشتمل بر تهنیت
 فرمان گذاری و جهانداری و سرخ ایذان در ارادت و خدمتگاری
 بنظر خورشید اثر در آمد - از جمله پدشکش عادل خان نیلمی بود
 تمام عیار فرد کامل بوزن پنج مثقال قیمت آن سی هزار روپیه قرار
 یافت - امر سنگه ولد راجه گج سنگه بانعام فیل تارک اعتبار بر
 افراخت حکیم الملک از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى ذات و پنججاه

هفتم ذی الحجه گرمسری راتهور باضافه پانصدی ذات و سه صد
سوار بمنصب هزار و پانصدی ذات و هشت صد سوار نوازش یافت *

روز جمعه دهم عید قربان عشرت افزای جهانیان گردید

• رباعی •

دو عید است مارا از روی دو معنی • هم از روی دین و هم از روی دنیا
خجسته یکی عید دیدار سلطان • مبارک دگر عید قربان اضحی
آوازه تهنیت از چار جهت عالم برخاست - و غریو شادیانه زمین
و زمان را در گرفت - شهنشاه ایزد پرست بر گلگون آسمان هیکل
صاه رفتار سوار گشته با فر فلکی و طلعت ملکی و شان خدا داد بعید گاه
تشریف فرموده بادای نماز پرداختند - و در رفتن و آمدن رسم نثار
بروی کار آمد - و مراسم قربان بنهجی که در شرع مطهر مبین و مقرر
است بتقدیم رسید •

پانزدهم قاسم خان را بخلعت و صوبه داری بنگاله و عنایت
اسپ از طویل خاصه بایراق طلا هر بلند گردانیده بنظم مهم
آن ملک رخصت فرمودند - دریای روئیده را بعنایت خلعت
و جمد هر صرع و اسپ با زین و طلا و فیل و بیست هزار روپیه
سر افراز ساخته بدکن دستوری دادند - و حکم شد که جاگیر
او در همان صوبه تن شود - بمیر جمله سی هزار روپیه مرحمت
گشت - قلیچ خان بعنایت نقاره بلند آوازه گردید - هریکی از
میر عبد الله و میر ابراهیم خویشان سید یوسف خان از اصل
و اضافه بمنصب هزاری ذات و پانصد و پنجاه سوار سرفراز
گشتند - محمد قلی که از قبل شاه عباس نزد قطب الملک

و نیم - و پهنای سه و نیم - و در هر ضلع شرقی و غربی شاه برج ایوانی
 نزه بطول نه ذراع و عرض شش مرتب گردید - حوالی این منازل
 فردوس مشاکل شش نشیمن دیگر در کمال صفائی و زیبایی است که
 از ارکان همه از سنگ مرمر است و سقف و جدران آن به مرایای حلبی
 زینت یافته - غربی شاه برج بنگله از سنگ مرمر ساخته اند که
 بر چنیکاری عقیق و مرجان و دیگر احجار ثمینه رشک افزای کارنامه
 مانوی است - شمالی و جنوبی این بنگله دو ایوانیست که رو
 بمشرق دارد - فرش صحن این عمارات نزهت امارات را که پنجاه
 ذراع در پنجاه است از سنگ موسی و سنگ مریم گره بندی نموده اند -
 در وسط صحن حوضی است بیست در بیست که چهار نهر از آن
 منشعب میگردد و میان حوض چبوتره پرچینکاری پنج در پنج
 بارتفاع سه بسوه از روی صحن - جنوبی سمت صحن مرزبور نشیمنی
 است مربع بعرض و طول سه و نیم ذراع که شرقی و غربی آن دو
 شاه نشین است با دو حجره زیب آگین هر یک بطول سه و نیم
 ذراع و عرض سه متصل هر حجره طولانی خانه واقع شده - و بدوست
 هر خانه ایوانی رو بشمال بطول ده ذراع و عرض چار پس یک ایوان
 طبخی خانه ایست که خوابگاه مقدس است - بدرازی نه گزو
 پهنای پنج - با از ارکان سنگ مرمر که مصوران شگرف طراز و نقاشان
 جادو پرداز باقسام تلویح و تذهیب و تصاویر و نقوش خصوصا
 تمایل بلاد و بهاتین آنرا نمودار جام جهان نما ساخته اند - خاوران
 موسی صحن مسطور پایان کرمی این عمارت صحنی دیگر واقع شده
 بطول پنجاه و پنج ذراع و عرض پنجاه و یک و نیم *

تا هفت ذراع مرتفع ساختند - پس از اوزنگ ارائی خافان گیتی
ستان تا سال چهارم جلوس میمنت مانوس سه ذراع دیگر بهمان
دستور برافراخته آمد - چنانچه در هر رده که یک قطار خشت را
بنایان بکار می بردند یک اک و هشتاد هزار قالب خشت
صرف می شد - و چون متکفلان عمارت دار السلطنه طرحی که در زمان
حضرت جنت مکانی قرار یافته بود بدرگاه ملاطین پناه ارسال داشتند
و پسند طبع دشوار پسند نیفتاد - بحکم خاقانی یمین الدوله که بر دقایق
این صنعت آگاه است طرحی چند که استادان شمار کار بصواب دیدند او
برنگاشتند بنظر اقدس در آورد - یکی بشرف قبول و اصلاح مقدس
رسیده و یازده گز دیگر کرمی معنی اسمانی بلند ساختند مطابق این
مبنای فلک سا برافراشتند - بالای این سطح یک لخت که ارتفاع
ان از روی زمین بیست و یک ذراع است ایوانی بطول بیست و شش
ذراع و عرض دوازده که اساطین دوازده گانه دارا ان از سنگ مرمر
است و متن اراره و حاشیه ان را باحجار گوناگون بر چینه کاری
نموده اند سر برافراخته - همانا از پرتو تهاویل این قصر گردون
عظمت است که اسمان فیروزه فام هر بام و شام لولوی و بهرمانی
میگردد - از رنگ امیزی این بنای اسمان ساز حلی بند بهار
رخساره لاله و چهره یاسمین می آراید - عقب آن طنبی خانه ایست
بطول دوازده ذراع و عرض هفت که اراره اش بسان اراره ایوان
است - و مشرف است بر دریای چمن - ساحل ان و شرقی و غربی
مؤمن خانه دارد بقطر شش ذراع - هر یک گنبدی سقف دوجانب
ایوان کلان در ایوان خلد نشان است - هر کدام بدرازی ده ذراع

گران بار عطا گردید • • شعر •

این تازه بنا که عرش همسایه اوست
 رفعت حرفی ز رتبت پایه اوست
 باغیست که هر ستون سبزش سرویست
 کسایش خاص و عام در سایه اوست

و حکم مقدس شرف صدور یافت که در دار السلطنت لاهور نیز
 پیش جبرو که دولت خانه خاص و عام به همین آئین ایوانی عالی
 بنا کنند - و عمارت شاه برج با تمام رسانند - این برج رومع و بنای
 منیع را که سر رفعتش بمناط پروین کشیده است و اساسش
 به پشت گاو زمین رسیده • • شعر •

با پشت گاو ماهی در اصل همقرب
 با برج گاو و ماهی در فرع همقران
 بتوان ازو مشاهده کردن بچشم سر
 کیفیت کواکب و اشکال آسمان
 گوئی روضه ایست از بهشت برین - یا آسمانی با چندین تماثل
 و صور بر زمین •

غره ماه آذر نوزدهم سال از جلوس حضرت جنت مکانی آغاز
 صفر اساس نمودند - و بعد ازان که بیلداران چابک دست انرا به
 نیروی بازو به اب رسانیدند مهندسان دوربین جد آئین و معماران
 سمار کار بسنگ و صاوج در کمال استحکام و متانت بر آورده
 سطح زمین برابر گردانیدند - و بر فراز اساس کرمی معانی اسمانی
 و منازل جاودانی باجر و اهک چبوتره آسا یک لخت گردانیده

بکیوان کشیده است و بذاتی رفیع که بسدره المنتهی رسیده در پیش
 جهر و که دولت خانه خاص و عام بطول هفتاد گز و عرض بیست
 و دو گز پادشاهی در چهل روز چنانچه در صراة ضمیر نورانی
 حضرت گیتی ستانی پرتو افکنده بود باتمام رسانیدند - هم ایستادگان
 پیشگاه اورنگ جهانبانی را از آب و آفتاب پناهی تازه بهم رسید
 وهم روی بارگاه آسمان جاه را زینتی بی اندازه - سه طرف این ایوان
 والابندیان که هر طرف راهی دارد و ازان امرا و خدمت پیشگان و دیگر
 منصبداران روشناس در می آیند محجری از نقره نصب کرده اند -
 درین ایوان بند ها در خور پایه بجائی که معین است به آئینی
 که لائق محفل سلاطین با فرو تمکین باشد می ایستند بیدشتی پشت
 بمحجر و چندی که بنسبت قرب امتیاز دارند متصل بدو ستونی
 که نزدیک جهر و که است وقور برداران با علمهای زرین و طوغهای
 زرین وقور خاصه در جانب چپ پشت بدیوار قیام می نمایند -
 در پیش این بنای آسمان سا صحنی است وسیع بر دوران چوبین
 محجری رنگین که بران سایبانهای مخمل زربفت بر می امرازند -
 درین جا هر که منصبش از دوصدی کمتر است و احدیان کماندار
 و تفکنچیان قدر انداز و برخی از تابیدنان امرا بار می یابند - بر
 دروازه های دولت خانه خاص و عام و هر دو محجر گرز برداران
 معتمد و یساولان و دربانان بلباس های فاخر می ایستند - تابیدگان
 را و هر که لایق مرتبه ازین مراتب بار نباشد راه ندهند - معنی
 بردار شعر طراز طالب کلیم این رباعی در وصف این مکان والابندیان
 نظم نموده بعرض افدس رسانید - و بصله پادشاهانه دامن امید او

خود ندامت کشیده در مقام تلافی بودند بخارا را بی جنگ بدست آورد - امام قلیخان از بخارا فرار نموده بقرشی آمد - و آی خانم را انجا گذاشته بسمرقند رفت - ولی محمد خان از راه میانکال بسمرقند متوجه شد - و چون بدو فرسنگی سمرقند رسید امام قلیخان بیرون برآمده جنگ کرد - و شکست برولی محمد خان افتاد و یکی از ملازمان امام قلیخان ازین حافظ نام او را دستگیر کرده نزد امام قلیخان آورد - و بحکم امام قلیخان کشته شد - و سلطنت توران استقلالاً بامام قلیخان باز گشت - و حکومت بلخ و بدخشان و مضافات آن بی منارعی بنذر محمد خان تعلق گرفت *

چهارم ذی الحجه جهانگیر قلیخان پسر خان اعظم را از تغیر بیدگلر خان ولد سعید خان ناظم سرکار سورتبه گردانیده رخصت فرمودند - پرتاب سنگه اجینیه بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار و خطاب راجگی و عنایت فیل سر عزت برافراخت - در عهد فرمانروائی حضرت عرش اشیانی و سلطنت حضرت جنت مکانی و بعد از جلوس حضرت جهانبانی تا این تاریخ پیش جهورکه دولتخانه خاص و عام که دران جمیع بندگان به دولت بار و سعادت دیدار میرسند عمارتی که ملتزمان بساط حضور را از باران و گرما پناه باشد - نبود - ایوانی از پارچه استاده میکردند چنانچه نکاشته شد - و چون درین زمان مسعود هرچه سرمایۀ آسایش جهانبانی امت از ممکن قوت بمظهر فعل آمده - و آنچه پیرایۀ آرایش جهان است از حسیض عدم باوج وجود شتافته - بحکم عالم آرا معماران جادو آثار - و نجاران آزر کار - ایوانی عالی که سر

بار رسانیده بود گرفته به بخارا آمد - و او را در آنجا گذاشته برای
 دریافت برادر و دیگر مصالح رو بسمرقند نهاد - پس ازان که
 بسمرقند رسید حکومت و خانی و سکه و خطبه بنام امام قلیخان
 مقرر گشت - و ملک را باهم قسمت نمودند - امام قلیخان والی بخارا
 و سمرقند گردید و نذر محمد خان حاکم بلخ و بدخشان - امام
 قلیخان پردگیان حرم عم خود دیده آی خانم دختر عبد الله
 سلطان برادر خرد عبد الله خان را که نخست در حبالة نکاح عبد
 المومن خان بود - و بعد ازو در تصرف ایشم خان قزاق و پس ازان
 در ازدواج پیر محمد خان و ازان پس در عقد نکاح با قلیخان سپس
 منکوحه ولی محمد خان - و در اوزبکیه به نیکو روی و یمن قدم
 اشتهار داشت - بعقد درآورد - و از بی باکی و نا پرهیزگاری زوجة
 غیر مطلقه عم زنده را بنکاحی که در هیچ مذهبی درست نباشد
 متصرف شد - شاه عباس اگرچه مقدم ولی محمد خان را باعزاز
 و احترام تلقی نمود - اما بدادن کوسک و دیگر مراتب اعانت و
 امداد که در گرفتن ملک بکار آید نپرداخت - اتفاقا در اثنای آنکه
 ولی محمد خان از امداد والی ایران مایوس گشته نه رای بر
 گشتن داشت و نه روی ماندن خطوط سران اوزبکیه که او از شومعی
 ففاق آنها اواره شده بود مشتمل بر پشیمانی از گذشته و خدمت گاری
 و جان سپاری در آینده به او میرسد - او از رسیدن این مکاتیب و
 شنیدن قصه پر غصه آی خانم از شاه عباس رخصت حاصل نموده
 متوجه بخارا گردید - و بعد از شش ماه که در رفتن و برگشتن او
 از عراق گذشت بتوران رسیده بمعاونت بعضی امرا که از کردار

امام قلیخان کرده اورا از بلخ طلب نمودند - او با برادرش نذر محمد خان بطلب اینان از آب جیحون گذشته خواست که از راه کوه تن بسمرقند رسد ولی محمد خان بعد از آگاهی برین معنی از بخارا لشکری فراهم آورده از قرشی و خوزار گذشت - و بقبلش رسیده هر راه بر اینان گرفت - بعد از رسیدن این دو برادر به تنگ خرم که چار گروهی قبلش است همراهان او که از کور نمکی و زر پرستی چشم کوتاه بین از حقوق خداوند حقیقی پوشیده روز ناکامی صاحب را هنگام کاسیابی می پنداشتند فوج جدا شده باین دو برادر می پیوستند - اگرچه دلها از کردار نا هموار وای محمد خان آزرده بود - و خاطرها از اطوار بی هنجار او افسرده - اما درین وقت تنگ که از مونگاه جوانمردان حقیقت گزین است بنا بایستی ولی نعمت دیوبند خود را از دست داد - ولی محمد خان بران معنی اطلاع یافته از اضطرار تنگ فرار بر خود پسندیده بعد از یک پهر شب از قتلش به بخارا رفت - و سه روز دران جا توقف نمود - چون درانجا نیدروی بودن در خود ندید ینا کامی تمام برآمد و آی خانم کوچ خود را در قلعه چار جوی که بر کنار جیحون است گذاشته با رستم سلطان پسر خود از راه مرو بمشهد مقدس رفت - و ازانجا پسر را بهراه فرستاده خود بطلب کمک نزد شاه عباس باصفهان شتافت امام قلیخان بر فرار او آگاه گشته نذر محمد خان را بتعاقب روانه گردانید - و خود بسمرقند رفت - نذر محمد خان تا آب جیحون تعاقب نمود - و چون دریافت که وای محمد خان دور دست رفته و رسیدن بدو میسر نیست آی خانم مذکوره را که حاکم چار جوی

افتاد - و دین محمد خان کشته گردید - در فرو رفتن او برخی گویند که از جنگ گاه بر آمده بالوسی رسید - و اینجا در گذشت - و بقول جمعی بیکی از احشام رفت آن جماعه نشناخته سلوک ناشایسته کردند - و بعد از شناخت از بیم انتقام از هم گذرانیدند - باقی محمد خان بولی محمد خان بطرف بخارا آمد - و پس از چندی والی توران شد - و پاینده محمد سلطان بجانب قندهار افتاد - شاه بیگ خان صوبه دار اینجا اورا متعید ساخته بخدمت حضرت عرش آشیانی فرستاد - آن پادشاه والا جاه اورا بحسن بیگ شیخ عمری که متوجه کابل بود سپردند - و بقلیچ خان صوبه دار پنجاب رسانید - و بعد از یک سال در دار السلطنت لاهور جهان فانی را پدرود نمود - یار محمد خان از قندهار نزد ندیره خود باقی محمد خان رفت - باقی محمد خان اورا بر مسند حکومت آن ملک متمکن ساخته سکه و خطبه بنام او کرد - و چون باقی محمد خان دریافت که جدش به تربیت پسران خود عباس سلطان و ترسون سلطان و پیر محمد سلطان که نه از مادر جانی خان اند سرگرم است - پدر خود جانی خان را بخانی برگرفت - بعد ازان که یار محمد خان و جانی خان رخت هستی ازین سنجی برای بر بستند - باقی محمد خان بر مسند خانی نشست - و چون پیمانۀ عمرش لبریز شد خانی توران بولی محمد خان قرار یافت - خواجه ابو هاشم خواجه ده بیدی و محمد باقی بی قلماق که از قبل ولی محمد خان حاکم ممرقند بود و پلنگتوش بی اتالیق که بکمک او در انجاسی بود - چون از اوضاع نگوهیده ولی محمد خان آزار یافته بودند خطبه و سکه بنام

محمد خان مشهور به یتیم خان بن جانی خان بن یار محمد خان
 عمزاده حاجم خان والی اورکنج اند - یار محمد خان پس از
 گرفتن طائفه اروس ولایت هشتار خان را از امالش بغلبه
 و استیلا بی سامان و سرانجام بپاوراء الذهر آمد - مکندر خان
 پدر عبد الله خان اورا جوان اصیل قابل دانسته دختر خود را که
 همشیره حقیقی عبد الله خان بود در حباله نکاح او در آورد - ازو
 جانی خان متولد شد - و از جانی خان پنج پسر دین محمد خان
 که از همه کلان بود - باقی محمد خان - ولی محمد خان - پاینده
 محمد سلطان - الیم سلطان - و این هر پنج برادر از قبل عبد الله
 خان در تون و قاین می بودند - الیم سلطان در اینجا در گذشت -
 و یار محمد خان که با عبد المومن خان پسر عبد الله خان که در
 بلخ می بود پس از آن که عبد المومن خان اورا بسبب کدورتی
 از اینجا اخراج نمود بهندوستان بهشت نشان آمد - و سعادت ملازمت
 حضرت عرش آشیانی دریافته مورد عنایات پادشاهانه گشت - و پس
 از چندی مرخص شده بقندهار رفت تا از آن راه بزیارت حرمین
 شریفین بشتابد - درین اثنا عبد المومن خان در ولایت راسن به تیریکی
 از اوزبکیه که از کمین نفرین دل شکستگان ستم دیده کشاد یافته بود
 نیستی گرای شد - و در توران هرج و مرج عظیم روی نمود -
 چنانچه هر سری سرداری و هر دری در باری گشت - دین محمد
 خان با برادران خبر قتل عبد المومن خان شنیده از جانی که بود
 به هرات رسیده آنرا متصرف شد - شاه عباس بقصد پیکار اینان لشکری
 ترتیب داده بهرات آمد - چون نبرد در گرفت شکست بر اوزبکیه

هر کجا پشه به پهلو زدن آید با پیل
 حکم شد که خانخانان بر گردیده سعادت تقبیل عتبه فلک رتبه
 دریابد - و معتقد خان از مهرند بدار السلطنت لاهور رفته بیگمان
 و سائر پیران حرم سوامی حضرت جغت مکانی را از انجا بدارالخلافه
 اکبر آباد آرد - و لشکر خان را بارسال خلعت خاصه و بخت بلند نام
 فیل از حلقه خاصه و ماده فیل با حوضه فقره بر نواخته - و چون
 از عریض وقایع نکاران کابل معروض اقدس شد که از بکان تهی دست
 از سکنه شهر و رعایای نواحی آن هرچه درین مدت مدید از عدل
 شامل وجود کامل این درودمان ظالم گداز مظلوم گذار اندوخته بودند
 دست تعدی کشاده بذهب و غارت برده اند - از رعیت پروری و
 کرم گستری فرمان قضا توان صادر گشت که مبلغ یک لک روپیه
 از خزانه عامه کامل بصواب دید قاضی زاهد که بصلاح و دیانت
 مقبول دلهاست بستم کشیدگان غارت دیده قسمت نمایند •

• قطعه •

ناظران علوی و سفلی ز بذل جود تو
 بحر و کسرا در فراق گوهر و زریافته
 کیده از جود تو سلطان و رعیت دوخته
 بهره از دست تو درویش و توانگر یافته
 چون افغان احادیث بهان فتونش متشابک است - و اطراف
 اقایل مانند اصنافش متعانق - نبذی از احوال نذر محمد خان
 و برادر کلانش امام قلی خان والی توران نوشته خوانندگان این
 سعادت نامه را از انتظار برمی آرد - این هردو برادر پسران دین

و لشکر خان روز جمعه شانزدهم محرم مطابق بیست و چهارم شهر
یور داخل نزهت گاه کابل گشت - اگر لشکر خان بی توقف تعاقب
می نمود هر چند به نذر محمد خان نمی رسید اما بسیاری از همراهان
او مقید و مقتول میگرددند - طالب کلیم تاریخ رخصت افواج نصرت
امتزاز بمالش اوزبکیه (لشکر فتح) یافت - همانا وقوع این معنی
مصدق آن است که شعرا تلاصید الرحمن اند - و زبان ایشان لسان
الغیب - سیه سالار خبر نصرت اثر این فتح والا که فاتحه فتوحات
بزرگ امت و مقدمه نصرت های سترگ در سهرند شنیده همانجا
عنان عزیمت باز کشید - و حقیقت بدرگاه خلائق پناه عرضه داشت
نمود - و چون این ماجرای فشاط افزا از عرضه داشت سیه سالار واز
عرایض لشکر خان و واقعه نویسان کابل و دیگر بندگان فیدر بعرض
اقدس رسید - شهنشاه حق آگاه ازین فتح دلگشا و نصرت فرحت افزا
زبان حق گذار بشکر - و دست زر بار بشکرافه - کشود - و جهانی را
از نیازمندان بی نیاز گردانید - و صیت این فتح نامی باذناب
و نواهی رسید - و صوت این بشارت گرامی تا ادانی و اقاصی • قطعه •

از تو رزم ای شه و از بخت موافق نصرت

از تو عزم ای ملک راز ملک العرش ظفر

همه پوشند کفن چون تو پوشی خفتان

همه خواهند امان چو فتو بخواهی مغفر

الحق هر که با اقبال مندان کمر پیکار بندد و با بخت بلندان دمت

هر خاش کشاید جز ناکامی و بد نامی طرفی نه بندد • بیت •

موصیائی همه دانند کرا چرخ شود

شعاری و جدکاری انتظار سپه سالار نبوده در دفع غنیم راه جلالت
 سپرد نذر محمد خان از رسیدن لشکر خان بتاریک آب که دوازده گروهی
 کابل است آگهی یافته دست از محاصره قلعه کابل باز داشت -
 و مردم پراگنده خود را فراهم آورده بهوس آنکه دست برمی
 باشکرخان تواند نمود بهوضع نگرانی نزول کرد - لشکرخان از ناموس
 جوئی و پیکار طلبی بمجرد استماع خبر پیش آمدن نذر محمد خان
 بقصد جنگ صف برسدیل استعجال روان شده به پسر خود سزوارخان
 و سعید خان و مبارز خان روهیل و سایر فدویان که بطریق منقلا پیش
 فرستاده بود پیوست - و باستظهار اقبال عدو مال حضرت صاحبقران
 ثانی عساکر فلک مائر را که چون اجل موعود و قضای محتوم رو
 نکرد اندک ترتیب داده روانه گردید - و چون نذر محمد خان دید که
 لشکر فیروزی در نهایت دلیری و چیرگی می آید و نوکران ماهواره
 خوار پیکار گذارش که در روز بد همپائی کنند قلیل اند - و
 بسیاری از المانان غارت گر غنیمت بر مال مسلمانان بدست انداز
 بر گرفته باو طان مالوفه برگردیدند - و همراهانش از هر دو طایفه
 زیاده بر هفت هزار سوار نخواهد بود سود این تجارت نامربح و
 فایده این بضاعت نامنجم - من نجابر اسه فقد ربیح - دانسته روز
 جمعه نهم شهر محرم الحرام سنه هزار و سی و هشت هجری موافق
 هفدهم شهر یور دل برگریز نهاد - و سرعت از باد و برق استعارة
 نموده - و ساعات شب بر اوقات روز افزوده - نشیب و فراز مسافتی
 که در یک ماه قطع کرده بود بچهار روز نور دیده به بلخ رسید - چنانچه
 جمعی از لشکریان او را ده نشینان و صحرا گزینان بقتل رسانیدند -

بلند آوازه گردید - و خدمت بخشیمگری و واقعه نویسی این سپاه
 رزم خواه بدر تفویض یافت - و سردار خان و شهباز خان افغان و
 سید هنر خان و نظر بهادر خویشکی و سید عالم بارة و راجه روز
 افزون با بسیاری از امرای اخلاص کار و منصبداران جانبدار و احدیان
 و برق اندازان خونخوار نامزد این خدمت گشتند - و هر یکی از
 امرا در خور حالت و منزلت بخلعت و اسب و فیل نوازش
 یافت - مچلا بیست هزار سوار بگوشمال اوزبکیه و سرانجام سهام
 صوبه کابل سوای عسکری که با لشکر خان صوبه دار کابل پیش رفته
 بود با خانخانان معین شد - لشکر خان در اثنای راه خبر آمدن
 نذر محمد خان شنیده بادل اخلاص ائین و همت کارگزین به سرعت
 تمام روانه دفع حشر هزیمت اثر اوزبکیه گشت - و به پشاور رسید
 پسر خود سزاوار خان را با جمعی از بندهای پادشاهی که در آنجا
 می بودند برسم منقلا روانه پیش گردانید - و ظفر خان را چون
 حکم شده بود که تا فرو نشستن غبار فتنه اوزبک دران صوبه بکومک
 لشکر فیروزی قیام نماید نیز با تابیدان پدرش پیشتر فرستاد - و خود
 با جمعیت شایسته از عقب روان شد - و از چار باغ جلال آباد که
 اکثر تعیناتیان کابل مثل سعید خان و مبارز خان و دیگر بندها که
 قبل ازین همراه ظفر خان بودند در آنجا چشم در راه کومک درگاهی
 داشتند کوچ کرده به نیمه رسید - و با آنکه اعیان لشکر در توقف
 مبالغه نمودند عنان باز نکشیده بکندمک رفت - و برای بعضی
 مصالح در روز مقام کرده از آنجا کوچ نمود - و از راه انچرک که غیر
 متعارف است هشت کوه پیش رفته منزل کرد - و از اخلاص

می پیمودند - و چون ملچارها بکنار خندق رسید و دمدوها بر
 افراختند میر موسی مشهور بمیرگل از تابینان خواجه ابو الحسن
 با گروه پیکار پنزوه احدیان از قلعه بر آمده بر ملچار محمد باقی بی
 قلماق دوید - و جمعی را بار گران سر از دوش بلا آغوش بر گرفته
 بسبک باری بادیه پیمای عدم گردانید - و سر کوب شان بخاک
 برابر ساخت - و با دوازده ناموس پرست به گلگونه زخم رخسار
 روزگار خود بیدار است - و سر و سلاح مخالفان فرز اهل قلعه آورده تهنیت
 فیروزی گفت - و تا سه ماه که لشکر خصم دایره محاصره تنگ داشت از
 هر دو جانب کشش و کوشش را روز بازار گرم بود - با آنکه درین نزدیکی
 لورنگ جهانبانی بجلوس مقدس خدایگانی پایه آسمانی گرفته بود -
 و اشتات ممالک و متفرقات مسالک وسعت آباد هندوستان بر وفق
 دل خواه انتظام و التساق نیافته - بمجرد اطلاع این سرگذشت از عرایض
 متصدیان مهمات صوبه کابل - خاقان زمین و زمان از حمیت ملکانه
 و غیرت پادشاهانه اندیشه شورش اوساط ملک را بدل توکل منزل راه
 نداده - پانزدهم ذی القعدة مطابق بیست و دوم تیر ماه مهابت خان
 خانخانان سده سالار را بعزایت خلعت خاصه و جمده هر مرصع با پهل
 کتاره و شمشیر مرصع و دو اسپ از طوبله خاصه با زین مطلا و فیل از حلقه
 خاصه با یراق نقره و ماده فیل سر بلند گردانیده بجهت مدافعت
 نذر محمد خان و مالش گروه خدلان پنزوه از بکیه رخصت فرمودند
 و راورتن و راجه جی سنگه و راور سور و معتقد خان^(۶) بعزایت نقاره

و عسکر ظلمت اثر شب مانند امدای این دولت خدا داد رو به زیست
 نهاد - جهالت کیدشان باطل اندیش از جای خود کوچ کرده در دور
 قلعه فرود آمدند - نذر محمد خان و عبد العزیز در خانه عبد الرحمن
 بیگ تربانی که شمال قلعه است - و پلنگتوش بی اتالیق دادار بی
 در مقبره خان دوران که شرقی قلعه است محاذی دروازه دهلی
 و عبد الرحمن دیوان بیگی در مدرسه خواجه عبدالحق که شمالی
 قلعه است پهلوی دولت خانه قدیم - و کاشغری سلطان برنگ نذر محمد
 خان در کلکته که جنوبی قلعه است - منازل گزیدند - و از هر جانب
 ملچارها آغاز نهادند - بدین تفصیل ملچار پلنگتوش دادار بی دروازه
 دهلی ملچار عبد العزیز عبد الرحمن اتالیق دروازه آهنی - ملچار محمد
 باقی بی قلماق طرف شیخ طائوس - ملچار باقی دیوان بیگی
 و قاص حاجی ایسک آقا باشی و نذر پروانچی و نظر جوره اقاشی و
 حق نظر توپچی باشی میدان دروازه دهلی و دروازه آهنی - ملچار
 کاشغری سلطان و منصور حاجی و ترسون میرزای مختصر دروازه
 خواجه خضر - ملچار جوجک بیگ حاکم ترمذ و حاجی بیگ
 برادر او رازنی با جمعی میان ملچار پلنگتوش و ملچار کاشغری
 سلطان - ملچار قباد میراخورو یادگار بکریت میان ملچار پلنگتوش
 اتالیق و ملچار باقی دیوان بیگی - ملچار شادی بیگ پروانچی
 حاکم ده نو با مردم امام قلی خان میان ملچار عبد العزیز و ملچار
 محمد باقی بی قلماق - و از طرفین باستعمال آلات حرب و ادوات
 ضرب هنگامه جان بازی گرمی داشت - و بضرب توپ و تفنگ
 گردان لشکر فیروزی - هر روز جمعی از روشناسان اوزبکیه راه نیدستی

را که بطناً بعد بطن نواخته و سرافراخته این دودمان عرش مکان اند
 جز وفاداری پیشه و غیر جان سپاری اندیشه نیست - و تا این بندگان
 هرروثی را که از دولت نوازش این دودمان خلافت مکان استیفای
 جمیع مآرب صوری و معنوی - و اقتنای همگی مرادات دینی و
 و دنیوی - نموده اند از جان مستعار و حیات بیمدار رمقی باقی
 است با اعدای این دولت حق پسند جز مخالفت و منادات - و
 با بداندیشان این سلطنت بی مانند غیر مخالفت و معادات -
 کاری دیگر نخواهد بود - بمقتضای الدین النصیحة گفته میشود -
 که پیش از آنکه افواج نصرت امتزاج و عساکر فیروزی مآثر که درین
 نزدیکی بکوسک اهل قلعه میرسد - بپاید که از روی تسخیر این قلعه
 که از آمال کاذبه است - وهوس گرفتن این ملک که از آمانی باطله
 از سر بر آورده بملک خود مراجعت فرمایند - و الا بعد از رسیدن
 شیران خونخوار و دلیران جان شکار بر گردیدن و بوطن رسیدن اگر
 میسر شود بدشواری و خواری خواهد بود - چون ایلچیان بر گردیده
 حقیقت را گزارش نمودند - نذر محمد خان از حمیت نازیبا همی
 که می داشت بر تسخیر قلعه گماشت *

روز پنجشنبه پنجم شوال موافق نوزدهم خرداد قراولان او از
 پشتۀ نهر فتح و پشتۀ ماهر و نمودار شدند - قراولان جنود نصرت آمدند
 بر پشتۀ ده افغانان و مقبره سید مهدی خواجه در برابر افواج غنیم
 تا آخر روز به دفاعت پرداختند - و چون تنق ظلام عالم را در گرفت
 جدآوران طرفین بمقر خود باز گردیدند - و بعد ازان که لوای نور
 افزای اورنگ آرای چرخ چهارم بر مواکب کواکب چیرگی یافت

توانستند بروند - و قلعه کابل که جمعی کثیر از فدویان جانسپار و وفاداران اخلاص کار به کلاعت و باسبانی آن می پردازند - و در راه خدمت گذاری خدای مجازی و خداوند حقیقی جان بازی و سراندازی را بهانه میجویند - چگونه کارپیش خواهند برد - و از آنجا که کنداوران خیر اندیش - و گردان هواکیش - این دولت ابد امتداد راه در آمد کابل از طرف غور بند و چاریگاران برانگروه بی شکوه بسته بودند از طریق سیاه سنگ روانه کابل شد - و چون به نواحی پمغان رسید دست تعدی و تطاول دراز ساخت - و پلنگتوش را بقتل و غارت سکن پمغان و لندر که در دره سکونت نموده بودند و از شر این سفاک بی باک دران پناه گاه فراهم آمده تعیین نمود - و برخی از قطان انجارا که از طایفه سنیه سنیه بودند اسیر نموده اسباب و بال و نکال برای خود سرانجام داد - و از آنجا گذشته در نزدیکی کابل فرود آمد - و نوشتجات وعد و وعید و پیغامهایی امید و تهدید به بندهای پادشاهی که درخت اخلاص شان بآبیداری وفاداری بینج و شاخ بفری و ثریا رسانیده - و ارکان شهر که طلای وفای شان بمحک ازمودن کامل عیار برآمده - مصحوب صالح ایسک افا سی و چندی دیگر از معتمدان فرستاد - و خواست که بخته کاران حقیقت اندوز را بتمویه و تلبیس از راه برد - یعقوب خان بدخشی و بالچوقلیج داماد قلیج خان و عبد الرحمن تربانی و معین خان بخشی و قاضی زاهد قاضی کابل که از صلحاء و پرهیزکاران است و دیگر بندگان پادشاهی و اهالی شهر در صفه بیرون دروازه دهلی فراهم آمده فرستادهارا طلبیدند - و بر مضمون مراسلات اطلاع یافته گفتند - که این فدویان

اینان بنواحی قلعه ضحاک که بر فراز کوه واقع شده آمده باشاره
 خان همت بر تسخیر آن گماشتند - و پانزدهم رمضان مطابق سی
 و یکم اردی بهشت سه فوج شده قریب صبحگاه که شام دولت بدخواه
 بود کرنا کشیده از اطراف هجوم آوردند - از جانب آبگیر که شمالی
 قلعه است عبد الرحمن بی اتالیق و عوض حاجی و قاسم حسین
 و طاهر میرزای منغظ و کاشغری خواجه و جوقی - و از طرف دروازه
 که شرقی است صالح کوکلتاش و حق نظر توپچی یاشی و جاجم
 توقسانه و جمعی - و از سمت سرکوب قلعه که جنوبی است شه نذر
 میرا خور و ترسون بی و گروهی - چون عبد الرحمن بدروازه رسید
 خنجر خان حارس قلعه از اخلاص راسخ و عقیدت صادق باعثضاد
 عنایت الهی که همواره کار ساز این دولت ابد مدت است - و اعتماد
 اقبال شاهنشاهی که همیشه کام پرداز این سلطنت قدر قدرت - دل
 بر جان فشانی نهاده همگی همت مصروف نبرد گردانید - و
 جمعی از بهادران نامجوی اوزبکیه را بضرب توپ و تفنگ رهگرایی
 عدم ساخت - بقية النار راه گریز پیمودند - پیکار گران جوانب دیگر
 نیز دل بنای داده بهزاران خواری و سرمشاری بزینهار فرار درآمدند
 نذر محمد خان پس از آگهی از غیرت بی جا و حمیت ناسزا بر
 سران سپاه و سروران نبرد گاه زبان تهدید و توبیخ برکشاد - و دل را
 باین خوش کرده که هرگاه کابل بتصرف در آید توابع و مضافات
 آن بی محنت تردد و شدت پیکار بدست خواهد آمد و بکابل
 نهاد - و بخاطر کوتاه بینش در نیامد که هرگاه چندین حشری گران
 به پیکار قلیلی که بمحافظت این قلعه نامزد بودند کاری از پیش

موجب فوز مطلب دانسته بهوس تسخیر کابل گران لشگری از اوزبکان
 تنگ چشم بوزنه رو و المانان صحرا نشین کراز خو - فراهم آورد -
 و چون اسباب خواری و مواد شرمساری آن مهیار گسسته شوریده کار
 سرانجام یافته بودند نه شان بزرگواری این سلسله سنی که پناه جای
 سلاطین والا جاه است بچشم عاقبت بین دید - و نه شوکت
 جهانداري این خاندان رفیع مکان که زینهار گاه روزگار شکستگان بی
 دستگاه است بخاطر جهل گزین رسانید - و نه بمنع برادر کلان ممتنع
 گشت - و از جذون جوانی و فنون نادانی هزیمت و فیروزی و ناکامی
 و بهروزی بقلت و کثرت حشم دانسته غافل از آنکه سلطنت بعنایت
 بیغایت ایزدی منوط است - و دولت بحماییت بی نهایت سرمدی
 مربوط - و تقدیرات یزدانی مطابق ارادت معاد تمندان فرخنده
 روزگار - و از کمی سپاه کابل و بسیاری عسکر خود بغرور افتاده روانه
 کابل شد - و ندانست که سد سکندر بلشکر یاجوج هرچند بسیار
 باشد رخنه نپذیرد - و ملک سلیمان بحشر مور هرچند بیشمار بود خلل
 نگیرد - بدره کز (گدیر) رسیده مقرر نمود که عبد العزیز پسر کلانش
 که در غوریست با عبد الرحمن بی دیوان بگی اتالیق او و باقی
 برادر کلان عبد الرحمن حاکم قبادیان و شه نذر میراخور حاکم
 طالقان و عوض حاجی بنمای حاکم غوری و قاسم حسین قوشچی
 حاکم ابیک و طاهر میرزای منغظ حاکم بغلان و صالح کوکلتاش
 نذر محمد خان حاکم امام و کاشغری خواجه حاکم افسرای و ترسون
 بی قطغان حاکم اسکمش و حق نظر توپچی باشی و جاجم توقسانه
 و جمعی دیگر برسم هراول پیش رود - و خود از عقب روان گردید

آمدن نذر محمد خان والی بلخ و بدخشان
بهوس تسخیر کابل و برگردیدن او بهزاران
خواری و شرمساری و نبذی از احوال
او برادر کلانش امام قلیخان والی توران

حق بین انصاف گزین داند که هرکه باسباب دنیۀ دنیوید و
صواد فانیۀ جسمانیۀ پایۀ کار و اندازه روزگار خود نشناخته هوای
کشور کشائی و تمنای ملک گیری را در سربیی مغز که هوس خانۀ
امانی کاذبه و امال باطله است جا گرم کند - و بکلمات صموهه و
مقدمات مزخرفۀ خوش آمد گویان که در لباس دوستی کار دشمنی
بانتجام می رسانند از جا رفته نسبت باقبال بلندان و بخت بیداران
سر رشته ادب و رزی و مرتبه دانی از دست واهشته رهگرایی بی
اعتدالی و بدسگالی شود هرائینده خسارت دیدۀ کونین و خبیثت
کشیدۀ نشأتین گردد

سرکشد با سرو در بستان کدو * یعنی این سر برکشیدن همسر است
آسمان داند که از سرو و کدو * خود کدامین سر سزای سرور است
مصدق این مقدمات حق آیات احوال نگوهیده مال نذر محمد خان
برادر خرد امام قلیخان حاکم توران است - آن تیره رای غفوده خرد
از کوتاه بینی و بد همنشینی که دو کفۀ میزان خسران ابد و خذلان
سرمد است وقوع حادثۀ ناگزیر حضرت جنت مکانی و بودن اعلام
دولت انتظام اورنگ ارایی جهانبانی دران هنگام در جنیر که اقصای
دکن است - بسان فقهه پژوهان فرصت جو و شورش طلبان فساد خو

سیوم ماه مذکور معادت آستان بوس در یافتند - چارم هر یکی از
چندر من و به گوانداس پسران راجه نرسنگدبو بندیده بمنصب هزار
ذات و ششصد سوار سرافراز گردید - هفتم عبد الرحیم ولد خدا دوست
باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار و پانصدی ذات و دو
هزار و پانصد سوار و بعنایت علم و نقاره - و چهار سنگه بندیده باضافه
هزار و هشتصد سوار بمنصب سه هزار و دو هزار سوار - و بهاری
داس کچهواغه از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار
سر بلند گردیدند - هشتم سلاله السادات الکرام سید جلال بهاری بن
سید محمد نبیره پیشوای اولیا شاه عالم گجراتی از وطن مالوف
به تهنیت جلوس مقدس آمده بشرف ملازمت چهره سعادت بر
افروخت - و بعنایت خلعت و انعام ده هزار روپیه سر عزت برافراخت -
دیانت خان دست بیاضی بخدمت بخشیدگرمی و واقعه نویسی دکن
سر بلند گردید - نهم میرزا رستم صفوی و دو پسر او میرزا مراد
مخاطب به التفات خان و میرزا حسن از صوبه بهار آمده بسعادت
آستان بوس رسیدند - و بعنایت خلعت نوازش یافتند - از آنجا که
همت آسمان رفعت پادشاه جم جاه بر فراغت دل و رفاهیت عیش
عالمیان مصروف است خصوصاً گروهی که از حوادث رزگار و شداید
زمانه غدار باین حضرت خورشید منقبت زینهار می شده از فزونی
اسباب عشرت و جاه یاد موطن مالوفه نمیکند حکم شد که بمیرزا
که عارضه فقر من مزمن علاوه کبر سن او گشته از حرکت باز داشته
است یک لک و بیست هزار روپیه سالی میداده باشند تا هر
دار الخلافه بفراغ بال بگذرانند *

جزای اطوار ناشایسته و سزای کردار نا بایسته او عنقریب انچهان
 در کنار روزگار آن بدست باده جهالت نهاده می آید که همگی
 ستاره سوختگان شقاوت اندوز عبرت بر گرفته دیگر پیرامون بغی
 و فساد نگردند - شیرومی روهیله بخطاب شهباز خانی سر بلند شد -
 چون اعتماد خان خواجه سرا که از خدمت گذاران قدیم این درگاه
 عالم پناه است التماس زیارت حرمین شریفین نمود بیست و
 چهارم او را رخصت داده بیست هزار روپیه نقد بوی انعام
 فرمودند - و حضرت مهد علیا و پادشاهزادهای والا گوهر نیز
 ده هزار روپیه مرحمت کردند - بیست و نهم سید محمد اسفراینی را
 که از صاحب سادات آن دیار است و از نزد قطب الملک آمده
 سعادت ملازمت در یافته بود هزار مهر عنایت شد - روز دوشنبه
 سلخ شوال که روز تیر از ماه تیر بود جشن عید کلانی انعقاد
 یافت - پادشاه زادهای کامکار و یمین الدوله صراحیهای مرصع
 و دیگر نوینان نامدار صراحیهای صیفاکار و زرین و سیمین
 پر از گلاب و عرق فتنه و عرق بهار از نظر مقدس گذرانیدند -
 دوم ذی القعدة عبد الله خان را که رقم عفو بر جرایم جرایم
 او حسب التماس عبد الرحیم خواجه کشیده بودند چنانچه
 نکارش یافت بمنصب والی پنج هزاره پنج هزار سوار و عنایت
 شمشیر و علم و نقاره و اسب با زرین مطلا و فیض و انعام پنجاه هزار
 روپیه بر نواختند - و سرکار قنوج به تیول او مرحمت گشت -
 قاسم خان و راجه جیسنگه و دیگر بندهای کار طلب که بتادیب
 تهر کیشان مهابن و آن نواحی رفته بودند تذبیده شایسته نموده

سست بادیه بی خردی از کردار نكوهیده و اطوار ناپسندیده ندامت
 کشیده بدست او بضرعات و ابتهاال که درین درگاه خلایق پناه قوی
 ترین ذرایع بخشش و بخشایش است بدرگاه عرش جاه آمده تارک
 بخت بتقبیل استن کیوان مکان برافراخت - اعلیٰ حضرت عفو تقصیرات
 را از مکملات مراسم جهانداري و متممات مکارم فرمان گذاری دانسته
 از جرایم او انعام نمود و او را بخلمت و منصب چار هزاري ذات
 و سه هزار سوار مرافراز گردانیدند - بل از زندگانی تازه امتیاز بخشیدند
 تا بیداموزند شاهانی که زر بخشند و سیم

رسم جان بخشیدن از خاقان دین مجرم نواز
 دوازدهم شوال خواجه ابو الحسن تربیتی که بخدمت دیوانی
 حضرت جنت مکانی سر بلند بود از لاهور آمده بسعادت آستاندوس
 رسید - و بعزایت خلعت و خنجر مرصع با پهل کتاره و اسپ
 بازین مطلا و فیل مباهی گردید - میرزا حیدر ولد میرزا مظفر
 صفوی از جاگیر آمده دولت کورنش دریافت - شب هژدهم بعد
 از انقضای نیمه آن چهار سنگه بندیل از تیره رائی و تبه خردی
 و شقاوت ذاتی و سیه بختی فطری از درگاه خواقین پناه بوطن
 پرفتن خویش گریخت - هر چند اعیان دولت معروض داشتند
 که اگر حکم قضا نفاذ عز مدور یابد ان خسران زده را تعاقب
 نموده مامور یا مقتول گردانیده آید - تا دیگر هیچ کوه اندیش بر
 گشته بخت بر چنین تبه کاری جرأت و جسارت ننماید - رازدان
 قضا و اسرار خوان قدر که کار هر وقت و وقت هر کار را چنانچه در
 کار خانه ابداع مقدر گشته می داند فرمود - که انشاء الله تعالی

و رونق روزگار اوست سر رشته حسن عقیدت و لطف خدمت از دست
 واهشته - و راه بیوفائی و جاده معصیت گرائی سپرده - خود را
 مطعون خاص و عام و مطرود ناقص و تام می گرداند - مصداق این
 مقال احوال شقاوت مال دریای روهله است - از از فرومایگان و
 و گم نامان گروه شورش پزوه افاغنه بود - خدیو عالم خداوند بنی
 آدم - که غریب نوازی و شکسته پروری سحیه رضیه حضرت اسمان
 رتبت اوست ان تنگ حوصله را از نشیب ناکامی و گم نامی
 نوکری مرتضی خان بر فراز کامرانی بر آورده در سلک نوئینان
 والا اعتبار منسلک گردانیدند - و ازان رو که باده نوازش پادشاهانه
 که مردان مرد و خداوندان خرد را از جا می برد زیاده بر آنچه
 حوصله تنگ و ظرف تنگ او بر تابد واقع شد - و کمان تهور که
 دران چندین هزار دلی خرد وزن جهالت فن شریک غالب است
 علاوه اسباب بد مستی و تنگ شرابی اوگشت - کارش از هشیاری
 به بیهوشی و از فرزاندگی بدیوانگی افتاده - و اسباب نکل و مواد
 زوال او روز بروز بغزوفی نهاده تا آنکه در جنیر خاک بیوفائی بر
 فرق کار خود پیخته - و گرد بی حقیقی بر تارک روزگار خود ریخته
 از رکاب سعادت جدائی گزید - و نزد خان جهان که از قبل حضرت
 جنت مکانی صوبه دار دکن بود رفت - و بهمین کور نمکی و کافر
 نعمتی اکتفا نموده محرک سلسله اندیشه های فاسد و خیالهای
 کاسد گشته - از (جمله) اسباب مزید جهالت و ضلالت و بواعث ازدیاد
 تباهی و گمراهی آن تیره رای کوتاه بین گشت - درین هنگام که
 قوایم اورنگ جهانبنانی بجلوس مقدس آسمانی پایه شد - آن بد

تا رسم تهذیب بود اندر جهان بعید

هر بامداد بر توجو عیدت خجسته باد

جهاندار عبادت گزار بشکوه سلیمانی و شوکت صاحب قرانی بر

شدیز صاه رفتار بعید گاه رفته نماز ادا فرمودند - و در تشریف

بردن و آوردن چندان زرنثار افشاندند - که رسم آرزو نیاز از جهان برافتاد

* قطعه *

تا هست بر جریده ایام نام عید * تا عید طبعها را عشرت فزا شود

ایام دولتش را هر روز عید باد * عیدی کزو مراد دو عالم ادا شود

دوم شرف الدین حسین بخطاب همت خانی - و شاه بیگ

ازبک که از جوانان کار دیده پیکار ورزیده است بخطاب خانی سر

بر افراختند - سیوم خواجه قاسم که در همگی ایام نیک فرجام

پادشاه زادگی ملازم رکب ظفر نصاب بود بخطاب صغیر خانی - و

لشکری ولد میرزا یوسف خان رضوی که از پیشگاه نوازش حضرت

جنت مکانی بدین خطاب سر افراز بود بخطاب صف شکن خان

نامور گشتند - پنج فیل که باقر خان نجم ثانی از اودیسسه بعنوان

پیشکش فرستاده بود بنظر کیما اثر درآمد - هرکرا در بدو فطرت

الوده طینت تیره روزگار و ناقص عیار سرشته اند - هرچند اسباب

کلهروائی و مواد دولتمندی او بیشتر فراهم آید - و امتعه دنیویه که

والا همت بلند فطرت بان از جا فرود و رو بغزونی نهد - هم در سپاس

داری پروردگار بیچون و چگون و حق گذاری آفریدگار بی شبه و

نمون - منهج ناقص بی فرمانی و محجه ناقص تقدیم تن آسانی

پدموده - و هم بخدای مجازی و خداوند حقیقی که باعث رواج کار

خان بفوجداری سرکار متکبر مفتخر گشت - بیست و دوم میر
 حسام الدین انجورا بخلعت و خنجر مرصع و خطاب مرتضی خان
 و عنایت فیل و پنجاه هزار روپیه نقد بلند پایگی بخشیده بجای
 شیرخواجه که در اثنای راه تته ره گرای ملک بقا شده بود بصوبه داری
 تته سرافراز ساختند - اخلاص خان بخد مت دیوانی صوبه برهانپور
 و عنایت فیل سربلند گردید - از آنجا که همگی همت ملکانه بر
 تیمار داری روزگار خستگان و غمگساری فلک شکستگان مصروف
 است درین ماه مبارک رمضان هر شب هلاله دودمان سیادت
 موسوی خان صدر بحکم جهان مطاع گروهی از اهل احتیاج و
 استحقاق از نظر خورشید اثر گذرانید - و همگان کامیاب گردیدند -
 هوای یومیه و مدد معاش مبلغ سی هزار روپیه نقد باینان
 مرحمت شد - چون شهر سعادت بهر رمضان بادای صیام و امضاء
 حاجات و اعطاء مبرات بانجام رسید - شب یک شنبه غره شوال
 مطابق پانزدهم خرداد • ع • هلال عید پدید آمد از کنار فلک •
 صدای شادیانه از زمین به پروین رسید - و ندای مبارکباد ممکن
 و ممکن - صبح گاه باد شاهزادهای بخت بیدار و امرای عالیمقدار
 و دیگر خدم و حشم در بارگاه آسمان جاه فراهم آمده دیده آرزو را بطلوع
 آفتاب عالم آرای حضرت صاحب قران ثانی و سطوع طلعت مشتری
 سلیمانی ماه نور افزای جهانبانی روشن گردانیدند - و تسلیمات
 تهنیت بتقدیم رسانیده باین ترانه رطب اللسان گشتند • شعر •
 ای عید دین و دولت عیدت خجسته باد
 ایامت از حوادث ایام رسته باد

و ثواب اسباب جهان کثائی و ترادف مواد دولت فزائی - کامیاب داشته - کاهی بونوع حائنه دل آشوب - و حدوث واقعه خاطرکوب - گرد کدورت بر ساحت بواطن نزهت موطن این مظاهر الطاف الهی می انگیزد - تا عین الکمال گروه نقصان پزوه را سپندی باشد - و چشم بد بین را بندی - لهذا در اثنای آنکه آبیاری افصال شهنشاه دریاوش - کن بخشش - حیاض دلہای جهانیان را لب ریز شادابی - و موج انگیز سیرابی داشت - نهم رمضان مطابق بیست و پنجم اردی بهشت پادشاهزاده سلطان لطف الله پس از زندگی یکسال و هفت ماه از شورش کده دنیا بآرام گاه آخرت شتافت - خاطر خیر اندیشان دولت - و عیش هوا جویان مملکت را مکدر و منقص گردانید - پادشاه حقیقت آگاه که در شدت و رخا تسلیم و رضا شیمه کریمه آن حضرت والا رتبت است بصوری و شکیبائی باز گشته حضرت مهد علیا را بمواعظ دل نشین رهنمای تسامی گشتند - پانزدهم مهابت خان خانان سپه سالار بعنایت خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهل کتاره سر بر افراخته بجای خان جهان لودی بصاحب صوبگی ولایت دکن و برار و خاندیس چهره عزت بر افراخت - و حکم شد که خان زمان خلف او که صوبه دار مالوه بود نیابة به نظم مهام صوبجات مذکوره بپردازد - و صوبه مالوه از تغیر او بخان جهان مرحمت شد - هفدهم مهابت خان خانان جواهر گران بها و مرصع آلات و نفایس اقمشه برسم پیشکش بنظر کیمیا اثر در آورده - از انجمله متاع یک لک روپیه برای سرفرازی او شرف پذیرائی یافت - هژدهم مختار

به علامي افضل خان حکم شد که صدیق خواجه ولد خواجه مرحوم را تعزیت نموده بشرف ملازمت برساند - پس از آنکه خلف الصدق خواجه بحضور رسید او را مشمول مراسم پادشاهانه ساخته بخلعت سرعزت برافراختند - مخلص الله ولد احمد بیگ خان کابلی بخطاب افتخار خان مفتخر شد *

ولادت بادشاهزاده عالمیان سلطان دولت افرا

بعد از انقضای پنج گهري و هفت پل از شب چهار شنبه چهارم شهر رمضان سنه هزار و سی و هفت هلالی مطابق بیستم اردی بهشت از خدر معلی هر معظم حضرت مهد علیا فرخنده کوکبی بر سپهر خلافت طالع گشت - شهنشاه دوران دست نوال و افصال کشوده بر روی جهانیان در آرزو نیاز بر بستند - و جشن سرور و بساط سرور مرتب و مبسوط ساخته امرای والا مقدار را بخلعت های فاخره سرافراز گردانیدند - و اصحاب عمایم و استحقاق و ارباب طرب و نشاط را بمبالغ گران مند بینیاز - ملتزمان بساط تقرب باندازه حال نذر و پیشکش گذرانیدند - و همگی بحضرت مهد علیا انعام شد و آن ثمره شجره خلافت بسلطان دولت افزا موموم گردید *

رخت هستی بریستن بادشاهزاده جهانیان

سلطان لطف الله از وحشت کده دینا

دادار کار ساز - و آفریدگار کام پرداز - سلاطین جهان کشا - و خواقین عالم آرا را - بتوای اولا کامگار و تعاقب اعقاب بخت بیدار

بعارضه آبله از منہج اعتدال انحراف یافت - و بیدست و سیدوم
 شعبان هزار و سی و هفتم هلالی در سن هفت سالگی از محنت
 سرای دنیا به تربیت آباد آخرت رخت هستی بر بست - اگرچه
 بمقتضای شفقت و وداد پدری و فرزندى که ناگزیر نشاء تعلق است
 گرد ملال بر صفوت کده خاطر حق ناظر بادشاه مهر گستر نشست -
 وزنگ کدورت بر آینه ضمیر مهر تنویر خافان جهان پرور - اما چون
 آن دانای اسرار کونی و الهی شناسای رموز انفسی و آفاقی - جمیع
 تقدیرات الهی را خیر خالص یا غالب چنانچه در حکمت نامهای
 عیدانی و بیانی محقق و مدین است - دانسته - در گلزار همیشه
 بهار رضا و تسلیم که پیشه رسیدگان درگاه اینزدی است - مقیم است -
 درین مصیبت شکیب ربا رضامند و خرسند بوده همگی ماتم
 دیدگان مشکوی کماکری - و غم رسیدگان شبستان جهانداري - را
 خصوصاً حضرت مهد علیا که از فرو ریختن ثمره الفواد - و پز مردن
 زهره المراد - غبار الم صراة خاطر دریا مائرش را سخت تیره داشت
 رهنمای شکیبائی و صبورى گشت - رشید خان انصاری از دکن
 آمده سعادت آستان بوس دریافت - و بعنایت علم لواى مفاخرت
 برافراخت - اسد خان معموری از برهانپور آمده چارده فیل پیشکش
 گذرانید - هریک از چهار سنگه ولد راجه نرسنگه دیو بندیده -
 و اهتمام خان باسعاف فیل عزامتیا از اندوخت - چون صفاوه خاندان
 نبوت و ولایت عبد الرحیم خواجه بدیرین مرضی که داشت از
 تنگنای دینا بوسعت آباد آخرت شتافت - از سهمان نوازی -
 و غریب پروری - که شیمه کریمه این کیوان مرتبت است -

بیست و چهارم رجب فرورداس ولد راجه نرسنگه دیو بندیلہ بمذنب
پانصدی دو صد سوار سربلند گشت - شب بیست و هفتم که
لیلۃ المعراج بود مبلغ ده هزار روپیہ باصحاب استحقاق عنایت
فرمودند - چهارم شعبان حاجی خواجہ بمذنب هشت صدی سه
صد سوار سرافراز گردید - شب پانزدهم که لیلۃ البراءة بود • شعر •
بحکم شه چراغان انچنان شد • که گیتی رشک هشتم آسمان شد
اگر از کیفیت و کمیت آن نکاشته آید ظلمت کدہ دوات مانند
قرص آفتاب چشمہ نور شود - و زمان میادہ خامہ چون شعلہ طور -
درین شب متبرک مبلغ ده هزار روپیہ بارباب نیاز رسید - و
عبادت مخصوص آن بروی کار آمد - ہزدهم قاسم خان و راجہ
جیسنگہ با دیگر بندہ های کار طلب بعنایات شاہنشاهی سربلند
گشتہ بہ برکندن بدیخ فتنہ و ریشہ فساد متمردان سرزمین مہابن و
نواحی آن دستوری یافتند - ججہار سنگہ ولد راجہ نرسنگہ دیو
بندیلہ از وطن آمدہ دولت کورنش دریافت - و هزار مہر بصیغہ
نذر و یک فیل برسم پیشکش گذرانید - و بعنایت خلعت و جمدہر
مرصع با پھول کتارہ و علم و نقارہ لوای عزت برافراخت •

رحلت بادشاہزادہ عالمیان

ثریا بانو بیگم بہ نرہت کاہ آخرت

از انجاکہ روزگار بی سداک - و عالم کون و فساد - مقتضای آثار
متخالفہ - و مقتضای اطوار متغایرہ است - درین ہنگام عشرت
انتظام - مزاج ثمرہ چمن اقبال - نہال گاشن جلال - ثریا بانو بیگم

حلقه ارادت خواجه کلان در گوش عقیدت داشته حصول پایه
سلطنت را از میامن توجه صوری و معنوی آن برگزیده الهی
میدانست - درین روز فرخنده رای سنگه ولد راجه بهیم که پسر
رانا امر سنگه است و بیمر، عبودیت خالص و عقیدت صادق از
پیشگاه نوازش حضرت شاهنشاهی بخطاب مهاراجه که اعظم
خطاب های الوس راجپوتیه است سربلند گشته بود بتقدیل عتبه
فلک رتبه تارک بخت بر افراخت - خاقان قدر دان وفا داری و جان
- پاری و خدمات پسندیده و تردات گزیده پدرش رعایت نموده
اورا باوجود خرد سالی بخلعت فاخر و سرپیچ مرصع و جمدهر
مرصع و منصب دو هزاری ذات و هزار سوار و خطاب راجگی و
امپ و فیل و انعام بیست هزار روپیه نقد سربلند گردانیدند - صالح
برادر زاده جعفر بیگ آصف خان بفوجداری بهرایج نوازش یافت -
مرحمت خان بخشی احدیان با فوجی ازین گروه بمالش فساد
افدیشان آنروی آب مرخص شد - بقاضی محمد سعید شریعی
گرهردی (ن) صاحب عادل خان حاکم بیجاپور خلعت و فیل و نه
هزار روپیه مرحمت شد - یاقوت خان حبشی را که از غلامی خداوند
خان به یاقوت خداوند خان اشتهار یافته و از رشد و شجاعت مدار علیه و مشار
الیه دولت نظام الملک که با اسم بی مسمای حکومت خرسندی دارد
بود - و اکنون در سلک بندگان منسلک است و بمنصب پنج هزار
ذات و سوار مباهی - بعنایت ارسال علم و نقاره سرافراز ساختند •

باین خاندان بلند مکان و چه بجهت کرامت نسب و شرافت حسب
 باقسام اعزاز و اکرام سرفراز گردانیدند - چنانچه هرگاه سعادت
 حضور می اندوخت پهلوی تخت معلی حکم نشستن میفرمودند
 و باین عنایت والا از جمیع اکابر و اشراف ایران و توران و هندوستان
 امتیاز عظیم یافت - و چون بعد از جلوس میمنت مانوس حضرت
 صاحب قران ثانی بدار الخلافه اکبر آباد آمده سعادت ملازمت
 اندوخت شهنشاه قدر شناس که در عهد عاطفت مهدش خداوندان
 احساب و انساب را روز بازار دیگر است خواجه را بعنایت خلعت
 خاصه با چار قب طلا دوزی و انعام پنجاه هزار روپیه نوازش نموده
 پهلوی تخت مقدس عقب پادشاهزادهای والا گوهر حکم نشستن
 فرمودند - با آنکه سلاطین والا تمکین که مدت های مدید صاحب
 سکه و خطبه بوده اند - و از حوادث رزگار غدار و نوازل چرخ ستمگار
 باین درگاه ملوک پناه زینهار می شده می ایستند - و چون عبد الله
 خان را بسلسله سنیة نقشبندیة نسبت قرابت بود خواجه التماس
 عفو تقصیرات او نمود - و پادشاه جرم بخش عذر نبوش خواجه را
 به پذیرائی درخواست مفتخر و مباهی گردانیده عبد الله خان را از
 زندان رستگاری بخشیدند - ان تذکرة السلف - گرامی خلف -
 مقبول درگاه باری - خواجه کلان خواجه جویباری است - که بسی
 و نه واسطه بسید طی عریض بن امام جعفر صادق میسرمد - از اجله
 سادات و اعز اکابر توران است - اخلاص و اعتقاد خواندین اوزبکیه
 باین دودمان عالی در مرتبه کمال است - و وجود این خاندان
 متعالی دران دیار بهر گرامی - عبد الله خان اوزبک والی توران

هر مصلی که از دل دریا و کن رود
 و آنچه درین ایام عشرت انتظام از پیشکش نواب مهد علیا
 و پادشاهزادهای کامگار و امرای و الامقدار شرف پذیرائی یافت ده لک
 روپیه بود - چون رکن السلطنت یمین الدوله شان سپاه داده پنج هزار
 سوار خوش اسب و یراق از نظر خورشید اثر گذرانیده بود - و بحسب
 کمیت و کیفیت پسندیده طبع دشوار پهنند خاقانی افتاد - در روز جود
 افروز بر منصب آن مسند ارای بزرگی هزاری ذات و هزار سوار دو
 اسبه سه اسبه افزودند - که از اصل و اضافه نه هزاری ذات و نه هزار
 سوار دو اسبه سه اسبه باشد - و جاگیر جید که حاصل هر سال آن پنجاه
 لک روپیه است مرحمت فرمودند - در سلطنت این دودمان عرش
 مکان هیچ نوبتی باین پایه گران مایه نرسید تا بدولت ملوک
 دیگر چه رسد - مهابت خان خان خانان سپه سالار را با انعام و ن
 نام فیل از حلقه خاصه با یراق نقره و صاده فیل سربلند گردانیدند -
 درین روز مسرت امرا که تاریخ روز نامه دلکشائی و کامرانی است
 آنچه از جلایل عواطف پادشاهانه و نبایل مراحم ملکانه بروی
 کار آمد - بخشیدن جرایم عبد الله خان است - و رهنائی یافتن او از
 زندان - بذریعه درخواست قدردان ارباب مغفوت و صفا اسوه اصحاب
 معرفت و تقی عبدالرحیم خواجه - آن سلاله سلسله نبویه نقاره طبقه
 علیه نقش بندیه از قبل امام قلی خان والی توران نزد پادشاه
 غفران پناه حضرت جنت مکانی انار الله برهانه برسم رسالت آمده
 در دار السلطنت لاهور احراز سعادت ملازمت نموده بود - آن حضرت
 چه از رهگذر نسبت قدم اخلاص و دعا گوئی این سلسله سامیه

و پنج لک روپیه پادشاهزاده عالم بیگم صاحب - و جواهر و مرصع آلات
بیست و پنج لک روپیه بدیگر پادشاهزاده های کامگار عالیقدر
محمد دارا شکوه و محمد شاه شجاع و محمد اورنگ زیب و مراد بخش
و روشن رای بیگم و ثریا بانو بیگم عنایت فرمودند - و با خجسته
روز شرف به بزمهای دلکشا و جشنهای فرح افزا حیرت انگیز که
سالان جهان گردیده و دشوار پسندان غرایب دیده گشته جهان را کام
اندوز گردانیده از روز جلوس مقدس تا این روز عشرت افزوز یک
کرور و هشتاد لک روپیه از جواهر و مرصع آلات و خلعت و خنجر
مرصع و جواهر مرصع و شمشیر مرصع و اسب و نیل و اشرافی
و روپیه انعام فرموده نامنج جود نامهای سخا گوشان پیشین و صاحب
بار نامهای کرم فروشان نخستین گشتند * نظم *

کرده شاه از دراز دستی جود * از جهان دست خواستن کوتاه
در کرم خود چنین تواند بود * بشری لا اله الا الله

از انجمله یک کرور شصت لک روپیه بحضرت مهد علیا و پادشاهزاده های
کامگار - و بیست لک روپیه بسایر بندگان - اگر نیکان این زمان
مسعود بوجود همه سود این سلطان کرم گستر بفازند بجا است -
و پاکان این روزگار محمود به بود همه جود این خاقان دادگر سر
برافرازند سزا - چه آنچه سلاطین عالی مقدار بجد و جهد فراوان
بروزگار دراز فراهم آرند - و آن را سرمایه مکنت و جاه و پیرویه
سوکت و دستگاه بدارند - درین حضرت فلک رتبت بالانعام یکروزه
وفا نکند - بل به بخشش یک تن اکتفا - * نظم *

هنگام جود ما حضر یک عطایا قسست

او خسارت فراوان رسید - و او عنان همت و زمام ثبت چنان از دست
 داد که بهیچ وجه بچاره آن نتوانست پرداخت - حضرت جهانبدانی
 درین روز مهترت آما او را بعزایت خلعت خاصه سر بلند گردانیده بنظم
 مهمات آن صوبه رخصت نمودند - و نزدیک پانزده هزار سوار
 کار دیده پیکار و رزیده از سادات بارهه و بخاری و مغول و افغان و
 راجپوت بدفعات از رکاب نصرت نصاب بکمک او دستوری یافتند -
 بهادر خان روهیله بخلمت و تیولداری سرکار کالپی و مالش
 زمینداران متمدن آن سرزمین و مخلص خان بخلمت و فوجداری ثروتر
 و آن نواحی و راجه بهارت بندیله بخلمت و فوجداری پرگنه اتاره
 و مضافات آن که از خالصات شریفه است و دیندار خان بخلمت و
 فوجداری میدان دواب - و مغول خان ولد زین خان کوکه بخلمت
 و قلعه داری کابل سر برافراخته مرخص گشتند - و ملا مرشد
 شیرازی بخلمت و منصب هزاری ذات و دو صد سوار و خطاب
 مکرمت خانی و دیوانی بیوتاب و حکیم جمالی کاشی بخدمت
 دیوانی سرکار حضرت مهد علیا و فزونی منصب - و سید عبد الواحد
 ولد مصطفی خان بخاری بفوجداری سرکار حصار سر بلند گردیدند
 چون حصار دولت خانه خاص و عام را از موج خیز بخشش
 پادشاهی کامیاب صورت و معنی ساخته مشکوی جلال را بقدم -
 میمنت لزوم فروغ آگین گردانیدند - پردگیان مرادق عزت مراسم
 تهنیت بتقدیم رسانیدند - و هر یک در خور حالت و منزلت بنوازشی
 مرفراز گردید - بحضور مهد علیا اصناف پیرایه و اقسام زیور که
 قیمت آن بلجاء لک روپیه بود مرحمت شد - و جواهر و حلی بیست

بر سر کابل چنانچه گذارش خواهد یافت بمسامع حقایق مجامع
رسد - و باعث تغیر ظفر خان ولد خواجه ابو الحسن که در زمان
حضرت جنت مکانی به زیابت پدر نظم مهمام صوبه کابل مینمود
بروی کار اید - روز جلوس سعادت مانوس اورا بصوبه داری کابل
سر بلند ساخته بودند - چون درینولا بعرض مقدس رسید که ظفر
خان در دره خرمانه از مضافات تیراه در حین که عبد القادر پسر
احد ابد نهاد را قتل نموده بود خبر شنقار شدن حضرت جنت
مکانی شفته یعقوب خان بدخشی و بالچو قلیچ و سعادت خان و عبد
الرحمان ترنابی و معین خان بدخشی و جمعی دیگر از بندهای
جانسپار را بکابل فرستاد - و خود به پشاور آمد - و پس از نظم مهمات
انجا برسم هر ساله که ناظم آن صوبه قشاق در پشاور کند - و ثبلاق در
کابل اراده رفتن کابل نمود - هر چند کار دیدگان پیکار ورزیده ازین
قصد بی هنگام منع نمودند بگوش قبول نشنوده از راه کوتل شادی
بهکنار و خیبر روانه شد - و از خرد سالی و ناآزمونی مراتب حزم در
حل و ترحال و مدارج احتیاط در خط و انتقال رعایت ننموده
بره نوردی در آمد - ناگاه آرک زنیان و افریدیان در کار بد کردار که
در شعبه از شعب پر شغب افاعنه این کوهستان اند و در ظاهر
فرمان بردار و خدمتگزار و در باطن فتنه جوی و شورش پزوه و
پیوسته خواهان فرصت دزدی و دست اندازی بر سر راه آمده دست
بتاراج اردو گشودند - و از آن رو که سردار نا کرده کار جمعی دور بین
نبرد - گزین که بمداغه دزدان و ره زنان توانند پرداخت در ساقه
بگذاشته پیش رفته بود - اموال بسیار بغارت رفت و بهمراهان و نوکران

فلک کلاه غرور این زمان نهد از سر * که هست افسر شه بسر سرافرازی
 خطاب خسرو انجم کثون بگرداند * که مصلحت نبود خسروی بانبازی
 غریو کوس و کرتا - و صدای نفیر و سرنا - اوای مسرت در زمان
 و زمین انداخت - و طنطنه دعای اصحاب عمایم و استحقاق و زمزمه
 ثنای سخن طرازان نظم و نثر و لوله در چرخ برین - درازی برج
 دولت در درج حشمت چار یادشاهزاده و الا گوهر که چار عنصر
 شخص دولت اند - و ارکان اربعه کعبه سلطنت - در چار گوشه
 تخت سلیمانی با فرسلطانی قرار گرفتند - و در پای سریر خلافت -
 سرآمد ارکان مملکت - سر دفتر اعیان دولت - یمن الدوله اصفهان
 اعتاده سر اعتبار برافراخت - و دیگر ارکان دولت و اعیان سلطنت
 و سایر ارباب مناصب در خور نسبت و منزلت ایستادند - و مجمع
 مفاخر و معالی یمن الدوله بنوازشهای سلکانه امتیاز یافت - و
 عنایت خلعت زرین و انعام فیل گزین چندوله نام با یراق طلا و ماده
 فیل ضمیمه دیگر عواطف گردید - در ایام خجسته فرجام بادشاهزادگی
 بضرورت وقت ده (ن - د) لك روپیه از لشکر خان گرفته بودند -
 از آنجا که دامن همت کیوان رفعت که چون جیب آسمان از نقایص
 پاکست غبار شدن بر نیاید - همواره مرکوز ضمیر دریا نظیر بود که هرگاه
 وقت مقتضی باشد باز دهند - درین هنگام که روزگار پیشکار این دولت
 بلند است - و چرخ غاشیه بردار این سلطنت بی مانند - آن مبلغ
 را باو مرحمت فرمودند - خدیو دور بین صواب گزین بالهام لاریبی
 و تائید غیبی که همیشه دستار این دولت جاوید امتداد است - و کار
 این سلطنت ابد میعاد - پیش از آنکه خبر آمدن فذر محمد خان

چون آسمان فواح دامن - بوافراخته - پهری دیگر بر روی چرخ
برین کشیدند - و در ته آن امپکی از مخمل زربفت و بر دور آن
شامیانها هم ازین جنس بستونهای طلا و نقره برپا کردند - و
فرشهای رنگارنگ و بساطهای گوناگون گسترده در دیوار دولخانه خاص
و عام را بمخمل زربفت و پردهای فرنگی و دیباهای رومی و
چینی و زربفت های گجراتی و ایرانی آرایش دادند - مجلسی
بر روی کمر آمده که عقل دشوار پسندان جهان گرد را بحیرت انداخت •

• بیت •

زده خیمه های بریشم طناب • درو فرش زربفت پیش از حساب
همه پرده ها دیبۀ شستری • همه فرشها سندس عبقری
چنان نقشها کرده بروی نگار • که نقاش چین گشته زو شرمسار
خدایو عالم - خداوند بنی آدم - طراز کسوت جهانبانی - مظهر
رحمت یزدانی - که پیش همت خورشید آفتارش گنج شایکل مانند
احجار قیمه دار است - و دفاین معادن و خزاین بحار چون خاک
و آب بی اعتبار - بر اورنگ جهانبانی که سدرۀ آمال و امانی است
و طوبای افضال و کامرانی - با فرآسمانی - و شان سلیمانی -
جلوس میمنت مانوس فرموده بر روی زمانیان اسباب نشاط و ابواب
اندساط آماده و کشاده گردانیدند - نسایم عدل دماغ روزگار عطر آمود
گردانید - و روایح بذل مشام زمانه بخور اندود - و آفتاب بر و نوال کوه
و صحرا را منور ساخت - و ابر احسان و افضال خارستان و گلستان را
تازه و تر •

• نظم •

هر بر مملکت اکنون کند مرافرازی • که سایه بر سرش افکند خسرو غازی

رجب هزار و سی و هفتم هلالی سرمایۀ نور و ضیای آسمانیان -
 پدیرایۀ فرو بهای زمینیان - جمشید زرین کلاه - خورشید عالم آرا -
 کی خسرو آسمان گاه - افتاب ظامت زدا - رایات عدالت و اعتدال -
 والوبۀ شوکت و جلال - بشرف خانۀ خویش برافراشت - باد سبکپا
 بفراشی بساط عالم را رفیت و روب تازه داد - و ابر چابک دست
 بمقائی بمسط زمین را آب و تاب بی اندازه - روی کوه و هامون چون
 انگلیون بگونههای رنگارنگ نگارین شد - و رخسار باغ و راغ چون
 بوقلمون برنگهای گوناگون نمودار بهشت برین - شمال روح پرور از
 ریاحین روح گستر عنبر تر بدامن و آستین کشید - و از بوی بهار
 چون زلف یار و طبلۀ عطار مشک پیز و عنبر ریز گردید - عرصۀ
 زمین را سمن و یاسمین چون آسمان پر زهره و پروین ساخت -
 صحن بوستان از سبزه زمردین رنگ در فیروزه چرخ برین انداخت -
 گل جلوه کنان و عشوه گران نقاب از رخ بر انداخت - و بلبل شیدا
 کشانۀ دل دردا از متاع شکیدائی برداخت • • نظم •
 • جهان شد تازه از باد بهاران • زمین را آبرو افزود باران •
 • خور خرم نهاد خرمی دوست • بگلها بردرید از خرمی پوشت •
 • گل از گل تخت کاوسی بر آورد • بنفشه پر طاوسی بر آورد •
 • زهر شاخ شگفته نو بهاری • گرفته هر گلی بر کف نزاری •
 درین اوقات فرخنده سمات که از اعتدال هوا دلها از غم و انداخته بود -
 و خاطر ها با خرمی در ساخته - باهتمام پیشکاران کارگاه دولت -
 و کار گزاران کارخانۀ سلطنت - در صحن دولت خانۀ خاص و عام
 سایه بانی سووم بدل بادل که مانند عرش بلند مکان است - و

پنج هزاری ذات و سوار بدستور سابق و علم و نقاره و اسب بازین
مطلا و فیل تارک افتخار بر افراخت - همدرین روز خدمت وزارت
حسب التماس یمین الدوله بارادت خان مفروض شد - و خلعت
خاص و قلمدان مرصع باو عنایت فرمودند - و صادق خان را از تغیر
او میر بخشی گردانیده بخلعت و قلمدان مرصع پایۀ اعتبارش
افزودند - درین تاریخ بهیم راتهور بمنصب هزار و پانصدی ذات و
هفتصد سوار - و پرتیراج راتهور بمنصب هزار و پانصدی ذات و شش
صد سوار سرفراز گشتند - بمیر ظهیر الدین علی یزدی سه هزار
روپیۀ انعام شد *

جشن مسرت افرای نوروز عالم ارا

دبدبۀ قدوم بهجت لزوم نوروز جهان افروز جهانیا را نوید عشرت
جدید رسانید - و طنطنۀ مقدم فیض توام بهار نشاط آثار زمانیان را
مژده عیش جاوید - از رسیدن کوکبۀ شاه رنگین کلاه گل اشجار پزمرد
خلعت خرمی و شادابی پوشید - و روزگار خزان دیده و چمن مهرگان
رسیده بر زمردین بساط سبزه بادۀ شفتگی و سیرابی در کشید -
بلبل نغمه سرا بلحن باربدی غمزدگان خزان را نشاط تازه بخشید -
و صلصل جادو نوا بصوت زهروی افسردگان مهرگان را انبساط بی
اندازه - ابر گوهر بار سایه بان فیض بر روی صحن گلشن بر افراخت -
برق درخشندۀ برای روشنی مجامع باغ مشعل بر افروخت - رعد
خروشنده کوس عروسی گل بر بام فلک می نوازد - یا صور ستخیز
است که با هیای اموات نبات می پردازد - روز دو شبۀ دوازدهم

خان فتح پوری و کرم الله ولد علی مردان بهادر و دوست بیگ
 ولد تولک خان و بهاریمیل ولد کشن سنگه رائه پور و مرتضی قلی
 برادر جانسپار خان و پرورش خان بارهه و اقا افضل بدستور سابق
 بمنصب هزاره پانصد سوار - و میرزا خان ولد زین خان باضافه
 پانصدی ذات و چار صد سوار - و بهرام نبیره خان اعظم و کرمسی
 رائه پور (ن) از اصل و اضافه بمنصب مذکور - و کامل خان ولد خان اعظم
 و شاه بیگ خان و ذوالفقار بیگ ترکمان و خواجه بابای مخاطب
 بجانب خان بآئین پیشین بمنصب هزاره چهار صد سوار - و لطیف
 خان نقشبندی از اصل و اضافه بمنصب مزبور - و خواجه قاسم ملقب
 بعقیدت خان بمنصب هزاره سه صد و پنجاه سوار - و میرزا حیدر
 ولد میرزا مظفر صفوی باضافه پانصدی پنجاه سوار بمنصب
 هزاره دصد سوار - و شرفا و کورسین کشتواری بدستور سابق
 بمنصب مسطور سر برافراختند •

پنجم رجب جانسپار خان ترکمان از دکن رسیده دولت کورنش
 دریافت - و بعنایت خلعت و خنجر مرصع و به اضافه هزار و پانصدی
 ذات و هزار سوار بمنصب چار هزاره ذات و چار هزار سوار و علم
 و نقاره و اسب با زین مطلا و فیل و صوبه دارمی اله باد سرافراز
 بآسمان رسانید •

هشتم رادرتن هادا از وطن آمده جبین طالع به تقبیل عثبه
 فلک رتبه برافراخت - و بمرحمت خلعت و جمدهر مرصع بمنصب

پونجا بمنصب هزار و پانصد سوار - و هر یکی از زین العابدین
ولد جعفر بیگ و آصف خان باضافه پانصدی دو بست سوار - و
شرف الدین حسین باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب هزار و
پانصدی هزار سوار - و سر سال ولد ماد هو سنگه کچه واهه باین سابق
بمنصب مزبور - و یادگار حسین خان از اصل و اضافه بمنصب هزار
و پانصدی هشت صد سوار - و هر کدام از میرزا حسن ولد میرزا
رهتم صفوی و سعادت خان نبیره زین خان کوکلتاش و نظر بهادر
خویشگی بدستور سابق بمنصب هزار پانصدی هفتصد سوار - و
جلال ولد داور خان کاکر باضافه پانصدی صد سوار بمنصب مرقوم و
شیخ فرید باضافه پانصدی دو بست سوار بمنصب هزار و پانصدی
ششصد سوار - و حکیم عبد الحاق ولد حکیم همام گیلانی بمنصب
هزار و پانصدی ششصد (ن - سه صد) سوار - و هر یک از بکر ساجیت
ولد ججهار سنگه بندیل و راول سمرسی بمنصب هزاری هزار سوار -
و صالح محمد ولد میرزا ساهی و سکندر برادر شهید از خان دوتانی
و دولت خان ولد الف خان قیام خانی بمنصب هزاری هشتصد
سوار - و سهرافغان ولد جعفر بیگ و آصف خان و سید غلام محمد
برادر سید یعقوب و بابا خواجه و لعل خان بمنصب هزاری هفتصد
سوار - و اکبر قلی ککو و بلبله هر سنگهات و کشن سنگه و ماد هو
سنگه ولد راو رتن هادا بمنصب هزاری ششصد سوار - و میر
عبد الله و میر ابراهیم خویشان میرزا سید یوسف خان از اصل و
اضافه بمنصب هزاری پانصد و پنجاه سوار - و مغل خان ولد
زین خان و طغرل نبیره عبد الرحیم خانخانان و اکرام خان ولد اسلام

و هر کدام از سرافراز خان و شهباز خان دوتانی و راجه جگت
 سنگه ولد راجه باسو بمنصب سه هزارى پانصد سوار - و رشیدخان
 انصاری و فخر الملک ولد یاقوت خان جهشی بمنصب سه هزارى
 هزار و پانصد سوار - و سید هنر خان بارهه بمنصب سه هزارى
 هزار سوار - و هریک از لشکری ولد میرزا یوسف خان و سید نظام
 خلف سید صدر جهان حضرت عرش آشیانی بمنصب دو هزار
 و پانصدی دو هزار سوار - و امیر خان واسد خان بمنصب دو هزار
 و پانصدی هزار و پانصد سوار - واللہ یار خان بمنصب دو هزار و
 پانصدی هزار و دو صد و پنجاه سوار - و ظفر خان ولد خواجه
 ابو الحسن بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و دو بیست سوار - و
 هر کدام از اسلام (ارسلان) بیگ مخاطب به شمشیر خان و بالخو قلیچ
 بمنصب دو هزارى هزار و پانصد سوار - و سبحان و یردی ملقب
 بخنجر خان و رضوی خان و مختار خان بمنصب دو هزارى هزار
 دو بیست سوار - و سعید خان بمنصب دو هزارى هزار و یک صد سوار -
 و هریک از میرزا والی و مخلص الله باضافه پانصدی ذات و دو
 صد و پنجاه سوار - و آتش خان دکنی از اصل و اضافه بمنصب دو
 هزارى هزار سوار - و ابراهیم حسین کلشغری و عزیز الله و محمد زمان
 طهرانی و بسونت دکنی و راول کلیان جسلمیری و محمدا
 خان دکنی بدستور پیشین بمنصب مسطور - و التفات خان ولد
 میرزا رستم صفوی بمنصب دو هزارى هفت صد سوار - و سید
 بایزید باضافه پانصدی صد سوار بمنصب دو هزارى هفتصد سوار
 و فیروز خان خواجه سرا بمنصب دو هزارى پانصد سوار - و راول

که در عهد حضرت جنت مکاني بمعتمد خان مخاطب گشته بود
 بخلعت و خنجر مرصع و منصب دوهزارى ذات و سوار و خطاب
 الله ويرد بخان و اسب و فيل - بهاريداس کچھواھه بخلعت و
 منصب هزار و پانصدي ذات و هفتصد سوار - راجه روز افزون
 بخلعت و منصب و پانصدي ذات و ششصد سوار - حکيم خوشحال
 ولد حکيم همام بخلعت و منصب هزار و پانصدي ذات و دوصد
 سوار - حکيم ابو القاسم گيلاني بخلعت و منصب هزار و پانصدي
 ذات و پنجاه سوار و خطاب حکيم الملک و انعام پنجاهزار روپيه -
 راجه گردهر بخلعت و منصب هزارى ذات و پانصد سوار - ميرزا
 شجاع ولد ميرزا شاه رخ بخلعت و منصب هزارى ذات و چارصد
 سوار - تشریف خان بخلعت و منصب هزارى ذات و دوصد سوار
 سرافراز گردیدند - و تيدول سابق اينان بحال حکم شد - و ديگر
 نويدان و منصب داراني که در صوبجات بودند جمعي بمنصب
 سابق و جوتي باضافه نوازش يافتند - بدین نمط - خانجهان لودي
 بمنصب هفت هزارى ذات و هفت هزار سوار دو اسبه و سه اسبه -
 و هريکي از خواجه ابوالحسن و سبه دار خان و ياقوت خان حبشی
 و جادون رامی کايته بمنصب پنجاهزار سوار - و اعتقاد خان و باقر
 خان و ججهار سنگه ولد راجه نرسنگه دیو بنديله و اوداجي رام دکني
 بمنصب چهار هزارى چار هزار سوار - و فدائي خان و بهلول ميانه
 بمنصب چهار هزارى سه هزار سوار - و جهانگير قلي خان خلف
 خان اعظم کوکلتاش و مبارز خان افغان بمنصب سه هزارى سه
 هزار سوار - و بيگلر خان بمنصب سه هزارى دوهزار و پانصد سوار

به ترتیب مناصب بتقبیل عتبه والا ناصبه بخت مقدی برافروخته
 مشمول عنایات شاهنشاهی گشتند - و لختی بمنصب سابق و
 برخی به اضافه سر افرازی یافتند - بدین تفصیل - صادق خان
 بخلعت و خنجر مرصع و منصب چهار هزاره ذات و سوار و علم و
 نقاره - خواجه باقی خان مخاطب بشیر خواجه بخلعت و خنجر
 مرصع و منصب چهار هزاره ذات و سه هزار و پانصد سوار
 و علم و نقاره و اسپ با زین مطلا و صوبه داری تهنه از تغیر
 میرزا عیسی ترخان که در اثناء توجه رایات جهان کشا از دکن
 بدار الخلافت اکبر آباد هنگام وصول موکب اقبال بحوالی احمد
 آباد بنظم صوبه مزبور دستوری یافته بود - میر حسام الدین انجو
 که در سالف ایام مصدر خدمتی شده بود بخلعت و خنجر مرصع
 و منصب چهار هزاره ذات و سه هزار سوار و علم و اسپ با زین
 مطلا و فیل - شاه نواز خان پسر میرزا رستم صفوی بخلعت و خنجر
 مرصع و منصب سه هزاره ذات و هزار و پانصد سوار و علم و اسپ
 با زین نقره - میر جمله بخلعت و خنجر مرصع و منصب سه
 هزاره ذات و هزار و دویست سوار - موسوی خان بخلعت و به اضافه
 هزاره ذات دو صد و پنجاه سوار بمنصب سه هزاره ذات و
 بخدمت صدارت کل ممالک محروسه بدستور سابق - معتمد خان
 بخلعت و منصب سه هزاره ذات و هشتصد سوار و اسپ با زین
 نقره - خواصخان بخلعت و منصب دو هزار و پانصد ذات و هزار
 و پانصد سوار و اسپ - مخاص خان بخلعت و خنجر مرصع و
 منصب در هزاره ذات و سوار و علم و اسپ و فیل - الله و یردی

آشیانی بحضرت جنت مکانی و آن حضرت در جلدوی کشایش
 دکن بشه نشاه سلیمان جاه مرحمت فرموده بودند و یک اک روپیه
 قیمت داشت و علم و نقاره و تومان و طوغ و دو اسپ از طویل
 خاصه یکی عمری با زین مرصع دیگری عراقی با زین طلای میدنا
 کار و شاه آسن نام فیل از حلقه خاصه که سرآمد فیلان ایام بادشاه
 زادگی بود با ساز طلا و ماده فیل عنایت نموده سر مباحثات آن
 واسطه عقد معالی و مکارم بکیوان رسانیدند - و خدمت والا رتبت و
 وکالت تفویض فرموده مهر مقدس اوزک که در مشکوی اقبال
 نزد حضرت مهد علیا می بود بالتماس آن گردون قباب خورشید
 احتجاب بآن عماد دولت سپردند - و در مخاطبات بلفظ عامو که
 تا دامن قیامت طراز آستین افتخار آن نسخه مفاخر خواهد بود
 گذارش نموده محسود و مغبوط جهانیان گردانیدند - الحق ادای
 آنچه از اداب عقیدت و لوازم ارادت ازین حق گذار نعمت - و
 سپاس دار منحت - بتقدیم رسیده و آنچه از مراسم نوازش
 و کام بخشی و مراتب بنده پروری و پرورده نوازی از بادشاه سرور
 نهاد - شه نشاه فتوت نژاد - بروی کار آمده از انداز خاصه کوتاه زبان
 بیرون است - بعد از آن شایسته خان مهین خلف یمین الدوا
 سعادت کورنشر دریافته بخلعت فاخره و خانجر مرصع با پهلوتاره
 و شمشیر مرصع و باضانه هزار و پانصد سوار بمنصب پنج هزار
 چهار هزار سوار و بمرحمت علم و نقاره و اسپ از طویل خاصه با زین
 مطلا و فیل امتیاز یافت - و دیگر امرا که در خدمت پادشاهزادهای
 کامکار بایمین الدوله از دار السلطنة لاهور باستان اقبال رسیده بودند

بسالت - محمد دارا شکوه سعادت زمین بوس اندوختند - و هزار
 مهر برسم نذر و هزار دیگر بصیغه نثار گذرانیدند - پس ازان نور
 حدقه اقبال - نور حدیقه جلال - محمد شاه شجاع زمین ادب بلب
 نیاز بوسیده یک هزار و پانصد مهر نصف بنذر و نصف به نثار
 بنظر کیمیا اثر در آوردند - افگاه سرو جویبار شوکت - گلبن گلزار
 حشمت - محمد اورنگ زیب باستلام ساحت جهانبدانی سعادت اندوز
 گشتند - و هزار مهر نصف بنذر و نصف به نثار گذرانیدند - آن
 آسمان جاه و جلال کواکب ثواب اقبال را در آغوش عاطفت کشیده
 بتقبیل جبین روشن بیدشانی گردانیدند - نشاط این روز عشرت افروز
 که غلغله در زمین - و لوله در چرخ برین - انداخته بود از گذارش
 بیگانه امت - و بانکارش آشنا نه - بعد از ان عماد السلطنه یمین الدوله
 اصف خان به تعلیم عتبه فلک مرتبه سر رفعت با آسمان افراخت
 و هزار مهر نذر و یک خوان پر از اقسام جواهر با هزار مهر دیگر برسم
 نثار گذرانید - و باشاره خدیو جهان خداوند گیهان بجهرو که که فردبان
 پایه آسمان رفعت است رفته سر عبودیت بر پایی فلک پیما
 گذاشت - پادشاه حق شناس حقیقت اساس از بنده پروری
 و پرورده نوازی بهر دو دست کرامت پیوست سران سرگروه ارباب
 صدق و صفا سرآمد اصحاب حقیقت و وفا برداشته در آغوش عنایت
 گرفتند - و باین عاطفت پادشاهانه سرش با آسمان رسید - در همان
 مجلس شکوه مانس پادشاه دریاوش - کن بخشش - خلعت خاصه
 با چارقب مرصع و خنجر مرصع با پهلکتاره گران بها و شمشیر مرصع
 با پردله مرصع که از غنایم فتح احمد نگر بود و حضرت عرش

مراد - و مزده رسیدن ابوین مکرمین - کمال سرور اندوخته
 بدستوری خدیو عالم خداوند بنی آدم - با دره صدف دولت -
 موجّه بحر سلطنت - غره ناصیه کامرانی - فرة العین حضرت
 صاحب قران ثانی - بیگم صاحب و دیگر فرزندان والا گوهر برسم
 پذیره متوجه گشتند - ازان سو یمین الدوله در خدمت دراری
 فلک جلالت باستقبال هودج والا و محمل علیای حضرت ممتاز
 الزمانی - و گوهر درج جهانپانی بیگم صاحب سوار شد - حضرت
 مهد علیا در اثنای راه جائی که سرادق رفعت برای ملاقات
 برافراخته بودند بدیدن دیدار مسرت اثار فرزندان کامگار بعد از
 مفارقت دراز - و لقای رافت افزای والدین ماجدین پس از
 مهاجرت دیر باز - چندان نشاط اندوختند که نکارش نپذیرد - چه
 در کار خانه ابداع عبارتی که بگذارش کفایت این انبساط که حالتی
 است جنانی و وجدانی - نه انسانی و بیانی - وفا کند - ایجاد نیافته -
 و تمام روز بجمال فرحت افروز اولاد امجاد و دیدار گرامی ابوین
 شریفین بهجت آمد گشته شب هنگام بمشکوی ابهت معاودت
 فرمودند - فردای آن روز پنجشنبه جمیع اعیان خلافت و ارکان سلطنت
 بحکم مقدس استقبال نموده پادشاهزاهای اقبال مند بخت بلند
 را با یمین الدوله و دیگر بندهای اخلاص اندیش ارادت کیش
 ببارگاه عظمت آوردند - و چون جهر و کة دولنخانه خاص و عام پیرتو
 جلوس اقبال شهنشاه سلیمان جاه نور آگین گردید - پادشاهزادهای
 بخت بیدار و یمین الدوله و دیگر سعادت پژوهان بدولت ملازمت
 رسیدند نخست مهین گوهر مکان جلالت بهین جوهر سیف

بمزید اعتبار و اعتماد امتیاز دارد از دار السلطنت لاهور رسیده دولت
ملازمت اندوخت - و بخلعت والا و خنجر مرصع و باضافه پانصدی
پانصد سوار بمنصب چار هزاری ذات و دو هزار سوار و مرحمت
اسب با زین مطلا و فیل سر بلند گردید - و بخدمت میر سامانی
بدستور سابق منصوب گشت - سلخ این ماه پادشاه خطاپوش عطا
پاش بالتماس حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی سیف خان را که
بجانب بعضی تقصیرات از پیشگاه نظر عاطفت انداخته از منصب
و جایگزین باز داشته بودند بخلعت و منصب چار هزاری ذات و سوار
و علم و نقاره مر بلند گردانیدند - سالیانه حکیم رکنای کاشی بیست
و چهار هزار روپیه مقرر شد •

رسیدن بادشاهراهای والا مقدار و یمین الدوله اصفحان از دار السلطنت لاهور بدار الخلافت اکبر آباد

غره رجب سال هزار و سی و هفتم هلالی مطابق نوزدهم اسفندارمند
ماه - دراری فلک اقبال - لالی صدف جلال - انوار حدقه دولت - اثمار
حدیقه سلطنت - پادشاهزاده محمد دارا شکوه - و محمد شاه شجاع و
محمد اورنگ زیب - و قدوه امرای والا مکان - اسوه نویدان عالی
شان - رکن رکن فرمان روائی - ساعد مساعد جهانکشائی -
یمین الدوله اصفحان - و دیگر خوانین وحشم - و سایر عبید و خدم
از دار السلطنت لاهور بحوالی دار الخلافت اکبر آباد رسیده بحکم جهان
مطاع در ظاهر بهشت آباد معروف بمکذره نزل نمودند -
حضرت مهد علیا از نوید قدوم - مسرت لزوم - اثمار فواد - و ازهار

بوالا درگاه به آصف خان که دران هنگام بخطاب اعتماد خان سر
 بلندی داشت و حراست قلعه گوالیار بعهده او بود حواله شده که
 بدانجا بفرستد (مرحمت نمودند - پس از آن کرن دولت باریاست
 از آن پس نوینان که در رکاب فیروزی آمده بودند سعادت اندوز
 کورنش گشتند - و کرن بعنايت جده هر مرصع و مالاى سرورید و کپوه
 مرصع با پهلوتاره و حسب التماس خدیو نشاتین بمنصب پنج هزارى
 پنج هزار سوار و مرحمت نصف جاگیر درون کوه و نیمه دیگر بیرون
 آن سر بر افراخت - و عطای اسپ و فیل و انعام پنجاه هزار روپیه
 نقد ضمیمه دیگر عنایات گشت - و پس از چهار ماه رخصت
 انصراف بموطن و مسکن خویش یافت - و مقرر شد که جگت
 سنگه پسر کلانش که امروز بجای پدر و جد (ن) خویش
 راناست با هزار سوار در دکن خدمت نماید - بدست و سیم جمالی
 الثانیه علامی افضل خان که از فضایی دار العلم شیراز است و از
 ایام نیک فرجام پادشاهزادگی اعلی حضرت سعادت اندوز بزرگی
 چنانچه گزارش یافت بوسیله فضایل صوری و معنوی و ذریعه اخلاص
 خالص و عقیده راسخ و قدم خدمت و وفور مزاج دانی و کارشناسی

(ن) خود بخطاب رانا سرفراز گشت در ملازمت باشد - و او
 چنانچه نگاشته آمد با هزار سوار در هر دو یساق دکن که در سنین
 اتیه بتقریبی گزارش خواهد یافت در رکاب اقدس دولت اندوز
 خدمت بوده در سفر کشمیر نیز ملتزم رکاب فیروزی بود * بدست
 و ششم جمالی الثانی الخ *

بزرگوار اندوختند - حضرت جنت مکانی از فرط مهربانی و قدردانی
 به برگرفتند - اعلیٰ حضرت هزار مهر بطریق نذر و هزار دیگر برسم
 تصدق و بلورین صندوقچه کار نادره کاران ندیک مشحون بجواهر
 قیمین با لعل کلان مشهور رانا که جواهر شناسان شصت هزار روپیه
 قیمت آن نمودند - و فیل عالم کمان بهترین فیلان رانا و دیگر
 اقبالی که از و اتباع او درین یساق بدمت افتاده بود بآئین
 پیشکش گذرانیدند - حضرت جنت مکانی قبای زربفت خاصه
 با چار قب طلا درزی که بران کلهایی مرصع نشانده بودند - و خنجر
 مرصع و شمشیر مرصع و دو اسب از طویلۀ خاصه یکی با زین مرصع
 دیگری با زین طلا و فیل از حلقۀ خاصه بجی کنجر نام با براق
 نقره و ماده فیل عنایت فرمودند - و در جلدوی این خدمت
 بر منصب این جهان فیروزی که دوازده هزاری ذات و شش
 هزار سوار دو اسبه سه اسبه بود سه هزاری ذات و دو هزار سوار
 دو اسبه سه اسبه افزودند - که مجموع پانزده هزاری ذات و هشت
 هزار سوار تمام دوا سبه سه اسبه باشد - و سواي آن در اثنای این مهم
 سه کرور دام بطریق انعام از صوبۀ مالوه با خدمت نظم آن صوبه از
 تغیر خان اعظم میرزا عزیز کوکلتاش که بجهت دامادی خسرو چشم
 از حقوق نمک خوارگی باز پوشیده نفاق می ورزید و در شکست کار
 می کوشید و بدین سبب خدیو ادب آموز او را به بیت الادب زندان
 نشانده حقیقت بخدمت حضرت جنت مکانی معروض داشته
 بودند - و در جناب سلطنت مستحسن افتاده و مهابت خان مامور گشته
 که به اودیپور رفته او را بدرگاه معلی بیاورد - و پس از رسیدن او

بود و از بی سامانی سرانجام این سفر برگردن دشوار پنجاه هزار روپیه
 بطریق انعام باو عنایت فرمودند - و رایات اقبال قرین هزاران
 فرخی و فیروزی و فراوان خجستگی و بهروزی بصوب دارالخیر
 اجمیر بلندی گرای شد - (ن) چون نوزدهم محرم ظاهر اجمیر مخیم
 سادات جلال گشت جمیع امرا باصر حضرت جنت مکانی
 باستقبال شتافتند - و فردای آن روز یکشنبه بیستم محرم سنه هزار
 و بیست و چهار مطابق یازدهم اسفندار سعادت ملازمت والد

(ن) و چون ظاهر اجمیر مخیم سادات جلال گشت جمیع امرا باصر
 حضرت جنت مکانی باستقبال شتافتند - و فردای آن روز یکشنبه
 بیستم محرم سنه هزار و بیست و چهار مطابق پانزدهم اسفندار
 خدیو جهان خداوند دوران بشکوه آسمانی و شوکت سلیمانی
 برگامون اقبال سوار شده بتوزک تمام و آراستگی تام که مشاهده آن
 شگفت افزای روزگار بود یسال بسته روانه شدند - اوای نقاره شادمانی
 بایوان کیوان رسید - و صدای سرفاو کرنا و لوله در زمین و زمان
 انداخت - زمینیان بحیرت در شدند - و آسمانیان بدعای بقا رطب
 اللسان گشتند - حضرت جنت مکانی که درین هنگام پسر پنجره در
 چهره که تماشای فوج آرائی و توزک این شهسوار عرصه و غا مینمودند
 بعد از داخل شدن خاقان ممالک ستان در دولخانه بچهره که خاص
 و عام برآمدند - و علی حضرت را در حین سعادت اندوژی ملازمت
 از فرط مهربانی و قدر دانی به برگرفتند و بدشانی مبارک بوسیدند
 سلیمان زمان هزار مهر بطریق نذر الخ (نسخه ک)

و بموجب امر معالی عبد الله خان بهادر و راجه سورج سنگه بریمین
 سعادت قرین و رانا بر شمال میفت اشتمال نشستند - بعد ازان سه
 پسر او سورجمل و بهیم که قوی هیکل و بس مردانه بود و بیمن بندگی
 این درگاه بخطاب راجگی و پس از چندی بمهاراجگی سر بلندی
 یافت و باکبه و در برادر رانا سهده و کلیان و دیگر عشیره و راجپوتان
 عده او بار کورنش یافتند - رانا لعل کلان مشهوری بوزن هشت
 تانک با دیگر جواهر و مرصع آلات و نه اسپ و نه فیل بقیه تاراج
 افواج قاهره بدشکس گذرانید - و خلعت فاخره و جمدهر مرصع و شمشیر
 مرصع و اسپ بتچاق از طویله خاصه با زین طلا و فیل از حلقه خاصه
 با ساز نقره سر برافراخت - و بده کس که سه پسر و دو برادر
 و پنج راجپوت معتبر او بودند خلعت و جمدهر مرصع و اسپ
 و بچهل تن دیگر خلعت و اسپ - و به پنجاه راجپوت خلعت تنها
 مرحمت شد - و رانا دستوری معارفت بمقر خویش یافت - و
 بجهت مزید عزت و اعتبار او افضل خان و رای رایان بمشایعت
 او مامور گشتند - و از آنجا که او کرن را همراه نیاورده بود چه طریقه
 زمینداران است که پسر جانشین خود را با خویشتن بملازمت سلاطین
 نمی آرند و ساعت انصراف اعلام ظفر انجام اخر همان روز بود مقرر
 گشت که افضل و رای رایان در همین روز کرن را بدرگاه معالی آرند -
 و آخر ان روز کرن جبهه سای بندگی گردید - و بعنایت خلعت
 فاخره و جمدهر مرصع و شمشیر مرصع و اسپ از طویله خاصه با زین طلا
 و فیل از حلقه خاصه با یراق نقره مفتخر گشت - و چون از تاخت
 و تاراج افواج بحر امواج پریشانی تمام بحال سلسله را بنا راه یافته

بواسطت رای مذکور فرستاده معروض داشت - که خود آمده ملازمت
 نماید - و کرن پسر کلان جانشین او برکاب فیروزی بخدمت حضرت
 جنت مکانی رود - اگرچه قصد اقدس استیصال او بود اما چون رای
 سندر داس استعفا نمود - و نیز بعد از رسیدن این ماجرا بمسامع
 حضرت جنت مکانی فرمان عالیشان صادر شد که آن فرزند سعادت
 مند وقوع اینمعنی را خدمت عمده نمایان دانسته دست از هلاک
 او باز دارد - ملتمس شرف پذیرائی یافت - و برطبق آرزوی او ملا
 شکرالله دیوان و رای سندر داس که بعد از انجام این مهم حسب
 الالتماس اعلی حضرت نخستین بخطاب افضل خان و دومین
 بلقب رای رایان از پیشگاه عنایت حضرت جنت مکانی سر
 برافراخت - از حضور سراسر نور مرخص گشتند که تسلیه او نموده او را
 بآستان رافت بدارند - و نشان والا شان مزین بفتش پنج مبارک
 که برات حیات او بود مصحوب ایشان شرف صدور یافت - رافا که
 دل از رهائی برگرفته بود و دست از جان شسته و از فرزندان و
 ناموس و ولایت مایوس گشته بوصول این توقیع زندگانی عازم
 عقبه کرم گردید - و چون بحوالی آورد رسید حضرت خاقانی عبد
 الله خان بهادر و راجه سورج سنگه و راجه سکهدیو بنذیل و سید
 سیف خان باره را بپذیره او فرستادند - او پس از آنکه دیده
 امیدش بفروغ جمال عالم آرا روشنی پذیرفت بآئین بندها ناصیه
 ادب بر زمین سوده مراسم عبودیت بتقدیم رسانید - خاقان بیهمال
 سرش بدست مبارک برداشته او را سرفراز صورت و معنی گردانیدند
 و بکلمات امید افزا و مقالات بیم زدا جمعیت ظاهر و باطن بخشیدند

در کیوره - لختی از راجپوتان راجه مورچ سنگه در سادهوری
 باشند - و مداخل و مخارج برو مسدود گردانند - و آن وحشی
 دشت ادبار را در میان گرفته تا بکشند یا بدست نیارند دست از
 باز ندارند - و سرانجام جمعیت بر تهانه آنچنان نمودند که رانا از
 هر طرفی که سر بردارد تهانه در آنجا در تنبیه او بمدد دیگری محتاج
 نشود - هر یکی ازینان شبانه روز درجا و مقام خود مستعد پیکار و
 آماده کارزار بوده در حوالی آن تردد می نمود - درین زد و برد
 اولیه و اسیر بیشمار بدست اولیای دولت قاهره افتاد - و فراوان دیر
 و کشت بسی لشکر اسلام منهدم گشت - و خرمن عمری سیاری از
 باطل کیشان بر در هیاکل بید فنا رفت - مجملا به آرای صایبه
 و افکار ثاقبه و تدبیرات کشور کشا و ترددات حیرت افزای حضرت
 شاهنشاهی و دوانیدن افواج پی در پی بی ملاحظه سورت گرما و
 کثرت باران و نهب و غارت و قتل و اسر و ضبط مداخل و مخارج
 و نشاندن تهانجات درون و بیرون کوه خاصه در محالی که از
 ناگوارانی آب و ناسازگاری هوا و صعوبت مکان و هم به نشستن تهانه
 در آنجا پی نمی برد - در مدت قلیلی کار آن چنان بیروتنگ ساختند
 که او جان و ناموس خود را در معرض هلاک و تلف دیده
 و حیات در گرو فرمان برداری و نجات منحصر در خدمتگذاری
 دانسته برای سندر داس مدیر سامان اعلی حضرت متوسل شد - و
 بذریعه عجز و استکانت و وسیله انکسار و ضراعت امان خواہ و عفو
 پروہ گشت - و عرضه داشتی مصحوب هر داس جهالا که عمده ترین
 راجپوتان او بود و سبب کمرن خالوی خود که از معتمدان او بوده

اقبال حکیم خوشحال پسر حکیم همام را فرستاده بودند که
 مزاولی نموده او را بموکب فیروزی برساند - با وجود منصب کلان و
 خدمت نظم صوبه مالوه جمعیت قلیلی که همگی بسه صد سوار
 میرسد همراه آورده بود - و معینا چشم از حقوق نمک خوارگی
 باز پوشیده نفاق می ورزید - و در شکست کار میکوشید - و خدیو ادب
 امور او را به بیت الادب زندان نشانیده حقیقت بخدمت جنت
 مکنی معروض داشته بودند - و آن حضرت این معنی پسندیده
 مهابت خان را معین ساخته بودند تا بادی پور رفته او را بدرگاه
 معلی بیاورد - چون مهابتخان را بوالا درگاه رسانید آن حضرت او را
 به آصفخان که دران هنگام حراست قلعه گوالیار بعهده او بود حواله
 نمودند که بدانجا بفرستد - و خدمت نظم صوبه مالوه از تغیر وی
 با سه کرور دام بطریق انعام ازان صوبه بفروغ افزای گوهر خلافت عطا
 فرمودند - (القصه خدیو دوربین باندیشه آنکه برسات رسیده آید
 نشود که فرصت از دست رود در شعاب جبال و قتل اقبال که مقرر
 و مقرر او بود تهنائجات نشانیدند - و مقرر ساختند که بدیع الزمان
 ولد میرزا شاه رخ با جمعی از منصبداران و تفکچیان در کوبندهلمیر -
 مید سیف خان باره در جارول - رانا هنگر ولد رانا اودیسنکه
 در کوننده - دالور خان کاکر در آمنه - فریدون خان برلاس در اورتن -
 هادا در اوکنه - محمد تقی میر بخشی در چاوند - بیرم بیگ در
 بیجا پور - ابراهیم خان مهمند از ملازمان سرکار اعلی حضرت در
 جاور - میرزا مراد پسر میرزا رستم صفوی در بادبری - مزادار خان
 برادر عبد الله خان بهادر در پاتوره - زاهد پسر شجاعت خان

اعلیٰ حضرت (+) (که از گیاس بهمت جهنم معین شده بود - و فراوان برنا و پیر کشته و خسته مراجعت نموده - و در آورد پودر بسعادت ملازمت سراسر میمنت مستعد گشته اینان) بتاخت پرداخته - و دست یغما و تاراج کشاده - و داد کشتش و کوشش داده - و تمامی آن دیار پی سپر مراکب مواکب فیروزی گردانیده گروهها گروه بگو نیستی فرستادند - و جمعی کثیر از ذکور و اناث کفار نابکار با سپری گرفتند - عبد الله خان بهادر که فیل عالم کمان سرآمد اخیال رانا را با پنج فیل دیگر بدست آورده بود روز نوروز عالم افروز مطابق نهم صفر سال هزار و بیست و سیوم هجری احرار دولت کورنش نموده اخیال مذکور به پیشگاه حضور آورد - دلاور خان و بیدرم بیگ (ن) هم سعادت آستان یوس دریافتند فیل چندی که گرفته بودند از نظر مقدس گذرانیدند - و دیگر سران سپاه نیز قرین نصرت معاودت نموده بملازمت اقدس فایز گشتند (+) (اعلیٰ حضرت فیل عالم کمان و هفده فیل دیگر را با عرضداشت مشتمل بر مبارکباد نوروز و نوید فتوحات تازه مصحوب جادون رای دیوان بیوتات خویش بخدمت حضرت جنت مکانی ارسال داشتند - و آن حضرت فرمان عذایت عنوان محتوی بر فراوان آمرین و هزاران تحسین بخط خود نوشته فرستادند - و چون خان اعظم در آمدن از صوبه مالوه درنگ نموده بود چنانچه خدیو

(+) این عبارت فقط در نسخه (ک) است •

(ن) پرم بیگ

چار دیواری بر دور خود کشیده در مکان مخوف فروکش کنند - و
 بمحافظت راه و ضبط محال نزدیک تهانه و رسانیدن رسد از تهانه
 بتهانه دیگر بپردازند - برون کوه شش تهانه مقرر گردید - جمال خان
 ترکی در ماندل - دوست بیک و خواجه محسن در لباس - سید حاجی
 در انطوله - عرب خان خوافی در شاه آباد معروف بمهار - میر حسام
 الدین ولد میر جمال الدین حسین انجودر دیوک - سید شهاب بابه
 در کتل ده باری - و چون رایات فیروزی به اونتوله که ده کروهی اودیپور
 است رسید اعلی حضرت راجه سورج سنگه و چندی از عمدهای
 دولت که شایستگی کنکاش داشتند در باب تعیین محل اقامت استفسار
 نمودند - راجه معروض داشت که صلاح دران است که اونتوله که بیرون
 کوه است محط عسکر اقبال گردد - و بکوه در شدن و به اودیپور رفتن
 مناسب نمی نماید که غنیم علف نواحی خواهد سوخت - و رسد
 نخواهد رسید - شهسوار معرکه دلیری و دلوری مشورت ظاهر بینان
 قبول فرموده با دلی قوی و خاطری مطمئن به اودیپور تشریف
 فرمودند - و آنرا اقامت گاه ساخته چار فوج بجهت مالش رانا و
 تخریب ولایت و نهب و غارت فیل و استرو بدست آوردن
 فیلان تعیین کردند - یکی بسرداری عبد الله خان بهادر فیروز جنگ
 که از احمد آباد همانجا رسیده دولت ملازمت افس در یافته بود -
 دوم به باشلیقی دلاور خان کاکر - و بمقتضای حزم و احتیاط پرم بیگ
 بخشی بهمراهی او معین گردید - تا در تقدیم خدمت مساعده
 نورزد - میوم بسرکردگی سید سیف خان باره و کشن سنگه و یکی از
 بندهای اعلی حضرت - چارم بکار فرمائی محمد تقی میر بخشی

صوبهٔ مالوه خان اعظم میرزا عزیز کوکلتاش ناظم آن ولایت - فریدون
 خان ولد محمد قلی خان برلاس - سردار خان برادر عبدالله خان بهادر -
 و سایر منصبداران آن صوبه - و از صوبهٔ گجرات عبدالله خان بهادر صوبه دار -
 دلاور خان کاکر - سزاوار خان برادر عبدالله خان بهادر - زاهد ولد
 شجاعت خان - یار بیگ و دیگر منصبداران تعینات آنجا (ن - ک) -
 و از صوبهٔ دکن و اکثر لشکریان پادشاهی پادشاه زاده پرویز
 در آنجا بود و از مدهوشی و بی خبری و کار نافرمانی سردار بودن
 اینان در آنجا محض عبت - قلیلی مثل راجه نرسنگه دیو بوندیله -
 محمد خان نیازی - یعقوب خان بدخشی - حاجی بی اورنگ -
 میرزا مراد ولد میرزا رستم صفوی - میر حاج مخاطب بشرزه خان -
 الله یار کوکه - غزلی خان جالوری که مجموع † بیست هزار سوار بود
 به همراهی معین گشتند - اما تا رسیدن اعلیٰ حضرت باورید پور نصف
 این لشکر بموکب اقبال نه پیوسته بود - و چون موضع ماندل که
 بیست و چار کروهی اجمیر واقع شده و مبدای ولایت راباست - و
 سلطان پرویز و مهابت خان از آنجا قدم جرات پیش نگذاشته بودند مخیم
 مراق جلال گشت - خدیو اقبال شروع در نشانیدن تهاجمات نمودند -
 تهاذه عبارت است از جمعی از سوار و پیاده تفکچی و کماندار که

(ن - ک) بملازمت مقدس بشتابند مجموع این فوج شانزده
 هزار سوار بود - اما تا رسیدن اعلیٰ حضرت به اودی پور نصف این
 لشکر بموکب اقبال نه پیوسته بود بعد از وصول اعلام ظفر طراز
 بانجا جمعی دیگر نیز مثل راجه نرسنگه دیو الخ † چار هزار *

رسیده بود - بمطای قبای طلا دوزی مرصع کل که مروارید بر اعاراف گلهایی
 آن کشیده بودند - و چیره زرد دوزی که طرف آن از عقود لالی بود و کمربند
 مسلسل مروارید و کپوه مرصع با پهل کتاره و شمشیر مرصع و باضافه
 چهار هزار ذات و هزار سوار بمنصب دوازده هزار ذات و شش
 هزار سوار و مرحمت دو اسپ خاصه یکی عراقی کوه پاره نام بازین
 مرصع - دیگری راهوار برق سرعت با درفتار بازین طلا و فیل فتح گنج
 نام خاصه با براق نقره و ماده فیل نوازش فرموده به تنبیه و تادیب
 رانا امر سزگه رخصت دادند - از ملتزمان پیشگاه حضور راجه سورج
 سزگه خال حقیقی اعلی حضرت - نوازش خان ولد سعید خان -
 سعید خان ولد سید محمود خان بارهه - تربیت خان نبیره مقیم
 خان - ابو الفتح دکنی - کشن سزگه کهین برادر حقیقی راجه
 سورج سزگه و رانا سزگر^(۲) که حضرت جنت مکانی او را بخطاب رانا بر
 نواخته بودند - و پسر رانا اودی سزگه است (سلیمان بیگ مخاطب
 بغدادی خان بخشی - و واقعه نویسن این لشکر منصور - رارتن هادا -
 راجه سورجمل پسر راجه باکو - راجه بکرماجیت بهدوریه - سید علمی
 مخاطب بصلابت خان ولد سید قاسم بارهه خسر ولی اوزبک -
 سید حاجی حاجی پوری - میرزا بدیع الزمان پسر میرزا شاهرخ - میر
 حسام الدین ولد میر جمال الدین حسین انجو - رزاق بی اوزبک -
 دوست بیگ - خواجه محسن عرب خوانی مخاطب به عرب خان -
 سید شهاب باره - در خدمت اقدس معین گشتند - و مقرر شد که از

جنت مڪاني را كه مهين پور سلطنت و ولي عهد دولت بودند بر
 راقا امرنگه تعيدين فرمودند - آنحضرت بي نيل مطلب از ادپور
 مراجعت نمودند - و رانا پسر بزرگ خود را بخداست آنحضرت نفرستاد
 تا بملازمت او چه رسد - و پس از آنكه نوبت جهانديني بحضرت جنت
 مڪاني رسيد از حميت ملكانه برگذار دند كه چون ما در ايام پادشاه
 زادگي باين مهم مامور گشته بوديم و انجام نگرفته نخستين كاري
 كه همگي همت بران مصروف داريم اين است - اول شاهزاده پرويز
 باتاليقي آصف خان جعفر بيگ با بسياري از امرا مرخص گرديد -
 دوم بار مهابت خان با لشكري گران دستوري يافت - بار ميوم
 عهد الله خان بهادر با جنود موفوره باستيصال او معين شد - از انجا
 كه كشايش اين كار و حل اين دشوار بفطرت و غيرت و راي و رويت
 اين تعليم يافته دبستان ايزدي باز بسته بود - هر بار جز سرگرداني
 عسكر نتيجه مقرر تب نگشت - ناگزير حضرت جنت مڪاني باندیشه
 آنكه تا خود متوجه نشوند اين مهم صورتي پيدا نخواهد كرد - پس
 از انقضاء هفت گهري از شب دوم شعبان سال هزار و بيست و دوم
 هجري مطابق بست و چهارم شهر يور از دار الخلافه اكبر اباد بصوب
 دارالخدير احمدير توجه فرمودند - و پنجم شوال سال مذکور مطابق بيست
 و ششم آبان بآن مكان فيض نشان رسيدند - و علاج منحصر در تعيين
 شخص اقدس حضرت خافاني دانسته خود در انجا اقامت گزیدند -
 و چهاردهم ذي القعدة اين سال مطابق ششم ذي اين جهان اقبال
 را كه دران وقت سن مبارك به بيست و دو سال و هفت ماه قمری
 و پانزده روز و بيست و يك سال و يازده ماه شمسي و يازده روز ميشود

و سهندی کهلجی پنج هزار سوار - و پرم دیو چهار هزار سوار - و نرسنگه
دیو چهار هزار سوار - و محمود خان ولد سلطان سکندر اگرچه ولایت
و پرگنه نداشت اما ده هزار سوار تخمینا با میدواری سرداری جمع
کرده - که مجموع جمعیت آن مجبوران وادی سلامت و امنیت نظر
بقاعده پرگنه و ولایت دولک سوار باشد - هرگاه آن حضرت چنین
نگاشته اند یقین که از یک لک سوار موجود کم نخواهد بود - سخن
کوتاه سلسله را ناهمواره بدر برپدر مرغور و افتخار خاریده - و با اعتماد
جبال شامخ و قلاع راسخه دم نخوت و استکبار زده - بهیچ فرمان
فرمانی هندوستان طریق اطاعت و انقیاد نمی پیمود - چنانچه
حضرت عرش آشیانی با آن عظم شان و سمو مکان و فزونی
دستگاه - و بسیاری عدت - و امتداد زمان سلطنت - و کثرت
نوینان عالی مقدار - و امرای خدمت گذار - و فرط عساکر - و
وقور ذخایر - و ظهور کارهای سترگ - و قبادارهای بزرگ - که
هر یکی کار نامه روزگار - و بارنامه اعصار است - هر چند همت بر
گماشتند که دودمان رانا باطاعت و انقیاد درآید - و ولایت او مسخر
گردد - و قلعه چنور را که از قلاع متین و حصون رصینه رانا اودی
منگه بود بیستم ربیع الثانی سال نهصد و هفتاد و پنجم بذات اشرف
محاصره نموده سه شبه بیست و پنجم شعبان سال مذکور بغلبه و
استیلا مفتوح ساختند - و بعد مراجعت بدار الخلافت مکرر افواج قاهره
به سرداری امرا بمالش رانا اودی منگه و راداپرتاب و رانا امرسنگه
فرستادند - اما تبعیت و انقیاد صورت نگرفت - و چون از فزونی
اهتمام در اواخر عهد دولت اوایل ربیع اول سال هزار و هشتم حضرت

کافر و اجرم متصل گشتند - و آن عشره کفره که بر نقیض عشره مبشره لوای
 شقاوت فزای - فبشرهم بعذاب الیم - می افراشتند توابع و عساکر
 بحیار و ولایات وسیع الاقطار داشتند (ن - ک) - چنانچه سلطنتی می
 هزار سوار را ولایت داشت - و راول ادیسنگه ناگرب دوازده هزار سوار
 و میدنی رای دوازده هزار سوار - و حسن خان میواتی دوازده هزار
 سوار - و بارهمل ایدری چهار هزار سوار - و نریت هادا هفت هزار سوار

(ن - ک) داشتند - و جمعیت هر کدام بتفصیل در واقعات
 بیان فرموده اند و مدین ساخته که پس از پیوستن این ضلالت
 پیشگان تمامی جمعیت شقاوت اندوزان دو لک سوار باشد هرگاه
 آن حضرت چنین نگاشته اند یقین که از یک لک سوار موجود
 کم نخواهد بود - پوشیده نماند قانونی که آن حضرت در باره
 جمعیت رقم پذیر خامه حقایق نگار گردانیده اند در آن ایام
 معمول زمینداران بود ازین رهگذر که در جای و مقام خود بوده
 حرکت نمی نمودند با وجود انتقال و ارتحال این ضابطه متمشی
 نشود و بقدر بعد مسافت مطلب از موطن و مساکن حرکت
 موجب فزونی تا همواره پناه گردد و لهذا آنچه اکنون درین دولت
 خدا داد ابد مدت از بنیاد مرزبان هندوستان بهشت نشان که
 همگی در بندگی این عتبه سپهر مرتبه اند و از تردد و سفر
 بجهت تقدیم خدمات مأموره ناچار بنوکران خود میسرسانند بسابق
 نسبتی ندارد تا با آنچه دیگر بندگان به تابیدان خود می دهند چه
 رسد - سخن کوتاه انخ

حضرت صاحب قرآن ثانی از عنفوان مهد ارائی دلایل جهانداري و
 شمایل حکم گذاري هویدا بود - همین که عمر گرامی بسن رشد و
 تمیز رسید حضرت جنت مکانی کشایش هر مهم صعبی و حل
 هر کار مشکلی به رای رزین این پیش بدن و خود صواب گزین
 این بدش دان شجاعت و حماقت این دست پرورد لطف الهی
 و جلالت و بسالت این شهسوار معرکه دلیری و آگاهی حواله می
 فرمودند - و بحسن تدبیرات صلیع الطاف یزدانی کارهای دشوار
 انچنان بآئین شایسته روانی می یافت که موجب حیرت دیدوران
 آگاه میگرددید - از انجمله امت معاصله رانا امر سنگه واد رانا پرتاب
 پور رانا اود یسنگه این راناسانکا که با پادشاه غفران پناه رضوان دستگاه
 خلد آرامگاه حضرت فردوس مکانی در نواحی موضع خانوه از مضامینات
 بیانه نبرد ارا گشته بود - و ان حضرت در واقعات بابری شرح حال او
 چنین نموده اند (۳) که قوت وی از قرار واقع بجائی رسیده که نظر
 بقاعده مستمر هندوستان که یک لك ولایت را صد سوار و کرور را
 ده هزار سوار اعتبار میکنند بلاد مسخره آن سر خیل کفره بده کرور
 رسیده که جای یک لك سوار باشد - و درین ایام بسی از کفار
 نامی که هرگز در هیچ معرکه که یکی از ایشان امدادش ننموده بنابر
 عداوت عساکر اسلامی بر لشکر شقاوت اثروی افزودند - چنانکه ده هاگم
 باستقلال که هر یک چون دود دعوی سرکشی می نمودند و در
 قطری از اقطار قاید جمعی از کفار بودند مانند اغلال و سلاسل بدان

از اقسام جواهر شب افروز و انواع مرصع آلات بدش بها بنظر پادشاه بسیار بخش کم پذیر در آورد - و خلعت و خلجر مرصع و منصب چار هزاری ذات و دو هزار سوار و خطاب اسلامخانی و امپ با زین طلا و فیل و خدمت بخشگیری دوم و عرض مکرر که متصدی آن جز معتمد نشاید سر بر افراخت •

درین هنگام بسمع والا رسید که رانا کرن را روزگار بسر آمد - چون از نواخته های این درگاه سلاطین پناه بود - و بر کشید های این بارگاه آسمان جاه - و جگت سنگه خلف جانشین او پس از مالش فرمودن گیتی خدیو در ایام سعادت فرجام پادشاهزادگی رانا امر سنگه جد او را چنانچه گذارش می یابد از بخت دری و نیک اختری در یساق دکن و سیر کشمیر ملازم ركب فیروزی نصاب بود - او را بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار سرفراز گردانیدند - و فرمان نوازش عنوان متضمن خطاب رانا که لقب آبا و اجداد اوست و خلعت خاصه و کپوه مرصع با پهلوانتاره و شمشیر مرصع و اسب از طویل خاصه با زین طلا و فیل از حلقه خاصه با یراق نقره مصحوب راجه بیدر این بار فرستادند - و آنچه از وطن مالوف به پدر او برسم تیول موافق منصب پنج هزاری ذات و سوار مرحمت شده بود بار عنایت فرمودند •

اکنون بنگارش نیرنگی اقبال خاقانی در تادیب و تنبیه رانا امر سنگه میپردازد •

چون در ناصیه اطوار فرخنده آثار فرمان فرمای این زمان معبود و کشور کشای این آوان محمود اورنگ آرای جهان بانی

و به آئین پیشین بمنصب سه هزاره ذات و پانصد سوار سرافراز
 ساختند - از آنجا که در فرمان روائی حضرت جنت مکانی نیز
 یارگاه آسمان جاه این پادشاه احسان دستگاه پناه جایی سلاطین عالی
 شان و راجهائی والا مکان بود و هر جا کار فرو بسته بود باین استان
 دولت آشیان روی نیاز می نهاد - و هر جا روزگار خسته بود درین
 سده سینه بار اهل میکشاد - ابراهیم عادل خان حاکم بیجاپور از خرد
 دوربین و رای صواب آئین اسرار خلافت و جهانبانی از لوحه پیشانی
 نورانی این خدیو خدا آگاه خوانده - و انوار سلطنت و کشور
 ستانی در جبین نور آگین این خاقان جهان پناه درخشان دیده
 همواره سلسله اهلی و یکدلی بدست اخلاص پرست داشته همگی
 همت مصروف هوا جوئی و رضا پژوهی این قبله رامتان میگردانید
 و از حزم گزینی و احتیاط آئینی همیشه استدعا مینمود که ظل ظلیل
 رافت و عاطفت پادشاهانه بر متعلقان او خصوصا پسرش محمد
 نام که اکنون جانشین اوست مبسوط و ممدود باشد - و چون ابراهیم
 عادل خان هنگامی که موکب گیتی پیم در خیبر اقامت داشت
 زندگانی از جهان فانی بر بست - بادشاه دوست نواز دشمن گداز
 از روی صورت ملکانه و فتوت پادشاهانه سلاله دودمان نبوت میزد
 عبد السلام مخاطب باختصاص خان را بتعزیت و دلجوئی
 فرستاده محمد عادل خان ولی عهد او را باعتبار تازه و افتخاری اندازه
 امتیاز بخشیده بودند - ان مطمح انظار خاقانی مراسم تسلیه چنانچه
 باید و آداب سفارت انچنان که شاید - بتقدیم رسانیده درین تاریخ
 سعادت استلام عتبه خلافت اندوخت - و پیشکش محمد عادل خان

و اسب از طویل و خاصه با زین مطلا و فیل از حلقه خاصه
نوازش یافت *

بیدست و دوم ارادت خان و مقرب خان و حکیم مسیح الزمان
از دار السلطنة لاهور آمده بدولت گورنش رسیدند - ارادت خان را
بخلعت و خنجر مرصع با پهلکتاره و شمشیر مرصع و باضافه پانصدای
ذات و هزار سوار بمنصب پنج هزاری ذات و سوار بمرحمت علم و
نقاره و اسب از طویل و خاصه با زین مطلا و فیل از حلقه خاصه سر
بر افراخته بدستور سابق میر بخشی گردانیدند - و مقرب خان را
بخلعت خاصه بر نواختند - و بجهت پیری از خدمت معاف
داشته قصبه گیرانه را که وطن اوست و پیوسته در جاگیر او بوده
مرحمت فرمودند - که بفراغ بال بدعاء روز فزونی حشمت و اقبال
و درازی عمر پادشاه باجاه و جلال مشغول باشد - پدرش شیخ بهنا
در ملازمت حضرت عمرش آشپزانی بخدمت طبابت خاصه جراحی که
دران فن بی نظیر روزگار بود قیام مینمود - او نیز درین صنعت بی
عدیل و سهم امت - حضرت جنت مکانی از دیرین بندگی او را
بمرتبه والای امارت رسانیده بودند - و ازانرو که در زمان دولت
آن بادشاه فلک بارگاه در کارسازی و معامله پروازی مرد هر کار و
کار هر مرد منظور نبود بهمین که از جواهر وقوف داشت صوبه عمده
گجرات که مانند سورت و کذبایت که هر یکی معدن نفایس و
منبع رعایت است بنادر دارد باو دادند - و چون از عهده کارگذاری
ملک و سرداری سپاه نتوانست برآمد صوبه مذکور را ازو برآورده
داقطاع اعالی حضرت مقرر کردند - و حکیم مسیح الزمان را بخلعت

هکمای هندوستان جمنا بفتح جیم و ضم میم و نون و الف چنانچه
 زبان زد روزگار است و در کتب اینان این آب را اسامی بسیار
 است از انجمله کالندی - کالند نام کوهی است که منبع این دریا
 است - چون فنون احادیث متشابه است - و افغان اقاول متشابه -
 گلگون تیز گام خامه برزن گذارش این داستان چند بتقریبی
 نور دیده بشاه راه نگارش وقایع دولت ابد پیوند که فرا پیدش
 داشت رسید *

چهارم روز نشاط اندوز از جلوس اقبال مانوس امان الله مخاطب
 بخانه زاد خان مهین خلف مهابت خان خانانان از دار السلطنة
 لاهور آمده بتقبیل بارگاه عرش جاه چهره سعادت بر افروخت -
 همان روز عشرت افروز او را بخلفت خاصه و خنجر مرصع با پهل
 کتاره و شمشیر مرصع و صوبه داری مالوه و باضافه هزار سوار بمنصب
 پنج هزاری ذات و سوار بخطاب خان زمانی و مرحمت اسپ از
 طویله خاصه با زین مطلا و فیل از حلقه خاصه و انعام ایک لک
 روپیه نقد بر نواخته دستوری آنصوب دادند *

هفدهم جمادی الثانیه راجه گج سنگه ولد راجه سورج سنگه که
 خال زاده حضرت خاقانی است - و این مهین منقبت خال رخسار
 افتخار او از وطن مالوف که ولایت جوده پور و توابع آنست و بیماروار
 اشتهار دارد بدار الخلافه رسید - و بنزمین بوس آستان عرش مکان
 سربلند گشته مشمول مراحم پادشاهانه گردید - و بعنایت خلعت
 خاصه و خنجر مرصع با پهل و کتاره و شمشیر مرصع و منصب پنج هزاری
 ذات و سوار که در عهد حضرت جنت مکانی داشت و علم و نقاره

لابل که زرشک او همه سال • شیدایی مسلسل است مسلسل
 آتش همه کوکب مذاہبست • سیاره مرکز تراب است
 حضرت عرش آشیانی باقامت برگزیده مقرر ایات دولت و اقبال
 گردانیدند - دور دار الاسلام بغداد که هواد اعظم بلاد عراق عرب است
 و عهد بعید و مدت مدید دار الخلافه خلفای عباسیه بود و شعرای
 پیشین بتازی و فارسی در مدح آن اشعار غرا گفته اند - قریب
 بدو فرسخ است - چنانکه مجمع فضایل ملا شرف الدین علی یزدی
 در ظفر نامه نگاشته - و آن تخمینا شش کروه رسمی است - و دور
 معموره دار الخلافه اکبر آباد از هر دو جانب دریای جون ده کروه
 پادشاهی است - که پنج فرسخ ولایت و قریب پانزده کروه رسمی
 هندوستان باشد - برین تقدیر بمراتب زیاده بر بغداد است -
 قلعه و دولخانه والا و عمارات مرتفعه پادشاهزادهای عالیقدر و امرا
 بیشتر آبادانی درین طرف آب که جانب مغرب است واقع شده و
 این آبادانی هشت کروه است - و طول دو و نیم کروه و عرض یک
 کروه - و بمسازین منازل روح افزای روح کشا بیک لک روپیه تا پنج
 لک صورت اتمام پذیرفته - و آنچه بکمتر ازین انجام گرفته از دایره
 احصا بیرون است - دزان طرف آب که سمت مشرق است باغهای
 عالی دلکشا و عمارات رفیعہ دلکش میان مساتین ساخته شده - و
 عمارتی که امرا بجهت سکونت ساخته باشند کمتر است - و آبادی
 آن دو کروه دور و یک کروه طول و نیم کروه عرض دارد •
 بر جویندگان آثار و خوانندگان اخبار پوشیده نماند که در کتب
 تواریخ و غیر آن نام این دریا چون می نویسند و در باستانی نامهها

جهان گشائي - حضرت عرش آشياني كه پنجاه و يك سال و دو ماه
 قمری و ده روز باستقلال و جمعيت بر تخت كمراني متمكن بوده
 اكثر اشيا را با سامی جديده موسوم گردانيدند - اين شهر را با انكه
 نام قديمش از حسن لفظ و معني عاري بود با اكبر آباد موسوم
 ساختند - و اين نام نامي همچنان در پرده غيب مخفي و محتجب
 بود - حضرت صاحبقران ثاني روز جلوس عالم ارا اين مستقر اعلام
 رفعت و جلال را اكبر آباد نام نهادند - و از انجاكه هرچه بر زبان الهام
 بيان پادشاه روشن دل حقيقت آگاه رود مثل تقدير الهي رواني
 دارد - اکنون بهمين نام گرامي بر السنه خاص و عام مذکور
 است - و در دفاتر مسطور - دقيقه شناسان انجم و افلاك اين بلده
 را از اواخر اقليم دوم شمرده اند - طولش يك صد و پانزده درجه
 است - و عرضش بست و شش درجه و سه دقيقه - شرقی آنوليت
 بهار و بنگاله است - غربی اجمير و تته - شمالي دهلي و پنجاب و
 كابل - جنوبی سالوة و دكن - اگرچه در سالف ايام دهلي پادشاه
 نشين و سلطان گزين بود اما اكبر آباد از انرو كه در وسط ممالك
 محروسه واقع شده - و دريای جون كه آبش روشن تر از روان
 عاقلست - و گوارا تر از احسان باذل - و از بسياری دريا دريا خون
 در دل فرات انداخته است - و از عذبيت و گوارائي دجله دجله
 آبروي چشمه حيوان ريخته - از ميان شهر جاري - چنانچه احد شد
 متوردين طرفين و آورد و برد احمال و اثقال جانبدن همواره
 بكشتي است •
 روديست كه كوثرش عدیل است • آبش سلسل سلسبیل است

ابد اعتصام که رواج صنایع را روز بازار دیگر است - و عنایت ایندهی
 را بآرایش عالم سرور کار دیگر - بجای آن منازل فلکی ارتفاع از
 سنگ مرمر که مانند آئینه سکندری عکس نماست - و بهمان باطن
 ریاضت مندان مصفا - چنان ساخته و پرداخته شده که حیرت افزایی
 جهان نوردان است - چنانچه گذارش خواهد یافت - برافراختند -
 اگرچه در اکبرنامه مبلغ خرچ عمارت نگارش نیامده اما در جهانگیر
 نامه مسطور است که سی و پنج لک روپیه صرف آن شده - ظن
 غالب آنست که این مبلغ بر عمارت قلعه و مذازلی که در دولت
 حضرت عرش آشیانی در قلعه اتمام یافته خرچ شده باشد - و برکنار
 دریای جون شهری چون عرصه زمین فسیح بل چون ساحت آسمان
 وسیع آباد شد - از اقسام نفایس و گوناگون غرایب همه کشور و
 الوان نعمات و انواع مستلذات هر دیار یادگار بهشت برین است -
 اصناف ناگزیر عشرت و ناگذران معشیت و ضیعی و شریف دران
 آماده - و الاف صنعت گران و حرفت پیشگان صرفه الحال فارغ الحال
 بر روی روزگار خود ابواب جمعیت گشاده • شعر •

شهری بینی چو فکر دانا • در وی همه کائنات پیدا
 چون عارض دوست از نکوئی • در وی همه ارزو که جوئی
 و بتازگی از جلوس سعادت مانوس حضرت صاحب قران ثانی
 بکرامت تازه و شرافت بی اندازه رسیده محط رجال امائی و آمال
 و محط افاضل رجال گردیده - تا حصول این دولت والا بهمان نام
 قدیم موموم بود - چون وجود هر شی بوقت خاص و شخص
 مخصوص منوط است - مشید ارکن فرمان روائی - مقنن قوانین

گوتاه بیدان ناسپاس و تن پروران حق ناشناس بخواب غفلت
مصرف گردانیده شود *

تعریف وسعت و آبادی اکبر اباد

و توصیف عمارات آسمانی ارتفاع آن

بحکم پادشاه جم جاه حضرت عرش اشیانی انار الله برهانه
بجای پیشین قلعه اگر بر ساحل دریای جون مشرق رویه شهر
بخشست و گل بنا یافته بود - و بمرور از منته قواعد آن رو بانهدام نهاده
معماران کارپرداز و مهندسان جادو طراز در نهصد و هفتاد و دو
هلالی عالی حصار می که تا رستخیز از سمو ارکن همت حضرت
عرش اشیانی و علو بنیان دولت بانی باز گوید بساعتی که در
فرخندگی کار و پایداری حصار مختار بود بنیاد نهادند - در نهصد
و هشتاد آن بنای آسمان سارا که دورش سه هزار ذراع پادشاهی
است - و عرض اساس می و پهنای دیوار نزدیک بفصیل پانزده - و
ارتفاع آن از اساس تا کنگره شست - و مشتمل است بر بروج بستگاه
* نظم *

برجش همه برج آسمانی است * گوئی فلک البروج ثانی است
و چهار دروازه دارد که هر یک سر بفلک کشیده در دولت بروی
جهانیان کشاده است - بانجام رسانیدند - از پایان دیوار تا شرفات
سنگهای سرخ تراشیده چنان باهم وصل کرده اند که دیده باریکبین
بدرز آن پی نبرد - و بفرمان آن حضرت دران حصار گردون سار
منازل عالیه برای نشیمن خاص از سنگ سرخ که درین دولت

برحقان هر دیار مراد را احیر • • نظم •
 گوش چشمی شود جوآرد رنگ • چشم گوشی شود چو هازد چنگ •
 و بسا از صوفیان صافی دل و ریاضت مندان پیوند گسل در محفل
 فیض منزل صماع و تواجد جان بجانان بآسمانی سپرده اند -
 و در بیعت حیات را شگفته پیداشانی - تفصیل آن از بسیاری شهرت
 محتاج نگارش نیست - و بعد فراغ ازین امور نماز عشا را ادا نموده
 از دولنخانه خاص بشاه برج تشریف میفرمایند - و اگر کاری
 در دولت خانه خاص سرانجام نیافته باشد وزیر کل و بخشیان
 را طلب فرموده بانجام میفرمایند - و از هشیاری و جد کاری کار
 امروز بفرودا نینداخته بل کار فردا امروز ساخته بمشکوی دولت
 تشریف می برند - و دو سه گری درانجا باستماع نغمه فرح بخش
 خاطر مقدس گشته با دل بیدار و خرد هشیار سر دانش پرور
 بر بالین خواب می نهند - و تابنوشین خواب در شوند مجلسیان شیوا
 بیان در پهن پرده کتب حیر و تاریخ صید احوال انبیا و اولیا و وقایع
 ملاحظین سابقه و حوادث خواقین سالقه که سعادت مندان پند پذیر را
 تذکره بیدار دست - و بیدار بختان روشن ضمیر را تبصره هشیاری -
 خصوصا ظفر نامه که دران آثار فرمان روائی و جهان کشائی حضرت
 صاحبقرانی گذارش یافته و راقعات بابری میخوانند - و همگی
 اوقات خواب عبادت انتصاب قریب بدو بهراحت - اکثری میفرمایند
 که اوقات که بداد گستری - و خلق پروری - و انجام مهام جهانیان -
 و قضای حوائج محتاجان - و اندوختن اسباب رضای الهی - و
 ادای حق نعمت پادشاهی - بهر توان برد حیف باشد که بهمان

حالت جهاز عنایت میشود - و به همسران آنها نکاح انعقاد می یابد
و هر روز در محل اقدس از زر و زیور و مبالغ گرانمند باین عنوان
بخرج میرود - و پس از نماز عصر گاهی بچهاروکه دولتحانه خاص و
و عام بر می آیند - و بندگان سعادت مند بدولت کورنش میرهند - و
باندازه وقت مهمات روانی می یابد - و کشکچیان که بهندوستانی
زبان چوکی داران گویند تسلیم قور میکنند - و همواره بمرافقت
سعادت نماز شام را در دولتحانه خاص بجماعت ادا میفرمایند - بعد
از نماز دران نشیمن فردوس آئین که از فزونی کابوری شموع مرصع
لگن فروغ اگین است قریب چار پنج گهری بنظم مهمات سلطنت
اشتغال مینمایند - و گاهی درین مکان نزاهت نشان باستماع
قسام نغمات گوینده و سازنده توجه میفرمایند - مهارت پادشاه
دانش دستگاه درین صناعت بی مانند که لذیذ ترین مستلذات و
دقیق ترین معقولات است خصوصا نغمه هندوستانی بمرتبه ایست
که زیاده بران متصور نیست - بر همگان پیداست که حسن صورت
را خصوصا اگر متکیف بکیفیت نغمه شود در دلربائی و خاطرکشائی
اثری عظیم است - چنانچه در اطفال بی تمیز مشاهد و معاین است
ولهذا هیچ امتی از امم بی موسیقی نیست حتی سکن شوامخ
جبال و قطان براری و قفار - و آنچه از وسعت دستگاه و فزونی
اهای نازک و فرادانی معانی رنگین و مضامین دلنشین و گذارش
مراتب ناز و نیاز در نغمه هندوستان است در دیگر نغمات عشری
از اعشار و یکی از هزار نیست - و با جمله حسن نغمه هندوستان -
چون نغمه حسن هند عالم گیر است - و نغمه شناسان و حسن

افتادن آن صلاح دولت نیست و مضامین فرامین قضا آئین که
 بامرای دور دست باید نوشت و اظهار آن مصالح ملکی بر نتابد
 بازیر در میان می آرند - و آنچه از مطالب ضروری، خالصه و طلب و
 تنخواه ارباب مناصب در دولخانه خاص بعرض نرسیده باشد وزیر
 درینجا معروض داشته بانجام میرساند - و درین رفعت کده دولت
 دوسه کهری می نشینند - و گاهی که مقاصد بیشتر باشد بیشتر و نزدیک
 به نیمه روز مشگویی اقبال را بقدم میمنت لزوم رشک افزای
 میگو می گردانند - و همین که وقت نماز ظهر میرسد بنماز و اوراد
 پرداخته طعام نذاول میفرمایند - و تا معاملات به ترتیب دماغ و
 انبساط خاطر بتقدیم رسد ساعتی برونق سنت سنیه نبویه علیه کرایم
 الصلواة و التحیه بقیلوله می پردازند - و در حرم محترم نیز بخلاف
 دیگر دولتمندان غفلت پیشه به مستذات جسمانی و منعمات نفسانی
 پرداخته بقضای حوائج محتاجان اشتغال مینمایند - و عفت
 ماب عصمت احتجاب سستی النساء خانم که از مزاج دانی و شیوا زبانی
 و حسن خدمت و لطف ادب در خدمت ملکه روزگار حضرت مهد
 علیا بهم سازي و معامله پردازی سعادت اندوز است هموار
 مطالب در ماندگان و مقاصد افتادگان بعرض آن ابهت قباب خورشید
 نقاب میرساند - و آن بانوی حریم اقبال بخدیو خداپرست معروض
 میدارند - و جهانی کامیاب مرادات میگردد - و به مستورات پراکنده
 اوقات فراخور حال زمین و روزیانه و زرنقد مرحمت میشود - و برخی
 دوشیزگان را که از بی کسی و بی چیز ی اسباب عروسی سرانجام نپذیرد
 از حلی و حلل و نقود و دیگر آنچه فاگزیر این کار است - درخور اصالت و

در باز پرس جور خستگان دل شکسته با آنکه مردم دانای معامله فهم
 خدا ترس را بشان والا شان قضا و عدالت و داروغگی آن نصب
 فرموده اند روز چهارشنبه بی تخلف از چهاروکه در سن برخاسته
 دولتخانه خاص را رشک بهشت برین میگردد افند - و دران روز معدلت
 افروز جز متصدیان عدالت و ارباب فتوی و چندی از فضایی
 دیندار دیانت کار و برخی از امرا که همیشه ملتزم بارگاه
 حضور اند بار نمی یابند - و متکفلان عدالت یک یک از
 دادخواهان را بنظر اقدس در آورده مدعی بعرض اشرف میرسانند
 و خاقان مظلوم نواز ظالم گداز بشگفته روئی و نرم خوئی کیفیت
 واقعه استفسار فرموده بر وفق فتوای علما حکم مینمایند - و اگر
 سیاستی باید کرد برخصت شارع بتقدیم میرسد - و درباره داد
 پژوهان اطراف و اکناف که فصل مدعیات آنها جز در همان سرزمین
 صورت پذیر نباشد مناشیر والا بفاظمان انجا صادر میگردد که بدور
 بینی و حق گزینی صدق از کذب باز دانسته ستم را تدارک نمایند
 و ستم دیده را بداد رسانند - والا متخاصمین را بدرگاه عدل و انصاف
 تا دارالخلافه اکبر آباد که محط رایات جلالست بفرستند - و از مشاغل
 دولتخانه خاص فراغ یافته بشاه برج که در بلندی بسدره المنتهی
 هم آغوش است - و در استواری بسد سکندری هم دوش - تشریف
 میفرمایند - درین بیت الشرف غیر پادشاهان های کامگار بخت بیدار
 و چندی از ملتزمان بساط قرب هیچ یکی بی دستوری راه ندارد
 حتی خدمتگاران که اینان نیز بی طلب در نمی آیند و بانخدمت
 قیام دارند توقف میکنند - و بعضی امور پادشاهی که بروی روز

خدا آگاه جمعی را زمین و مبلغی را نقد و برخی را یومیه درخور
 استعداد مرحمت نموده کامیاب میگردانند - و لختی را مبالغ از
 خزاین زر و زن و تصدق در دامن مراد ریخته از احتیاج برمی آرند
 و نبذی از اوقات بدیدن کارنامه های صنعت گران سر طراز جادو پرداز
 از مرصع کار و مینا کار و غیره می پردازند - و داروغهای کارگاه عمارت
 خاصه با اتفاق معماران شگرف کار نادره آثار طرح عمارت بنظر اصلاح
 اثر در می آرند - و چون خاطر خورشید مآثر را باینده رفیع و امکان
 منیع که روزگار دراز بحکم آن آثار ما تدل علینا از علو همت و سمو
 دولت خداوندش بزرگان بی زبانی درگفتارند - و اعصار دیر باز از اباد
 گیری و زیفت گستری و نزهت پروری نامشر یادگار توجه تام است
 اکثر منازل را بنقص نفیس طرح میفرمایند - و در آنچه معماران
 چابک دست بفکر دراز طرح کشیده باشند تصرفات بجای و بازخواستهای
 زیبا میکنند - و بر طرح مقرر رکن رکن دولت ساعد رسیدن سلطنت
 یمین الدوله آصفخان شروح قدسی احکام برمی نگارند - تا دست آویز
 متصدیان عمارت و معماران باشد - درین عهد آسایش مهد کار عمارت
 بجائی رسیده که حضرت افزای جهان نوردان دشوار پسند و مهندسان
 جادو کار این صنعت بی مانند است تفصیل آن در محالش
 نگاشته نامه را رنگ آمیز و خاصه را نقش انگیز خواهد گردانید - و
 گاهی جانوران شکاری از پرند و دوند و بنظر والا در می آرند - و لختی
 بتماشای اسبان پری منظر کوه پیکر باد سیر آتش سار برق نهاد
 براق نژاد که رایضان چابک سوار در صحن دولتخانه خاص میگردانند
 می پردازند - و چار پنج گهری روز باین مشاغل بسر میروند - و خدیو زمان

گه‌ری و گاهی پنج بتقاضای قلت و کثرت حوایج و مهمات بندگان
 الهی برخاسته بدولتخانه خاص رفته پایه‌افزایی اورنگ اقبال میگردند
 در عهد دولت حضرت عرش آشیانی میان دیوانخانه و مشکوی
 دولت جایی بود که آن حضرت در آن غسل میکردند - و در آنجا بعضی
 ملتزمان بساط قرب بار می یافتند - و دیوان و بخشی نیز سعادت
 حضور دریافته مطالب ضروریه بعرض می‌رسانیدند - بمرور ایام این
 خلوتکده از آنرو که حمام متصل آن اساس می یابد باسم غسلخانه
 مشهور گشت - و برالسنه خاص و عام مذکور - و اکنون بتسمیه اقدس
 بدولتخانه خاص زبان زد روزگار است - و در اینجا جواب بعضی عرایض
 ضروریه بخط مبارک می‌نویسند - در جواب اختی مطالب که بذریعه
 وکیل یا وزیر یا متصدیان خدمت عرض عرایض صوبه داران بعرض
 اشرف میرسد دبیران بلاغت آئین مطابق آنچه بر زبان الهام بیان
 جاری شود فرامین نافذ مضامین قلمی می‌نمایند - و بعد از نگارش
 بشرف مطالعه خدیو دوز بین احتیاط‌گزین میرسد - اگر غلطی در
 عبارت یا سهو و نسیانی در مطالب رفته باشد اصلاح میفرمایند - و از
 بادشاهزاده‌های کمکار هر که صاحب رساله باشد رساله خود در ظهر
 فرمان اطاعت عنوان‌نوشته بمهر خود می‌رساند - و پادین رساله دیوان
 معرفت خون می‌نویسد - بعد ازان فرامین قدر آئین بحرم محترم
 میرود - تا بمهر اشرف‌اوزک که نزد حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی
 است مزین گردد - و درین خلوتکده دیوانیان عظام مهمات خالصه
 شریفه و تذوازه از باب مناصب معروض داشته بانصرام می‌رسانند
 و نیز صدر کل حوایج اصحاب استحقاق بعرض اقدس می‌رسانند - و خدیو

و دیوان بدوتات مطالب کونا گون بعرض اشرف اقدس میرسانند -
 و هر کدام را بداهة پاسخی که حیرت افزای وزرای عطار آزار
 و کهنه تیگچیان کارگذار شود میفرمایند - بواسطت مقربان درگاه
 عرایض پادشاهزادهای عالیمقدار و حکام صوبجات و فوجداران و
 دیوان و بخشی و دیگر متصدیان مهمات انجا و پیشکشها میگذرد
 عرایض دراری فلک سلطنت و عمدهای دولت بنفیس نفیس
 مطالعه میفرمایند - و حقیقت عرائض دیگر بندها بوسیله ارباب نقرر
 بعرض میرسد - و صدر کل ممالک محروسه از عرایض صدور جزو
 آنچه قابل عرض باشد بموقف عرض میرسانند - و احوال و حوایج اهل
 استحقاق را از سادات و مشایخ و فضلا و صلحا معروض میدارد
 و مقاصد این جماعه بانصرام میرسد - و در حضور اقدس بهر کدام
 در خور استعداد مبلغی نقد عطا میشود - و متصدی خدمت عرض
 مکرر یادداشتهای مناصب و جاگیر و نقدی و اقسام معاملات
 ابواب المال و ارباب التحایل سائر احکام مطاعه بار دیگر بعرض
 اشرف میرسانند - و کارگذاران اصطبل و فیل خانه خدول و فبول رسم
 معتاد از نظر مقدس مگذرانند - ضابطه گذشتن معتاد و بازخواست
 زرری که بجهت خوراک دواب از سرکار فیض آثار تن میشود بر تقدیر
 زبونی و لغری این جانداران از مصنوعات پادشاه دانش دستگاه
 حضرت عمرش آشیانی است - و متصدیان داغ و تصحیح تابیدن امرارا
 که خدول شان تازه بداغ و تصحیح رسیده باشد با سپان بنظر کیمیا
 اثر درمی آرند - تا اگر آدم یا المپ زبون باشد - تابیدن باشی بعتاب
 پادشاهی معاتب گردد - دیگر معاهله روا ندارد - ازینجا پس از چار

گاهی بحکم انبساط طبیعت تا چهار پنج جفت بجنگ می اندازند
و فیلان گوه آسای بان پارا در همین سرزمین براسپ می دوانند
تا در پیکار بر سوار دلیر در آیند - و اسپان افواج قاهره و تابیدان امرا
در همین عرصه پهنادر می بینند - و ازین مقام کرامت انتظام
بجهر و کوه دولتخانه خاص و عام که در کمال زینت و صفا است و
بالای آن برای پناه آفتاب و باران ایوانی از پارچه برپا میگردد
وزیر آن قالینها فرش میشود و سه طرفش چوبیدن محجری است
بطول پنجاه گز و عرض پانزده مشتمل بر سه دروازه تشریف
میفرمایند - و جهانیان سعادت کورنش دریافته کامیاب مرادات
میگردند - پادشاهزادهای عالیمقدار بر زمین و شمال من ایستند - و
هرگاه حکم میشود می نشینند - و اکثر بندها پشت بمحجر در ته
ایوان و برخی که به نسبت قرب امتیاز دارند در راست و چپ
ان نشمین معلی باندازه مرتبت سعادت قیام می اندوزند - و
متصدیان مهمات برابر جهر و کوه در خور رتبه ایستاده معاملات ملکی
و مالی بعرض اقدس میرسانند - و ملتمسات منصبداران بوسیله
بخشیان عظام معروض میشود - و جمعی باضافات و خدمات سربلند
میگردند - و برخی که از صوبجات و اطراف ممالک بدرگاه عرش
اشتباه می آیند بسعادت ملازمت مستعد می شوند - و طایفه که
بصوبجات و خدمات متعین میگردند دستوری می یابند - و بذریعه
میر آتش و مشرف توپخانه و بخشیان احدیان برق اندازان و احدیان
از نظر کیمیا اثر میگذرند - و هرکرا مستحق رعایت دانند التماس
مینمایند - و متصدیان معاملات سرکار خالصه شریفه از میر سامان

طرز بار که حضرت عمرش آشیانی انار الله برهانه اختراع فرموده اند
 آنست که اکثر بندها بی مزاحم و ممانع در میداننی که مانند دل
 و دست کریمان وسیع است پیش از جمیع کارها بدریافت طلوع افتاب
 آسمان آرا و سطوع خورشید گیتی کشا فیض نور و نور فیض دریاپند
 دم گرفتگان و جور کشندگان بی مذازعی دوائی و مقاصد خود را
 معروض دارند - و متصدیان مهمات عدالت بکذه معامله وارسند
 در دولتخانه خاص و عام یا خلوتخانه که بغسلخانه معروف گشته و
 خدیو زمان آرا بدولتخانه خاص موسوم ساخته اند چنانچه
 گذارش می یابد بعرض اقدس رسانند - تا به نفیس نفیس باز پرس
 فرموده فصل معاملات بروفق شریعت غرا نمایند - و نیز فیلان مست
 سرکش آدم کش که اوردن آنها در دولتخانه خاص و عام باعث مضرت
 تام است در همین جا از فطر اقدس بگذرند - و جنگ فیل که خاصه
 بادشاهان هندوستانست - و درخور تماشای فرمان روایان و الاشان - نیز
 درین مکان فسیح واقع شود - الحق بی چنان میداننی وسیع آریزه چنین
 دو عفریت منظر کوه پیکر بر روی کار نیاید - در زیر دست و پای
 این دو بی ستون با چار ستون در اثنای گریز و تعاقب جهانی
 دست خوش و پا مال گردد • • • بدت •
 یکجهان پشه را کشد برجای • روزگار از دو پیل پهلوسای
 اگرچه باستانی سلاطین هندوستان به تربیب اخیال کوه کن صف
 شکن پرداخته اند - اما آنچه از جیاد افراد این نوع در کمیت
 و کیفیت بسان دیگر اشخاص کامله سایر انواع درین دولت بلند
 مرتبت بهم رسیده در هیچ زمانی شنیده نیامد - تا بدیدن چه رسد

رسد میگذرد. و گاهی برای اعتیاد تردد و دشواری و آگاهی از احوال ملک
 و افعال رعایا به نخچیر می پردازند - و در خورد و خواب که ناکزیر
 زندگی و پایندگیست نهایت اعتدال رعایت میفرمایند - و اصلاً
 بسان فرمانروایان متغلب که غرض از پایه گرانمایه سلطنت جز
 اندوختن مال و منال که سرمایۀ وزر و وبال است امر دیگری ندانند
 و همگی زندگانی کرامی را بمستلذات جسمانی و مغنمات نفسانی
 که پیرایۀ اثم و نکال است صرف نمایند - لمحة بغفلت و بطالت
 بسر میبرد - خجسته ساعات شب و روزی چنین انقسام یافته - پیش
 از بامداد بدو ساعت نجومی از خواب عبادت اندساب درآمده بوضو
 می پردازند - در آغاز صبح صادق سنت موکده گذارده تا رسیدن هنگام
 مستحب صلوۀ فرض رو بقبلۀ مرادات در کمال تخشع و استکانت
 نشسته به اوراد و ادعیه مشغول میشوند - پس ازان فرض را بخلوص
 نیت و حضور قلب و تعدیل ارکان در نهایت تضرع و ابتهال ادا
 نموده بوظایف مقررۀ می پردازند * مثنوی *
 خود ندیدند بر سر گاهی * سال پیمودگان چو تو شاهی
 بهترین مایه اش از سرحد وجد * سنت احمد است و فرض احد
 طاعت ایزدی بضاعت را * سنت احمدی شفاعت را
 بعد از طلوع آفتاب بدو سه گهری سر مهر افسر از دریچۀ که آن را
 بزبان اهل هندوستان جروکه درشن گویند بر می آرند - جهانیان
 سعادت کورنش دریافته کامیاب مطالب صوری و معنوی میگردند
 اکثر دو گهری و گاهی باقتضای قلت و کثرت مهمات و کمی و فزونی
 اندساط طبیعت کمتر یا بیشتر هم می نشینند - و غرض از وضع این

مختص گشته محل تکلیف او امر و نواهی و مورد باز پرس الهی گردید. و چنین مخلوقی که نمودج صنایع غیر متفاهی است و مراة اسرار کونی و الهی ببازی و برای بازی نیافریده اند • مثنوی •
 تو چه چیزی چه گوهری چه کسی • نرسیدی بخویش در چه رسی
 عرش کم در بزرگواری تو • فرش در موکب عماری تو
 بل مقصود کلی و مطلوب اصلی آنست که پرستش افریدگار بتقدیم رساند. و در معاملات انبای جفیس سر رشته سویت و عدالت بدست داشته در مقام یاری و مددگاری باشد. و با اهل منزل در داد و ستد و کارگذاری طریقه انیقه حسن سلوک مرعی دارد. طلی الخصوص فرمان روایان والا شکوه که به نیروی یزدانی و فرآسمانی از کافه برایا بخلاف و نیابت الهی امتیاز یافته انتظام عالم و التیام جهانیان باهم وجه همت والا گردانیده اند. چه ناگزیر سلاطین بلند مرتبت آنست که سر پنجه مظلوم از دست هیچ ظالم دور دارند. و دلهای عالمیان بکرم پروری و داد گستری مسرور. و در ترویج دین قویم و شریعت مستقیم نهایت اهتمام بکار داشته تهی دستان را به ایصال مراد و توانگران را بعزایت و مرحمت شاد گردانند. لله الحمد. که قبای این شمایل رضیه بر قامت زیبای این پادشاه دین پناه چمت است. و افسر این خصایل بهیه بر فرق آسمان سای این خاقان فلک دستگاه درست. برخی از اوقات میمنت آیات این ذات ملکی صفات بعبادات الهی. و لختی بمهمات پادشاهی و پاره به احتراحت بدن برای ترطیب دماغ. و ترویج قوی. تا مهمام پادشاهی و حوایج بندگان الهی بانبساط طبیعت و رطوبت دماغ بانصرام

عنوان منشوری که منشیان عطار آثار به نوئیذنان والا اقتدار نگاشته
 باشند سطری چند تحریر میفرمایند - اگر نیکان این عصر محمود
 و پاکان این دهر مسعود بوجود همه سود این سلطان حق گذار
 دین دار بنازند جای آن است - و در تمامی اوقات زندگی بسپاس
 این نعمت والا پردازند سزای آن - چه با آنکه بهمگی مهمات دولت
 و معاملات مملکت بنفیس اقدس که نمودار نفوس قدسیه است
 می پردازند - لمحّه از فرمان برداری جهان آفرین و خبرداری عجزه
 و مساکن غافل نیستند - پیشینیان وجود حق آمود چنین بادشاه
 دادگر مهر آئین - و خاقان کرم گستر حق گزین را بدعاهای نیم شبی
 و آرزوهای محرمی خواستند - و به آن نرسیده بهزاران حسرت و ناکامی
 رخت ازین غمکده بر بستند - چنانچه قدوه سخن طرازان افضل
 الدین الخاقانی میگوید * رباعی *

هر یک چند از خسان جهان سیر آید

روشن جانی ز آسمان زیر آید

خاقانی ازین جنس درین دهر مجوی

بر ره منشین که کاروان دیر آید

و نیز بطرز دیگر میگذارد * رباعی *

گویند که هر هزار سال از عالم * آید بوجود اهل وفای محرم

آمد زین پیش ما نزاده ز عدم * آید پس ازین و ما فرو رفته بغم

بیان قسمت اوقات قدسی سمات و قدوسی برکات

بجلائل امور یزدانی و نبایل شیون سلطانی

بعزایت بیغایت سبحانی انسان از سایر موجودات بعقل و کردانی

در نگارش طلاقت لسان و فصاحت بیان و حسن تقریر و لطف تحریران
مجموعه محاسن و میامن به همین بیت اکتفا مینماید * بیت *
جان پاکان سررشته سخنش * بنده نو زمانه کهنش
هرگاه ذکر مقدمه یا نقل سرگذشتی بر زبان جواهر نشان میرو
مراتب سلامت و جزالت و مدارج براعت و بلاغت چنان رعایت
می یابد که دشوار پسندان سخن طراز و دقیقه شناسان معنی پرداز
قلاید فرایند انرا آویزه گوش حقایق نبوش میگردانند * فرد *
گر بکار افکند زبان را او * مایه بخشد همه جهان را او
اگر کلمات قدسی سمات و عبارات وحی آسای آن منبع مفاخر
و کمالات که بحضور محفل فیض منزل افاده می فرمایند فراهم
آیند - هرآینه سلاطین عالیمقدار و خواقین والا اقتدار را برای
آموختن آداب سلطنت و جهانداري - و اندوختن اسباب دولت
و فرمان گذاری - و وزرای صایب الراي را در تدبیر ممالک - و تنویر
مسالک - و عموم برایا را در حسن سلوک به ابتدای جنس و لطف
معشیت با اهل منزل - قانونی تازه بروی کار آید - خط زیب نمط
آن معدن مکارم و معالی که برخط مهوشان خطه دلربای خط نسخ
کشیده با شکستگی کمال درستی دارد * فرد *
گر نه ارتنگ مانی است آنخط * از چه خطهای مقله گشت سقط
دست او با قلم چو یار شود * بر معانی سخن سوار شود
خط و معنی وی ز ظلمت و نور * هست چون زلف حور بر رخ حور
اکثر اوقات در مهمات ضروریه پیداشاه زادهای کامکار بخت بیدار و
امرای عالیمقدار بخط نوازش نمط فرمان می نویسند - و گاهی بر

مظلوم نگردد - و با زیردستان در کمال نرم خوئی و شگفته روئی
 سلوک نمایند - و بکندن خارین مژم و تعدی گلشن جهانرا به
 پیرایید - نه آنکه تیغ کین اخته به مختصر زلتی و کمتر تقصیری خون
 افراد انسانرا که بنیان باشان الهی است بریزند - و به اندک توهمی
 و کمتر گمانی با بنی نوع خود که بدایع و دایع ایزدی اند بستیزند
 هوشیاری و خبرداری از افعال نزدیکان - و تجسس و تصفح احوال
 دوران بدرجۀ کمال است - تا بدو نیکی که از ملتزمان سعادت حضور
 و حکام صوبجات و پیدشکاران آنها سر بر زند مکافات آن بتقدیم رسد
 بذل و عطای این خاقان دریاوش کان بخشش بزبان خامه گزارش نمودن
 نارسائی خویشدن بر روی روز افکندنست - آنچه سلاطین والا دستگاه
 در عمری انعام کنند - درین دولتخانه در هر جشنی بکار میروند
 چنانچه در جای خود گذارش یافته و خواهد یافت • قطعه •

با فراوان سیم و زر خورشید هنگام سخا

یا بدلوی سیم بخشد یا بمیزان زر کشد

شاه را بین با کمال راد مردی سیم و زر

نی به پیماید بکیل و بر ترازو بر کشد

حیا و آرم بحدیست که در خطاب هیچ یکی از بندگان حرفی که
 فی الجملة قبھی و رکاکتی داشته باشد بر زبان طهارت نشان نمیروند
 و بر روی هیچکس سخنی که باعث انفعال و خجلت باشد چه جای
 هتک حرمت و خرق عزت نمی فرمایند • فرد •

حیای عالم با اوست وین عجب نبود

که چشم عالمیان است و چشم جای حیاست

آمال و آمانی گردید - چنان جرائم دور از بخشایش را بذیل انعام
 پادشاهانه پوشیده باز بهمان مناصب عالیہ سر بلند گردانیدند - تا
 خجالت و انفعال نکشند چنین تقصیرات و بیله را در خلا و مملایاد
 نفرمودند - از آنجا که همگی نیت حق طوبیت مصروف انست که
 جمیع سیاست بروفق شریعت غرا با اجرا رسد - و تمامی احکام بر
 طبق دین متین بامضا - در مملکتی باین فسحت که سه طرف آن
 دریای شور پیوسته است تنومندی برای مطاولت و مصاولت ناتوانی
 نشنابد - و در ولایتی باین وسعت که هر صوبه از آن ملک فرمان روائی
 والا شکوهی بوده سر پیچۀ مظلومی دست ظالمی بر نتابد - و اگر یکی
 بقتل شخصی یا بریدن عضوی بی وجه شرعی پردازد در پیشگاه
 خلافت و عدالت جزای آن بروفق شریعت بتقدیم رسد - و اگر احیاناً
 در یکی از صوابجات شخصی مستحق عقوبت شود ناظم آنجا
 بی آنکه بعرض ایستادگان پایه هریر خلافت رساند بر سیاست اقدام
 ننماید - و در اجرای امور سیاستی ارکان دولت را از احاد الناس
 باز ندانند - اگر اتفاقاً سفاکی سلاطین روم و قزاقاش و اوزبک و بی
 باکی ایقان در سیاستهای گوناگون مذکور مجلس بهشت آئین
 میشود خاطر مهر ناظر چنان متاثر میگردد که آثار کدورت و آشفتهگی
 در پیشانی نورانی ظهور می یابد - بر زبان الهام بیان مکررا گذشته
 که ایند بنده نواز سلاطین را حکم گذار و سایر بنی نوع را فرمان
 بردار ازان گردانیده - که همگی همت سلکانه را بر عدالت و هویت
 که نظام عالم و قوام عالمیان به آن باز بسته است مصروف گردانند
 و سیاست را آنچنان بتقدیم رسانند که دست ظالم پیرامون دامن

بخشش و بخشایش که گذارش آنرا دفتری جداگانه باید باین
بیت اکتفا می نماید * شعر *

تایب اندر خواب نام توبه نتواند شنید

گر نه بیدد عشقبازیهای عفویش برگناه

و آنچه در اغماض عین از تقصیرات جمعی که در اوقات سعادت
سمات پادشاه زادگی خصوصا ایام نیک انجام اقامت دکن
در رکاب ظفر نصاب بودند - بروی کار آمده - اگر بتفصیل آن
پردازد جز آنکه حمل بر انقراق مدح طرازان رود صورتی دیگر
ندارد - ناگزیر بنگارش مجملی سعادت‌تمندان بپردازد پذیرا در عفو
اندوژی و کرم آموزی دستور العمل تازه میگذارد - جماعه کثیره
از نوکران حضرت جنت مکانی به تربیت آن خسته نواز
شکسته پرور به ارتقای مدارج علییه و اعتلای معارج سذیه کامیاب
صورت و معنی گردیدند - و طایفه غزیره از ملازمان آن چشمه سار
فتوت و مردمی بنوازشهای ملکانه از حاضیض خمول به اوج رفعت
و بلند نامی برآمده از اعیان دولت گشتند - چون هنگام آن شد که
حقیقت وفای این گروه بسبب فطرت دون همت که از اخلاص
خالص فدویانه چون گویم که از خرد مصلحت آسینز بازرگانه نیز
نصیبه نداشتند بمحک تجربه رسید - چشم کوتاه بدین را از گوناگون
حقوق نوازش و تربیت پوشیدند - و خاک بیوفائی بفرق روزگار
نکوهیده بلیخته جدائی گزیدند و آبروی خود را وهم پیدهاکن را بر زمین
شرمساری و بی اعتباری ریخته - از دولت هم‌رهی محروم گردیدند
و چون اورنگ جهان‌بانی بجلوس سعادت مانوس سدره المقتدای

هر مه بیدائی سرانجام میدهد - اوقات شبها روزی آن قدوه اسباب
 طهارت بوضو میگردد - و در غسل واجبی لمحه درنگ روا ندارند
 و در ادای صلو و صیام مکتوبه بذهبی که در کتب فقهیه حنفیه
 واقع شده نهایت اهتمام بکار می دارند - و در لیالی متبرکه زیاده بر
 نصف بطاعت و ادعیه و نیاز مندی درگاه صمدیت و افاضه خیرات
 و مبرات بسادات و مشایخ و فضلا و صلحا و قضای حاجات محتاجان
 میگذرانند - و در جمیع اوقات و حالات آنقبله راستان و قدوه حق
 شناسان روی نیاز بدرگاه بی نیاز حقیقی و کار ساز تحقیقی دارند
 و در نزاهت بمرتبه احتیاط میفرمایند که اگر دست طهارت
 پیوست بممسوس دیگری حتی جواهر شب افروز که در نغایم
 دنیا بلطافت و شرافت ضرب المثل است برسد میشویند - و میل
 خاطر قدسی متأثر بعطریات روح پرور روح گستر نه به اندازه نگارش
 خامه مشک بیز عنبر ریز است - و از اشتیاق روایح جان پرور بزم
 بهشت آئین که همیشه به انواع عطر و اقسام بخور معطر و مبخر
 است رو حانیان تقدس نهاد تجرد نژاد برای قوت ذخیرها بر
 میدارند - و لباس لطافت آسای آن ملکی ملکات چنان عطر اسود
 است که اگر احیاناً بر شارع اتفاق عبور افتد گوئی کاروان خطا و
 و چین در اینجا بار کشاده - یا نافهای چین و تاتار در رهگذار
 افتاده - عطر جهانگیری که عبارت است از خلاصه گلاب در زمان
 آنحضرت اختراع یافته - و بدین سبب به این نام موصوم شده همگی
 عطریات را از اعتبار و مقدار انداخته است - و جمیع بوهای خوش
 را کلمه بازار ساخته - و در جرم بخشی و عذر پذیری آن قبله ارباب

بفکر مقاصد جلیله دینیه و تدبیر مطالب فیهله دنیویه که ناگزیر زندگی
 و نا گذران پایدگی است نماید - و بزبان شکر منج جسمه ایزدی و
 و سپاس نعم عظیمه مردمی گزارده از مطالب دیگر آنچه خواهد
 بپاران و پاوران برساند - اگرچه رواتب عبادات از جمیع افراد انسانی
 در جناب احدیت مطلوب است - اما از ناظران کثرت که بفزونی
 آلا و فرادانی نعم از سایر جهانیان اختصاص یافته اند مطلوب تر -
 و تا ذات قدسی همات سلطان روزگار بحلیه طهارت و صلاح آراسته
 نباشد - رقبه دیگران بر بقیه قبول اوامر و نواهی الهی در نیاید - و دل
 زمانیان به پیروی شرایع نبوی نگراید - و ازین جهت همت سنیه الهی
 بران جاری است که هرگاه کار دین رو به اندراس دهد - و شعار اسلام
 رخ به انطماس بتائید ایزدی یکی از بندگان سعادت اندوز بروی
 کار آید - تا به ابداری مساعی جمیله گرد فتور از سلامت اسلام فرو
 نشاند - و بدستداری دین پروری و دیانت وری اساس شریعت را
 مشید گرداند - و چون معابد اسلام رو به انهدام نهاده بود - و مبانی
 شریعت رخ به انهدام - ایزد کار ساز این بادشاه اسلام نواز کفر گداز
 را اورنگ آرای اقبال گردانید - بنیان اسلام را چنان محکم و مرصوص
 ساخت که تا روز نشور کرد فتور بر دامن دوام نه نشیند - و بدست
 حوادث روزگار غدار ارکان رفیع آن تزلزل نپذیرد - هر چند تفصیل
 شرایف عبادات این سلطان پرهیزکار و کرامت عبادات این خاقان دین
 دار بیش ازین است که خامه بریده زبان از عهده نگارش آن برآید
 یا در تنگنای صفحات نامه در آید - اما برخی ازان برسم اختصار
 نکاشته خداوندان بصیر را به بصیرت رهنمون میگردد - و نابینایان را

بلندان در معرض قبول افتاد - و بعد از امعان نظر بعرض مقدس
 رسانید که خطوط دست دولت پیوست که جداول دریا بار جود
 است - و سطور لوحه بهبود - ازان آگهی میدهد که خلعت زندگانی
 گرامی بطراز طول مطرز است - و کتاب عمر سامی بشیراز درازی
 مشرز - و خال میمنت اشتمال پای چپ معلی که خال رخسار
 دولت است - و نقطه صحیفه سلطنت - ازان منبئی است که
 فسحت آباد هندوستان که چار دانگ جهان است - و سواد اعظم
 گیهان ارثا و استعدادا بی منازعی باین شخص اقدس باز گردد -
 و سایر ممالک و اقالیم موهبة و استحقاقا بی مشارک باین نفس
 مقدس - و سلاطین عالی جاه و خواقین والا دستگاه استلام عتبه فلک
 رتبه که ملجاء خداوندان تخت و دیهیم است - و صامن درمندگان
 هفت اقالیم - دریافتہ کرامت دارین و سلامت نشاتین بیندوزند -
 و ضوابط فرمان گذاری و روابط ملک داری نسق تازه و نظم بی اندازه
 یابد - و چون خلافت ابد قرین و سلطنت بلند آئین بنهجی که
 آن پیغوله گزین گذارش نموده بود برفراز ظهور بر آمد - امید عظیم
 است که پادشاه داد گرو جهان پناه جود گستر بر تخت دولت
 و کمرانی و متکاء سلطنت و جهانبانی تا

• ع •

فلک را دور گیتی را درنگ است

فرمان روای دین و دینی - و جهانکشای صورت و معنی باشد •
 گذارش لختی از عبادات شریفه و عادات منیفه

ایزد کار ساز - و دادار جهان پرداز - نوع بدیع انسان را بدل دانا و زبان
 گویا از سایر جانداران امتیاز بخشید - تا بدل هستی آفریننده شناخته

دریای نوالست که بمحیط کف پیوسته حیاض شش جهت عالم
را سیراب - در درازی و کوتاهی و نرمی و درشتی و ستبری و تنگی
در نهایت توسط است - و ازان فرمان روائی و جهان کشائی
استنباط کنند - از اتفاقات حسنه بر هر یکی از مسبجه و وسطی و
بدصرو خنصر دست راست مبارک خال خجسته فال واقع شده - و این
چار نمودار شگرف آثار دلیل است بر کشایش جهات چهار گانه
عالم - بر کف هر دودست جود پیوست که در بزم و رزم ید بیضا است
خطی واقع است - که سجل دوام زندگی و توقیع خلود پایدگی
است - پای فلک ما در کمال اعتدال است - و خطوط آن که امارات
اقبال رزق افزون است - و سطور آیات دولت همایون - حیرت افزایی
دیده و ران قیافه شناس است - بر کف پای مشکین خالی است
میمنت اشتمال دلیل بر جهان کشائی و فرمان روائی *

پیش از جلوس اقبال مانوس بچند سال در حوالی خطه دلکشای
اجمیر در اثناء اشتغال بعشرت نخچیر از دور صومعه بنظر خورشید
اثر درآمد - چون افتاب بنصف النهار رسیده بود - و حرارت بر هوا
مستولی گردیده - عنان توجه منعطف ساخته ان زاویه را بغیض
نزول زینت بخشیدند - زاویه نشین دولت ملازمت دریافت چون
در فن قیافه مهارت داشت التماس مشاهده اسرار دایر دست
حق پرست و خطوط پای سریر آرا که امارات دولت کونین است
و اشارات میمنت نشاتین نمود - از آنجا که درین درگاه آسمان جاه
هیچ نیازمندی را برد ملتصق دل شکسته نگردانند - این امنیت
که اقصای مطالب سعادت مندان است - و اسدای مآرب دولت

داشتند - روزی حضرت جنت مکانی از روی عنایت و مهربانی
 بزبان طیبیت فرمودند که اگر شخصی از من پرسد که از صفات
 پسندیده چیست که با با خرم ندارد خواهم گفت که زبان ترکی -
 خدیو اقبال در پاسخ والد ماجد از روی کمال ادب بعرض رسانیدند
 که انشاء الله تعالی بتوجه حضرت این صفت نیز حاصل شود - همانا
 این پادشاه صورت و معنی که بسان کمال آسمان بی عیب است -
 دانسته بازالۀ این منقصت نپرداخته - تا چشم زخم را سپندی
 باشد و دیده ناتوان بین را بندی - محاسن و شارب آن مجموعه
 معالی و محاسن سیاه رنگ است - و در تنگی و انبوهی و درشتی
 و نرمی متوط - و ازان کمال کیاست و فراست امتنباط کنند - بر
 وفق سنۀ هدیه نبویه بروت را قصر میکنند - و محاسن را یک قبضه
 میگذارند - گردن خجسته در نهایت صفا و اعتدال است - و آن
 دلیل است بر نبالت نفوس و بسالت ذات و اصابت تدبیر واضأت
 ضمیر - سینۀ با سکنده که گنجینۀ اسرار الهی است در فراخی و تنگی
 میانه است - دستهای فرخنده که در بستن و کشودن ابواب دولت
 نمودارید الهی است - و در گرفتن و دادن اسباب ثروة یادگار قدرت
 نامتناهی - در کوتاهی و درازی نهایت اعتدال دارد - و آن دال
 است بر لطف و قهر و داد و ستد بموقع - کف دست که بحر
 محیط کفی است ازان دریا بار بخشش در کشادگی و نرمی
 متوسط است - و آن دلیل دور بینی و مهر گزینی است - اصابع
 فیض مراتب پنجگانه که هر یک جدولی است از دریای رحمت
 الهی - که ریاض امال و امانی چار زکن عالم را شاداب دارد - بل

نامتناهی متوسط است - و ازان حدت فهم و شدت حافظه استنباط
 نمایند - روی انور که خورشید ازان انوار عالم افروزی فرا گیرد - و
 مشتمل بر آثار سعادت اندوژی - در کمال اعتدال است - و آن بر افعال
 پسندیده و احوال گزیده دلیل - دهان جواهر افشان که مکان لالی
 اسرار الهی است - و کان یواقیت حقایق نامتناهی - از روی اعتدال
 در تنگی و فراخی امارت مردانگی است - و آیت فرزانگی -
 لبهای مبارک که از رشک تبسم دلربایش دل غنچه خونین است -
 و از حسرت تکلم جانفزایش آب حیات ظلمت نشین - در مشتمل بر
 و باریکی میانه است - و ازان لطافت فطرت و نظافت طبیعت
 استنباط کنند - اذان لالی سان در خردی و کلانی کمال اعتدال
 دارد - و باهم نهایت انتظام - و اتصال آن امارت راست گوئی
 است - آواز مقدس در اثناء شفقت و مهر روح گستر و روح پرور است -
 و در هنگام سطوت و قهر دل گداز جان شکر - بیشتر بفارسی در کمال
 فصاحت و بلاغت تکلم میفرمایند - و به بعضی هندوستانی زبانان که
 فارسی ندانند بهندوستانی - و چون نواب جنت مآب خدیجه
 الزمانی رقیه سلطان بیگم بنت هندال میرزا بن حضرت فردوس
 مکانی که در عهد صبی به پرورش آن نور پرده الهی می پرداختند
 چنانچه فکاشته اند ترکی زبان بودند - و باخدمه مشکوی دولت
 بترکی حرف میزدند - از بسیاری استماع اکثر الفاظ این زبان می
 فهمید - لیک از قلت ممارست بآن کمتر سخن میکنند - چه در
 خرد سالی طبع اقدس را باین زبان رغبت نبود - و نواب خدیجه
 الزمانی از کمال رافت و عطوفت کم و ناکام بر یاد گرفتن آن نمی

مو مشکین خالیدست زینت افزا همانا عنبرین نقطه است که از
 قلم صانع بیدچون بر صفحه مجید افتاده - یا نقطه انتخاب است که
 دست ناظم کامل بر شاه بیت قصیده آفرینش نهاده - و امارات
 خجستگی و آیات فرخندگی که دقیقه سنجان علم قیافه ازان
 استخراج نموده اند از بسیاری گذارش پذیر نیست - طاق ابرو که در
 زیبائی طاق است - و با مردانگی جفت - فراخی و کشادگی آن
 دلیل دل کشاده و خاطر آزاده است - و امارت انفتاح ابواب دولت
 و انحلال عقدهای سلطنت - چشم دوربین که دوکون در چشمش
 در نیاید در تنگی و فراخی اعتدال دارد - و در سیاهی و سپیدی
 کمال - و اعتدال آن دلیل است بر غزارت علم و پاکیزگی طینت -
 انسان العین آن چشم مردم و چشمه مردمی که چون قبله صلوات
 کعبه صلات جهانیان است مانند عین الحیوة در پرده ظلمات
 جاوید زندگی بخش عالمیان است - و آن دلیل است بر فروزی
 وقار و فراوانی عقل - بر پشت چشم راست مشکین خالی است
 در کمال زیبائی - اسرار برکت و آثار سعادات آن بزبان خاصه و خاصه
 زبان گذارش و نگارش نپذیرد - حساد این دولت خداداد را * نظم *
 بینی اندر کمان ابروی شاه * تیر دل دوز ناتوان بینی است
 و استوای آن که الف از دعوی راستی نزد آن خط به بینی کشیده
 دلیل استقامت آثار و استقامت اطوار است - و مابین چشم چپ
 پیوست بینی آرخ که آنرا به هندوستانی زبان مسه گویند واقع
 شده - و آن امارت دولت مستدیم و سلطنت مستقیم است - گوش
 حق نبوش که دریچه مخزن اسرار الهی است - و شاه راه بشایر

آدمی فرا گرفته اند دفترى جدا گانه بايد - ناگزير نبندى مطابق
استنباط دانايان هندوستان بهشت نشان که در فن قیافه بيش از
ديگر دانشوران غور نموده کتابهای مبسوط فراهم دارند - برسم اجمال
و اختصار نگارش نموده بر کوكبي از چرخ دوار و برگي از گلزار اکتفا
مي نمايد - و کوران ناتوان بيدني را دیده حق بين و لنگان شا راه
انصاف گزيني را پاي صدق پيما سرانجام مي دهد *

قامت والا استقامت که الف ابجد آفرينش است و سروجويها
بدينش بحکم خير الامور اوسطها متوسط است - و آن بردانائي بلند
و ذكاء بي مانند دليل - سر دانش پرور که در فرو شکوه همسر ندارد
و در خردي و بزرگي ميانه است - و ازان بر هوشيار مغزي و بيدار
دلي و دانائي تام و عدالت عام پي برند - رنگ گرامي اسمر
است و آن بکمال خرد و فزوني فطانت و هوام هوشمندی و کثرت
دانشوري راهبر - و همرنگی سيد کونين و اشرف ثقلين بر حصول
سعادت دارين دليلي ديگر * بيت *

انا املح چو حديث تو در افواه انداخت

قصه يوسف مصري همه در چاه انداخت

لوحه پيشاني نوراني که لوح محفوظ شمایل سلطاني است -

و تقويم قويم خصايل جهانبناني - در کبر و صغر معتدل است -

و آن دال است بر اعتدال انبساط و انقباض در اختلاط خلایق - و

انچه از خصايص جهانداري و نتايج فرمان گذاري که سواد خوانان

خطوط پيشاني ازان محيغه محاسن نسخه ميامن فرا گرفته اند

به نگارش انجام نپذيرد - بر پيسار آن صفحه دولت نزد منبت

ماه جمادی الثانیة بجلوس والا بلند پایگی یافته بود - اما چون
ابتداء سال از سر آغاز ماه اولی - از پیش گاه دانش فرمان شد که
مبداء سال فرخنده جلوس غرة جمادی الثانیة اعتبار کنند - و بدین
مضمون مناشیر قضا تاثیر بصوبجات ممالک محروسه صادر شد *

تا فلک طول دهر پیماید * بذراع سنین و شبر شهر

بسنین و شهر دورش باد * طول ایام و امتداد دهور

حلیة مقدس ذات اقدس بادشاه دین

پناه - و شخص اکمل خاقان حق آگاه *

دادار قدیر - و آفریدگار خبیر - ترکیب غریب انسانی را در
اشتباك عروق و ارتباط عضلات و اتصال عظام که بدایع
منایع آن را باریک بینان علم تشریح تفصیل داده آثار
شگرف کرمی قدرت الهی بروی روز انداخته اند با دیگر جانداران
انبار ساخت - و باعتدال اعضا و انتصاب قامت و خیال جلود و
خطوط دست و پا که دقیقه شناسان علم قیافه از کیفیت آن شمایل
بهیه و خصال رضیه و اسرار غریبه و آثار عجیبه استنباط نموده
حیرت افزای موشگان دقایق صنعت بیچون گشته اند امتیاز داد -
و چنانچه در مراتب جاه و منازل دستگاه بندگان را متفاوت آفریده
در دلایل نیز تفاوت نهاده - قیافه پادشاهان را بادشاه قیافه ها گردانید
مصدق این مقال صدق مآل احوال مستقیمه این خدیو خداشناس
است - و افعال کریمه این خداوند دین احساس - و از آنجا که
تفصیل امارات دولت بلند - و تطویل ایات سلطنت حق پسند را
که ماهران این علم شگرف از پیکر انور ان صورت مردمی و معنی

جوانی - و هرچه از آثار پسندیده بالقوه بود بطرا ز فعل مطرز شد -
 و آنچه از اطوار گزیده بالفعل بود بحلیه کمال متحلی گشت -
 از آنجا که همگی همت پادشاهانه و عزیمت ملکانه خدیو هفت
 کشور - خداوند بحر و بر - مصروف رواج دین حق آئین محمدی
 و رونق طریقه انیقه احمدی است - علیه من الصلوات اکرمها -
 و من التحیات افضلها - و باعلو منزلت و جاه - و فنونی مکنت و
 دستگاه - از خزاین بی پایان - و عساکر بیکران - و کثرت اسباب تنعم
 و تن آسانی - و فرط مواد مستلذات جسمانی - لحظه از رعایت
 اواصر و نواهی ملت غراء مصطفوی بغفلت بگرایند - و لمحّه از
 حمایت احکام شریعت بیضای نبوی فراموشی نگزینند - بر خاطر
 صواب ناظر پرتو افکند که سی و دو سال شمسی و شش روز و هشت
 ساعت نجومی و ثلثی سی و سه سال هلالی است - و پیدا است که
 مدت ترویج سی و سه سال دین مبین راسی و دو سال نکاشتن
 خردمند سعادت و ردین پزوه نپذیرد - بنابراین مفتوح سوانح
 و مبداء وقایع جلوه مقدس قرار داده مدار حفظ اوقات احکام -
 و ضبط حوادث ایام - بر سنین و شهر قمری که مبداء تاریخ هجری
 است نهادند - و ازین جهت که عدد فرمان روایان این دودمان
 کرامت نشان بوجود همه سوداین برگزیده الهی بشمار میمنت اثارده
 رسیده است - حکم معلی شرف نفاق یافت که هر ده سال را ازین
 عهد سعادت مهد یک دور اعتبار کنند - و درین نگارین نامه سنین
 را باین طریق سال اول از دور اول و سال نخستین از دور دوم و
 برین قیاس می نوشته باشند - و اگرچه اورنگ جهانستانی هشتم

پستتر ازان بعثت عیسی - و میان عیسی و خاتم النبیین که ایام
 جاهلیت و فتره بود فرزندان اسمعیل تا مرگ کعب بن لوی بناء
 کعبه - بعد ازان عام الفیل تاریخ کردند - و در فارسیان جلوس هر
 تاجداري تاریخ اعتبار می نموده اند - و در قدمای هندوستان
 نیز همین طریقه جاری بود - و چون فروغ خورشید ملت مصطفوی
 عالم را در گرفت - و مصابیح ملل خالیه فرو مرد - تاریخ هجری
 وضع شد - واضح آنست که واضع آن فاروق اعظم است - چون از
 بعض عمال مکانیب بی ضبط تواریخ میرسید - و باهمال آن معاملات
 چنانچه باید تنقیح نمی پذیرفت - امیرالمومنین از هر زمان موبد
 فرس پرسید که مجوس چیزی را که بان حفظ اوقات کنند چه
 می نامند - گفت ماه روز انرا معرب ساخته مورخ گفتند و ازان
 تاریخ اشتقاق یافت - و ازان رو که نوروز عالم افروز باعث ابدال هوا و
 استواء لیل و نهار - و زینت باغ و راغ باقسام فوا که واثمار - و زینت
 کوه و صحرا بانواع ریاحین و اشجار - و ارایش زمین و زمان بخضارت
 و نصارت نسبت بجمیع ازمنه امتیاز داشت - در اکبر نامه و
 جهانگیر نامه هر آغاز سنین از فروردین نشاط آئین نمودند - درین
 واکه بیدم دولت خاقان روزگار - سلیمان جهاندار روی لشکر
 اسلام - پشت سپاه ایمان - که در ابتداء جوانی - بل آغاز عقل
 هیولانی - انوار فیروزی و آیات فرمانگذاری از چهره مشتري
 سیمای این مستعد کسوت پادشاهی هویدا بود - و آثار دین پروری
 و امارات دینداری از جبهه مهر آسای این مستحق خلافت الهی
 پیدا - جهان پزمرده تربیت جاودانی گرفت - و زمانه پیر طراوت

بنظم بنگاله سر بلند شد - سیف خان در اثناء توجه موکب اقبال از دکن بصوب دار الخلافه هذگام وصول رایات جهان پدما بحوالی احمد آباد از صوبه داری احمد آباد معزول گردید - و بجای او شیر خان برنواخته آمد - مظفر خان حاکم مالوه از تغیر او خان زمان ولد مهابت خان را تعیین فرمودند - جهانگیر قلی خان ولد خان اعظم از صوبه داری اله باد معزول شد - و بجای او جانسپار خان منصوب گشت - مختار خان ناظم دهلی از تغیر او بقلیچ خان مفوض شد *

گذارش آغاز تاریخ جلوس ابد پیوند حضرت صاحب

قران ثانی - و ترتیب ادوار و سنین جاودانی *

ازانجا که ربط معاملات دینیه و مهمات دنیویه و ضبط اموال سبحانی و احکام سلطانی بی آنکه جزوی از اجزای زمان را که مورد سانحه عظیم مشهوره مانند تجدید ملتی یا حدوث دولتی شده باشد مبداء وقایع و مفتوح حوادث که انقلاب زمانه مقتضی آنست و گردش چرخ متقاضی آن - گردانند صورت نه پذیرد - چه تبدلین زمان ورود احکام و تعدیل ناسخ و منسوخ و ضبط انساب و موالید و حفظ وفیات و اعمار بی تشخیص آغاز متعسر بل متعذر است - و صکوک و رسایل بدون تاریخ اعتبار نگیرد - ناگزیر جمیع اسم سالفه و اقوام سابقه برای تعدیل وقایع و تبدلین حوادث مبداء قرار داده مدار معاملات دینی و دنیوی بران نهاده اند - و آنرا بزبان تازی تاریخ گویند - نخست هبوط آدم را تاریخ گرفتند - بعد ازان بعثت نوح - پس ازان طوفان - سپس آن بعثت ابراهیم - ازان پس بعثت یوسف - ازان پس بعثت موسی - پستتر بعثت سلیمان -

بلیجا پور گشته بود و به کیفر این کردار نکوهیده او تیر به قتل رسیده
و محمد خان مهمند که روز فتح بنکاله و کشته شدن ابراهیم خان
صوبه دار آنجا و رحیم خان کاکر با پسر خود الهداد در روز سپری
شدن عابد خان و جمال خان و رستم خان برکی که در جنگ
فواهی کنگره که با مرزبان آنجا بروی کار آمده و حسن بیگ
بدخشی و شیر بقا و سید عبد السلام بارهه که اینان نیز روزی که
عابد خان بدرجه شهادت مرقفی گشته و صالح بیگ فوجدار پرگنه
پیلاد از مضافات گجرات جوهر زندگانی صرف نموده *

نگارش گروهی از نوینان والا اعتبار که در فرمان روائی

حضرت جنت مکانی انار الله برهانه بنظم موبجات

می پرداختند - و بعد از جلوس سعادت مانوس برخی

بدستور سابق منصوب ماندند و لختی معزول گشتند

اسامی جماعه منصوب

یمین الدوله صاحب صوبه لاهور و ملتان که نظم مهمات ملتان

به نیابت او امیر خان ولد قاسم خان نمکی می نمود - خانجهان

لودی ناظم دکن و برار و خاندیس - اعتقاد خان صوبه دار کشمیر -

بافر خان نجم ثانی صوبه دار اودیسه *

اسامی گروه معزول

میرزا رستم صوبه دار می بهار ازو تغیر شد - و بجای او خان عالم

معین گشت - خواجه ابو الحسن ناظم کابل و ظفر خان پسرش

بنیابت او در انجام می بود - لشکر خان بحکومت آن سرفرازی یافت

قاسم خان جوینی صوبه دار دار الخلافه اگره بود - از تغیر فدا شد

فدویت و تقدیم خدمات پسندیده و تودعات نمایان نخست بخطاب
 رای رایان فرق افتخار برافراخته بود و پس ازان بدایه والای راجگی
 رسیده بدین خطاب مامور گشته و در عرصه پیکار برسیدن زخم
 تفنگ بر پیشانی خود را فدا ساخته و راجه گوپالداس گور که از
 بداهه های معتبر جانشینان درگاه معلی بود و با بلرام پسر جانشین
 خود در تنه هنگام یورش که بر قلعه آن شده بود نقد جان در راه
 ولای نعمت خویش در باخته و بیرم بیگ ترکمان که بخدمت
 بخشیدگری لشکر اقبال بلند پایکی داشت و با حسن بیگ پسر
 خود بر ساحل دریای گنگ و جون که بهم پیوسته میروند در میدان
 دغا بمردانگی جانفشانی نموده و محمد تقی سمسار مخاطب
 بشاه قلیخان که از نیز جان نثار گشته و شیر خواجه که از یکه جوانان
 معرکه هلیجا بود و در جنگی که مهاراجه بکار آمده از فزونی تهور
 پای استقامت فشرده سرمایه هستی بذل نموده و عابد خان پسر
 خواجه نظام الدین احمد که به بخشی گری حضرت عرش آشیانی
 انار الله برهانه مباحی بود و او پیش از وزیر خان بخدمت
 دیوانی سرافرازی داشت و در راج محل که الحال به اکبر نگر
 لشکر داره رز یورش گوهر زندگانی ایثار نموده و علیخان ترین
 که از بندهای روشناس شده جهانبانی بود و در ولایت تنه روزی
 که راجه گوپالداس بکار آمده جرعه شهادت در کشیده شاه بیگخان
 که در روز یورش قلعه برهانپور بدلیتری جان سپرده و خانقلی بهادر
 برادر کلان قلیچ خان که در تلفگانه بزخم تفنگ شهید شده هنگام
 نبرد پسر افضلخان که بوازونی طالع از رکاب سعادت جدا شده روانه

داشت - سید مظفر خان بارهه - اسلام خان که بخدومت بخشیدگري
 سر بلند بود نکارش مراتب خدمتگذاری و هواداری و جانسپاری و
 فرمان برداری ایشان را دفتري جداگانه باید - معتقد خان - دلاور خان -
 بهادر خان - سردار خان - راجه بیتهداس کور - میرزا مظفر کرمانی -
 راجه منروپ - قلیچ خان - خواجه قاسم - سید اتائی - رضا بهادر مخاطب
 بخدومت پرستخان - یوسف محمد خان تاشکندی - جان نثار خان -
 اخلاص خان - خواجه جهان خوافی - اعتماد خان - خواجه یکه
 تازخان - زبردست خان - نوبتخان - شرزه خان - اهتمام خان - ترکناز
 خان - رشید خان خواجه سرا - سید احمد - میر خان - یکدل
 خان خواجه سرا •

(+) اکنون بتقریب گذارش این گروه بخت بیداراسامی جمعی
 که بمیامن تربیت خاقان تخت روزگار بدرجه دولت رسیده
 پیش از جلوس عالم آرا از فرط وفا و اخلاص در نبرد
 و پیکار جان در باختند نیکذامی ابد اندوخته اند بر می نگارد •
 راجه بهیم پسر رانا امر سنگه که بشمول عواطف شاهنشاهی بخطاب
 مهاراجگی سرافراز گشته بود و از وفور حمایت و بسالت در جنگ
 صف تلاشهای گردانده بروی کار آورده مردانه زخمها برداشته در راه
 خدایگان قدردان جان را نثار نموده و راجه بکرماجیت که از
 عمدهای این دولت بود و نامش سندرداس و به ادای مراسم

(+) از اینجا تا سطر ۸ صفحه ۱۲۵ عبارتی که چاپ شد فقط در

نسخه (ک) بود •

اضافه تن گردد - چون نکارش اسمی کمتر از هزاری درین فهرست
اقبال بطول می انجامید حسب الحکم الاشرف بر فکر جماعه مذکوره
اقتصار افتاد - و الا درین روز فیض اندوز تا هزار منصبدار از موج
خیز جود پادشاه دریاوش کن بخشش باندازه استعداد و استحقاق
بهره ور گشتند *

اسامی بخت بیدارانی که در ایام خجسته فرجام
بادشاهزادگی دولت بندگی اندوخته بعد از
جلوس ابد مانوس بپایه اعتبار رسیده اند *

چون جمعی از بندگان فرخ روزگار از ایام نیک انجام پادشاهزادگی
تا اوقات قدسی سمات فرمان روائی در ملازمت گرامی ترتیب
یافته بحسن خدمت و دوام حضور در دل فیض منزل کیهان
خدایو جای کرده اند - و از اخلاص وافی که بهترین صفاخر بنی آدم
است - و مهترین مکارم عالم - و وفای صافی که سرآمد شمایل بهیه
است - و هر دفتر خصایل رضیه - در سفر و حضر خدمت گذاری
قبله دین و دنیا نموده اسباب رفعت و جاه - و مواد مکنت و دستگاه -
اماده گردانیده اند - و بنوازشهای بادشاهی کامیاب صورت و معنی
گشته بحکم خاقان بنده پرور - جهانبان احسان کمتر - محامد نکار
شاهنشاهی و مناقب گذار ظل آلهی - اسمای این بختیاران درین
گرامی نامه مثبت میگردد اند - تابانتشار ذکر جمیل - و انتشار صیت
نبیل - عمر ثانی بل زندگانی جاودانی بپندوزند - یادگار خجسته
و تذکار فرخنده سرمایه اعتبار اسلاف و پیرایه افتخار اخلاف این
فدویان عقیدت کیش گردد - وزیرخان که بمنصب وزارت سرفرازی

و پانصد سوار و بعلم و اسب - و میرزا خان ولد شاه نواز خان بن
 عبدالرحیم خانخانان بخلعت و خنجر مرصع و منصب سه هزار و دو
 هزار سوار و علم و نقاره و فیل - و مصطفی بیگ بخلعت و خنجر
 مرصع و باضافه هزار و ششصد سوار بمنصب مسطور و بخطاب
 ترکمان خانی و علم و اسب بازین نقاره - و ایزای (?) بخلعت و جمدهر
 مرصع و منصب سه هزار و ذات و هزار و پانصد سوار - و بابو خان
 کرانی بخلعت و خنجر مرصع و باضافه پانصد و سه صد سوار
 بمنصب مذکور - و هر یک از سید بهوه و علیقلی درمن و بهار سنگه
 بندبیله بخلعت و خنجر و جمدهر مرصع و منصب دو هزار و ذات
 و هزار و دو بیست سوار - و سید بهوه بخطاب دیندار خانی و علم و
 اسب - و علیقلی به علم - و نورالدین قلی بخلعت و منصب دو هزار و
 ذات و هفصد سوار - و سید یعقوب بخاری بخلعت و باضافه پانصد و
 سه صد سوار بمنصب هزار و پانصد و ذات و هزار سوار - و جکمال
 ولد کشن سنگه راتهور بخلعت و منصب هزار و پانصد و ذات و
 هفصد سوار - و سید عالم بارهه بخلعت و از اصل و اضافه بمنصب
 هزار و پانصد و ذات و ششصد سوار - و راجه دوارکا داس کچھوانیه
 بخلعت و منصب هزار و ذات و هشتصد سوار - و هر دیرام کچھوانیه
 بخلعت و منصب هزار و ذات و ششصد و پنجاه سوار - و راجه بیدرنراین
 بخلعت و منصب هزار و ذات و ششصد سوار - و سزاوار خان پسر
 لشکر خان بخلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار و ذات و پانصد
 سوار عزافتخار اندوختند - و فرمان شد که تیول سابق اینان بحال
 باشد - و بجمعی که بفزونی منصب سوارا فرای یافتند طلب

زمان دولت حضرت جنت مکانی منصب داشتند - و درین روز
 مسرت اما دولت اندوز بودند - و لختی بمنصب سابق و برخی
 باضافه سر برافراختند می پردازد - خان عالم را بخلعت و خنجر
 مرصع باپهل کتاره و منصب شش هزاری ذات و پنج هزار سوار و
 علم و نقاره و اسب از طویله خاصه با زین طلا و فیل از حلقه خاصه
 با ماده فیل سربلند گردانیدند - و قاسم خان جوینی را بخلعت و
 خنجر مرصع باپهل کتاره بر نواخته - و از سواران منصب او دوهزار
 سوار دو اسبه سه اسبه مقرر نموده بمنصب پنج هزار ذات و پنج هزار
 سوار دو اسبه سه اسبه و بعلم و نقاره و اسب از طویله خاصه با یراق طلا
 و فیل از حلقه خاصه سرفراز ساختند - و لشکر خان بخلعت و خنجر
 مرصع با پهل کتاره و صوبه داری کابل از تغیرخواجه ابو الحسن
 که ظفرخان پسرش نیایه به نظم آن می پرداخت و باضافه دوهزاری
 ذات و دوهزار سوار بمنصب پنج هزار چهار هزار سوار و بعلم و
 نقاره و اسب از طویله خاصه با زین مطلا و فیل - و راجه جیسنگه
 ندیره راجه مان سنگه بخلعت و جمدهر مرصع و باضافه پانصد سوار
 بمنصب چهار هزار ذات و سه هزار سوار و بعلم و نقاره - و سید
 دلیرخان باره بخلعت و خنجر مرصع و از اصل و اصاده بمنصب
 چار هزار ذات و دوهزار و پانصد سوار و بعلم و نقاره و فیل -
 و راد سور بهوریه بخلعت و جمدهر مرصع و باضافه هزار ذات
 و پانصد سوار بمنصب چار هزار ذات و دوهزار و پانصد سوار
 و بعلم و نقاره و اسب و فیل و راجه بهارته بندیل بخلعت و جمدهر
 مرصع و باضافه پانصد سوار پانصد سوار بمنصب سه هزار دو هزار

و منصب دوهزارگی ذات و هزار سوار و نخستین بمرحمت اسپ
و فیل و پانزده هزار روپیه و دویمین بعنایت علم و اسپ و فیل
و دوازده هزار روپیه - و دیانت خان دشت بیاضی بخلعت و منصب
دوهزاری ذات و هشتصد سوار و انعام هفت هزار روپیه - و یکم تاز
خان بخلعت و منصب هزار و پانصدی ذات و چهار صد سوار و
انعام شش هزار روپیه - و نصیب شیرانی بخلعت و منصب هزارگی
ذات و هفصد سوار - و ترخان میانه بخلعت و منصب هزارگی ذات
و ششصد سوار - و هر یکی از ابراهیم حسین مخاطب بمرحمت خان
و زبردست خان و خواجه برخوردار و حیات ولد علی خان ترین که
از بندهای روشناس این درگاه والا بود و در راه قبله و مرشد خود
جان درباخته وجیت سنگه راتهور و سیدورام کور و سیدام سنگه سیدودیبه
بخلعت و منصب هزارگی ذات و پانصد سوار - و حیات ترین بانعام
هفت هزار روپیه - وجیت سنگه بانعام شش هزار روپیه - و هر کدام از
نوبت خان و جهان خان کاکر بخلعت و منصب هزارگی ذات و چهار
صد سوار و انعام شش هزار روپیه - و خنجر خان و علاول ترین بخلعت
و منصب مسطور و انعام پنج هزار روپیه و شریف خان و عثمان روهیله
عم بهادر خان بخلعت و منصب هزارگی ذات و سید صد سوار - و اهتمام خان
و ترک تاز خان بخلعت و منصب هزارگی ذات و دو صد و پنجاه سوار و انعام
شش هزار روپیه - و حبیب سور بخلعت و منصب هزارگی ذات و دو صد
سوار - و رشید خان خواجه سرا بخلعت و از اصل و اضافه بمنصب
هزارگی ذات و دو صد سوار و بانعام چار هزار روپیه سرافراز گشتند •
پس ازان نگرش مراحم شاهنشاهی درباب جمعی که در

که از بندهای معتبر جان سپار درگاه والا بود - در ایام پادشاهزادگی
 شهنشاه فلک بارگاه با یک پسر جانشین بلرام نام جانرا در راه
 وای نعمت خویش فدا نموده - بخلعت و جمدهر مرصع و ازاصل و
 اضافه بمنصب سه هزاري ذات و هزار و پانصد سوار و بعلم و اسب
 از طویلۀ خاصه با زین نقره و فیل و انعام سی هزار روپیه - و میرزا
 مظفر گرماني بخلعت و خنجر مرصع و منصب سه هزاري ذات و
 هزار و بیست و دو سوار و علم و اسب با زین نقره و فیل و انعام سی هزار
 روپیه - و راجه منروپ ولد راجه جگناتپه کچهواکه بخلعت و جمدهر
 مرصع و منصب سه هزاري ذات و هزار سوار و علم و اسب با زین
 نقره و انعام بیست و پنج هزار روپیه - و قلیچ خان بخلعت و خنجر
 مرصع و باضافۀ پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و دو
 هزار سوار و بعلم و اسب با زین نقره و فیل و انعام بیست و پنج هزار
 روپیه - و خواجه قاسم سید اتافی بخلعت و خنجر مرصع و منصب
 دو هزار و پانصدی ذات و هزار و بیست و دو سوار اسب با زین نقره
 و فیل و انعام بیست و پنج هزار روپیه - و رضا بهادر مخاطب بخدمت
 پرستخان که به بخت بیدار و اختر سعادت یار از ایام صبی بغلامی
 خداوند جهان مفتخر گشته - و بمزاج دانی و نیکو خدمتی دوام حضور
 در حریم محرمیت راه یافته - بخلعت و خنجر مرصع و ازاصل و اضافه
 بمنصب دو هزار ذات و هزار و دو بیست سوار و بعنایت اسب
 و فیل و انعام بیست هزار روپیه و خدمت والی میر توزگی و
 عصای مرصع - و هریک از یوسف محمد خان تاشکندی و جاننثار
 خان و لهراسپ ولد مهابت خان خانانان بخلعت و خنجر مرصع

خود و رهائی فرزندان و حفظ ناموس درین دانسته از روی عاقبت
 اندیشی در خیبر پناه بدرگاه آورده بسعادت ملازمت مستعد گردیده
 بعزایت خلعت خاصه با چارقب طلا دوزی و خنجر مرصع با پهل
 کتاره و شمشیر مرصع و منصب هفت هزاری ذات و هفت هزار سوار
 دو اسبه سه اسبه و خطاب والای خانخانانی و سبه سالاری و علم و نقاره
 و تومان و طوغ و دو اسب از طویلۀ خاصه با زین طلا و فیل از حلقۀ
 خاصه با یراق نقره و صاده فیل و چهارلک روپیه نقد فرق مباحات
 برانراخت - و وزیر خان که بخدمت وزارت عز اختصاص داشت
 بخلعت و خنجر مرصع با پهل کتاره و منصب پنج هزاری ذات
 و سه هزار سوار و علم و نقاره و اسب از طویلۀ خاصه با زین مطلا و
 فیل از حلقۀ خاصه و انعام یک لک روپیه - و سید مظفر خان
 باره تهمتوری بخلعت و خنجر مرصع و شمشیر مرصع و منصب
 چهار هزار ذات و سه هزار سوار و علم و نقاره و اسب از طویلۀ
 خاصه با زین مطلا و فیل از حلقۀ خاصه و انعام یک لک روپیه - و
 داور خان بریج بخلعت خنجر مرصع و منصب چهار هزار ذات
 و دو هزار پانصد سوار و علم و اسب از طویلۀ خاصه با زین مطلا و
 فیل و انعام پنجاه هزار روپیه - و بهادر خان روهیلۀ بخلعت و خنجر
 مرصع و منصب چهار هزار ذات و دو هزار سوار و علم و اسب
 از طویلۀ خاصه با زین مطلا و فیل و انعام پنجاه هزار روپیه - و سردار
 خان بخلعت و خنجر مرصع با ضامۀ پانصد سوار بمنصب سه هزار
 ذات و دو هزار سوار و بعلم و نقاره و اسب با زین نقره و فیل
 و انعام سی هزار روپیه - و راجه بیتله داس پسر راجه گوپال داس کور

بذل بی دستش نماید همچو دانش بی خرد

مال با جودش نماید همچو شاهی با حشم

روح را از رنج های دل تهی کرده کنار

آز را از گنج های جود پر کرده شکم

درین روز میمنت افروز که افسر جهانبانی نور و ضیای تازه یافت

و تخت ملک ستانی فرو بهایی بی اندازه - افضال را آب رفته بجوی

آمد - و نوال را رونق گم شده بکوی - از فروزی کرمش حرص گرسنه

چشم دیر سیر با مبتلا افتاد - و امید جهانگرد بر بارگاه سلاطین

پناهش بار اقامت کشاد - مبلغ هفتاد و دو لک روپیه - شصت لک

روپیه در مشکوی اقبال به پردگیان عصمت و بادشاهزادهای والا

گوهر چنانچه گذارش یافت - و دوازده لک روپیه بسادات و مشایخ

و فضلا و صلحا و شعرا و غیرهم عطا فرمودند * • بدیت •

درخت همت او خود در ابتدا عالیست

ز سدره بر گذرد چون به منتهی برسد

و مناصب اختی از بندها که شرف افروز حضور بودند بدستور سابق

مقرر شد - و برخی باضافه سرافراز گشتند - و مرحمت خلعت

گرانمایه و خنجر مرصع و جمدهر مرصع و شمشیر مرصع و علم و نقاره

و تومان و طوغ و اسب بادپا و فیل کوه آسا ضمیمه عنایت منصب

و انعام نقد گردید - نخست عوطف بادشاهی درباره دولتمندانی

که بسان اقبال در رکب دولت از خیبر بدارالخلافة آگره آمدند بر

می نگارد - مهابتخان که از ملازمت حضرت جنت مکانی هنگامیکه

از کابل بدارالسلطنت لاهور می آمدند از راه جدا شده و نجات

و بعرض رسانید که مقرر نموده آمد که روز پنجشنبه بیست و یکم ماه بهمن از اینجا روانه شوید - و روز جمعه چهاردهم ماه اسفندار من بملازمت ما مشرف گردید - اینمعنی چون دلالت بران مینمود که زمان دربارت ملازمت نزدیک رسیده خوشحال شدیم - قرار داد اینمعنی که پادشاهزادهای کامگار بر خوردار را همراه بیاورید و خواجه ابو الحسن را در لاهور بگذارید مستحسن افتاد - سروپاایی که در روز مبارک جلوس میمنت مانوس پوشیده بودیم برای ان عضد الخلافه فرستادیم - هرچند که هرچه بآن عمو عنایت فرمائیم زیاده ازان گنجایش دارد اما بالفعل منصب هشت هزاره ذات و هشت هزار سوار و اسب سه اسبه عنایت نمودیم - و سواي آن بندر لاهری را بطریق انعام مرحمت فرمودیم - این عنایتهای ما بر شما مبارک باشد *

گزارش نوازشهای ملکانه که در باره امرا و منصبداران و دیگر بندهای که روز جلوس مقدس دولت اندوز حضور بودند جاوه ظهور یافته *

چون از بدو تمیز فطرت پادشاهانه مصروف تحصیل مکارم اوصاف و مفاخر اخلاق است - و طبیعت ملکانه مبذول تسخیر دلها باسباب وفاق و اتفاق - تمامی اندیشه آنکه بردامن دلی غبار محنت نشیند - و همگی خواهش آنکه از روزن خاطری دود غم بر نه خیزد ، و مراسم نیاز رو با نعدام نهد - و مبدائی آرزو رخ بانهدام - سخا با دانش که چشمه سار دریایی جود است چون رنگ با گل آمیخته است - و عطا با دستش که لوحه خطوط بهبودست چون نشا باصل در یک قالب ریخته *

نقل آن منشور عنایت گنجور درین نامه نامی ثبت افتاد •

نقل فرمان گرامت عنوان

دانی رموز سلطنت عظمی - واقف اسرار خلافت کبری - سرخیل
یکرنگان وفادار - سالار یکجهت ان حق گذار - کار فرمای ارباب سیف
و قلم - مدبر امور عالم - زبده خوانین عالی شان - قدوه امرای
بلند مکان - عضد الخلافه - یمین الدوله - عموی دانا آصف خان -
در امان حضرت ملک منان بوده بدافند - در چهارم گهزی روز
مبارک دوشنبه بیست و پنجم ماه بهمن موافق هشتم جمادی
الثانی سنه هزار و سی و هفت بمبارکی و فیروزی در دار الخلافه
اگره جلوس میمنت مانوس بر تخت سلطنت و سریر خلافت واقع
شد - بدستوری که معروض داشته بودند لقب را شهاب الدین قرار
دادیم - چنانچه نام مبارک ما را بعنوان اقبال نشان صاحب قران
ثانی شاه جهان پادشاه غازی در خطبه که درین روز بلند آوازه
گردانیدند درج نمودند - و سکه هم بهمین نام مقدس زده شد •
لله الحمد که آن نقش که خاطر میخواست

آمد آخر ز پس پردۀ تقدیر برون

امید داریم که الله تعالی این پادشاهی کل هندوستان بهشت نشان
و که بمحض کرم خود بما عنایت نموده بر ما و شما که شریک این
دولت جاوید طرازید مبارک گرداند - و روز بروز فتوحات تازه و
نصرت های بی اندازه نصیب اولیای دولت روز افزون سازد -
خدمت پرستان آخر روز جمعه رسید - و محضره داشت شمارا گذرانید

شاهنشاهی - مطرح عواطف ظل الهی - جوهر مرآة حقیقت و وفا -
 فروغ شمع یکرنگی و صفا - قدوة خوانین بلند مکان - مبارز الملة
 یمین الدواة آصف خان - که منشیان بلاغت نشان بنگارش این
 القاب سعادت نصاب در مضامین مراحم آگین که بنام آن قدوة
 نوینان زمان شرف صدور خواهد یافت مامور گشتند - هنوز از دار
 السلطنة لاهور بدار الخلافه اکبرآباد نرسیده بود - و شرف ملازمت که
 در حقیقت ملازمت شرف است در نیافته - منشور عاطفت بخط
 نوازش نمط نگاشته هیکل گردن اعتبار اسلاف و تمیمة ساعد افتخار
 اخلاف آن نسخه معالی و مکارم گردانیدند - و در فرمان مقدس
 بلفظ سمو که طراز آستین مباحات و نقش نگین مفاخرت آن مجمع
 اطوار هواخواهی و ممکن اسرار پادشاهی است عنر اختصاص
 بخشیدند - منصب آن رکن رکین دولت روز افزون در فرمان روائی
 حضرت جنت مکانی بهفت هزاری ذات و هفت هزار سوار دو اسبه
 سه اسبه که دران زمان و در عهد حضرت عرش آشیانی منصب
 هیچ یکی از امراء ذی شان بران زیاده نبود - و بدیش از دو سه
 نوین والا اعتبار باین پایه گرانمایه ارتقانه نموده بودند رسیده بود -
 درین سلطنت خداداد که عیار شناسی و مقدار دانی را روز بازار
 است - و روزگار عداوت کار برخلاف گذشته مستعدان نوازش و
 مستحقان تربیت را خدمت گذار - غایبانه هشت هزاری ذات و
 هشت هزار سوار دو اسبه سه اسبه که در تنخواه سواران از یک اسبه
 ده بیست افزون است مقرر گردید - و برای دوام ذکر مناقب
 و مفاخر آن عمده نوینان والا شان اسوه امرای رفیع امکان

استدیار مخدوم از خادم رئیس از مرووس و سلطان از رعیت که
استقامت امور جمهور و استقامت جمهور امور بان باز بسته است
مضبوط باشد - و سبب انتظام جمعیت انام و التیام رفاهیت خاص
و عام چنانچه باید بروی کار آید - پادشاه دین پناه بجهت پذیرائی
ملت من آن هواخواه قرار دادند - که هر دو دست بر زمین گذاشته
پشت دست را استلام نه آیند - تا هم تحدید رعایت یابد - و هم سجده
بروی کار نیاید • بیت •

از مرتبه دانی است درین مرتبه آرای

ایزد ندهد مرتبه جز مرتبه دان را

و با وجود این رعایت جانب سادات والا درجات که مستحق تعظیم
و تکریم اند و فضایی صلاح آثار و درویشان پرهیزگار و زاویه گزینان
عبادت گزار فرموده این تواضع نیز معاف نمودند - و در زمان ملازمت
بسلام و هنگام وداع بغایت اکتفا فرمودند - و چون زمین بوس صورت
سجده داشت پس از چندی پادشاه حق آگاه آن را نیز برطرف
ساخته تسلیم چهارم بجای آن مقرر فرمودند - چنانچه تفصیل آن
در سالی که قرار یافته نگاشته خواهد شد •

و چون اعتضاد خلافت و فرمان روائی - اعتماد سلطنت و کشر
کشائی - نص خاتم وفاداری و حق گذاری - آب جوهر حقیقت
و جان سپاری - مونس وحدت سرای حضور - خاص الخاص بنم
سرور - مستشار دولت خاقانی - موتمن بارگاه سلطانی - همدم
دامشاهی مجلس خاص - محرم خلوة سرای اخلاص - دقیقه یاب
سرایر بادشاهی - رمز شناس مزاج دانی و آگاهی - مورد الطاف

شریعت گستری عز صدور یافت - این بود که سزاوار این تعظیم ذات
 تقدس سمات معبود حقیقی دانسته برای دیگر ناصیه بر خاک مذلت
 نهند - مهابت خان خانان سپه سالار معروض داشت که ایزد
 جهان افرین برای نظام عالم چنانچه بندگان را در مرتبه نوازش و
 بزرگداشت متفاوت آفریده - یکی را بنیاده اوج رفعت و عزت برمی
 آورد و بمرتبه والای خداوندگاری و پایه بلند فرمان گذاری رسانیده
 بر مسند کاهگاری و بختیاری متمکن میسازد - و دیگرانرا به حکم
 پذیری و فرمان برداری او بازداشته هر کدام را باندازه استعداد کار
 و حالت روزگار در اتمام امور ضروری او ممد و معاون میگرداند
 همچنین تفاوت در مراتب تعظیم و تبجیل نیز از اوازم انتظام و مراسم
 قوام این نشاء گردانیده - بر همکنان هویدا است که چنانچه این دو دامن
 رفیع الشان بحسب کیفیت دولت و جاه و کمیت زمان و مکنت
 و دستگاه از جمیع فرمان روایان والا مقدار امتیاز دارد - چه از زمان
 نوح تا امروز بطنا بعد بطن ارثا و حسب با استقلال اورنگ نشین اند -
 و خافا بعد سلف استعداد او نسب با سندیها لگیتی ستان - و درین عهد
 بعید و مدت مدید غبار عار متابعت غیری بر دامن رفعت و اعتبار
 این طبقه علیه نه نشسته - و سلسله ازین فرو بها و حبل متدین عزو
 اعتلای این طایفه رفیع از هم ناگسسته همچنین ناگزیر پایه
 شناسی و مرتبه دانی نیست که تحیه این گروه والا شکوه نیز مغایر
 تحیات مشترکه میان سایر بندگان الهی باشد - و چون حضرت از
 پرهیزگاری و اطاعت اوامر باری تعالی و تقدس به سجده راضی
 نیستند اگر بجای سجده زمین بوس قرار یابد هر ایزد سر رشته

در برج اسد واقع شده - و این دلیل است قوی بر طول مدت دولت
و ایام سلطنت - و چون همه کواکب بقوای ذاتی و عرضی قوی حال
اند دلالت قطعی دارد بر کشایش کارها و حصول مراد و نیل مقصود *
در هنگام فرمان روائی حضرت عرش آشیانی و تخت آرائی
حضرت جنت مکانی هرگاه یکی از آیندگان بشرف ملازمت
مشرف میگشت یا یکی از بندگان بتکرمه عنایت پادشاهی مکرم
میگردید بر بسجده می نهاد - چنانچه در ملل سالفه و امم سابقه
برای برگزیدگان دین و پادشویان راه یقین بطریق تحیت و فروتنی
به عبادت و بندگی پیداشانی بر زمین می گذاشتند - و سجده ملایکه سر
آدم را و پدر و برادران یوسف را ازین گونه بود - و این تحیت در
امم پیشین بمذابه سلام و مصافحه بود - پس از آنکه عالم بفروغ
خورشید آئین مستدیم محمدی و دین مستقیم احمدی نور آگین
شد - و چراغ ملل بالیده و ادیان خالیه فرومرد - این تحیت منسوخ
شد و بدل آن سلام و مصافحه مقرر گشت * بیت *

ای ملتها ز بعثت تو * چون مکتبها بعید و نوروز
چون خافان دین دار و جهانبدان عبادت شعار بر سر بر سلیمان و
اورنگ گیتی ستانی جلوس اقدس فرمود همگی همت
پادشاهانه بر تجدید مراسم ملت مصطفوی که رو باندراست نهاده
بود و نهمت ملکانه بر تشدید مبدائی شریعت محمدی که مشرف
بر انطماس شده بود گماشته - نخستین حکمی که دران روز سعادت
افروز که شب قدر ازان سرمایه کرامت اندوزی در یوزه کند - و روز
نوروز پیرایه دلکشائی و جهان افروزی - از پیشگاه دین پروری و

و سرور گذرانند - و مهمات سلطانی و معاملات دیوانی بحسب
خواهش دل میسر گردد •

خانه دوازدهم - برج دلوست که خانه زحل است و مرکز این
خانه دقیقه چهاردهم از درجه نوزدهم این برج است که حد مشتری
و وجه عطارد است و رب مثله اش زحل بشرکت عطارد و خدمت
مشتری و اثنی عشری عطارد و نه بهر مشتری و هفت بهر زهره
و در بیان عطارد و از بیان قمر و مستولی برین جزو زحل بنحوی
از شرکت - و این درجه مذکور است و نیره و سهم المال در دقیقه
سی و هفتم از درجه هفتم و جزو اجتماع مقدم در دقیقه هشتم از
درجه هفدهم و شمس در دقیقه پنجاه و نهم از درجه بیست و
پنجم و عطارد در دقیقه یازدهم از درجه سیوم - بیان احکام این خانه
چون این خانه منسوب است بدشمنان و چارپایان بزرگ و صاحب
این خانه زحل است بشرکت مشتری و مستولی برین خانه زحل
و مشتری و هر دو قوی حال اند - و نیر اعظم که خسرو انجم و عطیه
بخش عالم است نیز درین خانه باعطارد واقع شده - و اجتماع ایشان
در حقیقت بمثابه اجتماع دو آفتاب است دلالت میکند که بسبب
ازدیاد جاه و دولت و وفور عظمت و حشمت همیشه اعدا مقهور و
منکوب - و همواره دشمنان مخدول و مغلوب باشند - و اولاد و اعقاب
سعادتمند بدوامت ابد پیوند قرنا بعد قرن و نسل بعد نسل فایز
گردند - و چارپایان بزرگ از فیل و اسب و شتر بسیار در سرکار خاصه
شریعه جمع آیند - از غرایب اتفاقات آنکه طالع جلوس مبارک
موافق طالع سال قران اصغر است که در سنه هزار و سی و دو

دولت و عظمت و افزونی جاه و حشمت و میل خاطر اشرف اعلی
به نیکنامی و فتح ابواب عدالت و رعیت پروری و نصفت
و داد گستری و سعی در انتظام امور مملکت و اسباب شوکت و
ابہت و این که ایام سلطنت بعیدش و کامرانی مقرون باشد - و صورت
هر مراد که بر لوح خیال اقدس نقش بندد بحسب خواهش دل
ظہور یابد - و انحضرت بعلو قدر و رفعت منزلت بر سایر سلاطین
روزگار فایق و غالب آیند *

خانه یازدهم - برج جدی است که خانه زحل و شرف مریخ
است و مرکز این خانه دقیقه پنجاه و پنجم از درجه بیستم این برج
است که حد زهرة و وجه مریخ است و رب مثلثه اش زهرة بشرکت
قمر و خدمت مریخ و اثنی عشریة شمس و نه بهر عطارد و هفت
بهر و دریجان زهرة و ارد جان مریخ و این درجه مونس است و قیمه
و مستولی برین جزو زحل و سهم الاولاد در دقیقه بیست و دوم
از درجه پنجم و ذنب در دقیقه سی و چهارم از درجه بیست و
هشتم - بیان احکام این خانه - چون این خانه منسوب است بر جا
و اصدقا و سعادتها و صاحب خانه زحل است و مستولی برین
جزو در برج شرف خود و سهم المال درین خانه واقع شده دلالت
میکند بر بسیاری دولتخواهان عمده از خاندانهای قدیم - و وزرا و ارکان
دولت دانا و حکیم - و وصول منافع و فواید کثیره و حصول مرادات
و مطلوبات عظیمه و هر مطلبی که بخاطر اقدس گذرانند بزودی
و خوبی برآید - و آنچه در آینده خیال پرتواندازد بزود ترین وقتی و
خوبترین صورتی بحصول موصول شود - و بانواع خرمی و فرح و نشاط

چون این خانه منسوب است بعلم و دین و سفر و صاحب خانه
 مریخ بشرکت مشتری و سهم الغیب نیز درین خانه واقع شده و
 مستولی برین جزو زهره است که کوکب دین و اسلام است دلالت
 دارد بر رسوخ اعلیٰ حضرت در دین اسلام و ورع و عبادت و طاعت
 و تقویت شرع و تربیت اشراف و صالحا و شفقت و مهربانی بر علما
 و فضلا و حسن سرانجام و سامان کار و بار و سفر و رزانت رای
 و متانت فکر و اصابت تدبیر یعنی اکثر آن موافق تقدیر وقوع
 یابد - و دلالت کند بر زیادتی فهم و فراست - و دانش و کیاست -
 و بر کثرت سفر که منافع بیشمار و فواید بسیار دارد - و سبب وفور
 دولت و عظمت و زیادتی جاه و شوکت و مال و مکنت است *
 خانه دهم - برج قوس است که خانه مشتری و شرف ذنب
 است و مرکز این خانه دقیقه پنجاه و پنجم از درجه بیست و سیوم
 این برج است که حد و وجه زحل است و رب مثلثه اش آفتاب
 بشرکت مشتری و خدمت زحل و اثنی عشریه عطارد و نه بهر
 زهره و هفت بهر قمر و دریجان شمش و اردجان زهره و مستولی
 برین جزو مشتری است بنحوی از شرکت زحل و این درجه مذکور
 است و مظلومه و سهم الاعتماد در دقیقه سی و دوم از درجه شانزدهم
 و مشتری در دقیقه بیست و دوم از درجه بیست و هشتم - بدان
 احکام این خانه - چون این خانه وقدعاشراست و منسوب است
 بدولت و سلطنت و عمل و جاه و صاحب این خانه مشتری است
 بشرکت زحل و مشتری درین خانه قوی حال و مستولی بر طالع
 و مستولی بر جزو خود و زحل در برج شرف دلیل است بر از دیار

خانه هشتم - برج میزان است که خانه زهرة و شرف زحل است
و مرکز این خانه دقیقه سی و سیوم از درجه بیست و سیوم این
برج است که حد زهرة و وجه مشتری است و رب مثله اش زحل
بشرکت عطارد و خدمت مشتری و اثنی عشریه قمر و نه بهر و
هفت بهر مریخ و دریجان عطارد و ارد جان آفتاب و مستولی برین
جزو زحل و این درجه مذکر است و نیمه و سهم الحیله در دقیقه
هفدهم از درجه بیست و نهم - بیان احکام این خانه - چون این
خانه منسوب است بخوف و خطر و مواریث و صاحب خانه زهرة
است بشرکت مریخ و زحل بحسب برجیت برین خانه است
که برج شرف اوست دلالت دارد بر سالم بودن پیکر اقدس از جمیع
امراض و مکروهات - و مصون بودن مزاج اقدس از کل علل وافات
و اگر احیاناً عارض ذات اقدس گردد زود دفع شود - که صاحب
این خانه در برج شرف خود است و در طالع *

خانه نهم - برج عقرب است که خانه مریخ است و مرکز این
خانه آخر بیست و چهارم درجه این برج است که حد مشتری
و وجه زهرة است - و رب مثله اش زهرة بشرکت مریخ و خدمت
قمر و اثنی عشریه آفتاب و نه بهر و هفت بهر زحل و دریجان قمر
و اردجان زحل و مستولی برین جزو زهرة و این درجه مؤنث است
و نیمه و سهم الغیب در دقیقه چهل و چهارم از درجه سیوم - و سهم
الضیاع و العثار و سهم بعد الغور در دقیقه شانزدهم از درجه بیست
و دوم و سهم المرض و سهم الاعداء در دقیقه پنجاه و هفتم از درجه
دوازدهم و سهم الورع در آخر درجه هفتم - بیان احکام این خانه -

وفاکار و خدمتگاران جانسپار باخلاص و یکجبهتی و یکرنگی
 خدمات پسندیده و ترددات نمایان بجا آورند - و منافع بسیار و فواید
 بیشمار رسانند - و مهمات عظیمه کفایت نمایند - و از یمن دولت آن
 حضرت بانواع نوازش تربیت یابند - و روزگار بغراغت و جمعیت و
 فرح و سرور گذرانند - و چون مشتمی از خانه عاشر ناظر است بنظر
 تذلیت بخانه ششم اقتضای سعادت جاوید میکند *

خانه هفتم - برج سنبله است که خانه و شرف عطار است
 و مرکز این خانه دقیقه پانزدهم از درجه بیستم این برج است که
 حد مشتمی و وجه زهره است و رب مثله اش زهره بشرکت قمر
 و خدمت مریخ و انذی عشریه و هفت بهر مریخ و نه بهر عطار و
 در بجان و اردجان زحل و مستولی برین جزو مشتمی و این درجه
 مونث است و مظلمه و سهم السفر در دقیقه چهارم از درجه نهم و
 زحل در دقیقه بیست و نهم از درجه سیزدهم و بحسب تسویه درین
 خانه - بیان احکام این خانه - چون این خانه و تد سابع است
 و صاحبش عطار بشرکت زهره و مستولی برین جزو مشتمی
 و زحل بحسب تسویه درین خانه است دلالت دارد بر مقهوری
 اعدای دولت - و مغلوب و مذکور بودن مخالفان - و اینکه آنحضرت
 همیشه از شر و مکر و غدر این طبقه ایمن و سالم از غرور و نقصان
 ایشان در حفظ و حراست اینز سبخانه و تعالی باشند - و چون زهره
 ناظر است بنظر مقابله احوال ازواج مطهره آنحضرت بخیر و خوبی
 گذرد - و محبت و الفت بدرجه کمال باشد - و موافقت و موافقت
 بی نهایت بود - و نسبت ببعضی عنایت و توجه بیشتر باشد *

و قمر در برج جوزا محظوظ است یعنی از برج شرف برآمده رو
 بخانه دارد و راس درین خانه و سهم السعادة بدرجیت هم درین
 خانه و مستولی برین جزو زهرة واقع شد دلالت دارد برآنکه
 فرزندان سعادت پیوند بعطوفت و شفقت شاهنشاهی قرین باشند
 و در سایه دولت و کنف عنایت حضرت اقدس اعلی تربیت یابند
 و بسعادات صوری و معنوی فایز گردند - و تحف و هدایا از اطراف
 و اکناف و جهات مختلفه بپدایه سریر اعلی برسد - و اکثر اوقات بفرح
 و شادمانی و عیش و کامرانی گذرد - و میل خاطر اشرف بشنودن
 و دانستن نغمات و مقامات و اصوات و الحانات بیشتر باشد *

خانه ششم - برج اسد است که خانه آفتاب است و مرکز این خانه
 دقیقه چهاردهم از درجه نوزدهم این برج است که حد عطارد و وجه
 مشتری است و رب مثلثه اش آفتاب است بشرکت مشتری و
 خدمت زحل و اثنا عشریه مشتری و نه بهر عطارد و هفت بهر زحل
 و دریجان مشتری و ارد جان شمس و مستولی برین جزو شمس
 بنحوی از شرکت عطارد - و این درجه مذکور است و خالیه و سهم
 الحب والافه در دقیقه سیزدهم از درجه یازدهم - و سهم التزویم در
 دقیقه بیست و هشتم از درجه نوزدهم - و سهم العبدید در دقیقه سیوم
 از درجه دوم - بیان احکام این خانه - چون این خانه منسوب است بخدم
 و عبید و امراض و دران برج اسد واقع شده و صاحب این خانه آفتاب
 است بشرکت عطارد و اکثر کواکب ناظر اند باین خانه و سهم العبدید
 به برجیت درین خانه و مستولی برین خانه آفتاب و عطارد است
 دلالت دارد بر اعتدال مزاج سعادت امتزاج و بر بسیاری غلامان

پانزدهم است - بیان احکام این خانه - چون این خانه که وتد رابع است منسوب است بعواقب امور و املاک و اسباب - و صاحب خانه عطارد است بشرکت قمر و عطارد بحسب تسویه در خانه یازدهم و قمر ببرجیت درین خانه دلالت کند بر حسن عاقبت و ثبات مملکت و افزونی جاه و مرتبت و کثرت اسباب و اموال و علو قدر و منزلت و طرح نمودن عمارات لطیفه و بناهای غریبه و بسیاری خیرات و مبرات صاحب طالع - و انتفاع گرفتن خلق از کثرت محصولات و ارزانی و آبادانی ولایات - و بودن سهم السعادت بحسب تسویه درین خانه دال است بر آنکه عواقب کارها بخیر و خوبی بگذرد و سرانجام مهمات بر وجه احسن بود *

خانه پنجم - برج سرطان است بشرکت اسد که خانه قمر و شرف مشتری است و مرکز این خانه دقیقه پنجاه و پنجم از درجه بیستم این برج است که حد مشتری و وجه عطارد است و رب مثله اش زهره بشرکت مریخ و خدمت قمر و اثنا عشریه زحل و نه بهر مشتری و هفت بهر آفتاب و دریجان مریخ و اردجان قمر و این درجه مونت است و مظلومه و مستولی بر این جزو زهره و سهم السعادت در دقیقه چهل و ششم از درجه نهم و سهم عواقب الامور در آخر درجه بیست و پنجم و سهم العقل و المنطق در دقیقه یازدهم از درجه بیست و سیوم و سهم الورطه و الشدة در دقیقه اول از درجه دهم و راس در دقیقه سی و چهارم از درجه بیست و هشتم - بیان احکام این خانه - چون این خانه بفرزندان و عیش و عشرت و هدیه منسوب است و صاحب او قمر در برج جوزا و آفتاب در برج دلو

خانه میوم ناظر است بخانه نهم که خانه دین و اسلام و سفر است
و زهره که کوکب اسلام است صاحب این خانه است همواره در سفر
رایات عالیات بفتح و ظفر بر افرازند - و پاک دین درست اعتقاد
و متوجه احوال سادات که متضمن خشنودی مید کاینات است
صلی الله علیه و آله وسلم و علما و فضلا و صلحا باشند - و در رواج دین
اسلام مساعی جمیله بظهور رسانند و چون این خانه به برادران
و اقربا منسوب است و بحسب تسویه بیوت مریخ در اینجا واقع شده
دلالت دارد بر آنکه برادران و اقربا نزدیک و دور صاحب طالع منکوب
و مغضوب شده بفلاکت و هلاکت رسند - و چون زهره در برج شرف
است دلالت دارد بر آنکه مخدرات مرادقات عصمت و محتجبات
حجب عفت خصوصا ذوات قرابت قریبه همیشه خوشوقت و مسرور
بوده بدولت و جمعیت خاطر باشند - و نهایت محبت و اخلاص از
انها بظهور رسد - و توجه آنحضرت شامل حال ایشان باشد *

خانه چهارم - برج جوزا است بشرکت سرطان که خانه عطارد
و شرف راس است و مرکز این خانه دقیقه پنجاه و پنجم از درجه
بیست و میوم این برج است که حد مریخ و وجه افتاب است
و رب مثلثه اش زحل بشرکت عطارد و خدمت مشتری و اثنی
عشریه مشتری و نه بهر مریخ و هفت بهر شمس و دریجان زحل
و ارد جان مشتری و این درجه مذکر است و ذیره و مستولی برین
جزو عطارد بنحوی از شرکت مریخ و سهم العلم و الحکم در دقیقه
هشتم از درجه پنجم و سهم الاخوة و الاخوات در دقیقه هشتم از درجه
پنجم و مریخ در دقیقه یازدهم از درجه ششم و قمر در دقیقه سیوم از درجه

بیست و سیوم است و سهم الفتح در دقیقه پنجاه و سیوم از درجه هفدهم - بدان احکام این خانه - چون صاحب این خانه مریخ است بشرکت زهره و مریخ بحسب برجیت در وتد رابع و زهره بحسب برجیت در وتد طالع و در شرف خود مریخ در بیت قوت و مستولی برین جزو بکثرت شهادت مریخ و افتاب و سهم المال بحسب تسویه البیوت در خانه یازدهم و صاحبش زحل در برج شرف واقع شده دلالت میکند بر معموری خزانه عامره و انکه جواهر و نفایس بیکران و اموال فراوان از ولایات بعیده و جهات مختلفه بخزانه جمع آید و چون آفتاب و مشتری بقوای ذاتی و عرضی آراخته در برج مذکر اند و زهره بحسب برجیت در طالع قرار گرفته دلالت بر استدامت دولت و استقرار خلافت و معموری خزاین و کثرت ذخایر میکند *

خانه سیوم - برج ثور واقع شده که خانه زهره و شرف قمر است و مرکز این خانه آخر درجه بیست و چهارم این برج است که حد و وجه زحل و رب مثله اش زهره بشرکت قمر و خدمت مریخ و اثنی عشریه زحل و نه بهر شمس و هفت بهر مریخ و دریجان زحل و اردجان زهره باشد - و این درجه مونث است و خالیه و مستولی برین جزو زهره و سهم الشرف در دقیقه شانزدهم از درجه چهاردهم احکام این خانه - چون صاحب خانه زهره است بشرکت مریخ و مریخ بحسب تسویه البیوت درین خانه و زهره بحسب برجیت در طالع و این خانه برج ثابت واقع شده دلالت دارد بر انکه رفعت و جلالت و عظمت و شوکت آنحضرت روز افزون گردد - و چون صاحب

برجیت در و تد رابع و بهرهای قوت مریخ پنجاه و دو زیاده برضعفش
و بهرهای قوت مشتری صد و چهل و چهار زیاده برضعفش و قوی
حال و مستولی بر جزو طالع سعدین و سعد اصغر که صاحب طالع
اصل است بدرجیت در طالع است که برج شرف اوست - و سهم
الملک و السلطان در طالع و صاحب او در عاشر واقع شده دلالت
میکند بر دوام دولت و سلطنت و استقرار خلافت و شوکت و انتظام
امور مملکت و حشمت و داد گستری و رعیت پروری و علو همت
و سمو منزلت - و بون سهم الملک در طالع و صاحب او در عاشر
در طالع جلوس اشرف دلیلی است قوی بر درازی مدت سلطنت
چنانچه در کفایة التعلیم آورده که اگر سهم الملک و صاحب او در
اوتاد طالع جلوس باشند مدت دولت و سلطنت در آن خاندان
مدت قران اعظم باشد - و چون درین زائچة مبارک بعضی کواکب
تسویه و بعضی بدرجیت القمر ناظرند این دلیل است برآنکه اکثر
ممالک اقالیم سبعة در تصرف اولیای دولت قاهرة در آید چنانچه
در بعضی کتب قرانات آورده اند *

خانه دوم - برج حمل است که خانه مریخ است و شرف آفتاب
و مرکز این خانه دقیقه سی و سوم از درجۀ بیست و سیوم این
برج است که حد مریخ است و وجه زهرة و رب مثله اش
شمس بشرکت مشتری و خدمت زحل و اثنی عشریة زحل و
نه بهر زهرة و هفت بهر زحل و دریجان مشتری و ارد جان قمر و
این درجه مذکور است و مظلّمه و مستولی برین جزو مریخ است
بنحوی از شرکت شمس و سهم الشجاعة در دقیقه پنجاهم از درجۀ

چون فصاحت استیعاب خصایص و وسعت استیفای نذایج بیوت
دوازده گانه بیش از آن است که پدایمردی گلگون کوه کام خاصه
نور دیده آید - بحکم ناگزیر وقت اندکی از بسیار و یکی از هزار مرقوم
قلم صواب رقم گشت - تا بدریافت لختی از بوالعجبهای این اقبال
ابد اتصال و شگرف کاری این دولت بلند صولت که از خواص
نظرات بدیعه و آثار حرکات غریبه است دیده حق بین هوا خواهان
انصاف گزین جلای تازه پذیرد - و ناتوان بینان بی راه رو جاده
مستقیم راحت بینی و درست آئینی فرا پیش گیرند •

شرح مراکز بیوت دوازده گانه

خانه اول - که خانه طالع اشرف است برج خوت واقع شده
که خانه سعد اکبر و بیت الشرف سعد اصغر است - و مرکز این خانه
دقیقه پانزدهم از درجه بیستم این برج است که حد مریخ و وجه
مشتري باشد - و این درجه مونث است و نیره و رب مثلثه اش زهره
بشرکت مریخ و خدمت قمر و اثنی عشریه زهره و نه بهر مشتري
و هفت بهر عطارد و در بجان قمر و اردجان شمس و مستولی برین
خانه مشتري بشرکت زهره و سهم الملك و السلطان در دقیقه سی
و چهارم از درجه بیست و نهم و زهره در دقیقه چهل و دوم از درجه
دوازدهم که بحسب تسویه البیوت در خانه دوازدهم است و بحسب
برجیت در طالع بشرکت - بیان احکام این خانه - چون صاحب طالع
مشتري است که سعد اکبر است بشرکت مریخ و سعد اکبر در و تد
عشر وقوع یافته که خانه دولت و سلطنت است - و مریخ بحسب

نسخهٔ برکات کونی و الهی - تختهٔ سعادت زمینی و آسمانی -
 تبصرهٔ میامن دینی و دنیوی - تذکرهٔ محاسن صوری و معنوی -
 یعنی زائجهٔ طالع سعادت مطالع جلوس ابد پیوند نقش پذیرخامهٔ
 حقیقت نگار گردانیدن ناگزیر دقیقهٔ منجیان حقایق موجودات و
 موشکافان دقایق کینات است - تا جهانیان که بیشتر گمراه و کمتر
 براه اند از پس پردهٔ غفلت و پندار برآمده چنین امور جلیله را
 از تأییدات یزدانی نه تدبیرات انسانی دانسته سرسری نه پندارند
 و چنین شیون نبیله را از تیسیرات جاودانی آسمانی به تسهیلات
 زمینی فانی پنداشته آسان نه انکارند - و باین اصطراب حقیقت
 کشا بدانند که مقصد انجم و افلاک ازین گردش سال و ماه و تگاد و
 گاه بیگاه تحصیل این امر خطیر و تیسیر این شان کبیر بود - و باین
 مرآة حق نما به بینند که چه مایه نظرات سعادت بکار رفته - و چه
 پایة سعادت نظرات بروی کار آمده - تا کار گزاران کار گاه آسمانی -
 و چهره کشایان تقدیر یزدانی - این فرازندهٔ رایات ملک داری و
 جهانگیری - برارندهٔ تاج فرمان روائی و جهان کشائی را زینت
 افزای اورنگ این سلطنت بی زوال - و زیب افروز دیهیم این
 دولت بی انتقال - گردانیده - جهان و جهانیان را نوید آسایش
 آوردند - و مژدهٔ نشاط سرمد رسانیدند *

زائجهٔ طالع شاهیست این * جدول اسرار الهیست این

لایحهٔ دولت و لوح مراد * فذلک دانش و فهرست داد

کوکبهٔ کوکب عز و علاست * کون و مکانرا بسعادت صلاست

دیده برین لوح ازل یاز کن * بر دو جهان تا باید ناز کن

نیمه دیگر محال جدیدین نمایند - و هشت لک روپیه دیگر بحضرت
 مهد علیا سپردند - که هرگاه مظهر دلائل تاجداري - مرآة شمایل
 بختیاری - مطرح انوار الهی - مطمح انظار شاهنشاهی - گوهر
 سروری - عنصر بزرگی و برتری - پادشاهزاده محمد داراشکوه - و سرو
 جویبار دولت - کوکب برج سعادت - منشاء آثار بسالت - منمأ اطوار
 نبالت - پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر - و جامع امارات بهروزی -
 حاوی آیات فیروزی - مورد عنایات پادشاهی - مظهر الطاف ظل
 الهی - پادشاهزاده محمد اورنگ زیب - از دار السلطنة لاهور بدار
 الخلافة اگرة آمده ناصیه بختمندی و دولتوری به تلایم بارگاه آسمان
 جاه پرافروزند - چار و نیم لک روپیه میان ایشان تقسیم نمایند - بدین
 گونه - دو لک روپیه بهمین خلف خلافت - و یک و نیم لک روپیه
 بدریمین پور عظمت - و یک لک روپیه بسیدو مدین فرزند دولت - و سه
 و نیم لک روپیه به پادشاهزاده کامگار والا تبار مراد بخش و پادشاهزاده
 ارجمند لطف الله و دره دریای بختوری روشن رای بیگم و غره
 دولت و سروری ثریا بانو بیگم بدهند - و یومیه پادشاهزاده والا مقدار
 محمد دارا شکوه هزار روپیه - و پادشاهزاده عالی تبار محمد شاه شجاع
 بهادر هفصد و پنجاه روپیه - و پادشاهزاده بخت بیدار محمد اورنگ
 زیب پانصد روپیه - و پادشاهزاده عالی نسب مراد بخش دوصد و
 پنجاه روپیه مقرر فرمودند .

تصویر زائچہ طالع سعادت مطالع جلوس ابد مانوس
 فرازنده لواى جهانبناني حضرت صاحب قران ثانی که ملا
 فرید دهلوی بطور اختر شناسان یونانی استخراج نموده اند

و حضرت جنت آشیانی بنصیر الدین و حضرت عرش آشیانی
 بجلال الدین و حضرت جنت مکنی بنور الدین - لقب کرامی این
 برگزیده الهی و مورد الطاف نامتناهی پس از اورنگ ارانی
 بالتماس یمین الدوله آصف خان شهاب الدین مقرر گردید - و بالهام
 لاریبی و افاضه غیبی تیمنا و تبرکا لقب دیگر صاحبقران ثانی اختیار
 فرمودند - لله الحمد که کارهای حضرت شاهنشاهی را که در ایام
 پادشاه زادگی بروی کار آمده باشندون فرازنده افسرجهانبانی برارنده
 اورنگ گیتی ستانی غیاث الاسلام و المسلمین معز الملة و الدین
 ثالث القطبین حضرت امرتیمور صاحبقران انارالله برهانه که پیش
 از جلوس سر برزده مشابیهت و مجانست تمام است - و مساوات
 بینات صاحبقران که سیصد و شصت و پنج است باز بر شاه جهان
 شاهد صدق این مقوله است *

پیرایه تخت و مغخر تاج * کاقبال بروی اوست محتاج
 نور نظر بزرگواران * محراب نماز تاجداران
 ای ختم قران پادشاهی * بی خاتم تو مباد شاهی
 درین روز نشاط افروز پادشاه کام بخش که کان و دریا از دل و
 دستش در یوزه گراند - و باین سرمایہ بتوانم کری و کرم پیشگی نام و
 دو لک اشرفی و شش لک روپیه بحضرت مریم عهد آسمان مهد ممتاز
 الزمانی به صدغه انعام مرحمت فرمودند - و ده لک روپیه مالیانه
 مقرر شد - و به پادشاهزاده جهان و جهانیان بیگم صاحب صد هزار
 اشرفی و چهارلک روپیه بخشش شد - و شش لک روپیه مالیانه قرار
 یافت - و حکم شد که دیوانیان کرام نصف را نقد از خزانه والا و عوض

طرازان بلاغت کار توارینج رنگین یافته اند - از انجمله این تاریخ است
 که حکیم رکذایی کاشی متخلص بمسیح لباس نظم پوشانیده بمسامع
 بشارت مجامع خدیو فضیلت درست فاضل نراز رسانید - و به
 تحسین و جایزه کامیاب صورت و معنی گردید * بیت *

پادشاه زمانه شاه جهان * خرم و شاد و کامران باشد

حکم او بر خلایق عالم * همچو حکم قضا روان باشد

بهر سال جلوس او گفتم * در جهان باد تا جهان باشد

معیدای گیلانی مخاطب به بی بدل خان که بخدومت داروغگی زرگر
 خانه والا سرافراز است در تاریخ جلوس مقدس باین * ع *
 جلوس شاه جهان داده زیب ملت و دین

ملهم شده - و میر صالی خوش نویس تاریخ اورنگ آرائی چندین
 منظوم ساخته * بیت *

تا بود از عالم و ادم نشان * شاه جهان باد پناه جهان

کلک قضا مال جلوسش نوشت * شاه جهان باشد شاه جهان

و (زینت شرع) و (خدا حق بحق دار داد) نیز یافته اند - و بر دل

این در یوزه کرکوی نیازمندان (دوشنبه بیدست و پنجم بهمن) که از

اتفاقات حسنه مشتمل است بر عدد روز و نام روز و ماه جلوس

مقدس و اعدادش تاریخ سال این عطیه منیه است وارد گشته *

حضرت جنت مکانی اعلی حضرت را در ایام سعادت فرجام

پادشاهزادگی بعد از نخستین تسخیر ملک دکن باهم مامی شاه

جهان موسوم ساخته بودند - چون خواقین این دودمان والا شان

بالقاب سمیه ملقب اند - چنانچه حضرت فردوس مکانی بظہیرالدین

نور حدیقه صاحب قران ثانی - دره دریای نامداری - دری سمایی
 کامکاری - غره دولت و سروری - ناصیه سعادت و بختوری - قره
 باصره جهان شاهی - واسطه عقد عالم پناهی - فاتحه ابواب خیر
 اندوزی - خاتمه کتاب طاعت افروزی - مخدره سراق ابهت و جلال
 مستوره قباب شوکت و اقبال - واحده جهان عصمت و کرم - نازیله
 رابعه و مریم - بهین ثمره شجره ملک رانی - مهین شجره چمن
 جهانبنانی - ملکه زمین و زمان - مالکه کون و مکان - پادشاهزاده
 عالم و عالمیان - جهان ارا بیگم المدعوه به بیگم صاحب - که بشمایل
 پسندیده - و خصایل گزیده - و شرایف آثار - و کرایم اطوار - پیش
 از دیگر دراری فلک سلطنت و لالی بحر دولت بنظر عنایت
 و التفات گیتی خدیو عالم خداوند منظور اند نثار بایسته و پیشکش
 شایسته بنظر خجسته اثر در آردند - از روی عطوفت و رافت
 شرف قبول یافت - نزد معما شگفتان اسرار حقایق - و لغز کشایان
 حقایق اسرار - در تساوی عدد (انی جاعل فی الارض خلیفه)
 (شاه جهان پادشاه غازی) سلمه الله و ابقاه اشارات امت
 با انکه این شکوه و اعتلا چون کلام قدیم الهی آسمانی جاودانی است
 نه زمینی فانی - و این فرو بهامانند ملک سلیمانی عطیه یزدانی
 است نه بسط انسانی - و مسأله این کلام اعجاز انتظام باعداد فلک
 جاه (شهاب الدین محمد شاه جهان صاحب قران ثانی) که بسبب
 اشتمال بر القاب کرامت نصاب حضرت ظل الهی اشاره مذکوره
 را صریح بر گزارش میدهد - بر خاطر قاصر این خاک بیز کوی نیاز
 پرتو افکنده - برای جلوس مبارک سخن پردازان فصاحت آثار و شعر

خاقان کامکار حضاران بزم فرخنده را از نوینان بلند مقدار و امرای
والا اعتبار و سادات و مشائخ و فضلا و صلحا و شعرا و ارباب تنجیم
به بخششهای پادشاهانه و صلات ملکانه که تفصیل آن گزارش
نپذیرد مجمعی ازان نکارش خواهد یافت کامیاب گردانیده مشگویی
دولت را بفر حضور سراسر نور فروغ اگین ساخت * بیت *

در آمد به مشگویی میفو مرشت
چو روح الامین کامد اندر بهشت

پردکیان حریم عفت مانند کواکب بر دوران ماه شبستان جلال
گرد آمده مراسم تهنیت و وظائف مبارکباد بتقدیم رسانیدند - و مورد
الطاف سبحانی حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی مجلس پادشاهانه
و محفل ملکانه اراسته خوانهای جواهر و طلا و نقره که در کمیت
و کیفیت مساوی نثار بزم بیرونی بود بفرق مبارک افشاندند -
و پیشکشی که از چنان ملکه فلکی همت - ملکی نهمت - برای
چنین پادشاهی والا دستکاه سزد و زبید از جواهر زواهر و لالی متلالی
و نفائس اقمشه هر دیار و شرایف تنسوقات همه کشور بنظر اکسیر
اثر در آوردند - و بشرف پذیرائی شهنشاه بسیار بخش کم پذیر رسید

* بیت *

هر بانوان بانوی نیک بخت * به پیش شهنشاه خورشید تخت
کشید انچنان پیشکشهای نغز * که بینندگان را بر افروخت مغز
و نواب عصمت قباب - عفت مآب - گوهر درج سلطنت و بهروزی -
اختر برج دولت و فیروزی - لعل کان مروت - نگین خاتم فتوت -
نهل باغ جلال - سرو بوستان افضال - و نور حدقه شاه جهانی -

مرکز دایره سپهر گشت - و بمذابه باصره در حواس ده گانه - از
 مشکوی رفعت و اقبال خوانهای جواهر و زر نواب امان قباب -
 خورشید احتجاب - ملکه ملکی عصمت - مالکه همت - کریمه
 مکررات بنی آدم - عظیمه معظمت عالم - عاقله دهر کامله عصر
 قدوه مطهرات - اموه مقدسات - صفیه صافی دم - وفیه وافی کرم -
 دره دریای وزارت و سپهسالاری - غره ناصیه سعادت و بزرگواری -
 موجّه بحر دولت - صدقه لالی سلطنت - صدقه مروت - حدیقه
 فتوت - خاتون شبستان عظمت و جهانیا نی - بانوی مشکوی رفعت
 و کامرانی مخدره حذر عصمت - مسطوره ستر عصمت - نخله کریمه
 برومندی - روحه شریفه سربلندی - واسطه عقد لطف ایندی -
 رابطه سلسله رحمت سرمندی - ثمره شجره بختیاری - شجره ثمره
 تاجداری - ذریعه حصول مرادات - وسیله وصول کرامات - عطیه مراحم
 یزدانی - نتیجه مکارم سبحانی - حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی
 ارجمند بانوبیگم الملقبه بممتاز محل * شعر *

بانوی اکمل و خاتون اجل * عصمت الدین شرف دین و دول
 آن بجاه و بشرف به زلفک * آن بقدر و بمکان به ز زحل
 یبارگاه فلک جاه فرستادند - باریافتگان بساط تغرب بدست ادب
 پیوست بفرق آسمان سای افشاندند - امان پشت خم شده دراهم
 نثار فراهم ساخته است * ع *

کوته بینان همه کواکب دانند

زمین دامن باز کرده دنا نیر گرد آورده است * ع *

ناقص خردان زر معادن خوانند

چون سگه بنام شاه پیراسته شد * در چشم ستاره قدر مه کاسته شد
 متن پکروی اشرفی و روپیه را بنگارش کلمه طیبه و حاشیه باسامی
 سامیه خلفای راشدین و روی دیگر بنفشیدن نام نامی و القاب
 گرامی - خورشید سپهر کمال - خدیو سربر جلال - رشک افزای مهر
 و ماه گردانیدند - بحکم مقدس دبیران سخن پرداز بدایع طراز بقلم
 در ریز مشک پیر مناشیر جلوس میمنت مانوس که تمیمة گردن
 بهروزی است و حرز بازوی فیروزی نگاشتند * شعر *

دبیر خردمند روشن ضمیر * نگارنده نامه داپذیر
 نهالی بود خامه اش نازنین * ز بسیاری میوه سربر زمین
 بگوش مخالف نزدیک و دور * صریحی کلک او نفخ صور
 و فرامین قضا آئین بطغرای غرای ابوالمظفر شهاب الدین محمد
 صاحبقران ثانی شاه جهان پادشاه غازی مطرز - و بمهر اشرف اوزک
 مزین گشت - و فرمان شد که مسرعان باد سیر باطراف و اکناف ممالک
 محرومه برده جهانیانرا نوید دولت موبد و مرثیه نشاط مخلص رسانند
 مهر اقدس اوزک که صورت مهر است و روی فرمان ظفر عنوان
 را چشم جهان بین و صفحه مشکین منشور سعادت گنجور را چشمه
 آفتاب نور آگین تا بنام والا احتشام حضرت جنت مکانی و اسماء
 هشتگانه اجداد والا نژاد مزین بود به نه سپهر اشتهار داشت - درین
 هنگام میمنت التیام که افسر دادگری و اورنگ جهانداري بجلوس
 ابد پیوند فرو بها از سر گرفت - و حق پیغمبر و دین پروری رونق
 و ضیاء دیگر - اسم کرامت قسم پادشاه حق آگاه بحکم خیر الامور
 ارمطها در میان اسامی نه گانه ابایی شرف انتما نقش پذیر شده

شد - و دهانش بلطف دعای بی ربای سلطان داد گر چون صدق
و ناله در آگین و مشک بیز

* شعر *

سزد گر جبرئیل آید ازین پیروزه گون منظر

کند افاق را خطبه بنام شاه دین پرور

بیدارماید کفون خاتم بیغزاید کفون سکه

بیدارماید کفون فتنه بیدار آید کفون منبر

خطیب لبیب بعد اداء محامد الهی و نعت سید المرسلین و
مناقب خلفاء راشدین بذکر مفاخر عشره کامله از فرمان روایان این
دودمان والا شان که مرآت حالات عشره مبشره و مظهر کمالات عقول
عشره اند - و صبح آغاز شان که هرگز بشام انجام نرسد از مسطع
ذات اکمل صاحبقران اول سطوع نموده - و خورشید کمال شان که هرگز
کسوف نقصان نمیبند از مطلع شخص اقدس صاحبقران ثانی طلوع
پرداخت - بانیفی که درین سلسله سنیہ متعارف است - بر اسم
هر یکی از ابناء گرامی خلعت و لا کرامت فرموده سر رفعتش بآسمان
برافراختند - و چون بائقاب سعادت نصاب این یگانه افاق رطب اللسان
و عذب البیان گشت - گرانه ای خلعت زر نگار که دامن قیامت طراز
آستین اعتبار اسلاف و اخلافتش خواهد بود پوشانیدند - و چندان
زر و سیم بر نام نامی که خانها نثاران سزد ریختند - که از مندان
تهی دست را جز فراخی جیب و دامن آرزویی نماند - و از و نیاز را
بادلها گفت و گوئی - در اهم و دنانیر بسکه صاحبقران ثانی رخ
برافروخته - ماه و مهر شب و روز محتاجانست یا از اسم اعظم
شاه جهان خاصیت دلربائی گرفته گرد نام و تسخیر عالمیان * شعر *

مظفر باد بردشمن سپاهش * میفتاد از سر دولت کلاهش
 سرادش را سعادت راهبر باد * ز نوهر و زرش اقبال دگر باد
 فرخنده جشنی دلکشا که چرخ همه تن دیده مثال ان بخواب ندیده
 و خجسته بزمی روح افزا که گردندگان ربع مسکون و نورندگان کوه
 و هامون ازان گلشن همیشه بهار گل حیرت چیده بر آراسته شد
 بل روضه بهشت برین است که بتماشای بارگاه آسمان کارگاه قطب
 فلک جهانبانی بر روی زمین آمده * شعر *

دگر باره در جنبش آمد نشاط * در آمده شد خسروانی بساط
 بر آراست از گوهر و زر بزیب * چو باغ ارم مجلس دلفریب
 رامشگران جادو بنغمه باریدی و دم زهروی قلب را روح و قالب
 را روح میدادند - و پری پیکران دستان سرا بحسن نغمه و نغمه حسن
 چشم و گوش را رشک افزای یکدیگر میگردانیدند * شعر *

غزلخوان غزالان تازی زبان * بنغمه شکر ریخته از لبان
 باهنگ ترکی بتان چکل * ربوده دل از نغمه معتدل
 ز صوت خوش اینده پهلوی * ترنم کنان زهره در پیروی
 بخار مجمر و بخور عنبر زمین را طبله عطار و آسمانرا گوی عنبر
 گردانید - و دماغ قدوسیان ملاء اعلی چون روضه بهشت برین معنبر
 * بیت *

هر صبحدم بسوزد بهر بخوران * مشک سیاست را در مجمر آفتاب
 اخشاب منابر از القاب نامی چون شاخ گلین بشگفت - پایه اش
 از رفعت اسامی گرامی پا بر مناکب کواکب نهاد - زبان خطیب
 بپیم اسماء سعادت میما چون دست زر افشان کرم گستر جواهر ریز

در کارگاه ربانی بدستکاری صنعتگران آسمانی ترصیع یافته بود بر
سر - و قبای حکم رانی که از اطلس فلک اطلس پرشته شعاع
آفتاب و سوزن مسیح خیاط کار خانه ابداع دوخته بود در بر - و تیغ
جهان کشای کفر زدا که ریاض دولت را چشمه سار شادابست -
و حیاض دین را جویبار سیرابی - در کمر پای آسمان پیما بر تخت
فرقد سار نهاد - و درهای شاد کامی بر روی روزگار کشاد - و داددهش
را روز بازار دیگر شد - و نشاط و انبساط را با دلها سروکار دیگر

• قطعه •

بخت چون بر تخت دیدش تهنیتها کرد و گفت
ای که بر تخت جهانداري تو میدانی نشست
چون جهانداران کمر بر بند و عالم می کشای
وقت کار آمد کنون بیکار نتوانی نشست
آسمان چتر برین آفتاب جهان کشا چون چتر آسمان بر خورشید
عالم ارا بر افراشته - نی نی همای همایون سیماست که بر تارک
آسمان سای شهنشاه جهان سایه سعادت انداخته - یا چرخ ستمگار
امت که بمعارت جفا پیشکی گرد سر صاحب قران ثانی میگردد -
ارباب سیف و قلم و اعیان دولت و حشم زبان تهنیت کشوندند -
دست نثار کشاده در آرزو نیاز بر روی روزگار بستند • بیت •
بزرگان برو تهنیت ساختند • بدان سر بزرگی سر افراختند
فزاری که باشد سزاوار تخت • فشادند بر شاه فیروز بخت
و اصحاب عمایم از مبرات بادشاهی جیب و دامن کان زر و جواهر
گردانیده طنطنه این دعا بآسمان رسانیدند • شعر •

برافراخته تشریف فرمودند - و ده روز دیگر در آن مکان والا بنیان
توقف گزیده روز دوازدهم هشتم شهر جمادی الثانی سال هزار
و سی و هفت هجری مطابق بیست و پنجم بهمن ماه الهی و غره
اسفندار مذ ماه جلای سنه پانصد و چهل و نه ملک شاهي و بیست
و هفتم تیر ماه قدیمی سنه نهصد و نو و هفت یزد جردی و چارم
شباط ماه رومی سنه هزار و نهصد و سی و نه اسکندری که سن
گرامی بسی و شش سال شمسی و بیست و هشت روز که سی
و هفت سال و ده ماه قمری و هشت روز قمری باشد رسیده بود -
روز مبارک دوشنبه که بشرافت مولد گرامی صدر نشین بارگاه فتوت
و کرامت مبعث سامی خاتم و فاتح باب نبوت صلی الله علیه و آله
و سلم مشرف و مکرم است برگردون باد سیر آسمان سار در خانه
زین چون خورشید در خانه چرخ چار مین نشسته بشکوه سلیمانی -
و شوکت صاحب قرانی - بخت بیدار بر یمین - و اقبال کارگزار
بر یسار - آسمان کمر خدمتگاری بر میان جد کاری بسته در پیش -
و زمانه حلقه فرمان برداری بکوش حق گزاری کشیده در پس -
در دولخانه ارك دار الخلافه اگره که از متانت و ارتفاع روی ماه
و پشت ماهی خراشیده است - و معماران جادو فن از سنگ مرخ
چنان پرداخته اند - گوئی شفقی است از جیب آسمان هر بر کشیده
مانند روح در بدن و گل در چمن نزول سعادت فرمود - و بعد
انقضای سه و نیم گهری که یک ساعت و بیست و چهار دقیقه
نجومی باشد در خجسته ساعتی که چون روز جوانی همه شادمانی
بود - و مانند شب وصل غوانی همه کامرانی - کلاه جهانبدایی که

اساریر دلپذیرش که خطوط فریزدانی است و بطور لطف سبحانی
 ساطع بود - در عنوان صبی که هنگام بیهوشی و فادانیدست آثار
 جهانبدانی از جبین مبدیش که آئینه دلائل بختیارست و جام
 جهان نمای شمایل کامکاری لامع - و چون اسباب جهانبدانی این
 دولتمند حق پسند آماده شد - و ابواب جهان ستانی این بختور اقبال
 بلند کشاده و صبح سعادتش که زمانه را از دیر باز چشم آرزو در راه
 سطوع آن باز بود دمید - و کوکب دولتی که چرخ در جست و جوی
 آن شب و روز گردش داشت بارج طلوع رسید - مرادی که آسمانیان
 بدعاهای نیم شبی بلسان تخشع و استکانت درخواست میکردند
 برفراز روایی برآمد - و امیدى که زمینیان بسجادات سحرگاہی
 بزبان تضرع و ابتهال مسالت می نمودند جلو ظهور داد - یعنی
 براننده اورنگ خلافت روز پنجشنبه بیست و ششم جمادی الاولی
 سال هزار و سی و هفتم دار الخلافه اگره بآرایش و آذین حیرت
 افزای دیده وران شد - و خرد و بزرگ برای دریافت سعادت دیدار
 فیض آثار از خانه ببازار برآمدند - چنانچه جا بر تماشاگران
 تنگ گشت - و همکنان از چیدن نثار تارک مبارک کام دل برگرفتند
 چندانکه پای اندیشه در مضمار ادراکش لنگ با فراهی و شان
 ظل الهی انوار پادشاهی از جبین مهر آئینش تابان و آثار جهان
 پناهی از آئینه روی حق نمایش درخشان بآن شهر کرامت بهر
 ورود میمنت آمود نمودند - و چون ساعت سعادت اشاعت جلوس
 مبارک دوازدهم روز بود بمنزل فیض محفل که در ایام پادشاه
 زادگی مقبل اقبال و قبله امال بوده بر کنار دریای جوق سر

و هنر ناگزیر جهان بینی داند - و مراسم عزت آن طبقه و لوازم معیشت
 این طائفه در خور حالت با انجام رساند - تا بصیت فضیلت
 دوستی و صوت هنر پروری او دانیان جمیع بلاد خاطر از موطن
 و مساکن و پرداخته تعب و نورانی سرمایه حصول مطالب
 دانسته روبه تختگاه او نهند - و هنرمندان همگی دیار دل از عشایر
 و قبائل برگرفته محنت غربت و بیگمی سرمایه وصول مأرب
 پنداشته بدرگاه جهان پناه او شتابند - در تسهیل مشکلات و تیسیر
 معضلات استمداد را از همت آسمان رتبت خاک نشینان کوی نیاز
 اثر عظیم داند - و همواره پاس آن دارد که از نفس تیره درونی
 زنگ کدورت بر آئینه دل این گروه حق پرثه نیشیند - ببرکت
 نیت حق طوبیت او آثار رحمت الهی از آسمان بزمین آید -
 و بمیمنت همت بلند نهمت او نباتات از زمین بفلک گراید -

• نظم •

چونیت نیک باشد پادشاه را • گهر خیزد بجای گل گیا را
 فراخیها و تنگیهای اطراف • ز رای پادشاه خود زند لاف
 مرآة این مفاخر و معالی ذات ذات البرکات - لازم السعادات - فرخنده
 سعادت - ملکی سمات - پادشاه دین پناه - حق گزین حقیقت آگاه -
 سلیمان جاه - کیوان بارگاه - فلک حشمت - قدر قدرت - ابو المظفر
 شهاب الدین محمد صاحب قران ثانی شاه جهان پادشاه غازی است
 آنکه گردون هر نفس گوید ز قدر و شوکتش
 کو سلیمان تا در انگشتش نهد انگشتی
 در عنقوان صغره ایام غفلت و تن آهانیست اسرار کاردانی از

و مستدیم باشند - و سر مواز اوامر و نهی الهی با بیرون ندهاده
همگی همت صرف اکتساب آن و اجتناب این گردانند - عالم
خزان زده را بآبشاری معدلت چنان سرسبز گرداند که دیگر روی
پژمردگی نه بیند - و از شور شکفته جهان گرد بیداد چنان فرو نشاند
که بر هیچ دلی غبار کدورت ندرشیند - اشغال بی پایان جهانبنانی
را بنیروی الهی بانصرام رساند - و بار گران فرمان روائی را بر دوش
همت گران بار بردارد - چهره وفا را بذخن غدر نخراند - و حرف
وفاق از لوح دل صفا منزل بکزلک نفاق نتراند - حقیقت سلطانی
پاسبانی همه داند - و غرض از جهانبنانی شبانی همه - ریاض
دینداری بآبشاری تیغ ابدار او سرسبز و شاداب گردد - و حیاض
کامگاری بمددکاری جویدار عدالتش بر آب - دلهای تیره بفروغ ارشادش
روشن - و خاطرهای پژمرده به نسیم احسانش گلشن گردد - مصاف
ازان برانگیزد که دلهای غمزه را از غبار محنت صاف گرداند -
و تیغ خونریز بآن از غلاف بر آرد که خنجر فتنه را در نیام کند -
در شوره زار درون مشرکان که منابت کفر و عصیان است غنچه
توحید و ایمان بشگفاند - و دلهای تاریک قسارت زده را با شعله
آفتاب هدایت فروغ آکین گرداند - بمعاضدت سروری باستقلال
سرکشان متمرّد را قید کند - و بمعاونت پیشوائی باستبها دلهای
فرمان پذیران را صید - در حسن سلوک بمقتضای خلافت الهی
خویش را بر بیگانه و نزدیک را بر دور رجحان به بخشد - و در
افاضه افضال به اقتضای ظل الهی بابد و نیک و دوست و دشمن
یکسان معاملت نماید - در همه احوال و اوقات تربیت اهل فضل

بواسطه جلب منفعت و دفع مضرت که سرمایه زندگی است
 و پیرایه پایداری محل قوت شهوی و غضبی گردانید - و پیداست
 که فوره شهوت و فوره غضب که هر کس بان خود را هر چند
 باعث زیان دیگری شود اجتناب می نماید - و باین از مضرت
 خویشتن با آنکه موجب نفع دیگری باشد اجتناب - ان مقتضی عدم
 تواف است و متقاضی وجود مخالف - و این مقتضی است باختلال
 مصلحت تمدن که کار گذاری و مددگاری یکدیگر باشد و انحلال
 عقده نظام عالم و قوام بنی آدم - و رفع این مخالفت فطری و دفع
 مخالفت جبلی بعدالت و سویت جبری منوط است - و باتحاد و
 وفاق قسری مربوط - و تحصیل این شان کبیر و تیسیر این امر
 عسیر بی قهرمانی که کلاه فر الهی بر سر و قبای نیروی ظل الهی در
 برداشته مظهر قهاری و غفاری ایندی باشد سرانجام نگیرد - و بی
 جهانبدانی که به تنظیم اداب ملک رانی و تقدیم وظایف گردانی و
 اقامت حدود سیاست و احکام معدلت جهانرا آباد دارد و بامضاء
 مراسم دادگستری و اجراء لوازم جهان پروری و کفایت مراتب مظلوم
 نوازی و ظالم گدازی دلاها را شاد صورت نه پذیرد - همت جهان کشایش
 که با آسمان دم همد می زند - و با مقدسان ملأ اعلیٰ سرهمسری افرازد
 بر امن و اسایش جهانیدان مبدول باشد - و رای گیتی ارایش که
 - فقیر عالم ملکوت بود - و جام جهان نمایی اسرار ملک - بر آزادی گرفتاران
 و اصلاح فساد گاران مصروف - و بصلاح کار این بختیار سعادت مند - و
 مداد روزگار این دادگراقبال بلند - انام کافه و برایا قاطبه بر محبت
 روشن حجت ملت بیضا - و جاده سر کشاده شریعت غرا - مستقیم

اجوددهنی مرید خواجه قطب الدین است - و شیخ نظام الدین اولیا
 بداونی دست ارادت بشیخ فرید دانه - و او پیر شیخ نصیر الدین
 محمود اودهی است که بچراغ دهلی اشتهار دارد - سخن کوتاه
 بسیاری از ارباب کمال از زیر دامن تربیت خواجه برخاسته اند -
 قدس الله اسرارهم *

درین تاریخ قبول مهابتخان در صوبه اجمیر و برکنات
 نواحی آن مرحمت فرمودند - وانی رای و راجه بهارته و سید بهوه
 و نور الدین قلی با دیگر منصبداران که حضرت جنت مکانی بر سر
 مهابتخان تعین فرموده بودند و اینان در اجمیر توقف داشتند
 استیلام عتبه جلال نمودند - و چون الویه اقبال طراز از اجمیر بصوب دار
 الخلافه نهضت فرمودند خان عالم و بهادرخان اوزبک و راجه جیسنگه
 و مظفر خان معموری و دیگر بندهای درگاه خلیف پناه بدولت
 زمین بوس رسیدند *

نگارش تاریخ روزنامه بهروزی و بختیاری - فهرست
 جریده فیروزی و کامگاری - یعنی جلوس ابد
 مانوس فرازنده افسر جهانگیری و ملک داری - و
 برازنده تخت عالم کشائی و فرمان گذاری - عنوان
 صحیفه فرزانهگی و سرفرازی - ابوالمظفر شهاب الدین
 محمد صاحب قران ثانی شاه جهان بادشاه غازی - که
 ایام دولتش چون اعوام دهر باهم پیوسته باد - و
 ادوار سلطنتش چون حرکت فلک ازهم ناگسسته *
 دادار بیهمال و آفریدگار بی مثال بقدره کامله افراد نوع انسان را

شرح احوال خواجه معین الدین قدس سره
 خواجه از میستان ست و او را سنجری گویند که معرب سنگری است
 در پانزده سالگی او پدر بزرگوارش خواجه حسین که بر دامت
 مشغول بود و بقضاءت میگذرانید در گذشت - شیخ ابراهیم مجذوب
 قندوزی را گذر برو افتاد - و از میامن نظر او در طلب دامن گیر
 همت خواجه شد - قطع تعلقات صوری نموده بمرقند و بخارا شتافت
 و قدری بعلوم کسبی اشتغال فرمود - از آنجا بخراسان رفت و نشونما
 در آنجا یافت - و در هارون که از توابع نیشاپور است ادراک صحبت
 شیخ عثمان هارونی نموده دست ارادت باو زد - و بیست سال در
 صحبت شیخ ریاضات شاقه کشید - و سفرها و غریبها پیش گرفت -
 و بسیاری از بزرگان وقت را مثل شیخ نجم الدین کبری دریافت - خواجه
 از اکابر سلسله چشتیه است - بدو واسطه بخواجه مودود چشتی میرسد
 و بهفت واسطه بابراهیم ادهم می پیوندند - و پیشتر از آمدن
 سلطان معز الدین محمد بن سام مشهور بشهاب الدین غوری از
 غزنی بهندوستان برخصت پیر خود آمد - و در اجمیر که رای پنهورا
 حکم ران هندوستان آنجا اقامت داشت منزل گرفت - و در آنجا در
 سنه ششصد و سی و سه رهگرایی ملک تقدس شد - مرقد فیض مورد
 او که مزار جهانیان است و مطاف عالمیان آنجا است - خواجه
 قطب الدین اوشی اندجانی در بغداد در ماه رجب سال پانصد
 و بیست و دوم در مسجد امام ابواللیث مرقندی بحضور شیخ
 شهاب الدین سهروردی و شیخ اوحد الدین کرمانی و جمعی از
 بزرگان بارادت خواجه معین الدین استسعاد یافت - شیخ فرید شکرگنج

پیرا بنواحی ولایت رانا رسید - رانا کرن از روی اخلاص و عقیدت
 استقبال نموده چهارم جمادی الاولی در مقام کوکنده که قبل ازین
 با رانا امر سنگه پدر خود در همین جا دولت ملازمت اقدس دریافته
 بود چنانچه گزارش خواهد یافت بنزمین بوس سر بر افراخت - اورا
 بعنایات پادشاهانه برنواخته و بمنصب پنجہزاری ذات و پنجہزار
 سوار بدستور سابق و مرحمت یتول پیشین سرافراز ساخته دستوری
 معارفت بخشیدند - هشتم مطابق بیست و پنجم دی بر کنار تالاب
 قصبہ ماندل جشن شمسی و زن انتہای سال سی و ششم و ابتداء
 سال سی و ہفتم از سنین عمر ابد طراز ترتیب یافته کام بخش
 جہانیان گشت - ہفدہم ساحت اجمیر بہ پرتو ماہچہ اعلام لامعہ
 فروغ اگین کردند - و عمارات کنار تالاب انا ساگر کہ بفرمودہ حضرت
 جنت مکانی صورت اتمام یافته بنزول اجلال آسمانی پایہ شد - خدیو
 خدا آگاہ با آئین جد بزرگوار و پدر نامدار خویش از انجا پیادہ
 بروضہ متبرکہ سرخیل اہل یقین خواجہ معین الدین روح اللہ
 روحہ تشریف بردہ - و رسم زیارت بتقدیم رسانیدہ - معتمدان و مجاوران
 آن مزار فایض الانوار و مستحقین آن دیار را بہ عطای نذور
 و صدقات و تعدین وظایف و ادارات کامیاب ساختند - و غربی
 سمت مرقد متبرک فراخور زمین مسجدی مشتمل بر یازدہ طاق
 بطول پنجاہ و پنج ذراع و عرض دہ طرح انداختند - و طول صحن
 شصت گز و عرض چہار دہ گز قرار یافت - و فرمان شد کہ بنایان مانع
 نظر و سنگ تراشان صنعت گر تمام آن را از سنگ مرمر در کمال
 صفا و استحکام بسازند *

بمنصب چهار هزارى ذات و در هزار و پانصد سوار سر برافراخته
 بد انصوب رخصت فرمودند - و معتقد خان را که بمنصب چهار
 هزارى در هزار سوار و جمال نوهانى را که بمنصب هزار و پانصدى
 پانصد سوار و سيد مبارک را که بمنصب هزارى سيد سوار سرفرازانند
 در احمد آباد گذاشتند - و سيد دلير خان را با چندي ديگر از بندهاي
 تعيينيات احمد آباد در رکاب دولت گرفته بيست و پنجم از انجا
 قرين سعادت روانه دارالخلافه اکبر آباد گشتند - و شيرخان دستورى
 معاودت يافت - و خدمت پرست خان بدار السلطنة لاهور معين
 گشت - و نظر بر نظام وکل مصلحت جمهور مصحوب او فرمان عالي
 شان بخط مبارک مشتمل بر کشيدن ميل بچشم ناشدني و بلاقي
 و برادرش طهمورث و هوشنگ که ديده عاقبت بين نداشتند و
 نابينا آوردن اين پنج تن بدرگاه معلى اگر ميسر باشد والا فرستادن
 بجائى که مقر اينهاست با خلعت خاصه و خنجر مرصع باپهل
 کتاره و شمشير مرصع گران بها بيمين الدوله ارسال يافت - و چون
 خدمت پرستخان روز يکشنبه بيست و دوم جمادى الاولى سال هزار
 و حى و هفتم مطابق دهم ماه بهمن فرمان قضا جريان و تبرکات
 سليمان زمان باصف دوران رسانيد - بيمين الدوله و ديگر دولتمخواهان
 همان روز خطبه بنام نامى خوانده منبر بالقاب سامى بلند پايه گردانيدند
 و بلاقي را که از سلطنت جز نام نداشت و حقيقه مقيد و ناکام بود
 در محلى مناسب محبوس ساختند - و شب چهارشنبه بيست و پنجم
 مطابق سيزدهم بهمن ماه هر پنج را مرحله پيماي وادى فنا گردانيدند
 و گلشن هستي از خار وجود اينان پاک ساختند و چون لواي جهان

رسانیده سیف خان را که در آن وقت عارضه جسمانی ضمیمه مرض
 بی اخلاصی او شده بود بوی حواله کرد - او آن رنجور نادانی را نظر
 بند بدرگاه معالی آورد بادشاه جرم بخش بشفاعت حضرت مهدعلیا
 جرایم او را بعفو مقرون داشته آن زندانی خوف و دهشت را از
 بند غمها آزاد ساختند - و در حوالی سورت از توابع گجرات میر شمس
 که بمنصب دو هزار و پانصدی و هزار و پانصد سوار سر بلند بود
 و بالتزام رکب دولت کسب سعادت می نمود - بخدمت قلعه داری
 قلعه سورت سرافراز گردید - و شیر خان ثا محمود آباد که دوازده گروهی
 احمد آباد ست باستقبال شتافته باردومی کیهان بوی پیوست
 و بتقبیل عتبه سپهر مرتبه سرافرازی کونین حاصل نمود - و نذر
 و پیشکشی در خور از اقمشه احمد آباد بنظر انور در آورد - و میرزا
 عیسی ترخان و میرزا والی و دیگر بندهای تعینات آنجا نیز سعادت
 اندوز ملازمت گشته مورد عنایات شدند - هفدهم شهر ربیع الثانی
 مطابق پنجم دی ماه کنار تالاب کانگریه که در خارج شهر نراس
 بهر احمد آباد واقع است مخیم بارگاه آسمان جاه گردید - و شیر خان
 را که بصوبه داری گجرات سرافرازی یافته بود بخلعت و خنجر
 مرصع با پهل کتاره و شمشیر مرصع و باضافه دو هزار و دو هزار
 و پانصد سوار بمنصب پنج هزار و پنج هزار سوار و عنایت اسب
 از طوبه خاصه با زین مطلا و فیل بر نواختند - و خواجه جان مخاطب
 بخواجه جهان را که از قدم خدمت بمنصب دو هزار و ششصد
 سوار مقتخر است دیوان آنجا گردانیدند - هفدهم میرزا عیسی ترخان
 را بخلعت و صوبه داری تتر و باضافه دو هزار و سیصد سوار

خان را بطریق نظر بند قید نماید - و چون همشیره حضرت مهد علیا
 که آن حذر معظم را جز او همشیره حقیقی نبود و بدین سبب با
 او کمال محبت داشتند در حبالة نکاح سیف خان بود - خدمت
 پرست خان که از غلامان فدوی معتمد است معین شد که با احمد آباد
 رفته او را بدرگاه آسمان جاه بیدار - و بگذارد که بار اسیبی و گزندی
 نرسد اگر نه این نسبت بودی سیف خان در احمد آباد بیاسا
 رسیدی و بند بندش جدا گشتی و فرمان صوبه داری مصحوب
 خدمت پرستخان بشیر خان کرامت ارسال یافت - و موکب
 معالی کوچ بر کوچ بکنار نریده آمده از گذر بابا پیاره عبور نمود
 در هر منزل جمعی از تعیناتیان صوبه گجرات بهدایت طالع و
 قارزئی بخت دولت زمین بوس در می یافتند - سلخ ماه مذکور
 مطابق هفدهم آذر در ظاهر قصبه سینور که بر کنارات نریده واقع است
 جشن وزن قمری انتهای سال سی و هفتم و ابتدای سال می و
 هشتم از عمر ابد پیوند مرتب شده غمزده و فرح فزای خاطرها
 گشت - و در آن روز مبارک سید دلیر خان باره سعادت زمین بوس
 دریافت - در همین روز عرضه داشت شیر خان بدرگاه والا رسید
 معروض داشته بود که از نوشته هندوان گجراتی که در دار السلطنة
 لاهور میباشند ظاهر شد که یمین الدوله و سائر درلتخواهان در
 حوالی لاهور با ناشدنی جنگ کردند - و او شکست فاحش خورده
 حصار بی شد - و پدای خود بزندان مکافات رفت - بدین مرده حسب
 الحکم الاقدس نقاره شادیانه نواختند - و چون خدمت پرست خان
 بحوالی احمد آباد رسید شیرخان استقبال نمود - و مراسم اداب بتقدیم

نموده آنرا بعرض رساند - آن نادان پس وصول فرمان عنایت عنوان
 جوابی داد که سرش بباد داد - و با نظام الملک موافق مطلب
 خویش عهد و موافقت در میان آورده بایمان مغلظه موکد گردانید
 و تمامی ولایت بالا کهاات با و حواله نمود - سوای سپهدار خان که قلعه
 احمد نگر بعهده حفظ و حراست او بود در باب تسلیم این قلعه
 نوشته او را اعتبار ننمود - دیگر همگی جاگیرداران بموجب نوشتهجات
 او محال جاگیر خود را وا گذاشته به برهانپور آمدند - و چنین مملکتی
 مفت و رایگان بتصرف نظام الملک دادند - و او جان نثار خان را بی
 عرضه داشت رخصت کرد چنانچه مشار الیه در احمد آباد بسعادت
 ملازمت رسیده حقیقت معروض داشت - و فرزندان خویش را با
 سکندر دوتانی و جمعی از افغانان که با و نهایت اتفاق داشتند
 در برهانپور گذاشته خود با جمعی از بندهای پادشاهی مثل راجه گج
 سنگه و راجه جیسنگه و غیرهما که ضرورت با او دم موافقت زده خود را
 از شر او محفوظ میداشتند و انجام کار پس از شنفتن خبر وصول
 اعلام فیروزی باجمیر ازو جدائی گزیده بمواطن خویش رفتند
 بماندو آمد - و مالوه را از مظفر خان صوبه دار آنجا گرفته متصرف
 شد - و ازین حرکت فاصواب منویات خاطر فتنه اندیش او بر روی
 روز افتاد - و چون ماهیچه رایت اقبال بر سرحد گجرات پرتو افکند
 عرضه داشت ناهرخان مخاطب بشیرخان که از تعیناتیان عمده آن
 صوبه بود مبني از اظهار دولتخواهی خود و اراده باطل سیفخان
 بی اخلاص که دران وقت صوبه دار احمد آباد بود رسید - لهذا خدمت
 صوبه داری احمد آباد با و عنایت فرمودند - و حکم شد که سیف

سو نکند و یمین الدوله عرضه داشتی مشتمل بر کیفیت حال و
 بشارت این فتح و التماس عجلت در توجه بدار الخلافه بخدمت
 پادشاه سلیمان جاه فرستاد - و بنارسی که خبر شنیدار شدن حضرت
 جنت مکانی برده بود ببال استعجال پرواز نموده - و در عرض بیست
 روز مسافت بعیده را طی کرده روز یکشنبه نوژ دهم شهر ربیع الاول
 این سال بخیر رسید - و از راه بمنزل مهالخان که باندک روزی
 پیش ازو شرف تقبیل بساط خلافت یافته بود رفت - و با او ببارگاه
 عالم پناه شتافته حقیقت واقعه را بموقف عرض رسانید - و مهر
 یمین الدوله را بنظر انور در آورد - بمنجمانی که شرف اندوز حضور
 سرامر نور بودند فرمان شد که ساعتی جهت توجه موکب جلال
 بصوب دار الخلافه اختیار کنند - و چون از خانجهان لودی ناظم
 دکن عرضه داشتی نرسید مقرر نمودند که موکب اقبال از راه
 گجرات بدار الخلافه رکضت فرماید - و روز پنجشنبه بیست و سیوم
 ربیع الاول مطابق دهم آذر در ساعتی که مختار فن نجوم بود
 از حیز نهضت فرمودند - منشور عزایت گنجور مشتمل بر وصول
 بنارسی و رسانیدن اخبار توجه موکب کیهان نور از راه
 احمد آباد بصوب دار الخلافه بیمین الدوله ارسال داشتند - و جان نثار
 خان را که از بند های مزاج دان و فدویان جان فشان بود بطغرای
 غرای ابهت محتوی بر انواع لطف و عزایت و بحال داشتن منصب
 و جاگیر و صوبه داری دکن بدستور سابق نزد خانجهان لودی
 رخصت دادند - تا نوید عواطف گوناگون رسانیده او را بعزایات
 پادشاهانه مستمال سازد - و بر مخفیات ضمیر او وقوفی حاصل

دید زلفش که او و مادرش ماده و آماده فساد بودند از عقب برآمد
بعد از عبور از دریای راوی افضل خان که در زمان حضرت جنت
مکانی خدمت میرسامانی داشت درین جهت با کارخانجات
پادشاهی پیشتر بلاهور شتافته و درین هنگام ظاهرش با ناشدنی بود
و لهذا وکیل و مدار علیه جمیع مهماتش گشته و باطنش فدائی
اعلی حضرت از راه دولتخواهی خدیو فساتین برگذار که رفتن
بذات خویش لایق دولت و مناصب حال نیست تا رسیدن خبر
لشکر توقف ناگزیر است - و چون در سه گروهی لاهور کنار رود یک
تلاقی فریقین شد بمجرد مواجهه بی آنکه هنگامه متیز و آویز گرم
شود و تفنگی کشاد یابد یا تیری از خانه کمان بیرون آید جمعیت
پریشان ناشدنی راه فرار پیش گرفت - آن ادبار سرشت از اجتماع
خبر هزیمت بایستغرو پراکنده شدن لشکر نکبت اثر خویش معاودت
نموده بدولتخانه پادشاهی که پس از ارتحال حضرت جنت مکانی
از منزل خود بآنجا آمده بود در خزید - سالار سپاه فیروزی شایسته
خان خلف خویش و ارادت خان و افضل خان - که همان روز از
شهر برآمده با آن اصف دوران ملاقات نموده بود بدرون حصار
فرستاد اینان داخل قلعه شده بضبط کارخانجات پرداختند - و فیروزخان
و خدمت خان که از خواجه سرایان معتمد حضرت جنت مکانی
بودند درون محل پادشاهی رفته ناشدنی را با زوجه فتنه سکال او از خانه
که دران پنهان شده بود بر آوردند - و در محلی محفوظ حبس نمودند
روز دیگر یمین الدوله و سایر دولتخواهان بشهر در آمدند - و دیدند
ناشدنی را میل کشیدند تا دیگر میل سلطنت نماید - و نگاه بدان

سوار کرده خود با اینان و موسویخان و میر عبد الهادی و میر خلیل
الله پسران میر میران یزدی و خانلر خلف ذو الفقار خان قرمانلو که
بتازگی از ایران آمده دولت بندگی حضرت جنت مکانی یافته
بود در قول جای گرفت - هراول خواجه ابوالحسن با راجه جغت
هنگه ولد راجه باسو و اله وردیخان و مخلص خان و جمعی دیگر
از بهادران عرصه شهادت مقرر شد - برانغار از ارادتخان و شرف الدین
حسین ولد یوسف نیکنام و مروت خان ترکمان و میرزا شجاع ولد
میرزا شاه رخ و فخر الدین احمد و ملا مرشد و گروهی دیگر از
منصبداران و تمامی احدیانی که در سفر کشمیر همراه بودند قرار
یافت - و در جرانغار صادق خان با خان زمان و شاه نواز خان و میر
جمله و معتمد خان و جمعی دیگر از بندهای رزمجو معین گشت
و این فوج بفر وجود بادشاهزاده های عالیقدر محمد دارا شکوه و محمد
شاه شجاع و محمد اورنگ زیب که بر یک حوضه فیل چون سه گوهر
بیک درج و سه اختر در یک برج جای داشتند زینت یافت - و التمش
شایسته خان با شیر خواجه و سید هنر خان و خواص خان و سید
جعفر و سید عالم باره و منصبداران جلو که داروغگی آنها
بار بود و فریقی از راجپوتیه مقرر کردند - و روز یکشنبه یازدهم
ربیع الاول سال مستور ناشدنی جمیعت پراگنده خود را به اسلحه
قورخانه پادشاهی و امرا مسلح کرده بایستغفر خلف شاهزاده دانبال
را که حواله خواجه ابوالحسن بود و در روز واقعه حضرت جنت مکانی
فرار نموده نزد او ببلهور رفته سردار این لشکر ادبار ساخته و سلطان
په سالار نامیده بمقابله و مقاتله تعین نمود - و خود با جمعی بصواب

خدمت این دراری سمای خلافت را بصادق خان که ابن عمش بود
و همشیره مکرمه اش در حباله نکاح او مقرر نمود - ناشدنی بعد از
اطلاع برین وقایع از تهی دستی نقد عقل و شعور ابواب خزاین
لاهور کشاده بنگاه داشت لشکر و سامان جمعیت پرداخت - و در عرض
دو هفته قریب هفتاد لک روپیه نقد بی موقع و بی جا بمردم بی
سر و پا داد - چنانچه بعد از استیصال آن بد مال و استقرار این
دولت ابد اتصال که متصدیان مهمات سرکار خاصه شریفه بجهت آنکه
خام طمعان روزگار عبرت گیرند و من بعد احدی بی وجه معقول بر
اخذ مال پادشاهی جرأت ننمایند در صدور مطالبه آن درآمدند
و در هر جا هر کرا یافتند مواخذة نموده آنچه از دفاتر بنام او بر آمد
باز خواست کردند - مبلغ چهل و پنج لک روپیه داخل خزانه عامه
شد - و قریب بیست و پنج لک ان بشامت و خیم العاقبه از میان
رفت - القصه او بعد از تضییع مال و دادن مناصب و خطابهایی
نا مناصب بنوکران بی نام و نشان خویش قریب پانزده هزار سوار
از مردم قدیم و جدید فراهم آورده افواج مرتب ساخت - اگرچه
اولیای دولت بواسطه تنگی و صعوبت راه کشمیر اکثر مردم را
بجایگیرها رخصت نموده بودند - و درین وقت همگی جمیعتی که
با یمین الدوله همراه بود به هزار سوار نمی رسید - و در میان ان مردم
نیز جیده مفقود بود چه قور خانه و کارخانجات زاید را در لاهور
گذاشته جریده رفته بودند اما یمین الدوله همت بر دفع مخالفان
گماشته به ترتیب افواج و تسویه صفوف پرداخت بلاقی را بر
یک فیل و طهمورث و هوشنگ پسران شاهزاده دانیال را بر فیل دیگر

او پیرد ازیم - ثانی الحال دفع این بلاد مرشت با سهل وجهی میسر
است اراد تخان با یمین الدوله همدستان شد - و آن نهال بی حاصل
بوستان دولت را که قامت خلقتش از خلعت قابلیت و جوهر
ذاتی عاری بود و کرامت منظرش تصدیق کلام الظاهر عنوان الباطن
مینمود در لباس سلطنت لباسی در آوردند - و فوراً او را سوار کرده
با جمعی از موافقان و دولتخواهان که اعتماد تمام بر قول و فعل
اینان بود روانه منزل پیش گشتند - و مقرر ساختند که نور محل یک
منزل از عقب میآمده باشد - و در همین روز یمین الدوله بنارسی
هندو را بمواعید عنایات پادشاهی امیدوار ساخته مقرر نمود که در
مسارعت و استعجال بر صبا و شمال مشی گرفته خود را بخدمت
سراسر سعادت برساند - و چون وقت بنکاشتن عرضه داشت و شرح احوال
وفا نمیکرد مهر خود را جهت اعتماد باو داد که بنظر اقدس در آورده
وقایع را بتفصیل بعرض مقدس رساند - و معروض دارد که وقت گنجائی
توقف ندارد و درنگ بر نیابد بر سبیل تعجیل متوجه دار الخلافه
آگره گردند - و پس از بر آمدن لشکر از کوهستان و رسیدن به بهنبر
آن قدره خوانین بلند مکان خواجه ابو الحسن را که یک منزل پیش
ره مینوردید و بدین جهت یک روز پیشتر به بهنبر رسیده بود با
جمعی از امرا و اعیان در استیصال ناشدنی با خود متفق
ساخت - و نظر بر مصلحت دولت نور محل را که آن والا شان ازو
آمن نبود از محل پادشاهی بمنزل خود آورده نگاه داشت - و هر سه
پادشاهزادهای کامگار را ازو گرفت - و چون بلاقی را بسلطنت برداشته
بود نگاهداشتن این سه جوان بخت نژد خویش مناسب ندانسته

در همین منزل همای روح پاک آنحضرت ازین نشیمن خاک پرواز نمود - و چون شهریار که از بس نافابلی و بی جوهری بفاشدنی معروف است و در السنه و افواه بهمین نام مذکور پیش از نهضت موکب مسعود آنحضرت باد برآورده بود - و مژده و آبرو بداد داده و بدین سبب روی ملازمت قبله و مربی و رخ نمودن باهل روزگار نداشت - و بمبالغه و ابرام تمام رخصت حاصل نموده پیشتر بلاهور شتافته بود که روزی چند درانجا بمعالجه و مداوای خویش پردازه نور محل که مصدر چندین فتنه و فساد شده عالمی را شورانیده بود بخیال محال آنکه زمام حکم رانی بدستور زمان حضرت جنت مکانی در کف اختیار و قبضه اقتدار خویش داشته باشد بفاشدنی نوشت که جمیعتی فراهم آورده بزودی بشتابند - یمین الدوله آصف خان بارادت خان که در همه حال دم یکجبهتی و موافقت میدزد برگزارن که چون موکب منصور خدیو اقبال خلیفه باستبهاال از دار الخلافه اگره دور رافع شد و تا وصول رایت جاه و جلال بآن شهر کرامت بهر عالمی پامال فتنه و آشوب میگردد و بدست آردن باد شاهزاده های عالیمقدار محمد دارا شکوه و محمد شاه شجاع و محمد اورنگ زیب که در حرم نزد نور محل می باشند بالفعل متعذر است - صواب آنکه روزی چند بلاقی پسر خسرو را که اولابسمعی نور محل نزد ناشدنی می بود و هنگام رخصت او از کشمیر بلاهور حضرت جنت مکانی ازو گرفته بارادتخان حواله نموده بودند بنابر مصلحت بسلطنت که جز اسمی بیش نخواهد بود برداشته اطفاء نایره آشوب نمایم - و متوجه استیصال ناشدنی گشته شاهراه دولت را از خس و خار وجود نابکار

پذیرفت و گردن کشان روزگار غاشیه افقیاد بردوش گرفتند •
 حضرت جنت مکانی نور الدین محمد جهانگیر پادشاه
 آن حضرت بعد انقضای هفت گهری از روز چهار شنبه
 هفدهم ربیع الاول سال نهصد و هفتاد و هفتم مطابق هژدهم
 شهریور سنه چهارده اکبر شاهی در دار السرور فتحپور سیکری
 متولد شدند - و پس از سپری شدن یک ساعت نجومی از
 روز پنجشنبه بیستم جمادی الاخری سنه هزار و چهارده هجری
 موافق دهم آبان سال پنجاهم اکبر شاهی که عمر گرامی سی
 و شش سال و یک ماه شمسی و بیست و سه روز بود که سی
 و هفت سال و سه ماه قمری و سه روز باشد در دار الخلافة آگره سرپر
 دولت را بلند پایگی بخشیدند - و بیست و دو سال شمسی و شش روز
 که بیست و دو سال و هشت ماه قمری و نه روز می شود بعیدش
 و کامرانی و طرب و شادمانی گذرانیدند - در آخرین تشریف آن
 حضرت بکشمیر عارضه ضیق النفس بران حضرت اشتداد پذیرفت
 و ضعف بکمال رسید - و از الخلال قوی و فقدان اشتها علامات
 ارتحال و قرب زمان انتقال بران حضرت ظاهر شد - چنانچه هنگام
 انصراف بدار السلطنت لاهور فرمودند معلوم نیست که تا چند حیات
 مستعار و با کند - و در راجور مرض طغیان نمود - و تا رسیدن بمنزل
 بس متغیر گشت - و روز یکشنبه بیست و هشتم صفر سنه هزار
 و سی و هفت هجری مطابق پانزدهم آبان در حینیکه عمر گرامی
 به پنجاه و هفت سال و یک ماه شمسی و بیست و نه روز که
 پنجاه و نه سال و یازده ماه قمری و دوازده روز باشد رسیده بود

بمدد خان اعظم و راجه مان سنگه با حضرت جذبت مکانی که بدرون
 قلعه مذکور بودند راه منازعت پیدمود چنانچه تفصیل آن در جهاگیر
 نامه مسطور است) والدۀ ماجدۀ اعلیٰ حضرت را فرستاده هرچند
 آن گوهر افسر خلافت را بتأکید تمام طلب فرمودند و پیغام دادند
 که در چنین وقت بودن آن فرزند در آنجا مناسب نمی نماید نظر
 بر عنایتی که حضرت عرش آشیانی را برین نور پرورد الهی
 بود خدمت از خدمت گزار بی باز نداشته والدۀ معظمه را رخصت
 نموده بر گذاردند که تا رمقی از زندگی آنحضرت باقیست خود را
 از خدمت باز نمیدارم - درین اثنا حضرت جذبت مکانی تشریف
 آوردند و بعد از ملازمت حضرت عرش آشیانی دست اعلیٰ
 حضرت گرفته بدولتخانه خود همراه بردند - اعلیٰ حضرت از ششم
 روز ولادت تا این زمان در ملازمت حضرت عرش آشیانی بودند -
 و ازین تاریخ التزام خدمت حضرت جذبت مکانی نمودند اکثری
 بزبان مقدس خدیو اقبال میروند که این سه بادشاه گردون
 عظمت را حقوق بسیاری است نخست خاقان کبیر حضرت
 صاحب قران عالم گیر که تسخیر ممالک جهان خصوصا هندوستان
 بهشت نشان نموده اند و قانون ملک گیری در میان آورده رهنمون
 اخلاص سعادت پیوند گشته - دوم حضرت گیتی ستان بابر بادشاه
 که از ولایت بهندوستان آمده بضرب شمشیر جهان پیرا آن را
 مسخر ساخته - سیوم حضرت عرش آشیانی اکبر بادشاه که
 ولایت هندوستان در عهد فرمانروائی آن بادشاه جم جاه از خرافت
 پیرامته شد و بوستان امن و آرام شد و حصون دشوار کشا تسخیر

که پلجاء و یکسال و دو ماه قمری و نه روز میشود - آنحضرت را به
اعلی حضرت خاقانی صاحبقران ثانی تعلق تمامی بود - همواره
در کنف عاطفت تربیت میفرمودند (شرح این اجمال آنکه چون
وادت با سعادت گدیهان خدیوزینت افزای عالم هستی گردید
حضرت عرش آشیانی روز ششم از میلاد سعادت بنیاد بمنزل
حضرت جنت مکانی تشریف برده فرمودند که خواهش مقدس
آنست که تازه نهال بوستان عظمت را بفرزندی پرورش نمایم -
و در حجره شفقت خویش ترشیح فرمایم و گیتی خداوند را
بدولتخانه والا آورده بمهین حليلة خویش حجله نشین رفعت و اعتلا
پرده گزین مجد و علا - دره دریای کامگاری - قره باصره بختیاری -
منقبة نقاب ابهت - محتجبه حجاب عظمت - خدیجة الزمانی رقیه
سلطان بیگم بنت هندال میرزا بن حضرت فردوس مکانی سپرده
برگزارند که مارا از بطن شما فرزندی نیست این دلبد سعادت
مند بخت بیدار اقبال آثار فرزند ما و فرزند شما است در آغوش
رافت و کنار عطوفت خویش حضانت نماید - و آن فروغ بخش
شبهستان سلطنت گیتی خدیو را از مهد صبی تا عهد تمیز بلطف
ترشیح پرورش نمودند - و اعلی حضرت در اندوختن سعادت خدمت
جد امجد کوشیده تا نفس و پسین آن علئین مکان جدائی نگزیدند
چنانچه هنگام احتضار آن اسمان اقتدار حضرت جنت مکانی
(بصیب مخالفت خسرو که درون قلعه دار الخلافت اگر بود و

یک روز با سلطنت رانی کابل و غزنی و قندهار و بدخشان فرمان
فرمای هندوستان بهشت نشان بودند - بعد ازان تا پانزده سال
و بیست و پنج روز بسنوج برخی سوانج دست تصرف از ممالک
هندوستان کوتاه بود - و از جمله این مدت قریب نه سال و هشتماه
ولایت غزنی و قندهار و بدخشان متصرف بودند پس از معاوت
هندوستان نیز فرمان فرمائی نمودند *

حضرت عرش آشیانی جلال الدین

محمد اکبر بادشاه غازی *

آنحضرت شب یکشنبه پنجم رجب سال نهصد و چهل و نهم در
حینیکه شمس در اول درجه عقرب بود در حصار امرکوت بدولت
و اقبال از مطلع جاه و جلال طلوع نموده بسیط هفت طبق خاکرا چون
نه طارم افلاک نور اگین گردانیدند - و قریب نصف النهار جمعه
دویم شهر ربیع الثانی سال نهصد و شصت و سیوم هنگامی که شمس
در دهم درجه حوت بود و عمر گرامی به سیزده سال و چار ماه
شمسی و هژده روز که سیزده سال و هشتماه قمری و بیست و هشت
روز باشد تخت دولت را در کلانور از مضافات لاهور بجلوس مقدس
رفعت آسمانی و زینت عرش سلیمانی دادند - و شب چهارشنبه
دوازدهم جمادی الاخری سنه هزار و چهارده مطابق دویم آبان در
دار الخلافت اکره از شور شگده دل افکار جهان بمرغزار چنان رحلت
فرمودند مدت عمر آن والا شکوه شصت و سه سال شمسی و یگروز
بود که شصت و چهار سال و یازده ماه قمری و هفت روز باشد و
مدت فرمان فرمائی چهل و نه سال و هفتماه شمسی و سیزده روز

سال مزبور شهر کرامت بهر کابل را از میرزا کامران که در اینجا به
گرفتند - و اوایل نهمصد و پنجاه و سه رومی همت بصوب بدخشان
که میرزا سلیمان بحکومت آن اشتغال داشت و سر از فرمان برداری
پیچیده بود و اندیشه سروری درد سرش میداد آورده آن را برکشودند
و اواسط ذی الحجه نهمصد و شصت و یک از کابل بصوب هندوستان
بهشت نشان توجه فرمودند - و دویم ربیع الثانی سال نهمصد و
شصت و دو دار السلطنت لاهور را بقدم انور فروغ آسمانی بخشیدند
و ازان مصر جامع نهضت فرموده هفتم رجب این سال سرهند را
پرتو ماهچه عالم آرا نور آگین ساختند - دوم شعبان این سال در ظاهر
سرهند با سکندر سور داماد شیر خان که اصل نامش احمد است
و از جانب سلیمان خان حکومت پنجاب داشت و بعد از سپری
شدن روزگارش مدعی فرمان روائی شد و خویش را سکندر نام
نهاد و از سندن تا دریای گنگ بتصرف در آورده جنگ صف نموده
بود فتح کردند - و روز یکشنبه چهارم رمضان این سال بدارالملک
دهلی تشریف آوردند و در انجا روز یکشنبه سیزدهم ماه ربیع الاول
سده نهمصد و شصت و سه از عبرت جای دنیا به نزهت سرای
عقبی خرامش نمودند - روزه منوره آنحضرت بحکم حضرت عرش
آشیانی در دارالملک مزبور برکنار دریای جون برافراخته شد ایام
حیات آن رضوان مرتبت چهل و نه سال و چهار ماه قمری و ده
روز بود از ولادت تا جلوس بیست و سه سال و شش ماه و پنج
روز از اورنگ نشینی تا شفقار شدن بیست و پنج سال و دو ماه
قمری و پنج روز ازان میان از روز تخت آرائی که نه حال هشتمه

اقبال و هدایت دولت بساعت مسعود پای عزیمت در رکاب شوکت
 فهاده عنان یکران همت از دار الخلافت باران تسخیر مالوه و گجرات
 معطوف داشته سلطان بهادر که سیوم رمضان این سال قلعه جونپور
 از راجپوتان رانا اودیسنکه گرفته بود از انجانب بقصد محاربه بسمت
 موکب عالی روان شد و در همین ماه نواحی مندور از مضافات
 صوبه مالوه تلافی عسکرین دست داد از شکرفی اقبال هشتم شوال
 این سال بی اشتعال ذایره جدال و قتال سلطان بهادر شب هنگام
 راه گریز بجانب مندو پیش گرفت و فراوان خیل و اسباب و
 و اموال بدست لشکر اقبال افتاد انحضرت بتعاقب پرداخته متوجه
 مندو گشتند و سلطان پس از تحصن چند روزه چون قلعه مندو انفتاح
 پذیرفت بکام ناکامی بقلعه چانپانیر که بهترین قلاع گجرات است
 رفت و از انجا بکنبایت و از ان بدیت (۹) شتافت و انحضرت عنان از
 تعاقب باز نمی کشیدند چنانچه بهادران رزم جو تادیب تکامشی
 نموده با فراوان غنائم بکنبایت که مخیم اقبال بود معاودت نمودند
 بتائیدات آسمانی در سال نهصد و چهل و دوم فتح ولایت مالوه و
 ولایت گجرات نمود و در سده نهصد و چهل و پنج کشایش بنگاله
 چهره کشا گشت دهم محرم سده نهصد و چهل و هفت بحسب
 سرنوشت عین الکمالی رسید و تا پنج سال پنج ماه و پانزده روز در
 فکر تدارک گذشته گذشت بعد از انقضای مدت مذکور روز پنجشنبه
 بیست و پنجم جمادی الاخری سده نهصد و پنجاه و دو قندهار
 از میرزا عسکری که به نیابت میرزا کامران به تنظیم و تسلیق آن
 می پرداخت اشراع فرمودند و شب چهارشنبه درازدهم رمضان

و استبداد داد معدلت پروری و نصفت گستری و ملک آرائی
و فتنه پیرائی داده و اطفای نوایر بغی و عناد و اعلای معالیم غزو
و جهاد نموده صاحبان بستان سرای این مملکت وسیع را از خص
و خاشاک وجود تباہ کیشان فساد اندیش پاک گردانید •
حضرت جنت آشیانی نصیرالدین

محمد همایون بادشاه غازی

آن حضرت شب سه شنبه چهاردهم ذی القعدة سال نهصد و
سیزدهم در ارک دار الملک کابل زینت بخش هستی گشتند و
نهم جمادی الاولی سنه نهصد و سی هفت (•) (در بست و چهار
سالگی در دارالخلافه اگره تخت جهاندارى را بجلوس سعادت بلند
پایه گردانیدند و اوایل جمادی الاولی نهصد و چهل و یک بقاید

(•) ازین جا تا صفحه ۶۷ سطر ۳ عبارتی که ثبت می شود
این عبارت فقط در نسخه [ک] بود و در دیگر نسخ بعوض آن
عبارت مندرجه ذیل بوده است •

(که عمر گرامی به بست و سه سال و شش ماه قمری و پنج
روز رسیده بود در دار الخلافه اگره تخت جهاندارى را بجلوس
سعادت مانوس بلند پایه گردانیدند و روز یکشنبه سیزدهم ماه
ربیع الاول سنه نهصد و شصت و سه در دار الملک دهلی از عبرت
جای دنیا بنزهت سرای عقبی توجه نمودند - ایام حیات آن رضوان
مرتبت چهل و سه سال و چهار ماه قمری و ده روز بود و مدت
سلطنت بست و پنج سال و دو ماه قمری و پنج روز) •

همایون چه تواند شد خود را فدای او میکنم که کار برو سخت شده
و طاقت ازان گذشته که بی طاقتی او توانم دید و این همه رنج او را
توانم تاب آورد انگاه بخلوت سرا در شده و بمناجات دالای نهان و
اشکار پرداخته و شغل خاص این طبقه علیه بجا آورده - سه بار گرد
سر حضرت جنت آشیانی گشتند چون تیر دعوت بهدف اجابت
رسیده بود اثر گرانی در طبع کریم یافته فرمودند برداشتم و فی الفور
حرارت غریبه عارض قدسی پیکر آنحضرت شد و در عنبر حضرت
جنت آشیانی خفت پدید آمد و در اندک فرصت صحت کامل
روی نمود و ذات فیض سمات آنحضرت زمان زمان گران ترمی شد
تا آنکه اختلاف مزاج تزائید و تضاعف گرفت و علامات رحلت و انتقال
هوبدا گشت) و ششم جمادی الاول سال نهصد و سی و هفتم از چار
باغی که در دار الخلافت اگره بر لب آب چون سر سبز کرده ان بهار
اقبال بود بگلگشت ریاض رضوان توجه فرمودند نعش اقدس
را بدار الملک کابل برده جسد مقدس را در گذرگاه کابل مدفون
گردانیدند مدت زندگانی چهل و نه سال و چهار ماه و یکروز بود و
زمان سلطنت سی و هفت سال و هشت ماه و دو روز سی و
دو سال و ده ماه و سه روز پیش از تسخیر هندستان بهشت
نشان از انجمله ده سال و چهار ماه در ماواء النهر لیکن
درین مدت از سلطنت جز نامی نبود و پیوسته بجنگ و جدل
میگذشت و بیست و دو سال و شش ماه و سه روز در کابل و غزنین
و قندهار و بدخشان و چار سال و نه ماه و بیست و نه روز با فرمان
روائی کابل و قندهار و بدخشان و غزنین و هندوستان باستقلال

که در سنبول قبول خویش کامیاب عیش و عشرت بودند
 طاری شد و به امتداد کشید - آن حضرت از استماع این خبر
 وحشت اثر بیدار گشته از فرط عطوفت فرمان دادند که
 بدارالملک دهلی رسیده از آنجا بکشتی روانه پیشگاه سعادت
 شوند - تا در حضور اشرف طبیبان حاذق که در پای تخت اند
 بمعالجه پردازند - اتفاقا بعد از رسیدن حضرت جنت آشیانی
 باستان رافت هرچند اندیشه در معالجات بکار رفت و تدبیرات
 بروی کار آمد در ازاله بیماری سودمند نیفتاد - روزی انطرف دریای
 جون به اتفاق دانایان عصر فکری در معالجه داشتند میر ابوالبقا
 که از اعظم افاضل آن روزگار بود بعرض معلی رسانید که از
 دانشوران پیشین چنین رسیده که هرگاه اطبایی صوری از علاج
 امثال این رنجوری عاجز آیند چاره کار انست که گزیده ترین اشیا
 تصدق نموده تندرستی از جناب صمدیت مسالت نمایند - ان جهان
 کرم فرمودند که بهترین چیزها نزد همایون منم - و همایون از سرم
 گرمی تر و شریفتر چیزی ندارد - خود را فدای او میسازم اینز
 جهان بخش قبول کند سعادت اندوزان حضور معروض داشتند که
 این حرف چرا بر زبان اقدس رود ایشان بعنایت الهی صحت عاجل
 یافته در سایه دولت حضرت بعمر طبیعی خواهند رسید - غرض
 پیشینان انست که از مال دنیوی گزین چیزی تصدق باید نموده
 پس ان الماس بیدها که بعد از کشته شدن ابراهیم افغان بدست
 افتاده بود و به ایشان مرحمت شده و هشت مثقال وزن دارد
 تصدق باید کرد جواب دادند که مال دنیا چه واقع دارد و عوض

پیشتری از سرکشان ضلالت نشانرا که سرآمد آن قوم بودند
تیر و تفک رسیده روز حیات سرآمد - از جمله راول ادی سنگه مذکور
که والی ولایت دونگر پور بود و دوازده هزار سوار داشته و رای چند
بهان چوهان که چهار هزار سوار داشته و مانکچند چوهان و دلپت
رای که صاحب چهار هزار سوار بوده و کنگور و کرم سنگه و دونگری
که سه هزار سوار داشته و جمعی دیگر که هر یک از ایشان سرخیل
بزرگ گروهی و سردار قاطبه ذی شوکت و شکوهی بودند راه دوزخ
پیمودند و ازین دار و حل بدرک الاسفل انتقال نمودند و راه دارالحرب
از زخمیان در راه ناصره مانند جهنم پر شد - و درک الاسفل از منافقان
جان بمالک دوزخ سپرده مملو گردید - از عساکر اسلامی هر کس
بهر جانب که شتافتی در هر گامی خود گامی را کشته یافتی - و
اردوی نامی از عقب منتهزمان هر چند کوچ نمودی هیچ قدمی از
فرسوده محشمی خالی نیافتی * * منقوی *

همه هندوان گشته خوار و ذلیل * بسنگ و تفک همچو اصحاب فیل
ز تنها بسی کوهها شد عیان * بهر کوه زن چشمه خون روان
ز سهم سهام صف پر شکوه * گرازان گریزان بهر دشت و کوه
و اوا علی ادبارهم نفورا - و کن امر الله قدرا مقدورا - فحمد الله السميع
العلیم - و ما النصر الا من عند الله العزيز الحكیم *

شرح ارتحال آن حضرت ادکه — از اتفاقات عارضه تب
بر مزاج اعتدال امتزاج حضرت جنت آشیانی (*)

لاریبی مژده (نصر من الله و فتح قریب و بشر المومنین) اجتماع
 می نمودند - چنان بشوق محاربه میکردند که از قدسیان ملا اعلی
 ندای تحسین بدیشان میرمید - و ملایک مقرب پروانه صفت برگرد
 سرایشان میگردد - و ما بین الصلواتین نایره قتال چنان اشتعال
 یافت که مشاعل آن علم بر افلاک می افراشت - و میمنه و میسر
 لشکر اسلام میسر و میمنه کفار نافر جام را باقلبشان در یک محل
 مجتمع گردانید - و چون آثار غالبیت مجاهدان فاسی و ارتفاع لواهی
 اسلامی ظاهر شدن گرفت ساعتی آن کفار لعین و اشرار بی دین
 در حال خود متحیر ماندند و آخر دلهای از جان هرکنده بر جانب
 راس و چپ غول حمله آوردند - در جانب چپ بیشتر هجوم کرده
 خود را نزدیک رسانیدند - اما غزات شجاعت سمات ثمره ثواب را
 منظور داشته نهال نیزه در زمین سینۀ هریک نشانند - و همه را چون
 بخت سیاه ایشان برگردانیدند - قرین این حال نسایم نصرت و
 اقبال برچمن دولت نواب خجسته مآل ماورید - و مژده (انا فتحناک
 فتحا مبینا) رسانید - شاهد فتح که جمال عالم آرایش بطره (و بنصرک
 الله نصرا عزیزا) مزین گشته بدقاب استقبال درستر اختفا بود یاری
 نموده قرین حال گردید - هندوان باطل حال خود را مشکل دانسته
 (کالعهن المنفوش) متفرق شدند و (کالفرش المبتوث) متلاشی
 گشتند بسیاری کشته در صحره افتادند و کثیری از سر خود در گذشته
 سر در بیابان آوارگی نهادند و طعمۀ زاغ و زغن گردیدند و از
 کهنه پشته ها افراخته شد و از سرها منارها پراخته گردید
 حسنخان میواتی بضرب تهنک در ملک اموات در آمد همچنین

(کالعهن المنفوش) از پا در آرد - بجانب حصار آهنی دثار صف کفار
 انداخت - و بانداختن سنگ و ضرب زن و تفک بسیاری از ابنیه
 اجسام کفار را منهدم ساخت - تفک اندازان پادشاهی حسب فرمان
 از اراکه بمیان معرکه آمده هریک از ایشان بسیاری از کفار را زهر
 ممات چشانیدند - و پیاده در محل مخاطره عظیم در آمده نام خود
 را در میان شیران بیشت مردی و دلیران معرکه جوانمردی ظاهر
 گردانیدند - و مقارن اینحالت فرمان حضرت خاقانی به پیش راندن
 اراکه های غول بنغان رسید - و نفس نفیس پادشاهی فتح و دولت
 از یمین اقبال و نصرت از یسار بجانب سپاه کفار متحرک گردید
 و از اطراف و جوادب عساکر ظفر مناقب اینمعنی را مشاهده نموده
 تمامی بحر ذخار سپاه نصرت شعار تموج عظیم بر آورد و شجاعت همه
 نهنگان آن بحر را از قوه بفعل در آورده ظلام غبار غمام کردار چون سحاب
 مظلم در تمامی معرکه متراکم گشت - و بریق لمعات سیوف دلاوران
 دران جنگ خونریز از لمعان برق در گذشت تهییج گرد روی خورشید
 را چون پشت آئینه از نور عاری کرد - و ضارب بمضروب و غالب
 بمغلوب آمیخته سمت امتیاز از نظر متواری شد - ساحر زمانه چنان
 شبی در نظر آورد که سیاره دران غیر تیر نبود و کواکب ثوابتش جز
 مواکب ثابت اقدام نمی نمود

• مثنوی •
 فرو رفت و بر رفت روز نبرد • نم خون بماهي و بر ماه گرد
 زسم ستوران دران پهن دشت • زمین شش شد و آسمان گشت هشت
 مجاهدان غازی که در عین سراندازی و جانبازی بودند از هاتف
 غیبی نوید (ولاتهنوا ولا تحزنوا و انتم الاعلون) می شنودند - و از منهی

ترکمان بجانب عقب سپاه ظلمت دستگاه با کفار شقاوت پناه توجه
 نمودند - و معتمد الخواص ملا محمود و علی اتمه با شلیق نوکران مقرب
 الحضرت السلطانی اعتماد الدولة الخاقانی نظام الدین علی خلیفه
 را بکومک مشار الیه فرستادیم - و برادر اعز ارشد محمد سلطان میرزا
 و سلطنت ماب عادل سلطان و معتمدی الملک عبد العزیز میر آخور
 و قتلق قرم قراول و محمد علی جنجک و شاه حسین یارکی مغول
 غانجی دست بمحاربه کشاده پای محکم کردند - و دستور اعظم الوزرا
 بین الاصم خواجه حسین را با جماعه دیوانیان بکومک ایشان فرستادیم
 همه اهل جهاد در غایت جد و اجتهاد راغب بمقاتله آمده آیه کریمه
 (قل هل ترهبون بنا الا احدى الحسنيين) را منظور داشتند و عزیمت
 جانفشانی کرده لوای جان ستانی افراشتند - و چون محاربه و مقاتله
 دیر کشید - و بتطویل انجامید - فرمان واجب الانعان بنفاد رسید که
 از تابندگان خاصه پادشاهی جوانان جنگی و هزبران بيشه یکرنگی که در
 پس ارايه مانند شیر در زنجیر بودند - از راست و چپ غول بیرون آیند
 و جای تعکچیان در میان گذارند - و از هر دو جانب کارزار نمایند - از
 پس ارايه مانند طلوع طلیعه صبح صادق از تنق افق بیرون تاختند
 و خون شفق گون کفار نامیمون را در معرکه میدان که نظیر سپهر
 گردان بود ریخته بسیاری از سرهای شرکشان را ستاره صفت از ملک
 وجود محو ساختند - و نادر العصر استاد علی قلی که با توابع خود
 در پیش غول ایستاده بود مردانگیها کرده سنگهای عظیم القدر که چون
 در پله میزان اعمالش نهند صاحبش (فامامن ثقلت موازینہ فهو
 فی عیشه راضیة) نام برآورد - و اگر بر کوه راسخ و جبل شامخ اندازند

میمنت دثار عساکر اسلام شعار متوجه گشته بر سر خسرو کوکلتاش
 و ملک قاسم بابا قشعه حمله آوردند - برادر اعز ارشد حسین تیمور
 سلطان حسب فرمان بکومک ایشان رفته مردانه قتالی آغاز
 نهاده و کفار را از جا برداشته قریب بعقب قلب ایشان رسانید
 و جلد و بنام آن عزیز برادر شد و نادر العصر مصطفی رومی از غول
 فرزندان اعز ارشد کامکار منظور انظار حضرت افریدگار المختص
 بعواطف الملک الذی ینهی و یامر محمد همایون بهادر
 اربابها را پیش آورده صفوف سپه را به تفک و ضرب زن مانند
 قلوب شان منکسر گردانید - و در عین محاربه سلطنت ماب قاسم حسین
 سلطان و عمدة الخواص احمد یوسف و قوام بیگ فرمان یافته
 بامداد ایشان شتافتند - و چون زمان زمان افواج اهل کفر و طغیان
 متعاقب و متواتر بامداد مردم خود می آمدند - ما نیز معتمد
 الملک هندو بیگ قوجین را و از عقب او عمدة الخواص محمدی
 کوکلتاش و خواجگی اسد و بعد ازان معتمد السلطنة العلیه موتمن
 العتبة السنیة مقرب خاص زبدة اصحاب اختصاص یونس علی
 و عمدة الخواص کامل الاخلاص شاه منصور برلاس و عمدة الخواص
 صادق العقیدة عبد الله کتاب دار و از پی ایشان عمدة الخواص
 دوست ایشبک آقا و محمد خلیل آخته بیگی بکومک فرستادیم
 و برانغار کفره بکرات مرات حملها بر جانب جرافغار لشکر اسلام آوردند
 و خود را بغزاة ذوی النجات رسانیدند و هر نوبت غازیان عظام
 بعضی را بنزخم سهام ظفر فرجام بدار البوار (یصلونها و بیدم القرار)
 فرستاده برخی را برگردانیدند - و معتمد الخواص موتمن اتکه و رستم

صادق الاخلاص محمد علی جلیجنگ و عمدة الخواص کامل الاخلاص
 قتلوق قرام قراول و شاه حسین یارکی مغول غانجی و جان بیگ
 اتکه صف کشیدند و درین جانب از امرای هند نتیجة
 السلاطین حلال خان و کمال خان اولاد سلطان علاء الدین مذکور
 و عمدة الاعیان علیخان شیخزاده فریلی و عمدة الاعیان نظام خان
 میانه تعیین شده بودند - و جهت تونغمه معتمد الخواص تریک
 و ملک قاسم برادر بابا قشعه با جمعی از فرقه مغل در جانب
 برانغار و معتمد الخواص مومن اتکه و رستم ترکمان با شلیخ با
 جماعتی از تابیدنان خاصه در جرانغار نامزد شدند - و عمدة الخواص
 کامل الاخلاص زبدی اصحاب اختصاص سلطان محمد بخشی اعیان
 و ارکان غزاة اسلام را در مواضع و محال مقرر و ایشان داشته خود
 باستماع احکام ما مستعد بود - و تواچیان و یساوان را باطراف
 و جوانب ارسال میگردانید و احکام مطاعه را در ضبط و ربط سپاه
 و پاهی بسلاطین عظام و امرای کرام و سائر غزاة ذوی الاحترام
 میروسانید - و چون ارکان لشکر قایم گشته هرکس بجای خود شتافت
 فرمان واجب الانعان لازم الامتثال شرف اصدار یافت که هیچکس
 بی حکم از محال خود حرکت ننماید - و بی رخصت دست بمحاربه
 نکشاید - و از روز مذکور تخمینا یکپاس و دوگهری گذشته بود که فریقین
 متقابلین متقارب یکدیگر گشته بنیاد مقاتله و کارزار شد - قلبین
 عسکرین مانند نور و ظلمت در برابر یکدیگر ایستاده در برانغار
 و جرانغا چنان عظیم قتالی واقع شد که زلزله در زمین و دایره
 در چهر برین افتاد - جرانغار کفار شقاوت اثار بجانب برانغار

مقرر ایستادند و در برانغار فرزند اعزاز شد ارجمند سعادتیار کامگار
منظور انظار عنایت حضرت افریدگار اختر برج سلطنت و کامکاری
مهر سپهر خلافت و شهر یاری الممدوح بلسان العبد و الحر معز
السلطنة و الخلافة محمد همایون بهادر متمکن گشته - به یمین
سعادت قرین آن عزیز فرزند جناب سلطنت مآب المختص بعواطف
الملك الديان قاسم حسین سلطان و عمدة الخواص احمد يوسف
اوغلاچچی و معتمد الملك کامل الاخلاص هندو بیگ قوجین و معتمد
الملك صادق الاخلاص خسرو کوکلتاش و معتمد الملك قوام بیگ
اردو شاه و عمدة الخواص کامل العقيدة و الاخلاص ولی خازن و فرافوری
و عمدة الخواص پیر قلی سیستانی و عمدة الوزراء بیدن الامم
خواجه بهلول بدخشی و معتمد الخواص عبد الشکور و عمدة الاعیان
سلیمان آقا ایلچی عراق و حسین ایلچی سیستان مقرر گشته بر یسار
ظفر دثار فرزند کامگار مشار الیه عالیجناب سیادت مآب مرتضوی
انتساب میر همه و عمدة الخواص کامل الاخلاص محمدی کوکلتاش
و خواجگی اسد جاندار تعین یافتند - و در برانغار از امرای هند
عمدة الملك خانخانان داور خان و عمدة الاعیان ملک داد کررانی
و عمدة الاعیان شیخ المشایخ شیخ کورن هریک در مقامی که فرمان
شده بود ایستادند و در جرابانگار عساکر اسلام شعار عالی جاه نقابت پناه
رفعت دستگاه افتخار آل طه و یمن سید مهدی خواجه و برادر اعز
ارشاد کامگار منظور انظار عنایت حضرت افریدگار محمد سلطان
میرزا و سلطنت مآب خلافت انتساب عادل سلطان برن مهدی
سلطان و متعمد کامل الاخلاص عبد العزیز میر اخور و متعمد الملك

و استحکامی پدید آورد که عقل پیر و چرخ ائیر مدبر و مرتبش را
 آفرین کرد - و درین ترتیب و انتظام و تشدید و استحکام مقرب
 الحضرة السلطانی اعتماد الدولة الخاقانی نظام الدین علی خلیفه
 داد سعی و اجتهاد داد - و همه تدبیراتش موافق تقدیر و جمله
 سرداریها و کارگزاریهای او پسندیده رای منیر افتاد - مقرر عزت
 پادشاهی در غول مقرر گشت - و بر دست راست برادر عزیز ارشد
 ارجمند سعادت یار المختص بعواطف الملك المستعان حسین
 تیمور سلطان و فرزند اعز ارشد ارجمند منظور انظار حضرت الله
 سلیمان شاه و جذاب هدایت ماب ولایت انتساب خواجه دوست خاوند
 و معتمد السلطنة العلیه و موتمن العتبة السنیه مقرب خاص و
 زبد اصحاب اختصاص یونس علی و عمدة الخواص کامل الاخلاص
 شاه منصور برلاس و عمدة الخواص زبد اصحاب اختصاص
 درویش محمد ساریان و عمدة الخواص صادق الاخلاص عبد الله
 کتابدار و دوست ایشیک آقا در محال خود قرار گرفتند - و بر دست
 چپ غول سلطنت ماب خلافت انتساب سلطان علاء الدین عالم خان
 بن سلطان بهلول لودی و مقرب الحضرة السلطانی مشار الیه و
 دستور اعظم الصدور بین الانام ملاذ الجمهور موید الاسلام شیخ زین
 خوانی و عمدة الخواص کامل الاخلاص محب علی ولد مقرب
 الحضرة السلطانی مشار الیه و عمدة الخواص تردی بیگ برادر
 قوچ بیگ مرحوم مبرور و شیرافکن ولد قوچ بیگ مرحوم مذکور
 و عمدة الاعاظم والاعیان خان معظم آرایش خان و دستور اعظم الوزرا
 بین الامم خواجه حسین و جماعة دیوانیان عظام هریک در موضعی

بیانه حوالی کوهی که ده گروهی اعدای دین بود مضروب خدام نصرت
 انجام لشکر اسلام گردید - چون کوکبه و دبدبه موبک اسلام بگوش
 اعدای دین و کافران لعین رسید مخالفان ملت محمدی که مانند
 اصحاب فیل در پی انهدام کعبه اهل اسلام بودند فیلان کوه پیکر
 عفریت منظر را اعتضاد خود ساختند - و همه متفق و یکدل گشته
 لشکر شقاوت اثر خود را فوجها پرداختند * مثنوی *
 به آن فیلها هدوان ذلیل * شده غره مانند اصحاب فیل
 چو شام اجل جمله مکروه و شوم * سیه تر ز شب بدیستر از نجوم
 همه همچو آتش و لیکن چو دود * کشیده سراز کین بچرخ کبود
 چو مور آمد انداز یمین و یسار * سوار و پیاده هزاران هزار
 و بعزم مقاتله و کارزار متوجه اردوی نصرت شعار شدند - غزاة
 عسکر اسلامی که اشجار ریاض شجاعت اند صنوبر صفت صفها
 کشیدند - و نوک خود منبر هیات آفتاب شعاع را چون مجاهدان فی
 الله باوج ارتفاع رسانیدند - صفی چون سد سکندر آهن خام و مانند
 طریق شریعت بامتقاصت و استحکام مبین قوت متانتش (کانه
 بنیان مرصوص) و فلاح و فیروزی بمقتضای (اولئک علی هدی
 من ربهم و اولئک هم المفلحون) به اهالی ان صف مخصوص
 دران رخنه نی از طباع و هیم * چو رای شهنشاه و دین قویم
 علمهای او عرش فرسای همه * الفهای انا فتحنا همه
 رعایت حزم را مرعی داشته بطریق غزاة روم جهت پناه تفکچیان
 و رعایان ازان که در پیش سپاه بودند صفی از ارا به ترتیب نموده
 یا یک یک زنجیر اتصال داده شد - القصه جیوش اسلام چنان انتظام

(نبشرهم بعذاب الیم) می افراشتند توابع و عساکر بهیار و پرگنات
 وسیع الاقطار داشتند - چنانچه صلاح الدین سی هزار سوار را ولایت
 داشت - و راول آدیسنگه باکری دوازده هزار سوار و میدنی رای دوازده
 هزار سوار و حسن خان میواتی دوازده هزار سوار و تارنیمل ایدری
 چهار هزار سوار و نریت هادا هفت هزار سوار و ستردی کهنچی شش
 هزار سوار و بیرمدی چهار هزار سوار و نرسنگه دیو چهار هزار سوار و
 محمود خان ولد سلطان سکندر اگرچه ولایت و پرگنه نداشت اما ده
 هزار سوار تخمینا بامیدواری سرداری جمع کرده بود - که مجموعه
 جمیعت آن مجوزان وادی سلامت و امنیت نظربقاعده پرگنه و ولایت
 دولک (؟) و یک هزار باشد - القصه آن کافر مغرور باطن کور ظاهر دلها
 باقساوت کفار سیاه روزگار که ظلمات بعضها فوق بعض بایکدیگر
 موافق ساخته در مقام مخالفت و محاربه اهل اسلام و هدم اساس
 شریعت حید الانام علیه الصلوة والسلام در آمد - مجاهدان عساکر
 پادشاهی مانند قضای الهی برسر آن دجال اعور آمده قضیه (اذا
 جاء القضاء می البصر) را منظور نظر بصیرت اصحاب سیرت گردانیدند
 و کریمه (من جاهد فانما یجاهد لنفسه) را ملحوظ داشته فرمان
 واجب الانعان (جاهد الکفار و المنافقین) را بامضا رسانیدند
 روز شنبه هیزدهم شهر جمادی الثانی سنه ۹۳۳ که (باریک الله فی
 سبتکم) نشان مبارکی آن روز است در نواحی موضع کانوه (※) از مضافات

(۲ ن) در واقعات بابری بارمل ایدری نوشته *

(※) الصحیح خانوه - شف صفحه ۴۸ *

گردید - که بعضی طوق لعنت زنار در گردن و برخی خار سجدت
 ارتداد در دامن داشتند - و استیلاي ان کافر لعین (خذله الله في يوم
 الدين) در ولایت هند بمرتبه بود که پیش از طلوع افتاب دولت
 پادشاهی و قبل از سطوع نیر خلافت شاهنشاهی با انکه راجها و رایان
 بزرگ نهاد که در مقابله اطاعت فرمانش بودند - و حاکمان و پیدشویان
 متصف به ارتداد که درین محاربه در عناننش بودند بزرگی خود را
 منظور نداشته در هیچ قتالی متابعت بل موافقت وی نکردند -
 و در هیچ مسافرت طریق مصاحبت و مرافقت او نپردند -
 تمامی سلاطین رفیع این خطه وسیع چون سلطان دهلی و سلطان
 گجرات و سلطان مندو و غیرهم از مقاومت ان بد سیربی موافقت
 کفار دیگر عاجز بوده اند و بلطایف الحیل مدارا و موااسمی نموده اند -
 لوای کفر در قریب دویست شهر از بلاد اسلام افراخته بود - و تخریب
 مساجد و معابد نموده عیال و اطفال مومنان ان مدن و امصار را اسیر
 ساخته - و قوت وی از قرار واقع بجائی رسیده که نظر بقاعده مستمره
 هند که یک لک ولایت را صد سوار و کروری را ده هزار سوار اعتبار
 میکنند بلاد مسخره آن سرخیل کفره بده کرور رسیده که جای یک
 لک سوار باشد - و درین ایام بسی از کفار نامی که هرگز در هیچ
 معرکه یکی از ایشان امدادش نه نموده اند بنابر عداوت عسکر اسلامی
 بر لشکر شقاوت اثر وی افزودند - چنانچه ده حاکم به استقلال که هر یک
 چون دزد دعوی سرکشی می نمودند و در قطری از اقطار قاید
 جمعی از کفار بودند - مانند اغلال و سلاسل بدان کافر فاجر متصل
 گشتند و ان عشره کفره که بر نقیض عشره مبشره لوای شقاوت فزای

شکری که در مقابل نعمتی لازم آید که نه در دنیا دولتی ازان
 عظیم تر باشد و نه در عقبی سعادتى ازان جسيم تر نمايد - وایم معنی
 جز نصرت بر اقویای کفار و استیلا بر اغبیای فجار که (اولئک هم
 الکفرة الفجرة) در شان امثال ایشان نازلست نخواهد بود - و در نظر
 بصیرت ارباب الباب احسن ازان سعادتى نخواهد نمود - المنة لله
 که ان سعادت عظمی و موهبت کبری که من المهد الی هذا العهد
 مطلوب اصلی و مقصود حقیقی ضمیر خیر اندیش و رای صواب
 کیش بود درین ایام خجسته فرجام از ممکن عواطف حضرت
 ملک علام روی نمود - فتاح بی همت و فیاض بی علت مجددا
 بمفتاح فتح ابواب فیض بر چهره آمال نواب نصرت مال ما کشود -
 اسامی نامی افواج با ابتهاج ما در دفتر غزات گرامی مثبت گردید -
 و لواي اسلام به امداد لشکریان ظفر انجام ما باوج رفعت و ارتقا
 رسید - کیفیت صدور این سعادت و ظهور این دولت آنکه چون اشعه
 سیوف سپاه اسلام پناه ما ممالک هند را بلامعات انوار فتح و ظفر منور
 ساخت - و چنانچه در فتح نامهای سابق سمت تحریر یافته - ایادی
 توفیق رایات ظفر آیات مبارک ممالک دهلی و اگرة و جونپور و خرید (?)
 و بهار و غیر ذلک برافراخت - اکثر طوایف اقوام از اصحاب کفر و ارباب اسلام
 اطاعت و انقیاد نواب فرخنده فرجام ما را اختیار نموده طریق عبودیت
 را بقدم صدق و اخلاص پیمودند - اما سنکای کافر که در سوابق ایام
 دم از اطاعت نواب خجسته انجام ما میزد اکنون بمضمون (ابی و
 استکبر و کان من الکافرين) عمل نموده شیطان صفت سرکشید - وقاید
 لشکر دوران و سرخیل سپاه مجوران گشته باعث اجتماع طوایف

فیروزی عالم افروز به یازده ماه و پنج روز با رانا سنگی کافر که از
 نخوت فزونی مکنیت و غرور و اندوهی جمعیت باهنگ پیکار و داعیه
 کارزار تا خانوه (کالوه) آمده بود نبرد مرد آزما و جهاد حیرت افزا
 فرموده بصرصر حملهای کوه شکن خلافت پیدشکن شقاوت فن را مثل
 مور و ملخ پراکنده ساختند و جمعیت آن جمع مغرور را بسان هبات
 منثور بباد داده اساس هستی آن ادبار پڑوهان را با خاک برابر
 گردانیدند چنانچه فتحنامه که در واقعات بابری رقم یافته و درین
 شاهنشاه نامه نتج ایزدی نقل می یابد تا جویندگان سوانح را بر
 حقیقت حال اگهی پدید آید و ژرف نگهان دور بین را سرمایه
 معرفت الهی بدست افتد ازان باز گوید *

نقل فتحنامه

الحمد لله الذی صدق وعده - و نصر عبده - و اعز جنده - و هزم
 الاحزاب وحده - ولا شی بعده - یا من رفع دعایم الاسلام بنصر اولیایه
 الراشدين - و وضع قوایم الاصنام یقهر اعدایه الماردين - فقطع
 دابر القوم الذین ظلموا و الحمد لله رب العالمین - و صلی الله
 علی خیر خلقه محمد سید الغزاة و المجاهدين - و علی اله
 و اصحابه الهدات الی یوم الدین - تواتر نعمای سبحانی باعث
 تکثیر شکر و ثنای یزدانیدست - و تکثیر شکر و ثنای یزدانی مورت
 تواتر نعمای سبحانی - بر هر نعمتی شکری مرتب است - و هر
 شکری را نعمتی از عجب - ادای لوازم شکر از قدرت بشر متجاوز
 است - و اهل اقتدار از استیغای مراسم آن عاجز - علی الخصوص

بر گزیدند زمان زندگی آن بلند قدر سی و نه سال بود *

حضرت گیتی ستانی فردوس مکانی

ظهیرالدین محمد با برپادشاه غازی

آن حضرت ششم ماه محرم سال هشتصد و هشتاد و هشتم بفرهستی
بسیط روی زمین را رشک بهشت برین ساختند و روز سه شنبه پنجم
رمضان سال هشتصد و نود و نهم که من مبارک به یازده سال و
هفت ماه و بیست و نه روز رسیده بود در خطه دلکشای اندجان
رونق افزای سریر جهانبانی گشتند و یازده سال در ماوراء النهر
حکم ران بودند و با سلاطین چغتایی و ازبک نبردهای عظیم نمودند
پس ازان بیست و یک سال و دو ماه و سه روز در کابل و قندهار و
بدخشان و غزنین و توابع و مضافات این دیار بفرمان دهی
پرداختند و درین میان پنج نوبت بقصد کشایش بهندوستان
آمده اند نوبت پنجم روز جمعه هشتم رجب سال نهصد و سی
و دوم در ظاهر قصبه پانی پته با سلطان ابراهیم ولد سلطان سکندر
بن سلطان بهلول لودی که صد هزار سوار افغان و هزار فیل جنگی
همراه داشت با آنکه در رکاب فیروزی از نوکر و نوکر نوکر و
مرداگر و جزان همگی دوازده هزار کس بود محاربه نموده
غنیم را کشته لوی فتح و ظفر برافراشته هندوستان بهشت نشان
را (سیوای دکن و گجرات و بنگاله) مسخر ساخته اند (بعد ازین ^(۷))

(۶ ن) فقط در نسخه (ک) (۷ ن) ازین جا تا صفحه ۶۲

مطابق عبارتین که چاپ شد فقط در نسخه (ک) بوده است *

آباد این جهان بدار النفس جنان شتافته اند مدت حیات آن
عالی درجات چهل و یکسال بود *

سلطان محمد میرزا

فرزند دولت پیوند میران شاه اند - با برادر خود میرزا خلیل در
سمرقند می بوده اند و در زمان سلطنت میرزا شاه رخ ازین سپنجی
سرا بدار البقا رحلت فرموده اند چون تاریخ ولادت و ارتحال آن
حضرت در تواریخ معتبره بنظر در نیامده بذابریں نگاشته نشد *

سلطان ابوسعید میرزا

بن سلطان محمد میرزا - در سنه هشتصد و سی باشاعت انوار
وجود تمام سود جهان را فروغ آمود گردافیدند و در سن بیست و
پنج سالگی بر اورنگ سلطنت جلوس نمودند و هرزده سال فرمان
روائی کرده بیست و پنجم رجب هشتصد و هفتاد و سیوم بغردوس
برین خرامیدند مدت زندگانی سامی چهل و سه سال بود *

عمر شیخ میرزا

پسر چهارم سلطان ابوسعید میرزا اند تولد آن والا نژاد در سال
هشت صد و ششم در سمرقند بوقوع آمد و بعد^(۲) از والد ماجد در
اندجان که دارالملک ولایت فرغانه است اورنگ آرای سلطنت
گشتند و روز دو شنبه چهارم رمضان سنه هشت صد و نود
و نه در اخسیکت از نشأ تعلق دل بر گرفته سفرعالم تجرد

(۲ ن) و بعد از والد ماجد ولایت فرغانه و خجند و اوراتیة که اصل
نامش استروشنه است در تصرف داشتند و روز دو شنبه الخ

در هفصد و هفتاد و یکی کرد جلوس

در هشتصد و هفت کرد عالم پدرود

(۲) آن شرف گوهر آدم نظام بخش عالم را چهار پسر بود - نخستین جهانگیر میرزا - آن والا نسب در حیات آن حضرت بست مرحله از عمر نور دیده در هفت صد و هفتاد و شش در سمرقند رحلت نمودند - دوم عمر شیخ میرزا - آن رفیع منزلت نیز در زندگی پدر رفیع قدر در ربیع الاول سنه هفتصد و نود و شش در سن چهل سالگی شربت شهادت چشیدند - سوم میرزا میران شاه - تاریخ ولادت و ارتحال آن گرامی نژاد نگاشته می آید - چهارم شاهرخ میرزا - و آن عالی مرتبت بعد از پدر بزرگوار چهل و سه سال و چهار ماه در ممالک مفتوحه صاحب قران ظفر قرین سیوای روم و هندوستان حکم رانی نمودند و در شهر ذی الحجه سال هشت صد و پنجاهم بعد از زندگی هفتاد و دو سال راه بقا پیمودند) *

میرزا میران شاه

خلف الصدق حضرت صاحب قران ظفر قرین اند در هفصد و شصت و نهم قدم در ملک هستی نهاده بعد از شفقار شدن حضرت صاحبقران ابا بکر میرزا مهین پور انجذاب (*) خطبه و سکه را بنام پدر والا قدر زینت داده چندی مهمات ملکی سرانجام نمود - در بیست و چهارم ذی القعدة هشتصد و دهم از وحشت

(۲ ن) این عبارت فقط در نسخه [ک] بوده است *

(*) آنجذاب یعنی میرزا میران شاه *

و جرجان و دیاربکر و آذربایجان و کردستان و خوزستان و مصر
و شام و روم و دیگر بلاد و امصار و بحار و اقطار که نگارش تفصیل
آنها نامه جداگانه باید بل خامه فرسوده زبان از عهده گذارش آن
بر نیاید مسخر ساخته اند - و رقبه فرمان روایان جهان در رقبه اطاعت
کشیده اند - و بر منابر حرمین شریفین و دیگر اماکن شریفه و مشاعر
قدسیه خطبه فرمان فرمائی بنام نامی آنحضرت خوانده شد - از
بدو ایجاد عالم تا حال هیچ یکی از سلاطین روی زمین در شوکت
و جاه و مکنت و دستگاه و شکر فی طالع ملک پیر و نیرنگی اقبال
جهانکشا بدین پایه نرسیده - و چشم روزگار چنین بادشاهی ندیده -
و گوش زمانه مثل این فرمان روائی نشنیده - شب چهار شنبه
هفدهم ماه شعبان سال هشتصد و هفتم در اثنای آنکه آن خاقان
گیتی ستان به تسخیر ممالک خطا متوجه بودند در موضع انزار
که از سمرقند تا اینجا هفتاد و شش فرسخ است رخس حیات
بفسحت سرای جهان باقی تاختند - نعلش عرش پایه آن حضرت
بشکوهی که شایسته آن خدیو نشأتین باشد بسمرقت رسانیده جسد
اطهر آن بزرگ دین و دنیا را بر وفق سنت سفینه خیر الانام علیه
و علی آله و صحبه الصلوٰه و السلام در گنبدی که آن حضرت مضجع
مقدس خود قرار داده بودند دفن نمودند - مدت عمر هفتاد سال
و یازده ماه و بیست و دو روز بود - در تاریخ ضبط سنین احوال آن
عالم آرا گفته اند

• رباعی •

سلطان تهر آنکه مثل او شاه نبود

در هفتصد و سی و شش آمد بوجود

و ارتحال و مدت زندگانی و سلطنت حضرت صاحبقران - و اخلاف
گرامی آن افتخار زمین و زمان - که در سلسله نسبت سامی این
زینت افزای اورنگ و دیهیم - فرمان فرمای هفت اقلیم - واقع
اند می پردازد - تا متدبعان اخبار بر مجملی از احوال این
برگزیدگان الهی اطلاع حاصل نمایند *

سلطان اعظم خاقان معظم مالک الخافقین ثالث القطبین
قطب الدنيا و الدین حضرت امیر تیمور صاحبقران
اسكنه الله في بحبوة الجنان *

آن والا شکوه عالیقدر شب سه شنبه بیست و پنجم شعبان سال
هفصد و سی و ششم بطالع جدی در ظاهر خطه کش که بشهر
میز شهرت دارد و از بلاد توران است و یک منزل سمرقند در انجمن
وجود قدم سعادت توأم نهاده جهان افروز گشتند - و روز چهار شنبه
دوازدهم ماه مبارک رمضان سال هفصد و هفتاد و یکم که عمر گرامی
بسی و پنج سال و هفده روز رسیده بود در شهر بلخ افسر فرماندهی
و اکیل کشور کشائی بر سر نهاده اورنگ جهانبانی را آسمانی پایه
ساختند - و بیدمن تائید ایزد بی همال - و نیروی دولت و اقبال -
از ابتدای جلوس بر تخت کامرانی تا اقیانای ایام زندگانی که سی
و پنج سال و یازده ماه و پنج روز بود فتوحات عظیم و تسخیرات جمیم
که نسخ کارنامه‌های پیشینیان و ماحی بارنامه‌های باستانیان است
بر روی کار آوردند - و مملکت ماوراءالنهر و بدخشان و خوارزم و ترکستان
و زابلستان و کابلستان و هندوستان تا دارالملک دهلی و خراسان و
عراق عرب و عراق عجم و فارس و مازندران و گیلان و کرمان و طبرستان

یزدی در ظفر نامه و ملا عبد الله هاتفی در تیمور نامه و دیگر
 ارباب تاریخ در مصنفات خویش به تفصیل نگاشته اند - و احوال
 مدینت اشتمال قهرمان قدوسی نژاد - حکم ران قدوسی نهاد - پایه
 افزای قوایم اورنگ شوکت و حشمت - گره کشای معاهد سلطنت
 و عظمت - حضرت فردوس مکانی ظهیر الدین محمد بابر بادشاه
 غازی در واقعات بابری که آن حضرت بزبان ترکی بخط خجسته
 نمط نگارش فرموده اند و سوای جزوی چند مبدین حال چند
 ساله که از میان افتاده در کتابخانه پادشاهی موجود است رقم
 پذیرفته - و اخبار و آثار ناصب اعلام شوکت - رافع الویة ابهت -
 چمن پیرای دین و دنیا - گلشن آرای صورت و معنی - حضرت
 جذت آشیانی نصیر الدین محمد همایون پادشاه غازی - و خداوند
 فرو فرهنگ - خدیو دانش و هنگ - فروغ بخش ایوان جلال - فلک
 رخس والا اقبال - حضرت عرش آشیانی جلال الدین محمد اکبر
 پادشاه غازی بشرح و بسط در اکبر نامه گذارش یافته - و سوانح
 و وقایع فرازنده مهاد کامگاری - برازنده سریر بختیاری - چراغ
 خاندان مجد و علا - شمس دودمان عز و اعتلا - حضرت جنت
 مکانی نور الدین محمد جهانگیر پادشاه در جهانگیر نامه مزبور گشته -
 و مکارم و محاسن دیگر نیاکان عظیم الشان - و اجداد رفیع المکان
 این پناه دوران - قبله گیهان - تا جناب نبوت مآب ابو البشر علی
 نبینا و علیه الصلوٰة و السلام در کتب مبسوطه تاریخ مرقوم گردیده
 خامه بدایع نگار وقایع گذار ذکر آنرا تحصیل حاصل دانسته متعرض
 نمیگرد - و بتذمیق تاریخ ولادت و جلوس بر تخت فرمان دهی

معلومی و امهات سفلی را در کارخانه تقدیر و نگارخانه تصویر و اله و
 حیران و عاجز و سرگردان می شناسد چون مستبعد ندید که اسرار
 حکمت الهی وجود بعضی اشیا را مربوط بظهور بعضی اسباب ساخته
 باشد چنانچه طراوت بساتین و ازهار و لطافت ریاحین و انوار را بحسن
 طلعت بهار و لطف اعتدال لیل و نهار باز بسته اندکی از مآثر و
 مفاخر این پادشاه عظیمقدر سپهر اقتدار که بعین الیقین مشاهده
 نموده بقدر فطرت ناقص خود بر شواهد و دلایل این طالع خجسته
 منطبق گردانید و برای رفع استبعاد بر سبیل اشهاد بر لوح بیان
 نکشت و شرح احوال آینده را سال بسال چون وقتی وسیع و خاطری
 فارغ می خواست فرو گذاشت و سخن را بر دعا ختم نمود • نظم •
 تا بود مقدور گردون سعد و نحس و خیر و شر
 تا بود مجبور سرد و گرم گیتی شیخ و شاب
 پایه قدرش مباد از گردش گردون فرود
 عالم جاهش مباد از آفت گیتی خراب
 نفس پاکش همچو ذات عقل ایمن از فساد
 سال عمرش همچو دور چرخ بیرون از حساب

ذکر ابای کرام و اسلاف عظام خلیفه زمین و زمان

چون مفاخر و مآثر خاقان بحر و بر - فرمان فرمائی هفت کشور -
 مومنان اساس جهان بانی - مشید ارکان گیتی ستانی - پادشاه
 عرش سرور - شهنشاه ممالک گیر - رافع رایات عدل و احسان - خافض
 اعلام جور و طغیان - حضرت صاحب قران را ملا شرف الدین علی

است حد و در بجان و اثنی عشریه و هفت بهر عطار و وجه شمس
 ارد جان مشتری نه بهر زحل درجه قیمة مونت خداوند مثلثه قمر
 بشرکت زهره و مریخ مستولی عطار این خانه منسوب است
 باعدا و دواب و خوف و هراس خانه و خداوندش و قابل تدبیر و
 خداوندش و سهم الاعداء و دیگر سهام و خداوندان سهام نخستین
 بر احوال منسوبات این خانه استدلال نماید بودن عطار و مخفی
 و سهم الاعداء در جدی در تدبیر زحل و نظر سعدین بطالع و این
 خانه و مقابله مریخ با طالع از و تدلیل است بر بسیاری اعدا و
 گرفتار شدن آنها بوبال و نکال و شقارت و نکبت و سوء خاتمه
 و خسران دنیا و آخرت و فراغ خاطر اقدس از نکابت و مکایدت آنها
 بودن آفتاب ناظر باین خانه از تثلیث مقتضی آنست که شخص
 مقدس در مواقع خوف و خطر چون کوه استوار باشد و در معارکی
 که مرد را قدم ثبات از جای رود از روی پردلی عذاب تمکن و وقار
 از دست ندهد و بعزوه و ثقی توکل متمسک بوده غبار وهم و
 هراس و نزل بر آینه خاطر ملکوت ناظرش نه نشیند بودن مریخ
 در و تد قوی حال در برج ملکی قابل تدبیر آفتاب و عطار و
 بودن سهم السعادة درین خانه دلیل است بر فراهم آمدن دواب
 بسیار و چهار پایان بید شمار به خصوص فیلان کوه پیکر آسمان
 حرکت و اسپان قوی هیکل قمر سرعت و انعام بی نهایت ازین جنس
 باهل سلاح و مهتران سپاه و اعوان و انصار *

راقم این کلمات که حصول اسباب سعادت و فتح ابواب دولت
 وابسته بعنایت مسبب الاسباب و اراده مفتوح الابواب میداند و آباء

و سهم الرجا و سهم الاصدقا و خداوندان سهام و زهره و مشتری بر
احول منسوبیات این خانه استدلال نمایند بودن قابل تدبیر شمس
مریخ و قابل تدبیر زهره و زحل و بودن شمس و مریخ و زحل در
اوتاد دایل است برآنکه مورد نظر التفات و عنایت اقدس پیشتر
ارباب صلاح و خداوندان خاندانهای قدیم باشند و پایه قدر و شان
این گروه بیدفزاید و کامیاب حصول مطالب و مارب گشته بدرجات
بلند و مراتب عالیه فایز گردند و چون این کواکب بمقابله و تربیع
طالع اند بقدر حق تربیت و مرحمت مصدر خدمات پسندیده
نشوند و آینه خاطر جمعی بغبار بی اخلاصی و زنگ نفاق مکدر
باشد بودن مستولی مشتری در تسدیس طالع و تثلیث حادی
عشر و بودن سهم العقل و النطق در حادی عشر دلیل است برآنکه
ورزا و نواب دولت ابد طراز بحلیه فضل و دانش آراسته بوده
در کارها از روی عقل خوض می نموده باشند و نفس الامر و واقع
را ملحوظ داشته قطع و فصل مهمات ملکی و رتق و فتق امور
مالی بارشاد عقل دوربین اقدس و دلالت فکر متدین مقدس
انجام دهند و در وضع ضوابط و قوانین و رفع شبهات و کشف
مشکلات از مشکوة خاطر ملکوت ناظر اقتباس نمایند بودن صاحب
طالع به تسدیس طالع و به تثلیث حادی عشر دلیل است بر
فراوانی اسباب زینت و وفور موجبات شکوة و شوکت و حصول
مرادات و متمنیات بر وفق اراده و دلخواه •

خانه دوازدهم - مرکز این خانه پنجاه و نه دقیقه است
از برج منبلی که خانه شرف عطارد و هبوط زهره و وبال مشتری

مشایخ و صلحا معطوف احتفاف شمس و قمر بکواکب و بودن
 راس بر درجه ممر شعری یمانی و سهم الظفر در عاشر دلیلی است
 قوی برانکه پایه قدر رفعتش باقصی مدارج کمال ترقی نماید و
 سلاطین صاحب تمکین بدرگاه جهان پناهش ملتجی شوند پرتو
 شهرتش عالم گیر گردد و صیت عظمتش بکره اثیر رسد دست
 حوادث از دامن دولتش کوتاه باشد و استدان سپهر نشانش گردن
 کشان را صامن و پناه مواد جاه و جلالش پیوسته در افزایش و
 اسباب شوکت و اقبالش همواره مصون از کمی و کاهش و هرچند
 ایام عمر مبارکش بیدفزاید موجبات ازدیاد شکوه و شوکتش پیشتر
 شود و دایره مملکتش وسیعتر و چون من مبارکش از مرحله شست
 شمسی بگذرد لطایف غیبی بر روی کار آید و ابواب فتوحات
 بر روی روزگارش کشاده گردد و رایت استعلا و اقتدار بر افرازد
 و چهره فتح و ظفر در آینه مراد مشاهده کند و اعدا و بدسگالان را
 مقهور و مغلوب گردانیده بفراغ بال با کمال تمکن و استقلال بر تخت
 دولت بعیش و شاد کامی روزگار گذراند *

خانه یازدهم - مرکز این خانه یکدرجه و دو دقیقه است از
 برج اسد که خانه آفتاب و وبال زحل است حد مشتری وجه زحل
 دریجان و هفت بهر و دوازده بهر آفتاب اردجان زهره نه بهر
 مریخ درجه نیره سعد مذکر خداوند مثلثه مشتری بشرکت شمس
 و زحل مستولی مشتری این خانه منسوب است بامید و رجا و
 اصداقا و اسباب زینت و موجبات سعادت و امرا و ارکان دولت از
 جوهر این خانه و خداوندش و قابل تدبیر خداوندش و از مستولی

عشر قیمة مذکر خداوند مثلثه مریخ بشرکت زهره و قمر مستولی
 کوکب مریخ این خانه منسوب است بجاه و دولت و حشمت
 و سلطنت و ریاست و شکوه و شوکت و عظمت و شغل و عمل از
 جوهر این خانه و خداوندش و قابل تدبیرش و از مستولی و از
 سهم الملك و سهم العمل و خداوند هر یک و از شمس و قمر و زهره
 و مریخ و کوکب منیر و زحل و مشتری و کوکبی که درین خانه
 استدلال نمایند بودن زحل که صاحب شرق طالع است در عاشر
 محاسد راس و اتصال خداوند عاشر بمشتري و بودن مریخ قابل
 تدبیر آفتاب و استیلای آن بر عاشر و احتغاف شمس و قمر
 بکواکب دلیل است برآنکه چون منشور دولتش بطغرای جهان
 ارای و انتباه الملك موشح گردد و ماهیچه چتر فلک فرسایش بر بسیط
 زمین و زمان سایه گستر شود و بفروغ رای جهان کشایش ساخت
 ملک و دولت منور گردد منظور علو همتش تقویت دین مبین و
 نصب العین سهو فطرتش احکام شریعت سید المرسلین باشد
 عرصه جهان در عهد دولت روز افزونش رشک روضه رغوان و ساخت
 ربع مسکون در ایام خلافت همایونش مهد امن و امان گردد بهار
 ایام دولتش چون ایام بهار خرم باشد و خرمی هنگام سلطنتش
 مانند هنگامه خرمی دور از غم از رشحات غمام عدل و احسانش
 گلشن مملکت همچون بهشت از فیض سلسبیل ناضر و بارور و از
 قطرات نیکسان محاب برو امتدانش نهال اقبال طویی وار از رشحات
 آب کوثر مرسبز و تازه و تر همگی همتش بر افاضه خیرات و اشاعت
 مبرات مصروف تمامی عزیزمتش بر تعظیم عادات و علما و تکریم

تتبع هوای نفسانی تفهیم نماید بودن عطار و قمر ناظر باین خانه
 دلیل است بر توجه خاطر ملوک ناظر به تحقیق مسایل و قضایا
 و عور و توغل در ادراک حقایق اشیا و رغبت بعلوم اوایل و
 معقولات و تدقیق در مقامات شرعیه و منقولات بودن خداوند خانه
 زحل و بودن زهره و مشتری ناظر بخانه نهم دلیل است بر دقت
 طبع و قوت فکر و صفای ضمیر و روشنی رای و حسن تدبیر و
 ادراک غوامض بعقل ثابت و ابداع صنائع و بدایع برای
 و سنجیدگی در سخن و شیرینی در کلام بودن عطار و مشتری
 ناظر باین خانه دلیل است بر دیدن خوابهای درست و موافق
 در اکثر اوقات و ظاهر شدن تعبیران بزودی باحسن صور و بهترین
 وجوه بودن مریخ و قمر ناظر بطالع و قاسم و بودن قمر مدبر
 سهم السفر و وقوع صاحب طالع در بدت زایل و مریخ در وقت دلیل
 است بر وقوع اسفار بعیده و اشتغال آن بر فواید و منافع عدیده
 بودن مریخ قابل تدبیر عطار مقتضی آنست که اغلب باعث
 و محرک سفر قلع و قمع ارباب بغی و عذاب و تسخیر ممالک و فتح
 قلاع و بلاد باشد و بامداد تائیدات آسمانی در طلب هر مراد که
 رخش همت جولان دهد پیکر مطلوب درآسپه باستقبالش شتابد
 و در تحصیل هر غرض که سالک طریق گردد شاهد مقصود
 امتثالش نماید •

خانه دهم - مرکز این خانه یکدرجه و بیست دقیقه از برج
 سرطان که خانه قمر و شرف مشتری و وبال زحل و هبوط مریخ است
 حد مریخ وجه زهره اردجان زحل در یجان و هفت بهر و اثنی

درین خانه دلیل است برآنکه از قسم مبراث اعیان و اشیائی
بیحد و نهایت بخزانة عامرة عاید گردد و در کار ملک و دولت
صرف شود چراکه زهره با زحل متناظر است •

خانه نهم - مرکز این خانه یکدرجه و سی و چهار دقیقه است
از برج جوزا که خانه عطارد و شرف راس و وبال مشتری است حد
و در یجان و هفت بهر و اثنی عشریة عطارد وجه مشتری اردجان
شمس نه بهر زهره درجه نهم مونت خداوند مثلثه عطارد بشرکت
زحل و مشتری مستولی کوکب عطارد و مشتری این خانه مذسوب
است بدین و مذهب و ملت و علم و حکمت و مفر دور و رویا و
زهد و تقوی از جواهر این خانه و خداوندش و مستولی و قابل
تدبیر خداوند خانه و از قمر و مریخ و عطارد و مشتری و سهم العلم
و سهم السفر و خداوندان این سهام بر مذسوبات این خانه استدلال
نمایند بودن مشتری و عطارد که کوکب علم و دین است ناظر
باین خانه و وقوع سهم العلم در تدبیر قمر دلیل است برآنکه ذات
اقدس را حفظ مراسم دین و رواج شرع سید المرسلین پیش نهاد
همت باشد و در فصل قضایا از جاده شریعت غرا تجاوز جایز
ندارد و بکمال عقل و فراست و وفور فهم و کداست و پاکیزگی
عقیدت و صفای نیت و دینداری و شریعت پروری مراد ملوک
و ملاطین روی زمین باشد و در عنفوان جوانی و ریعان شباب که
محال و سارس شیطانی است و میدان هواجس جسمانی توفیق
توبه و انابت یابد و دست رد بر روی منکرات و مناهی نهد و
معارف و ملاحی را پشت پای زده تحریری رضای یزدانی را بر

طایفه محفوظ و محروس باشد و این گروه اظهار دوستی و موافقت را وقایع جان و مال ساخته از بارقه قهر و سطوت امان یابند و باقتباس انوار وفان سلامت مانند - صاحب کتاب ظفر نامه در احکام طالع پادشه مغفور مبرور میرزا شاهرخ میگوید مریخ خنجر گذار شمشیر دار در وتد سابع که مقابل طالع است و شریک خانه و منازع تیغ انتقام بزهر قهر آب داده تا هر که پای از جاده مطارعت بیرون نهاده سر مقابله و معارضه برارد بی توقف جوهر روح بدست قابض ارواح سپارد هر که درین معنی شکی بخاطر آرد هم در آینده حال خود صورۃ یقین مشاهده نماید •

خانه هشتم - مرکز این خانه یکدرجه و بیست و هشت دقیقه است از برج ثور که خانه زهره و شرف قمر و وبال مریخ است حد و دریجان و هفت بهر و اثنی عشریه زهره وجه عطارد اردجان قمر نه بهر زحل درجه قیمة مذکر خداوند مثله قمر بشرکت زهره و مریخ مستولی کوکب این خانه منسوب است بخوف و خطر و بیم و هراس و اسباب آن و مال میراث ازین خانه و خداوندش و از مستولی و از سهم الخوف و از سهم الارث و خداوند هر سهم و از کوکبی که درین خانه باشد استدلال بر حال منسوبیات این خانه نمایند بودن قمر و شمس ناظر باین خانه و اتصال قمر بمشتري و خلو این خانه از نحوس دلیل است بر عدم خوف و خطر و وصول بعمر طبیعی و استیغای عطایای کدخداها بودن صاحب این خانه زهره با سعد اکبر در یک خانه دلیل است بر حسن عاقبت و فرج بعد از شدت و انتهای آوان اندوه و تعب بزمان شادی و طرب بودن سهم المال

و هشتم و وفور عبید و خدم و توجه خاطر اقدس بر رعایت مردم
معروف و مشهور و صرف اوقات فرخنده ساعات در کار سپاه منصور *
خانه هفتم - مرکز این خانه یکدرجه و چهارده دقیقه است از
برج حمل که خانه مریخ و شرف آفتاب و وبال زهره و هبوط زحل
است حد مشتری وجه و دریجان و اردجان و هفت بهر و نه بهر
و اثنی عشریه مریخ درجه قیمه مذکر خداوند مثلثه مشتری
بشرکت شمس و زحل مستولی مریخ و آفتاب - این خانه
منسوب است بازواج و شرکا و اصداد و خصما ازین خانه و خداوندش
و مستولی و سهم التزویج و خداوندش و سهم العبد و خداوندش
و ارباب مثلثات و زهره و قمر و کوکبی که درین خانه باشد بر احوال
منسوبات این خانه استدلال نمایند - بودن مستولی برین خانه
مریخ و آفتاب و سهم التزویج درین خانه و نظر صاحب طالع و قمر
و ارباب مثلثات این خانه باین خانه دلیل است بر آنکه مخدرات
حریم عصمت عفاف بزرگ منش خجسته کردار پاکیزه روزگار
باشند از خانواده عز و شرف بآداب خدمتگاری آراسته - دل
بر لوازم رضا جوئی گذاشته - از نیکو خدمتی کامیاب دولت - و از پاک
اعتقادی بهره مند سعادت دنیا و آخرت - بودن مریخ به تربیع زحل
دلیل است بر آنکه از وقوع قضیه ناگزیر بعضی حزن عظیم بخاطر
مبارک راه یابد و اندره بی اندازه بگردد ضمیر منیر در آید بودن
مریخ درین خانه مقابل طالع در تربیع زحل دلیل است بر آنکه
بدشگالان و خصمان از منسوبات مریخ بوده باشند و چون زهره و مشتری
و دیگر کواکب باین خانه ناظراند ذات اقدس از شر و مکر و غدر این

و اردجان زهره وجه زحل در یجان و هفت بهر و اثنی عشریه
 مشتری نه بهر قمر صاحب مثلثه مریخ بشرکت زهره و قمر
 مستولی کوکب مشتری و زهره درجه قیمه مذکر - این خانه
 منسوب است بحشم و خدم و امراض و علل و عید و اما - ازین خانه
 و خداوندش و مستولی و سهم المرض و سهم العبد و خداوند
 هریک و ارباب مثلثات و قمر و کوکبی که درین خانه باشد بر احوال
 منسوبات این خانه استدلال نمایند - بودن سعدین مستولی برین
 خانه و نظر قسیدیس شمس و عطارد دلیل است بر قوت طبع و
 اعتدال مزاج و استقامت صحت و استمرار عافیت و سلامت قوی
 و اعضا از علل و آفات و عاهات - بودن صاحب طالع در خانه
 مشتری و بودن مشتری در خانه خود قوی حال دلیل است آنکه
 اگر احیاناً عارضه پیرامون ذات اقدس گردد بی شایده امتداد
 بصحت مبدل شود و عمده اسباب حفظ صحت و ازاله مرض سلوک
 اقدس باشد بر طبق قوانین حکمت و استیلا و قوت مدبره طبیعت
 و حسن تدبیر و اصابت رای و قوت حدس مقدس - بودن سهم
 العبد در طالع در تدبیر مشتری و بودن مشتری که صاحب خانه
 ششم است به تسدیس طالع دلیل است بر بسیاری غلامان وفادار
 و خدمتگاران جانسپار که بحسن اخلاص و یکجتهی مصدر خدمات
 پسندیده و ترددات شایسته شوند - و امور عظیمه و مهمات جسیمه
 را کفایت نمایند - و از مراحم و الطاف بیکران پادشاهی نوازش
 و تربیت یابند - و بجمعیت خاطر و فراغ بال روزگار گذرانند -
 تشریق صاحب سادس و قبول تدبیر قمر دلیل است بر کثرت خیل

خانه متصل بمشتري دليل است بر تعدد اولاد و احفاد و رضا
جوئي اخلاص خوئي بر خوردار فرمان بردار شايسته بایسته و مزید
عزایت و کمال توجه اقدس بر عایت و تربیت آنها و رسیدن آنها
بمیامن تاثیر تربیت و وساطت رضا جوئي و اخلاص و ارادت
بمراتب بلند و درجات ارجمند - بودن صاحب پنجم در عاشر
محاسن راس با صاحب طالع متناظر دليل است بر آنکه فرزندان
عالي مقدار از یرتو التفات و عزایت اقدس و نظر محبت و عطوفت
مقدس بهره مند و کامیاب باشند و بعلو قدر و مرتبه و ارتفاع شان
و رتبه امتیاز یافته پیوسته کمر خدمت بسته پی سپر طریق
قویم اخلاص و مطاوعت و ارادت بوده شخص خلافت را قوة الظهر و
بازوی سلطنت را سر پنجه لطف و مهر باشند نظر مریخ و زحل
مقتضی آنست که فرزندان عالی مقدار از خواندین بزرگوار پرهیزگار
عالي تبار شریف الذنب جلیل الحسب بعرضه وجود آیند - و بودن
نمر و عطاره به تذلّیث طالع و زحل قابل تدبیر مریخ دليل است
بر آنکه تحف و هدایای بسیار و نغایم و ظرایف هر دیار بعضی
بر سبیل پیشکش و ارمغان و برخی بر رسم باج و خراج بخزانة عامره
عاید گردد - و نظر زهره بزحل دليل است بر آنکه طبیعت مبارک
باستماع اصوات خوش و نغمات دلکش مایل و راغب باشد و در اکثر
اوقات بوصول اخبار ساره از اطراف و ورود رسولان اکناف خاطر
ملکوت ناظر قرین بهجت و شادمانی باشد •

خانه ششم - مرکز این خانه دقیقه پنجاه و نهم برج حوت
است که خانه مشتري و شرف زهره و وبال و هبوط عطاره است حد

بمقتضای (قد رجع الحق الی اهلہ) در مرکز اصلی و مکان طبیعی
 قرار گیرد و ممالک بسیار و قلاع بی شمار بتأزگی بحین تسخیر در آید و با
 ملک موروثی منضم گردد و قرنهای و سالها در تحت تصرف بندگان
 درگاهش باشد - بودن سهم عواقب الامور محفوف باشعۃ سعدین
 قریب بمطرح نور مشتری و بودن قمر که صاحب بیت کوکب
 عاقبت است متصل بمشتري ناقل نور آفتاب دلیل است بر آنکه
 عاقبت کارها بر وفق اراده مدعی باشد و همت و توجه بر هر کار
 که مصروف شود موافق خواهش بحصول انجامد و آخر هر امر
 بهتر از اول باشد و لطایف غیبی در اموری که مرکوز خاطر ملکوت
 ناظر باشد بر منصه ظهور جلوه گراید و هر امر صعب و کار دشوار
 که پیش آید در ضمن آن لطیفه باشد و بر وفق اراده صورت حصول
 یابد و ازان مسرت و خوشحالی روی نماید •

خانه پنجم - مرکز این خانه یک درجه و دو دقیقه است
 از برج دلو که خانه زحل و وبال آفتاب است حد عطارد وجه
 زهره دریجان و اردجان و هفت بهر و اثنی عشریه زحل نه بهر
 زهره صاحب مثلثه عطارد بشرکت زحل و مشتری مستولی
 کوکب عطارد این خانه منسوب است بفرزندان و تحف و هدایا
 و اخبار و رسل و ذخایر اسلاف و شادی و نشاط ازین خانه و
 خداوندش و مستولی بر این خانه و از سهم الولد و خداوندش و
 آفتاب و زهره و ارباب مثلثات این خانه و از کوکبی که درین خانه
 باشد استدلال بر احوال منسوبات این خانه نمایند - بودن سهم
 الاولاد در برج حوت در حد زهره و تدبیر علویین و بودن قمر درین

و درختان بر بساط یکرنگی و جانسپاری بوده در مراسم دولتی خواهی
ثابت قدم باشند و از نوازش و مراسم پادشاهی بهره مند گردند و
بمراقب بلند و درجات و افتایز شوند - وقوع صاحب طالع درین خانه
با صاحب خانه دلیل است بر آنکه خاطر ملکوت ناظر بسفرهای
نزدیک مایل و راغب باشد و نقل و حرکت بسیار روی دهد و
مسرت فزایی خاطر اقدس و متضمن فواید و منافع باشد *

خانه چهارم - مرکز این خانه یکدرجه و بیست دقیقه است
از برج جدی که خانه زحل و شرف مریخ و هبوط مشتری و وبال
قمر است حد عطاره وجه مشتری در بجان و اثنی عشریه و نه بهر
و هفت بهر زحل اردجان شمس صاحب مثلثه قمر بشرکت زهره
و مریخ مستولی مریخ و زحل ازین خانه و خداوندش و شمس
و زحل و زهره و قمر و قابل تدبیر خداوند خانه و صاحب بیت او
استدلال بر حال پدر و مادر و ملک و ضیاع و عقار و عواقب امور
و انجام کارها نمایند - بودن زحل در عاشر محاسد راس با زهره
متناظر قابل تدبیر مریخ و بودن مریخ قابل تدبیر آفتاب دلیل
امت بر آنکه مقدم اقبال توأمش بر دودمان معلی و اروع والا
و مبارک و فرخنده باشد و بواسطه ذات اقدسش آفتاب شکوه و
شوکت خاندان جلال آشیان اعلی حضرت صاحب قران باوج
شرف رسد و از فروغ پرتوش عرصه جهان روشن گردد - و از حضرت
جد نامدار سپهر اقتدارش برابطه وجود مسعود و راهنمایی قاید
اقبالش دولت و مملکت بحضرت والد صاحب عالمقدار خورشید
اشتهارش انتقال نماید - و از آنحضرت به نیروی شمشیر و لطف

مشتري - این خانه منسوب است به برادران و خواهران و خویشان
و دوستان و نزدیک ازین خانه و خداوندش و سهم الاخوة و خداوندش
و شمس و قمر و زحل و مشتري و مریخ و زهره و عطارد بر منسوب است
این خانه استدلال نمایند - شمس و زحل دلیل برادران مهتر -
عطارد دلیل برادران کهتر - و مشتري و مریخ دلیل برادران و
خواهران میانه - بودن شمس و زحل به تربیع طالع و مریخ بمقابله
و عطارد مخفی به تسدیس مریخ دلیل است بر آنکه برادران
از نادانی و کوتاه بینی در مقام یکجتهی و ارادت نباشند - و نشود
غرور شوکت و حشمت راه سعادت و صواب از دیده بصیرت آنها
پوشاند - و سودای محال اندیشه تسلط و استقلال بخاطر راه دهند -
غافل از آنکه برگزیده درگاه ذوالجلال را نکال و وبال بدسگالن طراز
آستین اقبال است - و ادبار و نکونساری بد اندیشان و بی اخلاصان
تمیمه بازوی جاه و جلال - لاجرم بوخامت عاقبت و سوء خاتمه که
نتیجه سوء نیت و قبح سریرت است گرفتار آیند - و از هنگام ظهور
صبح دولت تا طلوع آفتاب خلافت بچاه نیستی و هاویه هلاکت
فروروند و بر صفحه روزگار از آنها اثری نماند • بیت •

هر که سر بر قدم او بارادت ننهاد

تبغ بیداد فلک داد سرش را برباد

بودن قمر و زهره ناظر بطالع تثلیث و تسدیس دلیل است بر آنکه
خواهران را پیرایه محبت زیب و زینت روزگار باشد و بعذایات و مراحم
سرافراز باشند و در ظل دوات ابر طراز آسوده خاطر و فارغبال روزگار
بهر آورند - وقوع سعدین درین خانه دلیل است بر آنکه مخلصان

بزرگ و فوزی سترگ شناخته بضاعت سفر آخرت و زاد راه معاد
 سازد - بودن صاحب بیت الاعوان و انصار که مریخ است در خانه
 خود قوی حال دلیل است بر آنکه سپاه گران و لشکر پیکران چون
 حرکات گردون بی نهایت و چون ذرات آفتاب فزون از حد و غایت
 با عدت بسیار و ابهت بیشمار در ظلال رایات نصرت آیاتش که مطالع
 طالع آفتاب سعادت و اقبال و مشارق شوارق ماه جاه و جلال است
 مجتمع شوند و بمظاهرت بخت بیدارش و معاضدت شمشیر آبدارش
 بساط ابهت و لاله زمان و سلاطین نافذ فرمان را در نورند و قلاع و
 حصونی که از غایت رفعت سر شرفاتش با آسمان ساید - و کره زمین
 از فراز فضلش کمتر از ذره نماید - مفتوح و مسخر گردانند - اتصال
 زهره بمریخ و مقابله با طالع دلیل است بر آنکه همت والا بر رعایت
 و ترتیب اعوان و انصار معطوف و مصروف باشد و ایشان بیشتر
 از پایه استعداد و استیصال مورد مراحم و عواطف پادشاهانه گردند
 و باندازه تربیت و رعایت و عطوفت و مرحمت مصدر خدمتی
 شایسته که موقع قبول باید و در پایه سرپر خلافت مستحسن و
 پسندیده آید نشوند و هفوات و زلات را عفو و صفح از مکارم اخلاق
 پادشاهی امیدوار باشند *

خانه سیوم - مرکز این خانه یکدرجه و سی و چهار دقیقه
 است از برج قوس که خانه مشتری و وبال عطارد و هبوط راس
 و شرف ذنب است حد و در بجان و اثنی عشریه و هفت بهر
 مشتری وجه عطارد اردجان قمر نه بهر مریخ درجه نیر مذکر
 صاحب مقلنه مشتری بشرکت آفتاب و زحل مستولی کوکب

شمشیر ذخیره بحر و کان و اندوخته مملکتین جهان را مالک و
متصرف شود - و رقبه گردن کشان دوران را بر بقیه خراج پذیری
و باج گزاری ادرده خزاین موفوره و ذخایر غیر محصوره که محاسب
عقل از حصر و احصای آن عاجز و قاصر آید بحوزه تصرف
و تملک در آورد - بودن سهم المال در خانه زهره و درجه شرف
قمر مستوایی برو قمر و قوت ارباب مثلذات نیر نوبت و مشتری
سهم السعادت و بیت المال دلیل است بر وفور اسباب زیب
و زینت - و افراط مواد عیش و عشرت - و وصول پیشکشهای لایق -
و تحفههای موافق - از اطراف و اکناف عالم بپایه سریر اعلی -
و رسیدن نوادر هر دیار - و طرایف بلدان و امصار - بدرگاه معلی -
اتصال شمس و عطارد و زهره بمریخ و بودن کوکب زحل در عاشر
طالع قابل تدبیر مریخ دلیل است بر آنکه مطمح نظر کیده یا اثر در
جمع خزاین و افتدای ذخایر رواج و رونق امور سلطنت و توسعه
دایره ملک و دولت - و نظام و نسق کار لشکر جهانکشا - و حفظ
و حراست اطراف ممالک از تکایت اعدا - و اقصاء حوائج زیر دستان -
و اسعاف مطالب حاجتمندان - و افاضت خیرات و مبرات باشد -
و دست دریا نوال را همواره بداد و دهش کشاده دارد - و اسباب
معیشت و فراغت جهانیان را آماده - صیت بر و احسانش و آوازه
جود و امتدانش بر مسرع جهان پیمای صبا مسابقت جوید - و از
پیک دریا نورد شمال گوی سرعت رباید - اموال فراوان و نقد و جنس
بیکران در مسالك رضای اینزدی صرف نماید - و در احراز مثنوبات و
ادخار خیرات سعی بلیغ و جدنجیح نماید - و قضای حوائج را غنیمتی

بزیور عدل و داد بیداراید - و قوانین پسندیده و ضوابط شایسته بارشاد
عقل دور بین بروی کار آورد - ضمیر خورشید نظیرش مرآة صور عینیه -
و معجزه معالی کوفیه - بوده هرچه در پیشگاه خاطر ملکوت ناظرش
پرتو ظهور افکند - موافق واقع و نفس الامر باشد - چون زحل در
عاشر است مستولی بر طالع و سهم الغیب محفوظ بانظار کواکب و
زحل با صاحب طالع متناظر و عطارد در خانه زحل دلیل است
بر آنکه در احداث عمارات عالیه و ابنیه رفیعیه که مهندس روزگار را
تمثال آن در آئینه ضمیر نگذاشته باشد معمار همتش دست صنعت
بکشاید و حاصل بحر و کان را صرف آن نموده بانواع خوشحالی و
خرمی دران روزگار گذراند *

خانه دوم - مرکز این خانه بطریق مراکز محققه یک درجه
و بیست و هشت دقیقه است از برج عقرب که خانه مریخ
و هبوط قمر و وبال زهره است حد و وجه و دریجان و اردجان
و اثنی عشریه و هفت بهر مریخ و نه بهر قمر درجه قیمه مذکور صاحب
مثلثه مریخ بشرکت زهره و قمر مستولی کواکب قمر این خانه
منسوب است بمال و معاش و اعوان و انصار ازین خانه و خداوندش
و سهم السعادة و خداوندش و مشتری و سهم المال و خداوندش
و خداوند مثلثه نیر نوبت و مثلثه خانه مال و مثلثه مشتری
و سهم السعادة برین امور استدلال نمایند بودن مریخ قابل تدبیر
عطارد که مستولی بر سهم السعادة است و نظر شمس که خداوند
بیت الرجا است بمریخ و بودن سهم الملك و السلطان در بیت
المال دلیل است بر آنکه این پادشاه روشن دل بحسن تدبیر و ضرب

بر طول عمر و زندگانی و امتداد ایام عیش و کامرانی و خوبی صورت
 و نیکوئی سیرت و حسن ترکیب و تناسب اعضا و حدت فهم و جودت
 ذهن و قوت حدس و صدق وعد و وفای عهد و رجاحت عقل و سماحت
 طبع و روشنی ضمیر و راستی اندیشه بودن همه کواکب ناظر بطالع
 دلیل است بر آنکه ذات اقدس بصفات جامعیت موصوف بوده
 مظهر صفات جمال و جلال - و مجمع جلائل نعوت کمال - باشد حلمش
 با سیاست قرین - تواضعش با مهابت همنشین - غضبش با رحمت
 توأم - صولتش با رافت همدم - از عطیه نیر اعظم بعلو مکان - و رفعت
 شان - و کمال خرد و دانش - و عقل و بیدنش - و نهایت شکوه و شوکت -
 و غایت اقتدار و عظمت - متفرد باشد - و از مآثر کواکب علویه بحکم
 رحیا و وقار - و کتمان اسرار - و زهد و عدل و عفاف و سخاوت و بلندی
 همت و علو فطرت و سعی در کار عمارت و امر بمعروف و نهی از
 منکر و رعایت ابرار - و قهر اشرار - و شجاعت و جلالت و سطوت و صولت
 موصوف و از مزاج کواکب سفلیه بنظافت و ظرافت و لطافت طبع
 و خوشخوئی و عیش جوئی و تحمل تجمل و مرحمت و شفقت و رموز
 دانی - و نکته سنجی - و دینداری و حق طلبی - و سخن گوئی - و حاضر
 جوابی - و دوراندیشی و کار شناسی - و کشف اسرار - و رفع استار - و بذل
 مال - و عموم عطا و نوال - معروب باشد - کارهای خطیر بعقل قوی
 و رای متین سرانجام دهد و در رتق و فتق امور بمشیر و وزیر
 محتاج نباشد - و مهمات ملکی و مالی را بنفیس نفیس صورت پذیر
 گرداند - و عقدهای دین و دولت بسر انگشت خرد بکشد - و از باب
 فضل و دانش - و اصحاب عقل و بیدنش - را تربیت نماید - و عالم را

ادوار - خاطری میخواید آتش نهاد - آپ نژاد - از آرایش تفرقه
 دور از بند تعلق آزاد - تا بلطافت جوهر بمبادی مفارقه تواند
 پیوست - و بصفاي طبع پذیرای صور منطبعة الواح افلاک تواند
 گشت - افسرده طبع خاک نشین حصار علایق را آرزوی وصول بآن مقام
 خیال خام است - و پژمرده خاطر باد پیمای بادیة عوایق را هوس
 حصول آن مرام از اندیشه ناتمام - پس همان به که ازین وادی در گذرد
 و اقتضای مصلحت را مترصد بوده شرح آثار و خصوصیات که
 درین مرآة حق نما مشاهده میکند بمساعدة وقت حواله نماید
 و بدستور معهود و رسم مرسوم مراکز بیوت دوازده گانه و نبذی
 از احکام آن بر نگارد *

خانه اول - مرکز این خانه بنمود ارات مقررہ دقیقه چهاردهم است
 از درجۀ دوم از برج میزان که خانه زهره و شرف زحل و هبوط شمس
 و وبال مریخ است حد زحل وجه قمر دریجان زهره اردجان عطارد
 اثنی عشره و نه بهر و هفت بهر زهره درجۀ مذیرة مذکر صاحب مثلثه
 عطارد بشرکت زحل و مشتری مستوی بر درجۀ طالع زحل و زهره
 استدلال ازین خانه خداوندش و نیرین و سهم الحیوة و سهم الهیلاج و سهم
 السعادة و سهم الغیب و کد خدا و ارباب مثلثات طالع نیرین
 براحوال تن و جان و کیفیت عمرو زندگانی و چگونگی قوای جسمانی
 و نفسانی نمایند بودن سهم الغیب و سهم الهیلاج در طالع مخفون
 باشعه معدین و انوار نیرین بودن سهم الحیوة در حوت در تدبیر
 معد اکبر و تعدد هیلاج و کد خدا و بودن صاحب طالع در خانه
 سعد اکبر و قوت ارباب مثلثات طالع و نیر نوبت دلیل است

و قوی - صاحب کتاب الاصول گوید (کثرة الهیلاجات و قوتها و نظر
 بعضها الی بعض تدل علی طول عمر المولود و قوة حیاته و صحته
 و ذکائه و فطنته و جودة ذهنه) بودن موضع نیر اعظم درجه پنجم برج
 میزان بزعم احکامیان پذیرش کوكب زهرة قاسم اولش کوكب زحل
 که در طالع اقدس یکی صاحب طالع و دیگری دلیل دولت است
 دلیلی است قوی بر آنکه ذات مطهر این پادشاه دین پرور مظهر آثار
 بزرگ و مآثر سترگ گردد که سالها ذکر آن بر السنه و افواه جاری
 و قرنهای صیت آن بر صفحه روزگار ساری باشد و بر حکم راویان نامور
 و فرمان دهان بزرگ قدر غالب و مستولی باشد و جدابره دهر
 و قیاصره عصر و سروران انجا و گردنکشان ارجا را بلطف و عطف
 مطیع و منقاد گرداند و روز بروز قوایم سلطنت و عظمتش ارتفاع
 یابد و قواعد جاه و شوکتش استحکام پذیرد پنجه قهرش دست
 متغلبان را تاب دهد و آوازه پاسش زهره متمردان را آب سازد بودن
 برج طالع مبارک برج منتهای الوف بعقیده اسلامیان و بودن برج
 اسد که برج منتهای الوف است بزعم احکامیان برج قران دولت
 دلیل است بر آنکه دست تغلب روزگار از دامن این دولت خداداد
 راسخ بنیاد کوتاه باشد و تا انقراض زمان اهل جهان را این درگاه
 آسمان جاه قرنا بعد قرن ملجاء و پناه ایزد تعالی و تقدس کافه اهل
 اسلام را از میامن نصفت و عدالت این خاقان ممالک ستان
 تا چرخ را مدار و ارض را قرار باشد متمتع و برخوردار دارد بالذبی
 وآله الاطهار و اصحابه الابرار *

کشف استار این نهانخانه اسرار - و شرح رموز این کار نامه

و موافقت طالع سال قران حوتی با طالع اشرف و وقوع قران قریب
 بدرجۀ سابع و بودن طالع از اوتاد طالع وقت قران نوید میدهد که سایۀ
 چتر فلک نورسایش اکثر اقالیم عالم را فرو گیرد - مقالید بیشتر ممالک
 ربع مسکون بقبضۀ اختیارش دراید - انوار مرحمتش بسمان آفتاب
 جهانتاب بر مشرق و مغرب تابد - و در بسط بلاد بصاط عدل و داد
 بگسترند - سلاطین اطراف غاشیۀ هوا خواهندش بر دوش ارادت نهند -
 و خواقین اکناف حلقۀ اخلاصش در گوش اطاعت کشند - بودن طالع
 جلوس که از مبادی معتبر و امهات و اصول مقررۀ ست برج قران
 مقدم بر ولادت طالع سال قران دولت موضع قران ایام خلافت
 از نوادر التفاعات و غرایب واقعات است - و عقل دور بین را از درک
 دقیق آن نظر کوتاه - همانا فلک کج رفتار بواسطی گرائیدۀ این نقش
 بدیع بروی کار آورده - یا قاید اقبال به نیروی بخت بیدار باین وضع
 نادر رهنمائی کرده - آری (اذا اراد الله امرا قدر اسبابه و یسر ادواته
 و اتاح له الدوائی و اساط دونه العوائق و العوائی) هرگاه مشیت
 الهی بتمشیت کاری تعلق گیرد اسباب آن سلسلہ وار دست در
 یکدیگر دهد و مواد و ادوات آن زنجیرۀ بند بعرضه ظهور آید - و کثرت
 هیلاج و تعدد کد خدا درین زائچہ سعادت انتمایچہ قمر و شمس و
 جز و مقدم و درجہ طالع صلاحیت هیلاجیت دارد چنانچہ زهره
 و مریخ و زحل شایستگی کد خدائی دلیل است بر درازی عمر
 و طول حیات و امتداد ایام دولت و جهانبانی - و استدامت روزگار
 خلافت و کشور ستانی - و شمول صحت و قوت طبیعیت و اعتدال
 مزاج و استقامت طبع و جودت ذهن و حدت فهم و ذکا و حواس

همایون در ماه ربیع الآخر سنه نهصد و نود و يك در بسمت و دو
 درجه و پانزده دقیقه برج حوت اتفاق افتاد بانفق دار السلطنت
 لاهور که مکان تواد است و طلوع کوکب ولادت در سال نهم مغارون
 وصول تیسر طالع بخرد قران که وقت ظهور معظم اثر قران است
 برهانی قاطع و دلیلی ساطع بر آنکه صاحبقران ذات اقدس و شخص
 مقدس این پادشاه فلک بارگاه باشد - بطلمیوس گوید (انظر الى
 موضع القران الاصغر من طالع السنة التي يكون فيها فمقدار ما يكون
 بينه و بين البروج يكون سنين الى اعظم ما يكون بينه) و قران
 قوسي که قران اکبر است استعداد و شایستگی قبول خلعت خلافت
 را صورت تمامی دهد - و قران اسدی طالع عالم را مطرح اشعه سعود
 گردانیده تخت دولت و مسند خلافت را بوجود مسعودش بیداراید -
 و عرصه جهان را از خار تعرض اهل فساد و عناد به بیداراید - و نهال
 امال خلائق را بر شحات محاب عدل و احسان پیروز - و کشت زار
 امانی خاص و عام را بقطرات غمام انعام سرسبز و شاداب گردانید -
 و در مدت قران حوتی رایت اقبالش افراخته گردد - و ابواب فتوحات
 بر روی روزگارش گشاده - ملوک اقالیم گردن طاعت بطرق اطاعتش
 در آورند - و سرکشان صاحب تاج و دیهیم عنان اختیار بقبضه اقتدارش
 سپارند - بودن طالع فرخنده و تد طالع وقت قران قوسي و بودن طالع
 سال قران اسدی که قران جلوس همایون است برج حوت بانفق
 دار السلطنت لاهور و وقوع سهم السعادة طالع سال مذکور بر درجه
 عاشر ولادت و بودن برج حوت برج قران مقدم بر ولادت و طالع
 جلوس مینت مانوس و وقوع جلوس در سال معظم تاثیر قران

بطلمیوس گوید (العمل في تقلد الرجل من اهل بيت الملك على
مشاکلة مواده لهيئة الفلك في الوقت الذي قام فيه ذلك الملك)
بودن زحل در عاشر طالع و شمس و عطارد در رابع و زهره در ثالث
که جهات مشاکلت با طالع صاحب قران است مقتضی آنست - که
چنانچه آنحضرت بعلوم قدر و رفعت منزلت بر سلاطین روزگار و
خواقین کامگار غالب و فایق آمده - و صورت هر مراد که بملک امید بر
لوح اندیشه کشیده - بر حسب دلخواهش بوصول پیوسته - و هنگام
طلوع آفتاب سلطنت در مقام اصلی ظهور نموده - و همانجا را مقر
مریر سلطنت و پادشاهی گردانیده - و آن مملکت را در زیب و زینت
و رونق و معموری و عظمت از سائر بلاد عالم گذرانیده - این پادشاه
جهان پناه را این مراتب (طابق النعل بالنعل و القدة بالقدة)
محصل و میسر گردد - و نهال آمالش مثمر انجای سعادت شود -
و نقش هر مراد که بر صفحه ضمیر کشد بی توقف باحسن صور و
ایسروجوه بر منصف ظهور جلوه گر آید - سبحان الله گمان نمی آید
که در هیچ وقت اهل احکام بر درستی قواعد خویش این چنین
دلیلی بدن یافته باشند - و این قسم شاعری مشاهده نموده - هرکرا
درینمعنی شبهه بوده باشد واقعات و حالات این پادشاه را که این
سپاس نامه نعم ایزدی حامل آنست مطالعه نماید - و صورت
یقین را مشاهده -

• شعر •

خذ ما تراه ودع شيئاً سمعت به

في طلعة الشمس ما يغنيك عن زحل

بودن طالع خجسته و تد طالع سال قران علویدین که قبل از ولادت

و ليس يصح في الاذهان شيء • اذا احتاج النهار الى دليل
 لیکن بجهت آنکه جهانیان بدانند که مسامعی جمیله و مآثر جلیله
 این پادشاه سلیمان جاه در کار ملک و ملت - و نظام دین و دولت -
 بمعاضدت عذایات یزدانیدست - نه بموافقت تدبیرات انسانی -
 وقضایای عظیمه - و وقایع جسیمه - که بفرد دولت روز افزونش صورت
 انجام یافته بمساعدت تأییدات آسمانی است - نه نیروی تدبیرجات
 زمینی - و اتفاقات زمانی - برخی از دلایل و شواهد سعادت این
 زایچه خجسته - و نمودن جی از احکام این طالع فرخنده - سمت
 نکارش می یابد - تا همکدان کیفیت ارتباط عالم عناصر و افلاک در
 یابند - و سباحان عالم بالا را غرض از تکاپوی وجست و جوی شناخته
 صفحه ضمیر را بتصویر (ذلک تقدیر العزیز العلیم) بر آریند -
 و زبان بیان را بتقریر (ربنا ما خلقت هذا باطلا) بر کشایند - چون
 در زفع مبدائی شریعت - و وضع قواعد سلطنت - وجود معهود
 این پادشاه گردون بارگاه نایب ذات اقدس پیغمبر آخر الزمان -
 و ثانی پادشاه آسمان توان حضرت صاحبقران - آمده - نقشبندان
 کارگاه اختراع طالع خجسته اش برج میزان نگاشته اند - خانه زهره
 شرف زحل موافق طالع خاتم الانبیا - مطابق عاشر طالع صاحب
 قران کشور کشا - صاحب طالع زهره کوکب اسلام صاحب عاشر قمر
 صاحب دور مستوایی بر طالع کوکب زحل و زهره هر دو ناظر بطالع
 زحل در عاشر با صاحب طالع متناظر صاحب طالع در خانه سعد اکبر
 با صاحب خانه در یکخانه تا بنیروی موافقت طالع مراسم شریعت
 سید المرسلین را احیا نماید - و احساس دولت صاحبقران را تجدید -

انداخت بپرکت قدوم مہممت لزومش سر افتخار زمینیان بآسمان

رسید و طنطنہ کوس بشارت از ایوان کیوان گذشت • بیت •

ز نور طلعت این دُرّی سپهر کرم

چو بوستان ارم شد ریاض جان خورم

از فرجبدین خجسته اش چون خورشید پیدا - کہ بر سپهر سرور سلطنت

هرچہ زودتر آفتابی شود گیتی افروز - و از امارات طالع مسعودش

چون صبح ہویدا - کہ شب تار عالم عنقریب از طلوع زیر دولتش

روزی گردد خرم تر از عید و نوروز • بیت •

فی المہد یذوق عن سعادة جده • اثر النجاة ساطع البرهان

ان الہلال اذا رايت نموة • ایقنت منه البدر فی اللمعان

صورت زایچہ مسعود کہ کارنامہ ادوار - و ہیکل بازوی ثابت و سیار -

است - باخبار راصدان وقت ولادت - و مترصدان طلوع آفتاب برج

سعادت - و تصحیح نمودارات مقرره معتبره - و شہادت دلائل

وامارات ظاہرہ - ایراد دلائل سعادت - و تعداد امارات و شواہد

مہممت - طالع خجسته اش درین وقت کہ بمقاد (ماکن و اجبا

على العلك الدوار اوفى و انجز) اوضاع فلکی ایفای وعد - و سعود

آسمانی انجامز عہد - نموده - و مبادی عالیہ مقالید امر و نہی

و حل و عقد بقبضہ اقتدارش داده - و امہات سافلہ مادہ بحروگان را

بارمغان در کنارش نہادہ - آستان فلک نشانش بوسہ جہی اکسره

روزگار - و سجده گاہ جبابرہ ہر دیار - گردیدہ - و مرادقات جاہ و

جلالش - و شادروان شوکت و اقبالش - عرصہ ربع مسکون را فرا

گرفته - اگرچہ در ظاہر از مقولہ تحصیل حاصل است

زینت افزاید - و کارگاه دینی را بنقش و نگار عدل و احسان رواج و رونق - ضوابط و قواعد پسندیده بروی کارآید - و وضع زمانه از لباس اندراس برآید - برطبق حدیث (ان الله یبعث لهذه الامة على راس كل مائة سنة من یجد لها دینها) بر سر مائة عاشره در شب پنجمین که شب سلخ شهر ربیع الاول سنة الف من الهجرة که باصطلاح اهل تنجیم که شب موخر تابع روز انکارند شب بیست و پنجم بود اردی ماه آلهی و باعتبار شرع و عرف که شب مقدم تابع روز دارند شب بیست و ششمی از شهر سال سی و ششم جلوس مجدد مراسم دولت - محدود حدود سلطنت - برافرازنده لوای جهانبنایی - برافروزنده شمع کامرانی - آفتاب سپهر جلال - سپهر آفتاب اقبال - رونق افزای دیهیم و گاه - پادشاه آسمان جاه - جلال الدین محمد اکبر بادشاه در دار السلطنت لاهور که از اعظم بلاد اقلیم ثالث است و طولش از جزایر خالدات یکصد و نه درجه و بیست دقیقه عرضش از خط استوا سی و یک درجه و پنجاه دقیقه بعد از گذشتن پنج ساعت و چارده دقیقه و بیست ثانیه از اول شب مذکور مقارن خروج الشعاع که مقتضی وقوع سهم الغیب است در طالع و دلیل روشنی ضمیر - و حسن تدبیر - و متانت رای - و رجاحت عقل و صفای نفس - و قوت حدس و ازین است که آنچه بر زبان حقیقت گذار گذرد بوقوع آید طلوع طلعت پادشاه فلک بارگاه داد گر عدل گستر بطالع میزان از افق ولادت و مشرق سعادت طلوع نمود و شروق انوار مولد همایونش دیده آبای علوی و امهات سفلی ضیا آگین ساخت و فروغ طلعت مبارکش بروجنات کاینات پرتو سعادت

محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم نزدیک تبدیل قسمت
عظمی و انتقال انتها بالف سابع قریب باغاز دور قمر - و تواند
پادشاه اسلام - قبله انام - بر ارزنده اورنگ خلافت الهی - فرازنده
دیهم ظل الهی - خورشید سپهر معدلت طرازی - ابوالمظفر
شهاب الدین محمد صاحبقران ثانی شاه جهان پادشاه غازی - مقارن
انتقال انتها بالف ثامن و تبدیل قسمت عظمی و انتهای
دور قمر چه همچنان در آغاز که سابقه عنایت ازلی مقتضی تاسیس
اساس شریعت - و تمهید قواعد دین و ملت - و اقامت مراسم
دعوت و حجت - و ارتفاع اعلام ارشاد و هدایت بود - کوكب ولادت
سرور انبیا - صدر نشین بارگاه اصطفی - خورشید سپهر رسالت -
ماه فلک جلالت - مشتری برج سعادت - قطب سمایی سیادت - بافق
ام القری در ماه ربیع الاول موافق نیدسان ماه رومی سال هشتصد
و هشتاد و در اسکندری از مطلع ارادت سبحانی - و مشرق
عنایت یزدانی - طالع گردید - و بفروغ انوار سعادت دیده جهانیان
روشن ساخت - و به پرتو اشعه هدایت عرصه جهان از ظلمت
ضلالت و پرداخت *

* بیت *

نبی اتانا بعد باس و فترة * من الدین والاثان فی الارض تعبد
فارمله ضوا منیرا و هادیا * یلوح کما لاح الصقیل المهند
در انجام که حکمت بالغه اقتضا نمود که اساس شریعت بتازگی
تشنید یابد - و قواعد ملک و ملت از سر نو تجدید - عرصه روزگار
بعدل و داد آراخته شود - و تخم ظلم و ستم از ساحات مرا بوستان
گیتی برانداخته پیشگاه هستی را بدهط بساط امن و امان زیب و

و الهام و آیات و معجزات بر انگیزت تا باقتضای ایام و مصالح انام
 شریعتی خاص و تربیتی مخصوص گردانیده بدوای استیذاس و
 زواج روع و باس خلائق را دعوت کند - و وظایف عبادات و احکام
 عادات را بنحوی که مودی بصلاح معاش و معاد بود تعین نماید -
 و محافظت قواعد شریعت را در هر قرن پادشاهی صاحب شوکت
 بعرضه وجود آورده بخلعت خلافت قامت او را برار است - و در اقامت
 امر و نهی و حل و عقد دست او را قوی ساخته فرمان پذیریش را
 در کلام اعجاز نظام (اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم)
 به اطاعت خویش و صاحب شریعت قرین گردانید - تا احکام شرع
 بشکوه و شوکت او نافذ و از امر و نواهی شارع بصولت و هیبت او
 دایر باشند - چه استقامت مصالح دین بی شکوه و شوکت پادشاهان
 متعسر است - و نشستن آتش فتنه بی شمشیر آبدار ایشان - قال الله
 تعالی شانه (لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الکتاب و
 المیزان ليقوم الناس بالقسط و انزلنا الحديد فیه باس شدید و
 منافع للناس)
 * بیت *

مکن خیال که بی نور شمع شرع رسل
 بعقل خویش کسی ره برد بکوی نجات
 اگر نه هیبت سلطان کند حمایت ملک
 درین جهان ندهد کس نشان امن و ثبات
 مصدق این سباق و مصداق این سباق است - ولادت سرور انبیا -
 در درج اصغیا -
 * بیت *

چراغ افروز چشم اهل بینش * طراز کارگاه آفرینش

فیروزی و کمرزائی - و شواهد بهروزی و جهان کشائی - و
 امارات مطابقت تدبیرات این مظهر فیوض نامتناهی با تقدیرات
 الهی - و آیات آنکه آستان عرش مکانش قبله گاه پادشاهان
 و پناه جای حق آگاهان گردد - فاگیر مقام بود - بفضایل
 دستگاه ملا علاء الملک تونی که از فن نجوم و دیگر علوم منقوله
 و معقوله نصیبه وافی دارد و از پیشگاه نوازش پادشاه دانش
 نواز بخطاب فاضل خانی و خدمت میرسامانی سرفراز است فرمان
 شد که زایجه گرامی ولادت را باتفاق منجمان یونانی و هندوستانی
 که بادراک دولت حضور سعادت اندوز اند استنباط نموده رقم پذیر
 گرداند - او بامر اقدس این تذکره برکات آسمانی و تبصره سعادت
 حادثانی نگارش نمود - و نگارنده مفاخر و معالی این دولت بلند
 مرتبت داخل این رقیمه کریمه ساخت *

سطوع ذیر اعظم و طلوع سعد اکبر یعنی ولادت با سعادت
 خاقان هفت اقلیم خدیو تخت و دیهیم نظام بخش کارخانه ایجاد
 که بحکمت کامله و قدرت شامله مشاطه انجم و افلاک را واسطه
 التیام و ازدواج اضداد گردانیده - و کیفیت متوسطه مزاج را
 مشیمه قابله امشاج موالید و مرکبات ساخته گوناگون نقوش
 بدیعه و صور عجیده از پرده توارمی عدم بصحرای ترائی وجود
 آورده است - صلاح معاش و معاد معشر بشر را که از تربیت
 آبای علوی و امهات سفلی بتشریف (ولقد کرّمنا بنی آدم)
 مشرف امت بوجود معبود انبیا و ملوک منوط و مربوط ساخته
 حفظ نظام کل را در هر دور صاحب نامومی مویده بوحی

جسارت نکند مگر رنجور و رنج نادانی - یا گنجور گنج معانی - شکر
 مر خدا را که ازین رنج تندرستی است - و رضا مر قضا را که ازین
 گنج تهی هستی - درین قدسی محفل که مجمع فضایی اعجاز
 آثار و فصیحی عطارد کار است از توجه آید - که تحسین را شاید -
 و چه برآید - که بنظر درآید - * بیت *

لب دریا و آنکه قطره آب * رخ خورشید و آنکه کرمک شبتاب
 درین اثنا همت صواب اندیش که بیدمن فرمان پذیرم خاقان دانش نواز
 رو آورد از در خیر خواهی در آمده گذارش نمود - که کشایش هر
 دشوار در بند اشارت پادشاه فلک گاه است - و نمایش هر کار در گرو
 رضای خدیو سلیمان جاه - زمانه بخواهش او کار گزار است - و چرخ
 بفرمان او در گیر و دار * بیت *

کار نه این گنبد گردان کند * هرچه کند همت مردان کند
 عقیدت راسخ ذریعه وصول این امدیت است - و ارادت صادق
 وسیله حصول این نیت - اگر بعد از تحصیل این کام و تیسیر
 این مرام - از امداد بخت موافق - و اسعاد روزگار مساعد -
 شهنشاه کام بخش بچشم عنایت نظر فرماید - و بگوش رعایت
 اصفا نماید - چرخ سرکش غاشیه خدمت گذاریت بردوش
 کشد - و روزگار جفاکار حلقه پیش کاریت درگوش - لاجرم بتحریر
 این نامه نامی که باسم سامعی پادشاه نامه موسوم گردید پرداخت *

چون نگارش زاینچه ذات مقدس که منبئی است از دلایل

طلب این گمقام بناظم آن صوبه عز صدور یافت - بعد از رسیدن آن
مثال دولت تمثال • بیت •

بعزم خدمت شه جستم از جای * بپای باد گشتم راه پیمای
همه ره سجده میکردم قلم وار * بتارک راه میرفتم چوپرکار
و چون بر دربارگاه فلک دستگاه که مبتغای امانی است - و ملتقای
معادات جاودانی - رسیدم - بعرض رسید که آن مرید و غلام نو خرید
بر عتبه فلک رتبه منتظر دریافت دولت بار است - بحکم معالی
قرین بخت مسعود و روزگار محمود درون در شده • بیت •

عرصه دیدم چون جان و جوانی بخوشی

شادی افزای چو جان و چو جوانی غم گاه

و بسعادت زمین بوس رسیدم چون گویم که آسمان را در آغوش
کشیدم - • بیت •

نیک بنگر چه مرد نادانم * کاسمان را زمین همی خوانم

از آنجا باشاره مقدس به پیشگاه قوایم اورنگ جهانبانی بردند * ع •
بخت آنجا بمن و پایه من کرد نگاه

د پس از آنکه از مشاهده طلعت خورشید آسای مشتري سیما -

و استماع محاوره گوش افروز داکشا - دیده را نور و دل را سرور

در گرفت - حکم اقدس بنگارش مفاخر و ماثر این دولت

معالی بشرف صدور رسید - اگرچه بحکم واجب الاتباع این

امر نبیل و شان جلیل که نه در خور دانائی و توانائی این قلیل

البضاعت ضلیل الاستطاعت بود پذیرفته آمد - اما دل دور بین

زبان سلامت کشود - و خاطر انجام گزین راه سلامت نمود - که این

محمّد جلیله این دولت بلند صولت - و اشتهار مکارم نبیله این
سلطنت والا مرتبت گردد - وهم لالی دریا بار ملک داری و دراری
سمای فرمان گذاری را دستور العمل جهانبانی باشد - و هم دیگر
سلاطین سعادت آئین را قانون ملک رانی - و چون برای این کار والا
آثار طرز گران از اکبر نامه که در تلیفیق مضامین نو آئین - و تنسیق
عبارات دل نشین - بطراز رنگینی و تازگی مطرز است - پسند خاطر
دشوار پسند خدیو دانش نواز دانا پرور افتاد . جست و جوی کسی
که باین طریقۀ انیقه مقاصد را ترتیب دهد - و مطالب را تهذیب
نمودند - تا آنکه بفحوائی * بیت *

هرانگو مهیا بود دولتی را * اگر او نجوید بجویدش دولت
بوسیله بعضی از ملتزمان بساط تقرب بعرض اشرف اقدس رسید
که عبد الحمید لاهوری المولد و المنشاء که دل رمیده را از اختلاط
این و آن - و خاطر شوریده را از ارتباط فلان و بهمان - و پرداخته در
معمورۀ پتنه بزایه تنهائی - و پیغولۀ بی نوائی - در ساخته است - روش
سخن پردازی و طراز انشا طرازی شیخ ابو الفضل نیک فرا گرفته -
اگر نگارش معالی و مکارم این دولت والا - و گذارش محامد و مآثر
این سلطنت دست بالا - بدو باز گذاشته آید - هر آئینه این تالیف
منیف - و این تصنیف شریف - بنهجی که در خاطر دور بین صواب
گزین مرکوز است نکاشته شود - از آنجا که روزگارم خجسته بود - و ناکامی
رخت از غمخانه ام بر بسته - منشور سعادت گنجور که نقوش معنبر
و مطور منور آن به انامل فیض شوامل جهانداری تحریر و تحبیر
یافته بود - و هر کلمه آن سواد دیده بینا و سویدای دل دانا برای

و رواج معابد بجائی رسانیده که در میکردهای عربده مستی تکبیر
خدا پرستی است - و عوض نعره میخوانان مذاجات شب زنده داران .
دختر رز که پرده از رخ برانداخته در کوچه و بازار جلوه گر بود از خمخانه
عدم سر بر نمی آرد - دستی که شام را بمعانقه بنت العذب پیام
میرسانید جز سبحة گردانی کاری دیگر ندارد * بیت *

آنکه زو هست در سر افرازی * ملک ترکی و ملت تازی
ابو المظفر شهاب الدین محمد صاحب قرآن ثانی شاه جهان بادشاه
غازی که همواره جباه خواقین گردون اقتدار بسجود عتبه علیه او مغفر
باد - و شفاه سلاطین والا مقدار بتقبیل سده سنیه او مجدر - چنانچه
شاید جلوه ظهور داد - کوس این دولت سامی باسم گرامی او بلند
آوازه شد - و اوراق این سعادت نامه بنام نامی او در شیرازه *

گذارش باعث نگارش این نگارین نامه

از آنجا که درین حضرت آسمان رتبت نیک بسیجی عام است .
و خیر سگالی تام - در خاطر قدسی مآثر پرتو افکند که چنانچه
سوانح نگاران باستانی صحیفه هر قرنی بذکر محامد خاقانی تزیین
نموده گوش و گردن روزگار را بفراید مذاقب او مخلص و مقلد
ساخته اند - اگر تدبیرات صایبه و افکار ثاقبه که برای استقامت
فرمان روائی از قریحه صواب اندوز این نیازمند درگاه بی نیاز
حقیقی بروی کار آمده - و مقدمات بیداری و مقالات هوشیاری که
بجهت استقامت اورنگ آرائی از فکر دانش افروز این مستمند
کار ساز تحقیقی جلوه ظهور یافته - بتحریر در آید - هم موجب انتشار

موری نستاند - عدالتش دل موری بسلیمانی نرنجانند - عزم شتاب
 آئینش چون ثنائیش جهان پیما - حزم درنگ گزینش چون عهدش
 پابرجا - بعطفه عذابی جهانی مسخر گرداند - بنهضت رگابی سلطانی
 فرمان بر - شرفات قصر جلال بی زوالش سر بآسمان بر آفرخته -
 اقبال بی همالش بگلگونه دوام رخ برافروخته - بتوجهات پادشاهانه
 اش قاعده موافقت دین و دولت استوار - و بتدبیرات ملکانه اش
 رابطه ملک و ملت پایدار - اوراق افلاک از صحیفه مکارمش جزوی -
 خط استوا از صفحه مفاخرش سطری - بادشاهی را با دوام آگاهی
 انباز ساخته - تجرد را بلا تعلق دمساز گردانیده - جبینش در عالم
 افروزی خورشید ظامت زدا - دستش در چون گستری ید بیضا -
 نسیم کرمش اشجار مهرگان زده را بجوهر نمین آبستن کند - ابر
 افشالش از شورستان مهر گیا برویاند - در زمانش اختر آمال روی
 و بال نه بیند - در آرائش زنگ نا امیدي بر آینه امانی نه نشیند -
 بمطایب جاه بسیطش فراخدای شش جهت را در گرفته - صدای پنج
 نوبت جهانکشایش گوش هفت فلک باز کرده - داد گستری که تا
 ریات عدل آیاتش بر بساط زمین بر افراشته - هنر برجان شکر چون
 شیر عالم بخوردن باد در ساخته - و باد خزان در احیای اموات نبات
 خاصیت دم مسیح بر روی روز افداخته - فتنه بیدار که زمانه را آشوب
 خانه ساخته بود سر ببالین خواب گذاشته سبب امن و آرام عالمیان
 است - روزگار جفا کار که جهانی را به بی آرامی انداخته بود در
 سلک بندگانش منسلک گشته هواخواه جهانیان - گوی بی سرو بن
 چرخ در خم چوگان از - ابلق سرکش زمانه زیران از - رونق عبادت

بخش کم پذیر - زود عفو دیر گیر - نظام ملک و دولت - قوام شرع
و ملت - صفای امتزاج ادوار و اکوان - نقاده مزاج عناصر و ارکان -
غرض اصلی از اختلاف لیالی و ایام - مقصد کلی از ایتلاف عناصر
و اجرام - منبع معارف حکم - منشاء محاسن شیم - فروغ بخش گوهر
آدم - مظهر اسرار اسم اعظم - رحمت اعم آفریدگار - سایه اتم پروردگار -
دوربین دشوار پسند - صواب گزین حق پیوند - عنوان جریده قدر
و قضا - سالك منهج تسلیم و رضا - فهرست کرایم اخلاق - ملجای
اعظام آفاق - بر افروزنده چراغ بیدائی - بر افرازنده پایه دانائی -
مفتاح كنوز آسمانی - كشاف سرایر معانی - رافع الویة تحقیق -
ناصب اعلام تدقیق - چهره كشای اسرار تقید و اطلاق - دانای رموز
انفص و آفاق - زبانش با خلق و دلش با حق - ذاتش در كسوت
تقید مطلق - ظاهرش با زمینیان دمساز - باطنش با آسمانیان
همراز - صورت روح و روح صورت - معنی جان و جان معنی -
اسوه بر افروزندگان چراغ سبل - قدوة نوردندگان راه نظام كل -
مظهر عظیم کرامات - منشاء شرایف آیات - آب گوهر بختیاری
جوهر شمشیر جهانداري - رمخش رایت فیروزي - تیغش آیت
بیروزی - رایش روی آینه مصالح جمهور - رایش آینه روی
موالح امور - گاه بخشش ابر نیشان - هنگام كوشش هزبر ژیان - در
بزم همه دست - در رزم همه دل - تاج از سر عرش گرایش در مباحثات -
تخت از پای فرقدان سایش در ثبات - پایه تختش برگردن شیر گردون -
گار چرخش زیر پایه گردون - تاجداران بخدمت گذارش ازرومند -
خدمت گزارانش بتاجداري نا خرسند - همتش ملك سلیمان پدای

و قوایم این منزلت جمیل - باز سر بر افرازد - و ازان رو که شایستگی
این کار گران اعتبار در ذرات ذرات السعادات فرمان گذاران
این دودمان قدسی نژاد - خصوصا ذات ملکی ملکات فرزانده
رایات جلال - براننده اورنگ اقبال - ناهج مناهج جهانکشائی -
بانی مبنای عالم آرائی - قطب دایره عظمت - مرکز محیط ابهت -
خدیه هفت کشور - فرمان فرمای بحر و بر - سلطان المشرقین -
و خاقان المغربین - مالک الخافقین - ثالث القطبین - معین
الدنیا و الدین - غیاث الاسلام و المسلمین - مورد عنایات ایزد مزان -
حضرت امیر تیمور صاحب قران - که بتائید ایزدی سی و پنج ساله
بر تخت اقبال جلوس نمودند - و به تیسیر سرمدی آنچه از بلاد و
امصار همت آسمانی رفعتش در عرض سی و چهار سال برکشود
تا انقراض عالم زبنت افزای تاریخها خواهد بود - چنانچه باید
یافته آمد - مبنای این بنای عالی باسم سامی این گروه والا شکوه
بلندی گرای شد - و چون استعداد این کار بزرگ - و قابلیت
این شان سترگ - در نفس نفیس - و شخص قدیس - مقذن
قوانین جهانبنی - مدون دواوین کشور ستانی - سرمایه عدالت
و نصفت - پیرایه رحمت و رافت - مطلع انوار خلافت الهی -
منبع اسرار ظل الهی - مخیر معالی و مکارم - مرجع اعالی
و اکرام - مجدد مایه عاشره - مکسرفه اکاسره - پایه افزای همت
بلندان - نشیب انداز خود پسندان - ایزدی مکذات عرش مکان -
گردون شوکت قدرتوان - روشن دل مهر تفویز - مهر افسر - پیر سرپر -
آسمانی از رفعت در یک افسر - جهانی از خرد در یک سر - بسیدار

است خلافت کبری راه انقطاع پیدمود - و بیدمن صحبت آن ذات
 ذات الکمالات اعباء هدایت را که ثمره خلافت کبری است
 با ریاست عباد و سیاست بلاد خلفای اربعه بدوش همت
 برداشتند - و همگی نیت حق گزین و طویت صدق آئین بر اعلای
 کلمه الله گماشتند - و آنچه در زمان صدق نشان صدیق از اقامت
 امور مسلمین خصوصاً قتل اهل رده - و در روزگار حق آثار فاروق
 از عدالت و داد گستری و ظالم گدازی و مظلوم پروری و کشایش
 بلاد اهل عناد و فرو بستن درهای فتنه و فساد - و در ایام سعادت
 انتظام ذو النورین از فتح امصار و تجهیز عساکر اسلام شعار - و در آوان
 شجاعت عنوان حیدر کرار از کشتن کفاداران باطل گرا - و خستن
 دلوران عداوت آما - بروی کار آمده از کثرت اشتها و فرط انتشار
 محتاج نگارش نیست - و چون کار از خلافت بسلطنت محض
 و مملکت صرف افتاد و مدار سلاطین بر دراز دستی - و ظلم
 پرحتی - و فرو گذاشتن حقوق معبود و عباد - و اندوختن لذات
 جسمانی بی بزیاد - شد - چنانچه در تاریخ نامها بتفصیلی
 گذارش یافته که نگارش آن جز فرسودن زبان خامه - و خراشیدن
 روی نامه - فایده دیگر ندهد - و از مسمای سلطنت جز اسمی
 و از حقیقت فرمان دهی جز رسمی - نماند - و لوازم این امر
 عظیم - و مراسم این شان جسیم - مختل گشت - و عدالت
 و سویت که میزان انتظام اسباب معاش و معیار التیام مواد معاد
 است مهمل - باقتضای حکم و مصالح ارادت کامله ایزدی - و
 مشیت شامله سرمدی - بران رفت که دعایم این مرتبت جلیل -

جامعه تجرد و تجسم گردانیده پایه اعتبار بر افزود - و بزبان گویا
 و دل دانا امتیاز بخشیده بجامعیت کمال و کمال جامعیت
 برمسند خلافت متمکن ساخت - و فرشتگان را با بار نامه عصمت
 بسجود انداخت - و چون اجل موعود او رسید و امر معهودش
 منصرم شد برخی از اولاد امجادش به نیروی حکمت و شجاعت
 بار خلافت کبری و صغری که ازان به نبوت و ازین بسلطنت
 گذارش دهند متحمل شده در رهنمونی پرستش خالق بیچون
 و حسن معاشرت با خلائق گوناگون تیغ زبان و گرفته زبان تیغ
 بکار داشته موجب سرانجام اسباب معاش و معاد گشتند - و در
 چندی که توانائی این دو بار گران نبود این دو خطب خطیر
 ازهم جدائی گزید - و حاملان خلافت کبری بانبیا و رسل معبر
 شدند - و متحملان خلافت صغری بسلاطین و ملوک - و چون نوبت
 ظهور اکمل کاینات - و افضل موجودات - و بروز فضایل و کمالات
 ذات قدسی سمات

• ع •

آن پیش از آفرینش و کم از آفریدگار
 که مجمع خلافتین بود رسید - ازانجا که وجود همه سودش غایت
 ایجاد موجودات بود مرتبه خلافت کبری باوج کمال مرتقی گردید -
 و جهانی از دریا بار عنایتش که بسان عنایت دریا بار عام است
 به لالی اهدا برآمود - و بآفتاب ظهورش که مانند ظهور آفتاب
 تام است از ظلمات کفر و ضلال رهائی یافت - و چون بذاکمه
 زمینیان و کامیابی آسمانیان ازین خاکدان فانی بنزهتگاه جاردانی
 انتقال فرمود بعبادت مستمره الهی که هر کمالی مستعقب زوالی

و به ازای قربتی چنان شایسته به فیایشی چنین ناروا رضامند •
 صلوات سامیات و تحف تسلیمات نامیات که را بحقه آن عرصه
 پهنای خاک را بسان طبله عطار عنبرین گرداند - و نکبت آن حقه
 خضرای آسمان را چون ناف آهوی چین مشک آگین - نثار ارواح
 انبیا خصوصا ذات مطهر و شخص مقدس فلک خورشید هدایت -
 خورشید فلک ولایت - همای اوج جلالت - اوج همای رسالت -
 گره کشای کار فرو بستگان - مرهم بند ناسور دل خستگان - زمینی
 آسمان پیما - آسمانی زمین گرا - مهتر اصفیا - بهتر انبیا -
 محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم که ثمره دوحه آفرینش -
 و دوحه ثمره دانش و بینش است - و مفتاح مغلق باب نبوت -
 و مصباح کارگاه فتوت -

• بیت •

انبیا گرچه مستم بودند • هریکی صفر این رقم بودند
 گرچه پیشند و بیش ازین چه غمست • پیشی صفر بیشی رقم است
 و نغایس ثنا و لطایف درود بر اهل بیت طهارت که دراری فلک
 رسالت اند و لای صدف ولایت - سیما قرنی عین الر - ول - و ضعتی
 کبد البتول - و بر اصحاب و احباب که بحديث (اصحابی کالنجوم
 بایهم اقتدیتم اهتدیتم) نجوم آسمان هدایت و رجوم شیاطین غوایت
 اند - خصوصا خلفای اربعه که چهار رکن کعبه دین اند و چار
 عنصر شخص یقین - متواتر و متوالی باد •

بر متفحصان اسرار - و متدبعان آثار - پوشیده نیست که نور الانوار -
 و عالم الخفایا و الاسرار - که بعزایت بی غایت افتادگان را از خاک
 مذلت بردارد - و ذلیلان را بر فراز عزت برآرد - آدم خاکی را نسخه

بالغه او بایجاد لغات مختلفه و احداث الصنعة متفوعه تا هر کس
 آنچه خواهد ادا نماید توانائی گزارش مقاصد بخشید - منعمی که ابر
 انعامش بر دور و نزدیک باران است و فیض فضلش بر دوست
 و دشمن ریزان - لطیفی که از غایت لطف و کرم انبیا و رسل را که
 رهنمایان دین و پیشرایان اهل یقین اند بر انگیخت - تا بمذاصبت
 تجرد از پیشگاه الوهیت که عقل دور بین و وهم تیز رو در نور دیدن
 ساحت ادراک آن عاجز اند استفاده نموده بعلاقه تعلق بر بنی نوع
 اناضه نمایند - و چون اظهار صفات کمال آن ذات بی همتا که عقول
 عالیه بسان افهان سافله در بیدای عظمت و جلال او هایم و واله
 اند مقدور بشرنه - و نعمت عامش قطاع شمار بر نتابد - و رحمت
 تامش بمقیاس تخمین در نیاید - لاجرم حمد او جز اعتراف بعجز
 و تسویر از ادای آن نتواند بود - و شکر او جز اقرار بقصور و تقصیر در
 گزارش این نباشد - هرگاه تجرد نهادان آسمانی را دست ادراک از
 دامن هودج کبریای او کوتاه باشد محبوسان تنگنای زمین را چه
 یارای دم زدن از محتایش والای اوست - خردی که از بدایع
 مکفونات تن که اثاث البیت اوست چنانچه باید آگاه نباشد از مدارج
 کمالات ذات بی شبه و نمون که در مضمار شناسائی آن اشهب
 دانش لنگ است و راهش فرسنگ در فرسنگ چگونه کامیاب
 دانائی شود - زهی دادار بی نیاز سپاسی را که نه در خور عتبه سماوی
 اوست منتج مزید نعمت ساخت - و نیایشی را که نه سزای
 حضرت عالیای او مژمر فزونی قربت - اینست کردگار بنده نواز که
 بحدای نعمتی چنان وافر بشکری چنین قاصر خرمند است -

بسم الله الرحمن الرحيم

نگارین کلامی که گزارش آن دامن سامعه را جواهر آگین کند
و نگارش آن جیب نامه را عنبرین هپاس والا اساس آفرینند
آسمان و زمین است - رنگین مقالی که دیداجه صحیفه دانش و سر
لوح صفحه بینش سزد ستایش بیقیاس دارند مکان و مکین -
قبو می که سایه بان آسمان را بی طناب و اساطین بر افراخت - و بساط
زمین را بی یار و یارر گسترده محل سکون و آرام ساخت - صانعی
که همگی مصنوعات بمضمون هدایت مشحون (و ان من شی الا
یسبح بحمده و لکن لا یفقهون تسبیحهم) بزبان حال و لسان مقال
حمدگذار ذات مقدس و ثنا پرداز وجود منزله اویند - منشی که خامه
ارادتش بمداد لیالی و بیاض ایام سجلی بروحدت ذات و کثرت
صفات نکاشت - قادری که نیرنگ سازی قدرت او گوناگون آفریدگان
را بی دستیاری از نشیب جای نیستی بر فراز گاه هستی بر آورد -
مقدری که شگفت پردازی تقدیر او پیوند جان آسمانی را با جسم
زمینی مصدر امور عجیبه و مظهر آثار غریبه نمود - حکیمی که حکمت

رأى ما

في كتابه

شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

في كتابه شعر

جلد اول
بادشاهنامہ

تصنیف

ملا عبد الحمید لاہوری المتوفی سنہ ۱۰۶۵ ہجریہ

در

احوال ابو المظفر شہاب الدین محمد شاہجہان بادشاہ

بہتمام

اشیائک موسیقی بنگالہ

و تصحیح

مولوی کبیرالدین احمد و مولوی عبد الرحیم متعلقین

مدرسہ کلکتہ

در

کالج پریس چاپ شد

کلکتہ سنہ ۱۸۶۷ ع

ET NACH
TSNORM
LRG
95

**Buchbinderei
Alois Schedl**

Mü., Erdmannsdorferstr. 10012

Bibliotheca Indica

Bd.: 54,1

Kolkata 1867

A.or. 20-54,1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10248708-7